De Belgische Illustratie. Jaargang 15

bron
De Belgische Illustratie. Jaargang 15. De Belgische Illustratie, Antwerpen 1882-1883

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/_bel014188201_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

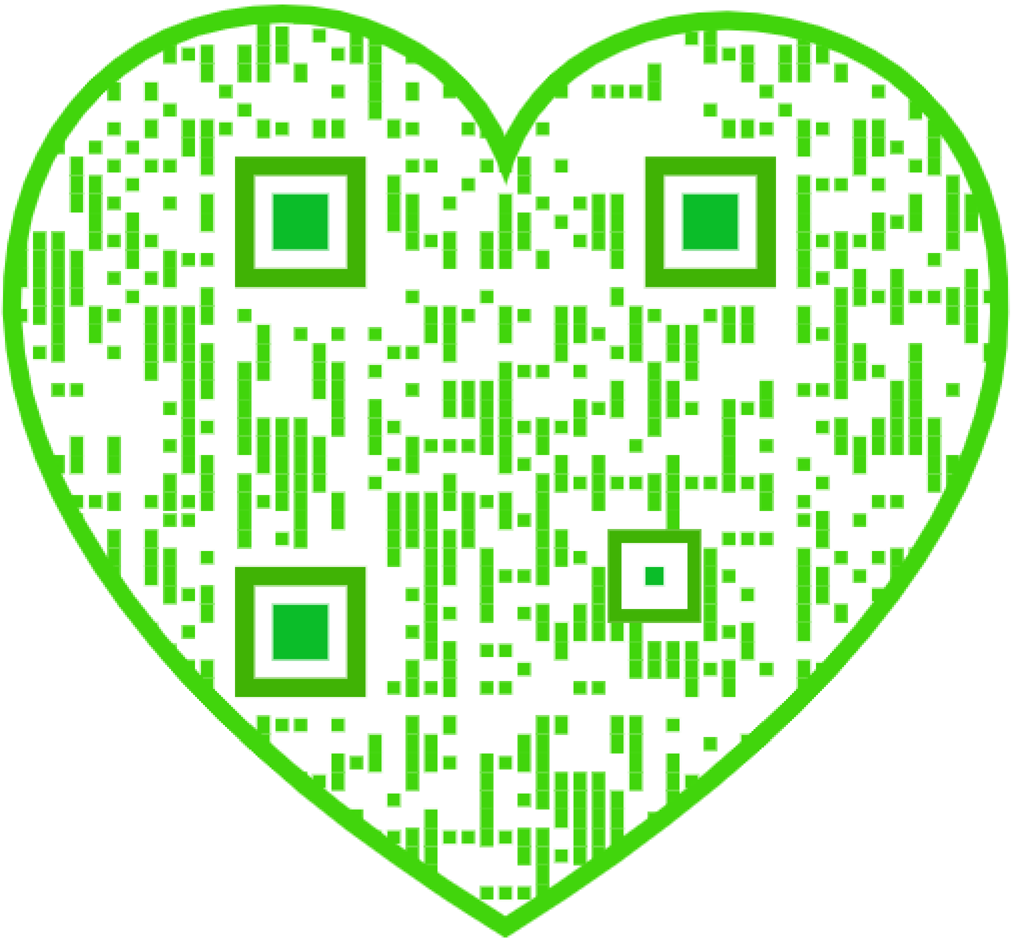

[Nummer 1]

Onze gravures.

St. Joris en de draak.

In het boek Job leest men over den Leviathan: 'Zijn lichaam is als een gegoten schild, bedekt met schubben... Zijn wezen is als stralend vuur, en zijne oogen zijn als de oogen van het morgenrood. Uit zijne kaken schieten fakkels als vlammend pijnhout, uit zijne neusgaten wervelen rookkolommen, als uit een heeten, ziedenden ketel; zijn adem doet gedoofde kolen ontbranden: de vlam breekt uit zijnen muil.'

ST. JORIS EN DE DRAAK.

Recht dichterlijke beschrijving.

In het boek der Openbaring, op Pathmos geschreven, leest men: 'Een groote rosse draak met zeven koppen en tien hoornen en op zijne koppen zeven diadeemen. Zijn staart sleepte het derde deel van de sterren des hemels mede en wierp ze ter aarde...'

Uit die en andere beschrijvingen, waarmeê de booze geest bedoeld wordt, hebben de latere schrijvers en dichters vooral den oorsprong gevonden van die walgelijke en reusachtige draken, die eischten dat men hun de schoonste der jonkvrouwen offeren zou, die alsdan door heldhaftige ridders werden verlost.

Heerlijke vertellingen, die ons in onze jeugd het hart deden kloppen en die wij in later leeftijd nog met voldoening herlezen - en wel omdat wij alsdan zien dat zij een veel dieper zin hebben dan het ons vroeger toescheen! Wat overschoon bewijs van

de macht des Kruizes in de legende van St. Joris, van dien schoonen en jongen vorst van Kappadocië, de kristen Perseus, die duizende wonderen deed en het monster velde dat de schoone koningsdochter ging verslinden!

Vandaag, zegt de nieuwmodische en wetenschappelijke wereld, zijn er geene draken of monsters meer om te bevechten - en zij glimlacht spottend en tracht zelfs door dien glimlach het ongeloof te verspreiden.

Men bedriegt zich: heeft leviathan, of de rosse draak uit het boek der Openbaring, juist die vormen niet meer die wij in de gewijde Schrift vinden, toch draagt de booze geest vandaag nog de zeven diadeemen, en slaat hij met zijnen slangenstaart nog veel sterren uit den hemel der onschuld en der eerlijkheid.

Leviathan leeft nog; doch hij heeft zich naar de noodwendigheden des tijds veranderd, en zijne tenten opgeslagen in het midden der volken,

in het midden der groote steden, waar hij schier oppermachtig regeert, het kwade verspreidt en het goede bevecht met eene verwoedheid, die aan het onmenschelijke grenst.

De leviathan is, voor ons vlaamsch volk, de vijand van eigen zeden en eigen taal, en om deze te bestrijden, verbergt hij zich in de bladen van den franschen roman; in de kolommen van eene onzedelijke dagbladpers; in het glinsterend tooverlicht van den franschen schouwburg en allerhande afdalende theatrale wanstalligheden; hij zit in de school, in de kazerne, aan de wieg, aan de deur der kerk en aan het doodsbed.

Overal, in onze samenleving, ontwikkelt de booze geest zijne werking om ons volk te ontmunten in taal en zeden, en het gelijk te maken aan den zuidelijken nabuur, opdat deze het eens des te gemakkelijker zou kunnen inzwelgen.

De leviathan, die ons vlaamsch volk bedreigt, en die, helaas! zooveel glinsterende sterren uit onzen hemel heeft weggeslagen, is de verfransching met al haren pestwalm en hare vernielingszucht jegens den alouden vlaamschen stam.

Die stam werd niet ten onder gebracht door den moord, den brand en de bajonnetten in eene reeks van pogingen, dwars door de eeuwen heen, en die slechts verlamd werden in 1815 op het veld van Waterloo; maar de zuidelijke leviathan bezigt nu een ander middel - hij slaat de heimelijker, vreedzamer, aangenamer en verleidelijker wegen in, die wij hooger aantoonden.

Al wie wil dat onze provinciën Vlaamsch blijven, moet als kampioen tegen dien boozen zuidergeest optrekken en de St. Joris zijn van onzen tijd. Dat roepen wij tot u, dichters, zangers, letterkundigen van allen stempel, leek of priester!

Nooit is het oogenblik dringender en plechtiger geweest dan nu: onze rangen zijn immers ongenadig gedund door den dood en daarenboven is de verdeeldheid in ons kamp geslopen en heeft er velen weggesleurd. Wij zijn zwak en verdeeld op dit oogenblik, en nooit, sedert 1830, was integendeel de fransche geest ieveriger, werkzamer, zekerder van ons te overwinnen dan vandaag.

Met die denkbeelden waren wij bezield, toen onze nieuwe jaargang door de prachtige, gespierde en zinrijke figuur, door den held die den dreigenden draak uit de eerste dagen des kristendoms neêrvelde, geopend werd. Zinrijk is zij voor ons, Vlamingen, zinrijk onder meer dan een oogpunt.

Arabi-pacha.

Indien ge het portret van Arabi-pacha goed beziet, zult ge met ons bekennen dat hij precies geen krijgsmansfiguur is. Als wij ons den soldaat voorstellen, kunnen wij ons moeielijk iets anders verbeelden dan scherpe trekken, zwaar overhangende wenkbrauwen, flikkerende oogen, dreigend en hoog voorhoofd, een borstelige knevel - kortom, een echte kogelvreter.

Arabi-pacha, zoo als gij hem daar op de prachtige plaat, omringd door zijne juichende soldaten, ziet rijden, tamelijk dik, welgezet, met opgedrongen wangen, kleine oogen, vleezigen neus, ronde kin - Arabi-pacha zou ons veeleer doen denken aan sir John Falstaff, die wel is waar de ridder speelde, maar veel liever teerde, smeerde en zich ziek lachte.

Als men echter den knaap van dichtbij beziet en, wat veel helpt, zijne daden nagaat - *Lieder ohne Worten* klinkt zelden goed in zaken van teekening - dan merkt men al heel gauw, dat er in die figuur veel vastberadenheid, in die oogen veel slimheid, in dat voorhoofd veel zelfbetrouwen te vinden is.

De grondbeginsels, die hij voorstaat, hebben dieper wortels in het volk, dan men in Europa over het algemeen wel wil gelooven: immers, Arabi vertegenwoordigt het turksche element, in opstand tegen de europische indringing, en om den oorlog tegen de Kristene beschaving te doen ontbranden, is er bij al de stammen, in de wijd uitgestrekte woestijnen verspreid, immer slechts één enkele vonk noodig.

De haat jegens den *giaour*, tegen den ongeloovige, is den Turk met de moedermelk ingegeven - en laat ons rechtvaardig zijn - de beurs-Europeaan heeft niet altijd zoo kristelijk met den zoon uit het Oosten gehandeld, dat deze voor hem liefde kan opvatten. Is het daarenboven hem, den beurs-Europeaan, niet deels te wijten dat de zaken in Egypte verslimmeren, dat de zeden verslechten, dat het volkskarakter ontkleurt, dat, kortom, de worm het oude rijk doormeutelt?

Van de zijde der oud-turksche partij beschouwd, kan dit niet anders dan noodlottig zijn, en men begrijpt dat als Arabi de groene vlag van den Heiligen Oorlog opsteekt, al wat Mahometaan en fanatiek is, aan zijnen oproep gehoorzaamt en zij met den dichter als het ware antwoorden:

Ecrasez, o croyans du Prophète divin,
Ces chancelans soldats gui s'enivrent de vin,
Ces hommes qui n'ont qu'une femme!

Wie is die Arabi? Van waar komt hij?

In onze dagen wordt daarop niet juist meer gelet; hij verschijnt en heeft als zoovele anderen, de woorden van Danton op zijn vaandel geschreven: *de l'audace, de l'audace et encore de l'audace;* durven maar! en van dat oogenblik vindt hij, in onzen tijd van oproergeest, altijd bewonderaars.

Welk ook de uitslag van die beweging zij, het schijnt ons niet zeer waarschijnlijk dat de onderkoning veel van zijnen vorstelijken invloed zal behouden; zijne gedwongen plaatsneming aan den kant der Europeanen zal hem, in de oogen van den Muzelman, altijd noodlottig zijn, en valle morgen dan ook Arabi, hij blijft eene figuur van eersten rang in de Muzelmansche en ook in de Europische wereld.

Voor de bloemenkraam.

't Zien er drie vroolijke wildzangen uit, dat klaverblad van straatkapoenen! De muts staat moedwillig op een oor; het haar krolt als de pinnen van een stekelvarken; de kleêren zijn precies niet bijzonder aantrekkelijk en om de sneê van hun vest heeft de kleêrmaker zeker geen modeplaatje moeten raadplegen.

De oogen ffikkeren van vroolijkheid, loszinnigheid, overmoed en heel veel van deugnieterij, of liever zoo gij wilt van kwaêpitserij,' dat kleine en ontembare duiveltje is der jeugd eigen - en hebben wij, goede lezers, gij en ik, ook al niet eenige van dergelijke zonden uit vroeger tijd op ons geweten?

Tot nu toe hebben onze drie vroolijke kwanten het reeds tamelijk druk gehad. Zij hebben, even als Plaasteren Dooc uit Snieders' *Janklaassen-spel*, het naaisterke in de buurt, dat voor het open venster werkte, met het verblindend spiegelglas geplaagd; den ouden hond van den smid een rammelend ijzer aan den staart gebonden; de

appelkraam in de hoogte doen vliegen; het koperen bekken van den barbier tot schijf hunner steentjes doen dienen; zij hebben op hunnen kop gewandeld en van dat verkeerd standpunt de wereld beschouwd.

Al wat Dooc in dien hekelenden zedenroman deed, deed ook ieder van het drietal: ‘Ziet, daar stapt hij statig als een tamboer-majoor vooruit, met den eenen arm in de zijde, met den anderen de beweging van den stok nabootsende - en altijd het eindje gevonden sigaar in den mond. Ofwel hij danst op de maat der trom of der muziek en maakt zulke gekke sprongen, dat het den ernstigen tamboer-majoor - de *nee plus ultra* van *les hommes graves* - zelfs lachen doet.

Dooc zwemt als een waterhond, duikelt als een eend, klimt op de boomen als een kat, is stout in het vechten, danst in het zeeltje tegen het vlugste meisje.

De zak van de broek is breed en diep; er zit daar een gansch arsenaal van instrumenten in om de menschen te plagen; maar vooral een spel vuile, zwarte en aan de vier hoeken omgekrolde kaarten, maken deel van den voorraad. Zij zeggen u dat Dooc een verklaarde vriend is van het *troeven* op het grastapijt der vesting, en wat het lottospel aangaat - niemand zingt zoo schoon, zoo verstaanbaar en toch zoo snel, de uitgekomen nummers: *onder- en boven* (69), *twee kapstokken* (77), *Judas* (13), *de jaren van Ons Lieve Heer* (33); maar ook niemand kiest gezwinder het hazepad, als de policie-commissaris de spelers op het echt *groene tapijt* betrapt.

Ja, al die hoedanigheden, hier opgesomd, leest ge in de oogen, in de houding, in de gebaren van het drietal; 't Zijn *drie* echte Dooc's. Zij hebben met de prijswinnende duif geloopen, eene fakkel gedragen bij de laatste serenade - en wat dies meer, en nu, nu krijgt hun jongensgeest smaak in iets anders: nu willen zij den *dandy* uithangen, het knopsgat versierd zien met een frissche tuil bloemen, en met een eindje opgeraapt sigaar in den mond, over de wandeling gaan floreeren, tusschen al de schoone dames en heeren.

Ziet slechts: in die zes schelmachtige oogen leest men dezelfde ontwerpen, dezelfde voornemens. Deze zullen zij uitvoeren, tot dat er hun weêr eene andere kuur door de bruisende hersens schiet, of tot dat zij deze of gene ‘kwaêpitserij’ aanvangen, die hun maar met moeite aan de grijpende policie doet ontsnappen.

Van dat oogenblik verplaatsen zij het tooneel hunner ‘fratsen’ weêr naar een ander deel der stad en vinden dáár, in eene nieuwe omgeving, ook weêr nieuwe elementen om hunne speelzucht te voldoen.

Och, zoo lang die niet ontaardt in wezenlijk kwaad, zoo lang de gevangenis en de veroordeeling er niet op volgt, is het ons wel. Speelt, danst en geniet, o jeugd, zoo lang gij nog in de gulle jaren zijt, want weldra komt de zorg, de kommer en de ellende - en wat voorbij is, keert, jammer genoeg, nooit meer terug!

Bloemen op het harde pad.
Door August Snieders.

Het was een uur 's nachts. Eenige oogenblikken vroeger was Mevrouw Dedeling in rijtuig van eene partij gekomen. Zij keerde alleen terug; haar man scheen zoo diep in samenspraak verdiept te zijn, dat hij zelfs vergat zijne vrouw tot aan het rijtuig te geleiden, dat haar huiswaarts brengen zou.

Scheen, zeggen wij, want in waarheid was dat niet; 't was integendeel ‘berekening,’ en ook diep gekrenkt had Mevrouw de salons verlaten.

Mevrouw Dedeling is eene vrouw van - laat het ons fluisterend zeggen, want eene vrouw uit de wereld hoort nooit met voldoening hare tientjes optellen - van een eind in de dertig; schoon was zij daarenboven nooit geweest.

Zoo min in vrouwelijken als in jongemeisjes leeftijd had zij de aandacht opgewekt, maar wel de faam van een wel voorzien geldkoffer en een goed hart te hebben.

Van gestalte was zij tamelijk elegant, van wezen was zij wat men in hare wereld ‘burgerlijk’ noemt: niet leelijk, niet schoon, regelmatige trekken, doch niets onderscheidens.

De oogen alleen zouden om hunne zachtaardige uitdrukking schoon en zelfs aanlokkelijk kunnen genoemd worden, even als hare zachte en eenvoudige uitspraak met welgevallen gehoord werd.

Dezen avond was Mevrouw Dedeling in de donkerblauwe zijde gekleed, welke kleur voortreffelijk instemde met de matte kleur van haar wezen en de nog zwarte haren, die met een greep prachtige rozen doorvlochten waren; doch niettegenstaande zij iets van die opsmukking gehoopt had, was zij blijkbaar teleurgesteld weêrgekeerd.

Een sombere stemming overheerschte haar gemoed; immers dit weêrspiegelde haar oog, dat vochtig is van tranen.

Soms, als hare gedachten haar al te veel pijnigden, als zij al te veel het onrecht gevoelde dat haar werd aangedaan, teekende zich een trek van misprijzen om haren mond, en in een van die oogenblikken scheurde zij den witten handschoen uit en wierp hem nijdig ter zij.

Eene poos stond ze voor den spiegel, die hare beeldtenis weêrgaf, en 't was of ze beschaamd werd omdat zij dezen avond gepoogd had zich op te smukken; zij had dan ook de fijne hand voor de oogen gelegd en was in eene *causeuse* gezakt.

‘En toch,’ morde zij, ‘heb ik die behandeling niet verdiend...’

Neen, zij verdiende al de vernedering niet, die haar echtgenoot haar aandeed, en zoo bitter gevoelde zij dit op dezen oogenblik, dat zij hare vingers in de rozen van heure haren klampte, de bloemen koortsachtig verfrommelde, uitrukte en na haren arm een oogenblik gedachteloos naast den stoel te hebben laten hangen, de bloemen uit de vingeren glippen liet.

Mevrouw Dedeling was jong getrouwd; zij dacht destijds dat alleen de liefde den schoonen en welgevormden Dedeling tot haar dreef; zij begreep later dat alleen de liefde tot hare klinkende munt hem had betooverd; toch wilde zij dat nog niet voortdurend gelooven en hoopte nog altijd, de ongelukkige, op de dagen van liefde, die zouden aanbreken.

Mijnheer Dedeling was echter een koud, zielloos, eigenbaatzuchtig man, iemand die voor zijn eigen omgeving letterlijk uit ijs scheen gekapt te zijn; een materialist in den vollen zin des woords, terwijl Mevrouw zoo niet immer het ideaal najoeg, dan toch begreep dat een leven, zonder eenige dichterlijkheid, geen leven was.

Die hoofdtrekken in Mijnheer Dedelings' karakter werden immer scherper en kantiger naar gelang hij in jaren vorderde; hij werd heerschender, harder en al verborg hij de minachting die hij voor zijne vrouw had opgevat, toch was deze voor de wereld geen geheim.

Er bestond dus eene kloof tusschen beiden, die gedurig grooter werd, en wat Mevrouw ook deed om die verwijdering in te krimpen, het mocht haar niet gelukken.

Allengs was die vrouw wantrouwig opzichtens haar zelven geworden: zij wist dat zij niet heerschen kon door schoonheid; zij dacht dat anderen geestiger en verstandelijker waren dan zij; zij waande dat men haar heimelijk bespotte, omdat zij de kunst niet verstond om een man te kluisteren, en zij viel in die onbeduidendheid, welke ons zeker onopgemerkt doet voorbijgaan, als zij ons niet, op gegeven oogenblikken, belachelijk maakt.

Van dat oogenblik gaf Mevrouw Dedeling den moed op van nog langer te worstelen: zij trok zich terug uit de wereld en liet haren echtgenoot vrijen teugel.

Mijnheer Dedeling voelde, hoe weinig hij zich dan ook zijner vrouw aantrok, dat hare afwezigheid hem het gemoed verluchtte.

In den bloei van den mannelijken leeftijd was hij nog een *beau*, hield veel van vrijheid en genoegens, was een ieverig bezoeker van sport, speelclub en schouwburg,

zond bloemtuilen aan tooneelspeelsters en paardenrijderessen - en gaf bij nachtelijke uitspattingen, in meer dan een geval, aan de *jeunesse dorée* den toon.

Twee kinderen waren uit dit zeer ongelijk huwelijk geboren: een jongen, die nu twintig, een meisje dat er achttien telde.

De eerste heette Ulrich, en reisde met een franschen gouverneur in Egypte; de tweede, Heva, was sedert lang in eene fransche kostschool, en terwijl Ulrich's reis weldra zou ten einde loopen, zou ook Heva's opvoeding binnen kort voltooid zijn.

In welken toestand zouden die kinderen het ouderlijke huis terugzien? Helaas, dat denkbeeld plaagde en sarde gedurig, als een vinnige duivel Mevrouw Dedeling.

Door dat huis scheen inderdaad geen enkel straaltje vroolijke zonneschijn, geen enkele tinteling van liefde!

Ulrich en Heva zouden den huiselijken haard als het ware uitgedoofd en aldaar niets dan eene koude en ziellooze assche vinden, bij welke niemand neêrzat dan eene bedroefde, naar ziel en lichaam afgebeulde moeder.

En als de kinderen eens vroegen: ‘Waar is vader?’ wat troostend antwoord kon zij dan geven? Helaas, geen!

Zwijgen, dat zou ze moeten doen, want ze kon harer kinderen toch niet zeggen: ‘Zoekt hem daar waar hij, door zijne jaren alleen, nooit zou moeten komen!’

Mevrouw Dedeling had een dergelijk terugkeeren aan hare kinderen willen besparen, en met een heiligen moed bezield, had zij het besluit genomen om andermaal eene poging tot toenadering, tusschen den vader en haar, te bewerken.

Niet hij, *zij* zou het andermaal wagen om de gapende kloof tusschen beiden te verkleinen, of ten minste wilde zij beproeven om haren echtgenoot in zóóverre aan het huwelijksleven te kluisteren, dat de afzondering voor de kinderen niet zoo erg zichtbaar zijn zou.

Immers, zij verkeerde in het denkbeeld dat het weinig geregelde leven van haren echtgenoot, deels aan haar moest toegeweten worden!

Indien zij zich niet uit de wereld had verwijderd; indien zij de partijen gevolgd en er zelf gegeven had, zou hij immers meer gehecht aan zijn huis gebleven zijn?

Nu was zij inderdaad eene mokkende Asschepoester geweest, die, in plaats van in het licht te treden, zich in den donkere verborgen hield, en de wereld haatte, die echter lachend en onverschillig langs haar heen danste.

Asschepoester kwam uit haren schuilhoek, trok een prachtig kleedsel aan, hing diamanten op borst en haren, riep de aantrekkelijkheid van bloemen en kanten in, en, zonder overdreven opschik, maar waardig volgens stand en jaren, trad zij de wereld weêr in.

Toen zij dit voornemen aan haren echtgenoot te kennen gaf, had hij geene verwondering aan den dag gelegd.

‘'t Is wel,’ had hij gezegd, en zij waren dan ook in hetzelfde rijtuig, ofschoon zwijgend naast elkander gezeten, naar de avondpartij, in een der rijkste salons van de stad, gereden.

Zwijgend, zeggen wij; doch dat ‘samenzijn’ had reeds een lichte glimp van hoop op gelukken, bij Mevrouw doen geboren worden.

Wat al ontgoocheling had de arme vrouw dien avond onderstaan!

Pas ingeleid door Mijnheer Dedeling - 't geen hier verwondering baarde, dáár deed fluisteren, ginder achter den waaier deed giechelen, verder zekere heeren, onder het draaien aan hunne knevels, deed glimlachen en zinspelingen fluisteren - maakte Mevrouw weldra wat men zegt *tapisserie*.

Haar echtgenoot dwaalde rechts en links, verdween eindelijk in de reeks van salons en vooral in den wintertuin, en bekommerde zich niet meer om haar.

Eenige bekenden waren Mevrouw genaderd; eenige dames hadden een gesprek aangeknoopt; doch 't was alsof de langdurige verwijdering haar vreemd in die wereld had gemaakt.

Mevrouw Dedeling voelde zich verlegen en misplaatst, en hiertoe bracht veelal bij dat zij zich eensklaps den toestand tusschen haren echtgenoot en haar, onder een geheel ander daglicht, voorstelde dan zij tot dan toe gedaan had.

De wereld, waarin zij leefde, wist immers alles, en wat zij wist was haar dan nog onder een bespottelijk oogpunt voorgedragen!

Eer de avond voorbij was, gevoelde Mevrouw meer dan ooit dat zij verloren was: zij zweeg waar anderen spraken; zij verdook zich waar anderen schitterden, en overtuigd dat zij, die zich met haar bezig hielden, dit schier uit meêlijden deden, had zij de praćhtige zalen reeds vóór middernacht willen ontvluchten.

Eindelijk richtte zij zich op, verzocht een nabij haar staanden heer, Mijnheer Dedeling te verwittigen dat zij verlangde heen te gaan, en toen de gedienstige gast haar berichtte dat Mijnheer al te druk met het baccarat bezig was, nam zij, gedwongen glimlachend, den arm van den vreemde en liet zich door hem tot haar rijtuig geleiden.

Onder het uitstappen hoorde zij nog in de verte de toonen der muziek; zij zag nog eenen glimp van het helder licht dat uit de zalen, over bloemen, planten, kristal en marmer tintelde - en zij dook in haar rijtuig gelijk eene doode, die voor een oogenblik tot het leven was weêrgekeerd en in haar graf terug ging.

Dat juist wilde de koele en berekenende Dedeling.

Hadde hij zich, toen zij verklaarde de partij te willen bijwonen, daartegen verzet, hij zou de daaruit voortvloeiende gevolgen niet hebben kunnen berekenen. Neen, hij stemde, hoe koel ook, toe en zou haar dáár, ter plaatse zelve, door onverschilligheid en miskenning voor altijd den moed benemen, om zich nog te vertoonen waar hij zich bevond!

Het plan gelukte; de slag werd toegebracht, zelfs met eene ongenadige vuist.

(*Wordt vervolgd.*)

Vlaamsch leven.

> De gouden tijd. - Tijdschriften en almanakken - Voorheen en thans. - Muziek- en taalfeesten. - Schouwburg. - Partijschap. - Valsche goden. - Het publiek blijft godsdienstig. - Cameraderie.

Er was een tijd in de vlaamsche letterkunde, die onze nazaten eens den ‘gouden tijd’ zullen noemen, niet alleen omdat zich destijds de beweging onder een veel dichterlijker glans voordeed dan wel nu; maar nog omdat hetgene destijds werd voortgebracht, teenemaal de uitdrukking was van den volksgeest. Het was het tijdstip der opkomst van onze beweging, toen de eigenbaat en de partijschap onze rangen nog niet hadden verdeeld en den geest vervalscht.

Aan het hoofd van die beweging stond eene groep mannen met geesteskracht begaafd, met doorslaande talent, met begrip van 't geen het volk lezen wilde. In die groep heerschte, wij zullen niet zeggen eene altijd volledige eensgezindheid, maar toch een en dezelfde streving en vooral eene in alles oppermachtige zelfopoffering voor de groote volkszaak. Er was daar, tusschen die mannen, eene zekere solidariteit,

al poogde de partijschap van toen af reeds de spreuk van Machiavel ‘verdeelt en gij zult heerschen,’ toe te passen.

Wat al opoffering, wat al werkzaamheid ont sprongen in dat midden, als milde en lavende bronnen! Wij hadden tijdschriften, brochures, dagbladen en jaarboekjes, die op gegeven oogenblik, het heilig vuur bij het volk kwamen aanwakkeren.

Ieder maand verscheen de *Noordstar*, het *Taalverbond*, de *Letterbode*, de *Rederijker*, later nog *Noord en Zuid* en andere tijdschriften; het *Kunst- en Letterblad* en *de Eendracht* brachten het hunne bij. Ieder jaar kwamen het soms wel wat slordige *Muzen-album* van den Door, of het afgemeten, geborsteld en gestreken *Nederduitsch Jaarboekje* van vaderken Rens, en nog een armvol almanakken voor den dag, die allen gretig werden afgewacht en gekocht.

De pedant van vandaag moge er met eene soort

van minachting op neêrzien en om veler onvolmaaktheid glimlachen; maar is het nu beter, nu er schier niets meer verschijnt en dat veel van 't geen er verschijnt niet eens meer bekend is bij het publiek? Was het voortgebrachte zwak, ja soms vreesselijk zwak, het zette toch leven bij; het waren toch bloemen, hoe mager ook, die hare kroon uit de koude sneeuw opstaken en deze vervroolijkten, terwijl het publiek nu niets meer van zijne gading vindt op het effen veld der pedanterie.

EEN DUISTER VERLEDEN. - De ontmoeting.

En met welke beweging werd destijds het verschijnen van een boek begroet! Van wie het ook kwame, het werd door allen ter hand genomen, gelezen en besproken; de vlaamsche en fransche bladen hielden er zich meê bezig; al de tijdschriften hadden hunne aantrekkelijke rubriek *kunst- en letternieuws*, en was het boek dan ook al niet altijd in regel met stijl en vorm, het zakte toch niet onbeoordeeld naar den boter- of kruidenierswinkel af, gelijk er vandaag zoovele verdwijnen, die echter de pretentie hadden op eene Shakesperiaansche onsterfelijkheid.

Muziek en taal gaven elkander de hand en richtten zittingen in, waarbij onze redenaars en dichters, als halve goden bewonderd, optraden; waarin onze eerste toonzetters hunne pogingen waagden om, tegen-over den stroom van fransche flauwiteiten, eene eigen vlaamsche muziekschool te vormen. Wie herinnert zich de avondfeesten niet, waarin de kunstlievende juffers Teichman en gansch haren stoet van voorname dames optraden; waarin de geestdriftige Conscience, de luimige Vleeschouwer, de geestige Theodoor van Ryswyck, de traan-oogende Van Beers

zich lieten hooren, en waar wij, als zijnde de jongeren, de geestdrift voor het eigen schoon met volle gulpen kwamen inzwelgen?

De vlaamsche schouwburg zelf was destijds een middelpunt van propagande en kreeg in min of meer besloten gezelschappen een strij-

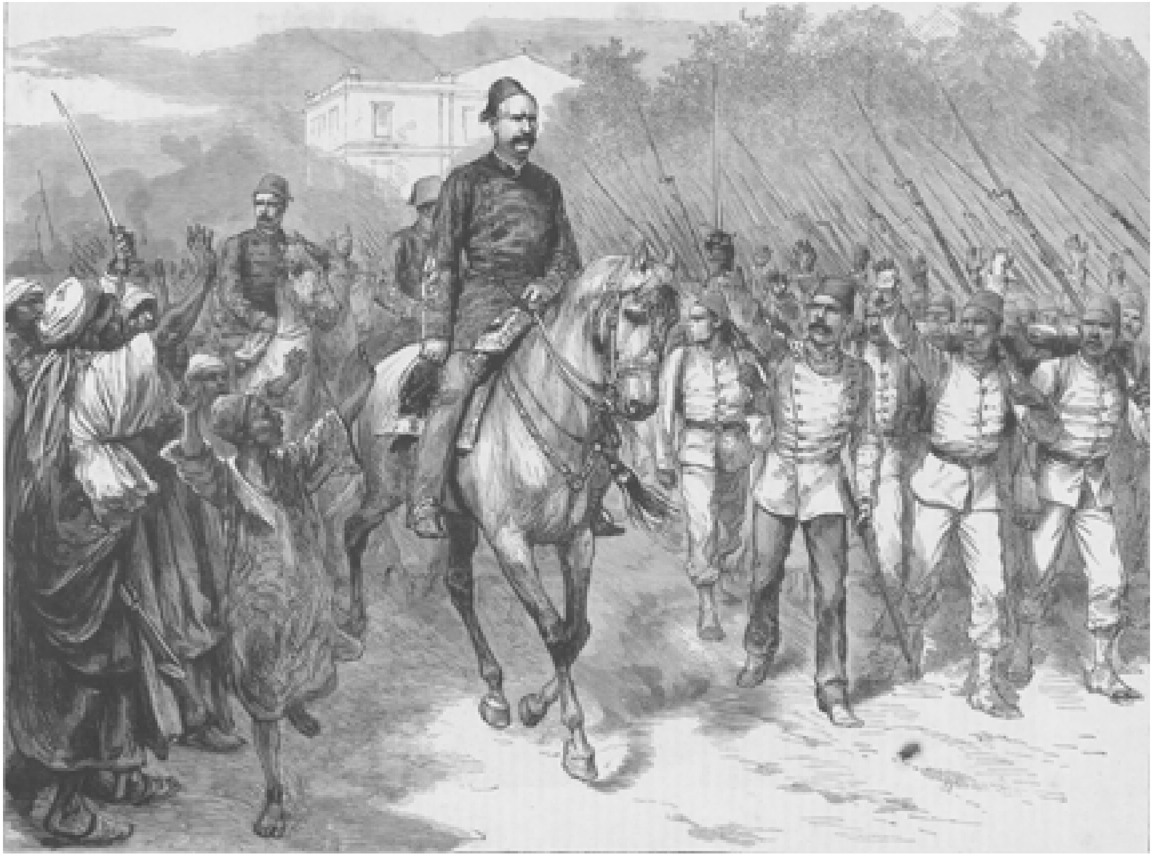

ARABI-PACHA.

dend vlaamsch karakter, door eenige stukken van Van Peene, Ondereet en anderen.

Dat alles is reeds lang voorbij! Zijn wij, sedert het afbreken van al dat naïf schoons, veel vooruitgegaan? Op het staatkundige veld, ja; op het letterkundige, neen - en bij het publiek zijn wij niet zelden tot beneden zero, tot eene volledige onverschilligheid voor onze geheiligde volkszaak, gedaald.

Reeds toen, in dien 'gouden tijd' trachtte de slang der partijschap in het kamp te dringen. Van Kerckhoven en Verspreeuwen, de laatste een talent van den zestienden rang, zijn eigenlijk, op verschillende tijdvakken, de vaders van die tweedracht geweest. Zij gehoorzaamden hierin aan een kopstuk der franschgezinde partij dat eens durfde zeggen: 'Werpt een handvol vijffrankstukken tusschen die Vlamingen en ze zullen vechten als honden.'

Later heeft die heillooze verdeeldheid zich uitgebreid; anderen, en invloedrijker dan de genoemden, zijn gekomen en men heeft den waren en oorspronkelijken vlaamschen geest verlaten, om onder een vlaamsch masker, valsche goden te dienen.

Eenige jonge dichters meenden iets nieuws te moeten invoeren, om zich den titel van originaliteit te kunnen toeëigenen; zij volgden echter slechts Heinrich Heine en heel zijn sceptischen aanhang na, en vervielen eindelijk tot het naakte, vleezige en wulpsche dat op dezen oogenblik bij hen gansch den boventoon heeft.

Ons vlaamsch publiek is echter die copisten niet gevolgd; het heeft die liefhebbers van naaktheden en vleeschcascaden - zoo als zekere hollandsche uitgaaf van Erckmann-Chatrian, *aantrekkelijk* vertaalt - verlaten, en wat meer is, het heeft zich van de vlaamsche beweging afgescheiden, hare tijdschriften geweigerd, hare theaters vermeden, en het is hare bibliotheken voorbij gegaan.

De gezaaide tweedracht, de oorlog tegen godsdienst en geestelijkheid, met welke in België het vlaamsch als het ware vergroeid is, het invoeren van stootende onzedelijkheden hebben *dit* te weeggebracht dat een goed deel der beweging heeft opgehouden; dat veel geestesleven is uitgestorven, of zich ten minste in klikken en kleine clubsen heeft terug getrokken, die meer weinig of niet meer in aanraking komen met het publiek.

Zekere schrijvers hebben vergeten dat het vlaamsch slechts gedijen kon, als het diende tot opbouwing en versterking van de vaderlijke zeden, en niet tot het afbreken van deze.

Hoe dor en levenloos is het veld van de vlaamsche beweging tegenwoordig, waar vroeger zooveel geurige bloemen ontloken! De strijders voor het nationaal grondbegin, zijn, zoo als wij zegden, dank zij de werking van eene ons in den grond vijandelijke partij, verdeeld geworden, en die partij, den Leliaart genegen, triomfeert voor het oogenblik.

De vlaamsche partijen zelven zijn daarenboven verdeeld in groepen en kringskens, waar elke nulliteit zich een voetstuk tracht op te richten; het individualism, dat is de doodende eigenbaat, zwaait den scepter, in plaats van de levendmakende, koesterende en machtige eenheid van voorheen. De klikkerij heerscht zóódanig in zeker kamp, dat de *Portefeuille*, een hollandsch tijdschrift, voorstelt eenen bond tegen den verfoeielijke cameraderie in te richten. Dit kamp, overal indringend, heeft de vergoding der vrienden, de verguizing van nietvrienden en het doodzwijgen van die welke men vreest, als vasten regel aangenomen.

Nooit heeft er eene doodender richting over het vlaamsche kamp gewaaid dan tegenwoordig, des te doodender daar zij eene zoogezegd nieuwe school beweert in

te voeren: eene school, pedant in stijl en vorm, en wulpsch in hare uitdrukking, die hier echter geen wortel schieten zal zoo lang het volkskarakter zijne eigenaardigheid behoudt.

EGO.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.

I.

Onder de vele fransche familiën die het beleg van Parijs in den winter van het jaar 1870 naar Brussel de wijk had doen nemen, behoorden de heer Justin Desherbiers, zijne vrouw en een jong meisje, dat naar zij zegden, hunne kleindochter was.

Zij hadden zich metterwoon gevestigd in eene straat in de nabijheid der kerk van S^te^. Marie, te Schaerbeek.

De heer Desherbiers was een krachtvol grijsaard, die naar het scheen den ouderdom van minstens zestig jaren moest bereikt hebben; zijn rechte gestalte, zijn grijze baard en haren, de helderheid van zijn oog en zijn innemend voorkomen, zijn nette en zelfs uitgezochte kleeding, alles in hem boezemde genegenheid en eerbied in. Zijne vrouw, die ongeveer even oud kon zijn, en den naam van Euphrasie droeg, vormde met hem de scherpste tegenstelling. Klein en buitengewoon zwaarlijvig, kleedde zij zich daarbij zeer 'overdreven', hetgeen bijdroeg om de alledaagschheid van haar gelaat en hare manieren nog meer te doen uitkomen.

Wat hunne kleindochter Pauline betreft, deze was in den volsten zin des woords, wat men noemt een schoon en lieftallig meisje. Zij was ongeveer twintig jaar oud, rank, buitengewoon wel gevormd, begiftigd met een gelaat, hetwelk aan eene onberispelijke regelmatigheid, iets innemends en beweeglijks paarde dat een gevoelig, veêrkrachtig en tegelijk zeer ontvankelijk gemoed verraadde. Voeg daarbij weelderig, kastanjebruin hoofdhaar, zachte, zwarte oogen, een heldere, welluidende stem en zeer beschaafde manieren, welke van een uitmuntende opvoeding getuigden. Nochtans zou degene die haar in den huiselijken omgang zou hebben kunnen gaêslaan, weldra eene zonderlingheid van humeur bij haar waargenomen hebben, welke haar afwisselend en zonder schijnbare reden van een uitgelaten vroolijkheid tot een sombere droefgeestigheid deed overslaan.

Dit gezin leefde zeer afgezonderd, hoewel hunne dagelijksche uitgaven en de vertrekken welke zij bewoonden, van een aanzienlijke fortuin getuigden.

In den omtrek woonden verscheidene uitgewekenen van de groote hoofdstad; evenwel verkeerden de Desherbiers met niemand hunner, met uitzondering van eene jonge weduwe, die even als zij van Parijs geboortig, maar reeds gedurende twee of drie jaren in België gevestigd was. Zij heete Celestine van Trénoy, en haar man, majoor in het fransche leger, zegde zij, was gesneuveld bij den veldslag van Magenta. In hare afzondering had Pauline zich innig aan deze jonge weduwe gehecht, en iederen dag gingen zij samen eene wandeling doen.

Brussel had, gelijk men weet, na de neêrlaag van Sedan, een aantal gekwetste fransche militairen binnen zijne muren opgenomen. Zij die, tijdens zij aan de beterhand waren, zich in het publiek vertoonden, waren alom het voorwerp van belangstelling en van nieuwsgierigheid. Het Park vooral was hunne geliefkoosde

verzamelplaats; het was dan ook bij voorkeur daar, dat Pauline Desherbiers en hare vriendin gingen wandelen, en men kan lichtelijk begrijpen hoe groot hare deelneming was bij den aanblik harer ongelukkige landgenooten.

Onder deze bevond er zich een die in 't bijzonder hunne aandacht trok. Bleek, vermagerd, met den arm in een draagband, deed zijn lijdend voorkomen slechts des te meer de mannelijke uitdrukking van zijn gelaat uitkomen, dat van een vast karakter getuigde. Hij scheen ongeveer dertig of vijf en dertig jaar oud en zijn langzame afgemeten stap deed des te sterker zijne lange gestalte en de sierlijkheid zijner ledematen uitkomen. Hij droeg geen enkele ridderorde en was bijna altijd alleen.

De nieuwsgierigheid der beide vrouwen om iets naders omtrent hem te vernemen, werd ten laatste zoo groot, dat zij op zekeren dag op een bank plaats namen, gedeeltelijk reeds bezet door een onderofficier met een houten been, ten einde dezen te ondervragen.

‘Ik ken hem niet,’ had de aangesprokene op hare vraag geantwoord, ‘maar men heeft mij gezegd dat hij een edelman is, die als vrijwilliger in het leger dienst genomen had en gevaarlijk in den veldslag van Gironne gekwetst werd.’

‘Weet gij waar hij woont?’

‘Neen, ofschoon ik er onderzoek naar gedaan heb, want daar hij mijne nieuwsgierigheid opwekte, heb ik met eenige kameraden over hem gesproken, maar zij konden mij niets meer meêdeelen, dan wat ik u zoo even verteld heb.’

Den volgenden dag zochten Pauline en Mevrouw van Trénoy te vergeefs den landgenoot die het voorrecht had gehad zoo bijzonderlijk hare aandacht te trekken. Zij zagen hem niet weêr. Daar de koude en de sneeuw haar beletten hare wandelingen voort te zetten, verdween hij langzamerhand uit hare gedachten.

Mevrouw van Trénoy hield zich een weinig met de schilderkunst bezig, en had kennis gemaakt met een onzer landschapschilders, den heer V., die eene kamer boven haar bewoonde. Zij had hem bij de familie Desherbiers ingeleid, en hij had op zich genomen aan Pauline eenige lessen te geven.

Toen de maand mei aanbrak, kondigde de kunstenaar aan dat hij voor eenigen tijd op reis ging, om schetsen te maken. Toen hem naar de plaats gevraagd werd waarheen hij zich dacht te begeven, noemde hij Hastière, een dorp in het Maasdal, tusschen Dinant en Givet gelegen, dat hij als een der aangenaamste verblijfplaatsen roemde, die men zich wenschen kan, als men een beminnaar is van een stil buitenleven te midden eener schoone natuur. Hij vertrok den volgenden dag.

Het werd prachtig weêr, en op zekeren dag zegde Pauline tot haar grootvader:

‘Wat moet de natuur buiten schoon zijn! hoe aangenaam moet het wezen eenige dagen te verblijven in het dorp waarover de heer V. met zoo veel geestdrift sprak! Daar wij toch besloten hebben ons verblijf in België te verlengen, zouden wij, dunkt mij, wel eenigen tijd te Hastière kunnen gaan wonen. Behalve dat ik mijne lessen zal kunnen voortzetten, zou ons dat alle drie goed doen. Het leven is daar niet duurder dan hier, integendeel. Daarbij durf ik mij niet meer in het park of op de boulevards te vertoonen sedert die onaangename ontmoeting. Ik vrees dat hij mij herkend zal hebben en op de gedachte komt mij te volgen.’

‘Gij hebt gelijk, Pauline,’ onderbrak de heer Desherbiers haar levendig; ‘het buitenleven zal voor ons eene afleiding en tevens gunstig voor onze gezondheid zijn. Reeds morgen zullen wij den schilder gaan opzoeken.’

II.

Hastière vormt twee afzonderlijke dorpen, tegenover elkander op de beide Maasoevers liggende. Dat hetwelk op den rechteroever ligt, bezat eertijds een Benedictijner-klooster, dat in de IXe eeuw gesticht was en in 1568 door de fransche Calvinisten, die aan den prins van Oranje hulp kwamen bieden, geplunderd en verbrand werd. Onder de bouwvallen, die men er nog ziet, bevinden zich schoone staaltjes van de romaansche bouwkunst. Maar het is dat gedeelte der plaats, Hastière-le-Vaux genoemd, hetwelk over 't algemeen de vreemdelingen aantrekt, dewijl zijne ligging aan den voet van een schoonen berg aangenamer is en men er overvloed van wandelingen vindt.

In een eenvoudig hotel had daar de land-

schapschilder, waarvan boven spraak geweest is, zijn intrek genomen en betrok onze fransche familie insgelijks eenige kamers.

Pauline, die veel van de natuur hield, maar slechts de omstreken van Parijs kende, had nooit iets gezien dat in vergelijking kon komen met de gezichtspunten, welke zich alom aan hare oogen vertoonden. Reeds in de eerste dagen genoot zij daarvan naar hartelust, terwijl zij haar grootouders dwong haar te vergezellen tot op de steilste rotstoppen. Maar wat was het gevolg hiervan? Dat de twee oude lieden zich zoodanig vermoeiden, dat zij zich niet meer van hunne plaats konden verroeren.

De schilder V. bood zich wel twee- of driemaal aan om het meisje te vergezellen, maar zij begreep dat zulks eene wezenlijke opoffering voor hem was, dewijl zijne studiën al zijn tijd vereischten; daarbij was het een reeds bejaard man, niet vlug ter been en van een terugstootend karakter.

Pauline zag er des te minder bezwaar in om alleen langs bergen en dalen te zwerven, daar zij in den grond harer ziel eene groote behoefte tot mijmeren en eenzaamheid had.

Na op zekeren middag de rivier overgestoken te zijn, volgde zij den loop daarvan tot tegen-over Waulsort. Dit oord, dat zeer woest is, wordt slechts doorsneden door een smal voetpad, bijwijlen geheel beklemd tusschen het water en den berg, die bezaaid met rotspunten en dicht met kreupelhout begroeid is.

Het onversaagde jonge meisje zette niettemin haren weg voort, daar zij besloten had de bouwvallen van Château-Thierry te bezichtigen; maar weldra verloor zij allen gebaanden weg en zag zich verdoold in dicht struikgewas, te midden van reusachtige rotsblokken, die haar den weg belemmerden.

Eensklaps stond zij voor eene door de golfjes bespoelde rots, waarlangs zij onmogelijk heenkon, zonder door het water te moeten gaan. Zij was op het punt van op hare stappen terug te keeren, toen zij een sterk geklots in het water vernam. Met een kloppend hart luisterde zij naar het naderend gerucht tot zij plotseling een man voor zich zag, met een zwaren baard, een linnen jas aan, het hoofd gedekt met een lagen hoed en een zak aan een koord over den schouder dragende.

Op het eerste gezicht bemerkte zij, dat zij niet te doen had met een landman; maar deze omstandigheid, wel verre van haar gerust te stellen, vermeerderde slechts hare ontroering, vooral omdat een eenvoudige terugkeer op zulk eene plaats eene onmogelijkheid was.

Pauline's verwarring steeg ten top toen de onbekende, na als een man van de wereld zijn hoed afgenomen en gebogen te hebben, haar met welluidende stem en een zuiveren tongval aldus toesprak:

‘Wees onbevreesd, mejuffrouw... ge zijt ongetwijfeld verdoold en ik zal mij gelukkig achten u weêr op den rechten weg te mogen brengen.’

‘Och, mijnheer, inderdaad, ik weet niet...’ lispelde het jonge meisje.

Maar plotseling bleef zij steken, terwijl zij den vreemdeling met aandacht aanstaarde, die, zich in den onderzoekenden blik vergissende, er terstond bijvoegde:

‘Ik herhaal het, vrees niets, mejuffrouw; ik ben een eenvoudig visscher met de hengelroê, die zich zooeven zijn vischtuig heeft zien ontrukken door een snock en te vergeefs getracht heeft het dezen weêr te ontnemen. Dit verklaart u den toestand waarin ge mij ziet... Maar wat mij het meeste ergert is de overwinning van den visch op den mensch behaald.’

Pauline bleef nog steeds het stilzwijgen bewaren, zonder zich van hare plaats te bewegen.

‘Komaan, mejuffrouw,’ ging hij voort, ‘wilt ge mij veroorloven uit het water te komen en u te vergezellen? Zie daar hooger op die schippers, die hun vaartuig vastgelegd hebben toen zij u bemerkten. Een hunner is zelfs aan wal gesprongen... hij schijnt te wachten... zij hebben een verdacht voorkomen.’

‘Mijnheer, ge zijt wel goed,’ sprak Pauline, de oogen nog steeds op den onbekende gevestigd houdende; ‘ik ben inderdaad verdwaald, maar het zal mij gemakkelijk vallen... Ik ben niet bang van aard... Geef u geene moeite, ga uw gang...’

‘Oho,’ hernam de visscher glimlachende, ‘dat zou mij moeielijk genoeg vallen, daar ik, gelijk ik u reeds gezegd hebt, al mijn vischtuig verspeeld heb.’

Zoo sprekende stapte hij aan land.

Mejuffrouw Desherbiers trad eenige stappen terug, steeds hare oogen op hem gericht houdende met zulk eene strakheid, dat het hem eindelijk in 't oog viel.

Tusschen twee reusachtige blokken doorklauterende, die hen scheidden, stond hij weldra voor haar.

‘En nu, mejuffrouw,’ sprak hij op vroolijken toon, ‘hebt gij de keuze om mij tot uw geleider te nemen, of wel in dit woeste oord achter te blijven. Van twee kwaden moet men altijd het minste kiezen, zegt het spreekwoord... Aarzelt ge nog?

‘O neen, mijnheer, ik verlang niets liever dan van hier te gaan; ik weet wezenlijk niet, hoe ik niet bemerkt heb dat ik van den weg afgedwaald was. Ik was voornemens de bouwvallen van een oud kasteel te gaan bezichtigen, dat op gindschen berg ligt.’

‘Ik ken het, maar dan moest ge niet langs dezen weg gegaan zijn; van hier zou het u onmogelijk zijn het te bereiken.’

‘Het beste wat ik dan doen kan, is naar Hastière terug te keeren.’

‘Mijn weg voert ook daarheen,’ hernam de visscher, langzaam voortstappende en het jonge meisje eenige stappen voorafgaande. ‘Een paar dagen geleden had ik reeds van uw verblijf in dat dorp gehoord.’

‘Inderdaad! en woont ge bijgeval ook daar?’

‘Neen, ik woon voor 't oogenblik te Givet, maar ik doorkruis veel de omstreken, visschende, wandelende, kruiden zoekende, schetsende, enz.’

‘Wilt ge mij eene vraag veroorloven?’

‘Wees verzekerd, mejuffrouw, dat het mij eene eer zal zijn op alles te antwoorden, wat ge mij zult gelieven te vragen.’

‘Hebt ge verleden jaar niet te Brussel gewoond?’

De vreemdeling scheen verrast.

‘Inderdaad,’ antwoordde hij; ‘en mag ik weten hoe?...’

‘Och, dat is zeer eenvoudig; ik ben uit Frankrijk... ik wandelde dikwijls in het Park, ik zag er gekwetsten van mijne natie, die mij natuurlijk belang inboezemden....’

‘Ik begrijp u... en ik heb het onschatbare geluk gehad een klein gedeelte van die belangstelling deelachtig te zijn?’

Mejuffrouw Desherbiers gaf geen antwoord.

Eenige oogenblikken daarna hernam zij:

‘Ge zijt dus militair, mijnheer, daar gij in dien ongelukkigen oorlog gediend hebt?’

‘Ja, als eenvoudig vrijwilliger, maar bij ongeluk werd ik te Sedan buiten gevecht gesteld, en met groote inspanning heb ik mij tot de belgische grens kunnen voortsleepen, van waar ik naar Brussel vervoerd werd.’

Zoo sprekende waren Pauline en haar geleider bij het veer van Hastière gekomen. Toen de boot bijna vlak voor het hotel aanlegde, zegde de visscher op zeer natuurlijken toon tot het jonge meisje:

‘Wilt ge mij toelaten, mejuffrouw, u tot aan uwe woning te vegezellen? Ik geloof dat het passend is, dat ik zelf aan uwe ouders de noodige opheldering geef... Het zal buitendien voor mij eene gelegenheid zijn om met twee landgenooten kennis te maken.’

‘En voor hen, mijnheer, tevens een gelegenheid om hunne dankbetuigingen aan de mijne te paren.’

III.

De gekwetste uit den oorlog van 1870 bleef langer dan een uur met den heer Desherbiers, zijne echtgenoote en Pauline spreken, en hij verliet hen, onder het overreiken van zijn kaartje en met de belofte van spoedig zijn bezoek te zullen hervatten.

Op het kaartje stond: *Burggraaf Donatien de Monaville.*

In den ganschen loop van het gesprek had de vreemdeling van veel geest en wellevendheid blijk gegeven; hij had op den heer Desherbiers den gunstigsten indruk gemaakt en men begrijpt lichtelijk dat de titel, die op het kaartje te lezen stond, dien indruk sterk verhoogde.

Op zijn weg naar Givet ontmoette hij den schilder V., die een album onder den arm droeg. Hij had reeds verscheidene malen op zijne wandelingen gelegenheid gehad met hem te spreken en hij haastte zich hem de ontmoeting met zijne beminnelijke leerlinge meê te deelen en wat er op gevolgd was. Hij maakte van de gelegenheid gebruik om den kunstenaar behendig omtrent den heer Desherbiers uit te hooren.

‘Alles wat ik weet,’ antwoordde V., ‘is dat zij Parijzenaars zijn en kort voor het beleg in België gekomen, goedgevonden hebben er tot nu toe te blijven.’

‘En de reden?’

‘Die zijn mij niet bekend, maar ik gis dat ze vrees hebben naar Parijs terug te keeren... Ze zijn de eenigen niet... Voor het overige zijn zij zeer brave, welopgevoede menschen en daarbij met eene groot fortuin begiftigd... Ik heb in de handen van den grootvader papieren gezien die een zeer groot bedrag vertegenwoordigden.’

‘Bezit ge stellige inlichtingen omtrent hen?’

‘Ik ben niet in het geval geweest van ze te moeten inwinnen, dewijl ik mij tevreden stelde, met hetgeen ik heb kunnen waarnemen, en daarop is de meening gegrond, welke ik u zoo even heb meêgedeeld.’

De avond begon te vallen toen de burggraaf Givet bereikte. Hij ging het hotel *het Anker* binnen en na gevraagd te hebben of de heer San Marco thuis gekomen was, ging hij op het bevestigende antwoord naar boven en trad zijne woning binnen, welke op de eerste verdieping lag en uit drie vertrekken bestond.

In het middenvertrek, in een soort van salon, zat een man aan eene tafel te schrijven. Hij kon omstreeks vijftig jaar oud zijn, droeg kort afgesneden, vergrijsd hoofdhaar en een zwarten baard, die zoo dicht gevuld was, dat men van zijn geheel aangezicht, behalve het sterk vooruitspringende voorhoofd, bijna niets kon onderscheiden dan een neus in den vorm van een arendsbek; want zijne oogen waren achter blauwe brillenglazen verborgen.

‘Aha! zijt ge daar?’ sprak hij met een sterken italiaanschen tongval, de pen neêrleggende: ‘terwijl gij het leven van een leeglooper leidt, ben ik verplicht de kastanjes uit het vuur te halen. Ziedaar, lees!’

En hij reikte den burggraaf een brief toe, dien deze met al de kenteekens van een groote misnoegdheid doorliep.

‘Gelijk gij ziet,’ hernam de andere, ‘moeten wij ons ten spoedigste uit de voeten maken. Wij zijn tusschen twee vuren geplaatst... Buitendien, wij hebben hier niets meer te verrichten.’

‘Dat komt zeer ten onpas, Luigi. Ik kan Givet wel verlaten, maar ik moet volstrekt hier in de omstreken blijven wonen.’

‘Is dat om uwe liefhebberij in het visschen? Gij zijt zeker niet wel bij uw zinnen, zou ik denken.’

‘Och neen, daar is geen spraak van.’

En hij deelde zijn vriend uitvoerig de omstandigheden meê, waarmeê zijne ontmoeting met Mejuffrouw Pauline Desherbiers vergezeld en gevolgd was geweest.

‘Zeer goed,’ hernam de Italiaan, ‘maar het resultaat?’

‘Het resultaat! Dat het eene schoone vrouw

is, vol schranderheid, beminnelijkheid en beschaafdheid, en ik heb mij terstond tot haar aangetrokken gevoeld op eene manier die mij zelf verwondert.'

'Hoe is het! zijt gij krankzinnig geworden?'

'Neen, want zij had mij reeds te Brussel opgemerkt en ik hoû mij overtuigd, dat ik toen reeds indruk op haar gemaakt heb; die indruk heeft natuurlijk moeten toenemen.'

'Een schoone zaak!'

'Dat is het juiste woord, het is inderdaad eene schoone zaak, want zij is de eenige erfgename van haren grootvader, die naar ik uit goede bron vernomen heb, zeer rijk moet zijn... Hij bezit aanzienlijke waarden in papieren.'

'Oho, gij zoudt er mij nog zooveel van vertellen dat... Maar in de veronderstelling dat de droom, dien ge wakende doet, verwezenlijkt zou kunnen worden, hebt ge daarbij dan wel aan de hinderpalen gedacht?'

'Onheilen kan ik niet zoover vooruit zien aankomen. Laat ons dus van het kapittel der gebeurlijkheden afstappen en ons met het noodzakelijkste bezig houden... Zoo moeten wij dus reeds morgen vroeg dit oord verlaten; maar voor mij is het niet voor goed.'

'Zoudt ge hier weêr willen terugkeeren?'

VOOR DE BLOEMENKRAAM, NAAR J.G. BROWN.

'Zoo dwaas niet! Ik ga mij te Dinant vestigen, waar ik mij voor schilder uitgeef, en iederen dag begeef ik mij langs den ijzeren weg naar Hastière. Daar ga ik voort met visschen en schetsen maken; ik zie de schoone, ik zet haar hart in lichtlaaie vlam, ik dring mij hoe langer hoe meer in de gunst van de oudjes in, en het schip loopt prachtig van stapel. Moge het mij regelrecht naar de heerlijke en kalme oevers eener trouwpartij voeren.'

'En gij doet dat alles zonder vooraf vast bepaald plan? Gij bedenkt niet, dat ondanks al uwe voorzorgen, uw spoor gemakkelijk gevolgd kan worden... en dan... ge gaat

een gevaarlijk spel spelen, vriend, en zulks met het vooruitzicht op eene zeer wisselvallige winst!'

'Zonder plan! zegt gij? Maar mij dunkt, dat hetgeen ik u zoo even uiteen gezet hebt, reeds een schoon begin is. Met den raad dien de nacht mij zal brengen, vereenigd met den uwen, reken ik er op, reeds morgen vroeg in mijn hoofd de noodige berekeningen vastgesteld te hebben, die mij de overwinning moeten verzekeren zonder daarbij eenig gevaar te loopen. Laten wij nu echter eerst het avondmaal gaan gebruiken.'

(*Wordt vervolgd.*)

Rebus N°. 1.

Aan de oplossing van dezen Rebus is als prijs verbonden:

De geschiedenis der kruistochten
met 100 overschoone platen
DOOR

G u s t a v e D o r é
EEN DEEL IN FOLIO IN ROOD LINNEN PRACHTBAND.

Deze prijs zal bij loting aan een der goede oplossers toegewezen worden.

[Nummer 2]

Onze gravures.

Dinant.

Als ik niet naar zee stoom, reis ik naar het bergland. Al hebben wij dan ook geen hemelhooge bergen in ons landje, toch zijn zij voor mij hoog genoeg. Beneden in de dalen is het zonnig en bloemerig, en boven op den heuveltop is het frisch en vrij. Ik heb genotrijke en dichterlijke dagen doorgebracht te Dinant, in het prachtige Maasdal, en zoo als ik nu voor de plaat der *Illustratie* zit, met de stad, de kerk en het hooge fort voor me en de brug aan mijn rechterhand, heb ik gansche avonden op het terras van het *Hotel des Postes*, in stille dichterlijke rust als verzonken gezeten.

De stad ligt tegen den hoogen rotswand als neêrgeschud; zij spiegelt zich in den effen Maasstroom, die daar, te Dinant, zoo effen is als een stalen spiegel en wiens water schier onmerkbaar naar het noorden afzakt. Links, aan gene zijde der brug, verheft zich de hooge Bayard-rots, veertig meters boven de oppervlakte van de rivier. 't Is als een obelisk, die men voor zijne oogen ziet!

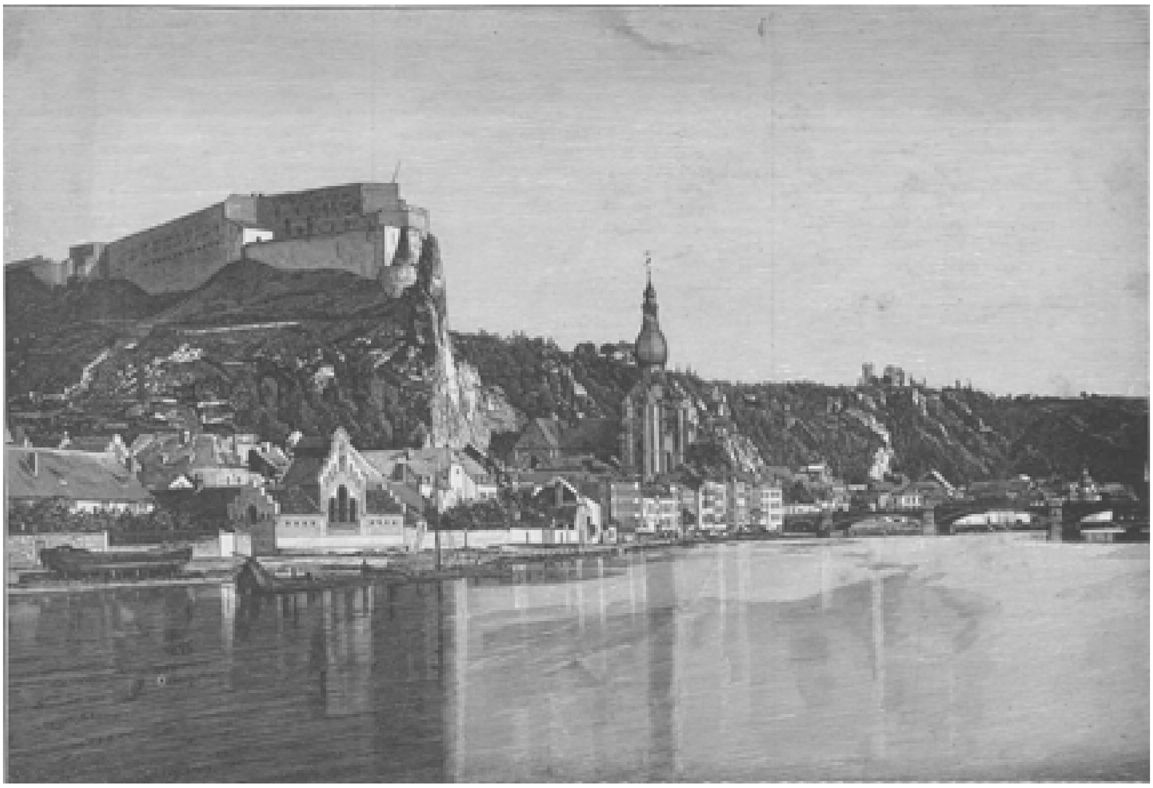

DINANT.

Men kan moeielijk een zoo rustig en kalm gezicht bedenken, als men dáár, op den boord der Maas gezeten, ontmoeten zal. De schuit, die langzaam onder een der bogen van de brug doorschiet, schuift zoo stil voorbij, dat zij het water nog schier niet roert, zoo min al de hengelaar, die op den oever zit. De eenige verstoorders van die rust zijn de jongens, met naakte beenen en voeten, opgestroopte broek, bloot hoofd en

borstelig haar, die langs de balken en pijlers klouteren als eekhoorns door de takken der boomen.

De berg, waartegen Dinant gebouwd werd, is woest, wild, hier en daar sterk begroeid; hij levert voor den toerist bewonderenswaardige gezichtspunten op: heuveltoppen met puinen van ridderkasteelen, zoo als *Poil-Vache, Mont-Orgueil* en *Crèvecoeur,* aan welke zich prachtige legenden verbinden; of wel men ziet er nog volop in bloei zijnde kasteelen, zoo als dat van

Freyr; dorpen, in de bergholen als verscholen, zoo als *Waulsort* en *Hastières*.

Onze lezers kennen zonder twijfel de stad Dinant, vroeger *Dionant*, al was het maar om hare leerachtig taaie koeken, in den vorm van de Leopolds-orde, de kerk van Dinant of anderzins, en zijne dinanderie of koperwerk. Zij weten, door de geschiedenis, hoe woelig, vechtachtig in vroeger eeuwen de nu zoo vreedzame Dinantees was, die nu eens tegen Namen, dan eens tegen die van Bouvignes optrok, met welke laatsten hij vooral bloedig oorlog voerde.

Laat ons een oogenblik bij de Bayard-rots stilstaan. Zij vormde weleer eene enkele massa; doch in den nacht van 29 op 30 Mei 1698, verscheen er boven Dinant een vuurbol, die vlammend een helschen gloed in het water der Maas en over de huizen van het stadje wierp, en eindelijk boven de hooge rots, met een donderenden knal, berstte.

Die losbersting was zeker wel het prachtigste vuurwerk, dat ooit door de weinige toeschouwers in het hol van den nacht, gezien werd. Een onbeschrijflijke stralengloed, door het water weêrgekaatst en een oogenblik gansch den omtrek kleurend, verscheen en verdween, en toen het morgenlicht doorbrak, zag men wel verwonderd dat de massa rots in twee gespleten was.

Deze rots belemmerde nog altijd den weg, toen eindelijk graaf de Guiscard, op het bevel van Lodewijk XIV, haar door zijne mineurs liet breken, en den 8 Juni 1696 langs die nieuwe baan, met zijne bezetting, Dinant verliet, zoo als er Napoleon eens als zegepraler doortrok, en Grouchy, na den slag van Waterloo, langs daar vluchtte, erger dan een hond met ingetrokken staart.

De Bayard-rots ontleent haren naam aan de schoone en ridderlijke legende van het ros-Beyaard, zoowel hier als in het waalsche land gekend. Het paard, een geschenk der toovergodin Oryande, was door den toovenaar Maugis gedresseerd en geen ros kon bij zijne vlugheid halen. Het was als een pijl, als een wind, als een bliksem zoo vlug en zoo snel.

Van het ros-Bayard mocht men als Calderon, in zijn *Leven een droom*, zeggen:

Gij vlammelooze straal,
Gij vogel, zonder vederpraal,
Gij stroomdoorkliever, zonder schubbig kleed,
Woest dier, dat van instinkt noch rede weet,
Waartoe zoo wild en zoo ontzind
Door dit verwarde labyrint
Van naakte rotsen voortgestormd?....

De vier zonen van graaf Aymon, in onze streek gekend als de vier 'Heemskinderen,' door Carlomagnus vervolgd, waren zoo arm geworden dat zij slechts één enkel paard meer bezaten. Zij stegen dan ook alle vier op hetzelfde ros, gewis wel wat ridderlijker dan de zeven Zwaben uit de vertelsels van Grim, die met zeven en met ééne lans te velde trokken.

Bayard viel Carlomagnus in de handen en sedert het ros den oudsten der zonen verloren had, duldde het geen ander ruiter meer dan den vorst zelven; doch Ganelon, de verrader, wilde Carlomagnus toonen dat ook hij de rijkunst verstond en vroeg toelating van het fiere en ontembare paard te bestijgen.

De vorst liet dit toe; doch pas had Ganelon zich in het zadel gezet, of Bayard sprong onstuimig in den Maasstroom, duikelde, kwam lekkend en snuivend weer

boven en herduikelde in de diepte; doch Ganelon zat zóó stevig in het zadel als de rots boven hem in den aardbodem vastzat.

Bayard sprong aan wal, bereikte de brug en wierp zich van die hoogte in den stroom; Ganelon werd nu ontzadeld en terwijl hij door het water werd meegesleept, sprong het ros aan kant, bonste in de hoogte, van rots tot rots tot boven op het punt derzelve en daar zich rekkend, hinnikte het zoo luid als een krijgstrompet die over de bergen galmt. Het sloeg met zijnen tooverhoef een diepen indruk in de rots, en verdween eindelijk voor eeuwig uit Carlomagnu's gezicht.

Nog dwaalt Bayard, het fiere ros, door de bosschen der Ardennen, zegt het volk, in de hoop dáár zijn meester, den oudsten der Heemskinderen, te ontmoeten.

Dat vertelde ik op een avond, aan den boord der Maas gezeten. In de verte zagen wij de zwarte rots, waarboven eene nog zwarter wolk, die van tijd tot tijd door het prachtige ijl-licht gebroken werd, alsof, zegde een der mijnen, het vuur van den hoefslag nog uit den steenklomp ontsprong.

Stap voor stap ontmoet men daar, in dien dichterlijken omtrek, de legende op zijnen weg, en wat ons het meest verwondert, is, dat er in dit schilderachtige land geen enkel dichter van doorslaande talent opstaat, die al de poëzie van vroeger dagen, door zijnen tooverslag doet herleven.

Dinant wordt in het schoone jaargetij zeer druk bezocht door toeristen van alle natiën. Het zijn echter slechts trekvogels. Wien men dezen avond op het frissche terras van het *Hotel des Postes* ontmoet heeft, is den volgenden dag gevlogen en des avonds door een' gansch andere, soms zijn antipode vervangen; doch juist die eeuwige verandering heeft ook hare bekoorlijkheid.

D.

Een oogenblik rust.

Mevrouw zit in een prachtig vertrek; het behangsel schijnt ons toe een keurig geweven werk te zijn, dat men zelden vindt dan bij den rijke of aristocraat; de vaas met fijne bloemen, het sierlijk ingelegd naaikistje, het rijke huiskleed van Mevrouw zelve, zoowel de belegsels als de elegante morgenmuts - alles spreekt ons van overvloed, van weelde.

Als wij nu echter het lieve gezichtje van de jonge dame in het oog nemen, vinden wij daarin niet precies eene aristocratische type: Mevrouw ziet er een goed, eenvoudig en recht lieftallig burgermeisje uit, dat uit den gewonen deftigen stand tot dien van rijkdom is opgeklommen, zonder nochtans ooit te vergeten van waar zij is uitgegaan.

In die stille en droomerige oogen leest men, dat zij, die jonge vrouw, in haren huiskring, het geluk rondom zich verspreidt en daarin al degenen doet deelen die haar benaderen. Ook vergeet zij, in hare weelde, het werk niet, dat zij in hare jeugd heeft leeren beminnen, en in afwachting dat haar echtgenoot van de Beurs of uit de club komt, heeft zij eenig fijn werk ter hand genomen.

Hare denkbeelden worden echter weldra van den lichten arbeid afgetrokken; hare hand valt stil neer, en onbestemd staart zij naar het venster, waar het zonnestraaltje tintelt en de bloemen frisch bloeien. Zij denkt, zij droomt aan het verledene; aan den eenvoud in moeders huis, aan hem, die haar in dien geurigen eenvoud opgemerkt en haar nu in al de weelde gebracht heeft, die ooit gedroomd werd, doch niet door haar.

Neen, zij was niet van die welke droomden van

Een schaking per gaz-bol;
  Een huwlijk per stoom.
Juweelen - een kas vol!
  Essences - een stroom.
Japonnen - bij stapels,
  Fluweel en satijn!
Een villa te Napels!
  Een slot aan den Rijn!
Bezoek van Victoria!
En - toppunt van gloria! -
  Den Czar tot couzijn.

Neen, en toch was veel van dat alles haar ten deel gevallen; zij was er dankbaar voor aan den man, die haar tusschen allen had uitverkoren om met hem het leven te doorwandelen, en dien zij ook, door needrig lief te blijven, gelukkig doet zijn en dus het grootste heil des levens geeft.

Admiraal Seymour.

Aan het hoofd van het engelsch eskader voor Alexandrië staat Sir Beauchamp Seymour, een krijgsman, die nu 61 jaar oud is. Sir Seymour is de zoon van een parlements-lid en had een admiraal in zijne familie tot voorganger. Te Eton opgevoed, trad hij op zijn dertiende jaar in de marine, was luitenant in 1842, kapitein in 1854 en onderadmiraal in 1876. In verschillende oorlogen heeft Sir Seymour zich reeds onderscheiden, zooals in Birmanië, in de Witte Zee, tijdens den russischen oorlog, in Nieuw-Zeeland, waar hij zeer erg werd gewond; in Australië, in de Adriatische Zee, enz.

In 1866 werd hij benoemd tot aide-de-camp van H.M. de Koningin en in 1872 tot lord der admiraliteit.

Sir Seymour is een kalm, beraden en zeer doortastend zeeman; hij heeft dit andermaal voor Alexandrië bewezen. Zijn gelaat is aanvallig, innemend; zijn oog is scherp en toch welwillend. Men vergeet, als men het portret van Sir Seymour beschouwt, den soldaat, wiens doordrijvende handelwijs zooveel rampen in Egypte heeft gezaaid en nog zaaien zal.

Strafuitvoering in Alexandrië.

Kort recht - ziedaar de verschrikkelijke oorlogswet! Toen de forten van Alexandrië door de Engelschen gebombardeerd werden, namen vele Turken en ook, schande genoeg! Kristenen, de gelegenheid te baat, om zich in de ijselijke verwarring die er ontstond, te verrijken: - men stichtte brand, men moordde en men plunderde.

De Engelsche dagbladen beweren, en wij zijn zeer genegen dit te gelooven, dat de vernieling zoo uitgestrekt niet zou geweest zijn, indien er geen schurken waren geweest, die het vuur in de gebouwen hadden geworpen, om zich des te gemakkelijker het bezit van anderen toe te eigenen.

De Engelschen deden dan ook kort recht: al wie op brandstichting betrapt of daarvan overtuigd werd, zou gefusilleerd worden. Men bond den plichtige, hij mocht

dan Muzelman of Kristen zijn, aan paal of kolom en een peloton zeesoldaten schoot hem als een hond neer.

De brandstichter of dief, dien men aan den kolom gebonden ziet, is zeker geen dappere; hij durft de gapende geweerloopen niet aan te zien; hij wendt integendeel het hoofd half om en er is een bange schrik op zijn wezen zichtbaar.

Gerechte straf, hooren wij zeggen; ja, maar toch eene straf, die op meer dan eenen onschuldige kan worden toegepast! De justicie, die langzaam, stap voor stap en al tastende voortgaat, begaat nog wel dwalingen; hoe zouden er geen begaan worden door het willekeurige, *sitôt pris, sitôt pendu!*

Het gerecht van den soldaat is niet van moedwil en losheid vrij te pleiten; men heeft in dat gerecht geen tijd tot onderzoeken, tot het aanhooren eener weerlegging; men schiet neer en snelt over, het bloedige lijk heen naar verdere vernieling, en daarom doet dorgelijke justicie ons ijzen en sidderen.

Muzelman in gebed.

Ofwel de man heeft hevige tandpijn; ofwel hij stopt zich de ooren voor een heel onplezierig geluid; ofwel.... Neen, ga niet verder, lezer; de man bidt, of beter gezegd, hij roept op tot het gebed - eene goede gewoonte, die geen Turk vergeten zal.

Op de hoogte der minarets laat de muezzin, op bepaalde oogenblikken van den dag, een eentonig gezang hooren, en dit gezang vervangt,

in de oostersche landen, de klok der Kristenen in het Westen.

Op dat plechtige oogenblik laat iedereen zijn werk staan, nadert de openbare fontein, wascht zich de handen en de voeten, en het schoeisel in de hand houdende of dit aan de moskeedeur latende, treedt de geloovige binnen om te bidden.

Dat gebed is eigenlijk de eenige godsdienstoefening bij de Turken. Zij bidden, op matten neergehurkt en het aangezicht naar Mekka, de heilige stad, gekeerd. Op zekere oogenblikken raken zij met het voorhoofd den grond of vloer, zelfs onzacht aan.

Niet allen kunnen ter tempel komen; velen bidden daar waar zij staan, in hunne bazars, op den dorpel hunner huizen, op den openbaren weg; doch zij spreiden overal een stuk tapijt op den grond, waarop zij knielen, en iedereen die nog een vonk godsdienstig gevoel heeft, is getroffen over den eerbied en de vroomheid, die de Muzelman jegens de Godheid ten toon spreidt.

God is voor hem het middenpunt van alles; de moskee is de uitgang van alle leven en beweging, van rust en woeling, van vrede en oorlog. Alles verbindt zich aan den tempel en vandaar dan ook dat het turksche volk niet zoo spoedig zal verloren gaan, als de europeesche beschaving dit wel gelieft te zeggen.

Bloemen op het harde pad.
Door August Snieders.
(*Vervolg.*)

Het sloeg twee ure toen op de straat een dof gerommel aangroeide, en voor de deur van het hotel stilhield.

De poort werd geopend, viel weer met een zwaren bons toe en niettegenstaande de tapijten op de trappen, hoorde men duidelijk iemand naar boven komen.

De voetstap naderde de kamer, waar Mevrouw zich bevond, doch hij ging voorbij.

Eensklaps scheen Mevrouw Dedeling al haren moed bijeen te zamelen, snelde naar de deur, rukte deze open en verscheen op den dorpel.

Bij het licht dat in den gang brandde, zag zij haren echtgenoot, die op het gedruisch dat zij maakte, stilhield.

‘Dedeling’ zegde zij; ze had George willen zeggen; doch nooit had zij zich aan dien voornaam kunnen gewennen; nooit had zij dezen kunnen uitspreken en ze bezigde, volgens burgerlijke wijze, den ‘van’.

De man bleef op den dorpel der deur van zijne slaapkamer staan, en wendde het hoofd ter zijde om.

Op zijn rood gevlamd gelaat was ditmaal eene uitdrukking van onbeschoftheid verspreid, misschien wel ten gevolge van het bovenmatig drinken en den tegenslag in het spel.

‘Is de voorhang nog niet over het kluchtspel van dezen avond gevallen?’ sprak de man spottend.

Mevrouw antwoordde niet; zij zakte op de knieën en nokte met gebogen hoofd en saâmgewrongen handen:

‘Heb genade met mij, ter liefde van uwe kinderen!’

Mijnheer Dedeling zag die vernedering, zonder dat zij hem in het minste trof; alleen de spot verdween uit de oogen en van de lippen, en zijn gezicht werd strak.

‘Maak u toch niet belachelijk!’ zegde hij; en inderdaad de drijfveeren, die Mevrouw in den afgeloopen avond aangezet hadden om te handelen zoo als zij gedaan had en nu nog deed, konden door een gemoed gelijk dat van Mijnheer Dedeling niet verstaan, niet begrepen worden.

‘Ik bid u,’ hervatte Mevrouw, ‘laat het vrede zijn tusschen ons, Mijnheer, opdat onze kinderen, bij hunne terugkomst, geen graf tot vaderhuis vinden.’

Mijnheer Dedeling trok de schouders op en draaide aan de kruk der deur, om binnen te treden.

Mevrouw omvatte zijne knieën, en het was of die beweging hem walgde, want hij rukte zich los, en zij - zij viel achterover.

Krachtig sloeg hij, binnen getreden, de deur toe en sloot ze.

Die val bracht Mevrouw tot bezinning; zóó diepe vernedering was inderdaad te veel; de tranen gudsten uit hare oogen, vreesselijk bleek was haar aangezicht, hare blauwige lippen trilden, terwijl in haar oog, door den tranenwolk heen, een ongewoon vuur tintelde.

Driftig stond zij op, vloog op de deur aan en sloeg er hare kleine vuisten tot bloeden, terwijl zij als eene gekwetste leeuwin een brullend gehuil uitstiet: zoo had niemand haar gewis ooit gezien.

Binnen verroerde zich niets meer.

De kamenier, die hare vertrekken op eene hoogere verdieping had, was sedert eenige oogenblikken opgestaan, had zich in haast gekleed en kwam den trap af. Zij kende reeds de smartelijke lijdensgeschiedenis van Mevrouw Dedeling, al was deze dan ook, op dit punt, in 't geheel niet vertrouwelijk.

‘Kom, Mevrouw,’ zegde de kamenier zacht, en omvatte de beide bebloedde handen harer meesteres, ‘kom naar uwe kamer; wees bedaard!’

De ongelukkige gehoorzaamde en liet zich, in tranen losberstend, naar haar slaapvertrek teruggeleiden. De storm, die een oogenblik zoo hevig was uitgebersten, was bedaard.

In hare kamer zakte zij andermaal neer en verloor het bewustzijn. Onder de liefdevolle zorgen van het kamermeisje, kwam zij bij en zij zou wellicht gedacht hebben, dat zij uit een vreesselijken droom ontwaakte, hadde de pijn harer gekneusde handen haar niet tot de waarheid teruggebracht.

Mevrouw betreurde hare laatste opwelling van gramschap; zij betreurde ze uit ter harte. Waarom ook dat geweld niet verdragen? Zij was het worstelen tegen dien ijs-man teenemaal moede en zou zich voortaan gelaten neerzetten, tot dat er onverwacht een zonnestraal doorbrak, die zijn hart treffen mocht.

Hare jeugd kwam haar voor den geest. Eens deze voorbij, hadden er maar weinig bloemen op haar levenspad gebloeid, en toen zij dacht dat die bloemen zouden ontluiken, na den blijden bruiloftsdag, vond zij zich andermaal bedrogen!

‘Geduld, lief kind,’ zegde hare moeder soms, die het wee harer dochter met een onrustig oog volgde, ‘geduld, op het hardste pad groeien nog bloemen...’

Dat was waar, want er ontloken bloemen aan de wieg harer kinderen; doch na eenige jaren gingen de kinderen den huize uit en toen ook verwelkten de spichtige bloemen met magere kleuren.

Zoo als wij weten waren de zoon en de dochter geruimen tijd afwezig geweest, en zouden nu eindelijk in het vaderhuis terugkeeren; doch hoe en in welke gesteltenis?

Lieftallig was Heva nooit geweest; zij had veel, zeer veel van den vader. 't Was een schoon, een prachtig schoon meisje: groot, reeds gezet, met eene snede van wezen

die bewondering opwekte, doch klopte daar binnen, achter zijde of fluweel, wel een hart?

Dit scheen betwijfeld te kunnen worden.

Moeders liefdewoorden en kussen hadden haar schijnbaar, reeds in hare wieg, koud gelaten; later had zij ze met eene uitdrukking van verveling afgeweerd, en om de klacht der moeder had het schoolkind wel eens geglimlacht.

Zou de schoone Heva, in de wereldschgezinde kostschool, eindelijk veranderd zijn?

Wat Ulrich betreft, deze was van zijne jeugd af een loszinnige knaap geweest, die, onder ander, nooit een goed begrip van zijnen stand in de samenleving had kunnen opvatten; die lichtelijk van zijne hoogte afdaalde, zich met minderen verbond en zich niet altijd kiesch of fijngevoelig toonde in de keus zijner vermaken.

Als knaap had hij reeds groote en hevige driften, die zich, het was te vreezen, door de weelderige omstandigheden waarin hij leefde, zich met des te meer kracht zouden ontwikkelen, daar de godsdienstige opvoeding weldra geheel gemist werd.

Den vader ontbrak het aan godsdienstig gevoel; hij was dit ook niet gedachtig geweest bij de keus der opvoedingsgestichten voor zijne kinderen.

Hoe zou Ulrich terugkeeren?

‘Laat ons hopen, laat ons hopen!’ morde Mevrouw Dedeling. ‘Al had ik mijnen kinderen een liefdevoller huis willen voorbereiden dan ik hun aanbieden kan, 't zal met Gods hulp misschien nog beter gaan dan ik denk. Ja, mijne moeder zegde het wel: op het hardste pad groeien er nog bloemen.’

Eenige maanden later, toen de blijde zomer kwam, keerden ook de twee kinderen eindelijk terug.

Mevrouw had bij die terugkomst het hotel door verfborstel en behangershand willen doen opknappen; maar Mijnheer Dedeling had dit niet gewild, zonder echter de reden voor die weigering aan te halen.

Het huis was dus even somber als vroeger, doch Mevrouw ten minste ontving de kinderen met open armen en een, blijden glimlach.

Heva kwam het eerste; zij was schooner, zelfs beelderig schoon geworden, doch 't was of eene stijve en statige koningin binnentrad, die zich nauwelijks gewaardigde eenen blik zijwaarts te geven, of de toppen harer vingeren te laten aanraken.

Moeder prangde de dochter aan het hart en kuste haar vurig; doch de warmte was niet wederkeerig. Gelukkig merkte de edele vrouw dat niet zoo spoedig op.

Eenige uren later keerde Ulrich terug, gansch anders dan zijne zuster; doch liefdevoller? Dat juist niet. De afwezigheid en het verblijf in den vreemde hadden daarenboven zijne manieren losser, maar ruwer en oneerbiediger gemaakt.

Dat viel Mevrouw onmiddellijk in het oog.

Ulrich was niet schoon; hij had iets van de moeder, als snede van het gezicht; hij was afschuwelijk mager, had fletsche oogen en het teeken der afgeleefdheid op het wezen, hoe jong hij dan ook ware.

Naast hem bood zich een schepsel aan dat op Mevrouw Dedeling een slechten indruk maakte, namelijk de gouverneur. Deze was een lang, mager man, met scherpe trekken, uitstekende wangbeenderen, een zwarten, opgestreken haarbos en een zware tot punten aangevette knevel.

Als hoofd en gestalte zou men soms wel eenigszins aan een don Quichotte gedacht hebben, en genegen zijn tot lachen; doch bij dat wit gelig oog en dien spotzieken trek om den mond, dacht men ook aan Mephisto - en men huiverde. Die man was nog in den vollen bloei des levens.

Monsieur de Capières, zoo noemde zich die zonderlinge gouverneur, aan wiens leiding de jonge Dedeling een paar jaar was toevertrouwd, was bij den eersten oogslag door Mevrouw geoordeeld, al won hij dan ook veel door zijn vleienden omgang en behendig gevoerde gesprekken.

Met Mijnheer Dedeling was de gouverneur onmiddellijk op den besten voet; zij kenden overigens elkander; zij hadden elkander te Parijs in zekere kringen van twijfelachtig alooi ontmoet, en het was zelfs daar, in die hoofdstad, dat de vader den zoon aan deze leiding toevertrouwde.

Toen de moeder alleen was in hare kamer, ontging haar andermaal eene begoocheling: de terugkeer harer kinderen zou nogmaals geen bloemen op haar pad doen ontluiken.

Er werd een prachtige maaltijd gegeven om de terugkomst der kinderen te vieren: de vrienden van Mijnheer Dedeling en hnnne dames waren in groot getal aanwezig.

De keuze, dit moeten wij erkennen, was ten minste ditmaal, door den heer des huizes, met eene zekere zorg gedaan: het twijfelachtige was verwijderd gebleven: het kaf was zeer keurig van het graan gewand.

EEN OOGENBLIK RUST, NAAR J.D. STEVENS.

Al den luister, die de ijskoude Dedeling kon tentoonspreiden, was aan dit feest besteed; hij hield, in dit geval, zijn hoogen stand waardig op. Blazoen, zilver en kristal blonken rechts en links in de zalen en de genoodigde vrouwen waren wel is waar nict zelden oud en leelijk, doch zij waren van stand en behoorlijk met juweelen belegd - en dat zegt iets, zelfs veel.

Als men een oogslag over eenige der hoofdpersonen van ons verhaal aan tafel wierp, kwamen de hoofdtrekken hunner karakters, voor den Scherpen waarnemer des te duidelijker uit.

Ulrich Dedeling niettegenstaande zijne twintig jaren, bekommerde zich weinig om de adellijke schoonheden, hier en daar aan de tafel ten toon gezet: hij hief met des te meer welgevallen het champagne-glas op en zag daarin, met een fletschen glimlach, de peerlen opwaarts stijgen: hij was reeds eene soort van Falstaff of wilde

dit zijn, gewis zonder ooit dat model voor oogen gehad te hebben, en zat liever gelijk de spreekwoordelijk geworden Sir John, bij juffrouw Haastig en

Doortje Scheurlaken[1], dan in een zoo adellijk gezelschap als hier.

ADMIRAAL SEYMOUR.

Monsieur de Capières was de hoffelijke Mephisto, zeer behoedzaam, zeer weerhoudend in zijne woorden en gebaren, doch die blijkbaar wel aan wat jongers, en zelfs aan iets anders dacht dan aan eene weduwe gelijk Martha[2], tot wie hij zou willen fluisteren:

..........en 'k zou misschien
U wel.... den gouden trouwring biên.

Het oog van dien man rustte soms, meer dan het der moeder lief was, op de schoone Heva, die echter zoo koel, zoo weinig aantrekkelijk en geopend scheen voor al de hoffelijkheden, die zich rondom haar opdeden, en dit van wege jonge en welgemaakte edellieden, dat de oplettendheid van.... een gouverneur zeker geen ingang zou vinden.

Zeg mij nochtans het geheim van een vrouwenhart? Wie, de grootste menschenkenner zelfs, kan het doorpeilen?

De avond viel; de zalen waren glanzend door het licht op luchters en girandolen. De deuren, die op een breed perron uitkwamen en van hetwelk men uitzicht had op den hof van het hotel, waren geopend en lieten de koele avondlucht binnen.

't Was een heerlijke avond; de volle maan wierp een fantastisch licht op de boomen en, onder deze door, over de gras- en bloemperken, en schiep daar wonderlijke licht- en schaduwbeelden.

‘Het is een avond, die aan Italië's hemel denken doet,’ zegde *Monsieur* de Capières, de schoone Heva vleiend buigend naderend, die op het perron en voor de breede leuning staande, een oogenblik versche lucht schepte, in gezelschap eener andere genoodigde.

‘Heelijk,’ antwoordde het jonge meisje, en de toon waarop zij sprak, was niet zóó koud als de Capières het verwacht had; want hij gaf hem moed om zich eenigzins op te beuren en juist niet als een mindere voor die twee vrouwen te staan.

(1) Personagies in Shakespeare's cyclus der Hendrikken.
(2) Goethes F a u s t .

Hij sprak voort: de toon zijner stem was niet onaangenaam - verre van daar, en in de schemering zag men het geelachtige wit zijner oogen niet; hij sprak en Heva had nog naar niemand zoo aandachtig, met zooveel belangstelling geluisterd.

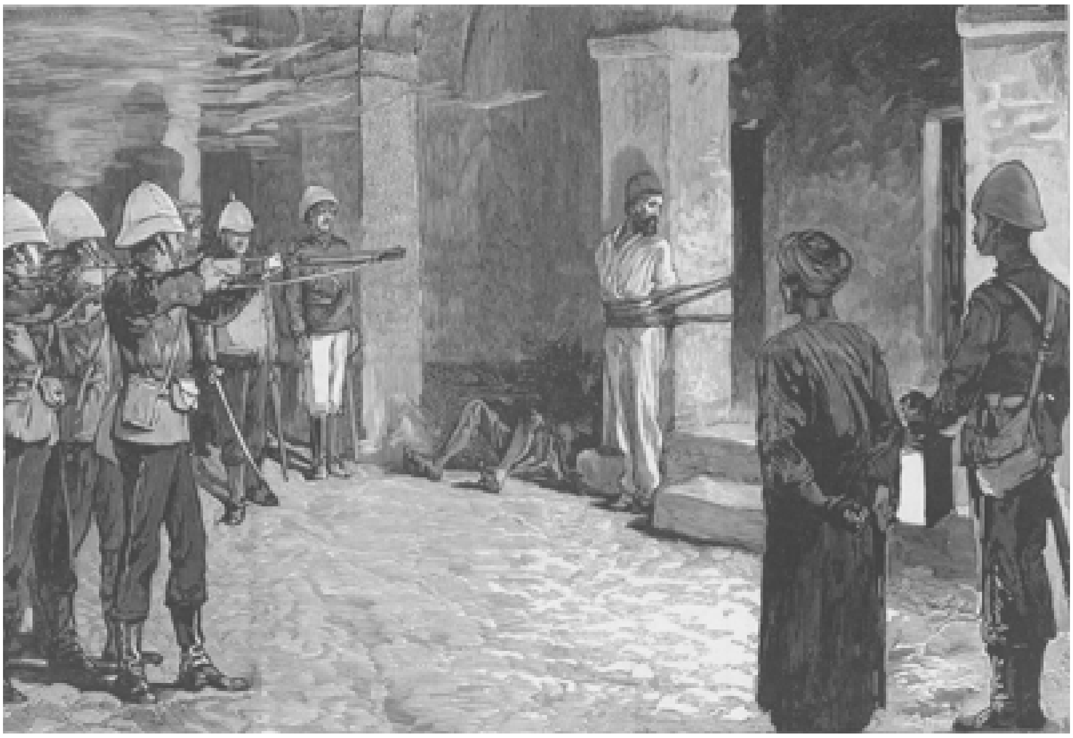

STRAFUITVOERING IN ALEXANDRIË.

Verwonderlijk, toen de Capières weer in de zaal, dus in het volle licht trad, had zijn gelaat

in de oogen van het meisje, veel van zijne scherpte verloren, en zij volgde die wonderlijke figuur met eenen blik, dien zij zelve niet rechtvaardigen, noch uitleggen kon.

Eenige oogenblikken later stond Heva andermaal buiten op den breeden trap, omringd door een aantal genoodigden, doch geen enkel van deze had den indringenden klank in de stem, den diepen zin in de woorden, welke dien zonderlingen de Capières deden opmerken.

De mollige, trillende en gevoelvolle klank eener violoncelle steeg uit het diep der zalen op, en deed de gasten verwonderd opzien.

'Welke verrassing!' zegde men hier. 'Indien Servais nog in leven ware...' antwoordde men daar. 'Onverschillig, 't is heerlijk! Still...' fluisterde men ginder, en allen zwegen zoo niet uit muziekaal gevoel, dan toch omdat Heva, zwijgend als een standbeeld, luisterde.

''t Is Richard Wagner's *Avondsterre*, uit *Thannhauser*,' fluisterde nog eene stem, en toen volgde ieder de sleepende en zielvolle melodie.

(*Wordt vervolgd.*)

Hedendaagsch tooneel.
Door Musicus.

Als men van tooneel spreekt in onzen tijd, doelt men vooral op het fransch theater, dat inderdaad den toon geeft aan de beschaafde wereld. De fransche lichtzinnigheid, vol historische dwaasheden, vol anachronismen, vol dikwijls walgelijke tegenstrijdigheden, heerscht onbeperkt, en heeft het tooneel der Franschen veel geleden onder opzicht van ware kunst, onder opzicht van zedelijkheid is het een zoo groote aanstoot geworden, dat een zijner voornaamste steunpilaren in geweten heeft moeten uitroepen: 'Breng er nooit uwe dochters heen,' en waar de dochter niet verschijnen kan, daar ook is immers geen plaats voor de moeder?

Hier en daar wordt wel eene poging aangewend, om aan het tooneel een eigenaardig en oprecht kunstkarakter te geven, zoo als Irving doet in het Lyceum theater te Londen, - waar deze direkteur, Shakespeare in alle waarheid tracht weer te geven - zoo als Richard Wagner in zijn Baireuth-theater; doch dit zijn afgezonderde pogingen, die zonder merkbaren invloed zullen blijven op de olifant-, locomotief-, dolken vergifvoorstellingen, welke in onze dagen in de mode zijn.

Richard Wagner's pogingen zijn echter zoo grootsch van karakter, dat zij vermeldenswaardig zijn. De kritieken tegen zijne *Niebelungen* hebben hem niet afgeschrikt; zijn *Parsifal*, die onlangs te Baireuth werd opgevoerd, is er ons het sprekende bewijs van. Nogtans zijn de kosten, ter opvoering van dergelijke stukken, overgroot; doch zij worden door eene vereeniging, die thans zoowat 1400 à 1500 leden telt, gedragen.

Van deze bewonderaars van den mystieken meester zijn er 987 Duitschers, 178 Oostenrijkers, 54 Russen, 41 Engelschen, 31 Belgen, 31 Franschen, 28 Zwitsers, 27 Amerikanen, 15 Nederlanders, 10 Spanjaards en 7 Italianen. De *Bayreuther Patronat Verein* heeft, zoo als men weet, een afzonderlijk schouwburg, dat slechts van tijd tot tijd voor het opvoeren der werken van den grooten meester geopend wordt, omdat

Richard Wagner van dit denkbeeld uitgaat, dat men niet ieder dag iets goeds zien kan, en, even als bij de Grieken, het opvoeren van een kunststuk, een groot en opwekkend feest zijn moet.

Richard Wagner versmaadt de fransche pirouettenschool; hij is Duitscher in den vollen zin des woords, en wil ook eigen kunstbronnen voor zijn volk doen ontspringen. Hij zoekt zijne effekten in de oude traditiën, in de legende en ridderromans, en brengt deze laatsten met al de mystieke tooverkracht van zijn onvergelijkelijk genie, op de planken. *Parsifal* te Parijs opgevoerd zou, zoo niet gefloten worden, dan toch weinige representatiën beleven, evenmin als het met zooveel kristen gevoel geschreven opera van Gounod, *Polyeucte;* in Duitschland maakte *Parsifal* inderdaad *furore* - en met reden.

Het onderwerp zal des te duidelijker doen zien wat al verschil er bestaat tusschen de Wagner's manier van opvatting en die der tegenwoordige fransche school.

Parsifal hoort thuis in de cyclus van sagen der twaalfde eeuw, en misschien vroeger; het is een van die waarin de H. Graal voorkomt, de schaal uit welke Kristus at bij het H. Avondmaal en waarin Joseph van Arimathea het bloed opving, dat uit de zijde van den Zaligmaker aan het Kruis dropte. Die Graal, alsmede de speer van Longinus, van hand tot hand overgegaan, werd eindelijk in het paleis van Montsalvat, in een afgelegen hoek van Spanje, bewaard; het was onder de hoede gesteld van engelen en omgeven door eenen krans van ridders zonder vlek, dapper en godvreezend.

De toovenaar Klingsor, een heiden, wilde tot het heiligdom toegelaten worden; doch men wees hem af, en om zich te wreken bezigde hij toovermiddelen tegen de Graalridders. Amfortas, de zoon en opvolger van Titurel, greep de H. Speer, trok tegen den heiden op; doch deze ontnam hem de Speer en wondde hem in de zijde, en die wonde *die Wunde ist's, die nie sich schliessen wil.*

Ziedaar het verhaal van Gurnemanz, den ouden ridder, als hij 's nachts in het heilige woud waakt, waar de toeschouwer den dag ziet aanbreken. Heerlijke morgen, heerlijk tooneel als de ridders knielen en bidden, waarna zij optrekken om de wacht te houden aan den heiligen vijver, waar de gewonde Amfortas zich baden moet.

De Graalridders hebben eene vrouwelijke bode, Kundry genaamd, doch die heimelijk onder de toovermacht van Klingsor gekomen is. Zij is de eeuwige worsteling tusschen het goede en het kwade - eene verschrikkelijke figuur; die nu uit de booze macht wil verlost zijn, dan weer onder deze terugvalt; hare houding, hare woorden, hare gebaren alles is fantastisch. Zij bewijst dienst aan allen, doch neemt geen dank aan.

Amfortas, de zieke vorst, wordt op eene prachtige draagbaar, onder een hartroerend gezang, naar het bad gedragen en Gurnemanz, de oude Graalridder, maakt den knapen bekend met de woorden, die Amfortas eens op den Graal gelezen heeft:

Durch Mitleid wissend
der reine Thor
harre sein,
den ich erkor.

Een reine dwaas, door medelijden wetend geworden, zou hem, den zieken vorst, redden.

Eensklaps komt eene blanke zwaan met forschen vleugelslag op het tooneel gefladderd; zij is door eenen pijl gekwetst en valt sterved neer. Groot is de ontsteltenis, want de zwaan is een heilige vogel. De dader dezer heiligschennis wordt weldra voor den dag gebracht: het is Parsifal, een jongeling flink en schoon, doch dwaas en

onnadenkend. Ook als Gurnemanz hem zijne wreedheid verwijt opzichtens den heiligen vogel, breekt de knaap, door berouw getroffen, pijl en boog in stukken.

Parsifal weet niet van waar hij komt, hoe hij heet; maar Kundry kent hem. Dat kind, zegt ze, is de zoon van Gahmuret, wiens vader sneuvelde in den kamp tegen de Arabieren, en die door Herzeleide, zijne moeder, alleen en afgezonderd in een eenzaam woud werd opgevoed. Eens had de zoon echter prachtige ridders gezien en was hen gevolgd, en dat vertrek had zijne moeder het leven gekost.

Bij het hooren van die woorden, wordt de jongeling woedend, grijpt Kundry bij de keel en niet zonder moeite gelukt het den Graalridder de bodin te ontzetten. Hevig aangedaan is de knaap, doch Kundry schept water voor hem en loont kwaad met goed, en echter is zij woedend en treurig als men haar prijst om die daad.

Amfortas keert terug uit het bad en wordt naar het Graalpaleis teruggedragen; doch Gurnemanz hoopt dat die Parsifal de dwaas is, die komen en redden zal. Hij neemt hem mee naar de burcht, waar het heilig feest van den Graal zal gevierd worden. Dat feest is als een aandenken aan 't H. Avondmaal: al wie rein en zonder zonde is, wordt door de aanwezigheid alleen van den Graal gespijzigd.

Prachtig is hier het tooneel-effekt: het rotsig landschap, bloeiend en tintelend, schuift nevens Gurnemanz en Parsifal weg. De twee personen schijnen voort te gaan, door de beweging der schermen - een effect, dat echter reeds van voor lang werd toegepast. Allengs nadert men de burcht. Van verre klinken klokken, klaroenen en bazuinen. Weldra naderen die tonen, en eindelijk bevinden zich Parsifal en Gurnemanz in eene tooverachtige zaal, waar het licht van boven invalt.

In het midden van die zaal staat een altaar. Op de tafels ziet men glinsterende bekers. Graalridders nemen aan de tafels plaats; knapen en pages bezetten de galerijen tot hoog in den koepel. De oude Titurel beveelt Amfortas, die binnengedragen wordt, den Graal te ontblooten: doch hij is daar de eenige ziel met zonden beladen; hij is op Klingor's aandrijven door Kundry tot zonde gebracht en terwijl het verlangen van den Graal te zien, de ridders in opgetogenheid brengt, breken zijne wonden integendeel open en lijdt hij zóó hevig, dat hij om vergiffenis bidt en verlangt te sterven.

Op dat oogenblik klinkt, uit de hoogte des koepels, de engelenzang: *durch Mitleid wissend.* Die mysterieuze zang beurt den vorst op, geeft hem hoop en vertrouwen; hij onthult den Graal - en zie, daar glanst in een purperen gloed, de geheimzinnige schaal! Parsifal is diep bewogen met het lot van den armen koning; het tooneel van den Graal heeft hem met bevende verwondering geslagen. Die stemmen uit den hemel hebben hem als in eene andere wereld gebracht; doch hij weet of begrijpt niet wat hij gezien heeft.

Gurnemanz is lastig, boos, omdat hij in zijne hoop, opzichtens Parsifal, bedrogen werd. Hij toch was niet degene dien de profecie hem aanwees; hij stoot hem dan ook buiten den burcht; doch nog altijd klinkt hoog in den hemel eene enkele altostem, die zingt: *durch Mitleid wissend.*

Onbeschrijfelijke indruk!

In het tweede bedrijf zijn wij in Klingsor's kasteel, en wij zien den toovenaar in eenen toren, waar hij, in eenen tooverspiegel, alles opmerkt wat in den omtrek voorvalt. Parsifal, uit het Graalpaleis gestooten, is verlokt door de pracht van Klingsor's kasteel en de toovenaar ziet hem dan ook naderen. Klingsor weet dat Parsifal de reine dwaas is, die aan de voorspelling zal beantwoorden en die ook *zijne* macht zal verpletteren. Hij wil hem dan ook door zijne tooverkunsten machteloos maken, dat is tot zonde brengen en 'onrein' doen worden.

Kundry heeft Amfortas doen vallen en de Speer, waarmeê Longinus 's Heeren zijde opende, in zijne macht gebracht. Die Kundry is een gedoemd wezen; zij is gelijk Ashaverus veroordeeld om te blijven leven, want zij heeft Kristus bespot toen Hij, onder zijn kruis bezwijkend, door Jerusalem's straten ging.

Zij, zij moet Parsifal doen vallen in de zonde; weigeren is nutteloos. Klingsor is haar meester, en wie den meester vallen doet, zal ook haar uit de tooverketting bevrijden. Doch wie was machtiger dan die heiden! Parsifal verslaat de ridders, die de wacht aan het tooverkasteel houden, en om den toeschouwer te doen zien, dat hij eindelijk binnengedrongen is, verzinkt plotseling kasteel en toren, en verschijnt er een bloemhof, zoo weelderig, zoo schoon dat hij gansch de zaal op zijne beurt betoovert.

Op eene hoogte van den muur verschijnt Parsifal, die onmiddellijk door *Blumenmädchen*,

zingende en dansende bloemen, omringd wordt. Signor Klingsor was, dunkt ons, hier niet zeer behendig, want tusschen zóóveel schoonheden was de keus zeer moeielijk; doch zelfs Parsifal wil niet kiezen, en als hij het hem te eng voelt worden, wil hij integendeel vluchten.

Uit een bloemenbed stijgt nochtans eene stem op: *Parsifal, bleibe.* 't Is Kundry, die in een rustbed van de schoonste en prachtigste bloemen ligt. De bloemenjuffers verdwijnen en Kundry is alleen met Parsifal. Zij, de schoone vrouw, vertelt hem zijner moeders dood, en dat treft den jongeling met diepe smart; doch die smart, zegt Kundry, zal zij heelen, door hem lief te hebben, en als laatsten groet zijner moeder kust zij hem.

Kundry bedriegt zich nochtans in het uitwerksel; want Parsifal voelt nu dezelfde pijnlijke wonde in zijn hart, die Amfortas in zijne zijde voelt: *die Wunde! die Wunde! Sie brennt in meinen Herzen.* Hij prangt zijne hand op zijn lijdend hart en wordt eensklaps helderziende: die vrouw wil hem tot kwaad brengen gelijk zij Amfortas heeft doen vallen.

Verderberin! Weiche von mir!
Ewig - ewig - von mir!

Een hevige strijd vol hartstocht, vol liefde, vol bedreiging volgt. Ja, hij wil ook Kundry verlossen, doch zij moet hem de heilige Speer bezorgen! De booze geest drijft echter bij Kundry boven en zij roept Klingsor ter hulpe op. Deze, gewapend met de Speer, verschijnt op de hoogte en bliksemt ze tegen Parsifal; doch de lans zweeft boven zijn hoofd, de held grijpt ze, maakt er 't teeken van het Heilig Kruis mee, en donderend zinkt het tooverslot in de diepte. De bloemhof is eene woestijn en niets is er overgebleven dan wat verzengde en verdorde bloemen.

Wat Kundry betreft, deze zakt ten gronde en hoort nog Parsifal's stem: *Du weisst, wo du mich wiederfinden kannst.*

Het derde bedrijf vangt aan in een deel van het heilig woud, waar Gurnemanz, oud en wit gebaard, als kluizenaar woont. 't Is op den dag van Goeden Vrijdag, den dag dat Jezus stierf, dat de Speer zijne zijde opende en Joseph van Arimathea het zaligmakend droppelend bloed in de schaal opving. De grijsaard hoort klagen, en buiten gegaan zijnde, vindt hij Kundry, niet meer de wilde en booze, maar de goede en berouwhebbende Kundry, die van de puinen van Klingsor's kasteel terugkomt.

Nu ook verschijnt een ridder in zwart harnas en met gesloten helm. De grijsaard verwijt hem dat hij op dien heiligen dag geharnast is uitgegaan. 't Boetekleed zou beter passen, ja; doch zie, de ridder slaat de helmklep op en steekt de lans in den grond, terwijl hij deze biddend beschouwt. Gurnemanz herkent Parsifal, herkent de heilige Speer, en opgetogen verneemt de oude Graalridder, dat de jonge held dit heiligdom naar den burcht terugbrengt.

Daar was de nood ten top gestegen; de H. Graal was onzichtbaar; Amfortas leed meer dan ooit; Titurel was gestorven van louter verdriet; Gurnemanz had zich kluizenaar gemaakt. Hij, Parsifal moet de redder zijn! Kundry wordt aan de bronnen tot Kristinne gedoopt; Gurnemanz zalft Parsifal het hoofd, hangt hem den riddermantel, met de witte duif versierd, om den schouder en zoo treden zij den burcht nader, terwijl Kundry, de boetelinge, gebukt volgt.

Amforta's koningdom is ten einde en Parsifal wordt nu plechtig als koning gehuldigd. Kundry sterft van geluk en aandoening. De tijd der reinen is weer daar;

de deugd heerscht over den boozen hartstocht en de H. Graal, door Parsifal onthuld, glinstert onverpoosd en met nieuwen helderen glans.

Richard Wagner heeft hier voorzeker eene schepping voor den dag gebracht, die eigenaardig en vooral stout mag genoemd worden. Wij zeggen met recht, *Parsifal* is in onze eeuw van wuftheid, bedorven smaak en onzedelijkheid, eene verschijning, die goed doet aan elk hart dat walgt van de lafheden der Offenbach's, al zal die verschijning ons dan ook niet van deze verlossen.

Wij zijn nog te diep onder het juk der Klingsor's gebukt; de booze en wellustige Kundry's spelen nog eene te machtige rol, en niettegenstaande zijn genie, zal Richard Wagner de held niet zijn, die ons van de zonden zal doen afwijken, die aan de kunst het Kruisteeken zal doen maken, waarop heel het valsche kunststelsel in den grond zinken zal.

Onder Lodewijk XIV.

Er bestonden, zoo leest men in de papieren van Madame Campan, te Versailles en vóór de omwenteling, gebruiken, welke slechts door zeer weinig menschen gekend zijn. De maaltijd des konings werd genaamd *la viande.* Twee *gardes du corps* vergezelden de lieden, die dezen maaltijd droegen. De personen die zich in de zalen bevonden, door welke die spijs gedragen werd, stonden recht en zegden: *C'est la viande du roi.*

Al de diensten van voorzorg werden *en cas* genoemd. Eenige hemden en zakdoeken, in eene mand bewaard, zoowel bij den koning als bij de koningin, in geval HH. MM. van linnen wilden veranderen zonder naar de kleerkamer te zenden, vormden het pak van *en cas.*

De kleeren van HH. MM., in groote manden of in toiletten van groenen taffetas aangebracht, werden *le prêt* van den koning of de koningin geheeten. Zoo werd er tusschen de bedienden gevraagd: *'Le prêt du roi est-il arrivé?'* Een *garde du corps* zegde: '*Je suis d'en cas dans la forêt de St.-Germain.'*

's Avonds bracht men bij de koningin eene groote tas met bouillon, een gebraden koud kieken, een flesch wijn, een *orgeat,* eene limonade en eenige andere voorwerpen. Dat heette men het *en cas* van den nacht.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

IV.

Den volgenden morgen zaten Donatien de Monaville en zijn gezel, Luigi de San Marco, in hetzelfde salon waar wij hen daags te voren met elkander hebben zien spreken. Zij waren in reisgewaad en hun bagage, uit twee koffers bestaande, was gereed om verzonden te worden.

Zij gebruikten een stevig ontbijt, betaalden hunne rekening, gaven den bediende een goed drinkgeld, zegden dat zij naar Parijs gingen, lieten zich daarna in een rijtuig naar de statie brengen, waar zij een biljet naar Mezières namen; maar zij stapten te Vireux af en verzonden van daar hunne bagage naar Brussel, *bureau restant;* namen daarop den trein naar Mariënburg, van waar zij bijna onmiddellijk weer naar Hastières

vertrokken. Daar hielden zij zich evenwel ook niet lang op: Donatien nam een biljet voor Dinant, en zijn gezel een voor Brussel.

In den namiddag van denzelfden dag vertoonde zich te Givet een nog jeugdig vreemdeling, die als een hercules gebouwd en met smaak gekleed was. Hij trad het voornaamste koffie huis der stad binnen en deed er onderzoek naar een paar heeren, die gedurende een veertien dagen te Givet gewoond zouden hebben. De beschrijving, die hij van hen gaf, moesten onmiddelijk aan degenen die hen gezien hadden, Donatien en Luigi doen herkennen. Givet nu is eene plaats van eenige duizend inwoners, waar het genoeg is zich eenige malen in het openbaar te vertoonen, om terstond aan iedereen bekend te zijn. Men zegde hem dat degenen die hij zocht in het hotel *het Anker* hun intrek genomen hadden. Hij begaf zich derwaarts en zijn gelaat verraadde een groote teleurstelling toen men hem meedeelde dat zij denzelfden morgen naar Parijs waren vertrokken. Daarop wilde hij den herbergier uithooren omtrent hun doen en laten tijdens hun verblijf te Givet; maar de hospes, die alle reden had om over zijne beide gasten tevreden te zijn en iets verdachts in die ondervraging zag, toonde zich zeer terughoudend en bepaalde zich er toe met te antwoorden, dat die heeren, gekomen om de omstreken te bezichtigen en zich wat te verstrooien, niets anders gedaan hadden dan hun plan uit te voeren.

De vreemdeling vertrok met den eerstvolgenden trein naar Reims.

Donatien was te Dinant in het hotel *hel Vergulde Hoofd* afgestapt, waar hij reeds daags daarna een geheel nieuw koffer uit Namur ontving. Dit koffer werd hem door San Marco gezonden. Het bevatte linnengoed en twee volledige costumes, het eene hoogst eenvoudig, het andere smaakvoller. Hij vond er ook een teekenalbum en vischgereedschap in.

Gelijk hij besloten had, gaf de burggraaf zich te Dinant voor een landschapschilder uit en zegde voornemens te zijn, daar eenigen tijd te vertoeven. Al spoedig had hij, door zijne vriendelijkheid, de sympathie der lieden van het hotel en al zijne commensalen gewonnen.

Reeds den volgenden morgen begaf hij zich met zijn schetsboek onder den arm naar Hastière en ging een bezoek brengen bij de familie Desherbiers, die hem aanvankelijk niet erkende. Men had hem den eersten keer ontmoet in een tamelijk achtelooze kleeding en het aangezicht begroeid met een zwaren baard, thans zag men hem terug geheel geschoren en in een frisch, sierlijk, landelijk kostuum gestoken.

Onze Parijzenaars begonnen zich te Hastière te vervelen; de komst van den burggraaf werd daardoor des te hooger op prijs gesteld en men maakte met hem eene lange wandeling langs de lachende boorden van den Ermeton.

Des anderen daags ontving men een nieuw bezoek van Donatien, die zich hoe langer hoe voorkomender en dienstvaardiger jegens Pauline betoonde en het kapittel der meedeelingen omtrent hetgeen hem zelf betrof aanroerde.

Voor het oogenblik zullen wij er ons toe bepalen met eenvoudig te vermelden, dat hij voorgaf in Sicilië in de omstreken van Palermo het levenslicht aanschouwd te hebben, waar zijne moeder, van dat eiland geboortig, eenigen tijd in den schoot van hare familie was gaan doorbrengen. Zijn vader was van Metz, en hij zelf was in deze stad opgevoed tot aan den leeftijd van vijftien jaren, toen hij op een kostschool te Parijs geplaatst werd; later, na den dood zijner ouders, had hij verscheidene vreemde landen bezocht.

De heer Desherbiers merkte met genoegen op dat de burggraaf bij het verhalen dezer bijzonderheden niet de geringste toespeling op zijne fortuin had gemaakt; wijl nu echter de levenswijze, welke hij tot dusverre geleid had, een rijk man aanduidde, zag de oude heer in dat nederig stilzwijgen een gevoel van zedigheid en kieschheid, dat hem bekoorde.

De heer de Monaville toonde zich eveneens zeer terughoudend en ingetogen betreffende de rol, die hij in den fransch-duitschen oorlog gespeeld had, als eenvoudig soldaat dienst nemende ter verdediging van zijn overweldigd vaderland en te Sedan strijdende met eene dapperheid, waarvan zijne bekomen wonden getuigden.

De echtgenoote van den heer Desherbiers, die den tact van haren man en hare kleindochter miste, was vooral met den burggraaf ingenomen, en staarde hem met bewondering aan, hem telkens de zotste komplimenten makende,

als het ware aan zijne lippen hing als hij sprak en hare handen vouwende, voortdurend morde: wat man, wat man!

Deze kleingeestige bewondering was verre van aangenaam aan hem, die er het voorwerp van was; want de zwaarlijvige dame verliet hem geen minuut als hij bij Pauline was, hetgeen hem noodzaakte met deze op het terrein der algemeenheden te blijven, terwijl hij haar zoo gaarne ongehinderd zou hebben te kennen gegeven wat hij voor haar gevoelde!

MUZELMAN IN GEBED.

Haasten wij ons evenwel er bij te voegen dat toen hij eindelijk de gelegenheid gevonden had, die hij zoo ieverig zocht, hij het jonge meisje met bewogen stem verklaarde dat hij haar bemind had sinds den dag hunner eerste ontmoeting en die liefde sedert aanhoudend dieper wortel had geschoten. Hij eindigde met haar verlof te vragen, deze bekentenis aan hare ouders te mogen herhalen.

Diep ontroerd door eene verklaring, welke zij evenwel verwachtte en met vurigheid verlangde, kon Pauline niet ontveinzen wat zij van haren kant voor hem gevoelde en het verzochte verlof werd met blijdschap toegestaan.

Hoewel de heer Desherbiers het aanzoek van den jongen Franschman met zekere koelheid ontving, maakte hij evenwel geen zwarigheid om hem hoop te geven op eene gunstige inwilliging. Het spreekt van zelf dat hij besloot ten spoedigste narichten in te winnen omtrent dengene, die naar de hand van zijne kleindochter dong. Van zijnen kant en zonder er iets van te laten blijken, had Donatien stappen gedaan om zich te vergewissen over de maatschappelijke positie en het geldelijke vermogen van de familie, waarmede hij eene nauwere verbintenis wilde aangaan.

Het vervolg zal ons leeren, hoedanig de uitkomst van dit wederzijdsche onderzoek was.

V.

Pauline Desherbiers had den ganschen omtrek van Hastières doorkruist, maar zij was nog niet te Givet geweest, waarvan men haar het versterkte kasteel geroemd had; zij koesterde dan ook een levendig verlangen dit te gaan bezichtigen.

Op zekeren morgen gaf zij den burggraaf bij zijne komst dit verlangen te kennen, hetwelk door haar grootvader gedeeld werd.

Dit verzoek scheen hem onaangenaam te verrassen.

'Och,' riep hij uit, 'dat treft wel slecht! Ik zou mij gelukkig geacht hebben u te vergezellen, maar het is mij onmogelijk; ik kan vandaag slechts ten hoogste een uur met u doorbrengen.... Eenige vrienden wachten mij te Anseremme, waar wij gezamenlijk het middagmaal zullen gebruiken... Het is een allerliefst plaatsje, aan de monding van de Lesse, eene rivier, welker boorden vermaard zijn geworden door hunne grotten, waarin men talrijke overblijfselen van den voor-historischen mensch heeft gevonden. Richt uwe schreden liever naar dien kant dan naar Givet... een akelig nest, geen gedenkteeken, zeer alledaagsche ligging...'

'Och! het is hoofzakelijk het fort Charlemont dat wij willen zien,' viel Pauline hem in de reden. 'Men heeft er, naar men zegt, een prachtig gezicht.'

'Daarheen gaan om een vergezicht te zoeken? Gij moest, dunkt mij, van die dingen over genoeg hebben... Daarbij is het zeer moeilijk binnen Charlemont toegelaten te worden.'

'Hebt gij ons niet gezegd dat ge verscheidene officiers van de bezetting kent?'

'Dat is waar, maar zich op hen beroepen, zou hen in moeielijkheid kunnen brengen, hen plaatsen tusschen hun vriendschap voor mij en hun plicht.'

'Gij hebt gelijk,' hernam Pauline, 'wij zullen ons derhalve vergenoegen met de stad te bezichtigen.'

'Zeer goed. En gij gaat op weg?...

'Over een half uur. Zal men u morgen zien?

'Kunt ge dat nog vragen? Vóór tien uur ben ik hier om u af te halen, ten einde de boorden van de Lesse te bezoeken.'

De heer Desherbiers en Pauline gingen, na de kleine stad doorwandeld te hebben, waarin Méhul het levenslicht aanschouwde, het middagmaal gebruiken in het hôtel *het Anker*, waar zij van Donatiën de Monaville spraken, van wien de hôtelhouder in de beste bewoordingen gewaagde.

Den volgenden dag kwam de burggraaf te Hastières aan met den trein van half tien, die daar ter plaatse kruiste met dien, welke ter zelfdertijd van Givet kwam.

Op het punt van uit te stijgen, trad hij ontsteld in den wagon terug en werd doodsbleek.

Het zien van een reiziger, die uit denzelfden trein gestapt was, deed hem zoo geweldig ontstellen.

Deze reiziger, opmerkelijk door zijne lange gestalte en zijn krachtigen lichaamsbouw, was niemand anders dan de man, die eenige weken te voren aan zijn hôtel naar hem was komen vragen. Na eenige woorden met den statie-overste gewisseld te hebben, sloeg hij den weg in die naar het hôtel voerde, waar de heer Desherbiers zijn intrek genomen had.

Donatien verliet den wagon niet dan nadat hij hem uit het oog verloren had.

De trein naar Namur was nog niet vertrokken; na eenige oogenblikken nagedacht te hebben, haastte zich onze held er in te stappen, zonder zich den tijd te gunnen een plaatskaartje te nemen.

Laat ons nu den nieuw aangekomene volgen.

Het hôtel binnengegaan zijnde, was zijn eerste zorg zich een ontbijt te laten voorzetten. Hij at stilzwijgend, en eerst nadat hij gedaan en een sigaar aangestoken had, begon hij een gesprek aan te knoopen met de herbergierster, eene weinig spraakzame vrouw, een zeldzaamheid onder lieden van haar beroep.

'Hebt ge veel logeergasten?' vroeg hij.

'Zoudt ge hier insgelijks willen logeeren, mijnheer?'

'Ja, voor eenige dagen met mijn gezin.'

'Goed! er is plaats.'

'Wij zullen hier toch zeker gezelschap vinden?

'O ja, eene familie uit Brussel, bestaande uit drie personen, en twee schilders, de een uit dezelfde stad en de andere uit Antwerpen.'

'Men had mij gezegd, dat er hier nog een jonge Franschman verblijf hield...'

'Daarin vergist men zich.'

Juist op dat oogenblik trad de heer Desherbiers met Euphrasie en Pauline binnen. Zij namen plaats en begonnen zacht met elkander te spreken. Hetgeen zij zegden kon nochtans door den vreemdeling gehoord worden, hoewel deze een dagblad ter hand genomen had en niet scheen te luisteren.

Eensklaps trad een bode binnen en overhandigde den heer Desherbiers een telegram, hetwelk deze haastig opende.

'Het is van Donatien!' riep hij uit.

'Zoo! en wat meldt hij?' vroeg Pauline met een ontroerde stem.

De grijsaard reikte haar het papier toe. Zij las het met drift, terwijl hare hand zichtbaar beefde.

'Wel, kind,' liet Euphrasie zich hooren, 'wat ziet gij er ontdaan uit... wat is er gaande?'

'Zij heeft ongelijk,' antwoordde haar echtgenoot; 'het is niets ongewoons... de burggraaf meldt ons, dat eene depeche, welke hij ontving op het oogenblik dat hij naar hier wilde komen, hem verplicht terstond naar Parijs te vertrekken. Hij zal daar, naar hij er bij voegt, slechts eenige dagen vertoeven, en ons te Brussel weer komen bezoeken, waar wij, naar hij vertrouwt, dan wel teruggekeerd zullen zijn...'

'Uitmuntend! riep de zwaarlijvige vrouw uit; ware hij te Dinant gebleven, dan zouden wij misschien ons verblijf in dit dorp nog eenigen tijd gerekt hebben en ik voor mij begin er mij vreesselijk te vervelen. Kom, laat ons morgen vertrekken!'

'Goed,' antwoordde de heer Desherbiers.

De onbekende betaalde stilzwijgend zijne verteering en morde in zich zelven onder het heengaan:

'Aha! hij houdt zich op in Dinant!... hij zal er niet meer zijn als ik er kom, maar dat doet er niet toe, ik zal er wel in gelukken die kerels te leeren kennen, en dank zij hun zal ik den ellendeling kunnen terugvinden; want er bestaat klaarblijkelijk eenige band tusschen hem en het schoone jonge meisje.'

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 3]

Onze gravures.

Vlaamsch leven. - te Blankenberghe.

Het badseizoen loopt ten einde. Nog een veertien dagen en Blankenberghe zoo woelig, zoo levendig, zoo opgewekt, vervalt andermaal in rust, erger dan dat, het wordt een graf. De vroolijke rei van villa's zijn dan gesloten, de badtenten worden op den zeedijk gehaald en als het ware ingepakt tot het volgende jaar; koncert en balmuziek zwijgt in de Kursaal; geen fakkeltochten langs den zeedijk, geen glinsterend vuurwerk meer; de wonderlijk aangetakelde dames, met nog wonderlijker en halfnaakte kinderen, verdwijnen - en de *baigneur* ziet eindelijk den laatsten badgast naar, wie weet welk oord der wereld, wegstoomen.

Dan komt de booze noord-westewind, die niet alleen de bruisende golven tot op den hoogen dijk jaagt, maar die er ook zand en sneeuw opstapelt, en de duinen hermaken wil, die de mensch heeft vernield en vervangen.

Niemand is dan nog op die nu zoo levendige wandelplaats zichtbaar, tenzij een arme garnaalvisscher, die zijn breed net door de branding stoot, om door dat harde en ongezonde werk een mager stuk brood te verdienen.

DE KURSAAL VAN BLANKENBERGHE.

Doch waarom nu reeds jammeren over het toekomstige graf, terwijl wij nog in vollen bloei en leven zijn! Nog ruischt de muziek, nog woelen en juichen de kinderen op het prachtige strand, het schoonste dat er op heel den boord der Noordzee te vinden is; nog is, kortom, het uur van het afscheid niet geslagen.

Wat mij aan het einde denken doet, is de bewolkte hemel, de grauwe bruisende zee en de booze wind, die gedurig uit denzelfden boozen hoek waait en die mij, vóór de Kursaal, een beschermend hoekje zoeken doet.

Daar zie ik nog altijd het volk voorbijgaan, echter niet opgesmukt en vroolijk kakelend en wawelend, maar wel stil ingedoken, ingetogen, alsof die menschen ter begrafenis gingen. De mannen zitten diep in hunne overjassen, de vrouwen, anders zoo kleurig en bont, zijn als in hare regenmantels, of grauwe en vale shals

gedraaid, als ingepakt en gereed om per spoor verzonden te worden.

't Zijn allen rupsen, die in hare leelijke doppen gewikkeld zitten, maar die, zoodra de zon door de wolken breken en weer zomerweder verkondigen zal, als kleurige vlinders zullen herleven.

Op het strand schuift hier en daar eene zwarte gestalte tusschen de witte badtenten door, en er spelen eenige kinderen, die echter van tijd tot tijd den rug naar den wind keeren en zich met het bovenste der mollige handjes het fijne stuifzand uit de oogskens wrijven. Daarna hervatten zij met moed den arbeid van graven en spitten, oprichten en vernielen, tot dat de zee dit alles weer zal effen spoelen.

Grauw is zij nu, de zee - grauw als een voetdwijl, doch aan den boord is zij toch met sneeuwwitten kant bezet en zij spreidt op het zand als het ware eene laag gesmolten metaal, dof van kleur.

Gisteren bruiste en bulderde zij; zij joeg hare groen-geel-blauwe baren, met melkwit schuim bekroond, en uit hetwelk een wolk van sneeuwstof opvloog, triomfantelijk in de hoogte en beukte de golfbrekers en het reusachtig paalwerk. Boos was zij, maar prachtig was zij ook in hare boosheid, in haren toorn. Er was in haar, in die verbolgenheid, iets koninklijks, ja, iets goddelijks zouden wij haast zeggen.

Morgen, misschien dezen middag reeds, zal zij zich in een ander kleed tooien, glinsterend als peerlemoer, en met al de veranderlijke kleurenpracht, uit het rijk der edelgesteenten ontleend. Dan zal zij flikkeren en schitteren in de heldere zonne en mijmerend en ‘amoureuselyck’ hare breede golven naar den duin stooten, om dáár als een pianissimo weg te sterven.

's Nachts zelfs zingt zij haar eeuwig lied, hetzelfde dat zij aanhief toen de Eeuwige haar uit het niet te voorschijn riep - dat lied, van de droomerigste en zachtste melodie opklimmende tot de machtigste en krachtigste harmonie, bij storm-orkest met een wilde en fantastische fanfare doorsneden.

Aan den horizon hangt eene onmeetlijk groote zwarte wolk, alsof dáár een reusachtig orgel stond, uit hetwelk de zware bromtonen voortkwamen, die wij beluisteren en blijven beluisteren, en waarin wij onbegrijpelijke harmonieën ontwaren. Ofwel, na een schoonen dag, tooit zich de zee 's avonds in haar prachtigst kleed - een donker fluweelen gewaad flikkerend van lichtslingers en lichtvonken, die verschijnen en weer verdwijnen; al de kleuren der diamanten, smaragden en robijnen blinken dan op haar golvend kleed, en als deze wegzinken komen er andere in de plaats, als wilde zij doen zien, de trotsche, de hoogmoedige, dat hare *écrins* ontputbare mijnen met juweelen zijn.

De zee is altijd schoon, altijd grootsch, altijd verheven, altijd eene gezellige en dichterlijke spreekster of een open boek, waarin de denker en de dichter gaarne een blad spellen.

Niet alleen de zee zelve geeft een onophoudelijk en steeds varieerend tijdverdrijf; maar ook de menschen, die er heensnellen en haar drie maanden lang gezelschap houden, om dan weer naar alle hoeken van ons wereldje, uit welke zij gekomen waren, terug te stoomen. Niemand zegt nogtans ‘vaarwel,’ ieder zegt ‘tot weerzien.’

De mode speelt de groote rol in het badseizoen en vooral bij de vrouwen, die omstreeks den tijd dat het aanbreekt - zoo wat den 15 juni - eene soort van kriemelziekte krijgen, die de zenuwen geweldig aandoet. Kruid is er voor die kwaal in geen apotheek der wereld voorhanden.

Dan, niet waar, o huisvaders! dan wordt de stad te drukkend, het huis te benauwd; het is of de hemel van gestoofd lood, van heet gestookt koper gemaakt is, of de grond de Saharah is geworden, waarover de versmachtende semouin waait. Het schaap, ik bedoel uwe vrouw, wordt bepaald ziek, en, goed uitgerekend, zal het nog goedkooper zijn naar de zee te stoomen dan wel doctors-, apothekers-, ziekediensters-rekeningen te ontvangen.

De man zelf verlangt rust, na een jaar lang gespekuleerd en gedebiteerd te hebben; de meisjes zoeken cavaliers; de leegloopers avonturen; de speler wil het baccarat, dat nachtelijk duivelenfeest; avonturiersters, valsche ridders, ingesmokkelde blazoendragers, geblankette deugden, naïven en geblaseerden, ouden die jong, jongen die oud en versleten willen zijn - alles stroomt derwaarts en mengt zich tusschen de deftige grooten en burgers, die er inderdaad komen voor de zee en haar genot.

Zieken ziet men er niet; doch daar zijn er die komen om zich... ziek te maken.

In vroeger dagen was het gebruik der baden een uitsluitend aristocratisch genot; vandaag zegt u, in België, uw schoenlapper, uw baardkrabber, ieder ridder van de el, bij zekere min of meer familiaire gelegenheid - ‘ik heb u in den loop van den zomer aan zee gezien, mijnheer.’

Gij antwoordt ‘zoo?’ ofwel met een kort ‘ja,’ en 's avonds doorloopt gij de lijst der vreemdelingen nog eens, die uw jongen als *souvenir* heeft meegebracht, omdat hij dáárin zijnen naam heeft gedrukt gezien, en te drommel! daar staat inderdaad de naam *Vinkeslag et famille*, 't is de schoenmaker; *Sjarrelepiet et sa suite* - dat is *parbleu* mijn barbier; *Klinkar et son épouse* - dat is mijn elle-ridder.

Een barbier, die met *suite* reist! De man die het fransch, op eene onmenschelijke manier raêbraakt, houdt zijn half dozijn marmotten, jongens en meisjes, voor *sa suite*. In zekeren zin heeft hij gelijk; maar wie niet weet dat zijn blazoen een bekken is, zal hem voor dezen of genen poolschen of russischen prins gehouden hebben, die met een aantal gezelschapsjuffers en livreibedienden reist. Hier wil men voornaam zijn. Dat is de algemeene ziekte; doch daarom heeft juist mijn Figaro dat woord niet gebruikt.

Al die menschen hebben een dag en een nacht aan zee doorgebracht en zij hebben gelijk. Of is de wereld enkel voor de grooten, de zee enkel voor rijken gemaakt? Zouden alleen de eersten mogen reizen, en de laatsten alleen hunne magere ruggegraten in de koelende zee mogen baden? Laat ten minste de zee nog met eenen geest van gelijkheid bezield blijven.

Men kent de vaste en ware badgasten bij den eersten oogslag; men weet dus onmiddellijk wie slechts trekvogels zijn. De laatsten zoo vrouwen als mannen, zijn stijf *geëndimancheerd*. De badgast ziet er 's voormiddags uit als een soort van straatjongen, als een Zigeuner, als een Bohemer, terwijl hij zich des namiddags in een costuum steekt dat naar de mode, maar toch altijd *négligé* is.

Terwijl de toevallige bezoeker niet zelden den hoogen blinkenden hoed op heeft, die de kwaadaardige en grillige westewind soms plagend van zijn hoofd slaat en hem als een kegelbol over den zeedijk werpt, draagt de badgast, zoowel de vrouwelijke als de mannelijke, een rood, blauw, groen stuk vilt op het hoofd, dat men den vorm van een Tyroler hoed gegeven heeft; ofwel hij dekt zich met de geel biezen of wit linnen helmklak.

Overigens heel het uitzicht, heel de houding, de gang, de spraak, de manier van zich te groepeeren, onderscheidt dezen van genen. Er is daarin een *chic* op te merken, die weinigen machtig worden. *N'est pas courtisan qui veut*, zegde Bazac met eene lichte verandering.

De ware badgast verveelt zich nooit aan zee; voor alle weêren heeft hij zijne uitspanningen en genoegens, en hij hoopt als een echte wijsgeer op den dag van morgen. Regent en waait het, hij weet juist het hoekske te vinden waar de wind nevens hem afsnijdt, waar de regen hem niet bereiken kan; hij weet wanneer hij naar het strand, wanneer naar de duinen, wanneer naar het 'stocketsel,' wanneer hij naar de Kursaal, enz. gaan moet. Hij bemoeit zich met alles, bespreekt alles en maakt van het nietigste een belangrijk feit dat hem en de zijnen uren lang bezig houdt.

Als oom Dirk, bij het weer dat men nu heeft gehad, aan zee komen moest, wanneer de hoed van het hoofd vliegt, de paraplu omgekeerd en in eene groene of zwarte reuzenlelie of waterbekken veranderd wordt; wanneer men bibbert onder den scherpen geesselslag van den wind - dan zou hij blauw en grauw van koude en met een onfatsoenlijken drupneus, zeggen: 'En dat noemen de tegenwoordige geldverkwisters een plezier?... Wel bedankt voor al die armoe.'

De badgast heeft integendeel den schijn zich aan dat helsch weer niet te storen; het koffiehuis, de villa, het gezelschap is daar. Hier wacht hem het spel, daar een koncert, ginter de piano, de zang, het dagblad, de scheepskijker die hem van het strand tot op den waterweg naar Londen, niet alleen de stoombooten en zeilschepen doet onderscheiden, maar die hem de kleuren van het wimpel, misschien wel de kleur van den baard des kapiteins, doet waarnemen.

Gaat de toevallige badgast in zee, in zijn gehuurd zebra-kostuum, dan gaat hij ofwel voetje voor voetje, bibberend van koû, en als bang dat hij zich nat maken zal; ofwel hij loopt gedruismakend in het water en men hoort nog lang zijne kwetterende stem. De badgast integendeel komt met eene soort van zelfbewustzijn zijner waardigheid en met de overtuiging dat hij hier 'thuis hoort' te voorschijn - de dames met eene soort van coquetterie - en hij plonst eensklaps stout door eene opkomende baar, om aan genen kant van deze, voor den dag te komen. Het is alsof hij gelijk de goochelaar, die een flinken toer gedaan heeft, zegt *et voila!* Bewondert mij!

Blankenberghe behoudt nog voortdurend zijn eerlijk karakter: het is het *rendez-vous* der familiën, die zich niet in het soms zeer verdacht gewoel van Oostende willen wagen, waar het baccarat en het 'geblankette kwaad', zooals Hooft zeggen zou, openlijk ten troon zitten. De duitsche katholieke familiën maken hier een aanzienlijk getal uit; ook ontmoet men er vele fransche en eenige engelsche kringen. De kursaal dagteekent nog van 1861; de theater is eene lamlendige zaal op het raadhuis, waar een fransch troepje, in een zeer beperkten kring, versleten vaudevilles afratelt; de 'duivenmoord' die men in de duinen heeft willen invoeren, is mislukt. Het bal wordt er weinig bezocht, doch de kloosterkapel en de oude en als het ware beschimmelde visscherskerk, zijn integendeel altijd gestampt vol.

De visschersbevolking van dit stadje houdt streng aan oude zeden en traditiën. De kleeding van den visscher is, op zeer weinig na, dezelfde als voor twee eeuwen; zijne gewoonten in huis en op zee zullen ook wel niet veel verandering hebben ondergaan. Eigendom van schuiten hebben de visschers niet. Deze hooren toe aan reeders, die tevens veelal touwslagers zijn en het benoodigde koord leveren voor de netten, die de visscher in de lange en voor hem dikwijls droevige winteravonden, breit.

De reeder neemt voor elk zijner booten, die eene waarde hebben van 5 of 6000 franken ieder, een stuurman aan, wien hij 75 fr. betaalt voor het verzorgen van het vaartuig in den loop van het jaar. Het is deze stuurman die zijne drie gezellen kiest, met wien hij visschen wil. In geld wordt er geene andere betaling gedaan dan die aan den stuurman; de opbrengst der vischvangst wordt in vijf parten verdeeld, zoodat aan visschers en reeder elk een vijfde der opbrengst te beurt valt.

Het is een levendig, recht schilderachtig tooneel als, bij een heerlijken zonne-ondergang, de visschersvloot de schuilhaven verlaat en volle zee kiest. Die bootjes schijnen weldra in de verte drijvend kinderspeelgoed te zijn. Dat uitvaren wekt altijd aller aandacht op en [n]og meer de terugkomst van den visscher, 't geen gewoonlijk den volgenden dag plaats heeft.

De visch wordt 'gemijnd' en grootendeels langs den spoor weg naar het binnenland verzonden.

Rijk is de visscher niet; zijn bestaan is integendeel schraal, vooral als er tegenslag in de visscherij komt, als de storm zijne netten vernielt, als de orkaan soms den broodwinnaar van het huisgezin wegrukt en de weduwe en kinderen in de oude kerk de zielmis voor den verdronkene moeten bijwonen. De zee, die vleiende schoone, vandaag, eischt morgen dikwijls helaas, zoo'n kostbare offers!

Het is ook nog niet lang geleden, dat eenige dames van Blankenberghe een beroep deden aan de badgasten, welke gewoon waren aan dat herbergzame en prachtige strand, de schoone maanden door te brengen; zij riepen de hulp in voor die visschers welke zij drie maanden per jaar zoo eerlijk zagen zwoegen en die toen, in den langen en harden winter, door de armoê en de ziekte werden vervolgd.

Groot kan in dat geval de ellende tusschen die eerlijke bevolking zijn. De winter spreidt sneeuw op de daken, op den grond, om de weinige planten die in het voorjaar weer op de duinen moeten ontschieten; maar het verzorgen van den arme laat God aan den rijke over; het is hij die de naakte lidmaten van vrouwen, kinderen en grijsaards, door verwarmende kleeren, dekken moet.

O, hoe welkom moet eene dezer edele vrouwen zijn, die een visschersgezin, in den verschrikkelijken winter, is binnengetreden. Van waar is zij gekomen? Dat is gelijk. Zij, die in de drie maanden van het badseizoen, zooveel weelde op het strand ten toon spreidde, toont nu dat zij de arme visschers, hunne vrouwen en kinderen niet vergeten heeft; haar kind, dat zoo vroolijk speelde op het zonnige strand, zal dáár met des te meer genoegen weerkeeren, als het weet dat het daar gelukkigen heeft gemaakt.

Dat tafereel mag men met reden ‘een weldoende engel en een visschersgezin’ betitelen en het strekt den schilder Dubuffe tot eere.

Niet altijd klimt de nood zoo hoog; de visscher van Blankenberghe is een trouwe en ieverige werker; hij worstelt stout en onvermoeid met de dikwijls booze zee en ontrukt haar, soms bij levensgevaar, zijn brood. Rijk zal hij niet worden, o neen! maar hij komt stilweg en eerlijk door het leven. Ten gevolge der hervorming, die de badplaats gedurig ondergaat, komen er ook nieuwe middelen om door het leven te komen; de ontwikkeling van den stoffelijken welstand neemt regelmatig toe.

Een groet nog aan de ezels van Blankenberghe, die het geluk van grooten en kleinen uitmaken; want wie rijdt niet op een ezel als hij zich aan de badplaats bevindt. Hoe, riep een mijner bekenden mij achterna, hoe, gij rijdt op eenen ezel? - Waarom niet, zegde ik; Erasmus reed er wel op en combineerde alzoo de *Lof der Sotheyt*, gericht tegen die welke denken heel verstandig te zijn.

EGO.

De moskee van Saïd-Pacha en het paleis van den onderkoning te Alexandrië.

Aller aandacht blijft voortdurend op Alexandrië gevestigd, en wij zijn zeker onze lezers genoegen te doen met hen, bij middel der gravuren, een juist denkbeeld te doen opvatten van wat die aanzienlijke en zeer oude stad is, ofschoon zij eigenlijk geen karakter van oudheid meer heeft.

Wel is waar dagteekent zij uit de dagen van Alexander-den-Groote, die er den grondslag van legde, maar de toevloed van Europeanen heeft haar ook allengs in eene europeesche stad veranderd. Het Oostersche karakter zelfs, zooals men aan het paleis van den onderkoning ziet, is uit de monumenten veelal verdwenen.

Heel te recht zegt een hedendaagsch schrijver van Alexandrië, dat die stad het Marseille van Egypte is; ‘het europisch element overheerscht er blijkbaar; de straten zijn breed, ruim, en lijnrecht afgeteekend. Dit alles is noch leelijk, noch schoon; 't is zeer ordinair. In de straten hoort men veelal niets anders spreken dan Fransch en Italiaansch.’

Het meest bezochte plein der stad is het ‘Consulplein.’ Van hier uitgaande, komt men aan de Naald van Cleopatra: - eene naald is het juist niet, want we denken dat de schoone en grillige Cleopatra wel niet veel met de naald zal gewerkt hebben; 't is eene prachtige obelisk van roosachtig graniet, die ter eere der Oostersche vorstin haren naam draagt, zoo als de kolossale massa, een weinig verder gelegen, den naam draagt van ‘kolom van Pompeus.’

Onder de gebouwen van Alexandrië, die verdienen in aanmerking genomen te worden, telt men de moskee van Saïd-pacha, de moskee met duizend kolommen, en het paleis van den onderkoning, waar de khedifs hunne gekende en geldverslindende pracht hebben ten toon gesteld. Het paleis is een zwaar en in 't geheel niet Oostersch gebouw, en de Muzelman, die aan zijn koran en zijne minarets houdt, moet er zich niet erg thuis gevoelen, zelfs in gansch Alexandrië niet meer.

Als men 's avonds door de straten van Alexandrië wandelt, zou men in zeker opzicht denken te Londen, te Parijs, te Brussel of te Amsterdam te zijn, ten minste als men de koffiehuizen, vooral het *café-chantant*, opmerkt. 't Is er al fransch plezier wat de klok slaat en ook zakken de Parijzenaars, zangers, zangeressen en acrobaten van alle soort, naar die stad af, in de hoop daar, evenals in het operacomique, een Ali-Bachou te vinden, dien zij zullen kunnen exploiteeren.

De Muzelman is echter zeer wantrouwig voor den Europeaan, en hij verdraagt er maar zeer weinig van. Het is dan ook niet zeldzaam dat mes of pistool hunne rol spelen in de oneenigheden die 's avonds in die koffiehuizen ontstaan, evenals of men zich in een speelhuis in Californië bevond.

Onder de regeering van Ptolomeus en opvolgelingen, was Alexandrië het middenpunt van kunst en wetenschap. Daar, in die stad, stroomden de geleerden te samen, die er, o zalig wonder! ten koste van den Staat onderhouden werden. Indien dit nu nog, in onzen tijd, bestond, wat zou Alexandrië, door alle geleerden, als het Luilekkerland worden geroemd!

In die zalige dagen bezat Alexandrië eene bibliotheek van 700,000 manuscripten. In de opvolgende oorlogen werden al die rijkdommen vernietigd. De Arabieren maakten er zich van meester en later de Turken, die de stad nu reeds meer dan twaalf eeuwen in hun bezit hebben. Van 1798 tot 1801 huisden er de Franschen, van 1801 tot 1803 de Engelschen.

De Turksche overheersching is de verkwijning; de Muzelman is het *statu quo*, de vadsigheid, de luiheid in persoon. Het Oosten heeft geen gelijken stap met de ontwikkeling gehouden, al heeft Mehemet-Ali Alexandrië eenigzins opgebeurd.

Wat zal het toekomstige lot zijn van Alexandrië? Dat is nog een geheim.

Bloemen op het harde pad.
Door August Snieders.

(*Vervolg.*)

't Was de Capières, wiens talent door Ulrich verraden, toegegeven had aan den drang van Mijnheer Dedeling, zich onverwachts te laten hooren. Recht betooverend was zijn spel, doch als men voor hem gestaan, de grimasseerende trekken van zijn gelaat gezien en het klauwen van zijne lange, magere vingers op de trillende snaren nagespied hadde, zou de begoocheling veel van hare waarde verloren hebben.

Gelukkig, fijne opmerkers waren er niet; allen werden door de harmonieuse melodie meegesleept; alleen Ulrich hing achteloos op zijnen stoel. Den rechterarm wijd uitgestrekt op tafel rustend, en het glas gedurig omklemmend, glimlachend om den sirenenzang.

Hij ook juichte niet toe; er kwam zelfs, als wij ons niet vergissen, een zweem van misprijzen op zijne lippen.

Genoeg dat de Capières, eenige oogenblikken te voren nog miskend en vertrapt zelfs, eensklaps hoog in de gunst van het voorname publiek steeg en aller tongen, die van ouden en jongen, een uitbundigen lof lieten hooren.

Mevrouw Dedeling zegde niets - zij was bijna bang voor dat wonderlijke wezen; Heva zegde ook niets... doch stond nog altijd op het perron; het scheen haar toe dat zij meer dan vroeger met den schoonen avond vereenzelvigd was; dat zij beter dan te voren verstond wat de Capières bedoelde toen hij zegde: ‘Het is een avond, die aan Italië's hemel denken doet...’ en 't scheen haar toe dat Wagner's melodie nog altijd in de verte, en door het stille loof der boomen, ruischte; doch zij zweeg en bleef uiterlijk het koude standbeeld.

Monsieur de Capières had, in de hooge wereld, die zich zoo lichtvaardig laat bedriegen, eene gewichtige plaats ingenomen, en ofschoon zijne zending bij Ulrich Dedeling geëindigd was, bleef zijn verblijf in de familie voortduren; hij werd de onmisbare in verschillende feesten en drong meer en meer in het vertrouwen van den vader, terwijl hij den zoon sedert lang onder zijne macht gebogen hield.

Mijnheer Dedeling vooral vatte eene onbepaalde gehechtheid voor den gewezen gouverneur op, te meer daar hij van dezen vernam dat hij wel degelijk blazoen droeg, doch om reden van tegenslag in de fortuin, zijnen titel voor alsnog wenschte verborgen te houden.

Monsieur de Capières had het karakter van Heva's en Ulrich's vader spoedig doorgrond; hij was, kort na zijne komst in het huis, daar een ingewijde, kende ieders neigingen, ieders driften, ieders behoeften en kon dus ook met welgelukken zijne batterijen opzetten.

Overigens niemand wantrouwde hem blijkbaar, tenzij Mevrouw.

Hoe een eenvoudig schepsel als die vrouw, zoo weinig in aanmerking genomen, zoo bespottelijk zelfs voor velen, toch een scherp oog hebben kan!...

Mijnheer Dedeling's fortuin had, in den stroom van zijne verkwistingen, veel geleden: er lagen zilveren balken door zijne woning, zoo als de gewone burger spottend de hypotheken noemt, en er waren oogenblikken gekomen dat hij eene tijdelijke moeielijkheid in zijne financiën onderstond - en dat was voor den vreemdeling weldra geen geheim.

Op eene der prachtige leien van Antwerpen verhief zich een hoekhuis, in den modernen stijl en met eene zekere pracht gebouwd.

Bij dage had dit huis niets bijzonders in zich en men zou gezegd hebben dat het een stil en rustig bewoond huis van dezen of genen rijkgeworden koopman was; de gordijnen hingen onbeweeglijk, de hooge witte deur was gesloten; er ging niemand

uit, er trad niemand binnen; de plaats zelfs, waar het stond, was eenigszins eenzaam en stemde met de rust van het geheel in.

Indien gij 's avonds onder de jonge olmen wandeldet en niets hoordet dan het kraken en sjierpen van de fijne zandsteentjes onder uwen voet; of als gij u, onder die olmen, op de bank tegenover de breede witte deur, had neergezet, zoudt ge, door deze of gene lange spleet der gordijnen, gezien hebben dat er licht op de verschillende verdiepingen brandde; verder, dat de deur op een spleet stond en van tijd tot tijd eene donkere gestalte voorbij schoof, om, na een oogenblik eene duivelachtige schaduw op den witten muur geteekend te hebben, in de deur te verdwijnen.

Een livereibediende ontving den binnentreder,

verkende hem, vergewiste zich dat hij een gewoon bezoeker was en liet hem de marmeren trap opgaan - soms opklouteren, als het een oude, kreupelige en reeds bibberende sjachelaar was, die misschien een uur nadien in zijn graf zou moeten kruipen!

Dat huis was een speelhuis - een huis van verloren vaders, verloren zoons, rijke schurken en gouddorstige schelmen.

Hoe kende de Capieres dat speelhol, hij, die nog slechts eenige weken in de stad was? Dat is en blijft een geheim; doch toen hij op zekeren nacht Mijnheer Dedeling daar binnenleidde, maakte de bediende geene opmerking, knipoogde de gouverneur zeer familjair tot dezen of genen en opende zoo vrijmoedig alle deuren, dat men van hem zeggen moest, dat hij de *détours* van het Serail voortreffelijk kende.

EEN WELDOENDE ENGEL, NAAR E. DUBUFFE.

Wij treden niet binnen; wij wachten, op de gekende bank gezeten, het tweetal af. Het was omtrent vier uren in den morgen toen zij beiden andermaal buiten kwamen. De eerste en koele zonnestraal brak in het Oosten door en verguldde ter nauwernood de toppen der daken en de hoogste punten der boomen.

Mijnheer Dedeling, aan den arm van de Capières voortgaande, zag er inderdaad vreesselijk uit; zijn aangezicht was bleek, doodsbleek; zijne lippen trilden en zijne oogen dwaalden zoo onzeker dat men zich lichtelijk zou afgevraagd hebben, of die man nog wel recht bij zijne zinnen was.

Zonder een woord te spreken, ging hij aan den arm des gouverneurs voort; hij had gespeeld en ontzaggelijk veel verspeeld, terwijl hij integendeel gehoopt had te winnen, ja, duchtig

te winnen, want de *veine* was in den aanvang voor hem.

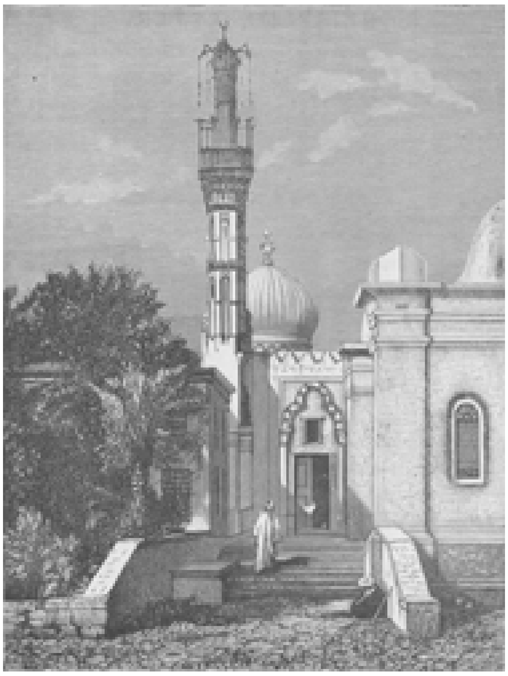

DE MOSKEE VAN SAÏD-PACHA.

'Vriend de Capières,' morde Mijnheer Dedeling ten slotte, 'ik heb dezen nacht eene verschrikkelijke bres in mijne fortuin gemaakt.'

'Toch niet,' antwoordde de gouverneur op zeer luchtigen toon.

'Gij zegt?...' onderbrak Dedeling en in den toon der woorden tintelde onmiddellijk een onverwacht straaltje hoop. 'Gij zegt?...'

'Ik zeg dat gij niet ten onder zijt, want ik zal u geld bezorgen, en dan voeg ik er bij' - en hij bracht de lippen schier aan het oor - 'dat gij moet leeren spelen; gij *kunt* niet spelen, Mijnheer Dedeling; ik zal het u leeren...'

De zoo toegesprokene klemde den arm van den duivelschen man, die hem reeds vroeger door taal en kunst betooverd had en die zich nu weer, langs eene gansch andere zijde, van hem meester maakte. De speler bracht den Franschman tot staan, staarde hem strak en verwaaid in het oog en herhaalde:

'Gij zegt...'

'Dat ik u redden zal; ik voeg er bij; dat ik u zal leeren spelen.'

'Wie zijt gij dan toch?'

'Ik?' en hij lachte; 'ik? Wel ik ben Hugues de Capières, gouverneur van den zoon van Mijnheer Dedeling,' en terwijl deze laatste met jagend hart naast den gouverneur voorttrad, schuifelde die duivelsche vent een deuntje tusschen de tanden, als wilde hij den morgenzang van den leeuwerik navolgen.

Een paar uren later zat Mijnheer Dedeling in zijn kabinet, dat *Monsieur* de Capières pas verlaten had; hij had eene portefeuille in de hand, en daarin staken voor eene aanzienlijke som nieuwe bankbiljetten...

Denzelfden avond brandde het licht in het kabinet; de deuren waren zorgvuldig gesloten; de twee personen waren over de tafel gebogen, spraken fluisterend en de Capières schoof de kaarten door de lange vingers, zoo vlug als was hij een goochelaar geweest.

Mijnheer Dedeling zat den vreemdeling strak aan te zien en lette soms niet op de uitlegging, zóó waren zijne gedachten in verwarring; maar de leermeester herhaalde den *coup*, en de leerling begreep eindelijk; doch zijne hand beefde als hij de kaarten greep en doen moest wat hem was voorgedaan.

De Capières glimlachte als hij die siddering der vingers en die onbehendigheid zag, en met een hemelsch geduld herbegon hij en toonde eene koelbloedigheid en eene vlugheid, die hem als een volmaakt speler moesten doen aanmerken.

‘'t Zal niet gaan,’ morde Dedeling en legde bevend de kaarten weg.

‘'t Zal wel gaan,’ was het antwoord, ‘doch gij moet koelbloedigheid en tegenwoordigheid van geest aan den dag leggen. Bah! gij zijt inderdaad een kind - een kind met grijzende haren!’

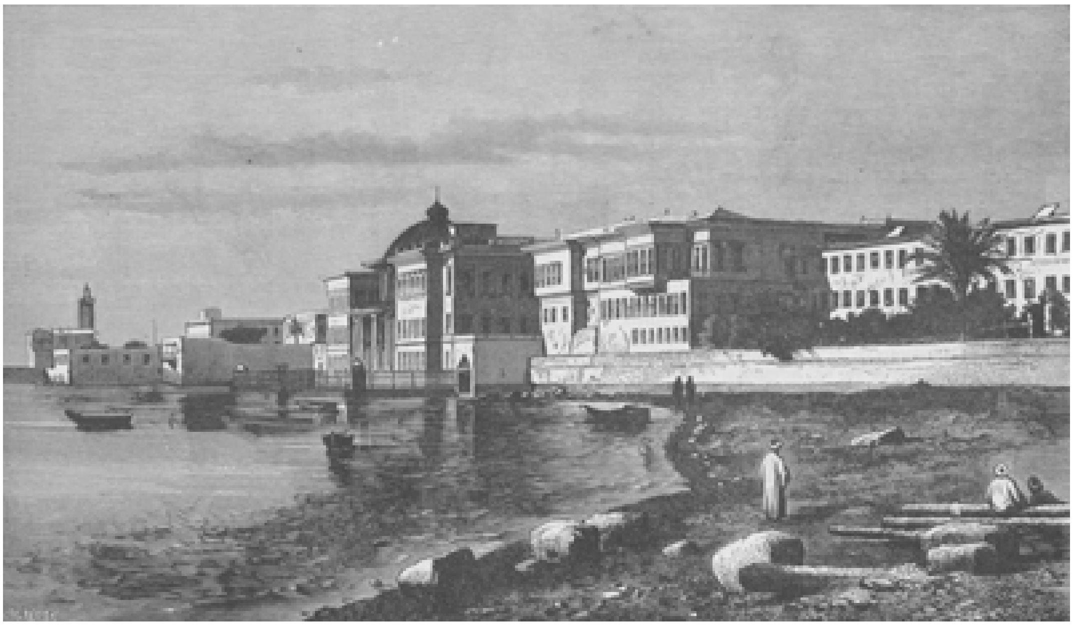

HET PALEIS VAN DEN ONDERKONING TE ALEXANDRIË.

Mijnheer Dedeling nam de kaarten andermaal op; 't ging beter; nog eens, 't ging voortreffelijk; nog eens - gij zult den leermeester nog beschaamd maken!

'Ik wil het stelsel toch niet toepassen,' zegde Dedeling; ''t is enkel uit aardigheid dat ik het leeren wil, en om dezen of genen te betrappen, die het zou willen toepassen.'

'Niemand zal het toepassen, omdat niemand het stelsel kent,' liet er de Capières losweg op volgen. 'Gij hebt gelijk als gij zegt dat gij het nooit zult toepassen - eerlijk duurt het langst' - en de falsaris grijnslachte; 'doch, zoo als gij zegt, 't is altijd goed gewapend te zijn.'

Hij had, gij begrijpt het, lezer, Mijnheer Dedeling eene les gegeven in de kunst van valsch spelen - alleen uit aardigheid; doch hij wist wel dat de speler, op gegeven oogenblik, in den strik vallen zou.

Des avonds na den maaltijd speelde de gouverneur, op eene voortreffelijke manier, een van Mendelsohn's liederen *ohne Worten*, een ander middel van betoovering, waaraan niet de vader - neen, die was al te zeer verstrooid; niet de zoon, die sliep op zijnen stoel in; niet de moeder, die was en bleef wantrouwig, doch waaraan het koude en prachtige standbeeld heimelijk gevoelig was.

(*Slot volgt.*)

Mieren als middel tegen wormen.

Er wordt in onze jeugd zoo dikwijls gewezen op de werkzame mieren, die zoovelen onzer tot voorbeeld dienen, dat men waarlijk wel haast zijn verontschuldigingen mag aanbieden, wanneer men er in een tijdschrift over begint, dat niet voor de jeugd bestemd is. Toch wagen wij het, hier iets over dat onderwerp mee te deelen, omdat het gebruik dat van de mieren gemaakt wordt en waarvan hier een en ander verteld zal worden, naar wij meenen, aan onze lezers zoo goed als ten eenemale onbekend zal wezen.

Het tooneel van de werkzaamheid der mieren is de provincie Canton in China. Het schijnt namelijk, dat in vele gedeelten dier provincie de oranjeboomen zeer veel te lijden hebben van eene zekere soort van wormen. Om zich nu van die onaangename en gevaarlijke gasten te ontdoen, voeren de bewoners een paar soorten van mieren in, die in de niet ver afgelegen gebergten gevonden worden. De menschen, die in den omtrek der bergen, en ook in het gebergte zelf wonen, zoeken gedurende zomer en winter naar de nesten van deze soorten van mieren, namelijk roode en gele, die aan de takken van sommige boomen, om zoo te zeggen, opgehangen zijn. De mieren worden gevangen, door geiten- en varkensblazen, waarin zich wat reuzel bevindt, voor de openingen der nesten te houden. Zij loopen dan in de blazen en deze worden gesloten, zoodra er een voldoend aantal gevangen zijn.

Nu worden zij vervoerd naar de oranjerieën en men plaatst de mieren op de bovenste takken der oranjeboomen, terwijl bamboesstokken tusschen de verschillende boomen gelegd worden, die als het ware bruggen moeten vormen, waarover de mieren kunnen gaan om zich van den eenen naar den anderen boom te begeven. Dit hulpmiddel tegen insecten is reeds zeer lang in gebruik en dagteekent van het jaar 1640 en waarschijnlijk nog wel van veel vroeger. Merkwaardig mag men dit zeker wel noemen, omdat men overigens de mieren in den hofbouw eer als een last aanziet.

Huiselijk leven.

Onder dien titel heeft een jong, maar reeds talentvol dichter, Th. Sevens, een dertigtal bladzijden laten drukken, die ons liever zijn dan menig zwaar boekdeel met holklinkende rijmen. Onder de jonge dichters in Vlaamsch-België, bekleedt de heer Sevens eene der eerste plaatsen. Men leze dit pereltje vol gevoel en natuur:

In den hoek van den haard.

Daar is voor alle menschen
 een stille plek bewaard,
Een lief, vertrouwlijk plaatsje:
 het hoeksken van den haard!

Daar wordt gedroomd, gebeden,
 genoten en bemind:
Daar reden wij eens paardje,
 daar huppelt nu ons kind.

Daar heerscht de reinste liefde,
 daar woont de schoonste trouw:
Daar hebben de afgedoolden
 nooit vruchteloos berouw.

Die zwoegen moet en slaven,
 den ganschen langen dag,
Vindt daar een zachte peluw,
 waarop hij rusten mag.

Hoe wij ook heeten mogen,
 en wat wij zijn op aard,
Één plaatsjen is ons rustoord:
 het hoeksken van den haard.

Feestmalen bij onze vaders.

Het is bekend dat onze voorvaders op eene ruime wijze wisten te ‘feesten’ en dat zij van iedere gelegenheid daartoe, een ruim gebruik maakten.

Het leven in de voorgaande eeuwen was, men moet het bekennen, vrij eentonig; men had noch leesgezelschappen, noch muziekvereenigingen, noch clubs van allen aard, noch overvloed van toneelvertoningen; men moest, wilde men zich vermaken, onderling *boncoeuren*, zooals de goede pater Poirters zou gezegd hebben.

Nu dat feestvieren werd dan ook ruimschoots waargenomen en niet alleen ‘teerden en smeerden’ onze oudjes in hunne huiskringen, maar nog in hunne gilden, rethorijkerskamers, op het schepenehuis en de rekeningen, welke van die maaltijden nog voorhanden zijn, getuigen dat zij voor de romeinsche lekkerbekken niet moesten achteruit staan.

Reeds vroeger hebben wij in de *Illustratie* daaromtrent veel merkwaardigs geleverd, doch een punt dat nog dient opgehelderd te worden is de ‘vreesselijke eetpartijen’ die er plaats hadden tusschen de magistraten der steden.

Bij de 'teringhe van wijn,' zegt de Potter in zijne *Geschiedenis van het Schependom* 'liep het waarlijk in vele plaatsen over zijn hout, want van een, hoogstens twee banketten, aanvankelijk gedoogd, kwamen er meer, en iedere gelegenheid welke men dacht gepast te wezen, werd waargenomen, of gelegenheden werden gezocht om samen eens de voeten onder de tafel te steken.'

Inderdaad men at en dronk ten allen tijde en bij iedere gelegenheid, zelfs als er een veroordeelde werd ter dood gebracht. Immers in de archieven van Audenaarde vindt men eene rekening van 1561, waarin gezegd wordt *'soit prins garde qu'il ne se paye disners aux eschevins de la ville d'Audenarde, sinon pour les sentences où mort s'ensuyvra et sans exceder VI livres.'*

Men mocht dus niet meer eten, in dat geval, dan voor 6 livres.

'Richtte men geen banket op,' zegt de schrijver verder, ''t was een wijnpartij bij de verpachting der accijnzen, het zetten der belastingen of het teekenen der dieren, toegelaten op de gemeene weide; bij de aanbesteding van groote stadswerken; bij de vereffening van twisten of afpalingen van gronden; bij de aanstelling van eenen nieuwen schepene; den dag der kermis of.... den eersten zondag van den vasten of op eenig volksfeest; na de verheffing of het nazicht der reliquiën, juweelen of boeken in eene abdij of parochiekerk; bij een bezoek van vreemde doorluchtige gasten, of van den vorst; als 't processie was, enz.'

De vorst werd immer feestelijk onthaald en men staat verbaasd, als men het *menu* of de spijskaart van dergelijk maal leest, over den ontzaggelijken voorraad spijzen, die alsdan verdwenen en de groote sommen, die er voor deze smulpartijen werden uitgegeven.

Doch dit alles kon, om reden der feestelijke gelegenheid, door de vingers gezien worden; de gewone schepene-maaltijden, in den loop des jaars gehouden, waren niet minder kostbaar. In de 17^{e} eeuw, en wel in 1654, vond men op de stads-rekening van Rijssel, de som vermeld van 33.000 pond, die altemaal aan banketten besteed waren. Een dezer banketten kostte in 1654, 3034 pond; in 1671, 3390 pond; in 1698, 5482 pond en in 1700, 5048 pond.

Te Brussel werd in 1448 paal en perk gesteld aan de kolossale uitgaven der drink- en eetgelagen: het duurste banket dat men houden mocht, was dat op het patroonfeest, dat van St.-Michiel, wanneer men 1100 gulden mocht klein maken; op St.-Jansdag mocht het schepen-banket slechts 100 gulden, op den Ommegancksdag slechts 250 gulden kosten; doch in 1704 werden die smulpartijen gansch afgeschaft.

Te Brugge en ook te Antwerpen vond men het schepenehuis te droog, te vervelend om te beraadslagen; men ging ter herberg, hield dáár zitting en dronk er dapper op algemeene kosten. Te Lier werd er door den dienstbode bij den tapper wijn gehaald op stadskosten, wanneer de schepenen met hunne vrouwen hier of daar vergaderd waren, en dit schijnt geen uitzonderlijk geval geweest te zijn.

Om die drinkgelagen te rechtvaardigen, werd er slechts opgegeven, dat men vergaderde om over dit of dat punt raad te slaan. Te Aalst schonk men op gegeven oogenblik een ruim glas aan het publiek; doch 't was juist niet uit genegenheid dat zulks plaats had, maar wel om des te meer geld uit de verpachting der stedelijke belastingen te trekken.

Heel zedelijk was het middel niet, neen! Meer dan eens werd er dwazelijk geboden, ten gevolge van den drank, en uit een verhit brein kan moeielijk eene stipte berekening voortkomen.

Men schonk wel is waar daar geen wijn, doch men tapte er 6 vaten bier of 360 stoopen; men at 265 brooden, 562 'catspets,' een rund, drie varkens, twee viertel

erwten, spek, eieren, kaas, enz. De vorstelijke commissarissen verboden in 1447 aan de schepenen, nog dergelijke volksmaaltijden in te richten ten koste der stadskas.

Men moet bekennen dat dit niet zeer rechtvaardig was. Hoe, de schepenen en zelfs, zoo als men gezien heeft, hunne vrouwen aten en dronken gansch het jaar door; waarom ook zou de arme duivel niet eens per jaar aan de algemeene kas zich mogen te goed doen!

De schepenen zelf bepaalden er zich niet bij hunne vrouwen te noodigen; zij verzochten hunne vrienden, tot zelfs, zoo als te Gent, de paters Augustijnen, die, na de vermindering van het getal genoodigden, zich beklaagden niet meer gevraagd te worden zoo als acht-en-twintig jaar lang gedaan werd.

Hooger wordt van een 'teringhe wyn' ge-

sproken bij eene doodstraf-uitvoering; de schepenen der heerlijkheid St.-Pieter, te Gent, zegt de Potter, eischten een maaltijd bij den prelaat der abdij, zoo dikwijls er een plichtige gehangen werd en hadden recht op vier kannen wijn of minder, naar gelang de straf, als er een verwezen werd tot geesseling, verbanning of anderzins.

Eene wonderlijke eigenaardigheid was het, dat het spaansche wijn wezen moest als er een verdachte ter torture gelegd werd. Waarom? Dat is moeielijk uit te maken, tenzij door het gebruik, zegt de schrijver.

Bij een goed glas wijn en goeden tafelsier, hoort voorzeker muziek, en onze schepenen deden dan ook niet zelden - gewis om des te beter te delibereeren - eenige reizende speelliê op het schepenhuis komen. Te Veurne waren de commissarissen in 1463 vergezeld van eenen poëet - 't geen nog van hoofschen smaak getuigde - doch in 1614 was men gedaald of liever en juister gezegd, geklommen tot eenen koordendanser - 't geen geheel buiten spoor liep.

In de rekening van Veurne leest men ‘aen eenen camerspeelder, van diversche dansen op coorden en ander habiliteyten ten aensien van dezen collegie ghedaen thebben V lib.’

Verder deden zij, altijd op stadskosten, soms tooneelspelers komen of ontboden andere vertoningen; doch men vergete ook niet dat zij hunne bedieningen als 't ware gratis waarnamen en geen duizenden franken uit de kas klopten zoo als zij doen in onze dagen, nu alles betaald wordt, 't geen niet belet dat sommige beambten toch hunne lange vingers nog heimelijk in de stadskassen steken.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

Daags nadat de heer Desherbiers het telegram ontvangen had, waarin Donatien de Monaville hem van zijn overhaast vertrek uit Dinant onderrichtte, verliet hij met zijne familie Hastière en keerde naar Brussel terug.

Wat den schilder V. betreft, deze was van plan nog verscheidene weken in Hastière te blijven.

Pauline's grootvader had hem bij verschillende gelegenheden gesproken over den man, die het hart van zijne dochter zoo spoedig had weten te winnen, en wenschte hieromtrent zijn oordeel te vernemen; maar onze artist wachtte zich wel voor zijne meening uit te komen.

Eenige uren na het vertrek van den heer Desherbiers moest de omzichtigheid van V. een nieuwe proef doorstaan.

Hij was juist aan tafel gegaan, toen de onbekende, wiens verschijning zulk een geweldigen indruk op Donatiën de Monaville gemaakt had, binnentrad.

Daar hij een diner bestelde liet de hotelhoudster hem tegenover den schilder aan dezelfde tafel plaats nemen.

Het gesprek, dat al spoedig tusschen hen werd aangeknoopt, liep eerst over de streek, over de vreemdelingen die haar kwamen bezoeken, over de heerlijke gezichtspunten die zij aanbood voor den teekenaar en den schilder, enz., enz.

De nieuw-aangekomene - die volgens zijn zeggen Morlant heette en het beroep van advokaat uitoefende - gaf in den loop van het gesprek zijne verwondering te

kennen, dat hij het bekoorlijke meisje niet meer zag, hetwelk hij daags te voren had opgemerkt.

'Zij is niet meer hier,' antwoordde de kunstenaar.

'Zoo!... Is zij voorgoed vertrokken?'

'Ik denk wel dat zij hier niet meer terugkeeren zal.'

'Er bestaan dus gegronde redenen voor?'

'Neen, maar hare ouders houden niet van reizen; zij hebben haar maar uit inschikkelijkheid vergezeld en zij heeft tot overgenoeg de omstreken doorkruist; daarbij zijn het Parijzenaars, die ongetwijfeld reeds spoedig België verlaten zullen.'

'Gij hebt tijdens hun verblijf alhier ongetwijfeld gelegenheid gehad, nadere kennismaking met hen aan te knoopen?'

'Ik?... Hier zijnde voor mijne kunststudiën besteed ik daaraan mijn geheelen tijd; daarenboven verkeert men op mijn leeftijd niet gaarne met jonge meisjes of met oude lieden, deze twee uitersten.'

'Oho! als kunstenaar bemint gij natuurlijk het schoone; derhalve hebt gij dit jonge meisje moeten bewonderen en bij gevolg iets naders omtrent haar willen vernemen.'

'Geenszins... Maar zij heeft u wel groote belangstelling moeten inboezemen bij de eerste maal dat gij haar gezien hebt...'

'Ik heb hare buitengewone schoonheid, gepaard aan eene groote mate van innemendheid bewonderd, en in dit geval is een weinig nieuwsgierigheid wel gepast, vindt u ook niet? Zij heet Pauline en haar grootvader Desherbiers: ziedaar hetgeen ik weet, maar de stad waar zij wonen is mij onbekend... Het is waarschijnlijk Brussel?'

'Och! gij weet er reeds veel van... het zal u zeer gemakkelijk vallen met het overige bekend te worden... Mijnheer, ik heb de eer u te groeten.'

Met deze woorden stond de schilder V. op en begaf zich naar de keuken bij de hotelhoudster.

'Mejuffrouw,' zegde hij, 'ik verlaat onmiddellijk uw hotel om er nooit meer in terug te keeren - en zal er zorg voor dragen dat mijne vrienden en kennissen nooit meer bij u een voet in huis zetten...'

'Hoe, mijnheer! wat is er dan gebeurd?' riep de goede vrouw uit, met groote verbazing de handen ineenslaande.

'Gij begrijpt mij verkeerd; laat mij uitspreken. Ik zeg dat ik letterlijk zal volbrengen, wat ik u zooeven zegde, indien gij aan den vreemdeling, die zich in de zaal bevindt, het adres van den heer Desherbiers opgeeft.'

'Ik wenschte wel dat gij mij nader verklaardet...'

'Dat is niet noodig; ik heb geen tijd. Hebt gij mij begrepen?'

'Zeker, mijnheer, zeker. Begrijpen doe ik het niet, maar ik raad toch wel dat er iets gaande is.'

'Wat de slechtste gevolgen kan hebben, indien gij spreekt,' bemerkte de schilder op barschen toon, terwijl hij zich verwijderde.

Hij had juist geraden, want vijf minuten later ondervroeg de vreemdeling de vrouw, zonder echter iets uit haar te kunnen krijgen.

VII.

Drie dagen na zijn terugkeer te Brussel ontving de heer Desherbiers een schrijven uit Metz van den volgenden inhoud:

‘Waarde en geachte vriend,

‘Ik haast mij u de verlangde inlichtingen te geven. Ik zal kort zijn, daar ik niets dan goed te vertellen heb.

‘De Monaville's zijn een van de oudste geslachten uit onze omstreken; een hunner behoorde bij de helden die, onder bevel van den hertog van Guise, de stad heldhaftig tegen Karel V verdedigden. Zij bezaten een buitengewoon groot vermogen, hetwelk de fransche revolutie, gelijk dat van zoovele anderen, verzwolgen heeft. Maar toen de burggraaf Gontran in 1849 stierf, liet hij aan zijn zoon Donatien toch nog de kleinigheid van zeven maal honderd duizend franken na.

‘De jonge man, wiens moeder uit Sicilie geboortig was, vertoefde zoo gaarne in Italië, dat men hem zeer zelden in Frankrijk zag. Tien jaren geleden heeft hij de eigendommen, die hij bezat, verkocht, en sedert dien tijd heeft men hem bijna niet meer in onze omstreken gezien. Naar men mij verzekert, heeft men hem in geen twee of drie jaren hier gezien.

‘Men zegt dat hij veel reist, maar zich bij voorkeur, des zomers te Parijs en des winters te Palermo ophoudt. Overigens is hij een onder alle opzichten volmaakt edelman, en zoo lang hij in deze streek gewoond heeft, kent men hem geen der ondeugden toe, die de hedendaagsche jongelieden eigen zijn.

‘Gij deelt mij niet mede, waarom gij mij om inlichtingen nopens hem gevraagd hebt, maar welke ook die redenen mogen zijn, geloof ik dat gij volkomen vertrouwen in hem kunt stellen.

‘Ik keur uw plan om uw verblijf te Brussel te verlengen goed; gij zult daar meer op uw gemak zijn dan hier; want het is niet mogelijk dat men er de waarheid te weten kome. Ik weet zeer goed dat, wat ook het publiek van u moge denken, gij eene groote ziel hebt en u boven de vooroordeelen verheft... Maar ik erken dat uwe vrees gegrond is met betrekking tot het jonge meisje, hetwelk gij opgevoed hebt. Ja, voor haar kunt gij geen te groote voorzorg nemen, want met hare schitterende hoedanigheden en het fortuin dat gij haar nalaten zult, kan zij aanspraak maken op een zeer goede partij.

‘Ik heb nog nooit België bezocht, en ik zal verheugd zijn, indien gij er nog eenigen tijd vertoeft, dien vrijen grond te leeren kennen, vooral in de omstandigheden waarin wij tegenwoordig verkeeren.

‘Ontvangt, in afwachting, alle drie mijne hartelijke groeten.

‘MANGONNEAU,

‘Voormalig directeur van de gevangenis van Nancy.’

Men kan lichtelijk begrijpen welken gunstigen indruk deze brief op Pauline's grootvader maakte.

De man, die zijne kleindochter oprecht scheen te beminnen en haar ten huwelijk gevraagd had, nam derhalve wezenlijk een schitterende en eervolle plaats in de maatschappij in!

Hij haastte zich dus de goede tijding, die hij ontvangen had, aan zijne vrouw en aan haar die er het meeste belang bij had, mede te deelen, en men verwachtte nu met levendig ongeduld de komst van Donatien de Monaville.

Op den door Donatien zelf gestelden dag verscheen hij bij onze Parijzenaars en werd met buitengewone vriendelijkheid door hen ontvangen.

Een klein feest werd ter zijner eer gegeven; slechts Mevrouw de Trénoy was de eenige vreemdelinge die het bijwoonde.

De burggraaf scheen in de wolken, en zijne woorden, zoowel als zijne manier van doen tegenover Pauline, verraadden ten duidelijkste, niet alleen zijne genegenheid, maar vooral zijn ernstig voornemen van met haar in het huwelijk te treden.

Hij had zijn intrek genomen in een smaakvolle woning in de *rue de Marais* en bracht geregeld iederen dag eenige uren bij den heer Desherbiers door.

Eens echter liet hij zich tot groote bekommering van Pauline, die zijn gezelschap bijna niet meer kon missen, in twee volle dagen niet zien.

Wij zien er geen bezwaar in aan onze lezers bekend te maken dat Donatien zich in dien tijd naar Maastricht had begeven om Luigi de San Marco te bezoeken, die op zijne terugreis uit Duitschland in deze stad ziek geworden was en hem verzocht had van spoedig over te komen, daar hij hem over dringende zaken te onderhouden had.

Onnoodig de vreugde van de Desherbiers bij zijne terugkomst te beschrijven.

VIII.

Het was op het einde van juni, de lucht was helder en de warmte gematigd. De familie had juist het middagmaal genomen toen de burggraaf binnentrad en aan zijne verloofde en hare ouders voorstelde eene wandeling langs de Boulevards te doen; maar zij hadden beloofd een bezoek aan eene fransche familie te brengen, waarmee zij eenigen tijd geleden kennis hadden gemaakt.

Men zag het aan Pauline dat zij ongaarne het voorstel van Donatien van de hand wees, en daarom werd er overeengekomen dat alleen de grijsaard en zijne vrouw het bovengenoemde bezoek zouden afleggen, terwijl Pauline, in gezelschap van Mevrouw de Trénoy, met Donatien zou meegaan.

Ons drietal had juist de Koninginneplaats overgestoken en wilde de Koninklijke Straat inslaan, toen uit het koffiehuis, dat een der hoeken van deze straat vormt, een persoon naar buiten kwam die bij hun aanblik hevig ontroerde.

Deze persoon, van middelbare lengte en oogenschijnlijk veertig à vijf en veertig jaren oud, was gestoken in een oud versleten kleed, waarin hij zich blijkbaar geheel thuis gevoelde. Een oude, breedgerande strooihoed bedekte slechts onvolkomen de verflenste trekken van zijn terugstootend gelaat.

Hij bleef eenige oogenblikken op het gaanpad staan tot dat zij, die zijne aandacht getrokken hadden, hem eenige schreden vooruit waren.

In een gebogen houding sloop hij hen na.

Hij verloor hen op hun verdere wandeling geen oogenblik uit het oog, en toen zij naar het huis van den heer Desherbiers terugkeerden, bleef hij hen eveneens op een afstand volgen.

EEN DUISTER VERLEDEN. - De onmacht.

Met de beide dames voor de deur aangekomen, liet Donatien de Monaville haar alleen en verwijderde zich. Het was klaarblijkelijk dat de verspieder het niet op dezen laatsten gemunt had, want hij verroerde zich niet van zijne plaats.

Mevrouw de Trénoy bleef nog eenigen tijd met hare vriendin staan spreken en verliet haar toen met de belofte van spoedig terug te keeren.

Pauline belde tweemaal, en veraam van de dienstmeid, die open deed, dat hare grootouders nog niet thuis waren.

Zij belastte het meisje nu met eene boodschap in de buurt en deze, die slechts weinige minuten moest uitblijven, liet de deur op eene spleet staan. De man dien wij op den uitkijk hebben laten staan, liep haar bijna tegen het lijf en trad, na haar eenige woorden toegevoegd te hebben, zonder aarzelen het huis binnen, klom den trap op en klopte aan de deur der kamer, waarin Pauline zich bevond.

Mejuffrouw Desherbiers maakte open en zag den vreemdeling, die langzaam den hoed afnam en met over elkander geslagen armen voor haar stond, vluchtig aan.

Plotseling trad zij terug, slaakte een doordringenden kreet en stortte als door den bliksem getroffen, achterover op den grond...

De onbekende had dit blijkbaar niet verwacht, want hij scheen niet te weten wat hem te doen stond, en mompelde eenige woorden, die van een hevigen toorn getuigden.

Na eenige aarzeling snelde hij de trappen weer af en bevond zich in een oogwenk op de straat.

Het was tijd, want de door Pauline geslaakte kreet was gehoord door de benedenbewoners van het huis, die ijlings naar boven kwamen stormen.

Zij vonden Pauline, nog steeds schijnbaar levenloos, op den grond uitgestrekt. Zij legden haar op een rustbed en poogden haar in het leven terug te roepen.

Daar zij evenwel hierin niet mochten gelukken, zonden zij om een dokter.

Middelerwijl keerde de heer Desherbiers alleen naar huis terug, daar zijne vrouw hem onderweg verlaten had, om nog eenige inkoopen te doen. Hij ontmoette Mevrouw de Trénoy en overreedde haar met hem meê te gaan.

Men oordeele over beider ontsteltenis toen zij het jonge meisje aantroffen in een toestand, die hun deed gelooven dat een toeval plotseling een einde aan haar leven had gemaakt.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 4]

Onze gravures.

De badplaats Spa.

Aan den voet van het gebergte, door houtgewas begroeit, voor den boozen wind beschut, gekoeld door dien uit het zuiden waait, omringd door lommerrijk loof en bloemen - ligt het lachende, vroolijke, dartele, zingende en springende Spa, met zijne 6000 inwoners en zijne duizenden badgasten, die echter als de zwaluwen in het schoone seizoen verschijnen en bij het naderen der lijsters, in het najaar verdwijnen.

Vandaag is Spa wel is waar eene prachtige badstad en heeft men daar een aantal gedenkteekenen en gebouwen opgericht, doch de stad heeft haren grootsten glans verloren, sedert men haar de kroon der *Louis' d'or* van het hoofd heeft geslagen; dat is, sedert men haar verboden heeft de *roulette* en het *trente-quarante* te spelen.

HET NIEUWE POUHON-GEBOUW TE SPA.

Wel speelt men er nu, terwijl de eerzame policie de hand voor de oogen houdt, het *baccarat*; maar dat heeft de aantrekkelijkheid der *roulette* niet. Met die weggevallen kroon, waarmee Satan de stadsmaagd van Spa in vroeger dagen versierd had, is ook een aantal andere vermaken verdwenen, die de onvermijdelijke staart zijn van het hazardspel, namelijk de geblankette wereld.

Vandaag is Spa nog altijd een allerliefst verblijf; maar 't is er voor velen te stil geworden. Sedert daar geene wereld van twijfelachtige grootheden meer woelt, tatert, zingt, springt, bruist, fluistert, duëlleert of zich door een kogel naar den duivel jaagt,

gaat die wereld veelal naar zee, waar zij, die van gedruisch houdt, nog daarenboven de eeuwige bromstemmen hooren kan van den golfslag.

Als men van het station des spoorwegs de stad in komt, bemerkt men al spoedig aan de sierlijke winkels, dat die plaats van den toevloed der vreemdelingen leven moet. De kleine groep inwoners heeft inderdaad, voor hare dagelijksche behoefte, eene zoo groote pracht-ontwikkeling niet noodig.

Niet alleen de magazijnen duiden dit aan, maar ook de trotsche gebouwen, zooals het groote badgesticht, door den brusselschen architekt Suys ontworpen. Verder vindt men er de *redoute*, waar men vroeger speelde; de *Pouhon*, waar Willem I, in 1820, een gebouw deed oprichten met het opschrift *'ter aandenken van Peter den Groote'* en waar nu een soort van paleis is gebouwd. Eindelijk ziet men er een aantal kunst- en natuurschoonheden, die als zoo vele lokvogels voor den vreemdeling zijn uitgespreid.

Het water der *Pouhon*-bron is sterk ijzerachtig; het wordt door iedereen, al was het maar met een enkel glas, gedronken. 't Is helder, heeft een sterken smaak en walgt soms in den beginne. Allengs wordt men aan dien smaak gewoon en men vindt het weldra zelfs aangenaam.

In den voormiddag verspreiden zich de badgasten in de schilderachtige omstreken der stad; zij klimmen de bergen op, vinden overal wandelingen, witte rustbanken - allemaal publieke albums, bekribbeld met uitroepingen, spotternijen, liefdesverklaringen, flauwiteiten en ezelarijen - vergezichten, zonnesschijn, lommer, rotsen en waterstraaltjes.

De pas aangekomene huurt een *panier* en doet wat men *le tour des fontaines* noemt. De eerste fontein, die men op dezen tocht ontmoet, is de *Tonnelet*, die echter zoo goed als verlaten is en wier water niet meer gedronken wordt. Langs een prachtigen weg komt men aan de *Sauvenière*. Men groet daar, rechts van den weg, het gedenkteeken dat in 1787 de hertog van Chartres (later Louis-Philippe), zijne broeders en zusters, oprichtten ter aandenken van de genezing hunner moeder.

Nog verder op vindt men de schilderachtige fontein *Geronstère*, in een prachtig bosch gelegen, en als uw *panier* snel voortvliegt om naar Spa terug te keeren, groet ge in 't voorbijrijden nog de fontein *Barisart*.

Spa heeft, van dien weg gezien, eene zeer schoone ligging. Bij een zonne-ondergang hebben wij die zelfs eens prachtig genoemd. De bergen blauwden in de verte en namen dicht bij ons de wonderlijkste kleuren aan, terwijl de hellingen hier een harmonieus dambord, ginder een palet waren, waarop de schilder onmeetlijk groote kladden blinkenden verf geworpen had.

's Namiddags verschijnt gansch die weelderige bevolking, die zich schier geheel in den omtrek verborgen had gehouden, in de *Promenade de Sept-heures*. De pracht der toiletten wedievert alsdan met die op een feestelijken dag te Parijs, te Londen of te Brussel. Men zou droomen op een groot en koninklijk feest te zijn, zoo rijk, zoo bont, zoo verscheiden, zoo wonderlijk en fantastisch zijn niet zelden de kleedsels der vrouwen en vooral der kinderen. Ook de andere wandelingen en verblijfplaatsen zijn opgevuld van volk. De muziek laat zich onder de breede en oude olmen hooren, onder welke eens Peter des Groote, Joseph II, Gustaaf III en andere gekroonden, vrouwelijke en mannelijke, gewandeld, gelachen en een zorgeloos leven geleid hebben.

Des avonds is gansch die schare van modepoppen, van twijfelachtige deugden, soms van valsche markiezinnen en gravinnen; zijn alle die vrouwen, eerlijke en oneerlijke, weer in een ander en nog prachtiger gewaad gestoken en gaan zij naar de

redoute, naar het bal, naar den schouwburg, waar meer dan eene deugd reeds schipbreuk heeft geleden.

Vandaag, wij herhalen 't, is al die glans veel verminderd, door dat Satan-*roulette* niet meer op den troon zit; doch hij hoopt er wel op terug te keeren en te bewijzen, dat het spel niet gekeerd wordt door het openlijk te verbieden, en men nog beter doet het vrij toe te laten, dan de verloren zoons en verloren vaders, en zelfs verloren vrouwen, in het geheim te laten spelen.

Gevangen.

't Is een recht geestig schilderstukje, een onderwerp uit de natuur gegrepen. Waarom vinden wij dergelijke grepen niet talrijker bij onze schilders? En echter mag men hier zeggen *l'esprit court les rues;* men vindt soortgelijke onderwerpen met dozijnen als men zich slechts de moeite wil geven te zien, op te merken en te kiezen.

De gevangene moet een meester Pekdraad zijn, een nijdige, booze kerel, kortom een Quilp, zoo als er Dickens een zoo meesterlijk heeft geschreven; een die geen kinderen op zijnen dorpel duldt, en dáár waar geen kinderen op den arduinen dorpel mogen ‘bonken’ of ‘pikkelen,’ moet binnen een soort van booze geest wonen.

Van tijd tot tijd komen gewis de kinderen te dicht bij het huis van Pekdraad en dan springt hij heimelijk achter de huisdeur uit, gewapend met den spanriem, die als een bliksem onverwacht om de ooren geslingerd wordt, en terwijl de bende huilend aftrekt, lacht de oude menschenplager.

Van dat oogenblik moet zijn huis ook door de straatjongens als belegerd worden. Men randt de ‘kapoenen’ niet straffeloos aan, en geen vorsten verbinden zich onderling zoo innig en oprecht als de jonkheid, die in hare rechten, gewaande of ware, gekrenkt werd.

Meester Pekdraad heeft dan ook gansch de bende tegen zich en al de mogelijke straatschenderijen en kwaêpitserijen worden tegen hem beraamd, vooral bij het uitgaan der avondschool; doch de oude ligt dapper en onvermoeid op de loer en doet het den deugnieten duur betalen.

Wat mag er nu weer aan 't handjen zijn? De man zit letterlijk gevangen en hij moge roepen en schreeuwen, niemand komt hem verlossen. Er ontbreekt niets aan de duidelijkheid van dat tafreeltje dan dat er boven het houten schutsel een of twee koppen van lachende deugnieten zouden uitsteken, die den plaagstok eenen neus zetten.

't Was in den zomer; alles was reeds lang in bot en in bloei. De abrikozen, perziken en krieken begonnen reeds te zwillen, maar de aardbeziën in den hof van Pekdraad hadden reeds eene hoogroode kleur.

Dat hadden de schooljongens door de doornheg gezien; dat had hun helsche gedachten over het *myn* en *dyn* ingegeven en ze loerden er op om de lekkere vruchten van den kinderplager eens te proeven.

Pekdraad waakte nochtans; hij had alle reten gestopt, de openingen der heg toegebonden, en toen hij alles wel voorzien had, dacht hij rustig op zijne binnenplaats de takken van een ouden kriekenboom te mogen gaan afzagen, die in den verleden winter letterlijk bevrozen was - misschien omdat vader Sneeuw hem geen warmen pels had omgehangen.

De boom was overigens een goed observatorium en onder het zagen en kappen zou Pekdraad zijn scherp oog in het ronde laten gaan. Mocht hij iets ontwaren, hij

zou stil als eenes kat langs de leer naar beneden komen, zijnen spanriem nemen, die beneden gereed lag en klits klats! hij zou feest houden op den rug der bengels.

Pekdraad wikt - zijn bok beschikt. Meester Sikkebaard lag in de zon te stooven en herkauwde met de oogen half toe, zoo lui als een Sybariet, toen een tak van den boom gezaagd, hem op den snuit viel en hem verschrikt deed opspringen.

Een oogenblik zag Sik gram en verstoord naar boven, en toen hij den boom in 't oog kreeg, op welken Pekdraad van plezier zat te lachen omdat hij zijnen bok zoo'n poets gespeeld had, zette meester Sik zich in postuur, boog den kop, nam zijnen loop en botste zoo hevig tegen de leer aan, dat deze op den grond viel.

Pekdraad grijnsde van plezier over de machtelooze kwaadheid van den bok; hij wierp meester Sik nog een tweeden tak naar den kop, toen hij eensklaps over het schutsel heen de bende, als sluipende Roodhuiden, door de heg kruipen zag. Eerst verschenen er in iedere gemaakte opening twee heldere en schelmsche oogen tegelijkertijd met eenen stompneus; eindelijk kwamen er borstelige haarbossen, dan armen, beenen en wat zoo al meer te voorschijn.

Horresco! Daar zat Pekdraad nu gevangen op den boom; geen middel om er af te komen - want Spanriem is reeds zeer stijf in de beenen - en ginder houden de straatbengels ongestoord kermis in zijnen hof, dank zij de wraak van Meester Sikkebaard.

Ja, 't is een recht geestig tafreeltje; men ziet het, men wil het nog zien; men lacht gulhartig en mijn kleine jongen zegt aan den direkteur der *Illustratie*, met den ouden kinderdichter: ‘die perzik smaakt naar meer.’

De kamer van den sterrenkijker.

Wij lachen in onze beschaafde tijden met de sterrenkijkerij; doch hoe weinig wetenschap daarin ook werd aan den dag gelegd, zij is toch de oorsprong der sterrenkunde, wier berekeningen wel is waar dikwijls nog tot het rijk der veronderstellingen behooren: maar die toch op meer dan een punt vaste bepalingen aangeven.

Overigens, is alle wetenschap niet klein en nietig in hare opkomst?

De sterrenkijkerij of wichelarij heeft zich uit het Morgenland, uit Chaldea, langs Egypte, in Europa verbreid. Ook noemden de Romeinen de sterrenwichelaars ‘Chaldeërs.’ Deze kunst bestond, bij dit volk meer dan bij geen, in den loop der sterren na te gaan en daaruit de toekomst van 's menschen lot te voorzeggen.

De katholieke Kerk veroordeelde echter deze strekking en ook de Joden hielden het voor goddeloos het geheim der Godheid te willen ontsluieren. Reeds Cicero toonde aan hoe weinig grond de stelling had, door de astrologie vooruitgezet, dat de menschen in hetzelfde oogenblik geboren, dezelfde karakters, dezelfde lotbestemming zouden hebben.

Later nam de italiaansche arts Cardanus - want de sterrenwichelarij verbond zich immer met de geneeskunst, of hoe men *die* kunst, destijds, ook zou moeten noemen - nam, zeggen wij, Cardanus voorzorgen tegen het mislukken der voorzeggingen, door te beweren, dat ‘als zijne profecieën niet slaagden, dit te wijten was aan zijne weinige bekendheid, in zekere gevallen, met de wetenschap.’

Dit stelsel werd algemeen aangenomen; de wetenschap was in de oogen des publieks onfeilbaar, de toepassing alléén faalde. Tot in de XVe en XVIe eeuw bleef

die kunst in voege. Men vond de sterrenwichelaars hoog in aanzien bij de vorsten, die hun dan ook in hunne eenzame torens, aan de paleizen gebouwd, gingen bezoeken en raadplegen.

De gravure stelt een dergelijken sterrenkijker voor. Reeds leest hij in zijn boek met kabalistische teekens, voor eene jonge hofdame in de toekomst, als het geschuifel van een nieuwen voetstap, hoe zacht ook, zich hooren laat.

Rondom dien geleerde is de vorstelijke weelde opgestapeld: boeken, kroezen, kaarten, vijzels, teleskopen, wereldbol, mysterieuze voorwerpen - kortom, al hetgene het kortzichtig publiek aan het onfeilbare der kunst kan doen gelooven en van den wichelaar zeggen wat Bilderdijk zegde van den dorpsschoolmeester: ‘'t Heelal, het gansche dorp staat van den man verstomt, en weet niet hoe één hoofd aan zooveel wijsheid komt.’

Was de bloei der astrologie te verwonderen? Heeft de wetenschap van vandaag wel het recht om op deze, met den glimlach der minachting, neer te zien? Wij denken het niet, aangezien de wetenschap van onzen tijd, hoe hoogmoedig ook en vet betaald door de gouvernementen, nog meer dan eene 'onnoozelheid' verkondigt en nog dikwijls blijken geeft van even weinig logiek.

Dan, is het gros der menschen nog niet even lichtgeloovig als vroeger? Gaat naar Berlijn, naar Parijs, naar Londen, die zich de centrums des lichts noemen en gij zult er de handkijkerij, kaartleggerij en wat zoo al meer, in vollen bloei vinden, en wat zijn deze kunstjes anders dan eene variante op de sterrenwichelarij?

De mensch wil altijd de toekomst doorgronden, vooral wanneer hem het geloof ontbreekt. Die zucht naar het onbekende is misschien een der groote bewijzen dat de openlijke loochening niet gemeend is.

Om tot de astrologie terug te keeren, merken wij aan, dat deze zich langzamerhand eenige vaste stellingen had verworven, gegrond op de twaalf hemelteekens, en naar gelang men onder een dezer geboren werd, was men in den loop des levens bestemd tot rijkdom, gezondheid, ongeluk, vriendschap, haat, vijandelijkheid; was men met verschillende hartstochten behebt.

Een der befaamste astrologen der XVIe eeuw, was Nostradamus, die eigenlijk Michel Notre-Dame heette, en als lijfarts van Karel IX een overgrooten invloed op zijnen tijd, en zelfs op den staatkundigen loop der zaken, uitoefende. De man profeteerde allerhande wonderlijke dingen; zoo lang die profecieën niet kwetsend waren voor de bestaande waarheid, liet men hem begaan; doch sinjeur Nostradamus moeide zich ook met kerkelijke zaken en zijne voorspellingen gingen rechtstreeks in tegen die, welke God zelf aan de menschen verkondigd had.

Rome veroordeelde dan ook de dwaasheden van den sterrenkijker.

Wij zegden hooger dat nog in onze dagen de zucht naar onthulling van het geheim der toekomst bestaat, bij middel der kaarten, van de lijnen der handen, van het koffiedik; niet alleen dit, maar in Duitschland bij voorbeeld, het land door de geleerden om zijne verlichting geroemd, uithoofde der diepe inwerking van de hervorming aldaar - in Duitschland leeft het geloof aan de bepalingen der aloude en sedert lang onttroonde astrologie, voort.

In onze landstreken is dit dwaas geloof teenemaal uitgeroeid, dank zij het Katholicismus, dat meer en meer den geest des volks verlicht en opheldert. In vele streken van bovengenoemd land gelooft men nog min of meer dat het kind, onder het teeken der Kreeft of den Schorpioen geboren, jammerlijk door het leven sukkelen zal; dat integendeel het kind, onder het teeken der Tweelingen of der Visschen geboren, een gelukkig leventje zal vinden, ofschoon, door zekere toevallen, dat kind ook wel een drinker kan worden, zooals het kind, onder den Schutter geboren, jager of soldaat wordt.

De verplichtende dienst in Pruisen doet ze altemaal onder het teeken van den Schutter geboren worden.

De overlevering betrekkelijk het kind onder het teeken van den Waterman geboren, leeft, zoo het blijkt, nog immer tusschen het volk voort. Het kind namelijk onder dat onheilspellend gesternte ter wereld gekomen, zal noodwendig verdrinken, of men moet een door het kind gedragen kleed in het water werpen. Verdrinkt het dan nog, niettegenstaande die voorzorg, dan is het dat het zich wel wil verdrinken.

Die onder het teeken van den Stier geboren werden, kwamen vooruit in de wereld door de hardnekkigheid, waarmee zij hun doel najaagden; die onder dat van den Leeuw geboren, waren trotsch, moedig, onbuigzaam, enz.

Gelukkig is al die dwaasheid voorbij; wij bewonderen de sterren en verdere hemellichamen; wij lezen daarin de grootheid des Scheppers, doch het is voor ons geen boek meer met kabalistische teekens, waarin alleen de Nostradamussen en andere waanwijzen, beweerden te kunnen lezen.

Gedenkteeken van Pius IX.

De laatste schandelijke gebeurtenissen die te Rome hebben plaats gehad in den nacht van 12 op 13 juli 1881 bij het overbrengen van het stoffelijk overschot van den waardigen Paus Pius IX, hebben de algemeene aandacht op zijn graf ingeroepen.

Ter plaatse waar eens het gebeente van den H. Laurentius werd ter ruste gelegd, bouwde men onder keizer Konstantijn eene basiliek en in de 6^e^ eeuw richtte men, belendend aan die Kerk, den Maria-tempel op. De Laurentius-kerk had een ingang aan den oostkant; de Mariakerk was aan de westelijke zijde, zoodat men van dezen tempel in genen gaan kon.

In de 13^e^ eeuw, en wel in 1220, onder de regeering van Paus Honorius, werd de vloer van de Laurentius-kerk met dien der Mariakerk gelijk gemaakt. In 1863 deed Paus Pius IX de Laurentius-kerk restaureeren en aldaar eene crypte maken, waarin de H. Vader verlangde te worden begraven.

Wij deelen vandaag de teekening mee van het gedenkteeken dat op dit graf moest worden opgericht. 't Is zeer eenvoudig, maar de nederige Paus-Koning had bepaald dat men niet meer dan 15 of 1700 fr voor het stichten van dit gedenkteeken mocht uitgeven. Op het monument staat de driedubbele kroon met de sleutels en daar waar het graaflijk wapen der Mastaï's zou hebben moeten prijken, verlangde de Paus dat een doodshoofd zou gebeiteld worden. IJdelheid der ijdelheden is alle gekleurd blazoen; het doodshoofd, ja, is ten slotte het wapenschild van allen.

Als opschrift leest men in het latijn: *Gebeente en assche van Pius IX. Hij leefde LXXXV jaren, en was XXXI jaren VII m. en XXII d. Paus. Bidt voor hem.* Boven dit opschrift zijn een aantal zinnebeeldige figuren aangebracht, als de Goede Herder, Josef door zijne broeders verlaten, het anker der hoop, de duif met den olijftak, herinneren het lijden, de deugden en verschillende hachelijke toestanden van den grooten Paus.

Onder het opschrift leest men de namen der kardinalen, die den laatsten wil van den onvergetelijken Paus stiptelijk ten uitvoer brachten.

Bloemen op het harde pad.
Door August Snieders.
(*Slot.*)

Toen het tien ure sloeg, richtte Mijnheer Dedeling zich op - hij had reeds geruimen tijd ongeduldig op zijnen stoel zitten draaien - en zegde losweg:

‘Kom, *Monsieur* de Capières, wij gaan voor een uurtje naar den club.’

Mijnheer de Capières was tot zijn dienst; Ulrich zegde niet waar hij heen ging en weldra waren moeder en dochter alleen.

'Die de Capières bevalt mij niet...' wierp de moeder op; doch de dochter sprak geen woord; hare houding scheen aan de duiden dat die persoon haar onverschillig was.

Heva stond op sprak over gansch andere zaken.

Neen, neen, er bloeiden nog geen bloemen op moeder's hard levenspad - zelfs geen enkele grashalm boorde door de zware korst!

Het leven rondom haar werd immer geheimzinniger; Heva was met hare gedachten en woorden immer in zich besloten; Ulrich leefde elders, evenals zijn vader.

In de laatste dagen vooral was deze laatste ingetogener dan ooit; neen, er waren oogenblikken dat hij erg onrustig was en blijkbaar gefolterd werd.

Wie hem op zekeren avond alleen in zijn kabinet gezien had, zou hem met angst hebben gaê geslagen; hij luisterde naar de minste beweging die zich opdeed, als vreesde hij in zijne eenzaamheid overvallen te worden.

Een, twee, drie dagen verliepen, en die onrust bedaarde; de bittere glimlach rimpelde weer zijne lippen en er was iets helsch in de uitdrukking van zijn wezen toen hij mompelde, maar zacht alsof hij vreesde dat zijne eigen ooren het zouden gehoord hebben: 'Zij hebben niets gezien, niets...' en met eene zekere voldoening staarde hij op de kolossale som, die hij onder zijne hand hield, en met het spelen gewonnen had.

Valsch had hij gespeeld, doch niemand had er iets van gemerkt!

De Capières had gelijk gehad, toen hij spottend dacht: 'hij zal er wel gebruik van maken...' Mijnheer Dedeling verloor, verloor veel en door het middel aan te wenden, dat de gouverneur hem gegeven had, won hij.

De leermeester stond naast hem; hij alleen bemerkte wat Dedeling deed.

Toen Dedeling van de speeltafel opstond en naast de Capières ging, fluisterde deze hem zacht toe: 'ik wensch u geluk;' doch die woorden deden Mijnheer Dedeling huiveren.

Nu waren er reeds drie dagen sedert het gebeurde verloopen en niemand beschuldigde den speler; doch hij was onder de macht van dien helschen toovenaar met tong, strijkstok en vingers.

De Capières had hem onder zijn bedwang en dat gevoelde Mijnheer Dedeling nog te meer, toen zij beiden op zekeren nacht uit het speelhuis kwamen en voortwandelden, terwijl de Capières vertrouwelijk zijnen arm op dien van zijnen gastheer rusten liet.

'Gij hebt eene tooverachtig schoone dochter, Mijnheer Dedeling,' ving de Capières aan, terwijl hij de wolken zijner havanna in de ruimte blaasde.

Mijnheer Dedeling zag schuins en met groote oogen op den spreker; hij had zich reeds lang aan iets dergelijks verwacht.

'Ik heb mij veroorloofd op haar een oog te vestigen, Mijnheer Dedeling,' ging de gouverneur voort, 'en ik vlei mij haar niet onverschillig te zijn.'

De vader was onthutst.

'Ik denk niet dat zij met mij een misplaatst huwelijk zou aangaan. Ik draag een adellijken naam, beschik over fortuin, zooals ik u bewees toen ik u eene portefeuille met bankbiljetten overhandigde, bezit eenige kleine talenten...'

'Mijnheer de Capières!'

'... en ik denk wel te doen hare hand te vragen, welke gij mij niet weigeren kunt. Denk er eens op na, Mijnheer Dedeling...'

'Dat kan niet, *Monsieur* de Capières, dat kan niet.'

‘Hoe, dat kan niet? Mijn beste Mijnheer Dedeling, dat moet integendeel; het is gansch in uw voordeel,’ en de duivelsche gouverneur boog zich tot bij zijn oor en fluisterde: ‘denk er goed op na, Mijnheer Dedeling, eer ge “neen” zegt. Neen, is een zoo lang en wanklinkend, ja, een zoo kort en liefluidend woord voor u en voor mij.’

Mijnheer Dedeling had zwijgend, zonder een teeken te geven, den gouverneur verlaten en was naar zijne kamer gegaan zonder den bangen indruk te kunnen afschudden, dien de woorden van Capières op hem gemaakt hadden.

‘'t Was of deze eene brandende hand op zijnen schouder gelegd had en dat de wonde, daardoor te weeg gebracht, zich aan zijn hart meedeelde; want dezen avond voor de eerste maal scheen die ijsman te voelen dat hij een hart had.

De Capières boezemde hem afschuw in; hij was op zekere oogenblikken letterlijk bang voor hem; hij begreep dat hij in de handen van een schurk gevallen was, en die schurk vroeg hem de hand ziiner dochter!

Daartegen verzette zich zijn rang, zijn stand....

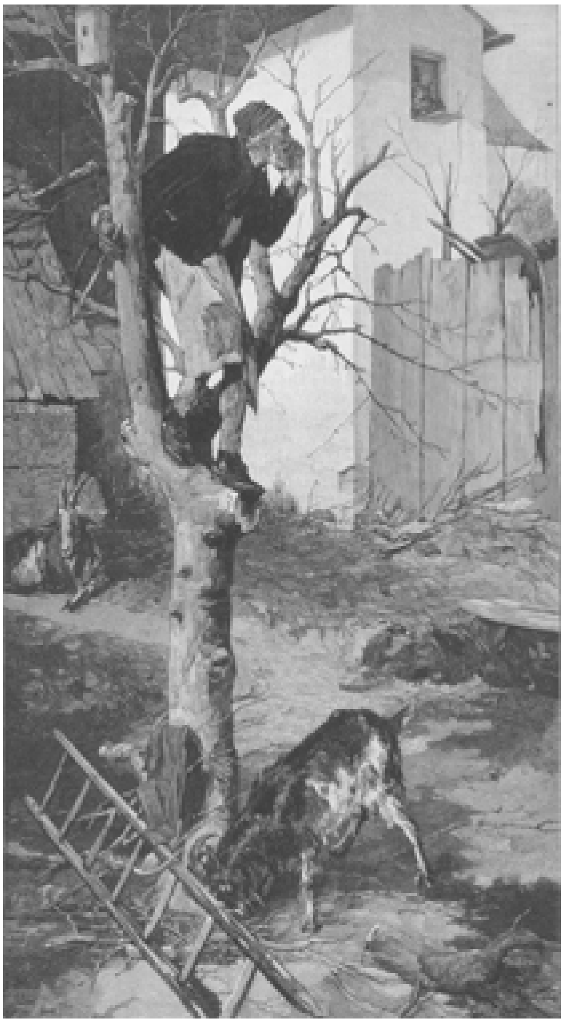

GEVANGEN, NAAR N. GYSIS.

Die kerel beweerde wel van adel te zijn; doch wie zegt u dat ook die bewering geen bedrog is zooals zijne eerlijkheid?

Voor de eerste maal gevoelde Mijnheer Dedeling zich alleen; in deze gewichtige oogenblikken had hij hulp en raad moeten kunnen inwinnen; doch er was een hinderpaal om iemand in zijn geheim toe te laten - zijn eigen misdrijf.

Een oogenblik zweefde het beeld zijner vrouw voor zijnen geest; doch hij deed eene koortsige beweging, als om die beeldtenis te ontwijken.

Er werd geklopt; Mijnheer Dedeling staarde met wijd opengespalkte oogen naar de deur, zonder ‘binnen’ te zeggen. Wie zou het zijn? Capières misschien, die reeds het antwoord op zijne vraag kwam halen?

Nog eens werd er geklopt. Mijnheer Dedeling stond op en ging behoedzaam de deur openen en daar stond Mevrouw voor hem....

Van bleek werd Dedeling's gelaat een oogenblik hoog rood; hij was beschaamd een gevoel van welwillendheid voor die vrouw te ontwaren, die hij immer, en zoo diep, miskend had.

Ditmaal sprak zij geen woord, niet omdat zij zich niet meer wilde bukken, zooals op den avond dat zij van het feest kwam, maar omdat het spraakgeluid haar ontbrak.

De oogen der moeder stonden echter vol tranen en dat sprak voor haar.

‘Kom binnen,’ zegde Mijnheer Dedeling.

Had het zonnestraaltje eindelijk op den ijsklomp geschenen? In alle geval Mevrouw's hart klopte en zij voelde 't, de arme brave! dat die woorden ‘kom binnen’ bloemen waren, die op het harde levenspad ontloken.

Wat had zij weinig noodig om gelukkig te zijn!

Mijnheer Dedeling sloot de deur, en wees, even als of hij eene vreemde in huis ontving, Mevrouw eenen stoel aan om plaats te nemen.

‘Vergeef me, als ik u nogmaals stooren kom,’ zegde zij; ‘maar ik moet als moeder mijn plicht doen tot het einde toe. Ik wil mij, als ik hier boven voor den rechterstoel verschijn, niets te verwijten hebben....’

De koele man had weer een lichte, doch schier onmerkbare glimlach op het wezen.

‘Gij moet, Mijnheer Dedeling, gij moet dien de Capières uit uw huis verwijderen,’ zegde Mevrouw plotseling, en alsof hetgeen in haar woelde er met geweld uit worstelde. ‘Die man legt op uwe dochter aan...’

‘Ik weet het.’

‘Gij weet het en gij duldt dit?’ zegde Mevrouw en richtte zich op.

‘Neen,’ gaf Mijnheer Dedeling ten antwoord, ‘neen, en toch...’ - en hij aarzelde voort te gaan; hij was verlegen, staarde op de tafel en bedekte, door de uitgespreide hand, de pijnlijke uitdrukking, die zich in dat oogenblik op zijn wezen afteekende.

Die verlegenheid ontging Mevrouw niet.

‘Wat zoudt gij doen, Mevrouw, indien ge in mijne plaats waart?’ hervatte de echtgenoot.

‘Ik wees hem de deur uit.’

‘Onmogelijk.’

‘Hoe onmogelijk? Is zijne zending bij Ulrich dan niet voleindigd? Wat heeft hij nog in ons huis te vertoeven? Is hij niet betaald? O, Dedeling, gij hebt uw kind lief en gij zoudt het nog langer aan de helsche verloksels van dien duivel bloot stellen? Heva is niet onverschillig voor hem en met haar gesloten karakter is, bij verder oogensluiting, een vreesselijke slag te vreezen!’

‘Ik weet het; doch ik *kan* niet...’

Die woorden ‘ik *kan* niet’ sprak Dedeling op een koortsachtigen, inwendig gefolterden toon uit; 't was als een smartkreet, die de pijnbank aan eenen gemartelde moet ontwrongen hebben. Hij ging naar het venster, bleef daar staan en hield den rug naar zijne vrouw gekeerd.

‘Ik kan u niet alles zeggen...’ hervatte Dedeling.

‘Dat begrijp ik,’ gaf Mevrouw ten antwoord; ‘wij leefden immer vreemd voor elkander en hebben elkander nooit vertrouwelijk toegesproken. Ik maak u dit niet tot verwijt, Dedeling; doch ik begrijp dat gij nu iemand mist aan wien gij uwe levensmoeielijkheid zoudt willen toevertrouwen...’

Mijnheer Dedeling zweeg en bewaarde dezelfde houding.

‘Ik vraag u echter niet naar de geheimen tusschen u en dien vreemdeling; doch welke deze ook mochten zijn, het belang van uwe dochter, uw naam, eer en stand dienen boven alles gesteld te worden.’

De echtgenoot zweeg nog altijd. Hij had Mevrouw niet weggestooten, zooals weleer - en dat weinige was voor haar reeds een geluk, eene zoete voldoening. Meer vroeg zij op dit oogenblik niet.

'Ja, gij hebt gelijk,' morde Dedeling en toen hij zich omwendde, teekende zich eene vreesselijke uitdrukking op zijn wezen af 'ik zou op dezen oogenblik iemand moeten vinden... Ik begrijp nu, dat ik veel ongelijk jegens u heb...'

Mevrouw boog het hoofd en verborg de weenende oogen achter de handen.

O ja, daar groeien bloemen, zelfs op het

hardste pad! Zij gevoelde het op dit oogenblik; zij heeft er de overtuiging van!

Er was een oogenblik geweest, dat echter minder lang geduurd had dan een bliksemflits, dat Mijnheer Dedeling zijn gemoed voor zijne vrouw zou hebben uitgestort, doch die opflikkering van recht en meelijden was spoedig voorbij, en hij verlangde alleen te zijn, alleen met zijn geheim, dat hem als een duivel bij de keel hield en hem als verwurgde.

'Laat mij nu een oogenblik alleen,' zegde hij; doch er was niets in van den toon, dien de ijsman vroeger aansloeg.

Mevrouw aarzelde heen te gaan.

'Ik wilde' zegde zij, 'ik wilde zoo gaarne u van dienst zijn, al moest het met mijn hartebloed.'

DE KAMER VAN DEN STERRENKIJKER.

Die woorden troffen Mijnheer Dedeling; hij was misschien tot eene halve bekentenis gekomen, indien er niet plotseling afleiding ontstaan ware; er klonk als een schot van een vuurwapen.

Een hevig en driftig gedruisch liet zich weldra beneden hooren; verwarde stemmen verhieven zich luider en luider en bonzend naderde iemand het vertrek, waar de beide echtgenooten zich bevonden.

Ulrich stormde inderdaad bleek en ontzet binnen en riep:

'De policie... de policie!'

Eene hevige trilling beving bij die woorden Mijnheer Dedeling en hij zakte als van den bliksem getroffen op eenen stoel neer.

'De Capières is aangehouden,' hervatte de zoon, 'en op hetzelfde oogenblik heeft hij zich een revolverschot door den kop gejaagd!'

‘Dood?’ mompelde Mijnheer Dedeling en zag zijnen zoon met wijd opengespalkte oogen aan.

‘Ja, dood....’

‘Ik ben gered!’ mompelde de vader, en de echtgenoot greep de hand van Mevrouw en druke ze koortsig; 't was de eerste maal in zijn huwelijksleven dat dit gebeurde.

Beneden in het spreekkabinet lag het lijk van den duivelbekoorder, met verbrijzelden schedel; het bloed was rechts en links op vloer en behangsel gespat en teekende zwartroode lijnen op het bleek gelaat, dat nog altijd iets satansch in de uitdrukking behouden had.

‘Vervloekte schurk,’ morde de vreemde *detective*, die bij het lijk stond; ‘ziedaar twee jaren dat ik den valschmunter achter de hielen zit en nu ik eindelijk de hand op zijn gebrandmerkte schouders leg, springt hij met een stouten wip de eeuwigheid in.’

Mijnheer Dedeling, leunende op zijnen zoon, waggelde bevend, als een veroordeelde naar beneden om het lijk te verkennen.

‘Wie was die man?’ vroeg hij met eene bibberende stem, aan den policie-man.

‘Hij was een Rus, zijn naam is Djulki, 't was een oude galeiboef; hij maakte vroeger valsche bankbiljetten, valsch geschrift, speelde valsch en zou, ware het in zijne macht geweest, den goeden God zelf hebben bedrogen. Die kerel is met alle misdaden bemorst.’

‘Vreesselijk,’ mompelde Mijnheer Dedeling en waggelde weer den trap op, om het gezicht van den zelfmoordenaar te ontwijken.

Toen hij de kamer zijner echtgenoote binnentrad, zag hij Heva, de koude Heva, weenend in de armen harer moeder liggen en hij hoorde voor 't eerst van zijn leven woorden van liefde uit den mond van het ‘lieve standbeeld,’ zooals men haar noemde.

Het geheim was begraven; want alleen de dooden spreken niet, en nooit vroeg Mevrouw aan Mijnheer Dedeling naar eenige opheldering ten dezen opzichte.

Mijnheer Dedeling bleef de gevierde en geachte man van voorheen.....

Evenmin vroeg de moeder naar den noodlottigen invloed, dien de schurk op Ulrich had uitgeoefend, of welke gevoelens Heva bestormd hadden voor dien avonturier, wiens weg door het huis aan gansch de familie zoo noodlottig had kunnen worden.

Ja, ja, op het hardste pad groeien soms nog bloemen, en dat herhaalde Mevrouw Dedeling: hare dochter had geweend en haar gekust, Ulrich had haar ‘lieve moeder’ genoemd, en haar echtgenoot had haar bij haren voornaam genoemd.

Och, dat alleen waren reeds bloemen genoeg!

Een kunstenaar in de klem.

Gonzales Coques, een Antwerpenaar, die in de 17^{e} eeuw zijnen naam verspaanschte, zooals er nu zijn die den naam hunner voorzaten verfranschen, was in 1618 in de Scheldestad geboren. Wat die verspaansching nog verwijfder en fatteriger maakt, is, dat Coques zelf niet van spaansche afkomst was, aangezien zijn vader Peter Willemsen Cocx en zijne moeder Anna Beys geheeten waren.

In de nog onvoltooide *Geschiedenis der Antwerpsche Schilderschool* van den heer Jos. van den Branden, een werk dat al te weinig gekend is, wordt Coques voorgesteld als een galant cavalier, een *dandy* zouden wij zeggen, en wien, daargelaten eenige

weinig prijzenswaardige hoedanigheden, tamelijk veel stoute verwaandheid in het hoofd stak. Inderdaad wel jammer, voor een man van ontegenzeggelijk talent.

Zijne stukken zijn keurig in den vorm. 'Alhoewel hij zijne rijkgetooide heeren en dames aan hunne dagelijksche bezigheden naar het leven maalde, zoo teekende hij ze toch vol onderscheiding, ja, zoo schoon van vorm, waardig van houding en edel van gebaar, dat zij herinnerden aan Van Dyck. Gelijk deze, liet hij ook het karakter zijner modellen weerspiegelen in hun sprekend gelaat en in de glinsterende oogen.'

Men noemde hem dan ook 'den kleinen Van Dyck,' te meer daar Coques ook in karakter en daden den soms al te galanten meester nabootste. 'Ook hij streefde naar verheffing en wist zich door zijne voorname betrekkingen te onderscheiden tusschen zijne kunstmakkers. In zijn eigenhandig afbeeldsel, dat Pauwel Pont in plaat bracht, stelde Coques zich voor met fier opgeheven hoofd en op de fijne vingeren toont hij den gouden ketting, welken de prins van Oranje hem over de schouders hing.

Doch laat ons den heer Van den Branden het woord geven, om ons een koddig en tevens voor den schilder pijnlijk avontuur te vertellen.

'De bijzondere toegenegenheid van Frederik Hendrik voor onzen schilder moest dezen noodlottig worden. In zijne hooge voldoening over de gemaalde portretten (van de prinsessen en van den prins zelven), bestelde de kunstlievende Prins van Oranje den Gonzales Coques in eens tien schilderijen, welke de historie van Psyche moesten bevatten. Verblind door zooveel geluk, aanvaardde onze portretschilder de vereerende bestelling. Hij overschatte zijne eigene geesteskrachten en snelde naar Antwerpen, om maar dadelijk de hand aan het werk te slaan.

'Echter bleek het aanstonds dat zijne verbeelding te kort schoot om de mythologische geschiedenis der wonderschoone geliefde van Amor in tien groote tafereelen te vertolken. Zijner onmacht bewust wendde hij zich heimelijk tot zijnen kunstmakker Abraham van Diepenbeeck, die zich vanteerde te wezen een wijt vermaert meester van inventies. De reddende overeenkomst was dadelijk geklonken.

'Tegen belofte van 20 gulden bestelde Van Diepenbeeck met der haast eene eerste schets. Deze was nog nat toen zij in een kasken werd geklonken en meester Gonzales snelde er zegevierend mee naar den Prins van Oranje, die over het ontwerp uiterst voldaan was.

'Terwijl onze portretschilder naar de goedgekeurde schets zijne eerste schilderij op volle grootte uitvoerde, leverde Van Diepenbeeck de andere ontwerpen, welke 18 gulden het stuk moesten kosten. Gonzales gaf er hem een voorschot op van 60 gulden. Het overige kon eerst worden voldaan, nadat de schilderijen zouden worden voltooid, geplaatst en betaald zijn.

'De geïmproviseerde historieschilder penseelde dapper voort en bereikte spoedig het oogenblik, waarop hij voor Hollands kunstliefhebbers met andermans vederen zou gaan pronken. Alle tien de groote schilderijen met tooneelen der historie van Psyche, werden door hem zelven in den Haag ter goedkeuring uitgestald; maar, alhoewel zij met 's meesters beste penseelen en schoonste kleuren waren geschilderd, toch maakten zij geenszins den verhoopten indruk.

'Integendeel, er werd gemompeld, ja, gespot. Daarop trad Konstantijn Huygens, heer van Zuilichem, Nederlands uitstekende dichter en Oranjes geleerde geheimschrijver, vooruit met eenen bundel printen der werken van Raphaël, naar welke heel de door Coques geleverde historie van Psysche was gestolen!

'Onze verwaande portretschilder, op wiens schouders de vereerende gouden ketting prijkte, stond als verpletterd van schaamte, toen men ongenadig vroeg of er te Antwerpen geene andere meesters meer waren, welke ten minste hunne eigene

denkbeelden op het doek konden brengen. De eerst zoo hooggeprezen kunstenaar werd nu zoo zeer bespot dat hij, naar zijn eigen verklaren wel gewenscht hadde verre van daar te zijn.

Gewis uit medelijden deed de Prins van Oranje de schilderijen aannemen en op den 28 Juli 1648 met 2000 gulden betalen. De vernedering wat dus volledig. Men lachte met onzen historieschilder, die met gebogen hoofd en schaamroode kaken huiswaarts spoedde.'

Men ziet, er zijn altijd onbeschaamde dieven geweest in het schilder- en dichtvak. Bij Gonzales Coques doet het bedrog dat hij in zijne verwaandheid pleegde, eene nieuwe en leelijke schaduwzijde in zijn karakter kennen; het bewijst daarenboven dat hij een oppervlakkige geest was, want het was onvergeeflijk voor een kunstenaar van naam dat hij de kompositiën van Psyche niet kende. Met welk doel nu Abraham Van Diepenbeeck ook gehandeld hebbe, het is en blijft een gemeene trek het goede kameraadschap aldus te hebben miskend.

Beider karakter straalt nog duidelijker uit, als men weet dat Coques weigerde de schetsen te betalen, 't geen al bijzonder onvoorzichtig was, te meer daar hij er 2000 gulden voor getrokken had en dat, van den anderen kant, Van Diepenbeeck de onbeschaamdheid had een proces intespannen om de betaling der gestolen schetsen te eischen.

Alzoo werd die weinig eervolle geschiedenis meer en meer ruchtbaar en zij gaf aan vijanden en vrienden meer dan eens stof tot spotten en lachen, terwijl de geschiedschrijver beide kunstenaars naar verdiensten schandvlekte. Het proces door Abraham Van Diepenbeeck ingespannen, eindigde slechts in 1654, toen de dekens van de St. Lucas-gilde verklaarden dat dergelijke schetsen reeds meer dan genoeg betaald waren.

Kunstmatige kleuring van bloemen.

Het is bekend, dat blauwe en violette bloemen, aan den rook eener brandende sigaar blootgesteld, groen worden. De oorzaak hiervan ligt in het ammoniakgehalte van den tabaksrook. De bloemen verwelken echter spoedig door de hooge temperatuur, waaraan zij bij de verbranding van den tabak zijn blootgesteld. Om zonder nadeel voor de bloemen haar deze groene kleur te verleenen, bezigt men verdunde ammoniak-gas. Men bevestigt de bloemen in de buis van een glazen trechter, en wel zoo, dat aan den bovensten rand van den trechter eene ruimte van 2 à 3 decimeters blijft.

Men brengt nu eenige druppels ammonia liquida op een bord en plaatst hierop den omgekeerden trechter met de bloemen. Na eenige minuten ontwaart men de volgende kleurenveranderingen. De meeste blauwe, violette en lichte karmozijnroode bloemen, vooral bij de nachtviolen, vertoonen een prachtige groene kleur, gelijkende op Schweinfurtergroen. Donkere karmozijnroode bloemen worden zwart en alle witte bloemen zwavelgeel.

Vooral verrassen de bloemen met meer dan eene kleur, zooals bij voorbeeld de witbloeiende Lychnis Coronata, waarvan de witte kroonbladen eene gele, de roode aderen een violette kleur aannamen. De met witte kelkbladen en rozenroode bloemkroon bloeiende Fuchsia vertoont na de werking van den ammoniak, gele kelkbladen en groene of blauwe kroonbloem. Zijn de nieuwe kleuren verschenen, dan dompelt men de bloemen dadelijk in frisch water, waarna zij hare nieuwe kleuren, naar gelang der opgenomen hoeveelheid ammoniak, 2 tot 6 uren behouden.

Langzamerhand komen dan de oude kleuren terug, nadat zich bij de groene bloemen eerst nog een blauwe overgangskleur vertoond heeft. Voor verwelken is geen gevaar bij dezes handelwijze. Door de reukelooze asters een à twee uren aan deze ammoniaklucht bloot te stellen, verkrijgen deze een zoetachtigen geur.

Vrienden van bloemen kunnen zich op deze manier eene flora tooveren, zooals zij in de natuur niet bestaat.

De schilder Jordaens.

Jordaens, de Antwerpsche schilder, moet juist geen heel lieftallig karakter hebben gehad. Immers, de geschiedenis getuigt van hem, dat hij meer dan eens twist had met zijne buren, en voorzeker dáártoe moet er reden hebben bestaan. Was de oorzaak van die impopulariteit in zijne buurt zijn overgang naar de leer van Calvinus? Wij denken het niet; in dat geval zou hiervan

in onze archieven eenig spoor te vinden zijn, en hij was overigens de eenige geloofsverzaker destijds niet. De reden moet zonder twijfel in een lastig, twistziek en misschien wel brutaal karakter te vinden zijn, en met dit laatste stemt zijn uiterlijk tamelijk goed overeen.

In de reeds hiervoor gemelde *Geschiedenis der Antwerpsche Schilderschool*, vertelt Jos. van den Branden zeer karakteristiek als volgt het reeds dikwijls besproken feit.

‘Jordaens, de gevierde schepper van zoo menig groot en prachtig tafereel, was ook naar het uiterlijke de man, om in een zoo trotsch als kolossaal gebouw te wonen. Beschouw zijn afbeeldsel, door hem zelven gemaald en door de stift van Peter de Jode II gestoken. Hij boezemt ontzag in, die prachtige, forsche kop met grove haren, welke achteloos met de vingeren schijnen opgestreken. Onder zijn groot voorhoofd vonkelen oogen, in wier bezielden glans men zich moeielijk lang zou kunnen spiegelen. Zijn breed gevleugelde neus en zijn vast gesloten mond, waarboven de ruwharige knevels zijn opgestreken, getuigen van vastberadenheid. Slechts éene zijner handen is zichtbaar; doch hare ontwikkelde gewrichten verzekeren, dat Jordaens even goed den smidsvoorhamer als den schilderborstel houden zou. Tot in den korten vleezigen nek zijn zijne breede schouderen bedekt door eenen wild geplooiden mantel. Moest hij dien echter openslaan, gij zoudt er een paar gespierde armen zien uit te voorschijn komen, welke, desnoods, ook eerbied zouden weten af te dwingen. Gelijk zijn voorkomen, was ook Jordaens' inborst. Die lichaamssterkte en kloekmoedigheid kwamen hem eens goed te stade.

‘De vrouw van den zilversmid van Mael had eenen sterken wrok tegen de familie Jordaens, ofschoon deze verklaarde, dat zij ‘van Mael oft desselffs huysvrouwe nyet en kenden, dat sij met deselve noyt woort en hebben gehadt, 't waere in 't goet ofte in 't quaet.’ Omtrent één uur van den Zaterdag 26 Juli 1642 lag deze vrouw van Mael over hare onderdeur in de Hofstraat, toen de echtgenoote van Jordaens daar voorbijging. Zonder dat deze laatste iemand het minste miszegde of misdeed, begon vrouw van Mael haar te schelden en te bedreigen. Dat zij haar ook niet meteenen op het lijf viel, kwam, omdat ze nog niet gansch uit het kinderbed hersteld was. Toch snauwde zij Jordaens' gade toe: ‘Wacht mij vrij, ick sal u wel betrappen en een paer blauw oogen met eenen dicken neus slagen!’ Twee dagen nadien verscheen zij werkelijk in de Hoogstraat, om hare bedreiging ten uitvoer te brengen. Het was als een geregelde aanval op Jordaens' familie en woning. Althans moet de gewelddaad gepleegd zijn met voorbedachten rade; want het verbolgen wijf des zilversmids kwam bij het vallen van het avonddonker, gerugsteund door verscheidene manspersonen. Zooals het destijds te Antwerpen, bij zomeravonden, het gebruik was, zat vrouw Jordaens voor hare poort rustig te kouten met hare dochter Elisabeth, hare zuster Anna en Elisabeth van Noort, de vijftig-jarige Perijne Caesen en de zestig-jarige Anna van den Bogaert. Daar kwam eensklaps vrouw van Mael met haren man en dezes handlangers toegeschoten. Zij legde haar pas geboren kind ten gronde, trok een mes, en schreeuwde: ‘Hier sitten de..... Ick sal hun door hun aensicht snijden!’

‘Vrouw Jordaens sprong ijlings op, vluchtte met hare zusters het huis binnen en sloeg de poort dicht. Ongelukkiglijk was bij die overhaasting de dochter van Jordaens ook buitengesloten. Men hoorde haar om hulp krijten, te midden van de uitscheldingen en bedreigingen der aanvallers. Moeder Jordaens doorgrondde den hachelijken toestand. Onverschrokken opende zij weer de poort en schoot naar buiten, om haar kind aan het gevaar te ontrukken. Zij slaagde; maar in dien eigen stond sprong ook

de razende zilversmidsvrouw het huis binnen [r]oepende ende tierende: 'Sa! ick sal se den hals afsnijden!' welke schrikkelijke kreet herhaald werd door van Mael, die zijne wederhelft volgde. In dit angstvol oogenblik kwam Jordaens ter hulp gesneld, en zijne krachtdadigheid weerde het gevaar, dat hem en de zijnen bedreigde.

'Daar de gewapende van Mael echter buiten nog riep, dat hij 'Jordaens ende die van sijne familie soude wachten ende van den lijve evelen,' zoo diende onze kunstenaar over deze gewelddadigheid eene schriftelijke aanklacht in bij het Magistraat. Reeds op 30 Juli 1642 gaf de stedelijke Regeering die beroerde zaak in handen van den Schouteth, en ondertusschen werd het van Mael en zijne wederhelft verboden 'te misseggen oft misdoen Jacques Jordaens, sijne huysvrouwe oft familie in eeniger manieren directelijck oft indirectelijck, noch oock in haerlieder huys te komen, op alsulcke pene als naer gelegentheyt van de saecke sal bevonden worden te behooren.'

'Of de Schouteth de geschonden woning of de gehoonde familie Jordaens gewroken heeft, gelukte het ons niet te ontdekken. Evenmin konden wij de eigentlijke oorzaak opsporen, waarom onze schilder en de zijnen zoo gewelddadig werden aangerand. Dat zijne gekende en druk besprokene verandering van geloofsbelijdenis daartoe zou hebben aanleiding gegeven, is niet te bevestigen.'

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

Het duurde zeer lang eer Pauline, ondanks alle mogelijke door haar grootvader en mevrouw de Trénoy aangewende middelen, weder tot het bewustzijn terugkeerde. Tot overmaat van ramp waren de drie in de nabijheid wonende geneesheeren, die men had doen roepen, niet thuis. De bezorgdheid voor het leven van Pauline steeg bij den grijsaard en mevrouw de Trénoy ten top.

'Er moet iets buitengewoons, iets vreesselijks plaats gehad hebben,' zegde de heer Desherbiers op een bekommerden toon, 'want nog nooit heb ik haar in zulk een toestand gezien. Zij is sterk, onverschrokken en behoort niet tot het slag van jonge meisjes die om een nietigheid in onmacht vallen... En die kreet, die doordringende kreet dien zij geslaakt heeft, volgens het zeggen van de beneden-bewoners?...'

'Voorzeker,' bevestigde mevrouw de Trénoy, 'die kreet moet wel een machtige oorzaak gehad hebben, en evenwel heeft zij noch een bezoek, noch een brief ontvangen... er bestaat niets...'

Op hetzelfde oogenblik keerde de dienstmeid terug, die vertelde dat een man, dien zij beschreef, waarschijnlijk ongemerkt het huis was binnengeslopen, want hij had haar op straat gevraagd of mejuffrouw Desherbiers thuis was.

Dit verhaal wekte in hooge mate het verlangen bij den grootvader van Pauline op, om iets naders omtrent het gebeurde te vernemen, toen deze laatste eindelijk tot bezinning kwam en hare oogen opsloeg.

Zij stamelde eenige onverstaanbare woorden.

'Mijn kind, mijn arm kind!' riep de heer Desherbiers uit, 'wat is u overkomen?'

'Mijn God, mijn God!' lispelde zij, 'wat een schrik!... wat een ongeluk!...'

'Spreek, bid ik u; verklaar u... Er is iemand hier geweest, niet waar? ik weet het...'

Op deze vraag antwoordde Pauline met alle teekens van de hevigste ontroering:

'Hij is het, hij, dat monster... wij zijn verloren, wij moeten vluchten!...'

Van de rustbank opstaande, bemerkte zij de tegenwoordigheid van mevrouw de Trénoy, en alles in haar getuigde van een groote verlegenheid.

'Ah, mijn waarde vriendin,' zegde zij, 'ik had u aanvankelijk niet bemerkt, vergeef mij... o, wat gevoel ik mij onwel!'

En zij zonk, hare oogen sluitende, weder op de rustbank terug.

Stappen deden zich op den trap hooren, en een man met een kaal hoofd, in het zwart gekleed en met een witten das, trad al buigende binnen met de woorden:

'Ik ben de dokter dien men geroepen heeft... Naar ik zie is het voor mejuffrouw.'

Hij richtte zich tot de zieke, voelde haar den pols en ondervroeg haar.

Haar grootvader antwoordde voor haar:

'Mijnheer de dokter, mijne kleindochter is hevig verschrikt door een onverwacht bezoek, hetwelk haar in onmacht deed vallen. Zij heeft meer dan een kwartier uurs in een toestand verkeerd, die ons ongerust maakt.'

'Het is een ernstige val geweest; naar het mij voorkomt bestaat er echter geen inwendige kwetsuur, het zal niets te beteekenen hebben,' sprak de geneesheer. 'Hoe groot ook de zedelijke schok moge geweest zijn, zal rust en het bedarend middel dat ik zal voorschrijven, haar weer spoedig doen herstellen.'

Kort daarop verwijderde zich de geneesheer en kwam op het portaal Euphrasie tegen. Mevrouw de Trénoy maakte zich de komst van deze ten nutte om insgelijks heen te gaan.

Ternauwernood was zij vertrokken of de heer Desherbiers zegde aan Pauline, die weder opgestaan was:

'Ik heb alles begrepen, hij was het... het was de eerlooze Gibraltar.'

'Hij zelf, vader. Ach! toen ik hem den vorigen keer ontmoette, had ik er een voorgevoel van dat hij ons spoor ontdekken zou.'

'Ik dacht dat gij u vergist hadt, maar goed beschouwd, verwondert mij zijn komst te Brussel niet. Hij zal een misdadige rol in de Commune gespeeld hebben en is zich nu hier buiten het bereik der fransche policie komen vestigen.'

'Men moet hem ontmaskeren, hem doen gevangen nemen, opdat hij op de groote markt geguillotineerd worde,' onderbrak de zwaarlijvige Euphrasie; 'er is niets eenvoudiger.'

Haar man gewaardigde zich niet op deze onverstandige woorden aandacht te geven en vervolgde:

'Gij moet u de zaak niet te licht voorstellen: de tegenwoordigheid van dezen man te Brussel en de betrekking, waarin wij tegenover den burggraaf staan; de vermetelheid die hij heeft gehad van zich hier te durven vertoonen, dat alles bijeengenomen plaatst ons op een gevaarlijk standpunt. Het valt niet te ontkennen dat hij uw lot in zijne handen heeft... Het vereischt ernstige overweging. Ik laat u aan de hoede van uwe moeder over, terwijl ik een wandeling ga doen, waaronder God mij, naar ik hoop, eenig middel zal ingeven om het ons dreigend gevaar af te wenden.'

X.

De burggraaf Donatien de Monaville, gekleed in een kamerrok met opzichtige kleuren en voor eene tafel gezeten, het hoofd op de ellebogen steunende, las een brief die geheel en al zijn aandacht boeide, toen er zacht op de deur geklopt werd.

Op het woord 'binnen!' trad een man, met uitgestrekte armen, snel op hem toe met den uitroep:

'Caro mio, caro mio!'

‘Oh! zijt gij het, Luigi!’ riep op zijne beurt Donatien, den nieuw aangekomene omhelzende, uit; ‘wat verheugt het mij u weer te zien... Zijt gij nu weder geheel hersteld?’

‘Nog niet, mijn vriend,’ antwoordde de Italiaan, ‘maar ik verveelde mij te Maastricht, en het was daarbij hoog noodig dat ik een onderhoud met u had. De tijdingen uit Duitschland zijn niet zeer gunstig. Men zoekt uitvluchten om de beloofde som, die wij nochtans zoo zuur verdiend hebben, niet uit te keeren... want wij hebben gedurende den oorlog ons leven niet alleen op het spel gezet... men moest ook op de gevolgen rekenen, en zij zijn, voor den drommel! verontrustend... Hector Valençon, de man zonder beenen, zal ons nog eenmaal, met behulp van dien vervloekten advocaat René Morlant, of diens getrouwen knecht, Jan Rotentout, weten op te sporen...’

‘Dat boezemt mij voor het oogenblik de minste ongerustheid in,’ zegde de burggraaf; ‘de

geldelijke aangelegenheid overheerscht alles... geen geld, geen huwelijk waarschijnlijk.'

'Alzoo volhardt en hoopt gij altijd nog?'

'Meer dan ooit.'

'Gij zijt dus omtrent zijn vermogen ingelicht?'

'Volkomen. Papa Desherbiers is ten minste zeven- à achtmaal honderd duizend franken rijk en Pauline is zijn eenige erfgename.'

'Valt er niet aan de juistheid der inlichtingen te twijfelen?'

GEDENKTEEKEN VAN PIUS IX.

'Ik was juist bezig den brief dien ik daarover ontvangen had, te lezen, toen gij binnenkwaamt. In de eerste plaats moet gij weten, dat ik een paar jaar geleden te Parijs bij toeval kennis gemaakt heb met een voormalig beambte der Prefectuur van policie, die, hoewel reeds lang gepensioneerd, nog veel liefde voor zijn beroep blijft koesteren en het nog als liefhebber uitoefent. Ik heb aan dien *ex-detective*, gelijk de Engelschen zoo iemand noemen, geschreven, en ziehier wat hij mij antwoordt.'

Luigi San Marco nam den brief aan, dien zijn vriend hem toestak en las het volgende:

'Mijnheer de burggraaf,

'Ik zal beginnen met u te bedanken voor het buitengewoon groot vertrouwen dat gij in mij stelt, dewijl dit hoogst vereerend voor mij is. Ik heb geen oogenblik gewacht de door u verlangde inlichtingen omtrent den heer Desherbiers te gaan inwinnen, en ziehier wat ik vernomen heb:

'Ik moet u eerst zeggen, dat hij vóór de noodlottige gebeurtenissen, welke Parijs doorworsteld heeft, te Meudon in een zeer schoon en rijk gemeubeld huis woonde, en daar algemeen als een geacht en braaf rentenier bekend stond. Dit was ongetwijfeld reeds een gunstig teeken. Daarna vernam ik, dat hij tien jaar geleden uit een onzer

middendepartementen naar Parijs gekomen was. Ik ben er in gelukt dat departement uit te vinden. Het is dat van Indre-et-Loire, en ten slotte, dat hij te Tours gewoond heeft, waar hij verscheidene huizen bezit, die vrij van alle lasten zijn en ten minste eene waarde van tweemaal honderd duizend franken hebben. Eindelijk weet ik nog, dat hij daarenboven aanzienlijke fondsen bezit, die onder berusting zijn van den heer Percherie, notaris te dier stede.

'Met het oog op al die opgaven, heb ik gemeend niet verder in mijne nasporingen behoeven te gaan, om bij voorbeeld uit te zoeken, van waar hij kwam, toen hij zich te Tours gevestigd heeft, wat hij te voren gedaan heeft, enz. Indien gij het noodig denkt, zal ik u dat later kunnen meedeelen; voor 't oogenblik heb ik gemeend dat het voor u genoeg zou zijn te weten, dat bedoelde persoon een aanzienlijk vermogen bezit en de algemeene achting geniet.

'Ik moet er bijvoegen, dat den heer Justin Desherbiers nog drie jaar huur heeft aan het huis dat hij bewoonde en aan niemand last gegeven heeft het te verhuren, een bewijs, dat hij voornemens is naar Parijs terug te keeren.

'Met de verzekering, mijnheer de burggraaf, dat gij ten allen tijde over mij kunt beschikken, heb ik de eer met ware hoogachting te zijn, enz.

'AUBRY BEAUBOURG,

'Oud-beambte der veiligheids-policie.'

'Welnu, wat zegt gij er van?' vroeg Donatien aan Luigi toen deze den brief gelezen had.

'Bravo, bravissimo, mijn waarde!... Het is een schoone zaak... En nochtans...

Wat dan? Gaat ge weder met uw ijskoud ongeloof voor den dag komen?'

'Neen, maar de oude zal ook inlichtingen inwinnen, als hij niet reeds...'

'Dat is reeds geschied en hij is er trotsch op mij tot schoonzoon te zullen krijgen, begrijpt gij? Hoe kon het eigenlijk ook anders?'

'Wel beschouwd, weet te Metz iedereen... Kortom, uw geluk is het mijne, ik deel er derhalve in met hart en ziel en hoop oprechtelijk dat niets het zal verstoren, dat al uwe dagen voortaan met goud en zijde zullen doorweven zijn.'

'Als gij wist, hoe schoon, hoe goed zij is! ik heb haar innig lief, mijn waarde, ik bemin haar voor het leven!'

'Gij zult mij zeker aan hen voorstellen?'

'Nog niet,' gaf de jonkman ontwijkend ten antwoord. 'Ik moet de familie voorbereiden, eerst over u spreken... Ik heb tot dusverre daartoe nog geen gelegenheid gehad... Eene zoo'n onverwachte voorstelling...'

'Gij kunt gelijk hebben, maar ge begrijpt toch mijn ongeduld, om den engel te leeren kennen, die van u een ander mensch moet maken, ja zelfs een heilige... met een groot jaarlijksch inkomen.'

XI.

De beide vrienden spraken nog lang over hunne persoonlijke zaken, zoodat de Monaville het uur had laten voorbijgaan, waarop hij gewoon was zijn hof te gaan maken aan haar, die reeds als zijn bruid beschouwd kon worden; want bestond er bij hem verlangen om spoedig tot het sluiten van het huwelijk te geraken, zoo was het eveneens het geval bij het jonge meisje en hare ouders.

Nochtans besloot hij er zich dien avond even te vertoonen.

Het was omstreeks negen uur, toen Luigi Donatien vergezelde tot het einde van de Koninginneplaats te Schaerbeek.

Daar de maan volgens den almanak moest schijnen - he[t]geen zij in 't geheel niet deed, gelijk dikwijls het geval is - was de gas niet ontstoken en gaven de sterren slechts een zeer twijfelachtig licht.

Deze halve duisternis verhinderde niet, dat de Italiaan, die een oogenblik was blijven stilstaan, nadat de burggraaf hem verlaten had, een persoon zag, het hoofd gedekt met een grooten strooihoed, die te voorschijn kwam uit een donkeren hoek van een muur, waar hij post scheen gevat te hebben en zijn vriend op de hielen volgde.

Verontrust door deze in 't oog vallende bespieding, volgde Luigi op zijne beurt Donatien tot aan het huis, dat de Desherbiers bewoonden. Terwijl Donatien binnentrad, ging de onbekende voorbij en verdween om den hoek van een dwarsstraat.

San Marco snelde hem achterna, maar hij zag hem niet meer.

De Italiaan was een man van groote geslepenheid en zeer wantrouwend. Hetgeen hij gezien had, kwam hem niet natuurlijk voor, en hij zegde bij zich zelven dat de man met den strooihoed eene bedoeling had met zoo te handelen. Hij nam zich dan ook voor op den uitkijk te blijven staan, teneinde zoo mogelijk opnieuw den onbekende te volgen, die zich ten taak scheen gesteld te hebben Donatien te bespieden.

De burggraaf had Luigi gezegd, dat hij slechts ongeveer een half uur bij den heer Desherbiers zou blijven en hem daarna in een naburig koffiehuis zou vinden. De Italiaan besloot derhalve hem in de nabijheid te wachten, zonder het huis uit het oog te verliezen, om zeker te zijn, hem er te zien uitkomen. Hij zag zich in zijne vermoedens niet bedrogen: de man, dien hij veronderstelde weder te zullen zien verschijnen om zijne bespieding voort te zetten, kwam na eenige minuten inderdaad weer terug, en begon met de handen op den rug langzaam op en neer te wandelen.

Luigi besloot langs hem heen te gaan, ten einde hem bij het schijnsel der lichten van twee tegenover elkander liggende winkels goed te kunnen beschouwen.

Op het oogenblik, dat hij rakelings langs hem heen ging, keerde hij zich plotseling om en terwijl hij hem met een vluggen blik van het hoofd tot de voeten opnam, voelde hij de hand van den onbekende, hem onder het noemen van zijn naam, krachtig bij den arm vatten. Van zijn kant riep San Marco, op den toon van de grootste verrassing uit:

‘Wat! zijt gij het, Paul Gibraltar! Diavolo! Is het mogelijk? Welk een gelukkige ontmoeting!’

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 5]

Onze gravures.

Monaco.

Het kleinste prinsdom der wereld is wel zeker Monaco, want het beslaat slechts eene oppervlakte van vijftien kilometers, met eene gezamenlijke bevolking van omtrent 7000 inwoners, waarvan 2800 voor het eenige stadje.

Weinige uren zijn voldoende om dit prinsdom, dat reeds van de X^e^ eeuw dagteekent, in alle richtingen te doorkruisen. Voor een twintigtal jaren bevatte het ook het dorpje Roccaburna en het stadje Mentor; maar die twee plaatsen werden in 1861, voor vier millioen franken aan Frankrijk afgestaan, welk land tevens ook het beheer der douanen en van den brievenpost in handen heeft.

Monaco ligt op eene omtrent 60 meters hooge rots, bijna rondom door de zee ingesloten. Er zijn zeer schoone en vruchtbare hovingen; evenwel is de graanoogst er onvoldoende. Daarentegen is er een overvloed van olijven, appelcienen, druiven en andere vruchten. In het stadje zelf is alles op een uiterst kleine schaal ingericht: er zijn kleine straten, kleine huizen met kleine deuren en kleine vensters.

De thans regeerende prins, Karel III, die sedert 1856 de teugels van het bewind in handen heeft, verloor in 1861 zijne echtgenoote, gravin de Merode. Hij brengt gewoonlijk zes maanden per jaar in Frankrijk door. Zijn paleis, op den noordelijken kant der rots gebouwd, beslaat bijna zooveel plaats als het geheele stadje.

GEZICHT OP HET VORSTELIJK PALEIS VAN MONACO.

Monaco is een klein aardsch paradijs voor zijne bewoners, want deze gelukkige stervelingen moeten geene hoegenaamde belastingen betalen aan hunnen prins. Waarlijk! een navolgingswaardig voorbeeld voor andere landen, België onder ander, waar de belastingen van allerhanden aard, van jaar tot jaar worden verzwaard. - Behalve de landbouw, verschaffen de vischvangst en de kustvaart te Monaeo werk aan vele handen; ook worden er vele strooihoeden vervaardigd.

In het schoone saizoen zijn er talrijke vreemdelingen, welke er eensdeels voor de zachte luchtgesteltenis en de zeebaden, doch vooral voor de speelbank komen, en er vermaak schijnen in te vinden hun geld op de *roulette* te verspelen. Deze brengt den prins per jaar eene voldoende somme op, om in al de behoeften zijner regeering en hofhouding te voorzien, en zelfs ook nog een leger ten zijnen dienste te hebben. Behalve eene lijfwacht, telt dit leger vier officiers, vijf onderofficiers en drie en zestig soldaten. Buiten dit is er ook nog

een korps van twee en dertig gendarmes; dus alles en alles te samen genomen, ongeveer 100 man. De soldaten dragen blauwe tunieken.

Prins Karel is zeer fier op zijn leger, dat, hoe klein ook, doch sterk genoeg bevonden wordt om de eenzijdigheid van het grondgebied te doen eerbiedigen en op de veiligheid der burgers een waakzaam oog te houden.

Aan de deur der school.

De schilder Gerard levert ons twee tafereeltjes uit het drukke, woelige, geestige schoolleven, dat echter ook een grooten voorraad van tegenspoeden heeft, niet alleen voor de jeugd, maar ook voor den onderwijzer en voor de ouders.

Uit welk tijdperk heeft de kunstenaar zijne beelden gekozen? Niet uit onzen tijd, want al zou men aan den majestueusen ingang der school zeggen, dat dit wel het geval is, wordt dit tegengesproken door den langen frak en de korte broek van den schoolmeester, die wel degelijk in den tijd der ‘Werthers en Charlotten’ thuis hooren.

Wij moeten dus aannemen dat wij een eeuw vroeger leven en zullen den prachtigen ingang en het helder verlichte schoollokaal dat wij in de diepte zien, als eene fantazie van den schilder beschouwen.

Het eerste tafereel is recht karakteristiek: de oude meester neemt daar als het ware eene majestueuse, beschermende en profeteerende houding aan; de hand uitgestrekt voorzegt hij aan de moeder dat haar zoon een ‘groot man’ worden zal.

‘Een groot man,’ dat is voor de moeder zeker wat al te onbepaald, en de meester denkt dat die woorden van beteekenis, kunnen omgezet worden door: ‘dorpssekretaris;’ doch moeder trekt den neus op; ‘dorpsburgemeester,’ 't is wel wat beter, maar toch nog beneden hare verwachting.

Wat had ze dan toch wel gedroomd, die goede moeder? Och, zooals al de moeders droomen, zelfs reeds bij de wieg van hare kleine bengels, die destijds al niet veel meer doen dan schreeuwen en janken; zij had gedroomd dat zij hem eens in een gouden frak met een ‘sjumanten’ ster op de borst en een blinkenden degen in de hand, aan het hoofd der soldaten, zou zien paradeeren; of wel dat hij, in een gouden mantel gehuld en een gouden staf in de hand, het altaar in de dorpskerk beklimmen zou.

Geen boer, neen geen boer wilde zij, de onnoozele droomster! van haren zoon maken. Een der twee functiën: generaal of bisschop! en ofschoon Janneke veel aanleg had tot beide waardigheden, aangezien hij nu eens in dit dan in geen punt uitmuntte, meende de moeder eindelijk dat hij oneindig meer aanleg had om een Napoleon te worden, dan wel een hoog dienaar der Kerk.

Janneken's horoscoop is dan ook getrokken en de doode endvogel, de korf met eieren, varkenspootjes, appelen, peeren en wat zoo al meer, voor de voeten van den meester uitgespreid, zijn het bewijs dat de profecie welkom is; doch meester Knokenkapper, de vader schijnt eenigen tijd later te bemerken dat vriend Janneke zich al te erg op zijne toekomstige roeping toelegt en nu reeds de dwingeland wordt van gansch de buurt.

De kleine Napoleon rijdt te paard op den zwaren draaiboom, die de weide van den hoevenaar afsluit; doet dezen, als hij te paard gezeten is, door een half dozijn jongens

en meisjes openen en dan onder het gejuich van allen, bonzend toevallen en breekt alzoo den sluitboom: meester Knokenkapper mag betalen.

De kleine generaal bombardeert met aardkluiten de ruiten bij den winkelier in stukken en jubelt bij die klingelende muziek alsof hij een triomphalen intocht hield - meester Knokenkapper moet de beurs losrijgen.

De kleine dwingeland heeft het dochterke van den veldwachter geboeid, gebonden, op den grond doen knielen, doen fusilleeren met den bessemstok, en het kind den doodschrik op het lijf gejaagd - meester Knokenkapper wordt eindelijk verwittigd door den burgervader dat hij den jongen generaal, die in het vreedzaam dorp zoo erg den dwingeland en den woelgeest speelt, in het een of ander verbeterhuis zal doen zetten, om hem daar eene opvoeding te geven die hem passen zal.

De storm die losbreekt is verschrikkelijk, en daar waar de welwillende schoolmeester eenige maanden te voren de geschenken der moeder ontving, krijgt hij nu een vracht scheldwoorden van den vader, en moet hij de sententie hooren, *naar het verbeterhuis;* want Janneke heeft veel andere, en veel zwaarder zonden, op zijn geweten.

Goddank, de tijd der kortgebroekte schoolmeesters, die geschenken van de moeders aannamen om den zoon in de hooge gunst te plaatsen, is voorbij en wij keeren meer en meer terug naar het gronddenkbeeld, dat het onderwijs der jeugd hand aan hand moet gaan met het godsdienstige princiep, wil men wezenlijk groote en nuttige leden der samenleving vormen en geen steunpilaren van het verbeterhuis.

De twee tafereeltjes zijn bij middel der Peinture-Bogaerts nagemaakt en dit op eene zoo prachtige manier, dat men den nadruk niet kennen kan uit de origineele schilderingen. Velen kunnen zich dus dit tweetal meesterstukken goedkoop aanschaffen.

Een nacht
In de kathedraal van Antwerpen.
Door A.M. Oomen.

I.

Het was een avond in de maand november. Indrukwekkend verhief zich de hooge toren van O.L.V. te Antwerpen, waarvan de spits in de donkere lucht wegsmolt. Hevige regenvlagen, door den wind voortgezweept, kletterden van tijd tot tijd tegen het grijze kerkgebouw, alsof zij er een aanval op wilden maken; doch machteloos! Zij werden op den harden steen teruggestooten en dropen als beschaamd, met kleine straaltjens en druppelkens, tusschen de voegen naar beneden.

Koude en onbehagelijke killigheid lieten zich gevoelen, en er ging eene rilling over de leden, als men, bij het licht van de lantaarn, over de glinsterende natte straatsteenen naar het hoofdportaal onder den toren zag. Dan werd ook het godsdienstig gevoel tot medelijden opgewekt, wanneer men het oog op het vale kruisbeeld liet vallen, dat in dien onstuimigen avond, zoo verlaten met de armen uitgestrekt, boven den ingang hangt, en waarop het licht van de gasvlam, die met den wind op leven en dood in den lantaarn worstelde, heen en weer dwarlde. Ja! dat kruisbeeld hing verlaten aan weer en wind blootgesteld, als een zinnebeeld van het kruis dat ook verlaten op Golgotha stond; want op het kerkplein was geen levend

wezen te zien, terwijl echter de kerk met geloovigen was gevuld, om de lofplechtigheid bij te wonen.

Treffend was het zachte orgelgemurmel en het harmonisch kerkgezang dat zich in het geheimzinnig verlichte kerkgebouw deed hooren. Op eens klonk de beiaard, en bij het huilen van den storm werden de heldere klokketonen met fantastische klanken door de lucht geslingerd, die somtijds door den wind verdoofd werden en dan weer helder galmden.

Het was op dit oogenblik, bij een hevigen stortregen, dat een man onder het kerkportaai sloop; hij bleef een oogenblik staan om het water van zijne kleeren te laten druppen, doch bezag het kruisbeeld niet. Hij ging dit voorbij, wellicht met spotlust in het gemoed evenals de Joden, toen de Zaligmaker stervende aan het kruis genageld was.

Toen hij de kerk binnentrad, maakte hij het teeken van den waren Kristen niet; hij sloeg de rechterhand niet op het voorhoofd als zinnebeeld van den Vader, Schepper van hemel en aarde; hij legde haar ook niet op het hart als zinnebeeld van de liefde des Verlossers; hij bracht die ook niet van den linker- naar den rechterschouder als een teeken van kracht door den Heiligen Geest. Hij doopte zijne vingeren niet in het gewijde water, om er zich mede te zegenen.

Neen, het eenige uiterlijke teeken van eerbied was dat hij zich het hoofd ontdekte, en het was slechts uit menschelijk opzicht dat hij zulks deed. Weldra was hij tusschen de menigte verdwenen. Toen het lof geëindigd was, verlieten de geloovigen het kerkgebouw bij het dreunen van het orgel en bij het eigenaardige rumoer, hetwelk de voetstappen en het verschuiven der stoelen van eene opeengepakte menigte volk teweegbrengt.

Langzamerhand verminderde het geraas; het orgel zweeg en men hoorde nog van tijd tot tijd de stappen van menschen die de kerk verlieten.

Bij het rammelen van stoelen, die weggedragen werden, verminderde het licht; het hoofdaltaar lag reeds in het nachtelijk duister, de wierookdampen stegen nog droomend omhoog onder de indrukwekkende gewelven, en weldra lag de tempel Gods door den sluier van den nacht omhuld.

Het vlammeke van liefde waakte nog voor het Allerheiligste en gaf een zachten lichtschijn. Ook bij de deur van de sacristijn straalde nog een oogenblik een geheimzinnig lichtpuntje uit de lantaarn van den koster(1) en trilde over de koude grafsteenen.

Men hoorde nu de voetstappen van den koster alsook het rammelen der sleutels; hij naderde de lantaarn, nam die in de hand, en verdween. De deur van de sacristijn werd gesloten, en het was doodelijk stil en duister, want de lichtstraalkens van het Godslampke schoten nu eenzaam met een zachten glans, door de beuken van de kapel, waar het Heilig der Heiligen rustte. Indien er op dit oogenblik iemand alleen in den tempel ware geweest, zou hij gewis een treffenden indruk ondergaan hebben onder de hooge beuken, waarvan de kolommen als reusachtige zwarte gedaanten zich schijnen te verheffen tot in het oneindige. De duisternis en de stilte en het denkbeeld dat men met de Godheid alleen is, zouden doen sidderen van eerbied.

De storm, die krachtige stem der natuur, liet zich nog hooren en ruischte zelfs tusschen de kolommen als in een somber bosch; de regen kletterde met geweld tegen de hooge boogvensters. Doodsch tikte de slinger van de kerkklok als eene herinnering aan de snelheid des tijds, want elke slag is een voetstap nader tot den dood. En zie, eindelijk schoten de stralen van de maan door de kerkramen en wierpen haar

(1) Die lantaarn is waarschijnlijk uit den tijd van Rubens, want zij is een model van de lantaarn, die de hermijt op zijne schilderij draagt.

blauwachtig licht over het groote kruisbeeld van het hooge koor, als eene tweede herinnering aan Golgotha, bij het oogenblik dat de Zaligmaker stierf en de schitterende zon hare stralen terugtrok, om slechts eene indrukwekkende schemering over het kruishout te werpen.

Nu heeft er iets fantastisch plaats in het ruime kerkgebouw; het is alsof een booze geest uit de graven opstaat, want in den somberen beuk achter het hooge koor verspreidt zich een helder licht en het schaduwbeeld van eene menschelijke gedaante beweegt zich als een spook op de witte kolommen.

Een oogenblik daarna verschijnt het spook; de man dien wij bij den stortregen hebben zien binnensluipen, komt voor den dag. Hij heeft een dievenlantaarntje in de hand dat een flauw rood licht rond hem verspreidt.

Ja, daar is de booswicht, die zich niet ze-

gende met het kruisteeken! Zijn gelaat is bleek; gluipende oogen staan diep in het hoofd weggezonken, alsof zij het klare licht schuwen; zijn onderlip is in plooien te samen getrokken en steekt vooruit over de bovenlip. Zijn hoofddeksel, dat hij nu oneerbiedig op het hoofd draagt, glimt nog van den regen, en zijne morsige, havelooze kleeren hangen drupnat om de leden. Hij gaat op de kousen met langzamen stap. Bij tusschenpoozen staat hij stil en ziet angstig rond; het minste geluid doet hem sidderen.

Daar kraakt op eens het hout van het orgel en het geknal weergalmt onder de gewelven. Verschrikt vlucht hij in eene der nevenbeuken en staat met ingehouden adem, totdat hij zich overtuigd heeft dat er geen gevaar is.

Nu komt hij weer uit zijne schuilplaats te voorschijn en gaat de Maria-kapel binnen. In zijne helsche ziel branden gouddorst, roofzucht en heiligschennis. Bij alle die slechte gevoelens knaagt hem het geweten, en somtijds beeft hij als een riet, bij de indrukwekkende stilte in het reusachtige gebouw. Het minste gerucht wekt zijne aandacht.

Sinds vele jaren hing een klompke kalk aan een haarpijltje uit den mortel, in het gewelf van de zoo verheven koepel vóór het hooge koor; het bewoog zich zachtkens heen en weer als de warme dampen in de koepel opstegen, en het werd ook menigmaal met geweld heen en weer geslingerd, als de wind door eene opening in de glasruiten blaasde. Altijd was het bestand gebleven tegen die voortdurende beweging. In den zomer vlogen de vliegjes op den wiegelenden wereldbol en kruisten er rustig hunne voorpootjes over elkander, of lieten de achterpootjes over de vleugeltjes glijden, alsof zij daar hun toilet kwamen maken; ook gebeurde het soms dat eene eenzame spin hare draadjes van den wand liet overvliegen op het klompke kalk, en dan wandelde de kleine acrobaat behendig over het fijn gesponnen brugske naar het verlaten brokske, zonder zich te storen aan den wijden afgrond dien hij onder zich had.

Dit kleine brokske steen, waarop die kleine diertjes zoo gemakkelijk leefden, was nu in staat om een mensch schrik aan te jagen, want een rukwind joeg door de opening, het stukske kalk slingerde hevig, het haarpijltje brak en het klompke viel pijlsnel in de diepte op den harden arduin.

Het hart van den dief joeg kloppend van angst; doch hij werd aangedreven door den boozen geest, en het vooruitzicht dat hij zich van zekere schatten kon meester maken, sterkte hem in zijne goddelooze plannen.

Nu staat hij voor het altaar; hij waagt het de gewijde trappen met zijne voeten te onteeren; ja, hij gaat verder, hij klimt op den tafel des Heeren en zet den onreinen voet op den gewijden steen, waaronder de overblijfsels van Heiligen rusten.

Nu reikt de booswicht de magere hand naar het beeld van Maria, en rukt het den glimmenden scepter uit de hand.

Een straal van de maan schiet door het kerkraam en werpt haar licht over het beeld; de zilveren kroon schittert den schelm in het oog en op het oogenblik dat hij de hand uitsteekt om die te rooven, hoort hij een gerucht dat hem aan het openen van eene deur doet denken.

Door schrik bevangen valt hij op de trappen van het altaar en kwetst zich het aangezicht zoodanig, dat het bloed uit de wonde komt. Nauwelijks is hij gevallen, of het geblaf van een hond weergalmt door het kerkgebouw. Half bedwelmd staat hij ijlings op en vlucht met het bebloede aangezicht in een der biechtstoelen.

II.

Bij het gezellige lamplicht zat eenige oogenblikken te voren een man, in een klein zindelijk en lief gemeubeld kamerken bij het vuur.

De man is de koster van O.L. Vrouwe-kerk te Antwerpen. Zijne woning is gelegen bij de groote deur, die op het Groenkerkhof toegang tot de kerk geeft. Zijn naaste gebuur draagt den titel van *Baron*. Hij voert een klimmenden jachthond in zijn blazoen, als zinnebeeld van getrouwheid.

De *Baron* is vrijheer in het kerkgebouw; hij oefent er een onbepaald gezag uit. Wee hem die heer *Baron* op zijn terrein ontmoet; want hij vreest niemand; hij heeft eene ontzettende spierkracht, is zeer geoefend in de wapenkennis, en daarbij is hij vlug ter been; nochtans heeft hij een goed karakter. *Baron* ontvangt een ieder zeer minzaam op een neutraal terrein, doch hij kan niet gedogen, dat het recht van zijn domein door iemand geschonden wordt.

Het is alleen met zijnen buurman dat hij daar in goede verstandhouding leeft; die alleen kan hem op zijn gebied bezoeken.

Het voorkomen van den *Baron* is innemend; zijn oog is goedig; hij draagt een langen dunnen snorbaard en alhoewel in de kracht van zijn leven, heeft hij min of meer grijsachtige haren; doch als *Baron* in woede ontsteekt, verandert zijn voorkomen geheel: dan tintelen zijne oogen als vuur, dan fronst hij de wenkbrauwen en hij steekt borstelig zijne haren op.

De klok van den toren slaat nu tien maal; de koster zegt tot zijne huisgenooten: ‘Ik ga met den *Baron* naar de kerk,’ en hij opent de deur van een klein open plaatske, waar de *Baron* hem reeds staat te wachten. Deze springt tegen hem op, lekt hem de handen en maakt allerlei kabriolen om in de kerk te geraken.

Lezers, gij zult het reeds verstaan hebben, de *Baron*(1) is een hond, die nochtans al de kwaliteiten heeft, die ik heb opgenoemd. Men mag op hem niet toepassen: ‘honden uit Gods tempel,’ want hij is er de getrouwe bewaker van, hetgeen gij dadelijk zult bemerken.

De koster staat nu voor de kerkdeur, *Baron* ongeduldig nevens hem, de ooren opgestoken en den neus tegen de deur. Nu springt hij op en neer, als de koster den sleutel zoekt en het slot omdraait. De deur wordt geopend en *Baron* dringt driftig, als met geweld, binnen.

Als een wervelwind snelt hij door de sombere gaanderijen; hijgende loopt hij rond - en met den snuit naar den grond gedoken, volgt hij dan hier dan daar het spoor van den dief. Hij keert en wendt zich in allerlei richtingen; hij snuffelt somtijds ronddraaiende op dezelfde plaats, totdat hij op eens in eene rechte lijn op den biechtstoel aanvliegt, en met borstelige haren en nijdig geblaf woedend op den booswicht toeschiet.

De koster heeft aan het geblaf bemerkt dat er onraad is; hij is *Baron* gevolgd en verschrikkelijk wordt het oogenblik nu hij voor den biechtstoel staat. Doodsbleek is het afschuwelijk gelaat van den dief, die in zijne klamme kleeren als een lijk is ineengezonken; krampachtig heeft hij den zilveren scepter nog in de hand geklemd; doch als een ongenadige scherprechter staat *Baron* brullende voor zijn prooi.

(1) B a r o n , de merkwaardige hond van O.L. Vrouwekerk, is een soort van schaapshond; hij is vaal van kleur, heeft een dikken staart en is bijzonder gedresseerd op den man. Bij het afdrukken vernemen wij dat de kloeke, en ongekende wachter van Gods tempel, onlangs overleden en nu vervangen is.

Er was voor den dief noch redding, noch verontschuldiging mogelijk, en toen hij tot dit bewustzijn kwam, volgde hij gedwee den koster, die hem in de handen der policie overleverde.

III.

Vele jaren nadien, het was omtrent het Paaschfeest, ging een grijsaard op zijn stok geleund, met langzame schreden de kathedraal van Antwerpen binnen; hij dopte zijne magere vingers in het gewijde water om er zich mee te zegenen. Lange vuil-grijze haren hingen tot op de lompen, waarmee hij bedekt was. Gebukt op zijnen stok, strompelde hij door het kerkgebouw tot voor het altaar van Maria. Met moeite kon hij, door den ouderdom, de knieën buigen, doch door kracht van inspanning gelukte hij hierin. Biddend, de handen te samen gevouwen, bleef hij voor het altaar geknield en toen hem de zilveren kroon en scepter van het Mariabeeld in de oogen glinsterden, bukte hij het hoofd dieper en tranen rolden over zijne uitgeholde wangen.

De man richtte zich met moeite weer op en ging waggelend, het knikkende hoofd gebukt, tot den biechtstoel, waar hij zoo vele jaren geleden, door den boozen geest bezield, angstige oogenblikken had doorgebracht.

De lezer heeft den ongelukkige herkend.

Lang heeft het gewicht der zonde hem verpletterd; doch Maria, de toevlucht der zondaars, is hem genadig geweest, en nu, in denzelfden biechtstoel neerknielend, klinkt het hem zoet in de ooren: ‘Komt allen tot Mij, die belast en beladen zijt, want Ik zal u verkwikken,’ en ook verkwikt verliet hij weldra het kerkgebouw.

ANTWERPEN,
St.-Elisabetsdag.

Rossini's vreesachtigheid.

Groote vernuften beschouwen de wereldsche zaken soms anders dan gewone menschenkinderen. Als Rossini 's middags om een uur uit zijne woning op de *Boulevard des Italiens* te Parijs kwam, was hij gewoon een rijtuig te nemen en naar het *Palais Royal* te rijden. Dan vroeg hij den koetsier altijd of zijn paarden vermoeid waren, en als het antwoord ontkennend luidde, zoo als meestal het geval was, maakte de componist geen gebruik van het rijtuig. Maar verzekerde de koetsier dat hij juist van eenen tocht uit het *Bois de Boulogne* terugkwam, dan stapte Rossini in. Hij vertrouwde zich nooit in een rijtuig met moedige paarden, en evenmin hield hij van eenen spoortrein.

Lopez en Shylock

De *Koopman van Venetië* is een der meest populaire stukken van den grooten meester. Men heeft over dit tooneelspel veel, doch laat het ons zeggen, veel gissingen geschreven en aan Shakespeare denkbeelden en bedoelingen toegedacht, die hij gewis nooit heeft gehad. Zeker is het dat, met het oog op den afkeer, dien de Jood ten tijde van Shakespeare ontmoette, de hoofdfiguur scherp, doch altijd menschelijk is voorgesteld, en hierin toont andermaal de groote meester dat hij zich, zoo niet altijd stout, dan toch uiterst behendig boven de vooroordeelen wist te verheffen.

Shylock is eene figuur zoo meesterlijk gebeiteld als wij er eene kennen. Wat heeft den dichter op het denkbeeld gebracht van deze figuur? Veel is daaromtrent gezegd en omdat Shakespeare gedurig *de* Jood zegt, in plaats van *een* Jood, wilden sommigen beweren dat Shakespeare rechtstreeks een te Venetië gekende figuur bedoelde; doch dit is alweer eene loutere veronderstelling, en als hij integendeel, dit zeggende, niet den algemeenen stam bedoelde, dan toch moest hij eene figuur voor oogen hebben gehad, die in zijne onmiddellijke nabijheid leefde.

Dit laatste werd dan ook in onze dagen beweerd en Shylock zou niemand anders zijn dan de joodsche doktor Roderigo Lopez, die te Londen, beticht van landverraad, op bevel van koningin Elisabeth, werd opgehangen.

Ziehier wat zekere Lee, in *the Gentlemans Magazine*, daaromtrent meedeelt:

Ten tijde van koningin Elisabeth was aan Leicester's huisgezin een doktor verbonden, die van spaansch-joodsche afkomst was; hij heette

Lopez, was met eene jodin, Sarah genaamd, getrouwd en had een aantal dochters.

Lopez was een zeer welwillend man en stond dan ook hoog aangeschreven bij den graaf. Wat nog meer aan Lopez deed denken, als men ten huize van Leicester - die er een bijzonderen tooneeltroep op nahield, in welken de gekende vriend van Shakespeare, Richard Burbage, optrad - den *Shylock* vertoonde, was, dat Burbage zich in die rol juist een baard maakte als Lopez droeg, ofschoon dit, naar ons inzien, geen heel afdoende bewijs is dat die doktor juist voor het origineel gediend heeft.

HIJ ZAL EEN GROOT MAN WORDEN, NAAR TH. GÉRARD. (Peinture-Bogaerts.)

In 1586 werd diezelfde Lopez arts van koningin Elisabeth, en knoopte in die hooge kringen vriendschappelijke betrekkingen aan met zekeren Antonio, een portugeesch bastaard van koninklijken bloede en pretendent naar de kroon van Portugal. Die Antonio had voor de geduchte kling van den hertog van Alva de vlucht moeten nemen, en, zooals nog alle oproerigen, gekroonde en niet gekroonde, had hij eene schuilplaats in Engeland gevonden en daar bij eenige heethoofden nog al veel geestdrift opgewekt.

Lopez kwam, door die hooge relatiën, in kennis met den graaf Essex en lord Southampton; doch de moeielijkheden bleven niet uit, vooral niet met Antonio, die een van die was waarvan men zegt: ‘een schoon hoofd, maar geen hersens.’ Niet zelden ontstonden er hevige woorden, en

de jonge melkmuilen van 't hof verbitterden daarenboven den Jood, door hem te plagen met zijn groot getal dochters, zijne zucht om die rijk aan den man te brengen en zelfs met zijne geloofsbelijdenis.

Hoe het zij, er kwam een afbreuk tusschen de vroegere vrienden en Lopez werd het mikpunt van den adel. Het schijnt dat in het gevolg van Antonio zich portugeesche Joden bevonden, die zich evenals Lopez over het slecht humeur en de grillen van hunnen meester te beklagen hadden. Deze misnoegden kwamen niet zelden bij den doktor en trokken de aandacht der agenten, die Spanje heimelijk in Engeland onderhield.

NAAR HET VERBETERHUIS, NAAR TH. GÉRARD. (Peinture-Bogaerts.)

Waar of niet waar, koning Filips zou den dood van Antonio gewild hebben en er werden aan den doktor 50.000 kronen beloofd indien hij den pretendent van kant wilde maken. Wij nemen het feit aan zooals Lee het vertelt, ofschoon wij, door het karakter dat hij van Antonio ophangt, mogen denken dat er voor Filips van dezen niet veel te vreezen was.

Het schijnt dat Lopez de beloofde som verlangde, om eindelijk Londen te kunnen verlaten, naar Antwerpen of Konstantinope[l]over te steken en daar tusschen zijne geloofsgenoten te gaan leven. Hij zou dan ook verklaard hebben dat ‘don Antonio van de eerste ziekte die hem mocht overvallen, zou sterven,’ op welke

verklaring hem van wege den koning eene zekere hoeveelheid juweelen werd ter hand gesteld, op afkorting van de som.

De spaansche agenten waren er verder in gelukt, Lopez in een veel belangrijker komplot te wikkelen, namelijk in eenen aanslag tegen de koningin zelve. De doktor zou geantwoord hebben, dat hij te veel weldaden van de koningin ontvangen had om zich met dergelijk plan in te laten; doch hij gaf de samenzwering niet aan, omdat hij vreesde alsdan zijne wraak tegen Antonio niet te kunnen voldoen.

Wat de koningin betreft, Lopez waarschuwde deze echter in zeer onduidelijke bewoordingen; hij raadde haar aan tegen zekere ontwerpen op hare hoede te zijn; doch Elisabeth gaf er voor zoo veel acht op dat zij gestoord werd over het gemis van etiquette, waarmee Lopez in dit geval was te werk gegaan.

Gansch die samenzwering komt ons voor als op zeer losse schroeven rustende; overigens, de geschiedenis van de dagen der bloedige Elisabeth is doorzaaid met allerlei intrigues, valsche aantijgingen, valsche brieven, leugen- en lastertaal: waarom zou ook dit komplotje niet tot iets dergelijks behooren?

Het Argus-oog van zekere hovelingen had echter meenen te ontdekken dat er iets gesmeed werd en eindelijk viel aan Essex, die de zaak het hevigste doordreef, een brief in handen, waardoor twee personen uit Antonio's gevolg werden beticht, en een dezer was juist te gast bij Lopez. Van den gast viel men weldra op den gastheer.

De twee gevangenen beschuldigden inderdaad Lopez van medeplichtigheid, doch de koningin hechtte daaraan geen geloof en zelfs kreeg Essex eene duchtige les omdat hij den man had willen beschuldigen en zijne schuld niet kon bewijzen. Eene huiszoeking had inderdaad niets opgeleverd; geen snipper papier dat aanleiding tot de beschuldiging geven kon, werd door Essex in Lopez' huis gevonden.

Ongelukkig voor Lopez dreigde men hem op de pijnbank te zullen leggen, indien hij niet sprak; nu bekende hij dan ook kennis van de twee komplotten te hebben gehad, doch later verklaarde hij zulks alléén te hebben gezegd om aan de vreesselijke marteling te ontkomen.

De rechtbank, die Lopez oordeelen moest, was voorgezeten door zijnen vijand Essex; de beschuldiger wees er op dat hij een Jood, dus tot alles in staat was; de rechters noemden hem den lagen, den listigen, den gierigen, den omkoopbaren, den verdorven Jood. Hij werd dan ook ter dood veroordeeld, doch de koningin weigerde geruimen tijd het vonnis te onderteekenen. Slechts zeven weken later gaf zij op Essex's aandringen toe en Lopez werd te Tyburn opgehangen.

Aan den voet der galg wilde de veroordeelde spreken, doch het volk antwoordde met bitteren spot en men riep brullend in het rond: ‘hij is een Jood.’

Met den besten wil der wereld kunnen wij in dien Lopez den Shylock niet weervinden. Lopez kan Shakespeare aan eene Jodenfiguur hebben doen denken, doch dat Lopez voor *Shylock* als het ware geposeerd heeft, dat deze zijn model is geweest, nooit!

Shylock is eene volledige creatie, die al de hoedanigheden, slechte en goede, in zich bevat die den Jood van voorheen en nu nog kenmerken, en die algeheele vereeniging vindt men nooit in één enkel individu; *Shylock* is gansch die natie, in één greep saamgevat en dit op zoo machtige wijze als alleen een geniale geest gelijk Shakespeare was, doen kan. Van dat oogenblik, en in tegenwoordigheid van die reuzenschepping, wordt de figuur van een Lopez onbeduidend en zakt zelfs naar ons inzien, als model, teenemaal weg.

De eerste paraplu in Londen.

In het midden der achttiende eeuw kwam een geleerde bol voor het eerst op den inval, om in Oxford en Cambridge paraplu's bij het uur aan de studenten te verhuren, om op die manier de Muzezonen bij zwaren regen ten minste in staat te stellen niet doornat te worden, als zij van het eene college naar het andere moesten loopen. Niemand anders dacht er aan met een paraplu te loopen, tot dat eindelijk Jonas Hanway, in Londen, den moed had met deze nieuwigheid voor te gaan.

Hij was de edele weldoener, aan wiens ieverige pogingen Engeland de stichting van de *Marine Society* te danken heeft, en tot wiens aandenken in Westminster een standbeeld is opgericht.

Hanway was op zijne reizen ook in China geweest, waar paraplu's algemeen gebruikt werden, en had er eene als zeldzaamheid meegebracht. Op een goeden dag, of liever op een dag dat het verschrikkelijk regende, kwam hij op de gedachte van dit chineesch instrument op zijnen weg door de stad gebruik te maken. Als hij had kunnen vermoeden hoe het publiek hem zou uitlachen, ja dat het zelfs tot dadelijkheden zou komen, zou hij het wel gelaten hebben, en had hij zich liever honderdmaal doornat laten regenen. Men drong om hem heen, belemmerde hem den weg en noemde hem een gek; voor de vensters klapten vrouwen in de handen en lachten luidkeels, en de lieve straatjeugd liep hem ondanks den hevigen regen, fluitend en schreeuwend na.

Maar nu gaf Hanway het ook niet op; hij ging in 't geheel niet meer zonder paraplu uit, en - het publiek gewende aan die ‘gekheid,’ zoo als men het noemde. Dikwijls moest deze en gene van Hanway's vrienden, die hem toevallig tegenkwam, en door den gelukkigen eigenaar van de paraplu ook onder het beschuttend dak genomen werd, bekennen, dat het toch eigenlijk wel eene practische uitvinding was; maar drie volle jaren gingen er mee heen eer hij het vooroordeel overwonnen had en andere stoutmoedigen kon overreden om óók eene paraplu te gebruiken.

Jonas Hanway stierf in 1776. In de laatste dertig jaar van zijn leven was hij nooit zonder paraplu uitgegaan.

Het stadslaken.

Een zeer merkwaardige bladzij in Potter's *Geschiedenis van het Schependom* is het kleeden van burgemeester, schepenen, raden, keur- en kerkmeesters, enz. ten koste van het algemeen, ofschoon het algemeen was aangenomen dat alleen de welhebbende, zelfs de hooge standen, slechts tot de ambten en plaatsen werden toegelaten, en deze dus zeer goed hunne eigen staatsiekleeren konden betalen.

De hoedanigheid der stof was naar gelang de bepaling der stad. Was de kleur hier donker, ginder was zij licht; was het hier kostbare zijde of fluweel, ginder was het saai, laken of andere stof.

Te Antwerpen spreekt men in de XVe eeuw van wit laken; in de XIIIe was het te Mechelen gestreept; in de XVe was, in dezelfde stad, de kleur blauw, afgezet met rood damast; te Leuven droegen de schepenen in de XVe blauw laken, en te Brussel in de XIVe rood en peers; te Gent in de XIVe eeuw gestreept, ook rood en bruin.

Mare van Vaernewyck zegt dat voor 1540, de Gentsche wethouders den zwarten tabbaard droegen, met gele neerwaartsch gaande strepen van drie vingers breed; later

was de kleur 'Ghendts grau, met eender bende van swart fluweel ende vier quispelen van syde.

In de XVIIe eeuw spreekt men in de stadsrekeningen van Gent van blauw laken, met fluweelen versiersels en groene en roode zijden koorden, terwijl men de kleine stadsbedienden in het 'Ghendts grau' kleedde, zooals de knapen, den voerman, de boden, de schalmeiers, trompetters.

Te 's Bosch gaf men in 1398 aan de zeven schepenen en aan de twee burgemeesters jaarlijks 60 oude schilden voor den tabbaard, dien zij moesten dragen bij gemeentelijke en gerechtelijke zittingen.

Te Lessen droegen in de XVIe eeuw de schepenen een kleed van zijden-fluweel; te Audenaarde was dit in de XVe van lichtblauwe kleur met zwart damast en franjes; in 1430 was het magistraatskleed met bloemen bewerkt; te Veurne was de kleur in de XVe eeuw lichtblauw, 'wanof deene helt ghevaernet was rozeit,' terwijl bij de bedienden de eene helft blauw en de andere groen was.

Te Aalst hield men in 1443 van verschillende kleuren: de kleuren van het kleed waren donkergroen en blauw, en de borst was in rood damast; in 1492 droeg men gentsch grauw. De zijden koorden en kwispels ontbraken hier niet. In de XVIe eeuw, toen het koude protestantisme eene huichelachtige strengheid invoerde, kwam het zwart, met zwart fluweelen oplegsels in de mode.

In Yperen ontvingen de schepenen, omstreeks 1410, twee gewaden, een van 'blawen lakene te vaerwene pers voor den winter en van zeghelwitte omme de zomercledederen.' De kaproenen, melden de *stadsrekeningen*, waren half groen, half wit.

Te Kortrijk werden de tabbaarden of kerels, in de XIVe eeuw gevoerd met 'greyne,' eene stof die, volgens de Potter, geweven werd van geiten- of kemelshaar en doorslingerd met wol en zijde.

De meiers van Amiens droegen om hun middel en aan een gordelriem eene fluweelen beurs, versierd met in goud geborduurde leliën en het stadswapen, in welke het zegel en de stadssleutel geborgen zat.

Romanschrijvers, dichters en schilders hebben in zake van kleur der kleederen van vroegere overheidspersonen dus meer dan eens zwaar gezondigd, en de bladzijden die de schrijver der *Geschiedenis van het Schependom* daaraan toewijdt, zullen aan meer dan een welkom zijn.

Niet alleen de kleur, maar ook de snede van het schepene-kleed werd volgens stipte bepalingen voorgeschreven; de kleur blijkt niet minder aan eene stellige beslissing onderworpen te zijn geweest. Te Brugge vereenigde men zich tot in de XVIe eeuw alweer aan een banket, om de kleur te bepalen, die het volgende jaar door het magistraat zou aangenomen worden.

Wij denken dus wel dat dit ook in andere steden van deze landen het geval zal geweest zijn.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

XII.

Iemand die de gelaatstrekken van Luigi San Marco goed had kunnen gaêslaan op het oogenblik dat hij in den man met den strooihoed een ouden bekende terugvond, zou gemakkelijk waargenomen hebben, dat die ontmoeting even onaangenaam als onverwacht voor hem was.

'Gibraltar! mijn waarde Gibraltar!' ging de Italiaan voort, 'weet ge wel dat uwe aanwezigheid te Brussel voor mij te gelijker tijd eene groote verrassing en een onbegrensde blijdschap is?'

'Ik verkeer in hetzelfde geval,' antwoordde

de aangesprokene, met een erg schorre stem; 'maar bij mij heeft de blijdschap de bovenhand... Er ligt waarlijk niets vreemds in, dat in de tegenwoordige tijdsomstandigheden mannen gelijk wij eene schuilplaats zijn komen zoeken op belgischen grond... Maar zeg eens, wij blijven hier toch niet op de straat staan. Wijs mij eene plaats aan waar ik u vinden kan en over een half uur zal ik bij u zijn. Ik heb in dien tusschentijd...'

'Ja, gij loert op iemand, ik weet het. Het is juist zooals ik.'

'Dwaasheid! waarom denkt ge dat?'

'Dat is mijn geheim... Het is genoeg als gij weet, dat wij het spoor volgen van hetzelfde wild, hetwelk zich in gindsch huis ophoudt... Gij ziet dus...'

Gibraltar scheen geheel onthutst.

'Luister,' hernam San Marco, het is in 't geheel niet noodig dat ge hier nog langer de wacht houdt; wij zullen een glas bier gaan drinken en wat praten, en daar ik alles weet wat gij verlangt te vernemen, zal ik het u meedeelen...

Beide begaven zich naar eene naburige herberg; nadat zij geheel afgezonderd aan een tafeltje hadden plaats genomen, zeide de Italiaan tot zijn medegezel:

'Het is nu drie jaren geleden, sinds wij elkander voor het laatst gezien hebben; gij weet hoeveel belang ik in u stel; vertel mij nu eens openhartig wat er in dien tijd alzoo met u gebeurd is.'

'Ik zou van u hetzelfde kunnen vragen,' antwoordde de man, die Pauline Desherbiers zulk een schrik aangejaagd had; 'maar de beschermende toon, dien gij aanneemt, doet mij vermoeden dat de fortuin u min of meer toegelachen heeft!... Ik ben u derhalve eerbied verschuldigd en ik ga aan uw verlangen voldoen, maar zoo beknopt mogelijk. Tot aan het begin van den oorlog heb ik daar ginds voortgeleefd als altijd, gij weet wel... Daarop zijn de insluiting van Parijs en de Commune gevolgd; ik zal uw geduld niet op de proef stellen door het verhaal van mijne heldendaden en wederwaardigheden: mijne geschiedenis is die van alle andere lieden van mijne soort... en de uwe; na mij als kolonel onderscheiden te hebben, dit zij zonder woordenkramerij gezegd, ben ik gelukkig genoeg geweest, aan de handen der Versailjers te ontsnappen en nu bevind ik mij te Brussel in een niet zeer voorspoedigen toestand, natuurlijk. Een zolderkamer tot logies, in de zoo juist gedoopte Dag- en Nachtstraat, eene kleeding in overeenstemming met het logies, en maaltijden even zeldzaam en onregelmatig als weinig vullend... Ziedaar alles!'

'Gij ontvangt toch eenigen onderstand van de broeders en vrienden, wier beurs even wijd geopend is als hun hart?'

'Och! daar zijn er zooveel die in mijn geval verkeeren!... maar wij zullen, naar ik hoop, al den tijd hebben, om daarop later nog eens terug te komen... Ik wil van u zelfs geen beknopt verslag hebben van de veranderingen die in uw lot hebben plaats gehad sedert onze scheiding, dewijl ik te ongeduldig ben om de verklaring te vernemen uwer woorden van zooeven, betreffende een zoogenaamd wild dat ik vervolg, waaromtrent gij alles weet en geneigd zijt mij mede te deelen, enz.... Laat hooren, wat hebt gij mij te vertellen?'

'Zoek mij niet om den tuin te leiden, Gibraltar: gij bespiedt een jongmensch, die druk het huis bezoekt, hetwelk ik u aangewezen heb, een huis bewoond door een Franschman, Justin Desherbiers geheeten, die tot kleindochter een allerliefst schepsel

heeft, met name Pauline, die den bedoelden jonkman waarschijnlijk binnenkort zal trouwen.'

Bij die woorden sprong de ex-kolonel van de Commune op en sloeg met zooveel geweld op de tafel, dat de Italiaan er door verschrikte. Hij stelde zich echter gerust, toen hij bemerkte dat die twee driftige bewegingen blijken van vreugde waren: een duivelachtige vreugde, misschien, te oordeelen naar de volgende woorden:

'Aha! zij gaat trouwen!... ik had mij dus niet vergist..... Welnu! luister, hoewel ik voor het tegenwoordige zeer arm ben, zou ik voor geen tien duizend franken willen, dat dit huwelijk geen plaats had, wie ook de echtgenoot zijn moge. Oho! er zal dus nog geluk voor mij bestemd zijn in dit leven!...

Weet gij wel, kameraad, da[t] gij mij schrikkelijk nieuwsgierig maakt; maar het is een grijnslach, hij komt niet uit het hart voort... Gij zoudt mij groot plezier doen met u nader te verklaren.'

'Zoon van het edele Italië, begin met uwe belofte te houden, door mij te zeggen, wat gij van den toekomstigen echtgenoot weet en hoe ook gij in die zaak betrokken kunt zijn?'

'Wat ik weet? Hij heet Donatien de Monaville, hij is burggraaf en bezit eene aanzienlijke fortuin.'

'Uitmuntend, uitmuntend!' morde de parijzer uitgewekene; 'maar als de zaak zoover gevorderd is, dan moet de man toch ingelicht zijn omtrent de familie van het jonge meisje?'

'Wel zeker: hij weet dat haar grootvader te Tours gewoond heeft, daarna te Meudon bij Parijs, dat hij rijk, geacht en geëerd is. Dat is alles wat de burggraaf, die in 't geheel niet op zijn adeldom verzot is, verlangt te weten..... Naar hetgeen ik zooeven vernomen heb moet gij de Desherbiers kennen...'

'Luister, vriendlief; op mijn beurt zal ik zeggen: tracht mij niet om den tuin te leiden; bewaar uwe geheimen, ik zal de mijne bewaren. Daar gij echter de hand in deze zaak hebt en dit niet voor de bruid is - daaromtrent heb ik niet den minsten twijfel - is het voor den bruidegom... Ik voor mij ben onzijdig; de toekomst zal over mijne houding beslissen. Dit zegt u genoeg, dat wij gemeenschappelijk kunnen gaan, maar ook wel in botsing kunnen komen en dit wel zeer geducht!... Doch laat ons nu voor het oogenblik hierover verder zwijgen.'

Luigi wierp een oogslag op zijn schoon gouden horloge en stond op met de woorden:

'Thans moet ik u verlaten; waar zal ik u kunnen weerzien?'

De man met den strooihoed haalde een smerige brieventesch uit den zak, kraste er met een potlood eenige woorden in, scheurde het blad er uit en reikte het zwijgend den Italiaan toe.

'Zeer goed,' hernam deze, 'wij zullen elkander spoedig weerzien; neem intusschen deze teerpenning van de vriendschap aan!'

En hij liet een paar vijffrankstukken in de hand van Gibraltar vallen, die deze aannam zonder te danken, als ware het de voldoening eener schuld.

Een oogenblik daarna scheidden de beide mannen: San Marco om den burggraaf te gaan opzoeken in het koffiehuis, waar zij elkander zouden ontmoeten, de ex-kolonel van de Commune om zich naar een jeneverwinkel te begeven en er een fatsoenlijk aantal glaasjes te ledigen en daarna te gaan slapen in een staat van vroolijkheid die hem niet eigen was.

XIII.

Twee dagen na de hiervoren vermelde ontmoeting van San Marco en Paul Gibraltar ontving de familie Desherbiers het bezoek eener dame van ongeveer vijf en vijftig jaar, die in hare jeugd zeer schoon moest geweest zijn en die Pauline met de grootste hartelijkheid ontving, terwijl zij haar hare lieve peettante noemde.

Deze dame heette mevrouw Zélie Martinpré, en hare manieren zoowel als hare spraak, verraadden eene beschaafde opvoeding. Zij begon met onmiddellijk te zeggen, dat zij slechts voor acht dagen naar Brussel was gekomen, in de eerste plaats met het doel om haar peetekind te zien en ten andere het slagveld van Waterloo te bezoeken, waar haar vader gesneuveld was.

Er werd afgesproken dat men zich gezamelijk naar het vermaarde schouwtooneel der laatste neerlaag van Napoleon I zou begeven.

Toen Donatien kwam, deelde men hem het plan mede en hij haastte zich te antwoorden, dat hij met genoegen van de partij zou zijn...

Daar Luigi San Marco er op aandrong, dat de burggraaf hem met zijne verloofde in kennis zou brengen, besloot Donatien van de gelegenheid welke zich aanbood gebruik te maken om aan dat verlangen te voldoen, en er werd overeengekomen dat zij elkander als bij toeval aan de statie zouden ontmoeten en de voorstelling daar zou plaats vinden.

Het geschiedde gelijk afgesproken was, en de Italiaan werd uitgenoodigd zich bij het gezelschap aan te sluiten.

Hier moeten wij onzen lezers meedeelen, dat Luigi den vorigen avond zeer lang met Paul Gibraltar in het koffiehuis was blijven zitten, en hij, bij het uithalen van zijn zakdoek, zonder het te bemerken, een papier had laten vallen, dat zijn medegezel zeer vlug opgeraapt en met niet minder vlugheid weggestoken had.

Dit papier was een briefke van Donatien, waarbij hij zijn vriend kennis gaf van het uitstapje hetwelk plaats zou hebben en hem den raad gaf, om zich aan de statie te bevinden, teneinde daar ongezocht en zonder plichtplegingen met Pauline, hare grootouders en haar peettante kennis te maken.

‘Zie, zie!’ sprak de ex-kolonel bij zich zelven, ‘dat is een goede inval van die menschen! Waterloo!... het is waar ook, eenige uren slechts scheiden mij van die vermaarde plaats, waar de Engelschen samenstroomen om zich op hunne overwinning te verhoovaardigen. Waarom zou ook ik niet derwaarts gaan om er die groote ramp, door het eerste keizerrijk teweeggebracht, te beweenen?... Naar ik hier lees zullen zij kort na een uur vertrekken; welnu, ik zal hen voor zijn, ik zal er mij reeds bevinden als zij aankomen, hen volgen, haar zien in gezelschap van dien *aristo*, dien zij tot echtgenoot denkt te krijgen. Dit zal mij moed geven om... en de drommel zal er mee spelen als ik niet de gelegenheid vind haar te naderen, zonder dat zij vermoedt met wien zij te doen heeft, want als men in zijn leven aan zoovele speurhonden ontsnapt is, verstaat men een weinig de kunst om zich onkenbaar te maken...

Hij deed gelijk hij gezegd had.

Laat ons nu tot de Desherbiers terugkeeren.

Wij zullen niet spreken van de reis tot de plaats van bestemming, noch van het bezoek aan het vermaarde slagveld, waar Donatien met een volledige kennis der plaatselijke gesteltenis al de bewegingen der tegenover elkander staande legers beschreef; eene beschrijving, waaronder mevrouw Zélie Martinpré heete tranen weende bij de herinnering aan haren vader, hoewel zij verklaarde hem nooit gekend te hebben, daar zij nog in de wieg lag, toen hij daar den heldendood stierf.

Gelijk hij zich had voorgenomen, had Paul Gibraltar, dezelfde vermomming dragende, waaraan hij het te danken had dat hij te Parijs niet doodgeschoten werd, de leden van ons gezelschap geen oogenblik uit het oog verloren; deze hadden in 't geheel geen aandacht op hem gegeven, daar zij hem aanzagen voor een boer of een armen duivel, die in hunne nabijheid bleef, in de hoop van door hen misschien als gids geroepen te worden.

Tegen zes uren sprak men er van naar de statie van La Hulpe terug te keeren, maar de hemel had zich intusschen met zware wolken bedekt, de donder rommelde en na verloop van weinige minuten berstte er een zwaar onweer los.

Onze reizigers bevonden zich op dat oogenblik in de open lucht en hadden minstens tien à twaalf minuten noodig om het dorp te bereiken.

Toen zij er aankwamen waren zij doodmoede en doornat. Zij traden het eerste hotel het beste binnen, waar zij besloten dien nacht te

blijven, dewijl er niet aan te denken viel nog denzelfden avond naar Brussel terug te keeren, vooral in den jammerlijken toestand waarin zij verkeerden. Zij bestelden een maaltijd en lieten kamers voor den nacht in gereedheid brengen. De heeren droogden zoo goed en zoo kwaad het ging hunne kleeren, terwijl de dames hare kleeren verwisselden met die welke de vrouw van den huize haar verschafte, en ieder schikte zich vroolijk in zijn lot.

De avond ging dus zeer genoeglijk voorbij; in een aangrenzend vertrek hield zich iemand op, aan wien niets ontging, van hetgeen er in de groote zaal gedaan en gesproken werd.

Men heeft reeds geraden dat het Paul Gibraltar was.

EEN DUISTER VERLEDEN. - Pauline's kamer.

Gelijk wij weten had hij zich voorgenomen tot elken prijs Pauline te naderen en met haar te spreken, maar tot dusverre had hij zich nog teleurgesteld gezien: niet de geringste gelegenheid had zich voorgedaan; zij had Donatien niet verlaten. Zou hij vergeefsche moeite gedaan hebben? Neen, bij zwoer bij zich zelven, dat hij haar zou spreken, het kostte wat het wilde. Hij bracht de dienstmeid aan het klappen en gelukte er in de kamer te kennen, die zij zou betrekken.

Welk een geluk! Die kamer kwam uit op den hof, zij had een klein balkon op drie meters afstand van den grond en vlak daar naast verhief zich een dicht gebladerde boom: vandaar kon men gemakkelijk zien wat er binnen voorviel.

Hij ging zich derhalve in den boom verschuilen, waaruit hij met een enkelen stap het balcon kon betreden.

Eindelijk verscheen Pauline en ging naar het venster, dat zij opende om een oogslag te werpen op het landschap, waarover de maan een helder licht uitgoot, want de hemel was opgeklaard en het was heerlijk weer geworden.

Aan het einde van den hof was Luigi San Marco op een bank gezeten, onder het rooken van een sigaar op den burggraaf wachtende, die beloofd had hem daar te komen opzoeken, zoodra hij zijne verloofde een goeden nacht gewenscht had.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 6]

Onze gravures.

Eene reis met de slee.

Onze jonge vrienden zullen, bij het lezen van dezen titel, de oogen wijd opendoen en misschien in verlangen uitroepen: dat moet plezierig zijn;' doch als zij Konalsky's prachtige plaat gezien hebben, zullen zij er onmiddellijk 'wel bedankt!' bijvoegen.

Het sleevaarten in Rusland is over het algemeen inderdaad heel wat anders dan het sleeën hier te lande, als onze dames warm ingedoeffeld en deels onder het ruige beerenvel verborgen, in eene vergulde slee, langs onze dicht bezochte wandelwegen vliegen. Dat alles is heel plezierig en benijdenswaardig; doch, men ziet het, in Rusland is de slee alles behalve prachtig, alles behalve goed tegen de kou voorzien, alles behalve veilig.

En dan, ziet eens de eere-wacht, of neen, liever de vijandelijke patrouilje die de slee aanrandt en waartegen de twee reizigers zich slechts met moeite verdedigen! De paarden zijn altijd bij het naderen of aanvallen van den wolf, met eene onbeschrijflijke paniek geslagen; zij ijlen met vliegende manen en staart, met snuivende neusgaten en een koortsachtig gegrinnik voort en verdedigen zich in dien loop, door geduchte slagen en stampen met de achterpooten.

EENE REIS MET DE SLEE, NAAR A.W. KONALSKY.

De wolf, door den honger aangezet, is echter hardnekkig en stout, en niet alleen hoopt hij festijn te houden aan dezen of genen paardenromp, maar zelfs randt hij, zoo als

men opmerkt, de personen in de slee gezeten aan, die zich met zweep en stok moeten verdedigen.

't Is een prachtig tafereel, vol leven, vol drift, vol waarheid. Het onderwerp werd meer dan eens behandeld, doch zelden met het vuur dat de schilder Konalsky daarin legde. Men ziet het, men herziet het nogmaals en gaat met eene gespannen verwachting verschillende episoden van dit drama na.

Aren rapen.

Wij zijn in 't volle der oogstmaand. Een prachtig en frisch landschap strekt zich voor onze oogen uit. Het goudgele koren, dat onder den adem van den wind schuifelt, suiselt en zingt, wordt gemaaid. Deels staat het reeds in hoopen opgezet, in welke de jeugd zoo gaarne ‘kamp’ speelt, ten minste als de eigenaar niet aanwezig is.

De zon moet ondergegaan zijn, want wij zien

geen maaiers of bindsters meer op den akker; enkel treedt voor ons eene schoone flinke deerne, te schoon zelfs om op den akker ontmoet te worden. In haren schoot heeft zij losse aren verzameld, die de maaier vallen liet en op haar hoofd rusten twee of drie bussels saamgebonden aren. 't Is geene figuur uit de realistische wereld, wel integendeel; wij zouden schier zeggen dat het een beeld is dat van een der voetstukken van dezen of genen tempel is afgedaald, of dat het paneel van eene zaal-dekoratie verlaten heeft.

In alle geval de kunstenaar Verheyden heeft altijd eene zekere onderscheiding, die behaagt en aantrekt, al zijn zijne boerinnekens juist niet van die welke wij in waarheid ontmoeten, en zooals onze jongere school, bij voorbeeld Simons en Van Kuyck, ze afmalen.

Het tafereeltje boeit ons; wij dweepen met landschap en figuurtjes en zingen zoetjes met den dichter Staring, al plaatst deze zijn liedje dan ook op middagtijd:

Sikkels klinken;
Sikkels blinken;
Ruischend valt het graan.
Zie de bindster gaâren!
Zie, in lange scharen
Garf bij garven staan!

't Heeter branden
Op de landen
Meldt den middagtijd;
't Windje moê van 't zweven,
Heeft zich schuil begeven;
En nog zwoegt de vlijt!

Blijde maaijers;
Nijvre zaaijers,
Die uw loon ontvingt!
Zit nu rustig neder;
Galm' het mastbosch weder,
Als gij juichend zingt.

Slaat uwe oogen
Naar den hoogen:
Alles kwam van daar!
Zachte regen daalde,
Vriendlijk zonlicht straalde
Mild op halm en aar.

Eene geestelijke vermaning.

Wij denken bij het zien van Schloessers' tafereeltje aan onzen kindertijd, toen wij nog vrij en onbezorgd, buiten schooltijd, ons aan menig (dikwijls onnoozel) kattekwaad overleverden. Ja, we verdienden dan ook soms wel de ‘schudding’ die ons werd toegediend, en zelfs nog meer dan deze; doch we erkenden schuld en deden niet zoo als de jeugd van onzen tijd, die, als men haar voor het gepleegde kwaad een

oorveeg of twee geeft, heel eenvoudig dreigt, zoowel den schoolmeester als den vader, bij den procureur des konings aan te klagen (*historisch*).

Zóó ver is het, in zekere gedeelten des lands, en dit dank zij de toepassing der nieuwe schoolwet, gekomen! Bij Schloesser is de jeugd nog in zoo verre niet ontvoogd, en de twee jongens, die bij den portier van het klooster eene duchtige vermaning oploopen, voor al het kwaad dat zij beginnen, als zij langs de kloosterpoort gaan, nemen die vermaning blijkbaar zeer onderdanig aan.

Pater Grom is streng, men ziet het; maar boos is hij nooit, en wie weet of hij zelfs niet eens hartelijk lachen zal om de fratsen der twee kapoenen, als deze den rug zullen hebben gekeerd. Wat de jongens betreft, deze toonen berouw, ja; doch zal dit berouw duurzaam zijn? Dat zal de tijd leeren. Men moet bij de jeugd altijd het ‘galgenberouw’ in aanmerking nemen.

De nachtwacht.

Wij staan hier voor het beeld van eene duitsche nachtwacht, die gewapend met den hellebaard, voorzien van lantaarn en toethoorn, door de stille, eenzame en donkere straten treedt. Het is het werk van den kunstenaar Oberländer, uit Munchen. 't Is eene forsige figuur, die natuurlijk en helklinkend zingt.

Wij ook, in onze landstreken, hadden in vroegere dagen onze nachtwachten in de steden, en onze kleppermans op de dorpen; doch, al zijn de tijden op verre na niet rustiger geworden, toch heeft men veel van die trouwe nachtwakers afgeschaft. In vele kleine steden vindt men nog eenen nachtwaker op den toren, die ieder uur, na door de vendelgaten of kleine vensters geloerd te hebben of er geen brand is, op zijnen hoorn toet tot geruststelling der.... slapende bewoners. Mocht hij ergens brand ontwaren, dan klept hij de klok.

In Antwerpen had men in vroeger tijd niet alleen den torenwachter, maar den *hanekenuit*, dat was de straatwachter. Waar dat woord vandaan komt, is moeielijk op te sporen. Dergelijke wacht bestond in elke wijk; zij werd bij overlijden van den titularis verpacht en, volgens eene opgaaf, voor de som van 1600 guldens aangenomen. De stad betaalde een deel van die som en elk huisgezin gaf daarvoor 12 stuivers.

De groote duisternis, waarin de stad 's avonds gedompeld lag, zegt Felix Bogaerts, was de reden waarom onze voorouders zoo bang waren zich alsdan in de straten te wagen. Straatlantarens waren er niet; hier en daar brandde slechts een lichtje aan den voet van een kruisof heiligenbeeld. Reeds na 8 ure 's avonds, het uur dat het werkvolk naar huis ging, viel de stad in volledige rust. De koperen olielamp, die tot dan toe op den winkeltoog gesmookt had, verdween; de deuren werden gesloten met ketting, grendel en balk en men ontmoette niemand meer tenzij een late herberglooper met eene kleine lantaarn in de hand, of eene familie, die van een buurpraatje of van een feestje kwam, en zich alsdan deed vergezellen door knechten, die fakkels droegen.

Wat verschil met onzen tijd, nu onze steden 's avonds schier zoo helder verlicht zijn als bij dag; nu 's avonds onze straten wiemelen van volk; nu vele nachtvogels, vrouwelijke en mannelijke, eerst beginnen te leven als het donker wordt; nu, kortom, door vele slempers de nacht in dag, de dag in nacht wordt veranderd!

Eens de deuren bij onze voorvaders voor goed gesloten - en dit alles gebeurde nog zóó tot na de groote fransche revolutie - kwam de *hannekenuit* weldra te voorschijn. Zijne eerste ronde deed hij ten elf ure. Ieder uur als hij door de straten ging, zong hij zijn eentonig lied, ofwel ‘elf uren slaat de klok,’ ofwel ‘twaalf uren slaat de klok,’

enz. Zijn wapen, ten minste het zichtbare, was eene stevige piek; doch de ponjaard zal wel niet ontbroken hebben. Een groote hond, ferm op den man geleerd, vergezelde hem, snuffelde rechts en links, in de schaduw der uitstekken en luifels rond, en gaf den eenzamen waker een groot zelfbetrouwen.

De *hannekenuit* is eene figuur, die de dichters en prozaschrijvers moest aanlokken: in August Snieders' zoo populair geworden roman *Op den Toren*, speelt dergelijke personagie eene belangwekkende rol, onder ander bij het indrukmakend tooneel 's nachts in de kerk, als Lokker met zijne gezellen, het graf van Verrières, gezegd *le petit gênéral*, openbreekt, het lijk van den goddeloozen bult uit zijne omlauwerde kist haalt, hem in eenen zak steekt, dezen over den schouder op den rug hangt en met een cyniek ‘slaap wel’ heengaat, alsof hij een zak graan wegdroeg.

In Duitschland en de meer noordelijke landen leeft de nachtwacht nog altijd voort en de duitsche teekenaars hebben haar onder alle vormen vereeuwigt, evenals den torenwachter en den klokluide[r.]

Op den boord van den afgrond.
Een spaansche dorpsgeschiedenis.

I.

Het tooneel van onze kleine landelijke geschiedenis is een der schoonste dalen van de spaansche baskische provincie Biscaye, in het midden doorsneden door een frisschen, snelvlietenden bergstroom. Kastanje- en notenboomen spiegelen zich in zijn kristalhelder water; op den zuidelijken oever ligt een kleine hoogte, op welke een kerk aan de H. Maagd gewijd, benevens eenige witte huizen ten deele onder het lommer van zware esschen verborgen, in een schoone groep bijeenliggen; van de kerk tot aan den stroom telt men zoo wat twee honderd stappen. Uit de beek leidt een afvoerkanaal het water naar een molen en eene fabriek, die iets lager tusschen de notenboomen doorpiepen; hierop volgen nog vier of vijf huizen aan de rechterzijde, en eindelijk een oude, sterke, smalle, hooge, uit reusachtige balken getimmerde vonder zonder leuningen, die over de beek ligt. Op den noordelijken oever verheft zich een steile bergweg; op zijn hoogste punt wenkt een steenen kruis, het doel der kerkelijke processiën tijdens de ommegangsdagen; honderdjarige eiken bedekken den top van den berg. De weg loopt zigzagsgewijze van de brug tegen de hoogte op langs eene bron en drie of vier verstrooid liggende huizen. Van hieruit zweeft het oog stroomafwaarts langs het zwarte dak der fabriek en het witte dak van den molen over een lachende en bloeiende vlakte. Stroomopwaarts echter staart het in een nauw, bochtig, woest dal, door hetwelk de bergstroom zich met woest gebrul een doortocht baant.

Van de drie of vier verstrooid liggende huizen moet er een nader door ons beschreven worden. Drie kanten daarvan zijn omgeven door eene nette kleine hoving, die met veel inspanning op den rotsbodem is aangelegd, daar men de teelaarde uit den vruchtbaren dalgrond in korven naar boven moest dragen; een lommerrijk prieel en een dozijn vruchtboomen zijn het grootste sieraad van dezen hof. Boven den ingang van het huis is een houten balcon getimmerd, eveneens door klimopplanten dicht overlommerd. Voor de naar het oosten gekeerde voorzijde van het huiske is eene kleine opene plek, met veel inspanning en zwaren arbeid in zijne tegenwoordige vlakke gedaante op den harden, hobbeligen rotsbodem uitgekapt en door twee zware

steeneiken overschaduwd. Onder den boom links is eene werkplaats, waarin blijkens den oven, het gereedschap en de hoop kolenafval er nevens, het smidsbedrijf wordt uitgeoefend.

Op zekeren schoonen avond in de maand juni van het jaar 18.., kort voor het invallen van de schemering, verliet Rosa het veld, waar zij met haren vader en broeders gearbeid had en richtte hare stappen naar een der kleine witte huizen in de nabijheid der ons nu bekende Maria-kerk. Kort daarna steeg er rook op uit den schouw der woning en eenige minuten daarna verscheen Rosa weer in de deur met den water-eemer aan den arm.

Zingend daalde zij af naar de bron in het dal voorbij de smederij, waar juist Lorenzo de smid den arbeid gestaakt had. Hij lachte verheugd toen hij Rosa gewaar werd en Rosa lachte vriendelijk toen zij in het voorbijgaan Lorenzo zag.

Rosa was een baskisch boerenmeisje, dat wellicht twintig zomers telde, juist niet uitstekend schoon, maar frisch als de dauw, rank als een pijnboom, bekoorlijk, lief en krachtvol gelijk de echte baskische vrouwen gemeenlijk zijn. Het meisje bezat in hooge maat alle noodige hoedanigheden om een boerenhuishouding te besturen en een braven man gelukkig te maken.

De dunne waterstraal der bron had Rosa's eemer n[og] niet geheel gevuld toen Lorenzo

aan hare zijde verscheen. Na een kort, onschuldig praatje, maakte het jonge meisje zich gereed om den terugweg aan te nemen.

'Gij komt toch dezen avond om met vader eene pijp te rooken?' vroeg zij.

'Vandaag niet,' antwoordde Lorenzo; 'ik heb met den policiedienaar, mijn kameraad Menchaca en eenige anderen afgesproken, dat wij dezen avond eens tot afwisseling in de herberg een kaartje zouden spelen en een kan wijn drinken.'

'O! gij hebt ongelijk daarheen te gaan!' vermaande zij.

'Maar, mijn schat,' bracht Lorenzo hiertegen in, 'begrijpt gij dan niet dat men mij voor een inhaligen geldwolf zal aanzien, als ik in 't geheel nergens meer kom?'

'Wat is daaraan gelegen?' meende zij.

'Ja, zoo denkt gij vrouwen er over!' bromde hij.

'Juist, wij vrouwen!' hield zij aan. 'Al bezitten wij ook minder kracht en talent als gijliê, mannen, zoo zijn wij toch wijs genoeg om u bijwijlen den rechten weg te toonen, vooral als wij u gaarne mogen lijden.'

'Nu, nu, de wijn, dien ik zal drinken, zal mij ook geen kwaad doen; een of twee kwartkruiken is mij voldoende.'

'Dat weet ik, maar gij kunt een glas wijn thuis drinken.'

'Had ik eene huishouding dan zou ik het doen; daar ik echter alleen ben en het mij verveelt den avond tusschen mijne vier muren door te brengen, zoek ik mij te verstrooien waar ik gezelschap vinden kan.'

'Ik zou het u van harte toewenschen,' sprak Rosa onnadenkend, 'dat gij niet zoo alleen leefdet.'

'Welnu! verlos mij dan uit mijne eenzaamheid,' antwoordde de jonkman, terwijl hij het meisje, welks wangen zich met een hoogrooden blos bedekten, met een vroolijken blik aanzag.

'Loop heen, deugniet. Ik dacht slechts aan u en uwe wanordelijke huishouding. Gij mannen zijt toch in al deze dingen eigenlijk niets zonder ons.'

'Gij hebt duizendmaal gelijk, lieve. Wanneer zullen wij dus bruiloft houden?'

Rosa bloosde wederom, sloeg de oogen neer en zeide:

'Dat moet gij voorstellen en niet ik.'

'Welaan! dan stel ik voor, als uw vader er ten minste in bewilligt, om zondag over acht dagen de eerste afkondiging te doen plaats hebben.'

'Mijn vader zal daar niets tegen hebben.'

'Morgen vroeg kom ik bij hem en zondag over acht dagen verneemt de geheele gemeente, dat Rosa de vrouw van een smid wordt. Duizend realen heb ik overgespaard en wij zullen bruiloft vieren als prinsen!'

'Als een arm smidspaar,' bevestigde Rosa ernstig, 'en niet anders.'

'Och! loop heen!' morde Lorenzo, 'het geld bezit men om er gebruik van te maken, en er kan zich geen betere gelegenheid voordoen.....'

'Om onze huishouding proper, doch zuinig in te richten,' vulde Rosa den volzin aan.

'Laat ons hierover zwijgen,' riep Lorenzo uit, 'en spreken wij liever over ons toekomstig geluk! Hoe schoon, hoe heerlijk zal het wezen, altijd met elkander te leven, met elkander het feest der kerkwijding bij te wonen.....'

'Gij kunt niet begrijpen, hoezeer het mij smart, u met uwe gedachten steeds bij feesten en vermaken te zien verwijlen,' viel Rosa hem in de rede.

'Welnu, wat geeft dat? Ben ik soms niet een ieverig werkman?'

‘O ja! en daarom... zie ik u ook gaarne; want anders.....’
‘Ergo! Die behoorlijk werkt, moet ook op zijn tijd uitspanning hebben.’
‘Ja, maar godvruchtige echteliê mogen geen betere uitspanning kennen, dan de verzorging van hun huishouding en wederkeerige liefde.’
Zoo sprekende nam zij den terugweg aan; Lorenzo droeg voor haar den eemer naar haar huis en hier nam hij afscheid.
‘Goeden nacht!’ sprak Rosa. ‘Niet waar, gij gaat niet naar de herberg?’
‘Heden moet gij het mij nog eens toestaan,’ smeekte Lorenzo, ‘tot viering van onze aanstaande huwelijksafkondiging.’
‘Zoo gaat het altijd,’ klaagde zij; ‘aan voorwendsels en uitvluchten ontbreekt het u nooit.’
‘Goeden nacht! boetpreêkster.’
‘Goeden nacht! deugniet!’
Hij verdween in de schaduw van zijn huis en Rosa ging het hare binnen.

II.

Een maand was verloopen sedert de echtvereeniging van Rosa met Lorenzo; de jeugdige huisvrouw had aan het woonhuis op de hoogte aan den noordelijken oever van de beek en alles wat daartoe behoorde, een geheel ander aanzien gegeven. Een jaar vóór zijn trouwen had Lorenzo zijn hoogbejaarde moeder, met wie hij alleen samenwoonde, door den dood verloren en sinds dien tijd was zijne huishouding door eene oude vrouw uit de buurt, zoo goed en zoo kwaad als het ging, in orde gehouden. Met Rosa trok leven, jeugd, vergenoegdheid en geluk het verwaarloosde huis binnen. Stof, schimmel en spinneweefsel verdwenen: het houtwerk der kamers glansde weer onder een nieuwe laag verf, zoo schoon als in de voornaamste baskische woning; keukengereedschap en huisraad blonken als zilver en stonden netjes gerangschikt op hunne plaats; een prachtige kater maakte een loonende jacht op de muizen die sinds maanden een lekker leventje in het huis geleid hadden; een hond bewaakte dag en nacht huis en hof; een goed gevoed varken zag in den stal zijn sterfdag in toenemende zwaarte te gemoet en eindelijk ontbraken er ook een dozijn kiekens niet, die kakelend rondliepen en de noodige stof voor de eierkoeken leverden. Het arme klimop boven het balcon, dat in treurige verwaarloozing het hoofd had laten hangen, ontving nieuwe stutten van de nieuwe meesteres en richtte zich vroolijk tot een verjongd leven op. In den hof waren onkruid en gras uit de paden en perken verdwenen en vervulden rozen, nagelen, leliën, lavendel, thijm, te midden der welig tierende groenten geplant, de lucht met hunne heerlijke balsemgeuren.
Al deze groote veranderingen waren, zooals licht te begrijpen is, niet door Lorenzo tot stand gebracht. Lorenzo hamerde in zijne smidse met zijnen leerling, dag aan dag, van den morgen tot den avond. De geheele verfraaiing van huis en hof was alleen het werk van Rosa. Met het aanbreken van den dag aan den arbeid, was zij rusteloos in beweging tot aan het vallen van den avond; in huis en hof, in den stal of op het veld onvermoeid bezig, vond zij altijd gelegenheid, om buiten het verrichten van haar geregeld dagelijksch werk, toch nog hier en daar iets te verbeteren of te verfraaien.
Ook Lorenzo had in de algemeene verandering gedeeld. Wanneer hij op zon- en feestdagen voor het begin der Mis, goed gekleed en gewasschen, met het korte pijpke in den mond op het kerkplein met zijne buren stond te praten, zeide wel eens deze of gene buurvrouw met een verwonderden blik op zijn sneeuwwit linnengoed en zijn

glimmend zondagspak: ‘Wie had het ooit kunnen gelooven, dat de vuile smid er zoo proper zou uitgezien hebben?’

Het was op een zondag-namiddag; de klokken der O.L. Vrouwekerk luidden voor de vespers en den rozenkrans. Lorenzo stond op het balcon van zijn huis, rookte zijne pijp en vermaakte zich met de vroolijke sprongen van zijn hond, terwijl Rosa zich gereed maakte haar mantilla om te slaan en naar de kerk te gaan.

Menchaca, de bewoner van een der dichtstbijgelegen huizen, kwam op dat oogenblik voorbij, met het wammes los over den schouder geworpen, de tabakspijp in den mond en een dikken stok in de hand. Het was een man van omstreeks vee[r]tig jaren, meer dan zes voet lang, over de tweehonderd pond zwaar en met een herculische lichaamskracht; hij was geboortig uit een ander oord van Biscaye, doch woonde reeds sinds twintig jaar in het dorp. Behalve door zijn kolossale kracht onderscheidde hij zich door een ongeëvenaarde onverzadelijkheid in het drinken; verder valt er niet veel van hem te zeggen.

De kolossus ging op Lorenzo's woning aan en riep, naar boven ziende en den smid met de hand wenkende: ‘Komaan, Lorenzo, willen wij niet eens om een kan wijn een partij kaart spelen?’

‘Neen,’ antwoordde de gevraagde, ‘ik ga naar den rozenkrans en daarna hang ik mijn geweer om den schouder en ga met den hond wandelen; misschien geluk ik er in een haas te schieten.’

‘Een schoon vermaak!’ lachte de reus; ‘in de herberg is het tot afwisseling toch veel pleizieriger; gij komt dan toch zeker later?’

‘In het geheel niet!’ verzekerde de jonge man; ‘ik neem met mijne vrouw het avondmaal en drink mijn kan wijn thuis.’

‘Nu begrijp ik u eerst,’ spotte Menchaca. ‘Gij durft niet naar de herberg te gaan, omdat gij geen penning moogt uitgeven.’

‘Gij vergist u,’ antwoordde Lorenzo met reeds gekrenkte trots. ‘Ik heb er nooit op gezien met goede vrienden eenige realen te verteeren.’

‘Welnu! toon het dan door de daad en niet met woorden!’

‘Opdat gij allen zoudt kunnen zien dat ik mij niet laat dwingen en mij niet hoef te geneeren, kom ik straks in de herberg. Ga maar vooruit; ik volg u op den voet.’

Juist trad Rosa de kamer binnen en hoorde de laatste woorden van haren man. ‘Waar gaat gij heen, Lorenzo?’ vroeg zij.

‘Menchaca en de anderen laten mij geen rust,’ gaf hij verlegen ten antwoord; ‘ik moet mij toch weer eens in hun gezelschap vertoonen.’

‘In de herberg?’

‘Natuurlijk?’

‘Lorenzo, om Godswil, ga niet naar dat huis en houd geen gemeenschap meer met die lieden.’

‘Maar, vrouw, ik heb mijn woord gegeven.’

‘Zulk een belofte telt niet.’

‘Dit ben ik niet met u eens: mijn woord moet ik houden.’

‘Ziet gij dan niet in, dat gij ongelijk hadt, met het te verpanden?’

‘Ja, vrouwlief, ik had het niet moeten doen; maar men verweet mij, dat ik een geldschraper ben en geen penning durf uit te geven. Ik wil hun bewijzen dat zij ongelijk hebben; zijn woord houden is een eereschuld!’

‘Alleen dan wanneer de belofte geen slecht doel heeft.’

‘Kom hier, vrouwlief, en luister eens: dit zal de laatste, de allerlaatste maal zijn, dat ik een voet in de herberg zet.’

‘O, Lorenzo, moge dit in Godsnaam zoo zijn! Maar ik vrees, ik vrees, dat het anders gaan zal; want die een verkeerden weg inslaat, keert niet gemakkelijk om.’

Lorenzo sloeg den weg naar de herberg en Rosa dien naar de kerk in.

(*Wordt vervolgd.*)

De Groote Chartreuse.

Victor Pirmez verhaalt als volgt, en recht schilderachtig, zijn bezoek in de Groote Chartreuse.

Ik verlaat Chambery op het oogenblik dat de zon achter de toppen der bergen opgaat. Het dal is nog in rust. Zoo vroeg hoort men niets dan het gesuizel van een waterstraaltje, dat over de keiachtige bedding van de Cognat kabbelt. De berg Grenier rijst uit de nevelen op en beneden de hooge spleet, nabij het dorp

St. André, ziet men de wingerden, die de afgronden van Myans bedekken, groenen. Alle jaren doen de bergbewoners eene beêvaart derwaarts, om van alle rampen bevrijd te mogen blijven. Op die zelfde plaats werden in de XIIIe eeuw een aantal dorpen, onder eene neerstorting van rotsen begraven. Verder staart de Forza-berg, over den weg heen, naar den Epine-berg, wiens fijne top opsteekt uit de wolken, die rondom dezen zijn opgestapeld.

AREN RAPEN, NAAR F. VERHEYDEN.

Op de hoogste bergvlakken heeft de zon de nevelen des nachts reeds verdreven; hare stralen verlichten de hellingen, doen de steenen als diamanten, de daken der hoeven en zelfs het kreupelhout, waarvan ieder blad tintelt, blinken en glinsteren. Wij gaan langs maïs- en kempvelden, ruwe omheiningen, door vruchtboomen vervroolijkt. Op eene dorpsplaats spreidt een lindeboom zijne takken, door de jaren gebogen, uit. Wie van de dorpelingen kent dien eenzamen boom niet? Hij is de levende barometer der sezoenen en voor velen is hij de bescheiden getuige van vreugde en smart. De jonge meisjes hebben in zijn lommer gedanst; in zijn loof hebben hare woorden van liefde gesuizeld; eenige jaren later zag de boom haar naar het graf dragen; over dooden gelijk over levenden heeft hij zijn geheimzinnig loof uitgespreid. Soms wordt hij beleedigd, hij, de ouderling der gemeente, hij, het weerloos en sterk schepsel; de schooljongen

brengt in zijne schors wonden toe, die nooit zullen genezen; de oudere ziet hem met een onrustig oog, omdat tijdens de octoberwinden zijne blaêren den dorpel der huizen bestrooien.

Van de bergen kronkelen eenige voetpaden, met palm omzoomd, naar beneden. Langs die paden komen zondags, terwijl de klok luidt, de kleine meisjes met hunne grootouders ter Misse. Dan heeft alles voor hen een feestelijk aanzien: de vreugde van hun hart straalt over gansch het landschap. Zij herkeunen niets meer van den vorigen dag: de weg is heilig geworden, het houtgewas rust alsof het goed gewerkt had, en de oude lindeboom, rechtop staande voor de kapel, schijnt een profeet te zijn, die het woord gaat nemen.... Lieve jaren, wanneer het hart voor het wonderbare ontvlamt, op zijne twee vleugelen drijft en nog niet door de pijlen des noodlots getroffen werd!...

EENE GEESTELIJKE VERMANING, NAAR C. SCIILOESSED.

Ons rijtuig vordert onder de wilde rotsen door. Daar staat een houten kruis, ter plaatse waar een kleine herder door eenen wolf werd verscheurd; het kreupelhout groeit rond het kruis op en hier en daar zingt op helderen toon de vogel.

Wij komen aan den ingang van eene grot, bewaakt door een oud man; hij treedt uit zijne schuilplaats om ons een door den tijd geel geworden papier te overhandigen. Men viert daar de milddadigheid van Karel-Emmanuel II, die

in 1670 den doorgang van Savoije naar den Dauphiné deed maken. Tegenwoordig daalt men langs eene schoone leuning af tot in het dorp Echelles. Het dorp slaapt in zijne boomgaarden, door wilgen afgesloten; de zwaluwen drijven rond zijn metalen klokketoren.

Men is gelukkig hier te droomen aan den tijd der patriarchen, als eensklaps de stem van den douanier u uit dien droom wekt en u uwe paspoort vraagt.

Een half uur later komt men aan de herberg van St. Laurent-du-Pont, waar zich de weg splitst; langs dezen kant loopt hij naar Grenoble door Placette, langs genen in de woeste vlakte, in *le Désert*, dat is in eene wilde kloof, waar omstreeks de XIe eeuw de H. Bruno zich met zijne leerlingen ophield.

Nu de herbergier verneemt, dat ik naar de Groote Chartreuse reis, brengt hij zijn beste muildier voor. Hij raadt mij aan den nacht in het klooster door te brengen, aangezien ik twee uren noodig heb om ter plaatse te komen, want de opklimming gaat moeielijk en ik mag zijn rijdier niet te veel aftobben. Ik ben dus weer op weg, ditmaal alleen, dwars door de eenzaamheid en naar goedvinden rijdende.

Na den eersten heuvel van St. Laurent-du-Pont achter mij gelaten te hebben, rij ik *le Désert*, door den ingang van Fourvoierie, binnen. Men verbeelde zich eene kloof van verscheiden honderden voeten diepte, welke eene reeks sombere rotsen scheidt; ter helft van de helling loopt de weg boven eenen afgrond, in welker diepte de Guiers-Mort bruist.

Die gevaarlijke weg was vroeger afgesloten door twee abdijdeuren, wier arenden nu nog de eenige schildwachten zijn. Frankrijk heeft, in de omwenteling der verledene eeuw, zich de omsluiting en den eigendom der kloosterlingen toegeëigend, om beiden naar goedvinden te exploiteeren. Waartoe zouden voortaan de wachters nog dienen voor degenen, die niets meer bezitten dan hunne deugd? Ook de verarmde Chartreuzen hebben geen andere bekommering meer dan hunne zaligheid. Hunne smederijen liggen in puin, het rad hunner molens ligt stil, en zij kunnen dagelijks de bijlslagen en den donderenden slag hooren, hun meldende dat deze of gene eeuwenoude boom geveld wordt.

Aan genen kant der brug van St. Bruno, ontmoet ik jagers; voor hen uit loopen groote Camargue-honden. Deze zijn op het spoor van eenen beer, die den dag te voren te Gresivaudan werd opgejaagd. Het landschap heeft hier eene akelige schoonheid; in den nacht van den afgrond wringt zich het water der Guiers-Mort, bruisend dwars door omgeworpen boomstronken. Die in de diepte groeien schijnen reikhalzend naar boven, naar het licht, te smachten en zij die krom en scheef op de toppen groeien, buigen zich naar den stroom, in de diepte.

Pijn- en cypresboomen stijgen schuins uit de rotskloven op; in dat doodsche dal heerscht een schemerdag; doch als men, naar beneden ziende, den afgrond aandachtig peilt, zal men dezes glimlach ontwaren in de planten en heesters, die zijnen boord versieren. De alpenmispel laat er zijne blaêren neersneeuwen, het drieblad zijne gouden trossen; het sterrekruid tintelt op den steilen boord en de gele knolbloem opent hare groote kroon op het mos der vlakte.

Op den weg ontmoet men den burger, den student en den priester. De burger heeft een kwaêpitsende nieuwsgierigheid, de student praat, lacht en vertelt zijne *heldendaden*; de priester behoudt een plechtig stilzwijgen.

Ziehier de gewijde omheining, de tweede deur der abdij, en verder ligt het klooster met zijn hoog dak, van hetwelk de sneeuwmassa kan neerschuiven. Het strekt zijne witte muren uit op de eerste hellingen van eene breede omgeving, waardoor het dal besloten is en hetwelk door den top van den Grand-Som wordt beschaduwd. Men zou zeggen dat die laatste rotsen dáár door de hand Gods opgestapeld en alzoo in kring gelegd werden, om er eenige zijner kinderen verre van de stormen der wereld, te laten leven.

Vóór den ingang groeien de knoestige takken van eenige oude notenboomen ineen; zij hebben, ik weet niet welke strengheid in hunne houding en schijnen dáár vereenigd om te samen te bidden. Op het eerste binnenplein word ik ontvangen door eenen leekebroer, wiens pekzwarte baard sterk afsteekt op zijne pij van witten flanel; zijn gelaat maakt indruk en is bleek; zijn voorhoofd is met diepe rimpels doorploegd, gelijk bij degenen wier gedachten altijd denzelfden weg volgen.

Hij antwoordt op stillen, weemoedigen toon op mijne woorden, en na mij in eene groote zaal geleid te hebben, waar eenige plans van het klooster zijn ten toon gehangen, verwijdert hij zich stilzwijgend. Pas ben ik alleen of ik hoor, in eene naburige zaal, een hevig gedruisch; ik hoor een geklingel van glazen en schreeuwende stemmen. De deur wordt geopend en ik zie kunstenaars en landlieden die, op luidruchtige wijze, over allerlei wereldsche zaken spreken. Helaas, waar vindt men eene volledige harmonie? De meerkol babbelt dicht bij het heiligdom, en de musch danst over den droevigen grafheuvel.

Ik wandel lang in het klooster rond; ik leun op de ellebogen in een venster, dat uitzicht geeft op eene doodstille binnenplaats. Een krekel zingt onder den steen; eenige netels en wat venkel worden er door een zacht windeke bewogen. Ik hoor op den vloer van den donkeren gang een licht geruisch; het zijn de kloosterlingen, die naar de kapel gaan om er psalmen te zingen.

Volg hen en luister naar de indrukwekkende stemmen, die dag en nacht den lof des Heeren zingen. Het is als een oorlogszang, die de glasramen doet trillen en bij de eenzaamheid aanklopt. Hier geen zwakheid, geen meelijden voor de afgebeulde spieren; de ouden hebben nog zooveel kracht als de jongen; hunne stem is even sterk; zij is echter statiger. De ouden knielen gelijk de jongen en staan met dezelfde buigzaamheid op. Straks zullen zij gelijk schimmen in hunne cellen verdwijnen, in die enge gevangenis, welke zij gezocht hebben om er in de liefdevolle beschouwing van de eeuwige toekomst te leven.

Sedert vele eeuwen hebben de geslachten elkander opgevolgd; beurtelings waren zij beschaafd, beurtelings barbaarsch. Dwingelanden hebben op volkeren geheerscht en volkeren hebben de dwingelanden van hunnen troon geschupt; dweepers hebben de steden doorkruist met de brandstichtende fakkel in de hand; de gouden oogst werd met edelmoedig bloed bemorst; pest en honger maaiden de volken weg en nacht werd het op de wereld. Dan braken er dagen van licht en vreugde aan; stoute zeevaarders doorkliefden de zeëen, prachtige paleizen werden gebouwd; men omwond zich met goud en zijde, om zich aan de feestmalen te bedrinken en de dichters zongen de heldenfeiten en de blijde liefdesavonturen.... En de kluizenaars der Charteuse zijn vreemd gebleven aan alle die gebeurtenissen! Zij hebben niets van al dat volksgeschreeuw gehoord; zij leefden voort gelijk in de dagen van den H. Bruno, terzelfder ure biddende en psalmen zingende, zonder zich ooit van die hemelsche beschouwing te laten aftrekken, en in *le Dêsert* rondom hen, werd ook niets veranderd....

In de lente hebben zij groene botten aan de notenboomen gezien; in den herfst zagen zij de blaeren vallen; in elken nieuwen zomer hoorden zij het gegons der bieën op de bloemen, in elken winter het gezucht des winds door de boomtoppen en in de lenten, de zomers, de herfsten gelijk in de winters hebben zij alléén, tusschen de koude muren hunner cel, slechts in het bijwezen van God, geweend over de menschelijke zwakheid. Wie begrijpt de grootheid van het lijden, van het vrijwillige lijden? Waar zijn de zielen, die kracht genoeg hebben haar eigen straf te gemoet te gaan? Deze wanhopen en zakken in hare armoe ter neer; anderen zijn oproerig en lasteren God, en volgens het oordeel der menschen zijn die het zwakste, welke het ongeluk in hunne armen klemmende, God danken dat Hij hen door die wreede gemeenschap reinigt en loutert. Hun leven gaat in geween voorbij, en terwijl gij speelt, o kinderen, en dat de blijde feestmuziek klinkt; terwijl de prachtige rijtuigen door de steden rollen; dat de menschen, komedianten dezen voor genen, zich met eene dwaze glorie bedwelmen en dat allen bang de ooren sluiten voor het geklep der doodsklok, hebben eenige veel moediger stervelingen dat aardsche bestaan overwonnen, toen zij de uitgestrektheid ervan hadden gemeten.

Met den blik der ziel het nietige van deze grootheid erkennende, voor welke de menschen zich afbeulen, zijn zij moedig den somberen weg der boete ingetreden. Zij hebben de dagen, die God hun heeft toegeteld, in de stilte en de overweging willen doorbrengen. Neergeknield voor den Onbegrijpelijke, beschouwen zij de onmeetlijkheid van het heelal en de nietigheid der menschen; zij bidden voor hunne broeders, voor die welke zich afbeulen om ijdele schaduwen na te jagen, voor die welke in opgewonden geestdrift staan voor eene vergankelijke liefde, voor de rijken, voor de armen, voor de dooden, voor de levenden en voor hen die eens zullen geboren worden.

Soms denken zij aan de uren, die zij in het midden hunner vrienden gesleten hebben. Dat is als eene flauwe verschijning, de herinnering aan eene andere wereld, wiens trillende beelden zij voor eene poos terug zien. Zij weenen in stilte en hunne tranen zijn welsprekende gebeden... O, moge de hemelsche liefde eeuwig voortleven! Lang vóór het krieken van den dag, als de aarde nog met den nachtelijken nevel bedekt is, staan zij van hun strooileger op om God te aanbidden: de zon ziet hen in 't gebed.

De tijd gaat voort, de dag zal weldra ten einde zijn, en als de avond op den nieuwen dag neerstrijkt, zullen ernstige denkbeelden hunne ziel vervullen. Zoo gaat het gedurende weken, maanden, jaren, zomers en winters, die zij niet meer tellen, tot dat het laatste uur met betrouwen wordt begroet.

Men beeft voor de geheimzinnige bestemming van den mensch, als men die vreesselijke zelfverloochening van verstandelijke wezens, die verachting voor de genietingen van andere menschen, dat glorierijke stil-leven in het graf ziet. Van waar komt dat wezen, zoo nederig en zoo trotsch, dat de aarde veracht welke het voedde, om voor een ongekenden hemel te knielen; dat de faam ontvlucht om de eeuwige glorie te zoeken; dat de ziekte, het lijden en den dood te gemoet snelt en de eeuwige gezondheid, het eeuwige leven, de eeuwige vreugden beaamt?

Zijn wij slechts arme verdwaalden, wij, die verslingerd zijn op voorbijgaande vermaken? Zijn wij boozen, wij, die de verkeerdheden der menschen bevechten, het aardsche geluk genieten en aan het leven hechten? Zijn zij in de wegen des Heeren, zij wier ziel met eene sombere helderheid vervuld, eene geheimzinnige toekomst te gemoet gaan?... Boord van den afgrond, ik hoû mij hier staande!... 't Kan eene dwaling

zijn, maar 't is altijd eene verhevene dwaling, een goddelijk offer, dat ons door zijne grootschheid met bewondering slaat.

Terwijl ik mij zoo in droomen verdiep, heerscht de stilte in *le Désert* en deze stilte wordt enkel gestoord door den schreeuw van de wauw, die op zijne breede vleugels boven de ongenaakbare hoogten drijft. De kleine vogelen zwijgen, verborgen in de takken; hier en daar gonst nog eene bie rond de zich sluitende bloemen.

Ik sla weer den weg naar St. Laurent-du-Pont in; ik werp nog een laatsten oogslag op de hooge muren der Groote Chartreuse en laat daar èn veel mijner liefde, èn veel van mijn medelijden, èn veel van mijne bewondering achter. Eenige oogenblikken later valt de nacht op de eenzaamheid; de avondklokjes klinken en geven

elkander, over de bergen heen, het woord en het antwoord; de maan hangt tusschen de zwarte spoken der pijnboomen, terwijl in de diepte het water der Guiers-Mort zucht en bruist.

In het bosch is eene geur van myrrhe verspreid, en bleeke nevelen, uit de wateren opstijgend, drijven ten hemel gelijk naar het gewelf eens tempels... En rondom mij zooveel geheim en droefgeestigheid ziende, 't geen de eeuwen niet hebben kunnen wegnemen, sidderde ik voor de snelheid van dat leven, hetwelk wij zoo hoog schatten en ik dacht aan den wijzen raad dien ik op de deur eener cel had gelezen: *Quoerite Deum et vivet anima vestra*.

Onbrandbare verf.

Sedert het ongeluk dat het Ringtheater te Weenen trof, worden hier en daar allerlei proeven genomen, om vooral het decoratief in komediegebouwen onbrandbaar te maken. Vooral in Frankrijk en in Engeland wijdt men bijzondere aandacht aan deze kwestie.

Zoo is in het laatstgenoemde land een nieuwe soort van verf gemaakt, waarvan asbestpoeier (dat zooals genoegzaam bekend is onbrandbaar is) een der bestanddeelen uitmaakt. Met die verf heeft men hout, papier, katoenen en gazen stoffen bestreken.

De methode, die hier gevolgd werd om de waarde van de verf te beproeven, verschilt niet van die welke reeds bij vroegere proefnemingen dienst heeft gedaan. Men bedekt namelijk de eene helft van de stof met de verf en steekt de andere helft aan. De resultaten, verkregen met proeven die in het Crystal Palace te Londen genomen werden, schijnen zeer bevredigend te zijn geweest. Bij alle gevallen brandde de toebereide stof zonder vlam voort; zij smeulde om zoo te zeggen evenals bijvoorbeeld zwam brandt, en door de volslagen afwezigheid van vlammen konden dergelijke stoffen ook geen andere voorwerpen aansteken. Een tweede voordeel van de asbest is haar witte kleur, zoodat door aanbrenging van die stof op de doeken, de tinten niet bedorven worden. Verder biedt asbest volkomen weerstand tegen de inwerking van zuren.

Het gebruik van allerhande soorten van weefsels uit asbest vervaardigd, is reeds herhaalde malen en sedert lang geleden beproefd. Men stuitte echter altijd op de zwaarte en de onhandelbaarheid dier weefsels, twee lastige eigenschappen, die het noodzakelijk gevolg waren van de dikte der asbestvezels zelven. Sedert eenigen tijd echter heeft men een veel beter soort van weefsels leeren maken, die zeer licht en buigzaam zijn en in de nijverheid gebezigd worden voor het filtreeren van die vloeistoffen, welke een vernielenden invloed op ander filtermateriaal hebben. Misschien brengt de een of ander deze nijverheid nog een paar stappen verder en zal een onderzoek naar de deugdelijkheid van asbest in poeiervorm aangewend, leiden tot uitkomsten, die van veel belang zijn voor het onbrandbaar maken van stoffen, welke juist om hun groote oppervlakte deze bewerking overigens zoo moeielijk met gunstig gevolg ondergaan.

Hoe groote steden gebouwd worden.

In april 1880, toen de eerste trein Albuquerque in Nieuw Mexiko, boven Atchinson voorbij reed, bevond zich in dat gedeelte van het gebied slechts êên huis, dat bewoond werd door een Mexikaan.

Op dit oogenblik, dus ruim twee jaren daarna, vindt men er een stad met meer dan vijf duizend inwoners, met grootsch een fraaie gebouwen, verscheidene hôtels en zes kerken. De stad wordt met gas verlicht, er zijn twee omnibuslijnen en dagelijks verschijnen er twee nieuwsbladen.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

XIII.

Zooals wij in het vorige hoofdstuk zegden, stond Pauline mijmerend op het kleine balcon van hare slaapkamer, had de ex-kolonel der Commune zich op korten afstand van daar in de takken van eenen boom verborgen en wandelde Luigi San Marco in den maneschijn in den hof, waar Donatien zich bij hem zou vervoegen.

Om zijne insluiping te wagen, wachtte Paul Gibraltar tot het jonge meisje in hare kamer zou teruggekeerd zijn; maar naarmate de tijd verliep, begon zijn voornemen te wankelen.

Indien het tooneel, dat te Brussel plaats gegrepen had, zich eens hernieuwde? Als zij eens weer een doordringenden kreet liet hooren, in onmacht viel, wat dan?.....

Dit was te vreezen en nog met meer waarschijnlijkheid dan den eersten keer; maar onze man verkeerde onder den indruk van een dier *idees fixes*, welke geen redeneering, geen beduchtheid uit den geest kunnen verbannen. Hij wilde Pauline onder vier oogen spreken; dit moest tot elken prijs gebeuren.

Hij maakte buitendien bij zich zelven de opmerking dat alles doodstil in den omtrek was, dat het vertrek, waarin zij zich bevond, die hij zonder getuigen wilde spreken, van de andere afgescheiden was door een ruimen gang, want hij had de plaatselijke gesteldheid goed bestudeerd. En mocht zij om hulp roepen, dan zou het hem gemakkelijk vallen hare stem te smoren en hij er ten slotte in gelukken zich door haar te doen aanhooren.

Mejuffrouw Desherbiers verliet eindelijk het balcon, maar om er onmiddellijk op terug te keeren...

Het was omdat de bedoelde boom op een zonderlinge manier begon te kraken en te bewegen en er zich een groot rumoer in deed hooren.

Op hetzelfde oogenblik stond zij tegenover een man, die op het balcon vasten voet poogde te krijgen.

Zonder aan het gevaar te denken, waaraan zij zich blootstelde, als door instinct al haren moed samenrapende, sprong zij vooruit en poogde den indringer, onder het aanheffen van een luid hulpgeschreeuw af te weren. Deze, die niet over zijne handen, waarmede hij zich aan de leuning vastklampte, kon beschikken, en zich hevig voelde schudden door twee kleine handen, met een onverwachte kracht begaafd, sprak fluisterend:

‘Wees niet bevreesd, Pauline... ik ben het... Paul... In 's Hemelsnaam, hoor mij aan, of wee, wee!...’

Bij die woorden liet het jonge meisje hem los; maar plotseling klonken op korten afstand stemmen en zij hoorde haren verloofde zeggen:

'Zij heeft geroepen!... wat kan er gebeurd zijn? Laten wij ons haasten.'

'Och! ziet eens!' antwoordde de Italiaan, 'een man aan haar venster!'

'Ellendeling!' riep de burggraaf, 'kom naar beneden of gij zijt des doods. Stel u gerust, Pauline, wij zijn hier.'

De uitgewekene zag duidelijk het gevaarlijke van zijne positie in. Onder het balcon stonden twee gespierde mannen, die hem den terugtocht langs die zijde afsneden; er bleef hem dus geen ander middel tot redding over dan in de kamer door te dringen en door de deur daarvan te ontvluchten.

Reeds was bij ten halve over de leuning geklommen, toen Pauline, een oogenblik als verlamd, zich opnieuw met buitengewone kracht op hem wierp en hem het evenwicht deed verliezen. Hij tuimelde achterover en een doffe dreun verkondigde dat hij op den grond van den hof was neergevallen.

Dit gedruis werd gevolgd door dat van eene worsteling en afgebroken kreten.

Inderdaad, na eenige seconden van bedwelming had de schurk zich met een sprong opgericht, maar werd door Donatien en Luigi vastgehouden. Hij was met een groote sterkte en een buitengewone buigzaamheid begaafd en vertrouwd met alle lichaamsoefeningen. Zijn tegenstand toonde dan ook aan zijne beide aanvallers, dat zij hem niet gemakkelijk zouden meester worden.

Nochtans gevoelde hij dat hij in dit geval de neerlaag lijden zou; deze gedachte voerde hem ten toppunt van woede en na een zijner armen losgewrongen te hebben, gelukte hij er in, met de snelheid van den bliksem een kleinen revolver te grijpen, die in den zak van zijn overjas stak. Op het hoofd van Donatien aanleggende, gaf hij vuur, met het voornemen om zich, wanneer deze buiten gevecht gesteld zou zijn, aan San Marco bekend te maken, van wien hij niets te vreezen zou hebben. Maar hij had misgerekend: de losbranding hoorende, riep de Italiaan uit:

'Aha! booswicht! moordenaar!' en gebruik makende van een ponjaard, dien hij kort te voren te voorschijn gehaald had, trof hij Gibraltar in de volle borst... Deze stiet een dof gebrul uit en plofte op den grond, terwijl de burggraaf bleef staan... Deze laatste was niet getroffen; de kogel was rakelings langs een zijner slapen gevlogen.

Dit alles had ternauwernood drie minuten geduurd en de beide vrienden hadden zelfs den tijd niet gehad, den onbekende in het aangezicht te zien. Toen deze op den grond lag, riep Donatien uit:

'Maar het is dezelfde man, dien wij heden middag herhaaldelijk gezien hebben!'

San Marco boog zich op zijne beurt over hem heen en sprong met een uitroep van verbazing achteruit.

Hij had bij het licht der maan Paul Gibraltar herkend, die in de worsteling de verschillende deelen van zijne vermomming had verloren, waarmede hij zich onkenbaar had gemaakt.

'Oho!' sprak de Italiaan onthutst, 'dat is een betreurenswaardig, moeielijk geval, mijn beste...'

'Hoe zoo?' vroeg de burggraaf.

'Die man, dien ik met grond vrees naar de andere wereld geholpen te hebben, is niemand anders dan die Gibraltar... gij weet wel?...'

'En hij wilde in den nacht tot Pauline doordringen,' riep de jonkman smartelijk verrast uit.

XIV.

Terwijl dit in den hof plaats greep, was mejuffrouw Desherbiers, doodelijk verschrikt, uit hare kamer gevlucht en naar haren grootvader geijld, wien zij in afgebroken woorden het gebeurde mededeelde. Daarna begaf zij zich naar de kamer van hare peettante, mevrouw de Martinpré.

De heer Desherbiers stond met de grootste bedaardheid op, ging den logementhouder wekken en verzocht dezen met hem naar buiten te gaan zonder eenig gerucht te maken.

Beiden traden in den hof, waar zij Donatien en Luigi aantroffen, die over den ex-kolonel gebogen stonden, om zich te verzekeren of hij dood of nog levend was.

De oude man wist reeds door zijne kleindochter, wie de man was, die gepoogd had in hare kamer te dringen, en het zien van het aangezicht liet hem niet den geringsten twijfel meer over.

‘Zoo! heeft een uwer hem gewond?’ vroeg hij met blijkbare gejaagdheid. ‘Laat zien, leeft hij nog?’

‘O ja antwoordde Luigi, ‘en dat is wel gelukkig ook..... Ik geloof zelfs dat de wonde niet doodelijk is. Ziet, hij komt bij.’

Op deze verzekering liet de heer Desherbiers zich de woorden ontvallen:
'Hoe! zou hij er van opkomen?..... zou het mogelijk zijn, mijn God!'
Een holle stem gaf dadelijk ten antwoord:
'Waarschijnlijk, zeker zelfs......'
En Gibraltar ging overeind zitten en zag om zich heen.
'O ja!' ging hij voort, 'ik weet wel, dat er zijn, die er belang bij hebben mij zes voet onder den grond te zien, maar dat zal niet gebeuren, morbleu... Aie! aie! welk een pijn!'

DE NACHTWACHT, OORSPRONKELIJKE TEEKENING VAN OBERLÄNDER.

En hij zonk weer achterover.
'Die man kan hier niet langer blijven liggen,' hernam de heer Desherbiers. 'Mijnheer,' ging hij, zich tot den logementhouder wendende, voort, 'gij hebt ongetwijfeld wel een kamer in gereedheid; wij zullen er hem heendragen.'
'Ja,' antwoordde de gevraagde, 'en onmiddellijk een dokter halen.'
De gekwetste richtte zich weer ten halve op.
'Neen, neen, voor het oogenblik niet,' sprak hij; 'er is in het geheel geen haast bij. Ik zal mij zelven wel verbinden..... en dit zal overigens niet voor de eerste maal zijn. Komaan, San Marco, help mij een handje. Zonder haat, oude, gij wist niet dat....'
Hij wilde met behulp van den Italiaan opstaan; maar zijne krachten waren zwakker dan zijn wil en hij zonk onder het uiten van een diepen zucht weer op den grond.
Hij lag geheel bewegingloos.
'Hij ligt in onmacht,' zegde Luigi. 'Diavolo, het geval schijnt inderdaad ernstig te zijn... Kom, Donatien, help mij even.'
Zij namen den exkolonel op en droegen hem in een der kamers gelijkvloers, waar zij hem op een bed neerlegden en zorgvuldig zijne wonde onderzochten.

Zij bevonden dat geen der levensdeelen getroffen was.

Middelewijl had de heer Desherbiers met den logementhouder een onderhoud gehad, hetwelk deze laatste besloot met de woorden:

‘Ik beloof u de stiptste stilzwijgendheid, daar gij mij verzekert, dat het met een zeer gewichtig familiegeheim in verband staat. Dit valt mij overigens te gemakkelijker, omdat waarschijnlijk niemand in huis iets gehoord heeft, want men zou opgestaan zijn en komen zien... Van den anderen kant ben ik er niet op gesteld, dat de justitie een onderzoek instelt, dit schaadt toch altijd eenigszins aan den goeden naam van een logement, te meer nu er de dood niet mee gemoeid is.’

Na deze verzekering ontvangen te hebben, begaf de heer Desherbiers zich naar de kamer van den gekwetste, die, hem ziende, met een waardigen ernst, welke hem niet eigen was, tot hem zeide:

‘Mijnheer, ik verlang terstond met u een bijzonder onderhoud te hebben.’

‘Zeer gaarne,’ antwoordde de grijsaard.

Donatien en Luigi verwijderden zich.

Het behoeft voorzeker niet gezegd te worden welke eene brandende nieuwsgierigheid, èn het tooneel van de inklimming, èn de zonderlinge woorden door den parijzer banneling tot den heer Desherbiers gericht en vooral het gesprek, dat op dat oogenblik tusschen hen gevoerd werd, in hen hadden opgewekt.

‘Het wondert mij, dat Pauline zich niet vertoont!’ sprak de Monaville; ‘zij heeft toch navraag moeten doen..... zij moet weten.....’

Juist kwam de hotelhouder de trappen af.

‘Mijnheer,’ zegde hij, zich tot den burggraaf wendende, ‘mejuffrouw heeft mij laten roepen: zij bevindt zich in de kamer harer moeder met de andere dame, en heeft mij belast u te zeggen, dat gij u in 't geheel niet ongerust hoefdet te maken, daar zij geheel van den doorgestanen schrik bekomen is.’

‘Mijn vriend,’ vroeg Donatien aan Luigi, ‘wat gaat gij doen? Ik voor mij ga slapen, want ik bezwijk schier van vermoeienis.’

‘En ik ga, zoodra uw aanstaande schoonvader de kamer zal verlaten, bij Gibraltar. Ongerekend dat het mijn plicht is hem te verzorgen, hoop ik de oplossing van het raadsel te zullen vinden, dat hem bijna het leven gekost had.’

Wat werd er verhandeld tusschen Gibraltar en den grootvader van Pauline, die meer dan een vol uur met elkander bleven spreken? Het vervolg zal het ons misschien leeren, maar Luigi San Marco, die den ganschen nacht bleef waken bij dengene, dien hij tot zijn grooten spijt gewond had zonder hem te kennen, kon daarvan hoegenaamd niets te weten komen; alleen merkte hij op, dat de voormalige kolonel, ondanks zijne hevige pijnen, zeer in zijn schik was, en nadat de gekwetste ingeslapen was, hoorde Luigi hem in zijne onrustige droomen onsamenhangende volzinnen mompelen, waarin dikwijls de woorden voorkwamen: ‘Tien duizend franken! tien duizend franken!... Londen! Londen!...’

Het overige van den nacht verliep zeer rustig. De logementhouder had gelijk gehad: geen der huisgenooten had iets gehoord, zelfs zijne vrouw niet, aan wie hij, gelijk van zelf spreekt, alles verhaalde, en die zijne plechtige belofte om aan geen levende ziel iets van het gebeurde te openbaren volkomen goedkeurde.

Den volgenden morgen bracht een gemakkelijk rijtuig Paul Gibraltar, wiens toestand niets zorgwekkends had, naar de statie van La Hulpe. Hij werd begeleid door den Italiaan, en ongetwijfeld zou niemand, hen zoo vriendschappelijk naast

elkander ziende zitten, vermoed hebben hetgeen er daags te voren had plaats gehad. Wederkeerig wantrouwden zij elkander echter. 'Wat is hij geheimhoudend, die huichelaar!' sprak de een bij zich zelven. - 'Wat zou hij gaarne iets vernemen, die schurk?' dacht de andere.

Wat de overige leden van het gezelschap betreft, deze hadden van het schoone weder gebruik willen maken om den weg naar de statie te voet af te leggen; en zij volgden het rijtuig op eenigen afstand. Euphrasie en mevrouw de Martinpré alleen toonden een zekere opgeruimdheid; Donatien en Pauline stapten stilzwijgend naast elkander voort, terwijl de heer Desherbiers, die achteraan kwam, in sombere gepeinzen verloren scheen.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 7]

Onze gravures.

De congreskolom.

Op een der schoonste gedeelten van Brussel, waar de stad een prachtig panorama aanbiedt, verheft zich de Congreskolom, die wij niet moeten beschrijven, dewijl iedereen haar kent en zij in de laatste tijden weinig meer de aandacht trok dan door de berichten in de dagbladen, dat er nu hier dan daar een stuk afbrokkelde. Zoo jong nog en reeds zoo diep versleten!

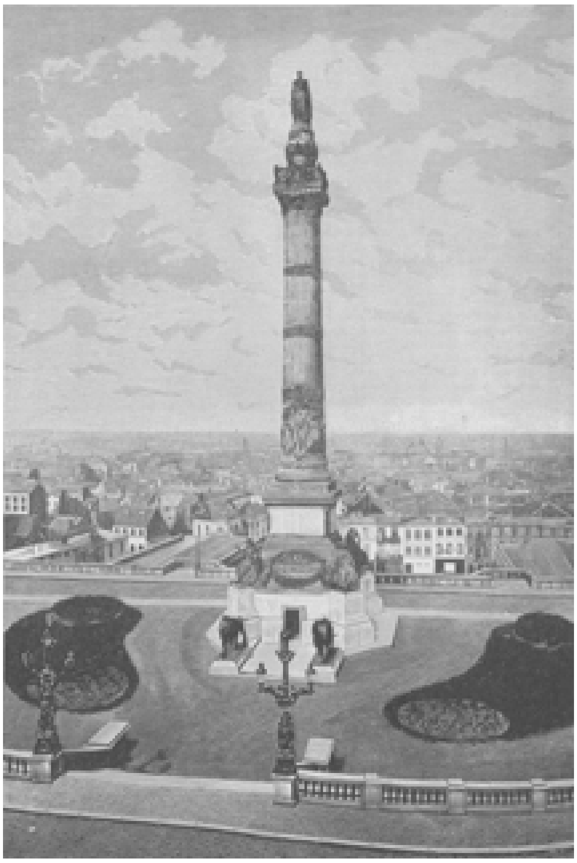

DE CONGRESKOLOM.

De Congreskolom, waarvan de eerste steen gelegd werd in 1850, en op welke 's konings beeld geplaatst werd in 1859, is het werk van den heer Poelaert, doch wij herinneren ons dat er tijdens den uitgeschreven prijskamp hevige betwistingen ontstonden over den eigendom van zekere aangebrachte sieraden, tusschen den bekroonde en den zoo verdienstelijken Antwerpschen bouwmeester, de heer P. Dens, zijn medestrever.

In februari 1850 werd met vijf stemmen tegen vijf, de prijs van 3000 fr. in verdeeling toegestaan aan de heeren Poelaert en Dens, met bepaling dat zij aan hunne ontwerpen de wijzigingen zouden toebrengen, door den jury aangeduid. Die gewijzigde ontwerpen moesten vóór 1 april van gemeld jaar ingediend zijn.

Een brief, den 24 april, in het *Handelsblad* verschenen, hekelde als volgt het toekennen van den prijs aan den heer Poelaert, bij uitsluiting van den heer Dens:

'Volgens de beschryving (die de *Independance* van de nieuwe ingezonden kolom geeft) heeft de heer Poelaert niet een gewyzigd, meer een om dus te zeggen *nieuw* plan ingediend. Wy zien er in dat die laureaet *ditmaal* ook, de schoone en heerlyke gedachte van den heer Dens heeft gehad, *de negen provinciën door negen beschermvrouwen zinnebeeldig voor te stellen*, met dit enkel verschil, dat er de heer Poelaert eene tiende vrouw, België voorstellende, heeft bygevoegd. Zou hy daer door willen betoonen, dat zyne gedachte niet meer aen de oorspronkelyke gedachte van den heer Dens gelykt?

'Ik vraeg waer de heer Poelaert in eens dat schitterende denkbeeld haalde, en of gij niet met mij zoudt vermoeden, dat hij gedaan heeft zoo als de kraei met de pauwenveêren? De brusselsche architect had het niet op zijn eerste plan en al heeft hij er een tiende beeld bijgevoegd, ik voor mij gevoel in mijne ziel de overtuiging, dat deze omkroning, de gedachte, de eigendom is en blijft van den heer Dens.

'Een tweede zaek die ik opmerk in de beschrijving, is, dat de heer Poelaert nu ook *vier* geniën om zijn voetstuk heeft, even als de Antwerpsche bouwkundige; met dit verschil dat die van den heer Dens alle vier

in eene majestueuze houding staen, terwijl die van den heer Poelaert van vermoeijenis zijn gaan zitten...'

Voorwaar, dat alles is belangrijk. Het is reeds lang vergeten; maar het mocht niet vergeten blijven voor de geschiedenis der kunst, en men zal het der *Illustratie* dank weten, dit vergeten geval weer te hebben opgehaald.

De omkransing der provinciën en de vier beelden bevonden zich niet op het eerste plan van den heer Poelaert, maar wel op dat van den heer Dens: op het tweede gewijzigde plan komen zij echter voor en men mag dus aannemen dat het plan van den heer Dens voor iets in die verandering is.

Alea jacta est, de teerling was geworpen: de heer Poelaert werd met de uitvoering belast.

Bij den Vlaming is het werk om zijne fransche opschriften nooit populair geweest, en in eene bui van bittere spot en nijdigheid, dichtte de wilde, opgewondene doch talentvolle Emile Moyson, er een *miserere* op, die vermaard gebleven is. *Salut*, zong hij onder ander met komieke sympathie:

Salut kolom van steen en brons,
Fransch zijt ge tot in de ornamenten;
Maar toch, daar is iets aan van ons:
Ge zijt betaald met onze centen.

Als kunststuk is de kolom een zeer schoon werk; men beklimt haar langs een gemakkelijken trap en eens boven, beneden het beeld, op de galerij gekomen, heeft men een prachtig gezicht op de stad en den heuveligen omtrek.

Prentjes-zien.

Wij zijn allen, oud en jong, vrienden van het prentjes-zien en als de kleine nog niet verstaat wat er geschreven of gedrukt is, verstaat hij toch reeds min of meer de kleine beeltenissen; en terwijl zijn groot oog opziet, wijst hij ze met zijn mollig vingerke juichend aan.

Er zijn geïllustreerde boeken, die nooit gelezen worden, maar die, tot dat ze tot op den draad toe versleten zijn, voor de prentjes alleen werden gehouden, en wij denken onder ander met Busken-Huët, dat de oude en rijmelende Cats aan de prentjes zijner folio- en quartouitgaven, grootendeels zijne populariteit te danken heeft.

Een geïllustreerd reisboek is leerzaam; het opent den geest door de rechtstreeksche voorstelling van het tafereel, en zelfs voor vele werken is de illustratie noodig, onmisbaar, tot juiste opheldering van den tekst.

Overigens een geïllustreerd boek blijft altijd nieuw en wordt immer met genoegen ter hand genomen; dat getuigt onze *Illustratie*, wier jaargangen zooveel bibliotheken versieren en die immer een gezellig vriend blijft, zoo in tekst als in platen.

Een Europeaan in Egypte.

De Europeaan, die in de laatste tijden zich in Egypte bevond, heeft er precies geene rustige en vreedzame dagen doorgebracht. Hij, die niet in tijds de vlucht heeft kunnen nemen, om aan de dolzinnige woede van de Arabieren te ontsnappen, heeft daar, vooral in Alexandrië, oogenblikken beleefd, die wel geschikt waren hem grijze haren te geven. Dr. Schweinfurth, die zich juist in Alexandrië bevond, toen de Europeanen bedreigd werden, heeft daaromtrent eenen brief geschreven aan de dagbladen, die een levendig tafereel ophangt van den doorgestanen toestand.

Niettegenstaande al de gevaren is de reiziger in de binnenlanden van Afrika, te Alexandrië gebleven, en heeft hij ook daar getoond dat zich kloek en stout voordoen, meestal het beste middel is om zich uit een benarden toestand te redden.

Toch zal hij meer dan een avond gedaan hebben wat de Europeaan doet, op plaat 3. De man wapent zich op eene schrikbarende wijze: de tweelooper naast zijn bed, revolver, ponjaard en wat zoo al meer, rechts en links verspreid, gereed om aangevat te worden. Buiten het venster zou men hier met reden het opschrift kunnen plaatsen, dat men aan eenige onzer buitengoederen en kasteelen ziet: ‘hier liggen voetangels, klemmen, wacht u voor schietgeweer.’

Zoetwatersluis te Ismaïlia.

Sedert de maand juni heeft ieder het oog gehad op Egypte en hoofdzakelijk op het kanaal van Suez - dat reuzenwerk onzer eeuw, hetwelk dat deel van Egypte gansch herschapen heeft en van eene dorre zandwoestijn een land van toekomst heeft gemaakt.

Ismaïlia is de belangrijkste statie tusschen Port-Saïd, aan den ingang langs de Middellandsche zee gelegen, en Suez, dat aan den ingang van het kanaal langs den kant der Roode-zee ligt. Het zoetwaterkanaal van Gosen loopt op deze statie uit, en naar onze gravure te oordeelen, zijn de sluiswerken aldaar van een zeker belang.

De groote weldoener van deze landstreek en ook van gansch het handeldrijvend Europa, is in onze oogen zeker Ferdinand de Lesseps, de doorgraver der landengte en die nu nog, in den laatsten oorlog, voor zijn welgelukt reuzenwerk in de bres gesprongen is. De herschepper van Egypte's toestand moeten wij, en vooral op dit oogenblik en te dezer gelegenheid, wat nader leeren kennen.

Op den boord van den afgrond.
Een spaansche dorpsgeschiedenis.
(*Vervolg*.)

De herberg stond slechts weinige stappen van de kerk verwijderd. Toen Rosa na het eindigen van den rozenkrans het Godshuis verliet, bleef zij staan en zag uit of zij wellicht voor het venster of in de deur haar man ontwaarde; zij hoopte nog hem mee naar huis te nemen. In de gelagkamer hoorde men groot rumoer en woest getier, Lorenzo vertoonde zich noch voor het venster noch in de deur. Wel zag Rosa de oude vrouw, die tijdens het vrijgezellenleven van Lorenzo zijn huishouding bestuurd had, uit de herberg sluipen; zij droeg een gevulden wijnzak, ten deele onder haren voorschoot verborgen. Deze oude vrouw was in het geheele dorp bekend onder den bijnaam van ‘de Wijnzak’ en deze juist niet zeer fijne naam was haar niet ten onrechte

gegeven, want zoowel zij zelve als haar man huldigden in hooge mate het dubbele grondbeginsel, zooveel mogelijk te drinken, doch niet in de kroeg maar thuis; het was dan ook daarom, dat men de oude zeer dikwijls op den heen- of den terugweg met den zak onder den voorschoot te zien kreeg.

Het oude wijf koesterde een diepen haat tegen Rosa; zij was langen tijd in Lorenzo's woning heer en meester geweest en derhalve de vrouw niet genegen, wier optreden haar uit hare betrekking verjaagd had.

‘Zoo! wacht gij op uw man?’ voegde zij Rosa boosaardig lachende toe. ‘Gij kunt er op rekenen, dat gij hem niet voor middernacht te zien krijgt.’

‘Heilige Maria! niet voor middernacht!’ riep de ongelukkige Rosa. ‘Denk toch beter van mijn man! Hij is geen van die lieden, die hunne nachten in de herberg doorbrengen!’ Zij kon zich nog niet voorstellen, dat haar Lorenzo tot de klasse der Menchaca's en eenige anderen van gelijk allooi zou kunnen afdalen.

‘Gij zult zien,’ grinnikte de Wijnzak, ‘of ik mij bedrieg of niet. Zij hebben de kaarten reeds in de hand; met niet minder dan vier kannen per hoofd loopt de zaak niet af, en zijn zij eenmaal goed aan den gang dan staan zij niet meer op voor de burgemeester ze buiten de deur laat werpen.’

‘Zoover laat Lorenzo het niet komen!’ antwoordde Rosa, fier en beleedigd.

‘Stille waters hebben diepe gronden,’ hernam de oude scherp; ‘hij voert thans reeds een taal als Menchaca zelf en schreeuwde het hardste om de kaarten.’

Rosa schaamde zich bijna dood. ‘Gij zult zien, dat hij niet speelt,’ zegde zij en ging op de herberg af met het plan om haren man te halen.

Voor het venster bleef zij staan, daar het haar tegen de borst stootte de afschuwelijke plaats van onordelijkheid en buitensporigheid te betreden. Zij hoorde het volgende gesprek: ‘Het blijft er bij zooals gezegd is. Wie een man is blijft zitten en speelt mee om een paar halve kannen.’

Het was Lorenzo's stem; zij stamelde reeds hoewel hij nog niet veel gedronken kon hebben.

‘Is dat gemeend?’ vroeg Menchaca.

‘Volkomen gemeend! Denkt gij, dat ik er de man naar ben om mij te laten kennen aan een paar realen? Al zou het mij een goudstuk kosten?’

‘Gij zijt een ferme kerel!’ vleide een oude, altijd dronken policie-dienaar; ‘maar gij zijt bevreesd voor uwe vrouw.’

Ik bevreesd voor mijne vrouw? vroeg Lorenzo buiten zich zelven van woede.

‘Ja, ja, gij zijt bevreesd voor haar!’ galmde het geheele nietswaardige gezelschap in koor.

‘Niet voor al de vrouwen van de geheele wereld te samen,’ raasde Lorenzo.

‘Met uitzondering van uwe eigene,’ grijnslachte Menchaca.

‘Mijn eigen vrouw sla ik de tanden uit den mond, als zij het mij te lastig maakt!’

‘Bravo! bravo!’ juichten de drinkebroers.

Rosa voelde geen verbittering bij deze woorden haars mans, doch eene snijdende pijn doorboorde haar hart. Het was de ijdelheid, de dwaze ijdelheid, welke Lorenzo zoo licht van het goede pad afbracht. ‘Komt gij in de herberg?’ vraagden de kameraden, en vast besloten antwoordde Lorenzo: ‘Neen.’ - ‘Loop heen, gij geldwolf!’ heette het, en om te bewijzen, dat hij geen geldwolf was, ging hij.

De arme vrouw wist, dat het zijne ijdelheid zou streelen, wanneer hij kon toonen *niet* onder haren invloed te staan, en zij begreep te recht, dat hij in de tegenwoordige omstandigheid in staat was uit ijdelheid de hand tegen haar op te heffen, en zij verwijderde zich derhalve met langzame stappen van de herberg om huiswaarts te

keeren. Toen zij echter voorbij de openstaande kerkdeur kwam en een oogslag op het Mariabeeld wierp, rees de gedachte bij haar op, dat zij wel is waar in haar recht was zich niet aan eene ruwe behandeling van haren man bloot te stellen, maar ook de heilige plicht op haar rustte den echtgenoot aan dat hol des verderfs te ontrukken, alvorens hij geheel en al de bezinning verloor en zich aan de bespotting zijner dorpsgenooten prijsgaf, ja, zich misschien zelfs aan eenig misdrijf schuldig maakte.

Zij droogde heimelijk de tranen af, die uit hare oogen droppelden en keerde met vasten stap naar de herberg terug.

'Lorenzo!' riep zij vriendelijk, terwijl zij voor het raam staan bleef.

'Wat verlangt gij?' vroeg Lorenzo, zich aan het geopende venster vertoonende.

'Ik heb u iets te zeggen!'

Lorenzo kwam naar buiten maar eenigzins waggelende, hoeveel moeite hij zich ook gaf, om vast op zijne beenen te staan.

'Ga met mij naar huis!' smeekte zij.

'Als wij gegeten hebben, kom ik.'

'Hoe, Lorenzo! gij zult toch met mij thuis het avondeten gebruiken, hoop ik?'

'Dat kan niet zijn, mijn liefste. Alzoo tot weerziens! of wilt gij met mij naar binnen gaan, en ook eens een slok nemen?'

Met deze woorden keerde Lorenzo zijne vrouw den rug toe, terwijl intusschen Menchaca en zijne kornuiten voor het venster verschenen waren.

Rosa herinnerde zich het spreekwoord dat een leugen om bestwil veel waard is en weinig kost. Zij nam in haren angst dit middel te baat en zegde:

'Lorenzo, kom! ik gevoel mij zoo ziek en moet spoedig gaan liggen.'

'Wat deert u?'

'Ik weet niet wat het is, maar ik gevoel mij ziek.'

'Ga dan naar huis en zet een tas kruidenthee.'

'Ga met mij mee, want ik vrees dat ik niet zonder hulp over den vonder zal kunnen gaan, zoo draait mij alles voor de oogen.'

De drommel hale dat vrouwvolk! morde Lorenzo, naderde echter zijne vrouw en scheen inderdaad voornemens met haar naar huis te gaan; maar zijne gezellen voor het venster berstten in een uitbundig gelach uit en joelden in een wild koor: 'Lang leven de teerminnende echtgenooten!'

Lorenzo lichtte zijn zwaar hoofd met moeite op en zag hen dreigend aan.

'Zijt gij wederom bevreesd voor den pantoffel?' riep Menchaca op uitdagenden, sarrenden toon.

'Ik.... bevreesd?' schreeuwde Lorenzo, woedend de vuisten ballende.

'Mijn lieve, goede Lorenzo,' vleide Rosa teeder, 'geef geen acht op de schimpredenen van die lieden, maar ga met mij mee, want ik ben inderdaad zeer ongesteld.'

'Sterf dan maar, en mogen honderd duizend duivels u halen!' brulde Lorenzo, rukte zich met een woesten stoot van haar los en ijlde onder de daverende toejuichingen van zijne makkers de kroeg weder binnen.

Rosa zweeg; maar zij kon hare tranen niet meer weerhouden. Snikkende nam zij den terugweg aan. Toen zij wederom voorbij de openstaande maar thans ledige kerk kwam en de flauwe schemering van de Godslamp voor het hoogaltaar gewaar werd, trad zij nogmaals het tempeltje binnen en bleef er eenigen tijd bidden.

Een hart vol oprecht geloof en een kerk met het Allerheiligste zegepralen ook over de bitterste smarten. Toen Rosa de kerk weer verliet, had zij geen tranen meer in de oogen, wel echter berusting in het hart en hoop in de ziel.

Eenige uren later heerschte er een diepe stilte in het gansche dal, welke slechts onderbroken werd door het bruisen van de beek, welke door een zware regenbui van dien morgen sterk gezwollen was of soms door het geblaf van een hond. Van tijd tot tijd ontsloot zich een venster in Lorenzo's woning; eene vrouw vertoonde er zich voor, stak er het hoofd buiten en luisterde opmerkzaam of zij in de verte geen stemmen of voetstappen hoorde; maar blijkbaar telkens in hare verwachting teleurgesteld, deed zij het langzaam weer toe.

Vergeefs wachtte Rosa op haren man. Toen de klok van de Maria-kerk met doffe slagen het uur van middernacht verkondigde, vertoonde zij zich voor de twintigste maal voor het venster; zij meende aan gene zijde van den vonder over de beek stappen te hooren; plotseling hielden zij echter op en er verliepen verscheidene minuten, waarin haar angstig luisterend oor niets meer vernam: alles bleef stil. 'Mijn God!' riep de beangstigde vrouw uit, 'reik hem Uwe heilige, almachtige hand, en bewaar hem voor alle ongeluk!' Zij nam in allerijl een brandend stuk hout uit het vuur, verliet

het huis en vloog naar de beek: zij mocht vreezen, dat haar man in de duisternis bij het overgaan van den hoogen smallen brug zonder leuning in het snelstroomende water gestort ware.

De brug genaderd zijnde, trad Rosa verschrikt een paar stappen terug.

Bij het schijnsel van den fakkel, dien zij in de hand zwaaide, ontwaarde zij een donkere massa, veel overeenkomst hebbende met een kruipend dier, welke zich langzaam over den vonder voortsleepte en dicht voor Rosa's voeten op den grond plompte. Met veel moeite richtte de massa zich half op en Rosa herkende haren man. Het instinkt van het zelfbehoud, hetwelk de dieren niet verlaat, was ook in den armen Lorenzo in zijn verachtelijken toestand levendig gebleven. Zij gevoelde innig medelijden met hem en hare mond vond slechts woorden van liefde, terwijl zij hem naar huis leidde en daar de noodige hulp verleende.

Als Rosa den volgenden morgen vroeg aan de bron kwam, om haren eemer te vullen, trof zij er wederom ‘de Wijnzak’ aan.

‘Gisteravond heeft uw man u terdege uitgeborsteld, naar ik hoor,’ voegde het oude wijf haar spottend toe.

‘Ik bid u, spreek zoo niet,’ antwoordde Rosa zacht; ‘mijn man is onbekwaam iemand te mishandelen, en het allerminst zijne eigene vrouw.’

‘Nu ja, maar hij heeft u toch met minachting behandeld en ruw van zich afgestooten.’

‘Daaraan had ik zelf schuld door mijn verkeerde handelwijze; menige andere vrouw zou in dezelfde omstandigheden veel slechter weggekomen zijn.’

‘En vandaag moet dat volle wijnvat zijn roes uitslapen, niet waar?’

Rosa verzocht van verdere boosaardige aanmerkingen verschoond te blijven en hiermee nam het gesprek een einde.

Toen zij thuis kwam, stonden verscheidene boeren uit de omliggende dorpen voor de deur der smidse, om hunne landbouwgereedschappen en werktuigen te doen herstellen.

‘Wat doet het mij leed, dat gij den langen weg te vergeefs gemaakt heb,’ klaagde Rosa. ‘De arme Lorenzo is zoo ziek!’

‘Dat spijt ons zeer,’ antwoordden de boeren medelijdend; ‘wat deert hem? Is er gevaar bij?’

‘Dat juist niet; hij is gisteren vroeg in den regen doornat geworden en heeft daardoor een zware konde gevat.’

‘Welnu! dan moet hij een paar dagen het bed houden en eenige glazen warmen wijn drinken. Wij wenschen uw man een spoedig herstel en over eenige dagen komen wij terug.’

De klanten gingen heen en Rosa, verheugd het gebeurde zoo goed mogelijk verborgen gehouden te hebben, trad voor het bed van haren man.

‘Wacht! lieve,’ sprak zij, ‘ik zal een tas sterken bouillon voor u gereedmaken, dat zal uw maag voor het ontbijt sterken.’

Lorenzo dacht het van schaamte te besterven bij de gedachte aan zijne gedraging jegens zijne vrouw en de edele handelwijze van haar tegenover hem. Hij gevoelde behoefte haar uit den grond zijns harten om vergiffenis te smeeken doch zijne ijdelheid belette hem dit. Hij vergenoegde zich, bij zich zelven een heiligen eed te zweeren, dat hij nooit weer in zijn oud gebrek zou hervallen.

(*Wordt vervolgd*.)

Teniers edelman.

De adel, waarvan velen met zooveel verachting spreken, vindt nog immer een aantal benijders. Hij die geld bijeengeraapt heeft, wil een schoon huis, rijtuig en paarden, een koetsier en livrei hebben, en eindelijk vischt hij op alle mogelijke wijzen naar kruis en lint, naar een adellijken titel.

Wat nog het vreemdst van al voorkomt, is, dat diezelfde menschen geheel hun leven van *broederlijkheid* en *gelijkheid* gesproken hebben, en nu zij eenig geld zijn machtig geworden, de gelijkheid met hunnen oorsprong het eerst van al onder den voet trappen. Die ziekte neemt in onzen tijd meer en meer toe, en zij bewijst andermaal dat de spreuk van 1793 eigenlijk niet in het gemoed van den mensch zelve lag.

Destijds droomde men dat alle titels, alle onderscheid van stand binnen weinige jaren zouden verdwenen zijn: helaas! wij herhalen nog ieder dag de woorden van Molière, uit zijne *Ecole des Femmes:*

> Je suis un paysan qu'on appelait Gros-Pierre
> Qui, n'ayant pour tout bien qu'un seul quartier de terre,
> Y fit tout à l'entour faire un fossé bourbeux,
> Et de monsieur 'de l'Ile' en prit le nom pompeux.

Doch laten wij de tegenwoordige eerzuchtigen ter zijde: wij begrijpen nog eenigszins de zucht naar grootheid, ontkiemd in hunne ijle en ledige hoofden; maar wat zeggen als die zucht zich opdoet in het hoofd van een kunstenaar, die zeker geen adeltitel noodig heeft om zich beroemd te maken?

Toen men aan Gallait den titel van 'baron' voorstelde, bedankte hij er voor. Wat glans kon dat gekleurde blazoen aan zijnen glorierijken naam geven? Niet den minste. Hij zou altijd den laatsten der edelen zijn geweest, en hij was liever de eerste tusschen de beroemdheden.

Zoo dacht er in de 17^{e} eeuw David Teniers II niet over, de geestige schilder van ons boerenleven, wiens stukken tot op onzen tijd met goud betaald worden. Teniers had zóódanig in de lucht van hof en kasteelen geleefd, had zooveel voorspoed met zijne kunstwerken, was zoo uitbundig gevleid geworden door de grooten, dat hij in zich eene ledigte gevoelde: hij wilde ook edelman zijn.

De vriendschap van Christina van Zweden en den prins van Oranje was hem niet genoeg; het voldeed hem niet dat de kunstlievende koningin van Zweden hem eene gouden ketting, met haar portret, om den hals gehangen had; dat hij met edelen omgang had: Teniers wilde zelf van adel zijn.

Zooals zoo velen, die door den hoogmoed geplaagd worden, beweerde de geestige schilder dat een zijner overoud-grootvaders, in Henegouwen woonachtig, een adellijk wapen gedragen had en nog wel 'een zwarten klimmenden beer op een veld van goud en omgeven door drie groene eekels.'

Teniers deed wat nu nog velen doen, hij maakte gebruik van zijn adellijken beer, drukte het wapen op het lak zijner brieven, schilderde het hier en daar op zijne meubels en deed het snijden of drijven op zekere voorwerpen in zilver of glas.

Helaas, voor de omgeving was en bleef hij altijd, zooals pater Poirters zegt 'een stroyen edelman,' en in Antwerpen, dat immer in ongenadig vitten en hekelen heeft uitgemunt, gingen de tongen op eene vreesselijke wijze haren gang en maakten den hoogmoedigen man het leven soms zeer onaangenaam.

In Vanden Branden's *Geschiedenis der Antwerpsche schilderschool*, wordt het geval als volgt vermeld: 'Teniers' zelfadeling verwekte natuurlijk opspraak in het

vitzieke Antwerpen. De edelman-schilder Jan Philips van Thielen lachte er hartelijk om. De schilder Jan Baptist Borrekens, die nochtans de schoonbroeder van Teniers was, kon de verwaande aanmatiging maar niet verkroppen. Sedert acht jaren leefden de schoonbroeders in vijandschap.

'De twist was ontstaan doordien Teniers, op 2 mei 1641, Borrekens ambtelijk deed afstellen als voogd der weezen Breughel. Sinds dien had de vernederde zijnen haat aangevuurd. Bij de eerste gelegenheid zou hij dien in wraak bekoelen. Daartoe was het gunstig oogenblik nu gekomen.

'In april 1649 waren er twee wapenherauten afgestapt in de herberg *Sint Michiel*, op de Minderbroedersrui te Antwerpen. Borrekens ging deze opzieners der adellijke wapenschilden vinden. Na den onwettigen blazoenvoerder te hebben verklikt, zegde hij hun: 'Brilt hem van deghe; ick wil UL eens lustich met den renschen wijn tracteren.'

'Dit verraderlijke voorstel loeg den wapenherauten toe. Zij betrapten d[e]n onechten edelman en verklaarden: 'Teniers vervallen te wesen in de breuck van te voeren sijne wapene,' waarvoor zij onzen schilder geld en vier schilderijen wisten af te persen.

'Teniers, wien deze onteering zeer ergerde, deed onderzoeken wie zijn verrader was. Van Thielen werd sterk verdacht; maar in den avond van den 27 april 1649 ging Jan Breughel II met een paar getuigen naar de gemelde herberg *Sint Michiel*. Daar onderschepte hij van een der wapenherauten, 'die te gast en seer vrolijck beschonken was geweest bij Signor Borrekens' wie de eigenlijke verklikker was. Die ontdekking verontwaardigde Breughel. Hij zegde: 'dat hij hem schaemde van alsulcke vilainie ende guyterye van aenbrengen,' waarop de wapenheraut tot afscheid antwoordde:

PRENTJES ZIEN, NAAR L. VOLLMAR.

'Monsieur Breughel UL die is den swaegher van deen ende dander. UL moet dezen peys maecken, want het maer eenen pick en is; en oock, de schade die is kleyn.'

'Voor Teniers was echter de schan[d]e des te grooter; want hij deed zich toch zoo graag voor edelman doorgaan. Om zich als dusdanig te doen erkennen en zijn blazoen te mogen dragen, zond Teniers een vertoog naar het Hof; doch zijn verzoek werd niet in aanmerking genomen.'

Niettegenstaande al die vernedering, den meester aangedaan, werd hij meer en meer aan het hof ontboden, genoot de vriendschap van Leopold-Willem den landvoogd, en toen deze hem den titel van kamerdienaar, *ayuda de camara*, verleende,

hetgeen hem het recht gaf een eeresleutel van 't paleis op zijne kleederen te dragen, was hij reeds voor goed te Brussel gevestigd.

Was Teniers met al die nieuwe eer tevreden? Neen. De hoogmoed brandde met meer gloed dan ooit in hem. Hij wilde zich nu daarenboven wreken, juist met datgene te bekomen

wat anderen, zijne vijanden, hem wilden ontzeggen. Wij zien hem danook elke gelegenheid te baat nemen, om zich dat zoo gewenschte blazoentje te bezorgen.

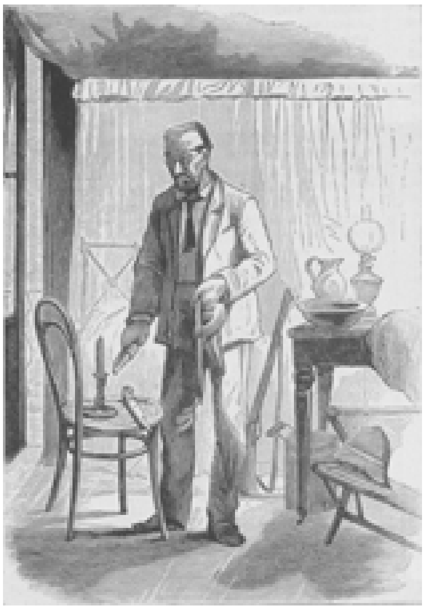

EEN EUKOPEAAN IN EGYPTE.

Toen don Juan van Oostenrijk, de nieuwe landvoogd, hem nieuwe eer en geldelijke winsten bezorgde; toen hij, na het afsterven zijner vrouw, met de dochter van den geadelden secretaris van den Raad van Brabant in deecht getreden was, begon hij meer dan ooit aan de adelziekte telijden. Niet alleen maakte hij van de Teniersen te Ath, zegt Van den Branden, edelliê, maar ‘van zijn Antwerpschen moederlijken grootvader, wilde hij insgelijks een betitelden man maken.’

Den 16 januari 1657 schreef Teniers aan het magistraat der stad:

Verthoont met reverentie David Teniers, constschilder domesticq van Syne Coninklycke Hoochheyt Don Jan d'Austria, Gouverneur van wege Sijne Majesteyt, deser Nederlanden ende Bourgoignen, hoe dat hem convenieert informatie te geven aengaende het leven ende qualiteyt van eenige sijne voorouders. Bidt daeromme ootmoedelijck dat U.E. gelieve, tot het nemen van de selve informatie, te committeeren eenen Schepene ende Secretaris deser stadt, ende dat de selve genomen sijnde, hem daervan gegeven worde bescheedt in forma, dwelck gelooff gegeven wort in rechte ende daer buyten; dwelck doende, etc.

Ongelukkig droeg de zoogezegde admiraal een weinig adellijken naam; men noemde hem ‘Platvoet.’ Dat was zeker een slecht voorteeken, en 't moge al niet in de kronijken te lezen staan, maar veel is er te verwedden dat Van Thielen en Borrekens weêr hunne scherpe tong zullen hebben geroerd over baron, markies of graaf ‘Platvoet.’

Hoe het zij, de stad willigde de vraag van haren beroemden, maar wel ijdelen zoon in en committeerde den schepene Jhr. Frans Paulus van Broeckhoven en den secretaris Maximiliaan Gerardi, om de verklaringen op te teekenen, die de getuigen over admiraal Platvoet zouden afleggen, die met zijn waren naam Cornelis Hendricxsone de Wilde heette.

De drie getuigen waren Gillis Timmers, visscher, 80 jaar oud; Michiel der Weduwe, gewezen schipper, blind en 106 jaar oud, en Hans de Winter, nog een schipper, die

60 jaar telde. Wat moesten die drie sukkelaars, gewis met moeite en geld opgespoord, komen getuigen? Dat Platvoet, Teniers' grootvader, in 1593 admiraal was; dat zij hem in gemeld jaar, toen zij op de Schelde de *Armada* voorbij vaarden, de functiën van kapitein en admiraal hadden zien uitvoeren.

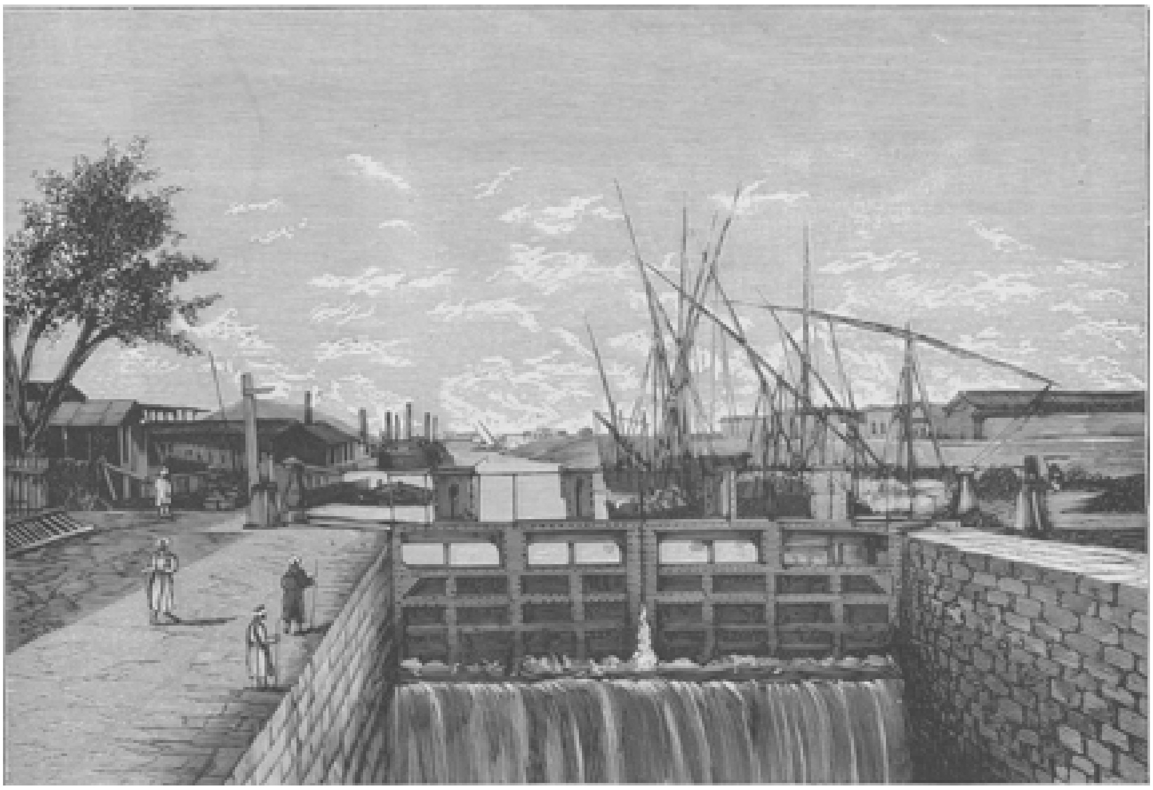

ZOETWATERSLUIS TE ISMAÏLIA.

Dat getuigden die goede menschen dan ook; alsof dergelijke getuigenis eenige waarde hebben kon. Konden zij, in het voorbijvaren van het oorlogschip, dat op de reê lag, zich wel vergewissen van 't geen zij meenden gezien te hebben? Teniers zelf was overtuigd dat deze verklaringen niet zwaar in de schaal wogen; hij bracht dan ook een nieuwen getuige voor, een op pensioen gesteld kapitein Corijn Willems, ‘welke bevestigde met Cornelis Hendricxsone Platvoet te hebben

gediend, terwijl deze als kapitein en admiraal, eene muiterij van bootsvolk voorkwam, door zijn eigen geld uit te deelen en ook dapper gewond werd vóór de stad Heusden.'

Het schijnt echter dat Platvoet in 1593 slechts kapitein was op een admiraalschip en als 'schipper' den 17 januari 1600 stierf. Hoe het zij, de getuigenissen werden allen in het spaansch vertaald en naar het hof van Madrid gezonden. Teniers vertoogde in een tamelijk wijdvoerig schrift, dat zijne voorzaten allen katholieke onderdanen waren van Zijne Majesteit, en zij nooit hadden deelgenomen aan den opstand in de Nederlanden; dat Platvoet veel diensten aan den koning had bewezen, tijdens den oorlog; dat hij zelve schilder was van de landvoogden: - 'in aanzien van dit alles smeekte hij Philips IV hem en zijne wettige nakomelingen te willen vereeren met den titel van adeldom, gelijk Zijne Majesteit en vele andere koningen en vorsten reeds verleenden aan verscheidene zijner kunstgenooten, als onder andere aan Rubens en Antoon van Dyck, beiden ook van Antwerpen geboortig. Indien hem het verlangde blazoen werd verleend, dan vroeg hij bij die gunst ook het oirlof om voortdurend te mogen werkzaam blijven als schilder van Zijnen Heer prins don Juan van Oosteurijk.'

Het scheen wel, dat de koning er niet toe besluiten kon, om van Teniers een edelman te maken, ten minste hij stond dezen de gevraagde gunst toe op eene voorwaarde, die de gunst zelve zoo niet vernietigde, dan toch uiterst moeielijk ter aanneming maakte. Den 4 november 1657 verleende de koning het brevet van adeldom, op voorwaarde - bittere spotternij! - dat Teniers niet meer voor geld schilderen en zijne schilderijen niet meer voor geld uitstallen zou.

Dit was onmogelijk. Teniers hield er aan te werken en tevens te verkoopen, en hij deed zelfs zijne veilingen openbaar in verschillende Nederlandsche steden aanplakken, zooals nu een notaris of deurwaarder doen zou. Het waren niet zijne eigen kunstgewrochten, die hij aan den man bracht; maar ook schilderijen van andere meesters: Teniers was dus wel degelijk kunstkooper en dit laatste vak beoefende hij meer en meer, naarmate hij oud werd en het schilderen niet vaardig meer van de hand ging.

Hoe het zlj, Teniers werd geen edelman en in stede van in den glans van een blazoen, vereerd en bewierookt, den avond zijns levens rustig op zijn kasteel *de dry Torens* te slijten, werd die oude dag vergald door zijne kinderen, die reeds volop in zijn leven om 's vaders erfgoed twistteden.

Ferdinand de Lesseps en het kanaal van Suez.

In 1805 geboren is Ferdinand de Lesseps vandaag 77 jaren oud, en wel verre van op die hooge jaren te gaan rusten, onderneemt hij de doorsteking der land-engte van Panama en legt hij nog eene bedrijvigheid aan den dag, die ons met bewondering treft.

De heer de Lesseps zag het levenslicht te Versailles. Twintig jaar oud trad hij in de diplomatieke loopbaan en ving deze aan in de legatie te Lissabon. In 1827 en 1828 was hij, onder het kabinet van minister de la Ferronnière, werkzaam in de afdeeling 'handel', werd consul-leer-ling en *attaché* aan het consulaat van Tunis.

In 1831 bevond hij zich in Egypte in het fransch consulaat. Toen in 1834 en 1835 de pest in Alexandrië een goed deel der bevoiking wegmaaide, verving de Lesseps aldaar den consulgeneraal. Moedig had de jonge plaatsvervanger zich in die verschillende oogenblikken gedragen; burgers en kooplieden verkondigden zijnen

jot en koning Louis-Philippe zond hem ter belooning zijner zelfopoffering het kruis van het Legioen van Eer.

In 1836 bezette de Lesseps eene gewichtige plaats in de staatkundige gebeurtenissen, die zich in het Oosten opdeden. Frankrijk had destijds nog een grooten invloed in den Levant en de jonge diplomaat droeg er veel toe bij om het recht van bescherming over de katholieken aldaar uit te breiden.

Gezondheidsredenen deden de Lesseps het Oosten verlaten; in 1838 vinden wij hem uit het brandende Oosten naar het Noorden verplaatst als consul te Rotterdam. Een jaar later was hij te Malaga; in 1842 te Barcelona en daar bevond hij zich in geen gemakkelijke positie, dewijl Frankrijk heel vijandig gezind was opzichtens Espartero.

Bij het beleg en de beschieting der stad was de Lesseps eene ware Voorzienigheid, niet alleen voor de Franschen, maar ook voor personen van andere naties. Een aantal ridderorders kwamen hem dan ook toegevloeid, en koningin Isabella zond hem het onderscheidingsteeken van kommandeur der orde van Karel III; de Franschen te Barcelona lieten eene medaille ter zijner eer slaan en de Kamer van Koophandel deed zijn borstbeeld beitelen.

De omwenteling van 1848 vond hem nog te Barcelona; naar Parijs ontboden om verslag te doen over den toestand van Spanje, vertrok hij later als gezant naar Madrid en nog later naar Rome, waar hij, zoo het schijnt, enkel als schijn-diplomaat is opgetreden, aangezien het toenmalige gouvernement naar een ander doel streefde, en dit ook bereikte, dan de instructiën van zijnen gezant luidden.

Ferdinand de Lesseps nam zijn pensioen en wijdde van dan af zijn leven aan het ontwerp, betreffende de doorgraving van Suez, welke zijnen naam voor eeuwig beroemd maakt en eene weldaad is voor Egypte, gelijk voor gansch de handeldrijvende wereld.

De eerste ontwerpen van doorgraving verliezen zich in den nacht der tijden. Overigens onder Pholomeus II, dus vele eeuwen voor Kristus, bestond er een kanaal, dat aanvang nam boven Bubaste, aan den Nijl, en in de Roode-Zee uitwaterde; doch omtrent het mid- den der VIIIe eeuw (762 à 767) vóór Kristus, was dit niet meer bruikbaar voor de scheepvaart.

Aan eene verbinding tusschen de Middellandsche- en de Roode-Zee was niet gedacht, omdat de toenmalige handelsbetrekkingen dit niet vergden, en Egypte alleen handel dreef met Arabië. De romeinsche keizers verdiepten, met eenige wijzigingen, het kanaal der Pharao's, en na de verovering van het land door de Arabieren, werd dit kanaal niet zelden aan deze of gene politieke of oorlogsomstandigheid opgeofferd.

In de XVIe eeuw kwam het denkbeeld van de verbinding der twee zeeën, drukker dan ooit boven. Uit brieven, te Londen in het Britsch Museum berustend en geschreven door Jacques Savarie, fransch gezant te Konstantinopel, blijkt, dat men aan de doorgraving 100.000 man, 40.000 ezels en 12.000 kemels wilde gebruiken; doch de hooge kosten, welke er vereischt werden, deden het ontwerp verlaten.

In de XVIIIe eeuw, onder Mustapha III, en vooral na de verovering van Egypte door Napoleon, kwam het kanaal der Pharao's weer op het tapijt en men vond, ten noorden van Suez, het spoor van die aloude vaart. Het denkbeeld van doorgraving lachte Napoleon toe. Het rapport dat hem den 6 december 1800 werd aangeboden, bevatte de ongehoorde misrekening, dat het water der Roode-Zee 9.908 el hooger stond dan dat der Middellandsche-Zee. De dwaling werd eerst in 1847 door de heeren Bourdaloue en Talabot grondig weerlegd, en van dan af kon er aan de uitvoering van

het plan met ernst gedacht worden. In 1854 kreeg de Lesseps de concessie van doorgraving.

Den 30 october 1855 had er te Parijs eene vereeniging van deskundigen, uit verschillende natiën gekozen, plaats; de kosten der doorgraving werden op zoo wat 200 millioen frs. geraamd; doch die schatting onderging later aanzienlijke wijzigingen.

In Engeland vond het kanaal hevige en eigenbaatzuchtige bestrijders; men vreesdeFrankrijk's invloed in het Oosten en op de wegen naar Engelsch-Indië. Toen het kanaal echter gegraven was, heeft Engeland zich de aktiën des verkwistenden onderkonings aangeschaft en nu, na den gevoerden oorlog, zijnen invloed op dit punt voor vast gevestigd.

Mieren en insecten.

De Chaillu, de reiziger en jager in Afrika, vertelt het volgende over de mieren en insecten in dat stikheete land:

‘De Basshikouai mieren moeten eene verschrikkelijke plaag zijn. Zij trekken, naar men zegt, nacht en dag voort, in legers van mijlen lengte. De olifant en gorilla kiezen op hunne nadering het hazenpad; de negers vluchten om hun leven, zoodra zij de eerste mier gezien hebben. Een mijner vrienden verzekerde mlj, dat hij in de bergen van Zambeze een dorp geheel door de inwoners verlaten zag, - die in alle richtingen de vlucht hadden genomen, uit vrees voor de mieren. Zoodra het mierenleger eene hut binnendringt, is in weinige minuten alles wat leven heeft er uit verdwenen. Kevers zoo groot als muizen, duizendpooten, muizen en ratten worden oogenblikkelijk verslonden. De sterkste rat is in eene minuut gedood, en in de volgende minuut tot op het been afgeknaagd. Zelfs luipaarden, honden en herten worden even spoedig opgeeten; het onnoemlijk aantal der mieren doet hier alles af. De Basshikouai-mieren zijn 1½ ned. duim lang en sterk genoeg om stukken uit het vleesch te bijten. Eene verdienste bezitten zij toch, namelijk dat zij de witte mieren - die gewone allerschadelijkste landplaag - een doodelijken haat toedragen en, waar zij maar kunnen, verdelgen. Behalve deze, en de zoogenaamde zandmieren - die als schorpioenen bijten en een hevige pijn achterlaten - zijn er verscheidene soorten van vliegen, die verschrikkelijk steken; zooals de igogonai een muggesoort, die zelfs door de huid der negers heenboort en een vreesselijke jeuking veroorzaakt; de ibolai, een vliegensoort, met een angel als een naald, en die fluit terwijl hij iemand steekt; de rochounia, die zich reeds met bloed heeft volgezogen eer men het schier bemerkt en dan eenige uren lang jeukte nalaat, nu en dan door krampen afgewisseld; de cloway, een nestenmakend vliegensoort, bijna zoo groot als een wesp, die den mensch zelfs in het water vervolgen, en met zulk een woede aanvallen, dat de negers, wanneer zij met een kano op de rivier varen en toevallig eener hunner nesten naderen, terstond overboord springen en hunne boot in den steek laten. Deze schijnen de kwaadaardigste kwelduivels van allen. De plaats waar zij bijten, blijft twee of drie dagen pijnlijk.’

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

XV.

Het kon niet missen of de voorvallen waarvan de herberg van Waterloo zoo onverwacht getuige geweest was, moesten, gelijk wij reeds gezegd hebben, den burggraat Donatien de Monaville ruime stof tot nadenken geven.

Het was hem onmogelijk niet te gelooven, dat er een geheimzinnige band bestond tusschen Paul Gibraltar en zijne verloofde. Deze had zich aanvankelijk te diep geschokt getoond om haar onmiddellijk eenige opheldering te durven vragen. Nochtans kon hij niet lang toeven met die verklaring te vorderen, als zij hem die niet uit eigen beweging gaf.

Daags daarna, toen hij de Desherbiers op den gewonen tijd kwam bezoeken, vernam hij, dat Pauline ongesteld was en hem niet kon ontvangen. Het geval had niets verwonderlijks en hij ging zich verwijderen toen de heer Desherbiers hem verzocht te blijven.

De grijsaard scheen niet op zijn gemak en eerst na een wijl overlegd te hebben, ving hij volgenderwijze aan:

Mijnheer de burggraaf, het betreurenswaardige ongeval van eergisteren heeft u moeten verrassen en u reden gegeven hebben tot zekere vooronderstellingen.....Gij zult u verbeeldhebben, dat die nietswaardige door vroegere betrekkingen met ons min of meer gerechtigd was om te handelen gelijk hij gedaan heeft....... Welnu! dit is in 't geheel niet het geval! Ik geef u hiervan de bepaalde verzekering..... Alleen heeft die droevige held van de Commune van Parijs in nauwe betrekkingen gestaan met een lid mijner familie en daaruit zijn omstandigheden geboren, waarin mijne kleindochter en ik zelf ongelukkigerwijze gemengd geweest zijn..... omstandigheden, waarover wij niet behoeven te blozen. Ik zou ze u derhalve wel kunnen meêdeelen, maar door zoo te handelen, zou ik een geheim verraden, dat niet mij alleen toebehoort..... Als waar edelman, die gij zijt, moet gij mij begrijpen, want gij zoudt in mijne plaats zijnde eveneens handelen, daar ben ik zeker van.

Donatien knikte toestemmend.

‘Ik ontveins mij niet,’ ging de heer Desherbiers voort, ‘hoe onaangenaam het voor u is u tegenover een dergelijken toestand geplaatst te zien, zonder bekend gemaakt te kunnen worden met de feiten, welke dien hebben doen ontstaan; maar ik herhaal het, het is mij voor het oogenblik bepaald onmogelijk u eennadere opheldering te geven. Alleen verklaar ik u, op mijne eer, dat bedoelde deugniet mijne dochter slechts te onderhouden had over zaken, die een derden persoon betreffen..... Dat is, dunkt mij, voor u genoeg om u gerust te stellen omtrent het eenige punt, waaromtrent ge belang kondet hebben..... Hoe dit ook zij, ik herhaal het, het is mij onmogelijk in nadere bijzonderheden te treden...... Met het oog op deze onmogelijkheid is het mijn plicht u uw woord terug te geven.

Groote zweetdruppelen perelden op het voorhoofd van den jonkman, die onrustig op zijn stoel heen en weer schoof. Gewis, hij vond de verklaringen van Pauline's grootvader zeer duister en verward. Hij bleef zonderlinge twijfelingen voeden; maar de verkeering afbreken, van een huwelijksvereeniging afzien, waaraan hij in zekeren zin zijn leven verbonden had. neen! tot geen prijs was hij daartoe te bewegen,

‘Mijnheer,’ zegde hij tot den grijsaard, terwijl hij hem bij de hand vatte, ‘ik moet u gelooven... ik geloof u... Ik herhaal derhalve het aanzoek, dat ik bij u gedaan heb, en wensch zelfs dat de verbintenis zoo spoedig mogelijk plaats vinde.’

‘Gij hebt een groot en edel hart, mijnheer de burggraaf!’ sprak de heer Desherbiers met aandoening, ‘en ik ben u recht erkentelijk voor een vertrouwen, dat mij in hooge mate vereert, en ten volle verdiend is, daarvan kunt gij u verzekerd houden. Ik ga derhalve beschikkingen nemen om een wensch te vervullen, dien wij allen deelen.

Intusschen heb ik u nog een verzoek te doen: namelijk dat gij Pauline onkundig laat met het onderwerp van ons tegenwoordig gesprek.'

'Ik had mij dit reeds voorgenomen, mijnheer,' antwoordde Donatien, 'en ik verzeker u, dat mij dit zwijgen zeer weinig moeite kost in verband met hetgeen gij goedgevonden hebt mij mee te deelen.'

De heer Desherbiers was tot in het diepste zijner ziel getroffen door het onbegrensde vertrouwen, waarvan Donatien bewijs gaf, en hij scheidde van hem, opgetogen over de uitkomst, die hij verkregen had.

Het was er verre van af, dat zijn aanstaande schoonzoon in even tevreden gemoedstoestand verkeerde... maar hij had het in zijn belang geacht, de betuigingen van den heer Desherbiers schijnbaar als goede munt aan te nemen, zich voorbehoudende, niets te verzuimen om ophelderingen te bekomen van Paul Gibraltar, door bemiddeling van Luigi, die den gekwetste naar zijne eigene woning had doen vervoeren, waar hij hem met de grootste zorgvuldigheid verpleegde. Donatien zag zich echter in zijne verwachting teleurgesteld. Paul Gibraltar bleef een hardnekkig stilzwijgen bewaren over de reden die hem bewogen hadden om te handelen zooals hij tegenover Pauline Desherbiers gedaan had.

Gelijk hij beloofd had, repte de burggraaf met geen enkel woord tegen zijn verloofde over de beruchte zaak in Waterloo, maar in zijn binnenste verwachtte hij toch, dat zij er het eerste van beginnen zou. Dit was echter het geval niet. Deze dubbele terughoudendheid veroorzaakte, gedurende verscheidene dagen, in hun nen omgang een zekere gedwongenheid en koelte, welke echter langzamerhand weken, dank zij den goeden wil, waarmee allen bezield waren, om de echtverbintenis zoo spoedig mogelijk te doen plaats hebben.

XVI.

In gemeenschappelijk overleg werd de dag voor de voltrekking van het huwelijk binnen een kort termijn vastgesteld.

Middelerwijl hadden beide partijen in het geheim wederzijdsch nieuwe narichten ingewonnen. De heer Aubry Beaubourg, de ex-beambte van policie te Parijs had Donatien alles nog eens bevestigd, wat hij omtrent den heer Desherbiers gemeld had, en de heer Mangonneau, de voormalige directeur der gevangenis van Nancy, die een welgesteld grondeigenaar geworden was, had nog nader getuigd van de adellijke afkomst, het aanzien en het groote vermogen van den burggraaf.

Behoudens de zwarte stip, welke die Paul Gibraltar aan den gezichteinder vormde, was het vertrouwen van weerskanten dus zeergroot en vast.

De gewone afkondigingen hadden plaats en het huwelijk zou binnen weinige dagen voltrokken worden, toen op zekeren namiddag, Donatien en Luigi zich naar het koffiehuis 'à *la Renaissance'* in de Passage van St. Hubert begaven. Daar zouden zij den ex-kolonel vinden, die daags daarna naar Londen zou vertrekken, waar hij, naar hij zegde, liever woonde dan te Brussel, dewijl hij er meer voormalige kameraden zou vinden en er gemakkelijker in zijn levensonderhoud zou kunnen voorzien.

De drie mannen hadden plaats genomen aan een tafeltje rechts van het buffet, achter in de zaal, waar het altijd tamelijk duister is. Plotseling stak men, ofschoon de avond nog niet gevallen was, het gas aan, en zoodra het licht haar schijnsel afwierp, sprong de Italiaan half van zijn bank op en stiet Donatien, met al de teekenen van een levendige ontroering, met den elleboog in de zijde.

‘Wat is het? wat wilt gij?’ vroeg de burggraaf fluisterend.
‘Ongelukkige! hebt gij dan niet gezien.... Zie, daar ginds, vlak bij de deur, links....’
Het was de beurt van Donatien om hevig te ontroeren.
‘Vervloekt! hij is het!’ morde hij; ‘ik ben verloren.’
En met een doodsbleek aangezicht drukte hij zijn hoed op zijn hoofd en keerde zich haastig om. Luigi had hetzelfde gedaan. WatGibraltar aangaat, deze had niets gezien, niets gehoord, verdiept als hij was in de lezing van een dagblad.
Wie was dan toch degene, wiens aanblik den Italiaan en den Franschman zulk een schrik aangejaagd had?
Het was een man van omstreeks vijf en dertig jaar, zwaarlijvig, lang van gestalte en wiens gelaat schranderheid uitdrukte, terwijl zijne manieren en kleeding iemand van opvoeding aanduidden. Overigens, is hij reeds vluchtig in ons verhaal voorgekomen te Givet en te Hastière: in een woord, het was de advocaat René Morlant. Hij was in een levendig gesprek gewikkeld met iemand, die iets ouder dan hij en zeer eenvoudig gekleed was, en wiens ongemeen beweeglijke gelaatstrekken een buitengewone slimheid uitdrukten.
‘Er valt niet aan te twijfelen of die advocaat van de hel is hier om ons!’ fluisterde Monaville zijn vriend in het oor; ‘de tegenwoordigheid van Jean Rotentout bewijst het overigens genoegzaam.’
San Marco zat met over elkander gekruiste armen verslagen en versuft voor zich te staren.
‘Gij hebt gelijk,’ sprak hij, ‘het gevaar is dreigend en dit juist nu als gij op het punt zijt!.... Daar heeft de duivel de hand in! Gij kent mij, ik weet altijd nog wel een uitweg te vinden; maar hier schiet mijn vindingrijkheid te kort. Het is zeker, dat hij ons zal ontdekken, dat hij uw ophanden huwelijk zal vernemen als hij het niet reeds weet.....
Luigi loosde een diepen zucht.
‘En als hij ons eens ontwaart!’ hernam Donatien; ‘wat is het ongelukkig dat wij hier gekomen zijn!’
‘Ja en neen: wij zijn gewaarschuwd, dat is een voordeel. Wat betreft ons op dien afstand te herkennen en gezeten als wij zijn, is niet waarschijnlijk, of hij moet opstaan en het buffet naderen..... Maar zie eens! zij staan beiden Op..... zij nemen hunne hoeden.....’
‘Laat ons ook heengaan!’ riep de burggraaf, die al zijn geestkracht scheen herkregen te hebben. ‘Mijnheer Gibraltar, wij moeten u verlaten... Gij wacht iemand, dus moet gij nog wat blijven... Wij komen zoo spoedig doenlijk terug... tot weerziens!...’
Op dat oogenblik verlieten René Morlant en zijn medgezel het koffiehuis en nauwelijks waren zij tien stappen ver of Donatien en Luigi volgden hen op den voet. Deze hoefden hen niet lang te volgen: zij zagen hen het *Hotel de l'Univers* binnengaan, waaruit zij natuurlijk afleidden, dat zij daar hun intrek genomen hadden.
‘En denken,’ riep de Italiaan, de vuist ballende, uit, ‘dat wij hen op hun gemak moeten laten samenspannen. O, beschaafde stad! o, waakzame en ieverige policie! O, bevolking, waar men waarschijnlijk geen twee menschen zou vinden, die..... op dit oogenblik zijt gij mijeen gruwel! Ach! ware het in mijn land!’
‘Geen hoop meer! geen hoop hoegenaamd meer!’ morde Donatien.
‘Oho! mijn waarde,’ hernam Luigi, ‘nu gaat gij al te ver.... Laat ons naar uw woning gaan..... Wij zullen rijpelijk met elkander overleggen wat ons te doen staat en in allen gevallen den strijd volhouden. Wij hebben samen wel voor andere vuren gestaan die zeker nog veel gevaarlijker waren.

XVII.

Ziehier wat er dienzelfden avond ten huize van den heer Desherbiers plaats greep.

Het was omtrent een half uur nadat de beide personen, wier tegenwoordigheid te Brussel den burggraaf de Monaville en Luigi San Marco zulk een levendige bekommering inboezemde, het *Hotel de t'Univers* binnengegaan waren. Pauline en hare peettante waren een bezoek gaan afleggen bij mevrouw de Trenoy en na

het vallen van den avond besloten de heer Desherbiers en zijne vrouw eene wandeling te gaan doen langs de Paleizenstraat, naar de brug van Laeken.

Middelerwijl kwamen de beide dames thuis. Zij hadden hare hoeden nog niet afgezet of de meid, een boerin die voor het eerst in dienst was, kwam haar verwittigen, dat zij een man in het salon gelaten had die mejuffrouw Desherbiers voor eene zaak van het hoogste gewicht moest spreken.

Pauline ontstelde en naar de deur gaande van het vertrek, waarin zij zich bevonden, sloot zij die met den sleutel af.

'Wat voert gij toch uit?' vroeg haar peettante.

'Ik vrees, dat hij het weer is,' antwoordde het jonge meisje.

'Kom, wat een dwaasheid! hij zal zich wel wachten om zich nog eens hier te vertoonen.... hij weet, dat hij er te veel bij te verliezen heeft.' Zich daarop tot de meid wendende, ging zij voort: 'Gij hebt zeer onvoorzichtig gehandeld met een onbekende hier binnen te laten, maar, enfin! het is nu eenmaal zoo..... Laat hooren: hoe ziet hij er uit? Is hij nog al lang, zwart van haar en baard, heeft hij een dikken neus?

'O neen, niets van dat alles, mevrouw, en ik moet u zelfs zeggen, dat hij zulk een vreemd gezicht heeft en zoo zonderling gekleed is, dat men hem evengoed voor een vrouw als voor een man kan aanzien.'

'Gij maakt mij waarlijk nieuwsgierig,' hernam mevrouw de Martinpré; ik zal vooruit gaan, ik, de dochter van een krijgsman, die op het slagveld van Waterloo den dood vond..... Gij moet mij volgen, mijn lieve petekind.'

EEN DUISTER VERLEDEN. - De brief.

Het salon van den heer Desherbiers was een tamelijk ruim vertrek, waarvan het ameublement hoofdzakelijk bestond uit schilderijen en oudheidkundige voorwerpen, waaraan de grijsaard zeer gehecht was, en die hij met groote kosten tijdens den inval der Pruisen uit Parijs verzonden had. Dit salon, hetwelk vroeger door den schilder V. bewoond was geweest, was langs de wanden bezet met paneelen, waarop de kunstenaar allerlei tafereelen geschilderd had. Een dier paneelen, een onweder voorstellende, was niets anders dan eene deur welke toegang verleende tot een kamerke, dat op den trap uitkwam.

Op het oogenblik dat mevrouw de Martinpré het salon wilde binnengaan, vernam zij een luid getrappel, waaruit zij afleidde, dat de persoon, die daar wachtte ongeduldig werd. Inderdaad, blj het opendoen der deur, ontwaarde zij dan ook, dat hij op en neer liep en alles wat hem omringde, nauwkeurig beschouwde bij het licht eener lamp die op een gebeeldhouwden, eikenhouten kist stond.

De beschrijving, die de meid van den onbekende gegeven had, was juist; het was inder daad een wezen met een lachwekkend voorkomen en zeer zonderlinge kleedij.

‘Ik heb gewis niet de eer met mejuffrouw Desherbiers te spreken?’ zegde hij met een pieperige stem.

‘Neen!’ antwoordde de oude dame, eenigszins geraakt. ‘Pauline,’ riep zij, ‘gij kunt gerust komen.’

Het meisje verscheen dadelijk, en het zonderlinge personage reikte haar zonder een woord te spreken een verzegelden brief over.

‘Van wien komt dat?’ vroeg de toekomstige burggravin de Monaville.

‘Dat komt uit de urn van het noodlot!’ werd haar geantwoord op een toon, die plechtig moest verbeelden.

‘Ik bid u, lieve peettante, lees gij dezen brief eens?’ verzocht Pauline, haar zenuwach- tig het papier toestekende.

Mevrouw de Martinpré nam het aan, maakte het open en zag het in.

Terwijl het geheimzinnige schrijven de geheele aandacht der beide dames boeide, opende de zonderlinge boodschapper omzichtig het paneel waarvan wij gesproken hebben en verdween zonder dat zij het gewaar werden.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 8]

Onze gravures.

Alleen op de wereld.

Zoo heeft de befaamde schilder Jos Israëls een zijner schilderstukken betiteld. Het schijnt dat, na dat onze hoofdredakteur een zijner populaire verhalen met dien titel in de wereld bracht, schilders, vertalers, schrijvers en dichters daarop de noodige varianten maken.

Israëls brengt ons aan een sterfbed; het ziet er in huis arm uit. Een kruik en een glas op tafel, ziedaar al de weelde. Geen hoopgevend niedeeijnfleschke zelfs blikkert ons hier of daar tegen. De zieke of stervende is het laatste, het eenige dochterke van den vader, die zijne vrouw reeds lang geleden heeft zien ter ruste gaann.

Dat kind eens dood, zal hij alleen, gansch alleen zijn in de wereld, en men begrijpt dat hij in stomme smart op den grond staart. Zijne haren worden grijs, de ledematen stram, de vingers krijgen het houterige van den ouderdom, van de doodskist zouden wij schier zeggen.

Er heerscht in dat armzalig vertrek iets kouds, iets verstijvends. Wij, die gelooven en hopen, die den uiterlijken vorm in het godsdienstige niet versmaden, wij zoeken tevergeefs in die kamer een palmtak, een rozenkrans, een kruisbeeld, die onze gedachten naar hooger doet opklimmen en daar troost zoeken voor het aaidsche lijden.

Vandaar dat die kamer ons nog naakter, de smart ons nog prangender, de armoê ons nog nijpender voorkomt. Alleen het zuivere gevoel van godsdienst werpt een zonnestraal door dergelijke kamer, over dergelijk levenspad en maakt dat men niet alleen op de wereld staat!

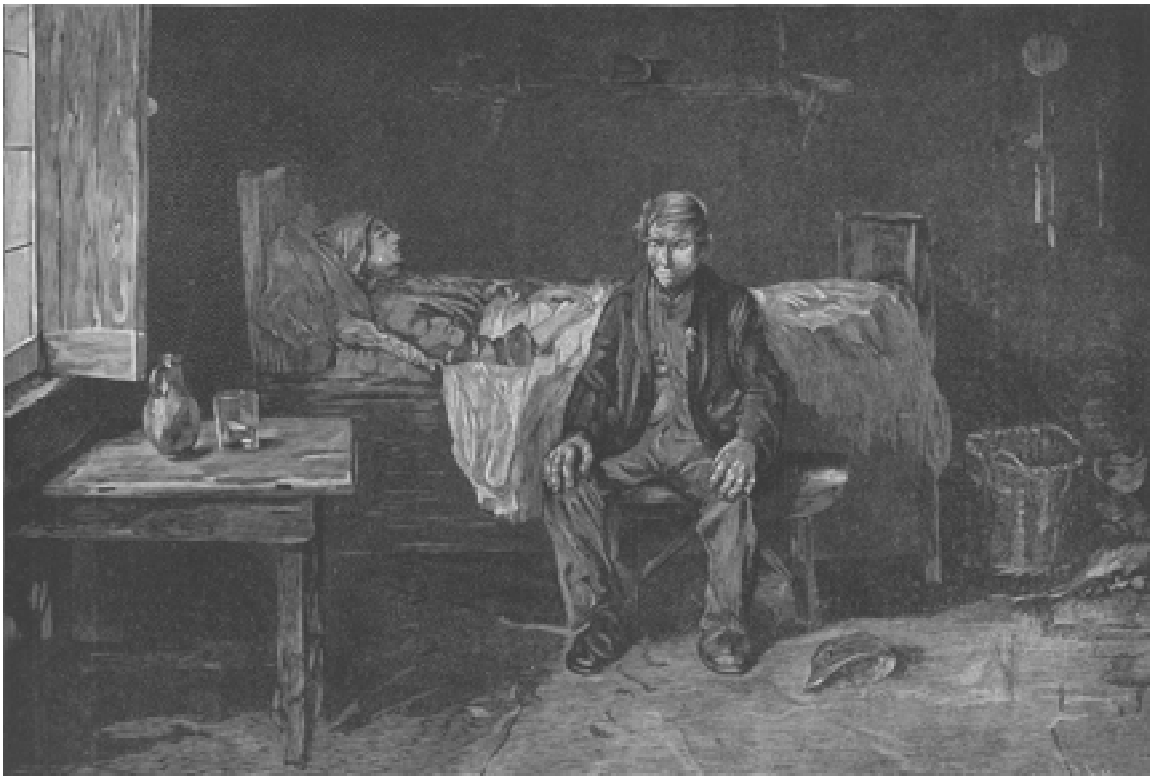

ALLEEN OP DE WERELD, NAAR JOZEF ISRAELS.

Gij deugniet!

‘Bij alle duivels!’ bromt de kapitein der kurassiers, ‘het uur van het revue is daar, en die rakker van een schoenmakersjongen brengt mijne rijleerzen niet!’

‘Ja,’ roept Mevrouw, ‘en ik brand van verlangen om eene goede plaats te hebben bij de parade; ik wacht reeds een uur op mijne Wit stoften bottienen!’

Ja, gesabelde, gepluimde en gepantserde *veldheer,* gij moogt tempeesten en tieren zooveel gij wilt; gij gesatijnde, gekrulde en geparfumeerde Mevrouw, moogt spoken zooveel gij lust hebt, dat zal toch den kleinen deugniet niet gauwer doen gaan.

Wat heeft hij in de straat ook al niet te doen! Hij zou misschien niet eens mogen stilstaan voor ieder winkelraam; hij heeft zeker geen praatje te houden met den apthekersjongen, die voor zijn meester ‘menschen vergif’

rondbrengt; hij heeft zeker de eer van zijnen 'baas' niet op te houden, door den schoenmakersleerling van dezes konkurent af te ranselen; hij zou zeker die half gerookte cigaar niet mogen oprapen, vuur vragen en de lichtblauwe wolken om zijne ooren en borsteligen kop doen opklimmen?

Maar wat pretentie, wat tirannieke gedachten, wat verdrukkende denkbeelden spelen aan die aristocraten toch door het hoofd! leder moet tijd hebben voor zijn werk op dit wereldje, en als de kapitein er tijd in steekt om zijne kurassiers te doen marcheeren; als Mevrouw er tijd toe neemt om langs de straten te paradeeren, zal hij, de schoenmakersjongen, ook zijnen tijd nemen om *zijn* werk af te doen.

Eindelijk is hij toch den breeden trap opgegaan, heeft den kleurigen looper, de koperen roeden bekeken zonder iets te vinden dat hem nog kan bezig houden; is eindelijk op de hoogste treê gekomen, heeft daar zijne cigaar behoorlijk op het marmer gelegd en maakt zich gereed, al loopende en hijgende, zijn werk af te leveren, nu hij eensklaps hoort roepen: 'gij deugniet, gij luierik, gij straatlooper, gij dagdief!'

De jongen staat stil en ziet in eene prachtige kooi, een grooten groen-gelen papegaai zitten. In het eerste oogenblik wil hij kwaad worden, zijne schoenen en leerzen neerleggen, de mouwen opstroopen - en vechten. Men laat zich zoo gemakkelijk niet beleedigen, zelfs niet door.... de waarheid, niet waar?

Het minste nadenken brengt hem echter tot bezinning, en eene houding aannemende van minachting en spot, zegt hij:

'Luierik, straatlooper, dagdief? Maar dat moet gij zelf zijn, gij, groen-gele aristocraat, want luieriken, straatloopers en dieven zet men achter de tralies zoo als u. Met zoo'n gemeen volk zal ik mij niet *encanailleeren;* ik zal mij zelfs niet verlagen om mij over u, bij die goudvink van een meester, te beklagen! Maar als ik president der republiek zal geworden zijn, zal ik u, voor de beleediging mij aangedaan, broederlijk doen fusilleeren!'

Op dat oogenblik viel de platte hand van den kapitein den jongen socialist zóódanig tegen het oor, dat bij schier van alle trappen tuimelde, terwijl de papegaai nog altijd riep: 'straatlooper, dagdief!'

Een steentje in zijn leers.

Wat een geestig en recht lief tafereeltje geeft ons hier de duitsche schilder Ziermann te zien! 't Is een eenvoudig, maar diepzinnig onderwerp en dat recht schilderachtig is weergegeven. Waarom kunnen onze vlaamsche kunstenaars niet opmerken gelijk de Duitschers?

De ouden kiekenkoopman heeft, in den warmen junidag, een langen weg afgelegd; met zijne mars beladen stapte hij, met zekeren en vasten tred, door den zandweg; doch zie, zijne 'stiefels' zijn precies niet nieuw meer en door een losgegaan naadje, heeft zich een klein steentje binnengedrongen en dat maakt hem in den beginne den gang moeielijk en weldra onmogelijk.

Op eene lommerrijke plaats, onder de hooge boomen, zet hij zich neer, trekt den ouden leers uit, laat voorzichtig den voet op den hiel rusten en schudt den lastigen binnendringer en zijne even lastige helpers uit het schoeisel, terwijl de haan, in de

mars, door de spijlen loert, misschien wel omdat hij denkt, in zijne hanenverbeelding, dat de koopman gouden graan uit zijnen leers schudt.

De man is niet heel welgezind; doch alshij altijd zoo gauw als nu van de steentjes kan verlost worden, die hem ih zijnen levenswandel zullen plagen, mag hij zich recht gelukkig heeten.

Hoevelen moeten er door het leven gaan, wier gang wordt gepijnigd, en die echter voor het oog der menschen gebaren recht te gaan en te glimlachen van plezier, terwijl zij integendeel heimelijk wegkrimpen van pijn, schrik, knaging, wroeging en wanhoop?

Hoevelen loopen er heimelijk met steentjes in den leers, die men diefstal, schelmerij, haat, vijandschap, onbetaalde rekeningen, jammerlijke misrekening, of wat zoo al meer noemt?

Die steentjes, scherp, hoekig, pijnigend schudt men zoo gemakkelijk niet uit, als gij de uwe, koopman; zij, die deze in den leers hebben, hoe rijk ook, slenteren en hinkelen er soms mee, totdat zij in het graf tuimelen; gij, gij hebt ze uitgeschud en wandelt daarna weer welgemoed en vroolijk voort naar de plaats van uwe bestemming!

Het Egyptische leger.

Het zal zonder twijfel den lezer der *Illustratie* welgevallig zijn hier iets naders te vinden over het egyptische leger, dat in de laatste gebeurtenissen eene belangrijke rol vervulde. Sedert het optreden der europische financie-contrôle in de zaken van het land der Pharao's werd het legereijfer, dat vroeger 50.000 man beliep, aanzienlijk verminderd. In de firman, aan Tewfikpacha verleend, werd dit cijfer op 18.000 bepaald, doch het zou, in zake van oorlog, door de Porte kunnen verhoogd worden.

De willekeurige opeisching der rekruten werd den 1 november 1880, volgens eene op dien datum van kracht zijnde wet, vervangen door den algemeenen dienstplicht en de diensttijd bepaald op 15 jaar. Deze vangt aan op het 20^{e} jaar, wanneer er 4 jaar actieve dienst volgt, 5 jaar reserve en 6 jaar *redif* of landweer.

Deze wet heeft echter, ten gevolge van het onvoldoende budjet van oorlog, ten beloope van 9.568.000 fr., geene volledige toepassing kunnen vinden. De armee bestaat uit rekruten, die in januari afgelost worden, verder uit vrijwilligers en uitgediende manschappen.

Eene juiste berekening over de egyptische oorlogsmacht was er tijdens den krijg schier niet te maken. Over het algemeen rekende men 8.000 man infanterie, 1000 man kavallerie en 1000 man artillerie, terwijl dit getal door irreguliere troepen aanzienlijk vergroot wordt.

De kleeding, uitrusting en bewapening der egyptische armee is naar de europeesche wijze gedaan. De infanterie heeft Remington-geweren, de veldartillerie Krupp-kanons, 7 centimeterachterladers. De excercitie bij het voetvolk is op fransche manier ingericht; doch kavallerie en artillerie integendeel op pruisische.

Dit laatste is hieraan te wijten, dat prins Hassan, de jongste broeder van den tegenwoordigen onderkoning, geruimen tijd in de pruisische garde-kavallerie heeft gediend.

Onze teekening stelt den infanterist en den kurassier voor. De laatste vormt de wacht des khedifs, houdt te Kaïro garnizoen en is voortreffelijk uitgerust. De officieren

zijn niet alleen inlanders, maar ook Turken, Tscherkessen en personen, die uit andere legers voortkomen.

De artillerie heeft zich in den laatsten oorlog niet onverdienstelijk gedragen en getoond dat zij al het mogelijke voordeel uit de dracht harer kanons wist te trekken, bij de beschieting van Alexandrië.

Op den boord van den afgrond.
Een spaansche dorpsgeschledenis.
(*Vervolg.*)

III.

Drie jaren zijn verloopen sinds Lorenzo, voor de eerste maal op handen en voeten voortkruipende zijn weg over den vonder gezocht heeft. Hoe dikwijls mag dat sinds dien onheilvollen nacht voorgevallen zijn? Laat ons zien hoe het in zijn huis en zijn gezin gesteld is.

Het is ongeveer twee uur in den namiddag: Lorenzo gaat voor zijn huis op en neer met een dochterke van omstreeks twee jaar op den arm. De smederij is gesloten en de slekkenhoop begroeid met gras en onkruid. Lorenzo ziet er ziekelijk en vervallen uit; zijne kleeding is nog proper en zorgvuldig versteld, maar de armoede spreekt er duidelijk uit. In den hof heeft het onkruid wederom de overhand bekomen en de woning vertoont niet meer dat beeld van onberispelijke zuiverheid en stil geluk van die dagen, toen er een maand verloopen was sedert de echtvereeniging van Rosa met Lorenzo.

Het dochterke op Lorenzo's armen was een schoon, aanvallig kind, maar het zag er droevig en ziekelijk uit. Haar vader poogde tevergeefs het op te vroolijken, door het nu eens een bloempke te geven, dan weder een liedje te zingen, het op de armen te wiegen en van tijd tot tijd met teederheid te kussen en te liefkozen.

Op dat oogenblik verliet Menchaca zijne woning, sloeg den weg naar den vonder in en bleef in het voorbijkomen bij Lorenzo staan.

‘Gij hebt een lief kind!’ zegde hij.

‘Er ademt geen lieflijker in geheel Biscaye!’ antwoordde de arme vader. ‘Alle aardsch lijden beteekent niets, als de goede God mij slechts dit kind laat.’

‘Ik houd ook veel van kinderen; maar voor kindermeid te spelen gelijk gij zou mij toch niet aanstaan.’

‘Omdat gij geene kinderen hebt! Hadt gij er, gij zoudt er trotsch op zijn, en u gelukkig rekenen, ze te kunnen verzorgen, ze opte passen, en om ze op te vroolijken niet alleen kindermeid maar zelf weer kind willen zijn.’

‘Geef het kind aan de moeder en ga met mij een partij spelen.’

‘Rosa is naar de markt en ik ben het spelen in de herberg moede.’

‘Gij zijt een zot.’

‘Het kan wel zijn!’

Menchaca zette zijn weg voort en toen Lorenzo hem de brug zag overgaan, werd hlj mismoedig en verdrietig.

Nu verscheen de ‘Wijnzak’ in hare huisdeur met het welbekende voorwerp onder den voorschoot en kwam insgelijks langs Lorenzo heen.

‘Wel, Lorenzo, wat gewent gij u voortreffelijk aan uwe nieuwe betrekking!’ spotte de oude.

‘Nood breekt wet,’ antwoordde hij.

‘Maar uwe smidshamer schijnt gebroken te zijn; ik heb hem ten minste sinds weken niet gehoord.’

‘Het doet mij leed genoeg,’ morde Lorenzo somber.

‘Zoo? Geen werk meer?’ zette zij scherp haar verhoor voort.

‘Neen.’

‘Daar zult gij zelf wel de schuld van dragen.’

Hij gaf geen antvoord: hij wist maar al te goed, dat zij volkomen de waarheid sprak.

‘Het is waarlijk geen wonder,’ ging zij onbarmhartig voort. ‘Daar kwamen de lieden een half dozijnmaal, met hun gereedschappen beladen, van uren ver in het rond en moesten eveu zoo dikwijls onverrichter zake weer naar huis gaan, omdat de smid niet aan den arbeid was: daaronder verliest dan ook de lankmoedigste klant ten laatste zljn geduld.’

‘Laat mij gerust, ik heb uwe predikatiën niet noodig!’ snauwde Lorenzo haar grimmig toe, maar ook ditmaal was het niet zijn geweten, maar zijn belachelijke ijdelheid die zich gekwetst gevoelde.

‘Dan hebt gij u reeds bekeerd, daar gij geen predikatie meer noodig hebt? Nu, dat verheugt mij en nog meer zal uwe arme vrouw zich daarover verheugen, die waarlijk een fortuintje gehad heeft toen zij u trouwde.’

‘Nu zeg ik u voor de laatste maal dat gij mij gerust zult laten! Bemoei u met uw eigen zaken?’ schreeuwde Lorenzo met klimmenden toorn.

‘Loop heen, wildzang, ik meen het goed met u! Laat mij uw kleinen engel slechts een kus geven!’ En wezenlijk naderde de oude het kind, kuste het en riep uit: ‘Lieve engel! wat zult gij ongelukkig zijn!’

Lorenzo boog stilzwijgend het hoofd, om twee tranen te verbergen, die in zijne oogen opwelden; nadat echter ‘de Wijnzak’ verder gegaan was, liet hij aan de velen, die ze volgden, den vrijen loop, en kuste zijne kleine lievelinge met onuitsprekelijke, weemoedige teederheid.

Kort daarop zag hij Rosa in de richting van de kerk met een korf op het hoofd naar den vonder afdalen. Ook aan haar was een groote verandering waar te nemen. Verdwenen was de bloeiende blos, welke eens op hare wangen geschitterd had; de arme vrouw was in den loop van drie jaren wel tien jaar ouder geworden.

Het kind begon te lachen en te kraaien toen het zijne moeder in het oog kreeg; met reiklialzend verlangen strekte het de armkens naar haar uit en riep haar luide. Ook over Lorenzo's trekken kwam een schemering van genoegen bij het zien van zijne Rosa. ‘Moeder, brood! brood!’ riep het kleine meisje en zag begeerig naar den korf der moeder.

‘Ja, mijn hartediefke!’ lachte Rosa, terwijl zij de kleine liefkoosde en een stuk wittebrood uit den korf nam.

Het arme kind viel er met waren geeuwhonger op aan. Ook Lorenzo stad de hand in den korf, haalde er een ander, dik stuk brood uit en begon dit met niet minder graagte op te eten.

‘Hoe! hebt gij niets gegeten, mijn beste?’ vroeg Rosa.

‘Er was immers geen brood in huis?’

‘Ik had u toch verzocht wat bij een buurvrouw te leenen.’

‘Ik heb zoowel ‘de Wijnzak,’ als Menchaca's vrouw om een stuk gevraagd; u wilden zij het gaarne geven, doch mij niets.’

‘En mijn kind moest honger lijden!’ riep Rosa diep bedroefd uit.

‘Ook het kind wilden zij eten geven maar mij niets; ik wenschte haar naar den duivel en ging heen.’

‘Dat kondet gij doen, Lorenzo, en het kind laten hongeren?’

‘Men heeft toch ook nog zijn gevoel van eigenwaarde.’

‘Dat men ten offer brengt om een onschuldig wicht eten te verschaffen,’ meende de moeder.

‘Gij hebt gelijk,’ antwoordde Lorenzo, bijkans weenende van afkeer van zich zelven; ‘ik ben een dwaas en een ellendeling, die niet waardig is de vader van zulk een engel en de man van eene heilige te zijn.’

‘Thans overdrijft gij weer, mijn beste. Laten wij hiervan zwijgen en ons liever verheugen. Ik breng niet alleen brood maar ook geld voor eenigen tijd mede. Fruit en groenten heb ik duur verkocht en bovendien op de markt een uwer schuldenaars ontmoet, die mij zijne rekening betaald heeft.’

Inderdaad aten zij dien dag in vrede en eensgezindheid met elkander en Rosa vergat voor het oogenblik niet alleen de zware vracht, welke zij des morgens naar de naburige stad gedragen had, maar ook de veel zwaardere lasten des levens, die zij door haar huwelijk met Lorenzo op zich geladen had. Zij waren toch recht ongelukkig: Lorenzo had zijn vrouw en zijn kind lief; hij zag in, dat zijn levenswandel beiden ongelukkig maakte. Maar al nam hij zich ook elken dag plechtig voor, den drift te bedwingen, die hem beheerschte en tot den bedelstaf voerde: de drift tot het

drinken was sterker dan zijn wil, en dreef hem elken dag weder naar de kroeg. Geminacht door al zijne buren, had hij weldra vrienden noch klanten meer. Zijn eenige omgang was Menchaca en twee of drie gezellen van dat soort, die evenals Lorenzo het dagelijksche brood van hun huisgezin in de herberg verbrasten, De arme Rosa werkte en zuinigde uit met rustelooze vlijt en met een gelatenheid en wilskracht, die wezenlijk een 'heilige' gelijk haar man haar genoemd had, niet onwaardig waren; maar al hare inspanning, al hare heldhaftige opofferingen waren niet in staat om, naast de liederlijke levensvenswijze van haar man, het noodige voor de huishouding bijeen te brengen.

Na het middagmaal sliep het kind op Rosa's schoot in; zij legde het in haar bedje en nam den watereemer, om naar de bron te gaan; de hond vergezelde haar.

Lorenzo trad op het balcon; hij zag 'de Wijnzak' voorbij komen met den gevulden zak onder den voorschoot.

'Dat is braaf, Lorenzo,' riep de oude hem toe; 'zoo bevalt gij mij: fatsoenlijk thuis blijven en niet elken namiddag, dien God geeft, naar de kroeg loopen en zich vol drinken met de woeste dronkaards daar.'

Deze woorden hadden in geenen deele de heilzame uitwerking, die 'de Wijnzak' daarmede beoogde, maar juist de tegenovergestelde. Lorenzo's verbeeldingskracht spiegelde hem aan den eenen kant voor de oogen, hoe de oude met haar man in behaaglijke, huiselijke vrede met langzame teugen den pasgevulden wijnzak ledigden; aan den anderen kant zag hij in den geest hoe Menchaca met zijn gezelschap onder vroolijk. gesnap de kan in het ronde lieten gaan: zijne goede voornemens bezweken evenals altijd voor deze verlokkende beelden. Lorenzo ging naar de kas, waarin zijne vrouw het van de markt meegebrachte geld had weggelegd, nam er een gedeelte van af en haastte zich den weg naar de herberg in te slaan, vóór de arme Rosa terugkwam. Hij zocht en vond telkens een voorwendsel om den drankdrift te bevredigen, wiens slaaf hij was: had hij verdriet, dan dronk hij om het te vergeten, en had hij vreugde, dan deed hij hetzelfde om dit feestelijk te vieren. Het voorwendsel, dat hij ditmaal aangreep om zijn bezoek aan de kroeg te rechtvaardigen, was de goede marktprijzen die zijne vrouw gemaakt had.

Toen Rosa met den watereemer op het hoofd terugkeerde, zag zij haren man juist over den vonder gaan: zij riep hem luide en hij bleef een oogenblik staan, weifelende tusschen plichtbesef en hartstocht. Plotseling zette hij echter zijn onheilvollen gang naar de herberg voort, terwijl zij tot in de ziel bedroefd de rotstrappen opklom.

Eenige uren later werden Lorenzo en zijne vrienden door de policie uit de kroeg geworpen en een half uur daarna kruipen Menchaca en Lorenzo op handen en voeten over den vonder. Kort daarop weenen en snikken beider vrouwen, de eene zoo luid mogelijk, de andere nauwelijks hoorbaar, doch beiden even schandelijk mishandeld door hare verdierlijkte echtgenooten.

(*Wordt vervolgd.*)

Koningin Elisabeth als vrouw.

Weinige vorstinnen worden, totop onzen tijd, zoo druk besproken als de koningin van Engeland, de gekende dochter van Hendrik VIII en dezes bijzit Anna Boleyn. Langen tijd heeft de hervorming de zoogezegde koningin-maagd, met allen mogelijken glans omtogen en alzoo, door behendige strikmiddelen en uitvluchten, hare misslagen en misdaden weten te verbergen.

Allengs wordt echter dat bengaalsch vuur uitgedoofd en wij zien, dank zij de onpartijdige historische opzoekingen, koningin Elisabeth voor ons, met al hare kleingeestigheden, met al hare lage driften, met al haren hoogmoed en verwaandheid, en daarenboven bemodderd met bloed en wellust.

De engelsche geschiedschrijvers hebben zelven een aantal dokumenten in het licht gebracht, die een zeer ongunstig daglicht over die koninklijke harpij werpen, en wij zullen het hun eenmaal te danken hebben, dat wij in geweten over elk harer handelingen zullen kunnen oordeelen, zoo als Hosack, de schotsche protestant, ons Maria Stuart's onschuld voor oogen bracht.

In Frankrijk, waar men geruimen tijd, in dit decl der geschiedenis, de dwalingen van Mignet volgde, staan ook een aantal mannen van gezag op, die het publiek beter dan men voorheen deed, inlichten, en onder deze neemt nu weer graaf Hector de la Ferrière plaats, door zijn pas verschenen werk *Projets de mariage d' Elisabeth,* welke ontwerpen, zoo als men weet, eindelijk uitliepen op een leven dat op verre na niet koninklijk was, of om duidelijker te spreken, op eene gansche rij minnaars, welke de oude koningin nog aan eene ‘Diane’ vergeleken toen zij, bloedige spotternij! reeds letterlijk in een geraamte veranderd was.

In het boek van de la Ferrière wordt onder ander een man opgevoerd, die eene groote rol in het leven van Schotland's koningin heeft gespeeld, en op gegeven oogenblik door deze met eene ambassade bij Elisabeth belast werd. Wij bedoelen hier Melvil, een der fijnste geesten welke men destijds in de diplomatische wereld opmerkte.

Niemand beter dan Melvil, zegt de fransche schrijver, heeft koningin Elisabeth kunnen beoordeelen, die nu eens uitblonk door eene groote verstandelijkheid, dan weer door eene kinderachtige en onbegrijpelijke ijdelheid. Te recht zegde de markies van Salisbury van haar: ‘Zij was dikwijls meer dan een man, en soms minder dan een vrouw.’

Het was op het tijdstip van Maria Stuart's leven, toen de verschillende omstandigheden - en in deze had de *lieve* zuster Elisabeth op eene ongenadige en soms wel lage manier de hand - de koningin van Schotland aanzetteden eenen echtgenoot te kiezen; toen zij eindelijk hare keus te bepalen had tusschen Robert Dudley, haar op trouwelooze manier door Elisabeth voorgesteld, en den verwijfden Darnley, haar opgedrongen door de schotsche grooten.

In die omstandigheden den rechten draad van Elisabeth's handelingen niet kunnende vatten - en wie kon dat? - zond Maria Stuart Melvil naar het engelsche hof, om de ware gevoelens te onderscheppen die de koningin van Engeland bezielden. Niemand was daartoe beter geschikt dan hij, en zelfs zou niemand beter dan hij door de koningin ontvangen worden.

Toen Melvil in september 1564 te Londen was aangekomen, wilde de koningin hem voortdurend bij de hand hebben; zij deed hem zijnen intrek nemen bij hare eeredame, lady Stafford, waar Hathon en Randolph hem kwamen afhalen, om hem tot de koningin te geleiden. 't Was 8 ure 's morgens, en Elisabeth wandelde in haren hof en tusschen de najaarsbloemen.

Al wandelende gaf zij Melvil audientie. De diplomaat was zeer juist ingelicht over het karakter en de neigingen van Hare Majesteit: zoo wist hij onder ander dat men met haar niet een te ernstig gesprek mocht voeren, en dat men nog al eens lichtzinnig in zijne woorden wezen mocht. In schier al de bijeenkomsten, die Melvil met de koningin had, komt de ijdele vrouw boven en daalt de koningin meestal eenige trappen naar beneden.

Zoo vertelt de la Ferrière dat Elisabeth, Melvil eens in haar gepriveerd vertrek deed treden, en eenige met zorg omwikkelde portretten uit eene lade trok. Elk dezer beeltenissen droeg een opschrift, en toen Melvil, die het licht vasthield, den naam van Leicester op een der pakskens geschreven zag, vroeg hij om het portret van dezen edelman te zien. Na eenig tegenstribbelen voldeed Elisabeth aan de vraag. Zij zelf nam den omslag weg en toonde het portret. Melvil vroeg het voor Maria Stuart, doch Elisabeth weigerde, zeggende dat dit het eenige was dat zij van hem, van Leicester, bezat.

Melvil glimlachte en Leicester, die met den minister Cecil aan de andere zijde van het vertrek stond te spreken, met den vinger aanduidende, zegde hij zacht, misschien niet zonder

bijbedoeling: ‘Gij hebt het origineel, de kopij hebt ge niet noodig.’

Elisabeth was trotsch op haar rosblond haar en hare gestalte, en zoo fijn had de diplomaat het weten aan boord te leggen, dat hij ten slotte met die ijdele vrouw over kantjes, strikjes en lintjes sprak, en haar verzekerde dat geen kleedsel haar beter ging dan het italiaansche, omdat daardoor hare haarlokken des te schooner uitkwamen.

Dat was gewis de gekke hoovaardij van de koningin gestreeld; doch deze deed hem hierop eene vraag, die hem in erge verlegenheid zou gebracht hebben, ware hij niet een zoo geslepen hoveling geweest: Elisabeth vroeg hem wie van beiden, of de koningin van Schotland of zij, de schoonste haren had?

Melvil antwoordde, dat zij de schoonste vrouw van Engeland en Maria Stuart de schoonste van Schotland was.

GIJ DEUGNIET! NAAR L. BOKELMAN.

't Was, en Elisabeth gevoelde het, 't was eene behendige ontwijking, en zij eischte een duidelijker antwoord op eene duidelijker gestelde vraag: zij vroeg namelijk wie van beide koninginnen de grootste, of beter gezegd de langste was? Waarop Melvil, zooals waar was, antwoordde dat dit Maria Stuart was. ‘Dan moet zij te groot zijn,’ zegde Elisabeth bitter, ‘want ik ben van juiste gestalte.’

Men heeft in dit antwoord eene zinspeling willen vinden, op de latere onthoofding van Maria Stuart; doch wij nemen dit niet aan. Al had eene zoo beulachtige opmerking in den geest van Elisabeth kunnen plaats vinden, dan toch waren de zaken destijds nog zóó verre niet gevorderd, dat men eene dergelijke afleiding uit die woorden zou

kunnen opmaken. Toen Elisabeth opmerkte, dat Maria Stuart in dat geval *le* groot was, heeft zij enkel aan een gevoel van jaloezie en ijdelheid toegegeven.

Een andermaal vroeg de koningin, in alles jaloersch van de koningin van Schotland, of

deze goed op de claveeimbel speelde: ‘Niet slecht voor eene koningin,’ antwoordde Melvil. De koningin zweeg, doch deed hem 's middags aan hare tafel plaats nemen, eene gunst die als overgroot beschouwd werd. Na den maaltijd bleef de diplomaat met Hunsdon alleen en deze leidde hem in eene galerij, nabij de appartementen zijner meesteres.

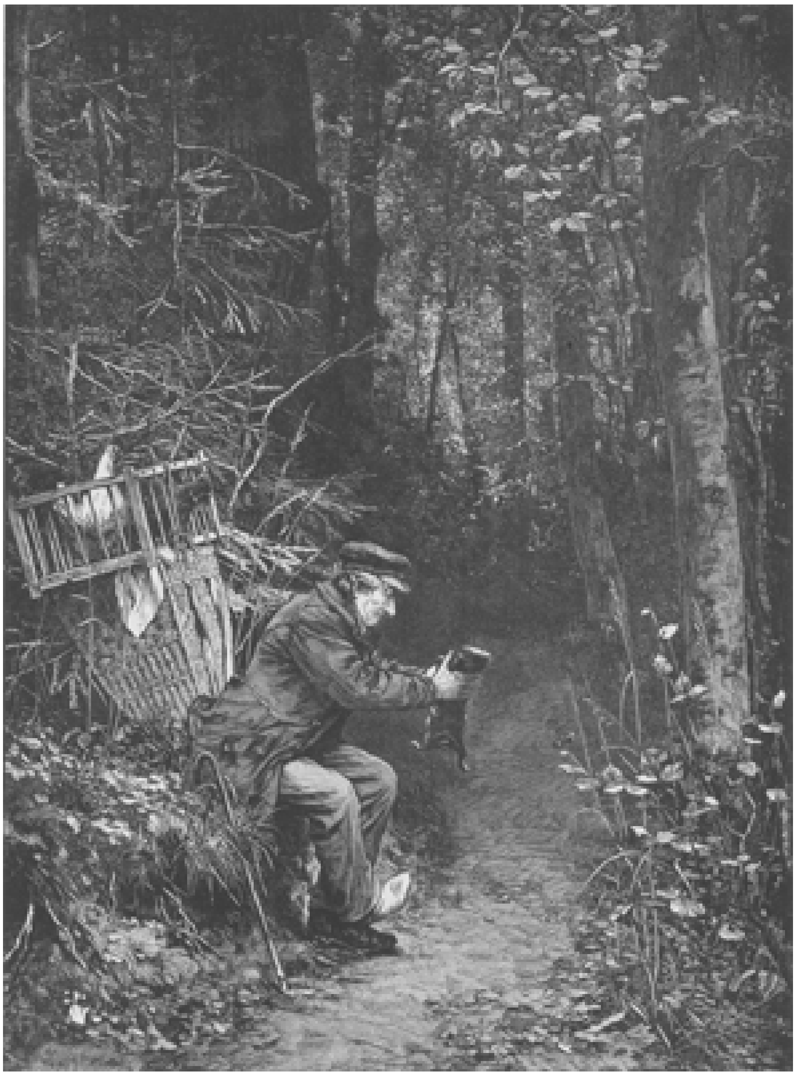

EEN STEENTJE IN ZIJN LEERS, NAAR C. ZIERMANN.

Elisabeth zat aan de claveeimbel en Hunsdon, de draperieën die den ingang bedekten opheffende, deed den diploroaat, zelfs met aandrang, binnentreden. De koningin zat met den rug naar den heimelijk binnensluipenden persoon gekeerd, en speelde voort. Toen zij zich omkeerde en Melvil gewaar werd, gaf zij hem een lichten slag met de hand - zij sloeg soms, als zij kwaad werd, met al wat haar onder de vingers viel en vlockte dan als een matroos.

Nu echter moet de slag eene vlcierij geweest zijn; wij denken zelfs dat heel het tooneel vooraf bepaald en dus een kluchtspel was.

‘Ik speel nooit voor mannen,’ zegde zij; hoe zijt gij hier binnengekomen?’

Die vrijheid, anders duur betaald, werd aan Melvil vergoven toen hij, als echt hofvleier, bekende niet te hebben kunnen weerstaan aan het beluisteren der tooverschoone muziek. Aan het fransche hof werden, zoo hij zegde, die kleine familiarileiten geduld; doch mocht hij, door dat binnentreden, zich aan de etiquette vergrepen hebben, hij was gereed de rechtmatige straf, hem hiervoor toegedacht, te ondergaan.

De slimme diplomnat wist wel dat hij met een ijdel schepsel te doen had en viel op zijne knieën, doch de koningin bood hem een kussen aan - eene hooge onderscheiding, die zelfs Cecil nooit erlangde. Nooit werd het Cecil toegelaten, zich in het bijwezen der koningin neer te zetten, zelfs niet toen hij oud en jichtig was.

Eene nieuwe vraag - en het was wel om deze te kunnen doen dat gansch dit tooneel gespeeld werd - werd echter Melvil toegericht, namelijk of Maria Stuart beter dan zij de clavecimbel speelde? Op deze vraag antwoordde Melvïl rondweg: ‘Neen,’ en in dit geval sprak hij waarheid.

Alle die kleinigheden, waarvan er eenige reeds in de geschiedenis gekend waren, werpen, wij herhalen 't, een helder licht op die zoo opgehemelde, maar wispelturige, ijdele en kleingeestige vrouw, en als men die kleine pennetrekken leest, zegt men nog eens met den markies van Salisbury: ‘minder dan vrouw.’

Yolande.
Muziek van Emiel Wambach.

I.
Het feest.

(*In de straten van Antwerpen.*)

CHOOR.

Klokgelui en beierttonen
   Galmen uit den toren neêr;
Want de fiere ridderzonen
   Keeren uit het steekspel weêr.
Poorters woelen in de straten
   Van de kloeke Schehlestad,
Zingen juublend, uitgelaten:
      Io Vivat!

(*Het feest wordt aangekondigd door klaroengetoet, dat op verschillende punten der stad wordt gehoord.*)

ZINGEND VOLK.

Roert pijpen en snaren,
   En slingert den krans
Nu blij om de haren.
   Komt, deernen, ten dans!
Op gilden! 't zal kralen
   Het schuimende bier!
Dat elk der bokalen

Een sneeuwkroon versier'.

(*De gilden komen op, onder het uitvoeren eener marsch, tot voor het huis van ridder A[e]rnout.)*

RODERIK.

Wie is zij in haar goudnen kleed?
Zoo blond als de englen van Hierboven,
Wier zoetblauw oog ons doet gelooven
Dat er een seraf voor ons treedt?
Wie is zij?

CHOOR.

Yolande, de schoone, de vrome Yolande!
Een ster van den hemel, de bloem van den lande!
De minnestreel zingt haar ter eer!
De banjerheer wil zich ten kamp voor haar wagen,
De paadje, die 't sneeuwige lamfer[1] mag dragen,
Drukt heimlijk aanbiddend zijn lip er op neêr.

ADELBERT *de minnestreel.*

I.

Ik ben de wereld rondgetogen,
'k Zong bij tournooien en festijn;
Doch nergens vond ik blauwer oogen
Dan die der zoete liefste-mijn.
Slechts in den heldren sterrentrans
Vond ik Yolande's oogenglans!
Harba lori fa, harba, harba lorifa[1].

II.

Ik ben de wereld rondgetrokken,
'k Zong bij tournooien en festijn;
Doch nergens vond ik schooner lokken
Dan die der zoete liefste-mijn.
Slechts 't vlas dat eens de Maget spon
Het van Yolande's lokken won.
Harba lori fa, harba, harba lorifa!

III.

Ik ben de wereld rondgevaren,
'k Zong bij tournooien en festijn;

(1) Sluier, afdalend van het kapsel.
(1) Refrein van een middeleeuwsch lied; verbastering van de woorden herba flors la, de kruiden bloeien.

'k Mocht nergens reiner hart ontwaren
    Dan dat der zoete liefste-mijn.
    Zoo puur slechts is de kelk van goud,
    Die 's Heeren lichaam in zich houdt.
Harba lori fa, harba, harba lorifa.
(*Feestelijke intree der ridders.*)

BASSEN.

Weg den helm met vogelklauw,
Bloemen, frisch van avonddauw,
    Passen om de lokken[2]

TENORS.

Met geen staal door bloed bemorst,
Dekken wij de kloeke borst,
    Maar met zijden rokken.

BARYTONS.

Heisa, eere aan 't festijn!
Paadjes, schenkt den Moezelwijn!
    Heisa, jonge kwanten!

BASSEN.

Knechten, brengt den everkop,
Tusschen bloemenstrooisel op,[3]
    Reebout en faisanten!

TENORS.

Heisa, werpt den dobbelsteen
Over het vorkeerbord heen;
    Onder of wel boven!

KOOR VAN RIDDERS.

Bloemen, wijn en dans en spel!
Ridders, zóó zóó gaat het wel!
    Wili den gastheer loven!

VROUWENSTEMMEN.

Speelliê, gig[4] en vedel thans!
Blijde jonkheid wil ten dans!
    Roert de harpesnaren!

DANSERS EN DANSERESSEN.

Hopsa! op het zoet geluid
Van s[c]halmei, gitern[5] en fluit,

(2) De helmen waren versierd met vogelklauwen of anderzins.
De Germaansche ridders sierden zich zeer lang de haarlokken met bloemen.
(3) Het ammelaken bestrooide men, bij feestgelegenheden, met bloemen.
(4) Gig, een snaarinstrument.
(5) Guitaar.

Cimbels en acaren.[6]

II.
Een nacht in de straten van Antwerpen.

(*Yolande alleen in het open venster, naast helwelk een Mariabeeld in den gevel.*)

YOLANDE.

't Is feest, elk geeft zijn blijdschap lucht
In zijn gemoed en op de lippen;
Mij komt in al die vreugd, een zucht
Aan 't lijdend hart ontglippen.

(*Droomend*)
Gegroet, o nacht, o zoete nacht,
Met al uw heldre sterrenpracht!
O zoete nacht!

(*Oogenblik rust*)

Gegroet, o Maget, Maget rein,
Die zwijgend neêrziet op de stede,
Zooals een moeder, in haar bede,
Op 't wiegje van haar kindje klein.
Gegroet, gegroet,
o Maget zoet!...
'k Heb smartlijk bij dit feest geleden,
Want gij houdt niet van feest en pracht,
En waar die binnentreden
Gij liever buiten staat en wacht,
Waar de arme wacht en lijdt...
O zoete Maagd gebenedijd,
'k Wil met u, met u buiten gaan;
'k Wil met u, met u buiten staan!
'k Wil met geen gouden schoeisel pralen,
Als 't paar verschrompelde sandalen
Uw reinen voet
Voor 't brandend zand beveilgen moet!
'k Wil geen brocaten of fluweelen,
Als gij een armen lijnen mantel vraagt...
Geen diamanten of juweelen,
Als gij, o nederige Maagd,
Slechts tranen aan de wimpers draagt.
Zie, 'k leg ze aan uw voeten neer
Mijn diamanten als de sterren schoon!
Zij blinken u ter eer,
Ter eer van 't kind met zijne bloedge kroon.

(*Hel Angelus klept.*)

Het kloosterklokske roept, ginds verre,
De nonnen op ten nachtgebed;
Zij bidden dat de Morgendsterre

(6) Pauk.

Op heel die vrome schare let.
Ik ook zal eens Haar ginder groeten,
Verloren en vergeten zijn,
En verre van den wereldschijn
Haar dienen op de bloote voeten!

RODERIK.

Ziet, wonder! het beeld op den hoek van de straat,
Op blinkende sterren als vloertapeet gaat!

KOOR VAN VOLK.

O wonder, o wonder Maria ter eer!
Zegt, vielen die sterren van 't hemelvlak neer?
Allelujah!

(*Stem van den Booze op afsland.*)

Ha, ha, ha!

RODERIK.

Wie spot er zoo helsch in den heerlijken nacht?
KOOR.

't Is de booze, de booze die lacht!

SATAN (*in de verte gezongen*).

I.

Wat is de grootste macht op aard?
Het goud, het goud!
Volk, hoe gij solt, en zwoegt, en gaart,
U wordt het koper slechts bespaard:
De rijke alles houdt,
alles houdt!

II.

Al aardsche schatten zijn gemeen
Geen mijn of dijn!
Grijp stoutweg naar den edelsteen,
Die in den nacht daar ligt alleen,
En laat het kermis zijn
kermis zijn!
(*Het volk hervat het koor.*)
Allelujah!
(*De zang slerft weg; in de stille van den nacht slaal het twee uur.*)
DE HANNEKENUIT.[(1)]
Tok tok!
Twee slaat de klok!

(1) De nachtwacht te Antwerpen.

Slaapt, poorters, in vrede,
God waakt op de stede!
Tok, tok!

(*Uit de muziekale beschrijving van den nacht ontwikkelt zich de serenade.*)
ADELBERT.

I.

Ik zag Venetië, de schoone,
De schoone bruid der zee;
Florence met zijn marmerkroone,
De heilge Tiaarsteê!
Ik zag al wat de zuidergloed
Het oog der vrouwen tintlen doet;
Doch stil en vroom
Bewaarde ik steeds mijn jonglingsdroom.

II.

Ik zag den Rijn en duitsche gouwen,
Met sagen van voorheen,
Met ruwe ridders, blonde vrouwen.
Ik doolde steeds alleen!
Doch neen, ik droeg in vreugd en wee
Haar beeltnis in mijn harte meê!
Ja, stil en vroom
Bewaarde ik steeds mijn jonglingsdroom.

HOOFDMAN DER NACHTWACHTEN.

Halt, wachten, staat pal!
Men heeft de juweelen
Willen stelen,
Die blonken aan Maria's voet.
Doch ziet, zij werden kolengloed,
Waaraan de booze handen
Zich brandden.
Halt, wachten, staat pal!
De Kerk die schennis vloeken zal!

(*Vloek der Kerk tegen den straatroof.*)[1]

EEN PRIESTER.

Verduistre uw oog voor 't onrechtig vertreden!
Verdorre uw hand, verzwakken uw leden!
'T Zij 't leven u immer zwart.

KOOR.

Zóó zij het!

(1) Deels volgons een originelen tekst,

DE PRIESTER.

Uw lot zij het lot van den Judas des Heeren!
Die vloek zal u volgen, u martlend onteeren,
    Zoo lang ge in de zonde volhardt!

KOOR.

    Zóó zij het!

III.
In het klooster.

(*Yolande in het klooster en in hare cel, het oog gericht op een O.L.V. beeld.*)

YOLANDE.

  Ik ben het klooster ingetreden
    In harde pij, op blooten voet,
  En al mijn goud en riddergoed
  Is in der armen hand gegleden.
    Verdwenen is de pracht en eer,
  En ridderstoet en lijfstaffieren;
    Ik heb nu geen juweelen meer
  o Maget, om uw voet te sieren!
    Niets bleef er van de ridderpraal,
  Niets dan wat arme mantelplooien;
  Geen bloem zelfs om voor u te strooien...
    Doch 'k vond in 't stille kerkportaal
  Een eindje waslicht daar verloren...
  O laat het, laat het voor u gloren,
    Alsof mijn glinstrend halskoraal
  Weer voor uw reine voeten brandde...

  STEM *uit den hemel.*

  Het minst is mij het liefst, Yolande!

STEMMEN VAN VROUWEN EN KINDEREN.

Het brande, het brande met klimmenden glans,
  Het rijze als een lichte guirlande
Van uit onze stede tot boven den trans,
  Het Zaterdagsch lichtje der vrome Yolande!

KOOR.

  Gloria in excelsis Dco.
  Mei 1882.
AUGUST SNIEDERS.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

XVIII.

Het aan Pauline overhandigde schrijven, hetwelk hare peettante halfluid voorgelezen had, vervulde beiden met groote verbazing, en hiertoe bestond ook wel reden, want het luidde woordelijk als volgt:

'Ik kan mij zeer goed voorstellen hoe moeielijk uwe positie is, zoo lang gij niet de laatste beslissende bewijzen in handen hebt, welke de fransche justitie gerechtigd is te vorderen, alvorens handelend op te treden.

'Ik raad u voor het oogenblik niets aan, ik schrijf u geen enkel plan voor, daar ik uwe voorzichtigheid en uw beleid ken en mij met de hoop vlei, dat God u zal steunen in de vaderlandslievende en wrekende taak, waarmee gij belast zijt, dewijl ik ongelukkiglijk tot machteloosheid gedoemd ben. Maar wat ik u vooral moet aanbevelen is voor geen onkosten terug te schrikken om het er toe te brengen die volleerde booswichten de misdaden te doen boeten waar aan zij zich schuldig gemaakt hebben.

'Ik verwacht met ongeduld nadere tijding van u en druk u vriendschappelijk de hand.'

Dit stuk droeg geen dagteekening en was geteekend: 'Hector Valencon.'

Eerst toen zij elkander aanzagen als om te vragen wat die raadselachtige taal beteekende, bemerkten de beide dames de plotselinge verdwijning van den boodschapper.

'Wat is dat?' riep mevrouw de Martinpré uit, 'waar mag hij gebleven zijn?'

'Inderdaad!' antwoordde Pauline, bleek en bevende, 'men zou zeggen, dat wij de speelbal zijn van een droom.'

'Hij is niet door de deur heengegaan,' hernam de oude dame, 'want dan had hij langs ons heen moeten komen en wij zouden hem gezien hebben.'

'Genadige hemel! wat mag dat alles te beduiden hebben?' sprak het jonge meisje, de handen vouwende.

'Wacht eens!' riep mevrouw de Martinpré uit; 'ik heb den sleutel van het raadsel..... Die geheime deur staat aan..... daar langs is hij verdwenen!

'Maar hoe wist hij?.....'

'O! hij heeft den tijd gehad om rond te snuffelen... daarbij kan het huis hem bekend zijn.'

Zoo sprekende trad zij op den gang en riep de meid.

'Weet gij wel,' zeide zij, 'dat de man, dien gij zoo onvoorzichtig hebt binnengelaten.....'

De meid liet haar niet uitspreken.

'Hij is zoo even heengegaan, mevrouw,' antwoordde zij. 'Op den trap eenig gerucht hoorende, ging ik zien... hij verdween juist door de straatdeur, die hij achter zich dichttrok. Ik verwonderde er mij zelfs over, datgij mij niet geroepen hadt om hem uit te laten.'

'Gij hebt goed geraden, peettante,' sprak Pauline, 'hij moet zich wezenlijk langs het aangrenzende kabinetje verwijderd hebben; maar wat kan hem bewogen hebben, om ongemerkt weg te sluipen?'

‘Laten wij ons liever afvragen wat dat zonderlinge schrijven mag beteekenen..... Komaan, laten wij het nog eens overlezen en er den zin van trachten te raden.’

‘Ik kan er onmogelijk iets in vinden, wat ons eenig belang inboezemen of ons zelfs betreffen kan,’ hernam Pauline, na de hiervoren vermelde regels nog eens overgelezen te hebben.

‘Juist, mijn kind, en het is onnoodig om ons daarover nog verder het hoofd warm te maken: als het geen fopperij is, dan is het een vergissing in het adres.’

Juist kwamen de heer en mevrouw Desherbiers tehuis. Men deelde huu het voorgevallene mede en las hun den brief voor.

‘Ik vind de vergissing alleraardigst en zelfs zeer romanesk!’ merkte mevrouw de Martinpré aan.

‘Gij zijt altijd dezelfde, beste vriendin,’ sprak de grijsaard, het hoofd schuddende; ‘ik voor mij neem het zoo licht niet; het moet eene beteekenis hebben en.....’

‘Sta mij toe, beste vriend, uwe aanmerking op u zelven toe te passen,’ viel de oude dame hem geraakt in de rede: ‘gij zijt altijd dezelfde, zwaarmoedig, alles van de zwartste zijde beziende..... Lees het briefje aandachtig over en gij zult moeten erkennen, dat het niet de minste betrekking op ulieden hebben kan.’

De heer Desherbiers gaf geen verder autwoord, maar terwijl de drie dames den geheelen avond over het geheimzinnig voorval bleven spreken, bewaarde hij een diep stilzwijgen en zat in sombere gepeinzen verzonken voor zich uit te staren.

Zoodra hij den volgenden morgen vernam dat Donatien zich in het salon bevond, ging hij ijlings naar hem toe, en reikte hem, na een korte mededeeling van het gebeurde van den vorigen avond, het gekende geschrift ter inzage over en hield zijne blikken onafgewend op hem gevestigd, om te zien welken indruk het op hem maken zou. Maar onze burggraaf behield den glimlach op de lippeu en haalde de schouders op.

‘Het is duidelijk,’ sprak hij, ‘dat degene, die dat geschreven heeft, zich in het adres vergist heeft.’

Daarop begon hij van iets anders te spreken.

De lezer moet echter weten, dat de aanstaande van Pauline, even te voren bij het binnentreden van het huis, een kort onderhoud met haar gehad had, waarin het meisje hem in der haast op de hoogte gebracht had van hetgeen er den vorigen avond gebeurd was. Hlj was dus min of meer voorbereid.

XIX.

De beide personen, die Luigi San Marco en Donatien de Monaville in het koffiehuis ontmoet hadden, waren, gelijk wij gezegd hebben, het *hotel de l'Univers* binnengegaan, waar zij zich naar een appartement op de eerste verdieping begeven hadden, bestaande uit een klein salon, waarmee twee slaapkamers gemeenschap hadden. Daar nam René Morlant, de fransche advocaat, voor een tafel plaats en gaf zijn gezel een teeken zijn voorbeeld te volgen.

‘Rotentout,’ ving hij aan, een tamelijk zware brieventesch uit een lade nemende en den inhoud daarvan op de tafel leggende, ‘gij zijt evenals uw meester, een man uit een stuk, een ware rechter uit oude tijden..... Den schuldige treffen zonder iets of iemand te ontzien, ziedaar uw beider stelregel, en om dien te rechtvaardigen zegt gij: ‘De gerechtshoven gaan zoo te werk: zij houden geen rekening van oude vaders, van bejaarde moeders, of van vrouwen of kindern.’ Dat is zoo, maar voor ons is er geen sprake van rechtstreeks te straffen, het geldt hier om er in te gelukken te doen

straffen: dat is geheel iets anders. Derhalve, wie die Desherbiers ook zijn mogen, ik voor mij beschouw het als een plicht, om, voor zooveel het in ons vermogen is, te verhinderen, dat zij in den afgrond meegesleurd worden, waarin de gerechtigheid Gods dien grooten misdadiger onvermijdelijk moet doen neerstorten. Ik ben dan ook voornemens dat ongelukkige meisje zijdelings te waarschuwen.'

'Gij weet toch, mijnheer de advocaat,' sprak de persoon, die Rotentout genoemd werd, 'dat mijn meester de zaak geheel anders beschouwt... Met wien hebben wij toch te doen? Met een gelukzoekdr van een schandelijk verleden, die zich in volkomen veiligheid denkt; maar als hij door dit huwelijk tot rijkdom en aanzien zal gekomen zijn, en hij zich aan dat geluk zal zien ontrukken om naar de galeien of het schavot te gaan, dan zal de boetedoeuing ten minste in verhouding staan tot de misdaden... Zoodanig zijn de woorden van den meester, zoodanig zijne denkbeelden.'

'Die niet de mijne zijn,' hernam René Morlant met vastheid; 'ik heb hem dit verklaard, en hij heeft mij ten slotte volkomen vrijheid

van handelen gelaten. Ik wil ten minste het jonge meisje waarschuwen. Wat er ook gebeure, ik zal gedaan hebben wat ik als een gewetensplicht beschouw, hoewel de zaken ongelukkig reeds ver gekomen zijn, want de afkondigingen zijn geschied. Wij zijn te laat gekomen.... Maar ik wil het mogelijke beproeven. Gij, die zoo slim en behendig zijt, moet tusschen heden en morgen avond de gelegenheid vinden aan het meisje de waarschuwing te doen toekomen, die ik ga schrijven; want ik wil mij alleen tot haar richten; als zij daarna dwaas genoeg is om haren gang te gaan, des te erger dan voor haar.

'Ik zal u gehoorzamen, mijnheer de advocaat, en ga diensvolgens mijne maatregelen nemen, want ik zal waarschijnlijk in het vervolg meermalen met haar en met hem in aanraking komen, en zij mogen mij nooit herkennen. Terwijl gij schrijft, ga ik mijn toilct veranderen.'

Terwijl Rotentout zich in de naaste kamer verkleedde, begon de advocaat langzaam te schrijven, als iemand, die rijpelijk alle woorden overweegt, die hij bezigt.

Toen hij Jean Rotentout weer zag verschijnen, sprong hij luidkeels lachende van zijn stoel op, op zulk eene belachelijke manier had gene zich vermomd; maar door die plotselinge beweging deed hij het lichte tafeltje kantelen, zoodat de kaars benevens de brieventesch en de papieren op den grond gleden.

Het licht was spoedig weer aangestoken en de papieren opgenomen; maar deze omstandigheid gaf aanleiding tot een grove vergissing, want in plaats van in den omslag den brief te doen, welken hij zooeven geschreven had, stak de advocaat er een in, welken hij dien morgen ontvangen had en deze werd dienzelfden avond aan Pauline overhandigd, daar de slimme boodschapper spoedig het geschikte oogenblik aangegrepen had om zijn last te volbrengen.

Wat de ongewone wijze aangaat, waarop hij de beide dames verlaten had, dit was eenvoudig een trek van zijn zonderling karakter, welk het vervolg nader zal leeren kennen.

XX.

Middelerwijl naderde de voor het huwelijk vastgestelde dag en er was verder niets, volstrekt niets gebeurd, wat eenige wijziging in het bepaalde tijdstip had kunnen noodzakelijk maken.

Wij hebben er geen melding van gemaakt, omdat wij het overbodig denken, dat eer het zoo ver kwam, de beide partijen het niet alleen met elkander volkomen over de huwelijksvoorwaarden eens waren, maar ook alle officieele stukken voor de voltrekking van een huwelijk onmisbaar aan den ambtenaar van den burgerlijken stand overgelegd waren geworden.

HET EGYPTISCHE LEGER.

Het bleek uit de geboorte-akte van den aanstaanden echtgenoot, dat hij Felix Donatien de Monaville heette, dat hij in 1835 te Fermini op het eiland Sicilië geboren was uit den burggraaf Emilien Corneille en vrouwe Giulia Mazzara, markiezin van Alcamo, echtelieden, wonende op hun kasteel van la Bouture, bij Nancy. De doodacten van de ouders waren natuurlijk insgelijks overgelegd.

Volgens de papieren van Pauline was deze in 1850 geboren te Tours uit Martin Guiport, bijgenaamd Desherbiers, en Antoinette Perry, echtelieden. De doodacten van hare ouders waren ook aanwezig.

Laat ons er bijvoegen, dat het in niemands geest opkwam, de echtheid der overgelegde stukken te betwijfelen: in de eerste plaats stond de heer Desherbiers bij de plaatselijke overheid bekend als een achtenswaardig man, die van een ruim inkomen leefde. Het feit alleen, dat hij aan den burggraaf de Monaville zijn kleindochter gaf, ware overigens voor dezen een volledige waarborg geweest, indien hij iemand verdacht ware voorgekomen, maar dit was in 't geheel niet het geval. Daarbij had hij reeds na den oorlog te Brussel gewoond, en er met verscheidene aanzienlijke familiën betrekkingen aangeknoopt.

Er was besloten, dat de huwelijksvoltrekking zeer eenvoudig zou plaats hebben, maar het land, dat men tot doel van de huwelijksreis zou kiezen, had aanleiding gegeven tot eenige gedachtenwisseling. Pauline wilde niet hooren van Duitschland; al hare sympathieën waren voor Lotharingen, voor het land, dat de bakermat was der voorzaten van haren bruidegom. Maar Donatien verklaarde nadrukkelijk, dat het hem, in de tegenwoordige omstandigheden, onmogelijk was een landstreek weer te zien, waarvan het grootste gedeelte afgestaan was aan degenen, die hij bestreden had.

‘Dan zullen wij naar Italië gaan,’ had Pauline gezegd: ‘wij zullen Sicilië bezoeken, het geboorteland van uwe moeder, het land waar gij het levenslicht aanschouwd hebt.....’

‘En de roovers dan!’ had Donatien hiertegen ingebracht; ‘leest gij dan geen dagbladen?’

De grootvader maakte een einde aan den strijd door Zwitserland voor te stellen, hetgeen aangenomen werd.

De dag bepaald voor de huwelijksvoltrekking was daar. Wij zullen niet uitweiden over de plechtigheid, het toilet van de bruid enz., maar er ons toe bepalen met te vermelden, dat op het daartoe vastgestelde uur drie statierijtuigen voor de deur van den heer Desherbiers verschenen; in het eerste namen plaats Pauline en hare grootouders, in het tweede de bruidegom, Luigi en mevrouw de Martinpré, in het laatste de andere getuigen, drie in de hoofdstad algemeen geachte fransche heeren. De stoet reed naar het gemeentehuis en van daar naar de kerk.

Zoodra Pauline het ‘ja’ had uitgesproken dat haar onherroepelijk met den man verbond, dien zij beminde, wisselde deze met Luigi San Marco een blik, waarin een geoefend oog nog iets anders zou hebben kunnen lezen dan de uitdrukking van het gevoel van geluk, hetwelk den bruidegom in dien plechtigen stond moest doortintelen. Die blik scheen te zeggen: ‘Eindelijk is het er toch toe gekomen; ik heb gezegevierd!’

De bruid scheen insgelijks stralende van geluk, maar men zag, dat de vreugde, welke op haar gelaat te lezen stond, bij haar wezenlijk uit den grond haars harten kwam.

Men verliet de kerk.

In het portaal gekomen, keerde Donatien, die zijne vrouw den arm gaf, voelende dat men hem op den schouder tikte, zich ongeduldig om.

Hij stond van aangezicht tot aangezicht tegenover den advocaat René Morlant, die hem half fluisterend en op spottenden toon toevoegde:

‘Gegroet, Claude Pechel, wij zien elkaar spoedig weer!’

Degene, tot wien deze woorden gericht waren, toonde de verwondering van iemand, die er niets van begrijpt, en zette met vasten stap zijn weg voort.

EINDE VAN HET EERSTE GEDEELTE.

[Nummer 9]

Onze gravures.

Gezicht op Grenada

A quien Dios le quiso bien, en Granada le dio de comer. Wien God bemint, heeft Hij vergund in Grenada te wonen, zegt het spreekwoord. Een ander gezegde luidt: *Quien no ha visto a Granada, no ha visto a nada.* Wie nooit Grenada zag, heeft zeker niets gezien, hetgeen hebbelijker is, dan wat men van Napels zegt: *voir Naples et mourir.*

Zeker is het dat Grenada van ouds reeds als een paradijs bekend was en de stad van in de vroegste tijden geroemd werd als de 'koninginne der steden,' die, op twintig mijlen in den omtrek, door de prachtigste en heerlijkste hovingen omringd was.

GEZICHT OP GRENADA.

'Grenada, zoo zingt een Andalusisch dichter van voor eeuwen, heeft haars gelijken niet op de wereld; Kaïro, Bagdad en Damascus zouden tevergeefs met haar willen wedieveren. Men kan geen beter gedacht vormen van hare weergalooze schoonheid, dan door haar te vergelijken aan eene bruid, die met alle bevalligheden schittert, en wier bruidschat de omliggende landen zijn.

In de middeneeuwen prees men haar boven de bloeiendste steden van Italië en de koningen noemden haar de 'groote,' de 'eerbiedwaardige.'

Nu nog, nu Grenada, de bruid, veel van hare pracht verloren heeft, is en blijft het eene stad vol treffende herinneringen, met het haar sterk kenmerkend moorsch karakter. Nergens heeft dit laatste zoo'n diep spoor achtergelaten dan in deze stad, en als er nu nog huizen zijn uit de dagen de Abenceragiërs, dan nog wijst

men u meubels aan die uit de dagen van Boabdil dagteekenen.

De Darro bespoelt Grenada en de omliggende dichterlijke heuvels; het was op een dezer heuvels dat Boabdil weende en snikte over den val van zijn rijk en zijne stad, die in 1491 door Ferdinand en Isabella belegerd, eindelijk onderworpen werd en waardoor de Mooren uit Spanje werden verjaagd.

Prachtig is de omtrek der stad: 'de talrijke bergen,' zegt een schrijver, 'die den gezichteinder vormen aan dit landschap, zoo als er op de wereld maar een bestaat, dragen ieder een naam, die vermaard is in de geschiedenis van Grenada. Eerst heeft men den Sierra de Elvira, de dichtst gelegene, de oudste wieg der Phenicische stad; aan onze linkerhand de majestueuse Mulahacen en de besneeuwde toppen van den Alpajurras, van langzamerhand en onmerkbaar zich oplossende in de rooskleurige wolken, die aan den horizon drijven. Nog verder de bergen van Albama en van den Sierra Rejeda, met hunne fantastieke afsnijdingen en daarachter weer den ronden top van den berg Tarapanda.'

De gebouwen van Grenada optellen, die nog van moorschen oorsprong getuigen, zou schier onmogelijk zijn. Velen dragen nog moorsche opschriften, welke laatsten echter door andere, meer in den geest der spaansche natie, vervangen werden. Het eerste gebouw wat in alle geval dient te worden genoemd, is het weergalooze Alhambra, dat door geen volk nog geevenaard is kunnen worden.

Een der prachtigste gedeelten van het Alhambra is het *palio de los leones* of het Leeuwenhof, al is het dan op verre na niet meer ongeschonden.

Het Leeuwenhof doet onwillens aan de pracht, de weelde en den wellust van den grenadaschen moorenkoning denken. Men droomt hem daar, onder die weelderige zuilen en gewelfsels, omringd door zijne vrouwen, in het lommer der oranje- of palmboomen, en op prachtige zijden kussens gezeten, zegt een tourist, luisterend naar de verzen der dichters of naar de tonen der *laud, dulcayna,* moorsche *zambras* en *leylas,* 'wier klank zich vermengde met het gemurmel der waterstralen, die uit de fontein in de marmeren kanalen klaterden.'

In het Leeuwenhof zijn op den bodem van het hekken en op de groote zerken eenige roodachtige plekken zichtbaar, en de gids zegt u onvermijdelijk, dat dit het bloed der Abencerragiërs is, die door de Zegris laffelijk vermoord werden - eene legende, die natuurlijk op geen waarheid berust.

Een der schoonste zalen van het Alhambra is de zaal der Abencerragiërs; duizenden pedentieven, van eindelooze varieteit, schijnen van het gewelf te zullen valleu. 't Is, zegt een schrijver, als de cellen van eenen biekorf. In alle geval geven hier de moorsche architekten bewijs van eene kunst, die haars gelijken inderdaad niet heeft. De zaal de *las dos hermanos,* de twee zusters, nogmaals met een waterbekken, maakte deel der koninklijke vertrekken.

Niets van dit alles kan vergeleken worden bij de zaal *de los embajadores,* der afgezanten, die inderdaad zoowel in het gewelf als in de muren, eene begrijpelijke beschrijving trotseert. De kleuren en het verguldsel hebben daar door den tijd eene harmonie bekomen, die betooverend voor het oog is. Wonderlijk schoon zijn de gegoten arabesken *en stuc,* en die in fijnheid aan den brusseischen kant zouden doen droomen. Het was hier, dat de trotsche moorsche koningen de gezanten ontvingen; maar ook daar dat meer dan eens het bloed op den vloer en den muur spatte.

Hier zegde Aboul-Hassan tot den gezant van den koning van Castielje: 'Ga aan uwen meester zeggen, dat men in mijne Munt niet anders voor hem slaat dan ijzeren

lanspunten.' Hier stak Mohammed-Ibis-Ismaël, die door zijnen souverein van lafheid in het gevecht met de Kristenen beschuldigd was, den sultan en zijnen grootvizier den dolk in het hart.

Uit het venster starende heeft men in die zaal het schoonste landschap op de heuvels en op de Darro voor oogen, dat een dichter droomen kan. Overigens dergelijke gezichten levert schier ieder venster op, vooral als men eenigen tijd vóór het ondergaan der zon het Alhambra bezoekt.

De zalen volgen elkander in overgroot getal op, en allen wedieveren met elkander in pracht. Onder deze ontmoet men de *Mirador,* de zaal de *las Ninfas,* de moorsche badzalen. Naast deze ligt een prachtig salon waar de baders hunne kleeren achterlieten en in welke zij, na het bad genomen te hehben, terugkeerden.

De weelde was ongehoord bij de moorsche vorsten: immers, in het kleine salon waar de baders, na het bad uitrustten, was een door marmeren kolommen ondersteund hoogzaal geplaatst voor de muziekanten. Men maakte dus muziek, terwijl de vorsten zich op de zijden kussens uitstrekten. Van boven waren eenige openingen in het gewelf, met gekleurd glas bezet, zoodat beneden de voorwerpen door eene fantastieke kleurenspeling overdekt werden.

In de zaal *del Tribunal* vindt men moorsche schilderingen, op aan elkander genaaide leeren strooken, die op planken van hartsachtig hout zijn vastgemaakt. De verf, hier gebruikt, is lijmverf en de grond is goud. Men is het niet eens van welk tijdstip deze schilderingen eigenlijk dagteekenen; men denkt dat zij in de eerste vijftig jaren van 1400, en door een Kristen, die renegaat geworden was, werden gemaakt.

Hoe zeer ook vervallen, is het Alhambra nog altijd een wezenlijk tooverpaleis, waarin men geruimen tijd zou moeten vertoeven en waarvan de beschrijving nooit aan den indruk beantwoordt. Heerlijk zijn de steden van Spanje en hare monumenten; maar het Alhambra overtreft alles. Victor Hugo zingt:

L'Alhambra! l'Alhambra! palais que les Génies
Ont doré comme un rêve et rempli d'harmonies:
Forteresse aux créneaux festonnés et croulans,
Où I'on entend la nuit de magiques syllabes,
Quand la lune, à travers les mille arceaux arabes
sème les murs de trefles blancs!

(Alhambra, Alhambra, paleis dat de geniën verguldden als een droom en vervullen met harmoniën; forteres met gefestoeneerde en inzakkende schietgaten, waar men 's nachts tooverwoorden hoort suizelen, wanneer de maan door duizend moorsche bogen, blanke klaverbladen op de muren zaait.)

En verder zegt hij:

Grenade efface en tout ses rivales: Grenade
Chante plus mollement sa molle sérénad;
Elle peint ses maisons de plus riches couleurs;
Et I on dit que les vents suspendent leurs haleines,
Quand par un soir d'été Grenade dans ses plaines
Répand ses femmes et ses fleurs.

(Grenada doet al hare mededingsters verbleeken; Grenada zingt veel zoeter dan anderen de zoete serenade; zij schildert hare huizen met veel schitterender kleuren, en men zegt dat de wind zijnen adem inhoudt als, in een zomeravond, zij, Grenade, in de vlakte hare vrouwen en hare bloemen uitspreidt.)

Op korten afstand van het Alhambra, ligt het *Generalife,* een oud moorsch lusthuis, met overvloedig water in fonteinen en bekken, met eeuwenoude cypressen, en sierlijke moorsche overblijfsels van bouwkunst, even waardig bezichtigd te worden als die van het Alhambra, doch niet zoo goed meer bewaard.

Rumeensche boer uit Zevenbergen.

Eene krachtige, flink geteekende figuur, vol uitdrukking in het wezen! In geen deel van Europa leeft wellicht een schilderachtiger menschenras dan op de grenzen van het Oosten. Nog zijt gij, als ge daar reist, in het Westen, maar overal komt het oostersche karakter reeds doorgedrongen. In alle geval men gevoelt dat men op de grenzen der westersche beschaving staat en tot eene gansch andere overgaat.

De figuur, welke wij hier voor ons hebben, is niet die van een Rumeniër; die boer is wel oorspronkelijk uit Rumenië, maar hij heeft door zich in Zevenbergen (Transylvanië) over te plaatsen en tusschen een aantal verschillende stammen te leven, eene meer kenmerkende eigenaardigheid bekomen. Zoo heeft hij zich als het ware meer verstaald, en is ook oneindig kloeker, stouter, mannelijker dan zijne stamgenooten in het oorspronkelijk vaderland.

Het klimaat in Zevenbergen is kouder dan in Rumenië, en 't is of dit een zekeren invloed op den overgeplante heeft uitgeoefend. Zeker is het dat men bij hem niets van de verwijfdheid en de vadsigheid vindt, die in zijn primitief vaderland reeds zoo zichtbaar zijn in de bevolking.

Aan den voet der Karpathen levende, waar de wind dikwijls oprecht Siberisch is, hardt hij zich vroeg tegen de koude en niet zelden tegen de ontbeering. In den wolvenpels gekleed, schijnt hij van dit dier iets van het trotseeren des winters te hebben geërfd, wel verschillend van zijne lager wonende stamgenooten, die gaarne fijne kleeren dragen en op mollige kussens rusten.

In de woning van den kloeken boer heerscht orde en onder meer dan een opzicht is er kunstgevoel op te merken, alsook buiten aan zijn huis, waar hij gaarne eene houten gaanderij bouwt, die aan zijne woning een aangenaam uitzicht geeft.

De rumeensche boer is doorgaans blond, met blauw oog, smal wezen, dunne lippen en den neus lichtelijk gekromd. Hij is vlug in zijne bewegingen, doorgaans vroolijk en opgeruimd van gemoed, en aangezien hij niet zelden in de ontbeeringen opgroeit, is hij ook gehard in den tegenspoed, dien hij met eene philosophische kalmte doorwandelt.

Uit zijn oorspronkelijk vaderland heeft hij zijne volksliederen, zijne dichterlijke overleveringen, zijne spreekwoorden en levenswijsheid meegebracht en houdt deze ook in waarde, al woont hij dan ook in het midden van Slavonen, Rhutenen, Magyaren, Polen en Duitschers met welke laatsten hij het best over den weg kan en zich ook door het huwelijk het meeste vermengt.

Het nazien der kas.

Wij hebben hier geen verwaande halftalenten voor ons, zoo als er zooveel zijn in ons wereldje; die beweren genieën te zijn in de kunst, met lauweren te moeten worden bekroond, met goudstukken betaald, met ridderkruisen en vorstelijke snuifdoozen

overladen te worden; die, als de wereld hun dat niet geeft, haar letterlijk vervloeken en weigeren haar nog langer met hunne geniale kunst te begroeten.

Onze twee muziekanten schijnen wel ooit wat hooger te hebben gestaan dan op de vlakke straat; misschien stonden zij wel eens op eene estrade van dezen of genen kleinen stadstheater; maar zij vloeken hunne afdaling niet, die zij ondergingen: ze nemen deze heel rondweg aan en kunnen zij nu niet meer spelen voor een 'geëerd' publiek in besloten gezelschap, dan doen zij het op de straat voor de jeugd, of in de herbergen voor de *bock*- en borrelkwanten, en vinden dat de koperen centen, daar opgehaald, een heel goeden klank hebben, zelfs een prachtig muziek laten hooren.

Als wij den neus van den teller nagaan, dunkt het ons dat daarop, in natuur gezien, een goede voorraad van roode bobbels moet staan, om ons te zeggen dat de 'klare' hem van tijd tot tijd zeer welkom is, en ons dunkt ook dat de lachende nakijker, van dien kant de kameraadschap niet verstooten zal.

Weelderig hebben zij het juist niet; maar men knoopt toch dezen dag aan genen en men leeft onbezorgd; en als de centen weer gesmolten zijn, gelijk een klontje suiker in den jenever, hervatten zij de instrumenten en terwijl de viool sjierpt, klaagt en zucht; terwijl de guitaar tingelt en ratelt, zingt de guitarist met sleepende en verdronken stem: *Dieu, que ma vois-z-implore* of als hij Duitschers meent te zien, die anders niet licht gevoelig zijn aan den kant der beurs, het *leb' wohl, du theures Land.*

In de verte gaan stem en tingelmuziek verloren, doch als gij vandaag aan deze of gene badstad aan de Noordzee dit koppel hebt zien verdwijnen, weest zeker dat gij het eenige maanden later zult ontmoeten op deze of gene *piazza* van Italië, of in eenig ander hoekske der wereld.

Op den boord van den afgrond. Een spaansche dorpsgeschiedenis. (*Vervolg.*)

IV.

Nogmaals is een reeks van jaren verloopen, en Lorenzo's gezin is in dien tijd vermeerderd met twee sterke jongens, waarvan de een nu zes, de andere vier jaar oud is, het zusterke Marie telt nagenoeg tien jaar en is reeds een geheel huismoederke: zeer hendig weet zij, bij verhindering of afwezigheid van de moeder, de kleine broertjes uit en aan te kleeden, te wasschen en te kammen, het huis uit te vegen, het eten gereed te maken, de kiekens en de varkens te voederen.

Overigens hebben huis en huishouding geen groote verandering ondergaan. De trouwe hond is oud geworden, maar staat nog stevig op zijne pooten en verdient nog altijd in het zweet zijns aanschijns zijn dagelijksch brood, doordien hij menigen haas op de omliggende bergen opjaagt en door zijn meester doet schieten.

Op de slekkenhoopen groeien niet alleen gras en onkruid, maar wezenlijke struiken en heesters. ‘De Wijnzak’ en haar man gaan voort met het bekende voorwerp afwisselend te laten vullen en het te ledigen, maar gelijk zij uitdrukkelijk zeggen ‘volgens het gebod van God, dat is, in hun eigen huis.’ Inderdaad schijnt het drinken op deze manier toch minder ongezond te zijn dan in de herberg; want hoewel Lorenzo en Menchaca maar half zooveel jaren tellen als de beide oudjes, zien zij er evenwel ellendig en afgeleefd uit, terwijl het gemeenzaam drinkende echtpaar nog zoo vast op de beenen schijnt te staan als de beide steeneiken voor Lorenzo's woning.

Lorenzo en Menchaca, kruipen steeds nog elken nacht op handen en voeten over den vonder. Het meeste veranderd en verouderd echter is Rosa. Genadige Hemel! wat is er van die voorheen zoo levenslustige, van gezondheid stralende vrouw geworden! Aan een schim gelijk, sleept zij zich in den laatsten tijd met moeite voort en heeft nauwelijks meer de kracht eenig licht huiswerk te verrichten. En geen wonder ook! Behalve toch het verdriet, dat aan haar hart knaagde over de schandelijke levenswijze van haren man en de nijpende zorgen voor het onderhoud harer kinderen, waarvan nagenoeg het gansche gewicht op haar rustte, heeft de arme martelares nog

in die lange twaalf jaren de grofste mishandelingen van Lorenzo moeten lijden, wanneer hij dronken thuis kwam.

Op het oogenblik, dat wij haar Weerzien, ligt zij te bed en is blijkbaar ernstig ziek. Man en dochterke verplegen haar met de grootste zorgvuldigheid, terwijl de beide kleine jongens met de gelukkige zorgeloosheid en onwetendheid van hun leeftijd voor het huis spelen.

Lorenzo schijnt beschaamd, nog dieper beschaamd dan anders; zijn toestand verraadt een kort te voren gepleegd buitengewoon zwaar vergrijp tegen de matigheid; waarschijnlijk is hij wederom eens des voormiddags en des nachts op handen en voeten over den vonder gekropen, in plaats van alleen het laatste.

Rosa klaagt over vreeselijke en gestadig toenemende pijn in de zijde: haar man heeft op eigen gezag en in overleg met ‘den Wijnzak’ een heeten steen op de pijnlijke plaats gelegd en geeft de arme vrouw, tas op tas, warm vleeschnat met peper te drinken. Dit zijn Baskische huismiddeltjes!

‘Lorenzo! om Godswil, haal een dokter, want ik voel mij erg ziek!’ kreunde de zieke en de toon harer stem bevestigde maar al te zeer de waarheid harer woorden.

‘Ach! moederke-lief, wat deert u toch?’ stamelde de kleine Marie, terwijl zij snikkende het bleeke gelaat der zieke kust, die, hoewel nauwelijks de kracht bezittende om een woord te uiten, het kind poogt gerust te stellen.

In radelooze droefheid en aan het bitterste zelfverwijt ten prooi stormt Lorenzo het huis uit, zoekt den dokter op en komt na verloop van een half uur in het gezelschap van dezen terug.

De geneesheer onderzoekt den zieke, slingert toornig den steen uit het venster en gooit hem het heete gepeperde vleeschnat achterna, hetwelk Marie juist tot verkwikking van hare iijdende moeder binnenbrengt.

‘Daarmee alleen,’ zegde de dokter, ‘kondet gij haar den dood aandoen; zij lijdt aan een hoogst gevaarlijke leverontsteking, welke geheel tegenovergestelde middelen eischt.’

De dokter schrijft voor, wat de toestand der zieke vordert, en beveelt haar vooral de grootst mogelijke gemoedsrust aan, naar zijn oordeel het beste middel tegen leverziekten. Daarop gaat hij heen, begeleid door Lorenzo, wien hij heimelijk een teeken gegeven heeft om hem te volgen.

‘Lorenzo,’ sprak de dokter op strengen toon, ‘uwe vrouw sterft, en gij zijt haar moordenaar. Hare ziekte komt voort uit de zware zorgen en bekommeringen, welke uw schandelijke levenswijze haar sinds jaren veroorzaakt heeft en gisteren hebt gij haar den genadestoot gegeven. Den ganschen dag zat gij in de kroeg en 's avonds hebt gij uw vrouw geslagen en mishandeld, gelijk gij zelf mij rouwmoedig beleden hebt. Uw berouw is goed voor u, maar het komt te laat om uwe vrouw in het leven te behouden.’

Lorenzo berstte bij dit bericht in een luid gejammer uit.

‘Uw gejammer heeft Rosa thans niet noodig,’ vervolgde de dokter, ‘maar wel stilte, rust en een zorgvuldige verpleging. Gedraag u zoo, dat zij ten minste in hare laatste levensuren unog als een rechtschapen mensch, als een goeden man en vader zien moge.’

‘Dat wil ik zijn, ik zweer het u,’ jammerde de zondaar, ‘al ben ik het ook tot dusverre nooit geweest.’

Maar het berouw, hetwelk Lorenzo bij zijne stervende vrouw aan den dag legt, wekt in het geheugen van de zieke nog slechts de herinnering op aan het berouw, dat hij duizendmaal betoond heeft om duizendmaal onmiddellijk daarna weder in zijn

oude kwaal te hervallen. En dan vertoont zich voor haren geest het beeld der ellende en der mishandelingen, welke hare onschuldige kinderen wachten en onder den invloed van deze zielesmarten verergert haar toestand meer en meer.

De dokter bevool reeds bij zijn tweede bezoek met het ontvangen der HH. Sacramenten niet te wachten. Onder het geween en gejammer van haren ontroostbaren man en hare arme kinderen, en in tegenwoordigheid van al de buren, aan wie de zielegrootheid der arme martelares bekend was, ontving Rosa de laatste troostmiddelen der H. Kerk, waarna zij zich eenige oogenblikken verkwikt en rustig naar lichaam en ziel gevoelde.

Rosa ligt in een alkoof naast de kamer. In de kamer zelve is alleen de kleine Marie; zij hoort met een angstig kloppend hart hoe buiten onder de booinen de trouwe huishond huilt. Bemerkende, dat alle anderen naar buiten gegaan zijn en zij met haar dochterke alleen is, roept Rosa het kind met zachte en zwakke stem tot zich.

'Lieve Marie,' sprak zij met de oogen vol tranen, 'ik zal spoedig veel gelukkiger zijn dan gij allen.'

'En hoe dat, moederke-lief?' vroeg het kind in blijde spanning.

'Ik ga bij God wonen, kindlief.'

'Maar, lieve moeder, dan moet gij toch eerst sterven.'

'Ja, mijn kind, dat is zoo; ik ga u verlaten!'

'Ach, sterf niet, moederke-lief, verlaat mij niet!' jammerde nu de kleine in wilde vertwijfeling en klemde zich krampachtig aan de zieke vast.

'Lief kind, gij moet zoo niet weenen; hoor mij liever aan, of ik sterf nog eerder. Gij weet wat de dokter gezegd heeft: men mag mij niet bedroeven of zenuwachtig maken.'

Het liefdevolle kind onderdrukte hare droefheid met geweld, wischte hare natgeweende oogen af en beloofde hare moeder bedaard en stil te zullen aanhooren.

Ook Rosa deed zich bijna bovenmenschelijk geweld aan om de brandende pijn te verbergen, die in haar binnenste woelde. Zij ging met een matte stem volgenderwijze voort: 'Wij allen moeten eenmaal sterven en dikwijls al zeer spoedig zieken gelijk ik. Overigens voel ik mij beter en misschien herstel ik nog wel. Gij hebt gehoord, wat de dokter zegde, de steen en het gepeperde vleeschnat hebben mijn toestand verergerd. Maar zie, kind, het ware toch ook mogelijk, dat God het anders besloten had: het zou Zijn heilige wil kunnen zijn, mij in den hemel op te nemen, waar ik het geluk der heiligen zou deelachtig worden. In dit geval moet gij mij beloven, Marie, dat gij uwe kleine broertjes zult aannemen en voor hen zorgen, gelijk ik het gedaan heb. Wees voor hen eene moeder; want zij zullen geen andere bekomen.'

Tranen verstikten de stem der stervende en de kleine Marie omklemde haren hals, terwijl zij haar met heete kussen en driftige liefkozingen overlaadde.

Toen die uitbersting van droefheid voorbij was, vormde het kind, naar het gebruik van het land, met duim en wijsvinger van hare kleine rechterhand het teeken des kruises en riep uit: 'Bij dit heilig teeken beloof ik u, moederke-lief! dat ik nakomen zal, hetgeen gij mij opgedragen hebt!' En zij kuste met innigheid eerst het kruisteeken en dan hare moeder.

'Ik geloof u en vertrouw op u, mijn innig geliefde kind!' zegde Rosa, van weemoedige blijdschap weenende; 'maar ook voor uwen vader moet gij zorgen, hem eeren en gehoorzamen met dezelfde nauwgezetheid, onderwerping en liefde, die gij van mij gezien hebt.'

Ook dit beloofde Marie aan hare moeder en nu sluimerde Rosa zacht in; het meisje sloop op de teenen in de kamer terug om hare moeder niet te wekken.

Rosa sluimerde voort en ontwaakte niet meer. Hare oogen hadden zich na zoo oneindig vele tranen en slapelooze nachten gesloten voor den eeuwigen slaap, dien God zoo zoet en rustig maakt voor degenen, die op aarde veel geweend en Hem trouw bemind hebben.

(*Wordt vervolgd.*)

De malkontenten.

Dat is de titel van een door de Koninklijke Akademie van Brussel bekroond werk, dat een onzer jonge schrijvers, de heer Alphonse de Decker, van Antwerpen, in 't licht heeft gegeven.

Die belangrijke bladzijden hangen een treffend tooneel op van de dwingelandij, welke de protestantsche dweepers, Frans van de Kethulle, heer van Ryhove, de wreedaardige Jan Van Hembyze, de woeste volksprediker Datheen en anderen, te Gent en in den omtrek uitoefenden.

De prins van Oranje was de aanstoker van deze beroerten geweest, die hem nochtans uit de hand vielen, en toen de groep schnrken zich machtig genoeg waande, diende zij ook niet meer de zaak van den Zwijger, maar wel hun eigen belang. Wat was hun doel? Vlaanderen los te scheuren van de overige deelen Nederlands, en daar een protestantschen staat te vormen.

Men is meer dan eens diep verontwaardigd als men de gruwelen leest, die dejonge schrijver met warmte schildert; men walgt van alle de deloyale en schelmachtige middelen; men wendt het oog af voor al de bloedtooneelen, door die razenden op weerlooze priesters, kloosterzusters en katholieken gepleegd. Hun einde was dan ook verdiend: Hembyze's hoofd viel onder het onteerend zwaard van den beul, Ryhove stierf in ballingschap, 'zinneloos en vermorzeld door de knaging van zijn geweten.'

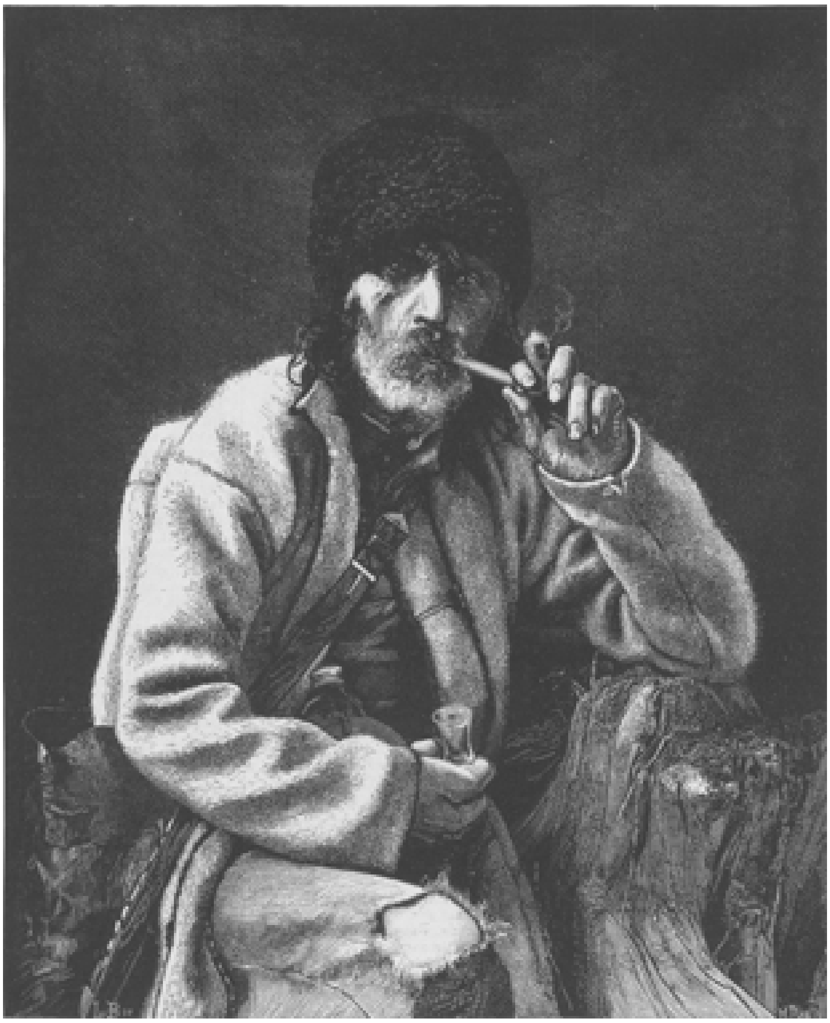

RUMEENSCHE BOER UIT ZEVENBERGEN, NAAR L. HEITLAND.

De prins van Oranje werd den 2 december door die bloedhonden feestelijk en met grooten luister ontvangen. 'De straten waren prachtig versierd met eerezuilen en triomfbogen. In die versiering was men algemeen kwistig met zinnebeelden,

zedespreuken (!) en tafereelen. Hier tusschen was er echter iets dat bijzonder de aandacht trok. Eene jonge maagd, de stad Gent verbeeldende - zittende op een tooneel, behangen met groen laken, waarop de wapens prijkten van den koning van Spanje, samengestrengeld met die van zijnen vijand, Willem van Oranje - bood dezen als huldeblijk een hart aan van fijn goud, waarop te lezen stond *Sinceritas.'*

Men kan inderdaad de Tartufferie, zoo als wij in onze dagen zeggen, niet verder drijven.

De gruweldaden te Gent gepleegd, niettegenstaande de zoogezegde Pacifikatie, deden aan een hollandsch en protestantsch schrijver bekennen: 'Nauwelijks was de hervormde Kerk ontkomen aan de vervolging, waaraan zij vele jaren was ter prooi geweest; nauwelijks begon zij vrij en vroolijk het hoofd op te heffen; nauwelijks verkreeg zij overwicht in Vlaanderen, of zij maakte zich, helaas! schuldig aan dezelfde onverdraagzaamheid, waarvan zij zoo langen tijd den smartvollen en ondragelijken last had getorscht.'

Pater de Jonghe, een Gentsch kloosterling, zegt: ‘'t Is ongelooflijk wat groote schaede alom in de kerken en kloosters zoo op dezen als de volgende dagen is geschied, want zij en plunderden niet alleen de kerkcieraden en den huisraed van de religieuzen, maer zelfs de vensters, deuren, trappen en zolders in zommige plaetsen wierden geheel weg genomen en te niet gebracht. Ook de boomen en hagen in de hoven wierden afgekapt ofte uitgegraven; zoodat zij de fondamenten zelve, indien 't hun mogelijk ware, wel zouden hebben willen uitroeijen en te niet doen. De geroofde goederen wierden bij last van de achttienmannen verkocht ten profijte van de stad, dewelke door dien middel onnoemelijke sommen heeft bekomen: want het zilver en goud, hetgeene te vooren bij opschrijvinge uyt de St.-Baafskerke gehaelt was, wierd geschat op 70 duyzend guldens; de abdye van St.-Pieters hadde er ten minsten drij maal meer, en vele andere kerken en kloosters waeren ook tamelijk daervan voorzien; niettegenstaande hadaen de soldaten en andere roovers zeer groot deel van den buyt, want zommige hadden geheele waegens en karren met gerooft goed naar huys gevoerd, en andere hadden tot honderd en twee honderd ponden in geld ofte zilver op dien nacht (23 augustus 1578) voor hun deel gekregen.’

HET NAZIEN DER KAS, NAAR FR. KELLER.

De plundertochten strekten zich verre in Vlaanderen uit, tot zes en zeven mijlen rondom Gent. Den 28 augustus 1578 werden negen wagens, geladen met ijzerwerk, wijwatersvaten, doopvonten, uurwerken en huisraad, de stad ingevoerd. Dat alles kwam voort van plundering in de naburige plaatsen. De religieuzen der abdijen van

Ter Hagen bij Axel, van Doorezele bij Gent, van Rozenberg tot Waasmunster, de Guilielmieten van Beveren en de Dominikanersen van Temsche werden mishandeld en verjaagd uit hunne woningen, die men altemaal leegplunderde, soms afbrak of verbrandde. Vooral te Sinaai in het land van Waas gedroegen zich de Calvinisten erg baldadig. Der abdij van Boudeloo bleef bijna geen steen op steen; de grafkelders werden opengebroken en onteerd; de assche der overledenen, die er sedert jaren

en jaren, eeuwen misschien, den jongsten dag der opstanding afwachtten, strooiden zij in den wind; de koperen platen met opschriften, die hunne laatste rustplaats versierden en hunne gedachtenis aan het nageslacht herinnerden, alsook looden kisten, die hunne stoffelijke overblijfsels omsloten, strekten den heiligschenders tot buit. Op hunnen terugkeer naar de stad werden de boeren lastig gevallen; men ontnam hun vee, paarden, koeien, schapen en verkens, die met heele kudden voortgedreven werden.

Toch soms scheen het magistraat die gewelddaden te willen beteugelen, door het uitvaardigen van verordeningen, die straffen bepaalden jegens hen welke zich aan overtreding plichtig zouden maken. Indien het magistraat rechtzinnig handelt - iets dat wij betwijfelen - wat vermag het toch, overlommerd als het was door de achttienmannen en het razend driemanschap, Hembijze, Rijhove en Datheen, dat zich alle gezag aanmatigde? Wat vermag nog zulk een magistraat, dat nog wel den titel zijner macht behield, doch over geen gezag meer beschikte, om de heiligste rechten van persoon en eigendom te doen eerbiedigen, den moed en de kracht niet meer had om aan de stipte uitvoering zijner bevelen de hand te houden?

Den 1 september 1578 werd een besluit afgekondigd, ten gevolge eener beslissing genomen in de Collatie, dien voormiddag gehouden, waarbij niemand zich nog vervoorderen mocht, op straffe des doods, iets tegen kerken, kloosters of andere goederen te ondernemen, zoo binnen als buiten de stad, en geestelijken of wereldlijken lastig te vallen.

Als om te toonen hoe weinig zij het magistraat vreesden en zijne verordeningen eerbiebiedigden, trokken de Geuzen denzelfden dag naar Drongen, op een uur afstand van Gent, om de abdij, waarvan wij reeds gesproken hebben, te plunderen en de religieuzen te verjagen. En niemand werd om dit feit vervolgd!

Zou men het oudvlaamsch spreekwoord ‘huilen met de wolven waarmede men in het bosch is’ hier op het Gentsch magistraat niet mogen toepassen?’

De diamant.

Wij hebben reeds vroeger het een en ander over den diamant verteld. In Antwerpen vooral, waar de diamant in onzen tijd veel verwerkt wordt, werden deze bijzonderheden met belangstelling gevolgd.

Nog eenige opmerkingen over deze en andere edelgesteenten, zullen dus welkom zijn.

Vooreerst hebben wij den *diamant,* voorzeker de steen met de prachtigste eigenschappen, en die van vóór eeuwen en eeuwen, en bij schier alle volkeren, als een kostbaar kleinood bekend is.

De naam is dan ook natuurlijk verschillend, en als de Arabiërs en Perzen hem *Elmas* of *Almas,* de ontembare, noemen, gaven de oud-Indiërs hem den naam van *Azira,* den onvernietigbare, of ook *Lohadshit,* den metaaloverwinnaar; de Syriërs noemen hem *Adomos* en de Kurden *Adamand.*

Als men den diamant vindt en hij dus in ruwen toestand verkeert, is hij niet doorschijnend en heeft eene gele kleur, ‘doch,’ zegt het *Boek der Uitvindingen,* ‘de ruwe diamant is onmiddellijk te herkennen aan den vorm, zijnde deze een regelmatig acht- of achtenveertig vlak, dikwijls met afgeronde hoeken, waardoor sommige diamanten bijna den kogelvorm hebben.’

Wij zeggen dat die steen doorgaans eene gele kleur heeft, doch indien hij volkomen zulver is, heeft hij hoegenaamd geene kleur. De steen bestaat uit koolstof, en is hij hard om veel te trotseeren, dan toch is hij brandbaar en vergaat in dat geval in gas, dat, volgens genomen proeven, uit hetzelfde koolzuur bestaat als 't geen onze kachels geven, 'wanneer wij er hout of steenkolen in verbrand hebben.'

Toen men wist waaruit de diamant was saêmgesteld, moest men ook natuurlijk pogingen aanwenden om diamanten te maken, en de parijzer nijverheid heeft hierin meer dan eene proef zien mislukken. Nog onlangs werden nieuwe pogingen aangewend, doch de geleverde producten werden bevonden in niets met den natuurlijken diamant te kunnen wedieveren.

De boraxkristallen, die men als zoodanig heeft willen doen doorgaan, schitteren wel is waar als echte diamant, maar met 'dit onderscheid alleen, dat de kristalvorm niet aan dien der edelgesteenten gelijk is. Diamant-kristallisatie toch heeft den vorm van 48 vlak met gebogen vlakken, terwijl die van zoo te noemen boraxdiamant, uit vierkante zuilen of vlakken bestaat.'

Vóór 1728, toen dit gesteente ook in Brazilië gevonden werd, werden de diamanten uit Indië aangevoerd. Of de Hebreeuwen den diamant kenden, is onzeker; de zesde steen in den borstlap des hoogpriesters, wordt ook in de Statenvertaling van den Bijbel 'diamant' genoemd.

Het woord *Jaholon, Johalon* of *Jachalom* beteekent 'doorboorder.' Dit kan dus op zijne hardheid doelen; doch volgens de hebreeuwsche voorschriften werd op elken steen, in gemelden borstlap, den naam van een der stammen Israëls gegraveerd. Welke middelen, vraagt de geleerde wereld, had men toen, om op het hardst gekend lichaam te graveeren?

Laat ons een oogenblik stilstaan, bij het opsporen van den diamant in Brazilië, waar vroeger het gouvernement het monopolie van dezen kostbaren oogst behield, en natuurlijk den toegang tot de diamantmijnen aan iedereen belette, die niet geroepen was dáár te verschijnen.

Een intendant, door het gouvernement aangesteld, regeerde met eene willekeurige macht, want het was hem zelfs toegelaten, in gegeven omstandigheden, papieren geld uit te geven en vrij over de oorlogsmacht te beschikken. Die intendant was dus eene soort van koning.

Onder hem stond de hoofdbestuurder en onder dezen de onderbestuurders, die ieder over een paar honderd negers beschikten. Het waren deze negers, welke van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, enkel met twee uren rust, de kostbare steenen zochten.

De steenen, die men nu inzamelt, worden gewasschen in daartoe bereid en loopend water, en onder toezicht van eenen bediende. De gevonden diamant wordt door den neger aan zijnen overste besteld en deze levert 's avonds de gevonden steenen aan den bestuurder. Vindt een neger niets dan kleine steentjes, dan krijgt hij - ransel; voor een steen van 8 à 10 karaat, ontvangt hij nieuwe kleeren, voor een steen van 17½ karaat, de vrijheid, nieuwe kleeren daarenboven en men kroont hem met bloemen.

De gevonden steenen worden naar Tejuco gezonden en eindelijk, na verloop van het jaar, onder sterke wacht, naar Rio-Janeiro overgebracht. Gemiddeld beloopt de jaarlijksche opbrengst 12.000 karaten.

Het zuidelijk gedeelte van Afrika, de Transvaal en Orange-vrijstaat, levert insgelijks diamanten op. Het is opmerkelijk dat Engeland zich weinig om die landen bekommerde, toen de aandacht van het gouvernement door het vinden van eenige

groote diamanten werd opgewekt, en de pogingen om die landen te annexeeren en te behouden, namen deels in die vondsten haren oorsprong.

De velden zijn in deze streek slechts een dertigtal mijlen groot. Sommige heuvels, die men er vindt, bevatten een goeden voorraad diamant. Om een gedeelte grond te doorzoeken, vereenigen zich eenige mannen, nemen een patent dat zoowat 12 fr. kost, huren negers die zij 36 fr. per maand geven, koopen voorraad, eten, gereedschappen, tenten, karren en muilezels, en vangen het werk aan.

Men schept de steenen op eene kar, brengt ze naar een loopend water, wascht ze, scheidt er de groote steenen af, spreidt de kleine steentjes op eene tafel, voor welke de sorteerder gezeten is. Met een enkelen oogslag heeft hij gezien of er iets van zijne gading is; vindt hij niets, dan strijkt hij de steenen van de tafel weg.

D.

Het geroep garde-leau.

Wij vonden onlangs dit woord aangehaald, zonder zijne beteekenis uitgelegd te zien. Als men Damhouder openslaat en het kapittel *van schade bij uytwerpinghe* raadpleegt, vindt men vermeld, dat, zoo iemand deze of gene vuiligheid uit venster of deur goot en daardoor de *'bonette* of *tabbaert'* of eenig ander kleedsel, van den voorbijganger bevuilde, deze laatste recht had op 'reparatie ende dobbel Restitutie vander schade gheleden.'

Doch indien 'hy sulcke vuylicheyt gheworpen hadde, niet op de ghemeene strate, maer in een zijdt straetken, ende op privee plaetsen, oft indien hij oock te vooren geroepen hadde *garde-leau,* alwaert dat oock op de ghemeene strate, in dese twee instantiën en soude de uytworper niet punierlyck zijn.'

De uitroep is fransch en zal wel bedieden: wacht u voor 't water.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)
Tweede gedeelte.

I.

Op korten afstand van Reims, niet ver van den straatweg, die naar Châlons voert, verheft zich een buitenverblijf, waarvan de bouw ten deele nieuwerwetsch is en ten deele aan den bouwstijl van de middeleeuwen doet denken.

Er had daar, inderdaad, eertijds een versterkt kasteel gestaan, dat tijdens de godsdienstoorlogen in de XVIe eeuw verwoest was gewoiden, maar waarvan evenwel nog zooveel ongeschonden gedeelten staande gebleven waren, dat een rijk grondeigenaar uit den omtrek, wien de ligging behaagde, op den inval kwam ze in den nieuwen bouw op te nemen, dien hij ontworpen had. En ziedaar waarom het kasteel van Touy zulk een zonderlingen en schilderachtigen aanblik opleverde.

Dit kasteel werd in de lente van het jaar 1871 bewoond door zijn bezitter - een man die een belangrijke rol in deze geschiedenis moet vervullen en dien wij derhalve eenigszins nader moeten doen kennen.

De heer Hector Valenson was te Charleville geboren uit een belgischen vader en een braziliaansche moeder, die haren echtgenoot naar Europa vergezeld had, nadat deze te Bahia in den handel eene kolossale fortuin had verworven.

Reeds vroegtijdig had Hector groote liefde voor den krijgsmansstand aan den dag gelegd en was hij derhalve daarvoor opgeleid. Dank zij zijne uitgebreide kundigheden, had hij het ai spoedig tot den rang van kapitein gebracht. Deze snelle bevordering had hij inzonderheid te danken aan zijn verblijf in Algerië, waar hij een jaar gediend en zich roemvol onderscheiden had.

De schitterendste toekomst wachtte hem in den dienst toen hij kennis maakte met eene

jonge dame uit Reims, voor wie hij een hevige liefde opvatte, doch met wie hij niet kon trouwen dan onder voorwaarde van den militairen stand vaarwel te zeggen.

Hij had dientengevolge eenigen tijd geleden zijn ontslag genomen, en het huwelijk was op het punt van voltrokken te worden, toen zijne bruid kwam te overlijden.

Reeds vroeg beroofd van zijne moeder, verloor hij eenigen tijd daarna zijn vader en zag zich nu in het bezit van anderhalf millioen franken.

Wat zou hij doen? Hij begon met te reizen en toen hem dit begon te vervelen werd hij, daar hij verscheidene uitgestrekte grondeigendommen bezat, landhuishoudkundige. Zijn rustelooze geaardheid deed hem daarna verschillende nijverheidsondernemingen beginnen, die hem allen gelukten.

De herinnering aan haar die hij eenmaal zoo inuig bemind had, voerde hem echter dikwijls naar Reims en daar het kasteel van Touy in veiling kwam, kocht hij het en betrok het met een trouwen bediende, Jean Rotentout, die vroeger zijn oppasser geweest was en aan wien hij zich gehecht had uithoofde van diens opgeruimd humeur en de zelfopofferende verkleefdheid, waarvan hij bij verschillende omstandigheden blijk gegeven had.

Hij leefde dus rustig te Touy, veel lezende, veel studeerende, zelfs iets aan het schilderen doende, maar zich ook bezig houdende met liefdewerken, waaraan hij een groot gedeelte van zijne inkomsten besteedde. Aan de groote achting, waarin hij bij de hoogere klassen stond, paarden zich dan ook de dankbaarheid en de liefde der tallooze ongelukkigen, die het voorwerp van zijne onuitputtelijke liefdadigheid geweest waren.

Toen de oorlog van 1870 uitbrak, was Hector Valenson negen en veertig jaren oud, maar hij was nog geheel vervuld van een jeugdig vuur. Men begrijpt dat hij, een oud-officier, wiens hart blaakte van vaderlandsliefde en heldenmoed, geen onverschillig toeschouwer blijven kon van de groote worsteling, die zijn vaderland met Duitschland aangevangen had.

Hij zou weer in het kader kunnen zijn opgenomen met den rang dien hij bekleed had, maar hij verkoos liever zijne onafhankelijkheid te behouden en besloot een korps scherpschutters op te richten, dat erkend werd door de te Tours zetelende regeering, welke aan hem, die het gevormd had, den rang van kolonel toekende.

Stippen wij ter loops aan, dat Donatien de Monaville als eenvoudig soldaat deel uitmaakte van dat korps en hij de achting en de genegenheid had weten te winnen van dengene, die het aanvoerde. Een jonkman van adellijke geboorte, zijn leven blootstellende om zijn vaderland te dienen, altijd in de voorste gelederen strijdende, elken rang, elke onderscheiding van de hand wijzende, voorzeker zulk een gedrag had iets heldhaftigs, iets ridderlijks.

Helaas! de oorlog was nog niet geëindigd toen de dappere kolonel op de laaghartigste en wreedste wijze buiten staat gesteld werd er verder aan deel te nemen.

De aard van onze geschiedenis laat niet toe, dat wij voor het oogenblik in bijzonderheden omtrent dit voorval treden; genoeg zij het ons te vermelden, dat hij, met het grootste gedeelte zijner manschappen in een hinderlaag gevallen, met wonden overdekt werd, en zijne beide beenen verbrijzeld werden, zoodat zij afgezet moesten worden. De geneesheeren wanhoopten aan zijn behoud; maar zijn krachtig gestel redde hem en na verloop van eenige maanden was de toestand van den armen verminkte zoo gunstig als in de gegeven omstandigheden gewenscht kon worden.

II.

Op een schoonen achtermiddag in de lente van het jaar 1871, vinden wij Hector Valenson in eene dreef van het prachtige park dat het kasteel van Touy omringde. Hij zit in een soort van mekanieken leunstoel op rollen, dien hij zelf kon voortbewegen, maar meestentijds werd het kleine voertuig, als men het zoo noemen mag, voortgetrokken door den trouwen Rotentout, wiens grootste vreugde het was den verminkte dezen dienst te mogen bewijzen. Ook op dezen achtermiddag trok Rotentout het wagentje voort.

Bij den hoofdingang van het park gekomen, bevool de heer Valenson zijn bediende stil te houden. Na een oogslag geworpen te hebben in de dreef, die op den grooten heirbaan uitkwam, zag hij op zijn horloge en zeide op ongeduldigen toon:

'Hij is een uur te laat; dat is iets ongewoons; dat gebeurt hem nooit als hij na het middagmaal in den Litterarischen Kring de dagbladen gaat lezen.'

'Neen!' antwoordde de bediende, 'en mijnheer de advokaat moet wel door iets zeer buitengewoons in de stad teruggehouden zijn, want hij weet, dat mijnheer bijna niet buiten zijn gezelschap kan.'

'Wat zal ik u zeggen, mijn vriend? Ik erken het, die goede René Morlant is tegenwoordig mijne grootste vreugde, mijne grootste vertroosting. Een onverdorven gemoed, een schitterend verstand, een betooverende welbespraaktheid, geest, opgeruimdheid; hij bezit al de gaven die men in een vriend kan wenschen, vooral als men in den toestand verkeert waarin ik mij bevind.....

'Maar zie, daar komt hij?' riep plotseling de verminkte uit, terwijl zijn gelaat een blijde uitdrukking aannam.

Inderdaad, de zoo ongeduldig verwachte was den kasteelbewoner spoedig genaderd, die hem met warmte de hand drukte.

Deze persoon is ons reeds bekend: hij is herhaaldelijk in ons verhaal voorgekomen.

Het was de advokaat Morlant; maar het is noodig, dat wij den lezer iets naders omtrent hem meedeelen.

Evenals Hector Valenson was Renê Morlant te Charleville geboren. Reeds op jeugdigen leeftijd zijn vader verloren hebbende, was hij door een oom, een voormalig advokaat, in huis genomen, en daar deze een buitengewonen aanleg voor de balie in hem bespeurde, had hij hem te Parijs in de rechten laten studeeren.

Pas had de jonkman na het afleggen van een schitterend examen het diploma van advokaat verworven, of zijn oom kwam te sterven, hem zijn gansche vermogen nalatende. Hoewel rijk genoeg om te leven zonder iets te doen, had hij niettemin besloten als advokaat te practiseeren; maar hij had zich ten taak gesteld van zijn beroep een liefdêwerk te maken en de benaming van 'verdediger van weduwen en weezen' was op hem in de ruimste beteekenis van toepassing. Niets was hem te veel, niets spaarde hij, noch moeite, noch geld, als het er op aankwam de rechten der zwakken tegen de rijken en machtigen te verdedigen.

Het is onnoodig te zeggen dat hij door deze wijze van uitoefening zijner praktijk velen zijner ambtgenooten tegen zich in het harnas gejaagd had, die zelfs zoo ver gingen dat zij hem den bijnaam van: 'Don Quichotte van het bedelvolk' gaven.

Had derhalve de taak, die hij zich opgelegd had, hem veel zelfvoldoening doen smaken en veel dank inoogsten, zij had hem ook veel ondank en veel haat berokkend. Na zich eenige jaren aan zijn menschlievende taak gewijd te hebben, werd hij door eene ernstige keelaandoening aangetast, die hem noodzaakte zijne rust te houden en zijn praktijk tijdelijk neer te leggen.

Sinds een jaar had hij geen voet meer in de gerechtszaal gezet, toen de oorlog van Frankrijk met Duitschland uitbrak. Te Parijs had hij tot boezemvriend een militairen dokter, die natuurlijk door den aard zijner betrekking het leger moest vergezellen. Hij besloot met dezen mede te gaan, werd lid van het Roode Kruis en wijdde zich insgelijks aan de verpleging der gekwetsten.

In deze zijne hoedanigheid van ziekenverpleger had hij kennis gemaakt met Hector Valenson, aan wien hij zich des te sterker gehecht had, omdat zij, gelijk wij gezegd hebben, uit dezelfde plaats geboortig waren.

Zoodra de oorlog geëindigd was, haastte zich René Morlant de belofte te vervullen, welke hij aan den kolonel Valenson gedaan had van eenigen tijd bij hem te komen doorbrengen.

Sedert bijna een maand logeerde hij nu op het kasteel van Touy, waar wij hem hebben zien terugkeeren tot groote blijdschap van den armen verminkte, die om zoo te zeggen bijna niet dan door hem leefde.

III.

Daar de avond begon te vallen en de lucht frisch werd, deed de heer Valenson zich naar binnen rijden.

Hij zat met zijn vriend in een vertrouwelijk gesprek gewikkeld onder het ledigen van een flesch ouden Bourgonje in zijn salon, toen Jean Rotentout met een zekere gejaagdheid binnentrad.

'Kolonel,' sprak hij, 'gij zult wel verbaasd opzien... Gij zult u waarschijnlijk wel den sergeant Courbousson herinneren, die onder uwe manschappen was tijdens u dat ongeluk trof, en op zulk een zonderlinge wijze verdween toen men u te hulp kwam....'

'Ja, zeker herinner ik mij hem,' antwoordde de heer Valenson. 'Welnu? die sergeant...'

'Courbousson is in de voorkamer en wenscht u te spreken.'

'Zoo! Welnu, zeg hem maar dat hij morgen terugkomt, ik heb op het oogenblik geen trek om hem te woord te staan.'

'Ik vermoedde dit reeds, kolonel, en heb hem dit gezegd; maar hij antwoordde mij, dat de zaak geen uitstel duldde en hij u terstond wenschte te spreken.... En hij voegde er bij: 'Ik ben er niet zeker van of ik morgen nog leef.' Hij komt mij dan ook wezenlijk zeer ziek voor; hij beeft van de koorts en de dood ligt hem op het aangezicht.'

'Zoo!... Leid hem in dat geval binnen.'

Eenige oogenblikken daarna vertoonde zich een nog zeer jonge man, ellendig gekleed, met een aschkleurig gelaat, waarin twee diep in hunne kassen liggende oogen met een akeligen glans flikkerden.

'Hoe! zijt gij het, sergeant?' sprak de heer Valenson. 'Inderdaad, ik zou u in uwe burgerkleeding en met dien langen baard niet erkend hebben.... Komaan, ga zitten.... Rotentout, breng een glas voor dien dappere.'

Courbousson ging met wankelenden stap naar den stoel, die hem aangewezen werd en waarop hij eerder neerviel dan zitten ging. Tot groote verbazing van zijne beide toehoorders verborg hij te gelijk zijn aangezicht in zijne beide handen en begon luid te snikken.

Daarna als ter prooi aan eene soort van verbijstering, wierp hij zich voor zijn voormaligen bevelhebber op de knieën terwijl hij uitriep:

'Vergeving! ach! vergeving! mijn kolonel!... Ik ben een eerlooze! ik verdien op deze wereld doodgeschoten te worden en in de andere naar de hel te gaan.'

Na deze vreemde woorden met een doffe en hartroerende stem uitgebracht te hebben, sloot hij de oogen en viel in onmacht.

Jean Rotentout snelde op hem toe om hem te ondersteunen.

'De man loog niet,' sprak de bediende medelijdend, 'toen hij mij vertelde, dat zijn toestand zeer ernstig was; het zou mij niets verwonderen als er het leven al uit was.'

'Leg hem op de canapé,' bevool de heer Valenson, op wien dat onverwachte tooneel een zeer pijnlijken indruk gemaakt had.

Zoodra de bediende den hem gegeven last volvoerd had, poogde René Morlant de levensgeesten van den ongelukkige weer op te wekken.

‘Het leven heeft hem niet verlaten,’ sprak hij, ‘maar ziekte, zwakheid en vooral de ontroering, waaraan wij hem zooeven ten prooi zagen, hebben een onmacht teweeggebracht... Ik vind zijn toestand evenwel hoogst bedenkelijk.’

‘Jean,’ zegde de heer Valenson, ‘gij moet dien man op een behoorlijk bed leggen en terstond een dokter laten halen.’

‘Ik zal hem mijn eigen bed geven,’ antwoordde de bediende.

Geholpen door den advokaat droeg hij den ex-sergeant in zijne slaapkamer, welke aan die van zijn meester grensde.

Toen de geneesheer verscheen, waren er meer dan twee uren verloopen, doch de ongelukkige voor wien men zijn bijstand ingeroepen had, was nog altijd bewusteloos.

Dank zij de aangewende middelen mocht men er eindelijk in gelukken hem te doen bijkomen, maar hij verviel terstond in een soort van lichamelijke en zedelijke verdooving, welke de geneesheer deed zeggen, dat hij den morgen niet zou halen.

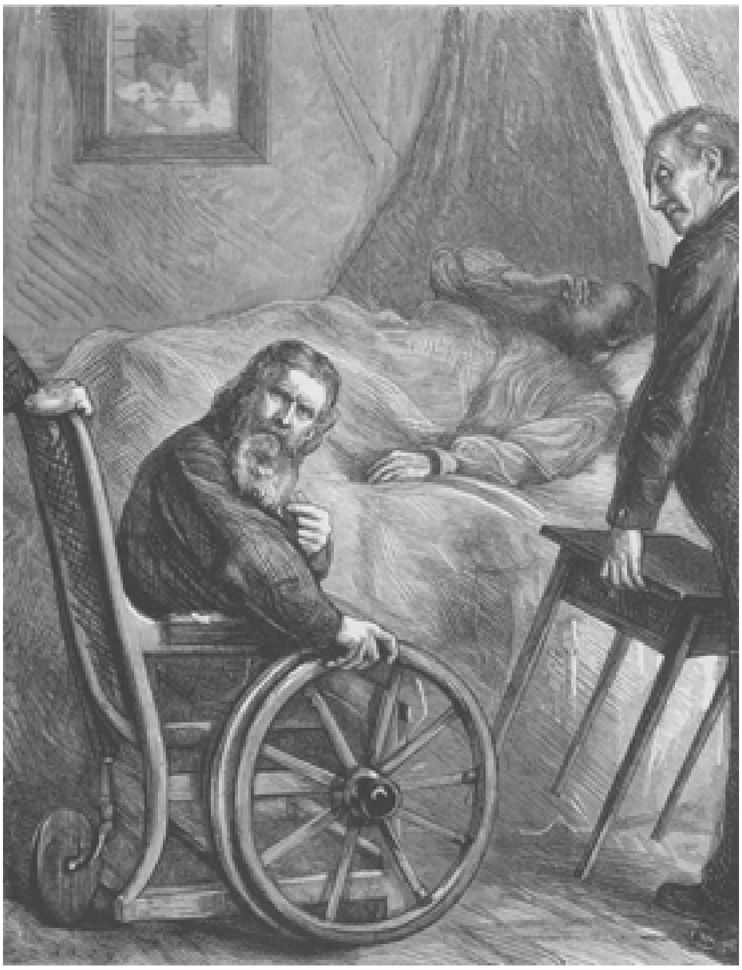

EEN DUISTER VERLEDEN. - De man zonder beenen.

Tegen alle verwachting scheen de zieke bij het aanbreken van den dag eenige kracht te herkrijgen. Hij bekwam het spraakvermogen terug en verzocht den heer Valenson te spreken. Van dit verlangen onderricht, liet deze zich naar de ziekekamer brengen.

‘Kolonel,’ begon de ex-scherpschutter met een matte stem, ‘hoor mij, bid ik u, eenige oogenblikken aan. Ofschoon sinds eene maand ernstig ongesteld, heb ik mij tot hier voortgesleept op het gevaar af van onderweg dood te blijven, ten einde u eene bekentenis te doen, want ik heb wroegingen, vreeselijke wroegingen!... Ik ben

een groote misdadiger, een verrader, een medeplichtige van dien helschen Donatien de Monaville en zijn vriend den Italiaan..... Aan ons drieën hebt gij uw neerlaag en uw ongeluk te danken..... Ik ga u alles meedeelen.... Maar ik wensch, dat de heer, die gisteravond bij u was, ook hier kome, om mijne bekentenis aan te hooren.

Rotentout behoefde slechts de deur van een aangrenzende kamer te openen. René Morlant trad binnen en bleef achter den rolstoel van zijn vriend staan.

Intusschen lag de stervende, met gesloten oogen de hand op zijn voorhoofd rustende, roerloos neer; men zou gezegd hebben, dat hij nog eens goed zijn geheugen raadpleegde, alvorens de vreeselijke bekentenissen te doen, die hij aangekondigd had.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 10]

Onze gravures.

In het land der pharao's.

Egypte is voorzeker een der landen, welke op dezen oogenblik het meest de aandacht der wereld tot zich trekken. Men onderzoekt zijn verleden, men beschouwt zijn tegenwoordig, men tracht zijne toekomst te raden.

Zijn verleden was grootsch, rijk in weelde, rijk in trotsche kunststukken, in macht en beschaving. Dit getuigen nog de puinhoopen zijner graven, tempelen en steden; zijn tegenwoordig is zoo klein, zoo gering, zoo armzalig als zijn verleden grootsch was; zijne toekomst?

Wie zal dit vraagteeken beantwoorden! Zeker is het echter dat de europische invloed dieper in Egypte dringen zal en eindelijk pogen om te werpen wat het verledene tot nu toe zoo trouw had bewaard. Waar de Engelschman zich neerzet, wordt men ook spoedig zijne ijzeren werking gewaar.

Egypte heeft, niettegenstaande de veelvuldige inbreuken, op zijne aloude zeden en gebruiken reeds gedaan, echter nog altijd veel uit zijn oud verleden bewaart en onder dit opzicht mag men zich soms nog in de dagen der Pharao's terug denken. Dat is het geval met den landbouw, die erg ten achter is en zeker van onze europische bevindingen veel zou kunnen leeren.

Alexandrië, wij zegden het reeds, is eigenlijk eene europische stad, doch natuurlijk met oostersche typen gemengd. De rijtuigen zijn er talrijk en prachtig, de straten breed, de gebouwen hoog, en sluieren zich hier de oostersche vrouwen nog, dan ontmoet men er maltezer, italiaansche, fransche en engelsche dames, die de mode van Parijs volgen.

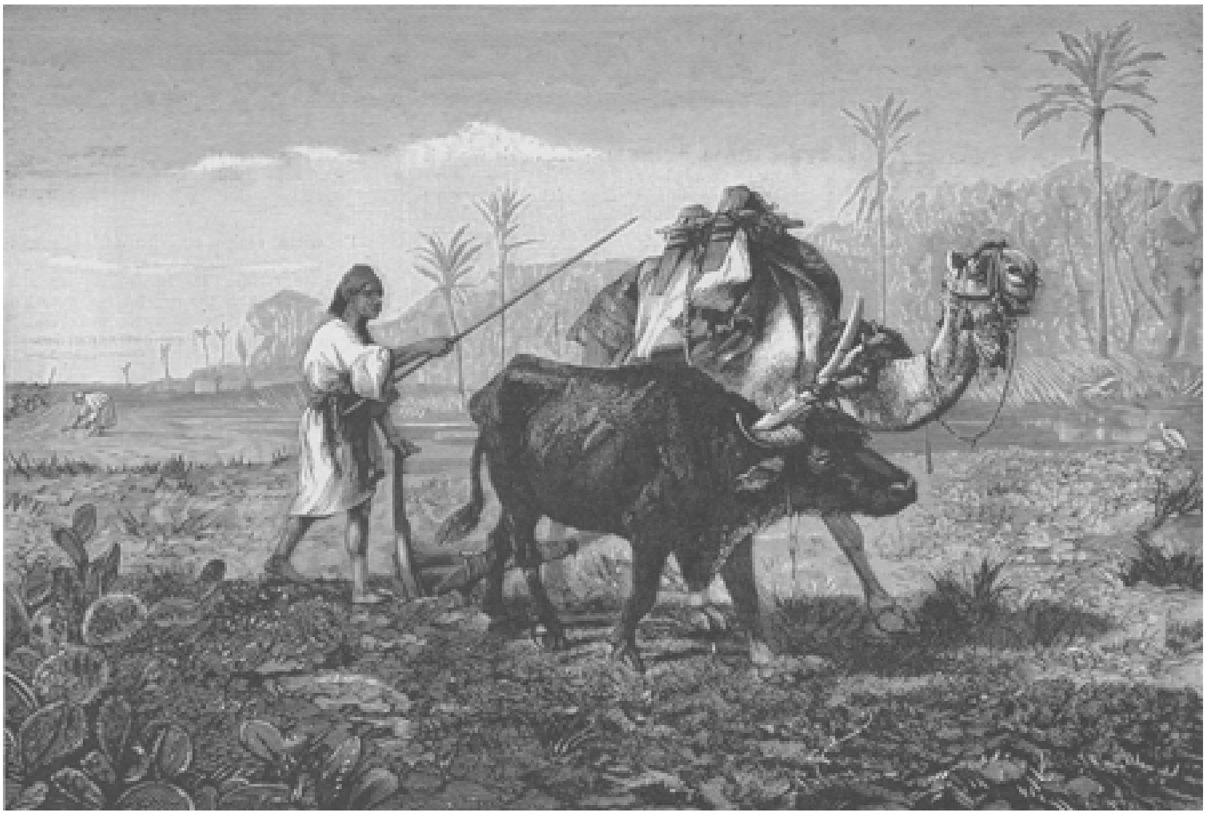

IN HET LAND DER PHARAO'S, NAAR BEAVIS.

‘'t Is,’ zoo schreef een onzer vrienden, ‘eene gemengde stad, de lieftalligheid van het Oosten vereenigend met de genoegens en het *comfort* van Europa. Op de Groote Markt en in de Franque-straat ontmoeten elkander de abyssinische vrouw met haar langen witten sluier, de maltezer dame met haar kapsel of *fadetta* van zwarte zijde, de egyptische, die slechts het onderste deel van het gelaat verbergt, de europische die openlijk haar wezen laat zien. De tulband gaat den europischen hoed voorbij; het vurig arabisch paard dartelt er den langzamen kameel vooruit en de ezel pikkelt naast den *fiacre,* dien hij eene hardnekkige concurentie maakt.’

Ofschoon Alexandrië natuurlijk nog veel oos-

tersch bevat, moet men dieper het land in om dit karakter in zijne volle kracht te zien. De spoorweg brengt u naar Kaïro, door eene streek, die hare schoonheden heeft. De velden zljn blijkbaar vruchtbaar. De palm-, dadel- en banaanboom rijzen in prachtige groepen op; kameelen, buffels, drommedarissen en boven u in de heldere lucht, arenden op breede wieken drijvend, verlevendigen het helder verlichte landschap.

De leemen hutten der *fellah's* zetten wel is waar niet veel vroolijkheid bij, doch wel hier en daar een helder gekleurd minaret, de koepel van een moskee, een wit landhuis; doch als men dat landschap en die *fellah's* ziet met hunne onvolmaakte werktuigen, bij voorbeeld met hunne ploeg, die door een os en een lijdzamen kameel getrokken wordt; met werkliê en vrouwen die water scheppen in hun vaatwerk van eigenaardigen vorm, dan mag men zich daar gerust eenige eeuwen terugdenken.

Kaïro zelf is eene oostersche stad in den vollen zin des woords. Sommige straten zijn zoo eng, dat op den rug des kameels gezeten men het hoofd stoot tegen de *elkauf* - een soort van alkoven, die op den gevel der huizen vooruit steken en uit welke de bewoners van weerskanten elkander zeer goed de hand kunnen geven.

Rijk aan prachtige moskeeën is Kaïro, rijk aan paleizen, rijk in kostbare vorstelijke graftomben, rijk aan allerhande mahomedaansche herinneringen en heiligdommen. Bij iederen stap dien men doet in de straten, in de tuinen van Shoebra, in of buiten de stad, spreekt dat oostersch karakter en hier denken wij dat dit laatste nog geruimen tijd, misschien eeuwen, tegen de europische inwerking zal bestand zijn.

Deze laatste zal het landschap, zal de steden kunnen vervormen, doch niet zoo lichtelijk het karakter des volks.

De jacht in vroeger tijd.

Wij zijn volop in het jachtsaizoen. Onze tegenwoordige Nimrods trekken voor dag en dauw naar hunne gepriveerde jacht, vermoorden daar eenig wild en keeren als gewone stervelingen van hunnen tocht terug. Wat al verschil met de jacht in de oudheid, toen er niet alleen een welgemikt schot noodig was, om het wild machtig te worden, maar eene stoutheid en behendigheid, welke ons, gepommadeerde jagers, doet beven.

Ziet de jagers uit de middeneeuwen! De tocht door het ongebaande bosch, met de oude bemosde stammen, door het kronkelige kreupelhout, dorens, varen en lis doen aan iets tooverachtigs denken. Wat al gevaren verzellen hier de jacht; wat al kracht, stourheid en behendigheid bij het besturen van het paard en het werpen der spies is hier noodig om het vliegende hert machtig te worden!

Gansch die samenstelling is breed, bezielend, levendig. Men hoort als het ware den wilden galop en het gesnuif der paarden, het breken en kraken der takken, den kreet der jagers, het gejank en geblaf der honden. Vooruit, ongenadig vooruit, tot dat het vluchtende hert zal gevallen zijn!

In later eeuwen, in de meer beschaafde tijden, werd de jacht ook een meer verfijnd genoegen, onder ander met den valk, en zoo hoog stond dat vermaak in aanzien, dat wij in de edicten over de jacht van het Consistorie van den Horen van Turnhout, geschreven vinden: ‘alsoo wy verstaen datter eenighe van famelooze ende seer onachtbaer conditie, gelyck vilders van peerden, ende diergelycke, hun dagelyks

vervorderen te jaghen’, en dat de edicten tegen die personen van verachtelijke conditie zware straffen uitspraken.

Men joeg volgens het voorschrift ‘hayr met hayr ende pluym met pluym,’ dat wilde zeggen bij voorbeeld herten en hazen met honden; reigers, patrijzen en ander gevogelt met den valk.

De jachten waren inderdaad feestelijke optochten, waaraan de vrouwen op hakkeneien gezeten, deelnamen.

Zelfs de valkenjacht is in onze dagen ten ondergegaan; zij was voor eenige jaren nog op het Loo, het lustverblijf des konings van Nederland in voege; zij bestaat nog op de landgoederen van eenige rijke lords in Engeland, doch dit alles behoort tot de uitzonderingen, tot de zeldzaamheden.

Nu, zooals wij zegden, bepaalt zich het jachtvermaak tot een zeer burgerlijk plezier: het neerschieten van eenen haas, een konijn, een patrijs, en als de Nimrod onbehendig is en met geen leegen zak naar huis komen wil, koopt hij hier of daar, van dezen of genen strooper, een stuk wild, dat misschien reeds acht dagen te voren in strop of net gevangen en beulachtig de nek omgewrongen werd.

Kleine wilddieven.

Enfants, n'y touchez pas, zingt men in de lieve romance, nu reeds een twintigtal jaren oud, waarin men bij de kleine en onbarmhartige schoolbeulen genade smeekt voor het nest met kleine vogels: die hoop der lente, die liefde der moeder! Dat lied hebben de kleine rakkers gewis niet gekend, evenmin als zij de wet gedachtig waren, die hun verbiedt vogelnesten te rooven. Gelukkig worden zij op het feit betrapt door den heer van het kasteel, die hun, het is te hopen, het wreedaardig feit streng zal doen bekoopen.

Een der groote plichten in de opvoeding, door de schoolmeesters te volbrengen, is zeker wel den kinderen in te prenten dat het niet alleen eene koude wreedheid is de vogelnesten te rooven en de kleinen aan eenen bijna zekeren dood prijs te geven; maar nog dat men een onberekenbaar nadeel doet aan den landbouw, aan den oogst, met het getal vogels van alle soort te verminderen.

De goede God heeft ze niet geschapen om ons te benadeelen. Indien zij al een deel van onze winsten opeten, dan is dit slechts eene onbeduidende vergelding voor het goede dat zij doen. Eenige handvollen graan, die zij ons kosten, bevrijdt ons van een leger van insekten die, bleven zij bestaan, ons totaal zouden verarmen. De lieve vogels zijn de weldoeners van den mensch, en ik denk het mijnen plicht, wanneer de winter komt en de sneeuw, als een doodslaken uitgespreid, de kleine zangers doet sterven van honger, in mijnen hof of op de binnenplaats de sneeuw weg te keeren en de arme hongerlijders te voeden.

Wat het tafreel betreft, dat ons door den duitschen schilder Böker wordt voorgesteld, het is, in wat de groep kinderen vooral aangaat, zeer schoon en waarheidsvol getypeerd. Ziet dat kleine kruidje-roer-me-niet eens, en achter haar die twee deugnieten, deze die verlegen en bang op zijn muts bijt en de andere die zich wil verbergen, om de strenge oogen van den landheer te ontgaan: - allen zijn plichtig en zouden eene duchtige priegeling verdienen.

Doch als zij nu eens aan dien rijken heer zegden: Maar wij doen slechts in 't klein, wat gij doet in 't groot, mijnheer?...’

Winemuka, indiaansch opperhoofd.

De Roodhuiden, waarvan pater de Smet zoo geestig en onderhoudend weet te vertellen, verdwijnen dagelijks meer en meer van den aardbodem, minder door het geweer van den Amerikaan, dan door den brandy, dien men er heenvoert en die deze krachtige stammen van langzamerhand vernietigt.

Nog geen drie honderd jaar geleden telde men anderhalf millioen Roodhuiden; vandaag zijn er nog pas eenige duizenden meer en een nieuwe Cooper zal weldra een roman kunnen schrijven *de laatste der Roodhuiden,* zooals gemelde schrijver *de laatste der Mohikanen* schreef.

De romanschrijvers hebben het karakter en de gewoonten van dezen stam dikwijls onder al te dichterlijke kleuren voorgesteld; doch als men de sierlijke brieven van den Dendermondschen missionaris leest, die met hen geruimen tijd leefde, moet men bekennen dat er grootsche en verhevene trekken in dat onbeschaafde volk schuilden, en dat de moed als eene aangeborenheid kon beschouwd worden.

Onder die stammen telt men de Pah-Yates, de Plathoofden, zoo genoemd omdat zij den schedel der pasgeboornen stelselmatig plat drukken. De Plathoofden zijn door onze moderne *'beschaafd'* niet bij middel van hoogere denkbeelden en veredeling; maar wel bij middel van het vat brandewijn, overigens het meest gebruikte middel daar waar de missionaris niet optreedt met het kruis.

Het portret, dat wij van Winemuka laten zien, toont genoeg dat het opperhoofd van dien stam niets meer bezit van de fierheid van voorheen: hij heeft zooveel mogelijk het europisch kostuum aangenomen, en paradeert daarin als een zotskap op onzen karnaval.

Alle dichterlijkheid van den primitieven mensch, met al zijne gebreken en zijne groote hoedanigheden zijn verdwenen, en wij moeten glimlachen om het diep verval, zoo zedelijk als lichamelijk, dat zich in dien persoon kenmerkt.

Op den boord van den afgrond.
Een spaansche dorpsgeschiedenis.
(*Vervolg.*)

V.

Er waren eenige maanden verloopen sinds Rosa's dood en Lorenzo treurde nog oprecht over haar verlies. De herinnering aan zijne lijdzame, door hem zoo ongelukkige, voor hem gestorven vrouw, bleef hem steeds en overal bij, zoet en bitter tegelijk; als de liefde en de angel van het slechte geweten volgde haar beeld hem overal.

De oude slekkenhoop vol onkruid en gras begon zich met een nieuwe slekkenlaag te bedekken. Eenige buren, zelfs eenige vroegere klanten uit andere dorpen in den omtrek, hadden meelijden met Lorenzo; zij zagen hem treurig en vol berouw over zijn tot dusverre geleiden levenswandel omdolen en vertrouwden hem het maken hunner schuppen, rieken, gaffels en ploegkouters weer toe. Het vroolijk geluid van den smidshamer liet zich opnieuw hooren en scheen tot in zekere mate de sombere naargeestigheid te verdrijven, welke in en rondom Lorenzo's woning heerschte, sinds Rosa dit schouwtooneel van haar lijden verwisseld had met de stille rustplaats onder de beuken en de eiken naast de Onze Lieve Vrouwekerk.

Men zou zich hebben kunnen verbeelden, dat Rosa's ziel niet ten hemel opgeklommen was maar met al hare geestkracht eene woonstee gezocht had in het teere lichaam van de kleine Marie.

Deze was het levende evenbeeld der edele overledene in de onverpoosde vervulling van alle huiselijke plichten, in de onvermoeide liefdevolle verzorging van haar vader en hare broerkens.

Pas vertoonde zich het daglicht aan den hemel of er steeg ook reeds een kleine witte rookzuil uit den schoorsteen der smederij op, en ging Marieke naar de bron met de water-

eemer bijna zoo groot en zwaar als zij zelve, om het benoodigde water te halen.

Het varken knorde en de hoenders kakelden om hun morgenmaal: hunne bede werd spoedig verhoord; want kort daarop verscheen Rosa in de deur met een pot vol gekookte spoeling, die zij in den varkenstrog uitgoot en met een voorschoot vol kieken-eten, dat zij op de plaats uitstrooide: de vreugdebetuigingen van het borsteldier en het pluimgedierte schenen tot hun kleine vriendin te zeggen: ‘God loone u voor hetgeen gij aah ons doet!’

Door het rumoer, dat de dieren maken, worden nu de beide broerkens wakker: somwijlen gebeurt het dat zij uit hun bed sluipen en in het bloote hemdje hunne zuster naar buiten naloopen. ‘Maar het is een schande, zich zoo voor God en de menschen te vertoonen,’ zegt de kleine Marie, en jaagt de kleine schelmen weer in huis.

Dan worden zij, willens of onwillens, door de zuster gewasschen, aangekleed, wordt hun ieder een stuk brood in de hand gegeven en krijgen zij verlof om tot aan het eigenlijke ontbijt in den hof of buiten de deur te gaan spelen.

Ongeveer een uur later verscheen Marie op het balcon en riep haren vader in de smidse en de kinderen in den hof toe, dat het ontbijt gereed stond. Nooit had Lorenzo met schijnbaar beteren eetlust gegeten, dan wanneer het dikwijls sobere en armelijke maar goed en zindelijk door Marieke toebereide ontbijt of middagmaal op de tafel dampte; maar zijn eetlust was eerder een belooning voor de liefde en de zorg van het kind dan wezenlijke honger.

Marie waschte en naaide, Marie was alles in allen, juist zooals haar overleden zalige moeder, wier geest over haar tobben en zorgen en zwoegen scheen te zweven.

Lorenzo had tot dusverre geen voet meer in de herberg gezet, hoewel Menchaca, zijn booze geest en bekoorder, onvermoeid voortging alle nachten op handen en voeten over den vonder te kruipen en hem iederen dag tot terugkeer op den weg der ondeugd aan te sporen.

Op zekeren avond was Lorenzo na urenlang hard en zwaar werkens aan het herstellen van eenige landbouwgereedschappen voor een klant uit een naburig dorp, daarmede gereed gekomen.

‘Kom, Lorenzo,’ zeide de klant, nadat hij den smid betaald had, ‘laat ons samen een glas wijn gaan drinken; gij hebt dit vandaag wel aan mij verdiend.’

‘Ik dank u,’ antwoordde Lorenzo, diep beschaamd bij de enkele herinnering, welke deze uitnoodiging bij hem wakker riep; ‘ik drink sinds langen tijd geen wijn meer en denk dit ook nooit meer te doen.’

‘Kom, mensch, wees toch niet zoo onverstandig. Wanneer iemand een enkelen keer een liter wijn drinkt, zal hem dit niet in zijne gezondheid of zijn fortuin, in zijn eer of zijn krediet benadeelen.’

‘Tot groot ongeluk van mij en de mijnen heb ik, helaas! maar al te zeer ondervonden, waartoe de drift voor den drank voeren kan.’

Maar de vreemde werd steeds dringender. ‘Loop naar de maan met uwen drift!’ sprak hij lastig. ‘Een glas wijn te gebruiken tot sterking voor den arbeid en tot opvroolijking van het gemoed is geheel iets anders dan zich vol en zat drinken als een dier. In ons land leven een tallooze menigte onbesproken achtenswaardige lieden, die toch geen van allen waterdrinkers zijn. Ik zelf ben hoogmoedig genoeg, om mij voor een rechtschapen mensch en geen kroeglooper te houden; zoo dikwijls er echter sprake van is om met goede vrienden in vrede en eendracht een liter wijn te gaan drinken, zie ik daarin niets kwaads. Ik hoop toch niet, dat gij er iets in ziet.’

‘O neen, in geenen deele,’ antwoordde Lorenzo, ‘maar ik wil alleen een voornemen houden, dat ik uit goede gronden gemaakt heb.’

‘Wat! voornemens! Geen regel zonder uitzondering! Voorwaarts, mensch!

‘En ik zeg u, dat ik niet ga.’

Nu werd de vreemdeling grof en merkte spottend aan:

‘Gij vreest misschien, dat gij de vertering zoudt moeten betalen.’

En Lorenzo antwoordde: ‘Om u te toonen, dat ik niet zoo kleingeestig ben ga ik mee.’

Ook nu nog, na al het doorleefde, kon zijne ijdelheid het geringste verwijt of verdenking van gierigheid niet verdragen.

Lorenzo en zijn klant gingen met elkander naar de herberg, maar Lorenzo maakte onderweg het vaste voornemen om den wijn slechts even te proeven.

De kleine Marie zag de beide mannen over den vonder gaan: een siddering voer door haar zwakke leden bij de gedachte, *waarheen* zij wel hunne schreden richtten. Zij trachtte zich zelve echter gerust te stellen met de zekerheid dat de klant niets minder dan een dronkaard, maar een in alle opzichten rechtschapen, arbeidzaam en matig man was, dien zij als zoodanig kende.

En *Lorenzo hield woord!...* Nadat hij met zijn klant gemeenschappelijk een flesch wijn geledigd had, verliet hij de herberg en ging naar huis; daarbij voelde hij een opgeruimdheid en tevredenheid, gelijk hij in langen tijd niet ondervonden had en inzonderheid niet als hij volgedronken den terugweg naar huis insloeg.

Sinds den dood zijner vrouw had hij zijn zwaarmoedigheid nooit duurzaam kunnen overwinnen; ter wille van Marie had hij zichaltijd gehouden alsof het eten hem lekker smaakte, maar hij at niet uit honger; het allerminste had hij een gerusten slaap kunnen genieten. Dezen avond, nadat hij zijn voornemen zoo getrouw gebleven was, na den eersten onberispelijken gang naar de herberg, at hij, vroolijk in het gezelschap zijner kinderen en sliep dien nacht rustig. Wie was gelukkiger dan de kleine Marie?

Maar de droefgeestigheid en de neerslachtigheid keerden terug. Dagen en dagen verliepen en Lorenzo werd niet opgeruimder; overal toch vond hij gereede aanleiding om aan degeliefde overledene te denken, welke zijn geweten hem met onverbiddelijke hardnekkigheid bleef verwijten vermoord en zijne kinderen ongelukkig gemaakt te hebben.

Op zekeren namiddag verscheen naar gewoonte Menchaca onder het voorwendsel zijne pijp in de smidse aantesteken; hij vond den smid bijzonder treurig gestemd. Marie werd ziekelijk en Lorenzo kwelde zich met de gedachte wat er van hem en de kleinen worden moest, wanneer het zwakke, teere huismoederke hem ook verlaten ging.

‘Lorenzo!’ sprak Menchaca, ‘verban die droefgeestige gedachten toch uit uw hoofd; jaag ze allemaal naar den duivel!’

‘Dat kan ik niet, Menchaca,’ antwoordde Lorenzo verdrietig.

‘Waarom denkt gij toch altijd aan Rosa?’ ‘Omdat ik haar niet vergeten kan.’

‘Ga met mij een glas drinken!’ klonk het uit den mond van den verleider. ‘Gij zult eens zien, hoe goed gij haar vergeten kunt.’

‘Doe geen moeite mij naar de herberg te lokken! Het is tevergeefs!’

‘Gij zijt er toch eenige dagen geleden met een vreemde geweest?’

‘Hij had mij uitgenoodigd om met hem een flesch te gaan drinken, en ik wilde hem niet beleedigen.’

‘Duizend donders! en mij dan?’ viel Menchaca schijnbaar beleedigd uit.

‘Met u ga ik te vertrouwelijk om dan dat ge het mij ten kwade zoudt duiden.’

‘Zeg mij dan eens in vertrouwen,’ drong Menchaca aan, ‘of de zwaarmoedigheid u niet verlaten had, toen gij met den vreemdeling in de herberg waart?’

‘Dit kan ik niet ontkennen.’

‘Welaan! ga dan mee!’

‘Ik doe het niet.’

‘Gij drinkt slechts een halven liter en keert dan naar huis terug om met uwe kinderen het avondmaal te gebruiken.’

Lorenzo herinnerde zich de opgeruimdheid en den goeden eetlust van dien avond en den gerusten slaap van den daarop gevolgden nacht; maar hij herinnerde zich ook dat hij honderdmaal met Menchaca meegegaan was met het vaste voornemen om matig te drinken, en dat hij even zoo dikwijls de bezinning verloren had en op handen en voeten over den vonder gekropen waa.

‘Menchaca!’ smeekte hij, ‘spreek van iets anders en tracht mij niet te verleiden.’

‘De hospes heeft een nieuwe zending ontvangen, die bijzonder lekker moet zijn. Ik zal die dus alleen moeten proeven, daar gij te gierig zijt om een paar realen uit te geven.’

‘Pas op uwe woorden, Menchaca!’ riep Lorenzo diep gekrenkt uit; ‘het is geen geldzucht die mij thuis doet blijven.’

‘Praatjes voor den vaak!’ merkte Menchaca minachtend aan.

‘Welaan! ik ga mee!’

En de daad bij het woord voegende, ging Lorenzo met zijn boozen geest naar de herberg.

Juist toen zij wilden binnentreden, verliet ‘de Wijnzak’ het huis met het bekende voorwerp onder haren voorschoot.

‘Om Godswil! Lorenzo, keer terug!’ sprak de oude met oprecht leedwezen; ‘hoe menigmaal heb ik het reeds gezegd, dat uwe dochter, het arme kind, toch nog door u ongelukkig zou gemaakt worden! Zij heeft de zielegrootheid van hare moeder geërfd, maar ook haar ongelukkig gesternte!’

Lorenzo kromp bij deze woorden sidderend ineen: hij deed een stap terug, maar Menchaca vatte hem bij den arm en trok hem met zich mede in de herberg met de woorden:

‘Wat kan u die oude tooverkol verschelen?’

Juist toen de ‘Wijnzak’ hare woning wilde binnengaan, zag zij de kleine Marie naderen; het kind kwam met een bussel dor hout op den rug uit het bosch en zag er ongemeen bleek en ontdaan uit.

‘Lief kind,’ sprak de oude deelnemend, ‘gij bezwijkt bijna onder uw last.’

‘Het hout zou mij niet te zwaar zijn,’ antwoordde Marieke hijgende, ‘indien ik mij niet zoo onwel gevoelde.’

‘Hebt gij ergens pijn?’ vroeg de oude medelijdend.

‘Neen, dat juist niet; maar ik gevoel mij zoo ziek, reeds sinds eenige dagen.’

‘Daar hebben wij het; gij zult sterven, gelijk uwe moeder zaliger, als gij voortgaat u zoo overdreven af te beulen, terwijl uw nietswaar dige vader zich in de herberg zat drinkt.’

‘Spreek zoo niet van mijn vader; hij bedrinkt zich nooit meer,’ riep het kind verontwaardigd uit.

‘Gij zult het van nacht ondervinden, als hij met Menchaca uit de kroeg thuis komt.’

‘Met Menchaca in de herberg!’ morde het arme schepselke als vernietigd. ‘Om Godswil, is dat waar?’

‘God gave, dat het zoo niet ware!’ wenschte ‘de Wijnzak’ oprecht.

Het zieke kind voelde, hoe haar de tranen langs de wangen stroomden; het nam haar bussel, dien het onder het gesprek afgeworpen had, weer op den afgematten rug en wankelde naar huis.

In dezen nacht herhaalde zich, wat vroeger had plaats gegrepen: het was stil en duister in het dal; men hoorde slechts het loeien van den wind, het ruischen van den stroom tegen de pijlers van de brug en het blaffen der honden op deze of gene boerderij. Van tijd tot tijd opende zich een venster in het huis van den smid Lorenzo en bij het schijnsel van het daarbinnen brandende licht tuurde een bleek kindergezicht naar buiten, luisterde een wijl aandachtig en verdween dan weer.

Toen de klok der O.L. Vrouwekerk met doffe slagen het uur van middernacht verkondigde, kropen twee menschen op handen en

voeten over den vonder en scheidden kort daarna.

Wat in Menchaca's huis voorviel, weten wij niet. Marieke zat bij het bed van hare beide broerkens, die uit vrees voor het huilen van den wind niet slapen konden. Daar hoorde zij haren vader onder scheldwoorden en vloeken op de huisdeur bonzen. Het arme kind nam haastig het licht van de tafel en liep naar de deur om haren vader in te laten en hem te lichten.

‘Hebt gij zitten slapen, luie deerne?’ viel hij tegen het kind uit en gaf haar te gelijk een hevigen slag in den nek.

Er kwam geen kreet van smart over de lippen van het beklagenswaardige kind, maar uit den grond van haar onschuldig hartje steeg een vurige bede op tot hare zalige moeder om hare bescherming en hare voorspraak af te smeeken.

(*Slot volgt.*)

DE JACHT IN VROEGER TIJD, NAAR EENE TEEKENING VAN JOHS.GEHRTS.

De grootste diamanten.

De grootste der gekende diamanten zijn vooreerst: de *Groote Mogol,* die niet minder dan 279 karaat weegt en zoo wat 24 millioen fr. waard is, doch men weet niet recht meer waar hij zich bevindt: No 2 is de *Orloff,* die in de kroondomeinen van Rusland berust en oorspronkelijk uit Perzië is.

Deze steen vormde weleer het oog van een indisch afgodsbeeld. Men weet niet hoe dit kostbaar oog in het bezit kwam van een opperhoofd van Afghanistan; doch een zoodanige verkocht hem, en ook andere steenen, voor 50.000 piasters aan eenen Armeniër, Shafrass genaamd, die op zijne beurt voorstellen van verkoop deed aan de keizerin van Rusland, Katharina II.

Shafrass was niet alleen geld- maar ook eerzuchtig; hij vroeg eene aanzienlijke som in geld en daarenboven brevetten van adel voor hem

en zijne familie. Die eischen waren echter van zoo grooten omvang, dat het russische hof weigerde, en eerst toen de Armeniër diep in schulden stak en zijne schuldeischers hem ongenadig achtervolgden, werd hij handelbaarder. De *Orloff* kwam eindelijk in Katharina's hand voor 2,400.000 fr., een jaargeld van 15.000 fr. en.... een adelbrief.

De diamant van *Toskane* weegt 139 karaat en is de eigendom der oostenrijksche Kroon.

KLEINE WILDDIEVEN. NARR C.H. BÖKER.

De *Regent* is tegenwoordig in Frankrljk, doch zal nu weer door een indisch vorst gekocht worden, die er, zegt men, zijn geliefden olifant mee versieren zal, nadat de steen jaren lang tusschen de fransche kroondiamanten geschitterd heeft. De *Regent* weegt 136.7 karaat; hij is afkomstig uit Indië en zou door Pitt, grootvader van lord Chattam, aldaar voor een kleinen prijs, aan een indisch koopman *afgetruggeld* zijn.

Thomas Pitt beweerde echter dat een in landsch koopman hem dien diamant had aangeboden en hij zijne waarde niet schatten kon. Na lang onderhandelen zou Pitt hem ongeveer voor een half millioen gekocht hebben, waarna hij nog overde 100.000 fr. betaalde om den steen te laten slijpen. Later werd de steen gekocht door den prins van Orleans, destijds regent van Frankrijk; hij betaalde hem 3 millioen fr. Hoe het zij, dit vraagpunt, zoowel opzichtens den eersten als den tweeden koop, is in het duistere

gehuld, en Pope, de engelsche dichter heeft ten dezen opzichte, Thomas Pitt erg gehekeld en hem zoo wat als 'dief' gescholden.

Verder bestaat nog de *Ster van het Zuiden,* die 153½ karaat weegt, in 1853 in Brazilië gevonden werd, in 1855 te Parijs in de wereldtentoonstelling schitterde en nu nog aan de kroon van Brazilië toehoort.

De *Kohinoor,* de berg van het licht, is de eigendom der koningin van Engeland. Bij de verovering der Shiks viel hij in de handen der Engelschen. Geslepen weegt die steen nog 103 karaat. Die bewerking had te Amsterdam plaats. In grootte, zegt het *Boek der Uitvindingen* komt hij den *blauwen Diamant* van Hope nabij. Deze weegt echter slechts 77 karaat; doch wegens zijne geheel eenige heerlijke blauwe kleur, is zijne waarde niet te berekenen.

De *Keizerin Eugenie* weegt 51 karaat; de *Pigot,* of *Loterij*-diamant telt 47 karaat en was vroeger in het bezit van den onderkoning van Egypte. Zijn eerste naam kreeg hij van den naam des lords, die hem mee uit Indië bracht; zijn tweede werd hem gegeven omdat zijn eigenaar hem voor 7 à 800.000 fr. in verloting bracht.

De russische kroon is eigenaar van de *Poolsler,* die 40 karaat weegt. De *Sancy* heeft het gewicht van 33 karaat en is citroengeel. Hij hoorde eens toe aan Karel-de-Stoute, die dezen schat bij zich had in den slag van Nancy, waar de vorst den dood vond. Een zwitsersch soldaat vond den steen en verkocht hem voor ongeveer 2 fr. Na rechts en links in verschillend bezit te zijn geweest, onder ander in Portugal, waar koning Antonio hem voor 200.000 frs. verkocht aan een fransch koopman, viel hij in de handen van Sancy, wiens naam hij nog draagt.

Hendrik III eichte den steen tot onderpand, toen Sancy als gezant naar Soluthurn ging. De bediende, die de kostbaarheid moest overbrengen, werd echter door roovers aangevallen en vermoord; doch hij had den tijd gehad den diamant in te slikken en dit aan zijne gezellen mee te deelen.

Sancy deed het lijk openen en vond inderdaad den steen terug. De *Sancy* is de eigendom geweest van de engelsche kroon, en kwam eindelijk in de handen van Lodewijk XIV.

Jaak van Mieghem.

De heer Alph. de Decker vertelt in zijne bekroonde *Geschiedenis der Malkontenten,* dat den 3 november 1578, de Algemeene Staten aan de woelzieke Gentenaars voorstelden eene overeenkomst te sluiten, waarbij bepaald werd, dat men voortaan den katholieken eeredienst ongedeerd zou laten uitoefenen en de eigendommen niet meer plunderen zou, enz.

Men zond afgevaardigden om over die acte van acceptatie te beraadslagen.

'Terwijl' zoo vertelt de Decker, 'de afgevaardigden zich te Gent bevonden, werd aldaar eene ijselijke gebeurtenis ontdekt. Buiten de Muidepoort waren de lijken gevonden van Jaak Roelandt, baljuw van Axel en van Marten Mutsaert, griffier derzelfde stad. Reeds verscheidene dagen waren de naakte lijken onder de aarde gestopt. Misschien ware de misdaad voor altijd geheim gebleven, zonder het jammeren en huilen van een hond, die zijn meester opgevolgd was en op dezes graf bleef liggen. Dit had de aandacht van een molenaar gaande gemaakt en tot de ontdekking geleid. Een onderzoek werd aanstonds ingesteld. Bijna vier jaren later eerst werden de daders ontdekt. De kapitein Jaak van Mieghem, met tien of twaalf zijner manschappen, had

de ongelukkigen te Axel opgelicht, die zich goed van geld en lijnwaad voorzien hadden, daar men hun wijsmaakte dat zij mogelijk lang in de gevangenis zouden blijven. In den avond waren zij te Meulestede en de beulen gebruikten met hunne slachtoffers een vriendelijk avondmaal. Daar werd de verraderlijke slag toegebracht. De baljuw was door 26 en de griffier door 23 dolksteken getroffen.

Jaak van Mieghem in hechtenis genomen en voor de vierschaar gedaagd, loochende zijne misdaad niet, doch wierp de verantwoordelijkheid op Hembijze, die het hem bevolen had. De rechtbank erkende hem niettemin plichtig en veroordeelde hem, op 29 juli 1581,tot eene boete en tot verbanning gedurende vijftig jaar en één dag; daarenboven werd hij verplicht, volgens de oude wetgeving, voor de rechters der vierschare te verschijnen, om vergiffenis te vragen, blootshoofd en barrevoets, hebbende geen ander tooisel dan een hemd, en houdende eene brandende toorts in de hand. Zijn ballingschap duurde evenwel niet lang. Kort daarna ingetrokken, geraakte van Mieghem zelfs tot hooge ambten. Dit gebeurde door tusschenkomst van Hembijze, wien men de plichtigheid van dien sluipmoord toeschreef; ook hij loochende het alsdan niet, voorgevende dat Roelandt en Mutsaert met de Malkontenten overeengekomen waren. nopens het leveren der steden van Gent en Axel.'

Dit feit alleen kenmerkt wat schurken in den tijd der Malkontenten meester waren, en hoe de gruweldaden als burgerdeugden beschouwd werden.

Het zitten der negers.

De Chaillu, van wien wij reeds vroeger spraken, vertelt als volgt de wonderlijke positiën die de negers in West-Afrika nemen, als zij zitten: De koningstroon is niets meer dan een lompe, bouwvallige hut; zijn scepter is een koperen bel, en zijn staatsiekleed een verschoten tooneelkostuum. Een der zonderlingste manieren in het land der negers is de wijze, waarop zij in eene soort van leuningstoel zitten. In het Oosten, gelijk men weet, gaat ieder hierin op zijne wijs te werk: de Noord-Amerikaansche Yankee, en de 'klimaatschieter' in Indië of Manilla, legt de voeten gaarne hooger dan het hoofd, op een tafel of op den rand van eene kist; de Turk zit met de beenen kruiselings onder zich en zonder eenigen steun in zijn rug; de toerist in Syrië zit op zijn hobbelenden drommedaris als op de kap van een fourgon, die over een diep geploegden akker rijdt; maar al deze manieren schijnen nog niets in vergelijking met het postuur van een West-Afrikaan. Zijn stoel is een lang, schuinsch afhellend blok hout, met een dwarsbalk aan het oppereind en zonder het minste bekleedsel of kussen; de beenen, van de knie en tot aan den voet (als men ten minste de plaat in het werk van du Chaillu kan gelooven) liggen recht uitgestrekt; boven de knie dalen zij opwaarts; de armen, die tot aan de ooren worden opgetrokken, zijn als haken over den dwarsbalk geslagen, en het gelaat van den rustende ligt opwaarts ten hemel gericht. In deze positie, die een gewoon mensch geen twee minuten zonder ongemak zou kunnen uithouden, rookt de neger zijn kort pijpke, dat recht uit zijn mond opsteekt, zoodat de asch hem noodwendig in de oogen valt en de tabaksolie in zijn keel moest loopen. Nog eene andere vreemdsoortige smaak, in zulk een warm klimaat, is het liggen voor een groot vuur op een heeten dag. Du Chaillu zag een prinses deze weelde genieten, met eene tabakspijp in den mond bij een temperatuur van 85 graden Fahrenheit, in de schaduw. Wanneer dit volk een koning kiest, gaat het met al de vrijheid van losbandige en onafhankelijke kiezers te werk, schopt, slaat en bespouwt hem, bij het begrip dat het hun laatste kans is om vrij en onafhankelijk te mogen handelen.'

Historische anecdoten.

Erasmus' sterfbed.

Erasmus lag te Bazel op zijn sterfbed, en kreeg het bezoek van drie boekverkoopers, Amerbach, Froben en Episcopius. De geestige schrijver zegde tot hen toen zij binnentraden: ‘Gij zijt gelijk de drie vrienden van Job, uitgenomen dat ik juist geene scheuren in uwe kleeren, noch asch op uwe hoofden zie.’ Maar ook die drie kooplië waren de uitvoerders van Erasmus laatsten wil, en Amerbach was... zijn erfgenaam.

Nog waar.

Koenraad van Beuningen, naast Johan de Wit een der grootste staatslië van de XVIIe eeuw, weigerde in zijne jonkheid een belangrijk ambt, zeggende dat hij meende tot het vervullen van hetzelve geen voldoende verstand te hebben, waarop hem zijne grootmoeder ontbood en hem in haren hollandschen tongval zegde: ‘Ben je mal, jongen, neem maar aan; je zoudt van je leven niet gelooven met hoe weinig verstand men het land kan regeeren.’ Hoe dikwijls wordt in onzen tijd door eerzuchtige grootmoeders nog hetzelfde gezegd aan kandidaten voor Kamer en Senaat?

Streng oordeel.

Volgens Ens raadde Philips de Goede altijd aan, dat men van de vorsten noch goed noch kwaad zeggen mocht. ‘Zegt gij goed van hen,’ zoo ging hij voort, ‘dan liegt ge en niemand zal u gelooven; zegt gij er kwaad van, dan loopt ge groot gevaar...’ Ja, van erg gehavend te worden. In alle geval is het goed dat het zelf een vorst was, die dat oordeel over vorsten streek.

De stier van den schout.

In Zeeland, zoo vertelt Erasmus, had de stier van den schout de koei van eenen boer gedood. De boer ging voor den schout en vroeg verlof om te mogen spreken, want sprak hij zonder oorlof, dan werd hij van rechtswege in de boete geslagen. ‘Mljn stier,’ zegde de boer, ‘is over de gracht gesprongen en heeft uwe koei gedood; wat moet er gedaan worden?’ - ‘Gij moet mijne koei betalen,’ antwoordde de schout, ‘dat is recht.’ - ‘Mag ik, heer schout, nog een woord zeggen?’ vroeg de boer. - ‘Ja,’ zegde de hoofdman. - ‘Heer schout, ik heb mij missproken; het is uw stier, die mijne koei gedood heeft.’ - ‘O,’ antwoordde de schout, ditmaal uit zijn lood geslagen, ‘o dan is het heel wat anders!’ - ‘Wel neen,’ hervatte de slimme boer, ‘de zaak blijft immers letterlijk hetzelfde en gij hebt een zeer rechtvaardig vonnis geveld’ - ten minste zoo dacht er de boer over; hij vergat misschien dat zelfs de stier van den schout geen ongelijk hebben kan.

Teeken des tijds.

Keizer Karel noemde goede scholen en geregeld loopende uurwerken, twee zekere kenteekens van eene goede stadsregeering. Indien keizer Karel in onze dagen terugkwam, zou hij vele regeeringen in die twee punten in gebreke vinden.

De vioolsnaren.

Het gebruik van darmen van dieren bij het maken van allerhande snaren voor strijk-instrumenten is zeer oud. Het paard en het schaap hebben het voorrecht - als 't een voorrecht is - hunne darmen daartoe te zien gebruiken. De Chineezen maakten wel is waar quint-snaren van zijworm-spinsel; doch springen deze niet zoo lichtelijk als de darmsnaar, zij hebben ook haren malschen toon niet.

Italië leverde niet alleen de beste violen, maar ook de beste snaren, ofschoon in onzen tijd de puik gefabriceerd wordt in Frankrijk en Duitschland, daargelaten de quintsnaren, die voortdurend het beste in Italië worden gemaakt. Het schijnt dat dit geheim alleen te vinden is in het jong slachten der schapen. Tevens zijn die darmen zóó fijn, dat er drie in ieder snaar gedraaid worden.

Ook te Lyon maakt men dergelijke drieledige snaren; anderen zijn van twee darmen en te Parijs splijt men deze laatsten en verwerkt men reepen in plaats van geheele darmen. Heel wetenswaardig is de bewerking van deze koopwaar. Volgens een boek, dat wij te dezen opzichte raadplegen, begint men het slachten der lammeren en het maken der snaren omtrent Paaschen.

De dieren, gaat de schrijver voort, zijn dan echter nog te jong en hebben weinig of geen gras gegeten; de snaren die er van komen, deugen volstrekt niet, hoewel zij een uitmuntend schoon voorkomen hebben. Men herkent ze daaraan, dat zij niet volkomen glad, maar een weinig rimpelig zijn. Van juui tot september zijn de darmen op het best; later worden zij te dik voor quinten en leveren nog alleen zware nommers; doch men verstaat in Itaiië de kunst ook van de darmen te splijten, ten einde ook de zwaardere tot quinten te verwerken. Nog eer het jaar om is, neemt de fabricage een einde, om met Paaschen te worden hervat.

Even als de huid uit drie lagen bestaat, zoo vindt men ook die drieledigheid bij de darmen. Alleen de middelste laag kan in dit geval dienen. Zoodra de darmen na het slachten zijn schoon gemaakt, legt men ze vierentwintig uren te weken in zuiver water, dat dikwijls vernieuwd wordt.

In sommige fabrieken heeft men een stelsel van de darmen in loopend water te leggen. Na uit het water te zijn gehaald, worden de darmen met een stomp mes geschrapt en haalt men er het buitenste gedeelte in reepen af. Van dezen afval maakt men te Parijs zweepen, enz. Het middelvlies, dat voor het fabrikaat der snaar moet dienen, ondergaat nu verschillende behandelingen of in loog, of in wijnmoer, of in wijnmoer en potasch, of in die laatste stof alleen. De loogoplossing wordt gedurig sterker gemaakt, en met de hand wordt de laatste onzuivere stof van de darmen weggenomen. Dat wegnemen gebeurt hoofdzakelijk, door dat de werkman aan den duim een koperen dopken heeft, dat over de darmen heenschuift.

Zoo dikwijls nu de darmen in ander loog worden geplaatst, worden zij eenigen tijd aan de lucht blootgesteld en daarna weer tusschen duim en wijsvinger getrokken. Eindelijk zijn zij totaal gezuiverd, doorschijnend en vlotten op het water.

Onmiddellijk worden zij nu gewasschen, gesorteerd, gesponnen en gedraaid. In de sorteering neemt men de fijnste darmen voor driedraads-quintsnaren; lichte worden bij lichte, donkere bij donkere geplaatst, en dewijl de darmen aan de eene zijde dikker zijn dan aan de andere, legt men ze, bij het draaien, overhands om alzoo overal eene gelijke dikte te bekomen.

Het draaien of spinnen gebeurt door een soort van zeeldraaierswiel. Los in-een gedraaid en nog nat, spant men ze op een raam, dat men in de solferkamer brengt. Na twaalf uren lang door de hitte gedroogd te zijn, wordt de solfer in brand gestoken en de deur potdicht gesloten.

Na vier-en-twintig uren worden de snaren andermaal uit de solferkamer gehaald en nogmaals gedraaid - eene bewerking, die in sommige fabrieken en voor zekere soorten, meermaals wordt hernieuwd. Het effen maken der snaren gebeurt met een

bussel paardshaar, waarmee men er vijftig of zestig maal over henen gaat. In Frankrijk heeft die bewerking echter reeds met de mekaniek plaats.

Eene laatste bewerking der snaren bestaat in het polijsten met poeier van glas en het invrijven met olijf-olie.

Naar gelang de snaar dikker is, zoo als voor contrabas, harpen of andere instrumenten, worden er meer reepen ineen gedaan, ten einde tot de vereischte zwaarte te geraken.

U.

Laatste regels.

Edmond van Herendael, de kloeke Vlaming, heeft kort voor zijn afsterven de volgende treffende en toch zoo eenvoudige regels geschreven, die hier mogen bewaard blijven:

'k Had den winter doorgestreden,
Hoop versterkte mijn gemoed,
Doch ik ging met rasse schreden
't Eind mijns levens te gemoet.

In den bloei der eerste jaren,
Wordt ik van hen afgerukt,
Die mij duur als 't leven waren,
Wie de smart thans nederdrukt.

Als gij, in gebed of klacht,
Duurbren, om mij zucht of weent,
Troostend zij u dan 't gedacht
Dat ons God weer eens vereent.

Vaartwel tot in 't ander leven,
Waar geen scheiden 't hart verscheurt,
Waar de ziel, in heil verheven,
Bij den Heer wordt opgebeurd.

Verschillende edelgesteenten.

Is de diamant helder wit, geel, rooskleurig (gelijk de Mogel) en ook blauw, de *hyacinth* is even hard als hij, doch nu eens wijnrood, dan violetrood, of wel rozerood; de *saffier* is lichtblauw of donkerblauw, en wordt ook wel eens lazuursteen genoemd. De *spinel* is groen, blauwrood, rood of heldergeel; de *chrysoberyl* is goudgroen en ros; doch hij heeft weinig glans, terwijl de *zirkon,* met eene donkerroode kleur, zeer vurig blinkt.

De *smaragd* is gewoonlijk grasgroen, soms blauwachtig of geelachtig groen. Alle zoogenoemde indische smaragden, zegt een artikel, zijn daar groene diamanten, chrysolieten en toermalynen. De *beryl* of *aquamarin,* ook eene soort van smaragd, is blauwgroen, zeegroen, heldergroen of blauw, ook wel eens geel, doch hij is niet doorschijnend. De *topaas* is heldergeel, soms rood, bïauw of withelder.

De *toermalijn* is bruin of zwart van kleur. De *siberiet,* een steen in dezelfde soort, is perzikbloedrood. De *karbonkel, granaat* of *pyrope* behooren tot de granaatsteenen en zijn rood, met blauwen schijn of soms bloedrood met geeligen glans. Geslepen

gloeit de karbonkel als eene vuurkool. De *chrysoliet* is glinsterend en als olijfgroen gekleurd.

De *turkoos* is doorschijnend groenblauw en glanzend; de echte steen mag niet verward worden met de stukken mammoethstanden, die men soms in de kopererts, in Siberië, vindt en wier groene kleur in de open lucht vergaat. Zelfs de Bucharen maken soms t*urkoozen* na, door de tanden van den mammoeth te kleuren.

De *opaal,* in de middeleeuwen *waise* (weeskind) genaamd, is melkwit met prachrige kleurspiegelingen. De ondoorschijnende noemt men *half-opaal;* deze is soms met zwarte, gele en bruine plekken en streepen doorteekend.

Verder komen de *halve edelgesteenten* en onder deze telt men de hemelsblauwe *lazuursteen,* de groene *malachiet,* de blauwe, groene en gele *vloeispaat* de waterheldere *maansteen* of *labrador,* de roode of rooskleurige *rhodoniet,* de *barusteen* en ten slotte de bergkristallen.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

IV.

Het zou onmogelijk wezen de geweldige spanning te beschrijven, waarin de drie personen verkeerden, die voor het bed van den ex-sergeant stonden.

Hector Valenson vooral ademde met moeite en wendde de oogen niet van Courbousson af, die nog steeds onbeweeglijk bleef liggen, het gelaat met de rechterhand bedekt houdende.

‘Sergeant, sergeant! maar spreek dan toch! haast ul’ riep de verminkte ten laatste uit.

Hij bekwam geen antwoord.

Jean Rotentout boog zich over den stervende.

‘Hij is wederom in onmacht gevallen,’ sprak hij. ‘Zie, men zou zelfs zeggen, dat hij dood is.’

De advokaat Morlant naderde van zijne zijde en herhaalde dezelfde woorden: ‘hij is dood!’

‘Zou het mogelijk zijn, mijn God!’ riep de voormalige aanvoerder der scherpschutters uit. ‘Maar neen, neen..... God kan niet willen dat hij zijn geheim mee in het graf neme, op het oogenblik, dat hij het mij ging openbaren.’

Juist kwam de dokter, die den vorigen dag geroepen was geworden, de kamer binnen en nauwelijks had hij een oogslag op Courbousson geworpen of hij sprak koeltjes:

‘Ik was er zeker van, dat hij het niet lang meer zou maken en het verwondert mij zelfs, dat hij den nacht doorgekomen is.’

‘Hij heeft dus den geest gegeven!’ vroeg René Morlant.

‘Ja, het is nog slechts een lijk!’

‘O God! welk een harde teleurstelling!’ morde de heer Valenson neerslachtig. ‘En dat op het oogenblik dat ik de waarheid ging vernemen, want die ongelukkige was oprecht..... een rouwmoedig gevoel heeft hem tot mij ge dreven.’

‘Ja,’ viel de geneesheer hem in de rede, ‘want hij heeft met zijn leven den tocht betaald, dien hij van Verdun tot hier heeft afgelegd, terwijl de ziekte hem zijne krachten nagenoeg ontnomen had.’

'Ik weet te veel en te weinig,' ging de heer Valenson voort. 'Monaville en San Luigi moeten dus spionnen van den vijand geweest zijn..... zij hebben ons in die verschrikkelijke hinderlaag gelokt..... daaromtrent bestaat geen twijfel; maar de bewijzen, de bewijzen!.... die man ging ze mij verschaffen.'

Diep terneergeslagen keerde de heer Valenson door den advokaat vergezeld naar zijne kamer terug, en Jean ging de schikkingen maken, die de dood van den sergeant vorderden.

Des namiddags verscheen de bediende in de kamer van zijn meester met een brieventesch in de hand.

'Mijnheer,' zeide hij, 'dit stak in den zak van den overjas van den doode, en ik heb mij gehaast.....'

Met gretigheid nam de verminkte het hem aangeboden voorwerp aan.

'Hoe is het mogelijk, dat wij daaraan niet gedacht hebben?' zeide hij tot zijn vriend. 'Hij kon er op rekenen, dat hij door mij niet op zijn woord geloofd zou worden, hij moest dus bewijsstukken meebrengen..... Daar, zie de tesch in, ik ben te veel ontroerd!'

De advocaat nam de brieventesch aan en haalde er verscheidene papieren uit, die hij achtervolgens las zonder dat zijn gelaat verraadde dat hij er iets buitengewoons uit vernam. Plotseling echter riep hij uit:

'Aha! eindelijk vind ik toch iets gewichtigs, iets belangrijks!... Ziedaar, lees....

'Het schrift van den Italiaan San Marco!' riep Valenson uit. 'Een brief aan Monaville.... Gewis, dit getuigt genoeg voor het schandelijke handwerk dat de twee ellendelingen bij het

fransche leger uitoefenden. Dat is reeds veel.'

'Hier is meer,' hernam de advocaat, zijn vriend een tweede stuk overhandigende.

'Het antwoord van den burggraaf!.... O! maar dat is beslissend, en nu hebben wij ze beiden.'

'Als overtuigingstukken voor ons, als bevestiging van hetgeen wij heden vernamen, is het van veel waarde; maar in rechten is het onvoldoende. Ziet gij niet, dat dit schrijven zoodanig is opgesteld, dat er in geval van nood een geheel andere beteekenis aan kan gegeven worden?'

'Dat is ongelukkig maar al te waar,' antwoordde Hector Valenson. 'Zou de straffeloosheid hun dan wederom verzekerd zijn....'

'Oho! mijn waarde vriend, nu gaat gij te ver; wij hebben hier een uitgangspunt voor een onderzoek, hetwelk tot andere ontdekkingen kan leiden. Hebt gij in den brief van den Italiaan den volzin opgemerkt waarin hij spreekt van *moeder Pechel?....* Ik voor mij maak er uit op, dat deze moeder Pechel de moeder is van den burggraaf, die derhalve een valschen titel zou dragen. Bij ongeluk is de naam van het dorp, waar zij woonde, nagenoeg uitgewischt, maar dit is toch wederom een uitgangspunt....'

WINEMUKA, INDIAANSCH OPPERHOOFD.

Plotseling riep Hector Valenson, wiens gelaat een hevige gramschap verraadde, terwijl hij hevig met de vuist op tafel sloeg, bulderend uit:

'Ik moet gewroken worden, al zou het mij mijn geheele vermogen kosten! die beide booswichten, en vooral die Monaville, moeten de straf voor hunne misdaad ontvangen..... Ach! mijn vriend, ik smeek het u, wees mij behulpzaam daar ik onmachtig ben persoonlijk te handelen.'

'Ik heb terstond dezelfde gedachte gehad als gij,' antwoordde de advocaat op gevoelvollen toon; 'wat gij mij daar vraagt, was ik juist voornemens u aan te bieden. Ik ben vrij, ik ben aan niets gebonden, ik beschik over al mijn tijd, ik ben bedreven in die soort van zaken en ik wil alles inspannen wat in mijn vermogen is, om u en uwe heilige zaak te wreken. Met Gods hulp hoop ik te gelukken.'

De beide mannen brachten nog uren achtereen door met het vaststellen van een plan van nasporingen, welke niet alleen ten doel moesten hebben om de schandelijke rol aan het licht te brengen, die Donatien de Monaville gedurende den oorlog moest gespeeld hebben, maar ook om zijn verleden te leeren kennen, dat waarschijnlijk niet vrij was van andere misdadige handelingen.

Er werd overeengekomen, dat Rene reeds den volgenden dag aan het werk zou gaan.

V.

Drie dagen daarna vinden wij den advocaat Morlant te Nancy terug, bellende aan de deur van een aanzienlijk huis op de Greve- plaats.

'Is de heer Verdinet tehuis?' vroeg hij aan de meid, die hem de deur opende.

Op het bevestigend antwoord trad hij binnen, en werd in een spreekkamer gelaten, waar men hem even daarna kwam halen om hem naar een groot vertrek te voeren, waar hij een heer van omstreeks zestig jaren, met een ernstig en stroef voorkomen, voor een schrijftafel vol papieren vond zitten.

Het was de deken der advocaten van de stad. Hij stond bij het binnentreden van René Morlant op en had het kaartje, dat deze had afgegeven, in de hand.

'De naam, dien ik hier lees, is mij zeer goed bekend,' sprak hij; 'zijt gij die uitstekende ambtgenoot, wiens schitterende pleidooien zoo dikwerf in de *Gazetle des Tribunaux* zijn voorgekomen?'

'Inderdaad, mijnheer,' antwoordde René; 'ik ben gedurende acht jaren lid geweest van de orde der advocaten te Parijs.'

'Ik acht mij gelukkig u persoonlijk te leeren kennen,' sprak de heer Verdinet gul, hem de hand toestekende. 'Maar welk toeval vocrt u naar Nancy?'

'Ik kom inlichtingen inwinnen, en ik heb gemeend mij daaromtrent het beste tot u te kunnen richten.'

'Ik ben geheel ter uwer beschikking.'

'Er heeft eene tamilie de Monaville hier in de omstreken gewoond: gij hebt haar waarschijnlijk gekend?'

'O ja, ik heb verscheidene zaken voor den burggraaf Emilien behandeld.'

'Hij is sinds vele jaren dood, zoowel als zijne vrouw, die uit Sicilië geboortig was..... Maar zij hebben een zoon nagelaten; hebt gij dien ook gekend?'

'Nagenoeg niet..... Gij moet weten dat de oude burggraaf hertrouwd was, maar niet gelukkig..... De knaap is buitenshuis opgevoed geworden, later is hij, over het vermogen zijner moeder kunnende beschikken, gaan reizen. Men heeft hem hier zelden gezien. Eenige jaren geleden is hij de vaderlijke nalatenschap, het kasteel de la Bouture en deszelfs aanhoorigheden, in bezit komen nemen, doch heeft een en ander zoo spoedig mogelijk verkocht. Hij heeft toen gezegd, dat hij in Sicilië woonde en derwaarts terugkeerde.'

'En is dat alles wat ge weet?'

'Alles; maar zijn notaris, de heer Dunoyer, zal er u misschien meer van weten te vertellen.'

Een kwartieruurs later bevond René Morlant zich tegenover den bovengenoemden notaris. Deze had het kasteel de la Bouture voor rekening van den jongen erfgenaam verkocht, dien hij ten hoogste roemde als een beminnelijk, welopgevoed mensch, met innemende manieren, en verscheidene talen sprekende.

‘Was er veel tijd verloopen sinds hij deze streek verlaten had toen hij er terugkeerde?’ vroeg de heer Morlant.

‘Ja, jaren. Hij had een stiefmoeder, begrijpt u... daarbij hield hij van reizen.’

‘Hij is toch herkend geworden, hij heeft toch zijn identiteit bewezen?’

Deze vraag scheen den ouden notaris ten hoogste te verbazen.

‘Wat vraagt ge mij daar?’ sprak hij. ‘Zoudt gij eenige reden hebben?... Hoe het ook zij, houd u verzekerd, dat er geen twijfel mogelijk is, dit verzeker ik u plechtig.’

De heer Morlant haalde een portret uit zijn zak, dat Donatien de Monaville in de uniform van scherpschutter voorstelde en reikte het den notaris over met de woorden:

‘Veroorloof mij u te vragen of deze trekken u bekend zijn?’

De heer Dunoyer zette zijn bril op.

‘Dezen baard had hij niet,’ zegde hij; ‘daarbij de uniform, dat verandert een mensch veel.... Het overige van het aangezicht komt mij tamelijk welgelijkend voor. Ik herhaal het, mijn heer, mag ik de reden vernemen... want uw stap prikkelt in hooge mate mijne nieuwsgierigheid, daar ik de verkoopacte opgemaakt en den jongen burggraaf meer dan twintigmaal gezien heb.’

‘Ik kan mij voor het tegenwoordige niet nader verklaren, maar ik kan u verzekeren dat ik niet zonder hoogst ernstige beweegredenen handel. Ik zal dan ook de vrijheid nemen u nog om eene laatste inlichting te verzoeken. Kent ge ook iemand te Nancy, die met Donatien de Monaville briefwisseling gehouden heeft tijdens het leven van zijn vader en die brieven van zijne hand bezit?’

De heer Dunoyer bezon zich een wijl.

‘Laat zien!’ morde hij, ‘er woont hier een oude huishoudster, die veel van hem hield toen hij nog een kind was, en aan wie hij, op reis zijnde, verscheidene keeren geschreven heeft, om een en ander betreffende zijn vader van haar te vernemen. Zij heeft tegenwoordig een kleinen winkel: ik zal u haar adres geven.’

Kort daarop bracht de advocaat Morlant een bezoek aan de bedoelde vrouw, die, dank zij de slimme manier, waarop hij het wist aan te leggen, in 't geheel geen zwarigheid maakte hem een geheelen bundel brieven te laten zien, die van Donatien de Monaville afkomstig waren en er hem zelfs eenige af te staan. Hij vergeleek het schrift met die van brieven van onzen held afkomstig en die Valenson in zijn bezit had. Er was nagenoeg geen overeenkomst in, maar er bestond tusschen de beide tijdstippen een afstand van vijftien jaren. Die brieven waren voor het meerendeel gedagteekend uit Termini in Sicilië; en bij het zien van dien naam speelde den advocaat een tevreden glimlach om de lippen.

Wij hebben getrouw den uitslag medegedeeld van het onderzoek, hetwelk René Morlant had ingesteld, en men heeft kunnen zien, dat er schijnbaar niets door aan het licht gekomen was, hetwelk voor het beoogd doel nuttig kon zijn.

Toen hij echter op het kasteel van Touy teruggekeerd was, zeide hij tot den man zonder beenen, gelijk men Hector Valenson te Reims algemeen noemde:

‘Beste vriend, wij verkeeren nog steeds in duisternis; maar het zal licht worden en reeds koester ik de innige overtuiging, dat degene, die zich voor een de Monaville uitgeeft, een stoutmoedige bedrieger is; maar die rol vervullende, moet hij behalve de zekerheid van den dood van den waren Donatien, ook nog eenige documenten in zijn bezit hebben..... Door een gelukkig toeval ken ik te Termini een man, op wien ik betrouwen kan, en wien ik terstond een brief ga schrijven, en niet later dan morgen

ga ik moeder Pechel opsporen, want ik ben er eindelijk in gelukt uit den brief van San Marco den naam te onteijferen van het dorp, waar die vrouw woont.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 11]

Onze gravures.

Hendrik VIII verstoot Anna Boleyn.

Hendrik VIII, koning van Engeland, heeft eene verdiende plaats in de geschiedenis: hij is tusschen de monsters vervallen, zegt de engelsche schrijver Hallam. Die woorden zullen door niemand betwist worden, want Hendrik VIII telt geene vereerders meer onder welk upzicht dan ook.

Zijne eerste vrouw was Katharina van Aragon, de weduwe zijns oudsten broeders en tante van Karel V. Na zeventien jaar met die deugdzame en door haren omgang zoo onderscheiden prinses, getrouwd te zijn geweest, vatte de koning eene hevige en wulpsche liefde op voor eene der hofdames, Anna Boleyn, die reeds vroeger aan het fransche hof, door hare coquetterie, de aandacht getrokken had.

Anna Boleyn leende het oor naar de vleitaal des konings, doch eischte op hare beurt den glansenden titel van koningin, in vergelding van 't geen zij hem geven kon. Alleen het verbreken van zijn huwelijk, kon den koning in de gelegenheid stellen om de grillen der ijdele en behaagzieke hofdame te voldoen.

De huichelaar schreef aan Paus Clemens VII en legde hem bloot hoe zijn geweten knaagde zoo lang met de vrouw zijns broeders in bloedschennis geleefd te hebben; hij verzocht den Paus de bulle, door zijnen voorzaat gegeven en waarbij het den koning werd toegestaan de vrouw zijns broeders te trouwen, in te trekken en het huwelijk met Katharina van Aragon te verbreken.

HENDRIK VIII VERSTOOT ANNA BOLEYN, NAAR PILOTY.

Rome was niet genegen de vraag van den wellusteling in te volgen. Hendrik was woedend, zond zijnen minister, kardinaal Wolsey weg, omringde zich van creaturen, die hem in zijnen oorlog tegen Rome stijfden en eindelijk gelukte Anna Boleyn er in den koninklijken verliefde alle hinderpalen te doen verbreken, die haar in den weg lagen om den troon te kunnen beklimmen.

Heimelijk trouwde de koning Anna Boleyn, en reeds zwanger, werd zij plechtig als zijne gemalin erkend. De band, die Engeland aan Rome hechtte, was nu verbroken door de booze grillen van eene vrouw, die meesteresse was geworden over een gekroonden, doch lagen weklusteling.

De eerste stap op die baan moest noodwen-

dig tot een tweeden leiden: Hendrik VIII deed zichzelf als eene soort van Paus der afgescheiden Kerk erkennen, doch een Paus, die niet met het kruis der zachtmoedigheid, maar met het vuur en het zwaard regeerde.

De koning deed alles wat hem slechts een schijn van tegenstand bood, onder het zwaard vallen of stiet het den vuurgloed in. De kanselier Thomas Morus, een toonbeeld van eerlijkheid en deugd, de bisschop Fisher, een man van heiligen levenswandel, werden onthóofd; anderen volgden, ja, de bijl had geen rust. Men brandde en moordde dag op dag. Men plunderde kerken en kloosters; men stool heiligdommen met volle grepen - kortom, de misdaden aan het engelsche hof hadden geen einde, en niet alleen papisten werden vervolgd, maar zelfs afvalligen, die echter de nieuwe geloofsleer van den koninklijken theologant volgden.

Vele schrijvers hebben Anna Boleyn van al dat bloed, vuur en diefstal willen vrijspreken, of ten minste haar verontschuldigen, en hare jeugd en onbedachtzaamheid inroepen; doch haar teenemaal vrijspreken van alle schuld valt, dunkt ons, in de onmogelijkheid.

De straf moest dan ook weldra volgen: Anna Boleyn werd gestraft door dezelfde vernedering, en grooter dan deze, die Katharina van Aragon eenmaal onderging; door dezelfde straf, die Thomas Morus, Fisher en zooveel anderen eens moesten onderstaan.

Toen Hendrik VIII zijne lusten had uitgevierd en hij tusschen de eeredames der koningin een nieuw offer had opgemerkt, viel Anna Boleyn ook in ongenade, en hij verstiet haar op de ruwste wijze. Hendrik VIII beschuldigde haar van bloedschennis met Rochester, haar eigen broeder, en koel zag de bloedhond die ongelukkige vrouw voor zijne voeten kruipen en om genade bidden.

Anna Boleyn werd uit de vorstelijkste weelde, die men bedenken kan, naar den Tower gebracht en, dewijl de dwingeland gewillige slaven in zijne rechtbanken had, was zij weldra ter dood veroordeeld. Zij moest ofwel onthoofd of verbrand worden; doch haar koninklijke meester was nog wel zoo genadig haar den bijlslag te gunnen.

Vóór dat de strafuitvoering plaats had, deed Hendrik VIII de echtscheiding uitspreken en verklaarde de dochter van Anna Boleyn, de later zoo berucht geworden Elisabeth, bastaard.

Piloty heeft het tooneel der verstooting op eene treffende wijze weergegeven. Anna Boleyn's wanhoop is aangrijpend; de ijskoude koelheid van den koning is stootend. De personen, die zich rond het koninklijk paar bevinden, worden door verschillende indrukken beroerd: onverschilligheid en hardvochtigheid hier, geheime fluisteringen en hofintrigues daar. Op den achtergrond bevinden zich de gewapenden, die de jonge, schoone en grillige koningin naar den Tower zullen geleiden, dien zij niet meer verlaten zal tenzij in eene doodskist.

Wie zou openlijk, in tegenwoordigheid van den gekroonden moordenaar, eenige sympathie, eenig medelijden durven toonen!

Jane Seymour was de derde vrouw van Hendrik VIII. Na zeventien maanden stierf dit nederig en eenvoudig meisje, en de vierde vrouw, Anna van Kleef, werd door den koning als zijne gemalin aangewezen, enkel op een portret door Holbein van deze prinses geschilderd. Haar rijk was kort van duur. Zonder veel omslag verstiet hij haar en koos zich eene andere vrouw hetgeen hem zeer gemakkelijk viel, aangezien hij zich een godsdienst had gemaakt naar zijnen wil en zin, en zich door kruipende hovelingen omringde, die alles instemden wat de meester wilde. Thomas Cromwell,

de laaghartige en schurkige minister van Hendrik VIII, die dit huwelijk geklonken had, ontving eindelijk te dezer gelegenheid, de straf voor zijne euveldaden: zijn hoofd viel op het schavot.

Katharina Howard was de vijfde vrouw van den koning; zij was de nicht van den hertog van Norfolk, evenals Anna Boleyn. De koning stelde zich voor ditmaal gelukkig in zijne keuze geweest te zijn; doch hoe kon dit met eeu gemoed zoo als het zijne, met een hof waar bij elken voetstap, in elken spiegel, achter elke tapitserij het verraad, de kuiperij, het bedrog, de schurkerij den hoveling tegengrimden?

De nieuwe koningin vond weldra beschuldigers, en de achterdochtige koning luisterde met een gretig oor naar alles wat zijne helsche jaloezie en zijn mistrouwen voedsel geven kon. Katharina Howard werd beticht omdat zij, vóór haar huwelijk, zekere intrigues had aangeknoopt en die aantijging was genoeg om haar proces te doen beginnen. Proces wilde destijds zeggen, veroordeeling en strafuitvoering! De tiran eischte haar hoofd en het rolde dan ook op het schavot.

Wie zou nog op de kussens van den troon, naast dien dwingeland, als gemalin durven plaats nemen? Onbegrijpelijk dat er nog ééne vrouw gevonden werd, die de haar aangeboden koninginnekroon wilde aannemen. Zeker is het dat velen deze zullen geweigerd hebben; doch Katharina Parr, de weduwe van lord Latimer, nam deze niettemin aan. Zij was eene doorzichtige, slimme en listige vrouw, die er dan ook in gelukte den achterdochtigen tiran te misleiden en aan zijne bloedige grillen te ontsnappen.

De toestand der koningin was echter niet gemakkelijker geworden met het klimmen der jaren van den koning; het scheen integendeel dat hij bloeddorstiger werd naar gelang hij in het leven vorderde. Zwaarlijvig, gekweld door verzweering aan het been, aan lichamelijk lijden ten prooi werd zijn karakter gedurig heviger, gedurig driftiger. ‘Buiten staat zich te bewegen, zegt een schrijver, was hij aan een geketend wild beest gelijk - van wreed was hij razend geworden.’

Hendrik VIII stierf den 28 januari 1547 en slechts 55 jaar oud. De Engelschen, zijne tijdgenooten, hebben hem niet bijzonder ongunstig beoordeeld, dezen omdat zij niet durfden, anderen omdat zij door het protestantism verblind waren en 's konings handelwijs uit eigenbaat goedkeurden; doch, na verloop van eenige jaren is de ongeladige rechter der geschiedenis gekomen en Leeft dien monark als een geesel des menschdoms beschouwd, zooals die rechter allengs meer en meer hulde bewijst aan de dochter van Katharina van Aragon, die men miskende omdat zij katholiek was; zooals die rechter meer en meer Elisabeth brandmerkt, de bastaarddochter van Anna Boleyn.

Ver van huis.

't Is een roerend tafereeltje, roerend omdat het zoo waar en toch zoo eenvoudig is, 't welk de schilder Böhm ons te zien geeft. Een meisje, uit den geringen stand, zit in derde klas van den spoorweg, die het eenvoudige kind pijlsnel verre van huis voert. Naast haar ligt haar pak met kleeren, staat een armoedig kistje en een ouden katoenen paraplu: al haar bezit.

Dat meisje zit in gedachten verzonken, de handen saêmgevouwen; het heeft gebeden en staart nu door het venster der portel, waar zich een bar wintergezicht uitbreidt, hetgeen haar gemoed nog bedrukter maakt.

Waarom heeft zij haar dorpke, hare vriendinnen en al wie haar lief zijn, verlaten? Och, de armoe is in haars vaders huis gekomen; zij leed er niet van, o neen! Als men jong is heeft kommer en gebrek geen vat op ons en wij dansen, niettegenstaande alles, opgeruimd het leven door. Doch allengs heeft het goede kind gezien hoe diep hare ouders leden, en zij heeft er toe besloten in de verre stad, verre van het stille en hartelijke dorpke, te gaan dienen.

Gegroet, dorpke met uw kleinen toren, en aan wiens voet het kerkhof ligt, waar zoovele geliefden in de schaduw van het kruis slapen! Gegroet, vaderhuis in het lommer der lindeboomen, dat tot het kinderhart spreekt als een dierbare grootvader! Gegroet, wezens, die haar lief zijn, ouders en vriendinnen; gegroet, dagen van werk, avonden van vroolijke buurterij, uren van lach en vroolijkheid! Wanneer zal zij dit alles nog weerzien?

Misschien nooit meer; want als zij, na eenige jaren in de stad gewoond te hebben, in haar dorpke zal terugkeeren, zal haar gemoed veranderd zijn, zal het dorp ook wellicht veel verandering ondergaan hebben: zullen misschien velen van die welke haar liefden, dood, anderen heengegaan, nog anderen van stand veranderd zijn en haar niet meer kennen. Och waarom kan men niet altijd jong en gelukkig in het vaderhuis zijn!

Kent ge Ten Kate's dichtstuk *het Vaderhuis?* Neen? Welnu, die schoone en diep gevoelde poëzie komt hier voortreffelijk te pas en wij zouden gaarne aan dat meisje willen toefluisteren met den dichter:

Verlaat toch niet voor lange, lange jaren
Uw bakermat! Daar glinstert op de baren
  Der wereldzee geen beter plek, dan 't oord
  Dat ons als kind, als zuigling heeft behoord,
Behoord zoo lang 't ons heugen kan. Jonkvrouwlijk
Gelijk weleer ons hart was, en vertrouwlijk
  Gelijk een oude vriend, begroet het ons.
  't Zand bloeit er en de nistel heeft er dons.
................Dáár werd ons de waereld
  Een vaderhuis: daar was het vaderhuis
  Heel onze waereld! De oude steenrotskluis
Groeit toe, wanneer de duive is weggevlogen;
En keert ze weer - zij zoekt, maar staat bedrogen:
  Als ge uit uw erfgrond wegwijkt, sterft de beemd
  U af; en - heel de wereld wordt u vreemd!
De bakermat heeft eens uw beste wenschen,
Als u gewiegd. Slechts dáár kent ge de menschen,
  Wijl gij de kindren kendet. Dáár alleen
  Zweeft de ademtocht des levens om u heen.
Dáár lieven ze u, omdat zij ze u allen kennen
En aan u w liefde en - feilen zich gewennen.
  Dáár leest ge in 't hart en dáár begrijpt gij eerst
  Het Godsbestuur dat over alles heerscht.
Want dáár zijn u der menschen handelingen,
Hun zin, hun lot, en loon aanschouwlijk. Zingen
  De vreemde heuvlen van Gods majesteit,
  Uw moederdal looft Gods Voorzienigheid.
Walgt u de vrucht van eigen lustwaranden,
Zoo trek dan heen naar de u onvruchtbre landen!
  Begeert gij Kennis - vorsch de steden door'
  Begeert gij Goud - doorploeg het waterspoor!
Begeert gij Macht - volg waar ze u heen doet strevent
Maar spreek: is Macht, Goud, Wetenschap wel 't Leven?

Begeert ge uw leven? Wilt gij 't Hoogste Goed:
Waarachtig Mensch zijn? Teugel dan den voet,
Of - allereerst: betoom den lust der zinnen,
En - blijf in 't land der Vaderen! Blijf binnen
Uw vaderstad! Ja, zoo gij 't mooglijk ziet
Verlaat ook zelfs uw vaderwoning niet!

Job en zijne vrienden.

Het boek Job is, in het oude testament, een der prachtigste van alle de daarin begrepen boeken; het wasemt niet alleen eene grootsche en verhevene poëzie uit, maar tevens een ruimen schat van reine deugden en nog meer, het toont eene wetenschap aan, die onze hedendaagsche geleerden doet verstommen, omdat er in het boek Job wetenschappelijke aangevingen getroffen worden, die slechts in later tijden weer als nieuwigheid, zoo gezegd gevonden werden.

Job is het verhevenste beeld van onderwerping en geduld dat men ergens kan voorgesteld zien, want toen men hem berichtte, dat de Sabeën zijne ossen en ezelinnen geroofd, zijne knechten met het zwaard geslagen hadden, het hemelvuur zijne kudde vernield had, zijne kameelen weggevoerd en zijne kinderen onder het instortende huis gedood waren -

'Toen is Job opgestaan, en heeft zijne kleeren gescheurd, en zijn heefd geschoren hebbende, neervallende ter aarde, heeft hij gebeden en gezegd: - Naakt ben ik gekomen van mijn moeders lichaam en naakt zal ik weer derwaaris keeren. De Heer heeft het gegeven, de Heer

heeft het genomen; gelijk het den Heere beliefd heeft alzoo is het geschied - de Naam des Heeren zij gebenedijd.'

Prachtig onder meer gemeld opzicht zijn de kapittels in het boek Job, die de schilder Michaëls tot onderwerp heeft genomen, namelijk Job en zijne vrienden: de naakte, magere, afgeteerde figuur van Job bekroond met dat besneeuwd hoofd, die lange verwilderde haren en baard, zijn met een verheven gevoel geteekend, terwijl de drie verschillende uitdrukkingen, afgebeeld op het gelaat der vrienden, als diep gevoeld mogen worden aangeduid.

Het boek Job zal voor ons allen, kunstenaars, denkers en geleerden, nog lang een voorwerp van studie en bewondering blijven en nog velen beschamen, die denken dat de wetenschap slechts van hunnen tijd dagteekent; dat de beschaving alléén te vinden is in de XIXe eeuw; terwijl het immer voor het godsdienstig gemoed een boek vol troost en zalving, gelatenheid en eindeloos vertrouwen blijven zal.

Op een boord van den afgrond.
Een spaansche dorpsgeschiedenis.
(*Slot.*)

VI.

Wederom was het een stikdonkere nacht, en nogmaals sloeg het twaalf uren op den kerktoren van Santa Maria. Menchaca en Lorenzo zaten in de kroeg en de hospes trachtte hen te overreden om naar huis te gaan. Hij voerde hiervoor twee of drie afdoende gronden aan: eerstens hadden zij genoeg gedronken en zelfs meer dan genoeg: tweedens had de burgemeester het sluitingsuur kortelings op tien uur vastgesteld. Deze beide gronden reeds twee uren vroeger te doen gelden, was niet bij hem opgekomen.

Ten slotte wierp hij de beide zwaar beschonkenen, gelijk hij reeds zoo dikwijls gedaan had, buiten de deur, en zij trachtten, vallende, struikelende en zwaaiende, in treffende eendracht, den terugweg over den vonder te vinden.

In dezen nacht opende zich geen venster in Lorenzo's woning.

Toen de beide dronkaards aan de helling van het pad bemerkten, dat zij den vonder naderden, lieten zij zich op handen en voeten neder en zetten hun tocht als kruipdieren voort. Zij kwamen er ook ditmaal zonder ongeval over en scheidden weldra, terwijl ieder, zoo goed en zoo kwaad als het ging, naar zijne woning strompelde.

Toen Lorenzo zijne huisdeur bereikte, kwam het hem voor als hoorde hij in de richting van Menchaca's woning een smartelijken kreet.

'Menchaca, zijt gij gevallen?' riep hij met al de kracht, welke de roes aan zijn stem gelaten had; maar er volgde geen antwoord.

Nu bonste hij op zijne deur onder woedend vloeken, razen en schimpen; na weinige oogenblikken kwam er iemand naar beneden om de deur te openen en hem te lichten; echter niet de kleine Marie, maar de oudste der beide knapen, die luid weende en snikte.

'Waarom weent ge, vervloekte bengel!' bulderde Lorenzo en poogde tevergeefs het kind een trap te geven.

'Marieke ligt op sterven!' antwoordde de knaap.

Deze tijding trof Lorenzo als een donderslag en hij scheen plotseling geheel ontnuchterd en tot bezinning gebracht.

Hij ijlde zoo snel mogelijk naar boven. Marie lag te bed; haar jongste broerke knielde snikkend aan het hoofdeinde van het bed der stervende zuster.

'Wat deert u, mijn dierbaar, mijn lief kind?' vroeg Lorenzo met al den angst van de opnieuw ontwaakte liefde en teederheid eens vaders.

'Ik sterf, vader!' fluisterde Marieke met een zwakke, nauw hoorbare stem.

'Mijn innig geliefde engel!' riep hij vol vertwijfeling uit, overdekte het koude, doodsbleeke aangezichtje met brandende kussen, stormde naar buiten op het balkon en riep met vervaarlijke stem: 'Menchaca! buren! helpt! Mijn kind sterft!'

Maar niemand gaf antwoord. Het bleef stil in het dal en men vernam niets dan het ruischen van den stroom en het blaffen der honden.

Nu stak Lorenzo, buiten zich zelven van vertwijfeling, een lantaarn aan en vloog uit het huis om bij de naaste buren iemand te halen, die voor Marie naar den tamelijk veraf wonenden dokter ken loopen. Hij nam den naasten weg tusschen eenige rotsblokken door naar Menchaca's woning.

Plotseling stiet hij een kreet uit; een ontzield lichaam lag voor hem uitgestrekt op den grond. Hij liet het licht van den lantaarn op het gelaat van den doode vallen en een tweede kreet ontsnapte aan zijne borst: het was Menchaca, die met verbrijzeld hoofd in een grooten bloedplas lag. Hij had tegen een rotsblok zijn hoofd te pletter gevallen.

Lorenzo liet zijn dooden verleider liggen en richtte zijne stappen naar het huis waar 'de Wijnzak' met haar man woonde en dronk.

Zij sliepen vast; maar eindelijk mocht hij er toch in gelukken hen te wekken. De oude man nam den lantaarn en spoedde zich naar den dokter; de oude vrouw ging met Lorenzo mede om zijn dochterke bij te staan.

De kleine Marie kon nauwelijks meer spreken. Met hare uitgeteerde handjes wenkte zij haren vader om bij haar te komen. Toen hij zich snikkende over haar heen boog, richtte zij met matte, nauw hoorbare stem, bijna in zijn oor sprekende, de volgende woorden tot hem:

'Vader, ik sterf! Mijn broerkens hebben voortaan geen moeder, geen zuster meer, die voor hen zorgt. Vader! o vaderlief! zullen zij ten minste een vader hebben?'

'Dien zullen zij hebben!' betuigde Lorenzo onder een stroom van tranen. 'Ik zweer het u bij de zaligheid uwer moeder, bij de hoop op het behoud mijner eigene arme ziel!'

'Zij zullen ook eene oude moeder hebben!' voegde 'de Wijnzak' er snikkend bij, terwijl zij de beide jongskens aan haar rechgeaard hart drukte.

'God zegene u en hen, en de zegen mijner moeder en de mijne zijn u verzekerd!'

Dit waren de laatste woorden van de kleine Marie, die zij met een vreugdestralend gelaat uitbracht. Eenige minuten later was hare reine kinderziel ten hemel opgestegen om zich met die harer moeder te vereenigen.

Ook dit offer voor Lorenzo's redding was volbracht.

De huishond, die tot dusverre stil en met hangenden kop in een hoek van het vertrek had gezeten, liep naar buiten onder den steeneik en hief een jammerend, klagend gehuil aan.

In dit oogenblik verscheen een licht op de hoogte der brug. De man van 'de Wijnzak' zegde, dit hoorende, tot den dokter die met hem medekwam:

'Ik geloof dat wij te laat komen!'

‘Waarom?’ vroeg de dokter.

‘Hoort gij niet hoe de hond van den smid huilt?’

‘Oude domkop, geloof toch niet aan zulke sprookjes!’ luidde het barsche antwoord.

‘Toen de arme Rosa stierf huilde de hond eveneens zoo erbarmelijk!’ merkte de oude man kalm aan.

De dokter hoopte dat Marieke's jeugdig leven hem de gelegenhcid zou verschaffen een Baskische bijgeloovigheid te weerleggen: hij vermocht alleen den dood der kleine martelares te bestadigen.

Een jaar na Menchaca's en Marieke's dood was de slekkenhoop beduidend hooger geworden: noch gras noch onkruid was er meer op te zien.

Lorenzo was treurig, maar hij was sinds nooit meer op handen en voeten over den vonder gekropen. Wanneer de oude polieiedienaar of een andere dronkaard hem van de herberg sprak, herinnerde hij zich den aanblik van Menchaca bij het schijnsel der lantaarn, den doodsnacht van zijn dochterke, de woorden, die zij hem, stervende, in het oor gefluisterd had.

Het offer des levens van zijn kind was niet tevergeefs gebracht; Lorenzo was gered, zijn ijzeren baskische natuur had alle stormen der ongebondenheid getrotseerd, hij was en bleef arbeidzaam, gezond en nuchteren.

Zijne beide jongens waren bloeiend, flks, vroolijk en door en door gezond: zij gingen naar de school en groeiden op als twee jonge eikenboomen. Rosa's en Marieke's voorbede en zegen beschutten hen en gaven zelfs aan de moederlijke zorgen van ‘de oude Wijnzak’ in de huishouding van Lorenzo eene hoogere wijding.

Of Lorenzo gelukkig was? Juist zoo gelukkig als iemand zijn kan, die gered is ten koste van twee zulke offers! Het knagende zelfverwijt, den palmtak van het martelaarschap gedrukt te hebben in de handen van een heilige en een engel vergezelde hem op zijn verderen levensweg tot aan het graf. Plichtsbesef, godsdienst en liefde tot zijne zonen hielden hem staande, tot hij op hoogen leeftijd zijn hoofd ter ruste nederiegde, met namelooze dankbaarheid vervuld jegens God, die hem, den diepgevallen, rampzaligen dronkaard nog in tijds tegengehouden had *op den boord van den afgrond.*

Afrikaansche spijskaart.

Chaillu, de geestige reiziger in Centraal-Afrika, zegt het volgende over de ongelooflijke vreetzucht der negers:

‘Wat voedsel betreft, schijnt niets hun ongepast of onbruikbaar - gorilla's, slangen, rivierpaarden, luipaarden, olifanten, krokodillen zijn zoo wat de hoofdartikelen. Op krokodillen schijnen zij bijzonder verlekkerd; ongelukkig hebben deze dieren maar weinig vleesch op hun gebeente. Het vleesch, zegt men, is blank en malsch, maar tevens droog en smakeloos. Het rivierpaard of hippopotamus is inderdaad zeer lekker, maar de olifanten zijn veelal zoo hard, dat het vleesch drie dagen lang koken moet; en zelfs dan is het nog taai en vezelachtig. De hoeveelheid echter vergoedt in zekeren zin de hinderlijke gebreken. Wezenlijk eten de negersverschrikkelijk veel vleesch. Vijftig ponden olifantenvleesch voor één man gedurende weinige dagen, of een half varken voor een hongerig reiziger in eens, zijn portiën waarover men spreekt op eene manier, die een engelsch matroos bijna zou doen denken, dat hij uit de armekas werd bedeeld. Een gorilla, of andere groote aap, verdwijnt tusschen de tanden van eenige negers alsof hunne magen onder de keerkringszon in een brandende oven waren

veranderd. Een luipaard is slechts eenekleinigheid voor een klein gezelschap. Zoowel de vreemde reizigers als de negers, schijnen, wanneer zij een tijd lang vleeschspijzen moeten ontbeeren, een zekere kwaal te krijgen, die zij de *ganamba* noemen: een vreeselijk soort van geeuwhonger, met knagende pijn in de maag, die door geen mogelijke hoeveelheid groente of meelspijs te stillen is.

Men kan het er veel voor houden, dat de menscheneters niet zooveel van deze kwaal te lijden hebben; oorlog, pestziekte en moord geeft hun op den duur genoegzamen voorraad, inzonderheid aan die stammen, die geen bezwaar vinden om de lijken van natuurlijk afgestorvenen te eten, of dezulken die reeds tot bederf zijn overgegaan.'

Men ziet dat de zwarte *ciloyens* precies niet vies zijn!

Het paard in de woestijn. Uit een reisboek.

Generaal Daumas schrijft zeer schoon, en met veel kennis van zaken, over het paard in de woestijn, in zijne *Moeurs et Coutumes de l'Algérie.* Dit edele dier, zegt hij, is eene noodzakelijkheid voor een herders- en dwalend volk. Met zijn paard drijft de Arabier handel en doet hij zijne reistochten; hij bewaakt te paard zijne talrijke kudde; hij schittert met dat dier in de gevechten, op de bruiloften, op de feesten zijner *marebouts;* dit dier is deelgenoot in zijne liefde, in zijnen oorlog. Met het paard telt de Arabier de ruimte voor niets.

VER VAN HUIS, NAAR R. BÖHM.

Ook wijden de Arabieren der Sahara zich nog met hartstocht op het paardenkweeken toe; zij weten van wat gehalte het bloed is, zij zorgen voor eene goede kruising en verbeteren alzoo het ras. De staat van regeeringloosheid, waarin zij in de laatste jaren hebben verkeerd, kan wel eenige der gewoonten hebben gewijzigd, maar in hun bestaan, dat is in het opkweeken, verbeteren en dresseeren der paarden, is er geene verandering gekomen.

De liefde tot zijn paard is met den Arabier vergroeid. Het edel ros is de wapengezel en de vriend van het opperhoofd der tent; 't is een der bedienden van het gezin; men bestudeert zijne zeden, zijne noodwendigheden; men bezingt het paard in de liederen, en men verheft het tot het wonderbare toe in de gesprekken.

In de vereenigingen buiten den *douar,* waar alleen de oudste het woord neent en de hoorders, in kring gezeten op het gras of op het zand, met bescheidenheid luisteren, worden den jongelingen dagelijks raadgevingen of overleveringen bekend gemaakt. De godsdienst, de oorlog, de jacht, de liefde en de paarden, onuitputtelijke onderwerpen, maken van deze gesprekken wezenlijke scholen. Daar worden de krijgslieden gevormd; daar ontwikkelt zich het verstand door eene menigte gebeurtenissen, voorschriften, spreuken en zedelessen, waarvan zij maar al te dikwijls de toepassing zullen vinden in hun later leven.

De Arabier kan noch lezen, noch schrijven, en toch is ieder zinsnee die hij spreekt, gesteund op het gezag van de geleerde uitleggers van den Koran of van den Profeet zelf. Onze Heer *Mahommed* heeft gezegd... *Si-ahmed-ben-Yousouf* heeft er bijgevoegd... *Si-ben-Dyad* vertelde... En geloof dien ongeleerden geleerde op zijn woord! Al die teksten, al die verhalen, die men meestal alleen in de boeken vindt, werden hem door de *tolbas* of door zijne opperhoofden, meegedeeld. Deze, zonder het te weten, ontwikkelen en handhaven in hem de liefde tot het paard, gezonde leerstelsels en de beste gezondheidsregels.

Ik sprak eens met eenen *marabout* uit den stam der Oulad-Sidi-Chïkh, over de paarden van zijn land en dewijl ik den schijn had te twijfelen aan de denkwijzen, door hem vooruit gezet, zegde hij, driftig opstaande: ‘Gij, Kristenen, begrijpt dat niet; de paarden zijn onze rijkdom, ons leven, onze godsdienst. Heeft de Profeet niet gezegd: ‘De goederen dezer wereld, tot den dag des laatsten oordeels, zullen gehangen zijn aan de haarpijlen, die tusschen de oogen uwer paarden staan.’

‘Ik heb den Koran gelezen,’ antwoordde ik, ‘en ik heb er die woorden niet in gevonden.’

‘Gij zult die woorden in den Koran niet vinden, die de stemme Gods is; maar wel in de gesprekken van onzen Heer Mohammed.’

‘En daaraan gelooft gij?’

‘Alvorens u te verlaten, wil ik u doen zien wat er diegenen kan overkomen, die gelooven.’

En hij vertelde mij statig de volgende geschiedenis:

‘Een man, vertrouwend in de woorden van den Profeet, die ik zoo even aangehaald heb, vond eens eene doode merrie. Hij sneed haar den kop af en begraafde dezen onder den dorpel zijner deur, zeggende: ‘Ik zal rijk worden als het God belieft.’ De dagen volgden elkander op en de rijkdommen kwamen niet; maar de geloovige twijfelde geen oogenblik.

‘De Sultan van zijn land was uitgetogen om eene heilige plaats te gaan bezoeken, en kwam bij toeval de nederige woning van den armen Arabier voorbij; zij lag aan het einde van een klein vlak, omboord met groote boomen en door een schoone beek vruchtbaar gemaakt. De plaats behaagde den sultan; hij deed zijn schitterenden stoet afstappen om in het lommer te rusten.

‘Op het oogenblik dat men zou vertrekken, begon zijn paard, door eenen slaaf vastgehouden, doch ongeduldig om door de vlakte te rennen, te hinniken, dan te stampen en het ontsnapte eindelijk. Al de pogingen der palfreniers, om het weer machtig te worden, waren tevergeefs. Men wanhoopte zelfs toen het eensklaps op den dorpel der oude hut stilhield, daar rook en snoof en met den hoef klauwde.

‘Een Arabier, die tot dan toe stil beschouwer van het tooneel was geweest, naderde het dier zonder dat dit verschrikte en alsof het hem kende; hij streelde het met stem en hand, greep het bij de manen vast, want de teugels waren in duizend stukken, en bracht het dier gehoorzaam en gedwee bij den Sultan.

‘Wat hebt gij gedaan,’ vroeg de Sultan ‘om

een der wildste paarden van Arabië alzoo te temmen?'

'Gij zult hierover verwonderd zijn, Heer,' luidde het antwoord, 'als gij hoort dal, wetende hoe al de goederen dezer wereld tot den laatsten oordeelsdag toe, zullen gehangen zijn aan de haarpijlen die tusschen de oogen onzer paarden staan, ik den kop van eene dood gevonden merrie onder den dorpel mijner deur had begraven. Het overige was de zegen Gods.'

JOB EN ZLJNE VRIENDEN, NAAR MAX MICHAËL.

'De Sultan deed op de aangewezen plaats graven, en toen hij zag dat de gezegden van den Arabier waarheid waren, beloonde hij dengene die een volledig vertrouwen in de woorden van den Profeet had getoond. De arme kreeg een schoon paard, prachtige kleeren en rijkdommen ten geschenke, die hem tot zijnen dood toe van alle gebrek bevrijdden.'

'Gij weet nu,' voegde de *marabout* er bij, 'wat degenen kan overkomen die gelooven,' en zonder mijn antwoord af te wachten groctte hij mij op araabsche wijze met de oogen, en ging heen.

Die legende is in gansch de Sahara bekend, en de woorden van den Profeet, op welke zij gegrond is, zijn er als een geloofspunt aangenomen. Of de Profeet ze

uitgesproken hebbe of niet, zij bereiken toch het doel, dat degene wilde bereiken die ze gezegd heeft.

De Arabier bemint de eer, de pracht, de rijk-

dommen, hem zeggen dat dit altemaal aan de haarpijlen van zijn paard hangt, is hem zijn paard lief maken, hem aan dit dier verbinden, door de aantrekkelijkheid van het persoonlijk belang. Het genie van den profeet ging nog verder: hij had begrepen dat de veroveringszending, die hij aan zijn volk achterliet, alleen door stoute ruiters kon voltrokken worden, en dat men bij hen terzelver tijd, als het geloof en het Islam, de liefde tot het paard moest aankweeken.

De voorschriften, die allen naar één doel streven, ondergaan alle vormen; de *marabout* en de *taleb* hebben ze vereenigd in zedespreuken en legenden, de *d'jieus* (edelen) in overleveringen en eindelijk de volksman in spreekwoorden. Dit alles heeft later een godsdienstig karakter aangenomen, die ze voor altijd in de groote turksche familie waarde hebben gegeven.

Toen God het merrie-paard wilde scheppen, zoo spreken de â*oulämas,* zegde hij tot den wind: 'Ik zal uit u een wezen maken dat mijne aanbidders dragen zal, dat door al mijne slaven zal geliefd worden en degenen tot wanhoop zal brengen, die mijne wet niet volgen.'

Hij maakte het paard en riep uit:

'Ik heb u zonder weerga gemaakt; de goederen dezer wereld zullen tusschen uwe oogen hangen; gij zult mijne vijanden verdelgen; overal zal ik u gelukkig en de geliefkoosde boven alle dieren maken; want teederheid voor u zal in het hart uws meesters wonen. Dienstig voor den last gelijk voor den aftocht, zult gij vliegen zonder vleugels, en ik zal slechts op uwen rugge plaatsen, mannen die mij kennen, die tot mij zullen bidden, die mij zullen danken; mannen, met een woord, die mij hulde brengen.'

Hier ziet men het innerlijk denkbeeld van den Profeet in den vollen zin des woords; hij wil dat zijn volk alléén, met uitsluiting der ongeloovigen, zich van arabische paarden bediene, van die machtige oorlogswerktuigen, welke in de handen der Kristenen voor den muzelmanschen godsdienst zoo noodlottig zouden kunnen worden.

Zeer belangrijk zijn de specimen van liederen, die generaal Daumas opgeeft, ter eere van het paard gezongen. Alle liefelijke namen worden door den zanger aan zijn rijpaard gegeven. Hij noemt het zijne 'Sultane,' 'o, mijne geliefde duive,' 'blank als de mane,' enz.; alle schoone eigenschappen schrijft hij het daarenboven mildelijk toe.

Marollen-Fransch.

In het volkskwartier te Brussel wordt het fransch nog altijd, op eene recht komieke wijze, met vlaamsch doorweven. Ziehier de fabel van *la cigale et la fourmi,* in Marollentaal opgesteld door wijlen Victor Joly.

El sprinkant et el fourmi.

'El Sprinkaut k'avait chiffié l'entière été se trouvant bramant dans les loques quand l'hiver fut arrivé. II alla klopper à l'porte de l'formi 's gebuer, mais l'formi est pas fort pour prêter, 's moeijer est van geven gestorve. - Quoiesqué tu faisais done, qu'elle dit com'ca au Sprinkaut, pendant l'été quand nous aut' on toukait com' des malheureux?

- J'chiffiais, dit l'Sprinkaut, pour les ceusse qu'allions promener au boulevard et hors de l'ville. - Ah, tu chiffiais! qui dit l'formi, eh be! t'a qu'a faire des flikkers asteur pour t'chauffer pisque t'a pas fait un spourpot pour a l'hiver; que gayard ça fait! t'a un vieux fil, mais y connaissons ces strekes-la, nous aute. Tu vend des pékes fils, t'a froid, allo, allo, t'a fini; et là-desseur i clache l'forte si fort fermée, que l'pauve Sprinkaut, qu'était stampé su l'trap, tombe avec es nez dans l'beek. Allons fourt! t'a qu'a chercher des betjes ailleurs.'

De slavenhandel.

Samuel Baker vertelt als volgt de manier, waarop de slavenhandel te Karthoem wordt ingericht:

'Een of ander avonturier, die zelf dikwijls niets bezit, neemt, soms tegen 100 p.c. intrest, eene som gelds op. Met dat geld huurt hij eene bende schurken en moordenaars en begeeft zich omtrent de maand december op weg. Aan genen kant van Gondokoro gekomen, maakt hij eene overeenkomst met dit of dat opperhoofd van eenen negerstam, dat met een anderen stam in oorlog is. De dorpen van dien laatsten stam worden omsingeld, in brand gestoken, de mannen vermoord, de vrouwen, jongens en meisjes meegenomen, evenals het vee, het voorhanden zijnde ivoor; kortom, al wat er kan geroofd worden.

'Het negerhoofd krijgt het loon van zijne hulp, dertig of veertig stuk rundvee, terwijl het derde deel der ossen en koeien onder de manschappen wordt verdeeld en het overige aan den koopman ten deel valt. Het duurt echter niet lang of hij is weer meester over 't geen hij heeft afgestaan. Vooreerst ruilt hij de ossen en koeien zijner manschappen weer tegen slaven in; dan zoekt hij twist met zijnen bondgenoot, den negerkoning, dien hij doodt, besteelt, zooals hij weldra gansch zijnen stam uitrooft en in slavernij wegvoert. Het vee wordt ingeruild tegen slaven en ivoor.

'Eindelijk begeeft de koopman zich naar Karthoem, doch een deel zijner bende blijft in het land, om, gedurende zijne afwezigheid, denzelfden handel als hiervoren aangeduid is, te drijven. Voor dat hij te Karthoem komt, zet hij zijne slaven aan bekende agenten af, die ze naar verschillende mahomedaansche landen overvoeren.

'De koopman gaat nu met zijn geld en zijn ivoor naar Karthoem, voldoet zijne vroeger aangegane schuld en houdt natuurlijk een rond kapitaaltje over. En de egyptische regeering? Wel wat heeft ze in te brengen tegen dien braven koopman, die niets heeft meegebracht dan ivoor. 't Is waar, men zegt wel dat de man ook de slaven-negocie drijft en in het negerland strafbare feiten heeft gepleegd; doch wat zegt men al niet! en hoe kan eene *beschaafde* en *liberale* regeering zooals die van Egypte is, zich met zoo'n praatjes inlaten.

'Van dien kant is er dus geen gevaar te vreezen; maar des te meer wordt ieder Europeaan, die de Nijl opvaart, aangezien als een spion, die van zin is achter de geheimen van den slavenhandel te komen en deze bekend te maken. Iedereen tracht dan ook den vreemde af te weren en hem allerhande hinderpalen in den weg te leggen, niet alleen de kooplieê en agenten, maar ook de overheden, de ambtenaars, die overigens in de winsten deelen.'

Het is te hopen, dat nu de engelsche regeering een zoo onbeperkten invloed in Egypte uitoefent, die afschuwelijke handel en die zoo wraakroepend gedreven wordt, eindelijk bepaald zal ophouden.

Baker vertelt verder: ‘Den 3 februari kwamen wij te Gondokoro aan. Men ziet het overschot van steenen muren op den hoogen oever die twintig voet boven den Nijl oprijst: het zijn de puinen van eene kerk en een missiehuis. Daar nevens bemerkt men boschjes van citroenen oranjeboomen en het overblijfsel, doch gansch verwaarloosd, van eenen hof.

‘Met eene zekere weemoedigheid zag ik die sprakelooze en treurige getuigen van eene welgemeende, doch tot nu toe vruchtelooze poging, om in deze verre landstreek de kristene beschaving over te planten. Naar eene stad zoudt ge hier tevergeefs zoeken. Gondokoro, ofschoon wijd en zijd bekend, is niets meer dan een halt, een kantoor van kooplië in ivoor. Het bestaat uit een half dozijn armoedige leemon hutten, die twee maanden per jaar bewoond worden.

‘Zoodra de schuiten met hare lading slaven naar Karthoem zijn vertrokken en de gewapende benden weer naar het binnenland zijn teruggekeerd, om daar andermaal onder den schijn van handel te drijven, te stelen, te moorden en menschen te rooven, valt Gondokoro weer in de doodsche stilte.’

De viool.

De viool, het meest volmaakte instrument dat wij kennen, is zeer oud. Reeds in de XIe eeuw, tijdens koning Chilperic bestond er eene soort van viool. In de middeneeuwen noemde men in Frankrijk de viool, *rabel* of *rebel,* welk woord afkomstig is uit het arabisch, 't geen zooveel als lier beteekent. Wat het woord viool betreft, dit komt voort van het spaansch *violon.*

De meeste afbeeldingen der viool, in de middeneeuwen, vertoonen drie snaren; die met vier snaren werden het eerst vervaardigd door Testorie, doch de toon beantwoordde niet aan de verwachting. Die onvolmaaktheid werd verbeterd door zijnen opvolger, Andreas Amati, te Cremona.

Overal, in Europa, werd aan de italiaansche viool de voorkeur gegeven. Ook leverden de Amati's de beste instrumenten die er bestaan, en wel van 1594 tot ongeveer 1625.

Later, in de XVIIe eeuw, was Joseph Guarnerio, te Cremona, even als tot in de XVIIIe eeuw zijne zonen, als de beste vioolmaker bekend. Antonio Stradivari was hun leerling, en bracht de kunst van het vioolmaken op den hoogsten trap.

Bij deze laatsten mag men Vimercate, te Venetië vermelden, alsmede Jacob Stainer uit Absam, een Tyroler, die de kunst in Duitschland overplantte en meer dan een voortreffelijk product leverde.

Bij deze namen kan men de klassieke kunst van vioolmaken besluiten. Goede violen werden gemaakt, maar geene beroemde violen meer. Wat men ook beweere, het geheim dat Amati en Stradavari bezaten, schijnt verloren te zijn gegaan. Hunne violen worden dikwijls, in tegenstelling met hedendaagsche instrumenten, met de jaren beter.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

VI.

Gelijk wij in het vorig hoofdstuk gezegd hebben, was René Morlant levendig getroffen geworden door een naam, die in den brief van San Marco aan Donatien de Monaville voorkwam, een brief, die in de tesch van den sergeant Courbonson gevonden was.

Die naam 'moeder Pechel' kwam voor in een volzin, welke zoodanig samengesteld was dat men er uit kon opmaken, dat die vrouw de moeder was van den burggraaf, men kon er echter ook een geheel andere uitlegging aan geven.

Er lag daarin echter een te kostbare aanwijzing opgesloten, dan dat men die onopgemerkt had mogen laten, te meer nu René Morlant er in gelukt was den naam van de gemeente te onteijferen, waar bedoelde vrouw woonde.

Het was een dorp, Bacheru geheeten, en gelegen in een der bergengten van Savooie.

'Bacheru, Bacheru!' riep Jean Rotentout uit, 'maar ik ken die streek, ik ben acht uren van

daar geboren.... in mijne hoedanigheid van Savooiaard.'

De advokaat scheen ongemeen in zijnen schik met deze mededeeling.

'Aha!' sprak hij, 'dat treft bijzonder, mijn vriend! Gij zult beter dan ik in staat zijn om de gewenschte inlichtingen te bekomen. Ik belast u dus daarmede, in zooverre ten minste de zending naar uw zin is.'

'Wel! nu nog schooner! Het zal voor mij een dubbel pleizier zijn..... mijne bergen weerzien en mijne meesters een dienst bewijzen..... Wanneer moet ik vertrekken?'

'Zoodra gij maar wilt.'

De getrouwe bediende begaf zich daags daarna op weg, en drie dagen later kwam hij in het gezegde dorp aan.

Bekend als hij was met de zware beschuldiging tegen Donatien de Monaville ingebracht, en innig verkleefd aan zijn meester, was hij er trotsch op in staat te zijn iets tot de ontmaskering van den misdadiger te kunnen bijdragen.

Men stelle zich dus zijne teleurstelling voor, toen hij vernam dat de vrouw, op wie hij rekende om dat doel te bereiken, Bacheru eenige maanden te voren verlaten had, zonder aan iemand te zeggen, waarheen zij ging.

Niettemin waren de inlichtingen, die Jean Rotentout bij de bewoners van het dorp inwon, van zeer veel belang.

Vijftien jaren te voren had een Engelschman, die te Annecy woonde, een kasteel gehuurd op eenige minuten afstands van Bacheru. Onder zijn dienstpersoneel was een reeds bejaarde weduwe, Anna Pechel geheeten. De zoon van Albion, die kort daarna overleden was, had haar een legaat vermaakt, hetwelk de hebzucht opwekte van een jongen Savooiaard, die het hoofd van de oude vrouw op hol bracht zoodat zij met hem trouwde. Zij kochten te Bacheru een kleine grondbezitting, waarvan de echtgenoot goed aan den gang was de rente en het kapitaal op te maken, toen men hem op zekeren dag thuis bracht met twee kogels in het hoofd en bijgevolg levenloos. Daar hij met niemand uit de omstreken in vijandschap leefde en zijn beurs en zijn horloge verdwenen waren, schreef men de misdaad aan een of anderen vreemden landlooper toe, maar de justitie mocht er niet in gelukken iets naders te ontdekken.

Anna Pechel toonde niet veel droefheid over het noodlottig uiteinde van haren man en bleef stil van de opbrengst harer kleine grondbezitting leven.

Op zekeren dag vernam men, dat zij niet meer alleen leefde: een knap jonkman, tamelijk goed gekleed, had bij haar zijn intrek genomen en bleef eeno maand lang. Het was, naar zij voorgaf, een neef van haar die veel gereisd had in gezelschap van een broeder haars voormaligen meesters, wien hij tot dusverre gediend had. Op het oogenblik zonder betrekking zijnde, was hij haar komen bezoeken en eenigen tijd bij haar doorbrengen.

Op zekere tijdstippen liet de jonkman zich bij zijne tante zien, die hem een geheel bijzondere moederlijke teederheid betoonde. Te oordeelen naar zijne kleeding en de verteeringen, die hij in het dorp maakte, onderging zijn vermogen aanhoudende wisselingen. Nu eens was hij gekleed als een 'milord' gelijk de dorpelingen zich uitdrukten en verteerde hij veel geld, dan weer zag hij er zeer armoedig uit en toonde door zijne levenswijze dat hij met ledige zakken gekomen was. De oude vrouw herhaalde dan hetzelfde referein: hij was buiten betrekking en kwam bij haar zoolang inwonen tot hij iets gevonden had.

Er verliepen verscheidene jaren vóór men Claude, gelijk zijne tante hem noemde, terugzag.

Op zekeren dag verscheen hij weer met een staatsie, die het geheele dorp in rep en roer bracht: hij kwam aan in een met vier paarden bespannen postrijtuig, dat met veel koffers en kisten beladen was, terwijl zijn kleeding niets te wenschen overig liet in fijnheid en sierlijkheid. Een man met een bruine gelaatskleur vergezelde hem, en hoewel hij ouder was en niets in hem een mindere positie aanduidde, zou men hem toch voor een ondergeschikte aangezien hebben zoo kruipend toonde hij zich tegenover Claude.

Deze hield zich slechts twee dagen bij Anna Pechel op, en na zijn vertrek veitelde zij aan de buren dat hij fortuin gemaakt had en gekomen was om haar te bewegen bij hem te komen inwonen, hetgeen zij geweigerd had, daar zij een afkeer had van het verblijf in groote steden.

Sedert had Claude zich niet meer in Bacheru vertoond; maar toen men vernam dat de oude vrouw hare kleine bezitting te gelde gemaakt had en onverwachts vertrokken was, twijfelde men er niet aan, of zij had zich tot haar rijken neef begeven.

Alleen verwonderde men zich over hare plotselinge afreize en vooral over het volstrekte stilzwijgen dat zij bewaard had omtrent de plaats, waar zij zich metterwoon ging vestigen.

Het spreekt van zelf, dat voor Jean Rotentout de persoon in kwestie dezelfde moest zijn als degene, die zich voor den burggraaf Donatien de Monaville uitgaf en zijn verbeeldingskracht - en deze bezat hij in hooge mate - bouwde hierop allerlei plannen.

Nochtans ontmoette hij bij de dorpelingen, wie hij het photographisch portret vertoonde van Donatien, als scherpschutter gekleed, een groot verschil van gevoelen. Terwijl de eenen er Claude sprekend in herkenden, vonden de anderen er niet de minste gelijkenis met hem in.

Het hoeft niet gezegd te worden, dat dit soort van onderzoek te Bachem een zekere opspraak verwekte; de belanghebbende werd er dan ook van onderricht.

Wij zullen later vernemen hoe.

VII.

Dit waren de narichten welke de boodschapper in het kasteel van Touy medebracht.

Zoodra hij ze vernomen had, riep René Morlant uit:

‘Hij was het; alles getuigt er voor!’

Voor Hector Valenson was het volstrekt niet zulk een uitgemaakt feit.

‘Wel beschouwd,’ zeide hij, ‘hebben wij aanwijzingen omtrent de afkomst van den man en de levenswijze, die hij geleid heeft.... Aangenomen, dat hij niemand anders zij dan de zoon of de neef van Anna Pechel, staat het evenwel vast, dat hij in het bezit is van een wettigen rechtstitel op den naam, dien hij voert.’

‘Dat is eene vraag, die een andere medebrengt,’ hernam de advocaat; ‘hoe is hij in het bezit van dien rechtstitel gekomen?.... Hier doet zich een groote moeielijkheid voor; maar ik hoop die te overwinnen. Sicilië moet nu het tooneel worden van onze nasporingen. Ik zal er mij heen begeven; maar ik wil dit niet op goed geluk af doen. Door een zoo gelukkig als ongewoon toeval heb ik twee jaren geleden te Parijs kennis gemaakt met een rijk koopman van Termini, een jeugdig en schrander mensch; hij heeft eenige verplichting aan mij.... Ik ga beginnen met aan hem te schrijven om hem te verzoeken inlichtingen in te winnen omtrent den burggraaf, die gewis in die stad

gewoond heeft volgens zijne brieven, waarvan zijne vroegere huishoudster mij inzage heeft doen nemen.'

Als liep alles samen om zijne plannen te dienen, ontving de heer Morlant kort daarna van den heer Verdinet, den advocaat te Nancy, een brief, waarin deze hem berichtte, van den heer Dunoyer, den notaris tot wien hij zich gewend had, vernomen te hebben, dat Donatien de Monaville zich voor het oogenblik te Givet ophield. Deze had hem inderdaad uit die stad geschreven om, ten onrechte overigens, van hem een overschot te vorderen van omtrent duizend franken, voortspruitende uit den verkoop van het kasteel van la Bouture.

Dit zoo onverwachte bericht der aanwezigheid van den burggraaf te Givet deed het hart van den verminkte en diens vriend van vreugde bonsen.

Het was dan ook een feit van zeer veel gewicht: zij waren derhalve op het spoor van dengene, dien zij zochten.

Van daar de verschijning van René Morlant in de kleine stad aan de boorden van de Maas, daarna te Hastière.

In weerwil der stilzwijgendheid van den schilder V. en de herbergierster, bij wie de familie Desherbiers gewoond had, was de advocaat toch door die dubbele reis zooveel te weten gekomen, dat hij er in gelukte te Brussel eerst de Desherbiers, daarna Monaville en San Marco uit te vinden.

Maar de tijd verliep en de koopman van Termini gaf geen teeken van leven. Eindelijk schreef hij aan René Morlant een brief, waarin hij hem, na hem de reden van zijn stilzwijgen uitgelegd te hebben, tamelijk breedvoegrige bijzonderheden meedeelde omtrent den heer de Monaville en de familie zijner moeder. Bij dien brief was een boekwerk gevoegd, dat te Palermo uitgegeven doch in het fransch geschreven was door een toerist, voor wien Sicilië het schouwtooneel geweest was van dramatische avonturen.

Het zou geheel in strijd zijn met het plan van ons verhaal, om reeds hier èn den inhoud van den brief èn zeker hoofdstuk van dat boekwerk mede te deelen. Wij hebben te hoogen dunk van de schranderheid onzer lezers, dan dat wij zouden behoeven te verklaren dat deze geheimhouding geheel in hun belang is.

Bijgevolg laten wij die beide punten tot nader order rusten.

Toen wij René Morlant en Jean Rotentout in het *hólel de l'Univers* te Brussel aantroffen, achtte de advocaat zich volledig gewapend tegenover dengene die, in zijne oogen, eenvoudig Claude Pechel heette en een man was met een duister verleden, bezoedeld met groote misdaden. Hoe machtig die wapens overigens ook waren, kwamen zij hem echter nog niet geschikt voor om in handen der justitie gesteld te worden: hij had nog andere noodig, die stelliger en zekerder waren en deze wachtte hij van de toekomst. Voor alles echter een rechtschapen man, had hij zich verplicht geacht een poging te doen om Pauline Desherbiers tegen te houden op de helling des afgronds, waarin zij ging neerstorten; maar men weet tengevolge van welke betreurenswaardige verwisseling het jonge meisje niet in het bezit van zijn schrijven gekomen was.

Middelerwijl doorkruiste Donatien de Monaville Zwitserland met zijne jeugdige echtgenoote.

VIII.

René Morlant maakte toebereidsels om naar zijn vriend te Touy terug te keeren, toen een toevallige ontmoeting op den Magdalena-steenweg een geheele wijziging in zijne plannen veroorzaakte.

Deze ontmoeting was die van mevrouw Celestine de Trenoy, die hij te Parijs gekend had.

In een langdurig onderhoud, dat zij samen hadden, sprak Celcstine toevalligerwijze van hare vriendin Pauline Desherbiers; zij deelde hem ook mede, dat zij zich tengevolge van ongelukkige omstandigheden genoodzaakt had gezien zich een nieuw middel van bestaan te zoeken: dien ten gevolge had zij te Ixelles een ruime woning gehuurd met het voornemen om kamers te verhuren met kost en bediening. Zij wachtte zich wel van te zeggen dat zij, hoewel zij zich voor de weduwe van een hoofdofficier uitgaf, te Parijs hetzelfde vak uitgeoe-

fend had en ten gevolge van een vonnis der rechtbank van koophandel zich te Brussel was komen vestigen.

Met zijn helder doorzicht besefte de advocaat Morlant terstond welke uitmuntende partij hij van die vrouw kon trekken, om zijn doel te bereiken ten opzichte van de beide mannen, die hij vervolgde.

In het hotel teruggekeerd, liet hij Hector Valenson weten, dat hij voorloopig te Brussel ging wonen en hij hem intusschen Jean Rotentout terugzond, wiens diensten hij eerst later zou noodig hebben. Hij zette hem breedvoerig de reden van dat besluit uiteen.

Nog dien zelfden avond ontving mevrouw de Trenoy een bezoek van hem en huurde hij het schoonste harer appartementen. Hij betrok ze reeds den volgenden dag.

Tot werkeloosheid veroordeeld tot den terugkeer van Donatien en een vijand zijnde van de wereld en de drukte, hield de advocaat zich bijna voortdurend in zijne kamer opgesloten, Een vurig boekenliefhebber zijnde had hij zich binnen weinige weken een bibliotheek van verscheidene honderden uitstekende werken aangeschaft.

Intusschen had Pauline uit Genève aan hare grootouders geschreven, dat zij en haar echtgenoot binnen kort naar Brussel dachten terug te keeren; zij deelde hun te gelijker tijd verschillende plannen mede, welke Donatien ontworpen had, van welke plannen mevrouw Desherbiers zich gehaast had mededeeling te doen aan mevrouw de Trenoy, die er op hare beurt den heer Morlant van onderrichtte. Na een grondige studie van het karakter zijner hospita, aarzelde Morlant niet haar alles omtrent den echtgenoot harer vriendin toe te vertrouwen en het kostte hem geen moeite, men begrijpt op welke voorwaarde, hare medewerking te verkrijgen voor de verwezenlijking zijner plannen. Hij had haar buitendien bij voorbaat doen inzien hoezeer het in Pauline's belang was ten spoedigste de banden te zien verbreken, welke haar aan den man kluisterden, die haar zoo schandelijk bedrogen had.

EEN DUISTER VERLEDEN. - Het ongeluks-boek.

Tegen het einde van October keerden de burggraaf en zijne echtgenoote in Brussel terug en namen voorloopig h[un] intrek in het huis, dat de heer Desherbiers bewoonde.

Het laat zich begrijpen dat het eerste bezoek van Pauline voor mevrouw de Trenoy was.

De heer Morlan bevondt zich toevallig te Touy, maar hij werd elk uur verwacht en mevrouw de Tremoy overtuigde zich, of alles in zijne vertrekken in orde was, toen Pauline bij haar binnentrad.

Na een tamelijk lang vertrouwelijk onderhoud stond mevrouw de Trenoy op, om even in het aangrenzende studeervertrek van den heer Morlant naar het vuur te gaan zien, dat met het oog op zijne komst aangemaakt was. In hare afwezigheid nam Pauline toevallig een boek in de hand dat op een tafeltje lag: het was getiteld: *Drie jaren op Sicilie, door den markies C. de B.* Zij sloeg het open en het eerste wat hare oogen ontmoetten was de naam: Donatien de Monaville... Onwillekeurig ontsnapte haar bij het lezen van dien naam een kreet van verrassing.

Bij het vernemen van dien kreet keerde mevrouw de Trenoy ijlings terug, met de tang, waarmede zij het vuur opgerakeld had, nog in de hand.

'Wat is u overkomen?' vroeg zij ontsteld. 'Maar wat hebt ge daar in dehand?' ging zij met levendigheid voort, 'een boek van mijn huurder, die mij zoo op het hart gedrukt heeft dat niemand aan zijne boeken mocht raken!'

'O! er is niets mede gebeurd,' antwoordde Pauline, 'maar ik heb er den naam en zelfs den voornaam in gelezen die mijn echtgenoot draagt... Er valt niet aantetwijfelen... Maar ik ben de bladzijde kwijt... Laat eens zien...'

Men oordeele over hare verbazing toen mevrouw de Trenoy haar echter het boek uit de hand rukte, het in de kas wegsloot en haar uit de kamer meetrok met de woorden:

'Ik hoor voetstappen op de trappen; wat zou de heer Morlant wel zeggen als hij ons hier eens aantrof?'

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 12]

Onze gravures.

Rubens sterfbed.

In de eerste zaal van het Antwerpsch Museum bevindt zich de schilderij van Matheus van Bree, gewezen directeur der Koninklijke Akademie van Antwerpen, en voorstellende het sterfbed van Rubens. 't Is geen meesterstuk, neen, op verre niet; maar het trekt toch de aandacht van den bezoeker en maakt bij den burger over het algemeen een diepen indruk, om het hoog theatrale der voorstelling.

Rubens' leven zullen wij hier niet meedeelen: wie kent het niet in zijne groote trekken! Nochtans waren daaromtrent vele onnauwkeurigheden in omloop, welke nu, na de publiekatie van Genard's *Aanteekeningen over den grooten Meester,* zoo niet bij het publiek, dan toch bij den historieonderzoeker, worden weggeruimd.

Wij zullen ons enkel met het laatste levens jaar van den meester bezighouden en in ons kortbondig artikel den verdienstelijken archivarius van Antwerpen tot leidsman nemen. Op wien beter dan op hem kunnen wij ons vertrouwen!

RUBENS STERFBED, NAAR M. VAN BREE.

In de maand mei 1640 was de groote meester ziek, en hij zelf kwam meer en meer tot de overtuiging, dat hij weldra het tijdelijke met het eeuwige. zou verwisselen.

Den 27 mei stelde notaris. Toussaint Guyot een testament op, onder opgave van den beroemden man, welk

document is verloren gegaan; doch dat door den onvermoeiden en geleerden Genard zoo niet woordelijk, dan ten minste in wat zijnen inhoud betreft, werd heropgebouwd, dank zij de nasporingen gedaan in de Antwerpsche archieven.

‘In den eersten beval Rubens, ziek te bed liggende, doch zijne zinnen en verstand wel machtig zijnde en volkomentlijk gebruikende, zoo dat den notaris genoegzaam scheen te blijken, zijne ziel aan God en zijn lichaam der gewijde aarde.’ 's Mans overschot zou in zijne parochie, de St.-Jacobskerk teAntwerpen, ter aarde worden besteld.

Door zijne familie of door den notaris gevraagd zijnde of men in dezen tempel, te zijner gedachtenis, geene afzonderlijke kapel zou doen bouwen, antwoordde Rubens, volgens eene bescheede, in het II[e] deel van het *Antwerpsch Archievenblad* (bladz. 168) opgenomen *'naer syne ingeborene zedichheid,* dat vindende syne weduwe, meerderjarighe sone ende de momboiren van syne minderjarighe kinderen, dat hy soodanige gedenckenisse soude *verdiendt hebben,* sy de voorseyde cappele souden doen bouwen, sonder andere syne ordonnancie ende, in sulcken val, daertoe gebruicken eene schilderye van *Onse Lieve Vrouwe met het Kindeken Jhesu op haren arm, vergeselschapt verscheyden Heyligen, etc.* ende noch een beldt van *Onse Lieve Vrouwe van marmeren steen.'*

Deze schilderij welke, zoo als men weet de *H. Familie* en verscheidene heiligen onder de afbeeldsels van Rubens en zijner twee echtgenooten(1) voorstelt, gaat Genard voort, was door den grooten schilder zelf vervaardigd en het beeld van *Onze Lieve Vrouw van de VII Weeën,* dat boven het altaar zou worden geplaatst, door 's meesters leerling, Lukas Fayd'herbe gebeiteld.

De schilder koos zijne begrafenis bij vorm van zinking. De lijkdienst moest die van een koorlijk zijn van eersten rang. De Eerw. Paters Minderbroeders, Predikheeren, Beggaarden, Augustijnen, Carmelieten en Minimen zouden worden uitgenoodigd, evenals de Stadsaalmoeseniers om deel aan de lijkstaatsie te nemen, en zouden hiervoor eene *caritaet* (gift) ontvangen.

Buiten de ‘Sielmissen’ die door de reeds gemelde paters in de St. Jacobskerk ‘over den aflijvigen’ zouden moeten gecelebreerd worden, moesten er nog achthonderd zielmissen worden gelezen, wier verdeeling door Genard, volgens officieele oorkonden, wordt opgegeven.

In de legaten die Rubens maakte, merken wij op 100 gulden aan St. Jacobskerk; 500 gulden aan den schamelen huisarme en vier maaltijden, die op den dag zijner uitvaart zouden worden gegeven. Zijne bloedverwanten en vrienden zouden in het sterfhuis eten; op het stadhuis, de heeren van het magistraat, de tresorye en eenige genoodigden; in de herberg de *Goudbloem,* de leden van het broederschap van St. Peeter en Pauwel, waarvan Rubens prefekt was; in de herberg *den Hert,* de leden der *St. Lucasgilde* en de *Violieren.*

Aan zijne twee voorkinderen, de jonkers Albrecht en Nikolaas, gaf Rubens prelegaten: aan den eerste ‘de boeken ende bibliotecque’ gezamentlijk aan beiden *agaeten* en *medalliën,* uitgenomen de vazen van agaat, jaspis en andere kostbaarheden. Die kostbaarheden, welke aanzienlijk moeten geweest zijn, mochten niet verkocht worden dan ‘tsaemen ende met gemeynen consente,’ alles op voorwaarde dat het

(1) Volgens Th. van Lerius stellen op de schilderij Isabella Brant, de H. Maagd, Helena Fourment, de H, Magdalena, en Rubens den H. Gregorius voor.

testament in geen enkel punt door de voorkinderen mocht worden bestreden. Ware dit het geval, dan vervielen de prelegaten.

Aan zijne vrouw schonk hij van deze kostbaarheden, een ‘diamanten rink komende van Engeland.’

De schilderijen, beelden en verdere kunstvoorwerpen zou men op geschikt oogenblik hetzij openbaar, hetzij uit ‘ter handt’ verkoo-pen, doch na het advies te hebben ingewonnen van Frans Sneyers, Jan Wildens, twee voorname kunstschilders en Jacques Moeremans. De portretten van zijne huisvrouwen en zijne eigene waren daarvan uitgezonderd, als ook de schilderij het *Pelsken,* die voor zijne huisvrouw bestemd was; doch welk dit tafereel geweest is, blijft tot nu toe onbeslist.

De teekeningen zouden bewaard worden, indien later een zijner zonen zich op de schilderkunst mocht toeleggen, of indien eene zijner dochters met een beroemd schilder in het huwelijk mocht treden; mochten deze bepalingen niet volbracht zijn op het 18^{e} jaar van het jongste zijner kinderen, dan ook zou die kunstenschat gelijk voorgaande stukken, verkocht worden.

De verdere schikkingen, betreffende Rubens' onroerende goederen, vindt men in gemelde *Aanteekeningen,* die de voortreffelijkste oirkonde zijn, om over het leven van den grooten meester geraadpleegd te worden.

Rubens stierf den 30 mei 1640; denzelfden avond van dien dag had de zinking van het lijk plaats in den keider der familie Fourment en in St. Jacobs, aangezien er toen nog geen afzonderlijke kapel voor de Rubens' familie bestond. Eerst in 1643 werd het lijk in den nieuwen grafkelder geplaatst.

De lijkdienst had den 2 juni plaats; zes weken lang las men de bepaalde zielmissen. De onkosten in het sterfhuis werden onder ander veroorzaakt door het maken van de ‘herthoutte geribde kist,’ het tapisseeren van het huis met baai, het groot klokgelui, het maken van blazoenen, wapens en schilden, het aanschaffen van kaarsen, flambouwen, ‘stallichten,’ offerpenningen, rouwmantels, het tapisseeren van het hoog koor, het plaatsen van kruisen op de lijkbaar, aan de altaren en de kerk, enz.

De maaltijden in het testament bepaald, werden den 2 juni gehouden; op die der *schilders* en *Violieren* in *den Hert,* bij Hans van den Berghe, waren vierendertig personen vergaderd.

Genard geeft nog een zeer wetenswaardige bijzonderheid die ons echter stooten moet: De ‘cleederen van den voors., heer aflijvigen werden ten huyse van den voorgenoemden Jan Lindemans *vercocht,* ter somme van een duyzend dryennegentich guldenen endt eenen stuyver eens, al luyt van den Schatboeck, etc.

De wafeljongen.

Lezer, ziet er onze kleine wafeljongen niet aantrekkelijk uit, in zijn zuiverwit vest, zijn net opgeslagen voorschoot, zijn witte pots? Zie, hoe elegant hij het groote bord met wafels op de uitgespreide hand draagt, hoe flink hij de linkerhand in de zijde zet en hoe *dandy*-achtig hij den voet vooruitbrengt!

Ons dunkt dat er leven en toekomst in den knaap zit. Wie weet of hij niet den bult van den handel heeft en eens, na wafels van tien centiemen verkocht te hebben, scheepsladingen graan uit de Baltische zee, op zijne eigene schepen aangevoerd, op de Beurs versjachelen zal!

Dat zou niet zeer onnatuurlijk zijn; 't zou slechts een climax zijn in den handel, dien hij nu in het klein drijft; doch wie weet of eruit dien geestigen jongen niet een groot politieker voortkomt - niets moet u in onzen tijd verwonderen! Immers de politiek is eene kunst die iedereen in onzen tijd verstaat: iedereen is staatsman en denkt daartoe niets noodig te hebben, dan regelmatig het stadsnieuws en het overzicht van brand- en moordtooneelen, in zijn eens ter week verschijnend blad, en zelfs nog niet erg nauwkeurig, te lezen.

Politieker zijn is in onze dagen het gemakkelijkste baantje dat er bestaat: de schoenmaker op zijnen driepikkel denkt de samenleving op zijnen leest te kunnen schoeien; de kleermaker op zijne snijderstafel meent dat niemand beter dan hij door het goudlaken des gouvernements zal kunnen snijden; de pasteibakker beweert dat hij, en hij alleen, de parlementaire pastei naar behooren zal komen maken. Wie in België niet meer weet van wat hout pijlen te maken, wordt politieker.

Laat ons dus maar denken, dat onze wafeljongen een andere Menchtchikoff worden zal en hij, na even als die russische staatsman *blinni,* dat zijn wafeltjes, in de straten van Moskou verkocht te hebben, eindelijk gouverneur, minister, raadsman der kroon, afgezant, en wie weet wat al meer, worden zal.

Wel is waar zijn er geene Peters-de-Groote meer, die de Menchtchikoff's, die de gewezen wafeljongens opmerken, tot zich trekken, kamerknechts en eindelijk onafscheidelijke kameraden van hen maken; maar wij hebben in onzen tijd een anderen souverein, die veel grilliger en wispelturiger is in het neertrekken en opheffen van personen, dan ooit een gekroonde monarch geweest is - die souverein noemt zich het... kiesrecht.

Het kiesrecht, soms wel algemeen kiesrecht geheeten, ziet naar geen stand, naar geen studie, naar geen diploma, naar geen kundigheden, naar geen uitstekende deugden meer; het neemt dengene die het meeste in zijn oog valt, met wiens naam men denkt het best te kunnen worstelen en zijne tegenpartij neerslaan - en waarom zou van dit oogenblik, de wafeljongen van onzen tijd niet een tweede Menchtchikoff kunnen worden?

Lichtelijk vindt hij hier of daar in een hoek van eene kermistent, op straat of elders, een stuk dagblad, waarin hij desnoods eene verkochte wafel draait, en van dat oogenblik heeft hij reeds zijn land- en volkenkunde en zijne wettenleer gereed; zijne staathuishoûkunde zal hem geleerd worden door zijne wafels zelven, hard of zacht gebakken, met weinig of veel suiker bestrooid, al naar den smaak der koopers; redenaar wordt men als bij ingeving, òf door het uitventen zijner wafels, òf in deze of gene club, in deze of gene werkmansvereeniging, waar men vrij dondert tegen de grooten, de bezitters - tegen allen, die iets *hebben* of iets *zijn* in de wereld.

Men ziet het, onze wafeljongen vindt den weg open, en zelfs, dank zij den souverein *qui court la rue,* meer en beter dan Menchtchikoff tijdens Peter-de-Groote. Gij moet u dan ook niet verwonderen, dat hij eens, na u meelwafels verkocht te hebben, u zijne politieke wafels zal te verteeren geven, in den vorm van ellenlange redevoeringen in onze Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Ne jurons de rien in onzen tijd, alles is mogelijk: een wafeljongen kan nog minister worden. Daarvoor moet men niet, is 't niet waar? op de knieën eener hertogin gewiegd zijn!

Eene dorpsstraat in Polen.

't Ziet er juist niet weelderig, maar toch recht schilderachtig uit in die dorpsstraat! Karakteristiek is zij ook bovenal door hare houten uitstekken, houten balkons, onregelmatige daken en schutsels, en niet minder door de eigenaardige kleeding der nieuwsgierigen, die schier aan elk venster en balkon alsmede in de straat zich vertoonen, om de vertooning der orgel-marionettenkas te zien.

Oud en jong is aanwezig, 't is de eenige vertooning van ‘curiositeyten’ die men daar, in dat afgelegen poolsche dorp te zien krijgt, ten ware dat men zich soms kan *verlustigen* in den priegelstok die den Pruis gedurig voor hen onder den arm draagt, ofwel, zijn ze russisch, in de *knout* die de kozak in zijne rood gespierde vuist houdt, om den armen Pool te doen gevoe- len, dat hij een ‘hondenvolk’ geworden is, in plaats van een ‘heldenvolk’ in vroeger tijd.

Geen volk ter wereld is achtingswaardiger dan het Poolsche; geen volk is meer mishandeld om het baatzuchtig doel der groote kroondragers te voldoen. Vroeger was Polen het

bolwerk des Kristendoms; het had bloei en voorspoed, macht en aanzien; het had fiere legerscharen, vorsten met het aureool der grootheid omkranst, en de voorzaten van die lauwe, schier dom-nieuwsgierige menschen in de dorpsstraat, waren in zekeren zin de heerschers over ons werelddeel. 'De grootmoedigheid van het poolsche volk,' zegt Melanchton, 'scheen vooral uit in die gedurige oorlogen, welke het onderstond voor de rust van gansch Europa.'

Weleer staarde Polen triomfantelijk en machtig op de groote staatkundige poppenkas van Europa, en het deed daarin de poppen naar gelieven dansen; vandaag moet het zich tevreden stellen, als een wezenlooze, niet-ontwik-kelde ganzenjongen, met marionnetten van een vinger groot, die deze of gene exploiteerende Pruis of Rus voor hunne verbaasde oogen dansen doet.

De gebieder is slaaf, de held is een bange en ontzenuwde jongen geworden; zijn woord van voorheen is verstomd, zijne taal is vertrapt en verbannen, zijne geschiedenis verscheurd, zijne volksliederen zijn verbasterd en verminkt; de kroon zijner koningen is in pruisische thaler of in russische roebels versmolten; zijne gedenkteekens liggen in puin - maar in het hart vonkt nog altijd zijn katholicisme, en die vonk, wie weet! kan nog wel eens den Lazarus uit het graf opwekken.

Sappermillement, hoe was die toon?

De oude man is de waldhoornist van het dorpsmuziekgezelschap en men heeft hem eene nieuwe marsch thuis gebracht, die hij morgen zal moeten spelen bij de inhaling van den nieuwen burgemeester; maar al blaast hij dan ook heel zijn leven, toch is muziek voor hem niet zelden een blad vol hiëroglyphen. Sappermillement, hoe was die toon? roept hij uit en zet zijne grove gekneukelde vingers voor het hoofd als om den muziekalen geest, daarin diep verborgen, wakker te roepen.

De muziekant ziet er eene wezenlijke type uit, een die met kracht er op in blaast, die de weêrga geeft van *piano* en *pianissimo,* maai die altijd maar *forto* speelt. Al dat flauw geneurie, dat gesjiefel gelijk een blinde vink, beteekent niets, volgens hem; men moet iets hooren, niet waar, kameraad? Men moet er de toonen uitjagen dat het klettert en schetterten dat men ze in het naburige dorp, op een uur afstand van daar gelegen, hoort, opdat de waldhoornnist van het gezelschap dáár van kunstnijd berst en splijt!

Laat hem dus den toon maar eens vinden, dan zal hij katoen geven. Ziet eens hoe zijn ingetrokken lippen naar het blazen gegroeid zijn; door het geweld van nijdig in de koperen slangen van zijn hoorn te blazen, is zijn neus naar beneden en zijn kin naar boven gegroeid; zijn zijne ooren grooter geworden, ontkrulde zich zijn hair en viel pinrecht naar beneden, terwijl het in zijnen hals borstelig opwaarts groeit.

Heel zijn hoofd, heel zijn aangezicht is - let maar eens nauwkeurig op! - naar het blazen gevormd, en als hij nu, sappermillement, den toon maar eens vinden kan, dan zal hij u toonen dat hij zijne kunst meester is, en zijn grootste roem hierin bestaat, dat hij er in zijn muziekantenleven reeds een half dozijn letterlijk het trommelvlies heeft in stukken geblazen!

De laatste roos.
Door Mev. Julie Lavergne.

Mev. Julie Lavergne, eene vrouw met schitterend talent en voortreffelijke denkwijze, kondigt sedert eenigen tijd, kleine maar gevoelvolle schetsen af onder den titel van *Légendes, [N]eige d'antan,* enz., die met genoegen gelezen worden, door allen, die nog een vonk liefde voor het Frankrijk van voorheen in het hart hebben. Die talentvolle vrouw verdient in ons midden meer gekend te zijn dan zij is, en tot aanprijzing van gemelde werken, gaan wij trachten een dezer fijn getoetste juweeltjes te vertalen.

Het was in de maand Juni 1774. De markies de Laubespine bereed een schoon paard en deed, gevolgd door een livrei, zijne gewone wandeling in het park van Versailles, dat op dit oogenblik zeer verlaten was. Koning Lodewijk XV was aan de kinderpokken gestorven en gansch het hof was uiteengestoven, om den bedorven luchtkring te ontvluchten!

De markies richtte zijne wandeling naar de zijde van Trianon, en toen hij in de dreef van het kleine kasteel, Antoine Richard, den opperhovenier, omringd zag van een dozijn werklieden, die ieverig in de weer waren de dreven op te harken en de grasperken te begieten, stapte de markies aan het hekken af en belde.

Richard, die hem van verre reeds herkende, kwam met haast toegesneld.

‘Wat goede wind drijft u herwaarts, mijnheer de markies? Sedert den dood des konings zie ik geen levende ziel. Trianon is doodsch als een graf.’

‘Juist dáárom kom ik, beste Richard. Ik ben zeker, dat, daargelaten de koninklijke familie, niemand in Frankrijk bedroefder is over den dood des konings dan gij, en ik kom met u bedroefd zijn.’

In Richard's oogen welden tranen op.

‘'t Is waar,’ zegde hij, ‘ik had den koning lief. Hij had zooveel goedheid voor mij; hij hield zooveel van bloemen! Gave God dat hij niet anders bemind hadde dan deze! Men heeft mij gezegd, mijnheer de markies, dat zijn laatste bezoek dat was bij uwe anemonen.’

‘Inderdaad, hij kwam den 30 april; denzelfden morgen werd hij ziek; ik was over de bleekte van zijn wezen getroffen.’

‘Ach, het leven dat hij leidde, kon niet lang duren. Ongelukkige prins! waarom is hij niet gebleven zooals ik hem, nu zes-en-twintig jaar geleden, gezien heb! Hij wandelde met de koningin, den dauphin, de dochters van Frankrijk. Niets was schooner dan die koninklijke familie te zien, zoo talrijk, zoo eensgezind! De koning zegde aan Maria Leczinska, toen hij mijnen vader aanwees: ‘Mevrouw, dit is Claude Richard, de zoon van den hovenier van Jacques II. Mijnheer d'Ayen heeft hem overgehaald zijn schoonen hof van St. Germain te verlaten, om in mijnen dienst te treden. Hij zal hier een prachtigen bloemhof maken. Ik wil dat klein Trianon het groote doe vergeten, en dat die jongen daar - en hij wees naar mij - nog knapper in zijn werk worde dan zijn vader. De goede koningin glimlachte en streelde mij met de hand. Toen ik later van mijne reistochten terugkwam, ondervroeg zij mij over de planten, die ik uit Afrika had meegebracht en wilde de geroffelbloem van Mahon zien, die voor de eerste maal in Frankrijk bloeide. Ik zag die goede koningin, altijd vriendelijk en lieftallig, herhaalde malen; doch in den laatsten tijd was zij immer droefgeestig.’

Terwijl de twee sprekers voortgingen, waren zij bij den doolhof van jokboomhout gekomen, die het park van den botanischen tuin en de broeikassen scheidde.

‘Stelt Lodewijk XVI belang in uwe bloemen?’ vroeg de markies.

‘Ik weet het niet; de koning houdt meer van zijne smis dan van de schoonste hovingen; doch hij heeft achting voor de wetenschap en wil niets in verwarring brengen. Wat ik meer vrees zijn de grillen der jonge koningin. Zij wil mij verrassen; ik moet den schijn aannemen niets te weten. Daarom ziet ge mij in werkkleed. Blijf, mijnheer de markier; gij zult alsdan ouze schoone souvereine bezit zien nemen van Trianon.’

‘Neen, dat ware onbescheiden. Ik hebdaarenboven mijne stevels aan, en zou mlj alzoo niet voor Hare Majesteit durven aanbieden. Vaarwel, Richard; kom mij eens te Chesnay bezoeken; dat zal mij altijd genoegen doen.’

De heer de Laubespine wendde zich om ten einde den terugweg in te slaan, toen eene groep jonge juffers, loopend en vroolijk lachend, plotseling uit het houtgewas verscheen.

Marie-Antoinette bevond zich tusschen haar; hare koninginne-gestalte deed haar onmiddellijk kennen. Zij droeg het hoofd zoo fier, zoo edel, zoo lieftallig tevens! Hare schoone blonde haren kroonden als het ware met eene gouden aureool haar achttienjarig voorhoofd. Hare trekken schenen slechts tot den glimlach gevormd te zijn.

Destijds was zij in grooten rouw en haar zwart kreppen kleed deed de albasten blankheid harer handen en haren lieflijk gevormden hals nog meer uitkomen - dien hals, die de bijl eenige jaren later ongenadiglijk moest doorhakken! De koningin had een grooten tuil rozen in de hand.

Toen zij de twee wandelaars gewaar werd, riep zij:

‘Ik ben zeker dat deze M. Richard is.’

‘Ten dienste van Hare Majesteit,’ antwoordde de hovenier, eene diepe buiging makende.

‘Ik heb de Majesteit te Versailles achtergelaten’ zegde de koningin. ‘Ik wil hier enkel Mevrouw genoemd worden. De koning gaf mij klein Trianon, om er alles te doen wat ik wil. Ik wil er regeeren, maar enkel als kasteleinesse. Schik dat alles zoo als gij kunt. Wie is die edelman?’ voegde zij er met zachter stem bij, den markies bedoelende.

‘Mijnheer de markies de Laubespine,’ zegde Richard buigende.

‘O, ik heb dikwijls veel goed van hem hooren zeggen; mijnheer de Laubespine is een groot liefhebber van bloemen, niet waar?’

‘Ja, Mevrouw,’ antwoordde de markies; ‘wijlen de koning deed mij de eer jaarlijks mijne collectie anemonen te komen zien.’

‘Ik ook zal ze komen zien; maar ik dring er op aan dat gij ook andere bloemen zoudt kweeken. Ik hoû niet van de anenomen. 't Is een droevige, lage, geurlooze plant, die maar ééns bloeit, alle jaren sterft en altijd zwarte vlekken in 't hart heeft. Hier wil ik er geen; ik wil roozelaars, jasmijnen, oranjebloemen, geitenblad; ik hou veel van wat levendig, malsch groeiend en rijk aan geuren is. Gij zult zien wat prachtige bloemen ik in Trianon hebben zal! Maar laat ons den botanischen hof en de broeikassen gaan zien; ik beloofde den koning niets te doen verdwijnen vóór dat ik alles grondig onderzocht heb. Kom met ons, mijnheer de markies. Wijs ons den weg, Richard.’

De koningin ging met lichten tred naar de plantenkassen, gevolgd door hare dames en den markies, wiens gelaat eene sombere uitdrukking had bekomen, toen hij de koningin hoorde kwaad spreken van zijne anemonen.

Marie-Antoinette vond dat het onverdraaglijk warm in de plantenkassen was, en bleef er slechts zóó lang dat zij de verzameling *cereus* kon hekelen, op welke Richard zoo fier was en die hij met groote kosten uit Spanje en Afrika had meegebracht.

‘Wat afschuwelijke planten!’ riep zij uit; ‘zij zijn allen overdekt met haren, dorens, stekels en vratten! Welk is deze, die aan een gezelschap serpenten gelijkt?

‘Dat is de *cereus flagelliformis’* antwoordde Richard; ‘dat wil zeggen kaars, in vorm van zweep.’

‘Dat is heel lief,’ zegde de koningin; ‘en deze zoo bultig en gewrongen als Esopus?’

‘Dat is de *cereus monstruosus,* Mevrouw; de monsterkaars.’

‘Zij draagt haren naam met recht. En deze?..

‘Opantia horrida, Mevrouw.’

‘Wat lieftallige naam! Vindt gij niet, mejuffers, dat die plant aan zekere hertogin gelijkt? Raadt wie en zegt het mij dan aan het oor.’

Al de dames kwamen aan het oor der konin-

gin verschillende, maar zeker goed gekozen namen fluisteren; want bij elken naam lachte zij dat ze schaterde.

De hovenier en de heer Laubespine wisten juist niet welke houding zij moesten aannemen, toen de koningin zich tot den eerste wendde en zegde:

'Richard, ik wil u niet verraderlijk verrassen; ik verwittig u, dat ik die plantenkassen ga doen wegruimen.'

'Uwe Majesteit zal wel zoo goed zijn er eerst op na te denken,' zegde Richard bewogen; 'het zijn de schoonste kassen die er bestaan; zij hebben meer dan 50.000 livres gekost.'

DE WAFELJONGEN, NAAR JENNY ZILLHARDT.

'Dat is veel voor eene gevangenis,' antwoordde de koningin; 'ik voor mij veracht al wat opgesloten is. Bloemen onder glas, vogels in kooien zouden mij doen weenen. Ik weet dat er 's winters broeikassen noodig zijn; doch ik wil ze niet zien, Gij zult al dat glaswerk naar den moeshof brengen, en daarbij al uwe *cereus* min of meer *monstruosus.* Ik zal in Trianon een engelschen hof, een zwitsersch dorp, een griekschen tempel en een netten kleinen schouwburg hebben, waar ik opera's spelen zal. Dat zal veel vroolijker zijn dan uwe meer dan natuurgrootte meloen-klokken.

Ha, ziedaar mijnheer Mique, de bouwmeester, die zijn plan brengt. Wat genoegen! kom, mijnheer Mique, kom gauw, toon uw plan eens.'

De bouwmeester, die inderdaad ter plaatse kwam, droeg een rol papier van groot formaat onder den arm. De koningin greep het plan, spreidde het op de graszode uit, plaatste hare dames op de vier hoeken, met aanbeveling het papier goed open te houden, en zich op de knieën zettende, met mijnheer Mique nevens haar, deed zij zich het plan uitleggen.

'Ik hoop,' zegde zij, 'dat gij de rivier en de watervallen niet vergeten hebt?'

'Daar zullen er drie zijn,' antwoordde de architekt; 'ziehier, Mevrouw. Twee meeren, eene grot, een klein mastboschje.'

'En waar zal de stal zijn?'

'Hier, Mevrouw, bij het melkhuis.'

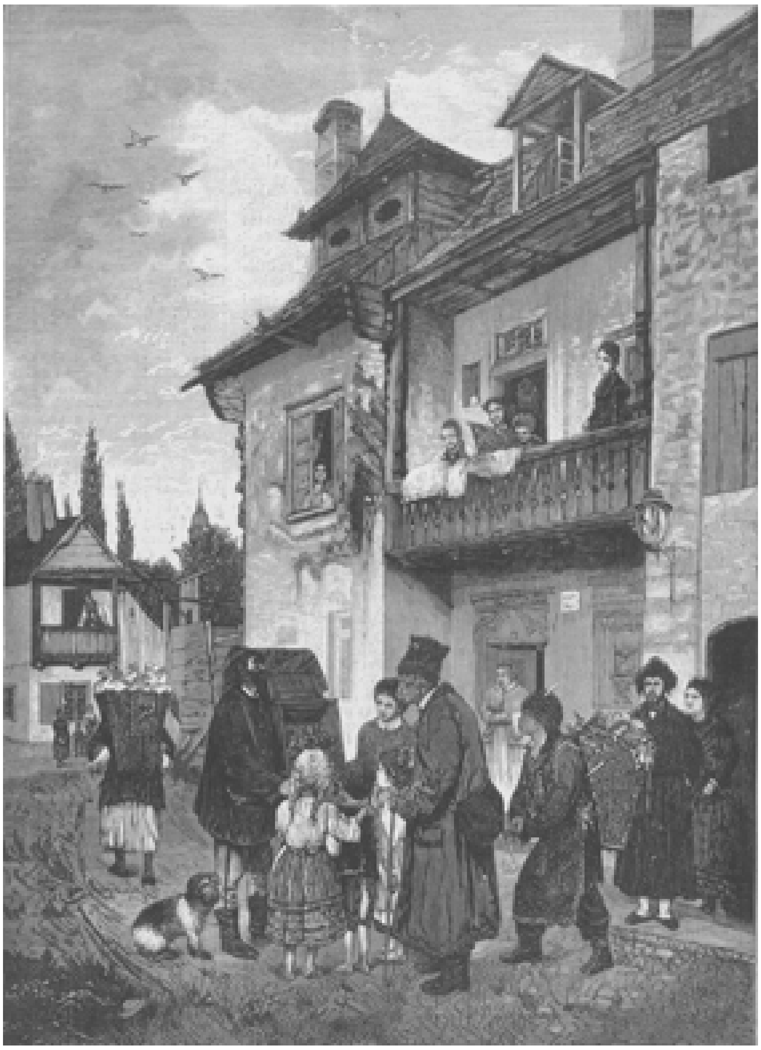

EENE DORPSSTRAAT IN POLEN, NAAR KOZAKIEWJA.

'Ik zal boter maken,' zegde de koningin; 'oprechte boter, kaas *à la crême.* En wat is dit hier?'

'Het huis van den baljuw, Mevrouw, en daar bij de brug ligt de molen.'

'Zal hij roeden hebben?' vroeg de koningin.

'Neen, Mevrouw; 't zal een watermolen zijn; maar er zal een rad aangebracht worden dat veel gedruisch maken zal.'

'Maken de watermolens brood gelijk de windmolens?' vroeg een jonge dame.

‘Zij maken meel, mevrouw,’ antwoordde de kunstenaar, moeilijk zijnen lach bedwingende.

‘Ik wil brood maken,’ onderbrak de koningin, ‘en pannekoeken; ik moet eenen oven hebben.’

'Gij zult dien hebben, Mevrouw, evenals een waschhuis, eene droogplaats, een hoenderhok en een schaapstal.'

'Allerliefst! wij zullen den franschen tuin doen verdwijnen.'

'De hemel beware ons!' riep Mique; 'dat zou het meesterwerk van Gabriël bederven. Die regelmatige perken, die opgesnoeide boomen, die planten-architectuur omlijsten zoo voortreffelijk het kleine kasteel! Gabriël stierf van verdriet, indien hij het vergezicht van de salon zag verdwijnen, en het achthoekig paviljoen, door onregelmatige perken met houtgewas, van het kasteel scheiden, zooals nu het gebruik is. Zie, Mevrouw, ik heb integendeel alles geschikt om die groepen jokboomhout en de groote graszode, waarop wij ons nu bevinden, te behouden - en toch zal de schouwburg op twee stappen van het kasteel liggen. Vóór de twee andere gevels zal de koningin doen wat zij wil; maar nooit, neen nooit! zal ik er toe besluiten dezerzijds iets te veranderen, evenmin als aan de *cour d'honneur.'*

'Ik denk dat gij gelijk hebt, mijnheer; maar gij moet mij daarvoor schadeloos stellen; ik zou een heel hoogen berg willen met ceders, rotsen en afgronden.'

'Men zal trachten u dit te geven,' zegde de architect; 'maar dit is eerder het werk des hoveniers dan het mijne.'

'Zoudt ge ginder eenen berg kunnen maken, Richard?'

'Met tijd en geld, Mevrouw, zou dat mogelijk zijn; maar de uitgaaf zou overgroot zijn en ik zou er drie jaar voor noodig hebben.'

'Ik zie er van af,' zegde de koningin, 'wij zullen in het vlakke blijven; ik zal er mij over troosten door het aankweeken der schoonste bloemen van de wereld. In stede van met groote kosten uitlandsche planten te doen komen, moet eene koningin van Frankrijk zelf waken op het verbeteren der bloementeelt in haar rijk. Richard, ik wil dat Trianon blauwe rozen en anjers hebbe; ik gelast u geene kosten te ontzien om daarin te gelukken. Ik wil het volstrekt.'

De koningin was opgestaan; zij zegde die laatste woorden op een zóó vast besloten toon, dat de hovenier uitriep:

'Gij zult gehoorzaamd worden, Mevrouw, niet alleen als eene koningin; maar als eene godheid.'

De koningin groette den heer de Laubespine en Richard, gaf hun beiden hun afscheid door een teeken, en beiden gingen zwijgend weg.

(*Slot volgt.*)

Historische anecdoten.

Wel gezegd.

Napoleon I kon, in zijne vragen, meer dan eens een koelen en gebiedenden toon aanslaan, die niet zelden kwetsend was. Op dien toon vroeg hij eens aan den dichter Bilderdijk, die bij hem ter audiëncie kwam, als voorzitter van het instituut: *êtes-vous connu dans la république des lettres?* Bilderdijk zag den keizer met een vast oog aan en antwoordde: *au moins j'ai fait ce que j'ai dû faire pour l'être.* Zijt gij bekend in de letterwereld? - Ik deed ten minste wat ik doen moest om dit te zijn.

Peckius.

Peckius, in den aanvang raadsheer te Mechelen, later lid van den hoogen Raad en eindelijk kanselier van Brabant, werd door Albert en Isabella in gezantschap naar het hof van Frankrijk gezonden. Peckius bevond zich in de wachtkamer en trok de aandacht om zijn dorpsch voorkomen,

'Hoeveel betaalt men in Brabant voor eenen ezel?' vroeg hem met een half spottenden lach een hoveling.

'Wel,' zei Peckius, den man van het hoofd tot de voeten opnemende, 'wel, als hij uw haar en uwe grootte heeft, zal hij nog geen twee kronen gelden.'

Tot den koning Hendrik IV toegelaten, zag deze de vierkante gestalte van den gezant, en zegde op boertigen toon:

'Heeft de aartshertog niemand anders kunnen zenden?'

'De aartshertogen,' zegde Peckius onmidde! lijk, 'mijne meesters, zenden wijzen tot wijzen, dwazen tot dwazen, en mij tot u, Majesteit!'

Wazo

was in de XIe eeuw bisschop van Luik en stond in betrekking met een bekwamen joodschen geneesheer, die gedurig met den bisschop over het nieuwe testament wilde twisten. Hij verwedde een vinger van zijne rechterhand tegen een okshoofd wijn, dat men hem nooit met eenen tekst zou vastzetten. De jood werd echter weldra tegen den muur genageld en stelde den vinger ter beschikking van den bisschop. Deze den vinger vattende, zegde glimlachend: 'Ik vertrouw het gewonnen voorwerp aan uwe eerlijkheid toe, tot dat het mij believen zal het van u te eischen.'

Pasquilleke

dat in het leger van de aartshertogen Albert en Isabella gestrooid werd, toen deze in de XVIIe eeuw Oostende belegerden:

Ick ostende o s t e n d o [(1)] dat ick niet ben papou[(2)]
Ghy ostende o s t e n d i s dat ghy zijt goed Nassou;
Dit ostende o s t e n d i t sijn standvastigheyt goet:
Wy ostendenaers o s t e n d i m u s te hebben goeden moet:
Ghy ostendenaers o s t e n d i t i s , dat u soldaten zijn afgericht:
Sy ostendenaers o s t e n d u n t , Ostende te verlaten nicht:
O, ostende o s t e n d e getrouwigheydt totten endt.
Soo sal ostende o s t e n d e n t volstandich zijn bekent.

Scherp.

Den 6 augustus 1667 werd het Eeuwig Edict geteekend, waarbij het stadhouderschap in Holland werd afgeschaft. Terwijl dit stuk bezworen werd, sneed de pensionnaris

(1) O s t e n d e r e is aantoonen; in den eersten regel wil dit woord zeggen: ik toon aan; in den tweeden: gij toont aan; in den derde: hij toont aan, enz.

(2) P a p o u beteekent spaanschgezind.

van Dortrecht Nicolaas Vivien, het perkament van een boek tot reepkens. De beroemde raadpensionnaris Jan de Witt dit ziende, vroeg: ‘Wat doet gij daar?’ - ‘Ik beproef wat perkament tegen staal vermag,’ was het geestig antwoord. Het Eeuwig Edikt duurde ook slechts vijf jaar - eene korte eeuwigheid.

De tijd.

DE TIJD. - Keizer Karel zegde in vele gevallen de volgende woorden: *Y o cl liempo paro dos otros,* ik en de tijd staan twee anderen.

Fransch.

Toen Viglius in de XVIe eeuw president van den geheimen Raad was, kwam er een fransch gezant, die hem eene vraag in zijne taal deed. Viglius antwoordde in het boerenfriesch. Dat nam de ambassadeur kwalijk. ‘Wel hoe,’ zegde Viglius, ‘zijn wij dan meer gehouden uwe taal te spreken dan gij de onze? Wanneer wij in Frankrijk komen, spreken wij fransch; het is dus ook billijk, als gij in de Nederlanden komt, dat gij ook onze taal gebruikt.’ Zooveel fierheid hebben onze tegenwoordige staatsliê niet meer.

Duitschers en Spanjaards.

Men drong bij keizer Karel aan strenge maatregels te nemen tegen het overmatig drinken der Duitschers. ‘Dat zou evenveel beduiden,’ zegde hij, ‘alsof ik de Spanjaards verbood te stelen.’ De keizer hield het er voor, dat ieder volk een onverbeterlijk hoofdgebrek had.

Sir John Elley.

Deze engelsche generaal te Parijs zijnde, dineerde in het *Café Foi.* Waterloo was nog niet vergeten en het hinderde meer dan een Franschman, de engelsche Waterloomedaille op Elley's borst te zien. Eens zegde een heer met barsch gezicht en opgezette knevels: ‘De medaille, mijnheer, heeft veel van een 5frankstuk.’ - ‘Dat kan wel, vriendschap,’ antwoordde Elley koel, ‘maar dat 5frankstuk heeft u toch een Napoleon gekost.’

Waterloo.

Ziehier eene bijzonderheid over den veldslag van Waterloo, die wij in een voor twintig of dertig jaren verschenen werk lezen:

‘Parijs was in gespannen verwachting. Op den 18^{den} Junij, des avonds, had het kanon der Invaliden den volke de victorie van Ligny (op den 16^{den}) verkondigd en hield men zich gereed op nieuwe overwinningen. Ziehier hoe het geheim der volslagen nederlaag te Waterloo voor de eerste maal uitlekte. In den avond van den 20sten hadden verscheidene aanzienlijken zich bij den minister van binnenlandsche zaken, Carnot, vereenigd. Zij vroegen hem naar het nieuws van den dag, maar kregen geen antwoord. Om zich aan hunne hinderlijke vragen te onttrekken, trad Carnot naar eene speeltafel, nam er met drie zijner vrienden plaats en verdeelde de kaarten. M. de Gerando, die deze anecdote vermeldt, zat tegenover hem en speelde het eerst. Bij toeval viel zijn oog op Carnot, en zag hij dat strenge gelaat met tranen bedekt. Men wierp de kaarten neer, men stond op, en Carnot, die zich niet langer weerhouden kon, riep met eene gebroken stem: “De slag is verloren.” Nog dien zelfden avond verspreidde zich de noodlottige mare door Parijs.’

Eene doolklok

In een schrift van den te vroeg gestorven geleerden priester Kuyl vinden wij, dat te Gheel reeds in het midden der XIIe eeuw de *doolklok* geluid werd. Welk was de oorsprong van dat gelui? De heide onzer Kempen was eeuwen lang eene wezenlijke wildernis. Dorpen waren er weinig, bosschen en moerassen veel. Wegen waren er veelal zoo min te vinden als in een bosch van Centraal-Afrika.

Ziehier den oorsprong van het luiden der *doolklok:* omtrent 1150 verdoolde een kruisridder in de uitgestrekte heidevlakte tusschen het godshuis van Postel en het dorp Gheel. Meer dan eens was hij 's nachts in levensgevaar geweest, 's Morgens vroeg klonk er een klokkentoon in de verte: 't was die der Dymphnakerk.

Door dien klank geleid bereikte hij eindelijk behouden het dorp; hij ging ter kerke, dankte er God voor het behoud zijns levens en stichtte er eene bezetting van twee mudden koren 's jaars, waarvoor tusschen licht en donker de klok moest geluid worden voor verdoolde reizigers.

Dit alles, zegt Kuyl, weet men bij overlevering, doch het luiden der *doolklok* telken avond, geeft aan die legende een schijn van waarheid. Later vindt men geene vermelding meer van dat gebruik, om reden dat de wegen veelvuldiger werden en de reizigers dus ook veiliger reisden.

[Dank aan den dichter]

Op de prijsuitdeeling in het Seminarie van St. Nicolaas, richtte een jong student de volgende regels tot den dichter De Koninck, bij het vernemen dat het groote dichtstuk *Het Menschdom verlost,* voltooid was:

Dank aan den dichter.

Heil u, De Koninck! Heil, roem van mijn moedertaal,
Wiens fiere en taaie krachten
Uw 'M e n s c h d o m ' tot volmaking brachten...
Heil om die zegepraal!

Het staat in luister opgerezen
't Gebouw van vijftienjaarge vlijt -
Gedenkzuil, eeuwiger dan brons, die zonder vreezen
Den schok der stormen wacht en 't knagen van den tijd.

Bestempeld door 't genie met onverganklijk merk,
Omglanst van glorievolle stralen,
Blijft in ons Vlaandren pralen
Uw machtig levenswerk,

Zoolang de taal van Vlaandrens helden
Nog zingt op Vlaamsche tong en woont in Vlaamsch gemoed,
Zoolang ons Vlaandrens korenvelden
Gelaafd zijn door den Scheldevloed.

Hij kwam hier als een vriend en had zijn welgevallen
In onze hulde en dank en juubiend welkomschallen;
Hoe menig keer heeft hij ons jeugdig hart ontgloeid!
Wij de eersten hoorden 't nieuws van zijne lippen vallen;
''t Verloste Menschdom is voltoeid.'

O! 't is een schoone dag uit ons verleden jaren,
Toen 't eindeloos gejuich u groette in onze scharen
Voor de eerste maal; toen voor 't bewondrend oog gij reest
Als een verschijning groot van kunstmacht en van geest.

Heb dank, De Koninck, dank! die op uwe aadlaarsveêren
Ons ziel hebt meêgevoerd in 't licht van hooger sferen;
Die 't ongeziene in kleur en tafereelen maalt
Waarover al de glans van 't volste leven straalt.

Heb dank, De Koninck, dank! die 's Zaligmakers smarten
Van lijden en van dood geprent hebt in ons harten!
Dank om den stillen traan die opwelt in ons oog!
Dank om den liefdezucht die aan ons hart ontvloog!

Heb dank, die naast Zijn smart de zege viert des Heeren!
'tVerheerlijkt Kruis op dood en hel doet triomfeeren!
Heb dank, die 't zielverderf zoo mannelijk bestrijdt
En Jezus' Kerke wreekt op 't lastren van onz' tijd!

Heb dank om 't blijde lied dat ons de hemelingen,
Gebogen voor Gods troon, in zachte akkoorden zingen!
Heb dank, gij die ons toonde in rijke harmonij
De kracht van Vlaandrens taal voor beeld en poëzij!

Om elken eedlen zucht die *ge* in ons harte voedde,
Om elk genot van 't schoone, om elken wenk naar 't goede,
Om elken straal van licht en elken liefdesprank,
Wijdt u dit feest der jeugd, o dichter, hulde en dank!

Sint-Nikolaas.
VINC. DE DECKER.

Wegneming van oude verf.

Om oude verf van voorwerpen weg te nemen brengt men drie deelen bijtende en een deel peerlasch in water en voegt van dit laatste zooveel bij totdat de massa de dikte van verf heeft. Nu strijkt men deze massa met een borstel over de geverfde voorwerpen heen, die men van nieuwe verf wil voorzien en laat haar gedurende twaalf of veertien uur zitten, waarna de verf gemakkelijk afgeschrapt kan worden. Tegenwoordig doet men het met vuur, doch wij meenen dat de nieuwe methode wel zoo goed is.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

Wij hebben Pauline Desherbiers, thans mevrouw de Monaville, en mevrouw Celestine de Trenoy verlaten op het oogenblik dat beide met overhaasting uit de vertrekken van René Morlant ijlden, waarvan de tweede, naar zij zeide, den stap op de trappen vernomen had. Het zij opzettelijk of niet, zij had zich vergist, het was een andere huurder die tehuis kwam.

Toen zij de kamer der weduwe binnengetreden waren, zeide Pauline tot deze:

‘Beste Celestine, nu gij gerustgesteld zijt, moest gij mij het genoegen doen eens dat boek voor mij te halen, waarin uw huurder zulk een groot belang stelt. Ik heb er, ik verzeker het u, den naam van mijn echtgenoot in zien staan, en gij kunt dus nagaan hoe nieuwsgierig ik ben.’

Dit verzoek bracht mevrouw de Trenoy, gelijk zich denken laat, in groote verlegenheid.

‘Gij kunt u geen begrip vormen van de plichten, die op iemand in mijne positie rusten,’ gaf zij ontwijkend ten antwoord..... ‘Niet alleen heb ik mij alle nieuwsgierigheid ontzegd in hetgeen mijne huurders aangaat, maar ook tot stelregel aangenomen niets uit nieuwsgierigheid aan te raken of in te zien van hetgeen hun toebehoort.... De heer Morlant schijnt mij een achtingswaardig man toe, hij kan zijn toevlucht nemen tot kleine beproevingen, zekere kenmerken aan iets geven..... Ik heb zelfs reeds iets dergelijks waargenomen.....’

‘Waarlijk! uw angstvalligheid verbaast mij in hooge mate, Celestine,’ merkte Pauline misnoegd aan.

‘Wat zal ik u zeggen, lieve? Met dit huis te huren, heb ik een gewaagde onderneming begonnen; de heer Morlant betaalt ruim..... Bedenk dus wel, dat gij mij in onaangenaamheden zoudt kunnen wikkelen en misschien veel nadeel toebrengen door hiervan tegen iemand, wien dan ook, en vooral uw echtgenoot, te spreken..... Beloof mij dus, dat gij dit niet zult doen.’

‘Mijn hemel! welk geheim schuilt hier dan achter?’

‘Geen enkel, dat verzeker ik u..... Ik verzoek u echter mij wel te begrijpen: breng mij niet in moeielijkheden.....’

Mevrouw de Monaville dacht een oogenblik na; daarop de hand van hare landgenoot vattende:

‘Ik eerbiedig uwe bezwaren, hoewel ik ze uiterst zonderling vind,’ zegde zij glimlachende; ‘maar de avond begint te vallen, ik moet u dus verlaten.’

‘Het blijft derhalve zoo afgesproken!’ zegde mevrouw de Trenoy, terwijl zij hare vriendin uitliet en waarschuwend een vinger tegen haar mond drukte.

Pauline boog met het hoofd en verwijderde zich zonder te antwoorden.

Zij kruiste met den heer Morlant, dien zij niet erkende, hoewel zij hem te Hastière gezien had, maar de advocaat erkende haar terstond en zag haar met een deelnemenden blik na.

‘Wat is zij schoon, voornaam! welk een goedig en innemend voorkomen!’ morde hij, ‘helaas! die rampzalige, die rampzalige!’

Mevrouw de Monaville sloot dien nacht geen oog, zoo zeer hield de plaats uit het gezegde boek haar bezig, en wij houden ons overtuigd, dat er onder onze lezeressen geen een is, wier geest, in gelijke omstandigheden, niet ten minste even werkzaam zou geweest zijn als de hare.

Wel beschouwd had zij aan mevrouw de Trenoy niets beloofd, en evenwel had zij zich voorgenomen geen woord tegen haar echtgenoot over dat punt te reppen. Maar den ganschen dag was zij zoo gejaagd en afgetrokken, dat zij het des avonds niet langer kon uithouden, vooral toen zij daarbij begon te bedenken dat haar stilzwijgen iets misdadigs had. Toen zij met elkander alleen waren, zeide zij tot Donatien:

‘Zeg eens, mijn vriend, in de aanstaande lente zullen wij een uitstapje maken naar Sicilië, niet waar? Ik zou zoo gaarne dat eiland leeren kennen, waarvan gij mij zoo menigmaal gesproken hebt en dat u zulke zoete herinneringen in het geheugen moet terugroepen.’

‘O zeker, zeker!’ antwoordde haar echtgenoot verstrooid.

‘Dan begin ik met al de boeken te lezen, die ik mij over dat in zoo vele opzichten vermaarde eiland zal kunnen verschaffen. Kent gij het boek getiteld: *Drie jaren in Sicilië,* door den markies C. de B.?’

De burggraaf maakte een hevig gebaar en hij wierp op zijn vrouw een blik, welke een geweldige ontroering verraadde.

‘Aha!’ sprak hij glimlachende, ‘men leest boeken buiten mijn weten..... Dat kan zijne eigenaardige bezwaren hebben, mijne lieve; en ik moet u verklaren, dat ik daaromtrent strenge grondbeginselen heb, die mijn vader mij heeft ingeprent..... Meer dan ooit bestaan er heden ten dage een legio van boeken, die aan een fatsoenlijke vrouw ontzegd moeten blijven..... Hoe kent gij dat, waarvan gij mij zooeven den titel noemdet? Ik voor mij wist niet eens dat het bestond.’

‘O! ik ken er alleen den titel van,’ antwoordde Pauline onthutst, ‘en geloof niet, dat ik mij ooit zal veroorloven.....’

‘Mijne woorden hebben slechts een algemeene strekking,’ viel de Monaville haar in de rede; ‘ik ken dat verhaal van reisavonturen niet, maar er zijn reizigers die menigmaal dingen vertellen welke zeer onstichtelijk zijn! Daarom is het raadzaam wantrouwig te zijn. Maar hoe zijt gij er toe gekomen om er mij naar te vragen?’

‘Niets eenvoudiger dan dat; ik ben Celestine gisteren in hare nieuwe woning wezen bezoeken; zij was in de kamer van een heer, die sinds kort bij haar woont, daar is mij dat werk in de hand gekomen; ik sloeg het open en het eerst viel mijn oog op uw naam.....’

‘En..... en..... hebt gij erin gelezen?’ vroeg de burggraaf gejaagd.

‘Neen, verder geen letter; meenende, dat zij haar huurder den trap op hoorde komen, nam mevrouw de Trenoy het uit mijne handen en sloot het weg in een kas.’

‘Het is niets verwonderlijks dat er sprake van mij is in een reisverhaal uit Sicilië; ik heb er eene menigte fransche schrijvers ontmoet, die ik inlichtingen gegeven, ja zelfs soms wel tot gids verstrekt heb en die het zich ten plicht gerekend hebben mij te noemen en op den voorgrond te stellen..... Maar wie is de heer, wiens kamers gij in diens afwezigheid betreedt?..... Dat is niet zeer gepast, om u de waarheid te zeggen!’

‘Celestine was er in; hare dienstmeid heeft mij er binnen gelaten..... Het was een voormalig advocaat van de Parijsche balie, René Morlant geheeten.’

Indien de lamp, welke het vertrek verlichtte, op dat oogenblik zijn schijnsel had laten vallen op het gelaat van Donatien, zou Pauline gemakkelijk bespeurd hebben dat die naam een geweldigen indruk op hem maakte.

Hij haalde zijn horlogie uit.

‘Hoe, reeds acht uren?’ riep hij uit, ‘ik moet terstond naar Luigi gaan...’

‘Hoe! is deze ook terug?’

‘Sinds gisteren avond..... ik had vergeten het u mede te deelen. Maar het komt mij voor dat gij eenigszins uit uw humeur zijt.’

‘Ja, omdat ik vrees, dat hij mij dikwijls van uw bijzijn zal berooven; daarbij moet ik u ronduit zeggen, dat uw vriend mij nooit bevallen heeft..... Ik moet er zelfs bijvoegen, dat ik een onverklaarbaren afkeer tegen hem heb opgevat.....

‘Zoo zijn de vrouwen! Omdat een man het voorrecht mist van schoon te zijn, zijn zij tegen hem zonder reden vooringenomen..... Ik voor mij, die San Marco van zoo langen datum ken, verzeker u dat hij de schoonste hoedanigheden des harten en des verstands bezit. Derhalve geen vooroordeelen, daar houd ik niet van..... Komaan, vóór tien uren denk ik terug te zijn.’

De burggraaf ging heen, na een kus gedrukt te hebben op het voorhoofd zijner vrouw, die een wijl nadenkend bleef zitten en zich toen naar de kamer van haar grootouders begaf, wie zij echter geen woord mededeelde van het onderhoud dat zij met haar echtgenoot gehad had.

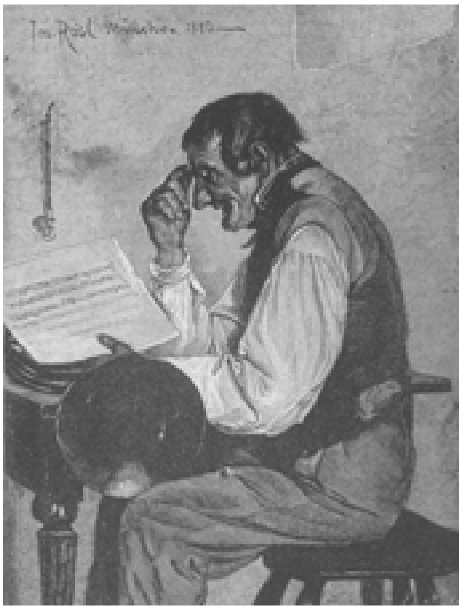

SAPPERMILLEMENT, HOE WAS DIE TOON? NAAR JOS. RÖST.

Luigi San Marco had Brussel eenige dagen na het huwelijk van Donatien verlaten en was eerst den vorigen avond, gelijk deze aan Pauline had medegedeeld, teruggekeerd. Hij had voorloopig zijn intrek genomen in een der hotels bij de Noorderstatie.

Toen de burggraaf bij Luigi binnengetreden was, zegde hij, na een broederlijke omhelzing.:

‘Weet gij wel, dat indien ik u op straat ontmoet had, ik u niet herkend zou hebben? Welk een verandering! Uw korte baard, uw lange haren, de verdwijning van uw blauwachtigen bril, dat alles maakt van u een geheel ander mensch..... Gij hebt het toch ongelooflijk ver gebracht in de kunst om zich onkenbaar te maken’.

‘Gij moet bij voorbaat weten, dat de fantasie geheel vreemd is aan deze veranderingen,’ antwoordde de Italiaan; ‘zij hebben dan ook de gewenschte uitwerking gehad..... Neem plaats, ik zal u eens uitvoerig meedeelen.....’

‘Mijn waarde,’ viel de burggraaf hem in de reden, ‘dat zal ik later wel eens van u vernemen..... Wij hebben nu wat gewichtigers te bespreken..... Ik verkeer in de noodzakelijkheid Brussel binnenkort te moeten verlaten...’

‘Wat vertelt gij mij daar?’

‘De zuivere waarheid. En het slimste daarbij is nog, dat alle voorwendsel mij ontbreekt, dat ik niet weet waarheen te gaan en dat, al kon ik zelfs een veilige schuilplaats vinden, ik alle reden heb om te vreezen, dat mijn spoor spoedig ontdekt zou zijn, want ik heb met een sterker partij te doen, dan ik dacht.’

‘Gij maakt mij nieuwsgierig en tegelijk bevreesd. Verklaar u zonder verdere omwegen.’

‘Op de eerste plaats heeft die verwenschte Morlant zich in deze stad metterwoon gevestigd en zijn intrek genomen bij de Trenoy, eene intrigante, die hij aan zijne belangen verbonden heeft, daar ben ik zeker van. Hij heeft in de laatste maanden veel nasporingen in het werk moeten stellen en veel inlichtingen bekomen hebben, want hij weet alles wat er op de oevers van de Anapo heeft plaats gehad.’

‘Ónmogelijk! Hoe zou hij...’

‘Luister: er blijft mij daaromtrent niet de minsten twijfel over, want hij bezit dat vervloekte reisverhaal van den markies C. de B. en het is zeker niet bij toeval dat hij het in handen heeft gekregen. En tot overmaat van ramp heeft mijne vrouw dat boek bij hem gezien... In zijn afwezigheid sloeg zij het open... en het eerste wat zij las was mijn naam... kortom, mijn waarde, ik herhaal het, dat alles bewijst mij dat ons een onmeetlijk gevaar dreigt.’

‘Oho!’ sprak Luigi, ‘*ons* is eigenlijk het juiste woord niet; ik sta op een geheel ander standpunt dan gij; ik voor mij heb zoo weinig te verliezen in vergelijking met u.’

‘Goed, wij zullen over dat punt niet twisten, laat ons liever recht op de zaak afgaan. Zoodra ik onderricht werd, dat er zich te Bacheru een man ophield, die overal naar Claude Péchel onderzoek deed en ik er in gelukte te ontdekken, gij weet met welk eene moeite, dat die man afgevaardigd was door Hector Valenson, heb ik mij ongerust beginnen te maken... Maar toen ik te weten kwam, dat de advokaat Morlant de zaak van den verminkte tot de zijne maakte, hebben mij, gelijk gij weet, de somberste voorgevoelens bemachtigd... Om kort te gaan, ik heb kunnen trouwen, honderdduizend franks kunnen inpalmen, in Touraine voor een gelijke som aan grondeigendommen in bezit nemen... Het was veel, maar het is niet genoeg: ik wil blijven wat ik op het tegenwoordige oogenblik ben, en vooral al de verwachtingen vervuld zien, die ik op den dood der oudjes gebouwd heb...’

‘Dat is zeer natuurlijk,’ hernam de Italiaan; ‘en om die geheele reeks von Eldorado's te bereiken?...’

‘Gij hebt mij reeds begrepen; die het doel wil, moet de middelen willen.’

‘En die middelen zijn?’

‘Och kom, gij maakt mij ongeduldig.’

‘En gij dan! Gij hebt iets op het hart en durft er niet mede voor den dag te komen... Zou ik, bij geval, het eerste moeten spreken?... Inderdaad, uwe schroomvalligheid is vermakelijk. Komaan, voor den dag er mede!’

Donatien hijgde naar adem, het zweet perelde op zijn voorhoofd.

‘Welaan!’ riep hij met onstuimigheid uit, ‘die Morlant moet zonder uitstel verdwijnen, het moet tot elken prijs!’

‘Gij hadt den mond nog niet geopend, of ik wist reeds wat gij zeggen zoudt... Dus hij moet verdwijnen... Maar dat is gemakkelijk te zeggen. En de middelen van uitvoering? Vergeet niet dat Brussel in Brabant een schonwtooneel is, niet zeer geschikt voor zulke goochelkunsten en dat als gij veel waagt met den vriend van uw ex-kolonel te laten voortgaan met de lucht der boorden van de Senne in te ademen,

gij nog veel meer waagt, door hem plotseling de ademhaling te benemen, in het geval zelfs dat de zaak uitvoerbaar zou zijn.'

'Luister, luister, mijn waarde Luigi; wij hoeven geen komplimenten met elkander te maken. Het is feitelijk onmogelijk, dat ik mij met de zaak bemoeie, anders... maar voor u is niets ge makkelijker.'

De Italiaan schudde bedenkelijk met het hoofd.

'Ik heb te veel schoone vooruitzichten voor het oogenblik,' sprak hij. 'Zij zijn te schoon, dan dat ik mij zou blootstellen... maar ga voort, wij kunnen zien.'

'Vooreerst tien biljetten van duizend, dan een schuldbekentenis van gelijk bedrag... Gij weet dat ik voor alsnog niet meer doen kan.'

'Dit is slechts een der zijden van het vraagstuk,' antwoordde Luigi koel. 'De middelen, de middelen?'

'Ze zijn eenvoudig en zeker; herwaarts komende, heb ik ze beraamd. Ik heb u gezegd, dat gij vandaag geheel onkenbaar zijt. Ik heb toevalligerwijze van grootmoeder Euphrasie, die ik zooeven tegenkwam, vernomen dat mevrouw de Trénoy nog een appartement te huur heeft en dat dit appartement vlak tegenover dat ligt, hetwelk door den advocaat Morlant bewoond wordt, die, altijd volgens de achtingswaardige grootmoeder van mijne vrouw, gisteren van eene reis teruggekeerd is. Gij huurt dat vertrek, u uitgevende voor een Engelschman, die voornemens is den winter in de hoofdstad door te brengen. Gij hebt die rol reeds bewonderenswaardig gespeeld: voorkomen, tongval, alles was volmaakt. Gij betaalt ruim, gij komt met een massa bagage en den eersten nacht den besten, hoe eerder hoe beter... Buitendien, dat is uwe zaak en ik twijfel er niet aan of gij zult er u goed uit redden.'

De Italiaan liet het voorhoofd in beide handen rusten en bewaarde een stilzwijgen, dat Donatien eindelijk begon te vervelen.

'Welaan!' riep deze uit, 'hebt gij nu nog niet lang genoeg nagedacht? Neemt gij het aan?'

'Ja, maar onder voorbehoud natuurlijk... Ik moet zelf oordeelen... Het geval is hoogst gevaarlijk... Morgenavond zullen wij elkander weerzien. Bedwing tot zoo lang uw ongeduld en houd uwe vrouw thuis... De drommel zou er toch mee spelen als in zulk een kort tijdsverloop de dakpan, die gij reden hebt om te vreezen, u nog op het hoofd kwam te vallen.'

Het was ruim elf uur, toen de man met het duister verleden van zijn waardigen medeplichtige afscheid nam.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 13]

Onze gravures.

Storm op zee.

Wij, bewoners van het binnenland, wij hebben schier geen denkbeeld van het leven op de zeekust; van dat aanhoudend worstelen met duizenden gevaren, waaraan de strandbewoner is blootgesteld, niet alleen in oogenblikken van storm, maar zelfs in die van kalmte.

Ja, het kan in onze omgeving wel eens stormen; het hart kan [z]eker wel eens bang jagen, als de wind het zwak getimmerde huis kraken doet, als de donder over onze hoeven rommelt en het bliksemvuur op onze stalling, huis of hooiberg neerslaat; als de rivier wast en klimt, de dijk breekt en onze landerijen onder water schieten; maar dat zijn uitzonderlijke gevallen.

Den strandbewoner integendeel is op iederen dag van zijn leven een gevaar wachtende, en niets kan vergeleken worden bij de gevaren, die de verbolgen zee oplevert. Een nacht van storm, als de visschers in zee gegaan zijn, is op het strand een nacht, die wel geschikt is om aan velen sneeuwwitte haren te geven.

Ja, die vrouwen en kinderen zijn in dat gevaarvolle leven opgekweekt, maar toch is en blijft het hart daar, en is dit niet minder bloedig getroffen als het lot op de dierbare panden van een zeemanshuisgezin valt. Ook voor iedere familie aan zee is deze laatste een kerkhof, waar er meer dan een voor eeuwig verborgen werd.

STORM OP ZEE, NAAR JORDAN.

De schilder Jordan heeft een hartroerend tooneel aan de Bretanjer kust voorgesteld. Een vaartuig is in nood. De stoute redders zijn op het strand bijeengesneld; zij zijn gereed om de redding te wagen, doch die poging is een zekere dood, waardoor het getal der slachtoffers nog vermeerderd wordt.

Op het havenhoofd knielen, bidden en smeeken de vrouwen en kinderen van de schipbreukelingen. Deze smeekt met gevouwen handen om menschelijke hulp, een ander wendt als door de paniek getroffen, het hoofd om, als durft hij den doodstrijd der ongelukkigen niet zien.

Helaas, er is geen redding mogelijk. Alleen God zou eene helpende hand kunnen toereiken! Velen der aanwezigen, oude zeerobben, behouden hunne kalmte en zien het gevaar met een onbewogen oog in, doch dit belet niet dat het hart onder het leeren regenvest sneller jaagt.

Het is een ingrijpend tooneel dat ons de

schilder te zien geeft, en dat meer dan een lezer, als hij 's avonds rustig bij zijn lamplicht gezeten is, zal doen droomen van het harde lot van die, welke van hunne jeugd af de trouwelooze zee beploegen voor een arm stuk dagelijksch brood.

De overvaart.

‘Haal over!’ heeft het van de overzijde der rivier geklonken, en de veerman, een jonge en flinke maat, heeft de zware en sterke boot naar den oever gestooten om de vracht in te nemen.

Allengs is er meer volk gekomen, jong en oud, dat van den overtocht wil gebruik maken. De veerman doet een ouden sukkel instappen en ginds in de verte komt nog een koppeltje aan gewandeld, dat er zoo zonnig uitziet als het dorpke, dat op den boord der rivier zijne frissche kleuren ten toon spreidt.

Wat al verschillende levensstanden bevat de boot van den veerman: menschen uit den werk-, menschen uit den hoogen stand, arme wroeters en weelderige rijken. Hier, vlak voor ons, een zorgeloos kind, dat met eenen bloemtak in het water speelt; wat verder op eene weenende vrouw, wien een oud heer tevergeefs tracht te troosten; ginds eene soort van Boheemster, wie weet eene handkijkster of waarzegster, in de verte het koppelke voor 't welk de wereld nog vol rozengeur en maneschijn is.

Niet alleen zeggen wij: wat verschil van stand, maar ook van aandoeningen en gemoedsbewegingen is er op die enge plaats en in die boot vereenigd!

De Brusselsche hondenmarkt.

We moeten u niet zeggen waar, op wat plaats te Brussel, de hondenmarkt gehouden wordt. De huizen op den achtergrond zeggen het u meer dan genoeg. Het is echter niet geheel juist hier te zeggen, dat er alleen honden van allerhande soort worden te koop geboden: men verkoopt hier ook bloemen, gevogelte en wie weet wat al meer.

Om honden van alle rassen te zien, moet men deze markt bezoeken; doch indien deze arme dieren eens konden spreken, zij zouden voorzeker stof geven tot vroolijke blijspelen en diep ontroerende drama's. Van waar komen zij? Dat is niet zelden een raadsel.

Als gij in deze of gene stad een sierlijk hondje kwijt raakt, neem dan gerust uw spoorwegkoepon, stoom naar Brussel, trek 's maandags en zondags naar de Brusselsche hondenmarkt, en gij zult er tien tegen een uwe levrette, uwe fideel, uw smousje bedrukt en angstig opziende, trippelend met de fijne pootjes op de koude steenen, terugvinden.

Niet alleen de hondentypen op de markt aanwezig, zijn merkwaardig, maar de verkoopers geven den fijnen opmerker inderdaad stof tot nadenken. Hebt ge nog niet opgemerkt dat de hondenkoopman in zijn aangezicht, baard en haar, iets weg krijgt van den hond zelf? Zie of die karakteristieke koopman, die het wit poedelhondje te koop biedt, niet in zeker opzicht de bloedverwant is van den hond dien hij aanprijst?

In Eerelman's schilderstuk is veel opmerking en waarheid te vinden. De voorstelling is naar de natuur en geeft ons die vroolijke gamme, welke wij immer ondervinden als ons iets voor oogen gebracht wordt dat wij kennen, dat eigenaardig is aan ons volk.

De laatste roos.
Door Mev. Julie Lavergne.
(*Slot.*)

Pas waren zij buiten het gezicht, of deze zag gene met een bedrukt wezen aan.

‘Helaas!’ zegde Richard, ‘mijne schoone plantenkassen!’

‘Helaas!’ zegde de markies, ‘wat heeft die jonge koningin een lichtzinnig hoofd! Zij denkt enkel aan vermaak. De koning sluit zich in zijne smidse op en maakt sloten. Beiden zijn goed, deugdzaam; maar zij denken, zoo schijnt het mij, niet aan de staatszaken.’

‘En toch, toen men hun den dood van Lodewijk XV kwam aankondigen, vielen zij beiden op de knieën en riepen weenend: God, mijn God, heb meelijden met ons; wij zijn te jong!’

‘Ja, de dochter der keizerin Maria-Theresia en de zoon van den grooten dauphin hebben eene zware taak te volbrengen. De laatste regeering heeft alles bedorven; het alom gezaaide onkruid schiet met eene ijselijke snelheid op. Er zouden een Karel de Groote en eene Blanche van Castilje moeten opstaan, om Frankrijk te redden.’

‘Laat ons wachten,’ zegde Richard, ‘laat den boom groeien en zijne vruchten verbeiden. Lodewijk XVI is slechts twintig jaar oud, en onze kleine bevallige koningin is niets meer dan een kind... Als zij mij mijne plantenkassen nog maar liet behouden...’

‘Als zij nog maar eenige liefde had voor de anemonen,’ mompelde de markies.

Zij verlieten elkander droevig gestemd.

Vijftienmaal strooide de lente hare bloemen en groen over klein Trianon; de herfst van 1789 begon de kroon der boschjes te doen vallen. De tijd der feesten was voorbij. De revolutie had haar werk aangevangen: de angst, de armoê, de afschrik heerschten alom in Frankrijk. De broeders des konings waren over de grenzen gegaan; men emigreerde in menigte en ledig werd het rond de koninklijke slachtoffers.

In schijn was er niets in de gewoonten der koninklijke familie veranderd. Lodewijk XVI ging driemaal per week op jacht; Madame Elisabeth ging dagelijks naar Montreuil en de koningin wandelde nog in Trianon; maar zij was schier altijd alleen. De eenzaamheid is zoet voor iemand die tranen te verbergen heeft...

Marie-Antoinette deelde in 't geheel de begoochelingen en de gerustheid van den koning niet, en van den dag dat zij hem uit het stadhuis van Parijs, met de driekleurige kokarde aan den hoed had zien weerkeeren, dat teeken der slavernij jegens den oproer, zag zij den afgrond te gemoet.

Den 5 October was de koning in de bosschen van Meudon op jacht. De koningin kwam in Trianon en wilde alleen wandelen. Hare kinderen bij Mme de Tourzel latende, verwijderde Marie-Antoinette zich van het kasteel en richtte hare stappen naar den kant van het dorp.

Zij had niet meer dien lichten en vluchtigen gang, die zwevende bevalligheid, welke weleer aller blikken betooverde. Schoon was zij nog, ja; dit was zij tot het einde; maar de rozen van haar zoet gelaat waren verdwenen en de omkringde oogen,

het bleeke voorhoofd, de langzame en onzekere tred verraadden de bange jaging van haar hart.

Marie-Antoinette zette zich bij den vijver en onder den wilg, die haar schier geheel verborg. Zij staarde op het nette melkhuis, den toren van Malborough, het huis van den baljuw, op al die bevallige gebouwtjes, getuigen van de feesten in de eerste jaren harer regeering.

Sedert eenige maanden had zij er arme huisgezinnen laten wonen, hopende dat de openbare denkwijze haar alzoo datgene wat deze ‘hare verkwistingen’ durfde noemen, zou vergeven. Die nieuwe gasten hadden reeds gansch het uiterlijk van het gehucht der koningin veranderd. In plaats van bloemen, zag men nu linnen en kleêren aan de vensters der hutten, en op den dorpel woelden en speelden, met hoenders, katten en honden, eenige morsige kinderen.

Werkelooze vrouwen spraken onrustig met elkander onder den uitstek van het huis des baljuws en ofschoon de koningin te ver verwijderd was om hare woorden te verstaan, had zij de overtuiging dat het onderwerp, 't welk zij aanraakten, verontrustend was.

Een kleine jongen naderde de vrouwen en zong met scherpe stem. Zijne moeder sprong toe, sloeg hem neer, sleepte hem met geweld voort en sloot hem op in den stal.

Maar de koningin had alles gehoord, zij had het eerloos lied herkend, en haastte zich in het bosch terug te keeren zonder gezien te zijn.

‘God, mijn God!’ zegde zij, ‘moeten die walgelijke refreinen, die mijne vijanden in de straten van Parijs doen weergalmen, hier herhaald worden door de kinderen der armen, die ik voedsel geef! Dat kind komt niet uit Trianon: wie heeft het geleerd mij aldus te beleedigen?’

Langs den molen gaande, ontmoette de koningin Marion, het lieve en jonge dochterke van een der hoveniers. Marion groette haar zwijgend; doch haar oogslag ontmoette dien der koningin, en zij kon zich niet weerhouden uit te roepen:

‘O, mevrouw, gij weent!’

Zelf in tranen losberstende, viel het goede kind voor de koningin op de knieën.

Marie-Antoinette richtte haar met goedheid op, en zegde:

‘'t Is niets, Marion; maar ik heb een der kinderen van het gehucht een zoo leelijk lied hooren zingen, dat mijn hart er van brak. Is het niet afschuwelijk dat zelfs de kinderen bedorven zijn en hunne vorsten beleedigen? Waar zal ik gaan, als ik in Trianon zelf zoo'n eerloosheden moet hooren?’

‘Mevrouw,’ zegde Marion, ‘niets zou voor u gemakkelijker zijn dan de schuldigen te straffen; maar gij kunt alleen vergeven en de straffeloosheid wakkert de boozen aan. Ha! indien ik koningin ware!’

‘Welnu....’ zegde Marie-Antoinette, dwars door de tranen heen glimlachend om de fierheid, die Marion aan den dag legde; ‘wat zoudt ge doen?’

‘Indien ik koningin ware, zou ik alleen vergiffenis schenken aan het berouw. Ik zou mijne eer verdedigen; ik zou alle misdrijf van gekwetste majesteit door het vuur, den strop, het rad straffen, omdat hij die den koning beleedigt, de natie onteert. Indien ik koningin ware....’

‘Indien gij koningin waart, lief kind, zoudt gij evenals ik, de eerste onderdane des konings zijn, en gij zoudt zijne genade en zijne liefde jegens het volk navolgen. Ga eenige rozen voor mij plukken, Marion; gij zult ze mij in de grot brengen. Wat zou ik in uwe plaats willen zijn, kleine heldin, en wat zou ik u mijne plaats toewenschen! Doch dit ware u een smartelijk geschenk geven. Ga, lief kind, en laat mij alleen....’

Zij verlieten elkander; Marion ging naar het rozenperk en de koningin zette zich aan den ingang harer geliefde grot en nabij de kleine waterbron.

De afgevallen gelende blaêren overdekten den grond en verstopten den loop van het beekje; de vogels zwegen en de bleeke stralen der najaarszon deden hier en daar eenige late en ontkleurde bloemen blikkeren. Alleenlijk hoorde men het gemurmel van den kleinen waterval, die het inwendige der grot besproeide.

Marie-Antoinette gedacht den tijd toen zij die tooverachtige schoone hovingen teekende; den tijd nog veel gelukkiger, toen zij op de graszoden van Trianon de eerste en waggelende stappen van hare kinderen onderstutte. Daar had zij alle kiesche vermaken genoten die kunst en vriendschap ingeven; daar ontving zij eens,

jong, schitterend en vergood, haren broeder, den keizer Joseph, omringd van feestelijkheden.

Vluchtig zag zij in gedachten die gelukkige jaren terug, en het tegenwoordige en de toekomst vertoonden zich zoo somber, dat de ongelukkige vreesde te bezwijmen. Bang van alleen te zijn riep zij Marion; doch in stede van liet jonge meisje verscheen er een kamerknecht die een brief in de hand hield.

‘Wat is er, Breton?’ vroeg de koningin.

‘De heer de Saint-Priest zendt dit aan Uwe Majesteit,’ gaf de knecht ten antwoord, die over al zijne ledematen beefde.

Marie-Antoinette brak het lak en verbleekte toen zij de twee regels van het schrift des ministers las.

‘De koningin wordt verzocht naar het kasteel terug te komen; zij zal er den koning vinden. De wijken van Parijs zijn op weg naar Versailles.’

‘Doe inspannen,’ zegde de koningin, ‘en verwittig Mme Tourzel dat wij vertrekken.’

De knecht boog en eens buiten het gezicht, liep hij zoo hard hij loopen kon in de richting van het kleine kasteel.

De koningin sloeg ook dien weg in; zij ontmoette Marion met een vracht rozen.

‘Geef er mij een enkele,’ zegde de koningin; ‘het zal misschien de laatste zijn, die ik van mijn lief Trianon zal meenemen. Arme Marion, ik heb een voorgevoel, dat ik u niet meer zal weerzien.’

‘Spreek zoo niet, Mevrouw,’ antwoordde het meisje; ‘gij zult morgen komen. Neem dezen tuil voor *Madame Royale,* ik smeek er u om.’

‘Geef mij een enkele roos,’ hervatte de koningin; ‘een enkele, ik wil het.’

Marion nam weenend de eerste bloem die onder hare hand viel: het was eene roode roos.

De koningin hield er een oogenblik hare oogen op gevestigd, en tranen liepen over hare schoone wangen.

‘Flos martyrum’ zegde zij. ‘God teekent mij den weg aan waarin ik gaan zal. Vaarwel, Trianon, vaarwel voor eeuwig....’

Zij nam de roos, liet aan Marion hare hand kussen en ging heen.

't Was wel naar het martelaarschap dat zij ging....

Die fijne schets, welke de gevoelige vrouw kenmerkt, doet tevens zien dat Mev. Julie Lavergne een wezenlijken eeredienst voor de dagen van het koningdom in het harte draagt. Allerliefst en met vereerende hand schildert zij de coquette schoonheden van Trianon, en in dat midden de liefelijke figuur van Marie-Antoinette, die een voor Frankrijk zoo vernederend einde had; maar in de rij ongelukkige vorstinnen eene zoo grootsche plaats bekleedt.

Van Dijck te Saventhem.

Vele dichters, onder andere Theodoor van Ryswyck, bezongen van Dyck te Saventhem, namelijk de liefde van den galanten schilder met het boerenmeisje aldaar: Jos Van den Brande, in zijne *Geschiedenis der Antwerpsche Schilderschool,* het beste werk dat er in dien aard bestaat, vertelt deze legende gansch anders. Laat ons deze

overlevering eens bekend maken; zij kan wellicht, ook onder dezen nieuwen vorm, den dichters of romanschrijvers stof geven tot eenige letterkundige schepping.

Alvorens zich op reis te begeven, maalde Antoon ook Rubens' portret en dat zijner waardige gade, welke puike gewrochten hij den Oppermeester tot gedenkenis schonk, met nog eene zijner schilderijen: de *Gevangenneming Christi in het Hofken van Oliveten.* In ruiling dier geschenken bood de Prins der schilders zijnen jongen kunstvriend het prachtigste paard uit zijnen stal, om hem naar Italië te dragen. Ofschoon nog altoos niet bejaard, was Antoon nu toch al een flink opgewassen en bevallig man geworden.

Zijn eigenhandig portret, dat nu te Florentië prijkt, toont hem ons, omstreeks dien leeftijd, met weelderige blonde half krullende haren, den kleinen mond versierd met een paar lichte knevels en een vlokje aan de onderlip. Zijn gelaat is deftig en schier maagdelijk fijn. Hij heeft een hoog en vlak voorhoofd, eenen schoonen, flink gesneden neus en eene korte ronde kin. Een zachte blos beroost zijne kaken, en zijne geestige bruine oogen stralen van levenslust, vriendschap en genegenheid.

Van Dyck had de gewoonte die bevalligheid van wezen en welgemaaktheid van leden nog te doen uitschijnen door eenen zoo smaakvollen als rijken opschik. Hij droeg eenen trotsch gevederden hoed, eenen wijden afslaanden kanten halskraag, een wambuis en dijbroeksken van kleurig, met satijn doorkorven fluweel; terwijl zijne zijden hozen zich half verborgen in fijn lederen laarzen, aan wier hooge hakken groote sporen schitterden.

In plaats van den kortsten weg te nemen en de rechte baan te houden, week hij af naar het zoo schilderachtig gelegen Brabantsch dorpje Saventhem, waar hij een allerbekoorlijkst meisje ontmoette. Evenwel was het geene eenvoudige malsche boerin, zooals de sage zegt, maar wel eene slanke, rijk getooide freule. Daar de wakkere vrijer niet aan zijn proefstuk, noch voornemens was ooit den gloed zijner licht ontvlammende liefde te dempen, zoo stapte hij zonder weifelen naar het hof der schoone, waar hij zich als schilder deed aanmelden. De vader der aanminnige, Marten van Ophem, Drossaart der Baanderij Saventhem, was een edel kunstminnaar, en de zwierige schilder was hem recht welkom. Hij sloeg hem aanstonds voor een altaartafereel te malen voor de kerk van Saventhem.

Daar het den verliefden Antoon geoorloofd werd dit kunststuk, ten huize zelve van den engel zijner droomen, te ontwerpen en te voltooien, laat het zich begrijpen, hoe gretig hij het voorstel aannam. Het paneel moest verbeelden *Sint Marten zijnen Mantel deelende met den Armen,* omdat de heilige de patroon des bestellers en tevens die der kerk van Saventhem was. Zoo lang van Dyck aan dit tafereel arbeidde, genoot hij tafel en nachtverblijf ten huize zijner geliefde; maar, nu het gewrocht voltooid geraakte, kon hij er niet toe besluiten het af te leveren en afscheid te nemen. Dan, om zijn verblijf bij de schoone nog te verlengen en eindelijk zijn doel te bereiken, verklaarde de verliefde de kerk van Saventhem insgelijks met eene schilderij zijner hand te willen begiftigen.

Dit tweede altaarstuk, dat hij daar maalde, was *eene Heilige Familie* en zijne aangebedene, de bevallige Isabella van Ophem, werd er in afgebeeld als de Heilige Maagd. Toen dit tweede meesterwerk in de dorpskerk stond uitgestald, dacht van Dyck het gunstig oogenblik gekomen, om de bekoorlijke freule van Ophem ten huwelijk te vragen. Ongelukkiglijk vond hare trotsche familie deze vraag niet aannemelijk. Onder voorwendsel dat de edele Isabella nog te jong was om in den huwelijksboot te stappen, werd onze teergevoelige schilder ongenadig afgescheept.

De edelmoedige Rubens schijnt in dit netelige oogenblik nogmaals als redder en vertrooster zijns jongen kunstmakkers te zijn opgetreden. Een volksoverlevering althans wil, dat de Oppermeester den rampzaligen minnaar ging vinden en hem andermaal aanspoorde tot het ondernemen der kunstreis, welke de wonde zijns harten zou heelen. Eene gezonde redeneering was nog voldoende om hem zijnen waren toestand te doen begrijpen, zijnen ziekelijken hartstocht te doen onderdrukken en zijn schoon en begaafd hoofd te verheffen.

Met dankbaren handdruk nam hij van den wijzen raadsman afscheid, om aanstonds in den zadel te springen. Hij gaf den fieren schimmel de spoor en draafde ditmaal regelrecht de baan op naar Italië.

De processie.

Sax, een aangenomen naam, is een Brugsch schrijver, die zijn eersten zang laat hooren in een verhaal *Het Boomtje,* eene oprecht Brugsche zedeschets. De groote waarde ligt echter niet in de geschiedenis; maar wel in de gemoedelijke en liefdevolle schets, die Sax van de vlaamsche zeden ophangt. Nog geen duizenden zullen het boekske lezen: 't zal tusschen die van veel andere beginnelingen min of meer verdoken blijven; maar toch is er veel goeds in, even als in het bock *Betje* van Dr. Peeters, van Gheel. Ziehier hoe Sax eene processie in Brugge schildert:

Vlaanderen is het land der zoete, heerlijke, aloude plechtigheden.

De steden zijn er dichterlijk: zij spreken door al hunne grijze steenen aan het gedacht en het hert; de dorpen glimlachen er liefelijk en ademen geurige frischheid uit, die den vreemdeling aanlokt en boeit.

Doch niet alleen de gekanteelde geveltjes, de kunstrijke nissen, beeldwerken en vensterbogen, niet enkel den lichtgroenen vlasgaard of het golvende korenveld maken de verrukkelijkheid van Vlaanderen uit.

Het volk zelve, zijne gedachten, zijn geloof, zijne overleveringen, zijne langbewaarde zeden, dat ontroert meest het hert van alwie met eene gevoelende, dichterlijke ziele begaafd is.

Arm volk, arme landaard, door karakterlooze bespotters zoo dikwerf beleedigd en veracht; edele gedachten, onbegrepen door de nieuwerwetsche hervormers, die er te klein voor zijn!

Doch, laat ze lachen, laat ze grijnzen, wij, wij zijn Vlamingen, wij dragen diep in 't gemoed den heiligsten eerbied, de vurigste bewondering voor dien ouden ‘rimram’ ons door 't voorgeslacht overgezet, we zullen er trouw aan blijven en hem aan lieve, vlaamsche kinderen overlaten.

Ja, gansch verkeerd wordt door velen ons land beoordeeld.

De vlaamsche kermissen, bij voorbeeld, zijn bekend de wereld door, niet in hunne volle liefelijke waarheid, eilaas! maar veeleer onder hun minst eigenaardig oogpunt.

Vele schilders der tijden van kunsthernieuwing, zoo men die noemt, verstonden den edelen kant der vlaamsche zeden niet. Zij zijn het, die door hunne alomverspreide, kunstvolle werken de gebreken en niet de hoedanigheden des vlaamschen volks wereldberoemd hebben gemaakt.

Wie kan in de afzichtelijke dronkaards van Brouwer, Teniers en Ostade het kalm, vastberaden karakter onzer vlaamsche boeren vinden?

Gelijken onze feesten waar vader, moeder en kinderen meestal vreedzaam een glaasje bier gaan drinken, of geleken zij ooit ten volle aan de walgelijke tooneelen door die schilders als ‘vlaamsche kermissen’ met voorliefde geschetst?

Neen, alle Vlaming weet dat nooit het algemeene eergevoel hier zoo laag daalde en dat men veeltijds de uitzondering voor den regel genomen heeft.

Doch klagen wij niet te veel: hebben sommige kunstenaars slechts losbandigheid en ruwe lompheid uit onze zeden afgeschetst, edeler penseelen wisten de bevalligheid van het vlaamsche meisje, de weerdigheid onzer huismoeders en de kracht des vlaamschen mannen-karakters wonderwel te malen.

De pen, die evenals het penseel in onze streek tooneelen van treffend realismus zoekt, zal veeleer bevallige tafereeltjes ontmoeten dan walgelijke schouwspelen: Vlaanderen is het land niet dat eene letterkunde kan voeden gelijk die welke uit het zuiderland gevloeid, thans de lekkernij van zoovele lezers uitmaakt.

Laat ons dus putten in dien rijken schat van ware landschap- en karakterschilderingen.

Het beschouwen van het schoone dat wij van

in onze jeugd rondom ons gezien hebben, zal ons die eigene zeden met meer eerbied leeren oordeelen en met meer kennis doen bewonderen.

Ziet eens, bij voorbeeld, de processiedag, dat feestgetij zoo dikwijls voor ons heengegaan; hebben wij wel ooit bemerkt en nagedacht wat poëzie verborgen ligt in zijne toebereidselen en zijne viering, welken zoeten indruk deze plechtigheid op alle vlaamsche gemoederen maakt?

Reeds lang te voren is het huisje net gewit binnen en buiten. De gordijntjes zijn gewasschen; moeder heeft ook gezorgd dat de beste kleederen van gansch het huisgezin vlekkeloos en in orde zijn.

DE OVERVAART, NAAR C. GREGORY.

Elk verwacht met ongeduld dien schoonen dag; de vaandel-verhuurder is voorbij gereden met zijne veelkleurige vlaggen en nu staan er eenige gereed in eenen hoek te wachten tot dat zij vreugdevol boven duizend hoofden zullen mogen wapperen. De speelachtige knapen bezien die met gretig oog, geerne zouden zij er mede soldaatje en parade spelen, doch de eerbied weerhoudt hen.

Koekebrood en wat lekkers, hesp of gerookt vleesch liggen in de spinde verborgen, gereed om het feest ‘smaak’ bij te zetten. Een goed glaasje bier zal er zijn, dus al wat de nederige vlaamsche werkmansvreugd uitmaakt.

En, als het gebeurt dat een der meisjes of der knapen in de processie mag gaan - welke

zorg voor het strijken, wasschen; het witte kleed, den sluier en alle de noodige toebehoorigheden. Wat bekommernis voor die jonge hertjes! Wat kloppingen van vreugdige verwachting!

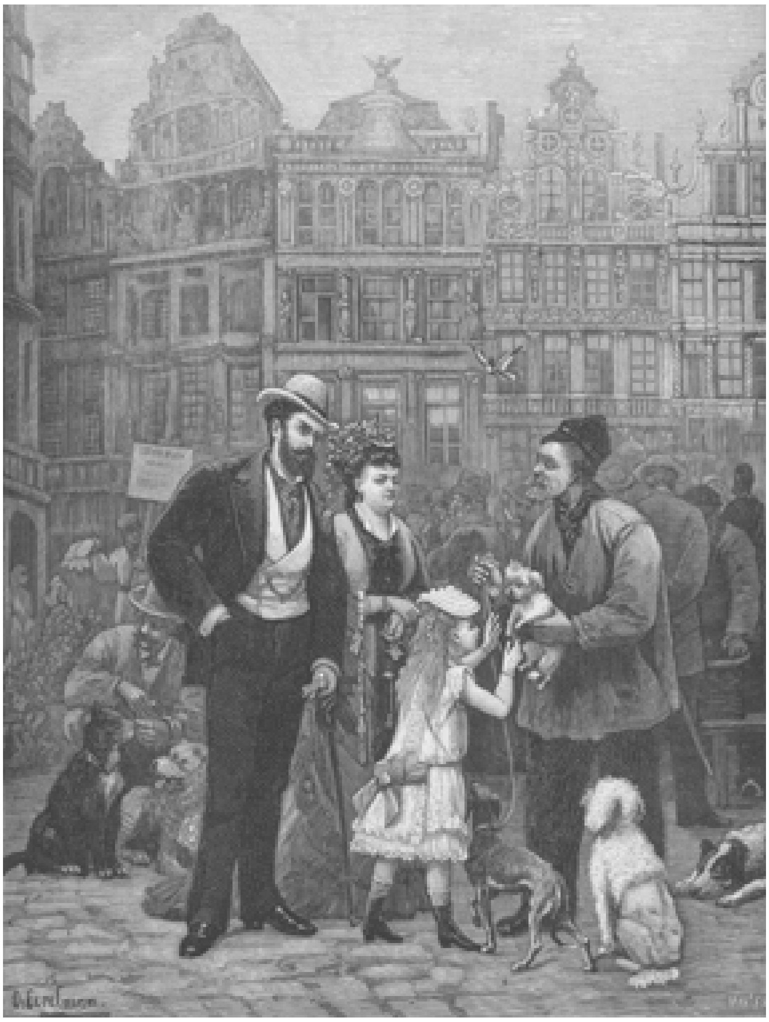

DE BRUSSELSCHE HONDENMARKT, NAAR O. EERELMAN.

Ook gansche gebuurten, gansche straten zijn in de weer. Een autaar of een zegeboog moeten er opgericht, allerlei versierselen, vlaggen, bloemen en groente bijgebracht en geplaatst worden. In ons Vlaanderen heerscht zoo veel goeden, kunstrijken smaak! Men weet er zoo wel het balsemend sparregroen, de lieve heide en korenbloemtjes, het moesloof zelve passend en streelend voor het oog aan te wenden. Op de dorpen legt men wegeltjes, lieve voetpaden aan, waar de bladen der vuurroode kol en der hemelblauwe koornbloeme, der gele boterbloemtjes met die van vele andere veldbloemen, rijke, prachtige tapijten teekenen. In de steden, vooral in de kleine wijken, brengt men gansche karrevrachten lisch, riekend kruid, linde en sparretakken aan. Een lieve, gezonde geur walmt uit dat afgesneden loof en hout als dien van wierook en specerij. De kinderen huppelen rond de werklieden, die ernstig beraadslagen, meten en schikken; de vrouw, met den zuigeling op den arm, komt in hare opene deur staan om te zien hoever de lustige bezigheid gevorderd is, en zij toont haar kindje het blijde groen, de schoone bloemen, waarnaar het lachend de handjes uitsteekt.

Men brengt, men voert, men draagt, men klopt, al lachen en schertsen, al neuriën en zingen.

Vooral als 't schoon weder is, dan doet het windje met eenen adem van blijheid de wimpels fladderen, de zonnestralen glimlachen tusschen de kleuren der veelsoortige versierselen en pronkstukken. Aller gemoed is opgeruimd, aller herte klopt vreugdig.

Op den dag der processie, in de arme wijken der stad, verdwijnen de gevels der huisjes onder loof en boomtakken. Beeldjes, printen, ouderwetsche familiegedenkenissen van allen aard worden uit keuken en kamer gehaald om rond de deur gehangen te worden. Men ziet Poniatowski nevens Napoleon den grooten, Paul en Virginie met Baekeland en Cartouche prijken nevens alle slach van heiligenbeeldjes, bloemvazen, wonderflesschen en andere voortbrengselen der smakelooze verduldigheid van de verledene eeuw. Al wat de geringe werkman bezit gebruikt hij ter versiering.

's Voormiddags gaat elk op zijn best gekleed naar de hoogmis, buiten moeder die den pot kookt en eenige mannen die de laatste hand aan de versiering leggen.

Zoohaast na het noenmaal, zit elk aan zijn deurtje om de voorbijgangers te zien aankomen.

Weldra zijn de straten vol gejoel en gedommel. Die voorbijwandelen, bezien op hun gemak de tentoongestelde ‘meesterstukjes’; de kinderen piepen, schreeuwen, fluiten; de appel- en koekenkoopvrouw zingt haren aanlokkenden roep: ‘Koeken en eieren!’ - ‘Al van centen met korenten!’ Keersen en noten prijken nevens zoetekoek en suikerbollen op de kleine kraamtjes tot bekoring der kleinen, die moeder niet gerust laten, voor dat zij hun feestgeschenk ontvangen hebben.

Wat vreedzaam, wat liefelijk tafereel!

Nicolaas Rockox, burgemeester van Antwerpen.

Men kent den naam en men vereert hem, doch de meeste bijzonderheden over het leven van dien burgemeester in de XVIIe eeuw, liggen in het duister. De Akademie van Oudheidskunde heeft een voortreffelijk denkbeeld gehad, toen zij de levensbeschrijving van Nicolaas Rockox in prijsvraag stelde, en zij mag zich gelukkig rekenen dat een jong letterkundige, de heer Hendrik van Kuyck, een zoo verdienstelijk antwoord op de prijsvraag inzond.

Het gouden eermetaal heeft dan ook het werk van den heer Van Kuyck bekroond.

Waar ligt de oorsprong van de familie Rockox? De schrijver leidt ons tot in de XVe eeuw terug en bericht ons, dat ten jare 1453 te Antwerpen, op de Oude Koornmarkt, in *den Rooden Scilt,* Nicolaas Rockox woonde. Hij was de waard in die aanzienlijke afspanning; doch daarom juist niet enkel en alleen herbergier, of zoo als men nu zegt ‘hotelhouder.’

‘Een waard, zegt van Kuyck, was te dien tijde niet alleen de hospes eener herberg, maar ook de factor als het ware der vreemde kooplieden, die bij hem afstapten en vernachtten. Terwijl zij hunne reis naar elders voortzetteden, ontving hij de hun toegezonden goederen, betaalde hunne schulden, vereffende hunne rekeningen en gaf in hunnen naam kwijtbrieven.’

Nicolaas Rockox was dus wat meer, zoo als wij zegden, dan een gewoon herbergier. Ook besloeg *den Rooden Scilt* de plaats waar nu de huizen 14, 16, 18 en 20 gelegen zijn.

In 1474 kwam zijn oudste zoon Jan, in 't bezit van *den Rooden Scilt* en het is dezes broeder Adriaan, die de grootvader was van den toekomstigen burgemeester. Adriaan moet in de rechten gestudeerd hebben, want hij voerde een wapenschild namelijk ‘op een veld van goud eene faas van keel, vergezeld van drie waterbladeren van sinopel; het schild voorzien van eenen zilveren helm, getralied en omboord met goud en bedekt met eene wrong van keel. Helmteeken: eene vlucht van twee ouderwetsche vleugels, geblazoeneerd als het schild.’

Den 1 februari 1501 trad Adriaan in het huwelijk met Catharina van Overhoff, anders gezegd Liedekereke, eene adellijke jonkvrouwe, en de derde zoon uit dit huwelijk, insgelijks een Adriaan en in 1559 gehuwd met Isabella van Olmen, was de vader van den Antwerpschen buitenburgemeester, die den 14 december 1560 geboren werd.

In 1584 erlangde de jongeling te Douai zijne Academische graden, met den titel van licentiaat in de rechten, en in 1589 trouwde hij Adriana Perez, eene jonkvrouw uit een edelen stam van Saragossa, in Aragon. In 1588 was Rockox tot schepene der stad Antwerpen verkozen en bewees in dit en andere ambten, de schitterendste diensten.

In 1599 viel hem, van wege de souvereinen van den lande, eene groote en hooge onderscheiding te beurt. De schrijver vertelt deze als volgt:

‘Hunne Hoogheden Albert en Isabella, welke bij het afsterven van prins Ernst, de teugels des bewinds in handen hadden gekregen, reisden destijds door het land, om in de groote steden als souvereine vorsten ingehuldigd te worden. Te Antwerpen even als elders, verhieven zij te dier gelegenheid, eenige der wethouderen tot den ridderstand en onder die begunstigden bevond zich de gelukkige echtgenoot van Adriana Perez.

Den 5 december 1599 kwamen de Aartshertogen langs de Schelde, van Mechelen naar Antwerpen, ontscheepten aan het kasteel en wachtten daar tot den 8 december om hunne Blijde-Inkomst te doen.

De stad had alsdan eene pracht ten toon gespreid, die haren vroegeren luister waardig was. De ambachten, de burgerij, de natiën der kooplieden, het Magistraat, ieder in een woord had meêgewerkt tot Antwerpen's versiering. Onkosten noch moeiten waren er gespaard om 's lands onafhankelijk bestaan onder vrije vorsten te vieren. Overal trof men eerebogen aan, standbeelden, zegewagens en andere pronkstukken.

Het Magistraat trad hunne Hoogheden te gemoet en verwelkomde hen aan de stadswallen. Vandaar ging men naar eene kapel in de nabijheid der Berchemsche poort opgetimmerd. De Aartshertogen werden hier door de geestelijkheid begroet, vereerden het kruis dat bisschop Willem de Berghis hun voorhield en legden naar gewoonte den eed af als markgraven des Heiligen Rijks. Vervolgens werden zij door den priesterstoet, door de natiën der kooplieden, de wethouderen, de dekens der ambachten en de wijkmeesters, allen in de kostbaarste en rijkste kleederen uitgedost naar het *Prinsenhof* geleid, in Sint Michiels-abdij, dat is te zeggen naar het bijzonder beluik dat aldaar was opgericht om de hooge personen en vorsten, die te Antwerpen kwamen, te herbergen. Langs op hunnen voorbijgang daverde de grond onder het gebulder des geschuts en weergalmde het trompetgeschal en het gejuich des volks.

Twee dagen later, den 10 december, had de inhuldiging der vorstelijke reizigers op de Groote-Markt plaats. De stoet, die hen den 8 december naar het *Prinsenhof* vergezelde, begeleidde hen weer, eerst naar de Hoofdkerk, waar door den bisschop eene mis gezongen werd; dan naar de Groote-Markt, waar zij eene hooge en breede estrade beklommen, op nieuw hunnen eed aflegden, den eed der Magistraten ontvingen en volgens bestaande gebruiken, ingehuldigd werden.

Het getuigschrift van hunnen eed werd door hen en de voornaamsten van het gevolg onderteekend en Albert en Isabella deden vervolgens Robrecht Tucker, Nikolaas Rockox, Jan van Berchem en Jacob Dassa naderen, en deze heeren werden tot ridder geslagen.

Nikolaas Rockox trad statig vooruit, beklom de stellaadje en knielde eerbiedig voor den Aartshertog. De graaf van Solre daar bij staande, reikte aan Albert het zwaard over, waarmede deze onze schepene drie lichte slagen op den rechter schouder gaf, en terwijl Nikolaas het kruis of gevest van het zwaard kuste sprak de hertog deze woorden: "Ik maak u ridder in den naam Gods en van St. Joris, om trouwelijk voor te staan het Geloof, de Kerk, de Justicie mitsgaders de weduwen en weezen."

Rockox was nu ridder, ging eene andere plaats aan het hoofd van het Magistraat innemen, werd luidruchtig toegejuicht en bevond zich insgelijks bij de andere plechtigheden, die vervolgens plaats grepen.

Aan hunne Hoogheden werden door de Stad zeven kostbare tapijten geschonken, met goud en kleuren doorwerkt en wellicht komende uit onze alsdan vermaarde tapijtfabrieken; zij stelden de zeven zegepralen van den Aartshertog voor.'

In het vervolg van het werk beschrijft de jonge laureaat het huiselijk leven van den grooten burger, zijne omgeving, zijn weldoen, zijne edele kristen gevoelens, zijne liefde voor kunst en wetenschap; want Rockox was niet alleen een bekwaam rechtsgeleerde, maar nog een goed penningkundige, een vriend van taalgeleerden en dichters.

In zijne omgeving en briefwisseling treffen wij niet alleen Rubens aan, maar ook Justus Lipsius, Abraham Ortelius, de stadsgreffier Gevaerts, Mireus, Picqueri, Jacob de Bie, Vranckx, Jan Breughel, Scribani en ook den beroemden Antoon Van Dyck.

Het boek zal ons aldus in het leven der XVIIe eeuw inwijden, en ons met personen doen kennis maken, die tot nu toe niet voldoende waren gekend. Wij zien het werk met belangstelling te gemoet.

Het hoefijzer.

Volgens een fransch geleerde hebben de Grieken of Romeinen nooit het beslaan der paarden gekend in den zin als wij dat verstaan. Als men de hoeven der paarden wilde beschermen tegen het groote afslijten, omwond men ze met hair, biezen of strooi, welk omwindsel met een riem werd vastgemaakt. Het zijn, zegt een fransch tijdschrift, de Barbaren, die de gewoonten deden kennen van de ijzers met nagels aan de hoeven vast te klinken.

De Romeinen lieten in den oorlog de hoeven der paarden vrij van alle omwindsel, omdat de beweging hierdoor belemmerd werd; maar de Barbaren, door hunne wijze van beslaan, ontnamen aan het paard niets van zijne beweging en beschermden daarenboven den hoef tegen het afslijten en het kwetsen.

Toch verspreidde zich de gewoonte, door de Barbaren ingevoerd, zeer langzaam in Europa en men moet tot de IXe eeuw opklimmen om geregeld een genageld hoefijzer te vinden. In de IXe eeuw werd, in Frankrijk, het, paard slechts in zekere

omstandigheden beslagen, en in Italië, in de fransch-afrikaansche bezittingen ziet men tegenwoordig niet zelden nog de achterste hoeven alleen met hoefijzers bezet.

In Engeland werd die manier om de hoef van het paard te vrijwaren, slechts omtrent de XIe eeuw, men zegt door Willem de Veroveraar, ingevoerd. Sedert eeuwen is het beslaan, bij middel van nagels, algemeen, ofschoon er ten dezen opzichte moer dan eens pogingen tot verbetering zijn aangewend, die echter tot geen beduidenden uitslag hebben geleid.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

Toen René Morlant Brussel verliet om eenige dagen bij Hector Valenson op het kasteel van Touy te gaan doorbrengen, had hij, wetende dat Donatien binnenkort van zijn huwelijksreis terug verwacht werd, mevrouw de Trenoy, zijne hospita, verzocht hem onmiddellijk den terugkeer van den burggraaf te berichten, hetgeen deze niet verzuimd had te doen. Onmiddellijk na de ontvangst van haar telegram maakte hij zich gereed om naar de stad terug te keeren, waar de man, dien hij als een groot misdadiger beschouwde en als zoodanig wilde doen straffen, zich weer ophield.

Bij het afscheidnemen van zijn vriend had hij er levendig bij dezen op aangedrongen om ten minste voorloopig de plaats te verlaten, waar hij zoo afgezonderd leefde, en bij hem te komen wonen, en zoo de advocaat al geen bepaalde belofte mocht meenemen, had Hector Valenson hem toch hoop gegeven, dat hij binnen kort eenige dagen bij hem zou komen doorbrengen, met hoevele moeiten ook overigens het reizen voor hem gepaard ging.

Jean Rotentout vergezelde René Morlant tot aan de statie van Reims.

Terwijl zij nog samen aan het portier stonden te praten, zette de trein zich in beweging tot groote teleurstelling van een reeds bejaarde stevig gebouwde vrouw, die haastig kwam aanloopen in de gedachte van nog op tijd te komen.

Deze vrouw, die een reusachtige cabas aan den arm droeg, was tamelijk net gekleed, maar alles in haar duidde aan, dat zij tot de mindere klasse der maatschappij behoorde.

‘Wel! lieve hemel!’ riep zij hijgende uit, ‘dat ziet er schoon voor mij uit. Die verwenschte ijzeren wegen! nog geen seconde wachten ze en laten iemand maar doodeenvoudig staan! Mijn goede mijnheer,’ zegde zij, zich tot Hectors bediende wendende, ‘zou ik met dit biljet vandaag nog te Charleville kunnen komen?’

‘Dat zult gij gauw vernemen, mejuffrouw,’ antwoordde Rotentout gedienstig.

En hij ging terstond op een beambte af, met wien hij eenige woorden wisselde.

‘Gij zult hier ten minste vier uren moeten wachten,’ zegde hij, de oude vrouw weer naderende, ‘en gij kunt niet voor zeer laat in den avond op de plaats uwer bestemming zijn.’

‘Wel! wel! hoe verdrietig! Wat moet ik al dien tijd hier doen, waar ik geen levende ziel ken? Kon ik slechts naar Silleri terugkeeren! Maar dat is ook de moeite niet waard, zou ik denken.’

‘Komt gij daar vandaan?’

‘Ja, ik ben er een schoonzuster en andere bloedverwanten gaan bezoeken. Ik heb een massa bezoeken moeten afleggen, want de Pechels zijn daar talrijk. Er zijn er bij dozijnen van alle kleuren.’

‘Pechel!’ riep Rotentout uit, ‘Pechel!’

‘Nu ja!... maar wat herhaalt gij dien naam op een zonderlingen toon! Is hij u soms beken?’

‘Een duistere herinnering..... mij dunkt ik heb eens met iemand van dien naam bij een zekere gelegenheid kennis gemaakt..... Och neen, ik herinner het mij: het was Pecqueur..... Maar van wat anders gesproken. Gij moet nog vier volle uren hier in

Reims doorbrengen; ik voor mij verkeer nagenoeg in een zelfde geval..... Gij ziet er mij naar uit als een vrouw met wie een man van mijn leeftijd in alle eer en deugd aangenaam een uurtje praten kan! Kom, zullen wij samen een glas wijn gaan drinken in de herberg hier tegenover?'

'Zeer gaarne, moeder Pechel heeft nog nooit eene beleefde uitnoodiging afgeslagen, zelfs niet in hare jeugd.'

'Moeder Pechel!' herhaalde Jean Rotentout onwillekeurig.

'Alweer!..... altijd dien zelfden toon, met versterking van gebaren en stem...... Zeg eens, die naam moet u niet alleen ontwijfelbaar bekend zijn, maar ook indruk op u maken..... Komaan, ik ga het eerste naar binnen; gij zult u nader moeten verklaren.'

Toen Jean Rotentout met zijne nieuwe kennis voor een flesch Vouziers aan een tafeltje zat, zeide hij:

'Ik moet u eenigzins tot mijne schande bekennen, mejuffrouw, dat het tot een mijner slechte gewoonten behoort van de woorden te herhalen, die ik hoor..... Dat komt daar vandaan, dat ik in mijn jeugd stamelde..... Gij zoudt tot mij gezegd hebben: "Ik heet Dido of Didine," en mijn mond zou u eveneens tot echo gediend hebben.'

Juist had Jean Rotentout dit gezegd, of een brievendrager trad de zaal binnen en legde verscheidene dagbladen op de tafel.

'Wel, Theodoor, hebt gij niets voor mijn heer?'

'Jawel, mijnheer Jean, verscheidene brieven.'

'Geef ze mij maar, dat spaart u een heel eind loopens uit.'

De oude vrouw wierp, bij toeval voorzeker, een oogslag op de adressen.

'Laat mij eens even zien!' riep zij uit. 'Heb ik goed gelezen? Den heer Hector Valenson!.....'

'Gij hebt nog uitmuntende oogen naar het schijnt.'

'Goede hemel! zou het mogelijk zijn?'

Jean Rotentout zag de oude vrouw met verbazing aan.

'Hoe!' vroeg hij, 'is die naam u dan bekend?'

'Parbleu..... Maar er zijn misschien zooveel menschen, die dien naam dragen.... Naar ik gehoord heb, geldt het uw meester..... Is het niet een groote man? een gespierde, schoone gestalte? een gelaat om te schilderen? oogen gelijk men er weinig ziet?'

'Het signalement is tamelijk algemeen en ik zet het den besten gendarm om er uit wijs te worden. Bij geluk hebt gij de gestalte en de oogen genoemd en dat is mij genoeg. Maar hoe kent gij mijnheer Hector Valenson..... dat wilde ik wel eens weten.....'

'Wie zou hem beter kennen dan ik? Ten eerste ben ik geboortig uit Charleville, gelijk ge mij hier ziet.'

Het spottende gelaat van Jean Rotentout veranderde geheel van uitdrukking.

'Oho!' zegde hij, 'dat is wat anders.... Mijn meester is inderdaad uit die plaats geboortig.'

'Dan is hij het zeker! hij was de eenige van dien naam. O! wat ben ik blijde! Woont hij bij geval in Reims?'

'Neen, maar toch niet ver van hier.'

'Breng mij dan naar hem toe.... Als ik oordeelen mag naar hetgeen ik ondervind, zal hij zeer verheugd zijn mij weder te zien. Maar laten wij voortmaken!'

De vreemdelinge stond op.

'Een oogenblikje!' sprak Rotentout; 'ik verzoek een zeer kleine opheldering als het u belieft. Uw naam is Pechel, niet waar?'

‘Die naam ligt u toch wel na aan het hart. Welnu! weet, dat het die was van mijn eersten man; van mij zelve heet ik Anna Tultay..... Ik heb als meid bij de ouders van mijnheer Hector gediend, ik heb hem honderdmaal op mijne armen gedragen, want ik was reeds volwassen toen hij nog een dreumes was. Maar nu heb ik genoeg met u gepraat, vriendje; hoe voorkomend en vriendelijk gij ook zijn moogt, ik heb bij ongeluk geen tijd meer te verliezen en ik wil van de gelegenheid gebruik maken om mijnheer Hector weer te zien.’

Kort daarna waren de weduwe Pechel en Jean Rotentout samen op weg naar het kasteel van Touy. Met de hem eigene schranderheid bleef de bediende van den verminkte niet in gebreke haar op de hoogte te brengen van den rampzaligen toestand waarin zijn ongelukkige meester verkeerde en van de oorzaak daarvan, maar hij wachtte zich wel den naam van Claude Pechel te noemen, overtuigd dat de vrouw, die hij zoo gelukkig geweest was van te ontmoeten, niemand anders was dan die, voor welke hij zich naar Bachern had begeven.

Toen zij de woning van Hector Valenson bereikt hadden, voerde Jean zijne gezellin in een zijvertrek, en ging zijn meester verwittigen, wien het aanvankelijk moeite kostte aan de wezenlijkheid van die even buitengewone als onverwachte ontmoeting te gelooven.

Eenige oogenblikken later stond Anna Tultay, weduwe Pechel, voor hem en hij erkende inderdaad in haar een voormalige dienstbode zijner familie, die hij sinds een kwart eeuw niet meer gezien had.

Bij zijn aanblik berstte de goede vrouw in tranen uit, vooral getroffen door den ellendigen toestand, waarin zij dengene terugvond, wiens beeltenis zich in dien stond aan haren geest vertoonde gelijk zij hem gedurende een lange reeks van jaren gekend had, als kind, jongeling, jonkman...

In het onderhoud dat volgde, erlangde Hector Valenson de zekerheid, dat zijne voormalige kindermeid wel degelijk de tante was van dien Claude, door hem verpersoonlijkt in den zoogenaamden graaf de Monaville.

Hij zag in de omstandigheden, die haar op zulk een zonderlinge wijze met hem in aanraking brachten, de leiding der Voorzienigheid; maar bij ongeluk kon Anna Pechel hoogstens een uur bij hem blijven, daar zij, gelijk zij gezegd had, nog dienzelfden dag te Charleville moest zijn.

Al ware de tijd niet zoo kort geweest dan toch nog zou de voorzichtigheid Hector Valenson geboden hebben tegen de oude vrouw geen woord van haar neef te reppen, te meer daar zij, toch alleen wonende, hem beloofde eenige weken op het kasteel te komen doorbrengen.

Zoodra zij hem verlaten had, was zijn eerste werk aan René Morlant te schrijven, om hem kennis te geven van een bezoek, dat een onverhoopt toeval hem verschaft had, en hun ongetwijfeld een kostbaren leiddraad zou zijn op den weg, dien zij betreden hadden.

XII.

Daags na dien, waarop Pauline met haar echtgenoot naar aanleiding van het boek, hetwelk haar toevallig in de handen gekomen was, een onderhoud had gehad, hetwelk haar nieuwsgierigheid nog meer geprikkeld had, treffen wij de jonge vrouw alleen in een klein vertrek aan. Hare handen waren bezig met een borduurwerk, maar haar geest was slechts vervuld met ééne gedachte, welke haar belet had den ganschen

nacht een oog te sluiten: zich het boek te verschaffen, waarmede men haar onbekend wilde houden.

Zij had besloten daaromtrent eene verklaring met mevrouw de Trenoy te hebben en was voornemens deze zoo spoedig mogelijk te gaan bezoeken, maar haar echtgenoot, die zich naar San Marco begeven had, had haar verzocht te huis te blijven omdat hij bij zijn terugkomst een wandeling met haar wilde gaan doen.

Men oordeele dus over hare blijdschap toen zij hare vriendin zag binnenkomen; maar deze deelde haar mede dat zij in het voorbijgaan slechts even bij haar kwam, dewijl zij tehuis gewacht werd.

‘En is de advocaat terug?’ vroeg haar mevrouw de Monaville.

‘Ja, gij zijt hem bijna tegen het lijf geloopen.’

‘Uitmuntend; dan moet gij mij het plezier doen hem onder een of ander voorwendsel dat boek over Sicilië ter leen te vragen, hetwelk gij mij gisteren zoo driftig uit de hand ruktet. Hij kan geen enkele reden hebben om u dit te weigeren.’

‘Mijn lieve vriendin,’ antwoordde Celestine ‘gij kent dien man niet; het is een ware bul lebak; ik zal het nooit durven wagen.....’

‘Wel, wel! in den beginne spraakt gij zoo

niet; gij vondt hem integendeel bijzonder voorkomend. Hij is dan wel sterk veranderd..... Het zij zoo, maar wat gij niet durft te doen, zal ik wagen; de eerste maal dat ik bij u kom, zal ik hem een bezoek gaan brengen, hem mijn verlangen te kennen geven en ik twijfel er niet aan.....'

'Pauline, wat gij daar zegt, doet mij leed.... Die stap buiten weten van uw man gedaan zou hoogst onbetamelijk zijn en welbeschouwd is het ook der moeite niet waardig.....'

Pauline dacht een oogenblik na en zegde toen:

'Gij hebt gelijk, te meer daar.....'

Zij voleindigde niet en kort daarop verliet haar de weduwe om naar huis terug te keeren.

Alleen gebleven ging Pauline met ongeduldige stappen het vertrek op en neder.

EEN DUISTER VERLEDEN. - De dubbele verrassing.

'Het ga hoe het wil,' sprak zij bij zich zelve, 'ik moet er het mijne van hebben. Ik heb den naam van Donatien de Monaville met eigen oogen in dat reisverhaal in Sicilië gelezen.... Celestine kent klaarblijkelijk den inhoud van dat boek, er lag onmiskenbaar ontsteltenis in de manier, waarop zij het mij afnam en toen ik er met mijn man over sprak, ontroerde hij zichtbaar..... En het antwoord, hetwelk zij mij zooeven gaf,

bevestigt mij in mijne overtuiging dat dit boek dingen bevat, die men voor mij verborgen wil houden en die het derhalve in mijn belang is te leeren kennen. Ik moet het mij dus tot elken prijs verschaffen. Ik heb er den titel van onthouden Het moet voor een verstandigen en ieverigen boekhandelaar niet moeielijk zijn het te vinden. Ik ga het terstond aan den mijnen bestellen.'

Zij schreef eenige regels op een bladje papier, stak dit in een couvert en gaf het aan de meid, met de boodschap een geschreven antwoord mee te brengen.

De boekhandelaar, een in zijn vak bekwaam man, die aan Pauline een goeden klant had, beieverde zich haar in een briefje kennis te geven, dat hij niets onbeproefd zou laten om haar in den kortst mogelijken tijd, het boek: *Drie jaren in Sicilië, door den markies G. de B.* te bezorgen

Na dit antwoord gelezen te hebben, verscheurde mevrouw de Monaville liet papier en had er juist de snippers van in liet vuur geworpen, toen zij, een oogslag in den boven den schoorsteen geplaatsten spiegel werpende, de beeltenis zag van haren echtgenoot, die de kamer binnengetreden haar zachtkens naderde.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 14]

Onze gravures.

De speelplaats der kinderen.

In de oude kloostergaanderij, die in vroeger dagen tot wandelplaats diende, waar de moniken, stil, rustig en vreedzaam hunne getijden kwamen lezen, speelt nu eene talrijke groep kleine meisjes, onder het toezicht eener vrome Zuster. De bouworde der gaanderij is oud; hare muren zijn hier en daar gescheurd; de zerken waarmee zij gevloerd is, dagteekenen van voor eeuwen.

't Was dan ook een zeer origineel denkbeeld om aan al dat ouds en versletens eene groep frissche, jolige en juichende kinderen tot kontrast te geven. 't Is of het oude gebouw bij al dat gejubel herleeft, en het opklimmend geslacht met dezelfde liefde beschermt als voor lange jaren, de monniken, wit van baard en haar.

De groepen kinderen zijn met veel opmerking weergegeven. Ziet, de grootsten, die reeds breien, lezen en wandelen, bezetten het middengedeelte der schilderij; rechts speelt men met den bal, links is het spel in bittere tranen verkeerd; vóór u timmeren de kleinsten een poppenhuiske, en takjes, tusschen de spleten der steenen gestoken, vervangen de boomen van het omliggende park.

DE SPEELPLAATS DER KINDEREN, NAAR BENJAMIN VAUTIER.

De schilder van dit rijk kontrasteerend, levendig en vroolijk tafreel is de heer Vautier,

de Duitscher die in onze laatste tentoonstelling een zoo schoon tafreeltje zond: de *plantenlezer,* en wiens naam hier reeds verheerlijkt werd door de zinrijke gravuur *eene aanhouding.*

Een Tunische oproerling.

Ziedaar eene recht stoute en echt araabsche figuur, ontleend aan den oorlog tusschen Frankrijk en Tunis. Die ruiter is zonder twijfel een moedige verkenner, die tot op de uiterste voorposten der Franschen is doorgedrongen. Door de fransche tirailleurs overvallen, wijkt hij achteruit, doch zich omkeerende legt hij nogmaals aan en zendt hun eenen kogel tot afscheid toe, die zonder twijfel zijn doel niet missen zal.

Aardpyramiden in Tyrol.

In het zuidelijk gedeelte van Tyrol, nabij Bozen, vindt men het eigenaardige landschap dat een kunstenaar van talent, den lezer hier voor oogen brengt. Daar waar de Finsterbach schuimend zich in de Eisach werpt, verheft zich, op den rechteroever, het groote aardpyramiden-woud. Machtig groote zuilen van leemachtig phorfier verheffen zich daar in bonte mengeling en als aan elkander geschakeld. Ieder der pijlers draagt een reusachtigen steenhelm op den top, en velen zijn door eenen pijnboom, als door een vederbos, bekroond.

Zoo lang nu dergelijke reus met dezen steenhelm gekroond is, kan hij de stormen trotseeren; doch valt die kroonsteen neer, dan ook stort de pyramide weldra, onder de wisselvalligheden van het weder, ten gronde. Ook hier bestaat alzoo die groote strijd, dien bergen en wolken met elkander voeren.

Dit wonderbare stille steenen woud ontspruit niet, zooals zijn groene nabuur, uit de aarde; het ontstaat veeleer van boven naar beneden; toch is zijne wording zeer eenvoudig. Het water van de smeltende bergsneeuw of het bruisende onweer, maken het gesteente, waaruit de hoofdmassa des bergs bestaat, van lieverlede los en tengevolge der rotsblokken die beneden liggen, wordt de onderlaag tegen den vernielenden invloed der weersgesteldheid beschermt. Jaar in jaar uit duurt de werking voort; het immer vallende waterdropke doorwoelt den berg, om aan den voet een woud van met rots gekroonde aardpyramiden te vormen.

In de hoogere Alpenstreek toovert de zonneglans nogmaals wondervolle gestalten voor ons oog. Ook op de ijsvelden der gletschers liggen groote rotsblokken verspreid, waarop de zon brandend neerstraalt en onder welke de daar gelegen ijsmassas smelten; eer de zomer verdwenen is, ontstaan ook daar afhangende pijlers, die broederlijk op de aardpyramiden beneden neerschouwen.

Staren wij hooger op, dan zien wij daar op de helling des bergs een dorpke liggen met ranken toren: het is Mittelberg. Verderop verheft zich de naakte bergtop, die echter bij zonneop-, en bij zonneondergang met de heerlijkste kleuren bemaald wordt, die nooit een kunstenaar op zijn meesterlijkst palet zal weergeven.

Een zingende luchter.

In de tentoonstelling van elektriciteit te Parijs, werd het ons gegeven een zonderling muziekinstrument te hooren en dat daarenboven op eene recht zonderlinge wijze geplaatst was, namelijk in eenen luchter, die aan de zoldering van eene zaal was opgehangen.

Als men deze zaal was binnengetreden, hoorde men eensklaps een zoetluidend muziek en men zag onwillens op naar den luchter, uit welken de tonen opstegen, rond welks vlammen zich kleine lichtende kringen afteekenden.

Die zingende luchter was uitgevonden door den heer Kastner. Hoe werden die tonen voortgebracht?

In een naburig salon speelde een heer op een harmonium de arias welke men in het eerste salon hoorde. Uit de toetsen van het speeltuig liepen koperen draden naar boven en tot in de takken van den luchter. Links ziet men den luchter, rechts het speeltuig waarvan hooger spraak is, en dat ‘Pyrophone’ genoemd wordt.

Volgens verklaring van deskundigen is de toon van dit zonderling speeltuig veel machtiger en harmonievoller dan dat van ons kerkorgel.

Lieven Bauwens.

In het voortreffelijk werk *de Opkomst der Stoomtuigen* van den eerw heer kanunnik J.B. Martens, leeraar van natuur-wetenschappen, bij het seminarie van St. Nicolaas - een boek dat de verdienstelijke boekenrei, door het *Davidsfonds* uitgegeven, zal vergrooten - wijdt de geachte schrijver eenige bladzijden aan den Gentenaar Lieven Bauwens, buiten Gent niet genoegzaam bekend.

Wij willen onze lezers een oogenblik met die historische figuur bezig houden; ons artikel zal tevens eene aanbeveling zijn voor het boek, dat wij hopen iedereen zien ter hand nemen, zooals de vroegere wetenschappelijke schriften van den achtbaren man, die inderdaad de wetenschap tot ieders begrip brengt.

Wij moeten alvorens ons met Lieven Bauwens bezig te houden, wat hooger in het werk van kanunnik Martens opklimmen en te binnen brengen, dat de fransche geleerde Berthollet, na Scheele's uitvinding van den chloor, er in gelukte het *bleek water* uit te vinden, 't geen ‘het middel verschaft om op weinige uren de stoffen schooner en witter te bleeken, dan men het eertijds kon doen, met ze weken lang op het gras in den zonneschijn open te leggen en met water te besproeien.’

Berthollet hield zijne uitvinding niet geheim, nam er geen brevet op, trok er dus geen aanzienlijk voordeel uit: hij liet er iedereen de vruchten van genieten. Hiervan genoten de Engelschen in ruime mate, evenals van de verbeterde stoomtuigen van Watt en den spinmolen van Arkwright (1769), en daarmee uitgerust, konden de Manchestersche fabrikanten alle mogelijke konkurrentie uitdagen en hunne produkten aan een zoo geringen prijs stellen, dat de moed aan hunne toenmalige medestrevers moest ontzinken.

Zelfs Indië moest weldra voor Manchester zwichten. ‘De Engelschman kocht het katoen in Indië, en vervoerde het naar zijn land, gansch Afrika omvarend, wat eene reis van 5000 uren uitmaakte; toen bestond immers de vaart van Suez nog niet. In Engeland werd de stof verwerkt en dan onder de gedaante van weefsels naar Indië teruggestuurd, waar zij, niettegenstaande al die reiskosten, nog beterkoop konden verkocht worden dan de inlandsche weefsels.’

Welhaast kreeg de indische nijverheid een anderen slag: men plantte het katoen in zuidelijk Amerika, en in 1784 verscheen te Liverpool een amerikaansch schip dat 8 balen katoen aan boord had. De overheid, met de tolrechten belast, weigerde die koopwaar als amerikaansch produkt te beschouwen.

'Amerikaansch katoen!' riep men; wel dat bestaat er niet! 'Het bestond niettemin en de invoer klom zoodanig dat men vijftig jaar later, in Engeland voor 265 millioen franken katoen uit Amerika ontving, en dertig jaar later beliep dit cijfer 850 millioen.

Om terug te komen tot de verbeteringen aan de nijverheid toegebracht, herinneren wij dat Manchester de onbaatzuchtigheid van Berthollet niet aan den dag legde en integendeel de prohibitie erlangde van allen uitvoer der mekanieken, die den bloei en den rijkdom van gemelde stad uitmaakten.

In 1758 kwam een Duitscher te Manchester en wierf er eenige werklieden aan, om de nijverheid naar Duitschland over te planten; hij werd gegrepen en tot 12.500 franken boeten verwezen; een jaar later werd andermaal een Duitscher tot dergelijke boete verwezen, omdat hij eenige werktuigen gekocht en deze had willen uitvoeren.

Die strengheid was nog niet afdoende; want de fabrikanten van Manchester onderhielden op eigen kosten, rond de stad, een kring van wachten, om den uitvoer van alle werktuigen te beletten en de overtreders bij het Magistral aan te klagen. Inderdaad, Albion heeft zijnen naam van inhaligheid niet gestolen!

Welnu, het was Lieven Bauwens, die deze willekeurige en baatzuchtige maatregels wist te verschalken, en Europa deelachtig maakte van de weldaden der verschillende uitvindingen, in Engeland op het gebied der nijverheid, gedaan. Ziehier hoe onderhoudend kanunnik Martens de lotgevallen van den kloeken Gentenaar vertelt:

I.
Lieven Bauwens.

Lieven Bauwens was zoon van eenen welstellenden huidevetter van Gent. Van zijne kindsheid af gaf hij blijken van eene bijzondere genegenheid en bekwaamheid voor kunstwerktuigen; op twaalfjarigen ouderdom werd hij bezig gevonden aan het verveerdigen van een uurwerk. Dit beviel vader Bauwens niet, die in het bestaan moest voorzien van dertien kinderen en zich soms lastig mocht maken om rekeningen wegens onkosten, zonder zijn oorlof, door Lieven gedaan. Deze kreeg streng verbod van zich in 't vervolg met zulke zaken nog bezig te houden en hem werden aanhoudende bezigheid in het huiswerk aangewezen.

Als hij zeventien jaren oud was, zond zijn vader hem bij eenen leertouwer van Londen, om er te werken als een dienstbode en zich aldus te oefenen in dit bedrijf, waarin de Engelschen toen bijzonder sterk waren. Lieven, hoe jong ook, vervulde zoo wel de verwachting zijns vaders, dat hij bij zijne terugkomst, na drie jaren afwezigheid, al de geheimen der overzeesche leertouwers medebracht. Daarop werd de huidevetterij der familie op reusachtigen voet heringericht: zij werkte met vijf honderd vijftig overgroote kuipen, en zoo voortreffelijk was het leder, aldaar bereid, dat het aftrok vond tot in Engeland toe, niettegenstaande de hooge invoerrechten, welke het moest betalen. Hoe aanzienlijk de handel van het huis Bauwens toen werd, kan men hieruit opmaken dat de Engelsche schatkist jaarlijks bijna een half millioen franken op hunne koopwaren hefte.

Men moet bekennen dat dit een schoone uitslag was voor eenen zoo jongen knaap; daarmee was hij echter nog niet tevreden. Hij had in Engeland op alles acht gegeven, maar wat meest van al zijnen geest getroffen had, waren de spin- en weeftuigen, met

de voordeelen daarvan voor de samenleving. Daar, bij voorbeeld, eene vrouw hier voor hare kleedij in dien tijd vijftig frank uitgaf, kreeg eene Engelsche dat gedaan voor zes frank...

Hier was geen scherpziend oog vandoen om gewaar te worden, dat in zulken staat van zaken de oude manier van spinnen noodzakelijk moest ten onder gaan, wat Vlaanderen's val moest meebrengen. Er was maar één middel om in den strijd tegen Engeland niet te bezwijken, te weten: met dezelfde wapens uitgerust zijn. Lieven zegde meermaals aan wie het hooren wilde, dat hij gansch zijn vermogen er aan wou verbeuren, kon hij zijn land met die heerlijke uitvindingen begiftigen, waarover de Engelschen zich zoo trotsch als jaloersch toonden. Hij gaf welhaast het bewijs dat deze woorden geen ijdel gezwets waren, want hij kwam tot het vastberaden besluit van de kans

toch maar te wagen, al moest de duchtige kamp, welken hij met de Engelsche ijverzucht en het bloedgerecht van Groot-Brittanje aanging, hem het leven kosten.

II.
Een waagstuk.

Lieven stak dan wederom over zee, waar hij zich niet in het onbekende bevond, want dit was nu al zijne twee en dertigste reis naar Engeland. Hij maakte gebruik van zijne kennis der streek en der landtaal, om met alle voorzichtigheid betrekkingen aan te knoopen met werktuigmakers en werklieden, en degenen, waarin hij meende vertrouwen te mogen hebben en bij wie hij bekwaamheid vond, stak hij met de macht van goud de oogen uit. Hij slaagde in zijne pogingen en hij bekwam niet alleen tegen overgroote sommen de teekeningen der werktuigen, maar de werktuigen zelven werden voor hem ter sluik gemaakt. Daarenboven wierf hij uitwijkelingen aan, die hem op 't vaste land zouden volgen, om in de nieuwe aldaar op te richten spinnerijen dienstig te zijn.

Nu kwam onze man voor het gevaarlijkste deel zijner taak, namelijk zijne uitgekochte mannen en zijn kostelijk gereedschap over zee krijgen. Nu was het te zien en te ondervinden of hierbij de kat op de koord niet zou dansen.... Om tot zijn doel te geraken, wordt Lieven koopman in koloniale goederen: hij verbergt zijne werktuigen, gansch uiteen gedaan, in suikerkisten en koffiebalen, en krijgt alzoo een aantal stukken weg zonder dat er een haan achter kraait... Even zoo stil gaat er eene eerste afdeeling van zijne uitgekochte mannen onder zeil.... Nog eene enkele inscheping en zijn doel is bereikt. Het was te Gravesend, niet verre van den mond der Teems, waar het laatste deel zijner manschap en zijn overig gereedschap hem wachtten, dat hij in zee moest steken. Hij zegt dan een eeuwig vaarwel aan Londen, waar hij zoolang gewoond had, en waar hij nu in zijn leven den voet niet meer zetten mag.

Te Gravesend vindt hij alles in regel om onder zeil te gaan, maar ziet.... op den laatsten oogenblik komt de vrouw van Harding, den bijzondersten zijner aangeworven mannen, bijgesprongen en verzet zich met geweld tegen het vertrek van haren man. Het krakeel doet eene groote menigte samenscholen; de policie wordt bijgeroepen en neemt Harding in hechtenis. Lieven Bauwens stond nevens hem, maar door zijn lang verblijf in Engeland, had hij zóówel de taal, de dracht en de houding van eenen Engelschman aangenomen, dat hij eerst voor eenen nieuwsgierige aangezien werd, wat hem de gelegenheid gat om zich uit de voeten te maken. Het was tijd: men werd gewaar waarvan er quaestie was en met wien men te doen had. Het schip werd in beslag genomen en de stoutmoedige Vlaming oogenblikkelijk opgezocht; maar te Gravesend is hij niet meer te vinden. De policie loopt naar Londen bij den leertouwer, in wiens dienst hij vroeger geweest was. Daar verneemt men dat hij een schip gehuurd heeft en daarmee vertrokken is. Zulken prijs hechtte men aan zijne vangst, dat het Staatsbestuur hem oogenblikkelijk met verscheidene vaartuigen der Koninklijke Zeemacht op de hielen deed zitten. Een dezer schepen kreeg hem in 't gezicht; hij ging ingehaald worden en reeds kwamen, al over de baren, de dreigementen der

Engelschen in zijne ooren tuiten... maar hij had de haven in 't gezicht, kon ze bereiken en... hij was gered!...

Ondertusschen brak door gansch Brittanje eene onweersbui van verwenschingen los tegen den vermetele, die zich aan zulke verraderij jegens het Engelsche volk plichtig gemaakt had. Er werd een proces ingespannen, en ingezien de gewichtigheid der zaak, werd zij op eene buitengewoon plechtige wijze bepleit. Men kon evenwel moeielijk bewijzen dat de aangehoudene werklieden volle kennis hadden van des Vlamings snoode inzichten. Niettemin werden verscheidene strenge straffen uitgesproken, en Harding in 't bijzonder werd tot eene zware boete verwezen en veroordeeld om naar eene strafkolonie weggevoerd te worden, waarover Bauwens hem en zijn huisgezin in 't vervolg eene rijke vergoeding schonk.

Maar wat men wel kan denken, 't is dat de koninklijke advokaat al zijne strengheid spaarde voor den stoutmoedigen, trouwloozen vreemdeling, die, niet tevreden met de leertouwers van 't land te onderkruipen, nu nog Engeland's kostelijkste juweelen wilde rooven, die kunstige werktuigen, waarvan 's lands welvaart en rijkdom afhingen. Ook eischte hij voor die misdaad niet min dan de doodstraf. De rechters stemden dit streng besluit bij, en Lieven Bauwens werd veroordeeld om opgehangen te worden... Het vonnis werd uitgevoerd op eene der openbare plaatsen van Londen, maar gelukkiglijk voor den hals van onzen Gentenaar, moesten de Engelschen zich getroosten met dit *in beeltenis* te doen, aangezien zij den fielt zelven in handen niet hadden.

III.
Gevolgen van Lieven's stout bestaan.

Lieven, aan de strop ontsnapt, bevond zich niettemin in eenen netelachtigen toestand: met de mannen, veertig in getal, en de onvolledige werktuigen, welke hij den eersten keer buiten Engeland gesmokkeld had, was hij zeer weinig gevorderd. Geen dier werklieden kende de samenhang der verschillige werkingen, en aan het gereedschap misten sommige volstrekt noodzakelijk stukken. Lieven moest dan zelf aan het zoeken gaan hoe hij zijn gerief voltooid zou krijgen; daarin slaagde hij eindelijk, maar het kostte hem twee jaren studie en arbeid.

Dat Bauwens zeer nauwziende geweest is op de middelen, welke hij in 't werk stelde, om aan de Engelsche kunsttuigen te geraken, zal ik niet beweren. Maar wie weet het? De man zal misschien bijzonder sterk geweest zijn in de geschiedenis en alzoo geredeneerd hebben: ‘De Engelschen mogen ons wel iets hunner nijverheid afstaan voor al het goede, dat zij zelven ons verschuldigd zijn. Zij ontvingen inderdaad van overouds en herhaaldelijk op hunnen bodem Vlaamsche uitwijkelingen, van wien zij toen nog veel te leeren hadden in 't vak van landbouw, wol- en lijnwaadweverij enz. Ja, 't waren landgenooten van ons, die de eerste grondvest legden van den ongehoorden voorspoed, tot welken Brittanje zich later zou verheffen.

Overigens moet hier bij gevoegd worden ter eere van Lieven Bauwens dat hij zich wel wachtte van de baatzucht onzer naburen van overzee na te volgen: hij hield de overgevoerde werktuigen niet geheim. Had hij het uitsluitend gebruik daarvan slechts een termijn van tien jaar voor zich alleen behouden, hij kon honderd millioen winnen. Maar neen, de eerste fabrieken, welke hij oprichtte, eene tot Gent en eene bij Parijs, stelde hij open voor het publiek, en iederen naijveraar, die dezelfde onderneming

wilde aangaan, stond hij gereedelijk met allen raad bij. Men moet bekennen dat dit edelmoedig gehandeld was.

Wij hebben het hooger gezegd: gelijk de zaken toen in Engeland stonden, moest onze nijverheid noodzakelijk grondig hervormd worden of zij liep naar eenen onvermijdelijken ondergang. Met het ouderwetsch spinnewiel blijven werken zou niet wijzer geweest zijn, dan met pijl en boog te velde te trekken tegen eenen vijand met vuurwapens uitgerust. Daarin is de verdienste van onzen landgenoot gelegen, dat hij ons het middel verschafte om die hervorming te bewerken.

Aan Lieven Bauwens zijn wij het dan verschuldigd, dat wij die onvoorkomelijke crisis met goeden uitslag doorworstelden. Aan hem heeft de stad Gent in 't bijzonder haren bloei te danken en den naam van *Vlaamsch Manchester,* dien zij welhaast verwierf, ter oorzake van de ongemeene uitbreiding, welke de verveerdiging van stoffen van allen aard aldaar in de tegenwoordige eeuw gewonnen heeft. Ook is het gedacht meermaals vooruitgezet de on baatzuchtige handelwijze van den invoerder der Engelsche werktuigen eene welverdiende hulde te brengen, met hem in zijne geboortestad een standbeeld op te richten, en zoo ik mij niet bedrieg, is zelfs het model daarvan gemaakt; doch tot het gieten in brons is nog nooit overgegaan. De vaderstad van Lieven Bauwens, om den naam van den moedigen man tot het verste nageslacht over te zetten, heeft zich vergenoegd met een middel, dat haar op verrena zooveel niet kostte: zij heeft eenvoudiglijk een harer openbare plaatsen met zijnen naam gedoopt. Menigeen mijner lezers kent wel de Lieven-Bauwens-Plaats te Gent, tusschen de Marcellisbrug en de standplaats van den Staatsspoorweg.

Schilders inboedel.

Adriaan Brouwer was wat wij zeggen een Bohemer. Zeer aardig, zelfs piquant schildert Jos. Van den Brande het inwendige van de kamer des kunstenaars, toen zijne.... meubels voor schuld werden aangeslagen:

Vooraleer nog de zomer van het jaar 1632 was geëindigd, stak Adriaan de Brouwer te Antwerpen zoo deerlijk in kwade lakens, dat de schuldeischers hem van alle zijden bedreigden. Een notaris maakte toen den inventaris van al wat de geniale, doch verdoolde kunstenaar in de wereld bezat; en waarlijk, die gansche boedel was zoo armzalig, dat er gemakkelijk is uit op te maken, wat leven de Brouwer toen leidde. Eene nederige kamer als werkplaats besloot geheel zijne huisvesting. Daarin bevonden zich eenige schilderijkens, schetsen en printen, wat schildersgerief, eenige kleedingstukken en eene kaart der belegering van Breda. Dit alles noemde de notaris de meubelen competerende Signor Adriaen de Brouwer.'

'Buiten een spiegelken, waarvoor de onbezorgde kunstenaar zeker zijne trotsche knevels opkrulde, vinden wij nochtans in dien ganschen boedel niet één voorwerp, dat eigentlijk een meubel kan genoemd worden. Zulks bewijst, dat de beroemde schilder nog zelfs geenen stoel had, die hem toebehoorde, en derhalve nestelde hij in deze of gene kamer, waar hij de meubelen of in leen of in huur had.

Daar hij ook noch ezel, noch palet, noch schilderstok als eigendom bezat, doet zulks veronderstellen, dat hij toen reeds, evenals later, bij eenen kunstmakker inwoonde. Behalve van verven, die hij slechts in een glas versch hield, was hij ruimschoots voorzien van schildersgerief. Hij had drie dozijnen enkele penseelen, achttien penseelen met stokken, dan nog tien penseelstokken en bovendien 'een houten manneken' (ledepop), dat gewis een overbodig voorwerp moet geweest zijn

bij eenen schilder als de Brouwer, die gewoon was rechtstreeks naar het leven te malen.

Dat onze schilder een lettervriend was, getuigden acht boeken, die wij in zijnen armzaligen boedel aantroffen. De kunstgewrochten, welke Brouwers' gansch kabinet uitmaakten, waren twee *Landschappen* van Joos de Momper, twee “stucxkens” in grauwschildering, van Joos van Cleve, een *Landschap,* op marmer, van Jacob Fouqnier, “een conterfeytsel van sekeren persoon genoempt *Theodosus, eenen Keyzer sittende in Sijne Majesteit”* en twaalf printen.’

Schetsen uit Brazilië
Uit een reisboek.

Mevrouw Agassiz beschrijft zeer vermakelijk Rio-de Janeiro en hare omstreken. Het was ten 7 ure 's morgens dat men, na eene reis van drie weken zee, het gebergte der Orgels in het gezicht kreeg. Dit gebergte ligt langs de kust, ter hoogte van zes tot negen honderd ellen en is zeer steil. De toppen hebben den vorm van kegels en de hellingen reiken tot aan den oever.

Wat de baai betreft, die men uitvaart, deze is rechts en links met kolossaal groote rotsen bezet, en pas heeft men die ontzaggelijke brokken achter zich of men krijgt eene baai te zien, welke niet gelijkt aan eenen inham der zee, maar aan een door hooge bergen ingesloten meir, 't Is daar dat men aan de eene zij de Corcovado en de Tyuca, aan de andere het Orgelgebergte ziet, terwijl vlak aan den ingang eene hooge rots, de Tâo de Assucar, het Suikerbrood, zich met majesteit verheft.

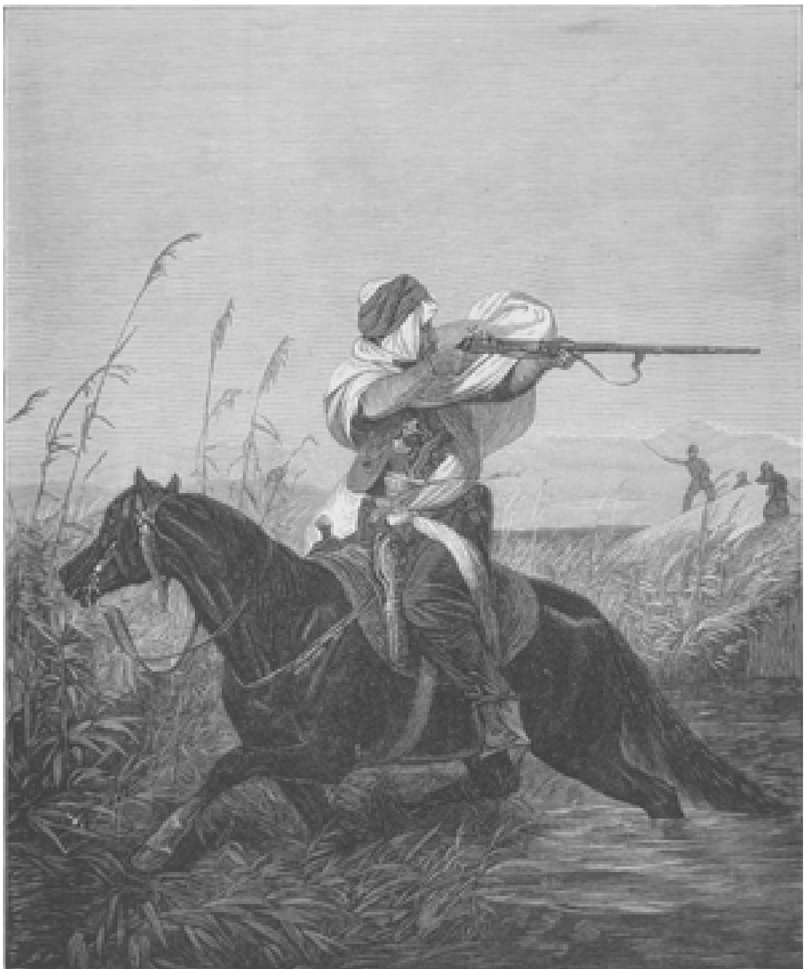

EEN TUNISCHE OPROERLING.

Het was elf ure toen het vaartuig het anker wierp. Het werd den passagiers toegelaten aan boord te blijven, tot dat men aan wal al het noodzakelijke ter huisvesting zou hebben verricht. Dewijl die inrichting eenigzins vertraagde, ging men, zegt de verhaalster, een bezoek afleggen op een eilandje, Ilha das Euchadas, waar de boot

kolen moest innemen voor de verdere reis. Hier zag zij voor de eerste maal den tropischen plantengroei, alsmede iets van het braziliaansche huiselijk leven.

Bij den eersten stap, dien men op het eiland deed, zag men de slaven den *fadango* dansen, welk vermaak men door zang begeleidde. Een zong het koeplet en al de anderen vielen in met het koor. Hoe langer die slaven dansen, hoe heviger zij in hunne bewegingen worden, hoe langer zij zingen, hoe meer zij gillen.

Wat de beweging van den dans betreft, deze brengt den neger- en den spaanschen dans te binnen. 't Waren dezelfde gebroken bewegingen met de beenen, dezelfde zwenkingen met de heupen. Bovenlijf en armen volgen in de beweging den spaanschen *fandango.*

Rond het huis van een eigenaar, dat zeer net gelegen was naast eene kapel, was een hof aangelegd, in welken de koskosboomen en bananen met vruchten waren overladen; langs den gevel van het huis kronkelden bloeiende slingerplanten en tusschen het groen loof schitterden donkerroode bloemen.

De zon ging onder en al de bergtoppen, die de baai omringden, waren met een gouden gloed overgoten. De duisternis valt in deze streken zeer gauw in, en pas is zij gevallen of al de heuvels in den omtrek schitteren van lichtjes. Rio-de-Janeiro ligt in eene halve maan langs het westelijk strand. De huizen zijn verstrooid tot op de heuvels, zoodat 's avonds die wijd en zijd gezaaide lichtjes, een tooverachtig effekt maken.

Wel was de nacht gevallen; doch de negers dansten nog altijd door. Op het strand was nu een groot vuur ontstoken en die zwarte halfnaakte wezens, springend en huilend, leverden in het schijnsel der vlammen, een fantastisch gezicht op.

AARDPYRAMIDEN IN TYROL.

Prachtig zijn de bosschen welke men in Brazilië aantreft; de boomen zijn soms zoo dicht door de slingerplanten aan-een gegroeid, dat er aan geen doorbreken te denken is. Die slingerplanten om de boomstammen gegroeid, schijnen soms reusachtige slangen te zijn. Daarbij bloeien aan takken en stam allerhande soorten van orchideën, terwijl de lianen, als zij eens den top des booms bereikt hebben, in bloeiende kronkels naar beneden hangen.

Die weelderige plantengroei wordt trouwens overal opgemerkt, zelfs op de steile kanten, ter weerskanten van den spoorweg.

Als men meer het binnenland ingaat, ontmoet men de prachtigste koffieplantagies. Koffie-

vervoer is, zoo als men weet, Brazilië's rijkdom. Eene *fazenda* of hoeve levert, in een goed jaar, niet minder de 500 a 600 ton koffie.

Wat nu die *fazenda's* aangaat, deze zijn lage gebouwen en hebben slechts eene verdieping. Gansch afgezonderd liggende, van alle gemakkelijke betrekking met de stad verstoken, moeten de bewoners zich van allen mogelijken voorraad voorzien, die dan ook door talrijke groepen muilezels naar zijne bestemming wordt gebracht. Die voorraad is zelfs nog al aanzienlijk, daar de eigenaar voor al de zijnen, familie en bedienden zorgen en daarenboven op den onverwachten vreemdeling rekenen moet.

In Brazilië wordt de gastvrijheid ruimschoots en op wie dan ook, toegepast. Als een vreemdeling zich aan eene *fazenda* vertoont, is hij den bewoner een welkomene gast, zoo voor tafel als voor bed. Heeft de vreemdeling eene aanbeveling van wege een vriend bij zich, o, dan vestigt hij zich in de woning van den eigenaar, zonder dat men hem vraagt, wanneer hij heengaat.

Opmerkelijk zijn de voorsteden van Rio-de-Janeiro; deze strekken zich langs de kronkelige baai uit en rijzen en dalen naar gelang de gesteltenis van den grond. Die heuvels en dalen zijn als bezaaid met hovingen, waarin de schoonste bloemen en vruchten, en met villa's die als in de bloemen en het gevarieerd loof gebakerd liggen.

In een dezer voorsteden treft men den Plantentuin aan. Deze ligt niet minder dan op eenen afstand van acht mijlen van het midden der stad; maar ook welk een paradijs, niet alleen in schilderachtige ligging, maar ook in plantengroei, die reeds zoo prachtig is in deze streken en in het wilde; wat zou hij dan zijn als de hand van den mensch dezen nog eens met iever aankweekte en verzorgde? Doch van dit laatste is juist niet zeer veel spraak.

Meer dan eens wordt er in de reisverhalen gesproken van de prachtige palmenlanen, die men in Brazilië vindt; ook eene dergelijke merkte Mev. Agassiz op en zegde hiervan: dat het haar niet mogelijk was een denkbeeld te doen opvatten van de architectonische schoonheid eener kolonnade palmboomen, wier groene kapiteelen zich boven in-een voegden. Pijlrecht, steil, effen als zuilen van gepolijst graniet, denkt men, dergelijke dreef ziende, aan eene lange, zeer lange rij kolommen in een egyptischen tempel.

Ieder reiziger beklimt den top van den Corcovado. Omtrent Larangeiras verlaat men het rijtuig en stijgt te paard. De weg, die naar den top geleidt, is smal en erg kronkelig. Heerlijk is het pad dat opwaarts leidt; het oog waart over meer dan een prachtig landschap; over een betooverend schoonen en rijk verscheiden plantengroei, breed van bladeren; over bloemen van alle kleur, en zelfs komt de grond, die donkerrood getint is, hier en daar den kleurenschat verhoogen.

Al dat groen, al die kleuren worden nog afgewisseld door de zilverige tinten der blaêren van den kandelaberboom, die door de juist afgemeten plaatsing zijner takken, een zonderling kontrast vormt met de andere boomen, knoestig en krom getakt.

Wat het panorama betreft, dat men van den top van den Corcovado geniet, dit is misschien eenig in de wereld. Men ziet daar de groote baai, door reuzige bergen en door heuvels omgeven, de eindelooze zee, de eilanden als bloemenkorven op het heldere watervlak gezet, in de verte de bergtoppen, door witte wolkgevaarten omkroond.

Ginds verre ziet ge donkere plekken - dat zijn bosschen; groene streepen - dat zijn weiden; witte vakken - dat zijn meiren; zilveren liniën - dat zijn rivieren.

Het bezoeken van den bergtop is, door de steilte zijner wanden, niet zonder gevaren; van daar dan ook dat men de voorzorg genomen heeft dezen met eenen schutsmuur te omringen.

Het voorzichtigste is, bij het afstijgen en als de duisternis valt, den weg te voet af te leggen en de paarden in een der stations achter te laten.

Nadat men al het belangrijke in en rondom de stad bezichtigd heeft, vertrekt de reiziger naar het binnenland, waar hem eene geheel andere wereld wacht, zoo wild is niet zelden daar de natuur. Nu eens reist men per stoomboot, dan per spoorweg, of wel men moet den *tropeiro,* den muilezeldrijver aanspreken, die u den weg op den rug des muildiers doet afleggen.

Hoe verder men van de stad gaat, hoe meer de koffieplantagies zich voordoen, die met hare roode beziën in de maand mei, en haar schitterend loof, een schoon gezicht opleveren. Het landelijke doet zich overal op: men ontmoet muilezeldrijvers, die schreeuwen, tieren en op hunne dieren kloppen; boeren karren van bamboes gemaakt, want van bamboes wordt in Brazilië alles vervaardigd: omheiningen langs de wegen, zolders, daken en voertuigen; ofwel men ziet kampementen van werklieden, die patriarchaal langs den weg den ketel boven het vuur ophangen.

De neger in Brazilië is sterk gebouwd en heeft een goed, zelfs een edel voorkomen, 't Zijn negers die uit westelijk Afrika, uit de landstreek Mina, werden overgeplant. De vormen der vrouwen zijn zelfs schoon. Zij dragen een hoogen mousselinen tulband; haar voornaamste tooisel is een rijk gekleurde shawl, die nu eens over den schouder, dan over de borst gekruist wordt. Op den rug wordt dat kleedsel geplooid, en die plooien dienen soms tot wieg aan den zuigeling.

Wij spraken hooger van eene *fazenda* en zegden dat dergelijke hoeve een laag gebouw is, op welker binnenplaats de koffieboonen worden opgestapeld. Het leven is er juist niet zeer afgewisseld, als men niet ter jacht gaat. Men gaat er vroeg te bed, doch is er vroeg op, om vóór de hitte van den dag zooveel werk als mogelijk is af te doen.

Het jagen geschiedt er op gansch andere wijze dan in andere wereldstreken, dewijl het onmogelijk is het wild door het dicht aaneengegroeide woud te volgen. In de vlakte van een bosch worden spijzen neergelegd, welke de wilde dieren gaarne eten. Deze laatsten komen op den reuk af en zich in de vlakte wagend, worden zij door de jagers, die in loofhutten verborgen zitten, neergeschoten. De jacht levert alzoo weinig aantrekkelijks op; de jager zit soms uren aaneen op het verwachte wild te loeren, zonder dat er iets opdaagt.

Eene stad, die de reiziger stellig bezoeken zal, is Fernambuco, die echter in schilderachtigheid niet kan wedieveren met Rio de-Janeiro en Bahia. Zij ziet er zeer ouwerwetsch uit, doch is uiterst zindelijk en bloeiend en zeer levendig in het handeldrijvend gedeelte der stad. De omtrek is minder begroeid dan te Rio-de-Janeiro. De grond is vlakker en men ziet er uitgestrekte weilanden, die aan onze europeesche gezichten doen denken.

Het opvaren der Amazone-rivier levert eene gedurige afwisseling van natuurwonderen op. Bij de monding der rivier zijn echter de oevers van deze niet te verkennen, aangezien zij niet minder dan 240 mijlen van elkander verwijderd liggen.

Vaart men zuidwaarts het eiland Marajo om, en wendt men den steven in de richting van Para, dan ziet men een overgroot getal eilanden voor zich, die de wijd uitgestrekte watervlakte schijnbaar in ontelbare armen verdeelen. Para ligt aan den stroom, op wiens oever de markt gehouden wordt, terwijl de schuiten der Indianen, die de vruchten en andere producten aanvoeren, aan boord stilhouden.

Deze schuiten, *monlarios* geheeten, zijn lang en smal, en aan het eene einde door een dak van droge blaêren bedekt. Dit dak is het eigenlijke huis van den Indiaan. Daaronder leeft hij met vrouw en kinderen; daar heeft hij zijn huisgereedschap, zijn vaatwerk, zijn voorraad; daaronder schuilt hij als de regen bij stroomen neerplast.

Van Para uit vangt men eigenlijk de reis aan op den koninklijken stroom. Het eerste station dat men bezoekt is het stadje Breves, op 't eiland Marajo, met eene zeer gemengde bevolking van negerrassen en blanken; men ziet er, naast deze, den Indiaan met pekzwart haar, de half indiaansche en half afrikaansche rassen.

De Rio-Aturia, een zijtak der groote Amazone, is zelf eene breede rivier. De oevers zijn door een dicht woud bezet en vormen een groenen en met bloemen bestippelden wal. Onder opzicht van huizen, ontmoet men niets dan hier en daar eene hut.

Omgeven door tooverachtig schoone bosschen, verlaat men de Rio-Aturia en bereikt eene kleine volkplanting nabij den anderen zijtak, de Tajapuru genaamd, gelegen. De bodem is daar zeer waterachtig; over de kwebben en grachten zijn geene bruggen gelegd. De inlanders werpen enkel een boomstam in het water, en terwijl de vreemdeling met schrik den voet op dien soms kantelenden boom zet, gaat de inlander daar zoo vrij en gemakkelijk over als wij over den effen grond.

Wat de hutten der kolonie betreft, deze waren zeer netjes en gemakkelijk gebouwd uit dunne heesterstammen, die schuins over elkander gebogen worden. De openingen, die natuurlijk in deze houten muren ontstaan, worden door palmbladen aangevuld; ook slijk en aarde vullen de openingen somtijds aan. Het dak ligt schuins en steekt tot over eene breede galerij.

Deze galerij is open; het inwendige maakt twee vertrekken uit. Het geheel is zeer zindelijk. De hard gestampte vloer wordt proper gekeerd. De bodem, waar de volkplanting van Tajapuru ligt, is, zooals wij zegden, zeer laag; niet zelden zijn dus ook de overstroomingen; doch hierin heeft de inlander voorzien: zijne hut is op paalwerk gebouwd en zelfs is zijn kleine hof, naast de woning gelegen, hooger dan de grondvlakte.

Uit dezen zijtak komt men in de eigenlijke Amazone-rivier, want stipt genomen heeft men tot dan toe de Para-rivier bevaren, welk overgrooten weg men dan ook reeds heeft afgelegd; doch alles is in die streek zoo groot, dat men verbaasd is. Zoo stoomde men twee dagen en twee nachten langs het Marajo-eiland, dat half zoo groot is als Ierland!

Aan den oever van José-Assu-meir hielden de reizigers in een net indiaansch huis, geruimen tijd stil. Dit huis was in den vorm der reeds beschrevene hutten gebouwd. De deur was eigenlijk eene gordijn, van strooi of palmblaeren gevlochten. Voor het venster hing een dito gordijn, die tot sluiting diende. In een der kamers vindt men een leemen oven, waarin het meel gebakken wordt; daar staan de manden met maniok-wortels en de verdere voorraad.

Rondom de woning ligt een goed onderhouden hof, waarin de cacao, de maniok en de koffieboomen groeien. Heel dit gedoei ligt op eene kleine hoogte. Wat de personen aangaat, die er woonden, deze waren zeer welwillend voor de vreemdelingen en de vrouwen vooral uiterst nieuwsgierig naar den opschik van Mevrouw Agassiz.

Evenals alle bewoners van de Amazone, was de man een Visscher; hij heette Laudigari en zijne vrouw Esperanca. De laatste verricht al het huiswerk; een man hanteert uitsluitend niets anders dan zijn vischgetuig. Hij helpt zijne vrouw in niets wat de huiselijke bezigheid aangaat, doch dit is wel het geval met de kinderen, die zelfs zeer gewillig zijn in het bijstaan der moeder.

Op zekeren avond drong men bij Laudigari aan, een aria op eene soort van viool te spelen. Met weerzin voldeed hij ten slotte aan het verzoek, evenals de vrouwen eindelijk toegaven een eigen indiaanschen dans uit te voeren. Bij dien dans, als de langzame of sleepende beweging zoo kon genoemd worden, blijft het bovenlijf schier stil, evenals de uitgestrekte en gebogen armen. De vingers klakken opeen en de beenen bewegen.

Een der matrozen, die meedanste, was geboortig uit Bolivia, en daar deze volken een kleed dragen van gestreept katoen, dat zij aanschieten als een kasuifel, die tot op de voeten hangt, kwam die kerel aan de toeschouwers voor als een langzaam wandelend beeld.

(*Slot volgt.*)

Het bowie-mes.

Het bowie-mes, waarvan in Zuid-Amerika zoo'n vreesselijk gebruik gemaakt wordt, is zijn ontstaan verschuldigd aan kolonel Bowie. Wie in het zuiden reist moet voorzien zijn van een Bowie-mes, dat als de trouwste gezel in deze streken aangezien wordt.

Verbeeld u, zegt een reiziger, een tamelijk kort, maar breed snijmes, met een hertshoornen steel en eene greep in den kruisvorm. Neem twee of drie groote messen en smeed ze op elkander, zoo dat men eenen rug krijgt zoo dik als die eener bijl, waarmede men des noods takken doorkapt van een polsdikte.

Met een Bowie-mes klieft men den kop van eenen beer, rijt men eenen krokodil open en doet men meer andere operatiën van gewicht. De rug van het mes is gedeeltelijk hol en met kwik gevuld. Als het wapen wordt opgeheven, valt het metaal naar den steel en keert weer, als de slag is toegebracht, naar voren, zoodat aan dien slag meer kracht wordt bijgezet.

Die laatste toepassing was echter niet nieuw: in de middeneeuwen maakte men een stalen bol, die langs een ijzer liep, aan den rug der zwaarden vast; bij den slag viel deze bol naar beneden en maakte den slag geduchter door zijne zwaarte. Het Bowie-mes is zoo gevreesd als een middeneeuwsch zwaard; want daar waar het gebruikt werd in een gevecht, heeft men soms de hoofden gespleten tot aan den ruggraat.

Temple Bar vertelt als volgt het uiteinde van den kolonel Bowie: Toen hij deze groote uitvinding gedaan had, verlangde hij naar eene gelegenheid om zijn mes eens op praktische manier te beproeven. De mexikaansche oorlog was uitgebroken. Hoeveel koppen het gevreesde Bowie-mes kliefde, hoeveel armen en beenen het afkapte, moet niet opgesomd worden.

Op een oogenblik dat de amerikaansche wapens tijdelijk tegenspoed leden, zat kolonel Bowie met eenige soldaten op een fortijn in het gebergte. Dat fortijn was te zwak om het tegen de talrijke benden Mexikanen, die naar het Yankee-bloed dorstten, uit te houden. De sterkte werd bestormd, na dat men elken duim grond razend verdedigd had.

De Mexikanen vlogen onder eene hagelbui kogels de bres op. Kolonel Bowie zat in zijne kamer, uitgeput van vermoeienis. De geweerkolven der vijanden braken de deur; de bajonnetten kwamen dreigend binnen. De kolonel sprong op. Hij trok de gordijnen af en wond die als een schild om zijnen linkerarm; met den rechter zwaaide

hij het ijselijke mes, en de aanvallers zakten neer als schapen onder de bijl van eenen beenhouwer.

Een ijselijk gegil steeg op, tafels en stoelen werden omgeworpen; er vielen schoten en eindelijk lag de kolonel dood uitgestrekt te midden van negen gesneuvelde Mexikanen, de helft met gekliefde koppen en de andere met gapende wonden, zóówijd dat er twaalf levens in-eens konden door ontsnappen. Dat was de eigenlijke bloeddoop van het Bowie-mes!

Sterrewereld.

‘Wat is toch onze aarde? vraagt Flamarion. Eene planeet, behoorende tot ons zonnestelsel en wel slechts een middelmatige: een bewoner van Jupiter of Saturnus zou daarop met minachting neerzien, want onze verblijfplaats is slechts een stipke, wanneer men haar beschouwt van een dezer reusachtige werelden, die op 610 en 1272 millioen kilometers van onze loopbaan zich bewegen; zij is slechts een onmerkbaar plekske, wanneer zij zich op de zonneschijf vertoont. Wat is ons planetenstelsel, daaronder begrepen onze aarde en al wat daarbij behoort? Het is een hoofdstuk, eene bladzijde uit het groote boek van het heelal: millioenen zonnen, schitterender en rijker dan de onze, vervullen de ruimte met hare overvloedige lichtstralen. En wat is eindelijk de geheele verzameling van sterren, het gansche zichtbare heelal, in vergelijking met de oneindige ruimte? Het is als een vogelnestje, dat zich verliest te midden van een bosch, een mierenhoop in een akker. Zoek daarin de aarde en gij zult haar niet terugvinden.’

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg*.)

XIII.

De deur van het vertrek waarin Pauline zich bevond stond half open, zoodat de burggraaf zeer duidelijk had gezien, dat zijne vrouw een papier verscheurde en er de stukken van in het vuur wierp. De geweldige ontroering welke zij deed blijken toen zij hem gewaar werd, zou reeds voor Donatien genoeg geweest zijn om hem te overtuigen dat dit papier eenig geheim behelsde.

‘Lieve hemel! wat hebt gij mij doen verschrikken, Donatien,’ zegde Pauline. ‘Ik beschouwde mij in den spiegel toen ik u plotseling gewaar werd zonder u te hebben hooren binnenkomen.’

‘Het spijt mij wel, lieve; maar gelief mij te zeggen.....’

‘Wat?’ vroeg de jonge vrouw gejaagd.

‘Of gij op de wandeling staat, die wij voorgenomen hadden?’

Pauline herademde.

‘Gij weet,’ antwoordde zij, ‘dat ik geen anderen wil heb dan den uwe; gij kunt dus handelen naar goedvinden.’

‘Ik heb San Marco niet thuis getroffen en heb beloofd terug te komen..... Hij zal mij over een uur wachten.’

‘Maak geen complimenten, vriend, ik herhaal het, ik ben er in het geheel niet op gesteld om uit te gaan.’

Gedurende al dien tijd had de heer de Monaville de oogen niet afgewend van den haard, waarnaast een onbeschadigd stukje van het verbrande briefje was neergevallen. Hij nam een oogenblik waar, waarop zijne vrouw den rug gekeerd had om dat stukje op te rapen en in zijn zak te steken, waarna hij zich verwijderde, zeggende dat hij niet voor etenstijd terug zou zijn.

Het had hem te meer moeite gekost zich in te houden en Pauline niet te ondervragen, daar het volstrekte stilzwijgen van deze daaromtrent hem aan het feit een groot gewicht deed hechten. Zij had dus geheimen voor hem, na nauwelijks twee maanden getrouwd te zijn!

Wat hem vooral bewogen had zich voor het oogenblik in te houden, was de hoop, dat het gezegde stukje papier eenige opheldering zou bevatten. Hij haastte zich dus het te onderzoeken. Hij vond er slechts deze enkele woorden in: 'zoo spoedig mogelijk.'

Dit zegde niets, maar, wij herhalen het, het welsprekendste in zijne oogen was de verlegenheid, het stilzwijgen van zijne vrouw.

Men kan zich voorstellen, naar hetgeen voorafgaat, onder welke indrukken hij aan het hotel kwam, waar San Marco voorloopig zijn intrek had genomen; ditmaal trof hij den Italiaan op zijne kamer aan.

'Mijn waarde,' riep hij met hevigheid uit, 'er valt niet langer te dralen! Het tegen ons gesponnen komplot neemt onrustbarende verhoudingen aan... Mijne veiligheid, zoowel als de uwe, hangt af van de volvoering van het plan, waarover wij gister gesproken hebben... Ik heb alle reden om te gelooven, dat mijne vrouw zelve in het komplot gewikkeld is.'

'Och kom!' spotte de Italiaan met een schamperen lach; 'ik zie niet in met welk doel..'

'Luister dan naar hetgeen waarvan ik zooeven getuige ben geweest.'

En hij vertelde San Marco wat er in zijn huis voorgevallen was.

'Ik begrijp zeer goed,' hernam Luigi, 'dat in uwe positie u alles achterdocht moet inboezemen, maar te veronderstellen dat het in het vuur geworpen papier met uwe geschiedenis in verband staat, is al te ver gezocht. Evenwel is met dien even geslepen als rusteloozen advocaat alles mogelijk... Er is niets gevaarlijker dan liefhebberij-speurhonden der politie...'

'Hij voert een geheimen oorlog tegen ons,' viel Donatien hem in de rede; 'hij wil onze hoofden, vooral het mijne... Welnu? de wet der wedervergelding... oog om oog, tand om tand... Gij weet wat ik u voorgeslagen heb... Hebt gij er over nagedacht?'

'Heden morgen was mijn eerste werk naar mevrouw de Trenoy te gaan, om het appartement te bezichtigen, waarvan gij mij gesproken hebt. Ik heb te gelijk de plaatselijke gesteldheid bestudeerd van dat, hetwelk de advocaat bewoont, en ik moet u zeggen, dat uw plan ten eenemale onuitvoerbaar is. Ik begrijp zelfs niet hoe gij het hebt kunnen opvatten... Voor hondderdduizend franken zou ik de kans niet willen wagen: wij moeten iets anders bedenken.'

'Wat zegt gij?' bracht Donatien hiertegen in, 'maar het komt mij even eenvoudig als gemakkelijk voor. Ik heb er nog rijpelijk over nagedacht; luister goed...'

'Onnoodig, mijn waarde, ik weet wat ik zeg. Laat ons geen tijd verspillen met onnutte besprekingen. Niets kan mij van besluit doen veranderen, te meer, daar ik iets veel beters meen gevonden te hebben...'

'Zoo! dat is wat anders! Nu, voor den dag er mee!'

'In de eerste plaats moet ik u zeggen, dat Paul Gibraltar in Brussel terug is... Ja, terug, in weerwil der stellige beloften aan papa Desherbiers gedaan. Hij verveelde

zich te Londen, naar hij zegt, het klimaat deugde niet voor zijne gezondheid. Ik voor mij geloof, dat hij teruggekeerd is om eene aderlating te doen aan de beurs van uw eerbiedwaardigen grootvader bij aantrouwing.'

Deze tijding had Donatien geheel van zijn stuk gebracht; hij was doodsbleek geworde en zijne trekken hadden een vreeselijke uit drukking aangenomen.

'Aha!' viel hij woedend uit, 'dat is er ook een, dien ik tot elken prijs uit den weg moet ruimen!'

'Dat is van latere zorg. Voor het oogenblik moet gij weten, dat ik den Gibraltar gisteravond, nadat ik u verlaten had, aantrof in gezelschap van een man, op wien ik terstond mijn oog geslagen heb om de zaak met Morlant tot een goed einde te brengen, want hij is ervaren in die soort van werkzaamheden, die, dank de verzachtende omstandigheden, hem slechts tot een tamelijk lang verblijf op Cayenne gedwongen hebben, vanwaar hij ontvlucht is om naar Parijs terug te keeren en zich te Belleville zoo goed in de volksgunst te dringen, dat hij tijdens de Commune met de waardigheid van bataljonschef bekleed werd. Ik ken zijn geheelen handel en wandel, zijne gewoonten, zijne behoeften,

zijne neigingen... Wij kunnen hem hebben wanneer wij willen en tot een zeer matigen prijs. Het komt er slechts op aan een gunstige gelegenheid af te wachten.'

'Gij maakt mij boos, Luigi. Wachten! maar, ongelukkige, bedenkt gij dan niet, dat ik op een vulkaan zit?

'De advocaat is te voorzichtig om snel te handelen. Haasten wij ons dus niet te veel, vooral nu ik een middenweg gevonden heb, die ons tot twee einden kan dienstbaar zijn.... Ik zal mij verklaren. Ik ga op staanden voet het appartement van de bekoorlijke weduwe huren. Ik neem weder den naam aan van Henry Maubray, Esquire, en gij weet dat ik er des gevorderd het bezit van kan bewijzen met behulp van wettige documenten.... Ik praal voor de vriendin van uwe vrouw met een brieventesch, die gij vooral goed gevuld hebt, want ik moet op het eerste gezicht hare achting en haar vertrouwen winnen. Om kort te gaan, ik betrek nog heden avond mijne nieuwe woning en houd mij uitsluitend bezig met het bespieden van den vijand, om in overeenstemming met zijn karakter en zijne gewoonten te handelen. Hij moet evenals ieder ander sterveling zijne zwakke zijde hebben en daarmede zullen wij hem vangen. En dan voorwaarts, Vital Malescot? O ja! ik heb vergeten u te zeggen, dat dit de naam is van den man, van wien ik u zooeven sprak. Is het naar uw zin?'

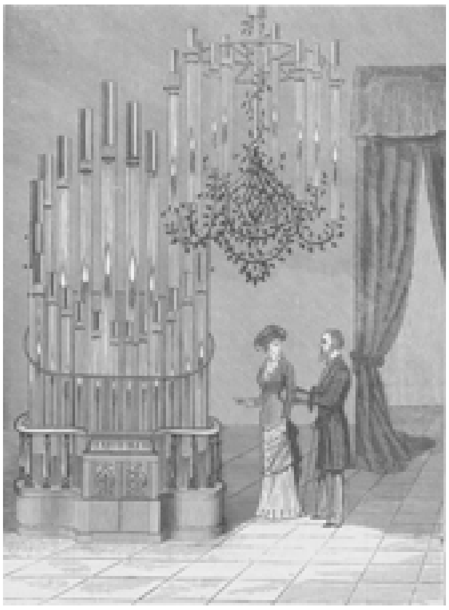

EEN ZINGENDE LUCHTER.

'Hm! hm! niet erg!' antwoordde Donatien verdrietig. 'Ik zou de zaak natuurlijk liever met meer spoed zien afdoen, want zij heeft mij toch reeds te veel slapelooze nachten gekost. Maar als ge denkt dat het niet anders kan.... dan moet ik er wel vrede mede hebben.... Laat uw ex-kostganger van Cayenne niet los, maak dat gij hem altijd onder uw bereik hebt.

XIV.

Daags daarna tegen het middaguur vinden wij den Italiaan Luigi San Marco, een Engelschman geworden onder den naam van Henry Maubray, in een druk gesprek met mevrouw de Trenoy in een dor door haar beneden bewoond wordende kamers.

Onder een gezocht voorwendsel was hij bij haar binnengetreden en had haar zijne tevredenheid betuigd over de gemakkelijke inrichting van zijne vertrekken, terwijl hij zich overtuigd hield, voegde hij er bij, dat de bediening evenmin iets te wenschen zou overlaten!

Gevleid door dien lof had de weduwe hem uitgenoodigd om plaats te nemen en spreidde zij al de bevalligheden van hare taal en haren persoon ten toon om den gewaanden zoon van Albion geheel voor zich in te nemen.

Na een onderhoud van bijna een kwartieruurs stond de nieuwe huurder op om heen te gaan, toen er een paar keeren zacht op de deur getikt werd.

Mevrouw de Trenoy maakte open.

Het was René Morlant, die op het zien van den vreemdeling zich weder wilde verwijderen.

‘Kom binnen, mijnheer de advocaat, kom binnen,’ sprak de weduwe met een vriendelijk lachje; ‘gij stoort in 't geheel niet. Mijnheer is de gentleman van wien ik u gesproken heb, uw overbuur....’ En zij stelde de beide heeren aan elkander voor, die eenige hoffelijke woorden wisselden, waarna de heer Morlant tot de weduwe zegde:

‘Ik kwam met het doel om u een kleine inlichting te vragen. Ik heb een reisgids in de omstreken van Brussel geraadpleegd: de stad ken ik nu zeer goed maar de omliggende plaatsen zijn mij teenemaal onbekend. Ik zou nog gaarne voor het invallen van de slechte dagen eenige kleine uitstapjes willen maken; de weersgesteldheid is daartoe nog zeer gunstig. Ik heb eenige plaatsen opgeteekend waar nog zeer indrukwekkende bouwvallen te zien zijn..... Gij hebt mij onlangs verteld van een bezoek dat gij gebracht hadt aan een oud kasteel, waarvan de naam mij ontschoten is. Wat gij er mij van medegedeeld hebt doet mij besluiten daarmede een aanvang te maken.’

‘Gij bedoelt het kasteel van Beersel. Het is, inderdaad, wel der moeite waardig om het te gaan bezichtigen.’

‘Hoe kan men er het beste komen?’

‘O! niets is gemakkelijker. Gij neemt aan de zuiderstatie een biljet naar Loth: daar gekomen slaat gij aan uw linkerhand een weg in, dien de eerste de beste u zal wijzen, het is een zeer schoone weg in den zomer. Gaat gij in gezelschap?’

‘Neen, ik ben nooit minder alleen dan wanneer ik alleen ben.’

‘Gij gaat toch zeker vandaag niet meer?’

‘Neen, morgen vroeg, na mijn ontbijt.’

In dien tusschentijd bladerde San Marco met echt engelsche onverschilligheid in een album, maar zijn hart bonste van blijdschap.

Men heeft ongetwijfeld reeds begrepen waarom.....

Plotseling stond hij op, maakte een buiging voor de weduwe en den advocaat en ging stilzwijgend heen. Hij keerde in zijne kamer terug en eenige minuten later hoorde hij, dat zijn buurman eveneens deed.

‘Per Bacco!’ riep de Italiaan uit, ‘wij zijn bepaald onder een gelukkig gesternte geboren.... jaren achtereen loopt ons alles mede en gelukken wij in alles..... De kameraad vooral heeft veel geluk gehad; maar ik wil hem niet benijden: zijne fortuin is gedeeltelijk het mijne en heeft hij het grootste deel, zoo moet ik ook erkennen, dat hij het verdiende....... O! bewonderenswaardige speling van het noodlot! daar komt die advocaat op een denkbeeld, dat hem aan handen en voeten gebonden aan ons overlevert, en een gelukkig toeval wil dat ik het uit zijn eigen mond verneem, dat hij mij plaats en uur noemt... De bouwvallen van een oud kasteel!.... kan men een

geschikter plaats bedenken. Malescot, mijn vriend, gij zult uw geld gemakkelijk en zonder gevaar verdienen.... Zie, zie! als ik eens in persoon handelde.... Waarom niet? het zou zooveel gewonnen zijn. Maar neen, geen onvoorzichtigheid voor een onbeduidende winst. Ik heb het werktuig onder mijn bereik en die hand zal wel onbekend weten te blijven.... Kom! wij zullen spoedig die goede, verbazende, wonderbare tijding aan dien waarden Donatien gaan meedeelen.'

Er werd tusschen San Marco en den burggraaf overeengekomen, dat de eerste zich onmiddellijk naar Beersel zou begeven om de plaatselijke gesteldheid op te nemen, ten einde aan den voormaligen galeiboef bepaalde instructiën te kunnen geven.

Luigi kon nog met den trein van half twee vertrekken en was des avonds in Brussel terug, waarna hij alles met Vital Malescot regelde, die zich reeds den volgenden morgen vroegtijdig op weg moest begeven en op den loer gaan liggen te midden der eeuwenoude bouwvallen op eene plaats, dien René Morlant, wiens persoonsbeschrijving gemakkelijk te geven was, bepaald moest voorbijkomen.

René Morlant vertrok van de zuiderstatie met den trein van tien uur.

Hij had natuurlijk geen reden om voor eenigen overval beducht te zijn, maar uit een gevoel van voorzichtigheid, hetwelk zich verklaren laat door de zending, welke hij op zich genomen had, ging hij nooit uit zonder een revolver bij zich te steken. Daar hij wist dat hij een eind weegs te voet moest afleggen had hij ook een stok medegenomen.

Te Loth uitgestapt, was hij niet weinig verwonderd daar zooveel bedrijvigheid te zien en bracht hij een groot uur door met het bezichtigen van de groote spinnerij, welke daar ter plaatse bestaat. Men kan zich voorstellen hoezeer dit onverklaarbaar uitblijven den parijschen bandiet moest bevreemden, die te midden der bouwvallen van Beersel in hinderlaag lag, om den advocaat op die eenzame plaats verraderlijk het leven te benemen.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 15]

Onze gravures.

De gravin van Egmond.

Het was op 5 juli 1568 dat de graven Lamoraal van Egmond en van Hoorn te Brussel op de Groote-Markt werden gehalsrecht. Het laatste woord over het proces, dat de onthalzing van den held van Gravelingen en St. Quintyn ten gevolge had, is zeker nog niet gezegd, al heeft wijlen de procureur-generaal de Bavay daaromtrent veel belangrijks in het licht gegeven, dank zij het manuscript dat, volgens een testament van Leclercqz te Bergen, had moeten verbrand geworden zijn.

Procès du comte d'Egmont et pièces justificatives, d'après les manuscrits originaux trouvés à Mons, besloeg drie deelen en bevatten het enquest door Vargas en Delrio opgenomen; de verdediging opgesteld en geteekend door de raadgevers van den beschuldigde; eindelijk de memorie, die Egmond zelf in zijne gevangenis had geschreven, en die enkel bij extrakten, bij Foppens, gekend was; verder nog een aantal bescheiden, die nergens anders dan bij Leclercqz te vinden waren.

Zonder deze stukken had men nooit het proces kunnen herzien; men bezat documenten betrekkelijk den staatkundigen kant van het rechtsgeding van Egmond, doch niet die aan gaande andere punten, die echter eene hoogst belangrijke rol daarin vervullen, en dat waren juist die welke te Bergen gevonden, door Leclercqz ten vure veroordeeld, doch op last van den minister van justicie teruggenomen, en door den procureur-generaal de Bavay openbaar gemaakt werden.

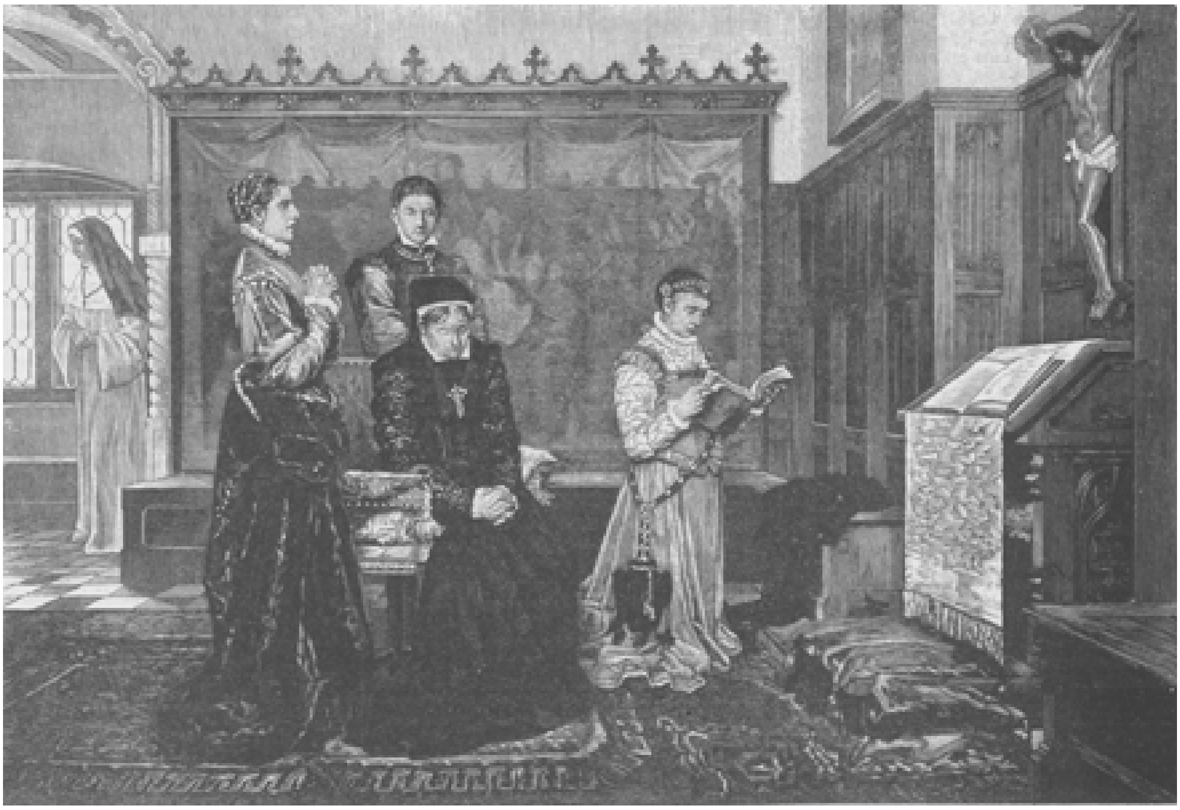

DE GRAVIN VAN EGMOND, NAAR E. SEELDRAYERS.

Is nu de proceduur van Egmond teenemaal hermaakt en herzien? Volgens de Bavay, ja en blijkt daaruit de volledige onschuld van den graaf; anderen zijn zoo welwillend niet, en zich op het koninklijk standpunt van destijds plaatsende, houden zij Egmond voor wel plichtig aan wet- en majesteitsschennis. Wat de documenten, opzichtens het proces van Hoorn betreft, die tot een ander rechtsgebied behoorde en wiens zaak afzonderlijk onderzocht werd, deze zijn voor als nog niet bekend, zegt Bavay.

Men weet dat Alva den 22 augustus 1567 te Brussel aankwam. Die komst had den slimmen en meer dan voorzichtigen Zwijger het land doen verlaten. Alvorens heen te gaan,

had hij Egmond, de ziel en het hoofd van het leger, te Willebroek gezien en, waar of niet waar, zeer kenmerkend was het einde van hun gesprek, dat blijkbaar niet tot eene overeenstemming van gedachten geleidde, want Oranje ging heen, tegen den zin van Egmond, en Egmond bleef, tegen den zin van Oranje.

'Vaarwel, prins zonder land!' zegde Lamoraal.

'Vaarwel, graaf zonder hoofd!' antwoordde Willem, en de laatste voorzegging werd weldra waarheid; want Egmond en Hoorn werden den 9 september aangehouden, bij het verlaten der zitting van den Staatsraad, in welken men het plan der forten van Diedenhoven en Luxemburg onderzocht had.

Beiden werden naar het kasteel van Gent overgebracht, deze in een rosbaar, gene op een wagen, onder geleide van een regement voetvolk, twee kompagnieën arquebusiers te paard en drie kompagnieën lichte ruiterij.

Het is zeker dat de hertog van Alva hier èn de privilegiën van Brabant, èn die van het Gulden Vlies schond, aangezien de aangehoudenen ridders dezer hooge orde waren. Gansch dit proces, gansch die voorloopige gevangenis werd overigens door willekeurigheid gekenmerkt, en het was of de dood der twee edelen reeds van voor lang besloten was.

De echtgenoote van Lamoraal van Egmond was eene prinses Sabina van Beieren, zuster van den keurvorst Frederik van den Pfalz; zij had al gedaan wat er mogelijk was te doen, om haren echtgenoot van het schavot te redden. Tevergeefs; het vonnis werd met eene onverbiddelijke strengheid voltrokken en de goederen van den gehalsrechte werden verbeurd verklaard.

De edele weduwe van elf kinderen verwijderde zich, na de strafuitvoering, in het klooster van Ter Kameren, waar zij lang in stilte en vrome afzondering leefde, beklaagd door allen die haar kenden en haar zagen lijden. Acht jaren waren er sedert den vreeselijken dag heengesneld, dat Egmonds bloed te Brussel door den beul vergoten werd, toen de koning aan Sabina van Beieren een deel harer goederen teruggaf, na den dood verbeurd verklaard.

Nu keerde zij, de weduwe, naar haar hotel te Brussel terug, waar zij met haren gemaal zooveel gelukkige dagen gesleten had. Zij ging het eerst naar het bidvertrek des dierbaren doode, en hare aanwezigheid aldaar was gewis een treffend oogenblik voor den kunstenaar, die het ons aanschouwelijk heeft gemaakt.

Eenvoudig, doch grootsch is de houding der weduwe, nog altijd in haar rouwgewaad. Het hoofd is gebogen, de handen zijn saamgevouwen op de knieën. Rondom haar staan drie harer kinderen: haar zoon Philippe, die later in Frankrijk oorloogde, hare dochters Leonore en Christina, welke eerste graaf Georgius van Hoorn en de jongste Karel van Mansfeldt huwden.

Wat den schilder betreft, die deze treffende bladzijde op het doek bracht, deze is hier te lande weinig bekend; hij is niettemin een Belg, die geruimen tijd in Munchen, onder leiding van Strählhuber en in Dusseldorf, onder die van Sohn en von Gebhard, studeerde, om eindelijk naar Brussel terug te keeren. Wat de schilderij betreft, deze hoort aan het belgische gouvernement toe, die haar te Philadelphia tentoonstelde.

De oudste broeder.

Wij zijn aan het zeestrand, waar voor den opmerkzamen schilder zooveel eenvoudige, geestige en indrukwekkende tafreeltjes zijn op te vangen. De twee broeders zijn samen ter vischvangst gegaan en het water is sneller opgekomen dan zij verwacht hadden. De kleine heeft er zelfs zijn schoen reeds bij verloren en was slechts in zijnen schik en niet meer bang voor die booze en loeiende zee, toen de oudste broeder hem vaderlijk op den rug had gezet en met hem den terugweg naar het strand insloeg.

Onderbroken serenade.

Gij glimlacht, lezer, bij het zien van die nette en geestige voorstelling der onderbroken serenade? De *dandy* van verledene eeuw, sierlijk getooid, de gepruikte Werther ging aan zijne Charlotte eene serenade brengen van *coeur, bonheur, amour, toujours.* Hij accompagneerde zijn lieflijk refrein met het getjingel der guitaar - en zie, ons dunkt dat boven hem, de vensterblinde een weinig werd opengestooten.

Wie weet of die sluiting, die nu nog maar geeuwt, bij al de zoetluidende tonen, niet hadde beginnen te gapen, ware op dat oogenblik niet een eerlooze dog toegeschoten, die den verliefden zanger naar de wel opgevulde beenen bijt, doch gelukkig nog slechts den langen en waaierigen slip van den jas in stukken scheurt.

Werther is gansch onthutst en geen ander wapen tegen den valschen dog hebbende dan zijne guitaar, klopt hij er den boozen rustverstoorder ongenadig mee op den kop. Gelukkig als de schildwacht, die op den hoek van het huis verschijnt, hem niet voor een inbreker houdt, partij kiest voor den hond en den guitarist eenen kogel in de broek jaagt.

Recht geestig is dit tafreeltje; houding en gelaatsuitdrukking zijn meesterlijk getroffen, zoo als het denkbeeld den fijnen opmerker doet kennen.

Te laat.
Eene schets uit den tegenwoordigen tijd.

Het is een onstuimige herfstavond. Bulderend giert de stormwind door het naakte geboomte, dat deemoedig den kruin buigt, om niet door de kracht van den geweldenaar ontworteld te worden en menschen en dieren trachten zoo ras mogelijk een schuilplaats te bereiken, waar zij tegen zijn geweld beschermd zijn.

Ook in een klein, bijkans onbekend dorpje in het Hartzgebergte heeft de storm zijne rechten doen gelden; want er is geen enkel levend wezen in de straat zichtbaar. Vroeger dan gewoonlijk hebben de bewoners zich te ruste begeven, als om in hunne warme bedden een beschutting tegen het onheilspellende loeien en huilen van den storm te vinden. Slechts uit één huisje aan het einde van de dorpsstraat schemert eenzaam een mat schijnsel door de kleine vensterruiten van een bovenkamer.

Van den kerktoren galmden dreunend tien slagen. De klank drong door in de bleine kamer, welke door een lamp met een groen scherm spaarzaam verlicht werd.

Het vertrek was armelijk gemeubleerd en toch bezat het een zeker onnoembaar *comfort,* dat alleen een welopgevoed mensch aan de door hem bewoonde plaats vermag te geven. Men voelde, dat hier in weerwil van alle behoeftigheid, iemand huisde, die in hooger kringen geleefd moest hebben, en het voornaamste stuk der geheele wandversiering weersprak dan ook dan ook dit vermoeden niet.

Het was het portret van een jonge man in een sierlijk kostuum, de borst met een ordeteeken versierd. Het beeld was blijkbaar door een meesterhand geschilderd.

Geest en verstand straalden uit de groote blauwe oogen, terwijl de lijdende doch vriendelijke uitdrukking van het door een smallen baard omlijste schoon gevormd aangezicht, den beschouwer onwillekeurig aantrok en boeide.

En indien die beschouwer daarna in het kleine vertrek verder om zich heen had kunnen zien, moest hij getroffen worden door het ontwaren van het evenbeeld van het portret in een jeugdig, nauwelijks de kinderschoenen ontwassen man, die voor een met witte gordijnen omhangen ledikant zat en met de uitdrukking van den hevigsten angst het gelaat der daarin sluimerende vrouw gadesloeg. Dat was dezelfde goedige en toch hooghartige blik, hetzelfde hooge blanke voorhoofd, hetzelfde donkere zachtgolvend haar... dezelfde nauw merkbare trek van zielelijden, welke in het gelaat des jongelings, zoowel als in het aangezicht van den man, zijn merkteeken gedrukt had.

Plotseling sprong hij op en boog zich over de zieke, die, door den klokslag gewekt, de oogen opende.

‘Hoe gaat het met u, lieve moeder?... Beter, niet waar, die slaap deed u goed?’

Dat was de dood, die uit de koortsachtig flikkerende, wijdgeopende oogen der zieke, uit de roode vlekken op de ingevallen bleeke kaken sprak, - dat was de dood. Niemand had den jongeling de taal van den dood geleerd - en hij verstond ze toch - maar hij wilde ze niet verstaan.

De zieke glimlachte mat.

‘De slaap verkwikte mij, Max,’ antwoordde zij met zwakke, kuchende stem; ‘hij schonk mij nieuwe krachten; ik geloof, dat ik in het leven zal blijven tot mijn broeder, uw oom komt, Max.’

‘Gij zult leven, moeder, langer, o nog veel langer! Gewis, oom kan elken dag komen..... gij zult genezen; wij zullen nog gelukkig zijn.’

‘Moget gij gelukkig worden, lieve zoon, dat is mijn eenige wensch,’ fluisterde de zieke. ‘Alle geluk moet tot een zekeren prijs gekocht worden. Wel mij, kon ik, de levensmoede, de prijs van uw geluk zijn.’

‘Kan ik gelukkig zijn, moeder, gelukkig zonder u?.....’

De manhaftig teruggedrongen tranenvloed baande zich eensklaps met onweerstaanbaar geweld een doortocht. De jongeling wierp zich snikkende voorover op het bed, brandende tranen droppelden op de uitgeteerde, doorzichtige handen van de zieke..... ach! hoe heet zij ook waren, koelden zij toch den verterenden gloed, dien de koorts in het lichaam der lijderes ontstak.

‘Sta op, lieve zoon, ik smeek het u,’ lispelde de moeder, met inspanning haren arm om den hals haars kinds slaande, ‘laat uw oom u zoo niet aantreffen. Hij bezit een goed hart, o zeker!’ voegde zij er, bijna angstig, bevestigend bij, ‘maar zijn manier van doen is ernstig en koud en geen zachte harmonie doet de snaren zijner ziel trillen. Ontvang hem, den rijken hamburger koopman, met ontzag en eerbied; hij is de rechtschapenheid, de stiptste plichtsvervulling in persoon; wellicht ook maakten de jaren hem weekhartiger dan eertijds toen.....’

Het ratelen van een rijtuig stoorde het gesprek tusschen moeder en zoon. Beiden luisterden toe; onwillekeurig verbleekte de jonkman terwijl de zieke de handen vouwde. Beiden gevoelden dat de beslissing van hun lot met de komst van dien wagen in verband stond. Maar zij moesten zich toch vergist hebben, want eensklaps hoorden zij niets meer. Het was weer stil geworden in de dorpsstraat, alleen het loeien der windvlagen liet zich nog vernemen.

‘Hij komt niet!’ kreunde de zieke, ‘hij laat ‘zijne zuster sterven, zonder hulp, zonder troost... God! wat zal er van u worden, Max, als ik dood ben en oom niet helpt?’

‘Een kunstenaar, moeder!’ sprak de jongeling met vuur; ‘prijzen niet alle inwoners van het dorp, de pastoor en de schoolmeester bovenaan, mijne teekeningen en schetsen; verdiende ik niet reeds eenige klinkende blanke guldens met het portret van den Lindenhofboer en diens vrouw te maken? Een kunstenaar wil ik worden, moeder, gelijk zij wier namen in het prachtige boek staan, dat mij onze goede pastoor met Kersmis schonk, zooals een Rafaël, Correggio...’

‘Kunstenaar!’ zuchtte de lijderes. ‘O mijn zoon, mijn zoon, uwe woorden verscheuren mij het hart en toch kan ik niet over mij verkrijgen de ontwikkeling van het genie in u te

versmoren. Uit den hoogsten bloei der kunst ontspruit dikwerf de duistere waanzin. Ook uw vader... O Max, ik zou rustiger sterven, als ik wist, dat gij op het kantoor van uw oom Thomas Hoveling....'

Zij hield plotseling op: buiten weerklonken voetstappen. Er werd op de huisdeur geklopt en deze geopend. De stem der oude boerin, die een deel van haar behuizing aan de vreemden verhuurd had, werd hoorbaar - een mannenstem antwoordde haar en nu kwam het den trap op naar boven met zwaren, gelijken stap, nu werd de deur der ziekekamer geopend - vast waren de handen van moeder en zoon ineengeklemd, als wilden zij elkander nimmermeer loslaten.

'Martha!'

Het was een stroeve, barsche stem, die dezen naam uitsprak, en toch klonk uit dien toon die eigenaardige trilling, welke dengene die haar verstaat, in één woord meer zegt dan een geheele redevoering. De zieke had ze verstaan. Helderder werd haar blik en zij deed eene poging om den binnentredende hare uitgemergelde hand toe te steken.

'Zijt gij daar, Thomas?..... God zij gedankt! Ik wist het wel dat gij mij niet zoo zoudt laten sterven!'

Had voor een seconde een opwelling van gevoel zich op het stroeve gelaat van den hamburger koopman afgeteekend, zij was het volgende oogenblik weer verdwenen. Met afgemeten stap naderde Thomas Hoveling het bed van mevrouw von Elliot, de moeder van den bedroefden jonkman.

Welk een onderscheid tusschen broeder en zuster!

De zieke, die omstreeks veertig jaar oud kon zijn, scheen door de nadering van den dood als verjongd, bijna aan een jong meisje gelijk. De rijke koopman, die even over de vijftig was, zag er uit als een grijsaard. Kort afgesneden, dun, grijs haar bedekte het hoofd, welks smal, mager aangezicht de kleur had van gele was. De hooge gestalte was ietwat voorover gebogen, maar er kwamen oogenblikken waarin zij zich in hare volle lengte kon verheffen en als uit steen gehouwen scheen: - dan kon dat anders zoo koude en doffe oog flikkeren en bliksemstralen schieten en voor het 'ik wil het' uit zijn mond verstomde alle tegenspraak.

Thomas raakte even de hem toegestoken vingers aan.

'Wind u niet op, Martha,' zegde hij, terwijl hij de hand zijner zuster zachtkens op het dek nederlegde; daarop liet hij zijn oog onderzoekend door het vertrek weiden. Zijn voorhoofd fronsde zich toen zijn blik op het portret aan den wand viel en zich daarna op den jonkman vestigde, die dezelfde trekken had.

'Is dat uw zoon, Martha? Hoe is uw naam?' wendde hij zich tot den jongeling.

'Ik heet Max von Elliot, oom,' antwoordde de jongeling bescheiden maar vast.

'Max von Elliot!' herhaalde de koopman met een zekeren spottenden klemtoon op het woordje 'von'; 'waarom een "von" bij zulk een omgeving? Gij hadt verstandiger gedaan den adellijken titel af te leggen, Martha, toen uw echtgenoot stierf - arme adel - ik heb een sjouwerman in Hamburg, die heet "von Hold"; het is belachelijk; maar ja, de titel was eigenlijk de lokspijs, dien Satan u in der tijd als aas voorhield.'

De zieke richtte zich overeind.

'Thomas!' sprak zij, en hare stem klonk plechtig; 'nooit heb ik den stap berouwd, dien ik deed, en mijn hart klopt van verrukking bij de gedachte weldra weer met hem vereenigd te zijn, die naast mijn Max het geluk mijns levens was. Slechts één ding

maakt mij het scheiden van deze aarde zwaar: ik zou u zoo gaarne verzoend zien, mijn kind zoo gaarne bezorgd weten. Thomas, beiden hangen van u af.'

'Daarom kwam ik van Hamburg. Ik ontving uw brief juist toen ik gereed stond om naar Londen te vertrekken, ten einde een contract van koffielevering te sluiten. Ik liet de zaak aan mijn procuratiehouder over en reisde terstond af naar hier. Ik ben zooeven aangekomen, liet het rijtuig achter bij de herberg waar ik nachtlogies besteld heb - ik meende eigenlijk morgen weer af te reizen, maar.....'

Hij voleindigde niet; des te welsprekender echter was de stomme blik, dien hij op de stervende wierp; Martha ving dien op.

'Geen twee dagen meer, Thomas!' zegde zij veelbeteekenend.

'Ach! moeder, spreek zoo niet, gij verscheurt mij het hart!' riep Max; 'niet waar, oom, mijne moeder zal genezen, nog lang in het leven blijven?'

'Zoo lang er leven is, is er hoop,' antwoordde de koopman ernstig en kort, 'in Gods hand berust alles.'

De jongeling zuchtte. Deze woorden, op koelen, onverschilligen toon geuit, vonden geen weerklank in zijn hart.

'Ga naar uw kamer, Max,' zeide de zieke met hare zachte stem. 'Gij hebt behoefte aan rust, - drie nachten achtereen waakte hij aan mijn bed - oom zal u een uurtje bij mij vervangen, ik moet hem alleen spreken.'

De jongeling verwijderde zich gehoorzaam.

'Zet u hier bij mij neder, Thomas,' verzocht de zieke met matte stem, 'wees niet meer boos op mij, vergeet, dat ik u leed heb aangedaan.'

De koopman trok een stoel met biezen zitting voor het bed zijner zuster en zette er zich op neder.

'Het is wel wat laat, dat gij deze woorden tot mij richt, Martha,' sprak hij in zijn korten toon, die echter ditmaal vriendelijker klonk; 'moest het zoo ver komen, eer uw trots zich buigde en gij den broeder, die u dood of verdwenen waande, eenig teeken van leven gaaft?'

'Ach! Thomas, het was geen trots, geen hoogmoed, geloof mij....'

'Noem het dan valsche schaamte,' viel de koopman haar in de rede.

'Ook dit niet, Thomas; het was de vrees, dat gij de nagedachtenis mijns geliefden echtgenoots, die mij in de eeuwigheid voorging, zoudt verguizen, - o! het is gewis zijne schuld niet, dat gij mij zoo vindt, maar wie vermag de slagen van het noodlot weerstand te bieden?'

'Noodlot! - Ieder mensch draagt zijn lot in zijn hoofd en zijne armen,' gromde de koopman. 'Overigens is uwe vrees ongegrond; voor dooden heb ik niet te zorgen; gij echter leeft, uw zoon leeft en ik wil beproeven....'

'Ik voor mij behoef niets meer.' De zieke glimlachte weemoedig. 'Zeer goed verstond ik uw blik van daar straks; mijn levensloop spoedt ten einde, maar voor mijn kind, voor mijn Max, doe ik een beroep op uw broederlijk hart; verstrek den jongeling, die weldra een wees zal zijn, tot vader.'

'Als de jongen goed oppast, zal hij een ervaren koopman worden; ik wil hem bij mij nemen. Mijne echtgenoote stierf vroeg; ik heb een zoon, het toonbeeld van een koopman, streng van beginselen en vlijtig; Wilhelm telt twintig jaar, aan hem moet Max een voorbeeld nemen. Een goede huishoudster, juffrouw Betty, bestuurt mijn huishouding. Gij kent mijne geaardheid van vroeger: alles moet bij mij stipt op de minuut gaan; ik duld niet de geringste onregelmatigheid; gij kent ook uw zoon, ik vrees, dat uwe weekelijke opvoeding hem bedorven heeft; hij zal zich moeielijk in deze levenswijze kunnen schikken..... hij zal echter wel moeten.'

‘Zijn hart is goed, broeder; behandel hem slechts met liefde, en gij vindt hem tot alles bereid maar liefde is voor hem even onmisbaar als den bloesemknop de zonnestraal, als het vogeltje het groene loof, waarin het zijn jubelzang laat hooren. Max heeft een teergevoeligen aard; zijn buitengewone aanleg heeft hem reeds den lof van verscheidene bevoegde mannen verworven, hij hoopte’ - de stem der zieke ging tot een zacht fluisteren over - ‘hij hoopte schilder te worden.’

‘Waarom geen koorddanser!’ riep de koopman uit. ‘Dat komt van de verkeerde opvoeding der moeder; rijmelt een jongen met veel moeite een gebrekkig tweeregelig versje bijeen, fluks heet hij een dichter; hij zal een Schiller, een Göthe voorbijstreven, hij is een waar genie; kladt hij een hoofd zonder mond en neus op het papier, dan is hij een tweede Rafaël, een Correggio.....’

‘Ach, broeder, broeder, gij zijt wreed!’

Vast drukte de stervende het hoofd in de kussens.

‘Hongerlijdende kunst,’ ging de koopman warmer wordende, voort, ‘noodlijdende kunst! Hebben wij niet genoeg ellende beleefd aan uw eigen man; hij gaf boeken uit, nu ja, uitmuntend geschreven..... iedereen prees ze hemelhoog..... maar had men ze gekocht, vond ik dan mijne zuster, in overvloed opgevoed, heden zóó weder?’

‘Thomas, hij kampte met den onverbiddelijken dood om hem de uren te betwisten, die hij besteedde om voor mij en zijn kind dag en nacht te werken, tot de pen aan zijn verstijvende hand ontviel; als hij u ooit beleedigde doordien hij mijn hart veroverde..... zwaar heeft hij er voor geboet.’

‘Ja, het waren bittere dagen,’ morde de broeder in gedachten verloren, ‘onze vader en ik hadden u voor den rijken koopman Uldon in Londen bestemd - een firma van den eersten rang. Daar verklaardet gij ons, dat uw hart niet meer vrij was, dat Adalbert von Elliot, de schrijver, uw woord hadt, dat gij zijne vrouw zoudt worden en niets u zou beletten uw woord gestand te doen. De oude heer was sprakeloos van ontzetting: wij hadden den man tot dusverre als niets anders beschouwd dan als een met avondeten en champagne rijkelijk betaalde tijdverdrijver voor onze gasten, als vader, een man die veel in de wereld verkeerde, partijen gaf. Wij wendden ons tot hem zelven, Elliot wierp ons de volle goudbeurs voor de voeten en den volgenden ochtend waart gij met hem verdwenen.’

Thomas Hoveling maakte eene pauze - men hoorde de zieke zacht weenen.

‘Het was de nagel aan vaders doodkist,’ nam de koopman eindelijk weer het woord op: ‘gelijk gij weet, leed hij reeds vroeger aan aanvallen van zwaarmoedigheid, die hem soms te midden van het vroolijkste gezelschap overvielen. Die vlagen namen na uwe vlucht sterk toe, tot hem op zekeren dag een beroerte trof en hem van de spraak beroofde. Tevergeefs poogde ik zijn laatsten wensch te raden - angstig stamelde hij onverstaanbare woorden; het was alsof een geheim op zijne ziel drukte, maar hij nam het mede, in het graf. Nog kort voor zijn dood had hij u onterfd en mij verboden ooit naar uw verblijf onderzoek te doen; ik zou het ook niet gedaan hebben, gij waart voor mij verloren.’

‘O menschelijk vooroordeel!’ lispelde Martha smartelijk: ‘hadde mijn echtgenoot het vermogen geërfd zijns vaders, den markies de Garsay gelijk deze zich noemde, en hetwelk een ellendeling, dien hij vertrouwde, hem ontstal, gij zoudt u gelukkig geacht hebben, Adalbert zoon en broeder te noemen. Maar laat ons daarover zwijgen; ik voel het, mijne krachten raken uitgeput. Broeder, kan ik gerust sterven?’

‘Ja; wat in mijn vermogen is, wil ik doen; het verdere is de zaak van uw zoon. Gij kent hem en mij.’

Zonder veel omwegen, duidelijk en eenvoudig als het sluiten van een overeenkomst, was deze zaak afgehandeld.

De zieke wees op een kistje, dat op de tafel naast haar bed stond.

'In dat kistje vindt ge alle papieren,' sprak zij, 'de trouwacte, die in Amerika opgemaakt is, waarheen wij de wijk namen, om den eersten storm te ontgaan - zij staat op naam van Martha Hoveling en Adelbert von Elliot, markies van Garsay; de gehoorteacte van onzen zoon....'

De koopman stond op en nam het hem aan gewezen kistje onder den arm, haalde daarop

een rolletje geld uit zijn zak en legde dit op het bed der zieke met de woorden:

'Hier zijn vijftig thaler, als gij soms het een of ander mocht noodig hebben; ik keer naar het logement terug, want ik heb nog eenige gewichtige brieven te schrijven,..... morgen vroeg kom ik terug; ik zal ook met uw doctor spreken; misschien was een verandering van woning gewenscht.'

'Neen, laat mij hier rustig sterven, broeder; ik voel het, mijn leven spoedt ten einde,' fluisterde de zieke.

Het binnentreden van Max onderbrak het gesprek tusschen broeder en zuster.

DE OUDSTE BROEDER, NAAR E. RUDAUX.

'Mag ik bij u komen, moederlief?' sprak hij. 'Elke minuut, welke ik van u gescheiden ben, schijnt mij eene eeuwigheid toe.'

'Kom nader, Max,' morde de kranke, 'uw oom Thomas Hoveling wil u tot vader verstrekken, wanneer God mij van uwe zijde roept; niet waar, gij zult hem eerbied en liefde betoonen.'

'Den broeder mijner moeder zal ik in alles onderworpen zijn!' antwoordde Max.

De oom reikte hem de hand. 'Ik hoop dat wij elkander verstaan zullen, Max; de spreuk van den hamburgschen koopmansstand luidt: stipt eerlijk, veel doen, weinig

praten. Gij zult bij mij als leerling in de zaak komen; wat gij aan handelskennis te kort komt, moet

gij door vlijt en ieverige studie in uwe vrije uren trachten aan te leeren.'

'Moeder! ik een koopman?'

De toon, waarop de jonkman deze vraag tot zijne moeder richtte, sneed haar diep door het hart.

'Max, het is de wensch van uw oom. Gij zult rijk worden, geacht, gelukkig.....'

'Gelukkig!' herhaalde Max, 'gelukkig?'

ONDERBROKEN SERENADE, NAAR G. DOUTE[N].

'Gelukkig!' bevestigde de oom. 'Ik ken meerderen van die kortzichtige menschen, wie de gedachte aan balen koffie en vaten traan een gruwel was en die zich thans gelukkig achten, en hunne balen en vaten niet zouden willen verruilen tegen de lauwerkransen van schilders of dichters; maar het is beter, dat wij de zaak nu dadelijk afmaken. Dat ik het goed met u voor heb, zult gij, hoop ik, leeren inzien; wilt gij er mij de hand op geven, dat gij uw best zult doen, een goed koopman te worden; wilt gij u aan de bij mij bestaande huishoudelijke en kantoorregeling onderwerpen en een goed vriend en neef voor mijn zoon zijn?'

Een blik op de moeder, die als smeekend de handen gevouwen had, besliste. 'Ik zal het beproeven, oom,' antwoordde Max met vaste stem; 'ik zal het beproeven;

alles wat de menschelijke kracht vermag, wil ik inspannen, om te volbrengen wat gij van mij verlangt.

(*Wordt vervolgd.*)

Schetsen uit Brazilië
Uit een reisboek.
(*Vervolg.*)

De Indianen, die gedanst hadden, waren nu even nieuwsgierig om te zien hoe de Europeanen aan den dans te werk gingen: Esperanca en Laudigari drongen er op aan dat zij ook eens zouden dansen. Mevr. Agassiz gaf den arm aan een der medereizigers en begon te walsen, tot groot vermaak der aanwezigen.

De vrouwen kwamen zoo dicht mogelijk bijgetreden en riepen soms als om de dansers aan te moedigen: *muito bonito, minha branca, muito bonito!* heel goed, mijn blanke, heel goed! ‘'t Was, zeg de reizigster, of ik droomde: het heldere vuur dat zijn rosachtigen gloed op het rieten dak en de wanden der gaanderij wierp; het hevig verlicht, schilderachtig achtervertrek; de neergehukte Indianen, zoo mannen als vrouwen, met hunne gezichten die van vreugde tintelden: dit alles wentelde met mij in eene wilde beweging rond.’

Lang nadien toen de reizigster reeds in hare hangmat lag, half wakend en half slapend, hoorde zij nog de viool klagen, de Indianen dansen - en bij dit vernam zij buiten het sombere gezang van zekeren nachtvogel en het ijselijk geschreeuw der brulapen. Voorwaar geen plezierig accompagnement!

Toen de Indianen den volgenden avond weer zoo'n vertooning verlangden, was de dans echter veel wilder, ten gevolge het drinken van caxaça, een verhittenden drank.

Wat het godsdienstig gevoel bij deze Indianen betreft, dit is soms innig en diep; zij zijn katholiek, doch er zijn hier en daar nog altijd mengsels van heidensche gewoonten in hunnen eeredienst. Zoo had de reizigster de moeder van Esperanca in den hoek der kamer, die zij betrok, zien knielen voor een kofferke, kruisteekens maken en eindelijk met andere vrouwen een eigenaardigen dans zien uitvoeren.

Toen zij aan Esperança de reden daarvan vroeg, deed deze het geheimzinnige kofferke open en liet een ruw bewerkte Maria-beeltenis zien, in een ruwen lijst gevat, verder eenige leelijk gekleurde printen en kaarten. Op het feest van O.L.V. van Nazareth, en na ter bedevaart gegaan te zijn in de naburige stad, Villa-Bella, voerde men rond het gezegde heiligdom gemelden dans uit, die, zoo als wij zegden, eene overlevering van heidensche gebruiken was.

Zoo lang die landstreek met uitgestrekte bosschen overdekt is, en wier toegang schier tot de onmogelijkheden behoort, zal zij volgens denk wijze der schrijfster, hare rijkdommen niet naar wensch kunnen benuttigen. Ook is de dag nog verre wanneer de stoombooten, in gestadige vaart, de prachtige rivier of beter gezegd rivieren, zullen doorklieven; dat die weelderig rijke landstreek al hare schatten aan de beschaafde landstreek zal kunnen meededen.

Op de grenzen tusschen Brazilië en Peru ligt Tabatinga, dat een militaire post moet verbeelden. Die post was echter niets meer te dien tijde, dan een leemen hut die tot wachthuis diende, en twee of drie kleine kanons die op de rivier uitzien; eindelijk een half dozijn soldaten, die in de lommer liggen te luierikken. De stad is even armzalig; 't zijn tien of twaalf oude en verzakte huizen, die rondom een plein liggen.

De plaag van Tabatinga, zijn overdag de piums en bij nacht de muskieten. In den omtrek van die kolonie groeit de tucum, de boom van wiens vezels een aantal nuttige voorwerpen worden gemaakt, zooals hangmatten, vischnetten, enz.

Verder dan Tabatinga vaarden destijds de Braziliaansche stoombooten niet; daar sloegen zij hunne ladingen op de peruaansche booten, en wederkeerig, over.

In de maand september was de reizigster te Teffé, de schilderachtigste en tevens aangenaamste nederzetting, die men op de Amazone vindt. De huizen zijn er uit leem saamgesteld, met schaliën of varen gedekt en de muren wit gekalkt. Meest al de huizen hebben een boomgaard met oranjeboom en en palmen, en achter het dorp strekt zich een heuvelig landschap uit. Op den top verheft zich een prachtig bosch; op de hellingen graast het rundvee. Aangezien het schildpaddenvleesch het voornaamste voedsel is der bewoners, heeft ieder huis ook een vijver in den boomgaard, waarin altijd een voorraad van deze dieren leeft.

Men vindt in deze gewesten veel alligators, veel ander wild gedierte en onnoemlijk veel insekten. Aan eten ontbreekt het den Indianen, in deze gezegende natuur, nooit. Aan geld hechten zij weinig of geen waarde. Hebt ge iemand kunnen vinden, die u wil dienstbaar zijn, behandel hem dan goed en vriendelijk; daardoor zult gij hem meer aan u verbinden dan door een hoog daggeld.

Mevr. Agassiz zegt dat het voor haar eene weelde was 's morgens vroeg de hoogte te beklimmen en van daar de zon te zien opgaan. Prachtig was het om te zien, als de eerste stralen der zon beneden over de groep huisjes op de breede rivier en haar glinsterend water heenschoten. Het bosch zelf was alsdan vol leven: de insekten gonsden, de sprinkhanen piepten, de papegaaien kakelden en sjawelden, en in de verte hoorde men de apen, in het dichtgesloten woud, brullen.

Dichterlijk zijn ook de avonden, die in deze streek zoo doodsch rustig zijn. Op den oever vindt men soms eene groep Indianen, die een groot vuur hebben aangelegd en hun avond-eten gereed maken. Dit laatste bestaat uit gezouten visch, dien zij op het vuur roosteren. De groep, waarvan de schrijfster spreekt, had een kleinen voorraad schildpadden ter markt gebracht, bleef nu den nacht over, om den volgenden dag weer naar de eenzame bosschen terug te keeren.

Wat recht wonderlijk mag gezegd worden, is de tact, welken de negers aan den dag leggen om te weten waar schildpadden, alligators en een aantal vogels hunne eieren in het zand of in het rivierslijk verborgen hebben. De neger loopt over het oeverzand en 't is of hij in de teenen een zintuig heeft, want eensklaps staat hij stil en dáár waar hij stilstaat, zal hij weldra iets uit het zand ophalen, al liggen de eiers dan ook soms 8 of 10 duim diep.

Wat de visscherij betreft, deze wordt niet met net of angel, maar met spies, pijl of harpoen gedreven, tenzij de kreeften, die met het net letterlijk tot eenen hoop worden bijeengetrokken, zoo talrijk vond men ze op zekere aangewezen plaats. De overige visschen worden, indien zij groot zijn, geharpoeneerd of gespiesd; de kleinere worden met den pijl doorboord.

Wat is eene *sitio?* Eenige wijd en zijd in het bosch verspreide hutten. Zoo'n *sitio* bezocht men in october, op den westelijken oever der Rio-Negro. Ook hier waren de huizen in leem opgetrokken; doch nabij deze waren loodsen gebouwd, waarvan eene zondags tot kapel werd ingericht. Tegen een sierlijken wand, uit palmboomblaêren gemaakt, werd dan het autaar opgeslagen, en grove printen, de H. Maagd en de Heiligen voorstellende, werden daar opgehangen.

Het blijkt wel uit het door ons gevolgde verhaal, dat die landelijke bevolking katholiek is.

Het klimaat is in deze streken zoodanig dat er tusschen een en vier ure geen levendige ziel buiten komt of liever gezien wordt; want iedereen plaatst zijne hangmat alsdan in een lommerig hoekske van het bosch, om daar te luierikken totdat de gloeiende hitte voorbij is. Dat *dolce far niente* wordt door de schrijfster zeer levendig voorgesteld, evenals de plechtige maaltijd, welke ter gelegenheid van het bezoek van een hoog geplaatst ambtenaar, der indiaansche *senhoras,* arme vrouwen, werd aangeboden.

Toen de hooge gasten gedineerd hadden, namen die arme vrouwen hunne plaats in en het waren de braziliaansche heeren zelven, die de rol van tafeldienaars op zich namen. Men schonk aan de vrouwen wijn, men gaf haar van de lekkerste spijzen - want de groep hooge bezoekers had eenen kok bij zich, en zelfs alle noodige tafelgerief. Het gebruik daarvan ging echter niet; met vorket en lepel spelen, was iets dat de dames tegenstond, en 't was *gaudeamus* toen men haar zegde: ‘Eet met de vingers, zoo als gij dit gewoon zijt.’ Wel is waar kunnen de Indianen, die in de nabijheid van druk bevolkte en dus meer beschaafde plaatsen wonen, met lepel en vorket omgaan, doch zij gebruiken dit gereedschap liever niet dan wel.

Na den maaltijd zou er gedanst worden. Ook hier, zooals in de hut van Esperança, was er iets primitiefs in den dans; doch men was toch in een meer beschaafden kring. Voor orkest had men twee violen en een fluit; de dames waren in 't wit, hadden een roos of een jasmijntakje in het haar en sommigen droegen gouden oorhangers en eene gouden ketting om den hals.

Eene fijne opmerking wordt door de schrijfster gemaakt, opzichtens den dans in het algemeen: de vrouw blijft onder het dansen kalm; geen glimlach zweeft om hare lippen, geen de minste coquetterie teekent zich op het gelaat of in gebaren bij haar af. De man integendeel doet al wat hij kan om aanlokkelijk te zijn. Hij doet alsof hij met de angelroê vischt, eindelijk beet krijgt en liet meisje als een visch tot zich trekt. Het is, ook de man, die de castagnetten klepperen doet. Bij de negers, waar men den dans gaê sloeg, was het integendeel de vrouw, die den man scheen aan te trekken; hier nog was de dans betamelijk, doch bij de negers was hij wel eens stootend voor eene beschaafde europeesche vrouw.

Men danste op hooger genoemden feestdag tamelijk laat in den nacht; als de danseressen vermoeid waren, gingen zij een oogenblik in de hangmat liggen en deden een dutje, waarna zij opnieuw, en met vernieuwden moed, aanvingen.

(*Slot volgt.*)

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

XV.

De gelofte, welke Anna Pechel aan Hector Valenson gegeven had, van zoodra het haar mogelijk was eenige dagen op het kasteel van Touy te komen doorbrengen, week den verminkte geen minuut uit de gedachte. Aanvankelijk had het hem verheugd die goede vrouw, die aan zijne familie zoo verkleefde dienstmeid, weer te zien, die hem zoo vele herinneringen uit zijne kinder- en jongelingsjaren in het geheugen terugriep. Maar wat hem vooral levendig deed verlangen haar te zien weerkeeren,

was dat hij er op rekende van haar stellige inlichtingen te zullen bekomen omtrent den zoogenaamden burggraaf de Monaville, die, naarmate hij beter in zijn verleden meende te zien, hem zoodanig bezighield dat hij nacht en dag peinsde over de straf, die hij hem, dank zij de medewerking van René Morlant, zou opleggen.

Hoe meer hij nadacht over den samenloop van omstandigheden, die de tante van Claude Pechel in zijn huis gevoerd hadden, des te meer zag hij daarin de leiding der Voorzienigheid, die, na hem een der slachtoffers van den eerloozen spion te hebben doen zijn, gewild had, dat hij het werktuig zijner gerechtigheid hier beneden zou worden.

Terwijl hij met die gedachten vervuld was, kwam er een telegram van den advocaat, hetwelk Jean Rotentout naar Brussel ontbood met de eenvoudige verklaring, omdat men hem daar noodig had. Het gemis van zijn getrouwen bediende deed den heer Valenson des te meer naar de tegenwoordigheid van Anna Pechel ten zijnent verlangen en Rotentout ontving in

last een paar uren te Charleville stil te houden om haar aan te sporen ten spoedigste naar het kasteel te komen.

Men oordeele over de vergenoegdheid van den ongelukkigen verminkte, toen hij nog in den avond van dien zelfden dag de oude vrouw zag verschijnen, die, naar zij zeide, hem geen enkelen dag had willen laten wachten, dewijl hij haar de vriendschap en de eer aandeed haar zoo dringend uit te noodigen.

Den volgenden morgen stond de heer Valenson er op, dat zij met hem het ontbijt zou gebruiken en betuigde hij haar, dat het zijn oprechte wensch was, dat zij voortaan bij hem bleef wonen, om zijn huishouden te besturen, welk voorstel haar blijkbaar veel vreugde scheen te veroorzaken.

‘Hoe is het in 's Heeren naam mogelijk!’ riep zij de handen in elkander slaande uit. ‘O! het leven! het leven, dat is toch een aardig iets!..... Ik, die u opgepast heb, toen gij nog zeer klein waart, ik zal nu, op vier en zestig jarigen leeftijd, na twee mannen en met hen tal van verdrietelijkheden gehad te hebben, de eer hebben u..... u..... kom, ronduit gesproken, u te behandelen als waart gij een der kinderen, die de goede God mij niet geschonken heeft. Ach! wat gaat het toch wonderlijk toe in onze arme wereld..... Welnu! ziedaar, mijnheer, geen grooter geluk kan mij overkomen, dan dat wat gij mij door dit voorstel aandoet. Gij hebt mijne wenschen voorkomen.’

Deze welgemeende, naïeve woorden drongen door tot het hart van den verminkte, die moeite had zijne aaadoening te verbergen. Hij drukte Anna's hand met warmte terwijl hij zegde:

‘Het blijft dus bepaald, gij zijt hier voortaan ten uwent..... En ik twijfel er niet aan,’ voegde hij er bij, ‘of gij zult u met Jean goed verstaan.’

‘Zeer zeker, mijnheer; alleen met de vrouwen heb ik soms onaangenaamheden gehad in mijne verschillende diensten. Wat mijnheer Jean betreft, deze bevalt mij; ik heb hem onmiddelijk beoordeeld naar de voorkomendheid, die hij mij betoonde, toen ik den trein gemist heb; en men zal niet beweren, dat het niet welgemeend was van hem..... op mijn leeftijd.... dat moet bij hem uit een goed hart voortkomen.... Ik heb hem in mijne gevoelens dan ook nummer een gerangschikt en ik verzeker u, dat wij overeenstemmen zullen als twee fluiten.’

Nadat Hector Valenson eene wijl met Anna Pechel had zitten praten, was hij het spoedig met zich zelven eens welk middel hij zou aanvatten, om van haar oprechte en nauwkeurige inlichtingen te bekomen betreffende haar neef Claude Pechel.

Hij nam den schijn aan als was hij verlangend te vernemen wat er met haar gebeurd was sinds zij den dienst zijner ouders, ten gevolge van hun overlijden, verlaten had. Hij luisterde derhalve, met bewonderenswaardig geduld, maar de eindelooze bijzonderheden, waarin zij trad omtrent de lieden bij wie zij gediend had tot aan haar trouwdag en vooral omtrent den Engelschman, die haar bij zijn dood een legaat van tienduizend franken vermaakt had.

In dat lange relaas sprak zij slechts ter loops van hare beide mannen, en dit op den toon van een vrouw, aan wie dit punt niets aangenaams herinnert. Hector wachtte zich wel haar op die ledigte in haar verhaal opmerkzaam te maken, bij voorbaat overtuigd, dat hij er later niets bij verliezen zou.

Na het middagmaal, knoopte hij volgenderwijze weer een gesprek over dat onderwerp met haar aan:

‘Uwe woorden van heden morgen, Anna, treden mij weer voor den geest... Ja, het leven is wel wonderlijk en vol toevalligheden en als gij die Pechels te Sillery niet waart wezen bezoeken, zoudt gij thans niet hier zitten, zoo dicht bij hen, dat gij hun een bezoek kunt gaan brengen als gij wilt, zonder zeer lang uit te blijven..... Gij moogt hen zelfs uitnoodigen hier op Touy te komen, ik geef u daartoe gaarne verlof.’

‘Ik!’ riep de oude vrouw uit, terwijl zij driftig opstond en de handen op de heupen zette; ‘ik zou met dat volk omgaan! o! het lijkt er niet naar. Als ik onlangs bij hen geweest ben, dan was ik er wel toe gedwongen. Ik moest nog eenige geldelijke aangelegenheden met hen regelen betreffende de nalatenschap van mijn eersten man en zij hebben het mij daarbij zeer lastig gemaakt. Het is een slechte familie, mijnheer Hector, een slechte familie, over het algemeen.’

‘Maar ik hoop toch, dat degene, dien gij het eerst getrouwd hebt, daarop een uitzondering maakte.’

‘O neen! hij vereenigde in zijn persoon de zeven hoofdzonden en nog tal van anderen. Maar hij was koetsier en ik keukenmeid, en ziet gij, die koetsiers zijn geslepener dan de andere bedienden. Ik heb zes jaren met hem geleefd, die mij ongetwijfeld voor het vagevuur zullen bewaren, daar het is, of dat ik er in geweest ben. Eindelijk heeft hij mij als weduwe laten zitten, doodarm en met een kind ten mijnen laste.’

‘Zoo! hebt gij een kind gehad?’

‘Ja en neen.... ik zal het u eens uitleggen...’

XVI.

Anna Pechel dacht eenige oogenblikken na, nam een snuifke en ving aldus aan:

‘Christoffel, zoo heette degene, van wien de goede God zich gewaardigd heeft mij tijdig te bevrijden, Christoffel, zeg ik (wij bewoonden toen Montmédy) keerde op zekeren dag van Sillery terug, een kleinen, tienjarigen jongen medebrengende, een zoontje van zijn broeder, die kort te voren gestorven was na eerst zijne vrouw verloren te hebben: Christoffel leidde een slecht gedrag, had een slecht karakter maar een goed hart, gelijk men wel meer ziet. Hij had medelijden gekregen met den kleinen wees en daar hij mij keude, wist hij dat ik er nog meer medelijden mee zou gevoelen dan hij; hij stelde mij dus voor het ten onzen laste te nemen en ik aarzelde geen oogenblik om daarin te bewilligen, want Claude had zulk een lief gezichtje, zulke innemende manieren en zoo veel geest, dat men zich op het eerste gezicht aan hem hechtte. Hij had ook goed op school geleerd: hij schreef als een engel en las in welk boek ook even vlug als een pastoor de mis leest. Maar zie, weinige maanden na die aanneming sterft zijn oom en ik blijf met den jongen zitten.’

‘Het was voor u een groote troost dat gij dat kind hadt,’ viel Hector haar in de rede.

‘O! ik had in het geheel geen behoefte aan troost,’ hernam de weduwe; ‘maar toch moet ik zeggen, dat ik blijde was den kleine bij mij te hebben; ik had er mij sterk aan gehecht en hij hield ook veel van mij, dat moet ik erkennen. Maar hetzij hij omgang gekregen had met slechte kornuiten, of dat hij van nature zelf slecht was, hij veroorzaakte mij alras verdriet. Ik deed hem achtereenvolgens op verschillende ambachten zonder dat hij iets noemenswaardigs leerde, hoewel hij in staat was alles te leeren. Ik ging overdag uit werken, daar ik om den jongen in geen vasten dienst kon gaan. Ik woonde destijds te Nancy. Een mijner kennissen, keukenmeid op een kasteel in de nabuurschap, eenige dagen op reis moetende gaan voor het innen van

een erfenis, verzocht mij haar zoolang te vervangen; zij keerde uiet terug, waarop mevrouw mij voorstelde om te blijven. Ik bewilligde hierin, te meer daar mijnheer de burggraaf mij zegde, dat hij Claude als groom zou nemen. Dat was zoo veel als zeggen dat hij hem nam om niets te doen; de kleine bracht dan ook het grootste deel van zijn tijd door met zijn neus in alle soorten van boeken te steken, en er waren er een aantal in dat kasteel! Hij leerde zoo vlug en maakte in alles zulke snelle vorderingen, dat hij het zeker zeer ver in de wereld zou gebracht hebben, indien hij zich goed gedragen had; maar op zekeren dag deelde mevrouw mij mede, dat men hem niet langer kon houden. Om mij geen verdriet aan te doen, gaf men mij redenen daarvoor op, die niet de wezenlijke waren, hetgeen ik later te weten kwam. Sinds dat oogenblik heb ik veel verdrietelijkheden om dien jongen gehad!... Maar dat verveelt u en ik ga van wat anders spreken.'

'In het geheel niet, in het geheel niet,' hernam Hector met levendigheid; 'ik ben integendeel zeer verlangend om te vernemen wat er van hem geworden is.'

'Welnu dan! daar stond hij op straat. Hij bleef er niet lang; hij was toen vijftien jaar en buitengewoon sterk en groot voor zijn leeftijd. Een drogist nam hem om zijne kruiden te stampen. Na verloop van zes maanden beweerde hij er evenveel van te kennen als zijn meester en zegde het ambacht vaarwel. Nu werd hij koffiehuisbediende. Een oude heer, wien hij elken namiddag zijn tas koffie bracht, vatte genegenheid voor hem op en nam hem, ziende dat hij bekwaamheden bezat, bij zich om zijne boeken bij te houden; het was een woekeraar, wiens rekeningen tamelijk ingewikkeld waren. Na diens dood leidde Claude een jaar lang een zeer losbandig leven, voorgevende dat de geldwolf hem op zijn sterfbed een groote som gelds geschonken had. Daarna werd hij in dienst genomen door een russischen prins, die hem meenam naar Sint Petersburg; en daar die prins veel reisde, bezocht hij met hem een aantal landen, Engeland, Italië, Duitschland, Spanje en nog vele andere. Toen ik hem weerzag, had ik moeite om hem te herkennen, men zou hem inderdaad voor een voornaam personnage aangezien hebben. Ik heb u heden morgen verteld, hoe ik van dienst op dienst, huishoudster geworden was bij een rijken Engelschman; bij Annecy zag ik Claude na een scheiding van verscheidene jaren terug. Hij was zonder betrekking; ik gaf hem geld. Toen ik mij metterwoon te Bacheru vestigde, kwam hij mij daar bezoeken en toonde zich zeer voorkomend; maar bij een later bezoek werd hij woedend toen hij mij gehuwd vond en zwoer mij nooit meer met zijn bezoek te vereeren. Na den dood echter van mijn man - die gelijk gij weet op zekeren avond op den openbaren weg vermoord werd - verscheen hij weer, bood mij zijne verontschuldigingen aan en kwam herhaaldelijk eenigen tijd bij mij doorbrengen maar altijd vroeg hij mij geld, altijd en altijd.... En op zekeren keer, het was de laatste maal, kwam hij met een zeer leelijken man, met een langen zwarten baard en een gezicht, dat men zonder zijn langen neus, voor dat van een moriaan zou aangezien hebben, zoo bruin was het. Zij bleven slechts korten tijd, maar hun komst was mij duur te staan gekomen. Ik schoot er vijf honderd franken bij in, want ik moet u bekennen dat Claude mij ten laatste vrees inboezemde; hij was somber, afgetrokken, opvliegend geworden; ik had er als een voorgevoel van, dat hij een zonderling leven leidde.....'

De oude vrouw hield op, een gevoel van diepe treurigheid scheen haar te overmeesteren.

'Gij schijnt geheel ontroerd, Anna?' sprak de verminkte deelnemend.

'Dat is zeer natuurlijk, mijnheer Hector: ik had hem lief als was hij mijn eigen kind. O! hij wist iemand zoo goed te betooveren en voor zich in te nemen, dat verzeker

ik u! Ik heb mij zelve dikwijls afgevraagd of het niet mijne schuld was, dat hij zoo van den goeden weg afgedwaald was; in den beginne was ik te toegevend voor hem geweest; toen hij geen ambacht wilde leeren, was het mijn plicht hem daartoe te dwingen; daarbij had ik hem niet op het kasteel moeten dulden, dat heeft hem voor altijd bedorven.'

'En tegenwoordig? wat doet hij nu, waar is hij?'

'Ik weet het niet,' antwoordde Anna met gesmoorde stam. 'Hij heeft zich niet meer voor mij durven vertoonen sinds....'

Zij voleindigde niet.

'Sinds?....' ondervroeg de heer Valenson.

'Luister, mijnheer; ik zeg niet, dat ik u

dat niet eens zal vertellen, maar voor het oogenblik ontbreekt mij daartoe de moed.... Ik heb reeds al te veel gepraat; dat alles maakt mij ziek, dat alles vergalt het geluk, dat ik smaak van u weder te zien.'

De verminkte begreep dat hij niet mocht aandringen; maar hij zegde tot haar, terwijl hij op een photographie-album wees, die op een schrijftafel lag.

'Anna, wees zoo goed mij dien album eens aan te geven.'

Hij liet de oude vrouw een aantal portretten zien van vrijschutters, die onder zijne bevelen gediend hadden.

'Beschouw die aangezichten eens goed; vindt gij er geen een onder die u bekend is?'

Na een vluchtige beschouwing schudde de weduwe Pechel ontkennend met het hoofd.

'Hoe,' sprak hij, haar het portret van Donatien de Monaville toonende, 'komt u dit niet bekend voor?'

'O ja! het lijkt iets op mijn neef; maar zoo weinig, zoo weinig, dat ik er eerst geen acht op geslagen heb.'

Hector Valenson deed het album toe en bleef een wijl met het hoofd in de beide handen zitten.

EEN DUISTER VERLEDEN. - Vertwijfeling.

‘Gij weet dat ik nooit van leegzitten gehouden heb, mijnheer Hector,’ hernam Anna, ‘ik gevoel grooten lust het huis eens in oogenschouw te gaan nemen. Staat gij mij toe, mij voor een half uur te verwijderen?’

‘Wel zeker! te meer daar ik nog eenige brieven te schrijven heb.’

Kort daarna trad een meid binnen en overhandigde den heer van het kasteel een brief. Deze droeg den poststempel van Brussel en Valenson erkende dadelijk uit het adres het schrift van Jean Rotentout.

Hector opende dien haastig en boog zich sterk voorover gelijk alle kortzichtigen doen.

Reeds bij de eerste regels ontroerde hij zoo geweldig dat hij als door een electrieken slag getroffen, met het hoofd voorover op de voor hem staande stoelen viel.

De ongelukkige bleef eenige oogenblikken als bewusteloos liggen. Eindelijk richtte hij zich echter weer op en gesteund op den stompen zijner beenen, hief hij de armen ten hemel, terwijl hij op een toon van de diepste vertwijfeling uitriep:

‘Mijn God, mijn God!..... dit is de hardste slag dien Gij mij kondet toebrengen!.....

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 16]

Onze gravures.

Bij storm en regen.

Wat de schilder ons hier voorstelt, is zeker wel realism; er is zelfs niet het minste straaltje poëzie in storm en regen! De kunstenaar heeft in deze teekening getoond een geestig opmerker te zijn. Niet alleen is het weer zelf, de hemel, de grond met juistheid voorgesteld, maar ook elk der personen, die zich in dat hondenweer bevinden.

De wind maakt met den mantel des koetsiers, van dezen laatste een spook, een alles overheerschende Leviathan; het paard springt ter zijde voor den rollenden zijden hoed, die door den grilligen wind van het gepommadeerd hoofd van een jong advokaat of een geganteerd nietsdoener werd geslagen, en die nu als een kanonsbol over de straatsteenen, door dik en dun vliegt, achtervolgd door zijnen huurder - want wie zegt u dat hij reeds betaald is - en door den speelzieken hond, die hem wel gaarne eens kletsnat en beslijkt zou rapporteeren.

Rechts ziet men eene sukkel, die tegen wil en dank, onder eenen met moeite vastgehouden paraplu, gedwongen is op de teenen te trippelen; links eene dame die van een statig-stijf uitroepingsteeken een krom geworden vraagteeken wordt; wier paraplu in stede van een beschermend afdak te zijn, plotseling in eene overgroote zwarte waterlelie, in eene wateropvangende vaas of in een eleganten waschtob veranderd wordt.

BIJ STORM EN REGEN, NAAR LOUIS BRAUN.

De hemel is als met eene grauwe huif overspannen; de grond is als gevernist en doet beneden de wonderlijkste schaduwen zien, die een Hoffman zich voor den geest zou kunnen tooveren.

De alchimist Böttcher.

In een voorgaanden jaargang hebben wij wijd en breed de lotgevallen van Böttcher den zoogezegden goudmaker verteld, die, terwijl hij beloofde goud te zullen maken en hiermêe de koninklijke schatkist te vullen, er bij toeval in gelukte, door bijeenvoeging van zekere soorten van aarde, het saksisch porcelein te vinden, dat later een der winstgevendste nijverheden werd en wedieverde met het porcelein vah Sêvres.

Wij zullen hier, ter gelegenheid van de schoone teekening van Kiessling, de geschiedenis van Bötteher niet hermaken; zij ligt nog

te versch in het geheugen van onze lezers. De kunstenaar heeft het oogenblik gekozen dat hij voor den koning eene chemische mengeling doet ontstaan, die het zoo vurig gewenschte goud in overvloed ten dienste van het hof zou moeten stellen.

Helaas! indien hij niet gelukt loopt Bötteher veel kans voor eenen bedrieger uitgekreten te worden en zijn bedrog met den strop te bekoopen. Gelukkig voor den alchymist vond hij wel is waar geen goud, maar wel eene stof die goud waard was, ofschoon hij naar de laatste niet zocht.

Pootjes geven.

Een tafereeltje uit het dagelijksche leven! Wij zien die kleine marteling van *Fidel* of *Marquise* schier ieder dag in onze huiselijke omgeving. De kleine plaagstok doet haren lieveling het fijn geschoren pootje in de hand leggen, en die hondenbeleefdheid wordt door een lekker brokske beloond.

Gij ziet met eene soort van meelijden op dien bedelhond neer, o gij, groote wijsgeer? Maar gaaft gij in uw leven niet dikwijls pootjes, om een lekker brokske, soms kruis en lint, eene goede subsidie, een gegaloneerde frak of eenen leeraarstoel, in eene akademie of hoogeschool, meester te worden?

Wel ja, o gij wijsgeer, me dunkt, ik zie u al zitten, evenals die poedel daar op zijn.... achterpooten: nederig, lief, vleiend, onderdanig, met den smeekenden blik omhoog, half naar het opgestoken lekkers, half naar den machtigen en soms plaagzieken gever gericht.

Maar zie, ik hou meer van den hond dan wel van u, heer professor, heer dichter, heer minister, of wat gij ook zijn moogt. Is die goede poedel zelfs niet dankbaar, dan ten minste is hij niet ondankbaar zoo als gij somtijds wordt, heer dichter, heer professor, enz.

Van uwe soort heb ik er gekend in het leven, die precies het hevigst, het nijdigst in de hand beten die hun eens goed deed, die hun de lekkerste brokskens had toegediend! Ik ken wijsgeeren, die de princiepen verloochenden, aan welke zij hunne opkomst te danken hadden, om er aan te kleven die hun meer in aanzien konden brengen.

Ik heb poëten gekend, in de oude en nieuwe geschiedenis, die epigrammen maakten tegen die welke hun hadden opgebeurd, geholpen en verheerlijkt, en er waren ministers in de wereld, die in de hand beten van die, welke jong zijnde, hunne beurs opensnoerden om het arm vergeten kind tot stand te brengen!

Had ik ongelijk toen ik zegde, dat de hond meer dan eens beter is dan de mensch, al draagt deze dan ook den naam van wijsgeer, van dichter of wat dan ook: dus van menschen, die het uiterlijk hebben van beter te zijn dan zijne medemenschen?

Haartooi eener vrouw uit Midden-Afrika.

De negerstammen in Midden-Afrika zijn wel verschillend, zoowel in kleur als in vormen: Schweinfurt, Livingstone, Grant, Speke en onze kloeke missionarissen geven daarover zeer wetenswaardige bijzonderheden.

Onder deze stammen telt men de Peulnegers, die zich door taal, donkere olijfkleur, regelmatige trekken, hooge en schoone gestalte van de overige negerstammen onderscheiden.

Zeer wonderlijk is de wijze waarop de vrouwen hare haartooi maken, die met allerhande ringen en sieraden soms van glas, koper en soms van goud doorvlochten wordt. Oor, hals en neus zijn evenals het haar op eigenaardige manier versierd.

Overigens onze gravuur geeft een volledig denkbeeld van dit zonderling *coiffure,* alsmede van de typen dezer vrouwen. 't Is echter niet daar dat onze jonkers dames zullen gaan zoeken. Laat ons echter dit laatste niet te hard roepen.

Te laat.
Eene schets uit den tegenwoordigen tijd.
(*Vervolg*.)

Vier dagen waren sinds dien stormachtigen avond verstreken. Gelijk het dikwijls gebeurt, had de stervende zomer nog eenmaal beproefd met inspanning van al hare levenskrachten den wanhopigen strijd met den herfst en den winter te hervatten. Nog eenmaal zegevierde de zon, en licht en vroolijk werd het den mensch om het hart, en opnieuw weder groen wordend evenals de natuur, doken lang begraven verwachtingen en vergeten droomen weer in 's menschen verkwikte borst op.

Het was zondag voormiddag. De hoogmis in de dorpskerk was uit. Daar klonk wederom het klokgelui, statig en plechtig in het gebergte weergalmende. Het noodde niet tot het huis des Heeren. De straat, het marktveld was eenzaam, maar een lange stoet kronkelde statig het bergpad op, dat naar het kerkhof voerde en hel flikkerde het zilveren plaatje op de doodkist, welke het stoffelijk overschot van mevrouw von Elliot bevatte, dat men aan den schoot der aarde ging toevertrouwen. De gezamenlijke dorpbewoners bewezen haar de laatste eer. Vlak achter de kist ging naast een mageren, rijzigen man, in wiens ernstige, stroeve trekken men tevergeefs eenig spoor van deelneming zou gezocht hebben, een bleek jongeling; zijn oog vergoot geen enkelen traan, maar des te heeter vielen zij op zijn hart. De onzichtbare tranen doen het meeste pijn.

Het kerkhof was bereikt. De priester bleef voor het open graf staan en knarsend zakte de kist, in schommelende koorden hangende, in den kuil af.

Max stond onbeweeglijk met het oog strak op de groeve gericht, die thans het dierbaarste wat hij op aarde bezat ging omvatten. Maar toen de eerste schup aarde dof dreunend op de lijkkist neerplofte, toen de kuil zich meer en meer vulde, toen tuimelde hij als een beschonkene een paar passen voorwaarts en naast het graf op den grond nederzinkende, kreet hij op hartverscheurenden toon: ‘Vaarwel, moeder, innig geliefde moeder!’

Daar klonken van beneden de vroolijke tonen van een posthoorn, als met alle droefheid den spot drijvende, den treurende in de ooren. Zij werden voortgebracht door den postiljon van het extra-postrijtuig, hetwelk door Hovelng uit het naburige stadje besteld was en juist het dorp binnenreed. Max kromp ineen. Alles draaide om hem heen: menschen, graven, hemel, alles scheen door een duisteren wolk omsluierd in eens te verdwijnen - hij voelde zich een onmacht nabij.

Toen hij weer tot volle bewustzijn kwam, was hij alleen bij het graf zijner moeder; men had hem aan zijne droefheid overgelaten. De priester, de dragers, de dorpelingen, allen waren verdwenen en alleen Thomas Hoveling ging in een dreef op en neer, nu en dan een blik op het graf zijner zuster werpende.

Nu trad hij op Max toe.

‘Zijt gij gereed? - Het rijtuig wacht.’

De jongeling raapte zijn geheele kracht bijeen; hij wilde tegenover zijn oom geen gevoel laten blijken, dat de koopman, naar hij dacht, sentimentaliteit zou hebben genoemd.

‘Ik ben gereed, oom,’ antwoordde hij; ‘hier onder deze aarde ligt het geluk van mijn verleden en op deze plek leg ik het geluk van mijne toekomst in uwe hand. Gij zult dit oogenblik indachtig zijn.’

‘Ik zal handelen gelijk ik het voor mij zelven en voor God verantwoorden kan,’ sprak de hamburger koopman; ‘het verdere is uwe zaak.’

II.

Oom en neef maakten op de reis naar Hamburg een omweg over Berlijn, waar de koopman een zaak in orde te brengen had, die eenige uren tijds vorderde. Max verliet het door hen betrokken hotel niet; het bonte gewemel der schitterende residentie benevelde en verbijsterde hem. Het zien van die woelige, vroolijk pratende en luidruchtige menigte, die de straten vulde, deed hem bijna pijnlijk aan.

‘Zoovele menschen vinden plaats op deze wereld,’ sneed het hem door de ziel, ‘zoovele opgeruimde, gelukkige menschen.... en zij, die mijn eenig gelnk uitmaakte, wier eenige vreugde ik was, zij moest lijden... sterven... waarom?’

Helaas! nooit zijn wij rampzaliger dan wanneer wij de Voorzienigheid aanklagen; dàn missen wij den oneindigen troost, die uit het kinderlijk vertrouwen op Gods vaderlijke zorg ontspruit en in ons troosteloos gemoed frissche levensbloemen ontkiemen doet.

De reis had oom en neef niet nader tot elkander gebracht. Beider geaardheid was in den grond te verschillend, dan dat zij zich sympathisch tot elkander aangetrokken zouden hebben kunnen voelen. Thomas Hoveling boezemde zijnen neef de grootste achting in, maar liefde en genegenheid niets. De scheidsmuur welke voor eeuwig tusschen gevoelvolle poësie en de dorre proza is opgetrokken, scheidde hen van elkander.

Nu zaten zij weder in de spoorwegcoupee. Veel had Max van Hamburg hooren vertellen, van de schoonheid zijner Alster-bassins, van de drukte zijner havens - nu zou hij dat alles met eigen oogen aanschouwen. Hij nam zich voor niet meer op het verleden terug te blikken, het zou voor hem afgesloten zijn, hij wilde zich schikken naar de nieuwe eischen en vormen, zoo goed hem dit zou mogen gelukken.

Deze gelofte legde hij aan zich zelven af toen zij des avonds in de statie der oude Hanzeestad uitstapten.

Een bejaarde kleine man, met een gerimpeld aangezicht ontving den oom bij het verlaten van de coupee. Het was de heer Karker, de eerste boekhouder van het handelshuis Thomas Hoveling en Zoon; hij deelde den heer Hoveling een bericht mede, dat intusschen niet van opwekkenden aard scheen te zijn, want de heer Hoveling bevool barsch, een rijtuig te doen voorkomen, om ten spoedigste thuis te kunnen zijn, waarop de heer Karker terstond verdween, om den last uit te voeren.

De maan stond helder aan den hemel en goot over alles een tooverachtig wit schijnsel uit, terwijl Max aan de zijde der beide mannen de statie verliet om in het rijtuig te stappen, dat hen wachtte. Een groot doodsch plein, door gaslantarens verlicht en statige gebouwen gezoomd, vertoonde zich aan zijne oogen, rechts en links dreven; welk een vriendelijk, veelbeloovend gezicht. Maar zijne opgetogenheid zou niet lang duren; het rijtuig sloeg den naasten hoek om en nauwe straten, met ouderwetsche, hemelhooge huizen, dreigden hem, den aan frissche lucht gewende jonkman, den adem te benemen. Zij bevonden zich in de zoogenaamde koopmanswijk der oude stad, waar de meeste, veeltijds met de woningen vereenigde pakhuizen en kantoren van den hamburger handelsstand, aangetroffen worden. Het uitwendige van die gebouwen verraadt zelden den rijkdom, waarin hun bezitters zich grootendeeld verheugen mogen.

Zij waren de Wandrahmstrasse, een der voornaamste en oudste der koopmanswijk, ingeslagen, toen de oom voor de eerste maal den tijd gekomen dacht, om eenige woorden met zijn neef te wisselen. Hij wees op een door een voorplein van de straat afgescheiden gebouw, achter welks spiegelruiten rood zijden gordijnen afhingen; de pakhuizen die zich daarnaast drie, vier verdiepingen hoog verhieven, de stallen achter de gebouwen, kortom alles duidde een voornaam, deftig koopmanshuis aan. De eerste verdieping en het parterre van het gebouw waren helder verlicht, de kaarsen der kroon- en wandluchters flikkerden achter de zware gordijnen.

'Daar woont de konsul Walter,' sprak Thomas,

'of eigenlijk *von* Walter, sints de keizer hem om zijne bemoeiingen bij het spoorwegverkeer in den adelstand verhief; men noemt hem den koning van de handelswereld en wat het uiterlijk vertoon betreft, weet hij dezen titel wel eer aan te doen... dagelijks feesten en bals; zijne klerken zien er uit als modepoppen, om vijf uur des namiddags spelen zij het fijne heertje, altemaal ingeslopen nieuwe misbruiken, waarmede ik mij nimmer zal vereenigen.'

'Doet het huis groote zaken?' vroeg Max.

'Een huis van den eersten rang, het drijft zaken op den reusachtigsten voet... het heeft tot dusverre geluk gehad,' antwoordde de heer Hoveling. 'Gij zult hem leeren kennen, hij komt dikwijls op ons kantoor; onze firma's zijn door vele gemeenschappelijke ondernemingen verbonden. Hij is een weduwnaar gelijk ik en bezit eene dochter van vijftien jaar, mijn Eduard telt er twintig.'

De heer Hoveling zweeg, als vreesde hij een handelsspekulatie vóór den tijd te verraden. De heer Karker waagde een verborgen lachje, het gerimpelde aangezicht van zijn patroon bleef echter koel en ernstig als altijd.

Het rijtuig hield stil, de reizigers hadden de plaats hunner bestemming bereikt.

Het was een oud, verweerd, uitgestrekt gebouw, dat Max von Elliot voortaan tot woonstee dienen zou. De oude Thomas Hoveling, de vader van het tegenwoordige hoofd der firma, had het aangekocht en daarin groote schatten verworven. Men wist niet veel van het verleden van den waardigen heer, die plotseling, van voldoende geldmiddelen voorzien, in Hamburg verschenen was en, door het geluk begunstigd, in betrekkelijk korten tijd tot de voornaamste kooplieden dier stad behoorde. Hem kwam daarbij een onkreukbare eerlijkheid en rechtschapenheid ten goede, die hij aan zijn zoon scheen vermaakt te hebben en den goeden roep van het huis Hoveling met den dag deed toenemen.

Een vleugel van de hooge gebeeldhouwde deur werd geopend. Max betrad een voorhuis, dat door een van den zolder afhangende lamp spaarzaam verlicht werd. Een onaangename reuk, die hem bijna deed stikken, kwam hem te gemoet. Hier was een partij haringen in tonnen opgestapeld, daar tegen den muur stonden overal zakken. Knechts met vuile voorschoten, met walmende lantaarns in de hand of aan den gordelriem, schoven tusschen de zakken, vaten en kisten door; het was Max als lag hij in een akeligen droom verzonken, waaruit hem elk oogenblik de zoete, lieve stem van zijne moeder wekken moest. Ach neen, het waren niet de zachte klanken van mevrouw von Elliot, die zich nu van de eerste verdieping, waarheen achter in het pakhuis een breede trap met hooge leuningen voerde, lieten hooren.

'Zijt gij daar, mijnheer Hoveling; brengt gij den jongen mee?'

Deze stem trof den jonkman onaangenaam; nog meer stuitte hem de minachtende uitdrukking tegen de borst en nog veel meer de persoon, die zich thans aan zijne oogen vertoonde. Met eene brandende kaars in de hand kwam eene vrouw naar beneden, die de scherpste tegenstelling vormde met het hoofd der firma.

Was Thomas Hoveling mager, de dame had om vang en dikte voor twee, maar haar ontbrak die goedige gelaatsuitdrukking, welke zulke personen meestal eigen is; hare grijze oogen verraadden list en geveinsdheid en in haar geheele wezen lag eene zekere trotschheid en heerschzucht, waaronder zelfs de gestrenge heer Thomas zich door de macht der gewoonte scheen te bukken. Een donker wollen kleed, met een zwart zijden voorschoot daarover, en eene witte nauw sluitende muts vormden het

toilet der dame, wier blikken den armen Max doorboorden als de oogen van den onderzoekingsrechter den voor hem staanden misdadiger.

'Dit is mejuffrouw Betty, mijne huishoudster,' stelde de heer Hoveling zijnen neef voor, 'en deze is Max Elliot; het 'von' zullen wij maar zeldzaam gebruiken, hier hecht men er niet veel gewicht aan. Gij zult u aan de voorschriften dezer dame, die, sedert ik mijne vrouw verloor, mijne huishouding trouw bestuurt, in alles wat het huishoudelijke aangaat, volkomen onderwerpen, gelijk wij allen; ik heb den tijd niet, om mij met dergelijke zaken te bemoeien.'

Max maakte eene stomme buiging, tot spreken was zijn hart te vol.

'Is mijn zoon boven of is hij nog op het kantoor?' vroeg Hoveling, om aan de pijnlijke stilte een einde te maken.

Een eigenaardige lach speelde om den mond van de huishoudster, maar dadelijk daarop was hij weder verdwenen.

'Och, lieve hemel,' antwoordde zij, 'mijnheer Eduard klaagde over hootdpijn - ik raadde hem aan nog wat de avondlucht te gaan genieten; de arme jongen, den ganschen dag zit hij over de boeken gebogen! Hij wilde ook aanvankelijk niet gaan, hij zeide dat hij dezen nacht dan nog een afsluiting moest opmaken; ik zal hem echter opwachten en hem dat wel beletten.'

'Juffrouw Betty bederft Eduard,' zegde Hoveling, 'maar het moet gezegd worden, mijn zoon is het toonbeeld van een koopman, hij kan u tot voorbeeld dienen, Max. Doch nu wil ik u naar het kantoor geleiden. Kom!..'

Hij opende een zijdeur en wenkte Max hem te volgen. De jonkman bevond zich in een met gemeen grijs papier behangen kamer, welke door een gasvlam verlicht werd; de wanden waren van alle sieraad ontbloot, als men ten minste een groote wereldkaart niet daaronder begrijpt - in een nis daarentegen prijkte het heiligdom van het huis, eon hooge, ijzeren brandkas, die koopmansboeken, gelden en papieren van waarde bevatte. Dicht daarbij stond een breede, stevige schrijftafel met tallooze vakken en schuifladen, daarvoor een draaistoel met sterk afgesleten leeren zitting; hier was het bijzonder kantoor van het hoofd der firma Hoveling en Zoon.

Een niet verlichte, ook overdag duistere gang scheidde dit vertrek van het grootere kantoor, waar het personeel van het huis arbeidde, ook de lessenaars van den boekhouder Karker en den zoon des huizes stonden hier.

Het was een laag vertrek, door eenige boven de lessenaars aangebrachte gasvlammen met groene schermen spaarzaam verlicht. De gewitte muren, waarvan de eentonigheid hier en daar door een plank met blekken bussen met stalen gevuld gebroken werd, hadden een zwartbruine kleur aangenomen en de vier voor den ouden maar uiterst proper gehouden lessenaar zittende jongelieden zagen er oud en afgemat uit, hoewel de oudste hoogstens dertig jaar tellen kon. Bij het binnentreden van hun patroon stonden allen op en maakten een stijve buiging.

'Laat u niet storen,' aldus nam Hoveling het woord op, 'er is van avond nog veel te doen; ik wilde u slechts mijn neef Eliot voorstellen, die met morgen te beginnen als jongste leerling in mijn huis opgenomen wordt; hij heeft geen voorbereidende koopmansstudiën gemaakt, ik verzoek u derhalve, hem in een en ander wat behulpzaam te zijn.'

Stom bogen de vier bedienden, wier oogen den armen Max nieuwsgierig en onderzoekend gemonsterd hadden, het hoofd; daarop zonken zij op hunne zetels terug en vliegend, als wilden zij de verloren minuten inhalen, gleden de pennen over het papier. Op een wenk van den oom keerde Max met hem naar zijn bijzonder kantoor terug.

Hoveling zette zich op zijn draaistoel en maakte aanstalten om te gaan arbeiden.

'Als mijn zoon thuis was,' zegde hij, terwijl hij de pen in de inkt doopte, 'kondet gij met hem een kleine wandeling gaan maken, want boven zoudt gij u alleen vervelen en hier of binnen zoudt gij hinderen; wilt gij alleen nog een uurtje - het slaat juist half negen - langs het Alsterbassin, dat niet ver hier vandaan is, gaan wandelen, geef ik u daartoe verlof. Klokslag half tien moet gij thuis zijn voor het avondmaal.'

'Ik wil gaarne van uw verlof gebruik maken, oom,' antwoordde Max; 'ik dank u.'

Hij nam zijn hoed en ging door het walmende voorhuis, uit het oude huis - nu was hij buiten, in de open lucht. Diep haalde hij adem. Dit was dan Hamburg, die hooggeroemde groote handelskoningin der duitsche steden; dit was dan een hamburger handelshuis van den eersten rang! En hier zou hij, als een gevangene, van licht, lucht en gulden vrijheid beroofd, zijne jeugd verslijten, in deze nauwe straten, welker huizenmassa's hem dreigden te verpletteren, op deze kantoren, onder deze menschen, die hem haastig voorbijrenden, ieder slechts aan zich zelven denkende, op niemand anders acht gevende.

Plotseling echter werd zijn oog geboeid: de straat, die hij doorging, werd breeder; een ruim plein met eene kerk deed zich nu aan hem op; daarna weer een breede straat, met prachtig verlichte winkels en sierlijke woonhuizen gezoomd, en thans ontrolde zich voor zijne oogen een tafereel, gelijk zijn levendigste fantasie het hem nimmer had kunnen voortooveren.

Een groote waterkom lag voor hem, aan drie zijden door prachtige lindenlanen omgeven, die aan weerszijden van den rijweg met prachtige rijen huizen bezet waren. Een zee van licht straalde uit de magazijnen, die de benedenlocalen der gebouwen innamen; de kostbaarste koopwaren lagen achter de hooge spiegelruiten ten toon, terwijl op de wandelingen een heirleger vergenoegde wandelaars wemelde en op de breede rijwegen equipages en droschkes elkander in bont gewoel opeenvolgden of kruisten. De vierde zijde van het door gaslantaarns omlijst vierkant werd gevormd door een gedeelte van den zoogenaamden Dam, die hier grooten deels uit een prachtvolle brug bestaat; aan gene zijde daarvan bevindt zich het grootere, buitenste Alsterbassin met statige villa's en weelderig groen omgeven; ook hier heerschte een levendig gewoel, ook hier waren talrijke wandelaars en terwijl onder de brug door de kleine Alsterstoombooten het verkeer te water met de aan den Alster liggende staties onderhielden, bruiste een spoortrein met donderend geweld en vliegende vaart er boven langs.

De maan stond helder en vol aan den donkerblauwen hemel en goot haar zilveren schijnsel uit over de zacht kabbelende golfjes van het bassin, die als duizende myriaden sterren schitterden, hetgeen een tooverachtige uitwerking maakte. Tallooze booten, gedeeltelijk met bonte, chineesche lantaarns versierd, doorkliefden den vloed; velen daarvan verdwenen onder de bogen der brug, velen ook kruisten slechts in alle richtingen het waterbekken. In het midden van het bassin lag een klein met vlaggen en wimpels versierd zeilvaartuig; het had zangers aan boord, wier melodieuse liederen heerlijk over den waterspiegel heen in de ooren der luisterende menigte klonken.

Max kon zich aan den aanblik van dat betooverende schouwspel niet verzadigen. Vergeten was al het bittere, dat hij sinds het oogenblik dat de grafheuvel de geliefde moeder dekte, reeds gesmaakt had, vergeten het dompige kantoor des ooms; - hier zwol zijn hart vol en krachtig; hier aan den polsslag van de machtige stad sloeg ook de eigen pols sterker.

(*Wordt vervolgd.*)

Schetsen uit Brazilië
Uit een reisboek.
(*Slot.*)

De hangmat is altijd een onmisbaar voorwerp; men heeft die zelfs bij zich op reis. Als het oogenblik van rust gekomen is, knoopt men

de hangmat vast, hetzij in eene hut of onder een afdak, waar het kraken der dorre blaêren, door de ratten of vleermuizen veroorzaakt, u overtuigen, zegt de geestvolle schrijfster, dat men daar de eenige bewoner niet is. Bij de hangmat behoort een fijn en dicht net, om zich tegen de nijdig stekende muskieten - de muggen hier te lande - te beschermen. Bedden zijn in deze streken teenemaal onbekend. Ook zou men in deze geen halven nacht kunnen doorbrengen.

Ter gelegenheid der plechtigheid waarvan hooger een woord gezegd wordt, vertelt Mevr. Agassiz, dat zij met het hooge gezelschap des avonds van eene wandeling in boot terugkwam, toen zij de vrouwen, ook in booten, hun zagen te gemoet komen. Die flinke Amazonen roeiden zelven. Middelerwijl speelde de muziek aan boord van het bewimpelde schip, waarmee de hooge ambtenaar gekomen was.

‘Elk van die gebronsde vrouwenfiguren, elke golvende beweging der roode en blauwe oriflammen, elke kronkel der geel-groene nationale vlag werd scherp en helder door het kristalklare water teruggekaatst, dat van kleuren tintelde, 't Was als eene tooververtooning. De boot schoof tusschen het goudpurper zonnelicht en den prachtglans van het water door, van beiden kleuren opvangende en omgeven door een wondervollen gloed.’

DE ALCHIMIST BÖTTCHER, NAAR P. KIESSLING.

Toen de twee booten nevens elkander dreven, klonken de guitaar, de braziliaansche liederen en afwisselend de zang der Indianen. De vaartuigen dreven in eene heerlijke stilte voort; de zon was verdwenen en aan den helderblauwen hemel rees de maan stil en statig op.

Aan wal gekomen, begon de dans opnieuw, die overigens de drukst beoefende uitspanning der Brazilianen is, zooals ook het droomend wiegelen in de hangmat, onder het rooken der eigarette, een geliefkoosd genoegen is voor eene braziliaansche *senhora.*

Hoe meer men andermaal, uit de binnenlanden komende, de bevolkte steden nadert, hoe meer de etiquette, waarop de zuidervolken zeer gesteld - zijn, zich doet gevoelen. Elke vrouw, indien zij slechts geen slavin was, werd met onderscheiding behandeld, zegt Mevr. Agassiz; doch het zuiver negerras ziet men zelden in gezelschappen: wel mulatten en *mammalucos,* dat zijn afstammelingen van Indianen en negers.

In de goede gezelschappen werd thee gepresenteerd alsook eenige *douceurs, doces* geheeten. Tegen middernacht begint het souper; de vrouwen zitten aan tafel, de heeren staan achter haar en bedienen haar. Aan toasten is geen gebrek, en zelfs worden deze met geestdrift uitgebracht en beantwoord.

In december waren de reizigers te Mucaja-Ruba, het land met eigenaardige palmboomen, en eene uitsluitend indiaansche kolonie. Destijds was zij van alle verkeer met de *brancas,* blanken, afgesloten. De huizen waren er hecht en sterk; de wanden bestonden uit boomstammen met lianen aaneen gevlochten. De voornaamste balk van het huis is niet minder dan 35

à 38 voet boven den grond geplaatst. De vensters zijn met palmblaêren gesloten; aan de wanden hingen geweren, pijlen, bogen, roeiriemen enz.

De groep huizen was op het oogenblik der aankomst meestal ledig; de bewoners bevinden zich in de *sitio's,* in den omtrek en in de bosschen gelegen, en keerden slechts twee of driemaal 's jaars, voor een zekeren tijd, naar dit centrum terug, wanneer er groote feesten plaats hadden. De kerk was door de Indianen zelf gebouwd, versierd en geschilderd. De muren waren van leem. In het voorportaal stond een houten doopvont. Het autaar was eenige trappen hooger dan de vloer der kerk geplaatst. De afbeelding van de H. Maagd en het kind Jesus waren ruw; maar toch, zegt Mevr. Agassiz, zal meer dan eene prachtige kerk u minder treffen dan die arme kapel, met hare leemen muren, haar kinderlijk kleurenopsmuksel, het met riet gedekte torentje, en het houten kruis aan den ingang!

POOTJES GEVEN.

Een vast priester was er niet; soms kwam er een missionnaris en las er mis; maar toch werd er zorgvuldig over de kerk gewaakt en was de vloer met frisch loof bestrooid.

In deze kolonie waren al de inwoners goed gekleed, dit wil zeggen dat de mannen een katoenen broek en hemd droegen, de vrouwen een rok van calicot, een ruim geplooid bovenlijf, een kam in het haar en waarvan de rand bijna op het voorhoofd gestoken was. In het haar plaatsen de vrouwen, aan weerskanten van het hoofd, eene bloem. Hoe komen de verschillende nijverheidsvoorwerpen in die eenzame wereld?

De marskramer of koopman, *regataos,* zakt langs de Amazone en hare neven-rivieren af en handelt er, doch niet altijd in eerlijkheid, met de indiaansche bewoners.

De kalmte dezer menschen is inderdaad opmerkenswaardig; noch het bonzend afschieten van het kanon, noch de wielen der stoomboot, noch iets wat de *brancas* hun te zien gaven, scheen hun te verbazen; zij beschouwden alles met een kalm en rustig oog; hun bronzen gelaat teekende geene verwondering.

In het laatst van december vaarde het gezelschap de Rio-Negro op en pleisterde te Pedreira. Hier ontmoette men een indiaansch kamp - een pleintje door boomen omgeven en overlommerd. De hangmatten hingen aan de boomen, en buiten dezen omkring stonden potten en verder gerief. Deze Indianen kwamen van hunne maniok-plantages en keerden naar hun dorp terug, om er het Kersfeest te vieren.

Te Pedreira vonden de reizigers dan ook eene kerk en een oud priester, pater Samuel, een Italiaan van geboorte, die daar, in die eenzaamheid en met die Indianen, het grootste deel zijns levens had doorgebracht. Voor den blanke was het leven daar dikwijls zeer hard, wanneer de afzendingen uit Manaos wat lang achterwege bleven. Alsdan vond men te Pedreira noch koffie, noch brood, noch suiker, noch thee. Op zekere oogenblikken, bij hoog water, was het visschen onmogelijk, en in die beide gevallen moest men zich behelpen met meel en water. En zeggen dat men daar, in die weelderige natuur, alles zou kunnen winnen wat men wilde, indien men slechts wilde werken!

Op de terugreis, die in de daarop volgende maand januari werd aangevangen, zag Mevrouw Agassiz, bij Villa Bella, voor het eerst de Victoria-Regia in haren natuurlijken staat bloeien. De blaêren dezer heerlijke bloem hadden vier of vijf voet diameter. De Indianen noemen die bloem *forne,* oven, omdat zij in den vorm iets heeft van de pan, waarin men het maniokbrood bakt.

Prachtig is die bloem, met hare dorens, groote blaêren, fluweelig witte kleuren, die door het roosachtige heen tot het hooge purper overgaan, om in het hart zelf geelachtig wit te worden; doch dit zien, ginder in haar geboorteland, omringd door die grootsche natuur, die kleurige insekten, die wonderschoone vogels en rijk gekleurde visschen, maakt haar tot iets ondenkbaar prachtigs.

Het blad wordt door een aantal ribben gedragen; het ontschiet diep in het water en stijgt allengs naar de oppervlakte. Onder het opklimmen heeft het den vorm van eenen beker of eene vaas; de ribben worden sterker, spreiden zich uit en de plooien van het blad zetten zich naar gelang uiteen. Eens boven gekomen spreidt het blad zich uit en heeft geen de minste plooi meer.

De reis was in de maand juni afgeloopen. Alsdan bereikten de reizigers Rio-de-Janeiro weer, dat zij het vorige jaar hadden verlaten. De tocht in het binnenland had onuitwischbare indrukken bij allen achtergelaten, en wij, die dezen indruk slechts door de lektuur kunnen genieten, verlustigen ons in dat paradijs der wereld, zoo levendig, nu vijftien jaar geleden, door Mevr. Agassiz beschreven.

Een kostbare graftombe.

Dr. Wap, een geleerd Nederlander, schreef in zijn laatste werk, sprekende over het mausoleum van Karel-de-Groote het volgende:

'In de *Histoire des Dues de Bourgogne* door den baron Reiffenberg uitgegeven, komt als steendruk, een uitmuntend miniatuurportret van Karel voor, genomen naar zijn voortreffelijk medaljon-borstbeeld op den stamboom van keizer Karel V. Hoogstwaarschijnlijk zal dáárnaar zijn genomen het beeld van den hertog, leggende op zijn mausoleum te Brugge, een kostbaar meesterstuk van bouw- en beeldhouwkunst, waarover de volgende bijzonderheden ter mijner kennisse zijn gebragt: Koning Philippus II gaf uit Bergen den 2 augustus 1558, bevel, om eene graftombe voor Karel den Stoute in Onze Lieve-Vrouwekerk, te Brugge, op te rigten,

en stelde hiertoe eene som van twintig duizend pond (*ƒ* 120.000) beschikbaar. Het werk werd toevertrouwd aan Jacobus Jongelinck, Joos Aerts en Jan Desmet. Eerstgenoemde, een beeldhouwer te Antwerpen, moest maken het beeld en al de ornementen, als engelen, hoekstukken en wapenschilden, in verguld koper bewerkt en wel voor de som van tien duizend vijfhonderd pond, tot 49 grooten (15 centen) het pond. Later werd hem nog uitbetaald tweeduizend pond, voor zekere verbeteringen en voorts vijftienhonderd pond voor onbepaalde werkzaamheden. Alzoo, ten slotte, te zamen veertien duizend pond (*ƒ* 84.000). De twee overige kunstenaars genoten zeven-entwintig-honderd vijf-en-zeventig pond voor de Tombe, bewerkt in toetssteen, albast en ramschen (?) steen; - als een nader gunstbewijs kregen zij nog honderdvijftig pond ten geschenke. De volle rekening bedroeg 24 duizend 3 honderd 95 pond, 6 schellingen en 6 deniers (*ƒ* 146.375); doch daaronder was tevens begrepen het herstellen der Tombe van Maria van Bourgondië en nog andere restauratie in bedoelde kerk. Alleen de Graftombe van Karelde-Stoute heeft gekost 16 duizend 9 honderd 25 pond (*ƒ* 101.550). (*Zie Inscriptions funeraires et monumentales de la Flandre occidentale.*)

Speelkaarten.

Van waar en uit welk tijdstip zijn de speelkaarten oorspronkelijk? Over het juiste tijdstip en de juiste plaats is men het niet eens; doch alle navorschers plaatsen het ontstaan der kaarten in de XIVe eeuw en met het meeste recht in Frankrijk, waar zij zouden gediend hebben, om den kwakhoofdigen koning Charles VI in het kasteel van Nesle, de tijd te doen korten. Volgens sommigen is het der te meer zeker dat de speelkaarten een fransch produkt zijn, gezien den scepter en de leliën, die er op voorkomen en de fransche personagies, die er op afgebeeld zijn. *Dame* zou voortkomen, van het keltische *dam,* en *valet* is eene afbeelding, hoe ver gezocht ook, van het woord *was,* dat in 8 en 900 nog dienstman beduidde.

V.M.

Vlaamsch leven.

> Een wonderlijke verschijning. - De witte vilten hoed. - Was het een doodkist of...? - Een concert. - Ik zie den kunstenaar.

Wij vragen de toelating een oogenblik de plaats in te nemen van *Ego.*

't Is wel zes of zeven jaren geleden, dat ik dikwijls een langen, een ijselijk langen; een mageren, een ijselijk mageren jongeling zag voorbijgaan, of liever voorbijschieten. Als die lange magere soms den zwaren damp van zijne cigaar uitwierp en zich het hoofd daarmeê omwolkte, dacht ik aan eene voorbijsnijdende locomotief of stoomboot. Zag ik echter alleen de waaiende slippen van zijn langen frak, dan dacht ik aan een zeilschip, dat door een fermen wind in de straten werd voortgedreven.

Wat die lange, magere gestalte nog langer maakte, was een hooge witte vilten hoed, die wij te Antwerpen, in onze leelijke gewoonte van alles door een spotwoord te kenmerken, ''nen stopverve' noemen. Wat haar nog waaieriger maakte, was de zwaai van den arm als hij groette met den 'stopverve,' die alsdan een grooten boog in de lucht beschreef, alsof er een ballon vloog.

Ook de lange beenen droegen tot het waaierige bij, want de lange magere maakte zoo'n overgroote stappen, dat men vragen moest of hij misschien de ‘leerzen van zeven mijlen’ gehuurd had, die Duimpke aan den reus uittrok.
Zijn hoofd; met rond blozend aangezicht, groote lachende oogen, draaide in een grooten schotelvormigen halsboord, of wilt ge eene dichterlijke vergelijking, in eene overgroote helderwitte waterlelie, terwijl zijn halsdas, met twee waaierige punten afhangend, aan twee feestwimpels van den scheepsmast deden denken.

Aan de eene hand droeg hij soms eene zwarte kas, ofwel hij droeg ze in den arm en aan zijn hart gedrukt. Die kas, ik beken het, maakte mij ongerust, en als ik een Hoffman of een Heinrich Heine geweest ware, ik had op die zwarte kas eene fantastieke geschiedenis geweven, en er, wie weet! wat duivel doen uit voortkomen.
Was die lange gestalte hier verschenen, daar was zij weêr verdwenen. Waar was zij gebleven? Was zij wellicht door de roostering van de watergoot gespoeld? Onwillekeurig zag ik naar beneden of men dááronder den ‘stopverven hoed’ nog te zien kreeg; doch daar onder was alles donker als een graf.
Was hij achter den stam van een der boomen van het Park verborgen? Heel goed mogelijk. Was hij, ik zal niet zeggen door eene deur, maar door de spleet eener deur, een huis binnengeschoven, gelijk eene schaduw of eene zonnestraal binnenschiet? Nog mogelijk. Of was hij, als eene vluchtende kat, door de tralies van eenen keldermond binnengeslingerd? Dat alles was een raadsel.
Zeker is het dat dit plotseling verdwijnen mij dikwijls deed droomen, te meer daar ik drie of vier straten verder die lange gestalte, met den ‘stopverve’ op, en de zwarte kas - ik zou haast zeggen ‘een kinderdoodkistje’ - in de hand, weêr eensklaps zag verschijnen, zonder te weten van waar zij gekomen was.
Wie was die lange magere? Ik wist het niet; maar als ik hem op mijnen weg ontmoette, beschreef de ‘stopverve,’ boven op den langen arm geplant, gelijk de muts van Gesler op den staak, een grooten boog en ik kreeg een malschen groet.

De lange magere kende mij dus en dit stelde mij gerust en belette misschien dat ik 's avonds in mijnen leunstoel duttend, akelig van hem droomde; doch wie hij was, bleef nog altijd een raadsel. Misschien wel de Lange Wapper? Neen, daartoe zag hij er niet plaagziek, niet schelmachtig genoeg uit. Een lijkbidder, die kinderlijkjes onder de aarde gaat stoppen en haastig, met stoom, dus heel modern, zijn werk afdoet? Daar ziet hij er te vroolijk, te opgewonden, te geestig en te levenslustig voor uit. Een diamantslijper, die zijne schitterende rozen en pailetten in dat zwarte kofferke verbergt? Neen, daarvoor is hij te vlug, te elegant. Een handelsreiziger? Neen, dàt was hij zeker niet.
Neen, die lange magere moest een kunstenaar zijn; deze of gene nog onbekende Paganini, deze of gene Weber of Mozart, wien het heilig kunstvuur onder den ‘stopverven’ hoed woelt, 't Moest daarenboven een Vlaming zijn, want uit al zijn uiterlijke spreekt warmte van hart, geestdrift, rondheid, openhartigheid, iever, studie, vertrouwen in de toekomst - en al die verschillende elementen moeten in ruime maat voorhanden zijn, om onophoudelijk dat stoomende en zeilende te weeg te brengen.
Doch de naam? Onbekend. Doch de indruk dien hij op mij maakte? Deze was zeer gunstig.

Op eenen winter avond, van ik weet niet welk jaar, was ik verplicht voor een aangekondigd concert, mijn lekker vuur, mijn gezellig lamplicht en mijne boeken te

verlaten; ik zat achter in de zaal, schier achter eene kolom verborgen, mij zelven reeds doodelijk vervelend vóór dat ik een noot gehoord had.

Rondom mij zaten kakelende en giechelende vrouwen, voor wie de grootste toondichter en toonkunstenaar slechts pygmeën zijn in vergelijk van hare modemaakster, en voor wie het schier gelijk is of men een concert geeft op den triangel of op de groote trom.

Des te minder aandacht werd er gegeven, dewijl men veelal stukken uitvoerde van nationale meesters, en de nationale meester staat in het zoo nationale België, in welk vak dan ook, soms zoo hoog als een veearts in de kunst der medicijnen, als een kladschilder in de kunst van 't penseelen, zoo lang hij niet langs Parijs gegaan is om zich daar te doen stempelen: - stempelen is het woord, al doet dit dan ook denken aan het vleesch dat slechts goedgekeurd is, wanneer het den stempel van het algemeen slachthuis draagt.

De parijzer stempel is, in de meeste gevallen, de eenige paspoort, die in België recht geeft op naam en faam. Zonder dezen zijn wij, artisten, voor de zoogezegde *beschaafde* wereld, niets anders dan valsche gewichten, valsche maten, en het is, dat staat vast, het is te Parijs dat wij moeten geijkt worden. Aangezien velen echter geen voêring van bankbiljetten in den frak hebben, om zich te Parijs in de gloriezon te zetten, gaan ei velen, met zeer veel talent, onder weg verloren. Parijs is voor hen eene dorre en versmachtende Saharah, of een ijzig Siberië en zij vinden daar niets dan eene wereld van ontgoocheling of een vroegtijdig graf.

Hoe het zij, onze zoogenaamde *nationale* maagd, die hier tegenwoordig troont, die zich langen tijd het monopool toeëigende om palmen en kronen, onder den vorm van ridderkruisen en gouden schijven uit de algemeene kas, uit te deelen, laat zich alzoo openlijk voor eene domme gans uitschelden, aangezien zij het oordeel van Parijs noodig heeft, om te weten wat echt goud en wat klatergoud is.

Zoo ging het lang, zeer lang; doch de verstooten Vlaamsche geest heeft veel van zijne rechten herwonnen en deelt zelf nu ook palmen en kronen aan zijne kinderen uit, zonder zich aan de parijzer kunstrechters, die zich dikwijls zeer ongepast aristarchen noemen, te storen.

Deze en andere denkbeelden dwarrelden door mijnen zoo wat boozen en grompot-achtigen geest; ik gaf geen aandacht op de symphonie, sonate, of hoe het ding ook genoemd wordt. Dat is ook niet noodig bij de nieuwmodische muziek, waarvan wij, profanen, toch geen iota verstaan, ofschoon wij de heeren muziekanten betalen om hen te verstaan.

Ik liet dat geleerd abracadabra langs mijn oor rommelen, ratelen en rammelen toen ik, ter uitvoering van no. 2, eene figuur op de estrade zag verschijnen dat mij niet vreemd was. Inderdaad, 't was mijn lange magere! De verandering was echter volledig: zijn witte vilten hoed was verdwenen, de waaierige slippen van zijnen frak, die in den wind zoo grillig de maat sloegen, waren niet meer te vinden, ze waren letterlijk tot een punt afgesneden.

(*Slot volgt.*)

Handhaving der wet.

Uit de oude oirkonden van New-York heeft Morris Coster eenige bijzonderheden opgezocht over de strengheid, waarmee de hollandsche kolonisten, die zich in de XVIIe eeuw in de nieuwe wereld kwamen vestigen, de strafwet, in Nieuw-Amsterdam, toepasten. Ziehier wat wij daaromtrent in een Nederlandsch-Amerikaansch blad vinden:

Mesaack Martens stool roode en witte kool van Peter Jansen, den scheeps-timmerman, toen woonachtig op het Maagden Paadje (thans 'Maiden Lane.' - Red.) Hij werd veroordeeld te pronk te staan *met de gestolene kool op zijn hoofd,* en verbannen uit de stad voor vijfjaren.

Herman Barensen ontvreemdde beddelakens en dekens, en werd gegeeseld en verbannen.

Lijsbert Anthony, in dienst bij de echtgenoote van den predikant Drysius, maakte zich meester van allerlei huisraad. Zij verdedigde zich meerdere uren, doch werd schuldig bevonden, en werd met ijzeren roeden op haar rug geslagen.

Het was in dien tijd geen vreemd gezicht, soldaten en matrozen, *op een houten paard,* door de stad te zien voorttrekken. Diefstal en muiterij werden zoo gestraft, zelfs officieren ondergingen die schande menigmaal.

Even streng werd het schenden van de zondagsviering gestraft. Geen plukken van vruchten, geene zeil- of jachtpartijen waren veroorloofd, en kaart- of hazardspelen inzonderheid verboden. Wat vooral in acht genomen moest worden, was de eerbied voor de autoriteiten, en ouderen van dagen. Het misbruik van scheldwoorden en beleedigingen vond geene genade.

Zoo had Madaleen Vincent zestig gulden te betalen voor den schepene, Willem Beekman, eene beleediging aangedaan te hebben.

Zoo moest Jan Cornelisen, die Rutger Jansen een 'splitbaard' genoemd had, eene aanzienlijke boete betalen, en gezegde Jansen werd tot hetzelfde veroordeeld, door 'Cornelisen,' een 'Indiaansche hond' te heeten.

Maar nog erger ging het Willem Gerritsen, die door den engelschen Predikant, Francis Douty, aangeklaagd was, een spotlied op zijne dochter te hebben vervaardigd. Gerritsen werd veroordeeld, zoolang publiek te pronk te staan, *als gezegde Predikant eene toepasselijke rede deswege hield.* Toen de predikant geëindigd had, verkreeg Gerritsen wederom zijne vrijheid.

Doch ook op het punt van trouwbeloften waren onze voorvaders uiterst kiesch. Het vrijen ging toen niet zoo gemakkelijk als ten huidigen dage. Een belangrijk rechtsgeding in dien geest was dat van Maria Besems, die Boudewijn van Nieuwland dagvaardde voor het verbreken van trouwbelofte. Zij toonde de rechters zijne liefdesbrieven, beloften, en een bewijs van haar goed karakter, afgegeven door Dr. Sam. Coster en chirurgijn Jakob Blok. Het gevolg was dat haar beminde tot 3000 gulden schadevergoeding veroordeeld werd, voor welker betaling hij gedwongen werd al zijne bezittingen te verkoopen.

Onze rederijkers.

De geschiedenis spreekt nog van den luister, dien onze rederijkers in hunne landjuweeken ten toon spreiden. Antwerpen vooral gaf, in deze spelen van geest en vernuft, als het ware den toon, en de deelnemers trachtten ook zich waardiglijk voor te doen. Veler costuum is ons door de geschiedenis zelfs bewaard gebleven.

In 1561 gaf Antwerpen andermaal een van die feesten en de Brusselaars traden op 'in roode carmosyne fluweel en syde; lange casacken op syn Polaks, gheboort

met silveren passementen; roode hoeden, gemaeckt in 't fatsoen van antycksche helmetten; haer wambuysen, pluymagiën ende leerskens waren wit. Zij waren gegort met eenen gordel, zeer curieuselijk gevlochten van goude touwkes in vierderley couleur: geluwe, rood, blau en witte. Al de wagenlieden hadden roode mantels.'

Men moet bekennen dat eene dergelijke uitrusting wel geschikt was om de aandacht des publieks op te wekken. Overigens gansch die feestelijkheid was opmerkenswaardig en het magistraat der stad moedigde die plechtigheden met raad en daad aan.

In die van 1561, waarin de Brusselaars een zoo prachtig vertoon maakten, verschenen in den stoet niet minder dan 1393 (God zegene ons!) 'Poëten' te paard, 25 zegewagens of praalkarossen met rederijkers. Verder kwamen er 197 wagens met allerhande kunstenaars en gerief voor het vuurwerk en de verlichting des avonds.

Die oprecht eigenaardige feesten zijn lang verdwenen, en met haar heeft ons volk veel van zijne eigenaardigheid verloren. Soms wil men, bijv, te Brussel, nog iets in dien aard en met een fransch sop overgoten, naäpen; doch het tegenwoordige is niet anders dan de karikatuur van het verledene.

In het orkest.

In onze schouwburgen verstaat men door orkest de plaats, waar de muziekanten gezeten zijn, die den zang of den dans moeten accompagneeren. Bij de ouden was dit in 't geheel niet zoo; bij de Grieken bij voorbeeld noemde men orkest het laagste gedeelte van den theater, waar de dansen werden uitgevoerd. Bij de Romeinen werd die plaats wel is waar voor het publiek bestemd, maar enkel voor de personen van hoogen rang.

Een duister verleden. Uit het hedendaagsch leven. (*Vervolg*.)

XVII.

Welke vreeselijke tijding had Hector Valenson dan toch wel ontvangen? Wat behelsde die brief, die de uitwerking van een bliksemstraal op hem gehad had? Wij gaan het onverwijld mededeelen.

Doch vooraf eenige korte bijzonderheden betreffende den ellendeling, dien Luigi San Marco en Donatien de Monaville bereid gevonden hadden om hen voor een zekere som gelds van René Morlant te ontslaan.

Zij die te Parijs gewoond hebben of zich op de hoogte houden van hetgeen daar voorvalt, weten zeer goed dat typen van de soort van Vital Malescot er talrijk zijn, en het gebeurt maar al te dikwijls dat de zittingen der gerechtshoven ons de afschuwwekkendste toonbeelden daarvan onder de oogen brengen. Reeds vroegtijdig door den lediggang en de ondeugd verdierlijkt, vangen zij in den beginne afzonderlijk met kleine diefstallen aan; daarna vereenigen zij zich en werken op een grootere schaal; dan betreden zij den weg van de nachtelijke inbraken en aanvallen. Ten laatste deinzen zij niet meer terug voor een moord, waarmede zij zoodanig vertrouwd worden dat het dooden van een mensch voor hen een kleinigheid is, mits zij er eenig voordeel mede behalen kunnen.

Wanneer wij aan die algemeen bekende daadzaken herinneren, is het slechts om te zeggen, dat Vital Malescot al de bovengenoemde graden doorloopen had, hetgeen hem eindelijk de verbanning naar Cayenne op den hals gehaald had, hoewel velen, minder misdadig dan hij, misschien, hun leven op het schavot verloren hadden. Er in gelukt zijnde te ontsnappen, had een nieuwe misdaad, hem de middelen verschaffende om van naam te verwisselen, hem in het bezit gesteld van een aanzienlijke som gelds, waarmede hij te Parijs niet alleen leefde zonder argwaan te verwekken, maar ook beschouwd werd als een fatsoenlijk man. Betrokken in de gebeurtenissen, waarvan de boofdstad van Frankrijk in 1871 het schonwtooneel was, had hij de wijk genomen naar Brussel, waar men hem als een politiek misdadiger beschouwde, die stil leefde en voldoende middelen van be-

staan had, maar de waarheid is, dat zijn geld opgeteerd was, en San Marco, die hem van ouds kende, was met zijn waren toestand volkomen bekend. Hieruit laat het zich gemakkelijk verklaren waarom San Marco het oog op hem had laten vallen en hoe hij des te eer gelukt was, omdat er in wezenlijkheid weinig gevaar bij de zaak was; want hoewel hij verscheidene misdaden op zijn geweten had, had hij zijne slachtoffers nimmer getroffen dan wanneer hij wist, dat hij niets van hen te vreezen had. In een woord, hoewel hij met een groote lichaamskracht begaafd was en nauwelijks veertig jaar oud, was hij even lafhartig als wreedaardig.

Het onderzoek van de plaats waar hij moest 'werken' stelde hem verder volkomen gerust. Een vallei, bouwvallen grenzende aan een houtrijke helling, voor zich uitgestrekte weilanden, door de Senne besproeid..... en voor het oogenblik geen levende ziel in den omtrek! voorzeker het was onmogelijk een gunstiger plaats te vinden voor de uitvoering van een sluipmoord.

Reeds langer dan twee uren stond Vital Malescot op zijn post en hij meende reeds, dat hij de reis tevergeefs gemaakt had, toen hij, een oogslag wagende over een der wallen van het oude kasteel, den man zag naderen, dien hij verwachtte. Maar, o teleurstelling! hij was door een boer vergezeld.

HAARTOOI EENER VROUW UIT MIDDEL-AFRIKA.

'De toeleg is mislukt!' morde de boosdoener in zich zelven, terwijl hij naar zijn schuilplaats terugkeerde; 'de kerel heeft een gids genomen..... Die domme Italiaan, dat had hij moeten voorzien!'

Eenige minuten later liet een gedruis van voetstappen zich aan het poortje vernemen en René Morlant trad alleen binnen. De man, dien hij bij toeval ontmoet had en met wien hij al pratende was opgewandeld, was zijns weegs gegaan.

Toen de bezoeker de voorplaats betrad, een groot rond plein, waar men de zwarte bogen ziet van de onderaardsche gewelven, van hunne poorten beroofd, zag hij eenige minuten om zich heen, als bouwde hij in den geest het eeuwenoude leenheerlijke verblijf weder op.

Nu begon hij zijne omzwerving, die wij niet zullen verhalen, want daartoe zouden wij in bijzonderheden moeten treden, welke alleen begrepen zouden kunnen worden door diegenen onzer lezers, die Beersel kennen. Het zij ons genoeg te zeggen, dat er bijna een half uur verliep zonder dat degene die hem bespiedde, de gelegenheid kon vinden, die hij zocht.

Een zaal in den zuidertoren, op de eerste verdieping, de eenige, die nog overwelfd was, had Vital Malescot bij zijn onderzoek naar de geschiktste plaats om den advocaat te overvallen bijzonder getroffen en hij had er dan ook een poos in verwijld.

'Mits hij slechts hier kome,' had hij bij zich zelven gezegd; 'o! wat zou ik gemakkelijk spel met hem hebben!... beter dan in de onderaardsche gewelven, waarvoor hij geen smaak schijnt te hebben.... Maar hij zal er wel komen, het kan niet anders.'

Hij had zich niet vergist: René ging den toren binnen. Zoodra de boosdoener hem op den trap had zien verdwijnen, waagde hij het, hem behoedzaam na te sluipen.

Bij den ingang van de bedoelde zaal gekomen, zag hij den ongelukkige, die onder zijn moordende hand moest vallen, door de wijd gapende opening van een venster naar buiten zien. René keerde hem den rug toe en scheen in de beschouwing van het landschap verdiept; maar een tamelijk groote afstand scheidde den moordenaar van zijn slachtoffer, en de eerste, schietende van de plek waar hij stond, was er niet zeker van zijn doel te zullen treffen, hoewel hij zich van een vèrdragenden revolver voorzien had. Hij moest dus tot elken prijs iets nader treden, wilde hij niet zulk eene gunstige gelegenheid laten ontsnappen.

Wij hebben het reeds gezegd, Vital Malescot was lafhartig en het was niet zonder aarzeling, dat hij, op de teenen gaande, een twaalftal stappen naderkwam.

Verdiept in het gezicht van het voor hem liggende schoone natuurtafereel bleef René Morlant nog steeds roerloos staan, zoodat de ellendeling derhalve den tijd had zijn mikpunt te kiezen.

Hij schoot....

Maar nauwelijks had de knal van de losbranding zich doen hooren, of degene, dien hij meende te zien vallen, sprong met bliksemsnelheid op hem toe op het oogenblik dat hij zich gereed maakte om te ontvluchten.

In twee stappen had de reus hem bereikt en greep zijn belager bij den linkerarm; maar Vital, die door dien onverhoedschen aanval van zijn stuk geraakt was, herkreeg dadelijk zijne tegenwoordigheid van geest toen hij den arm vrij voelde, die het moordwapen hield... Een tweede losbranding weergalmde onder de gewelven der gothische zaal. René Morlant slaakte een gil, draaide op zijne hielen rond en viel toen als een blok achterover op den vloer.

De moordenaar nam ijlings de vlucht. Op het voorplein komende, overviel hem echter eene duizeling en hij zette zich even op een steenklomp, gerustgesteld door de hem omgevende volslagen eenzaamheid.

Hij was er dus in gelukt! Zijn taak was volbracht en wat hem het meest verrukte, alles was nagenoeg gegaan gelijk hij het overlegd had. Wel is waar had hij een geweldigen angst gevoeld en zich een oogenblik verloren geacht maar het lot was hem ten slotte toch gunstig geweest; hij trad zegevierend uit den strijd. De man, dien hij beloofd had te zullen vermoorden, lag daar boven, op korten afstand dood, en goed dood ook - op een plaats, waar hij misschien weken lang zou blijven liggen, zonder ontdekt te worden. Geen enkele stem kon zich verheffen om zijn moordenaar

aan te klagen, geen enkele verdenking kon dezen treffen.... En de toegezegde belooning... O! wat lachte zij hem toe!

Het heerlijkste verschiet ontrolde zich voor zijn geest, toen hem eensklaps de woorden in de ooren klonken:

'Zeg eens, wat gebeurt er hier? Men heeft tweemaal geschoten... ik heb het duidelijk gehoord.'

De boer, dien hij in het gezelschap van René Morlant gezien had, stond voor hem.....

'Wat, wat?' stotterde de misdadiger als door een veer bewogen opspringende. 'Gij zegt dat.....'

'Ik zeg, dat ik langs hier terugkeerende, twee schoten heb gehoord en ik kwam.....'

Terwijl de boer dit zegde, was de moordenaar langzaam achteruit gegaan en Zoodra hij zich buiten diens bereik achtte, sprak hij:

'Uwe ooren zullen getuit hebben, vriend, ik voor mij heb niets gehoord; tot weerziens....'

En de verblufte boer zag hem haastig naar het kleine poortje stappen. Hadde hij hem daarna met de oogen kunnen volgen, hij zou hem zoo snel hebben zien loopen, dat het voorzeker zijn argwaan zou opgewekt hebben.

Eensklaps sloeg hij zich voor het voorhoofd.

'Aha! nu ben ik er achter,' morde hij, 'het was een tweegevecht..... een tweegevecht zonder getuigen. Dat gebeurt meer, naar het schijnt. Die lange heer met wien ik opgewandeld ben, zag er bezorgd uit, en degene, die daar zoo haastig weggeloopen is, is gewis de overwinnaar..... Maar waar, drommel, hebben zij kunnen vechten? Ik ga den andere opzoeken, want hij moet hier gebleven zijn, dood of levend.'

Vervuld met die gedachte begon de pachter Jacob Zilbeck overal te zoeken waar hij meende, dat de twee mannen hadden kunnen strijden en zoo kwam hij ten laatste in de zaal van den zuidertoren.

Wij zullen niet trachten zijne gewaarwordingen te beschrijven bij het zien van René Morlant, in het midden van die zaal in een plas bloed uitgestrekt en schijnbaar geen teeken van leven meer gevende. In den waan dan ook dat hij met een lijk te doen had, verwijderde de eenvoudige landman zich bevende, om het voorgevallene in het naaste dorp bekend te gaan maken.

Kort daarna waren de bouwvallen opgevuld met nieuwsgierigen, die in spanning de komst verwachtten van de plaatselijke overheid en den geneesheer, die van het geval verwittigd waren.

De doctor, - een zeer jong mensch, dien het toeval in het dorp gevoerd had, vond nog leven in den gewonde, maar verklaarde dat hij niet vervoerd mocht worden, wilde men hem niet aan een zekeren dood prijsgeven. Men legde een groot vuur aan in den reusachtigen schouw, men bracht matrassen waarop de fransche advocaat werd neergelegd, waarna men zijne kleeren doorzocht om te weten wie hij kon zijn, maar men vond geen enkel papier of eenige aanwijzing bij hem. Een nogmaals ingesteld onderzoek deed echter in zijn vestzak een visitekaartje ontdekken, op hetwelk zijn naam en beroep vermeld stonden en daaronder, met de pen geschreven, zijn adres te Elsene.

Men oordeele over de smartelijke verrassing van mevrouw de Trenoy, toen zij tamelijk laat in den namiddag een gemeenteveldwachter bij zich zag verschijnen, die haar zonder veel omslag in korte bewoordingen meedeelde, wat haren huurder

overkomen was. Celestine stond juist te praten met Jean Rotentout, die even te voren aangekomen was. Zoodra hij het gebeurde vernam, riep hij uit:

'Dat is hun werk! zij zullen hem hebben doen vermoorden!'

En op een stoel neerzinkende, bleef hij eene wijl in doffe verslagenheid voor zich heen staren.

Plotseling sprong hij op met den uitroep:

'Komaan! moed gehouden!..... Wat er ook gebeure, ik gevoel dat ik zware plichten te vervullen heb?..... Nu rust op mij de taak om tegelijk èn mijn meester te wreken èn dengene, die zijne heilige zaak omhelsd had.

Eenige uren daarna schreef Jean Rotentout, aan het leger van René Morlant gezeten, wiens toestand als volstrekt hopeloos beschouwd werd, aan Hector Valenson dien brief.... dien brief...

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 17]

Onze gravures.

Een onweder in aantocht.

Drie echte duitsche typen, drie oude steilooren. Ze hebben met de kaart gespeeld, driftig gespeeld; maar onder de kaart zit niet zelden de duivel verborgen, die op gegeven oogenblik al de booze hartstochten doet ontbranden. De duivel is echter ditmaal naast den man met de slaapmuts gezeten en stookt heimelijk den opgekomen twist aan. De slaapmuts luistert maar al te gretig naar den boozen fluisteraar, en de pachter rechts ziet met zoo'n loensche oogen op zijne tegenpartij dat men ieder oogenblik de losbersting van het onweer verwachten kan. 't Zijn drie prachtige typen, vooral die rechts van den lezer zit. Hij leunt natuurlijk met het zware lijf en den rechterarm op de tafel en laat den linker schijnbaar achteloos over de leuning van den stoel hangen. Geheel zijne rcusachlige postuur schijnt rustig, maar de twee oogen, de spiegels der ziel, verraden duidelijk wat er in hem bruist en kookt. Ook de twee anderen geven het bewijs, dat de kunstenaar een opmerker is van de fijnste soort. Het tafereel, dat hij weergeeft is in de natuur bespied en is met veel keurigheid en tact weergegeven. Een knap opmerker!

EEN ONWEDER IN AANTOCHT, NAAR H. KOTSCHEMEISTER.

Romeinsche boer.

Is dat een romeinsche boer? zal men vragen. Ja, misschien een boer zoo als hij in eene opera wordt voorgesteld, zoo als men daar boerinnekens voorstelt in zijden kleêren en met herderstaven in de hand, die met bloemen en met kleurige zijden linten omwonden zijn! Neen, dat is wel degelijk een boer uit den omtrek van Rome. Er ligt in den Romein nog altijd eene onmiskenbare fierheid, een trots, die doet zien dat hij fiere en vereerde voorzaten heeft gehad. Zijne kleederdracht, die soms recht schilderachtig is, zijne lichamelijke schoonheid, zijne houding en oogslag brengen daartoe gewis veel bij. Is hij echter verstandelijker beter dan onze nederige Kempenaar of Meetjeslander? Wij denken het niet, of liever ge-

zegd, wij zijn er zeker van. Indien onze boer die fierheid, die statigheid, die *pose* van den Italianer mist, dan, wij zijn er zeker van, is hij veel doorzichtiger en heeft oneindig meer wereldkennis.

Onder ons gezegd.

Wat zou die oude landloopster, met haren hengelkorf aan den arm en haren versleten katoenen paraplu, aan die drie jonge meisjes toch wel te vertellen hebben, en vooral aan dat hetwelk zich over de tafel heenbuigt? Is het nieuws uit de stad, waar Jaap, Jeurie en Jan in de kazerne liggen? Ofwel zou het zijn wat de toekomstige kermis of jaarmarkt haar zullen aanbrengen? Wij weten het niet; doch het is zeker dat het nieuws wel belangrijk zijn moet om het werk zoo eenstemmig te vergeten en zoo'n lachende tronies te trekken. Het onderwerp, ten minste in figuren en omgeving, is echt duitsch. 't Is een nieuw bewijs wat geestige opmerkers de Duitschers zijn, eene gaaf, die onze vlaamsche schilders, jammer genoeg, missen.

Te laat.
Eene schets uit den tegenwoordigen tijd.
(*Vervolg*.)

Hoe lang hij zoo stond, in zich zelven verzonken, terwijl oog en ziel volop genoten, hij wist het zelf niet, maar hij werd plotseling als uit een droom opgewekt door den klank eener welluidende mannenstem, die zich aan zijne zijde liet hooren.

‘Welk een overschoon gezicht, niet waar, welk een heerlijk plekje gronds, hetwelk menige koninklijke residentie met tonnen gouds van de vrije stad Hamburg zou willen koopen, indien het mogelijk ware; maar het is dan ook de trots en de vreugde der burgerij en gij zult ter nauwernood een Hamburger vinden, die niet minstens eenmaal daags de *Jungfernstieg* betreden heeft, hetzij voor zaken of voor een wandeling.’

Max had zich bij het vernemen der eerste woorden naar den spreker gekeerd, en zag een langen heer, zeer eenvoudig, maar toch met zekere sierlijkheid gekleed. Hij kon bij de veertig zijn; een donkerblonde ringbaard omlijstte het bleeke, niet schoone maar van geestige ontwikkeling en goedhartigheid getuigende aangezicht van den vreemdeling.

‘Inderdaad, mijnheer,’ antwoordde Max, ‘de aanblik moet iemand, die voor de eerste maal deze plek betreedt, overweldigen. Nooit aanschouwde ik iets dergelijks; eerst sinds weinige uren bevind ik mij in Hamburg en woonde tot dusverre in een dorp van het Hartzgebergte.’

‘Waarschijnlijk om den handel te leeren?’

‘Juist, mijnheer; ik woon bij mijn oom Thomas Hoveling, firma Thomas Hoveling en Zoon, als u deze bekend is?’

‘O ja! en ik heb er zelfs veel achting voor, hoewel ik zelf geen koopman ben,’ antwoordde de vreemde; ‘maar zie, daar komt een bank vrij, willen wij wat gaan zitten?’

Het voorkomen van den vreemde boezemde den jonkman sympathie in; hij voelde zich tot hem aangetrokken ofschoon zij slechts eenige onbeduidende woorden gewisseld hadden; maar er zijn van die naturen, voor wie men in weinige oogenbljkken warmer gevoelens van vriendschap opvat, dan voor vele andere menschen in een ganschen leeftijd.

Beiden namen plaats en Max knoopte het gesprek weer volgenderwijze aan:

'Het verheugt mij, dat de naam mijns ooms bij u in zulk een achting staat,' zegde hij; 'hij is ook de eenige, die mij nog op aarde tot steun dient - mijne moeder werd voor drie dagen begraven.'

De oogen des jongelings vulden zich met tranen en verduisterden zijn blik; die herinnering wierp zijn schaduw over al de voor hem uitgespreide heerlijkheid.

'Arme jonkman,' sprak de vreemde op zachten, hartelijken toon, 'arme jonkman, ik weet wat het zeggen wil alleen op de wereld te staan.'

Er ontstond eene pauze.

'Veroorloof mij u mijn naam mede te deelen,' begon de vreemde opnieuw; 'wellicht, en ik hoop het, voert ons een vriendelijk toeval nog wel eens tot elkander; ik heet Felix Harting, - een hoogst eenvoudig man, die zeer nederig leeft en denkt, en zijne medemenschen van dienst is, waar hij kan.'

'Mijn naam is Max von Elliot,' gaf de jongeling hierop ten antwoord; 'ik noem mij gaarne zoo, droeg toch mijn vader, mijne lieve moeder dezen naam, - al is mijn oom ook van meening dat het woordje "von" overtollig en in Hamburg niet gaarne gezien is, ten minste wanneer men niet bij machte is, daaraan den noodigen luister bij te zetten, die....'

De vreemde schepte diep adem. 'Ja, ja, zoo is het, daarin heeft de heer Hoveling niet zoo geheel en al ongelijk,' zegde hij. 'Daar hebt gij bij voorbeeld, den konsul von Walter, den nieuw geadelden - den koninklijken koopman, gelijk Shakespeare zijn Antonio heet. Die weet zijn adel op te houden: rijtuigen met vierspan, partijen, reizen, beschermheerschappen - maar neen, eere wien eere toekomt, nooit heb ik den man gesproken, nooit zal zich misschien daartoe de gelegenheid voordoen, maar ik vereer hem om zijne onvermoeide pogingen tot bevordering van kunst, handel en wetenschap.'

Hier werd hun gesprek gestoord. In hunne nabijheid was een kleine afvaart- en aanlegplaats voor roeibooten; juist naderde zulk een vaartuigjes den wal - een jonkman en een vrouw zaten er in - luid klonk het overmoedige gelach der opzichtig getooide dame in het oor der op de bank ziftenden. Nu sprong de jonkman op den wal en reikte de dame de hand, terwijl de roeier het vaartuigje aan den ketting vastlegde.

'Dat was een heerlijk tochtje, Wimpje,' hoorden zij het dametje, dat jong, doch in het geheel niet schoon was, roepen. 'De medegenomen champagne was overheerlijk en gij even beminnelijk als altijd. Zijt gij tevreden, Wimpje, zeg?'

Het antwoord van den jonkman kon men niet verstaan; wel echter droeg de wind het wederantwoord van het meisje over.

'Ik weet het; mijn Wimpje is bevreesd met de danseres Almati in de *Jungfernstieg* gezien te worden nu, mij is het wel..... geheime liefde, waarvan niemand iets weet, niet waar, mijn Wimpje? Goeden nacht..... morgen zien wij elkander weer!'

Zij trippelde de trappen op; de witte veer van haar baret lichtte in de duisternis - zijde en fluweel ruischten weldra was zij verdwenen.

Na weinige minuten volgde haar een hoogopgeschoten jonkman van omstreeks twintig jaar in een elegante kleeding van donkergroene, dikke stof; onder den ronden vilten hoed lag het dunne haar, dat naar het roodachtige zweemde, glad over den

schedel gekamd; het aangezicht was bleek en verraadde, evenals de grijze oogen, die door een bril bedekt waren, een groote mate van geveihsdheid. Langzaam, zonder op de twee personen te letten, die op de bank zaten, verwijderde hij zich.

'Daar hebt gij een proefje der Hamburger *jeunesse dorée,'* zegde de vreemde niet zonder bitterheid tot Max; 'ik ken den jongen man niet, maar ik wed, dat zijne ouders, naar de woorden van het dametje te oordeelen, hem voor een model-exemplaar van deugd houden. O! jong mensch, laat ik u waarschuwen - onder duizenderlei aanlokkelijke gedaanten zal de bekoring voor uwe oogen en uwe zinnen opdoemen - bewaar u vlekkeloos, - ééne stap op het pad der ondeugd en gij zijt verloren..... Vergeef mij mijne aanmatiging om u lessen te willen geven,' voegde hij er bij, blijkbaar verlegen over het vuur, waarmee hij sprak; 'de menschen noemen mij een zonderling, maar wanneer ik u zoo voor mij zie, met den frisschen blos der bloeiende jeugd op de wangen, en daarbij bedenk, dat de dompige kantoorlucht van het huis Hoveling en Zoon uw hart en geest zou kunnen dooden of de giftige adem van de ondeugd uw lichaam en ziel zou kunnen verpesten.....'

'Vrees niet voor het laatste; het beeld mijner moeder zal mij beschermend voor den geest treden, wanneer de ondeugd mij dreigt te omstrikken; maar de gedachte, gebonden te zijn aan het geestdoodende kantoorleven, de kunst vaarwel te moeten zeggen waaraan ik mij zoo gaarne gewijd had - de schilderkunst, waartoe de innigste neiging mij drijft.....'

'Maar ik moet voort,' brak hij plotseling af, terwijl hij op zijn horloge zag, 'men verwacht mij in het huis mijns ooms. Vaarwel, mijnheer Harting, ik hoop, dat wij elkander zullen weerzien.'

'Dat hoop ik eveneens,' antwoordde Harting, insgelijks opstaande; 'zou uw weg u eenmaal langs mijne eenvoudige woning voeren..... ziehier mijn adres.'

Hij reikte den jonkman een kaartje over, hetwelk Max bij zich stak. Daarop scheidden de zoo spoedig met elkander bevriend geworden mannen van elkander en verwijderden zich in verschillende richting.

De klok der naburige kerk sloeg half tien, toen Max het huis zijns ooms weer betrad. In het kantoor was het donker - de klerken waren heengegaan, daarentegen waren eenige ramen op de eerste verdieping, waar de huiskamer was, verlicht. In het voorhuis ontmoette hem juffrouw Betty.

'Gij zijt lang uitgebleven, jongeheer,' zegde zij met hare vette stem; 'gij hebt zeker een wandeling in den maneschijn gemaakt, niet waar! Mijnheer uw neef is reeds lang thuis. Zie dat is nog een jong mensch, waarvan de weerga ver te zoeken is,..... maar kom mede, ik zal u uw kamer aanwijzen, eer gij aan het avondmaal verschijnt; uwe bagage, die men van de statie gehaald heeft, staat ook boven.'

Zij ging Max vooruit, de eene trap na de andere op tot op de derde verdieping in den top van het huis, welks achtergedeelte vanboven tot beneden met koopwaren was opgevuld - er heerschte een vochtige ongezonde lucht. Juffrouw Betty ontsloot eene deur; een klein kamerke met grauwe wanden zonder de minste versiering, slechts met het onontbeerlijke voorzien, vertoonde zich aan Max - een recht ongezellige aanblik. 'Laat de hoop achter, gij allen die dezen dorpel overschrijdt,' had hij eens zijne moeder hooren fluisteren, toen haar voet den dorpel van de armoedige boerenwoning betrad; halfluid herhaalde hij Dante's onsterfelijke woorden.

Juffrouw Betty zette het licht op de tafel.

'Zie zoo,' zegde zij, 'nu kunt gij u wat oppoetsen; haast u echter, want de heer Hoveling houdt niet van wachten; hier in huis gaat alles met de grootste stiptheid.'

Zij liet Max alleen in het kale, doodsche hok. De jonkman zette zich op den kant van het bed en staarde voor zich uit. Hij was niet ongelukkig meer, hij had zich in zijn lot geschikt - hij was onverschillig geworden voor de afwisselende indrukken die zijne ziel bestormden. Plotseling sprong hij op; hij ging naar zijn koffer en dit openende, haalde hij er een schilderstudie uit, welke hij aan het hoofd einde van zijn bed hing. Het was een *mater dolorosa,* die hij voor korten tijd voltooid had en de dierbare trekken zijner moeder vertoonde; heden viel het maanlicht op het lijdende aangezicht der Madonna en het was als glansde het in het licht der gelukzaligheid en zag zegenend op hem neer.

Nu begon hij zijn toilet een weinig te ordenen; dit was spoedig gedaan en daarop keerde hij naar de eerste verdieping terug.

De huiskamer, een groot, ruim vertrek, was niets minder dan prachtig ingericht: oude, met haardoek overtrokken meubelen, die echter van helderheid blonken; aan de wanden familieportretten in donkere lijsten, - kortom, het geheel maakte op Max een sombren indruk en was niet geschikt hem vroolijker te stemmen.

De heer Hoveling, de oude Karker, die in huis woonde, waren reeds aanwezig; de tafel voor het eenvoudig avondmaal, uit brood, boter, kaas en wat van het middagmaal overgeschoten gebraad bestaande, waarbij voor ieder een halve flesch bier gerekend werd, stond gedekt en nu kwam een bleeke, hoogopgeschoteu man uit de aangrenzende kamer, in het groen gekleed, met rosachtig blonde, dun gezaaide haren, de grijze oogen met een bril bedekt.

‘Ziehier uw neef Max Elliot, mijn zoon,’ zegde de oude Hoveling, ‘ziedaar uw neef Wilhelm Max; ik hoop dat gij als kantoor- en huisgenooten zoowel als bloedverwanten goed met elkander zult omgaan.’

‘Dat geve God!’ lispelde juffrouw Betty.

‘Amen!’ bekrachtigde Karker.

De verrassing benam Max de spraak. Die jonge man, het ideaal des koopmans en tegenover hem des deugdzamen jongelings, gelijk men Wilhelm Hoveling genoemd had..... was hij niet een en dezelfde persoon, die even te voren met een opgepronkte danseres van een pleizierroeitochtje teruggekeerd was? - Er was geen vergissing mogelijk. Hij hoorde niets van het onverschillige antwoord van zijn neef, hij voelde slechts hoe Wilhelms oog uitvorschend op hem rustte en hem achter de brillenglazen een nijdigen, boosaardigen blik toewierp.

Max zette zich aan tafel. Het gesprek liep slechts over handelszaken, geen woord over kunst en letterkunde, geen spoor van deelneming met het lot des jongen vreemdelings.

‘Gij klaagdet over hoofdpijn, naar ik hoorde,’ zegde de oude Hoveling tot zijn zoon, toen in het gesprek een pauze ontstond; ‘is zij verminderd?’

Niet veel, beste vader, maar zij zal mij niet verhinderen nog heden avond na het eten op mijne kamer de afsluiting ten einde te brengen, waaraan ik heden middag begonnen was, vóór dat juffrouw Betty mij tot een vervelende wandeling aanspoorde.

‘Juffrouw Betty zorgt moederiijk voor ons allen, maar gij gaat te ver in uwen iever voor de zaken, beste Wilhelm,’ hernam de heer Hoveling glimlachende, terwijl hij zijn zoon vertrouwelijk op den schouder klopte; ‘gij moet u ter ruste begeven, ook Max zal wel vermoeid zijn... de reis, de wandeling van dezen avond... Nu, hebt ge de Jungfernstieg gezien?’

‘Gezien, beste oom, en er genoten met oog en hart!’ riep Max met geestdrift uit; ‘o! kon ik dat beeld zoo goed bevatten in het binnenste mijner ziel, kon ik het zoo op doek weergeven als ik dat gevoeld heb!’

‘Voor zulke kinderachtigheden zal voortaan weinig tijds overig blijven,’ merkte Hoveling droog aan, ‘heb overigens nog slechts eenige dagen geduld; wij hebben thans ongewoon schoon weer - weldra zullen er avonden komen gelijk die, toen ik in storm en regen in uw dorp kwam, dan zal ons Alsterbassin u minder romantisch voorkomen.’

Max zweeg, het algemeen onderhoud was geëindigd.

De heer Hoveling zette zich op de sofa, naast hem nam de heer Karker op een stoel plaats en het gesprek over handelsaangelegenheden begon opnieuw. Wilhelm sprak fluisterend met juffrouw Betty, die de kamer uit- en inging, bezig met de tafel af te nemen, want de heer des huizes zag niet gaarne dienstboden om zich heen.

'Nu - juist had zich de huishoudster verwijderd - nu trad Max op zijn neef toe. 'Beste Wilhelm,' zegde hij met bewogen stem, terwijl hij hem de hand reikte, 'gij telt niet zooveel jaren meer dan ik en mij heeft het ongeluk ouder gemaakt dan de leeftijd.... wij zijn bloedverwanten, ik steek u de hand toe... laat ons vrienden zijn.'

Wilhelm meette den voor hem staande, dien hij in lengte verre overtrof, met een blik als een tieger den haas, die hem vriendschap zou komen aanbieden. 'Dat hangt geheel en al van u af,' antwoordde hij, even met zijne vingertoppen de hem aangeboden warme hand aanrakende; 'het huis Hoveling en Zoon is niet voorbarig met het doen van beloften. welker naleving het later zou kunnen berouwen; eerst waren dan geld; word een degelijk koopman, besteed uwe ledige uren tot het aanleeren van onmisbare kundigheden in den handel, wees onberispelijk van levenswandel, verban alle gedachten aan een koopman onwaardige dwaasheden, zooals dichtkunst, muziek, schilderkunst - dan zullen wij verder zien.'

Max' gemoed geraakte in opstand. Kon dat dezelfde mensch zeggen, dien zijne eigene oogen, en zij bedrogen zich niet, kort te voren als den galanten schipper van een danseres zagen fungeeren?

'Ik wil er naar streven een goed koopman te worden,' zegde hij, terwijl hij zijn neef strak aanzag; 'en wat het overige betreft, zullen, naar ik hoop, de door u geminachte dwaasheden mij juist van slechter tijdverdrijf afhouden, zelfs van de verlokking om met een danseres met Italiaanschen naam op den Alster laat in den avond te gaan spelevaren.'

Wilhelm ontroerde zichtbaar; het bloed week geheel uit zijn buitendien bleek gelaat terug; hij wierp een snellen blik op zijn vader, doch deze was met Karker druk in gesprek, hij had niets gehoord.

'Braakt de kleine adder reeds gif?' morde hij in zich zelven. Plotseling echter veranderde zijn gelaatsuitdrukking, zij werd vriendelijk en zacht. Hij nam den bril af, als om zijn jongen neef te toonen hoe vertrouwelijk en innemend zijne grijze oogen hem konden aanblikken.

'Goed zoo, beste Max,' zegde hij, 'ik weet wel is waar niet, wat gij met danseressen bedoelt, maar ik zie, dat gij een ferme jongen zijt. Gij moet mij uwe schetsen eens toonen, waarvan gij onder het avondmaal gesproken hebt. Ik ben niet zulk een doorkneed koopman als gij wel denkt; dat weet ook de konsul Walter, die een groote galerij bezit - gij zult die ook wel eens zien. Wij zullen nog wat met elkander praten. Kom met mij op mijne kamer - doch vergun mij alvorens nog een paar woorden met juffrouw Betty - zij moet ons licht en een flesch brengen.'

Hij liep de huishoudster na, die juist de kamer verliet. In den gang fluisterde hij haar haastig toe:

'De adder moet weg, Betty; de duivel mag hem iets van Almati medegedeeld hebben, maar hij schijnt iets te weten, te vermoeden, ten minste; die ingebeelde gek met zijn gladde, huichelachtige tronie....'

'Vreest Wilhelm Hoveling, dat hij hem bij Ella Walter zal verdringen?' vroeg Betty. 'Het moet gezegd worden, dat het een knappe jongen is.... hij heeft zulke schoone, goedhartige oogen.... het zou iemand bijna kunnen leed doen zulk een jonkman...'

‘Betty, zoudt ge hem wellicht het leven aangenaam willen maken?’ siste Wilhelm: ‘bedenk wel, dat de oude niet eeuwig leeft, en dan ben ik hier heer en meester en komen er andere tijden.’

‘Heb geen vrees, Wilhelm, de oude Betty is met lichaam en ziel aan u verknocht. Wat wilde ik ook nog zeggen... o ja, mijn oude shal is al zoo oud en verkleurd....’

‘Gij krijgt een nieuwen, Betty, maar mond toehouden tegen den ouden vrek daarbinnen, trouw zijn tegenover diens zoon, die den oude een rad voor de oogen draait; wij houden ons aan onze overeenkomst, niet waar?’

‘Op leven en dood!’ Betty reikte hem de kolossale hand; het verbond was opnieuw gesloten... Over den armen, niets kwaads vermoedenden Max spanden de nijd en de boosheid een net, dat hem in zijne mazen zou verwarren en in het verderf storten.

(*Wordt vervolgd.*)

Vlaamsch leven.
(*Slot.*)

Lof en critiek. - Een vlaamsch kunstenaar te meer. - Eene loopbaan die open staat. - Op 25 jarigen leeftijd. - Excelsior.

Mijn lange magere was nu een modeplaatje, een jonge man, gefriseerd, gepommadeerd en wit gecravatteerd. Hij kon zoo wat twintig jaar oud zijn, met zoo iets of wat opkomend bruin dons, dat men in die jaren welwillend ‘baard’ noemt, om de kin en onder den neus. De snee van het gezicht was niet onaangenaam, de kleur ietwat blozend, het oog groot en levendig.

Vrij en ongedwongen trad hij op; onder den arm hield hij zijne viool - de ziel van het zwarte doodkistje, dat hij soms in den arm of aan zijn hart gedrukt, droeg - en in de andere hand hield hij den strijkstok, die zoo wonderlijk naar beneden hing dat hij, van mijne plaats gezien, een lange staart scheen te zijn; doch dat was de laatste fantazie, die ik aan hem ontwaarde: hij hief den boog op, zette de viool onder de kin, tingelde met zijne lange vingers over de snaren - en ik zag den kunstenaar in vollen glans.

Op mijn program las ik zijnen naam: EMILE WAMBACH.

Wat de jonge virtuoos dien avond speelde, weet, ik niet meer; doch zonder mij om den toondichter te bekommeren, gaf ik zelf in mijn diep geroerd gemoed, zin en woorden aan die muziek. Beurtelings was de poëzie, op die melodieën toegepast, vroolijk, zonnig, kleurrijk, of wel zij werd wild, fantastisch, stormachtig, en ging dan weer in eene diepe melancholie verloren, om andermaal als een fandango op te klimmen.

't Was volgens mijn innerlijk droomen, gansch een toekomstig leven, dat de jonge muziekant niet aan de burgerlijke ooren, maar aan het gemoed van al wie kunstgevoel bezit, wilde doen hooren.

Het was lente, met zonneglans en teêre bloesems; het was zomer met volle bloemen, schaduw en lieflijk gefluisterde woorden; het werd herfst met najaarsloof en ontgoochelde droomen en ook winter met levensstormen; doch zeker was ik dat tusschen al dat schoone, de kunstenaar palmen en lauweren - of, om met onze eigene beelden te spreken - veil en eikenloof, dat is nationale eer en roem, op zijnen weg vinden zou.

Ik hoorde juichen, doch ook hier en daar de critiek. Er zijn altijd menschen, die er liefhebberij in vinden, tusschen de rozen de doornen te steken. Nu deze doen zeer, ja, maar ze zijn natuurlijk eigen aan 't gebloemte en 't zijn zij die den waren kunstenaar vormen. Wat mij betreft, ik zegde tot mij zelven, toen ik onder mijn grooten paraplu verborgen, door een regenachtig weer, naar huis trok: ‘een kunstenaar te meer in het vlaamsche kamp.’

Ik droomde 's nachts zooals Heine droomde toen hij dien duivelschen Paganini zag spelen. Ik zag den man met den langen, waaierigen jas en met den witten vilt terug, wiens levenslustig hoofd nu meer dan ooit wonderlijk in den grooten witten halsboord draaide. Hij hield mij zijn zwart lang doodkistje voor, en gaf daarmee, naar het mij toescheen, eene tooververtooning.

Uit dat akelige ding stegen nu zachte en allengs al meer en meer klimmende tonen op, melodieën die mij boeiden, omdat zij iets tot mij zegden en niet waren ontleend aan het hedendaagsche ratel-, klepper- en klatermuziek. 't Waren eigen melodieën die mijn oor streelden, en die melodieën kwamen van verschillende wezens voort, doch allen verheerlijkten den naam dien wij reeds in brons goten, in marmer beitelden, met gouden letters in onze refreinen schreven, en nu in trippelende, vleiende, geestdriftige of verhevene tonen hooren zingen: den naam van *Rubens.*

In diezelfde gamme hoorden wij een anderen zang uit dat doodkistje opstijgen: 't was een fermer, steviger, vatbaarder lied dan het eerste, al was het dan nog altijd nevelig. De lange magere zong nu van het *Vaderland* en als wij in onze verbeelding toejuichten, zagen wij hem glimlachend en snel buigen, alsof hij van gomelastiek gemaakt was. Wij hoorden het lied der kloeke burgers, gereed om het lieve hoekske van den haard te verdedigen; wij hoorden het ongediert der omwenteling grollen, het vredelied, den liefdezang, het varensreferein lispelen, neuriën, ons streelen en - wat nog het lieflijkste is van al - ons verjongen.

ROMEINSCHE BOER, NAAR M. COENRAETS.

Iemand jong maken, hem weêr doen gelooven, beminnen en hopen als toen hij twintig jaar oud was - voorwaar, lange magere, gij hebt tooverkruid in uwe feeachtige tonen!

Van welk vaderland zong die lange tooveraar? Stil, ik herinner mij de marsch in den feestelijken optocht; daarin klonken de fijfers, en fijfers spreken ons van de dagen

toen de bliksem van 1830 het juweel dat men ‘Nederlanden’ noemt, nog niet in tweeën geslagen had. Wat huppelen en trippelen die blijde tonen! Ja, we vieren het *Vaderland* in de dagen dat vorst Brabo, zoo als Van Ryswyck in zijn *Antigonus* zingt, hier nog regeerde:

> Toen men hier nog geen fransch verstond:
> Zoo lang is 't wel geleden.....

Het zij zoo; als ik voor het vaderland, vertegenwoordigd door lastenkloppende ministers, ongenadige ontvangers, hussiers met gezichten op fransch zegel juist niet veel liefde heb, gevoel ik mij toch opgewekt voor het vaderland, door dichters en toonkunstenaars voor de oogen des geestes getooverd: het vaderland, waarin men nooit spreekt van direkte en indirekte belastingen, waar men zingt in plaats van te vechten, zingt in plaats van te betalen - kortom, waar alles zingende wordt afgedaan. Dat is een gelukkig vaderland!

Doch de lange magere heeft zijn doodkistje reeds genoeg op dien toon laten dreunen; hij zet er andere tonen op - en wonderlijk! ik ben aan den Nijl, in het land der Pharao's, in het land der palmen, dadels en olijven, en nog wel in de dagen der verdrukking van Gods volk, 't Is lang geleden, vreesselijk lang; doch in droom bestaat er tijd noch afstand, en dàt juist vinden wij plezierig.

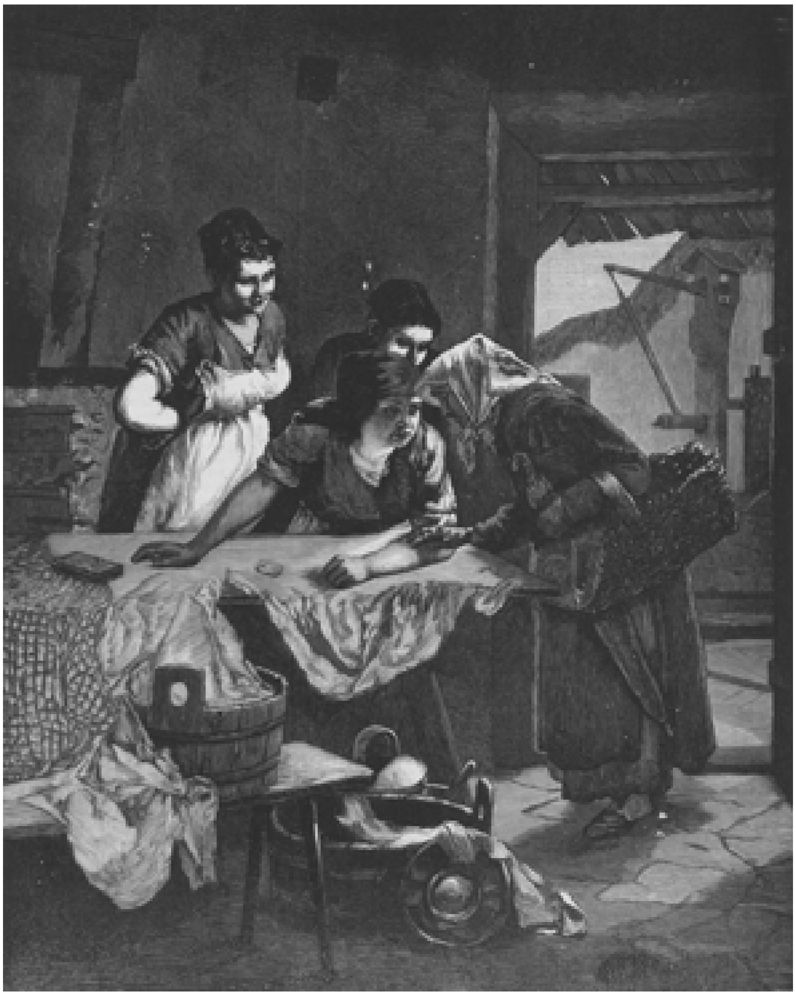

ONDER ONS GEZEGD, NAAR D. KNILLING.

Wat is het zoel en geurig in dien luchtkring, verfrischt door de lange en breede veeren waaiers van Pharao's schoone vrouwen! Wat huppelen er wonderlijke en zoetluidende tonen door de heldere lucht, door de varen en palmenblaêren, over het stil-droomige water, pas door een zuidewindje gerimpeld! Gegroet, land der weelderige en verdrukkende Pharao's, gegroet, land der arme en in hun zweet wroetende Joden!

Ik heb Pharao's dochter, met stillen en koninklijken tred den Nijl zien naderen; ik heb mijn hart voelen kloppen hij het vinden van Mozes, in zijn biezen wiegske drijvend; ik heb het gejuich van 't edel hart van Pharao's dochter beluisterd, en opgewonden, als een Jood uit dien tijd, heb ik meegezongen:

.....Naar 't land waar melk en honig vloeit!

En wie zingt er niet meê als dat heerlijk, breed en wegsleepend finaal van *Mozes op den*

Nijl, uit vrouwen-, mannen- en kinderstemmen, en met een vol orkest, weerklinkt! Men staat op, men marcheert juichend mee, ja zelfs al is men geen liefhebber van melk, geen lekker van honig; al drinkt men integendeel liever een alsembittertje; men gaat meê naar Kanaän, het land van belofte, al heeft men dan ook een ingekankerden hekel aan den knoflook en de sjachelarij in effecten en loterijbriefjes!

Wat wonderlijke dingen, die 25jarige lange magere toch uit die zwarte doos klinken doet!

Het land der palmen en de bloeiende Nijlboorden zijn verdwenen, en als de lange magere zijn zwarte kist weer opent, zien wij Antwerpen, het oude Antwerpen, met zijne schilderachtige houten gevels, door wingerdranken bekleed; wij hooren klok en beiaart heinde en verre weergalmen, wij zien ridders en knapen, jonkvrouwen in brocaat en fluweel, minnestreels, gilden en het juichende volk; wij hooren cimbels en acaren, trommels en schalmeien.

't Is feest, feest in straat en ridderburcht, waar *Yolande,* de schoone en vrome Yolande, het hart van alle ridders doet kloppen, terwijl de paadjes die haar sneeuwwit lamfer mogen dragen, ‘heimlijk aanbiddend’ daarop hunne lippen neerdrukken.

Nu komt er een fantastische nacht in de straten van het oude Antwerpen en uit die zwarte tooverdoos, een nacht, waarin de Satan zelf op zijne gebekte vleermuisvleugels over de stede drijft, de minnestreel zijne sussende serenade zingt, de hannekenuit zijn eentonig lied opdreunt en wachten in onze donkere straten wiemelen. 't Is eene Rembrandtschilderij met heldere lichtpunten, met donkere schaduwen en in de donkerste schaduwen zelf danst nog een leger van wonderlijke figuren, die zingen, lachen, schateren, sissen, vloeken en giechelen.

Ook met tonen kan men schilderen!

Dat wonderlijk tooneel tusschen de trotsche edelwoningen, maar meer nog tusschen de zwarte houten gevels in de straten van Antwerpen, verdwijnt, en de lange magere laat mij het klooster zien, waar Yolande langzaam hare schoone ziel aan den hemel geeft, en waar de engelen, altijd verder en verder, altijd hooger en hooger, het heerlijke *in paradisum* zingen.

Eindelijk viel de deur toe; 't was gedaan. De melodies en fantazieën hielden op. Neen, daar ging het zwarte doodkistje weer open gelijk de bek van een voorhistorisch dier, en ik zag dat er nu een scheepsvracht bloemen, lauweren en veel ander lieve speeldingen in lagen, die den kuustenaar te wachten staan.

Tusschen dit alles zag ik het lachend en vriendschappelijk gezicht van den lange magere, die mij toeriep: ‘Goeden nacht!’ De doos sloeg toe, en ik werd wakker; doch wat ik droomde heb ik in waarheid gezien, heb ik in waarheid gehoord.

Wambach's *Rubens Cantate* was eene aanwijzing; zijn *Vaderland* een greep; zijn *Mozes op den Nijl* een meesterlijke greep; doch zijn *Yolande* streeft naar het meesterstuk, dat zijnen naam tusschen de schoonste namen, op muzikaal gebied, van onzen tijd plaatst.

Ja, ik had wel gelijk toen ik, op den avond van zijn eerste optreden als executant, onder mijn grooten paraplu verborgen, tot mij zelven zegde: ‘een kunstenaar te meer in het Vlaamsche kamp!’ Nog een schepper te meer, die het Vlaamsche en niet het parijzer merk dragen zal!

1882.
AUGUST SNIEDERS.

Uit de sterrenwereld.

In een voorgaande aflevering zegden wij dat het boek Job ook een boek der wetenschap is. In dat boek staan wetenschappelijke aangevingen, die onze hedendaagsche geleerden benuttigen. 'Wij komen, zegt Dr. Wap, nu tot de de Sterren, die onze Ouden (volgens de beteekenis van het woord *stella, estoile,* van het Grieksch *Stelloo,* stellen, vaststaan) verdeelden in *vaste,* waaraan zij een *stoel* (óók van *Stelloo)* toedachten, om daarin, van uit de hoogte, als op heur gemak, de ijdelheden der wereld te kunnen begluren; - de *beweeglijke* of *'dwaalsterren,* zeiden zij, rijden op een *wagen* en brengen ons het licht door haar aan de Zon ontleend. Voorts kenden zij de *hemelteekenen* op den zonneweg, en ook de voornaamste Sterren, waarvan zij beelden groepeerden, op de manier van Ptolomeus, die met zijne zuidelijke en noordelijke *Sterrebeelden* of *Constellatie* optrad, te Alexandrië, in de IIe eeuw, en die, zoo men beweerde, uit bronnen zou geput hebben, reeds aan Job bekend. Verschil van namen doet hier niets ter zake: Spreekt Job van den Grooten Beer, van Orion en de Hyaden (IX: 9), Professor Kaiser drukt hetzelfde met de Hollandsche namen van de Wagen, den Ploeg en het Zevengesternte uit.'

De vingerringen.

De ring is eene oostersche dracht en uit het Oosten ging dat sieraad naar de Romeinen en Grieken over. Bij deze laatsten was de ringvinger de vierde der hand. Waarom juist deze? Omdat men bij eene ontleding of opening van het menschelijk lichaam, bevonden had dat een fijne vezel van het hart met dezen vinger in verband stond.

Anderen zeggen integendeel dat de ring nu eens aan de rechter-, dan eens aan de linkerhand als zegelring gedragen werd. Alleen den man van onderscheiding was dit te Rome toegelaten, omdat hem alleen de kennis eigen was van 't geen mocht gezegd, van 't geen onder zegel moest gelegd worden. Ook als sluiting werd de zegelring in zekere tijden gebezigd, bij gebreke van slot en sleutel, om verschillende voorwerpen tegen diefachtige slaven te beveiligen.

Toen later de pracht veid won, ging de ring bepaald van de rechter- naar de linkerhand over. Hij werd met allerlei snijwerk versierd en minder gebezigd tot handteeken en zegel. De vinger naast den pink kreeg hoofdzakelijk den voorrang, en wel, zegt een oud schrijver, omdat hij verre van den duim staat, die gedurig in werking is en als het ware eene tweede hand genoemd wordt.

De Romein droeg in de vroegste tijden slechts één enkelen ring; senatoren en patriciërs droegen een gouden, de plebejer een ijzeren. Soms kreeg deze laatste een gouden ring voor eene groote en edele daad, zooals wij in onzen tijd een medaille of een ridderkruis bekomen, ofschoon dit laatste thans zelfs voor daden gegeven wordt, die verre van groot, verre van edel zijn.

Bij de Romeinen reeds vereerde men aan zijne verloofde een ijzeren ring, ten teeken van trouwbelofte; doch de weelde veranderde weldra dit metaal, zooals zij de gewoonte veranderde van het dragen der ringen zelven door de mannen. In den aanvang beschouwde de man den ring als eene verwijfde dracht; weldra droeg hij er twee en meer, en toen eindelijk de weelde ten toppunt geklommen was, waren alle

vingers met ringen bezet. Of spreekt Martialis, de hekeldichter, niet van den modegek, die er zes aan elken vinger droeg?

De hand was dus letterlijk door het goud en de edelgesteenten verstijfd. Heliogabaal droeg iederen dag andere ringen, zoo als hij ook een ander kleed aantrok. De ringen waren met jaspis, diamant en andere toen gekende steenen versierd, terwijl de steenen kunstig gegraveerd werden, waarschijnlijk met uitzondering van den diamant, want wij vinden nergens vermeld dat de ouden de kunst verstonden, om dezen steen aan insnijdingen te onderwerpen.

Het waren vooral de grieksche kunstenaais, die befaamd waren in de kunst van snijden en graveeren, en niet zelden erlangde een ring, door die bewerking, eene overgroote waarde.

Wij weten door de geschiedenis wat ongelooflijke pracht de romeinsche vrouwen, vooral die van zekeren stand, alsmede die wier deugd niet altijd hoog geroemd werd, ten toon spreidden. Men begrijpt dus ook dat de ring bij die dames eene groote rol vervulde. Niet zelden ontmoette men vrouwen, met zestien en twintig ringen aan de vingers en waarvan de waarde een kolossaal fortuin in onzen tijd beloopen zou.

Wij zegden hooger dat de vinger naast den pink, den voorrang kreeg in de dracht der ringen; doch velen droegen de prachtigste ringen aan den pink zelven, als zijnde de plaats waar dit kostbaar voorwerp het minste beschadigd werd.

De ring mocht bij de Romeinen en Atheners, waar hij in ijzer zelfs door de slaven gedragen werd, veelvuldig in voege zijn, toch behield hij in zeker opzicht zijne innerlijke waarde, zijn hoog aanzien. De vader leverde zijne ringen over aan zijnen zoon en er zijn voorbeelden in de geschiedenis, dat, om het wangedrag af te keuren, de familie aan den zoon den ring afnam, waarop het aanschijn zijns vaders stond afgebeeld.

Bij de volken, die deze landstreken bewoonden, vindt men in vroegste tijden ringen. De zegelring zien wij hier bij allen gebruikt worden tot de X^e^ eeuw, wanneer de zegels eene grootere afmeting kregen en ook de schrijfkunst zich meer indrong.

De Kristenen hebben aan den ring altijd eene zekere waarde gehecht; de trouwring is nog een heiligdom; nog draagt men ringen, tot zekere godvruchtige intentie, gewijd; doch voor het algemeen is de ring meer dan ooit een voorwerp van weelde, vooral bij de vrouwen, geworden.

M.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

XIX.

Op zekeren morgen kondigde Donatien de Monaville zijne vrouw aan, dat hij naar Bergen ging vertrekken om een vriend te bezoeken die zich daar metterwoon gevestigd had en hij, naar alle waarschijnlijkheid, eerst den volgenden dag zou terugkomen.

In strijd met hetgeen men algemeen bij jonggehuwde vrouwen waarneemt, vernam Pauline de mededeeling van die afwezigheid met inwendige blijdschap... Er ontstond van lieverlede in haar een zekere bekommering, waarvan zij zich geen rekenschap kon geven, maar die haar dikwijls de behoefte deed gevoelen alleen te zijn en dan riep zij zich eene menigte kleine omstandigheden voor den geest haren echtgenoot

betreffende, en vreemde twijfelingen omtrent zijn verleden kwamen bij haar op en vervulden haar met bezorgdheid voor de toekomst! Hare treurigheid was des te grooter daar zij die niet durfde openbaren aan hare grootouders, te meer daar de heer Desherbiers, tengevolge van uit Parijs ontvangen brieven, insgelijks somber en afgetrokken was.

Des namiddags besloot Pauline, die mevrouw de Trenoy in verscheidene dagen niet had gezien, deze een bezoek te gaan brengen, ten einde eenige afleiding te zoeken voor het angstig gevoel, dat haar kwelde.

Zij werd ontvangen door de meid, die haar meedeelde dat mevrouw sedert den morgen

afwezig was, maar waarschijnlijk weer spoedig thuis zou wezen.

De meid liet mevrouw de Monaville in de kamer gaan, waarin de meesteres des huizes gewoonlijk zat en verzocht haar wat te willen wachten.

'Mevrouw is sedert den morgen afwezig, zegt gij? vroeg Pauline; 'dat is iets ongewoons; dat gebeurt haar niet veel.'

'Neen,' antwoordde de meid; 'maar zij is tamelijk ver van hier.... twee uren hier vandaan.... te Beersel.'

'Een bezoek aan de bouwvallen van Beersel, om dezen tijd van het jaar!'

'Ach! het is om een treurige, zeer treurige zaak, dat zij er heengegaan is.... Gij kent wel dien franschen advokaat die hier woont, dien goeden mijnheer Morlant? Welnu, men heeft in dat oude kasteel op hem geschoten en hem een gevaarlijke wonde toegebracht... Het moet zeer slecht met hem staan, naar het schijnt!'

Zoo sprekende wischte de goedige boerin een traan met de punten van haar voorschoot weg.

'Hoe! wat zegt gij daar?' riep Pauline uit; 'vertel mij eens spoedig....'

'Ach! ik weet er niets meer van dan hetgeen ik u daar verteld heb.... Alleen dit nog dat toen de tijding gisteren avond kwam er niet veel hoop bestond, dat de gekwetste den nacht zou doorkomen, maar heden morgen, toen mevrouw vertrokken is, had zij, naar het schijnt, gunstiger berichten ontvangen.'

'En kent men den dader niet? Heeft er geen aanhouding plaats gehad?'

'De man, die hier de eerste tijding is komen brengen, sprak van een tweegevecht dat zou plaats gehad hebben zonder getuigen.... Kortom, ik heb slechts hier en daar een woord opgevangen; maar in wezenlijkheid niets stelligs, gelijk ik reeds de eer had van u te zeggen. Bij haar thuiskomst zal mevrouw waarschijnlijk wel volledige berichten meebrengen.'

Men kan zich voorstellen met hoeveel ongeduld Pauline den terugkeer van mevrouw de Trenoy verbeidde. Zij had René Morlant slechts vluchtig gezien, maar hij had toch een uitmuntenden indruk op haar gemaakt; en daarbij scheen het bezit van dat boek omtrent Sicilië, waarin zij den naam van haren echtgenoot gelezen had en waaraan hij blijkbaar zooveel gewicht hechtte, onbestemd een geheimzinnig verband aan te duiden tusschen hem en Donatien....

Er verstreek een half uur. Mevrouw de Monaville had reeds, om zich den tijd te korten, verschillende tijdschriften en modejournalen doorbladerd, toen zij op een tafel eenige opeengestapelde boeken in het oog kreeg. Zij zag ze achtereenvolgens in, en, o verrassing! toen zij het laatste in de hand nam, ontwaarde zij.... dat het juist dat was, hetwelk haar zoo bezig hield....

Zij ging zitten, opende het met bevende hand en zocht er het hoofdstuk in op, dat haar de eerste maal getroffen had, toen de meid binnenkwam met een geopend telegram in de hand.

'Mevrouw komt eerst met den laatsten trein terug,' zegde zij; 'dat is dus tegen tien uren.'

Pauline nam het papier en las er de volgende aan toegevoegde woorden in: 'Er is verbetering in den toestand.'

De zooeven door haar gedane ontdekking plaatste mevrouw de Monaville in een moeielijken tweestrijd; het boek waarnaar zij zoo vurig verlangd had, hield zij in de hand, en toch moest zij er van afzien om het door te bladeren, want zij kon onmogelijk langer blijven. En het meenemen?..... Zij begreep, hoe ernstig haar daad was; het zou

een misbruik van vertrouwen zijn, hetwelk hare vriendin gerechtigd zou zijn haar met bitterheid te verwijten.

Geplaatst tusschen een gemoedsbezwaar, een onkiesche daad, en de hevigste der bekoringen, leed zij een ware marteling; herhaaldelijk nam zij het betooverend boek op en legde het weer neer. Na haar mantel omgehangen te hebben, verborg zij het ten slotte onder dezen en ging heen, zich zelve met die redenen paaiende, welke de menschelijke geest, helaas! altijd vindt, wanneer hij onder den invloed van een of anderen hartstocht handelt.

Naarmate zij echter haren weg vervolgde, verkoelde haar overspannen verbeelding en meer dan eens was zij op het punt naar de stem te luisteren, die haar zeide, dat zij verkeerd handelde, dat zij God tergde, maar de stem der nieuwsgierigheid behield de overhand..... De teerling was geworpen. Alleenlijk nam zij zich voor den volgenden dag terug te keeren en hare vriendin alles te bekennen.

Toen Pauline thuis kwam, werd zij aangenaam verrast, door bij hare grootouders hare peettante, mevrouw de Martinpré te vinden, die zij sinds haar huwelijk niet meer had weergezien en wederom eenige weken te Brussel kwam doorbrengen.

Het middagmaal stond gereed; men zette zich aan tafel. Maar Pauline verlangde er naar alleen te zijn; zij wendde eene hevige hoofdpijn voor, om spoedig naar hare kamer te kunnen gaan.

Daar sloeg zij het werk van den markies G. de B. open met een ontroering, gelijk voorzeker zelden degenen ondervonden zullen hebben, die, aan de mogelijkheid der openbaring van de toekomst geloovende, zich in de tegenwoordigheid bevonden van het geduchte orakel, dat het aan hunne begeerige blikken gaat ontsluieren.

Hare lezing duurde langer dan een uur, gedurende hetwelk zij, met strakken blik, hijgende borst, trillende leden, door de meest verscheiden en pijnlijkste aandoeningen geslingerd werd.

Eindelijk legde zij het boek op de tafel en met den blik onafgewend op den stommen aanklager gevestigd, bleef zij als wezenloos staan.

XX.

Het werk van den markies G. de B. is een verzameling van reisindrukken en avonturen in den vorm van brieven, bijna dag voor dag opgeteekend.

Wij deelen er eenige fragmenten uit mee, welke voor het juiste begrip van ons verhaal stipt onontbeerlijk zijn.

Catane, den 10 *September* 1866.

Eindelijk heb ik Messina verlaten; de weg, die mij hierheen gevoerd heeft, biedt niet veel schoons aan; het zijn slechts onbebouwde gronden, diepe rotskloven, doodsche stranden. Maar te Catane heb ik een ruime vergoeding voor dien vervelenden tocht gevonden;.... Catane, terecht het vadsige geheeten, dat zich zoo heerlijk uitstrekt aan den voet van den reus die het beheerscht, den Etna, en welks breede straten, met prachtige gebouwen geboord, de regelmatigheid der steden van het oude Griekenland behouden hebben.

‘Ik ben aan het hotel “Corona” afgestapt, waar ik door een gelukkig toeval een jongen Franschman ontmoette die op het eerste gezicht mijne sympathie won. Wij hebben den avond samen doorgebracht en alvorens ons ter ruste te begeven, hebben

wij ons aan elkander nader bekend gemaakt met dat wederkeerige vertrouwen, hetwelk men elkander op reis onder beschaafde lieden uit hetzelfde land zoo gaarne betoont.

De burggraaf Donatien de Monaville behoort tot een vermaard oud geslacht van Lotharingen. Aan zijne geboorte knoopt zich een kleine roman vast, die ik u misschien later wel eens zal vertellen. Zijn vader reisde op dit eiland, gelijk ik het op dit oogenblik doe, om wat van zijne merkwaardigheden te bezichtigen, toen hij tengevolge van een moedigen trek, een paladijn waardig, het hart won van een schoone Italiaansche jonkvrouw, de markiezin d'Aleama, met wie hij trouwde en die hij met zich naar Lotharingen nam. Maar zij was hier nog niet lang geweest, of zij werd ziek en de doctoren verklaarden, dat zij om te herstellen, de lucht en de zon van haar vaderland noodig had. Zij keerde derhalve in de omstreken van Termini terug, waar zij stierf na het levenslicht geschonken te hebben aan een zoon. In zijne vroegste jeugd naar Frankrijk gevoerd, heeft deze, heeft hij mij gezegd, steeds een bijzondere aantrekkelijkheid gevoeld voor het geboorteland zijner moeder, en bij zijne meerderjarigheid in het bezit gekomen zijnde van zijn moederlijk erfdeel, heeft hij zich gehaast het vaderlijk kasteel te verlaten, dat in den omtrek van Nancy ligt, om zich op Sicilië te vestigen, dat hij sedert zelden meer verlaten heeft, tenzij om gewichtige reden, zooals de dood zijns vaders, dien hij niet lang geleden verloren had. Het is een man van acht en twintig jaar, die aan een vriendelijk en innemend gelaat een veelvuldige kennis paart.

Ik heb aanvankelijk gedacht, dat hij een pleizierreis deed, maar hij heeft mij beleden, dat hij naar de provincie Syracuse op weg is om er een huwelijk te gaan sluiten met een jong meisje, dat hij innig bemint, ofschoon hij haar slechts tweemaal gezien heeft, meer niet. Overigens is zij eenigszins met hem verwant van moederszijde, hetgeen verklaart hoe de zaak zoo vlot haar beslag heeft gekregen. Het onderhoud is met die vertrouwelijke mededeeling en een lange opsomming der edele hoedanigheden van zijne aanstaande besloten. Gij begrijpt, dat dit gedeelte van het gesprek het minst belangwekkende voor mij geweest is. O! die verliefden, zij zijn altemaal hetzelfde!

Den dag van morgen zal ik besteden met het bezichtigen der stad en overmorgen ga ik den Etna bestijgen.'

Catane, 15 *September.*

'Bij den terugkeer van mijn bezoek aan den vermaarden vulkaan, werd ik aangenaam verrast door in het hotel Corona den burggraaf Donatien de Monaville nog aan te treffen, wien ik niet zonder leedwezen vaarwel gezegd had, want ik had mij steeds meer en meer aan hem gehecht. Hoe is het mogelijk, zult gij mij vragen, dat hij een reis heeft kunnen uitstellen, welker einde hij zoo vurig moest verlangen? De reden van dat uitstel is zeer eenvoudig. Nauwelijks hadden wij elkander verlaten, of hij werd ongesteld tengevolge waarvan hij eenige dagen het bed heeft moeten houden; maar nu is hij geheel hersteld en gaat morgen in den loop van den voormiddag op weg.'

In de kamer eener herberg, den
17 *September.*

'Ik schrijf u uit een plaats zonder naam, of liever uit een bergpas, gelijk men ze alleen hier kan vinden. Er staat slechts één huis en dit is een herberg!'

‘Schoon, hoor ik u zeggen, daar is hij waarschijnlijk in een roovershol verzeild.

Misgeraden, beste vriend; de “albergo” van vader Giuseppo Pavido staat algemeen als de voortreffelijkste bekend langs den weg, dien wij volgen om ons naar Syracuse te begeven; en buitendien, wij zijn niet alleen; er zijn hier twee of drie hoofdbeambten gehuisvest van het beheer der spoorweglijn, die men op eenige honderd passen afstands van ons aanlegt en die Catane met Syracuse moet verbinden.

Maar ik bemerk, dat ik mijn brief niet goed begonnen heb. Gij moet dan weten, dat ik op het oogenblik van scheiden van Donatien de Monaville, op den inval kwam hem nog eenige mijlen verder te vergezellen. Aan de eerste peisterplaats gekomen, bekroop mij hetzelfde verlangen en zoo komt het, dat wij nog bij elkander zijn. In alle gevallen, blijf ik getrouw aan mijne oude gewoonten om mij niet slaafs naar een vooraf vastgesteld reisplan te richten.

Maar hoe hebben wij onzen intrek kunnen nemen in zulk een landelijke herberg? zult gij mij vragen.

'Om een zeer alledaagsche reden: de bediende van mijn reisgenoot, een oud man uit Nancy geboortig en op wien zijn meester hoogen prijs stelt, is ongesteld geworden ten gevolge van het ongewone middagmaal, waarmee wij ons hier hebben moeten vergenoegen; maar zijn geruste en regelmatige ademhaling in den slaap geeft ons hoop, dat wij morgen onze reis kunnen voortzetten.

EEN DUISTER VERLEDEN. - De stomme aanklager.

Behoudens dit ongeval, is de avond nog al genoeglijk omgegaan, vooral omdat ons gezelschap met twee reizigers, waarvan de eene een Franschman, vermeerderd was..... Het is een jonkman van den leeftijd van den heer de Monaville, op wien hij, door een zonderling toeval, eenigzins in houding, trekken en stem gelijkt. Voeg daarbij, dat hij tamelijk goede manieren bezit en zich sierlijk en gemakkelijk uitdrukt. Gij begrijpt wel, dat wij, in de gegeven omstandigheden, niet de trotschen met hem gespeeld hebben, hoewel hij zich aan ons bekend gemaakt heeft als eenvoudig opzichter, hier gekomen met de hoop als zoodanig aan den nieuwen ijzeren weg aangesteld te worden. Hij heeft laatstelijk ik weet niet meer aan welken Duitschen spoorweg gewerkt; maar hij had genoeg van die Duitschers, zegde hij, hij wilde tot elken prijs dat vermaarde Sicilië zien, waarvan hij zooveel gelezen had, want onze jonkman heeft wezenlijk veel belezenheid, zooals men dat noemt..... Hij heeft daarbij een levendigen geest, een vastberaden en avontuurlijk karakter. Sprekende van de rooverbenden, welke sommige gedeelten van het eiland teisteren, zegde hij tot ons, dat hij den dag, waarop hij in de handen van eenige edellieden-bandieten zou vallen,

als den schoonsten zijns levens zou beschouwen, dewijl hij ze dan op zijn gemak zou kunnen bestudeeren, overtuigd hij zoodoende een dienst aan het gouvernement zou kunnen bewijzen.

Ik heb u nog niets gezegd van den man, die hem vergezelt. O! deze bevalt mij in het geheel niet; het is een Italiaan, veel ouder dan hij, met een spottend en leelijk gelaat. Verbeeld u, dat, terwijl de goede jongen sprak met een geestdrift en een degelijkheid, die wij bewonderden, hij de schouders ophaalde en met den vinger op zijn voorhoofd duidde, als wilde hij zeggen..... gij begrijpt mij?....'

(*Wordt vervolgd*.)

[Nummer 18]

Kersmis!

Dat woord brengt nog altijd, zelfs na eene lange reeks van eeuwen, eene zoete betoovering, eene kalme en gelukkige stemming in elk huisgezin, waar de geest der vaderen nog in eere gehouden wordt. Het is een dag van gebed, van kristenzin, van gelooven, hopen en beminnen.

Reeds vroeg in den morgen kleppen de klokken en roepen den vrome tot het gebed. Ons tijdschrift heeft zeker den hoogmoed niet om op dien feestelijken dag eene eerste plaats in te nemen, die plaats komt der Kerke toe, doch als alle plechtigheden afgeloopen zijn, als gij het kerslied gezongen hebt, neemt dan de *Illustratie* ter hand, die vriendin in ieder vlaamsch huisgezin.

Onze gravuren hebben zeker geen bijschriften noodig: de verklaring straalt uit de teekeningen zelve. Dat goddelijke Kind, door de engelen aangebeden, die aardsche engel in zijn slaapkamerke geknield en biddende tot den machtigen Heer in de nederige krib geboren, die drie koningen op weg naar Bethlehem, dat *Gloria in excelsis Deo* - wie van ons kent dit alles niet en droomt er niet een gedicht op, elk op zijne manier.

Bewondert een oogenblik die sierlijke gravuren, en dan dat eene frissche stem aan het vereenigde huisgezin de Kersvertelling voorleze!

Twee kersavonden.

I.

Het was Kersavond.

DE AANBIDDING DER ENGELEN, NAAR DIEEFENBACH.

De schemering, de door vele duizenden kinderharten zoo vurig verwachte schemering was neergedaald; vroeger had heden de natuur ter wille van de ongeduldige kleine wereldburgers haar nachtgewaad aangetrokken en gelijk de donkere schaduwen zich dicht en dichter uitbreidden over stad en land, daalde met haar de vrede in de zwaar beproefde menschenziel. En waar een hart treurig was, daar werd de smart zachter, want uit duizend stralende kinderoogen lachte het hem tegen, uit het geurige groen der dennen sprak het tot hem: ‘Wees getroost, de Heiland Is geboren!’

‘Christus is geboren!’ Plechtig klonk het in koraal naar beneden van den toren der kleine stad Warnow en menige haastige kooper, die met pakjes beladen op weg naar huis was, bleef staan en zag aandachtig naar boven, naar de hooge galerij, waar de trompetten der stadsmuziekanten als zilver schitterden. Aan den blauwen hemel lichtten vele duizenden sterren, zij flonkerden als waren zij de kaarskens van een onmetelijken Kersboom, die de Heer der wereld ter zijner eigene eere ontstoken had.

Het weder was in dezen winter bijzonder zacht geweest, de eerste sneeuw werd nog verwacht en handel en nijverheid waren nog niet door de koude aan banden gelegd. Derhalve heerschte alom eene opgeruimde stemming, waarheen het oog blikte, het oor zich wendde; volwassen menschen schenen weer kinderen geworden te zijn. Daarbinnen achter de neergelaten voorhangsels hoorde men gekkernij en vroolijk gelach, terwijl ieverige handen kaars aan kaars van den kersboom aanstaken; daarbuiten in den gang echter stond een kinderschaar vol verwachting opeengedrongen, met kloppende harten, en vurig verlangende binnengelaten te worden.

Tusschen het koraal van den toren klonk thans een godvruchtig lied, door een kunstvaardige hand aan de piano ontlokt; dichter drong de kinderschaar tegen de gesloten deur en schuchter en bevende stemden zij met de vrome wijs van het heilig kerslied - daar klonk de bel des vaders met zilveren getjingel, de deur vloog open en een zee van licht straalde de verblinde kinderen tegen. Hoog tot aan de zoldering reikte de fonkelende kersboom, wat flikkerde, wat schitterde dat alles prachtig. - O! gij blijde, o, gij zalige, genade brengende Kerstijd!

Doch ging het zoo overal in de kleine stad Warnow?

‘Christiaan, oude, breng meer wijn, wat staat gij daar aan het raam en ziet in de lucht? Ik geloof waarlijk dat gij de sterren aanbidt.’

Een schaterend gelach begroette de aardigheid des jonkmans van ongeveer vier en twintig jaar, die aan het boveneinde eener met wijn en spijzen rijkelijk beladen tafel zat, omgeven door zes makkers van omstreeks gelijken ouderdom.

De jonge Wolfert was heer des huizes. Zijn vader had hij vroeg verloren, zijne moeder, die hem met bijna afgodische liefde bemind en maar al te gewillig de fouten en zwakheden van den zoon door de vingers gezien had, was voor twee jaar in het graf gedaald. Zij had in de laatste jaren haars levens veel door de hardheid van haar zoon Edgar moeten lijden en menigen nacht in stomme smart het kussen harer legerstee met tranen bevochtigd; want voor de wereld moest het toch geheim blijven. Zij zweeg, leed en stierf en liet den jongen man als onbeperkt meester over zijn vermogen achter.

Al spoedig hadden vleiers en valsche vrienden den jonkman in hunne netten omstrikt; zijne buitendien licht opbruisende natuur kwam hen halverwege te gemoet. Het duurde niet lang of Edgar Wolfert was in de gansche stad om zijne dwaze verteeringen en uitspattingen bekend. Wee den ongelukkige, die in zijne strikken en die zijner vrienden viel!

Alle Heiligen, alle vrome gevoelens ten spot, hadden de losbollen juist Kersavond tot een braspartij uitgekozen. Men zou spotten en schimpen, waar edele, godsdienstige gevoelens de harten van andere menschen deden zwellen; met drank en spel moest het feest ontwijd worden, dat duizenden in vrome aandacht vierden.

De oude dienaar, een erfstuk der familie, zag bij de vraag zijns jongen meesters als uit een droom ontwakende, om.

‘Vergeving, mijnheer Wolfert,’ zegde hij deemoedig; ‘ik zag naar den dennenboom die juist bij onzen buurman, den armen kleermaker hier tegenover ontstoken werd en dacht terug aan de tijden, toen ik mevrouw uwe moeder-zaliger behulpzaam was om den Kersboom voor u op te sieren... Ach! dat waren andere tijden, mijnheer

Wolfert, en uwe moeder weende dan van vreugde, wanneer zij het zoontje zoo recht gelukkig zag.'

Het opgeheven glas kwam niet aan de lippen van Edgar, vermanend klopte de herinnering aan zijne ziel en zijn overmoedig lachend aangezicht werd ernstig,

'Mijne moeder!' herhaalde hij half fluisterend. De herinnering aan de vele bittere uren, die hij haar bereid, aan de vele tranen die zij om hem vergoten had, was plotseling wakker geroepen en brandde als een gloeiende kool op zijne ziel.

'Edgar, jongen, wordt ge sentimenteel, omdat een ingebeelde grijskop u zedepreeken houdt?' riep Ernst Lange, de zoon eens grondbezitters, een der meest verdorven losbollen uit den omtrek; 'gezwind een glas champagne, dat is het beste geneesmiddel en naar den duivel met alle vervelende herinneringen!'

'Gij hebt gelijk!' antwoordde Edgar, in eenen teug het hem aangeboden glas ledigende, 'een pereat op alle herinneringen, een pereato p den dood! Leven, genieten, zij het parool, en gij, oude, ga eens naar beneden en zie uit of Max Bernheim, de jonge onderhoutvester nog niet in aantocht is.'

De oude man ontstelde blijkbaar.

'Max Bernheim,' vroeg hij, 'gij hebt Max Bernheim uitgenoodigd, mijnheer Wolfert, den zoon der weduwe Bernheim, den bruidegom van de dochter des houtvesters, en hij wil heden, op den heiligen Kersavond, in uw gezelschap verschijnen?'

'Waarlijk, Wolfert,' merkte een der gasten spottend aan, 'ik vind de verhouding tusschen u en uw knecht recht aartsvaderlijk. Is hij u soms door uwe moeder tot voogd gegeven?'

Edgar werd rood van verlegenheid en schaamte; tevergeefs poogde hij deze te verbergen.

'Mijn vriend heelt recht,' sprak hij barsch, 'ik verbied u nu voor eens en voor altijd uwe ongepaste aanmerkingen of wij zijn gescheiden vrienden. Ga en doe wat ik u beveel!'

Langzaam verwijderde zich de oude man, terwijl hij zich de tranen uit de oogen wischte. De zorg voor het dagelijksch brood, de gewoonte van lange jaren boeiden hem nochtans aan een huis, van hetwelk zijn hart zich vol afschuw afwendde.

'Arme Bernheim,' morde hij in zich zelven, 'mocht uw goede engel u waarschuwen! Al wie over dezen dorpel treedt is verloren naar ziel en naar lichaam!'

Boven klonk in den uitgelaten kring der losbollen een luid gelach.

'Hij komt niet!' riep Lange, met de vuist op de tafel slaande, 'wie wedt met mij?'

'Hij komt,' bevestigde Edgar; 'hij gaf zijn woord en dat is hem heilig. - Och! gij hadt den visch eens moeten zien, hoe hij aan den angel spartelde; maar er aan moest hij, ik had het mij voorgenomen.'

'En hoe is het u gelukt?' vroeg nieuwsgierig een der gasten.

'Gij zult het vernemen. Ik reed gisteren naar B. om den champagne te gaan bestellen en stapte aan het koffiehuis op de groote markt af. Goede kameraden sloten zich bij mij aan, wij dronken en speelden. Daar opent zich de deur: bleek en ontdaan treedt Max Bernheim binnen en zet zich in een hoek neer. Ik ga naar hem toe, klop hem op den schouder. "Wat deert u Bernheim? Ongenoegen met het bruidje in het bosch?" Hij wijst mij barsch terug, maar ik laat niet af. "Dat ware een schoone vangst," dacht ik bij mij zelven, "den deugdzamen schoolmeesterszoon voor ons te winnen; wat zouden de bewoners van Warnow wee en ach over ons roepen en voor ons was het een kostelijke grap!" Ik liet wijn komen, ik was zoo gemoedelijk, zoo vol deelneming, dat hij mij eindelijk zijn vertrouwen schonk, en mij meedeelde wat er met hem

gebeurd was. Hij was in de stad gekomen om voor zijne moeder een kleed en voor zijne bruid een gouden kruiske te koopen; hij had den weg te voet afgelegd om het reisgeld uit te sparen en toen hij de poort binnentrad ontwaarde hij dat hij zijn zakje met de spaarpenningen van een geheel jaar onderweg verloren had.'

Een luid gelach volgde op het verslag van den gastheer, waarmede deze dapper instemde. In dezen kring kende men geen edele gewaarwording, geen weeke aandoening des harten meer.

'Ik speelde mijne rol voortreffelijk,' ging Edgar voort, 'ik beklaagde hem, bood hem mijne hulp aan. Maar bruid en moeder schenen hem goed gedresseerd te hebben, hij beefde terug, als bood de duivel hem een zak goud aan. Doch dit duurde niet lang. De gedachte met ledige handen huiswaarts te keeren folterde hem, en toen ik hem betuigde hoezeer het mij smartte zoo miskend te worden, hoe ik beter was dan de roep waarin ik stond, reikte hij mij de hand en dronk van den wijn, dien ik hem inschonk - het was van de zwaarste soort - en er was nog geen uur verloopen of hij had reeds twintig thaler van mij in den zak. Nu was hij lustig en welgemoed en dacht niet meer aan moeder en bruid, hij had mij echter voor den hem bewezen vriendschapsdienst zijn woord verpand heden avond te acht uren mijn gast te zijn en zijn woord...'

De torenklok der naburige kerk sloeg met doffen klank, ernstig gelijk een vaderlijke vermaner aan tijd en eeuwigheid; zilverachtig lachend als een overmoedige deerne sloeg te gelijker tijd de pendule op de kunstvol gebeeldhouwde console in de kamer. Wat telde men hier tijd, wat telde men hier eeuwigheid?

Het was acht uur.

Kersmis! Kersmis op aarde, gelijk als in den hemel! Daar ginds boven de sterren troont de Moeder der kristelijke liefde en ziet met vreugdestralend oog op de groote en kleine menschenkinderen neer; over paleis en hut, waar slechte een dennentakske groent, waar slechts een kaarske flikkert, strekt zij zegenend hare handen uit. Wie tot haar zijne toevlucht neemt in den nacht des geluks wordt verhoord. Daar zweeft zij in hare glorie voort, door wolken gedragen, in het koor der gelukzalige geesten, die niet ophouden den lof der Reine, Gezegende,. Onbevlekte te verkondigen. Daar klinkt het door de hemelsche sferen op zacht klagenden toon:

'Erbarm u, Moeder des Heeren, een arme moeder roept u aan.'

En voor de voeten der Moeder Gods buigt zich smeekend eene ziel neder; zij had eerst sedert kort den hemel verworven.

'Gezegende Maagd,' sprak zij, 'och help, red een ongelukkige, die zonder uwe bescherming verloren gaat! Het is mijn zoon voor wien ik smeek; de hartstocht houdt zijne ziel in boeien geklonken, de boosheid is zijn genot, het heilige is hem een gruwel en verstrekt hem ten spot. Moeder der genade, wees barmhartig om uws Zoons wille, laat het kind niet ten gronde gaan, dat eens mijne borst zoogde, voor hetwelk ik leed en stierf. Wie heeft zich ooit tevergeefs tot u gewend? Verleen mij de gunst dat ik hem een teeken geve, dat ik hem waarschuwe?'

En niet tevergeefs had de arme de Moeder Gods om hulpe gebeden. Zij zou den verloren zoon waarschuwen. Maria reikte haar een frisch takske over; het was geplukt van een boompke dat godvruchtige ouders heden op het graf van hun eenig zoontje geplant hadden. Zij zou het zelve haren zoon overbrengen, opdat hij het met eigene hand zou planten en wanneer het boompke eenmaal tot een boom opgeschoten zou zijn, daarin een teeken mocht vinden der goddelijke vergeving.

De bel aan het huis van den heer Wolfert klingelde.

'Hij komt!' galmde het boven in luid jubelend koor, 'hij is ons!'

En hij kwam. Langzaam, met tranen in de oogen opende de oude Christiaan de deur en over den dorpel trad een jonkman van twee en twintig jaren in groene jagerkleeding van een hooge, ranke gestalte en met lichtblond haar; maar zijn anders zoo frisch gelaat was heden doodsbleek, dof blikten de oogen, die anders zoo helder, zoo levenslustig schitterden.

'Welkom, kameraad, welkom!' riep Edgar Wolfert, terwijl hij hem te gemoet ging en

hem de hand reikte, ‘dat noem ik een man van zijn woord. Komaan, spoedig een glas wijn, om in een vroolijke stemming te komen!’

De jonkman zette het hem aangeboden glas even aan de lippen. ‘Ik dank u, Wolfert,’ zegde hij daarop, ‘ik wilde mijn woord niet breken tegenover iemand aan wien ik verplichtingen heb; maar ik bid u mij spoedig weer te laten heengaan; men verwacht mij in de houtvesterswoning, men zou zich ongerust maken...’

‘O ja, gij hebt het natuurlijk verzwegen, dat gij den Kersnacht bij Edgar Wolfert zoudt doorbrengen,’ lachte de huisheer; ‘ik kan het u niet kwalijk nemen. Maar gij zult zien dat men ook hier des levens vreugde weet te genieten, zonder kindergeblaat en dennenboom. Schitteren de zilveren halzen der champagneflesschen niet schooner dan kersboomkaarskens, klinkt niet glas tegen glas vroolijker dan een koraal? Komaan, geklonken, vriend, lang leve uw bruidje, de schoone houtvestersdochter!’

Rinkelend stieten de glazen tegen elkander, den jongen houtvester echter vloeide alle bloed naar het hart terug; den naam zijner bruid van deze lippen te hooren, die met vrouwendeugd den spot dreven, scheen hem eene verontreiniging toe en toch... hij kon niet terug. Een onbewaakt oogenblik had hem in de macht dezer gezellen overgeleverd en de zwakheid van zijn karakter veroorloofde hem niet zich aan hen te onttrekken. Had hij vertrouwvol den vader zijner bruid het gebeurde meegedeeld, het verlies van het geld en zijne verhouding tegenover Wolfert... de oude, goedhartige jager hadde hem terstond met raad en daad ter zijde gestaan. Maar hij had gezwegen, valsche schaamte had over het verstand gezegevierd, en de geschenken, betaald met Wolferts geld, prijkten op de tafel onder den helder verlichten Kersboom in des houtvesterswoning, en terwijl daar eene bruid den geliefde, eene moeder den zoon verwachtten, zat deze in den kring van wilde drinkebroers, als ware hij een der hunnen, en lachte - al brak ook zijn hart van verkropt wee.

Daar drong plotseling de klank van heldere kinderstemmen in de kamer, duidelijk vernam men de wijs van een godvruchtig lied. Met een vloek op de lippen, sprong de huisheer op en snelde naar het venster.

‘Zie toch die komedie eens aan!’ riep hij lachende en wees met de hand naar het tegenoverliggende huis, ‘de arme snijder aan den overkant op de vierde verdieping verdient ter nauwernood zijn dagelijksch brood en kan toch niet nalaten een groenen boom met kaarskens en appelen te behangen en zijne kinderen een kerslied te laten balken, hetwelk ons in onze vroolijkheid stoort. Christiaan, Christiaan!’

De geroepene verscheen op den dorpel.

‘Ga naar den snijder aan den overkant, oude,’ bevool hem zijn heer, ‘zeg hem dat ik noch zijn dennenboom wil zien, noch zijne kinderen meer hooren wil. Daar zijn tien thaler; hij moet de lichten uitblazen en met zingen ophouden!’

Hoofdschuddend verwijderde zich de onde dienaar, terwijl Wolfert zijne gasten bij het venster riep.

‘Gij zult er getuigen van zijn,’ zegde hij, ‘dat het geld almachtig is; geeft wel acht, hoe spoedig het daarover stil en donker wordt. Tien thaler, waarvoor de man mij zijn Kersavond opoffert - ik geloof dat hij daarvoor een Turk zou worden, als ik het verlangde.’

Vol verwachting tuurden en luisterden de vrienden; maar de weinige kaarskens van het kleine boompke bleven rustig voortbranden. Wel verstomde voor eeu wijl het gezang, doch reeds in het volgende oogenblik klonk het des te krachtiger uit het openstaande venster naar buiten.

Opnienw verscheen de oude Christiaan op den dorpel.

'Mijnheer Wolfert,' sprak hij met ongeveinsde tevredenheid, 'hier zijn de tien thaler terug en het antwoord van baas Heilmann: hij was wel een arme man, zegde hij, die hard moest werken om den kost te verdienen; maar drie dingen verkocht hij niet: zijn God, zijne kinderen en zijne kersvreugde.'

Een spottend gelach begroette het bericht van den ouden man.

'Welaan!' riep Ernst Lange, 'dan zullen ook wij een kerslied aanheffen, om de kersmisvreugde van meester Lappendief te verhoogen. Komt, kameraden, volgt mijn voorbeeld.'

En het venster openrukkend, brulde hij op zulk een woesten toon een drinklied uit, dat het kerslied op de onschuldige kinderlippen aan de overzijde van schrik verstomde. Jubelend vielen de overigen in koor in; alleen Max stond zwijgend in een hoek, hij voelde zich als het ware aan dit woeste gezelschap geboeid - en toch zocht hij nog instinctmatig naar de reddende hand, die hem daaruit bevrijden kon. Ach! verscheen zij niet spoedig, dan was het met hem gedaan!

In de hevigste opgewondenheid liep de gastheer naar het einde van het vertrek en nam een kistje uit eene kas.

'Kersmis, kersmis!' riep hij, 'bij kersmis passen geschenken. Gij zijt mijne beste vrienden; gij zult beschonken worden. Als ik niets meer heb, dan kom ik tot u, niet waar, en gij deelt met mij?'

'In leven en dood!' klonk het uit aller mond.

Wolfert schudde den inhoud van het kistje op de tafel uit; kostbaarheden en edelgesteenten vlogen in het rond.

'Neemt, neemt!' riep hij, en begeerige handen tastten toe en streden om den buit, gelijk gieren om een rottende prooi.

'Een kleine aalmoes!' klonk plotseling een zwakke, welluidende stem achter hem, 'een kleine ondersteuning voor mijne kinderen.'

Op den dorpel der kamer stond een bejaarde vrouw in een onbeschrijfelijk armoedige kleeding; gebrek en zorgen mochten haar gelaat vermagerd en diepe voren er in geploegd hebben, lage hartstochten waren het niet - dat kon de zielenkenner in de oogen der arme vrouw lezen, die treurig op de groep gevestigd waren, wier woest bedrijf door hare verschijning gestoord werd. Allen keerden zich om.

'Wat wil die oude heks?' riep er een uit den hoop.

'Weg met haar!' riep de heer des huizes, 'hier zijn gasten genoeg.'

'Kersmis, mijne heeren,' herhaalde de arme vrouw, 'een kleinigheid voor mijne kinderen?'

Max Bernheim tastte in zijn zak en gaf haar een zilverstuk.

'Ga, goede vrouw,' sprak hij haastig, 'het is hier de plaats niet voor u; neem dat voor uwe kinderen en maakt gij hen daarmee blijde, dan bid voor mij.'

'Heb dank, mijnheer! Uw tong is zwaar, maar uw hart is goed; bedenk het wel, den dwalende vergeeft de Heer, niet den schuldigen verstokte.'

'Hoort, hoort! zij predikt de zedeleer,' riep Ernst Lange; 'gezwind, oude, wij willen eens een grap hebben: zing eens een lustig kerslied voor ons, verstaat gij, een recht lustig!'

'Of voorzeg ons de toekomst,' lachte een ander, 'wijs ons een schat aan; waarlijk, wij kunnen dien goed gebruiken!'

De oude vrouw trad tot dicht voor den heer des huizes, terwijl Max Bernheim ter zijde stond, het gelaat in de handen verborgen, als wilde hij de chaos zijner gedachten regelen en gezicht en gehoor voor het hem omgevende afsluiten.

Maar zonderling - de overmoedige Edgar Wolfert deinsde voor den blik der bedelares terug, zijn eerst spottend gelaat nam thans een angstige uitdrukking aan.

‘Ik wil u een schat verkondigen,’ sprak de bedelares, ‘dien gij allen uw eigendom genoemd hebt; wee dengene die hem verloren heeft en spottend voor zich zelven den weg afsluit, op welken hij hem zoeken, hem vinden kan. Ook gij, heer des huizes, hoort mijn lied en neem dezen tak uit mijne hand aan, als een herinnering, als een teeken, dat het geen droom was, wat zich in dezen stond aan u vertoont. Let wel op het lied der bedelares; let er op, gij, allen, allen, het klinkt voor u slechts eenmaal in dit leven en dan nooit weder.’

Werktuigelijk ontving de gastheer het takske der oude, zijne hand beefde bij de aanraking van het geurige groen. Een diepe stilte heerschte in het vertrek, het woeste gejubel was verstomd, als had een geheimzinnige toovermacht alle uiting van ruwe hartstochtelijkheid bezworen.

Met wonderschoon klinkende stem, half zingend, half sprekend ving zij aan:

Het heerlijkst kleinood hier op aard,
Meer dan de rijkste schatten waard,
Het eêlste pand in vreugd en smart,
Dat is - een liefdrijk moederhart.

Zoo gij 't ook bitter lijden deedt,
Waan niet, dat 't daarom u vergeet.
Hebt gij 't gebroken, wreed en ruw,
Het heeft u lief en bidt voor u.

Nog was het lied der oude vrouw niet geeindigd of een schrille kreet onderbrak hare woorden, hij werd door Max Bernheim geslaakt.

‘Ja, ik brak het hart mijner moeder, het hart mijner bruid; een ellendeling was ik, die blindelings zijn verderf te gemoet rende; maar nog is het tijd - vaartwel - den dwalende bekomt vergeving. God is mijn getuige, dat ik niet schuldig ben, ik zou het worden indien ik langer op deze plaats verwijlde.’

Hij wilde zich verwijderen, maar Ernst Lange trad hem in den weg.

‘Weekhartige knaap, vreest gij de roede uwer moeder? Gij blijft!’

‘Terug, of het zal u berouwen!’ riep Max, buiten zich zelven en hij maakte zich met geweld los uit de armen van den woestaard die hem vasthield.

De beschonken losbollen kwamen hun vriend te hulp, dreigende armen verhieven zich tegen den jongen man; daar trad de heer des huizes tusschenbeide.

‘Laat hem,’ sprak hij somber; ‘hij moge gaan, hij behoort niet tot de onzen!’

Schaterend klonk de spotlach van den zoon des grondbezitters.

‘Heeft het oude wijf u ook met haar klaaglied aangestoken?’ riep hij. ‘Geloof mij, het is een komedie, opgemaakt door huichelende vrome zielen, die ons zouden willen bekeeren tot oogenverdraaiers en feemelaars, maar zij zal mij te woord staan en wee haar, indien...’

Met geweld hield Edgar Wolfert de opgeheven hand terug, terwijl de vrouw rustig bleef staan; geen spier van haar aangezicht bewoog zich, slechts treurigheid, grenzenlooze treurigheid sprak uit elke trek.

‘Laat hen beide gaan! Wee dengene die hun een haar durft krenken,’ sprak Wolfert. ‘Ieder viert kersmis op zijne manier; - ik...’

Hij kon niet voleindigen; door opgewondenheid en dronkenschap overmand, zonk hij op een stoel neer; lachend omringden hem zijne kameraden. Nu was de uitgang vrij.

Met vaste hand greep de bedelares den arm van den wegijlenden jonkman.

'Max Bernheim,' zegde zij, 'gij gaat uw geluk te gemoet, gereinigd en gelouterd door de bekoring, maar laat uw gemoed niet hardvochtig worden, zelfs niet voor degenen die zich hier bevinden; komt een dezer schaar tot u, arm, ongelukkig, berouwvol... vergeet dan wat zij u hebben aangedaan, denk aan de bede der oude bedelares en God zal het u loonen... vaarwel!'

Zij wierp nog een blik op den bleeken man in den stoel, een langen, langen blik, daarop trad zij langzaam naar buiten - geen menschelijk oog zag waarheen haar stap zich richtte, aan geen andere deur klopte haar om een aalmoes uitgestrekte hand.

Buiten echter in het bosch ijlde een jonkman

op de houtvesterswoning toe, zijn haar fladderde in den wind, zijne kleeding was in wanorde, maar hij lette er niet op; het hart, de ziel die hij aan de geliefden terugbracht, die op hem wachtten, zij waren toch vlekkeloos gebleven, slechts beroerd niet besmet door den adem der ondeugd. Nu zag hij de verlichte vensters der houtvesterswoning, eeu lichtje blonk hem uit de verte tegen; nu nog een en weer een als vriendelijke sterren en tusschen de lichtjes schemerde donker groen: het was de Kersboom, die hem wenkte: nog waren voor hem de kaarsen niet uitgedoofd, nog hoopte men op hem.

IN GEBED VERZONKEN, NAAR A. SEIFERT.

Haastig rukte hij de deur open: de woonkamer met hare ouderwetsche meubelen was in een zee van licht herschapen, een jong meisje en eene oude, waardige dame met grijs haar kwamen hem met een vreugdekreet te gemoet; op het voorhoofd van den grijzen houtvester, met het eerlijk, openhartig gelaat, die in een leuningstoel bij de stoof zat, lag echter een wolk van misnoegen.

'Wees niet boos, vader!' riep Max, op den ouden man toesnellende en zijne hand grijpende, 'licht als in dit vertrek zij het in ons aller ziel! Een Kersgeschenk breng ik u, mijne geliefden, dat kostelijker is dan goud en edelgesteenten... mij zelven door Gods genade gered uit de strikken der verleiding! - Ik was te zwak om ze te verbreken, als door een wonder des Hemels werd ik tot u teruggeroepen uit het woeste

gezelschap, dat mij nog voor een uur in zijn midden zag..... Ik was in het huis van Edgar Wolfert en zijne gezellen!'

De heer des huizes opende de oogen.

'Waarlijk!' riep hij uit, 'ik geloof, dat de wijn mij te koppig was; ik ben ingeslapen en heb een allerzonderlingsten droom gehad.'

De vrienden lachten in koor.

'Ingeslapen zijt gij,' antwoordde Ernst Lange, 'maar wat gij een droom denkt, heeft in wezenlijkheid plaats gegrepen; Edgar Wolfert, de fiere Edgar Wolfert is de speelbal geworden van een oud wijf en heeft zich van haar de les laten lezen. Ga toch, doe boete in zak en asch, vast en bid, misschien komt zij dan terug en prijst u om uwe gehoorzaamheid.'

Schuw zag Edgar om zich heen.

DE H. DRIE KONINGEN OP WEG NAAR BETHLEHEM, NAAR DIEFFENBACH.

'Neen, het was geen droom!' morde hij met zachte, bevende stem. 'Zij is weg, niet waar, en wij zijn alleen?'

'Geheel alleen, geheel alleen!' betuigden de schuimloopers.

'Welaan! dan wil ik u iets toevertrouwen,' ging hij voort, 'maar gij moet niet den spot met mij drijven - toen de oude vrouw op mij toetrad; was het mij als dwong een bovennatuurlijke macht mijne oogen haar in het aangezicht te zien, en een kille

huivering vaarde door mijne leden; want ik meende die trekken te herkennen;.... het was het aangezicht mijner moeder.....'

Door zijne hevige aandoening overmand, rilde Edgar van het hoofd tot de voeten en zonk

hijgende, met gesloten oogen, in den leuningstoel terug. Meer met blikken dan met woorden hielden de schuimloopers met elkander krijgsraad. Welk een onherstelbaar verlies ware het voor hen, wanneer hun de buit ontging, waarmee zij zich mestten, wanneer Edgar terugkeerde van het pad der ondeugd, op hetwelk voor hen gouden vruchten rijpten.

Ernst Lange vulde een glas met schuimende champagne en hield het aan Edgars lippen.

'Drink, broeder, drink, wijn is het beste middel, om grillen en inbeeldingen te verdrijven, en inbeelding was het, wat gij meent gezien te hebben, waarlijk, anders niets! Wilt gij op de knieën naar het kruis kruipen en aan alle vrome zielen uit de stad als een rouwmoedig zondaar de voeten kussen? Ga toch naar uw buurman aan den overkant, wellicht leeren zijne kinderen u een vers van hun vroom Kerslied. Komt, kameraden, Edgar Wolfert heeft ons niet meer noodig, wij willen hem de gelegenheid geven de godvruchtige oefeningen van den Kerstijd te gaan bijwonen.'

Met een enkelen teug was het glas geledigd en sprong Wolfert van zijn stoel op, zijn oog glinsterde, doch zijn tong sloeg dubbel.

'Gij hebt gelijk,' riep hij, ik was een blinde dwaas, ik werd zwak naar lichaam en geest, een paar glazen champagne bedwelmen mij en een oud wijf maakt mij vervaard; het was niets dan een komedie, die men met mij gespeeld heeft, maar ik zal hun bewijzen, dat men zich vergist heeft, dat Edgar Wolfert nog de oude gebleven is en.....'

Zijn blik viel op den dennentak, welken hij nog in de hand hield; woedend wierp hij hem weg.

'Dat is de talisman. Ik wenschte, dat die tak in een roede veranderde, om degenen te tuchtigen, die het hebben durven wagen met mij hun stout spel te drijven.'

'Daar kom ik op een inval!' juichte er een van de dolle schaar; 'deze tak kan toch voor roede dienen. Luistert, broeders, wij trekken heden nacht in processie door de stad en planten den tak op eene plaats, die den burgers der goede stad Warnow bijzonder heilig is, op het kerkhof, of nog beter, bij het heiligenbeeld, dat bij den ingang van het bosch staat. Dat zal een lustige tocht zijn en menige vrome ziel uit haren kersslaap doen opschrikken; de dolle streek van Edgar Wolfert en zijne kornuiten zal weldra wijd en zijd bekend worden en stad en land zullen er den mond van vol hebben.'

Met luid gejubel werd dit overmoedig voorstel ontvangen; met gebalden vuist sloeg de heer des huizes op de tafel, zoodat de glazen rinkinkten.

'Ja gij hebt gelijk, dat is een heerlijke streek en het beste antwoord op het bezoek van het oude wijf; ik laat mij geen vrees aanjagen door een vermaning der dooden, laat zij rusten en zich niet met de levenden bemoeien. Wij willen ons blijven vermaken, tot wij om middernacht met jubel en gezang langs de straten trekken, om der goede burgerij een kersboom van onze vinding tot kersgeschenk te vereeren.'

En als de torenklok twaalf uur sloeg, verliet de beschonken troep Wolferts woning; ieder hunner droeg een flesch champagne in den arm en eene lantaarn aan de hand; de gastheer waggelde vooruit. Met woest gezang trokken zij door de stille straten der kleine stad, zoodat de bewoners verschrikt uit hun bed sprongen en voor de vensters kwamen zien aaar de bedrijvers van het nachtelijk rumoer.

Weinige uren later lagen ook de losbollen op hun leger in een diepen slaap, naar ziel en lichaam afgemat door hun nachtelijke buitensporigheden. . . . .

In het Oosten daagde de morgen en haastte zich de zon door de wolken te breken, als tot een feestgroet hare gouden stralen over het aardrijk uitschietende. ‘Zalige Kersmis!’ klonk het van mond tot mond, van hart tot hart, en de klokken, die tot de vroegmis noodigden, mengden hare metalen stemmen feestelijk daartusschen. In feestgewaad gingen ook de landlieden uit den omtrek stadwaarts, maar geen hunner verzuimde een Weesgegroet te bidden voor het Moedrsgodsbeeld, dat voor langen tijd een vrome dame tot dank voor de redding uit een groot gevaar aan den ingang van het bosch had doen plaatsen - naast dat beeld verhief zich thans een versche aardheuvel, een dennentak stak er bovenop, en een heldere droppel schitterde op de naalden. Was het de morgendauw?.... was het de traan eener moeder, weenende over het afgedwaalde kind?

II.

Wederom was het Kersavond!

Zeventien jaren waren over de wereld voorbijgegaan sinds den in het vorige hoofdstuk beschreven Kersavond. Mochten er in sommige steden in zulk een lang tijdsverloop al vele veranderingen aan gebouwen plaats gehad hebben, die het voorkomen eener stad geheel wijzigen, met Warnow was dit in geenen deele het geval. Daar stonden nog de oude huizen rondom de markt, welker midden steeds met de steenen pomp prijkte; daar rees nog dezelfde verweerde spitse kerktoren boven de gebouwen uit en evenals voor zeventien jaar klonk uit de hoogte van de galerij des torens het vrome kerslied - men zou gezegd hebben, dat het dezelfde blazers, dezelfde trompetten waren.

Slechts in één opzicht onderscheidde zich de tegenwoordige Kersavond van dien des jaars 18**: toemaals hadden de sterren flonkererd op de aarde neergeblikt en geen sneeuwvlaag verkondigd, dat de winter met gestrenge hand regeerde; thans echter breidde zich een dik, wit laken uit over stad en land en uit dikke vlokken weefde zich juist weer een mantel, die torens, daken en boomen inbakerde als in een warmen deken.

En toch heerschte er ondanks de dicht vallende sneeuw een groote drukte in het stadje; vroolijk klonken de schellen der voorbijvliegende sleeën en haastig drongen en ijlden de menschen, die zich met het koopen hunner kersgeschenken te lang opgehouden hadden, naar den warmen huiselijken haard; want maar al te dikwijls en onbeschaamd dwarrelden losse, dartele vlokken in het aangezicht, als wilden zij zeggen: neem ons mede in de feestvierende woning!

Terwijl van den toren de trompetten blaasden, en de menschen zich spoedden en ontelbare harten in ongeduldige spanning het uur verbeidden, waarop de kersboom naar oud gebruik wederom zijn luister zou ten toon spreiden, kwam door een der beide poorten een ellendig gekleede, vermoeide wandelaar de stad Warnow binnen. Zijn aangezicht was gerimpeld en getuigde van vroegtijdigen ouderdom. De hartstocht had zijn *memento* daarin gegriffeld en het gebrek sprak uit zijne bleeke, ingevallen kaken, uit de doffe, glanslooze oogen. Zijn haar was bijna volkomen grijs, zijn gang sleepend als die eens grijsaards en toch was het niet de last der jaren, die op den zwerver drukte; want wie hem oplettender in het gelaat zou gezien hebben, ware tot de overtuiging gekomen, dat hij de veertig nauwelijks achter den rug kon hebben.

Op zijn stok steunende, stapte hij langzaam voort; bijwijlen echter bleef hij staan, als verloor hij den adem en een holle, heesche hoest steeg uit zijne borst op.

Thans had hij de eerste huizen bereikt. Een vroolijke drukte begon hem te omgeven; achter de voorhangsels der vensters zag hij de schaduwen der huisbewoners druk heen en weer zweven en plotseling drongen van de galerij des torens de volle aangrijpende klanken van het koraal in zijn oor. Hij boog het hoofd, een traan blonk in zijne oogen, langzaam ging hij naar beneden op den kaal versleten, gescheurden jas. Niemand echter gaf acht op de droefheid van den eenzamen wandelaar; de menschen gingen hem onverschillig voorbij. Wat ging hun de vreemde man aan? Ieder had genoeg aan eigen zorgen en gedachten.

'Zij kennen mij niet meer!' morde hij zacht in zich zelven. 'Waarlijk! het is ook niet te verwonderen! Uit de kinderen van voor zeventien jaren zijn volwassen menschen gegroeid, die misschien zelve reeds kleinen hebben, wien zij van den wilden Wolfert en zijne gezellen verhalen als een ijzingwekkend sprookje. En als een droevig sprookje eindigt mijne geschiedenis. Om te sterven keerde ik naar mijn geboorteplaats terug - op het graf mijner moeder wil ik mij neerleggen, als mijne krachten mij zoo ver dragen, en niet weer opstaan. Dan zal mij morgen de doodgraver vinden en zullen de menschen in Warnow vernemen, wie de doode is. En ik had zoo gelukkig kunnen zijn, zoo gelukkig.....'

Een aanval van hoest overviel hem; rood verfde zich de sneeuw op den grond door de bloeddruppelen zijner zieke borst. Hij zette zijn weg voort en kwam zoo in de voornaamste straat. Steeds dichter viel de sneeuw, steeds dichter omhulde het nachtelijke duister de aarde. Voor een der aanzienlijkste huizen bleef hij staan en zag op naar de verlichte vensters van het benedenhuis, die met geen voorhangsels gesloten waren. Zijn hart klopte in zijne borst als zou het bersten. Welbekend was hem dat huis, welks kamers eenmaal van wild gezang en woeste drinkgelagen weergalmden; als een bedelaar zonder thuis stond de vroegere bezitter thans op zijn dorpel en uit deuren en vensters stroomden hem de herinneringen te ge moet en doorvlijmden zijne ziel.

'Kersmis! Kersmis!' Jubelend klonk het over velden en akkers, in steden en dorpen - 'Kersmis! Kersmis!' klonk het ook in de ziel des zwervers en 'Kersmis!' gaf het geweten hem als echo terug. Zij trokken voorbij zijne oogen die heerlijke beelden van vroeger dagen, helaas!.... geen spoor was er meer van overig. Wat baatten hem nu tranen en berouw? Weg waren geld en goed, weg de valsche vrienden. Met tranen en berouw wischt men alleen zijn schuld uit in het boek van God; op aarde zijn wij de slaven van onze handelingen, en elke stap heeft zijne gevolgen, hetzij kwade of goede.

Daar klonk hem, door frissche, jeugdige stemmen gezongen, een godvruchtig lied in de ooren. De wandelaar stond als aan den grond geworteld. Waar had hij toch ooit eens die wijs gehoord? Plotseling viel het hem in..... als een slangenbeet brandde het in zijn ziel; het was dezelfde, die voor lange jaren uit de armoedige kamer van den buurman tot het oor van hem en zijne gezellen was doorgedrongen, welk gezang hij destijds tevergeefs beproefd had door geld te doen verstommen.

Hij ging een paar stappen nader en zag door het venster naar binnen. Hij zag de jeugdige zangers om den stralenden kersboom geschaard staan, op welks top een sierlijk engeltje als groetend de armen uitbreidde. En voor de met geschenken bedekte tafel stond een jonge krachtige man met zijne vrouw en in den leuningstoel bij den kachel zat een grijsaard, die dapper met de kleinen meezong... dat was gewis de grootvader.

Een klein meisje ging langs hem heen, tot haar wendde zich de zwerver.

'Weet gij, wie in dit huis woont, kindlief?' vroeg hij met haperende stem.

Maar het meisje schudde met het hoofd en liep hard weg; het akelige en verwilderde voorkomen van den man moest haar schrik aangejaagd hebben. Treurig bleef de zwerver staan.

'Een schrik der kinderen,' morde hij zacht, 'en ik kon nu mijne eigene kleinen verblijden en weer kind worden met hen! - Maar wat geef ik er ook om; weldra is alles gedaan, alles!'

Een arbeider kwam hem voorbij met een kleinen dennenboom in de hand. Gewis moest deze nog heden voor de kinderen versierd worden; want de man liep haastig. Nochtans

bleef hij staan, toen de zwerver dezelfde vraag tot hem richtte, die het kleine meisje niet beantwoord had.

'Zeker weet ik dat,' antwoordde hij, 'dat is de kleermaker Heilmann; vroeger bewoonde hij een dakkamerke aan den overkant. Hij was een brave man, die zijne kinderen godsdienstig opvoedde en God zegende hem daarvoor: zijn oudste zoon bracht uit den vreemde veel geld en een goede brave huisvrouw mee en zij kochten daarop dit huis. Hier had vroeger een woeste gezel gewoond; nadat deze zijn erfdeel verbrast had, ging hij de wijde wereld in: hij moet soldaat geworden zijn. Gelukkig dat de arme weduwe Wolfert de ellende haars zoons niet meer beleefd heeft.'

'Dus denkt men hier nog aan Edgar Wolfert?' vroeg de vreemde zacht.

'Ja, en met de geschiedenis van den woesten Wolfert maakt men onze kinderen in slaap. Die geschiedenis is leerrijk. Hij meende vrienden te hebben en deelde met hen huis en goed. Ja, zoolang kelder en geldkas gevuld waren, hadden zij slechts schoone woorden voor hem; maar toen het op het einde ging, toen het laatste stuk zilver verkocht, toen het huis boven het hoofd van den eigenaar ten verkoop aangeslagen was, verdreven zij hem met hoon en smaad van hun dorpel en hadden geen woord van troost, geen stukske brood voor hem. Maar zij hebben daarvoor hun loon bekomen: de slechtste van hen, Ernst Lange heet hij, zit in het tuchthuis en de overigen zijn ten gronde gegaan en gestorven gelijk Wolfert zelf. Maar ik moet voort, mijnheer, de kleinen worden anders ongeduldig en ik heb nog veel te doen. Zalige Kersmis!'

Zonder den tegenwensch af te wachten, stapte hij ijlings door; ook de zwerver zette zijn weg voort. Hij kwam over de markt waar in helder verlichte kramen alle heerlijkheden, die een kinderhart kunnen verblijden ten verkoop uitgestald lagen.

'Kon ik iets koopen!' riep hij halfluid. 'En al kon ik het?... voor wien zou ik het doen? Ik heb niemand, niemand op de wijde wereld... voort, voort met u, onnutte, zieke gezel, in het graf! De afstand van het doel is niet groot meer en een zwakke straal van hoop dringt door den duisteren nacht mijner zonden nog tot mij door, een stem roept in mij met machtigen klank: 'Vertrouw!'

Zoo gij 't ook bitter lijden deedt,
Waan niet, dat 't daarom u vergeet.
Hebt gij 't gebroken, wreed en ruw.
Het heeft u lief en bidt voor u.

'O! moederhart, dat ik verscheurd en gebroken heb, bid, ach bid voor mij, en zoo een straal der genade mij wenkt, zoo ik hiernamaals niet geheel verloren zal gaan, geef mij dan een teeken, een enkel, klein teeken!...'

In angstige spanning zag hij op naar den nachtelijken hemel; maar er geschiedde geen wonder om zijnentwille; in dichte vlokken bleef de sneeuw neervallen en drong smeltend door de dunne kleeding, zoodat de ijzige koude hem deed rillen en zijne ledematen als verstijfden. Hij zuchtte diep, toen hij de tweede poort uitging en de stad achter zich liet, die hij niet meer betreden zou. Steeds sleepender werd zijn gang, steeds korter zijn adem.

'Mijne krachten begeven mij,' fluisterde hij, 'de laatste genade blijft mij ontzegd: ik zal in het open veid sterven.'

Met koortsachtige inspanning bespoedigde hij zijne schreden en zijn wil bedwong de zwakte; hij kwam al verder en verder. Nu zag hij een hooge witte massa door den

sneeuwsluier voor hem opdagen; het was het bosch, het besneeuwde bosch, en het zijpad, dat er langs liep, voerde naar het kerkhof.

Voorwaarts, daar wenkt het doel! Met hortenden adem sleepte hij zich verder, zijn voet verzonk in de sneeuw, welke zich aan zijne beenen hechtte, als wilde zij hem terughouden.

Een lichtje schemerde hem tegen, door den wind zachtkens heen en weer geschommeld hoewel het in een beschermende nis hing. Hij wist wat het beduidde: het brandde voor het Moedergodsbeeld bij het bosch, hetzelfde beeld, naar hetwelk hij ter heiligschennende beschimping in processie heengetrokken was. Het was op Kersavond geweest vóór zeventien jaren en heden was het wederom Kersavond. Toenmaals had hij gewenscht, dat het takske der bedelaarster tot roede mocht worden, en het was hem zelven tot roede geworden. Sinds dien dag was hij achteruitgegaan in vermogen en gezondheid. Het takske was wel reeds daags na de daad verdord, maar zijne schuld was frisch gebleven en opgegroeid tot dat ongeluk en ellende daaruit als vruchten voor hem gerijpt waren.

Met een luiden kreet bleef hij staan..... zijn oog staarde als betooverd op een hoogopgeschoten dennenboom naast het marmerbeeld. Rondom was alles met sneeuw bedekt, zelfs de boomen van het bosch schenen neergebogen onder het zware sneeuwdek, doch op de fijne naalden legerde niet het kleinste vlokje, als een zinnebeeld der hoop schemerde het groen te midden der verstijfde natuur in den duisteren nacht; - uit het takske, dat eenmaal zijne hand daar geplant had, was een boom opgeschoten en het was hem, als glinsterde en flonkerde het tusschen de takken met bovenaardschen glans, als drong een warme, weldadige warmte door al zijne ledematen en stilde de pijnen van zijne zieke borst.

'Kersmis! Kersmis,' fluisterde hij, - 'Moeder, gij hebt mij verhoord!'

Overweldigd, aanbiddend zonk hij voor het Madonnabeeld op de knieën in de sneeuw, hij was zoo wonderlijk te moede, het was hem zoo bang en zalig te gelijker tijd. Was dat de dood, de dood in den heiligen Kersnacht!

'Eene kleinigheid voor mijne arme kleinkinderen!' klonk eene stem aan het oor van den half bewusteloos knielende en wekte hem uit zijne verdooving. Hij zag op; een vrouw in armoedige kleeding stond naast hem en hield hem de open hand voor.

'Gij zijt toch zulk een brave man, daar gij hier ligt te bidden in de sneeuw,' ging zij voort, 'dat gij gewis medelijden zult hebben met een oude vrouw, die haren kleinkinderkens zoo gaarne met een Kersgeschenk zou verblijden.'

De ongelukkige stond op, tranen bevochtigden zijne wangen.

'Ik ben nog armer dan gij, goede vrouw, zegde hij met gebroken stem, 'wat ik eenmaal het mijne mocht noemen is weg... als een ellendig bedelaar, krank naar ziel en naar lichaam, verbeid ik hier den dood. Gij hebt nog wezens op de wereld, die gij lief hebt en die er u dankbaar voor zijn, als gij aalmoezen voor hen inzamelt..... ik echter heb niemand, niemand!'

'Ongelukkig mensch,' zegde de oude vrouw deelnemend, 'moge God u genadig zijn. Doch ik ben ook wel te beklagen. Ik had toch zoo gaarne een Kersboomke voor mijne kleinen thuis gehad; maar koopen kan ik er geen, en in het bosch houden de opzichters de wacht opdat er geen enkel takske ontvreemd mocht worden: nu moet ik naar huis terugkeeren met leege handen en overal in de stad zal een Kersboom prijken, alleen in mijne hut niet.'

'Ook bij u zal er een prijken!' riep Wolfert uit, en het was hem, terwijl hij dit zegde, alsof zijne krachten geheel terugkeerden. 'De wet verbiedt uit het bosch

boomen weg te nemen; maar dit boomke is mijn eigendom; met eigene hand plantte ik eens in godtergende uitgelatenheid een takske op deze plek..... het groeide en gedijde - en nu mag de armste der armen nog vreugde bereiden voor het Kersfeest een..... Kersfeest voor hem zelven!'

Hij haalde een mes uit den zak en begon met jeugdige kracht den schors te doorsnijden, Hij bemerkte niet, hoe de oogen der vrouw glinsterden, hoe hare hand een klein takske afbrak en aan hare borst verborg.

'Het is mijne laatste kracht, die ik aan dezen arbeid besteed,' ging Wolfert kuchende voort; 'toch doe ik het gaarne. In ruil voor mijn geschenk moet gij mij echter ééne gunst toestaan, goede vrouw: neem mij mede naar uwe hut. Zie dit mes, het eenige wat ik het mijne noem van vroegeren luister - het is met zilver ingelegd - verkoop het en versier van de opbrengst mijn boom met kaarskens, laat uwe kleinkinderen echter een godvruchtig lied aanheffen en laat mij onder den Kersboom sterven. Dan zal ik rustig insluimeren en mij verbeelden, dat ik nog een kind ben en gij mijne.....'

Hij hield op; zijne oogen vestigden zich op het aangezicht der bedelares, dat zich al nader en nader tot hem boog, zoo na als wilde het met een kus het vergrijsde haar, het diepgerimpelde voorhoofd des verloren zoons beroeren.

'Moeder! moeder!' kreet hij.

De gedaante der oude vrouw was spoorloos verdwenen; maar in zijne nabijheid klonken luide mannenstemmen. Krachtige armen vatten hem aan.

'Aha! daar hebben wij nu toch eens een houtdief op heeterdaad betrapt,' riep een man. 'Waren wij niet te rechter tijd gekomen, zelfs de gewijde den bij het Moedergodsbeeld zou voor geen dieven veilig zijn geweest. Maar er is geen beweging in dien kerel, de schrik schijnt hem in onmacht te hebben doen vallen. Hierheen, oude Christiaan, met uw lantaarn; licht eens bij!'

Het waren twee knechts van de houtvesterij, die zacht nader geslopen waren. Zij werden gevolgd door een ouden man met wit haar, zorgvuldig in een pels gewikkeld; zijn gang was langzaam, maar zijn gestalte nog krachtig ondanks den last der jaren; hij droeg een lantaarn in de hand.

'Daar ben ik, jongens,' sprak hij; 'waarlijk, de arme man schijnt ziek. Wij zullen hem naar de houtvesterij brengen! Wat deert u, man?' vroeg hij, zich over de in de sneeuw liggende ongelukkige heenbuigende en met den lantaarn diens aschgrauw gelaat verlichtende.

Maar met een kreet van ontzetting sprong hij terug.

'Almachtige God! Neen, ik bedrieg mij niet, het is mijn jonge meester, mijn arme, arme jonge meester!'

Als werd hij door den klank van die medelijdende stem uit zijn verdooving opgewekt, opende Edgar de oogen.

'Christiaan,' stamelde hij, 'Christiaan..... vergeef mij..... ik ben een ander mensch geworden! Ontneem een stervende niet zijn laatsten troost!'

'Neen, neen, gij zult leven, er moet nog redding mogelijk zijn! Gezwind, jongens, naar de houtvesterij met den armen heer; vat hem zacht aan, heft hem op hij is weer in onmacht gevallen, en nu vooruit, ieder oogenblik vertraging kan gevaar brengen!'

Behoedzaam namen de mannen Edgar Wolfert op. Zij volgden den haastig hen vooruitgaande Christiaan langs het boschpad naar de vriendelijke houtvesterswoning, welker hel verlichte vensters den komenden toewenkten als een verkwikkend, verwarmend toevluchtsoord. De slingerende lantaarn in de hand des grijsaards wierp een fantastisch schijnsel op het vaalbleeke gelaat des ongelukkigen en de bladerlooze

takken lieten er vlok aan vlok op neervallen, als om de koortshitte te koelen, die hem verteerde.

Nu hield de droevige stoet stil. De huisdeur werd geopend en een lange man met blonden baard en haar, met ernstige, doch vriendelijke trekken kwam naar buiten.

'Wat brengt gij daar, mannen?' vreeg hij. 'Is het een verongelukte, dan ijlings met hem in huis, eer het te laat is!'

De oude Christiaan vatte het woord op.

'Mijnheer,' sprak hij, 'in uw huis hebt gij den ouden dienaar, dien zijn heer eens in overmoed van zich stiet, een liefdevol onderkomen bereid; gij wijst niemand terug van uwen dorpel, die uwe hulp behoeft... ontzeg ze ook niet

aan den man, dien ik aan den weg vond bij het Moedergodsbeeld, den dood nabij... den man, voor wien ik dag aan dag gebeden heb; het is mijn vroegere meester, het is Edgar Wolfert.'

'Edgar Wolfert!'

Voor een oogenblik vertoonde zich een uitdrukking van afschuw op het vriendelijk gelaat van den jager. Maar bijna even spoedig verdween die wolk van het voorhoofd en straalde het oog met den ouden goedigen glans.

'Nog niemand weigerde de houtvester ooit eene schuilplaats,' zegde hij; 'de behoeftigen en de kranken, die aan onze deur kloppen, worden door God gezonden. Edgar Wolfert, wees welkom in Zijn naam... brengt hem binnen, mannen!'

De deur van de woonkamer opende zich, een zee van licht kwam de binnentredenden te gemoet. In het midden van het vertrek stond de rijk versierde met tallooze brandende kaarskens prijkende kersboom, omgeven door een met een helderwit laken gedekte tafel, waarop allerlei geschenken uitgestald lagen. Vijf kinderen, waarvan het oudste een blondlokkige knaap van vijftien, het jongste een blauwoogig meisje van vier jaar, een jonge vrouw met opgeruimde, innemende gelaatstrekken en in een leunstoel een waardige grootmoeder met lokken, zoo wit als de sneeuw, welke de armoedige kleeding van den zieken man bedekte... vormden den familiekring van de houtvesterij. Blijkbaar heerschten hier stille tevredenheid en huiselijk geluk.

DE GEBOORTE.

De knechts droegen de ouderwetsche sofa dicht onder den kersboom en legden er den bewustelooze zoodanig op, dat het licht der kaarskens hem niet kon hinderen. Het geheele gezin stond rondom den gast met alle teekenen van de grootste deernis met zijn rampzalig lot, zelfs de grootmoeder was uit haar leunstoel opgestaan en op haren stok leunende naderbij gekomen. Evenals haar zoon had zij bij Christiaans

woorden een opwel ling van afschuw niet kunnen onderdrukken; maar evenals bij hem had het medelijden terstond die duistere herinnering uit haren geest verdreven.

De kranke sloeg thans de oogen op; het was een matte, doffe blik. Een teere hand legde zich op zijn voorhoofd en een kinderstem lispelde aan zijn oor, zoo zoet, dat hij een hemelsche muziek meende te hooren:

'Word wakker, beste vreemde man, en verheug u met ons; ook voor u brandt de kersboom, ook voor u is het Kersmis.'

Door een der achter hem staande knechts ondersteund, richtte Wolfert zich halverwege op... de dood had reeds zijn stempel op dat bleeke gelaat gedrukt.

'Waar ben ik?' vroeg hij nauw hoorbaar.

De heer des huizes trad voor zijn leger.

'Gij zijt in goede handen, Edgar Wolfert; wees mij en den mijnen welkom; ik ben u niet onbekend: Max Bernheim is mijn naam. Het was ook op Kersavond, voor zeventien jaren, dat wij elkander voor het laatst spraken.'

'Max Bernheim!' fluisterde Wolfert; 'o wee, wee mijner!'

'Heil u, mijnheer,' stelde de oude Christiaan hem snikkende gerust, 'dat gij, zij het dan ook laat, kunt erkennen, dat er nog goede menschen op de wereld zijn, die kwaad met goed vergelden. Max Bernheim kent geen wrok!.'

'Gij zult bij ons blijven,' nam de heer des huizes weer het woord op, 'tot gij geheel hersteld zijt. Mijne vrouw en mijne kinderen zullen u verplegen; gij zult bij mij een thuis vinden.'

'Blijf bij ons, arme man,' bad het kleinste der meisjes, den zieke bij de hand vattende.

De zieke wees naar boven, terwijl een geweldige hoest zijn lichaam deed schudden.

'Daar is mijn thuis!' zegde hij met matte stem.

'Wat zou ik nog hier beneden doen, daar mij het hoogste geluk ten deel geworden is, waarnaar ik verlangd heb? Onder den stralenden kersboom breekt mijn oog, goede menschen omgeven mij, en, niet waar, wanneer gij ziet dat het met mij ten einde loopt, laat dan de kinderen een kerslied aanheffen..... die lieflijke klanken zal mijne ziel met zich nemen in het koele graf.'

'O God! nu mogen ook mijne oogen zich sluiten!' riep de oude Christiaan diep geroerd uit, terwijl hij de handen smeekend ten hemel hief; 'mijn dagelijksch gebed is verhoord..... hij heeft zich gebeterd!'

'Mijn goede, oude Christiaan, de beproeving was hard,' fluisterde Wolfert met brekende stem. 'Toen ik mijn geheele vermogen verbrast had, de valsche vrienden mij smadelijk van zich stieten, trok ik de wijde wereld in. Een paar jaar lang had ik een avontuurlijk leven geleid, daar werd het op eenmaal licht in mijn binnenste, ik werd voor edeler gevoelens toegankelijk: de liefde sloop in mijn hart. Het meisje mijner keuze was de dochter van een welgesteld burger; om haar te winnen, bestreed ik manmoedig de hartstochten, die zoo lang mijne zinnen beneveld hadden, ik was een ander, een beter mensch geworden. Van den vroegen morgen tot den laten avond arbeidde ik en voelde mij gelukkiger dan ooit te voren; want ik had aanzoek durven doen om de hand van het geliefde meisje en men had mij niet afgewezen. Op die wijze verstreken twee jaren. Stille vrede vervulde mijn gemoed, de hoop schoot nieuwe loten in mijn hart, zij deed mij de lichamelijke smarten vergeten, die mij begonnen te kwellen.....'

Hij hield op en hijgde naar adem; maar reeds na verloop van een paar minuten ging hij volgenderwijze voort:

‘Daar vond ik op zekeren dag haar deur gesloten. Haar vader ontving mij toornig, met harde woorden, hij lette niet op mijn smeeken, op mijne tranen. Dienstvaardige vrienden hadden hem omtrent het verleden van den wilden Wolfert ingelicht.... als een vloek rustte het op mij. Met de vertwijfeling in het hart verliet ik de stad waar ik het geluk had hopen te vinden en al dieper en dieper zinkende voorzag ik door bedelen in mijn onderhoud, tot ik voelde, dat het met mij ten einde liep. Een onweerstaanbaar verlangen overmeesterde mij om mijne geboorteplaats, het graf mijner moeder weer te zien.... dáár wilde ik sterven. Maar Gods engelen leidden mij op een anderen weg, zij voerden mij hier. De Kersboom straalt.... ook voor mij is het Kersmis!.....’

Hij verstomde, - de laatste woorden waren zacht als een ademtocht over zijne lippen gegleden.

Een wenk des vaders had de kinderen om het leger des stervenden geroepen; hij fluisterde eenige woorden en plotseling klonk het met plechtige harmonie in de doodsche stilte:

O wat zon is komen dalen
   In den maagdelijken schoot!
Ziet hoe schijnt ze met heur stralen
   Alle glansen dof en dood.
   Ziet, hoe schijnt dit Hemelsch Kind,
Aller zielen licht en hoeder,
   Zon en maan en starren blind,
Uit den schoot der zuivre Moeder!
   Englen, daalt van 't Paradijs:
   Zingt den Hemel eer en prijs,
   En met de vreê de harten kroont,
   Daar eene goede wil in woont.

Ziet, hoe staart een waardige Oude,
   Achter deze Maagd, op 't pand,
I'at de Hemel hem betrouwde;
   Dat de kroon van ootmoed spant
   Salomon, vol Majesteit,
Rijk van diamanten stralen,
   Mag het in zijn heerlijkheid
Bij Gods needrigheid niet halen.
   Englen, daalt, enz.

Komt, gij Koningen en Heeren,
   U hier spieglen in dit licht:
Jesus zal u ootmoed leeren,
   Die zijn hof in stallen sticht.
   Ziet de Moeder: ziet den Zoon.
Kust de windsels: kust de doeken.
   Buigt uw hoofden: buigt uw kroon.
Zwijgt, vernuftigen en kloeken.
   Englen, daalt, enz.

Zacht smolten de tonen weg: zij vermochten den blik des zieltogenden niet meer voor het licht te ontsluiten.

‘Ik ben gelukkig,’ lispelde hij, ‘ik zie mijne moeder, zij buigt zich naar mij en een heldere ster glinstert op haar borst;.... zoo stralende..... zoo flonkerende..... dat is het moederhart.....’

Het eêlste pand in vreugd en smart,

Dat is - een liefdrijk moederhart.

Een zwakke zucht, een lichte stuiptrekking en Edgar Wolfert was niet meer.

Diep geroerd knielden de huisgenooten van den houtvester bij het lijk van den ongelukkige neer.

Door het vertrek echter ruischte het nog eenmaal zacht als een laatste zegen uit den mond der onschuld over den doode.

En met vreê de harten kroont
Daar een goede wil in woont.

Kersmis! Kersmis!

[Nummer 19]

Onze gravures.

Een graf aan zee.

De storm heeft uitgewoed. Dag en nacht heeft hij aangehouden. Het lichtschip heeft voortdurend op de golven gedanst, neen, werd 's nachts door den storm grammoedig gegeeseld, als wilde deze de heldere ster uitdooven, die hoog aan de mast waggelt, en die nog een baak was voor den armen zeeman, de speelbal van de onstuimige zee.

Eindelijk is de brullende zee weer effen geworden. Een kalme dag breekt aan. Een lijk is bij ebbe op het strand achtergelaten en de vier manschappen van het lichtschip zijn met de boot in de richting gevaren waar het lijk ligt. Wie was hij, de schipbreukeling? Van waar kwam hij? Waar wilde hij heen? Wat wezens laat hij hier achter?

Dat alles is een geheim. Het lijk was deels naakt; de geesselende golven hadden het schier de kleêren van het lijk gescheurd, en het knagende gediert der zee had zijn lichaam niet gespaard. Uit gindsche boot zijn de vier ruwe zeebonken gekomen; zij hebben eene groeve gemaakt en den onbekende, die van de wereld verdwenen is, zonder dat er misschien nog een haan naar kraait, daarin neergelegd.

EEN GRAF AAN ZEE, NAAR HET LEVEN GETEEKEND DOOR F. LINDNER.

Weldra zal de vloed opkomen en in zijne golven het zand aanbrengen dat het graf vullen zal, en eer de ebbe weer teruggekeerd is, zal het strand effen zijn alsof het eene kegelbaan ware, zonder dat het minste heuveltje de

plaats zal aanwijzen, waar de onbekende den dag der opstanding wacht.

Alvorens heen te gaan en aan de zee het werk des doodgravers te laten vervullen, gedenken die vier mannen den doode door een gebed. Ze bidden ja, ze bidden innig. Een hunner mompelt een gebed dat deels in den vlokkerigen baard verloren gaat, maar toch door Hem gehoord wordt, die gebiedt over zee en storm.

Wat ligt er een stilte, een kalmte, eene godsdienstige rust over gansch dat tafereel verspreid! Eenzaam is het natte, glimmende strand, vol donkere schaduwen beneden, met grauw bewolkten hemel overwelfd. Eenige meeuwen zweven, met droevigen schreeuw, in kringen heen en weer. De wind suist en de zee brult haar requiem.

't Stormgeloei zal 't klokkenluden
   Weerlicht zal de fakkelschijn;
Golven uwe lijkbaardragers.
   't Zeewier zal uw doodskleed zijn.

De schilder Lindner heeft hier eene dichterlijke greep in het leven des zeemans weergegeven; zijne figuren zijn karaktervol, houding en uitdrukking der wezenstrekken prachtig van waarheid, 't Is een tafereel dat men ziet, nogmaals wil zien en bij hetwelk men eene gansche, doch smartelijke geschiedenis droomt.

Het geroofde nest.

Hein Burgers is een schilder van talent, die echter met zijne onderwerpen niet diep in het leven grijpt en zich ook juist niet erg om de natuurwaarheid bekommert. Hij vangt een door velen niet bemerkten indruk op en geeft dezen in eenigzins conventionneelen, doch zeer aangenamen vorm, weer. Zijne onderwerpen, zijne figuurtjes en bijhoorigheden zijn, om een vreemd woord te gebruiken, *gracieus.*

Het hoendernest is leeg geroofd, want de keuken eischt eieren, en juffrouw Kakeleer, die nu onverschillig bij die *razzia* staat, zal op nieuw moeten beginnen om het nest weer te vullen; doch zoo onverschillig zal ze niet meer zijn, als zij eens wezenlijk bezit van het nest genomen heeft en er aan denkt - voor zooveel als kieken-hersens denken! - aan het vormen van een huisgezin met kleintjes.

Gelukkige moeder.

Dat oogenblik geeft ons het tweede tafreeltje te zien, nu juffrouw Kakeleer omringd is van acht of tien kleine mollige, trippelende en sjierpende kiekskens, die zich rond het meisje, aan den recht schilderachtigen waterput groepeeren. Het meisje, dat een emmer helder en frisch water heeft opgehaald, staat een oogenblik in verrukking stil en staart droomend op de fiere, waakzame, liefderijke moeder, die met haar kroost over het erf wandelt.

't Is een onbeduidend onderwerp zal men zeggen, en toch loochen eens, lezer, dat het u niet boeit, en dat dit paar schilderijkens, helder van toon, rijk van kleur, vinnig van tintelend zonlicht, u niet welkom zijn zou in uwe eetkamer of salon? ‘Ho, ho,’

hooren wij u zeggen; 'wij kunnen geen goud tegen onzen muur hangen!' En wij antwoorden u: 'Toch wel.'

Die twee lieftallige schilderstukken zijn door de kunstvolle *Peinlure-Bogaerts* nagemaakt, en zoo prachtig nagemaakt dat gij ze niet uit de origineelen, in zijn bezit, zoudt onderscheiden. Die *Peinture-Bogaerts* wisselt hef goud om in nickel, dat is, brengt den burger in de gelegenheid om zich de tafereelen van de beste meesters te kunnen aanschaffen. Zoo kunstig is dit namaaksel, dat minder kost dan eene goede gravuur, dat de uitvinder in de twee werelddeelen, in Europa en Amerika, lof en eer daarover inoogst.

Gij zoekt naar een schoon nieuwjaarsgeschenk voor dezen of genen? Zendt hem een of twee schilderijen der *Peinture-Bogaerts,* een of twee van de Devriendts, Serrure, Madou, Dumont, Robert, Stevens, Eerelman - of zoo gij wilt, zendt hem een Rubens, zoo prachtig nagemaakt dat als die groote meester op de wereld terugkeerde, hij aan den uitvinder de hand zou gaan drukken als zijn.... *aller ego.*

De hal te Haarlem.

Wij, Vlamingen, wij houden veel van nette oude gebouwen, zelfs zoodanig veel dat wij, na onzen eigen bouwtrant jaren lang verlaten te hebben, weer tot dezen terugkeeren en in verschillende onzer steden andermaal nieuwe Vlaamsche huizen oprijzen. Dit mogen wij vooral zeggen van Antwerpen en Brugge.

In Holland heeft het koud protestantism, in de laatste eeuwen, veel schoons afgebroken en vernield, zelfs meer dan hier; maar het noorden bezit hier en daar nog eenige sierlijke specimen van bouwtrant. Te Haarlem vooral is dit het geval. Onder de sierlijke gebouwen in deze stad, tellen wij de vroegere vleeschhal, waarover wij in een hollandsch tijdschrift lezen:

'Het gebouw dagteekent van omstreeks het jaar 1600 en is een der merkwaardigste monumenten uit het tijdperk der hollandsche renaissance. De bevallige trapgevel met zijne wijde poort en hooge kruisvensters prijkt met eene menigte ossen- en schapenkoppen, die de bestemming van het gebouw symboliseeren.

'Treedt men langs de drie of vier trappen, die de stoep uitmaken, het gebouw binnen, dan bevindt men zich in eene luchtige ruimte, welker gewelf gedragen wordt door twee rijen steenen kolommen, waartusschen vroeger de vleeschhouwers hunne uitstallingen hadden, maar waar thans de geweren en ransels der infanterie bewaard worden. Verscheidene gewelfde kelders onder het gebouw en ruime zolders, met een looden dak gedekt, er boven, bieden ruimschoots gelegenheid tot berging aan.

'De haarlemsche vleeschhal is nog uitstekend geconserveerd en kan, behoudens onvoorziene ongelukken, waaraan dergelijke gebouwen blootstaan, nog lang het haarlemsche marktplein tot sieraad strekken.' De vlaamsche lezer die de Spaarnestad bezoekt, zal niet vergeten de vleeschhal in oogenschouw te nemen, waarvan wij hier een trouw afbeeldsel meedeelen.

Te laat.
Eene schets uit den tegenwoordigen tijd.
(*Vervolg*.)

III.

Gedurende den nacht was het weer veranderd. Toen Max in de huiskamer trad, om met zijne familie te ontbijten, kletterde de regen tegen de vensterruiten en heerschte er een onbehaaglijke koude in het groote, niet verwarmde vertrek, hetwelk hem thans nog ongezelliger toescheen dan den vorigen avond.

'Vóór wij aan den arbeid gaan,' nam de heer des huizes, zich tot zijn neef wendende, het woord op, 'kunt gij mij naar den konsul Walter vergezellen. Gij zult hem dikwijls boodschappen moeten overbrengen en daarbij wil ik u ook aan hem voorstellen - het is licht mogelijk, dat ik u nog eens naar een der factorijen zend, die wij gemeenschappelijk in Afrika bezitten. Door vlijt en onvermoeiden arbeid kunt gij u daarginds een vermogen verwerven. Ga nu met Wilhelm op het kantoor; hij zal u onderrichten omtrent hetgeen gij in den eersten tijd te doen zult hebben.'

De door den jongsten leerling te verrichten arbeid mocht in alle opzichten geestdoodend genoemd worden. Brieven in enveloppen steken en er adressen opschrijven, stalen koopwaren met de noodige postzegels voorzien, brieven naar de post brengen, de handelscorrespondentie copieeren, kortom, geen der vervelende bezigheden, die tot de taak van een jongsten bediende konden geacht worden te behooren, werd hem gespaard. Van de jongelieden, die zijne collega's vormden, beviel hem geen een. Het hinderde hem, hen, zoodra zij wisten dat zij alleen waren, met den oude, Wilhelm en Karker, den spot te hooren drijven. Gesprekken, die hem den blos der schaamte op de kaken joegen, klonken in zijn oor, maar de patroon hoorde zulks toch niet - voor den jongsten leerling ontzag zich niemand - en in de oogen van den principaal gingen zij voor vlijtige, deugdzame bedienden door.

Met klokslag tien uur verscheen de oom op het kantoor om Max voor het bezoek bij den konsul Walter te halen, wiens huis niet ver van dat van Hoveling verwijderd stond. Max had het den vorigen avond reeds uitwendig gezien, thans zou hij het inwendige van het verblijf des koninklijken koopmans betreden; in vroolijke verwachting klopte zijn hart.

Een bijzondere ingang van het huis voerde naar het kantoor, een ruim, goed verwarmd, met glas overdekt locaal. Ondanks den nevelachtigen dag heerschte hier een vriendelijk licht, hetwelk oog en gemoed weldadig aandeed, jonge en oudere bedienden zagen er in weerwil van hun vlijtigen arbeid tevreden uit - men zag het hen aan, dat zij met liefde en welgemoed hun plicht vervulden, dat de trots van het huis hun trots, de zorg van het huis hun zorg was.

Nu is de beurt aan het bijzonder kantoor van het hoofd der firna, waarvan de heer Hoveling, vernemende dat de consul alleen is, juist de achter een groenvoorhangsel verborgen dubbele deur opent. Hooge boogvensters uit een enkele glasruit bestaande, met groene voorhangsels verspreiden ook in deze slechts kleine ruimte een aangenaam licht, en een verkwikkende warmte kwam den binnentredenden tegen. Aan den muur boven de schrijftafel hing een prachtige schilderij in olieverf door een meesterhand vervaardigd, in een nis pronkte, omgeven door het groen van kostbare sierplanten, het marmeren borstbeeld van den stichter der firma, den vader des konsuls.

Bij het zien zijner bezoekers stond de koopman van zijn gemakkelijken, met glanzend leer overtrokken en voor de schrijftafel staande draaistoel op, en ging hen over het groene tapijt te gemoet. Ferdinand, vrijheer von Walter, kon ongeveer vijftig jaren oud zijn. Zijne gestalte scheen door zijne gezetheid, welke echter volstrekt niet naar wanstaltige zwaarlijvigheid zweemde, kleiner dan zij was; het volle aangezicht met de blauwe heldere oogen, die nu eens bijna kinderlijk goedhartig konden lichten,

gelijk een jonge lentedag, die met zijne schoonste gaven in den schoot de beminde aarde toelacht - dan weer toornige vuurstralen schieten, zoodat elke neiging van tegenspraak in mond en hart verstommen moest, was baardeloos en slechts weinige lichtblonde haren bedekten het fiere hoofd, waaruit reeds zoo menig grootsch plan ontsproten was.

'Aha! zijt gij daar,' riep hij Hoveling toe, terwijl hij hem de hand bood en even zoo hartelijk den jonkman begroette, wien het voorde eerste maal recht warm om het hart werd sinds zijn kort verblijf in de hooggeroemde koopstad. 'Ik heb reeds van de onaangename koffiegeschiedenis gehoord; wij moeten het verlies dragen, Hoveling, het is nu eenmaal zoo;... wij zullen het den Engelschman wel weer eens betaald zetten.'

Hoveling haalde de schouders op. 'Een ieder bezit de gave niet alles zoo licht op te vatten als gij, Walter,' antwoordde hij ernstig gelijk altijd; 'ik ben helaas! of misschien gelukkig, geheel anders dan gij in zulke gevallen.'

'Beste Hoveling, gij zijt en blijft het toon-

beeld van een eerzamen hamburger koopman; rotsvast staat gij, staat uwe firma daar, een model van rechtschapenheid in handelszaken; maar gij zijt te veel koopman en verbittert u zelven daardoor het leven. Gij maaktet u heden morgen nog vele zorgen en ik bladerde, tot de elfurenpost aankomt, in de staalplaten der Dresdener schildergalerij en dacht in het geheel niet meer... Aha! een collega in de kunstvereering, naar het schijnt!' brak hij plotseling zijne rede af.

Deze uitroep betrof Max, die tijdens het gesprek der heeren voor het schilderstuk getreden was en met de uitdrukking der grootste bewondering zijn verbaasden blik op het prachtige stuk gevestigd hield, alles om zich heen vergetende. Verschrikt zag hij op, toen des consuls zachte hand zijn hoofd aanraakte en diens vraag in zijn oor klonk.

'Dat is een heerlijk schilderstuk!' stamelde Max, 'nog nooit zag ik iets dergelijks.'

'Dat is zeker uw neef, van wien gij mij gesproken hebt, Hoveling!' vroeg de consul en voegde er fluisterend bij: 'Een ferme jonge man, wat schittert zijn oog! Weet gij wel, dat hij een kunstenaarsoog heeft?'

Hoveling fronste het voorhoofd.

Max had niets gehoord; de schilderij boeide nog steeds zijne aandacht.

'Ik hoop dat wij nader met elkander kennis zullen maken, mijn jonge vriend,' ging de koopman voort; 'ik heb boven nog meer schilderijen in mijne kleine galerij, die u wel zullen bevallen; doet gij zelf misschien iets aan schilderen?'

'Het is mijn hoogste genot,' antwoordde de jonkman bescheiden; 'ik heb echter nog nooit in de gelegenheid geweest om goed onderricht daarin te ontvangen. Ik vormde mij zelven, zoo goed ik dit vermocht, maar wanneer ik dit stuk beschouw, schaam ik mij bijna ovor mijne kinderachtige pogingen.'

'Elke poging is eervol, zoodra zij uit innerlijke aandrift voortkomt,' riep de koopman uit; 'ik stel veel belang in jeugdige talenten; - mag ik uw schetsen eens zien als ik bij uw oom kom?'

'Mijnheer de consul!' - Blozend zag Max Hoveling aan.

Het ernstige, gerimpelde gelaat van den koopman teekende groote misnoegdheid.

'Ik beken, dat zulke talenten mij voorshands niet welgevallig zijn,' zegde hij, 'is Max eenmaal een degelijk koopman geworden, heeft hij zich de vele deels niet gemakkelijke kundigheden eigen gemaakt, welke hij daartoe behoeft... dan kan hij in zijne vrije uren tot uitspanning doen wat hem behaagt, voor het tegenwoordige heb ik liever....'

Hij voleindigde niet. Het zijden damasten voorhangsel, hetwelk den ingang tot een zijkamer verborg, werd teruggeslagen en een allerliefst meisjesgezicht, door blonde lokken omlijst, blikte in het kantoor, verdween echter weer even snel zoodra het de aanwezigheid van vreemden bemerkte.

'Kom maar hier, Ella,' riep de consul; 'ik heb u een nieuwe kennis voor te stellen: - hier is Max von Elliot, de neef van den heer Hoveling. Gij moet hem uw lievelingsplekske, de schildergalerij eens laten zien.'

Het voorhangsel werd geheel opengeschoven en een jong meisje van vijftien jaar verscheen op den dorpel:

Ella von Walter, de eenige dochter des koopmans.

Ella was van eene teere bijna nog kinderlijke gestalte. Haar aangezicht was niet schoon, maar het bezat een innemende uitdrukking en hare blauwe oogen blikten iemand zoo vrijmoedig en trouwhartig aan, dat men zich terstond tot haar

aangetrokken gevoelde. Eerst in het vorige jaar had zij de school verlaten, maar zij had niets van die stijve gemaaktheid, welke de ‘jonge dames,’ van dien leeftijd, als zij de schoolbanken voorgoed verlaten hebben, meestentijds dadelijk aannemen.

De oogen der beide jonge lieden ontmoetten zich; het was een sympathiek gevoel, dat hen tot elkander aantrok - de wezenlijk reine jeugd kent geen geveinsdheid.

‘Het zal mij veel genoegen doen, indien onze schilderstukken aan mijnheer von Elliot bevallen,’ antwoordde zij. ‘Gij hebt voorzeker reeds veel schoonere gezien?’ wendde zij zich tot Max.

‘Ik?..... o neen, mejuffrouw,’ antwoordde de jonkman, openhartig. ‘De geldelijke omstandigheden van mijne arme moeder, die vroeg weduwe werd, veroorloofden ons slechts in eene kleine, goedkoope plaats te wonen.’

‘Dus behoef ik niets te vreezen, wanneer ik in uw bijzijn aan mijn vader een teekening voorleg, die ik zooeven met behulp van mijn meester voltooid heb?’

‘Kom er maar spoedig mee voor den dag, kleine snapster, want de post kan ieder oogenblik aankomen,’ zegde de consul en nam te gelijk uit de handen zijner dochter een kleine rol, en breidde de teekening op de schrijftafel uit.

‘Komaan, mijn jonge kunstliefhebber, laat nu eens onbeschroomd uw oordeel hierover vernemen!’ met deze woorden wendde hij zich vriendelijk tot Max.

Hoveling zag op zijn horloge.

‘Vergeef mij, Walter, ook ons dringt de tijd, ook ik verwacht brieven van gewicht...’

‘Slechts een paar minuten - ik zou gaarne het oordeel van uw neef hooren.’

Max beschouwde de teekening aandachtig. Zij stelde een landelijk tafereel voor: een zigeuner, tegen een boom geleund, speelde op de viool, nieuwsgierig door de hem omringende dorpsjeugd aangegaapt.

‘Welnu?’ - De heer von Walter zag Max met blijkbare belangstelling aan; ook Ella hield den blik in spanning op Max gevestigd.

‘Gij schertst, mijnheer,’ zegde de jonge man; ‘hoe zou ik, die nooit eenig onderricht heb genoten, die dus slechts oordeelen kan naar het gevoel....’

‘En dit gevoel zegt u?...’

De blik van Max ontmoette Ella's oog - hij werd bleek - men zag het hem aan, dat hij met het antwoord aarzelde.

‘Niets!’ stotterde hij eindelijk nauw hoorbaar.

‘Mijnheer von Elliot!’ - Ella's gelaat was vuurrood, het blauwe oog flikkerde bijna toornig.

Verlegen boog Max het hoofd. ‘Vergeef mij, genadige freule!’

‘Gij zijt zeer stout, Max,’ meende Thomas Hoveling verdrietig; ‘mijn Wilhelm beweert, - hij bezocht onze eerste scholen en heeft van zulke dingen verstand - dat mejuffrouw von Walter een voortreffelijke teekenaarster is.’

De heer von Walter echter zeide niets. Zijn blik was nu eens op de teekening, dan weer nadenkend, onderzoekend op Max gericht.

De dubbele deur werd geopend; een leerling met een pakket brieven en dagbladen in de hand, verscheen op den dorpel.

‘De post is zooeven aangekomen,’ meldde hij vriendelijk, maar eerbiedig naar zijn patroon opziende.

‘Goed, beste Otto,’ - en zich tot de aanwezigen wendende, ging hij voort: ‘Gij verlangt naar huis, niet waar, beste Hoveling. En gij, mijn jonge vriend,’ richtte hij het woord tot Max, ‘moet mij bij gelegenheid eens uw schetsen laten zien. Ik ben benieuwd uw gevoel ook in de praktijk te leeren kennen.’

Max nam met een diepe buiging afscheid van Ella. 'Wees niet verstoord op mij, genadige freule!' sprak hij eerbiedig.

Het meisje hief de blauwe, zielsvolle oogen tot hem op, een eigenaardig gevoel doortintelde zijne borst - zoo iets had hij nog nooit ondervonden.

'Ik ben niet verstoord, dan als ik weet dat ik het recht heb verstoord te zijn,' antwoordde zij; 'en ik vertrouw u.'

Dit woord vergezelde den jongen man uit het huis des consuls, het weergalmde in zijn binnenste en verhelderde de woestenij van het Hoveling'sche kantoor, waar de geestdoodende arbeid hem wachtte.

Ook Ella maakte zich gereed het kantoor haars vaders te verlaten. Zij wist, dat de konsul, hoe vriendelijk en inschikkelijk hij anders ook was, geen stoornis verdragen kon, zoodra het de zaken betrof. Zwijgend rolde zij hare teekening op; haar vader zag haar lachend aan.

'Uwe teekening doet mij toch genoegen, mijn kind, ondanks het afkeurende oordeel van den jongen man,' zegde hij; 'overigens' voegde hij er ernstig wordende bij, 'moet gij niet verstoord op hem wezen, Ella - zijn oordeel was rechtvaardig. Begiftigd met zulk een kunstzin en daarbij de neef van Thomas Hoveling - die arme jonge man!'

'Die arme jonge man!' - Waarom herhaalde Ella von Walter deze woorden in de eenzaamheid harer kamer? Wat ging haar, de rijke erfgename, wie reeds meer of minder verbloemde hulde door de aristocratische jongelingschap betoond werd, de arme neef van Hoveling aan, een boersche jonkman, die het gewaagd had een oordeel uit te spreken, wat haar teekenmeester zich wel gewacht zou hebben tegenover de dochter van den consul von Walter uit te brengen? Wat behoefde zij zich de afkeuring aan te trekken van een jongsten bediende op het kantoor van den heer Hoveling, die toch zegde, dat hij nooit eenig onderricht genoten en nooit andere schilderijen of teekeningen onder de oogen had gehad.

(*Wordt vervolgd.*)

Het kasteel van Antwerpen, vijftig jaren geleden.

Het is den 23 december 1882, juist eene halve eeuw geleden, dat de Citadel van Antwerpen, door de hollandsche troepen bezet, na 24 dagen beschieting van wege de Franschen, aan deze werd overgegeven.

Het fransche noorderleger, onder het bevel van maarschalk Gerard, zegt de *Relation sommaire,* had België van den inval der nederlandsche troepen gered en was in Frankrijk teruggekeerd, zonder dat het vraagpunt beslist was. Koning Willem weigerde steeds het traktaat van 15 november 1831 te onderteekenen.

Engeland en Frankrijk, zij, die een groot belang hadden bij de scheuring der Nederlanden - het eerste om den aangroei en macht zijner marine te beletten, het tweede om den dam tegen zijne inpalmingszucht, door de mogendheden opgeworpen, te verbrijzelen - besloten eindelijk met een nieuw geweld tegen Willem I in te gaan; een vereenigd eskader opereerde in de Noordzee om de nederlandsche havens te blokkeeren, en de fransche armee viel andermaal in België, om het kasteel van Antwerpen te belegeren.

Rusland, Pruisen en Oostenrijk zagen die nieuwe interventie met een slecht oog; zij trokken wel is waar troepen te samen op de lagere Maas; doch dit was enkel als observatie-korps, dewijl zij tot geene werking overgingen.

Onder het opperbevel van den hertog van Orleans, zoon van Louis-Philippe, trok het fransche leger den 15 november 1832 op belgisch grondgebied; het bestond uit

5 divisiën infanterie, twee divisiën kurassiers en dragonders en drie brigades lichte kavalerie.

'De eerste divisie marcheerde op den rechteroever der Schelde voor het Vlaamsch-Hoofd, die door eene uitgestrekte overstrooming gedekt was; zij drong tot het fort St.-Marie, om langs de Schelde de betrekkingen van de citadel met Holland af te snijden en de blokkade te volledigen, in overeenstemming met de tweede divisie, die op den anderen oever het fort St.-Philippe bezette. De laatste divisie observeerde het nederlandsche leger, gelijktijdig met eene brigade der derde divisie, de voorhoede en al de lichte cavalerie, vóór Antwerpen geposteerd. De vierde divisie en de andere bri-

gades der derde waren bestemd om het beleg van de citadel te bewerken. De vijfde, deels samengesteld uit grenadiers en voltigeurs bijeengevoegd, lagen te Mechelen en maakten de reserve uit. De twee divisiën kurassiers en dragonders verbleven te Aalst en te Geerardsbergen.'

Dat was de stelling van het fransche leger. Het hoofd van den staf was generaal Saint-Cyr-Hugues; de kommandant der genie generaal Haxo; generaal Neigre voerde het bevel over de artillerie.

HET BEROOFDE NEST, NAAR HEIN J. BURGERS. (Peinture-Bogaerts.)

De citadel, waarvan nu geen spoor meer te vinden is op de zuidergronden, was een vijfhoek, met flinke watergrachten, vier halve manen, een bedekten weg en twee lunetten aan de zijde van het Kiel en de Lei-kerk. Vier der bastions herinnerden de namen Fernando de Toledo, die dit kasteel in 1565 bouwde; de andere droeg den naam des italiaanschen bouwmeesters Taciotto. Dit kasteel diende tot model aan dat van Pampelune, dat de Franschen in 1823 belegerden.

Onder alle opzichten was de Citadel behoorlijk versterkt, en er was eigenlijk slechts een punt langs hetwelk men de forteres kon benaderen, namelijk langs de stad. De huizen leverden langs dien kant een gemakkelijk middel van benadering; doch men vreesde, en te recht, dat in dit geval de bommen van het Kasteel

de stad zouden geteisterd hebben. Men had reeds vroeger ondervonden, dat generaal Chassé ongenadig wist te antwoorden.

Langs de zijde van het Kiel zouden de belegeraars onder het vuur gelegen hebben van het fort Burcht en der hollandsche kanonneerbooten, die voor de stad waren gestationneerd. Men moest alzoo den kant der Lei voor den aanval kiezen; doch er waren daar zooveel watervakken en grachten dat generaal Chassé, die er zijn buitengoed had, de aanval langs dien kant voor onmogelijk hield.

GELUKKIGE MOEDER, NAAR HEIN J. BURGERS. (Peinture-Bogaerts.)

Sedert twee jaren was de Citadel bedreigd met een beleg. Men had dus voorzeker tijd gehad om zich onder alle opzichten tegen den aanval in staat te stellen. Het garnizoen beliep 5000 man, sedert twee jaren in de forteres opgesloten en alzoo volledig met elken toestand bekend. Men telde er 130 kanons, voorraad van allen aard. Op de Schelde vrijwaarden 12 kanonneerbooten de gemeenschap met den linkeroever en de forten en aan het hoofd van dit alles stond een knap, stout en doorzichtig generaal.

Den 19 november verscheen de fransche artillerie te Berchem. Deze hield zich onmiddellijk bezig met het maken der verschillende voorwerpen, dienstig voor een beleg, en die altijd ter plaatse worden vervaardigd. Andere van deze voorwerpen waren uit Frankrijk langs water aangevoerd:

die voor de artillerie te Boom, die voor de genie te Schelle aan wal gebracht. Eerst den 29 november was alles ter plaatse en de opening der loopgracht werd op den eerstkomenden nacht bepaald.

Maarschalk Gérard begaf zich naar Berchem, om dit dorp niet meer te verlaten, vóór dat het beleg ten einde zijn zou.

Bij het vallen van den nacht van 29 op 30 naderden de drie brigades infanterie, hoofdzakelijk voor het beleg bestemd, Berchem en de belgische posten, die krachtens de wapenschorsing van 1831 eene linie bezetteden op korten afstand der Citadel, werden door de fransche posten vervangen.

Generaal Haxo had de loopgraaf geteekend; 3500 soldaten werden er aan gebezigd; muren, hagen, grachten en een felle slagregen, die in den nacht viel en 's morgens met nieuwe kracht hervat werd, maakten de werkzaamheden zeer moeielijk. Voor het aanbreken van den dag was men echter tegen den aanval gedekt.

Het was acht uren 's morgens toen de belegerden het werk gewaar werden. Geen schot viel, en men dacht in het fransche kamp dat men in het Kasteel eene andere vijandelijkheid van zins was. Des middags donderde het eerste schot van het Kasteel en joeg den Antwerpenaar andermaal een doodschrik in het hart. Het vuur was in den aan vang zwak. ‘Wij dachten, zegt de fransche schrijver, dat dit het voorteeken was van eene zwakke verdediging; wij hebben ons later hierin bedrogen gezien.’

Het water hinderde op eene gevoelige wijze de werkzaamheden der Franschen; de regen en het gemis van afloop van de beek op 't Kiel, deed de loopgraven vol water schieten. In de meeste dezer stond het water en het slijk tot aan de knieën. Men vermeed wel is waar zooveel mogelijk de watervakken en grachten, en dit gelukte rond de oude *Harmonie,* maar niet overal.

Ook de artillerie had veel te worstelen met den doorweekten grond; ofschoon zij hare batterijen in den nacht dat de loopgracht geopend werd, begon op te werpen, gelukte zij er slechts vijf dagen later in het geschut te beginnen. Den 4 december, te half 12 des morgens, vingen 82 kanons, obitsen en mortieren, in twaalf batterijen verdeeld, het vuur aan.

‘Vele personen, zegt de *Relation,* dachten dat de Citadel in een omzien zou verpletterd en gedwongen zijn zich nog denzelfden dag over te geven. Hunne hoop werd verijdeld. Het vuur der Citadel, wel verre van te verzwakken, werd integendeel steeds heviger.’

De Franschen werkten manhaftig onder dat moordend vuur voort. Op den regen, die hen in de eerste nachten zoooveel leed en moeite had aangebracht, volgde nu een andere hinderpaal: de nachten waren nu door het maanlicht zoo helder, dat men van het Kasteel alles nauwkeurig zien kon. De bommen sloegen de schanskorven om, de verliezen aan menschenlevens waren groot en het werk ging trager van de hand.

De linkerhand der lunette St. Laurent was slecht verdedigd, en het was langs dien kant dat een vlot met mineurs werd afgelaten, zonder dat men deze op de forteres zien kon. Een hevig geweervuur duurde op dit gedeelte voort, zonder dat de Hollanders het maken der mijnen konden beletten. Vier dagen moesten de Franschen arbeiden eer deze voltrokken waren. In den nacht van den 13 op 14 december sprong de muur en maakte eene groote bres.

De lunette had slechts eene bezetting van 100 man. Na de ontploffing stormden de Franschen binnen, namen een 60tal Hollanders gevangen, terwijl de overigen over den muur sprongen en de verdere werken bereikten. Er bevonden zich in Antwerpen

een aantal vreemde, vooral engelsche en pruisische officiers, die al de bewegingen van het beleg nauwkeurig volgden.

Wanneer zij de Franschen, doornat, beslijkt en in hunne gelederen gedund, uit de loopgrachten zagen terugkeeren, dachten zij aan een weinig eervol einde van het beleg; doch de inneming van dit buitenwerk verhoogde den moed en deed eindelijk aan een bepaald goeden uitslag denken.

De fransche artillerie bracht op de Citadel eene overgroote vernieling en schade toe. De gebouwen werden in brand geschoten, de kleine poeiermagazijnen sprongen in de lucht, een aantal kanonnen werden gedemonteerd, doch onmiddellijk door die der uiterste en niet bedreigde werken vervangen, en het vuur werd met nieuwe hevigheid voortgezet. Wat de troepen op het kasteel aangaat, deze vonden nog alleen schuilplaats in de kazematten.

De uitvallen, die de Hollanders deden, waren niet veel meer dan proeftochten; de twee voornaamsten waren die van den 2 december en die in den nacht van 10 op 11. Beiden werden gedaan door 50 à 70 manschappen; in den laatsten uitval werd de infanterie door mineurs vergezeld, die, ziende dat de infanterie aarzelde, vooruit snelde, de fransche werkliê op de vlucht dreef, de schanskorven omwierp en het werk deels vernielde.

Wij zullen de verschillende bewegingen van twee kanten niet stap voor stap nagaan. Het hevigste vuur was, van den kant van 't Kasteel, den 21 december; 't ging uit van het bastion Hermando, en de rechterflank van het bastion Paciotto. Het fransche vuur was grootendeels onmachtig tegen dat der Nederlanders. Toch schoot het bres aan het bastion Toledo. Den 23 vroeg generaal Chassé om te capituleeren.

Generaal Chassé vroeg om met zijn garnizoen naar Nederland terug te keeren, na de Citadel ontruimd te hebben, alsmede het Vlaamsch-Hoofd en de daarvan afhangende forten. Dat voorstel had maarschalk Gérard gedaan den eersten dag van 't beleg; doch men kon nu, na de bovenhand behaald te hebben, niet meer toestaan wat men toen voorsloeg. De fransche generaal eischte dan ook dat het garnizoen de wapens zou neerleggen en krijgsgevangen zon gemaakt worden. Hij beloofde echter dat de wapens zouden worden teruggegeven als de Nederlanders de forten van Lillo en Liefkenshoek zouden ontruimen.

Die forten waren echter, toen de Franschen in het land kwamen, aan het bevel van generaal Chassé onttrokken. Het antwoord des konings afwijzend zijnde, opzichtens die twee forten, zoo werd het garnizoen naar Frankrijk gezonden. Van weerszijden was het getal dooden en gekwetsten vrij aanzienlijk. De Franschen beweeren echter dat zij slechts 100 dooden en 600 gekwetsten telden. Volgens het verslag van generaal Chassé waren er op het kasteel meer dooden en minder gekwetsten.

Vele fabels staan er in de dagbladen van dien tijd over het beleg vermeld, 't Is eene fabel onder ander, dat eene marketentster op het vlot der mineurs zou gegaan zijn, om hun in hunne opening eten te brengen, dat hunne oversten vergeten hadden hun te doen geworden; 't is ook een fabel, dat de *monster-mortier* te Luik gegoten, zooveel kwaad deed aan het Kasteel. Dit groot kanon, dat aan de *dulle Griet* van Gent denken deed, schoot slechts in de twee laatste dagen; het wierp eenige bommen, die *niet het minste nadeel teweegbrachten.* Men kan hierin, zegt de Franschman, baron Chassé gelooven, die zich in zijne verslagen beklaagde over la *brutalité énorme* van het artillerie-vuur der Franschen. Het *monster-mortier* werd niet door de Franschen bediend.

Wat de hollandsche artillerie betreft, zij schoot verdienstelijk; de Franschen merkten bij haar geene fouten op, na den eersten dag toen zij, volgens sommigen, met zwakheid

te werk ging. Zij herstelde met behendigheid en vlugheid het nadeel aan hare batterijen toegebracht, en gelukte er in tot het einde toe het vuur gaande te houden.

De soldaten waren gehoorzaam, onderworpen, aan tucht gewoon, en had generaal Chassé, die ziek was en slechts met groote moeite gaan kon, soms zijne kazemat kunnen verlaten, om zijne soldaten aan te wakkeren, men zou gelukkiger zijn geweest in de verschillende uitvallen. De fransche schrijver, blijkbaar een officier van het leger, zegt dat de nederlandsche troepen zich slechts hebben overgegeven, op het oogenblik toen men meende dat eene overgroote mijn springen en den stormloop plaats hebben zou.

De kometen.

Het woord komeet wordt afgeleid van het grieksche woord *Kome,* dat is hoofdhair. Het waren de Kristenen die de kometen het eerst als *sterren* voorstelden; doch wier staart, zegt Dr.Wap, evenveel aanleiding gaf tot suspicie, omdat daardoor aan den staart van den booze, of voor het minst aan eene tuchtroê of geesel gedacht werd.

Wel kwamen in later tijd de geleerden tegen die denkwijze op, zooals Bayle, Descartes en anderen; maar de Protestantsche dominees in Nederland hielden vol dat met de komeet ook de duivel gemoeid was. Onder deze geleerden telde men den doctor in de Wijsbegeerte, dominee Gijsbertus Cock, die onder goedkeuring der faculteit van de Utrechtsche hoogeschool, ‘een schrikbarend boek’ in de wereld bracht over de *cometographie.*

De faculteit nam dat werk en de daarin aangebrachte stellingen zóó ernstig op, dat zij verklaarde, dat deze betrachtingen ‘heden ten dage door losse speculatie van vele filosofen niet meer dan al te veel verydelt worden.’

Een andere waarschouwer tegen de kometen in Nederland, was Banke Klaassen de Vries, die het in 1618 erg druk had tegen den staart der destijds verschenen komeet, zoo als hij ook erg uitvaarde tegen het rooken. Wat Banke Klaassen de Vries nog het afschuwelijkst van al vond, van wege het zondige menschdom, was ‘dat men het gesternte stond te begluren met een vuurslag in de hand en een pijp in den mond.

Inderdaad erg, niet waar?

De dagen van dwaas bijgeloof, waaraan de *verlichte* protestanten tot zeer laat meededen, zijn nu voorbij en de komeet, al heeft ze dan nog zoo'n kolossalen staart, als die welken wij in 1882 bewonderden, wekt nieuwsgierigheid, doch geen schrik meer op, of voorspelt evenmin meer kwaad dan welk gesternte ook.

Koordedansers.

't Is een oud, zeer oud vermaak; reeds in Rome, tijdens de keizers, werd ieder feest door een koordedansers-uitvoering opgeluisterd. De danserij moet zelfs te dien tijde bijzonder stout en gevaarlijk zijn geweest; want toen het romeinsche volk de triomfen vierde van Varus en Marcus-Aurelius, was men menschlievend genoeg beddewerk onder de koord te leggen, ten einde den val, indien deze mocht plaats hebben, te verzachten. Hieruit ontstond later de voorzorg om een net onder de koord te spannen, zooals nog in onze cirques plaats heeft.

Het schijnt wel dat al wat onze hedendaagsche koordedansers doen, niet in vergelijk komt met 't geen hunne voorgangers deden. Zoo waren er die zich op de koord uit- en aankleedden, met zooveel bedaardheid alsof zij in hun slaapvertrek waren. Onder Charies V, koning van Frankrijk, spande een dezer waaghalzen eene koord van den

toren der Notre-Dame tot aan het paleis, en maakte daarop de gekste bewegingen. Het volk gaf hem den naam van 'vlieger' hetgeen niet belette dat hij eens met den voet miste, het evenwicht verloor, viel en letterlijk verbrijzeld werd.

Toen Charles VI in 1358 zijn intocht deed met Isabella van Beieren, danste een Genuees

voor hem op de koord; deze was gespannen van de Notre-Dame naar een huis, dat op de brug van dienzelfden naam gebouwd was. Op het oogenblik dat de koningin over de brug ging, kwam de koordedanser van den toren, in de eene hand hield hij een fakkel, in de andere eene kroon. Deze laatste kwam hij op het hoofd der koningin plaatsen en keerde toen weer langs denzelfden dunnen weg, naar boven. Wonderlijke kroning, inderdaad!

Een dergelijk feit, zegt een tijdschrift, had in 1536 te Venetië plaats. De print die men hiervan bewaart, doet zien dat de koord in sterk schuinse richting liep, van de galerij des torens op St. Marcus-plein naar een vlot op het water, waar deze aan eene wind-as werd vastgemaakt.

Blondin, die zijne koord over de Niagara spande, is nog altijd de held van onzen tijd. Na hem zijn een aantal Blondin's opgekomen, die den naam van den amerikaanschen kunstenaar exploiteerden en hem min of meer navolgden, met over eenen vijver, eene rivier of anderzins hunne koord te spannen. De tijd echter, dat de koordedansers koninginnen kroonden, is reeds lang voorbij.

Feesten tijdens Hendrik III.

Hendrik III was een vorst die, in de grootste ellende van Frankrijk, toch zijne zucht tot verkwisting en pracht vrijen teugel gaf. Wij lezen daaromtrent dat hij vooral de vastenavonddagen op de wansmakelijkste wijze vierde, door zich als vrouw te verkleeden. Dat was het geval met den carnaval van 1577, waarin die vorst zich beneden het peil van alle koninklijke waardigheid voordeed.

Men beweert dat zonder het toevallig afsterven van zijnen schoonvader, graaf de Vaudemont, hij besloten had 200.000 fr., eene kolossale som in die dagen, aan maskerade-brasserijen uit te geven.

In mei 1577 gaf de koning aan zijnen broeder, den hertog van Alencon, op Plessis-les-Tours een feest, waar iedereen in het groen gekleed was en waar de dienst door vrouwen, in groen mansgewaad, werd waargenomen. De weelde en pracht die op dat feest werden ten toon gespreid, zou men inderdaad stootend voor het arme volk hebben kunnen noemen. Terwijl men alleen 60.000 fr. aan groen zijden fluweel verbraste, had meer dan een geen stuk deksel of brood.

Als een Heliogabaal waren de kleedingstukken des konings met kostbare peerlen en edelgegesteenten overladen. Eene enkele kleeding kostte gewoonlijk 10.000 fr. van fatsoen en werkloon, doch zonder het goud- of zilverlaken waaruit zij vervaardigd was. De bruiloft van Joyeuse en Margaretha van Lotharingen, door den koning ingericht, duurde niet minder dan zeventien dagen, en men verscheen geen tweemaal in hetzelfde kleed op het feest.

Bekent met ons dat onze voorzaten verkwistender waren dan wij, die echter als zoo verkwistend gebrandmerkt zullen worden.

Het was overigens niet alleen in Frankrijk, dat men verkwistende vorsten en grooten vond; in alle landen vindt men van iets dergelijks voorbeelden, en niet het minste in Engeland, tijdens Elisabeth, die zich door hare grooten en adellijken, op eene onbeschrijfelijke wijze, feesten liet aanbieden, zelfs toen die harpij reeds zeventig jaar oud geworden was.

Om op de bruiloft tijdens Hendrik III terug te keeren, hebben wij er nog bij te voegen, dat er een groot ballet gevormd werd van Circé en hare nimfen. De

samenstelling er van wordt aan burggraaf de Beaujoyeux toegeschreven, de muziek aan Beaulieu en Salmon, Ronsard en Baïf leverden de woorden, die elk 2000 kronen ontvingen. Voorwaar, Hendrik III betaalde ruimer dan ons gouvernement, dat ten hoogste 500 fr. aan eenen cantate-fabrikant betaalt!

Die bruiloft zou den verspilzieken koning meer dan 1.200.000 kronen hebben gekost; maar ook de koninklijke schatkist was gedurig ledig, al nam men dan ook zijne toevlucht tot afpersingen, belastingen, verkoop van rechten, privilegiën kortom, van alles wat slechts geld kon opbrengen.

Zoo berooid was de koninklijke zak soms, dat de vorst wel gedwongen was zijne grillen voor het oogenblik te staken; dat de koningin-moe- der geld leenen moest om, op reis zijnde, deze fatsoenlijk te kunnen voortzetten, en dat de pages des konings hunne mantels moesten in pand geven om aan klinkende munt te geraken.

Men begrijpt tot wat kwellingen, uitputtingen en bloedzuigerijen die toestand den grooten aanleiding gaf jegens het volk. Als de koning alle middelen te baat nam om aan geld te geraken, moet zulks ook het geval zijn geweest met de grooten en nohelen, die hunne fortuin verbrastten, om de koninklijke grillen in te volgen en te voldoen.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

Wij hebben den markies G. de B. - den schrijver van de genoemde correspondentie - achtergelaten in eene afgelegen herberg, tusschen Catane en Syracuse, in gezelschap van Donatien de Monaville, den bediende van deze en twee reizigers, een jongen Franschman en een Italiaan.

Ziehier het gevolg van gezegde correspondentie:

In de kamer eener herberg, 17 September.

‘Wij zijn tamelijk lang opgebleven, dank zij het levendig onderhoud, gekruid met eenige flesschen Syracuse-wijn. In dat gesprek heeft de jongste der nieuw aangekomenen het hoogste woord gevoerd, en hoe meer hij sprak, hoe meer ik zijne welsprekendheid, zijne verbeeldingskracht en zijn sterk geheugen bewonderde, want onze landgenoot heeft veel gezien en veel onthouden. Er zijn weinig landen in Europa die hij niet bezocht heeft. Ge weet dat ook ik niet weinig gereisd heb en de twijfelingen, welke mij aanvankelijk bekropen hadden omtrent zijne waarheidsliefde, zijn spoedig verdwenen, ten gevolge van eenige vragen, die ik hem deed, zonder dat hij kon vermoeden met welk doel. Ik kon mij dan ook niet onthouden, hem daarover mijne verwondering te betuigen. Leo Durocher - zoo zegde hij te heeten - heeft mij geantwoord, dat hij nog zeer jong zijnde, secretaris geweest was van een schatrijk man, die voortdurend op reis was.

‘O! mijn waarde, welk een tegenstelling tusschen hem en zijn metgezel! Deze maakt op mij den indruk van ook veel van de wereld gezien te hebben; hij kent vooral Sicilië door en door, maar het is ons niet mogelijk geweest hem aan het spreken te brengen, gelijk wij gewenscht hadden, want, ik heb het u reeds gezegd, het is een zeer karakteristiek wezen, een dier menschen, wier leven ongetwijfeld door hevige stormen gekenmerkt werd. Uit het weinige dat hij gezegd heeft, heb ik opgemaakt, dat hij een politieke rol gespeeld heeft in de gebeurtenissen welke Italië een andere

gedaante gegeven hebben en ik ben genegen te gelooven, dat hij te Marsala was. Ik heb gebruik gemaakt van een oogenblik, dat hij zich even verwijderde om Leo Durocher daaromtrent te ondervragen. Bij toeval kent deze hem eerst sinds den vorigen dag, maar naar hij meent vervult hij op het eiland, in naam van het gouvernement van Florence, een nog al gewichtige officiëele zending.

‘Gedurende den geheelen loop van den avond heb ik bij den burggraaf de Monaville een onverklaarbare verandering waargenomen; hij, anders zoo opgeruimd, zoo onderhoudend, is van lieverlede somber en stilzwijgend geworden. Het kon voorzeker niet de lichte ongesteldheid van Silvester, zijn getrouwen bediende, zijn, die de oorzaak van deze verandering is, het is evenmin de vertraging van zijne reis, dewijl hij daarover aanvankelijk in het geheel niet uit zijn humeur was.

Ik heb hem daarover ondervraagd en hij heeft mij geantwoord, dat hij zich eenigszins onwel gevoelde, maar dat de slaap dit wel zou doen overgaan.

Eindelijk hebben wij ons ter ruste begeven en dewijl de herberg klein was, hebben de vreemdelingen in hetzelfde vertrek moeten vernachten; de burggraaf heeft zich verplicht gezien, het bed van zijn bediende te deelen, terwijl ik mij vergenoegd heb met een klein benedenkamerke, waar ik mij heb moeten nederleggen op eene legerstede, waaraan ik geen naam kan geven. Nadat ik een kaars aangestoken had, om onderzoek in te stellen naar zekere oorzaken, die mij verhinderden te slapen, heb ik begrepen dat, daar die oorzaken tot aan den morgen moesten voortduren, het beste wat ik doen kon, was op te blijven, en daar ik toch den tijd moest doorbrengen, heb ik het voorgaande voor u op papier gebracht.’

Syracusa, 18 September.

‘Gelijk gij zult zien uit den naam der plaats, waaruit deze brief gedagteekend is, heb ik mij wederom nog verder laten meesleepen.

‘Om u te verklaren wat mij er toe geleid heeft tot hier door te dringen, moeten wij naar de herberg van Giuseppo Pavido terugkeeren.

‘Daar de heer de Monaville te acht uren nog niet op was, ben ik een wandeling gaan doen; bij mijn terugkeer vond ik hem in de benedenzaal met den ouden Silvester, die geheel hersteld was. Terwijl wij onder het ontbijt naar den jongen Franschman en den Italiaan vroegen, zagen wij ze juist verschijnen.

‘Gij hebt lang geslapen, heeren,’ dus sprak Leo Durocher ons aan, ‘met ons is zulks niet eveneens het geval geweest. Te zes uren was ik reeds op om mij naar het hoofdbureel der spoorweg-administratie te begeven, werwaarts de heer Isola mij wel heeft willen vergezellen. Maar ik trof het zeer ongelukkig! De chef tot wien ik mij moest wenden, is te Syracuse en zal er verscheidene dagen blijven. Ik heb zijn adres en ga er heen met de diligence, welke tegen elf uren hier aankomt.’

‘Mijnheer de burggraaf,’ zegde ik ‘is van plan van hetzelfde rijtuig gebruik te maken, gij zult derhalve samen reizen.’

‘En gij,’ viel de heer de Monaville mij in de rede, ‘gaat gij ons dan verlaten?.. Hebt ge zooveel haast, om naar Catane terug te keeren?’

‘O neen.’

‘Vergezel ons dan tot Syracuse, het is een afstand van hoogstens acht a negen uren en wij kunnen den avond nog eens genoeglijk doorbrengen.’

‘Nu ja, waarom niet? Ik stel mij voorlater eenigen tijd door te brengen in de stad, waar Dionysius regeerde en welke Archimedes verdedigde en ik zal er dus een kleine voorproef van hebben... Het blijft dus afgesproken, ik ga mee.’

‘Donatien de Monaville scheen zeer verheugd over mijn besluit; hij drukte mij warm de hand met de woorden: ik dank u!

‘Wij vonden in de diligence eene afdeeling van vier perconen onbezet; Silvester nam plaats naast den postiljon.

‘De heer de Monaville was geheel anders dan den vorigen dag; hij toonde zich wederom even opgeruimd en onderhoudend. Hij scheen vooral veel behagen te hebben in het onderhoud met Leo Durocher, die tegenover hem zat, terwijl ik den heer Isola onderhield, zonder er in te kunnen slagen hem een weinig spraakzamer te maken. Ik gaf mijne Vergeefsche pogingen dan ook op, om mijne aandacht geheel te wijden aan mijne beide andere reisgenooten, die reeds zoover bevriend waren, dat zij elkander de vertrouwelijkste meedeelingen deden. Zoo verhaalde de

heer de Monaville aan onzen reisgenoot geheel zijn vervlogen leven, al zijne plannen voor de toekomst. Het spreekt van zelf dat zijne verloofde voor een groot gedeelte in het gesprek voorkwam, te meer wijl Durocher hem in die richting scheen aan te moedigen, zeggende dat ook hij in het schoone Frankrijk beminde en bemind werd. Dank zij het welwillende oor dat hij onzen verliefde leende, was hij weldra op de hoogte van zijne zaken en zelfs van alles, wat de Marchesa Pazzaro, haar verblijf, haar familie enz. betrof.

'De tocht liep zonder eenig ongeval af en te Syracuse aangekomen, lieten wij ons naar het hotel 'Bella Parigi' voeren.

'Op het oogenblik dat wij zouden binnengaan, wilden onze beide reisgenooten ons verlaten; doch wij drongen bij hen aan om met ons te blijven soupeeren. Leo Durocher nam alleen de uitnoodiging aan; de Italiaan weigerde halsstarrig en verwijderde zich ijlings na ons tamelijk koel vaarwel gezegd te hebben.

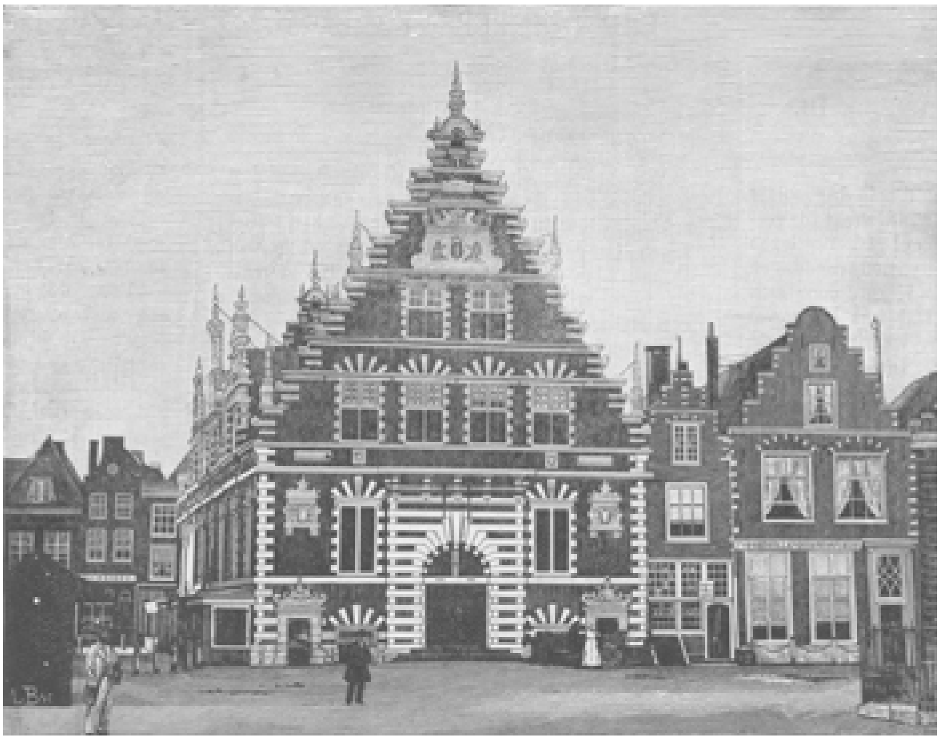

DE HAL TE HAARLEM.

'Wij zetten ons aan tafel, maar het gesprek wilde niet vlotten. Leo Durocher at om zoo te zeggen stilzwijgend, terwijl hij verstrooid op onze vragen antwoordde. Hij wachtte zelfs niet eens het einde van den maaltijd af om ons te verlaten; hij vreesde, naar hij voorgaf, den persoon, bij wien hij een bezoek moest brengen, niet meer te zullen treffen. Wij deden geen moeite om hem terug te houden, te meer daar wij in onze voorgaande gesprekken overeengekomen waren, dat wij elkander den een of anderen dag zouden wederzien, als hij de betrekking kreeg, waarom hij aanzoek deed.

'Gij kunt begrijpen, waarde vriend, dat dit vooruitzicht ons zeer toelachte. De heer de Monaville was voornemens zich op Sicilië metterwoon te vestigen en ik van plan er den geheelen winter door te brengen; het was derhalve voor ons een buitenkansje van tijd tot tijd een Franschman, een landgenoot, een innemend jong mensch, met

uitgebreide kundigheden tot onze beschikking te hebben. Zich herinnerende dat hij een hoofdambtenaar van dien spoorweg kende, verzekerde Donatien mij dat hij zich haasten zou, dezen ten gunste van onzen nieuwen bekende te schrijven.

Den volgenden dag brak zeer treurig voor mij aan. Mijn hart was beklemd en de heer de Monaville scheen insgelijks ontroerd. Dat komt omdat het oogenblik daar was, dat wij van elkander zouden scheiden.

'Komaan,' zeide Donatien tot mij, 'gij zijt zoo vriendelijk geweest mij tot hier te vergezellen; ik heb nog slechts een afstand van vijf uren af te leggen, om de villa van mijn aanstaanden schoonvader te bereiken. Als gij mij eens vergezeldet!... Gij zoudt kennis maken met mijne verloofde en morgen avond te Catane terug kunnen zijn. Gij zult een heerlijke landstreek aanschouwen, de boorden van den Anapo, het Anapus der Grieken, een rivier, vermaard in de fabelleer en de geschiedenis. Wij zullen paarden nemen tot aan twee derden van de weg en het overige zijn wij gedwongen te voet af te leggen; maar wij zullen reikelijk schadeloos gesteld worden voor onze moeite, door de schoonheid der inderdaad grootsche en woeste gezichtspunten.

'Geloof mij,' antwoordde ik, 'ik zou mij gelukkig achten nog vier en twintig uren met u door te brengen, maar helaas, het is mij onmogelijk... Er is reeds gisteren avond te Catane een brief voor mij moeten aankomen, dien ik onmiddellijk zal moeten beantwoorden, anders zou ik de levendigste ongerustheid veroorzaken aan mijne oude moeder, die mij slechts onder voorwaarde heeft laten vertrekken, dat ik haar minstens twee maal per week tijding zou doen toekomen.'

'Wanneer zullen wij elkander dus wederzien?'

'Dat zal er van afhangen... Gij gaat over veertien dagen trouwen, niet waar? En daarna, hebt gij mij gezegd, vertrekt gij naar Frankrijk, waar gij een paar maanden met uwe vronw gaat doorbrengen... Welnu, laten wij elkander hier in Syracuse na uw terugkeer weerzien.'

'O!' sprak de heer de Monaville glimlachende, 'dat is zeer lang... Maar weet ge wat? Kom over een dag of tien terug en woon dan mijn huwelijk bij.'

'Dat treft toevallig,' riep ik uit; 'ik wilde u juist meededen dat die gedachte bij mij opgekomen was. Het blijft dus afgesproken: Over acht dagen zien wij elkander weer.'

'Het innemende en schoone gelaat van den heer de Monaville drukte eene tevredenheid uit, welke mij diep trof, want zij bewees mij, dat ik in hem een waren vriend gevonden had.

'Gij begrijpt, mijn waarde, dat wij, onder die omstandigheden, nog al opgeruimd scheidden.

'Daar ik hier spoedig wil terugkeeren, ben ik van plan het hotel niet te verlaten, voor het uur dat de stoomboot gaat vertrekken, want ik wil van dat vervoermiddel gebruik maken om naar Catane terug te keeren en ik maak van den tijd, die mij nog rest, gebruik, om u dezen brief te schrijven.'

Syracuse den 24 September.

'Reeds sinds verscheidene uren heb ik de gebeurtenissen vernomen, welke ik u ga meedeelen en ik ben er zoodanig ontsteld, verpletterd en vernietigd door, dat ik mijne gedachten nog niet goed heb kunnen verzamelen... Ik vraag mij zelven af, of ik wel tegenover de wezenlijkheid sta, of ik niet onder den invloed van een vreeselijken

droom verkeer..... Mijn God, is het mogelijk? Hoe, *hij* is niet meer, hoe, *hij* zou het zijn die... o, maar inderdaad, het is om krankzinnig te worden...

'Ja, bij het lezen der regels die ik hier neerschrijf, hebt gij het recht u zelven af te vragen, of ik wel bij mijn volle verstand ben.

'Luister evenwel en gij zult u den toestand kunnen voorstellen, waarin ik mij bevind.

'Och, mijn vriend, ik vermoedde niet, toen ik van den burggraaf de Monaville en van dien Leo Durocher en dien Italiaan met zijn galgentronie sprak, dat ik het eerste bedrijf schetste van een ontzettend drama... een drama, dat volvoerd zou worden weinige uren na het oogenblik, waarop ik van den edelen jonkman scheidde, die mij, binnen weinige dagen, zooveel vriendschap had ingeboezemd en in mijn geest indrukken achtergelaten, die nimmer uitgewischt zullen worden.

'Twee dagen, nadat ik den burggraaf vaarwel gezegd had, gevoelde ik er behoefte aan hem te schrijven; ik verlangde hem de uitdrukking der gevoelens, die hij in mij had opgewekt;, mede te deelen; hem de belofte te herhalen, die ik hem gedaan had van hem spoedig te komen bezoeken. Ik drukte te gelijker tijd de hoop uit, dat hij zijne nieuwe familie in welstand mocht bereikt hebben. Strikt genomen vereischte mijn brief geen antwoord; nochtans was ik wel eenigermate verwonderd niets te ontvangen; maar ik vond een aantal redenen, om mij dat stilzwijgen te verklaren.

'Het niet langer kunnende uithouden, vertrok ik eenige dagen vroeger dan afgesproken was, met het aanbreken van den dag uit Catane, met het voornemen mij regelrecht naar de villa Pazzaro te begeven en mijnen nieuwen vriend alzoo een kleine verrassing te bezorgen.

'Bij mijn aankomst alhier begaf ik mij naar het hotel Bella Parigi' om er eenige ververschingen te gaan gebruiken en een vertrouwden man te vragen, die mij tot gids verstrekken en mijn lichte bagage dragen kon.

'Mij ziende hief de logementhouder de handen ten hemel en slaakte een dier uitroepen, welke geheel iets anders beduiden dan blijde verrassing.

'Welnu!' zeide ik tot hem, 'gij herkent mij naar het schijnt... Ik gevoel er mij zeer door vereerd, maar is het dan iets zoo buitengewoons dat gij mij bij u ziet terugkomen?'

'Signor Marchese,' antwoordde hij mij, 'is het 't toeval dat u herwaarts voert of zijt gij door de justicie opgeroepen in deze vreeselijke zaak?...

'Ik staarde hem een oogenblik verbijsterd aan.

'Justicie!... Eene vreeselijke zaak!... Verklaar u nader, bid ik u.'

'Hoe, gij weet het dus nog niet? Het is waar, eerst drie dagen geleden is de misdaad ontdekt geworden.... Och, die arme jonkman, die arme oude dienaar!... En het jonge meisje, zij zal het besterven.'

'Bij die woorden rilde ik van het hoofd tot de voeten, ik voelde mijne knieën onder mij knikken, want ik begreep het terstond, dat het den burggraaf Donation de Monaville betrof.'

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 20]

Onze gravures.

De koningin van den wijnoogst.

't Is wijnmaand; de heerlijke en sappige druiven zijn door de zon rijp gestoofd; de oogst is volop in gang; de lekkere druif wordt naar de pers gebracht en als het werk gedaan is, kiezen de persers eene koningin, die het luidruchtig wijnfeest zal voorzitten.

Wat de grooten doen, dat doen ook de kleinen. Ook zij vieren feest; ook zij hebben druiven geoogst en persen den wijn; ook zij hebben eene koningin gekozen, die het kinderfeest presideert.

DE KONINGIN VAN DEN WIJNOOGST, NAAR P. SEIGNAC.

De houten bank is de feesttafel, in de keuken geplaatst; de kinderstoel vervangt den gouden troon en de hemel die zich boven de kleine met wingerdblaêren gekroonde koningin uitspreidt, is eene oude met reten en scheuren voorziene paraplu.

Rondom de feesttafel liggen de genoodigden op den grond; de kleine jongen perst met zijne tien vingers de malsche druiven, wier sap in tas, kom en glas droppelt, 't Is een prachtige groep, een frisch en levendig tafereel, rijk in opmerking en bijhoorigheden.

Eene nieuwe aankondiging.

Op den hoek der straat heeft de oude briefplakker een groot bericht vastgemaakt van Leondaridos - neen, van Napoleon Rinskopf, *cirage sans pareil* - een blink, die van eene laars een spiegel maakt en waarin zich niet een aap, maar zelfs eene dame voortreffelijk zou kunnen spiegelen. De schoenmakersjongen, die juist een paar beslijkte en bemodderde stevels gehaald heeft, staat voor dien plakbrief in verbazing en droomt hoe verwonderd de ritmeester zijn zou, als hij wandelend met zoo'n geblonken stevels aan, zijn lange gestalte in zijn eigen beenen zou kunnen spiegelen!

Zware negotie.

Mozes, de paardenkooper, een sjachelaar van de fijnste soort, heeft voor den sterken ruin van den jongen pachter geld geboden. 't Paard, beweert Mozes, is meer dan het derde te veel betaald; maar hij wil den pachter een goeden stuiver gunnen! Wie zou den slimmen sjachelaar niet gelooven? De pachter denkt er echter zwaarmoedig op na; het paard zelve staat er met eene wijsgeerige onverschilligheid bij. De pachter aarzelt; hij gaat toegeven; doch op dat oogenblik legt zijne jonge vrouw de hand op zijnen schouder en een enkel woord brengt hem te binnen, dat bles reeds zooveel goede diensten bewezen heeft, en nog vele andere bewijzen zal - en ook dat hij meer waard is dan de jood biedt. We verwedden tien tegen een dat de ruin bij den jongen pachter op stal blijft!

De bunzing.

Dit schadelijk dier is op onzen buiten wel gekend, ofschoon in de verschillende benamingen. Voor het wild, voor haas en konijn, is de bunzing een gevaarlijke vijand en als hij 's nachts op roof uitgaande, den weg naar ons hoenderhok gevonden heeft, brengt hij daar eene verwoesting te weeg al zoo groot, al zou er Reintje aanwezig zijn. Zelfs de visch is voor de bunzing eene lekkernij. Het vel van den bunzing heeft zijne waarde, doch het behoudt meestal dien sterken en niet aangenamen reuk, dien het dier in zijn leven afwerpt.

Te laat.
Eene schets uit den tegenwoordigen tijd.
(*Vervolg*.)

IV.

‘Is mijnheer Hensel niet hier geweest, Augusta?’

Het jonge meisje, tot hetwelk deze vraag gericht was, ontstelde en trachtte een klein in goudsnee gebonden boekje te verbergen, hetgeen haar evenwel niet gelukte; zij had, in lezen verdiept, het binnentreden van den stoorder niet gehoord.

Deze was geen andere dan de vader van het ongeveer twintig jaar tellende meisje, op welker zachte, regelmatige trekken een groote neerslachtigheid lag uitgedrukt; de heer Christiaan Winkelman, een vijftiger van een kleine, gezette gestalte, met een rood, opgeblazen aangezicht en een zoo nette haarfrisuur, dat men terstond de geoefende hand van den pruikenmaker daaruit proeven kon.

Winkelman was een *parvenu* in den volsten zin des woords en had ook al de kenteekenen daurvan. Van huurder eener geringe herberg aan den havenkant, had hij het zoo ver weten te brengen, dat hij verscheidene huizen had kunnen aankoopen en thans als weduwnaar met zijne dochter een zijner eigendommen bewoonde in een der volkrijkste buurten van de nieuwe stad.

‘Die vervloekte vodden, welke gij van dien Harting ter lezing bekomt, zullen u nog het hoofd op hol brengen,’ ging hij voort: ‘was het niet een zoo stille bewoner, dan had ik hem al lang naar den drommel gejaagd; maar ik wil de benedenkamer niet leeg laten staan en woelige of nieuwsgierige huurders lijkenen mij niet. Is mijnheer Hensel hier geweest?’

‘Gij weet, lieve vader, dat ik den laatsten keer, toen die jonkman mij in uwe afwezigheid bezocht onder voorwendsel dat hij zaken met u te bespreken had, hem dreigde, dat ik den heer Harting te hulp zou roepen, wanneer hij het ooit weer waagde zijne bezoeken te herhalen in den tijd dat gij niet thuis zijt.’

‘Ach! gij zijt een zottin,’ zegde Winkelman, geërgerd, ‘wat zal het te beduiden gehad hebben? Een kleine scherts, gelijk rijke jongeheeren zich wel eens veroorlooven. - Aha! er wordt gebeld - ga eens zien wie er is.’

Augusta gehoorzaamde. Weldra hoorde men in den gang eene mannenstem en voetstappen en te gelijk met het meisje verscheen de heer Harting in de kamer, van den rentenier.

Met de uitdrukking van de innigste deelneming rustten Augusta's blikken op het ernstige, vriendelijke gelaat van den binnentredende, die met een geldrolletje in de hand op den huisheer toetrad.

‘Ik kom u den huur brengen van de laatste drie maanden, mijnheer Winkelman,’ sprak hij, ‘vandaag is de termijn om.’

‘Ik heb de kwittantie reeds geschreven, mijnheer Harting; hier is zij. Ik moet u echter mededeelen, dat ik genoodzaakt ben uw huur op te slaan. Ik zit op zware lasten en het is een dure tijd; gij zult twee thaler per maand meer moeten betalen of vertrekken.’

‘Vader!’ zegde Augusta zeer zacht op verwijtenden toon.

De heer Harting ontstelde zichtbaar. ‘Dat is de derde maal dat gij mij opslaat, mijnheer Winkelman,’ merkte hij aan; ‘gij leeft van uwe renten en ik ben geen bemiddeld man.’

‘Ik laat het geheel in uwe keuze; ik kan mijne kamer beter verhuren en zoo gij..,.’

‘Gij weet, dat ik gaarne stil woon en ongaarne mijn benedenkamer in uw huis zou verlaten,’ viel Harting hem mismoedig in de rede. ‘Ik kan hier niet vandaan, mijnheer Winkelman.....’

Zijne blikken ontmoetten die van Augusta: - een blijde verrassing teekende zich op hare trekken.

‘Dan kunnen wij de zaak als afgedaan beschouwen. Gij blijft mijn huurder, mits gij ophoudt mijne dochter verzenboeken te brengen, die haar het hoofd op hol brengen. Augusta gaat binnenkort trouwen en dan heeft een keukenboek meer nut dan.....’

‘Gaat mejuffrouw Augusta trouwen?’ viel Harting hem in de rede; ‘is het mogelijk?’

‘Mijn vader lacht, mijnheer Harting,’ bemerkte zij met gesmoorde stem. ‘Hij zal niet zoo wreed zijn over mijne hand te beschikken, zonder te voren het hart zijner dochter geraadpleegd te hebben.’

‘Wat hart? Geld is tegenwoordig de hoofdzaak,’ riep Winkelman. ‘Frits Buffe, de rijke brouwerszoon, dien gij reeds eenmaal afgewezen hebt, heeft ten tweeden male aanzoek om uw hand gedaan en nu zult gij hem niet afwijzen.’

Het klingelen van de huisbel onderbrak zijne woorden; zonder het antwoord zijner dochter af te wachten, verliet hij de kamer om te gaan openen. De achtergeblevenen hoorden hem met iemand spreken en met dezen in een ander vertrek gaan. De bejaarde man en het jonge meisje stonden zwijgend tegenover elkander. Om aan die pijnlijke

stilte een einde te maken haalde Augusta het dichtbundeltje te voorschijn, op welks lezing haar vader haar even te voren betrapt had.

'Ik dank u, mijnheer Harting,' zegde zij, 'neem uw geschenk weer terug. Gelijk gij ziet, wil mijn vader niet, dat ik mijn geest voedsel geve; ach! en ik vergat alles om mij heen bij deze liederen - zij klinken nog in mijn hart.'

'Ik gevoel innig medelijden met u;' - Hartings stem klonk weemoedig. 'Mocht ik de redder zijn, die uwe boeien verbrak, die u beschermen kon tegen ruwheid en alledaagsheid, maar ik ben niets als een arme man... zickelijk... hypochonder.....'

'Mijn lot is niet zoo slim als gij wel denkt, mijnheer Harting,' viel Augusta hem in de rede. 'Mijn vader heeft mij in weerwil zijner ruwheid lief en tegen dwang zal ik mij weten te verdedigen. Maar toch dank ik u uit den grond mijns harten en gij zijt, gij blijft mijn vriend, niet waar? Ik weet toch, waarom gij de hoogere eischen van mijn vader inwilligt, waarom gij in dit huis blijft: - het is de vriendschap, de zorg voor mij.....'

'En dat zegde u uw hart!' riep Harting verheugd uit; 'ja, Augusta, ja, gij alleen boeit mij aan dit huis. Om uwentwille onderdruk ik de misnoegdheid, welke de handelwijze uws vaders in mij verwekt, onderdruk ik zelfs den argwaan....'

Hij brak af als vreesde hij te veel gezegd te hebben en verschrikte over zijn eigen woorden.

Augusta werd doodsbleek. 'Almachtige God! ook gij koestert argwaan..... ik bezweer u, mijnheer Harting, wat.....'

De medebewoner van het huis bracht zijn mond dicht aan het oor van het jonge meisje.

'Augusta, dit huis heeft twee ingangen; die, welke aan den achterkant toegang verleent en slechts des nachts gebruikt wordt.....'

'Om Godswil, zwijg, mijnheer Harting, bekommer u om niets! Indien mijn vader slechts vermoeden kon, dat gij achterdocht hebt, dan zoudt gij geen uur meer in huis mogen blijven; maar mij zelve voert een kille huivering door de leden, wanneer ik bedenk, dat het mogelijk is, dat er in dit huis des nachts dingen geschieden die het daglicht en het oog der menschen moeten schuwen. Geheimzinnige gedaanten sluipen achter uit en in, en de wil mijns vaders brengt mij in aanraking met menschen..... Doch ga nu heen, mijnheer Harting,' brak zij plotseling af, 'vader moet u hier niet meer aantreffen; hij zou mij voor een leegloopster uitmaken....'

'Ik gehoorzaam, mejuffrouw Augusta; ik zal doof, ik zal blind zijn om uwentwille. Om eene gunst moet ik u echter nog verzoeken: hebt gij ooit behoefte aan raad en bijstand, zoek die dan bij mij..... niemand meent het zoo oprecht, niemand zoo goed met u als ik; wilt gij mij dat beloven, Augusta?'

'Of ik dat wil!' - Met de oogen vol tranen legde het meisje hare hand in die des vriends.

De door Winkelman ontvangen persoon moest in dit huis wel goed bekend zijn, want hij liet zich met blijkbare gemeenzaamheid op een stoel bij de tafel neervallen zonder eerst een uitnoodiging daartoe af te wachten.

'Brengt gij mij het geld voor den wissel?' vroeg Winkelman op zijn gewonen barschen toon.

'Neen, oudje, gij moet hem verlengen, gij hebt Hartson toch ook dien kleinen dienst bewezen; ik heb geld noodig.'

Winkelman zette zich aan de zijde zijns bezoekers neder.

‘Wilt gij dezelfde overeenkomst met mij aangaan als de heer, dien gij daar noemdet,’ zegde hij, ‘dan ben ik daartoe bereid. Ik schiet u tegen een bewijs van uwe hand doch niet met Hensel maar met Wilhelm Hoveling onderteekend - de nog benoodigde gelden voor, terug te betalen met een derde verhooging van het bedrag drie maanden na den dood uws vaders en met acht percent interest tot aan dien dag.’

‘Uitmuntend, oudje, uitmuntend! Wij kunnen die zaak nog heden, ja dadelijk afdoen,’ riep Wilhelm Hoveling uit. ‘Eigenlijk kwam ik met een ander doel hier, aan den wissel dacht ik in het geheel niet; ik heb uw raad, uw bijstand noodig.....’

‘Laat hooren!’

Behaaglijk leunde de huisheer in zijn stoel achterover, en een sigaar aanstekende, blaasde hij den zoon des koopmans den rook in het gezicht, hetgeen deze, zonder er acht op te geven, zich liet welgevallen.

‘Sinds eenige maanden woont een jonge melkbaard, de zoon eener zuster van mijn oude, die met een adellijke op den loop gegaan en als “vrouw von” in ellende gestorven is, als leerling in ons huis. De knaap is een miskend genie, een kladschilder, die slechts door dwang en met tegenzin zijn bezigheden op het kantoor verricht. Er moet echter wel eenig talent in hem schuilen, want de consul Walter, die een fijne kenner is, beweert zulks, nadat hij proeven van hem gezien heeft; dien ten gevolge had hij een geheim onderhoud met mijn oude, waarin hij hem trachtte over te halen den jongen schilder te laten worden, een aanzoek, dat de heer Thomas Hoveling, een gevleeschde koopman, met gepaste verontwaardiging van de hand wees. Sinds dien tijd heeft niet alleen de consul mijn neef onder zijn bescherming genomen, maar ook zijne dochter, een ingebeelde zottin, die ik echter toch eenmaal als mevrouw Hoveling in mijn huis hoop te voeren, betoont Max Elliot zooveel onderscheiding, dat het mij bezorgd begint te maken.’

‘En nu zou ik.....’

‘Nu zoudt gij mij behulpzaam moeten zijn om den indringer hoe eerder hoe beter te verwijderen; met smaad en schande moet hij ons huis verlaten!’ riep Wilhelm. ‘Onze huishoudster, wier lieveling ik ben en die sinds jaren mijne nachtelijke uitstapjes begunstigt, haat hem natuurlijk om mijnentwille en maakt hem het leven bitter waar zij kan; maar alles glijdt langs hem af en rustig en geduldig verdraagt hij, wat anderen woedend zou maken. Het is een slang, die knaap, en weg moet hij.’

Winkelman dacht na. Onderzoekend vestigden zich zijne oogen op den zoon des millioenairs.

‘Als men hem eens op een diefstal kon doen betrappen, zou dat niet voldoende zijn?’ vroeg hij na een wijl. ‘Geef hem een som geld aan bankpapier om in een brief te verzenden, laat ze hem zelf dichtlakken - en dan brengt gij mij het verzegelde pakketje, ik blijf er u borg voor, dat het aan zijn adres afgegeven wordt gelijk het afgezonden is - ongeschonden - maar van de helft zijns inhouds beroofd.’

‘Voortreffelijk!’ riep Wilhelm uit; ‘men zou zelfs eenige banknoten van het gestolen papier tusschen zijn linnengoed kunnen verbergen, dan ware de uitwerking nog zekerder.’

‘Ik heb nog een beter plan,’ bemerkte Winkelman, terwijl hij zich in een rookwolk hulde, waarachter zijn gelaat geheel verborgen was: ‘verschaf mij voor een uur de sleutels van uwe huisdeur en van uw kantoor en ik laat er een tweede exemplaar van maken, dat insgelijks onder het goed van mijnheer uw neef gevonden wordt. Ik zou denken dat dit meer dan genoeg is, om iemand zonder genade uit het huis van Thomas Hoveling te doen werpen.’

‘Gij zijt een onbetaalbare schurk!’ riep Wilhelm Hoveling vol bewondering uit; ‘vandaag nog breng ik u de sleutels. Juffrouw Betty moet mij behulpzaam zijn. Eer wij acht dagen verder zijn hoop ik, dat de heer Max von Elliot op weg is naar Amerika. Daar kan hij mijnentwege een Rafaël onder de Roodhuiden worden.’

Laat in den avond verliet Christiaan Winkelman zijne woning, echter niet door de voordeur, maar zijn weg nemende door een gang, een kantoortje en een pakhuis kwam hij aan een zwaar gegrendelde achterdeur, welke hij opensloot en die in een straatje uitkwam, dat door arme lieden bewoond werd. Niemand lette op den kleinen, gezetten man, die een dikke overjas van gewone stof en een muts met een groote

klep droeg, welke zijne trekken verborg. Zorgvuldig sloot hij de deur achter zich dicht en sloeg nu den weg naar den havenkant in.

Het was een ijskoude nevelachtige avond. Mat schemerden de lantaarns aan de masten der in drie lange rijen achter elkander liggende schepen door den nevel heen. Van de vaartuigen klonk hier en daar een afgebroken roep door het luchtruim. Over de uitgestrekte watervlakte hing de nevel dicht uitgebreid zoodat men geen tien passen ver zien kon.

Ook op het land heerschte niet in die lange, smalle, slechts aan de eene zijde met huizen bezette straat dat drukke gewoel, hetwelk hier anders gewoonlijk waar te nemen was, de fijne regen dreef de menschen onder het beschermende dak. Slechts hier en daar trad een matroos in een der verlichte winkels, die hier, voorzien met alles wat voor de scheepvaart benoodigd is, huis aan huis aangetroffen worden of klom in een der bijna even zoo talrijke kelders van twijfelachtige zedelijkheid af, waar het gegil van vrouwelijke stemmen gezang verbeelden moest, begeleid door het gehamer op eene ontstemde piano.

De heer Christiaan Winkelman, de huisbezitter, had deze straat bereikt en met haar het doel van zijn nachtelijke wandeling. Voor een kelder, welks lantaarn op rood glas het opschrift droeg: ‘In de groene Fluit’ bleef hij staan, en nadat hij nog eens omzichtig naar alle kanten om zich heen geloerd had, steeg hij de trappen af.

Eene dompige, vunzige lucht, de vochtigheid van den kelder, vereenigd met den walm van een olielamp, kwam den binnentredende te gemoet. De lamp hing van het midden der lage zoldering af, de wanden schenen met roet besmeerd, de vloer was oneffen, de tafels en banken van wormstekig hout. In een hoek stond een klavier, dat door een woest en verloopen uitziende langharigen gezel beklopt werd, naast hem op een verhevenheid stonden twee vrouwspersonen in vuilwitte kleeding. Zij voerden een oorverscheurend duo uit, onderwijl zij met de weinige aanwezige gasten, grootendeels matrozen met een kort pijpke in den mond en een glas grog voor zich, schaamtelooze blikken wisselden. Dicht bij den ingang was het buffet, welks flesschen en glazen op planken stonden. Daar troonde ook de waard van deze modelherberg, een zwaarlijvige kerel, met rood haar en listig flikkerende oogen.

Zonder zich om de gasten te bekommeren, trad Winkelman voor de toonbank, welks meester hem als een oud bekende toeknikte.

‘Bezoek in de achterkamer?’ vroeg hij zacht.

De dikke herbergier knikte: ‘de lange Peter en de zwarte Hein.’

‘Breng een flesch portwijn, maar van het echte soort, en zorg dat men ons niet stoore.’

‘Het zal geschieden, mijnheer.’

Winkelman verdween achter het buffet. Aan den zijwand daarvan was een kleine, bijna onzichtbare deur aangebracht; hij doorliep een lagen, smallen gang, aan welks einde een zwakke lichtstraal door eene reet drong - hier was wederom eene deur.

Driemaal klopte hij aan: zacht, harder en wederom harder; het moest een afgesproken teeken zijn, want in het volgende oogenblik werd van binnen een grendel weggeschoven en er vertoonde zich een klein vertrek, welks geheele meublement bestond uit een tafel en eenige banken met rugleuningen. Twee mannen in korte matrozenwammis, tusschen de vijf en twintig en dertig jaar oud, begroetten Winkelman met een zekeren eerbied. Het waren woest uitziende gezellen met ware galgengezichten.

‘Goed, dat ik u hier vind, mannen,’ nam Winkelman het woord; ‘er is binnenkort werk voor u. Ik was de laatste maal over u tevreden, gij hebt uwe zaken goed gedaan:

de olie, die gij uit het pakhuis van Smidt wegnaamt, is goed verkocht en ik kom u uw aandeel in de winst brengen.'

De kerels grijnslachten. 'Het ging met veel gevaar gepaard,' zegde de oudste die den bijnaam doeg van 'Zwarte Hein.' Bijkans waren wij daarbij door den huisknecht overvallen geworden, en toen wij het vat juist door de achterdeur in uw huis gerold hadden, verscheen een policieagent en snuffelde als een speurhond door de straat.'

'Ditmaal zult gij een lichter stuk arbeid hebben,' antwoordde Winkelman. 'Kent gij het kantoor van Thomas Hoveling en Zoon in de *Wandramhstrasse?'*

'Ja, mijnheer, een rijk huis,' meende de Lange Peter, 'daar zou wel wat te halen zijn; het is echter onmogelijk daarbinnen te geraken.'

'Denkt gij dat, ook wanneer ik u niet alleen den sleutel van de huisdeur maar ook van het kantoor in de handen geef?' vroeg Winkelman, twee wasafdrukken van sleutels te voorschijn halende en aan de keldergasten vertoonende. 'Luistert, mannen,' ging hij voort, 'gij zult elken avond van tien uur af hier op uw post wezenj tot de waard tot u zeggen zal 'het is tijd,' en u daarbij de sleutels overhandigt. Wat gij dan te doen hebt, weet gij; de lessenaar van den ouden Hoveling staat in de achterkamer, een ijzeren kist daarnaast bevat kostbaarheden en papieren van waarde. - Zoodra het geschied is, komt gij tot mij; de achterdeur zal u geopend worden zoodra gij op de bekende wijze klopt; en nu, jongens, - daar brengt onze kelderworm den portwijn - aangestooten, op een gunstigen uitslag!....'

En Max von Eliot kon rustig slapen in zijn dakkamerke van het Hovelingsche huis, kon, in zoete droomen verzonken, het lijden, de kwellingen vergeten, die de verloopen dag hem gebracht, de komende hem brengen zou, terwijl het door den nijd en de boosheid geweefde net hem steeds dichter met hare mazen omspande.

(*Wordt vervolgd.*)

Nieuwjaarsgiften.

Het geven van nieuwjaarsgeschenken is een gewoonte, die voortkomt van de Romeinen. Tijdens Romulus zond men blaêren van ijzerkruid of takken, die, in het aan Strenua, de godin der sterkte, toegewijde bosch, waren gekapt. De noordervolken zochten in de heilige bosschen den marentak, die langen tijd, volgens de denkwijze des volks, eene bijzondere kracht bezat.

Toen later de Romeinen meer de waarde van het soliede kenden, werden die nutteloozе takken en blaêren vervangen door vruchten, dadels, alsmede door honigraten, en weldra door goud, zilver en andere kostbaarheden. De keizers hadden voor alles de hand open. Keizer Augustus nam die geschenken zelfs van het gemeenste volk aan. Overigens de keizer bedelde alle jaren één dag in de straten van Rome en besteedde dit geld tot versiering der godenbeelden in de stad.

Tiberius wilde geene geschenken aannemen van het volk; hij verwijderde zich op den daartoe bepaalden dag uit Rome, maar Caligula, een gierig en schraapzuchtig man, hield zitting vóór zijn paleis en nam al aan wat het volk hem brengen wilde.

De frankische koningen deden hetzelfde; zij aanvaardden allerlei geschenken, zelfs paarden. Dat paard droeg den naam des schenkers, om dezen te onderscheiden van anderen die den koning niet gedachtig waren geweest. Die geschenken waren een goed deel van het inkomen des konings en bleven dan ook, in zekeren zin, eeuwenlang voortbestaan.

Toen het koninkdom onder den insluipenden invloed der hofmeiers al zijnen glans verloren had, en de luie en vadsige vorsten zich als het ware schier niet meer bewogen, kwamen zij toch op den bepaalden dag buiten hun paleis, om de geschenken des volks meester te worden, van dat volk dat zij echter zoo diep minachtten!

De strooinijverheid in België.

Tegen de oostelijke grens onzes vaderlands ligt een schilderachtig dal, half verscholen tusschen beboschte heuvelen. Het rivierken de Geer, het aloude Tongeren verlatende, kronkelt zijne geelachtige wateren in Noord-Oostelijke richting, bespoelt eene lange en onafgebroken straat van dorpen en gehuchten, om zich onder de half gesloopte muren van Maastricht, in den breeden stroom der Maas te werpen.

Dit bekoorlijke oord is bewoond door eene nijverige, vlijtige en welvarende bevolking. En deze welvaart is zoozeer niet te danken aan de vruchtbaarheid des bodems, van eene middelmatige hoedanigheid, dan aan de ontwikkeling der strooinijverheid.

EENE NIEUWE AANKONDIGING, NAAR SIEMENING.

Men schat het getal der strooivlechtsters in het dal der Geer en in de dorpen der omliggende hoogtens, op ongeveer veertig duizend; dat der strooihoedennaaiers op vier duizend. De gemiddelde opbrengst dezer nijverheid mag op eene waarde van vijf millioen franks berekend worden. Eene vrij aanzienlijke som, als men de geringe waarde der grondstof in aan merking neemt; eene milde bron, die grootendeels als werkloon onder de bevolking verdeeld, een zeker welzijn doet vloeien tot in de nederigste hutten.

‘Neen, zegt ergens M. de Laveley, men vindt in ons vaderland geen meer doorslaand bewijs van wat de nijverheid, gepaard aan den landbouw, vermag; eene nijverheid die overgeplant te midden der velden, eene grondstof verwerkt op den eigen bodem aangekweekt.

De reinheid, de behendigheid, de smaak die het strooivlechten vergt, de betrekkelijk hooge dagloonen door al de leden der familie, van het kind tot den grijsaard, vergaard, hebben in deze landstreken de zeden der inwoners zonderling verfijnd.

Hetzelfde bemerkt men in de omstreken van Florentië, waar dezelfde nijverheid bloeit. Inderdaad, van jongs af gewend aan een werk, veeleer een tijdverdrijf voor fijne en aristocratische vingeren dan een boeienarbeid, treden de vrouwen slechts met weerzin den kocistal in, terwijl de mannen het ruwste werk des landbouws ontvluchten. De pachters dezer landstreken zijn verplicht dienstknechten en dienstmaagden in de vlaamsche gewesten van Limburg te gaan aannemen.’

Dit tafereel is echter al te sterk gekleurd en gelukkiglijk overdreven. Wel is waar zijn velen der inwoners uitsluitend aan het strooi-

vlechten of het naaien van hoeden gebezigd; doch een grooter getal beoefenen deze nijverheid slechts gedurende de winter- of lentemaanden, en tegen oogsttijd vindt men ze in de velden terug. Deze nijverheid gaat dan hand in hand met den landbouw.

De bodem der landstreek is kleiachtig; doch de krijtlagen van rondom Maastricht verlengen zich over de hoogten, welke de vallei der Geer beheerschen en maken den grond uitmuntend geschikt voor de strooinijverheid. De halmen der graangewassen zijn plooibaar, blank, glansig en leveren de grondstof voor het vervaardigen der fraaiste strooivlechten der wereld. Zij worden maar geëvenaard door de gelijksoortige voortbrengselen van het graafschap van Bedfort, waar de bodem omtrent van dezelfde geologische samenstelling is, als rond de vallei der Geer.

ZWARE NEGOCIE, NAAR W. SCHUCH.

De strooihalmen der tarwe en zomergarst of spelt leveren de grondstof op voor de strooivlechten. Deze graangewassen worden met zorg aangekweekt, half groen met de sikkel afgesneden en dan in de zon gerijpt en gebleekt. Men ontbloot behendig ieder halm van zijn omhulsel, breekt hem aan ieder knop door, en sorteert zorgvuldig de strooipijlen in kleine bussels, volgens fijnheid en kleur. De blankheid der halmen wordt nog verhoogd bij middel van solferdamp. Nu is de grondstof bereid om gevlochten te worden. Men vlecht de strooihalmen te samen, ofwel geheel, ofwel

gespleten, met zeven, acht, negen, elf of vijftien einden, en dit in allerlei keurige en kunstige patronen.

Het grootste gedeelte onzer strooivlechten wordt in ons vaderland verwerkt, het overige naar den vreemde uitgevoerd. Holland en Frank-

rijk verbruiken veel van onzen voorraad; vroeger was Amerika eene belangrijke markt voor dezen handel. Doch sinds jaren worden onze strooivlechten bijna overal verdrongen door produkten uit China. Onzaggelijk groot is de hoeveelheid strooivlechten, die uit het hemelsch keizerrijk in Europa en Amerika worden ingevoerd, en de prijzen van deze strooivlechten maken alle mededinging voor den Europeeschen werker schier onmogelijk. Het werkloon is hier op de helft verminderd, en onze nijverheid is met verval, ja, zelfs met ondergang bedreigd. De kamp met China is de groote struikelsteen voor meer dan eene nijverheid in de toekomst!

Welk is de oorsprong van deze nijverheid in ons vaderland? - Niemand heeft tot heden toe het raadsel kunnen oplossen. In eene kronijk der veertiende eeuw leest men van eene Bertha d'Otrange, in het land van Luik, die een strooien boetkleed voor haren edelen echtgenoot, den heer Wauthier de Berlioux gevlochten heeft. Meer weet men niet tot in de helft der achttiende eeuw.

Een vader verdeelt in 1744 zijne goederen, en dit gedurende zijn leven, tusschen zijne kinderen, op voorwaarde, dat hem jaarlijks eene lijfrente en eenige strooibossen zullen uitgekeerd worden, *wà de slons,* luidt het Waalsch handschrift, hetgene beteekent strooihalmen, voorbereid om gevlochten te worden. Een zeker bewijs dat deze nijverheid reeds in voege was.

Men bewaart verder een handboekje van een strooihoedennaaier, die in en na 1774 jaarlijks in de lente zijne nijverheid in Londen ging uitoefenen, en daarin vindt men bestellingen in strooivlechten en hoeden voor engelsche huizen opgeteekend.

Wonderlijke zaak, voorwaar!

Inderdaad toen bloeide reeds meer dan eene eeuw de strooinijverheid in de koninklijke stad van St. Albans op eenige mijlen afstands van Londen. De ongelukkige koningin van Schotland Maria Stuart, had eenige huisgezinnen van strooivlechters uit Lotharingen naar hare domeinen overgevoerd. Haar zoon Jacob vestigde later deze huisgezinnen in St. Albans en bevoordeelde de ontwikkeling hunner nijverheid, welke weldra eene onuitputtelijke bron van voorspoed werd voor dit gewest. Onze strooivlechten moesten in dit tijdstip reeds keurig zijn afgewerkt, om op de engelsche markt eenigen aftrek te vinden.

Nochtans bleef deze nijverheid langzaam voortslenteren tot op het einde der verledene eeuw. Toen nam een schrander en kundig man de zaak in handen. Hij bestudeerde nauwkeurig de voorbereiding en witting der grondstof voor het vervaardigen van strooivlechten; reisde zelfs met dit doel naar Italië, vestigde zich een tijd lang in de omstreken van Florentië, waar sinds onheugelijke tijden deze nijverheid bloeide en bespiedde al de geheimen van de aankweeking, de witting en het vlechten der strooihalmen. Bij zijne terugkomst was hij een meester in het vak. Met belangloozen iever onderwees hij zijne medeburgers in de kunst om keurige strooihoeden te vlechten. Onder zijne wetenschappelijke leiding nam deze nijverheid eene rasse ontwikkeling in het dal der Geer.

Die menschenvriend, ten rechte door baron Demousseaux, prefekt te Luik onder het eerste keizerrijk, als den weldoener en wetgever van dit gewest geroemd, was een priester, Gilles Jozef Evrard Ramoux, pastoor van Glons. Ten jare 1750 in de stad Luik geboren, was hij in zijne jeugd professor van latijnsche letterkunde en later schrijver van vele latijnsche gedichten, maar die den man niet overleefden. De liederen, integendeel, welke hij in waalschen tongval dichtte, worden heden nog door het volk gezongen. In 1783 werd hij benoemd tot de pastorij van het belangrijk dorp

Glons, gelegen in het midden van het dal, door de Geer bespoelt. Nu wijdde de ieverige dorpsherder onvermoeid gansch zijn leven toe aan de bevordering van het zedelijk en stoffelijk heil zijner parochianen. De landstreek was niet alleen arm, maar geteisterd door familietwisten en overgeleverd aan wanorde en losbandigheid - en, zie wat een krachtdadig en ieverig man vermag! - op weinige jaren was dit oord bewoond door eene christelijke, vreedzame en welvarende bevolking.

Ramoux was niet alleen een onvermoeid vredeprediker en godsdienstleeraar, maar daarbij een ervaren meester in het strooivlechten. Hij zette zich dagelijks aan den nederigen haard des werkmans neder, en leerde hun de kunst, welke hij in Italië had afgezien, om volmaakter de strooihalmen voor te bereiden en ineen te vlechten. Het goede zaad viel op geen dorren grond; het schoot weldra op in een weelderigen oogst. Nog voor zijnen dood werd hij alom gezegend als den weldoener dezer landstreek.

Zijne edele pogingen voor het welzijn der bevolking, werden met onverdroten iever geschraagd door een nederig schoolmeester, Mathieu Delvenne, een man ervaren in de kruidkunde en in de vaderlandsche geschiedenis. Hij is bekend door een werk *Biographie des Pays-Bas, ancienne et moderne* (Liège 1828 - 1829; 2 vol. in 8^0); eene verdienstelijke verzameling van levenschrijvingen, welke eene groote belezenheid verraadt. Geboren te Luik in 1778 werd Delvenne, na het verlaten der schoolbanken, met het onderwijs der jeugd in Glons belast. Vele jaren wijdde hij zich aan die taak toe. Van 1810 was hij daarbij gemeente-secretaris, en kreeg weldra, door zijne aanhoudende werkzaamheden, bijna gansch het gemeentebestuur in handen. Deze buitengewone, en zelfs onwettige invloed op de gemeentebelangen berokkende hem echter vele vijanden. Zoozeer wies de verbittering tegen zijne aanmatigende handelwijze, dat in 1833 hij van zijn ambt als schoolmeester ontslagen werd, en een tiental jaren later in de diepste ellende, vergeten en van allen verlaten, in het graf daalde. Politieke dorpsgeschillen doofden bij zijne tijdgenooten alle dankbaarheid uit voor vroegere weldaden!

En nochtans dank aan de pogingen van Delvenne en Ramoux had de nijverheid van het strooivlechten zich volmaakt en eene groote uitbreiding gekregen. Honderden nijveraars richtteden voorspoedige strooihoedenfabrieken op in de bijzonderste steden van België, Holland, Frankrijk en Duitschland.

Het strooivlechten werd een zegen voor deze voormalige arme landstreek. De bestellingen voor de keurige voortbrengselen onzer nijverheid stroomden van alle zijden toe; duizenden handen konden de aanvraag naar belgische strooivlechten niet voldoen. De uitvinding van een klein en eenvoudig werktuig vermeerderde nog den bloei dezer nijverheid. Tot in het begin dezer eeuw werden de strooihalmen, ofwel geheel en onverdeeld ineengevlochten, ofwel ruw en onregelmatig met een mes gekloven, om verwerkt te worden.

Pastoor Ramoux wordt wel eens geroemd als de uitvinder van dit nuttig werktuigsken om stroopijlen te klieven, en in waalschen tongval *ustège* genaamd. Het is een ijzeren kokerken op den top door zoovele gaatjes doorboord als men gedeeltens regelmatig wil splitsen. De eer van deze uitvinding of veeleer van de invoering van dit werktuig hoort toe aan een franschen soldaat, alleen bekend onder den bijnaam van *e Marseillee,* naar zijne geboortestad Marseille. In het begin der eeuw vestigde hij zich te Ruckelingen en huwde er een meisje van het dorp. Zoo waren het insgelijks fransche krijgsgevangenen in 1803 te Luton, in het graafschap Bedfort, ingekwartierd, die dit onontbeerlijk werktuig in Engeland bekend maakten; hierdoor nam de nijverheid van het strooivlechten zoo rasse uitbreiding, dat men de

jaarlijksche voortbrenging op eene waarde van boven de vijftig millioen franks berekent.

Alhoewel hier te lande de ontwikkeling dezer nijverheid niet tot zulkdanige hoogte steeg, werd zij toch eene milde en onuitputtelijke bron van welvaart voor de landbouwers van de vallei der Geer.

Men doorloope deze fraaie, welbekomde dorpen, over eenige jaren nog vuile en morsige vlekken; een hoop hutten hier en daar rond eene groote hoeve verzameld, om zich een waar denkbeeld te maken van den weldadigen invloed dezer bijna onbekende nijverheid. ‘Ja, roept reeds in 1862 een uitstekende economist uit, het is eene wonderlijke zaak te zien, wat eene nijverheid vermag, in nauw verband met den landbouw, voor de welvaart van eene weinig vruchtbare en afgezonderde landstreek. Het is waarlijk een lust deze schoone dorpen te doorwandelen, deze fraaie en schilderachtige woningen te beschouwen, de reinheid, orde en smaak, die overal heerscht te aanstaren. Deze uitstralende welvaart op een schralen bodem is des te treffender, als men de dorpen van La Hesbayes doorloopen heeft, zoo ellendig, zoo vuil en zoo wanordelijk, en dit nochtans te midden van eene vruchtbare landstreek.’

Het dagloon der strooivlechters is nochtans gering, nu vooral in dezen aanhoudenden handelcrisis en daarbij nog gedrukt door zich opvolgende koude en vochtige zomers, welke den aftrek der strooivlechten op de helft verminderd heeft.

Gelukkiglijk is de bevolking doorgaans zedelijk, vlijtig en matig.

Met taai gemoed en bewonderingswaardige veerkracht biedt zij het hoofd aan den storm. Daarbij jaarlijks in de winter- en lentemaanden, verlaten vier of vijf duizend strooihoedennaaiers hunne haardsteden, om hunnen stiel uit te oefenen, in de voornaamste steden onzes vaderlands, van Holland, Duitschland en Frankrijk. En als zij tegen den oogsttijd blijgemoed bij de hunnen terugkeeren is de buidel wel voorzien van spaarpenningen, toereikend, om gedurende het overige des jaars hunne huisgezinnen voor armoede te vrijwaren.

Heden is Ruckelingen de voornaamste zetel dezer nijverheid. Het is een fraai dorp, door de Geer bespoelt, en te midden des dals op de grensscheiding der provinciën Limburg en Luik gelegen. Zijne bevolking is niet talrijk; doch mag het als een der schoonste landelijke gemeentens onzes lands geroemd worden. Voorwaar, een lief en bekoorlijk vlek, met breede straatwegen en pleinen, omringd door groene weilanden. Eene menigte kleine villa's door de bijzonderste strooihandelaars en hoedenfabrikanten bewoond, geven het dorp een schilderachtig aanzien en getuigen van een zonderlingen welstand.

Ongelukkiglijk, zoo als wij hooger zegden, is er sinds eenige jaren geen vooruitgang meer in deze nijverheid. De reden van deze verkwijning zijn menigvuldig. De bijzonderste reeds ter loops aangeduid liggen buiten het bereik van menschelijke pogingen: geduldig moet men betere tijden afwachten. Doch zou men niet mogen beweren, dat een weinig meer wilskracht veel aan den toestand zou kunnen verhelpen? Onze landelijke bevolking is wars van alle nieuwigheid, en past de ontdekkingen der wetenschap slechts traag en als met weerzin aan de nijverheid toe. Lang duurde het alvorens men de naaimachienen voor het vervaardigen van strooihoeden wilde gebruiken, en terwijl onze mededingers den handenarbeid door de kracht des stooms vervangen, blijft men in het oude voetspoor armzalig voortslenteren.

Ware het, echter, niet spijtig, dat zulke bloeiende nijverheid moest in verval geraken? - Het is geen fabriekarbeid, maar een werk, door oud en jong, aan den

huiselijken haard verricht. De huismoeder biedt wekelijks de vervaardigde strooivlechten bij de handelaars aan, bedingt vrij en onafhankelijk den verkoopprijs, en rijzing en daling der stroovlechten worden onmiddellijk den arbeider aangerekend.

Maar er is eene leelijke keerzijde aan dit anders bekoorlijk tafereel. Het is het ouder-

wetsche en versleten stelsel van verruiling tusschen kooper en verkooper. De werker ontvangt den prijs zijns dagloons maar gedeeltelijk in muntspecie; het overige wordt hem aanbetaald in kleedingstukken en koloniale waren. Dit geeft aanleiding tot velerlei misbruiken, ja tot het plegen van woeker door al te schraapzuchtige meesters en handelaars. Doch wie is bij machte zulk ruilstelsel met deze nijverheid als vergroeid, diep geankerd op de volkszeden, uit te roeien!

Sinds verleden jaar is de invoer van vreemde strooivlechten in België vrij van alle tolbelasting. Vroeger werd deze nijverheid beschermd door eene belasting van vijf ten honderd op de waarde der ingevoerde strooivlechten. Die vrijhandel werd verkregen op aanvraag der belanghebbende nijveraars, hetgeen voorzeker een groot zelfvertrouwen schijnt aan te duiden, in de onovertreffelijkheid hunner producten. De strooihoeden, echter zijn bij den invoer onderhevig aan een beschermrecht, veeleer aan eene belasting van tien ten honderd op de waarde. Werkt dit insgelijks weldadig op de ontwikkeling der strooinijverheid? - Dit is sterk te betwijfelen.

Ik geloof dat de meeste onzer strooihoedenfabrikanten, hunne nijverheid even vrij zouden willen zien als in Engeland, waar geen hoegenaamd in- of uitvoerrecht meer geheven wordt.

Wat zij verlangen en te vergeefs afsmeeken is eene spoorbaan, de vallei der Geer op zijne gansche lengte doorloopende, om al die nijverige en bevolkte gemeenten aan het groote railwaynet te verbinden. Zulke verbinding zou ongetwijfeld deze voortreffelijke landelijke nijverheid heropbeuren, die nu met verval en ondergang bedreigd wordt.

L.M.

Tafelmode in de XVIIe eeuw.

Nicolaas de Bonnefons schreef in de XVIIe eeuw een boek over de wijze waarop men zijne gasten ontvangen moest. Onder leest men in zijn boek:

‘Ik zou er voor zijn, bij eene vereeniging van dertig personen uit den hoogen stand en die men naar hunnen rang zou willen onthalen, dat de tellooren zóó ver van elkander staan, dat men nog een stoel tusschen de gasten plaatsen kan, opdat iedereen zich gemakkelijk zou kunnen bewegen. Niets is onaangenamer dan dat men aan tafel zijne ellebogen niet roeren kan en men door de engheid der plaats gedwongen is gedurig zijnen buurman of buurvrouw aan te raken.

‘Breed moet de tafel zijn; van alle kanten moet het amelaken tot op den vloer afhangen: aan elken kant der tafel kunnen veertien gasten plaats nemen, een aan het boven- en een aan het benedeneinde. Op zoo'n maal moet achtmaal worden opgediend.’

Schrijver spreekt bij het maal van geene soep, een bewijs dat men destijds de maaltijden met die spijze niet begon. Hij zou dit anders wel gezegd hebben, aangezien hij niets schijnt te vergeten. Zoo herinnert hij den tafeldienaar er aan, dat hij geen groot stuk vleesch of wild voor een voornamen gast zetten mag. Hierdoor zou deze in zijn gesprek, dat hij met zijnen overbuurman te voeren heeft, kunnen verhinderd worden, te meer daar die persoon, indien men eene behoorlijke plaatsing heeft in acht genomen, eene dame zijn zal.

Volgens de regels der beleefdheid moet degene wien men een stuk vleesch voorzet, dit ook snijden, en men zou alzoo dien voornamen persoon dwingen als voorsnijder op te treden.

Bij ieder verschillend gerecht geeft men schoone tellooren, en na twee gerechten worden aan de gasten schoone servetten of handvagen gegeven, zoodat men er, bij achtmaal opdienens, vier aan elken genoodigde moet overhandigen.

Wat het wegnemen der schotels en tellooren betreft, dit vangt aan het benedeneinde der tafel aan, doch bij het opbrengen van nieuwe schotels zal men in het midden der tafel aanvangen, omdat het onaangenaam is voor hooge personen op eene ongegarneerde tafel te staren.

Ziehier hoe Bonnefons eene kleine tafel regelt:

Het beste was vier soorten van groenten op de vier hoeken te plaatsen en tusschen beiden vier tafelringen met vier zoutvaten en op de ringen vier italiaausche schotels met gekapt vleesch. Voor het tweede gerecht diende men vier soorten van vleesch op, in de plaats van de groenten, en in plaats van gekapt vleesch vier soorten van salaad.

Voor het derde gerecht kwamen het boschwild en het huiswild, als kapuinen en kiekens, voor den dag, gediend op platte schotels. Het midden der tafel blijft ledig of liever wordt ingenomen door oranjeappels, fruit, marsepijn, gebakken, compotten, die de vruchten op brandewijn bevatten. Men ziet dat men in de XVIIe eeuw ruim en lekker tafelde.

Over onze Nederlanden vindt men bij pater Poirters eene volledige beschrijving hoe het hier, bij een maaltijd van aanbelang en in de hooge wereld, toeging, waar men den gasten, alvorens aan den geurigen wijn en lekkere marmeladen te beginnen, rozewater in een zilveren bekken voorhield, om zich de handen te parfumeeren.

Historische anecdoten.

I.N.R.I.

Toen Napoleon keizer van Frankrijk en koning van Italië was, zag men te Milaan, Napoleon voorgesteld in keizerlijk gewaad, met de ijzeren kroon op het hoofd en beneden hem de letters die op het kruisbeeld staan I.N.R.I. Velen beschouwden dit als eene heiligschennis, doch toen men er de uitlegging van vroeg, zegde de tentoonsteller dat zulks wilde zeggen: *Imperator Napoleon, Rex Italiae.*

Rembrandt.

Algemeen, zoo lezen wij in een oud *Nederlandsch Magazijn,* is het bekend, dat de manier van Rembrandt was: de lichtpunten, door penseelstreken van een geduchte grootte, te doen uitkomen - iets, dat zijne stukken een hobbelig voorkomen doet aannemen. Maakte men hem daarover aanmerkingen, dan rechtvaardigde hij zich met te zeggen, ‘dat hij een schilder en geen verver was.’ Vooral kon hij niet dulden, dat men zijne stukken van te nabij beschouwde. ‘Eene schilderij,’ zegde hij, ‘is niet gemaakt om er met den neus op te liggen; daarbij de reuk van de olie is ongezond.’

Admiraal de Ruiter.

Groote soldaten geloofden immer aan de Godheid, evenals door en door geleerden. In 1667, den dag na een gevecht, waarin admiraal de Ruiter zijne wonden met brandewijn zuiverde en waschte, leed hij hevige pijn, doch toonde zich zeer geduldig en zegde. - 'Aan dit ellendig leven is weinig gelegen; als mijn ziel maar behouden blijft. Mijne pijn is niet te achten bij de onuitsprekelijke smart en den smaad die onze Zaligmaker onschuldig leed, om ons van de eeuwige pijn te verlossen.'

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg*.)

'Maar wat is er dan toch gebeurd?' bracht ik eindelijk met veel moeite uit.

'Gelijk gij weet, signor marchese, verliet de burggraaf de Monaville u met het plan om zich vijf mijlen van hier naar de villa Pazzaro te begeven, bewoond door den markies van dien naam, wiens dochter hij binnen kort zou trouwen. Het moet u ook niet onbekend zijn dat hij, behalve een aantal kostbare voorwerpen, ook een brieventesch bij zich had met verschillende papieren en een aanzienlijk bedrag aan geldswaarden.

'Op Pazzaro verwachtte men hem natuurlijk met groot ongeduld, te meer, daar hij zich reeds verscheidene dagen te Catane opgehouden had. Eindelijk verwachtte men hem ditmaal op den door hem zelven opgegeven dag, denzelfden waarop gij afscheid van hem naamt.

'Nochtans verstreek de volgende dag en de daaraan volgende zonder dat de markies de Pazzaro eenig bericht van zijn aanstaanden schoonzoon ontving. Hij werd natuurlijk ongerust, en nam zich voor onderzoek te gaan doen, toen een zijner pachters, die den burfgraaf kende omdat hij hem een paar malen gezien had, hem zeide dat hij voor zaken te Syracuse geweest zijnde, er den burggraaf den 18 dier maand ontmoet had. De markies kwam onmiddellijk herwaarts en vervoegde zich aan het bureau van policie. Deze stelde testond een onderzoek in bij de voornaamste hotels en zoo kwam het dat ik haar kon mededeelen, dat de heer de Monaville met zijn bediende en gij bij mij den nacht doorgebracht hadden, nadat gij met den jongen Franschman, dien ge uitgenoodigd had, het avondmaal hadt gebruikt. Op mijne aanwijzingen begaf zij zich naar den paardenverhuurder, die uw vriend twee paarden en een gids geleverd had, om een gedeelte van den weg af te leggen, want gij zult u herinneren dat de heer de Monaville het voornemen te kennen had gegeven om den gewonen weg niet te volgen, maar zich door een woeste maar schilderachtigé streek, die hij gaarne wilde leeren kennen, naar de villa te begeven. Op zijne beurt ondervraagd verklaarde die gids, dat de beide ruiters inderdaad afgestegen waren aan den ingang van een enge vallei en er, na hem een drinkgeld gegeven te hebben ingegaan waren.

'Ja," viel ik hem in de rede, "ik herinner mij zelfs den naam van gezegde valei: Valletta d'Acerra."

'Juist! Zij wordt doorsneden door een bergstroom, die in de Anapo uitwatert."

'De verdwijning van den burggraaf en zijn bediende kon zich slechts verklaren door een ongeval of door een misdaad en de bovengenoemde plaats was, naar alle waarschijnlijkheid, daarvan het schouwtooneel geweest. Men stelde derhalve terstond nasporingen in het werk, waarbij een groot aantal menschen behulpzaam waren.

‘Ik moet u doen opmerken, dat de stroom, waarvan ik zooeven sprak, gezoomd wordt door een zeer smal voetpad, behalve op eenige punten, waar de vallei zich verbreedt en een soort inham vormt.

‘Men begon met de geheele bedding van den stroom te onderzoeken, doch men vond niets. Daarna hield men zich bezig met het onderzoek der beide hellingen, bedekt met rotsblokken en een krachtige plantengroei. Een geheele dag verliep nog in vruchtelooze opzoekingen toen men waarlijk bij toeval, in een rotsspleet het lijk van Silvester den bediende vond, die klaarblijkelijk daarheen gesleept was...

‘De arme grijsaard had een kogel in de zijde en verscheidene dolksteken bekomen, waarvan een hem de rechterlong doorboord had. Verschillende teekenen duidden aan dat deze kwetsuren hem toegebracht waren geworden, terwijl hij zich tegen zijne moordenaars verdedigde, die hem waarschijnlijk door het schot gedood waanden.

‘De ontdekking van den bediende deed ook het lot van den meester vermoeden. Ook hij moest vermoord zijn.. Men zette dus met vernieuwden moed de opzoekingen voort; maar men vond den burggraaf niet en hoe vreemd

het ook schijne, het was onmogelijk de plek te ontdekken, waar de misdaad gepleegd was, want nergens bestond het geringste spoor van bloed of worsteling. En nochtans had, gelijk ik reeds gezegd heb, de misdaad niet zonder tegenstand plaats gehad ten minste van den kant des ouden Silvesters.'

'Hier hield meester Andrea op, als iemand wiens ademhaling door een geweldige ontroering afgesneden wordt. Gij kunt oordeelen hoe groot de mijne was en vooral mijne spanning...

'Om Godswil, deel mij mede wat er met den heer de Monaville gebeurd is, smeek ik u!'

'Helaas!' hernam de hotelhouder, men heeft de zekerheid dat de ongelukkige jonkman inderdaad dood is...

'En hoe heeft men die zekerheid verkregen?' vroeg ik met een overkropt gemoed.

DE BUNZING.

'Dat zal ik u vertellen: Op zeker punt van de vallei ontdekte men een zeer smal voetpad, dat rechts afweek en den weg eenige minuten verkort. Bijna aan het einde van dat voetpad verheft zich een klein boschje, door verscheidene hooge boomen overschaduwd. Het is op die plek, welke als voor een hinderlaag geschapen is, dat de moordenaars zich verborgen hadden, die hunne slachtoffers ongetwijfeld vooruit gegaan waren en tusschen het dichte kreupelhout hun komst bespiedden.

'Ik ril nog bij de herinnering aan hetgeen men daar zag... Niet alleen was de grond vertrapt en met bloed besproeid, maar men vond er zelfs stukken van een hersenpan en overblijfselen van hersenen..... en bovendien een stuk van een jas, waaraan een knoop bevestigd was. Dat alles is mij vertoond geworden... O! er bestaat geen twijfel meer.....'

'De goede man, die mij dit verhaal deed, scheen hoe langer hoe meer van streek te geraken, want de vriendelijke manieren van Donatien de Monaville hadden hem

voor dezen ingenomen, tijdens de vijf of zes keeren dat hij in zijn logement zijn intrek had genomen.

'Ik zal u niet beschrijven, welke gewaarwordingen mij bestormden... Evenwel wilde ik alle hoop nog niet opgeven.

'Voorzeker,' sprak ik, 'zijn die laatste ontdekkingen van zeer veel gewicht, maar toch geen stellige bewijzen...'

'Hoe, geen stellige bewijzen!' riep de logementhouder uit; 'ik heb vergeten u te zeggen dat aan die stukken hersenpan haren kleefden, die als die van den burggraaf herkend werden...'

'O! dan is er geen twijfel meer!' riep ik diep aangedaan uit..... 'Maar wat ik mij niet verklaren kan, is dat het lichaam van den meester niet te gelijk met dat van den bediende gevonden is.'

'Men heeft toch niets onbeproefd gelaten, dat verzeker ik u. Honderden. personen hebben geen duim gronds ondoorzocht gelaten. Daaronder schuilt een geheim, dat alleen de moordenaars kunnen ophelderen.'

'Wat weet men van deze? Heeft men vermoedens?'

'O! voorzeker, en meer dan dat..... Men spoort de beide personen op, met wie gij bij Guiseppo kennis gemaakt hebt.'

'Is het mogelijk!' riep ik uit; 'die Leo Durocher?..... O! wat hem betreft, ik kan niet gelooven.....'

'Er zijn nochtans zware vermoedens tegen hen gerezen, die ik u ga mededeelen. In de eerste plaats logen zij toen zij zegden, dat zij elkander eerst sinds den vorigen dag kenden. Meer dan veertien dagen te voren zijn zij met elkander op verschillende punten van de kust gezien. De Franschman gaf voor met beheerders van den spoorweg gesproken te hebben over plaatsing. Dat was teenemale onwaar. Gij hebt u met eigen oogen kunnen overtuigen, dat hunne geldmiddelen zeer beperkt waren; welnu, op den dag der misdaad heeft de gewaande Isola bij een onzer bankiers verscheidene bankbiljetten tegen goud ingewisseld. Dit is echter nog niets..... Ik bespeur, dat ik alles dooreen haspel, maar ik ben ook nog geheel van streek..... Ik had moeten beginnen met u te zeggen, dat Parido de justicie het eerste op hun spoor gebracht heeft. Tijdens den nacht, dien gij bij hem hebt doorgebracht, heeft hij een onderhoud afgeluisterd, dat de Italiaan en de Franschman met elkander in het Italiaansch voerden. Van den anderen kant is het vastgesteld geworden dat toen Durocher u hier verlaten heeft, hij regelrecht naar zijn kameraad gegaan is, die in een slecht befaamde herberg verwijlde, en daar hebben zij wederom woorden gewisseld, die een arbeider gehoord en aan de justicie medegedeeld heeft, Zoodra de verdenking op hen rustte. Dat alles laat niet den minsten twijfel omtrent het bestaan van een complot over..... Uw arme vriend had, helaas, te veel gepraat.....'

'Daarin kunt ge wel gelijk hebben..... Maar zijn er geen andere bewijzen?'

'Ja, bij het lijk van den bediende heeft men een cigarenpijpje gevonden..... gij zult het gewis herkennen gelijk ik het herkend heb..... dat diegene der verdachten die op dien avond bij u was, in den mond had. Dat is toch wel afdoende, zou ik meenen?'

'Inderdaad,' antwoordde ik, 'ik heb dat cigarenpijpje opgemerkt..... ofschoon het niets ongemeens aan zich had. Men verkoopt zulke overal.'

'Dan zijn er nog eenige fragmenten van brieven gevonden; maar zoo goed mogelijk aaneen gepast, hebben zij bij ongeluk in 't geheel geen samenhang en men vindt er hoegenaamd geen vermelding van plaats of persoon in, want wat kan men maken uit: "Bac..... Mijn waarde Cl.....?" Overigens dagteekenen al die inlichtingen van gisteren..... Misschien heeft de justicie in dien tusschentijd meer ontdekt.'

‘Gij hebt mij nog niet gezegd wat er van de ellendelingen geworden is, die men verdenkt. Heeft men eenige hoop hen in handen te krijgen?’

‘Tot dusverre is men er nog niet in gelukt hen op het spoor te komen. Gij begrijpt dat in een land gelijk het onze het zeer gemakkelijk gaat, zich verborgen te houden. Hebben wij hier niet honderden algemeen bekende bandieten, die zich zelfs straffeloos overal durven te laten zien.’

‘Een kwartieruurs later bevond ik mij in het paleis waar het crimineele gerechtshof zetelt, en daar verklaarde ik aan den magistraat, die met het onderzoek der zaak belast was, dat ik mij te zijner beschikking kwam stellen, om de justicie in hare moeielijke taak behulpzaam te wezen.

‘Uit hetgeen voorafgaat, kunt gij u gemakkelijk voorstellen, omtrent welke punten ik ondervraagd werd. Had ik mij nog met de geringste hoop gevleid bij mijne komst in het paleis, helaas! bij mijn vertrek verkeerde ik niet meer in de geringste onzekerheid omtrent het treurig uiteinde van mijn vriend en de wezenlijke bedrijvers van de misdaad.’

Syracuse, 22 *October.*

‘Gij duidt het mij voorzeker ten kwade, dat ik u in langer dan drie weken tijds niet geschreven heb, want gij moet verlangend zijn, het vervolg van de sombere en bloedige geschiedenis te vernemen, welke ik u in mijn laatsten brief mededeelde. Welnu, beste vriend, ik heb u daaromtrent hoegenaamd niets nieuws te berichten. Het lichaam van den burggraaf Donatien de Monaville is niet teruggevonden geworden.... Men vraagt zich nog steeds af welk doel de booswichten kunnen gehad hebben met hem zoo zorgvuldig te doen verdwijnen. Het is waar, het lijk van zijn bediende was ook zoo goed verborgen, dat men het zonder een gelukkig toeval ook nog lang had kunnen zoeken. Wat Leo Durocher en Isola betreft, zij zullen waarschijnlijk aan de straf voor hun vreeselijke misdaad ontsnappen. De justicie is daarvan zoo vast overtuigd, dat zij niet eens meer naar hen zoekt. Gij weet, overigens, hoe het hier in Sicilië met zulke dingen gaat. Bij ons zou men, in zulk een geval, al de parketten van Europa en zelfs van Amerika in beweging brengen.’

In verscheidene daaropvolgende brieven spreekt de markies G. de B. nog van het drama van de Valletta d'Acerra, maar om de straffeloosheid van de dubbele misdaad te betreuren. Hij maakt er ook melding in van zijn bezoek op de villa Pazzaro en van den indruk dien de ongelukkige verloofde van Donatien de Monaville op hem gemaakt heeft. - Kortom, eenige maanden later meldt hij zijn vriend, dat hij de schoone marchesa Giulia getrouwd heeft en zich met haar naar Frankrijk gaat begeven.

Daar het reisverhaal, sinds dat tijdstip, een ander karakter aanneemt, wordt de naam van den burggraaf er niet meer in genoemd.

EINDE VAN HET TWEEDE GEDEELTE.

[Nummer 21]

Onze gravures.

De visschers van Dieppe.

Dieppe is eene oude stad, in het departement der Seine-Inférieure; zij dagteekent van de IXe eeuw en bestond destijds slechts uit eenige hutten, die door Carlomagnus met een fort tegen de invallen der Noormannen beschermd werden. De Franschen spreken den naam dezer stad Di-eppe uit; maar blijkbaar zouden zij juister zijn in die uitspraak wanneer zij vlaamsch kenden en heel eenvoudig *Diep* konden zeggen.

DE VISSCHERS VAN DIEPPE, NAAR M. BAYLE.

Het rivierke van Arques droeg vroeger dien naam: *deep, diep,* profonds.

Dieppe is een badstad, hetgeen zij aan de hertogin van Berry te danken heeft; hare overige bestaanmiddelen vindt zij in de vischvangst, waarvan de schilder Bayle ons hier een der tooneelen weergeeft: een levendig en zeer verscheiden strand, bij laag water.

De hooge rotsen links, de kalme vlakte rechts, door de laatste stralen der avondzon bestraald, de groepen voor op het plan, het met waterplassen overdekte strand, vormen een harmonievol en levendig geheel.

De worstendief.

Een recht origineel schilderstukje! De grootmoeder had haren neusnijper opgezet om de meelige aardappels te schillen en zij was, bij die eentoonige draai-operatie, in slaap gevallen.

Haar kleinzoon, een lieve deugniet van dertien jaar, heeft een bijzondere voorliefde voor den rookworst, die aan den zolder hangt en meer dan eens als hij bij de haard zit, houdt hij het oog op die lekkernij gevestigd en lekt zich droomend de lippen. Die worsten aan den donkeren zolder zijn voor den lekkerbek, wat de blinkende sterren aan den hemel zijn voor den dichter: hij mag ze bewonderen, maar - dat is alles.

Op de groote, groote feestdagen wordt er wel eens een van die sterren, ik wil zeggen, een van die worsten, naar beneden gehaald; maar dan komt er toch maar een tamelijk klein brokske, een schaduw zal ik zeggen, tusschen de lange witte tanden van den kleine, en 't was juist zijn droom van geluk er zich eens doodziek aan te mogen eten.

Wie zal het weten als hij, terwijl grootmoeder slaapt, de kans waagt en Van Alphen parodieerend zal de jongen gezegd hebben:

Aan een stok zoo vol geladen
Mist men toch een worstje niet.

Zacht heeft hij het mes uit de krachtelooze hand genomen, een vat op het hoenderhok geeft hem de kans op de kas te klimmen - grootmoeder slaapt zoo vast als mijlpaal aan den grooten weg - en voorzien van de zoo lang gedroomde lekkernij daalt de kleine worstendief stil naar beneden.

Niemand, geen menschelijk oog heeft de schelmerij gezien: toch wel! Daar komt juist een kleine schoolkameraad den trap af en piept om de deur? Zal hij de grootmoeder wakker maken en den dief doen betrappen, of zal hij stilweg zeggen ‘halfmijn’ en zwijgen op voorwaarde dat hem de helft van de lekkernij wordt toegestoken?

Dat kunnen wij niet, dat zullen onze lezers naar welgevallen kunnen beslissen.

De verjaardag.

Gelukkig, wij zijn in onzen tijd zoo wat uit het *chauvinism* van het eerste fransche keizerrijk geraakt. De oud-gedienden van Napoleon, met houten beenen, het Legioen van Eer op de borst, de gevonden kinderen door een fransch regiment aangenomen, de eerlijke koporaals van het groote leger, enz. zijn grootendeels verdwenen uit onze tentoonstellingen, uit onze letterkunde en van ons tooneel.

Wij zijn er tevreden om, aangezien wij de vergoding van dien grooten menschenslachter niet deelen, niet gevoelen, niet aannemen, en zelfs beweeren dat die bewonderaars met halve beenen en kwart armen, nooit in volle waarheid bestonden. De oude soldaat is in vele opzichten niets meer dan een dichterlijk uitvindsel; doch 't welk zóó diep in de fransche natie gedrongen is, dat het bij haar altoos welkom blijft.

Waarom zou dit bij ons het geval zijn? Wij zijn zoo'n groote bewonderaars niet van het oorlogvoeren en de vereerde held zelf is voor ons niet veel meer geweest dan een geesel, waarvan wij nog, na zestig of zeventig jaren, de bloedige slagen op den rug gevoelen.

Het schilderstukje van Otto, op zichzelve genomen, is zeer eenvoudig en lief van gevoel, 't Is de verjaardag van wat, van wie? Altijd van iets dat met den kleinen plaasteren man, dien. wij te Waterloo zoo geducht den mantel uitklopten, in betrekking staat, en daarom is de tafel gedekt en schenkt de dochter aan 't oude houtenbeen een likeurtjen in.

De kleinzoon heeft, om grootvaders vechterslust nog eens plezier te doen, zich in krijgsgewaad gestoken met papieren hoed, kindersabel en een neusveger tot nationale vlag.

Hoe het zij, de oude man ziet er niet heel *crâne* uit en we begrijpen zelfs niet hoe met zoo'n goedig gezicht, hij die plaasteren keizer niet op zolder werpt, en niet zegt, wanneer zijn kleinkind hem aan het kanongedommel denken doet: ‘Jongelief, zie eens hoe dat bloedig spel mijn beenen bedorven heeft; ik hoop wel dat gij de uwe tot wat beters besparen zult dan ze door kanonskogels te laten wegkegelen,’

Te laat.
Eene schets uit den tegenwoordigen tijd.

(*Vervolg.*)

V.

'Mensch, zijt gij waanzinnig?'

Met dezen uitroep stormde de in het huis van Winkelman onder den naam van Hensel bekende Wilhelm Hoveling, de kamer van den huisbezitter binnen.

Het was acht uur in den morgen; de eerzame rentenier zat in een kleurigen slaaprok aan de koffietafel, met eene dampende pijp in den mond, het dagblad in de hand, geheel het beeld van den welgestelden burgerman.

Vergenoegd knikte hij den binnenstormende toe. 'Goeden morgen,' zeide hij, zonder van de opgewondenheid van Wilhelm Hoveling de geringste notitie te nemen, 'goeden morgen, Hensel, al zoo vroeg bij de hand?'

Wilhelm herkreeg als door een tooverslag de bezinning, welke hem bijna begeven had, want bij het rondzien in de kamer bemerkte hij de dochter van Winkelman, die aan een zijtafeltje tassen waschte.

'Vergeef mij mijn onbesuisd binnenvliegen, Winkelman,' sprak hij op gejaagdeu toon; 'maar een aangelegenheid van het hoogste gewicht dwingt mij u om een gesprek onder vier oogen te verzoeken.'

'Gij kiest daartoe een zeer ongelegen tijd,' antwoordde de huisheer, zich behaaglijk uitstrekkende, 'de morgenuren breng ik gaarne ongestoord door; maar daar gij het zoo dringend verlangt - laat ons alleen, Augusta!' bevool hij zijne dochter.

Augusta verwijderde zich zoo gehoorzaam als altijd.

De heer Winkelman leunde gemakkelijk op de sofa achterover, trok zijn slaaprok dichter om zich heen en knikte zijn bezoeker glimlachend toe.

'Welnu!'

'Weet gij dat er heden nacht een inbraak in het kantoor mijns vaders plaats gegrepen heeft?' vroeg Wilhelm met hijgende borst.

'Zoo, zoo!'

'Dat geld, papieren en kostbaarheden gestolen werden.....'

'Zie, zie!'

'Mensch, gij maakt mij razend door uwe kalmte,' riep Wilhelm; 'wie anders dan gij is de aanstoker van dezen schandelijken diefstal, niemand anders dan gij! De sleutels waren in uwe handen.....'

De heer Christiaan Winkelman stond langzaam op, en voor den jonkman tredende, vestigde hij zijn oog zoo doorborend op hem, dat de koopmanszoon bang achteruitdeinsde.

'Nu ja!' - en de stem van Winkelman klonk als het gebrul van een onverzadigden tieger, 'de zaak werd door mij geregeld; en wat nu?'

'Gij zijt een ellendige schurk!'

'En gij mijn schuldenaar; hoe zoudt gij het wel vinden als ik eens zeker papiertje op drie maanden dato, van den dood des vaders af gerekend, aan de firma Thomas Hoveling en Zoon tot vervroegde uitbetaling voorlegde; - als ik aan de firma Thomas Hoveling en Zoon meedeelde in wiens handen zich de helft van het geld bevindt, dat een zekere Max von Elliot.....'

'Duivel! En in de macht van zulk een schurk te moeten zijn!... Het slimste van de zaak is, dat onze huisdraak, Betty, er ook eenige klei nooden, die in de ijzeren kist van den oude lagen, bij verloren heeft..... Er zal thuis een onweer losbersten, dat ons

allen hooren en zien vergaan zal. De oude is buiten zich zelven, hij heeft mij dadelijk naar de policie gezonden; ik achtte het beter, eerst hier te komen.....'

'Goed gedacht! geef Wilhelm wat Wilhelm toekomt; er zal ook nog wel een kleinigheid van de opbrengst van heden nacht voor u afvallen ter belooning voor uwe dienstvaardigheid om de sleutels te verschaffen; ha, ha ha!....'

Wilhelm boog het hoofd. Een oogenblik toch drukte op hem het loodzware gewicht der schande, waaraan hij zich reddeloos had prijsgegeven.

'In plaats van naar de policie te gaan, moet gij naar huis terugkeeren,' ging Winkelman voort; 'dezen morgen moet het bericht van de vermiste bankbiljetten aankomen, dan laat gij dadelijk het goed van nw neef doorzoeken..... de sleutels zijn er toch tusschen verborgen?'

'Sedert gisteren avond.'

'Uitmuntend! ik betwijfel het of de oude dan nog den bijstand der policie zal inroepen? En doet hij zulks...... des te beter voor ons! Doch ga nu heen.... ik moet mijn dagblad nog uitlezen....ik zegde het u reeds daar straks, ik word 's morgens niet gaarne gestoord.'

Uit het bijzonder kantoor van het hoofd der firma Thomas Hoveling en Zoon klonk de bel zoo hevig, dat het geheele personeel, de heer Karker niet uitgezonderd, van zijn zetel opsprong, maar als duurde het den patroon te lang eer een der bedienden door zijne verschijning aan het sein gehoor gaf, verscheen hij zelf in het volgende oogenblik op den dorpel van het kantoor, in hetwelk de sporen van den inbraak van den laatst verloopen nacht nog duidelijk zichtbaar waren. Nog nooit had men dit steeds zoo ernstige gelaat zoo onheilspellend gezien als in dat oogenblik; hij hield een geopenden brief in de hand.

'Wie van de heeren pakte het voor Baring & Frank te Mainz bestemde geld in?' vroeg hij op een toon, die hoeveel moeite hij zich ook gaf om bedaard te schijnen, toch van opgewondenheid trilde.

Max stond op.

'Dat was ik, mijnheer,' zegde hij (op het kantoor kon er van bloedverwantschap geen sprake zijn). 'Mijnheer Wilhelm gaf mij de biljetten en den brief; ik zelf deed ze in den omslag en verzegelde het pakje.'

'En de som, die mijn zoon u gaf, was voltallig, stemde overeen met den borderel?'

'Ja,' antwoordde de zoon des huizes, die tot dusverree bedaard aan zijn lessenaar had zitten schrijven, 'ik liet Elliot in mijne tegenwoordigheid de biljetten tellen; terwijl hij het pakje dichtlakte, werd ik geroepen.'

'Wilt gij even in mijn kabinet komen.... ook gij, Elliot.... er heelt, gelijk mij zooeven uit Mainz bericht wordt, een vergissing plaats gegrepen.'

Hij keerde zich om, op den voet volgden hem Wilhelm en Max. De patroon sloot de deur achter hen dicht. Geen lettergreep van hetgeen in dit kleine vertrek verhandeld werd, mocht het oor van het kantoorpersoneel bereiken.

'Wat is er gebeurd, vaderlief?' vroeg de jonge Hoveling op zijn gluiperige wijze; 'toch geen slechte tijding?'

'Onaangenaam genoeg na het gebeurde van dezen nacht,' antwoordde de patroon. 'Baring en Frank berichten mij, dat de brief, die ongeschonden en zonder het geringste spoor van beschadiging in hunne handen kwam, slechts de helft van de opgegeven waarde bevatte.'

Wilhelm sloeg de handen ineen. 'Verschrikkelijk! Dus bedroog mij mijn voorgevoel niet,' morde hij halfluid met een zijdelingschen blik op Max, die bedaard toeluisterde.

‘Voorgevoel..... onzin!..... Waarom kondet gij een voorgevoel hebben, dat een postbeambte juist aan dien brief zijne kunst zou beproeven?’ gromde de oude; ‘wij zullen de policie dubbel werk te geven hebben.’

‘Of ze haar geheel besparen; want misschien geven wij er de voorkeur aan zelf rechters te zijn,’ antwoordde Wilhelm. ‘Laat mij openhartig zijn, en wees gij, vader, barmhartig, als ik u iets meedeel, dat ik gaarne aan uw liefdevol hart bespaard had, maar het moet zijn; het is beter de slang vroegtijdig te vertreden, dan haar langer aan onze borst te koesteren.’

De oude bruiste op. ‘Geen dwaasheden, Wilhelm,’ zegde hij barsch, ‘wat hebt gij te zeggen?’

‘Wees barmhartig, vader,’ sprak Wilhelm vleiende; ‘ik ken den dief, die de helft van het geld ontvreemdde; ik vermoed, wie de inbraak pleegde - ik heb gisteren in zijn bezit een der tienthalerbiljetten gezien, die ik voor Baring bestemd en waarvan ik de nummers voorzichtigheidshalve opgeteekend had en toch wilde ik mij de vreeselijke waarheid ontgeven, ik geloofde aan een vergissing van mijnen kant; thans echter wordt mij alles klaar; vader, hier staat de dief, de schandvlek van het huis

Hoveling en Zoon..... Max von Elliot, de zoon uwer zuster!'

Akelig klonk de kreet van verontwaardiging, welke uit de borst van Max opsteeg.

Doodsbleek stond de jongeling daar, onmachtig om een woord te spreken, alleen zijne oogen vlamden en twee bloedroode plekken vertoonden zich op zijne magere wangen.

De oude Hoveling zag zijn zoon blijkbaar ontsteld aan. 'Wilhelm,' zegde hij en zijne stem klonk eenigzins toornig, 'Wilhelm, het is de zoon mijner zuster.....'

'Des te zwaarder valt mij mijn plicht, vader,' antwoordde de jonge koopman, 'en nochtans drijft mijn geweten mij daartoe aan; ik dring er op aan, op staanden voet het linnengoed van Max Elliot op zijne kamer te gaan doorzoeken.'

Hoveling gaf zijn zoon geen antwoord; hij wendde zich tot zijn neef. Zijn gelaatsuitdrukking was treurig en zijn stem klonk ongemeen week.

'Max..... spreekt mijn zoon de waarheid? Als gij bekent, zie ik af van de vernederende nazoeking; men kan falen, Max..... Openhartigheid en berouw wisschen veel uit..... Max, ik bid u, uw oom bidt u, Max, beken!'

Max bleef stom. Zijne oogen vulden zich met tranen, die hij tevergeefs poogde terug te dringen.

'O moeder, moeder!'

Spookachtig klonk die noodkreet van grenzenlooze zielesmart door het kleine vertrek.

'Wilt gij bekennen?'

De stem van den heer Hoveling was scherper geworden. Max raapte zijn geheelen trots bijeen:

'Ik heb niets te bekennen!'

'Max!' - Thomas Hoveling was weer geheel de oude.

Met onstuimigheid greep de jonge man de hand zijns ooms.

'Bij den geest mijner moeder, die in dezen stond op ons nederziet, bij de achting, welke de overledene voor u gevoelde en die ik zelf u toedraag: - ik heb niets te bekennen! Nijd en boosheid alleen kunnen deze leugen verzonnen hebben, om mij in het verderf te storten.'

'Max Elliot, gij spreekt van mijn zoon!'

Het overkropte gemoed van den getergden jonkman kon zich niet langer inhouden.

'Uw zoon!' riep hij hartstochtelijk uit, 'hij, die zijn vader onwaardig, u met een huichelachtig masker bedriegt; die de nachten buitenshuis doorbrengt, om zich met opera-danseressen af te geven; die.....'

Doodsbleek, over al zijne leden sidderende, scheen Wilhelm den spreker met zijne blikken te willen vernietigen.

De oude Hoveling legde Max met een gebaar het stilzwijgen op.

Max verstomde.

'Had ik een oogenblik aan de bewering mijns zoons kunnen twijfelen,' sprak de koopman, 'zouden de lasterlijke aantijgingen, welke gij tegen zulk een degelijk jonkman durft uit te brengen, mij aan uwe schuld doen gelooven, en uw gedrag dwingt mij nu tot het nemen van strenge maatregelen. Gij volgt ons naar uwe kamer, waar wij terstond tot het doorzoeken van uw goed zullen overgaan.'

Max beet zich tot bloedens toe op de lippen.

'Ik ben bereid,' zegde hij.

Stilzwijgend klommen de bloedverwanten de trappen op tot zij het dakkamerke bereikten, hetwelk juffrouw Betty voor den jonkman had ingericht. De oude Hoveling wierp een onderzoekenden blik om zich heen en een wolk van misnoegen overtoog zijn gelaat. 'Heeft juffrouw Betty zelve dit kamerke voor Max bestemd en doen inrichten?'

Wilhelm raadde de bedoeling van deze vraag. 'Ja, vaderlief, doch slechts voorloopig; Betty bestemde de groote achterkamer voor hem; maar de verflucht, gij weet dat zij eerst onlangs geschilderd werd, is nog niet verdwenen.'

Max lachte bitter. 'Waarom zoo veel omslag gemaakt met een dief,' zegde hij. 'Juffrouw Betty wilde mij in hare liefdevolle bezorgdheid wellicht op de gevangenis voorbereiden.'

'Nog spottend?' merkte Hoveling aan; 'goed, het zal spoedig blijken. Maak open!' bevool hij op het gesloten koffer van Max wijzende.

Met onstuimigheid viel Max voor zijn oom op de knieën. 'Ter wille van de nagedachtenis mijner moeder, die voor u gebeden heeft; ter wille van de achting, die ik tot dusverre in mijn hart voor u voedde, spaar den zoon uwer zuster dezen laatsten smaad. Ik zweer u bij den almachtigen God, onzen rechtvaardigen Rechter, geene schuld drukt op mijn geweten, vlekkeloos is mijne hand van de daad, die men mij toedicht.....'

Hovelings trekken verraadden een zekere aandoening, huichelachtig wischte Wilhelm een traan uit zijne oogen. 'Maar neen,' riep hij daarop plotseling uit, op een toon als onderdrukte hij met geweld zijne aandoening; 'mogen wij ons door komediespel laten misleiden, vader? Mijn hart spreekt ten zijnen gunste, mijn rechtsgevoel tegen hem.'

'Wilhelm heeft gelijk,' zegde Hoveling beslist, 'geene comedievertooning meer, waarin gij een meester zijt. Maak open!'

'Oom!'

'Moet ik de policie laten halen?'

De geheele jeugdige trots van den diep gekrenkten jonkman geraakte bij deze bedreiging in oproer. 'Moge de geheele wereld getuige zijn van dezen stond!' riep Max, zich uit zijne smeekende houding oprichtende, uit, 'hier...' en hij smeet den sleutel van zijn koffer op de tafel, 'hier, maak zelf open, wanneer gij den bloedverwant een smaad wilt aandoen, die tot het einde uws levens op uw geweten zal drukken.'

'Maak open, Wilhelm!' - De stem van den ouden Hoveling klonk ruw en gedwongen; 'en gij, Max, denk anders over mij; wat ik in dezen stond gevoel.... maar het moet zijn... maak open... ha! wat is dat?'

Met begeerige hand had Wilhelm in het goed van zijn neef gewoeld, nu haalde hij twee sleutels te voorschijn die tusschen het linnengoed verborgen waren.

'Om Godswil, vader, als ik mij niet bedrieg... dat zijn de sleutels van onze huisdeur, van ons kantoor, en hier een tienthaler-biljet... en hier een brieventesch die ik sinds geruimen tijd vermis.....'

Met opgeheven arm stond Thomas Hoveling voor zijn neef.

'Diefachtige deugniet!'

Maar de opgeheven arm viel niet. Met wijd door schrik en ontzetting opengespalkte oogen staarde Max zijn oom aan, zoodat Thomas Hoveling als beschaamd terugtrad en den arm liet zinken.

'Max!' zegde hij, - zijn oog was droog, maar het trillen zijner stem verraadde den traan die op het hart van den ouden man terugviel, 'Max... en gij zijt de zoon mijner

zuster!... Ik kan u niet vloeken... ga... ik wil het verleden met een sluier bedekken, doch nooit betrede meer uw voet dezen dorpel.'

'Oom! ik ben onschuldig!'

'Houd op met nog langer te huichelen!' - Hovelings toon werd ruwer. - 'Over de noodige geldmiddelen om de wijde wereld in te gaan, behoeft gij u niet ongerust te maken... Nu weet ik, welke waarde ik aan uwe lasterlijke aantijging tegen mijn zoon te hechten heb; wie weet met welk schandelijk doel gij bijna telken avond uit mijn huis afwezig waart, in welk gezelschap mijn geld verbrast werd...'

'Houd op!' riep Max uit, 'tot hem ging ik, tot den eenigen vriend, dien ik in deze stad gewonnen had; hier is zijn adres: gij kunt zelf onderzoek doen. Mij echter, den rampzaligen jonkman, wien vooroordeel en boosheid uit dit huis verdreven, mij, oom, ziet gij niet eerder weer, voor ik mij een naam gemaakt heb, in welk vak dan ook, niet eerder, voor gij zelf berouwvol de deur van uw huis voor mij opent... en eenmaal zal die dag komen... de stem des harten, de zegen mijner moeder zegt het mij... Vaarwel, oom! Moge God u vergeven wat gij mij hebt aangedaan!'

Hij rukte zijn hoed van den wand en stormde voort, voort slechts, in de vrije lucht, voort uit die atmosfeer, die hem dreigde te verstikken.

Nu stond hij op de straat. Waarheen hij ging, wist hij zelf niet, hij wist ter nauwernood wat er met hem gebeurd was, slechts voorwaarts, voorwaarts wilde hij, om van den zwaren last bevrijd te worden, die zijne borst benauwde.

Uur op uur verliep, hij voelde geen honger, geen dorst; een fijne regen viel neder, het was hem als werd hij er niet nat door; hij gevoelde zich alleen en verlaten onder al de menschen om hem heen, alleen met zijne ongehoorde zielesmart. Daar werd een blinde bedelaar zorgvuldig door een knaap aan de hand voortgeleid, ginds steunde een bejaarde moeder op den arm van haren zoon, ja, hij benijdde zelfs den hond, die dicht bij hem vroolijk blaffende en kwispelstaartende tegen zijn meester opsprong. Wie bekommerde zich om hem, tot wien kon hij zijne toevlucht nemen, hij, de als dief gebrandmerkte?

Twee, driemaal had zijn voet reeds dezelfde straten doorloopen. De opgewondenheid van zijn gemoed sterkte het lichaam, hij voelde geen zweem van vermoeidheid. Het werd duister, dichter begon de regen te vallen. De gas werd aangestoken achter de hooge spiegelruiten der prachtvolle magazijnen en in oogverblindend licht prijkten de kostbaarheden die zij bevatten. Geruimen tijd bleef hij voor een daarvan staan. Koopers kwamen en gingen, achter de toonbanken stonden de bedienden, fijne modeheertjes, in sierlijke kleeding en gefriseerde haren, met beleefdheid hunne waren aanprijzende: zij schenen zoo gelukkig, zoo tevreden. Een onuitsprekelijk weemoedig gevoel overweldigde de ziel des jongelings. Waarom kon hij ook niet een hunner zijn? - Waarom voelde hij in zijn binnenste een onweerstaanbare aandrift tot iets hoogers, dat hem om zoo te zeggen tot gewonen alledaagschen arbeid ongeschikt maakte. Waarom mocht hij zich idealen scheppen, die door de wezenlijkheid met ruwe hand in het slijk geworpen werden? - Zijne idealen! waar waren zij gebleven die zoete droomen, welke hij aan het ziekbed der moeder zich zelven en de zoo stil lijdende voortooverde, die hem daarbij zoo hoopvol toelachte? Door den herfstwind geschud, kaal, bladerloos als de boomen der wandeling aan zijne zijde was de ideale boom zijner jeugdige verwachtingen. Zelfs de *Jungfernstieg* met hare maneschijnpoëzie was in nevel gehuld; akelige duisternis lag over het water van de kortelings nog zoo levendige bassins uitgebreid.

Daar schoot een gedachte als een bliksem straal door zijn geest. Een verwonderlijk lief beeld daagde voor zijn geest op, twee blauwe oogen vestigden zich op hem en zoo goed, zoo liefdevol fluisterden een paar rooskleurige lippen: ‘Ik vertrouw u.’

‘Neen,’ riep hij halfluid en zijn oog straalde van begeestering, ‘nog zijn er menschen, die mij gelooven, die mij niet verachten en smadelijk van hun dorpel zullen verdrijven - en ik kon hen vergeten, Ella, haar vader, zoo edel, zoo goed, - den heer Harting, den eerste, die mij op deze plek zoo voorkomend zijne vriendschap aanbood, - en eindelijk, ik kon vergeten, dat de Vader in den hemel met onzichtbare maar almachtige hand de onschuldig vervolgden beschermt, wanneer zij Hem aanroepen met kinderlijk betrouwen op Zijne raadsbesluiten, die heilig zijn en ondoorgrondelijk!’

(*Wordt vervolgd.*)

Evangeline.
Door Henry Wadsworth Longfellow.

Longfellow, wiens levensgeschiedenis vroeger In deze *Illustratie* verscheen, is een der grootste

dichters van onzen tijd. Naar ons inzien is Longfellow een der beste modellen voor onze jongere schrijvers. In zijne dichtstukken is de plattigheid vreemd, die in onze dagen zoo aanbevelenswaardig schijnt; rein, verheven, eenvoudig is hij immer, en diep is de zin, diep is het gevoel dat door elken regel heenstroomt.

Wij willen onzen lezers, die met de engelsche taal minder bekend en niet altijd in staat zijn zich de dure vertalingen aan te schaffen, die in Nederland verschijnen, hier met eenige vreemde lettervruchten bekend maken, ten einde alzoo bij te dragen, den goeden smaak in hen aan te kweeken en de goede richting aan te toonen, die groote meesters hebben aangewezen.

DE WORSTENDIEF, NAAR MATHIAS SCHMID.

Onder de stukken die Longfellow's naam voor eeuwig vestigden, mag men terecht *Evangeline* noemen, een verhaal uit Acadië en om dit werk met des te meer vrucht te leeren kennen, nemen wij de talentvolle vertaling bij de hand, die door een onzer goede vrienden, wijlen den dichter S.J. Van den Bergh en door De Kanter, den vertolker der Holtyaansche poëzie, bewerkt werd.

Om het prachtige dichtstuk goed te doen begrijpen, zijn wij den lezer eene korte uitlegging verschuldigd.

Het was vóór 1713 toen Engeland nog geen voortdurend bezit had gekregen van de uitgestrekte volksplantingen in Noord-Amerika, welke thans aan zijn bestuur onderworpen zijn en een belangrijk gedeelte van zijn koloniaal gebied uitmaken. In dat jaar werd Acadië, thans Nieuw-

Schotland geheeten, door Frankrijk aan Engeland afgestaan. De bewoners had men weinig of niet geraadpleegd; men eischte niettemin dat zij den eed aan hunne meesters zouden afleggen.

De eed zou afgelegd worden, onder voorwaarde dat zij niet zouden kunnen worden opgeroepen, om tegen de Franschen, hunne vroegere landgenooten, noch tegen de Indianen te strijden, bij het verdedigen der volksplanting. Met die bepaling nam het engelsch bestuur echter geen genoegen, en het zij dan zoo als het wilde, de eed werd niet meer gevergd.

DE VERJAARDAG, NAAR HENRI OTTO.

Toen Acadië was ingelijfd en de Engelschen, door de verovering van het fransche fort Beau-Séjour, hunne bezitting nog verder hadden uitgebreid, betichtte men de Acadiërs niet alleen van het leveren van onderstand, aan, maar ook van verstandhouding met de fransche troepen. Men had, tijdens de overrompeling van het meergemelde fort, een driehonderdtal Acadiërs onder de troepen gevonden, en waar of niet waar, de Engelschen maakten van die beweering of die waarheid, een verschrikkelijk gebruik.

De engelsche gouverneur van Nieuw-Schotland, zijn raad en de engelsche admiraals onderzochten de vraagpunten: dreven zij de Acadiërs uit, dan zouden deze zich bij

het fransche leger in Kanada gevoegd en dit alzoo aanzienlijk versterkt hebben. Men nam dus het besluit hen in de ver afgelegen engelsche koloniën te verstrooien.

Zoodra de oogst was ingehaald en door de

Engelschen was opgekocht, riep men de bevolking in de dorpen bijeen. Minot, een tijdgenoot, zegt dat te Grand-Pré, waar kolonel Winslow bevel voerde, vier honderd achttien der beste kolonisten bijeen kwamen. Allen werden in eene kerk, die tot arsenaal gebruikt werd, opgesloten. Nu kwam Winslow in hun midden staan, omringd door zijne officieren, en bracht aan de fransche bewoners van Nieuw-Schotland, van wege den koning van Engeland, een bevel dat door de afschuwelijkste woorden nog te zacht zou gebrandmerkt worden.

De last van den engelschen inpalmer en dwingeland luidde: dat de hoeven en landerijen, al het vee en levende have, van welke soort dan ook, alsook alle andere goederen, behalve huisraad en gereed geld, aan de kroon verbeurd waren, terwijl de bewoners zelve uit de landstreek zouden verwijderd worden.

Men zou echter niet meer van het vervoerbare kunnen meenemen, dan de vaartuigen konden dragen, waarmee men de Acadiërs wegbrengen zou. Welwillend zou de kolonel gezorgd hebben, dat, zooveel als doenlijk was, de leden van 't zelfde gezin met hetzelfde vaartuig zouden worden overgebracht.

Wij verkorten het verhaal van die afschuwelijke wreedheid, die altijd een schandvlek op Engeland blijven zal, en schrijven Minot's verhaal hier deels over: ‘Het geheele aantal der te Grand-Pré verzamelde personen beliep vier-honderd drie-en-tachtig mannen en drie-honderd-zevenen-dertig vrouwen, hoofden van huisgezinnen, met hunne zonen en dochters, tot vijf-honderd zeven-en-twintig van de eersten en vijf-honderd zes en-zeventig van de laatsten, ten getalle in het geheel van één duizend negen-honderd drie-en-twintig zielen. Hun veestapel bedroeg meer dan vijf duizend stuks hoornvee, vier-honderd drie-en-negentig paarden en twaalf-duizend-achthonderd-zeven-en tachtig schapen en zwijnen.’

Zijne Majesteit deed hier alzoo eene goede greep, of juister gezegd een diefstal!

‘Daar eenige dezer ongelukkige lieden in de wouden gevlucht waren, stelde men alle mogelijke maatregelen in het werk om hen tot den terugtocht te dwingen en zich gevangen te geven. Om hen van levensonderhoud te berooven, werd de geheele landstreek verwoest.

‘Velen, die naar het distrikt van Misias waren gevloden, werden daar spoedig verstrooid, ten gevolge van het vooraf beraamde plan tusschen de Britsche koloniën. Omstreeks een duizendtal bannelingen geraakte in de baai van Massasuchets, en kwam al spoedig ten laste der algemeene liefdadigheid, daar een onverwinnelijke tegenzin aan hunnen toestand, hen de gebruikelijke, doch vernederende weldaad om hunne kinderen in de armen-inrichtingen te doen opnemen, deed van de hand wijzen.’

Tot daar de geschiedenis; laat eronsbijvoegen dat René Le Blanc, de notaris in het dichtstuk voorkomende, een historisch persoon is, die na veel lijden en gevangenis, wanhopig en met een gebroken hart stierf.

I.

Longfellow heeft niet zoo zeer de gruwelen, dan het lijdend hart geschilderd en dit vaak zoo roerend dat de traan in het oog opwelt. Na een heerlijk inleidend gedicht, waarin hij de statige wouden van Acadië bezingt en dat eindigt met de woorden:

Gij, die gelooft aan de liefde
die hoopt en verdraagt als een Christen:

Gij, die gelooft aan de schoonheid
en kracht van de liefde der vrouwe:
Luistert naar 't droevig lied,
door de dennen van 't bosch nog gezongen,

vangt de dichter aan met de beschrijving van het dorpke Grand-Pré, aan den oever 'des Minaschen inhams.' Oostwaarts lagen de weiden, waarnaar het dorpke genoemd wordt, waarop de kudden veilig graasden, want flinke dijken keerden de zee, en op gegeven oogenblik werd het water door de sluizen binnen gelaten ter bemesting, met slijk en slib, der weiden.

Aan den zuid- en westkant bloeide het blauwe vlas, golfde het gouden koren en bloosde de lachende boomgaard. In 't noorden steeg de rotskruin Blomidon op boven de toppen der dennen, en boven deze spande de zeemist zijne tent.

Beneden in het dal stonden de hoeven, hecht en sterk door den Acadischen boer gebouwd, met riet gedekt en met breeden uitstek boven de deur, en vóór deze zaten 's avonds, als de zon in 't westen verdween:

Zaten met sneeuwwitte muts
en jakskens, zoo blont als een bloembed,
Moeders en dochters bij 't spinwiel
vlossige draden te spinnen,

terwijl de spoelen van het weefgetouw klepperden, en als met statigen stap de eerwaarde pastoor kwam aan getreden, vergaten de kleinen hunne luidruchtige spelen,

Grepen en kusten zijn hand
die de grijze hun zegenend toestak
't Dartele volkjen verzelt hem
en moeders en dochters verrijzen
Snel van heur needrigen stoel
en heeten hem hartelijk welkom.

Stil, vreedzaam, lieflijk tooneel! En hoe lieflijker wordt het nog als het *angelus* klinkt, en de blauwe rook uit de huizen opstijgt als lieflijke wierook!

Zoo leefden daar in liefde tot God en de menschen die braven, vrij van den nijd, vrij van de vrees, die met den dwingeland op den troon zit; gelijkheid en broederliefde woonden alom. 'De rijkste was niet rijk, en de armste had overvloed.'

II.

De welvarendste pachter van Grand-Pré was Benedict Bellefontaine, die met zijne Evangeline, de trots van het dorpke, dicht bij de haven van Misias woonde. Benedict telde zeventig winters. Sterk was hij gebouwd, 'wit als de rijp was zijn hair, en bruin was zijn wang als het eikenloof.'

Het meisje was zeventien jaar, zwart, maar blinkend, haar oog. Schoon was zij en innemend, als zij den maaiers het bier bracht dat zij zelve gebrouwd had; maar nog schooner als zij, nadat de priester het wijwater gesprenkeld had in de kerk, met rozenkrans en gebedenboek door de straat trad; maar nog meer boeiend schoon was ze, 'een glans als van de engelen ontleend'

.....wanneer zij na 't biechten
Dankbaar keerde naar huis

door den zegen des Heeren gezaligd.

Van het huis van den pachter geeft de dichter eene heerlijke, frissche, lustige en opwekkende beschrijving. Beschaduwd was zij door vruchtboomen, omgonsd door bieën, verlevendigd door duiven op het dak, door hoenders beneden. Hier de schaapskooi, daar de schuur, hier de werf, waar ploegen blonken en harken stonden, en boven op het dak 'zong onophoudelijk de weerhaan, ''t knarsende lied van verandering.'

Evangeline was de droom van velen; menig jonkman, als hij bedeesd 's avonds aan hare deur klopte, wist niet 'of zijn hart of de ijzeren klopper het hardste ging.' Basile's zoon van den hoefsmid, Gabriël de la Jeunesse was echter de uitverkoorne. De vader was Benedict's vriend, en als zuster en broeder groeiden de beide kinderen op; samen hadden zij bij den pastoor, pater Andreas, leeren lezen en hymnen zingen en dit afgeloopen zijnde ijlden zij ook samen, kind zijnde, naar de smidse, waar Basile den hoef van het paard, als ware het speelgoed, in zijn leêren schootsvel legde en 't hoefijzer aan 't ploegpaard nagelde; ofwel den ijzeren band, als een vurige slang, om 't karrewiel legde.

Hoe heerlijk is zij geschilderd, die smis, tintelend van licht, waar de blaasbalg hijgend stil houdt, en alsdan de vuurvonkjes wegdooven en wegschuilen als nonnekens die naar de stille kapel zich reppen! Hoe heerlijk de schildering van al die opvolgende jaargetijden, in welke de jeugd dezer twee lieve wezens wegvloeiën!

III.

Zoo naderde de winter, een winter die streng zijn zou, 'want,' zegde de Indiaan, 'het bont van den vos was verdubbeld.' De Allerheiligenzomer - prachtige schildering! - was voorbij en de winter was daar. Het vee kwam naar de stallen, voorafgegaan door de schoone veers, die de klingende bel droeg en Evangeline's lieveliuge was, en terwijl alom de bedrijvigheid rondom de hoeve wegstierf, zat de pachter bij den warmen haard, en hij zag

Hoe daar de krinkelende rook
en de rijzende vlammen te zamen
Worstelden even als krijgers
in 't dichtst van een brandende vesting.
Achter hem, knikkend en spottend
met grillige en dartle gedaanten,
Speelde zijn schaaûw op den wand
Om in 't donker op uieuw te verdwijnen
En de op den rug van zijn stoel
onhandig gebeitelde koppen
Lachten in 't flikkrend licht
en de tinnen schotels der spinde
Kaatsten de vlammen terug
als de schilden eens legers in 't zonlicht.

Nabij haren vader zat Evangeline te spinnen, en het eentoonig gesnor van het wiel was als de deun van een doedel, die den neuriënden zang van den oude vergezelde, want de oude neuriede een Kerslied, zooals weleer zijne voorouders zongen, in Normandië.

Dat snorren knoopte het eene deuntje aan het andere, terwijl het de poozen aan vulde. Zooals men in de kerk, als de lofzang even ophoudt, het schuiven der voeten hoort, ofwel het lispelend bidden van den priester aan het altaar, zoo hoorde men in dat poozen het regelmatig getik der huisklok.

De deur werd geopend en de stap der met ijzer beslagen schoenen zegde aan den pachter dat zijn vriend Basile binnentrad, en 'Evangeline gevoelde aan haar hart, wie den buurman vergezelde.' Basile zette zich aan den gastvrijen haard, doch was niet gestemd om den vroolijken toon van Benedict ook zoodanig te beantwoorden; toch nam hij de pijp, vuurde ze aan en sprak over de bedreigingen der Engelschen, in de kerk gedaan en die de bewoners van Grand-Pré met onrust vervulden.

Doch Benedict, te edel en te groot van hart, kon die bedreiging niet ernstig opnemen. De smid echter zegde:

Reeds menig ontvlood naar de bosschen,
Of schuilt weg van haar zoom
vol van angst wat de morgen zal baren.
Al wat naar wapenen zweemt
is sinds lang ons door hen al ontnomen;
Slechts de hamer des smids
en de zeissen der maaiers is óns nog.

Niets kan nochtans den kloeken zeventiger ontroeren; hij dacht aan geen onheil, maar wel aan de verloving; hij verwachtte Le Blanc, den notaris, om het geluk hunner kinderen te bevestigen - en pas waren de woorden op de lippen des pachters bestorven of de notaris, oud en eerbiedwaardig, trad binnen.

(*Wordt vervolgd.*)

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

Derde gedeelte.
I.

Omstreeks veertien dagen zijn verloopen sinds Pauline kennis genomen heeft van al de bijzonderheden, welke voorafgaan en wij vinden haar, met hare peettante, mevrouw Martinpré, bij mevrouw de Trénoy, in de kamer van René Morlant, die op zijne legerstee ligt, terwijl een jong fransch militair aan zijne zijde zit.

Welke omstandigheden kunnen die zonderlinge verhouding in het leven geroepen hebben? Wij gaan ze meedeelen.

De gewaarwordingen, welke onze lezers ondervonden zullen hebben bij het doorlezen van de door ons meegedeelde brieven, zullen hun genoegzaam doen begrijpen, van welken aard de gevoelens moesten zijn, welke Pauline Desherbiers bij de lezing daarvan bestormden.

Gelijk wij gezegd hebben dompelden die ontzettende bladzijden, welke zij met brandende haast doorliep, haar aanvankelijk in een doffe wezenloosheid en het duurde eenigen tijd alvorens zij zich rekenschap kon geven van de wezenlijkheid.

Na de vreesselijkste hartsbeklemmingen, na de hevigste zedelijke schokken, ontstond er in haren geest als een diepe duisternis; daarop klaarde die duisternis op, en zij verklaarde zich van lieverlede elke omstandigheid, welke zij de kracht had te wegen en uiteen te zetten, nu eens ter prooi aan een vreeselijke twijfeling, dan weder verlicht door de smartelijkste zekerheid.....

Was de man, aan wien zij onafscheidelijk haar lot verbonden had, een dief, een afschuwelijke moordenaar, of wel was hij de ware Donation de Monaville, die om ondoorgrondelijke maar mogelijke redenen besloten kon hebben gedurende eenigen tijd geen teeken van leven te geven, - hetgeen het huwelijk van zijne verloofde, de marchese Giulia Pazzaro, met den markies G. de B. en het stilzwijgen door dezen voortaan omtrent hem in zijne briefwisseling in acht genomen, kon verklaren.

Men begrijpt met welk eene gretigheid zij zich aanvankelijk aan deze laatste veronderstelling vastklampte; maar deze hield geen stand tegenover het nadenken, tegenover het onderzoek en de uiteenzetting der feiten en vooral tegenover de verwarring, welke haar echtgenoot aan den dag had gelegd bij het vernemen dat zij die *Drie jaren op Sicilië,* waarin zijn naam voorkwam, in handen had gehad.....

De nacht ging voor de ongelukkige jonge vrouw voorbij onder de verschrikkelijkste folteringen des geestes en de volgende dag vond haar ter prooi aan eene hevige koorts, welke nog vermeerderde door het zien van Donatien, die 's morgens tegen elf uren thuis kwam van eene reis, welke hij naar Bergen had moeten doen.

Aan de uitwerking, welke zijne verschijning in zulk een oogenblik op haar moest maken, paarde zich nog een gevoel van onbeschrijflijken angst.

In hare verwarring had zij er namelijk den vorigen dag niet aan gedacht het boek te verbergen, hetwelk, in alle gevallen, voor altijd haar geluk moest vernietigen. Het

lag voor de hand op het tafeltje, waarop zij het neergelegd had. Gelukkig stond het meubelstuk in een tamelijk donkeren hoek van het vertrek.

'Ik voel mij eenigszins ongesteld,' sprak zij met een gesmoorde stem en zenuwachtig bevende; 'ik bid u, ga mijne peettante verzoeken onverwijld bij mij te komen.'

'Inderdaad, lieve, gij ziet er zeer bleek en ontdaan uit,' sprak de echtgenoot koel en haar met een onderzoekenden blik aanziende.

'Donatien, ik verzoek het u nogmaals, ga terstond aan mevrouw Martinpré zeggen, dat ik verlang haar bij mij te zien.'

De heer de Monaville haastte zich heen te gaan en nauwelijks had hij den dorpel overschreden of Pauline stond op, vatte het bedoelde boek en verborg het onder een stapel linnengoed in eene kas.

Bijna op hetzelfde oogenblik verscheen de burggraaf weer, gevolgd door mevrouw Martinpré.

'Wat is er, wat deert u, mijn kind?'vroêg de peettante.

'Och, het heeft niet veel te beteekenen,' antwoordde de jonge vrouw langzaam; 'ik heb mij den ganschen nacht onwel gevoeld en nu zou ik gaarne eenige druppels van die tinctuur nemen, welke gij bezit en waarvan gij mij zoo dikwijls de goede uitwerking genoemd hebt.'

'O! is het anders niet?' sprak Donatien; 'gij hebt mij een oogenblik ongerust gemaakt, mijne lieve.' Hierop zijn horloge uithalende, liet hij er op volgen: 'Des te beter, des te beter, want ik ben verplicht mij oogenblikkelijk weer te verwijderen. San Marco wacht mij op straat... wij hebben een dringende boodschap te verrichten, ik zal zoo spoedig mogelijk terugkeeren.'

Hij drukte een kus op het voorhoofd zijner vrouw en ging heen met de woorden:

'Tot weerziens, mijn engel.' En zich tot mevrouw Martinpré wendende: 'Gij zult haar goed oppassen, niet waar?'

'Wees gerust,' antwoordde de oude dame; 'gij weet dat ik haar liefheb als ware zij mijn kind.'

Bij een nader onderzoek van den toestand van haar petekind bleek het aan mevrouw Martinpré, dat deze ernstiger was, dan zij voorgaf en zij raadde haar aan naar bed te gaan.

In den namiddag namen de koorts verschijnselen in hevigheid toe en toen Donatien thuis kwam, vond hij den dokter aan de legerstede zijner vrouw. Hij vernam dat zich een zeer ernstige hersenkoorts bij haar geopenbaard had en de grootste rust voor haar een strenge vereischte was. Deze toestand hield verscheidene dagen aan en het kostte mevrouw Martinpré een aanhoudenden, waarlijk heldhaftigen strijd, om Donatien en de grootouders uit de kamer der zieke te weren onder voorwendsel dat hunne tegenwoordigheid hare ziekte moest verergeren.

De eigenlijke aanleiding van deze handelwijze was echter dat reeds in den eersten nacht, dien zij bij de rampzalige Pauline had doorgebracht, deze, ter prooi aan eene hevige ijlhoofdigheid, zekere woorden gesproken had, waarin, ondanks hunne duisterheid, het gemakkelijk viel eene schemering van waarheid te erkennen, waaruit men kon opmaken, dat zij eene verpletterende openbaring betreffende haren echtgenoot moest ontvangen hebben.

De woorden: 'het boek! Sicilië! Syracuse! Anapo!' kwamen vooral dikwijls terug.

Eindelijk overeind gaande zitten, wees zij met verwilderde oogen op de kas, waarin zij het werk van den markies G. de B. verborgen had.

'Daar ligt het, daar...' sprak zij. 'Ik ga het halen, ik wil het nogmaals lezen...'

‘Blijf stil liggen, mijn kind,’ zeide mevrouw Martinpré naar de kas gaande, waarin zij begon te zoeken.

‘Is het dat?’ vroeg zij.

Bij het zien van het boek gaf Pauline een gil, sloot de oogen en maakte een afwerend gebaar, terwijl zij uitriep:

‘Neen, neen!... Er kleeft bloed aan... bloed!...’

Zij viel roerloos achterover; kort na die hevige crisis verzonk zij in een gerusten slaap.

II.

De oude dame had terstond begrepen, dat dit boek niet vreemd was aan de plotselinge en onverklaarbare ziekte, welke haar petekind aangetast had. Terwijl deze sliep, bladerde zij het derhalve door en viel op de bladzijden welke wij kennen... Naarmate die bladzijden zich voor hare oogen ontvouwden, beefde zij over al hare leden en perelde een koud zweet op haar voorhoofd.

Ook zij begreep alles! Zij begreep het zelfs beter dan de vrouw van hem, die voor haar niemand anders was dan Léon Durocher, pronkende met de naam van zijn slachtoffer, terwijl San Marco die Italiaan meest zijn, wiens onheilspellend gelaat zich naast dat van zijn medeplichtige vertoond had.

Na het boek, hetwelk hare gedachte in zulk eenen vreeselijken afgrond deed staren, weer op dezelfde plaats verborgen te hebben, verzonk zij in diepe, wreede overpeinzingen.

Wij moeten niet vergeten hier te bemerken dat mevrouw Martinpré, die gelijk wij weten er trotsch op was, een vader gehad te hebben, die te Waterloo gesneuveld was, niet alleen een vastberaden vrouw was, maar haar leven vruchtbaar was geweest aan wederwaardigheden, die haar geestkracht ongemeen gescherpt hadden. Zij omvatte met een enkelen blik den moeilijken toestand, waarin haar petekind door dit huwelijk en door deze onverwachte en ontzettende openbaring geplaatst werd en zij nam zich vastelijk voor, haar, het kostte wat het wilde, daaruit zoo spoedig mogelijk te verlossen.

Den volgenden morgen kwam mevrouw de Trénoy, verwonderd Pauline niet weer bij zich gezien te hebben, haar een bezoek brengen. Zij werd ontvangen door mevrouw Martinpré, die haar van de ziekte van mevrouw de Monaville onderrichtte en tevens van het verbod van den dokter om iemand vreemds bij haar toe te laten.

Al pratende verhaalde Cèlestine de Trénoy het droevig ongeval, kort te voren, te midden der bouwvallen van een oud kasteel, aan een harer huurders overkomen, en dat deze den vorigen dag weer bij haar in huis teruggebracht was, in een staat zoo bevredigend mogelijk, na het doodsgevaar, waarin hij verkeerd had.

Zij noemde daarbij den naam van René Morlant.

Bij het hooren van dien naam zag mevrouw Martinpré verbaasd op.

‘René Morlant,’ zegde zij; ‘dat zou toevallig wezen... ik heb te Parijs een advokaat van dien naam van zeer nabij gekend.’

‘Welnu, dan is het dezelfde,’ antwoordde mevrouw de Trénoy, ‘want hij is advokaat en heeft lang te Parijs gewoond.’

‘Mijn hemel! is het mogelijk? Laat zien: Eene lange gestalte, niet waar? Een verstandig en voornaam voorkomen, een waarlijk betooverende stem?’

‘Zoo is het, juist!’

‘Och, dat is toch waarlijk buitengewoon. Hij te Brussel, bij u inwonende... Maar wat hebt gij mij daar verteld van een treurig ongeval, een ernstige kwetsuur?... Kom! deel mij spoedig het gebeurde mee.’

Mevrouw de Trénoy verhaalde al de bijzonderheden van de moordpoging op den persoon van den franschen advokaat gepleegd. Zij voegde er bij, dat men aanvankelijk op de verklaring van een jongen nog onervaren discipel van Esculaap de wonde doodelijk gedacht had en men derhalve voorzichtigheidshalve het slachtoffer gedurende een paar dagen op de plaats van den aanslag had verpleegd; maar dat een nauwkeuriger onderzoek van de toegebrachte, wonde die noodlottige vrees had doen verdwijnen en dat de heer Morlant, met de grootste omzichtigheid naar zijn kamer vervoerd, aan de beterhand was.

‘O! wat ben ik verheugd die tijding te ver

nemen!' riep mevrouw Martinpré uit; 'maar wat is toch de drijfveer van de misdaad geweest? Kent men den dader?'

'De justicie onderzoekt de zaak; maar tot dusverre heeft er nog geen enkele aanhouding plaats gehad. Dat is alles wat ik er van weet.'

'Denkt gij dat de heer Morlant spoedig in staat zal zijn mij te ontvangen?'

'Daaromtrent kan ik u niets bepaalds zeggen. Mag ik hem ons onderhoud overbrengen?'

'Wel zeker, en ik ben overtuigd, dat het hem genoegen zal doen te vernemen dat ik in Brussel ben... Hij had eene tante, wier boezemvriendin ik was, en ik heb hem eene groote zaak bezorgd, die hem de gelegenheid verschaft heeft, voor het hof van assisen van het departement der Seine te schitteren.'

'Welnu,' hernam Célestine opstaande, 'ik ga onverwijld over u spreken en morgen kom ik terug, met de hoop die dierbare Pauline te kunnen omhelzen. Dus boezemt haar toestand volstrekt geen ongerustheid meer in?'

'Als zij zich goed in acht neemt, zal zij spoedig weer aan de beterhand zijn.'

Thuis komende was de eerste zorg van mevrouw de Trénoy zich naar de kamer van den gekwetste te begeven, om hem het onderhoud mee te deelen, dat zij met mevrouw Martinpré gehad had. Die naam maakte een zichtbaren in druk op René Morlant, maar het was onmogelijk den aard van dien indruk te bepalen.

'Ja, ja,' morde hij, 'ik kende die dame, ik kende haar zeer goed... Hoe! is zij de peettante van Pauline Desherbiers! Is zij gelogeerd bij de grootouders van deze!..'

Hij zweeg en scheen in zich zelven verdiept.

'Die dame is zeer verlangend u te spreken,' hernam Celestine; 'zij schijnt zelfs veel haast te hebben....'

EEN DUISTER VERLEDEN. - De samenkomst.

‘Ook ik zal blijde zijn met haar te kunnen spreken; ongelukkig is zij ongemeen rap met de tong en ik vrees... Maar gij zult wel zorg dragen, haar de noodige omzichtigheid aan te bevelen. Gij spreekt haar morgen, hebt gij mij gezegd: wees in dit geval zoo goed haar te zeggen, dat ik haar waarschijnlijk overmorgen zal kunnen ontvangen. A propos, nog altijd geen tijding van dien Engelschman, die de kamer hier tegenover gehuurd heeft en zoo plotseling verdwenen is, zonder u te verwittigen?’

‘Neen, en dat maakt mij ongerust, te meer omdat hij zijne koffers niet laat afhalen... Want, voor het overige, de maand is betaald.’

De gekwetste glimlachte veelbeteekenend en zijne lippen prevelden een naam, dien mevrouw de Trénoy niet verstond.

‘Welnu,’ sprak hij, ‘ik kan u meedeelen, zonder vrees van mij te bedriegen, dat gij uw voortvluchtigen huurder niet terug zult zien.’

Op den vastgestelden dag kwam mevrouw Martinpré René bezoeken. Daags darrna bracht zij hem andermaal een bezoek en thans liep het gesprek uitsluitend over Pauline en Donatien de Monaville. De oude dame vertrouwde den advocaat toe, dat haar petekind bijna gestorven was, tengevolge der lezing van een boek, getiteld: *Drie jaren op Sicilië,* waarvan ook zij inzage genomen had...

En zij besloot met deze, snikkend door haar uitgebrachte woorden:

‘Het arme schepsel weet dus alles... en ge begrijpt hoe verschrikkelijk haar toestand moet worden... In deze weergalooze omstandigheid heb ik dan ook op u gerekend, mijnheer den advokaat.’

‘En gij hebt geen ongelijk gehad, mevrouw,’ antwoordde René Morlant op ernstigen en ontroerden toon. ‘Indien God mij het leven laat, zal er gerechtigheid geschieden...

maar gij begrijpt dat wij met de uiterste voorzichtigheid te werk moeten gaan.’. . . . .

Eenige dagen daarna had tusschen René Morlant, Pauline en hare peettante de samenkomst plaats, welke onze gravure voorstelt, en waarin wij een nieuw personnage zien optreden, een voormalig vrijschutter en kameraad van Donation door Hector Valencon naar Brussel gezonden.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 22]

Onze gravures.

De dood van den eerstgeboorne.

Ziedaar een eenvoudig, maar diep gevoeld tooneel. De eerstgeboorne is dood: de eersteling, de liefde, de zonnestraal van het huis, de glimp in het oog, de klopping van het hart.

Neen, wij kunnen niet beseffen wat er in het hart der jonge moeder, in 't hart der grootmoeder omgaat, bij de gedachte aan het verlies van den eersten lieveling! Zij, de moeder en ook de grootmoeder, hadden al hare hoop in dien kleine gesteld, die haar reeds zoo lief toelachte en door dien lach misschien reeds vele levensrampen verzachtte en deed vergeten!

DE DOOD VAN DEN EERSTGEBOORN, NAAR M. PENFOLD.

De smart der moeder is nog uiterlijk, die der grootmoeder is reeds kalm. Och, 't doet haar bloedig zeer, maar hoe dikwijls heeft zij dergelijk verlies reeds ondervonden; hoe velen van hare lieve kleinen liggen ginder, op het doodenveld, onder den groenen zodenpels!

Beiden zijn wel te beklagen, niet het kind, want is het niet waar wat eene bevallige dichteres zegt, die in de schoonste dagen van Lamartine, Victor Hugo en Jean Reboul bloeide, Mev. Desbordes-Valmore, en die nu onverdiend te veel vergeten wordt - is het niet waar wat zij zegt, om eene gelukkige toekomst in te gaan *il faut mourir enfant.*

Een jong dichter, wiens diep gevoeld talent wij in onze *Klokketoonen* verheerlijkten en wiens naam ook thans in Nederland niet eens meer genoemd wordt, Th. Van Beusekom, gaf hetzelfde denkbeeld van Mevr. Desbordes-Valmore eens lief en eenvoudig weer in de woorden:

Vroeg sterven, kindlief, is gewin,
   Aan deze levenskust.

Verleiding loert bij elken tred,
   Schuilt hier in elk genot;
Wij dwalen af... Ach stierven wij,
Lief kindje! onschuldig, zacht als gij,
   En rein als gij voor God.

'k Beklaag u niet; wat is het heil
   Dat ons het leven biedt?
Een schaduwbeeld dat wreed bedriegt,
Dat smart verbergt en vreugde liegt,
   En meer?... Meer is het niet.

Uw vader treurt; uw moeder weent:
   De hoop ontvlugt hun hart;
Ach! droevig valt 't scheidingsuur;
Maar, Eeve kleine! kort van duur,
   Is alle aardsche smart.

De tranenvloed, die hen verstikt,
   Droogt wis Gods vaderhand.
Zij zien u immers eenmaal weer?
En dáár, dáár is geen scheiding meer
   In 't beter vaderland!...

De grafkuil wacht, de doodsklok bromt...
   Vaarwel, vaarwel, slaap zacht!
Wij scheiden kort, wij volgen dra:
Voor 't laatst roep ik u weenend na:
Lief kindjen ‘Goeden nacht!’

Ja, dat is de taal van den Kristen, doch wordt zij wel altijd gehoord in de groote en grievende smart, die het moederhart doorpriemt? Neen! De oude grootmoeder schijnt het ‘wij volgen dra’ te begrijpen. Nog een korten stond en zij gaat immers henen, naar het land waar de kleine lieveling haar van verre, over de bebloemde hemelpaden, lachend zal komen te gemoet gesneld? Maar de moeder kan zich dat korte afzijn nog niet voorstellen, omdat ze nog jong is.

Voor de kiezing.

Daar is een tijd dat zekere groote, en heel heerschzuchtige heeren uiterst zwak zijn in den ruggegraat en voor den minsten schoenlapper zouden plooien als een speelpop van caoutchoue: 't is als die edele, welmeenende en opofferende heeren in de kiezingen de stem noodig hebben van den nederigen werkman. Zij willen op de kussens gebracht worden en om dat doel te bereiken, wordt soms geen enkele plattigheid verwaarloosd.

't Gaat naar de maand juni, de maand der kiezingen. De kandidaat, 't is een koopman, een advokaat zonder veel zaken, een visscher in troebel water, trekt naar buiten, want, op slot van rekening, de boeren mogen volgens zekere lieftallige uitdrukking ‘ploegen’ zijn die ‘in God gelooven’ maar zij hebben ook stem in het kieskapittel. Hij gaat de ‘boeren’ eens opzoeken en trachten hunne stem te winnen.

De kandidaat ziet er niet al te veel ‘heers’ uit; integendeel, hij schijnt een flinke, ronde, een familiaire kerel te zijn, niet hoovaardig - neen! niet gierig - neen; heel eigen met den geringen man, ja! Hij is, kortom, een echte democraat, een volksvriend, een die voor den armen duivel wel in de bres zou springen - 't geen, zegt men op het dorp, die heeren op de fluweelen kussens gezeten, al heel spoedig vergeten.

En hoort hem spreken, hoort hem op familiairen toon zeggen: ‘Wel, dagTheunis!’ 't Is alsof hij hem wel twintig jaar gekend heeft en baas Theunis die zijn slaapmuts min of meer verdraait en den kandidaat vlak in 't oog ziet, bekent naïf dat hij hem nooit gezien heeft; maar toch staat die ronde ‘menheer’ hem nog al aan.

Hier heeft hij tegenover den pachter in den hoek van den haard gezeten, den landman uit zijn fijnen tabakszak laten stoppen, of hem uit zijne gouden doos laten snuiven. Daar heeft hij met de vrouw, die juist aan de boterstand bezig was, een praatjen gehouden, aan den kleinen jongen een polichonnel - zijn eigen portret? - en aan het meisje eene pop gegeven, die hij beiden in zijne achterzakken verborgen hield.

In *Samuel Pickwick* laat Charles Dickens den kandidaat, om de gunst der moeders te winnen, al de nuchtere kinderen met ongewasschen neuzen, kussen; onze kandidaat, als het maar verborgen bleef, zou nog verder gaan als 't maar moest, doch neen! zoo ver zou de eisch niet kunnen gebracht worden.

De kandidaat treft baas Theunis op zijne achterplaats aan, en bezig met het mest uit zijnen geitenstal te voeren. Ik moet u niet breedvoerig zeggen wat de man vertelt: zijne houding alleen zegt u hoe diep en ernstig baas Theunis nadenkt op hetgeen de schoone ‘menheer’ hem voorhoudt.

Zie, Theunis, beste man, als gij uwe stem aan dien flinken prater geeft, zal alles om ter beste gaan! Dan zullen de opcentiemen niet meer opklimmen gelijk de sneeuw in den winter, zoo dat deze van dun als een neteldoeken gordijntje, zoo dik wordt als het witte zware lakenen baarkleed, waaronder men stikken moet; dan zal het gouden aren op uwen korenakker regenen; dan zal uw jongen niet meer soldaat moeten worden en in de kazernen bedorven worden - dan, Theunis, beste jongen, komt de tijd van het Luilekkerland, de tijd van verlichting, beschaving en vooruitgang.

Baas Theunis denkt er diep op na en als hij de oogen opslaat, ziet hij in de holte der hand een paar zilverstukken blinken, als een begin van den gouden tijd, die moet aanbreken.

‘Zie,’ zegt Theunis ‘men noemt ons in de stad ‘ploegen die in God gelooven;’ men noemt ons ‘halfhouten’, en ‘domkoppen’; maar als gij ons dit alles geeft wat ge zoo even verteldet, heb ik uw zilvergeld niet noodig en stem ik uit overtuiging voor u...’

‘Baas Theunis, wij zijn voortaan vrienden!’ roept de kandidaat juichend uit, ‘vrienden in alles! Indien gij ooit mijnen invloed noodig hebt....’

Drie weken later was de flinke man met den baard, lid der Kamer van volksvertegenwoordigers.

Na de kiezing.

Twee jaren zijn henen. Is de gouden tijd voor onzen vertrouwvollen landman reeds aangebroken? Helaas, neen. Wel integendeel, het gaat door en door slecht: de lasten worden gedurig grooter, de winsten kleiner, de landbouw kwijnt, de handen ontbreken, het milicie-kontingent wordt ieder jaar grooter - en de *volkslievende* man daagt niet op om zijne vrienden van de maand juni bij te staan!

Is de redder, de goudbeloover, de aanbrenger van het Luilekkerland misschien op zijne fluweelen kussens ingeslapen? Indien baas Theunis, dien hij als zijn vriend proclameerde, eens naar de stad ging om aan te kloppen, en de hulp van den alvermogenden vriend in te roepen?

Daarbij de longziekte heerscht tusschen het vee, het water der rivieren klimt en klimt, en dreigt de korenvelden te vernielen, en als het Kamerlid een goed woord bij zijnen vriend den minister doen wil, wordt de vergoeding voor de jammerlijke veeziekte verhoogd en worden er maatregelen tegen den waterduivel genomen.

Vergelijk de twee tafereeltjes! Wat stond hij ginder los en familiair - de kandidaat: hier geeft hij zich de moeite niet meer van op te staan! Ginder legde hij gemeenzaam de hand op den schouder; hier moet baas Theunis op eerbiedigen afstand blijven! Ginder was er een gulle trek op het aangezicht; hier is dië trek hard, stuurs, trotsch, hooghartig!

Nauwelijks luistert hij naar de klachten van baas Theunis, en we verwedden tien tegen een dat hij den pachter innerlijk naar den duivel wenscht. Hij zal.... zien; hij

zal.... onderzoeken; hij zal er bij gelegenheid den minister over spreken. Men kan niet alles doen wat verlangt wordt... Het algemeen belang gaat voor het bijzonder welzijn. Nu tot weerziens, vriendschap!

Geen handdruk, geen glimlach, geen snuifjes uit de gouden doos meer. Een gegalonneerde knecht leidt baas Theunis aan de deur, en terwijl deze langs den steenweg te voet naar het dorp terugkeert, zegt Theunis tot zichzelven: ‘Hoe de menschen toch kunnen veranderen!’

Maar wat erger is, hij voegt er bij: ‘Hoe zekere menschen toch onbeschaamd durven liegen; zij beloven gouden bergen, om onze stem te winnen en zich op een gouden stoel te zetten en als zij er op gevestigd zijn, vergeten zij het beloofde Luilekkerland en het gaat nog slimmer dan voorheen. Zoo lang wij onze stem aan hen geven, zijn wij verstandige lieden; zoodra wij voor de tegenpartij stemmen, zijn wij halfhouten en domkoppen! Welnu, ik denk dat wij dàn alleen slechts verstandig zijn, als wij halfhout en domkop zijn....’

Baas Theunis wacht geduldig eene nieuwe maand juni, als wanneer de kandidaat weer in zijn eerste uiterlijk zal terugkeeren, evenals zonneschijn na den regen. Hij wacht hem, den vleier! - en tuimelaar zal hij heeten, die valsche volksvriend, die beloover van 't Luilekkerland.....

De phrabat.

In Siam vereert men den indruk der Boeddha's voeten. Echter worden er slechts vijf dezer indrukken als echt erkend. Een dezer indrukken vindt men op Malakka, den tweeden op den Gouden Berg, den derden op het Adamgebergte op 't eiland Ceylon; den vierden en den vijfden vindt men op den oever der rivier Jumma. Daar waar men niet in bezit is van de authentieke indrukken, vereert men kopieën, en wat wij hier in gravuur meedeelen is een der kopieën in Ava, bij Rome door de volgers der leer van Boeddha hoog vereerd. Volgens de traditie op Ceylon bezocht Boeddna, toen hij voor de derde maal op het eiland kwam, zestien plaatsen te gelijk, ging toen op het Adamgebergte en trok ten hemel. In de hooger voorgestelde kopie beduiden de vijf bloemen de vijf teenen des profects.

Te laat.
Eene schets uit den tegenwoordigen tijd.
(*Vervolg*.)

VI.

Max stond voor het huis van den consul Walter. Zonder zich verder te bedenken, stapte hij den hoofdingang van het gebouw binnen en belde aan een hooge met spiegelglas ingezette mahoniehouten deur, die in de ruime vestibule voerde. Een bediende in grijze liverei met donkerroode opslagen opende; hij kende den neef van den heer Hoveling en groette hem eerbiedig.

Als in een sprookje waande de jonkman zich in een tooverpaleis verplaatst. Een aangename warmte heerschte in de hooge, ruime vestibule, waarvan de muren met pompejisch rood beschilderd en in vakken afgedeeld waren, in welker midden een

kunstvol bewerkt reliefmedaillon prijkte. In twee hooge nissen verrezen bronzen nimfen, candelabres dragende, uit het midden van zeldzame plantgewassen; een donkergroene looper voerde over den mozaïekvloer naar de ingangen der verschillende kamers met notenboomhouten deuren en naar den buitengewoon breeden marmeren trap, welks midden eveneens een kostbare groene looper sierde.

Op de vraag van Max naar den consul bekwam hij ten antwoord, dat de heer von Walter zich in zijn kleedkamer bevond en toen de jonkman hem om een kort onderhoud liet verzoeken, voerde hem de bediende in een rijk gemeubleerde ontvangkamer gelijkvloers, met verzoek daar wel even te willen wachten, daar mijnheer dadelijk verschijnen zou. Hoe geheel anders voelde zich Max in deze weelderige omgeving! Ofschoon hij nooit die weelde gekend had, was zij hem toch niet vreemd, maar was het hem, als was hij er toch niet in misplaatst. Hij vergat in deze prachtig behangen kamer, welke door een driedubbele gaskroon helder verlicht werd en met kostbare schilderijen prijkte, dat hij een verstooteling was in de wijde wereld, dat hij geen thuis bezat.

De portière, welke den ingang van de aangrenzende kamer verborg, werd teruggeslagen en tusschen de zware donkerfluweelen plooien vertoonde zich het vriendelijke aangezicht van Ella.

De dochter des consuls Walter was feestelijk getooid. Een kleed van zware witte zijde met langen sleep omhulde in rijke plooien hare sierlijke gestalte. Een gouden bladerkrans in het donkerblonde zijdeachtig haar, een halsketen, uit gouden blaêren bestaande en op de borst in een medaillon eindigende, vormden den geheelen opschik der dochter van den millioenair.

‘Mijn vader zendt mij, mijnheer von Elliot,’ sprak Ella met hare welluidende stem, ‘wij zijn bij den oostenrijkschen gezant genoodigd en papa is nog aan zijn toilet. Mag ik u gezelschap houden tot hij komt - maar wat deert u?’ brak zij plotseling af. ‘Groote God, gij weent!’.....

Ja, Max weende, hij schaamde zich die tranen niet, hij drong ze niet terug de druppels, die langzaam over zijne wangen liepen. De voorvallen van dien dag hadden zijne buitendien licht prikkelbare zenuwen ten hevigste geschokt - fantasie en wezenlijkheid dwarlden in zijn geest dooreen - zich zijne handeling nagenoeg onbewust zonk hij aan Ella's voeten op de knieën met de woorden:

‘Ach! Ella, Ella, ik ben grenzeloos ongelukkig!’

Het jonge meisje was onthutst een stap teruggeweken, maar reeds in het volgende oogenblik overtoog eene schemering van het innigste geluk haar aangezicht. Licht raakten Ella's handen het blonde hoofd van den jongen man aan.

‘Max..... om Godswil!..... wat is er gebeurd?’

‘Iets vreeselijks, Ella, iets vreeselijks, waarvan ik de herinnering slechts hier vergeten kan - ik moet voort; uit het huis mijns ooms ben ik verdreven; men moet mij schuwen als een melaatsche indien ik de daad gepleegd had, waarvan men mij beschuldigt. - Ella..... zij zeggen, dat ik een dief ben!’

‘Een dief!’ - Had men haar zelve van de zwartste misdaad beschuldigd, dan zou de uitroep, welke Ella von Walters lippen ontsnapte, niet getrouwer de verontwaardiging hebben kunnen uitdrukken, welke haar vervulde.

‘Ella,’ ging de jonkman smeekend voort, ‘onlangs zegdet gij tot mij: “Ik vertrouw u!” ‘Bij deze woorden, die als een hemelsch licht mijn levenspad verhelderen: ik ben onschuldig! - Ik zal u alles verhalen, en laat mij dan nog eenmaal die woorden vernemen, die mij ver van hier verwijderd in vreemde oorden aansporen zullen in mijn rusteloos streven mij u immer waardig te toonen, - zeg dan nog eenmaal: “Ik vertrouw u.”’

‘Spreek op, alles wil ik hooren,’ riep Ella, ‘maar sta op. - Och! ik duldde dat gij in deze houding....’

Ella was diep geschokt. Hare hand zocht de leuning van een stoel, om er op te steunen. En nu verhaalde Max, tegenover haar staande, van dien dag af, dat de oom in de ziekekamer zijner moeder verschenen was tot op het uur, dat hij, als een eerlooze dief gebrandmerkt, der vertwijfeling ter prooi, het huis zijns ooms verlaten had. ‘En thans ben ik tot u gekomen,’ besloot hij, ‘tot uwen vader die vriendelijk en goed voor mij was gelijk niemand anders; in zijne hand wil ik mijn lot leggen, hij zal den smeekende niet terugstooten; hij, wiens heldere blik tot in het hart dringt, zal in het mijne lezen....’

‘Hij heeft gelezen!’

Het voorhangsel scheidde zich - in elegant gezelschapscostuum, een ordeteeken op de borst, stond de consul von Walter op den dorpel.

Verrast richtte de jongeling zijne oogen op de ridderlijke figuur, blozend snelde Ella op haren vader toe: ‘O! trek u mijner aan, gij zijt zoo goed - hij is ontwijfelbaar onschuldig!’

De consul wierp een langen onderzoekenden blik op het gelaat zijner dochter; zonder haar te antwoorden trad hij op Max toe.

‘Hoor mij aan, jong mensch?’ sprak hij zeer ernstig. ‘Gij hebt geen roeping tot koopman, maar ontegenzeggelijk aanleg tot schilderen. Max, uwe teekeningen, uwe schetsen, hoe onvolledig zij ook zijn mogen, droegen de goedkeuring weg van beroemde meesters, wien ik ze voorlegde. Gij hebt geen thuis meer. Welnu! zoek een onderkomen in den tempel der ware kunst; wie haar trouw dienen kan, diens geweten kan door geen misdaad gedrukt zijn. Reeds morgen moet gij voort naar Munchen - dan naar Italië, - ik zorg voor alles. Dikwijls heb ik met uw oom over onze grondbeginselen gestreden, thans zal de theorie door de praktijk bevestigd worden. Wat gij van Thomas Hoveling zegt, kan ik zeer goed aannemen; er kwam mij toch reeds zoo menig gerucht ter oore; zijn voorkomen bevalt mij niet. Gij echter zult mij eer aandoen - gij zult uw oom bewijzen, dat de geest zich niet aan boeien laat leggen en, in staat gesteld zijn aandrift te volgen, zich tot veel edeler doeleinden kan ontwikkelen. Van heden af blijft gij voor hem verdwenen - tot het tijdstip gekomen is, waarop gij hem met het bewustzijn onder de oogen kunt treden, een grooten naam te hebben verworven. Wat den diefstal aangaat, ik zal in liet geheim nazoekingen in het werk stellen om de schuldigen te ontmaskeren, al huiver ik ook bij de gedachte wie daaraan deelnam, wie in uw koffers geld en sleutels verborg. Laat nog heden uit het huis van Hoveling halen wat eenige waarde voor u heeft; morgen vertrekt een mijner schepen naar Australië; voor uw oom reist gij daarmede af tot aan de plaats zijner bestemming, in wezenlijkheid echter stapt te Cuxhaven aan land. En daar nu deze ernstige zaak geregeld is, moet de opgeruimdheid weer tot haar recht komen; de bediende zal u naar een logeerkamer voeren, waar gij rust en verkwikking zult vinden. Wij voor ons willen ons echter aan geen onbeleefdheid schuldig maken, uwe dansers wachten, Ella. Neem afscheid van mijne dochter, Max, - het kan lang duren, eer gij haar in dit leven weer ontmoet.’

De beide jonge lieden stonden elkander tegenover, hunne handen waren ineengestrengeld, hun mond bleef stom - des te welsprekender waren hunne oogen en beiden verstonden elkander in hun hart.

De consul blikte zeer ernstig, maar niet onvriendelijk.

Buiten in het rijtuig, dat nu in galop voortrolde om den verloren tijd in te halen, trok hij Ella tot zich, dicht, zeer dicht aan zijn hart.

‘Mijn kind,’ sprak hij zacht met weeke stem, ‘mijn schrander, goed kind, ik kan op u vertrouwen! Hoed u, hersenschimmen voor wezenlijkheid aan te zien, kunstmatige gevoelens, u zelve misleidend, in eigen boezem aan te kweeken - vreeselijke teleurstelling volgt vroeg of laat. Ella, gij bezit geene moederlijke vriendin die u kan raden, bij wie gij uw hart kunt uitstorten; wat er echter ook moge gebeuren - hebt gij ooit behoefte aan eene ziel, die met u gevoelen en u verstaan kan, bedenk dan, dat uw vader zonder vooroordeelen is en niets wil dan uw geluk, mijn kind, uw tijdelijk en eeuwig geluk.’

Vast klemde de dochter zich aan den vader, hij voelde hare tranen op zijne handen druppelen.

VII.

In gepeinzen verzonken, met het hoofd in de hand geleund, zat de heer Thomas Hoveling op zijn kantoor voor zijn schrijftafel. Ongeopende brieven lagen voor hem; tegen zijne gewoonte had hij ze niet opengebroken. Er scheen iets veranderd in den man in de drie weken, sedert hij den zoon zijner zuster onder de schandelijke verdenking van diefstal uit zijn huis gestooten had.

Des anderen daags had hij wegens Max een langdurig onderhoud met den consul von Walter, zijn langjarigen handelsvriend, die hem meedeelde, dat hij zich den jongen man aangetrokken en hem overtocht op een zijner schepen naar Australië verleend had. De consul had hem zijn twijfel aan de schuld van den jonkmand niet verheeld, van gemeene kuiperijen gesproken en een toespeling gemaakt op stille maar des te diepere waters, eene toespeling, welke Hoveling, die haar zeer goed begreep, ten hoogste ergerde. In onmin waren de beide mannen gescheiden, en Thomas Hoveling had aan zijn huisgenooten last gegeven, nooit meer den naam van zijn ontaarden neef te noemen.

En toch, was het een toovermacht, was het zwakte van den gevorderden leeftijd, toch vermocht slechts zeer inspannende arbeid en menigmaal gelijk heden ook zelfs deze niet de beeltenis zijns neefs en de herinnering aan hem uit den geest van den oom te verbannen. Gerechtigheid was steeds de spreuk van het huis Hoveling in handels- zoowel als in particuliere zaken geweest; - ware hij, de chef van het huis, nu eens voor de eerste maal doof geweest voor hare stem, door aan de lastertongen van den haat, den nijd te spoedig geloof te schenken!...

Maar neen, waren deze tongen niet die van beproefde menschen - Juffrouw Betty, de trouwe huishoudster, Wilhelm, den zoon des huizes, opgevoed in aartsvaderlijke eenvoud en gestrengheid - konden zij, verbonden met elkander, een ontzettend spel drijven met het heiligste wat er voor hem bestond, met de eer?

Het kon niet zijn. Hij moest hen gelooven. Men had gewaagd tot zelfs Wilhelm te belasteren - hij was hem nagegaan, als hij des avonds het huis verliet, en gerustgesteld teruggekeerd: de voorgewende bezoeken van den koopmanszoon, waarvan Max gesproken had, beperkten zich tot een eenvoudige wandeling of het bezoek van een koffiehuis, waar de voornaamsten der stad bijeen kwamen. Arme misleide man, die niet wist dat de voorzichtigheid en het vermoeden bespied te worden, Wilhelms stappen leidden. En nochtans wilde de herinnering niet wijken; als een spottende kwelgeest vertoonde zij zich aan den ernstigen koopman en hield hem Max' beeltenis voor oogen; hij zag den jongeling bleek en ontdaan aan zijne voeten, hem bezweerende, hem den laatsten onteerenden smaad te besparen. Kon de schuld zóó opzien, kon de misdaad zóó spreken?

Hij stond op en begaf zich naar het hoofdkantoor. Alles ging hier zijn gewonen gang; elk spoor van den inbraak was natuurlijk lang uitgewischt; de policie, die zich bijna ongeroepen in de zaak mengde, had geen dader kunnen ontdekken en zette het onderzoek lusteloos voort, daar er van den kant des bestolenen geen aandrang plaats had.

Hoveling zag zijn zoon, door makelaars omgeven, ieverig sprekende, van top tot teen den koopman bij uitnemendheid - en toch kon deze aanblik niet gelijk vroeger zijn vaderhart verblijden. Hij keerde zich om en verliet het vertrek om zich naar boven te begeven; nooit was hem dat onder den kantoortijd gebeurd en juffrouw Betty, die hij in de huiskamer aantrof, ontstelde niet weinig, door haar heer voor den

spiegel verrast te worden die juist haar gelaat, met een nieuwe, lichtroode muts getooid, weerkaatste.

‘Zoo, zoo, juffrouw Betty, op uwe jaren nog zoo ijdel?’

De vraag van den koopman moest schertsend klinken, maar er schemerde toch een zeker misnoegen in door, hetwelk aan mejuffrouw Betty niet ontging.

De waardige dame beet zich op de lippen.

‘Het is niet om mijzelve,’ zeide zij verontschuldigend; ‘maar mijn petekind viert bruiloft en heeft mij voor het feest deze muts geschonken; ik overlegde juist bij mij zelve, of zulk een opschik misschien niet te opzichtig, te jeugdig zou staan in mijne positie.....’

‘Goed, goed, het was slechts een opmerking,’ dus brak de heer Hoveling haar woordenvloed af, ‘iets anders voert mij herwaarts. Weinige dagen geleden verzocht gij mij, de zaak in kinderspeelgoed in de Nieuwstad, welke uw neef voornemens was over te nemen, eens te gaan bezichtigen en de boeken na te zien; wilt gij mij daarheen vergezellen?’

‘Met veel genoegen, mijnheer Hoveling,’ riep de huishoudster uit; ‘wat zijt gij toch goed! Ja, ik ben van harte blijde, dat alles weer is gelijk voorheen - vóór die slechte knaap.....’

VOOR DE KIEZING, NAAR ALEXANDER HOMO.

Een toornige blik van den koopman sloot de praatzieke vrouw den mond. ‘Ik heb u reeds gezegd, dat ik niet smadelijk van mijn neef wil hooren spreken,’ merkte hij kortaf aan; ‘ik geloof, dat gij mij verstaan hebt.’

‘Wel zeker, wel zeker! mijnheer Hoveling, het zal niet meer gebeuren.’

‘Buitendien voert mij nog een andere aangelegenheid in die buurt,’ ging Hoveling voort. ‘Dezen morgen kwam mij een kaartje in de hand, dat de naam en de woning van een zekeren Harting draagt; Max sprak van hem in de vereerendste uitdrukkingen, ik wil dezen man leeren kennen. Ik had het vroeger moeten doen, want voor God en

de menschen ben ik verplicht, ieder spoor na te zoeken dat mij van de schuld mijns neefs kan overtuigen en

mij de rust hergeeft of mijn vermoeden versterkt, dat ik te voorbarig.....'

'Maar, mijnheer Hoveling,' riep juffrouw Betty onthutst uit, 'ik herken u niet; vroeger zoo pal als een rots in zee en nu twijfelend en ontevreden met u zelven. Waartoe dit bezoek? Wilt gij u nog meer opwinden? En zoo midden in den kantoortijd; - als gij dit bezoek eens aan mijnheer Wilhelm overliet.....'

'Wilt gij u aankleeden om mij te begeleiden, of moet ik alleen gaan?' vroeg de koopman in plaats van te antwoorden.

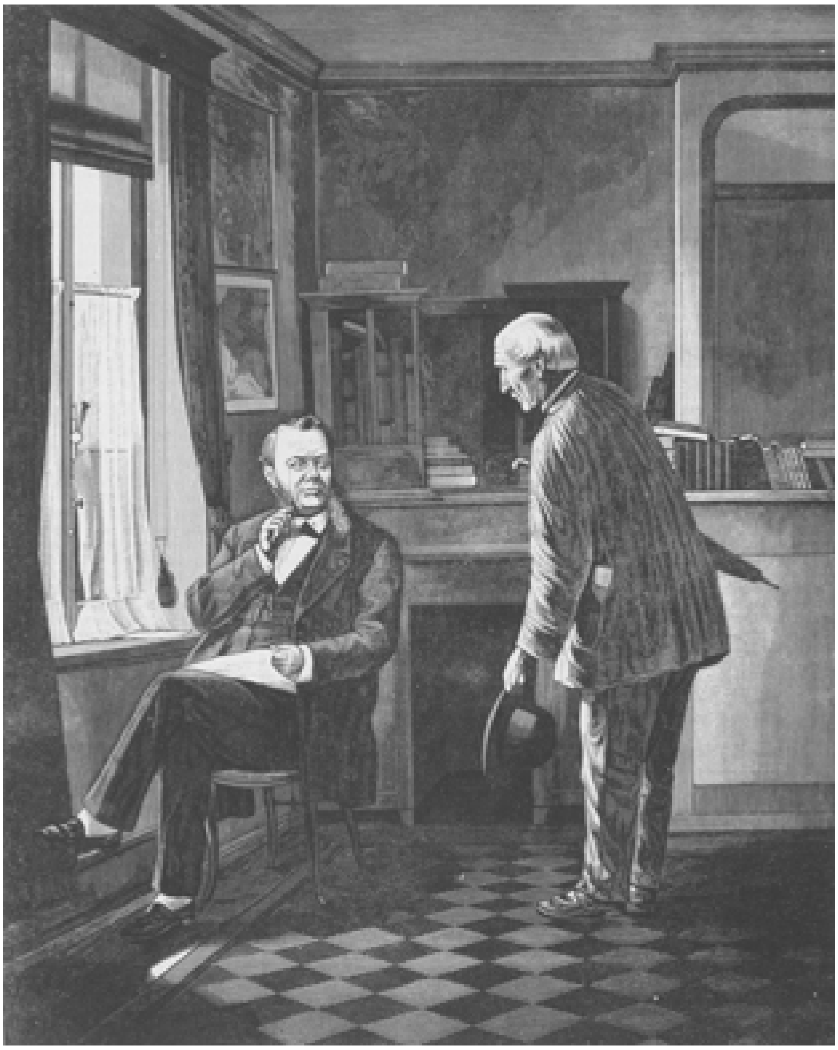

NA DE KIEZING, NAAR ALEXANDER HOMO.

'Lieve hemel! mijnheer Hoveling, ik maak mij reeds gereed,' riep juffrouw Betty haastig; 'gij zijt tegenwoordig ook zoo spoedig boos - het zal een groote eer voor mij zijn.....'

Zij verdween uit de kamer, waarin Thomas Hoveling met groote schreden op en neer ging. 'Ik moet weten wie deze Harting is,' zegde hij bij zich zelven. 'De man moet mij te woord staan; ik zal hem uithooren. Hij kent mij niet en zal dus rondweg voor zijn gevoelen uitkomen.'

Hij nam stok en hoed en maakte zich gereed om uit te gaan. Ook het toilet van juffrouw Betty was spoedig gemaakt; een donker kleed, een donkere mantel en een groote fluweelen hoed gaven haar het aanzien van een welgestelde burgervrouw.

Zij hadden de Nieuwstad bereikt. Met zijne

gewone omzichtigheid deed de heer Hoveling zich omtrent de aan te koopen zaak onderrichten en bevool de overname daarvan met gerustheid aan den neef zijner huishoudster aan. Daarna begaven zij zich naar den heer Harting, die gelijk wij weten bij den heer Christiaan Winkelman inwoonde.

(*Wordt vervolgd.*)

Evangeline.
Door Henry Wadsworth Longfellow.
(*Vervolg.*)

IV.

Heerlijk is het beeld van dien ouden notaris, nog recht van leest, maar wien 'de vlokken van zilveren hair, als de zilveren vloszij der maïs' op de schouders golfden, en wiens oog achter den hoornen bril: 'van wijsheid' blonk. Hij was kinderlijk van hart, vriend van kinderen, wien hij de legenden van het dorp en van het vroegere vaderland vertelde. Kalm, betrouwend en rustig was hij als hij sprak over de bedreigingen der Engelschen, wel verschillend van den smid, die geen betrouwen had in de nieuwe meesters.

Doch hij, Le Blanc, zag hooger en wist dat er een rechtvaardige God was, die op tijd Zijne straffende hand deed gevoelen en de onschuld glansrijk uitschijnen. Dáárom vertelde hij den smid van het koperen beeld der gerechtigheid, dat in eene stad der oudheid was opgericht en waarin de vogelen nestelden. Nu werd er in die stad een kostbaar kleinood gestolen; eene nederige dienstmeid werd van den diefstal verdacht en tot den strop verwezen; doch toen haar onschuldige geest ten hemel gestegen was, berstte boven de stad een woedend orkaan los; bliksems sloegen het beeld aan stukken en wierpen de schalen der gerechtigheid naar beneden en in de holten van een dezer schalen, in het nest eener ekster, vond men tusschen strooi en veeren, het lang vermistte kleinood...

De onschuld was gewroken!

De smid zweeg en

> Even zoo als in den winter de damp
> op de ruiten tot ijs vriest,
> Waren nu al zijne gedachten
> in lijnen geteekend op 't voorhoofd.

De acte van huwelijk werd geteekend en men dacht niet meer aan de engelsche verdrukkers. Toen het negen sloeg en allen waren weggegaan, verviel de hoeve in rust, en lieflijk was het kamerken van Evangeline, in 't welk de zuivere maneschijn zijne stralen wierp, maar nog lieflijker was het omdat het meisje zoo gelukkig was. Had zij geweten dat ginds omleeg in den boogert, haar verloofde de oogen naar het vensterke ophief!...

V.

Den volgenden dag was het feest in Grand-Pré, ten gevolge der verloving; doch vooral in den boogert van Benedict Lafontaine, waar Michel, de speelman, met zijn vroolijk wezen, de snaren klinken deed en de maat klopte met zijnen holleblok, terwijl de vlugge paartjes vroolijk dansten.

Eensklaps roffelde de trom en riep de mannen bijeen in de kerk; doch de vrouwen bleven wachten op het kerkhof, want de wacht, van de engelsche schepen gekomen, sloot de deur toen de mannen binnen waren - en dáár verkondigde men in naam van den koning, dat alle goed was aangeslagen, dat alle bewoners van Grand-Pré gevangenen waren en zij naar elders zouden vervoerd worden.

Dat bericht viel tusschen de menigte gelijk een doodelijke slag van den hagel in 't koren en in de ruiten; een slag, die 't zonlicht bluscht, het riet van de daken wervelend rondslingert; 't loeiende vee van angst vluchten doet, terwijl het angstig hollend zijne schutting tot splinters slaat. Eene poos hadden de boeren in stomme verbazing verzonken gestaan, en dan was een gehuil van toorn en weedom uit hunne kloeke borsten opgestegen.

Tevergeefs wilden zij naar buiten. De vervloeking weergalmde in 't huis des gebeds, en boven allen verhief zich met woede Basile, de hoefsmid; doch de priester kwam op de trappen des altaars en bracht de dreigenden en vloekenden tot bedaren. Hij wees op den lijdenden Zaligmaker aan het kruis, die eenmaal bad: ‘Vader, vergeef het hun,’ en allen baden eindelijk snikkend mee het ‘Vader, vergeef het hun!’ en toen kwam het uur van de vespers, de kaarsen bestraalden het altaar en men bad deemoedig en onderworpen het ‘Ave Maria.’

Intusschen wachtte Evangeline haar vader aan het avondmaal. Niemand kwam en het meisje ging naar de kerk en rondspiedende, riep zij sidderend: ‘Gabriel!’

doch er kwam uit de graven der dooden,
Noch uit het somberder graf
van de levenden, teeken noch antwoord.

Langzaam keerde zij weer naar de hoeve terug; het vuur van den haard was uitgedoofd en in de halve duisternis spookten schrikgestalten. 's Nachts alleen in haar kamerke, luisterde zij naar het kletteren van den regen en zag zij den bliksem vallen op het verwelkende loof van den treurwilg voor haar venster,

en de donder verkondde
Haar dat God in den hemel
de wereld regeert, die Hij voortbracht.
Toen stond helder het verhaal
Van des Hemels gerechtigheid voor haar.

VI.

Vier dagen later voerden 's morgens vroeg de Acadische vrouwen den huisraad naar het zeestrand. De trek-os trok den wagen en de bannelingen wierpen nog een laatsten blik op hunne verbeurd verklaarde woning.

Op den oever lag, in wilde mengeling, de aangevoerde huisraad, toen de trom weer geroerd en de kerkdeur ontsloten werd. Weenend kwamen de mannen buiten en traden het pad op dat naar den oever leidt. De jeugd ging vooruit maar allen zongen een hymne tot het H. Hart, smeekend om geduld, onderwerping en sterkte, en zelfs

de vogelen, in den zonneschijn en boven hunne hoofden, zongen mede, ‘als ruischten er stemmen van geesten, lang reeds de aarde ontvloden, en nu met hun hulpe de bannelingen omzwevend.’

Halverwege het strand wachtte Evangeline. Gabriel's bleek gelaat trof haar en zij weende nu ook, legde het lokkig hoofd tegen zijnen schouder en sprak hem woorden van troost toe. Haar vader trad nader. Wat was hij veranderd! Zij sloot hem in haar armen en fluisterde woorden van liefde.

De booten voeren af en aan; men lette niet op wie weggevoerd werd; vrouwen waren gescheiden van hunne mans, kinderen strekten op het strand de armkens naar hunne wegvarende moeders uit. Gabriël en Basile waren op twee verschillende vaartuigen en op het strand dwaalde nog Evangeline met haren vader in wanhoop.

En toen het avond geworden was, verliet het vee in Grand-Pré de weiden en stond loeiend voor het hekken, vruchteloos wachtend naar de stem en de hand der melkster.

Stilte suisde in de straten;
    geen klepel die 't Angelus klepte;
Weg was de blauwende wolk op de daken
    en 't licht in de vensters.

Aan 't strand legerden de bannelingen bij de vuren, en de priester ging rond troost brengend, zooals hij eens deed te Grand-Pré, en zoo stond hij diep bewogen stil bij den ouden pachter, legde de hand op het lokkig hoofd van 't meisje, hief den weenenden blik tot de sterren, die ginds boven hunne hoofden glansten, ontoegankelijk voor het lijden der aarde - en

Toen zat hij zwijgend naast haar
    en zij schreiden te samen in stilte.

VII

Eensklaps steeg een verschrikkelijke vuurgloed boven de daken van het dorpken op; zuilen van rook, met flitsende vlammen vereenigd, verhieven zich, en toen de wind de rookwolken wegjoeg en de vlam alleen meester was, zag men den brand en allen jammerden: ‘Ach, nooit zien wij ze weer, onze huizen!’

Luide begonnen op eens
    de hanen der hoeven te kraaien,
Wanende dat nu de daagraad aanbrak.

Een donderend gerucht steeg op toen ‘de paarden en rundren stallen en kooien verbraken en hollende stoven zij de wei door.’ De oude man zag en hoorde 't en stortte roerloos van zijnen stoel... De priester beurde het hoofd van den doode op, en naast hem zonk het meisje bewusteloos op de knieën.

Aan den oever der zee graafde men een graf, in de hoop den doode later op gewijden grond te kunnen neerleggen.

En als de stem van den priester
    het Requiem las voor den doode,
Hoor! met een treurigen klank,
    als de stem van een groote gemeente,
Antwoordde plechtig de zee

en mengde 't gebruisch in den lijkdienst.

VIII.

In den tweeden zang zijn wij vele jaren ouder; de Acadiërs zijn wijd en zijd verstrooid. Zij zwerven rond aan de bevroren meiren van 't noorden, gelijk in de heete Savanaas. Evangeline dwaalt om, zoekend heur Gabriël en daar waar zij kwam, was hij jaren geleden gezien; doch nu vernam zij: hij was met Basile, den hoefsmid, naar de verre prairieën getogen en *coureurs des bois* waren zij geworden.

Doch waarom hem gevolgd, lief meisje, waarom uw hand niet gegeven aan Tiste Le Blanc, den zoon van den notaris, die u al zoo ‘eindloos lang’ bemind heeft? En zij antwoorde:

Neen, ik kan niet; waarhenen
mijn harte gegaan is, daar volgt ook
Onafscheidelijk mijn hand het
en nergens anders - geloof mij.

De priester gaf haar gelijk en zegde zalvend:

.....zwijg toch
Van eene verstorvene liefde:
de liefde kan nimmer versterven.....
Wat aan de bronne is ontvloeid
vloeit weder terug naar de bronne.
Oefen geduld, en vervul gij uwe taak
die het werk is der liefde.
Lijden en zwijgen is schoon
en zwijgend te dulden is godlijk!
Vaar met uw arbeid van liefde
dan voort, tot uw hart is gelouterd
Krachtiger, reiner, volmaakter
voor 't rijk der heemlen.

Die taal bemoedigde Evangeline en zij dwaalde voort en voort, en jaren en jaren.

IX.

Wij vinden haar weêr op een vaartuig, dat, zinkens toe vol, door Acadische roeiers voortgestuwd, de wateren van den Mississipi doorkliefde; zij gingen, de arme ballingen, door eigen rampen en hetzelfde geloof vereenigd, een nieuw vaderland zoeken in Oplousas prairieën. Met hen was de oude pastoor.

Bij dage dreven zij voort in de weelderige

natuur, waar het eeuwig zomer is, waar de bloeiende en sappige vruchten rijpten, waar de breede cipressen en palmen hun koel lommer verspreidden. Heerlijke natuur, door den dichter met al de rijke kleuren van zijn goddelijk palet, geschilderd!

In al die zwerftochten was de dochter des pachters onvermoeid, want zij zag immer een visioen dat oprees voor haar oogen, een geest die, vooral als de maan haar zacht licht uitgoot, haar wenkte.

Gabriël had voor heur geest
gezweefd door dees scheemrende bogen,
En al nader en nader
bracht telkens hem ieder riemslag.

Op de plecht van de boot stond een roeier die den horen blies, als een teeken voor anderen, die even als zij te middernacht langs de wateren dreven. De toon klonk en herklonk en gaf tongen aan het boschland; honderden echo's stierven weg op het watervlak, in de bosschen, op den oever; doch geen stemme antwoordde. Soms zong ook des nachts het bootsvolk de liederen van Acadië....

Eindelijk lagen voor hen de meiren van Atchafalaya, 't land der blanke lelies, der lotus met gouden kroone, der magnolia-bloesems en rozen - en onder de zilverige wilgen van Wachita werd eindelijk de dregge uitgeworpen en legden de ballingen zich moei en mat op het gras te rusten - en ook Evangeline sliep.

(*Wordt vervolgd.*)

Barrikaden.

De eerste en eigenlijke barrikaden werden te Parijs opgeworpen den 12 mei 1588. Binnen zes jaar zal men dus het driehonderdjarig bestaan van die oproerbatterijen kunnen vieren! Wel vroeger had het volk zich in de straten verdedigd; doch de barrikaden van 1588 waren er, die uit steenen, vaten met mest en aarde gevuld, houten voorwerpen enz. werden bijeengebracht en door schutters verdedigd waren.

De *ligue,* aan welker hoofd de hertog van Guise stond, wierp de eerste barrikade op, en in de verdere straatoorlogen speelden zij eene min of meer geduchte rol, niet alleen te Parijs, maar ook in andere steden van Europa.

In later tijd, in 1830, kwamen de *professeurs de barricades* voor den dag en leerden aan het volk hoe zij die geduchte straatbatterijen moesten opwerpen, om niet oogenblikkelijk overrompeld en vernield te worden.

Tijdens de omwenteling van 1830 kon men geen honderd stappen gaan in de straten van Parijs, of men stiet op eene barrikade. Op 31 juli had men 125.000 meters kasseien opgebroken, om 4055 barrikaden in verschillende punten der stad op te richten. Alles wat men vond, de boomen der boulevards, voer- en rijtuigen, huisraad en gereedschap, diende om barrikaden op te werpen.

Men rekende 20.000 fr. voor schade aan de lantarens alleen toegebracht. De algemeene schade aan straatkasscien en lantarens beliep 270.000 fr. In 1848 was de rol der barrikaden niet minder groot, de schade en de menschelijke offers zelfs nog grooter en in de bloedige *commune* overtrof de barrikaden-oorlog in nadeel al zijne voorgangers.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg*.)

III.

In den avond van den dag waarop René Morlant in de bouwvallen van Beersel bijna vermoord geworden was, liep een man in een wijden overjas met opgezetten kraag, het hoofd gedekt met een muts met breeden visier, den hals omwonden met een doek, met korte tusschenpoozen een der armoedige en nauwe straten op en af, die de *rue Haute* van de *rue des Tanneurs* scheiden.

Alles teekende in hem besluiteloosheid en bekommering.

Van tijd tot tijd bleef hij voor een huis van een armoedig uiterlijk stilstaan, als wilde hij er binnengaan; daarop loerde hij links en rechts en ging ten slotte voorbij, om na eenige oogenblikken hetzelfde spel opnieuw te beginnen.

Nadat alle verkeer eindelijk gehel opgehouden had, waagde hij het, na nogmaals een poos geaarzeld te hebben, om aan de deur te kloppen van het huis, waarvan wij gesproken hebben.

‘De heer Malescot is immers thuis?’ vroeg hij aan de vrouw die hem kwam openmaken.

‘Ja, mijnheer, reeds sedert lang.’

San Marco, want deze was de bezoeker, sloop een kleinen trap op en stond op het portaal van de tweede verdieping gekomen tegenover Vital Malescot, die in zijne hemdsmouwen met een brandende lamp op hem wachtte.

‘Ik wachtte u,’ sprak de ex galeiboef, ‘ga binnen.’

En hij voerde zijn bezoeker in een zeer klein, maar tamelijk zindelijk kamerke.

‘Zijn de naburige vertrekken nog altijd onbewoond?’ vroeg de Italiaan.

‘Ja, wij kunnen op ons gemak praten, geen kat kan ons beluisteren, dat verzeker ik u.’

‘Welnu!’ sprak San Marco, terwijl hij zijn muts en zijn doek aflegde, ‘ik moet beginnen met u te zeggen, dat gij een domkop en een onhandige zijt!’

‘Wat! wat!’ riep Vital Malescot uit, die ongetwijfeld zulk een toespraak niet verwacht had; ‘wat beteekent die aardigheid? In alle gevallen is zij niet bijzonder geestig.’

‘Ongelukkige, weet ge dan niet dat de toeleg mislukt is..... dat hij nog leeft..... Uwe onhandigheid, uw gebrek aan voorzichtigheid, uw lafhartigheid hebben alles bedorven...

‘Nog levend!..... Drommels! zijt gij er zeker van, signor?’

‘Gij, die er voorheen zoovelen te Parijs hebt doodgeschoten en zien doodschieten, gij hebt het *genadeschot* vergeten..... gij zijt gevlucht, ongetwijfeld van angst uit alle poriën zweetende. Helaas! ik heb mij tot den verkeerde gewend, gij waart de rechte man niet.....’

‘Gij roert daar een zeer stoute taal, meester,’ viel de booswicht hem op dreigenden toon in de rede; ‘maar wij zullen later daarop terugkomen... Ik ben te verlangend iets meer van de zaak te vernemen. Gij beweert dat de man niet dood is; hoe weet gij dat?’

‘Begrijpt gij dan niet, dat ik niet in gebreke kon blijven mij naar de plek van den aanslag zelve te begeven... Daar heb ik alles vernomen.’

‘Welnu, wat? Wat ligt er in dat *alles* opgesloten?’

‘Ik heb vernomen dat een boer had hooren schieten en hij terstond was komen toesnellen; dat gij u met hem alleen bevonden hebt op het eenzame binnenplein..... Gij hadt nog verscheidene kogels en nochtans hebt gij de vlucht genomen, wel kunnende gissen dat hij nasporingen in het werk zou stellen en noodzakelijk...’

‘Aha! gij zoudt verlangd hebben, dat ik den boer ook naar de andere wereld had geholpen. Dank u wel! een was genoeg! Daarbij achtte ik den advocaat morsdood en ik moest op mijne veiligheid bedacht zijn. En buitendien, ik geloof nog altijd aan zijn dood tot ik bewijs heb van het tegendeel.....’

‘Ik verklaar u, dat René Morlant nog leeft. Men zegt, wel is waar, dat het slecht, zeer slecht met hem staat; maar het is een krachtige natuur, en het is te vreezen dat hij er van op komt!’

‘Verduiveld, verduiveld!’ bromde Vital Malescot op veei gematigder toon. ‘En te moeten denken dat hij mij vlak in het gelaat gezien heeft... Een begin van worsteling.... Het scheelde niet veel of ik was de dupe van de grap geweest..... Voor geen zesmaal grootere som zou ik dan ook zulk een aanslag opnieuw ondernemen. Hoe het ook zij, ik heb gedaan wat ik kon, maar de mensch wikt en.....’

‘Om kort te gaan,’ hernam Luigi, ‘ik ben gekomen om u drie dingen mee te deelen: eerstens, wat gij zoo even vernomen hebt; tweedens, dat er geen reden bestaat om u de tweede helft van de bedongen som uit te betalen, voor het oogenblik ten minste... is dit niet billijk?’

‘Zeer billijk! indien ten minste hetgeen gij zegt waar is.’

‘Derdens,’ ging de Italiaan voort, ‘om u aan te raden een groote voorzichtigheid in acht te nemen en u zelfs in veiligheid te stellen, indien degene, dien ge zoo dom gemist hebt, weer op de been mocht geraken.’

‘Signor,’ merkte de Parijzenaar spottend aan, ‘hartelijk dank voor de eerste van de bedoelde meedeelingen. Wat de door de voorzichtigheid ingegeven wenken betreft, geloof mij, die kan ik missen; maar ik wil natuurlijk op de hoogte blijven van den gezondheidstoestand van den man, die u in den weg was. Gij behoort tot zijn stand en zult derhalve gemakkelijk...’

‘Wees gerust; maar hier kom ik niet terug; wij moeten een andere plaats van bijeenkomst zoeken.’

‘Begrepen... Tot uw dienst.’

Na dit laatste punt geregeld te hebben, scheidden de beide waardige bondgenooten.

Wij moeten hier ter loops eenige omstandigheden vermelden, welke aan het hierboven beschreven onderhoud voorafgegaan waren.

In den morgen van dien dag had de Italiaan het huis van mevrouw de Trenoy verlaten met een wijden overjas op den arm en zich naar het Kamerenbosch begeven, waar hij in een kreupelboschje verscholen spoedig alles had afgelegd wat hem dat engelsche voorkomen gaf, hetwelk zijne hospita en zelfs René Morlant misleid had; daarop weder San Marco geworden, was hij naar het hotel teruggekeerd, dat hij daags te voren verlaten had en zich daar als gewoonlijk gekleed, behalve dat hij zijn ronden hoed door een muts vervangen had.

Zoo had hij zich naar Beersel begeven en hebben wij hem aangetroffen bij het werktuig, door hem en Donation gekozen voor de uitvoering van het schandelijke plan, dat zij opgevat hadden.

Wij behoeven niet te zeggen, dat hij, alvorens naar Vital Malescot te gaan, reeds een onderhoud gehad had met den burggraaf de Monaville, wien hij medegedeeld had, dat René Morlant nog leefde..... Maar deze slechte tijding werd verzacht door de bijvoeging, dat de geneesheeren hem verloren verklaard hadden.

‘En de justicie,’ had terstond de echtgenoot van Pauline Desherbiers gevraagd, ‘was zij er reeds op het oogenblik, dat gij de plaats verliet?’

‘Och! daarover behoeven wij ons niet te bekommeren, zij zal evenmin aan Malescot denken als aan Mahomed den profeet. Indien de advocaat sterft, zal men geloof slaan aan het sprookje van het tweegevecht zonder getuigen, waarvan het gerucht zoo van pas verspreid werd en blijft hij in het leven..... welnu! dan zullen wij zien! Laat ons dus niet door dwaze bekommeringen onze wreede teleurstelling nog verergeren.’

In de daaraanvolgende dagen hadden Donatien en San Marco zamen talrijke bijeenkomsten, waarvan gelijk men wel begrijpen kan, René Morlant gestaag het hoofdonderwerp was. - Zijn terugkeer naar Brussel had hen geheel uit het veid geslagen, want het was een bewijs, dat de gekwetste bepaald buiten alle gevaar was.

Het is in dien tusschentijd dat de ziekte van Pauline een onrustbarend karakter had aangenomen; maar haar echtgenoot scheen zich hierover weinig te bekommeren, zoo zeer hield de zaak van den advocaat zijn aandacht geboeid. Na haar herstel gaf echter haar gedraging tegenover hem, hem veel stof tot nadenken, vooral toen hij vernam dat zij herhaalde malen

met hare peettante bij mevrouw de Trénoy bezoeken had afgelegd, zonder er hem iets van te zeggen. Hij nam zich dan ook stellig voor de daden en handelingen zijner vrouw voortaan nauwlettend gaê te slaan.

IV.

Op zekeren morgen, terwijl San Marco aan het ontbijt zat, meldde de kellner iemand bij hem aan, dien hij met een blijden uitroep ontving.

Het was Paul Gibraltar!

'Reeds sedert verscheidene dagen wachtte ik u,' zegde hij; 'daar, gij nu hier zijt, hebt gij mijn brief moeten ontvangen. Waarom hebt gij zoo lang getalmd om aan mijne oproeping gehoor te geven?'

'Waarom?' antwoordde met een somber voorkomen en een holle stem de ex-colonel der Commune, 'waarom?..... Gij ziet in mij een mensch, die hoe langer hoe meer door het noodlot vervolgd wordt.....'

'Wat is u dan overkomen? Gij maakt mij ongerust.'

'Tegenspoeden..... Er blijven mij geen vijftig franken over van de tien duizend, die papa Desherbiers losgelaten heeft.....'

'Och kom!'

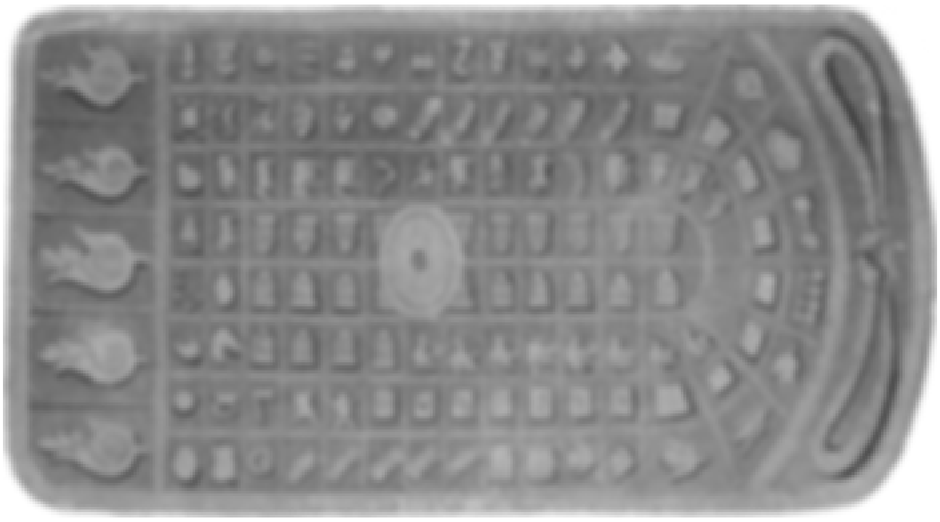

DE PHRABAT.

'Ik moet u bekennen,' ging Gibraltar voort, 'dat de aap reeds duchtig vermagerd was toen ik te Brussel ben aangekomen.... Ik had te Londen zoo ongelukkig gespeeld, dat ik nog slechts een vijfde van de som over had..... Dit heeft mij de boorden van den Theems doen verlaten om naar die van de Senne terug te keeren. Ik had waarlijk deugdzame voornemens gemaakt..... lach niet, gij kunt mij gelooven. Ik was van plan bezigheid te zoeken en dan den grootpapa der echtgenoote van uw burggraaf met rust te laten; maar eergisteren werd ik gewaar, dat ik bestolen ben geworden, schandelijk besto len door een vriend en broeder, die tijdens mijne afwezigheid bij mij geweest is..... Nu ga ik mij verplicht zien nogmaals aan de deur te kloppen, die zich reeds eenmaal voor mij geopend heeft. Het is onkiesch, dat erken ik, want ik had mij verbonden voor altijd België te verlaten, en ik ben er teruggekeerd; mij

verbonden om niets meer te vorderen, en ik zie mij gedwongen, onweerstaanbaar gedwongen.....'

'En als papa Desherbiers weigert?'

'Komaan! dat is het niet wat mij weerhoudt, het is een gewetensbezwaar..... Maar ik hoop, dat ik er in zal gelukken mljn geweten reden te doen verstaan.'

'Gij spreekt met zeer vaste overtuiging, Gibraltar; komaan, wij zijn oude vrienden..... Gij moet dus in het bezit zijn van een zeer vreeselijk geheim betreffende die familie..... Deel mij alles mede; gij weet dat ik voor alles raad weet en een geheim bewaar als het graf.'

'Ik twijfel er niet aan, maar uw akelige vergelijking is eveneens op mij van toepassing. Ik zie er nochtans volstrekt geen zwarigheid in u te zeggen, dat de Desherbiers inderdaad uwen onderdanlgen dienaar zeer ontzien moeten. Die. oude, met zijn achtenswaardig voorkomen, heeft zeer gegronde redenen om niet gaarne achterom te zien..... Wat zou het dan zijn indien de wereld..... en vooral als uw schoone burggraaf het wist?.... Och! deze is er mooi ingeloopen! Maar misschien zag hij meer naar de duiten, en bekommerde hij zich weinig over de bron, waaruit zij kwamen.'

San Marco scheen verbijsterd.

'Toegegeven voor den grootvader,' sprak hij; 'die zou dus niet zuiver in zijn schoenen staan, gelijk men dat noemt.... Maar Pauline, ten minste?.....

- Luister, mijn waarde, ik heb reeds te veel gezegd; gij zult niets meer te weten komen..... Alleen wanneer de oude zich weerspannig zou toonen, zie, dan zou het wat anders zijn! Dan zoudt gij mij knnnen bijspringen en daardoor tevens een grooten dienst bewijzen aan uw vriend, wiens aanzien en huiselijk geluk u ongetwijfeld zeer dierbaar zijn. Ik ga derhalve een vagen, maar beteekenisvollen brief aan den oude schrijven, om hem een plaats van bijeenkomst op te geven; en als hij aan mijn billijke eischen niet voldoet, dan zal ik eenige woorden met u daarover te spreken hebben.'

'Zeer goed! Wanneer zal ik u wederzien?'

'Na de onderhandeling, hoedanig daarvan ook de uitslag zij.'

Nauwelijks was de ex-colonel der Communards heengegaan of Donatien de Monaville trad binnen. Hij zag er neerslachtig, verbitterd uit. Hij wierp zich eerder op een stoel dan hij er op ging zitten en riep met gebalde vuisten uit:

'Luigi, weet gij wel, dat ik de hel in het hart en Satan in het hoofd heb?'

'Die bombastische woorden zijn in tegenspraak met uw mistroostig voorkomen,' merkte San Marco koel aan. 'Komaan, verklaar u nader met uw gewone juistheid en helderheid. Ik weet zeker, dat het wederom uwe vrouw geldt.'

'Juist! Mijne vermoedens zijn thans volkomen bevestigd..... Zij heeft, ik zeg niet alles, maar stellig iets en misschien veel vernomen..... Van daar die ziekte, volgens den doctor, door een hevigen zedelijken schok veroorzaakt. Welken schok nu kan zij anders ontvangen hebben dan door eenige.... eenige....'

'Laat ons zeggen lastering en verder gaan,' viel de Italiaan hem bitter in de rede. 'Maar van wien heeft zij, volgens u, kunnen vernemen, wat zij nooit had moeten weten?....'

'Gij weet dat zij mij gesproken heeft van dat boek, welks verschijning ons zoo veel ongerustheid veroorzaakt heeft. Gelukkig is het in Frankrijk niet herdrukt en daar weinig verspreid geworden. Maar René Morlant had het in zijn bezit en dat zegde ons genoeg, wat betreft zijne bedoelingen omtrent ons. Welnu, dat boek, hetwelk mijne vrouw eenvoudig in de handen gehad had, heeft zij of wel naderhand

gelezen, of de inhoud is er haar van meegedeeld; en ik herhaal het van daar haar hersenkoorts.'

'Dan zal uw positie als echtgenoot voortaan niet veel bekoorlijks voor u hebben.'

'Spotter! Ik zou er mij echter weinig van aantrekken, indien er door toeval eenige verkoeling tusschen ons ontstaan was..... maar het is een gevolg van een complot en Pauline is de medeplichtige van degenen, die mijn verderf zoeken.....'

'Och kom!'

'Het is zooals ik u zeg.... Die beide intriganten Martinpré en de Trénoy zijn werktuigen van Morlant, en zij hebben mijne vrouw met hem in kennis gebracht.'

Het gelaat van San Marco veranderde bij die woorden eensklaps van uitdrukking: het werd ernstig en bezorgd.

'Wat zegt gij daar?' riep hij uit; 'dat verandert de zaak geheel en al.'

'Luister,' hernam Donatien, 'reeds sinds verscheidene dagen ga ik al de gangen van Pauline na; zonder dat zij het vermoedt volg ik haar als haar schaduw..... Welnu, in dit oogenblik, dat ik met u spreek, is zij met hare peettante bij de Trénoy, of liever in de kamer bij dien advocaat, tegen wien wij een schandelijk verloren spel gespeeld hebben, dat naar ik vrees niet meer hervat zal kunnen worden, ten minste in langen tijd.'

'In zijne kamer? Zijt gij daar zeker van?'

'Ja, luister: ik zond iemand met een gemaakte boodschap naar René Morlant met last dien aan niemand dan aan hem zelven over te brengen. Hij is derhalve in zijne kamer toegelaten geworden..... Zij waren slechts met hun drieën, begrijpt gij?

'O! maar al te goed; maar voorshands moet gij natuurlijk niets laten blijken.'

'Dat spreekt van zelf. Ik heb mij zelfs in de laatste dagen buitengewoon voorkomend betoond.....'

'Het gevaar is onloochenbaar, maar het is niet dreigende, dunkt mij. Ik wil uwe vrouw niet beoordeelen, daar ik niet weet, wat er in haar en buiten haar is omgegaan; maal als zij wezenlijk tegen u samenspant, is dit een bewijs, dat zij geen model van een teederminnende echtgenoote is..... En toch! wat had zij u lief! Ach! het menschelijk hart is een diepe en onpeilbare afgrond! Maar dat is een zedelijk raadsel, dat wij voor het oogenblik zullen laten rusten. Laat ons nu de zaak eens van de slimste zijde beschouwen: Dus, uwe Pauline heeft alles ontdekt en hare peettante ook. Uwe bekoorlijke wederhelft heeft gewetensbezwaren, en listige kuiperijen hebben er haar toe gebracht bij den duivel te biechten te gaan, dat is te zeggen, bij Morlant. Zoo is het, niet waar? Welnu! mijn waarde, indien zij wapens tegen u heeft, moet gij er ook tegen haar hebben, en ik zal u die verschaffen.....'

'Tegen haar? tegen Pauline?'

'Ja, en vooral tegen haar grootvader..... Ik heb vandaag een bezoek gehad van Paul Gibraltar. Hij heeft zich niet stellig verklaard, maar gelijk gij u herinneren zult, gaf het gebeurde in de herberg te Waterloo ons reeds veel te denken!..... En dan die groote som aan dien Gibraltar..... Gij hebt destijds de oogen willen sluiten. Thans komt het er op aan om helder te zien en ik twijfel niet, of gij zult met een klein geldelijk offer door Gibraltar omtrent grootpapa Desherbiers en uwe echtgenoot volledig ingelicht worden. Dan zult gij voor haar kunnen treden en onbeschaamd zeggen: 'Al ware ik zelfs?.... Maar gij, wat zijt gij?..... Om kort te gaan, mijn waarde, ik houd mij overtuigd, dat die lieden een weinig stichtend verleden achter zich hebben, dat het daglicht niet goed zien mag.'

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 23]

Onze gravures.

Charles Alexandre Lachaud.

De beroemde advokaat der parijsche balie behoort wel is waar niet tot België, doch zijn naam is hier zóó zeer ingeburgerd, dat wij denken onzen lezers aangenaam te zijn met èn zijne trekken, èn een woord over zijn leven op te nemen. Zijn afsterven laat in elk geval eene groote leemte tusschen de voorname redenaars van onzen tijd.

Lachaud was den 25 februari 1818 te Treignae (Corrèze) geboren, en na de rechten gestudeerd te hebben, liet hij zich inschrijven aan de balie van Tulle. Verwonderlijk! de befaamd geworden Madame Lafarge, geboren Marie Capelle, had gezegd dat als zij ooit een advokaat noodig had, zij den jongen Lachaud zou verkiezen, wiens schitterend spreektalent haar diep getroffen had.

CHARLES ALEXANDRE LACHAUD.

Die ongelukkige wist voorzeker toen niet, dat zij weldra dat bewonderd talent tot hare verdediging zou inroepen. Toen Madame Lafarge in 1840 beschuldigd werd haren man, een *maître des forges* van Glandier, vergiftigd te hebbeu en deze beschuldiging derwijze gewicht kreeg dat de weduwe werd aangehouden, werd ook de jonge Lachaud, hij was toen twee en twintig jaar oud, met de verdediging dezer zaak belast.

De aandacht was nu algemeen op den talentvollen pleiter gevestigd; hij verbond dan ook zijnen naam aan verscheidene *Causes celèbres,* onder ander aan het proces van Marcellange. In 1844 verliet Lachaud de provincie, vestigde zich te Parijs en huwde er Mej. Ancelot, dochter van het lid der Akademie van dien naam.

Was zijne faam reeds gevestigd te Parijs, zoo als hij wellicht dacht, toen hij, na de verdediging van Madame Lafarge, zijnen naam door al de dagbladen zag herhaald

worden? Verre van daar. Lachaud werkte nog jaren vooraleer de plaats te bezetten, die hem voor de assisen van Parijs met recht toekwam.

In België kenden wij den grooten redenaar vooral, sedert hij hier voor het hot van assisen van Henegauwen, de verdediging op zich nam, in vereeniging van Mr. de Paepe, van den beschuldigden graaf de Bocarmé.

In Frankrijk was zijn naam in schier al de weerklank hebbende processen gemengd, dat van Mme Lemone, de Mercy, Troppman, en anderen niet uitgezonderd.

Een schrijver van talent zegt van hem dat hij gemakkelijk, natuurlijk en elegant sprak; zijne stem was indringend en sympathiek en oefende een wezenlijken invloed uit op den rechter en het auditorium. Lachaud stierf op zijn 63e jaar, voorzeker geen hoogen ouderdom; doch hij was een werkzame geest en had zijne gezondheid door eene onvermoeide studie aanzienlijk benadeeld.

Voor Frederiks doodkist.

Wij zijn in den aanvang dezer eeuw; Europa moest voor het wapengeweld van Napoleon I bukken. De vorsten waren op tegenweer gesteld. Pruisen, om meer dan eene reden, wilde echter een onzijdig standpunt, opzichtens den machtigen en alles overheerschenden Korsikaan, aannemen. Rusland was de groote aandrijver tot den te bieden tegenstand, doch het vermocht den ezaar niet Pruisen's terughouding te breken, toen de handelwijze van Napoleon zelven, opzichtens het niet eerbiedigen der gesloten overeenkomst, den trots van koning Frederik-Wilhelm kwam krenken.

Het fransche leger had het pruisisch grondgebied geschonden, en ofschoon de keizer dit feit, door een aan den koning gericht schrijven wilde verontschuldigen, beschouwde Frederik-Wilhelm het als eene tekortkoming aan het gegeven woord, riep zijn leger onder de wapens, stond de Russen, die tegen de fransche armee opmarcheerden, den doortocht van Silezie toe, stelde in een krachtig protest zijn goed recht daar en verklaarde zich van alle verbintenissen jegen Frankrijk ontheven.

Terwijl het pruisische leger naar de grenzen toog, deed Rusland eene poging om Pruisen voor het gemeenschappelijk bondgenootschap tegen Frankrijk te winnen. De czaar ijlde in de laatste dagen van october naar Berlijn, en reeds den 3 november 1805 werd te Potsdam een verdrag geteekend, waarbij Pruisen de bemiddelingsrol tusschen Frankrijk en de bondgenooten op zich nam.

Het was in die hachelijke omstandigheden dat, op een donkeren novembernacht, toen de straten eenzaam waren en het klokkenspel alleen uit den hoogen toren klonk, een eenvoudig hofrijtuig voor het portaal der Garnizoenskerk stilhield. De koster, door een fakkeldrager bijgestaan, wachtte de nachtelijke bezoekers en ging hen voor. De fakkelschijn danste fantastisch op de hooge pilaren der kerk, en de sporen aan de hooge laarzen der mannen, rinkelden op den vloer.

Achter het altaar hield de groep voor een traliedeur stil; deze werd geopend en men stond voor de doodkisten der pruisische vorsten. De groep bezoekers bestond uit Frederik-Wilhelm, den czaar Alexander, die aan de koningin Louisa van Pruisen den arm gaf. De twee laatstgenoemden gingen voorop; Frederik-Wilhelm volgde; Alexander trad naar de doodkist, welke tot rustplaats diende aan Frederik, door zijne vereerders bijgenaamd de Groote; hij kuste het konde metaal en knielde neer, de handen van het koninklijk paar samenknellend.

Er was daar, in tegenwoordigheid van dat graf, een bond op leven en dood gesloten, en Alexander I had zijn opgewondenheid en geestdrift meegedeeld aan den meer prozaïschen Frederik-Wilhelm en de schoone Louisa, wien tranen van aandoening over de wangen biggelden.

Wat was het gevolg van dit verbond?

Twintig maanden later schreef men in de pruisische geschiedenis het woordeke - Tilsitt.

Het was daar dat, na den bloedigen slag van Friedland, Napoleon zegevierend zijn hoofdkwartier neersloeg en de russische prins Labanoff eenen wapenstilstand kwam vragen. Die stilstand werd den 21 verleend, doch zonder dat er spraak was van Pruisen, welk land Alexander aan de willekeur van den overwinnaar scheen over te laten. Hij was dus het theatraal bezoek aan het graf en den bond, in het aanschijn des doods gesloten, reeds vergeten?

De miskende koning vroeg dan ook een wapenstilstand in eigen naam, en Frederik-Wilhelm ging met koningin Louisa, den hofstoet der overwonnen vorsten bij Napoleon vergrooten. Den 25 juni had op de Niemen de befaamde bijeenkomst plaats tusschen Napoleon en Alexander. Men had dermate eene boot geschikt, zegt Viennet, dat de twee keizers, ieder langs eene tegenovergestelde denr en gelijktijdig, binnentraden.

Door de geopende deuren zag men een oogenblik den schitterenden franschen en russischen staf, in sloepen gegroepeerd. De deuren werden gesloten en de twee keizers bleven alleen. De koning van Pruisen werd slechts tot de tweede bijeenkomst toegelaten, en de drie souvereinen namen hunnen intrek te Tilsitt.

Daar zag Napoleon met spijt de schoone Louisa verschijnen, doch hij weerstond aan alle smeekingen, aan alle tranen. Frederik-Wilhelm werd meer dan eens in de nieuwe verdeelingen, die men van de kaart van Europa maakte, miskend en hij leerde andermaal dat het verbond op het graf, in de kerk en te middernacht gesloten, niet meer waarde had, dan of die overeenkomst in het duinzand geschreven ware geworden.

Een prijskamp van kanarievogels.

Drie jaar geleden had David Col eene groote schilderij in de Antwerpsche tentoonstelling, die de aandacht van elken kunstlief hebber boeide, en bij wien zij dan ook een glimlach van voldoening op de lippen bracht. Zij stelde een konkoers voor tusschen zingende kanarie-vogels, eene liefhebberij, die in Antwerpen nog altijd op een aanzienlijken voet gedreven wordt.

Men heeft de drift van den zoogezegden 'duivenmelker,' die van den 'hanenvechter.' die van 'dahlia-kweeker,' die van den 'pronkappelteuler' reeds meer dan eens beschreven; de meer vreedzame liefhebberij der 'geëmailleerde kanarievogels' verdiende zeker zijnen Conscience te vinden. In afwachting heeft de geestige David Col, die in het vinden van gelukkige typen soms voor Madou niet moet ten achter staan, de 'kanarievogel-liefhebberij' herhaalde malen verheerlijkt, doch nooit zoo gelukkig als in de hier meegedeelde gravuur.

Wat voor ons die schilderij nog des te aantrekkelijker maakte, was dat de schilder ons een kleine honderd jaar terugbracht en ons onze grootvaders in die onnoozele liefhebberij deed bewonderen. Het groot *concours* heeft plaats in eene ruime ouderwetsche herberg, met hooge zoldering en schilderachtigen trap. De muren zijn met vogelkooien behangen, zoo regelmatig geplaatst als een leger in slagorde, en op

de geïmproviseerde tafel staat er een half dozijn vogels, die gewis om den eereprijs dingen. Zie rechts van u, aan den wand: daar zijn de zilveren prijzen, tot zelfs de prachtige penduul, ten toon gesteld.

De vier rechters, die voor de kleine gele kampers zitten, zijn juweeltjes van typen; de houdingen zijn meesterlijk weergegeven; de uitdrukkingen op de wezens gansch verschillend, doch gansch op het belangrijke werk gevestigd, waartoe zij geroepen zijn, terwijl de secretaris de uitspraken opteekent met eene stiptheid, die ons zou doen denken, dat hij eene protocol opstelt van eene gewichtige staatkundige gebeurtenis.

Prachtig van verwaandheid, een echte Baas Ganzendonk, is de knecht die met zijne lange gaffel gewapend, geroepen is om de kooien van den hoogen muur te heffen en ze beurtelings voor de heeren van het gerecht neer te zetten, terwijl wij door de antieke glazen deur der gelagkamer, een aantal schimmen en schaduwen van liefhebbers zien dwalen, die de uitspraak van den jury afwachten en nu nog zwetsen en wedden op de uitstekende hoedanigheden van hunne kleine zangers.

Heel dat tooneel ademt eene opgewekte stemming, en tot deze dragen de welgeschikte en goed gekozen bijhoorigheden veel bij. De gravuur van David Col's schilderij gaat nu door ons tijdschrift de wijde wereld in, en zal door duizenden en duizenden bewonderd worden, die het oorspronkelijk werk niet kennen. Wij brengen alzoo een verdiende hulde aan den schilder, die meer dan eens een ronden vlaamschen humor deed blijken.

De dwerguil.

Deze vogel, met zeer schoone pluimage, hoort vooral in de dennenbosschen van Duitschland thuis. In schoonheid, vlugheid en vroolijkheid wint de dwerguil het zeker van alle zijne uilenbroeders. Inderdaad een vroolijke uil is schier iets zonderlings! Deze vogel is niet grooter dan eene ekster; zelfs kleiner. Zijn gepluimt is bruingrijs, op de vleugels vindt men roodachtige witte plekjes en voor op de borst merkt men langwerpige zwartbruine vlekken. De pootjes zijn donkergeel, met scherpe klauwen gewapend en boven met haar bezet. Geel is de bek, en het oog dat een goudgelen glans heeft, is door een wit pluimen randje omzet.

De dwerguil wordt bij dage gezien, hetgeen zeker nog al vreemd is voor een uil, en hij maakt ook in het volle daglicht jacht op zijne prooi. Zelfs is het nog al karakteristiek dat deze vogel in 't geheel de schuwheid niet aan den dag legt, die men anders bij zijne soort ontmoet. Vindt hij een hol in eenen boom, door de specht verlaten, dan neemt hij er bezit van en houdt zich gewoonlijk in den hoogsten top van den donkeren den of dichten beuk op. Komt de winter, die de takken kaal schudt, en de uil daar boven, op zijne hoogste verdieping, het te koud vindt, dan daalt hij naar beneden en verblijft in de eenzame bergachtige streek. De veldmuis is zijn voedsel; doch niet zelden klauwt hij bij dage ook de onvoorzichtige, rondhuppelende musch vast. Men rekent dat die vogel twee muizen per dag knapt, en in dit geval neemt hij 700 à 800 stuks van die schadelijke dieren per jaar weg, ongerekend den tijd dat hij jongen heeft.

Volgens een blad zegt, kan men den dwerguil zeer goed tam maken, en hem zelfs even veel aardigheden leeren als de papegaai. Zoo had, - dat leest men in Brehm's *Thierleben,* - een houtvester zijn tammen dwerguil geleerd, hem 's morgens door zijn

geschreeuw wakker te maken, en het diertje volbracht dit werk zoo regelmatig als de wekker eener klok.

Men vindt den dwerguil ook in vele andere landen van Europa en elders. In het zuiden van Frankrijk noemt men dien vogel *buero-l'holi,* olie drinker, omdat het volksgeloof beweert dat hij 's nachts de olie komt drinken, die in de kerklamp is overgebleven.

Te laat.
Eene schets uit den tegenwoordigen tijd.
(*Vervolg*.)

De huisdeur stond open. - Augusta, die den gang aangeveegd had, was even naar boven gegaan en de heer Hoveling besloot dus maar om aan de eerste kamerdeur de beste te kloppen, en naar den heer Harting te vragen.

Zoo gezegd, zoo gedaan. Een verdrietige uitroep volgde, de sleutel werd omgedraaid en het breede gelaat van den huisbezitter werd zichtbaar.

‘Wat is er? wie is daar?’ vroeg hij barsch.

Maar als door een tooverslag veranderde zijne gelaatsuitdrukking, toen hij een net gekleeden heer en eene dame voor zich zag staan. Een glinsterend voorwerp, dat hij in de hand had, zooveel mogelijk in de holte daarvan trachtende te verbergen, trad hij in den gang en vroeg naar het verlangen van den bezoeker.

‘Ik zoek een zekeren heer Harting,’ nam de heer Hoveling het woord op, ‘die hier in huis zou wonen; ik weet niet of....,’

Een schelle kreet van zijne huishoudster Betty belette den heer Hoveling verder te spreken. Vlugger dan men het van de zwaarlijvigheid der dame had kunnen verwachten, had Betty zich gebukt en van een der borstknoopen van den slaaprok, die Winkelmans gestalte omsloot, een ring losgemaakt, die zonder dat hij het wist er aan was blijven haken.

‘Heer in den hemel! dat is mijn ring,’ kreet zij luid, ‘een van de gestolene - en als ik mij niet bedrieg, dan loert daar uit de gestoten hand van dien man ook mijn speld naar buiten. Help! help! mijnheer Hoveling, wij zijn onder een dievenbende, in een roovershol!...’

Luid klonk het geroep der bestolene door het huis, tot op de straat, waar reeds menschen bleven stilstaan. De heer Winkelman was geheel van zijn stuk. Eene doodelijke bleekheid bedekte zijn gelaat; met de uiterste krachtsinspanning trachtte hij zijn ontsteltenis te verbergen.

‘Is dat wijf krankzinnig?’ riep hij uit; ‘weet zij wie ik ben?’ Ik ben Christiaan Winkelman, huisbezitter, burger - en zij zal voor hare beleedigende taal boeten.’

Hoveling zag hem vlak in het gelaat.

‘Wie en wat gij zijt, is mij onverschillig; eerst moet gij bewijzen, dat gij een eerlijk man zijt. Hoe komt gij in het bezit van deze sieraden?’

Winkelman nam zijne toevlucht tot de grofheid, welke reeds zoo menigmaal wonderen gedaan had.

‘Ben ik hier in mijn huis of niet, dat ik mij van de eerste de beste weggeloopen krankzinnige beleedigingen zou moeten laten welgevallen? Naar buiten met u - dadelijk!’

En met dreigende gebaren trad hij op den koopman toe, die hem bedaard, zonder een spier van zijn gelaat te vertrekken, afwachtte.

‘Help! help!’ galmde nogmaals juffrouw Betty's krijschende stem.

De voor het huis samengeschoolde menschen lieten zich niet langer weerhouden, zij drongen naar binnen, een krachtige man hield Winkelman tegen, die zich nu losrukte, ijlings de kamer binnenvloog en de deur achter zich toesloot. Ook Augusta, die boven het rumoer gehoord had, kwam doodelijk verschrikt naar beneden stuiven - zij zag den gang met menschen opgevuld, een ouden heer in hun midden en nu drong een policie-agent door de menigte, die rechts en links uitweek en zich dan nieuwsgierig en gespannen weer achter hem aaneensloot.

‘Wat gebeurt hier? Wie zijt gij?’ vraagde hij Hoveling, onderwijl juffrouw Betty met bewonderenswaardige rapheid van tong aan de het dichtst bij haar staande lieden het gebeurde verhaalde en tot bevestiging daarvan den ring toonde.

Een akelige gil weerklonk. Augusta Winkelman stortte bewusteloos op den grond neder. Op dit oogenblik, terwijl de policie-agent, na met den heer Hoveling gesproken te hebben, aan de deur klopte en Winkelman in naam der wet bevool te openen, baande Harting, de medebewoner des huizes, zich een weg door de menigte; zijn oog viel op Augusta die, door eenige vrouwen ondersteund, aan den voet van den trap leunde, welke naar boven voerde.

‘Terstond naar mijne kamer met de dame! Wat er ook moge voorgevallen zijn, zij is onschuldig aan alles en rein als het zonlicht.’

Hij zelf nam het meisje als een kind op en droeg haar naar een achterkamer, waarheen hem eenige vrouwen volgden.

De heer Christiaan Winkelman had intusschen de deur geopend; uitdagend stond hij voor den policie-agent, die de menigte terughield. De kamerdeur stond wijd open; er lagen nog eenige sieraden en papieren op de tafel.

'Daar liggen de overige!' riep juffrouw Betty; 'ik zegde het wel, het is hier een roovershol.'

'Stil, stil!' bevool de policie-agent, en zich tot Winkelman wendende, ging hij voort: 'Waarom opendet gij niet, toen ik in naam der wet toegang verlangde?'

'Dewijl ik in mijn huis slechts datgene doe en laat wat mij goeddukt,' was Winkelman's hooghartig antwoord.

'Waarom wildet gij den heer Hoveling te lijf, zonder dat hij u daartoe aanleiding gaf?'

'Ik wilde hem en die vrouw daar toonen, wat Hamburger huisrecht beteekent - zij hebben mij een dief genoemd.'

'Weet gij, dat deze ring, deze speld, al die op de tafel liggende voorwerpen den heer Hoveling toebehooren en hem kort geleden ontstolen zijn.'

'Neen!'

'Hoe kwamen die voorwerpen in uw bezit?'

Winkelman begon luid te lachen. 'Dat is grappig!' riep hij, 'sinds wanneer speelt de agent Melkers voor rechter van instructie? Maar ik wil antwoorden, al ware het slechts om den duivel van den hoogmoed der aanzienlijken te vernederen, die zich zelven en de hunnen boven alle zonden verheven achten. Deze voorwerpen gaf mij een bloedverwant van den heer Hoveling in pand, omdat ik hem op den dood van den oude gelden voorschoot, die hij in het geheim bij het spel en de vrouwen verbraste.'

'O Max, Max, huichelachtige slang!' klaagde Hoveling, 'en mijn hart klopte nog voor u!'

'Neen, neen, mijn lieve, de slang heet niet Max,' ging Winkelman schamper lachende voort, 'de slang noemt zich Wilhelm Hoveling, uw eigen zoon, hier,' en hij trok zijn brieventesch te voorschijn - 'hier is de schuldbekentenis, betaalbaar drie maanden na uw dood - hier betaalde wissels. Hier een rekening voor een armband, dien ik in zijn naam aan de danseres Almati zenden moest. - Bevalt het u, oude heer, verlangt gij nog meer van deze verrassingen? Ik kan er u mede dienen; de kolossus daar aan uw arm, juffrouw Betty noemt zij zich, niet waar, is de beschermster van uw lief zoontje, die in het geheim zijne schandelijke uitspattingen begunstigt en voor u verborgen houdt en voor een nieuwen omslagdoek uwe zaligheid en de hare verkoopt.'

Hij brak af; want Hoveling was tot vlak voor hem getreden - de hooge gestalte van den ouden koopman beefde als hadde hij de koorts. 'Nog een enkele vraag, nog een enkele vraag,' sprak hij nauw hoorbaar, 'ik wil alles vergoeden, gij zult niets te vreezen hebben; Max - mijn neef.....'

'Is onschuldig; van de uit den brief aan het huis Baring en Frank te Mainz ontvreemde geldswaarden ontving de danseres een kleed, juffrouw Betty een shal, waartegen zij uw zoon den dienst bewees, zekere sleutels.....'

Hoveling wenkte met de hand, zijne beenen weigerden hem bijna hunnen dienst.

'Deze heer is in mijne oogen zonder schuld,' sprak hij met gebroken stem, 'die vrouw daar,' hij wees op Betty, wie het met den besten wil van de wereld niet mocht

gelukken in onmacht te vallen, 'die vrouw zal ik de geleden schade vergoeden; zij heeft mij slechts op te geven aan welk adres ik haar goed kan laten bezorgen.'

'Mijnheer Hoveling, ik zweer.....'

De koopman waardigde haar geen blik, langzaam stapte hij door de menigte.

'Een oogenblik, mijnheer Hoveling!' klonk een forsche mannenstem.

Lastig stond de koopman stil; twee hoogere policie-beambten, voor wie het volk eerbiedig ter zijde week, baanden zich een weg door het gedrang.

'Zoudt gij nog niet een weinig tijds willen blijven, mijnheer Hoveling,' nam een hunner het woord op, 'wellicht ontdekt gij in dit huis nog meer, dat uw eigendom blijkt te zijn. In naam der wet, Christiaan Gottlieb Winkelman, beveel ik u, alle kamers en bergplaatsen van uw huis voor ons te ontsluiten. Men heeft twee beruchte dieven in handen gekregen, den langen Hein en den zwarten Peter en deze hebben voor den heer Christiaan Winkelman zeer bezwarende bekentenissen afgelegd, ook, dat zij, op zijn aanstoken, den inbraak bij u volvoerd hebben, mijnheer Hoveling.'

De heer Winkelman was zeer bleek geworden, zijne kracht scheen hem te begeven en daarmede ook de stoutheid.

'Ik ontken alles,' bracht hij met moeite uit, 'men wil mij in het verderf storten.'

'Dat zal nader moeten blijken; ontsluit gij voorshands voor ons al de kamers en kassen van uw huis; inzonderheid wenschten wij de geheime bergplaats in uw achterhuis, waarvan de lange Hein ons vertelde, in oogenschouw te nemen. Wilt gij ons vergezellen, mijnheer Hoveling?'

'Bespaar mij die vermoeienis,' zegde Hoveling; 'ik gevoel mij zeer afgemat en ben slechts verheugd, dat het niet de hand van een bloedverwant was, die zich aan mijn eigendom vergreep; voor het oogenblik heb ik behoefte aan rust.'

Nogmaals naderde hem juffrouw Betty met een smeekend gebaar; de lompe figuur zonk bijna aan zijne voeten. 'Mijnheer Hoveling, heb medelijden,' bad zij, 'ik zal alles bekennen!'

Hij verwaardigde haar met geen antwoord. Langzaam verliet hij het huis, hetwelk inmiddels door het volk op bevel der policie ontruimd was; des te dichter was evenwel buiten de menigte bijeengestroomd, doch zij maakte voor den ouden koopman, wiens naam algemeen bekend was, eerbiedig plaats.

Met inspanning gelukte Hoveling er in, het naaste rijtuig te bereiken; zooveel mogelijk zijn gewone houding bewarende, stapte hij in, maar toen het rijtuig zich in beweging zette, ontzonken hem zijne krachten, als vernietigd viel hij in de kussens neer. 'Bedrogen, verraden,' morden zijne bevende lippen, 'mijn zoon loert op mijn dood, mijn zoon een wellusteling, samenspannende met de vrouw, die ik als een toonbeeld van een eerbare huishoudster geroemd heb, allen tegen mij, allen verraders - slechts een, die oprecht was en mij liefhad - en dezen heb ik verstooten, maar ik zal gerechtigheid oefenen, onverbiddelijke gerechtigheid.'

Onderwijl de heer Hoveling naar huis reed, zetten de policie-agenten hunne huiszoekingen voort; waarvan de uitslag was, dat een half uur later Winkelman stevig geboeid uit het achterhuis terugkwam, welken maatregel van geweld hij zich zelven op den hals gehaald had door een poging te doen, om langs de bekende achterdeur te ontvluchten.

Angusta had intusschen een klaar begrip van het voorgevallene bekomen; met moeite vermocht Harting haar terug te houden om de mannen bij de huiszoeking te vergezellen; maar toen zij nu de stem haars vaders hoorde, liet zij zich niet langer weerhouden, zij snelde naar hem toe en voor hem op de knieën zinkende, riep zij op

hartverscheurenden toon uit: ‘Vader, vader, waarom bracht gij zuik een onnoemelijk leed over ons?’

Een oogenblik was het als vertoonde zich een glimp van aandoening op Winkelmans gelaat, maar hij wist die dadelijk te bedwingen.

‘Jammer niet, Gusta, ik zal spoedig weer vrij zijn,’ zegde hij grimmig, ‘en het dan de schurken inpeperen; houd op met dat snikken, zeg ik u. Er zal wel is waar van het huwelijk niets komen, maar troost u, er zal nog genoeg voor ons overschieten.’

‘Ik wil er niets van!’ riep Augusta, terwijl zij afwerende de handen uitstrekte. ‘Geen centiem wil ik van dat oneerlijk verworven geld! Vader, vader, ach! veel liever ware ik gestorven dan dezen dag te beleven!’

Harting trad vooruit; hij had een wijl zichtbaar met een besluit gekampt; nu scheen hij het met zich zelven eens geworden.

‘Mejuffer Augusta Winkelman,’ sprak hij, ‘wijs mijne zwakke hulp niet terug; en gij, mijnheer Winkelman,’ ging hij, zich tot den heler wendende, bijna smeekende voort, ‘luister naar hetgeen ik u te zeggen heb. Ter wille van uwe dochter verdroeg ik uwe onbeschofte handelwijze, welke ieder ander reeds lang uit uw huis zou verdreven hebben; mocht ik den op zijne rijkdommen roemenden man van deze genegenheid spreken, mocht ik, die ternauwernood in zijn eigen onderhoud voorzien kan, aan zoek doen om de hand der dochter van den rijken Winkelman? Heden echter, in dit oogenblik, kom ik tot u met de bede, uwe dochter niet zonder bescherming achter te laten. Ik, Frederik von Harting - dat ik mij van mijnen adellijken titel niet bediende, geschiedde, dewijl ik dezen zonder voldoende middelen om dien met eere te voeren voor overtollig houd - ik, Frederik von Harting, verzoek u om de hand uwer dochter.’

‘O nooit, nooit!’ riep Augusta. ‘Gij weet niet, wat gij doet - uwe grootmoedigheid vervoert u tot.....’

De policie-beambte viel het meisje in de rede. ‘Wij zijn niet hier, om gevoelens te wegen of te beoordeelen,’ sprak hij, ‘maar om onzen plicht te doen. Gij moet ons volgen, mijnheer Winkelman, en gij, mejuffrouw, zoowel als de heer Harting, moet steeds ter beschikking van de justicie zijn, als zij uwe getuigenis denkt noodig te hebben.’

‘Daar sta ik voor in,’ antwoordde Harting. ‘Gun nu nog even aan den heer Winkelman den tijd mij te antwoorden.’

‘Neem haar in Godsnaam!’ riep Winkelman, ‘maar reken niet op een bruidschat, ik geef geen cent - en nu, mijne heeren, laat ons gaan; ik wil u niet te lang op uw middageten laten wachten.’

Zonder zijne dochter een woord van afscheid toe te spreken, verliet hij, door de policiebeambten gevoerd, het huis. Door het buitenstaande volk werd hij met uitjouwingen en scheldwoorden ontvangen, maar hij hield zich, alsof dit hem niet gold.

Er was een policie-agent in huis achtergebleven. Augusta en Harting schenen zijn aanwezigheid ter nauwernood te bemerken. Zij begaven zich naar een achterkamer, en hier ontzonken het meisje opnieuw de met moeite bewaarde krachten. Voor de eerste maal overstroomde een vloed van tranen haar lief aangezicht.

Deelnemend vatte Harting hare hand. ‘Wees sterk, Augusta,’ sprak hij op liefdevollen toon, ‘een pijnlijke tijd gaan wij voor een wijl doorleven, laat ons dus sterk zijn. Het moest komen, gelijk het gegaan is, wilde de Hemel het vurige gebed mijner ziel verhooren en u redden uit de macht der misdaad en der ondeugd.’

‘En met den naam, die door de misdaad gebrandmerkt is, wilt gij den uwen verbinden?’ vroeg Augusta. ‘Gij zoudt om mijnentwil weer den strijd opnemen met de stormen des levens, nadat gij gemeend had uw scheepje in de haven der rust in veiligheid gebracht te hebben?’

‘Gij, lief meisje, zult de loods zijn, die mijne boot door het leven stuurt,’ riep Harting. ‘Als zoon van rijke ouders, die, in blinden trots op mij, mij niets anders leerden dan dat men met goud elk genot des levens koopen kan, sleet ik mijne jongelingsjaren. Ik bezocht de universiteit, niet om te studeeren, maar omdat het tot den goeden toon behoort, dat een jongmensch de academie bezoekt, en toch bleef er nog bijna tegen den wil mijner ouders, om zoo te zeggen tegen mijn eigen wil, menige goede kiem in mijn gemoed voortleven, en meer dan eens kleurde het rood der schaamte mijne wangen en stelde ik mij zelven de vraag: waartoe leeft gij? Maar reeds het volgende oogenblik, dat mij genot aanbood, wischte dat betere gevoel weer uit. Ik was ongeveer vijf en dertig jaar oud toen een besmettelijke ziekte

mij binnen een maand tijds mijne ouders ontnam. - Toen ik mij eenigermate van dien verpletterenden slag hersteld had en de geldelijke aangelegenheden van ons huis regelen wilde, ontwaarde ik dat het gansche gebouw van onzen rijkdom, dat ik, evenals de geheele wereld, op granieten grondslagen gevestigd waande, slechts een schijnschoon getimmerte was, hetwelk ieder oogenblik kon doen ineenstorten. De verslaafdheid aan het spel had het vermogen mijns vaders verzwolgen; door gewaagde ondernemingen had hij er zich weder bovenop trachten te helpen - zij waren mislukt. Er bleef mij niets anders overig dan een kleine rente, juist genoeg, om er sober van te kunnen leven. Gaarne zou ik mij een werkkring gezocht hebben, die mij in staat stelde tot het welzijn mijner medemenschen werkzaam te kunnen zijn, maar mijne kundigheden gingen niet boven het middelmatige, en verdrietig, ontevreden met mij zelven, met mijn lot, trok ik mij uit de samenleving terug, een onbeduidend druppelke in den oceaan der wereld. Ik streefde niet naar hooger, mijn geestkracht was verlamd.

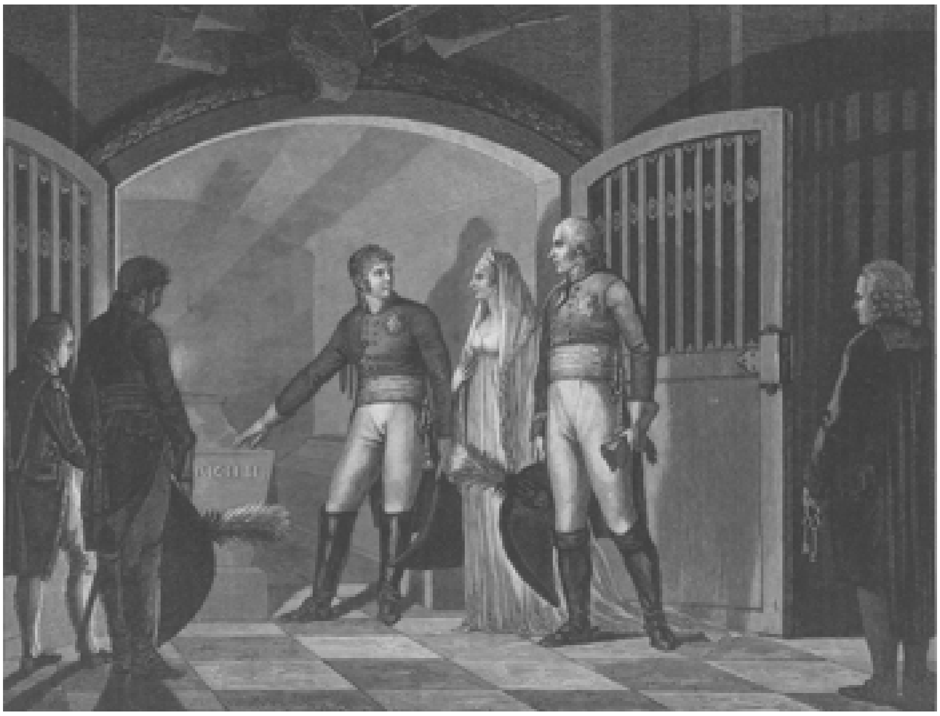

VOOR FREDERIKS DOODKIST, NAAR WEITSCH.

Nu echter weet ik waarom ik leef, en ik gevoel mij opnieuw met jeugdige kracht bezield. Laat ons hier blijven tot het vonnis over uw vader uitgesproken is en dan voort, Augusta, voort naar een ander land, waar gij meer geluk en vreugde zult vinden, dan ooit uw vaderstad u geboden heeft.

(*Wordt vervolgd.*)

Evangeline.
Door Henry Wadsworth Longfellow.
(*Slot.*)

X.

Tusschen de eilandengroep naderde nu eene vlugge boot, die door den ‘sterken arm van jageis en trappers bevleugeld’ den steven noordwaarts wendde, naar het land der bisons en bevers.

Aan het roer zat een jonkman, met door smart misvormde gelaatstrekken; het hair, wild groeiend, overlommerde de donkere wenkbrauwen, 't Was Gabriël, die rampzalig en rustloos in

de woestijnen van 't Far-west, zijn eigen en zijn leed zocht te ontgaan.

De boot gleed oostelijk achter een pruimbosch, voort, zoodat men het vaartuig niet zag, dat in het donker gemeerd lag, evenmin als de slapende roeiers den slag der riemen hoorden.

De slaap wreekte zich op de lange nachtwaak, en

Daar was geen Engel van God
om het slapende meisje te wekken...

Voorbij was de boot toen de slapende wakker werd en zij tot pater Andreas, den priester, zegde:

‘Iets in mijn binnenst getuigt me
dat Gabriël dicht bij mij omdoolt,
Is het geen droom, of verbeelding
of iets bijgeloovigs, of ging er
Soms een Engel voorbij, die
mijn reest de waarheid onthulde?’

EEN PRIJSKAMP VAN KANARIEVOGELS, NAAR DAVID COL.

Neen, uwe taal is niet ijdel, zegde de priester; want ginds op den oever der Têche, liggen twee vriendelijke stadjes, Sint-Martijn en Sint-Maur en daar, zooals de oude pastoor zijne kudde hervindt, daar vindt ook de bruid haren bruidegom; daar in het eden van Louisiana!

Opgebeurd was zij in die zoete verwachting, vroolijk en schaterend als de lachvogel, die een stroom van waanzinnige klanken uit zijnen gorgel wierp, en voort ging het, voort!

XI.

Dicht aan de oever stond het huis van den veeboer, Het was mildelijk omringd door bloemen en lommer. Een pad leidde van daar uit naar den rand der prairieën, die zonder grenzen schenen te zijn.

Op een fier paard gezeten en in zijn bont wammes gekleed, schouwde de veeboer over de talrijke kudden, die er graasden en de frissche avondlucht opsnoven. De veeboer stak den

horen, en als de vlokken schuim van op elkander volgende golven, stegen de hoornen van duizende witte runderen op, tot diep in de grasvlakte. Zwijgend staarden zij een oogenblik in de verte en dan snelden zij loeiend de weide door, tot aan het hekken dat zich voor den veeboer en zijne kudde ontsloot.

Op dat oogenblik kwamen de priester en het meisje ter plaatse. De veeboer vloog uit het zadel, knelde de bannelingen in zijne armen - en zij, zij herkenden Basile, den hoefsmid; maar geen Gabriël verscheen, en donkere vrees beklemde Evangelina's hart.

‘Hebt ge dan straks, toen ge langs de Atchafalaya voert, Gabriël's boot niet ontmoet?’ vroeg de smid. Donker werd het in 's meisjes hart en snikkend en weenend zegde zij: ‘Weg? Is Gabriël weg?’

‘Moed, lief kind!’ antwoordde de kloeke smid, ‘eerst dezen morgen is hij vertrokken, 't Was hem hier te eenzaam, gekweld als hij was door het bittere harteleed. Hij is naar Adayes gereisd, om er bij de Spanjaards ossen in te koopen; dan gaat hij naar het gebergte Ozark, op het spoor der Roodhuiden om het wild gedierte en den bever te jagen. Moed, wij halen hem in, reeds morgen!

XII.

Lustige stemmen weerklonken. Eene groep Acadiërs droeg Michel den vedelman op de armen. Onder Basile's dak had hij zorgeloos zijne dagen gesleten, wijd vermaard om zijn sneeuwwit hoofd en viool. Feest was het bij den rijken veeboer, den voormaligen smid; doch toen den volgenden dag de zon op het bloemrijke landschap viel, verliet Evangeline den priester, die bij zijne kudde bleef, en met Basile en de roeiers zakte zij den stroom af; doch nergens vond zij een spoor haars verloofden, en toen ze in de kleine taveerne te Adayes kwam, zegde haar de snaterende hospes, dat Gabriël van paarden, gidsen en makkers vergezeld, naar de prairieën was afgereisd.

XIII.

Ver in het westen, waar de hemelhooge bergtoppen met eeuwig sneeuw bedekt zijn, doch waar beneden de Oregon schuimt en bruist; waar een weelderig land zich uitstrekt en in hetwelk buffels, elanden, reebokken en hollende paarden zwerven, welke laatsten nooit het halster op den nek droegen, daar - aan den voet van den Ozark dwaalde de zoon van den veeboer, vergezeld van kloeke Indianen als wegwijzers.

Hoe dikwijls waanden zij, Basile en het meisje, hem te bereiken! Soms zagen ze of meenden ze den rook van zijn wachtvuur te zien, en als zij de plaats bereikten, bij het vallen des avonds, lag daar enkel wat sintel en assche.

In die woestenij ontmoette Evangeline een wezen dat ook wist wat lijden was, eene vrouw uit de Shawnees, die den afgelegen jachtgrond der wreede Camanches ontvluchtte om haren volksstam weer te bereiken. De man, dien zij liefhad, werd door de Camanches wreedaardig vermoord, en zij vertelde aan de dochter des pachters,

in hare zinrijke en dichterlijke taal, met lieflijke beelden, haar lijden, haar bloedig lijden.

Prachtig en diep ingrijpend tusschentafreel! Lieflijke balsem op het lijdende hart gelegd en een zoo reine geur uitwasemend, dat men aan de engelen denken zou! Het was die Shawnee, welke aan Evangeline den weg wees naar een priester der Missie, die daar, in de wildernis, den menschen Maria en Jesus leerde beminnen. Daarheen!

En aan den zoom der rivier
in de groenende weide, bespeurden
Zij de tenten der Christenen,
de tenten der Missie-Jesuieten,
Onder een rijzigen eik
die prijkte in het midden van 't dorpjen
Knielde het hoofd van de zending,
Omringd van zijn kindren. Een kruisbeeld,
Hing aan den stam van den boom,
door 't loof van een wingert beschaduwd,
En 't lijdend gelaat des Verzoeners,
gestorven voor zondaars,
Boeide de ziel van de schaar
die in 't stof er voor neder geknield lag.

XIV.

Ja het waren de paters Jesuieten, die daar in dien vergeten hoek der wereld, de waarheid verkondigden. De arme ballingen vonden er rust in de hut, de wigwam van den priester: gelukkig nog eens de taal te hooren, ‘die zijn moeder weleer hem geleerd had.’ Zesmaal was de zon, sedert het vertrek van Gabriël van daar, echter reeds opgegaan. Hij toog ver naar het noorden, maar als het najaar kwam en de jachttijd om was, wachtte de priester hem terug.

‘Laat mij hier blijven,’ snikte Evangeline, ‘want mijne ziel is bedroefd tot ter dood toe.’ En zij bleef daar, en Basile besteeg weer zijn fier paard en keerde met zijne gidsen en makkers, naar zijn huis aan den boord der prairieën.

XV.

Dagen, weken en maanden vlogen heen. De maïs stond pas in bloem, toen Evangeline aankwam, en nu rees hij hooger op dan haar hoofd en strekte tot herberg aan de kraaien, tot voorraadzolder aan de eekhorens. Gabriël kwam echter niet weer.

Zoo werd het herfst, zoo werd het winter; ‘zoo blies Lente knoppen aan het hout,’ - maar geen Gabriël; doch op den adem van het zomersche koeltje, kwam haar, Evangeline, een gerucht tegen, zoeter dan de kleuren en geuren der bloesems: - zij vernam dat in 't noordoost van het groote Michigan-woud, aan den boord der Saginaw, de jongeling zich eene woning gekozen had.

Vergezeld van gidsen ondernam zij de reize; doch helaas! toen zij in het diep der Michigan-wouden aankwam, vond zij de hut van den jager in een puinhoop veranderd en verlaten....

Zoo gingen de jaren voorbij; nu toefde zij hier, dan ginder; nu bij de Moravische broeders, dan in het woelige legerkamp; nu in dorpkens dan in steden

Als een verschijning, zoo kwam ze
en verdween zoo vlug als een droombeeld,
Waar geen herinring van voortleeft.
Jeugdig en schoon was het meisjen
Toen zij den zwerftocht aanving,
vol van verwachting en hope;
Oud en verwelkt, toen zij dien
vol bittre teleurstelling eindde.

XVI.

Aan den boord der Delware ligt de bloeiende stad, door Penn gesticht; daar was zij ten slotte aangeland, de arme ballinge! Daar was de oude Le Blanc gestorven, van de honderd kinderen en kindskinderen die hij had, er slechts een enkel aan zijn doodsbed vindende. Daar ten minste vond zij iets, dat haar van vroeger dagen sprak.

Gabriël was niet vergeten; in heur hart bewaarde zij zijn beeld, zooals zij hem voor het laatst gezien had. ‘Slechts was hij nog schooner geworden door zijne doodelijke stilte en zijn afzijn.’ Over hem hadden, in Evangeline's geest, de jaren geen macht.

Als Liefdezuster waarde zij rond, armen en zieken bezoekende, 's Nachts waakte zij bij de kranken, en de pachter die 's morgens met bloemen en vruchten ter markt kwam, zag haar dikwijIs van de mocielijke nacht waak huiswaarts keeren.

Nu geviel het dat de pest in de stad losbrak en de bewoners als wegmaaide. Wie arm was, verstoken van hulp en vriendschap, ging naar het hospitaal, en daarheen kwam ook dagelijks de liefdadige zuster, en wie met den dood kampte, dacht bij het zien van heur wezen, een straal van hemelschen glans op te vangen, zoo als liet aureool om het hoofd der heiligen geteekend, of zoo als er 's nachts een boven eene verlichte stad straalt. Die glimp was in het oog der zieken als de lamp, die uit de hemelsche stad scheen.

XVII.

Zoo ging zij, de zuster, op eenen zondag morgen naar het gasthuis en plukte, alvorens binnen te treden, op haren weg - want het gebouw lag buiten de stad, in eene weide - frissche bloemen, wier geur en kleur lichtelijk nog eenen zieke zouden verkwikken, en toen zij in de verte het kerkgezang der Zweden hoorde, was er als eene stem die in haar binnenste sprak: ‘Zie, uwe beproevingen spoeden ten einde!’

In het gasthuis troostte zij hier, laafde zij daar; zij sloot het stervende oog ginder, en menig kwijnend gelaat hief zich van den peuluw op, om de hemelsche verschijning nog eens te zien.

Plotseling stond ze stil, met open en bestorven lippen; hare leden trilden; hare wangen verbleekten, de bloemen ontsnapten aan hare vingers en een bange kreet joeg zelfs de stervenden sidderend op.

Op de kribbe daar voor haar,

lag de gestalte van een grijzaart.
Dun en lang en vergrijsd
was de lok, die zijn slapen omzwierde.
Maar bij den dageraad schenen
nog eens voor een wijle zijn aanschijn
De oude trekken van jeugd
en van manlijke kloekheid hergeven.
Zoo verandert gewoonlijk
't gelaat van den kranke die zieltoogt.
Hoogrood brandde op zijn lippen
het vuur van den stijgenden koortsgloed
Even alsof, der Hebreeër gelijk,
door het Leven de deurpost
Was bestreken met bloed,
Om den Engel des doods te verkonden

dat hij zijn zeis kon sparen en zijn prooi elders zoeken.... Allengs zonk zijn geest in het oneindige duister, altijd lager en lager, en uit de diepte des doodendals hoorde hij, telkens herhaald, den angstkreet, en in de huiverige stilte die daarna heerschte, fluisterde een lieflijke stem: ‘Gabriël, mijn geliefde!’

En hij, hij zag in een droom het land zijner kinderjaren, het zoete dorp zijner jeugd, den berg in de verte, en overlommerd wandelde in dat landschap Evangeline. Tranen vulden zijn oogen en toen hij ze opsloeg, was de droom weg, maar zijne bruid lag geknield bij zijne legersteê. Zijn mond wilde nog haren naam fluisteren; de klanken stierven op de lippen, maar hare beweging verraadde alles wat hij zoo gaarne, zoo gaarne had willen zeggen!

Evangeline, de lust zijner jeugd, kuste hem en zijn hoofd rustte tegen hare borst. Weg was hij, gelijk de lamp onverwacht door den tocht van het venster wordt uitgeblazen..... En nu was alles ten eind... Nog eens drukte zij het hoofd des dooden aan haar hart, boog het hoofd en lispelde: ‘Vader, ik dank het U!’

XVIII.

Hebben wij te veel gezegd, toen wij in den aanhef dezer lezing met zooveel bewondering van dit heerlijke dichtstuk spraken? Als de flauwe schets reeds den lezer zoo aangrijpt, wat moet het dan zijn als men zich in het dichtstuk zelve

verlustigen kan? 't Is het verschil van het aanstaren van een lommerrijk landschap op eens schilderij, en de wandeling, in levenden lijve, onder de hooge en ruischende boomen zelven, doortintelt van het zonnelicht en doorwasemd met de zoetste geuren der lente.

Evangeline is de afdaling tot in het diepste diep van het hart, om daar de fijnste en edelste roerselen van hetzelve gaê te slaan. Geen glimp van haat, geen tinteling van nijd, geen schijn van lage driften spoken hier rondom ons. Wij leven hier met onbedorven menschen, verre van de booze wereld - die echter ook tot dáár haar verderfelijken invloed doet gevoelen - wij leven in een rein en rustig aardsch paradijs. Alles ademt geloof, hoop en liefde: dus onderwerping aan hooger wil, gelatenheid en zielevree, tot daar zelfs waar de ziel bloedig wordt van-een gereten.

Hartroerend, prangend, soms bloedend aangrijpend is voor den lezer die vluchtende, onvatbare schaduw van Gabriël, altijd in de verre verte opgevolgd door zijne naar hem verlangende bruid, die afgetobd, maar rusteloos, het tooverbeeld wil inhalen. Hoe meer zij nadert, hoe meer het wegwijkt, wegsmelt in het blauwe hemelruim.

't Is, zooals de dichter zelve ergens ter loops zegt, 't is als het Fata Morgana, het bedriegelijk spiegelbeeld der woestijn, dat voor het oog van den matten en hijgenden reiziger aan den horizon oprijst. Het geeft hem boomen te zien, waaronder hij hoopt te kunnen rusten; water, waaraan hij meent zijn brandenden dorst te kunnen lesschen; schepen, waarmee hij denkt naar het moederland te kunnen varen; paleizen, waarin hij waant eens gastvrij te kunnen ontvangen worden - tot dat die tooverbeelden verdwijnen en hij voor de dorre wezenlijkheid staat - voor niets.

Ons dunkt dat de Fata Morgana aan Longfellow dat denkbeeld van eindelooze en nooit bereikte jacht moet hebben ingegeven. Met een bewonderenswaardig talent is die belang wekkende fantasie in het verhaal geweven, als een vergulde najaarsdraad die in de lucht zweeft, die nu eens verschijnt en dan weer verdwijnt, maar altijd aanwezig is.

Die draad begint zich te ontrollen, als in dien plechtigen middernachts-stond, de twee booten elkander kruisen en Gabriël de la Jeunesse, op eenige stappen van de slapende Evangeline, zijne boot door de wateren voor eeuwig verloren stuurt; hij wordt eindelijk gebroken als men den wilden jager - want er is iets van deze duitsche legendiaire figuur in hem - dien men jong en levenslustig verliet, oud, mager en het hoofd met lange witte haarklissen bekroond, in het gasthuis terugziet, en slechts als hij reeds een eindswege is weggezonken in de schaduwen des doods.

Wat dit wezen, op dien langen dwaaltocht in de eenzaamheid geleden heeft, zegt de dichter niet: hij laat den lezer raden en droomen. Gij zooals ik, had het willen weten; gij hadt de stem van den ouden bruidegom willen hooren - eenige woorden slechts! Neen, dat mocht niet. Geene woorden hadden ooit het grootsche kunnen weergeven, dat nu zijn zwijgend sterven aanbiedt.

Misschien is de marteling, die de dichter de gevoelige zielen doet ondergaan, te lang; misschien had hij, in het huis van den veeboer of kort daarna het ‘einde’ kunnen neerschrijven. De lezer verwachtte het; zijn hart verlangde 't en het klopte reeds dankbaar toen zij, de martelares, in de lachende woning van den vriend haars vaders aankwam; doch als men een oogenblik betreurt dat dit niet is, dan zegt de traan die later in het oog opwelt, dat wij nog veel schoons gewonnen hebben.

Prachtig is dan ook de ontmoeting in het gasthuis; heerlijk, diep gevoeld, geniaal de eindeloosheid weergevend, die den dood opvolgt, is de terugkeer van Gabriel's

geest uit de diepte van het doodendal, als teruggeroepen door de stem der liefde, om nog eens, voor 't laatst, met eene flauwe herinnering tot de lang vervlogen jeugd terug te keeren.

De ingrijpende schilderingen zijn overigens talrijk in het dichtstuk van den amerikaanschen zanger, vooral de frissche natuurtafereelen die van eene als 't ware primitieve penseeling overgaan tot eene wilde en grootsche borsteling der landschappen, zoo in het noorden als in het zuiden van Amerika, en altijd met dien eigenaardigen stempel, welke doet gevoelen dat wij in eene verschillende luchtstreek ademen.

Wij kennen noch in schildering, noch in karakters - ach, bestonden er Benedicten, Basiles, Evangelines in onze samenleving! - noch in diepte van gedachten, noch in rijkdom van beelden, een dichtstuk van onzen tijd, dat met *Evangeline* kan worden gelijk gesteld. Men heeft Goethe's *Herman en Dorothea* opgeworpen. Zonder dit meesterstuk van eenvoud en gevoel te willen misprijzen, schudden wij bij die vergelijking het hoofd. Er is in beiden, ja, de familietrek van het genie, doch het laatste taant voor het eerste.

Longfellow was protestant; doch hier, gelijk elders legt hij eene diepe vereering voor het katholicismus aan den dag. Meer dan dat, hij is zoo diep in den geest van hetzelve doorgedrongen, dat hij daarmee gansch vereenzelvigd is. Zijne personen zijn katholieken, innig geloovigen en geen oogenblik ontreinigt de dichter den zuiveren godsdienstigen atmosfeer, waarin zij leven. Hij gelooft met hen, hoopt en bemint met hen, en vereert diep alles wat zij vereeren - en vandaar dat er geen enkel dissonant in dit heerlijk dichterlijk koneert klinkt, en dat er eene zoo lieflijk reine, zoo hemelsche wasem over verspreid ligt. Longfellow was inderdaad katholiek van hart, waarom is hem de genade niet ten deel gevallen dit in daad te zijn! Dat is het geheim der Godheid.

Wat een prachtig voorbeeld levert het meesterstuk voor onze jonge vlaamsche dichters op, die zich tegenwoordig op al wat zonderling, gemaakt, valsch, wansmakelijk is verslingeren; die denken de zedelijkheid te moeten miskennen om nieuw te zijn, en die vergeten wat al machtige springveeren van effecten kunnen losgelaten worden, al beperkt men zich binnen de schijnbaar enge grenzen der deugd - doch, 't is waar ook, wij zien geene schaduw van Longfellow's onder hen!

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

V.

Het is noodig, dat wij nu voor een korten tijd Brussel verlaten om ons te verplaatsen in het kasteel van Touy, bij Reims, en zien wat er intusschen bij Hector Valenson, den ongelukkigen verminkte, heeft plaats gegrepen.

Sinds den dag, waarop de ‘man zonder beenen,’ er in gelukt was Donatien de Monaville op het spoor te komen, had, gelijk men weet, ééne gedachte hem uitsluitend bezig gehouden: de openbare, onteerende bestraffing van den ellendeling, die bij het fransche leger had dienst genomen om daarin de rol van spion te vervullen en de oorzaak geweest was van de vernietiging van het regiment, dat bij aanvoerde, en van de vreeselijke verminking, welke hij had moeten ondergaan. De ontdekkingen sedert

door René Morlant en hem zelven gedaan, die bem in den eerloozen verrader en zijn medeplichtige twee gemeene maar stoutmoedige boosdoeners hadden doen erkennen, had den dorst naar wraak, die hem verteerde, nog meer geprikkeld; maar rechtschapen als hij was, wilde hij dat de justicie van zijn land zich belastte met de bestraffing der misdadigers en hen naar het schavot zond..... Om tot de vervulling van dit tegenover zulke lieden zeer moeitevol werk te geraken, had hij zijn eenige hoop gebouwd op de geslepenheid en de welbekende geestkracht van den advocaat, die zich zijne zaak had aangetrokken. De schrik, die hem overmeesterde bij het vernemen van den aanslag op den persoon van zijn vriend, had dan ook bijkans een noodlottigen afloop voor hem gehad. Hij was verscheidene dagen ernstig ziek; maar de geruststellende brieven van zijn bediende, Jean Rotentout, de goede verpleging van de weduwe Pechel, zijne nieuwe huishoudster, redden hem uit het gevaar, waarin zijn leven verkeerde. Zijn vurigste wensch was zich naar Brussel te kunnen begeven, maar zijn geneesheer had hem de onmogelijkheid aangetoond der vervulling van dit plan, in den toestand, waarin hij zich bevond.

Intusschen ontving hij een bezoek, hetwelk hem te gelijk blijdschap en droefheid veroorzaakte.

Op zekeren morgen kwam men hem boodschappen, dat een jong militair, met name Jules Berthenay, hem wenschte te spreken. Die naam kwam hem niet onbekend voor en hij gaf last den bezoeker binnen te doen komen. Deze kon omstreeks vijf en twintig jaar oud zijn, had een voornaam voorkomen, een welgevormde en zelfs elegante gestalte onder zijn eenvoudigen uniform van onderofficier. Zijn wijze van zich voor te stellen, de eerste woorden die hij sprak, deden den ex-kolonel een gunstigen meening van zijn persoon opvatten.

‘Gij herkent mij niet, kolonel,’ sprak hij, Hector Valenson treurig aanziende; ‘ik heb nochtans onder uwe bevelen gediend, doch slechts weinige dagen; ik behoorde tot de compagnie van den kapitein Delcroix, en deze is het, die mij tot u zendt.’

‘Delcroix? Wees welkom, mijn jonge vriend; hoe maakt hij het, die dappere kerel?’

‘Zeer goed, commandant; ziehier overigens den brief, waarmede hij mij voor u belast heeft.’

Hector Valenson haastte zich de missive te openen.

Naarmate hij haar las, begonnen zijne handen te beven en vertoonde zich een levendige ontroering in zijn geheele wezen.

‘Ik voedde volstrekt geen twijfel,’ zeide hij eindelijk, ‘maar de bewijzen ontbraken mij..... Ik was op het punt ze van den sergeant Courbousson te bekomen, een armen domkop, waarvan hij zijn medeplichtige gemaakt had en die, door de wroeging gedreven, mij openbaringen kwam doen toen hij om zoo te zeggen bij zijne aankomst voor mijne oogen stierf. Ik begon te wanhopen, en nu meldt mij de kapitein Delacroix dat gij mij die bewijzen brengt!.....

‘O! zij zijn klaar en duidelijk, gelijk gij zult zien,’ zegde de jonge militair, aan den verminkte een klein pakje papieren overhandigende, waarvan de lezing op dezen nog meer indruk maakte dan de brief.

‘Zijn doodvonnis ligt hierin, een onteerende dood, de dood, welken de verrader, de spion verdient,’ mompelde Hector Valenson; ‘bij ongeluk is hij voorshands buiten ons bereik..... hij woont in België.’

‘Ik vermoedde wel, dat hij niet meer in Frankrijk was,’ hernam Jules Berthenay, ‘ziedaar waarom ik een onbepaald verlef heb aangevraagd, dat ik gemakkelijk gekregen heb.’

‘Wat is uw doel, mijn vriend?’

‘Mijne beide broeders zijn door zijn toedoen gestorven,’ hernam de jonkman met een door aandoening haperende stem, ‘en ik heb tot mij zelven gezegd, dat zoo de justitie hem al niet bereiken kon, ik voor mij het wel kon.’

‘Wat! gij zoudt met dat wezen duelleeren! uw leven blootstellen in ruil voor het zijne!... o neen! bij moet door beulshanden sterven....

Gij weet alles niet; alvorens het handwerk van spion uit te oefenen, heeft hij dat van dief en moordenaar uitgeoefend, heeft hij een valschen naam, een valschen titel aangenomen.... Gij zult dat alles uitvoerig vernemen.'

'Hij is in België, hebt gij mij gezegd!' riep Jules Berthenay met trillende stem uit; 'o! geef mij zijn adres, ik ga terstond op weg...'

'Het is God, die u tot mij gezonden heeft, brigadier, maar eerst moet ik van u een belofte eischen die in ons gemeenschappelijk belang is..... Gij zult den dag met mij doorbrengen; morgen vroeg kunt gij naar Brussel vertrekken. Ik zal u een brief ter hand stellen voor iemand die mijne zaak opgenomen heeft.... of eigenlijk de onze tegen dien booswicht en den voornaamste zijner medeplichtigen, den Italiaan San Marco. De man, van wien ik u spreek, is een beroemd advocaat, wiens hoofddoel moet zijn de schuldigen op fransch grondgebied te lokken, wanneer de tijd daar zal zijn, en hen er te doen gevangen nemen..... Uit dien hoofde moet gij u in alles naar zijn raadgevingen schikken.'

'Dat begrijp ik,' antwoordde de jonge militair; 'nochtans zal het mij, als ik hem zie, hard vallen.... maar, enfin, ik zal u gehoorzamen, ik zal aan uw lastgever gehoorzamen, wie het ook zijn moge.'

DE DWERGUIL.

Daags daarna meldde de onderofficier zich bij René Morlant aan en overhandigde hem de stukken, die hij aan Hector Valenson was komen brengen. Deze kostbare papieren vervulden den advocaat met blijdschap en deden hem den boodschapper van zijn vriend met groote hartelijkheid welkom heeten.

Jules Berthenay had nog een andere opdracht medegekregen: namelijk Jean Rotentout te belasten ten spoedigste een woning te huren voor zijn meester, die voornemens was binnenkort met de weduwe Pechel tot nader orde in Brussel te komen wonen.

VI.

De lezer heeft gemakkelijk kunnen begrijpen, dat René Morlant geen oogenblik in het onzekere verkeerd had omtrent de aanleggers van de hinderlaag, waarin hij bijkans het leven verloren had. Het waren wel degelijk, volgens zijne overtuiging, Donatien en San Marco, die zijn moordenaar gewapend hadden, want deze was hem ten eenemale onbekend, hij kon geen enkele aanleiding tot persoonlijke wraak tegen hem hebben en diefstal was blijkbaar niet zijn drijfveer geweest. Nochtans wachtte hij zich wel het geringste vermoeden aan de justicie kenbaar te maken en trachtte haar zelfs van den weg te brengen..... Dit kwam omdat hij inzag dat hij, alle overtuigende bewijzen missende en geen kans ziende ze zich te verschaffen, de beide boosdoeners uit hunne gerustheid zou. wakker schudden en daardoor het welslagen van zijn plan om hen voor hunne vroegere euveldaden de welverdiende straf te doen ondergaan, geheel zou verijdelen. - Ziedaar in weinig woorden waarom de aanslag van Beersel weinig opspraak verwekte en geen gevolgen had.

De bewijzen, welke de fransche militair hem bracht betrekkelijk de rol van spion in den franschduitschen oorlog voornamelijk door Donation gespeeld, versterkten hem hoe langer hoe meer in zijn besluit van zijne ware moordenaars voorloopig met rust te laten. Vital Malescot had derhalve niets te vreezen, hoewel hij voortdurend in den grootsten angst verkeerde.

In verband met het voornemen, waarvan wij hierboven spraken, was de gedragslinie van René Morlant geheel afgebakend in het onderhond, dat Pauline hem door bemiddeling harer peettante verzocht had.

De onderofficier was, gelijk wij gezien hebben, tegenwoordig, toen mevrouw de Monaville en mevrouw Martinpré voor den advocaat verschenen, die nog genoodzaakt was het bed te houden. Hij verwijderde zich evenwel terstond en indien iemand hem op het portaal gevolgd ware, zou hij hem deze woorden hebben kunnen hooren mompelen:

‘Welk een treffende gelijkenis!..... En mij ziende, ontroerde zij, dacht mij..... maar neen! zot die ik ben, het is onmogelijk!’

Bij het binnentreden had mevrouw Martinpré opgemerkt dat René een zekere ontroering liet blijken bij het zien van haar peetekind. Inderdaad, die vastberaden man had een innig medelijden bij zich voelen ontwaken met het lot van die jonge, schoone vrouw, wier positie iets waarlijk vreeselijks had na eenige maanden van een huwelijk, waarin zij alles had hopen te vinden wat het geluk eener echtgenoote kon uitmaken.

Gelijk zich denken laat, was zij zelve vooral diep ontroerd. Langer dan een kwartieruurs had zij aarzelend in de kamer van mevrouw de Trenoy vertoefd. Maar de teerling was geworpen! tot elken prijs wilde zij over haren verschrikkelijken toestand beraadslagen met een man, die alles wist, en, volgens hare peettante, de eenige was, die haar een uitweg ter redding kon aanwijzen.

Wij zullen het onderhoud, dat tusschen de drie personen gevoerd werd, niet meedeelen, daar het slechts liep over omstandigheden, die aan onze lezers bekend zijn. De overtuiging van Pauline betreffende het misdadig verleden van haar echtgenoot was te diep bij haar geworteld, en steunde te zeer op de onloochenbare feiten dan dat René er aan zou hebben kunnen denken die te doen wankelen, zelfs al hadde hij er den wil toe gehad. Hij besloot derhalve met haar de wezenlijkheid onder de oogen te zien in haren geheelen smartelijken, folterenden en noodlottigen om vang. Zijn hart kromp vooral ineen bij de gedachte, dat zij juist hem tot vertrouweling nam, die den man moest ontmaskeren met wien zij haar levenslot verbonden had, hem, die haar misschien tot weduwe van een terechtgestelde moest

maken. In een woord, hij verkeerde in dit treurige dilemma: de waarheid te verbloemen, zonder hoop op welslagen en met de kans later zich zelven te loochenstraffen; of voor de jonge vrouw den afgrond te openbaren waarin zij neergestort was. Geen enkel openhartig en rechtschapen man, geen enkel verstandig mensch zou voorzeker geaarzeld hebben deze laatste partij te kiezen.

'Mevrouw,' sprak René Morlant, bij wijze van besluit, 'gij zijt kristen en de eerste wet van de evangelieleer is de onderwerping, temeer daar deze de hoop niet uitsluit..... Niemand kan beter dan ik begrijpen wat gij moet lijden, maar dit zal u eenmaal toegerekend worden, wees daarvan verzekerd..... Voor het oogenblik is er niets uit te richten, niets, ik herhaal het u. Een wettelijke scheiding: waarop zoudt gij, die gronden in de oogen der wet? Een feitelijke scheiding? hoe zoudt gij die rechtvaardigen in de oogen der wereld, in de oogen van uw echtgenoot, die, gelijk gij zelf erkent, u steeds met de grootste voorkomendheid behandelt? Ik voel de innige overtuiging, dat de tijd alles zal schikken, dat hij uwe bevrijding zal aanbrengen zonder dat gij u eenig verwijt zult behoeven te doen.'

'Mijnheer,' riep Pauline uit, 'gij voert daar een edele taal tegen mij, maar bedenk, dat gij mij veroordeelt to t een zeer pijnlijk;... een bijna onmogelijk leven geveinsdheid, huichelarij o neen, liever.....'

'Kom, kom! geen opgewondenheid,' viel mevrouw Martinpré, die tot dusverre het stilzwijgen bewaard had, haar in de rede; 'ik ken het leven en ik verzeker u, dat men nog wel erger dingen ziet gebeuren Gij hebt een slecht nummer uit de huwelijksloterij getrokken, een zeer slecht, dit moet ik erkennen, en de schuld daarvan ligt niet aan u; een ieder zou zich hebben laten misleiden. Het geldt nu slechts van een slecht geval de best mogelijke partij te trekken. Ik belast mij daarmede..... Mijnheer de advocaat, wees gerust, ik heb u aandachtig aangehoord; gij hebt volkomen gelijk. Men mag voor het oogenblik niets overijlen, niet waar? Welnu! men zal niet overijlen, daarvoor spreek ik u borg.'

'Mevrouw,' gaf René Morlant haar ten antwoord, 'ik reken op u, want ik zie dat gij mij begrepen hebt.'

De verzekering der peettante van Pauline had inderdaad den advocaat van zijne vrees ontheven, dat Pauline eenige onvoorzichtigheid mocht begaan, welke haar echtgenoot kwaad vermoeden kon doen opvatten en hem aanleiding geven België te verlaten, en in dit geval ontsnapte hij misschien voor altoos.

In weerwil der woorden van René Morlant en hare peettante verliet mevrouw de Monaville het huis van mevrouw de Trenoy in een geestgesteltenis, waarin men tot de tegenstrijdigste handelingen in staat is.

Zij vond op den dorpel der buitendeur Jules Berthenay, die op haar weggaan scheen gewacht en na haar eerbiedig gegroet te hebben, nogmaals herhaalde: 'Welk een gelijkenis!.... maar neen, ik ben zot.....'

Toen Pauline en mevrouw Martinpré thuis kwamen, ontmoetten zij in den gang Paul Gibraltar en vonden zij den ouden heer Desherbiers ter prooi aan een diepe neerslachtigheid:

'Mijn kind,' zeide hij tot Pauline, 'ik moet u aankondigen dat ik voor mij besloten heb deze stad zoo spoedig mogelijk te verlaten en naar Meudon terug te keeren Spreek daarover met uw echtgenoot maar weet, dat mijn besluit onherroepelijk is.

(*Wordt vervolgd*.)

[Nummer 24]

Onze gravures.

De nieuwsgierige.

De kleine Fanny zou wel eens een brief willen schrijven aan haar Oom-Jan, maar de groote zaak is wat ze toch wel in dien brief zou vertellen.

Kleine Fanny is zoo als sommige jonge schrijvers die wel eens een verhaal, een roman of gedicht zouden willen op het papier brengen, indien zij maar wisten wat er op te zetten.

De kleine is echter slim; zij heeft een brievenboek gevonden, waaruit zij eenige frasen zal trachten bijeen te brengen en dewijl zij vermeent dat er maar één brievenboek in de wereld bestaat, dewijl zij er nooit een ander zag dan 't geen in haar bezit is, hoopt zij wel dat het lieve bedrog nooit in het licht komen zal.

Het boek staat voor haar, zij heeft de pen op het papier...

Wat zal Oom-Jan veistomd staan als hij dien schoonen brief lezen en denken zal, dat kleine Fanny hem heeft saamgesteld!

‘Piep, piep, piep!’ roept de kleine musch, die aan hare kooi onthuppeld, vrij in de kamer rondfladdert en weldra op den rand van de tafel gaat zitten.

Fanny wendt het hoofd om en de musch ziet haar met hare kleine verstandige oogen aan.

Mij noemt men kriekendief, schijnt ze te zeggen; maar kleine Fanny is een letterdief, en de schelm schijnt te lachen.

DE NIEUWSGIERIGE, NAAR HENRIETTE BROWN.

Noch de musch, noch het kind zegden een

woord, maar het was alsof zij eene samenspraak in hunne gedachte hielden.
'Dat zult ge zeker aan iedereen gaan vertellen?' denkt het meisje.
'Alsof de musschen zoo praatziek waren als de meisjes!'
'Nu zult ge nog zwijgen, maar als het zomer wordt, het zonneke warm schijnt en het venster wordt opengelaten, zult gij de vlucht nemen.'
'En wat dan?...' spotlacht de musch.
'Dan zult gij naar het huis van mijn Oom-Jan vliegen en gij zult hem gaan zeggen wat gij hier gezien hebt.'
'Piep, piep, piep!' lacht de musch: 'En wat zou mij dat geven? Neen, de musch is praatziek en steelt, dat is waar, maar zij is rechtvaardig, zij laat anderen ook stelen, en dat doen de menschen niet: die stelen ja, maar ze dulden niet dat anderen stelen!'
'Gij zult dus niet verraden aan Oom-Jan dat ik dien brief niet zelf opstelde?...'
'Piep, piep, piep! Oom-Jan zal het toch weten.'
'Hoe dat?'
'Niet door de musschen, maar door u zelf; musschen kunnen zwijgen, menschenkinderen niet.'
Dat is de waarheid: of brengen de meeste menschen hun eigen leed niet aan den dag, zooals Fanny ook doen zal?

De hoflakei.

Hier zijn wij tot diep over de ooren in het hofleven van een duitsch prins- of hertogdommeke, dat er een hof, met eenige oude gegalonneerde kreeften, op nahoudt, om op gegeven oogenblikken aan de edelgestrenge heeren hofraden, professoren, vrijheeren, ritmeesters en majoors wat slappen thee, wat dunne limonade en een vingerhoed Rijnwijn aan te bieden.

De oude lakei, dien wij op bladz. 188 zien afgebeeld, is eene echte type, een goede, brave kerel die van de receptie van gisteren avond eenige krakelingen en bitterkoekskens in den zak heeft mogen steken en die, nu zijn genadige meester een dutjen doet en misschien eene ronksymphonie speelt gelijk de gemeenste schoenlapper uit de buurt, buiten het paleis gaat, om in eene kleine achterbuurt zijne zuster, eene eerlijke timmermansvrouw, met een bezoek te vereeren.

O, de kleinen weten juist wanneer er in het paleis receptie heeft plaats gehad: den dag nadien komt de oude oom met zijn dood eerlijk gezicht, zijn hoogen hoed met breeden gouden band, zijn rok met gegalonneerden kraag en met knoopen bezet, waarop allerhande adellijke monsters staan afgeprent! Ze zien hem komen, de kleinen, want ze weten wel dat er in de diepe zijzakken allerhande dingen zitten, die hun even goed smaken als de geblankette gravinnen, de blozende freules en de perkamenten hofraden.

Men zou de houding en de uitdrukking van den ouden lakei en de kinderen niet beter weergeven dan de kunstenaar Woltze gedaan heeft, die door dit tafreeltje alléén getoond heeft een fijn en geestig opmerker te zijn.

Verplichtend onderwijs.

David Col heeft hier een geestig tafreeltje voorgesteld. Het paar heeft met Filax en Azor eene wandeling naar buiten gedaan, om den eersten eens op geduchte wijze ‘goede hondsche manieren’ te leeren. Filax, zoo beweert de driftige meester, heeft geen manieren voor een fatsoenlijken burgermanshond, en hij zal hem deze eens met den rotting inprenten, in afwachting dat hij het verplichtend onderwijs ook op Azor zal toepassen.

‘Verplichtend’ is echter een onaangenaam woord, niet alleen voor menschen, maar zelfs voor honden, omdat zonder den priegelstok, welke verplichting dan ook, niet kan ingevoerd worden of ingevoerd blijven, en zelfs de geplaagde dan nog middel vindt om soms de plagerij te ontspringen.

De nijdige, brutale en hooghartige meester heeft, na zijn blinkenden hoed en schoonen jas aan zijne niet minder bitsige Mevrouw in bewaring te hebben gegeven, den armen Filax bij den pels gegrepen en hem in het water gesmeten, en nu gebiedt hij hem met dreigende stem en dreigenden stok, te zwemmen en het stuk hout te apporteeren dat op het water vlot.

Nu gehoorzaamt Filax nog, maar meester ‘verplichting,’ dus meester ‘dwingeland’ vergeet dat er nog een andere kant is aan het rivierke, die onbewaakt blijft. Terwijl dus de rotting aan dezen kant van het water manoeuvreert, zal Filax hem langs den anderen ontspringen, den ruigen pels schudden en als een pijl zoo snel, recht naar huis schieten.

Vaarwel, verplichtend onderwijs! Het blijft altijd waar wat vader Cats zegt, en 't is waar voor de honden gelijk voor de menschen: ‘want een gebied van enkel dwang, en duurt gemeenlijk niet lang.’ De menschen in een grondwettelijk land stemmen, de honden bijten.

Te laat.
Eene schets uit den tegenwoordigen tijd.
(*Vervolg*.)

Voor het oude koopmanshuis in de *Wandrahmstrasse* hield het rijtuig stil, waarin de chef der firma Thomas Hoveling & Zoon gezeten was.

In het kantoor heerschte een zekere opgewondenheid onder de jonge lieden, die met elkander fluisterden en giechelden en de afkeurende blikken van den heer Karker niet schenen op te merken. Dat niet alles in huis was, gelijk het behoorde, was hun duidelijk, al konden zij er ook de oorzaak niet van ontdekken. De diefstal in het kantoor, de plotselinge verdwijning van Max von Elliot en een ongewone onrustigheid van den patroon, dat alles prikkelde hunne nieuwsgierigheid, die niet weinig vermeerderde, toen zij den heer Hoveling, geheel tegen zijne gewoonte, midden in den kantoortijd hadden zien uitgaan. Toen het rijtuig voor de deur stilhield, sprongen zij dan ook allen als door een elektrischen schok getroffen, van hunne banken op en zelfs de heer Karker kon zich niet onthouden een blik naar buiten te werpen, maar hij deinsde ontsteld achteruit bij het zien van het kommervolle, verstoorde aangezicht van zijn chef, die langzaam uit het rijtuig stapte en zonder het kantoor te betreden, regelrecht naar boven ging.

Het beursuur had reeds lang geslagen. Wilhelm was er zonder zijn vader, die sinds jaren geen enkelen dag overgeslagen had, heengegaan; de heer Karker en de jonge

lieden verlangden naar huis, waar het middagmaal hen wachtte, maar zij durfden zich niet te verwijderen voor de geschreven brieven met de handteekening van den chef voorzien waren en verzonden konden worden. De heer Karker raapte eindelijk al zijn moed bijeen en ging naar boven, waar hij zeer zacht aan de deur der huiskamer klopte. Het 'binnen' van den heer Hoveling moest luid en vast klinken, maar de toon kwam rauw en heesch uit zijne borst voort; Karker vond zijn patroon in een leuningstoel zitten.

'Wat voert u hier?' vroeg hij barsch.

'Ik kom u de brieven brengen, die door u onderteekend moeten worden, mijnheer Hoveling,' antwoordde de boekhouder schuchter. 'Ook wenschte ik u te spreken over een aanvrage van het huis Loding & Cie, welks vertegenwoordiger tijdens uwe afwezigheid.....'

Een wenk van den koopman deed hem verstommen.

'Morgen, Karker, morgen of later; geef mij de brieven, gij kunt ze terstond weer meenemen. Is mijn... is mijnheer Wilhelm Hoveling nog verder dan de Beurs?'

'Neen, mijnheer Hoveling; voor zoo ver ik weet, ten minste niet.'

'Goed! Nog iets: de daders van den diefstal zijn ontdekt, volleerde schurken - een zekere Winkelman was de heler, gij zult van de zaak hooren.'

'God zij gedankt, dus waren het toch vreemden,' liet zich de heer Karker onwillekeurig ontvallen; 'het ware dan ook verschrikkelijk geweest te moeten denken, dat een zoo jong mensch...'

De heer Hoveling richtte zich in zijn volle lengte op: 'Te moeten denken - wat?'

De verschrikte boekhouder week een paar stappen achteruit.

'Niets, mijnheer Hoveling, volstrekt niets; maar juffrouw Betty dacht.....

'Juffrouw heeft uitgedacht; zij zal mijn huis niet meer betreden.'

'Om Godswil, mijnheer Hoveling, wat is er gebeurd? Juffrouw Betty, die u zoovele jaren achtereen trouw.....'

'Trouw? Wie is trouw? Ik betaal diensten;... verder verlang ik niets..... niets..... en het allerminste slechte gedachten van den zoon mijner zuster, dien ik liefheb en hoogacht, en wiens verwijdering uit mijn huis ik diep betreur. Doch laat mij thans alleen; ik heb behoefte aan rust. Gij kunt gaan eten en de jongeliê ook; geef, als ik u verzoeken mag, de meid last, niemand boven te laten; ik verlang, Zoodra mijnheer Wilhelm Hoveling thuis komt, ongestoord met hem alleen te blijven.'

De boekhouder boog zwijgend en ging. Er moets iets buitengewoons plaats gehad hebben - zóó had hij zijn chef nog nooit gezien.

Hoveling ging in de kamer op en neer. Hij hoorde den boekhouder en de kantoorbedienden het huis verlaten, alleen de huisknecht hield tusschen den middag een wakend oog op het kantoor - en hij ademde lichter, hoewel hij wist, dat geen enkele klank van het onderhoud, hetwelk tusschen hem en zijn zoon plaats zou hebben, tot beneden kon doordringen.

Zijn zoon! - Dat anders zoo rustige, onbeweeglijke aangezicht van den koopman vertrok zich akelig bij deze gedachte; hij had hem liefgehad als zijn eigen ik, als een toonbeeld van een jong koopman, had zijn lof heinde en verre verkondigd - en nu.....

Aan Winkelman's beschuldigingen twijfelde hij geen oogenblik. Betty's jammerlijk smeeken om vergiffenis verraadde hem met haar eigen bewustzijn van schuld tegelijk de schande van zijn zoon. En op het aanstoken van deze lieden had hij den zoon zijner zuster over den oceaan gedreven, gebukt onder den last van de schandelijkste verdenking. Maar hij zou zoo spoedig mogelijk het gepleegde onrecht herstellen, goedmaken hetgeen hij misdreven had; pas in het vreemde, verre land aangekomen,

zou de verstooteling huiswaarts keeren, voor hem wilde hij verkwistend worden, de anders zoo spaarzame man - ja hij wilde den jongeling zich geheel op de kunst laten toeleggen, waarnaar zijn geest zoo vurig verlangde - hij moest een hart hebben, aan hetwelk hij zich in zijn ouden dag kon steunen; zijn zoon was een onwaardige en zijn plaats zou ingenomen worden door zijn neef, die hem zoo trouw, zoo innig had lief gehad en dien hij in lichtzinnige verblinding van zich gestooten had.

Plotseling kromp hij krampachtig ineen; op de trappen naderden voetstappen.

'Mijn zoon!'

Had Wilhelm dezen uitroep kunnen hooren, welke heesch uit de borst zijns vaders opsteeg, hij zou minder haastig de deur der huiskamer geopend hebben, waarin hij als gewoonlijk juffrouw Betty met het dekken van de tafel bezig meende te vinden. Thans echter, nu hij zijn vader gewaar werd, veranderde hij plotseling zijn gelaat, waaraan hij een neerslachtige uitdrukking poogde te geven.

'Gij zijt niet op de Beurs geweest, niet waar, vader?' vroeg hij op zijn gewonen fleemenden toon; 'hoe ongewoon dit ook is, treft het ditmaal bijzonder goed, daar gij de tijding dus niet uit de eerste bron vernaamt. Ach! vader, vader, ik moet u op een vreeselijke treurmare voorbereiden.'

'Is er een spitsboef ontmaskerd, dien men voor eerlijk hield?' vroeg de heer Hoveling met snijdenden spot; 'dat ware niets nieuws onder de zon.'

'Goddank, dat de zaak er niets bij verliest,' antwoordde Wilhelm, die den zin van de woorden zijns vaders niet begreep: 'het schip *de Allalanle* van consul Walter met zijn lading, in welke laatste wij ook aandeel hebben, waren verzekerd - ik heb reeds aan den consul, die sinds acht dagen uit de stad is, getelegrapheerd...'

Hoveling moest zich aan de leuning vaneen stoel vastklemmen om niet op den grond neer te zinken.

'De *Attalante?'* bracht hij nauw hoorbaar uit, 'is dat niet het schip.....'

'Waarmee mijn ongelukkige verdwaalde neef Hamburg verliet, om in de Nieuwe Wereld een ander, gewis beter mensch te worden,' viel Wilhelm in de rede. 'Ach! alles zij hem vergeven de *Allalante.....'*

'De *Allalanle...'* herhaalde de oude heer werktuigelijk.

'Is verongelukt met man en muis..... er is brand aan boord uitgebersten tijdens een geweldigen storm.....'

Het gelaat van den ouden Hoveling vertrok geen spier bij deze mededeeling, alleen bedekte een doodelijke bleekheid zijne wangen terwijl zijne oogen onheilspellend schitterden. Langzaam trad hij op Wilhelm toe en dicht aan zijn oor gebogen, riep hij met luider stemme:

'Moordenaar! wees vervloekt!'

Ontzet sprong Wilhelm achteruit.

'Vader!..... Almachtige God, had ik kunnen vermoeden, dat die tijding u zoo geweldig schokken zou.....'

'Ja, de tijding, dat al de schatten van Thmas Hoveling niet meer goed maken kunnen, wat zijn schandvlek van een zoon in vereeniging met een doortrapte bedriegster begaan heeft. Wie was het, die hem uit mijn huis dreef, die mij bedroog, die mij verblindde? Ellendeling, gij waart het gij, Wilhelm Hoveling! Wilhelm Hoveling,' ging hij voort, zijn zoon zoo hevig bij de schouders schuddende, dat de zwakke jonkman bijna op den grond viel, 'kent gij de leus van ons huis, heb ik ze u niet reeds gepredikt toen uw verstand pas de beteekenis van een woord begon te bevatten - kent gij den stelregel van den waren, rechtschapen koopman? Eer, eer, eer! En gij, nietswaardige, hebt bedrogen en gehuicheld, met danseressen uw erfdeel verbrast, gelden op uws vaders dood bij een woekeraar, een heler opgenomen - en toch zou ik u dat misschien nog kunnen vergeven - u den smaad vergeven, mijn zoon, Wilhelm Hoveling, als vertrouwde van een gemeenen misdadiger voor het gerecht gedaagd te zien - dat gij echter een onschuldige in de schande en den dood dreeft, dat gij mijn naam onteerdet, dat vergeef ik u nooit, nooit!! Voort van hier, eer de dienaren der policie u komen gelasten rekenschap van uwe daden af te leggen. Uw aanblik, een eeuwige boete, zou mijn dood zijn. Van heden af heb ik geen zoon meer; ik sta alleen in de wereld, geheel alleen, maar in het bewustzijn dat de eer van het huis rein en vlekkeloos gebleven is.'

'Goed, ik ga!' riep Wilhelm schuimende van woede; 'ik was dat vervelende leven hier in den laatsten tijd toch al moede, en daar Winkelman bromt, heb ik geen lust

in zijne zaak met de policie in aanraking te komen, al kan zij mij ook niets maken. Maar zoo scheid ik niet van u: ik heb geld te vorderen, veel geld, het erfdeel mijner moeder, mijne eigene spaarduiten....'

'Ik wil u niets onthouden,' viel de oude Hoveling hem in de rede; 'ik wil zelfs de schuldbekentenissen inlossen, die gij den ellendigen Winkelman ter hand steldet; maar dan voort.... voort... dat ik alleen zij met mijne smart.... dit dak kan ons beiden niet langer beschutten.'

Hij opende een kaske en nam er een groote oude brieventcsch van geperst leer uit.

'Ziedaar,' sprak hij, 'met deze tesch kwam uw grootvader, een onbemiddeld man, naar Hamburg; dikwijls heeft hij mij van dien tijd verhaald; vlijt en volharding, het hoogste begrip van eerlijkheid hebben hem tot rijkdom gebracht; zijne brekende oogen waren op deze tesch gericht. Aan u stel ik ze ter hand, Wilhelm, die gedachtenis van uw grootvader, opdat gij zoudt leeren, wat wilskracht en eergevoel vermogen - niet ledig gelijk hij ze herwaarts medebracht - er ligt een klein vermogen in, toereikend om u voor gebrek te vrijwaren. Ga, Wilhelm, kom tot inkeer, arbeid, opdat ik u eens vergeven kunne hierboven... vaarwel!...'

Wilhelm stiet een schorren lach uit. Hij kende de onbuigzaamheid zijns vaders, die door geen smeeken, geen. huichelen te verbidden was, hij wist, dat Thomas Hoveling hem nimmer vergeven zou, wat hij hem had aangedaan. Daarbij kwam het vooruitzicht met de policie in aanraking te komen en het gevoel een som gelds te bezitten, grooter dan hij ooit zijn eigen genoemd had; - alle genietingen der aarde lieten zich aan gene zijde des Oceaans daarmede koopen; zonder masker, zonder breidel, kon hij aan de neigingen, die hem beheerschten, den vrijen teugel vieren. In plaats van met droefheid, werd zijn hart met blijdschap vervuld, en tergend, met fier opgericht hoofd stond hij voor zijn vader, hem met uitdagenden blik in de toornige oogen ziende.

'Ja, ik ga,' zegde hij met luide, barsche stem; 'ik ga, verheugd het lastige masker der geveinsdheid te kunnen afleggen, waartoe gij mij dwongt. Oogst nu de vruchten in van uw onverstandige opvoeding; - de jeugd wil meer dan het "debet en credit;" des menschen hartstochten en neigingen zijn geen contoboek, waarin gij op uwe manier uwe, gelijk gij gelooft onbedrieglijke berekeningen boekt en bevredigd er den streep onder trekt, wanneer slechts het facit stemt. Aan u zelven hebt gij te danken, wat ik werd. U lief te hebben hebt gij mij nooit geleerd; derhalve scheid ik van u zonder hartzeer. De dood van Max bezwaart mijn geweten niet, eerder het uwe: want had ik hem niet uit het huis verdreven, dan ware hij uit eigen beweging de slavenboeien ontvlucht, waarin gij in uwe verblindheid zijn lichaam en ziel geklonken hield, hij ware dan misschien eveneens rampzalig om het leven gekomen. Het geld neem ik mee, de tesch behoudt gij zelven, ik verscheur haar gelijk den band, die mij tot dusverre aan u vasthechtte. Gij hebt mij gevloekt om wille van een jeugdige onbezonnenheid - alles voor de eer is uw leus; - welaan, teer dan nu op de eer van het huis, laat zij u uw zoon vergoeden; wij hebben afgerekend.... ik ga naar Amerika.'

Met deze woorden nam hij de papieren uit de tesch en stak ze bij zich, daarna scheurde hij de tesch zelve in twee helften, die hij zijn vader voor de voeten wierp en verliet de kamer.

Hoveling stond als verstijfd en staarde hem na.

Was het wezenlijkheid? Had zoo de eigen zoon tot hem gesproken, de eigen zoon, op wiens opvoeding hij zoo trotsch geweest was? Alles begaf hem; de eenige wien hij vergoeden wilde wat hij hem had aangedaan, was dood, de eenige, wiens liefde hem had kunnen schadeloos stellen voor hetgeen hij in dezen stond leed. Waarvoor

had hij zich afgetobt, waarvoor gewerkt en gezwoegd van den vroegen morgen tot den laten avond?

Waarvoor?

Helderder werd zijn oog; een straal van de vroegere wilskracht flikkerde daarin nog eenmaal op. Waarvoor? 'Voor de eer van don naam, dien ik droeg, en dien mijn vader mij, stervende, aanbevool vlekkeloos te bewaren. Ja, vader - wenden de levenden zich van mij af - dan neem ik mijne toevlucht tot de dooden, tot u, wiens handel en wandel zuiver waren van alle strafbare gedachten. Mijn han- delshuis zal voortaan mijn alles zijn; ik wil er meer dan ooit voor leven; ik zal het steeds in aanzien doen stijgen - doch niet voor mij - niet om meer geld te verdienen - neen, gebrek en armoede zullen de vruchten van mijn arbeid genieten. En deze tesch, welke uw onwaardige kleinzoon wegwierp, zal bewaard worden als een eeuwig aandenken om de nakomelingschap te toonen, wat eerlijke koopmanszin vermag.'

Hij boog zich voorover om de door Wilhelm verscheurde helften van den vloer op te rapen, maar terwijl hij er een opnam, ontsnapte hem een kreet van verrassing: tusschen het leder on de voering ingenaaid, lag een dubbel toegevouwen blad papier, dicht beschreven, door ouderdom geel geworden. Een bang voorgevoel rees bij die ontdekking in den geest des koopmans op. 'Het handschrift mijns vaders!' morde hij, en ontstelde bijna door den nagalm van zijn eigen woorden in de holle kamer. Het was als aarzelde zijne hand het blad, hetwelk zoo lang in zijne geheime bergplaats gerust had, voor den dag te halen. Hij herinnerde zich, dat het brekende oog zijns vaders met een angstige uitdrukking op deze tesch geduid had - maar het moest zijn - aan deze onzekerheid moest een einde komen.

Met bevende hand ontvouwde hij het blad. Bij de eerste regels overviel hem een duizeling, het blad ontviel hem - met een haastige beweging vatte hij het weer op, staarde er in, doch de letters dansten voor zijne oogen; eindelijk gelukte hij er in zijn ontroering in zoo verre te bemeesteren, dat hij kon lezen, wat het document bevatte:

'Mijn zoon! meer dan eens achtte ik het oogenblik gekomen om mijne ziel te bevrijden van den ontzettenden last, die op haar drukte; de schaamte hield gestadig opnieuw mijne lippen gesloten, maar ik wil niet voor mijn oppersten Rechter hierboven verschijnen zonder u de oorzaak van mijne zwaarmoedigheid geopenbaard te hebben, die mij zoo menigmaal ter neerdrukte. O! mijn zoon, wees niet vergramd op den man, die u van jongs af aan inprentte voor alles uw goeden naam vlekkeloos te bewaren en zelf dezen naam door een misdaad bezoedelde, een misdaad, welke den grondslag legde van den rijkdom van ons huis, en door geen boete vermocht uitgewischt te worden.

'Ik was voor lange jaren secretaris van den markies de Garsay; mijn meester was mild en goedhartig, een edelman in de volste beteekenis van het woord, gelukkig in het bezit van een klein vermogen, een allerbeminnelijkste vrouw en een allerliefst zoontje. Zijn hart klopte warm en vol voor zijne medemenschen; hij had onder Bonaparte gediend en dweepte met hem met jeugdigen gloed. Een verklaard tegenstander der Bourbons, behield hij nog al zijne sympathieën voor den gevallen keizer; maar nog levendiger troffen hem de steeds slimmer wordende staatkundige toestanden van zijn eigen vaderland - Frankrijk. Hij liet zich met gevaarlijke ondernemingen in - zij werden aan de regeering verraden - alleen de vlucht kon hem en de zijnen voor gevangenneming redden. Hij vertrouwde mij een aanzienlijke som gelds toe die hij losgemaakt had en te gevaarlijk beschouwde om mee te nemen. Ik zou ze hem overmaken of ze hem zelf brengen, want hij wist vooruit, dat de regeering zijne bezittingen verbeurd verklaren zou. Het gebeurde gelijk hij gevreesd, doch

vroeger dan hij vermoed had. Met moeite gelukte het hem, slechts met het noodwendigste voorzien, over de grenzen van Frankrijk te geraken en naar Engeland de wijk te nemen.

'Ik zelf werd aan een licht onderzoek onderworpen, doch spoedig weder in vrijheid gesteld. Het geld had ik in veiligheid gebracht, doch

niet voor zijn bezitter, Thomas, de booze hield mij in een valstrik gevangen; een toekomst vol eer en weelde stond voor den armen secretaris open. Ik vluchtte naar Amerika, een duitsch, arm meisje won mijne genegenheid en beantwoordde die, ik bevrijdde haar uit een vernederende dienstbaarheid en maakte haar tot mijne vrouw. Om harentwille verliet ik de nieuwe wereld - het heimwee naar Duitschland knaagde aan haar leven. Ik stelde onderzoekingen in wat er uit den markies de Garsay en de zijnen geworden was - die inlichtingen luidden hoogst treurig. Mijn voormalige meester en zijne vrouw waren in armoede en gebrek gestorven. De zoon was onder een anderen naam naar Duitschland. gegaan en zou daar gestorven zijn; ondanks alle navorschingen kon ik niets naders vernemen. O Thomas, de gedachte, dat ik mij in rijkdom baadde, terwijl de zoon van den door mij bestolene wellicht gebrek leed, indien het gerucht van zijn dood valsch was, deze gedachte boorde zich als een gloeiende priem in mijn hart, altijd dieper en dieper!

DE HOFLAKEI, NAAR B. WOLTZE.

'Ik begaf mij naar Hamburg om daar een handelshuis op te richten. Het geluk begunstigde mij. Als een rijk, geacht man leg ik den goeden naam van mijn huis in uwe handen, maar ik leg u tevens den heiligen plicht op: doe onderzoek naar den zoon van den markies de Garsay, neem hem aan als broeder, als meester en ik zal u hierboven zogenen..... ik zal.....'

Garsay, markies de Garsay! Hovelings verstijvende hand vermocht het blad niet meer vast te houden; ‘Garsay’ - had hij dezen naam niet ergens gehoord? Ja, ja, nu herinnerde hij het zich; had zijne stervende zuster dien niet genoemd als den naam van den vader haars echtgenoots, wien een bedrieger zijn vermogen ontstolen had? En deze bedrieger was zijn eigen vader, de eerlijke koopman, en den kleinzoon van den bedrogene had hij zelf, met schande beladen, in den dood gedreven.

Thomas Hoveling voelde zich zoo ellendig, zoo rampzalig, zoo verlaten!

Dan was het hem weer als ging hem de geheele zaak niets aan en was hij een wildvreemde man, wien men zooeven een ongelooflijke geschiedenis verhaald had, en hij schudde het hoofd en glimlachte, ja hij glimlachte..... maar de spiegel boven de sofa weerkaatste zijn lach en hij beefde voor zijn eigen aanblik en wendde het oog af... Daar viel het op het geelgeworden geschrift zijns vaders en nu wist hij weer dat het geen sprookje was wat hem overkomen was, wat hij zelf geleden en doorleefd

had, en Thomas Hoveling, die nooit gelachen had met de blijden, nooit getreurd had met de treurenden - Thomas Hoveling, de chef van het huis, welks goede naam tot aan gene zijde des oceaans bekend was, welks schepen uit alle landen handelswaren aanvoerden - lag vertwijfelend op den grond uitgestrekt en jammerde hartverscheurend over zijn verwoest levensgeluk.

VERPLICHTEND ONDERWIJS, NAAR DAVID COL.

(*Wordt vervolgd.*)

Bevriezing.

Dr. Snieders, de geestige turnhoutsche romanschrijver, vertelt het volgende in zijn nu weer herdrukt verhaal *de Gouden Willem.* (Splichal- Rooze, te Turnhout.)

Op dat oogenblik kwam er iemand diep in zijn mantel gedoken over het bevrozen sneeuwpad gedraafd.

- De Dokter, de Dokter! riepen de vrouwen, even blijde alsof de man die daar kwam aanrijden, het geheim bezat om dooden wederom levend te maken.

Tien handen te gelijk hielden den toom van zijn paard vast, terwijl twintig verwarde stemmen den dood verhaalden van het arme meisje, den Dokter verzochten af te stijgen en de woning te willen binnengaan.

Wie was de geneesheer die daar toevallig het onttakelde huis moest voorbijrijden, om ooggetuige te zijn van een hartverscheurend drama?

Die geneesheer, lezer, was niemand anders dan de schrijver zelf van *de Gouden Willem.*

- Nooit gaat het tooneel, dat zich daar voor mijn oog aanbood, mij uit het geheugen; nooit vergeet ik den namiddag, dien ik in het huis van den armen Hofdaal doorbracht.

Op het bed achter de half opgengetrokken gordijnen, lag een jong meisje zoo koud en roerloos, alsof het reeds dagen geleden was dat de koude adem des doods haar levenslicht had uitgeblazen. Haar halfgesloten oogen stonden stijf gespannen in de richting van het voeteinde van het alkoof, waar een krans van verslenste herfstbloemen aan een nagel hing. Haar eene hand hing langs het bed naar beneden; met de andere hield zij een klein kruisbeeld op haar lippen gedrukt.

Ofschoon akelig bleek was haar fijn geteekend wezen, omgeven met de zwartste lokken, nog beelderig schoon, en nooit in mijn leven zag ik op een lijk eene zoo rustige uitdrukking in de spieren van het gelaat. Onder haar oogleden zag ik iets helders schitteren bij het licht der gewijde waskaars, welke een der buurvrouwen had ontstoken. Ik gevoelde een huivering door al mijn lidmaten trillen, terwijl ik met den vinger het bedoelde voorwerp aanraakte.

Het waren twee kleine ijsklontjes, die beweegloos onder de oogschedels lagen.

Arm kind! waren het uwe laatste tranen door de felle koude op uw stervend aangezicht vastgevrozen?

Nevens het bed zat een boerenjongen met een innemend voorkomen. Hij zag bleek als een lijk; indien zijn borst door het stuipachtig inhalen der lucht niet een bewijs had opgeleverd dat hij leefde, zoude men gezegd hebben, dat ook hij door den dood getroffen was, zoo beweegloos zat hij daar starlings te zieu naar het meisje op het bed; het was Bast Bonker. In den hoek van den haard zat de vader; hij hield zijn twee handen op zijn borst gedrukt, en weende zoo bitter dat niemand der menigvuldige buren in het huis vergaderd, zijn tranen weerhouden kon.

Nooit zag ik aan een sterfbed een vader zoo bedroefd als vader Hofdaal.

Door gewoonte tegen den indruk van akelige tooneelen gehard, blijft de geneesheer bedaard en kalm bij het onmetelijk lijden aan het doodbed.

Hier echter, in die arme woning, bij dat arme meisje van koude en gebrek bezweken, bij de stomme droefheid van dien jonkman, aan wien zij haar hart had geschonken, en met wien zij gehoopt had op rozen door het leven te wandelen; bij het zien van het onbeschrijfelijk lijden des vaders, ja, hier konde ik mijn tranen niet weerhouden.

- Is zij dood, mijnheer? vroeg de arme tijkenwever, en wierp een blik op mij als ware hij verwezen op staanden voet zelf te moeten sterven.

Uit medelijden voor den ongelukkige, durfde ik niet ja, zeggen.

- Zou zij niet dood zijn? vroeg hij met een lach op de lippen, die hem aan een zinneloos mensch deed gelijken.

Terwijl een der buurlieden den armen vader moed in het hart sprak, en hem overtuigde, dat een goed kristen gelaten moet zijn in zijn lot en het hoofd buigen voor de ondoorgrondelijke plannen, die de Almacht tot het geluk zijner kinderen uitvoert, ging ik terug naar het doodsbed dat ik een oogenblik had verlaten om den bedroefden vader in den hoek van den haard, een troostenden handdruk te geven.

Ik deed een nauwkeurig onderzoek over het geheele lichaam, en vroeg eenige verklaringen betreffende de gezondheid van het meisje, den aard en den loop der verschijnselen die den dood voorafgingen.

De vader verzekerde dat zijne dochter vooreerst geklaagd had van een ondragelijke, koude rilling in hare lidmaten, welke weldra werd opgevolgd door een zonderlinge draaiing in het hoofd. Vervolgens had zij, onder den invloed van een onweerstaanbaren slaap het hoofd ter nedergelegd, en de ademhaling was zoo langzaam geworden, dat hij meer dan eens met het oor bijna op haar hart was gaan liggen, teneinde zich te overtuigen dat zij nog ademde. Eenige minuten later had hij bemerkt dat haar hand koud en stijf werd, en was toen, hoe zeer dit ook zijn eerlijk hart kwetste, in de buurt gegaan, om een stuk brood te vragen voor zijne arme Anna, die hij hoopte, bij zijn terugkomst met een weinig voedsel wel te zullen redden.

Er bleef mij geen twijfel over, of het meisje was aan bevriezing bezweken. Was het leven in haar werkelijk reeds uitgedoofd, of wel bevond zij zich in die soort van schijndood, welke zich met al de teekenen van den wezenlijken dood opdoet, en verscheidene dagen kan duren? Ik riep al de schrijvers welke ik ooit had gelezen over de bevriezing van 's menschen lichaam in mijnen geest terug, en herdacht de zonderlinge gevallen, welke ik tijdens mijn studiejaren hoorde verhalen, door een der meest geachte professoren der Hoogeschool.

Ik had den ouden Dokter Baud zoo dikwijls hooren spreken van zijn tochten over de Alpen; van zijn verblijf op den Sint-Gothard's berg; hij had aan zijn leerlingen zoo veel merkwaardige dingen verhaald van honger, ijs en sneeuw, dat ik mij niet weerhouden kon te roepen:

- God weet of zij wel dood is!

Een onbeschrijfelijke kreet van algemeene verbazing beantwoordde mijne woorden.

Ik beval dat iedereen het huis zoude verlaten, en bleef alleen met vader Hofdaal en twee vrouwen uit de buurt, welke mij voorkwamen met een zekere behendigheid en tegenwoordigheid van geest begaafd te zijn.

Het is eene dwaasheid te denken dat men een bevrozen lichaam kan opwekken, met hetzelve te onderwerpen aan de warmte van het vuur. Niets zoo gevaarlijk dan die handelwijze, welke zeer dikwijls de noodlottigste gevolgen na zich sleept, en meer dan eens de oorzaak was van een onherstelbaar ongeluk.

Ik deed in den haard een goed houtvuur aanleggen, teneinde de temperatuur, welke buitengewoon laag was, ten minste een paar graden boven zero te brengen. Midden op den vloer werd een wollen deken uitgespreid, waarop het koude lichaam van Hofdaal's dochter werd nedergelegd. Op mijn verzoek werd door een der vrouwen een mand met sneeuw binnen gebracht, terwijl de andere naar een paar buren liep om een weinig brandewijn, wijn, jenever of een of ander geestrijk vocht.

Daarna beval ik de vrouwen een handvol sneeuw uit de mand te nemen,, en het lichaam van het hoofd tot de voeten duchtig te wrijven.

Wel zagen de twee vrouwen vreemd op bij de aanbeveling van het koude geneesmiddel; wel merkten zij aan of het wel redelijk was het ijskoude lichaam nog kouder en kouder te maken, maar vingen toch op een gebiedend teeken dat ik met de hand deed, met haar werk aan.

De twee vrouwen wreven zoo moedig en onverpoosd voort, dat weldra, in weerwil der hevige koude en de aanraking der kille sneeuw, haar het zweet van het voorhoofd begon te druipen.

- Niet ophouden, gaat voort! gebood ik.

Opnieuw gleden haar handen met versche sneeuw gevuld in lange trekken over de armen, de beenen en de ruggegraat van het versteven lichaam. Ik zelf bleef niet onledig; met een stuk van de wollen deken gereten, begon ik drooge wrijvingen te doen op de maag en voornamelijk op het hart, en goot, telkens wanneer mijne hand

vermoeid door de snelle, beweging haar werk weigerde, een weinig brandewijn in den mond van het meisje.

Meer dan een kwartier uurs waren wij werkzaam; het lichaam bleef koud en roerloos.

De vader, geknield in den hoek van den haard en de handen te zamen gevouwen, bad vurig dat de goede God toch medelijden zoude hebben met zijn kind. Van tijd tot tijd wierp hij een angstigen blik naar de twee vrouwen, hield somtijds op met bidden, en trachtte in mijn gelaatstrekken en houding mijn gedachten te raden.

- Dokter, kan een doode nog levend worden? vroeg een der vrouwen met een bitteren spotlach, terwijl zij hare vermoeide armen op haren schoot overeensloeg, om een weinig uit te rusten.

- Ga voort, moeder! was mijn antwoord.

Zij hernam haar werk met vernieuwde kracht en moed.

Met den steel van een tinnen lepel, wrong ik de kinnebakken van elkander, en kittelde met de veder mijner schrijfpen het gehemelte en de huig der doode.

- Dokter, wat zegt gij? vroeg de vader, die al die vreemde dingen evenals het werk van een tooveraar afzag; is alles verloren?

- Wie weet, Hofdaal?

Ik hernam mijne wrijvingen op de borst en het hart, goot den prikkelenden brandewijn op de tong, en kittelde en herkittelde het verhemelte en de huig met mijn schrijfpen, doch vruchteloos; het arme kind bleef koud en stijf.

- Het is gedaan, onherroepelijk gedaan, dat de wil des Heeren geschiede! zuchtte de vader. Hij stond op, en kwam nog een kus drukken op den mond zijner dochter.

- Laat ons uitscheiden, spraken de twee vrouwen geheel ontmoedigd; wat baat het ons zelve en het lijk de huid vaneen te wrijven, indien het arme kind dan toch stellig dood is?

- Gaat voort! hernam ik; wie weet!

Met zichtbaren tegenzin hernamen zij haar werk.

Ofschoon even ontmoedigd als mijne helpsters, wilde ik echter een laatst middel beproeven, waarmede ik misschien beter had gedaan te beginnen. Met behulp van mijn tinnen lepel opende ik nogmaals den mond van het meisje, drukte er mijn lippen vast op, en blies gedurende eenige oogenblikken de lucht in hare longen.

Er is iets terugstootends, iets walgelijks in die onmiddellijke aanraking met de koude, vochtige lippen van een lijk.

Nooit, dan met afkeer en weerzin, heb ik er toe kunnen besluiten, tot deze kunstbewerking mijn toevlucht te nemen; diep gevoel van plicht alleen heeft bij mij, in andere voorkomende gevallen, dien af keer moeten overwinnen, en mij aangezet dat laatste redmiddel niet onbeproefd te laten.

Nauwelijks had ik een tiental inblazingen gedaan, of ik meende eene bijna onmerkbare beweging gewaar te worden in mijne hand, die even op hare borst rustte. Bedroog ik mij, of meende ik slechts datgene te gevoelen wat ik zoo vurig wenschte? Wat er van zij, ik durfde mijne gedachte niet mededeelen aan de drie omstanders, welke met ingehouden adem, en den Hemel biddend voor den goeden uitval, de bewerking stonden af te zien.

Aangemoedigd door ingebeelden of werkelijk goeden uitval, zette ik mijn aangewend redmiddel voort. Thans voelde ik duidelijk dat de borst zich zacht onder mijne hand omhoog hief; er bewoog zich een gelaatsspier onder mijne drukkende lippen, en toen ik even mijn hoofd oplichtte, kwam er iets dat aan een zucht geleek uit hare borst.

Nooit vergeet ik den kreet van blijdschap en verbazing die op dit oogenblik den mond des vaders en der twee buurvrouwen ontsnapte.

Thans bewogen zich zichtbaar de verschillende ledematen, de gelaatsspieren trokken met een stuipachtige beweging door elkander, en in plaats van een bijna onhoorbare zucht, steeg er een zacht gekerm uit de op- en neergaande borst.

Nog eenige minuten verdubbelde ik mijne pogingen, en daar ik een lichte warmte in de huid meende te bespeuren, beval ik het geheele lichaam, voornamelijk den ruggegraat, hevig te wrijven met stukken in der haast van de vollen deken gesneden, tegen het vuur verwarmd en bevochtigd met een scheut brandewijn.

Reeds was het leven tot dusverre teruggekeerd, dat ik de verdere inblazingen van lucht overbodig oordeelde. Ik beval het meisje op te

nemen, warm te bed te leggen, en van de gelegenheid gebruik te maken, zoodra het mogelijk werd, haar eenig voedsel te doen inzwelgen.

Vader Hofdaal lag weenend geknield voor mijne voeten en kuste mijne handen. Daarna richtte hij zich op, ging recht voor mij staan, en sprak op een toon, die mij nooit uit het geheugen gaat:

- Mijnheer, het leven van mijn kind en heel mijn geluk hier op aarde ben ik aan u verschuldigd..... Ik bezit niets om u te beloonen; maar mocht gij ooit iemands hulp noodig hebben, gedenk dan dat er onder den notenboom op het gehucht iemand woont, die.....

Meer kon hij niet uitbrengen, en ging in een hoek van het huis staan snikken.

Voor mij beteekenden deze woorden in den mond van den armen werkman, dat hij zijn bloed en leven voor mij, wanneer zulks ooit noodig was, zou veil hebben.

De wind waait niet sneller over het gehucht, dan deze gelukkige gebeurtenis werd overgebracht.

Weldra was het huis opgepropt met buren; iedereen wilde de verrezene zien, iedereen zich met zijn eigen oogen overtuigen, dat er dien namiddag op het gehucht een wonder was voorgevallen.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg*.)

VII.

Het bezoek van Paul Gibraltar aan den heer Desherbiers, het besluit van dezen om Brussel te verlaten, kwamen nog den pijnlijken toestand verergeren, waarin Pauline verkeerde. Op dat oogenblik vreesde zij meer dan ooit den ex-colonel der Commune, en indien haar grootvader er bij bleef naar Parijs terug te keeren, hield zij zich bij voorbaat overtuigd, dat Donatien hem niet derwaarts zou volgen. Zij zou zich dus voortaan alleen met haren echtgenoot te Brussel bevinden.

Mevrouw Martinpré, van den staat van zaken onderricht, was erg met de zaak verlegen; zij kende het karakter van den heer Desherbiers, zij begreep de redenen, die hem aandreven om Brussel te verlaten. Van den anderen kant was de tegenzin welken de echtgenoot van haar petekind voor de fransche hoofdstad toonde, voor haar een overtuigend bewijs, dat hij het verblijf aldaar als niet zonder gevaar voor hem beschouwde.

Er verliepen twee dagen zonder dat de beide dames de dubbele vraag durfden aanroeren bij degenen, die geroepen waren er een antwoord op te geven. Eindelijk besloot Pauline nog een uiterste poging te doen bij haren grootvader om dezen over te halen België niet te verlaten. Tot hare groote verrassing vernam zij al dadelijk van hem, dat hij van plan veranderd was en ziehier hoe hij haar die verandering uitlegde.

‘Gisteren,’ zegde hij, ‘ontving ik een brief van dien deugniet, waarin hij mij een plaats van bijeenkomst opgaf, waarheen ik mij begeven heb. Hij had mij eerst onmogelijke voorwaarden gesteld, zoodat ik hem in mijn toorn de deur gewezen had: vandaar het voornemen dat ik u heb medegedeeld; maar ik heb beginnen in te zien dat Gibraltar alles aan uw echtgenoot zou openbaren; en gij zoudt dan de vreeselijke

keuze gehad hebben, om òf van hem te scheiden, òf zijne gegronde verwijten, misschien zijn mishandelingen te verduren... In alle gevallen zou uw leven allertreurigst geweest zijn, ongelukkig kind! Helaas! dat noodlottige huwelijk! de liefde heeft u verblind en ik heb te veel eerzucht gevoed. Wij zouden hebben moeten nadenken, niet zoo hoog reiken ons geen begoocheling omtrent de toekomst moeten maken: moeten inzien, dat ondanks alle genomen voorzorgen de burggraaf eenmaal... de waarheid zou leeren kennen. Kortom, om op den waardigen vriend van uw broeder terug te komen, daar hij zich handelbaarder toonde, heb ik opnieuw zijn stilzwijgen gekocht, in ruil voor een door hem onderteekend geschrift, dat hem, naar ik hoop, zal beletten zijne afpersingen te hernieuwen. Evenwel sidder ik nog altijd. Kom, spreek openhartig, mijn kind: is uw echtgenoot nog steeds dezelfde tegenover u?'

'O ja, papa.'

'Maar mij dunkt dat er eenige verkoeling tusschen u bestaat.'

'Hij heeft het zeer druk met beursspeeulatiën sinds hij vriendschapsbetrekkingen aangeknoopt heeft met dien beambte van de Bank, die voor hem speelt en hem groote winsten doet behalen. Ik van mijnen kant, ben nog niet geheel en al bekomen...'

'Uwe woorden stellen mij gerust; een ding staat echter vast: namelijk dat uw echtgenoot bijna al zijn tijd buitenshuis doorbrengt en een landsman heeft mij verwittigd, dat hij, een burggraaf van geboorte, omgaat met lieden, die ver beneden zijn stand zijn. Ik acht mij verplicht u dit alles te zeggen, opdat gij niets zoudt verwaarloozen om hem tot zijne vroegere gewoonten te doen terugkeeren.'

'Ik zal uw raad volgen, grootvader,' antwoordde Pauline, die blijde was te vernemen, dat het gevaar, waarmede zij zich opnieuw van den kant van den ex-colonel der Commune bedreigd geacht had, voorhands weer bezworen was.

Kort daarna kwam haar echtgenoot thuis, vergezeld van San Marco, met wien hij zijn schrijfvertrek binnenging. Zij begonnen overluid te spreken, zoo luid zelfs, dat Pauline de volgende woorden verstaan kon:

'Zijt gij er wel zeker van, dat hij het was?' vroeg Donatien.

'Och kom! ik heb hem gezien gelijk ik u zie, en als ik mij niet gehaast had mijn blauwe bril op te zetten en mijn hoed dieper in de oogen te trekken, had hij mij insgelijks herkend.'

'Zijne tegenwoordigheid te Brussel is onverklaarbaar. Nochtans te gelooven, dat de advocaat hem heeft doen komen, zou zijn bij dezen een kennis van zaken, een macht veronderstellen, welke zich niet zoover kan uitstrekken. Want ik vraag het u eens, hoe zou hij dien geringen onderofficier opgespoord hebben?'

'Hoe slim! En Hector Valenson dan?'

'Deze heeft Jules Berthenay niet tijdens den oorlog kunnen kennen; is hij het dus wezenlijk, dien gij gezien hebt, dan behoeft zijn tegenwoordigheid in deze stad bij ons volstrekt geen ongerustheid te verwekken.'

'De tijd zal het leeren. Weet gij wel, mijn waarde, dat het evenwel niet kwaad zou zijn in tijds onze maatregelen te nemen voor het geval, dat de grond onder onze voeten te heet mocht worden.'

'Ik weet, dat gij van al de hoedanigheden van de slang, in de hoogste mate de voorzichtigheid bezit; maar ik voor mij geef de partij niet zoo gemakkelijk op. Hoedanig overigens ook de grond moge zijn, dien wij zullen betreden, staat het evenwel te vreezen dat die Morlant er ons zal ontdekken. Ik heb dus, wat mij betreft, twee machtige redenen om hier te blijven. Eerstens wanhoop ik er niet aan dien advocaat voor goed voor ons onschadelijk te maken; tweedens, zal ik, indien dank

zij onzen nieuwen vriend mijne speculatiën zoo goed blijven gelukken, weldra in het bezit zijn van een aardig kapitaal, en dan zal het tijd zijn een verdere beschikking te nemen.'

'En uwe vrouw?'

'Spreek mij niet van haar!' riep Donatien met heftigheid uit; 'ik kom meer en meer tot de overtuiging, dat ik bij haar verraden ben... Het is wederom die Morlant, daar ben ik zeker van!..... En die twee intriganten, die Martinpré, en die de Trénoy?..... O! mijne wraak zal meer dan een hoofd treffen, dat verzeker ik u!'

'Uw stijfhoofdigheid om niet met Paul Gibraltar in onderhandeling te treden, verbaast mij uitermate. God weet wat gij omtrent uw bekoorlijke wederhelft en haar grootpapa zoudt vernemen..... Het zal u niet veel kosten, Gij zijt waarlijk niet zeer nieuwsgierig.'

'O ja! maar het oogenblik is nog niet gekomen. Ik heb wel wat anders te doen. En wel beschouwd, wat gaat mij het verleden van die vrouw en hare familie aan? Het voornaamste is, dat de zaak gelukt is..... financieel.'

Ziedaar het onderhoud dat Pauline van woord tot woord afgeluisterd had.

VIII.

Wij hebben vroeger gezegd, dat Hector Valenson, verlangende dichter bij Morlant te zijn en van nabij de volvoering van hunne gemeenschappelijke plannen te volgen, opzichtens de beide geslepen schurken, die zij wilden ontmaskeren, zijn bediende Jean Rotentout belast had voor hem in een der voorsteden van Brussel een woning te huren, zoo eel mogelijk buiten de stad, hetgeen hem door zijn ongelukkigen toestand en den slechten staat zijner gezondheid geboden werd.

De ieverige bediende had al spoedig, nagenoeg aan het uiteinde der voorstad Ixelles, een fraai gelegen sedert eenige maanden onbewoonde villa ontdekt, die van de naburige woningen afgescheiden was door een grasperk en een hof. Hij had zich gehaast zijn meester van die ontdekking kennis te geven en had tot eenig antwoord een telegram ontvangen van den volgenden inhoud: het is goed, huur tot elken prijs en meubel naar goedvinden.

Acht dagen later begaven Jean Rotentout en Jules Berthenay zich naar Touy en brachten van daar den verminkte, benevens de weduwe Pechel mede.

Nog op den dag zelven der aankomst hadden alle vier de nieuwe woning betrokken, welker bezichtiging voor zoover hij zulks vermocht, den heer Valenson ongemeen voldeed.

Middelerwijl was het herstel van Morlant gestadig vooruitgegaan, zoodat hij daags na de aankomst van zijn vriend, dezen een bezoek kon gaan brengen. Elkander weerziende, konden de beide edelaardige mannen hunne tranen niet bedwingen. Wat vooral in hevige mate de ontroering van den heer Valenson opwekte, was de gedachte aan het gevaar, waarin René verkeerd, en het langdurige lijden, dat hij doorstaan had, alleen omdat hij met zulk een moedige en onbaatzuchtige zelfopoffering zijne zaak in handen genomen had.

De ex-kommandant der vrijschutters had gehoopt, dat de advokaat bij hem zou komen in wonen, maar deze laatste deelde hem zijn besluit mede om in het belang zelf van het doel dat zij beoogden, bij mevrouw de Trénoy te blijven wonen.

Mevrouw Martinpré kwam René Morlant bijna elken dag op zijne kamer een bezoek brengen, en daar zij aan een diepen afkeer voor Donatien een onweerstaanbare behoefte paarde om te praten, is het licht te begrijpen, dat de advocaat volkomen op

de hoogte gehouden werd van de daden en handelingen van den burggraaf en van de gesteltenis der ongelukkige Pauline, voor welke zijne sympathie met den dag toenam. Hij had haar nochtans niet meer gezien; maar hij besefte de groote voorzichtigheid, die zij in acht moest nemen wat betreft het doen van stappen, van den aard van die, welke zij een eerste maal gedaan had.

De brigadier Berthenay, die nagenoeg voortdurend bij den advokaat was, sprak hem dikwijls over die schoone dame, wier aanblik hem zoo levendig getroffen had, en had hem herhaaldelijk omtrent haar ondervraagd, zonder hem echter de vage herinneringen mede te deelen, welke haar gelaat en het geluid harer stem bij hem hadden opgewekt. Hoe meer hij nadacht, hoe meer hij tot de overtuiging kwam, dat zij geen onbekende voor hem was; maar de naam van Desherbiers scheen voor het eerst zijn oor te treffen.

Zoodra mevrouw Martinpré de aankomst van Hector Valenson te Brussel vernomen had, be-

gon zij een vurig verlangen te koesteren een der helden en der slachtoffers van een oorlog te leeren kennen, waarvan zij de verschillende wisselingen met al de geestdrift en al de droefheid van een vurige vaderlandsliefde gevolgd had.

Dit verlangen gaf zij onbewimpeld te kennen aan René Morlant, die haar voorstelde hem naar zijn vriend te vergezellen, aan wien hij haar voorstelde èn als een vroegere bekende èn als de peettante van de burggravin de Monaville. Zij werd door den verminkte zeer vriendelijk ontvangen, dien zij niet weinig vermaakte door haar gesnap en haar eigenaardige zienswijze in het beoordeelen van alle zaken. Zij werd dan ook uitgenoodigd zoo dikwijls mogelijk terug te komen, hetgeen zij niet naliet te doen. Na verloop van weinige dagen was zij daar als thnis, tot grooten spijt van de oude huishoudster, gelijk zich denken laat.

Een paar dagen nadat Anna Pechel te Brussel was aangekomen, had René Morlant met haar een proef genomen, waaraan hij veel hechtte, hoewel hij die in werkelijkheid niet noodig had om zijn overtuiging betreffende de identiteit tusschen Claude Pechel en Donatien te versterken. Deze proef bestond daarin, dat de tante den neef kon zien, zonder door dezen gezien te worden.

De advokaat wist door mevrouw Martinpré het juiste uur waarop de burggraaf na het ontbijt uitging. Op den hoek der straat, waarin hij woonde, was een herberg, welke hij langs moest: Jules Berthenay was belast daar met de oude vrouw te gaan postvatten.

Tot groote verbazing van den heer Morlant, verklaarde Anna Pechel hem, dat de heer, dien zij gezien had, wel veel geleek op den knaap dien zij had opgevoed, maar dat zij niet geloofde, dat hij het was: hoewel hij er ook de gestalte van had, verschilden de gang en andere kenteekenen aanmerkelijk.

EEN DUISTER VERLEDEN. - In doodsgevaar.

De verklaring van Hectors huishoudster bracht den advocaat een weinig van zijn stuk; maar alles wel overwegende bleef hij niettemin overtuigd dat de afkomst van Donatien geen andere was, dan die hij hem dadelijk had toegeschreven.

Hector Valenson had herhaaldelijk den wensch te kennen gegeven de rampzalige Pauline te zien en deze was van haren kant nieuwsgierig een man te leeren kennen, wiens treurige toestand haar een innige deelneming inboezemde, maar zij werd weerhouden door dezelfde reden, welke haar belet had zich nogmaals bij René Morlant te vertoonen. Zij ging weinig uit, nooit zonder hare peettante, en hare afwezigheid duurde altijd zeer kort.

Op zekeren morgen kondigde Donatien haar aan, dat hij verplicht was voor minstens drie dagen voor zaken naar Holland te gaan. Dienzelfden voormiddag vertrok hij dan ook inderdaad met een reiskoffertje in de hand.

Den volgenden morgen stelde mevrouw Martinpré aan Pauline voor met haar naar den heer Morlant te gaan; maar zij vonden den advocaat niet thuis: hij was in een rijtuig uitgegaan, vergezeld door Jules Berthenay en Jean Rotentout. Zij vooronderstelden, dat deze hem van wege den heer Valenson waren komen afhalen.

‘Wij zullen den heer René gewis bij zijn vriend vinden,’ zegde de oude dame; ‘wij zullen er regelrecht naar toegaan, het zal voor u eene gelegenheid zijn om zijn wensch te bevredigen van u te leeren kennen.’

De woning van den verminkte was van den weg afgescheiden door een muur, waarin een traliehek met twee vleugeldeuren was aangebracht. Dit hekken stond wagenwijd open; zij gingen het door en op het woonhuis aan, waarvan de deur eveneens op een kier stond.

Mevrouw Martinpré schelde herhaalde keeren; er verscheen niemand.

‘Waarschijnlijk zijn de bedienden uit,’ zegde zij; ‘laat ons gerust binnengaan; ik behoef hier niet aangediend te worden, ik ben er als thuis.’

Zij gingen den gang door, aan welks einde het vertrek lag, dat de ex-commandant der Vrijschutters bewoonde, gewoonlijk op zijn mekanieken stoel voor een open vuur zittende, dat met een groot vuurscherm omgeven was. Dit vertrek werd voorafgegaan door een salon, waarvan de vloer met een dik tapijt bedekt was.

De beide dames hadden juist den voet in het salon gezet, toen zij eensklaps een vreemd geluid van een doordringenden kreet vergezeld vernamen.

Verschrikt snelden zij toe en wat zagen zij:

Hector Valenson met de handen uitgestrekt voorover vallende, in de richting van den haard, waarin groote stukken hout vlamden; te gelijker tijd meenden zij een venster te zien dichtslaan...

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 25]

Onze gravures.

Op de vlucht.

De dagen der rooversbenden zijn in deze landen sedert lang voorbij en voor zooveel zij hier bestonden, in den vollen zin des woords, hebben zij niet den minsten dichterlijken zin achtergelaten. De Zwarte Bende in het Walenland, de Bende van Zoersel, welke beiden zoo al de laatste waren van eenig gewicht, bestonden uit eenige lage schelmen, wier daden niet anders dan door datzelfde bijvoeglijk naamwoord kunnen gekenmerkt worden. Noch het land, noch de omstandigheden moeten ons het inrichten van dergelijke benden nog doen duchten. Onze groote bosschen zijn veelal verdwenen; wij hebben eene ieverige en waakzame policie en het is daarenboven slechts na groote staatkundige schokken en omwentelingen, in oogenblikken van regeeringloosheid, dat de struikroof mogelijk is.

In deze landen is dan ook deze kanker uitgeroeid, en indien hij soms ontluikt, dan is het om kort na zijn ontstaan te verdwijnen. Niets van al wat hier te lande in benden heeft bestaan, levert, zooals in Hongarië, Italië of Dalmatië, de minste stof op voor den dichter of den schilder, ook wekt het niet de minste belangstelling bij het publiek. Om deze te vinden, zou men moeten opklimmen tot de middeleeuwen toen de edelman, uit zijne burcht afdalend, zich aan den roof overleverde, zich niet ontzag den vreedzamen reiziger uit te schudden en zich met zijnen eigendom te verrijken.

OP DE VLUCHT, NAAR EMERIK GREGUS.

In Hongarië heeft de struikrooverij, bij een groot gedeelte van het volk, nog een zekeren

glans van ridderlijkheid, een valschen glans zoo men wil; maar altijd eene soort van ontzag, die zij zeker in de landen van het meer beschaafde Europa missen zou. Hiertoe heeft de roman van baron Eötvös, getiteld *de Dorpsnotaris,* in den laatsten tijd weer eenigszins bijgedragen, en het is misschien dit verhaal, met ridderlijke en ingrijpende tooneelen, dat den schilder het tooneel der *vlucht* heeft ingegeven.

Schaakspelen.

Twee goede figuren, vol leven, vol waarheid. 'lk heb u vast' schijnt de man met de duitsche pijp te zeggen, terwijl een plagende glimlach over zijn gezicht spiegelt. De tegenpartij erkent innerlijk, maar nog niet openlijk, dat de positie, waarin hij gebracht werd, netelig, zelfs wanhopig is; doch alvorens rondweg te bekennen dat hij geslagen is, wil hij nogmaals wikken en wegen. Gansch dit tafreeltje is fotografisch waar en dat is dan ook een zijner grootste verdiensten.

De ongenoodigde gast.

Jaren geleden debuteerde de talentvolle Meyer van Bremen in onze tentoonstellingen, met kleine, vreedzame en recht lieftallige huiselijke tafreeltjes, die zelfs destijds, naar ieders inzien, met veel waarheid geschilderd waren. De kunst heeft echter sinds dien veel weg afgelegd, en Meyer van Bremen wordt in onze dagen tusschen de volgers der konventioneele school gerekend. Dat belet niet dat het tooneel, hetwelk hij ons hier te zien geeft, als onderwerp, als schikking, als bijhoorigheden schoone verdiensten aan den dag legt, zonder juist aanspraak te kunnen maken op het voorstellen van een ingrijpend gedacht, hetgeen in onze dagen de duitsche school in zoo hooge mate kenmerkt.

De mops-vleermuis.

De vleermuis is altijd een dier dat afkeer opwekt en door de straatjongens ongenadig zal gemarteld worden, als zij onder hun bereik valt. Komt dit hieruit voort, dat men in vroeger dagen, toen het vooroordeel eene zoo groote plaats in het verstand der menschen besloeg, de vleermuis beschouwd werd als iets ongeluk aanbrengend, als iets helsch, als iets duivelsch? Bij elke voorstelling van duivels of tooverheksen, bezette de vleermuis, evenals de zwarte kat en de raaf, hare plaats. Is het uit overlevering van dit vooroordeel dat de jongen de arme vleermuis, als hij haar machtig werd, met twee nagels op de staldeur vastklinkt om haar van pijn en honger te laten sterven? Vandaag leert men in de scholen, dat de vleermuis geen ongelukbrengend wezen is, zelfs geen spekdief; maar dat zij integendeel gansch den nacht aast op eene massa rondzwervende insekteu, die, om het evenwicht in de natuur te behouden, in zekere mate en op gegeven oogenblik, moeten verdwijnen. De mops-vleermuis, *barbastellus communis,* wordt aldus genaamd ter oorzake van den vorm harer snuit;

het diertje is vijf of zes centimeters lang en heeft zwartbruin of grijsbruin haar. De vorm van pootjes en ooren is gansch verschillend der andere vleermuizen. Men vindt de mops vooral in Duitschland.

Te laat.
Eene schets uit den tegenwoordigen tijd.
(*Vervolg.*)

VIII.

Op de kaai Santa Lucia te Napels heerschte een bout gewoel, een steeds nieuw, afwisselend beeld aanbiedende, dat het oog verblindde, het oor verdoofde. Daar ventten verkoopers van oranjeappelen en meloenen hunne waren; hier stonden groepen der historische lazaroni in druk gebabbel, daar ratelden, met bekwame hand gevoerd, kleine door bontversierde muildieren getrokken wagentjes door de luidruchtige menigte. Gezang klonk over het water, waar visschersschuiten en pleizierbootjes wiegelden, die als spelend tusschen de tallooze voor anker liggende schepen heentogen. Overal beweging, overal kleurenpracht; en zee, aarde en hemel schenen in een enkel jubelakkoord samen te smelten en een scheppingshymne te zingen, welke onze voorvaderen in de ooren geklonken heeft en zich aan de nakomelingen steeds in dezelfde harmonie zal doen blijven hooren.

En nochtans trad een jonkman met een ranken lichaamsbouw, ernstig en in zich zelven gekeerd door dat gewoel voort. Zijn uiterlijk verraadde den Duitscher, zijn kleederdracht den kunstenaar. Met een schetsboek onder den arm ging hij de lange straat door, die van de haven oploopende naar de bergpaden voert. Was het de strijd om het leven, het worstelen tusschen kunstliefde en broodsgebrek, dat zoo dikwijls als een giftige worm aan het kunstenaarsleven knaagt, wat het hooge, edele voorhoofd van den jonkman bewolkte, wat een donkere sluier wierp over de heerlijke natuurschoonheden, welke zich hier in zulk een kwistigen overvloed aan zijne oogen voordeden? Was het een geheim zieleleed, dat hem eenzaam en droomerig door al die drukte heen, naar de eenzaamheid dreef?

Zes jaren waren verstreken sinds hij, om zoo te zeggen nog een knaap, zijn vaderland verlaten had. Hij was geheel veranderd en had zich veel sneller ontwikkeld onder den zuidelijken hemel, dan in het koudere vaderland; er was een knap jongmensch uit hem gegroeid, dien menig oog met welgevallen beschouwde. Plotseling schrikte hij uit zijne overpeinzingen op, die hem de bonte wereld rondom hem hadden doen vergeten; het was midden onder de vloeiende klanken der romaansche tongen, die om hem ratelden, een duitsche klank, een vaderlandsche klank, die in zijn oor drong. Het was zijn eigen naam, den naam, dien hij zich zelven dikwijls herhalen moest, om hem niet te vergeten; want sinds den dag, dat hij uit zijn vaderland als het ware verbannen werd, had hij op Walters raad den naam van Debald aangenomen: Max von Elliot zou eerst van den doode opstaan, als hij van elke verdenking gezuiverd en met de lauweren der kunst gesierd was.

'Max von Elliot!' klonk nogmaals een welluidende mannenstem in zijn onmiddellijke nabijheid, zoo blijde, zoo jubelend, dat het den jongen kunstenaar tot in de ziel drong. En nu voelde hij zich omarmd, blikte hij in een welbekend, lang gemist aangezicht.

'O Harting.....gij zijt het, mijn beste, geliefde vriend!'

Ja, het was de bekende van den eersten avond, dien de jongeling in de groote handelsstad beleefd had, toen al de toovermacht van het zachte maanlicht op het heerlijk schoone Alsterbassin zijne blikken boeide en zijne ziel naar hooger opvoerde; het was de vriend, die hem opnieuw aan de Golf van Napels onverwachts ontmoette. Harting was zeer weinig en dit nog eerder in zijn voordeel, veranderd; de droefgeestige uitdrukking van zijn aangezicht was geweken en een zekere frischheid lag op zijne wangen.

Ik verlaat u niet meer,' riep Harting uit; 'ik hecht mij aan uwe voetstappen, tot ik den heiligsten plicht vervuld heb, een plicht, die mij reeds drie jaren achtereen de wereld deed doortrekken.....u te zoeken.'

'Mij?' vroeg Max verwonderd; 'mij? Wie zou zich om een arm, verlaten wezen bekommeren? Mijne ouders zijn dood.... mijn oom.....'

Hij hield op; een bittere trek teekende zich om zijne lippen.

'Wees niet vergramd op den ouden man,' riep Harting, 'hij heeft uw onschuld erkend; hij is alleen.... hij breidt met verlangen de armen naar u uit..... te vergeefs sinds zes jaren.'

De vreugdekreet, welke onwillekeurig aan de borst van den jongen man ontsnapte, trok de aandacht der menigte; Harting bemerkte zulks.

'Het is hier de plaats niet om mededeelingen te doen,' zegde hij, 'en wij hebben elkander zeer veel te vertellen. Vergezel mij naar mijne woning. Gij zult met mijne vrouw kennis maken, die het geluk mijns levens uitmaakt.'

'Gij getrouwd?' riep Max verrast; 'mijn oom, die naar mij verlangt? O wonder boven wonder! Ja, laten wij dit oord verlaten, waar duizend oogen op ons rusten, waar duizend ooren elk onzer woorden opvangen. Maar niet ingesloten door hooge muren - midden in de pracht der natuur, in het aangezicht der heerlijke schepping Gods, daar zullen wij luisteren en verhalen. Ik ken een eenzaam plekje in het gebergte, mijn lievelingsplekje, om u de waarheid te zeggen, wilt gij mij daarheen vergezellen?'

Harting voldeed gaarne aan dit verzoek. Arm in arm wandelden de nieuw vereenigden de hoogten op, die zich, met villa's bezaaid, langs de golf uitstrekken.

Zij hielden stand op een overlommerde plek en zetten zich op een steenen bank neer. Voor hen lag de blauwe door de zon beschenen zee; boven hen welfde zich de italiaansche hemel. Zwijgend bleven beiden een poos voor zich uit staren; de betoovering van het oogenblik, die hen overweldigde, wekte te gelijk de herinnering in hunne ziel op: zes jaren, wat was er veel veranderd in dien tijd van de eerste ontmoeting aan het bassin van den Alster in de Hanzestad tot aan het blijde weerzien in Italië's wonderpracht! Max was de eerste, die het stilzwijgen verbrak.

'Spreek toch, verhaal mij alles,' zegde hij, 'alles wat gij weet van mijn oom - hoe komt gij met hem in aanraking, waar is zijn zoon - hoe kwam mijn onschuld aan het licht? lk weet van niets. Wel ontving ik van een vriendelijke hand berichten uit het vaderland, maar men meldde mij alleen, dat mijn oom leefde en wel was, niets van een verandering der omstandigheden - o! had ik geweten, dat de oude man naar mij verlangde....'

'Gij zult alles vernemen en ik hoop vertrouwen met vertrouwen vergolden te zien,' viel Harting hem in de rede. 'Luister slechts.'

En hij begon te berichten. Hij sprak van zich zelven, van zijne neiging voor de dochter van Winkelman, van Thomas Hovelings onverwacht bezoek dat eigenlijk hem zelven gegolden had, doch den huisbezitter als heler ontmaskerde en den ouden koopman de oogen omtrent zijn zoon opende. Hij verhaalde dat Wilhelm nog denzelfden dag Hamburg verlaten en zich naar Amerika ingescheept had, om de

bemoeiingen der policie te ontwijken, die hem had doen ontbieden om van de tusschen hem en Winkelman bestaande verstandhouding rekenschap af te leggen.

'Drie dagen na het gebeurde ten huize van Winkelman zocht ik uw oom op; ik hield dezen stap voor een plicht, dewijl de heer Hoveling, naar men mij meedeelde, naar mij gevraagd had. Sinds lang had ik niets van u, mijn jongen vriend, vernomen; ik hoopte bij deze gelegenheid u te zien of ten minste van u te hooren. Toen ik het huis betrad, vernam ik dat gij sinds geruimen tijd daaruit verwijderd waart en het hoofd der firma, door een beroerte getroffen, zich onder dokters handen bevond en geen bezoek kon ontvangen.'

'Arme oom,' riep Max deelnemend uit; 'wat kon Walter bewegen mij dit te verzwijgen? lk zal hem opheldering vragen!'

'Op die wijze verstreek bijna een half jaar, - ik had mijne Augusta naar het altaar gevoerd en leidde een stil, bescheiden leven. Zoolang het vonnis over haar vader niet uitgesproken was, wilde de trouwe dochter Hamburg niet verlaten, - hij zou haar kinderlijke

deelneming niet ontberen, zoo lang de deuren van het tuchthuis - en dit lot was onvermijdelijk - zich niet achter hem gesloten hadden. Deze schande zou haar bespaard blijven. Winkelmans ziel was in de eenzaamheid der gevangenis onder den indruk der opofferende liefde weeker geworden; hij kreeg berouw en bekeerde zich - en op zekeren morgen vond men hem dood. Een slagaderbreuk had hem voor de schande van het tuchthuis bewaard. Ik besloot nu met mijne vrouw de stad te verlaten, welke zulke smartelijke herinneringen bij haar moest opwekken; ik had om eene, voor mijne bekwaamheden passende betrekking in een fabriek in Bohemen aanzoek gedaan en had een uitnoodiging ontvangen om de zaak persoonlijk nader te komen bespreken, toen op zekeren morgen een bejaarde, ernstige heer mijne kamer binnentrad - het was Thomas Hoveling, uw oom, die weer hersteld was. Max, uw oom, die zich van een groot onrecht jegens u bewust was, hield u voor dood, - de *Attalante,* het schip, dat, naar zijne meening, u naar de plaats uwer bestemming aan gene zijde des Oceaans overvoeren zou, was verongelukt. Vaartuig en passagiers gingen verloren.....'

'De ongelukkige man - wat moet hij geleden hebben!' zegde Max smartelijk; 'maar de heer von Walter liet hem toch niet in dien waan?'

'De heer von Walter en uw oom gingen niet meer met elkander om; de beide heeren hadden kort na uw vermeende afreize een tamelijk hevigen woordenstrijd met elkander, en met opzet scheen de consul van dien tijd af uw ongelukkigen oom te vermijden. Mij echter, wellicht omdat ik met hem over u praten kon, had de oude heer spoedig lief. Hij bood mij aan eene betrekking in zijne zaak te vervullen en deze later voor eigen rekening voort te zetten; natuurlijk werd daardoor de toekomst voor mij en mijne vrouw glansrijk verzekerd. Hij zelf wilde zijn vermogen aan goede werken en vrome stichtingen besteden. Max, uw oom verscheen mij te dien tijde als een man, die een zware, geheime schuld op zich geladen heeft en wien elke boetedoening te gering is. In de eenzaamheid van een klein landhuis buiten Hamburg, in een doodsche streek, trok hij zich terug, elk bezoek afwijzende, slechts voor zijne smart levende, welke geen vriendelijke toespraak vermocht te verzachten.

'Daar trad op zekeren dag op een ongewoon uur de heer Thomas Hoveling in het kantoor. Verwonderd zagen wij hem aan, wij herkenden hem ter nauwernood; zijn gang was vlug en levendig, een zeldzaam vuur straalde uit zijne oogen, hij scheen wel tien jaren jonger. Hij kwam op mij toe en mij wenkende hem in het privaat-kantoor te volgen, sloot hij de deur achter ons dicht.

'Harting,' zegde hij 'van heden af zal ik weer zelf het eerste aandeel in het lief en leed van mijn huis nemen; aller vlijt moet verdubbeld worden. Harting, ik heb een heiligen plicht te vervullen: werken moet ik, om hem, dien ik voor eeuwig verloren beschouwde, eenmaal met rijkdommen te overladen - en die terugkeeren zal, wanneer niet de verfijnste boosheid van een ellendige mij bedroog. Harting, dezen brief ontving ik heden morgen van een onbekende vrouwenhand - ziedaar, lees.'

'Met deze woorden reikte hij mij een sierlijk gevouwen briefje toe; hij had gelijk, het was door een dameshand geschreven - hij gaf het mij, omdat het mij wellicht in mijne nazoekingen van nut zou kunnen zijn; hier is het, Max, lees het zelf.'

Zoo sprekende nam Harting uit zijn tesch een briefke, dat hij den jongen man overreikte.

'Ella's hand!' jubelde Max, nadat hij er een oogslag op geworpen had. 'Ja, ik vermoedde het!' Daarop den brief ontvouwende, las hij:

‘Geef u niet over aan een treurigheid, die u naar het lichaam en de ziel schaadt; veroorloof eene vriendin een druppelke balsem op uw hartewond te gieten - het is een misdadig spel, dat met u gedreven wordt. Uw neef Max von Elliot leeft en is uwer waardig; stel geen nazoekingen in, een weldoener is er trotsch op voor hem te zorgen, gij zult hem weerzien.’

‘Sinds dien tijd,’ dus besloot Harting zijn verhaal, ‘arbeidt de heer Thomas Hoveling rusteloos. De hoop schenkt hem kracht. Het vermoeden dat de heer von Walter uw verblijf kende, werd allengskens zekerheid bij hem; wie anders kon de weldoener zijn? Hij was het die de consul het eerst de hand ter verzoening bood en Walter nam die volgaarne aan, maar de consul kon of wilde hem geen nadere inlichtingen omtrent uw verblijfplaats geven en zoo scheidden de beide mannen weer in onmin van elkander. Thomas Hoveling echter bezwoer mij hierop uw spoor te vervolgen, u op te zoeken en tot hem terug te voeren. Hij hield zich vast overtuigd, dat gij in het leven behouden, dit slechts aan de door u zoo geliefde kunst zoudt wijden. In de plaatsen, waar hoofdzakelijk de schilderkunst beoefend wordt, moest ik naar u zoeken en, Max, de liefde eens vaders wacht u; snel in de armen uws ooms, die zich verlangend naar u uitbreiden. Sinds jaren zoek ik u; nu ik u gevonden heb, laat ik u niet meer los.’

‘En toch,’ zegde Max smartelijk bewogen, ‘toch kan ik u niet onverwijld volgen waarheen mijn geheele hart mij aantrekt. Juist die weldoener, Harting, heeft een heilig recht op mij; aan zijn wil moet ik mij onderwerpen, aan den wil van den man, die beschermend de hand over mij uitstrekte in nood en verlatenheid, aan den man wien ik het te danken heb dat ik mij met eere kunstenaar noemen mag, en deze man is de consul von Walter.’

‘Hij?’ riep Harting. ‘Dus was het vermoeden van uw oom gegrond!’

‘Met de *Attalante* verliet ik, evenals de overige passagiers op het vaartuig, de haven van Hamburg, maar reeds te Cuxhaven verliet ik het schip en wachtte de aankomst van den consul af, die beloofd had verder voor mij te zorgen. Des anderen daags kwam Walter aan. Hij bracht papieren mede die mij een anderen naam verzekerden: ik heette voortaan Arthur Debald. Ik studeerde aan verschillende akademiën; sinds twee jaren vertoef ik in Italië. Niet lang geleden heeft mijn eerste werk, eene madonna die het Kind Jesus eene roos aanbiedt, den lof der kunstkenners mogen verwerven: en nochtans scheen het beeld aan den strengen blik van den consul nog niet den naam ‘Elliot’ waardig, niet waardig, het zegepralend mijn oom voor te houden en hem toe te roepen: ‘dat heb ik uit den knaap gemaakt, wiens geest en fantasie gij aan banden leggen wildet.’ Nu heb ik hem onlangs een tweede schilderij gezonden, mijn geheele ziel, mijn geheele gevoel legde ik in dit werk; geen oog zal het beoordeelen dan het zijne. Doorstaat mijn werk de beoordeeling niet, dan, Harting, laat mij ondergegaan zijn in de golven des oceaans voor den ouden man - dan is alles, alles voorbij.’

Het gesprek werd door de nadering van twee personen gestoord: een statige oude heer geleidde een in het wit gekleede jonge dame. Max gaf geen acht op hen, en eerst toen zij dicht in zijne nabijheid waren, sprong hij met een vreugdekreet op. Sidderend, als bedwelmd stond hij daar en vermocht geen voet te verzetten. Maar reeds was de oude heer snel op hem toegetreden en hield zijne hand omvat; het was de consul von Walter met zijne dochter Ella.

‘Max von Elliot,’ zegde hij op plechtigen toon, ‘niet door eenige koude regels schrift - in de verrukte taal des harten wilde ik u dank zeggen voor de zending van uw schilderstuk, dat gij aan mijn oordeel onderwierpt, dat ik echter te gelijk aan het

oordeel van werkelijke meesters der kunst ter bezichtiging voorlegde. Ik kon het niet in Hamburg uithouden, ik ijlde door Ella vergezeld naar Napels. In uwe woning wees men ons herwaarts naar uw lievelingsplekje. Max von Elliot, niet langer Arthur Debald, uit Ella's hand ontvangt gij den prijs, dien ik den weldra wijd en zijd befaamden schilder voor zijn werk aanbied.'

Beschroomd trad het jonge meisje nader, - heerlijk had zich de jonge maagd ontwikkeld en onder de lichte mantille een lauwerkrans te voorschijn halende, reikte zij hem den jongen kunstenaar toe, die niet wist of hij waakte of droomde. Als betooverd rustten zijne blikken op de schoone jonkvrouw, die eveneens overweldigd door de diepe beteekenis van het oogenblik, met bevende lippen en sprakeloos den krans aanbood. Onwillekeurig boog hij het hoofd. Ella zette hem den krans op en een traan rolde over hare wangen, viel op de groene lauweren en bleef er glinsterend op liggen gelijk een dauwdruppel door de morgenzon beschenen.

(*Slot volgt.*)

De koningstieger.

Pater Bérengier deelt eene reeks schetsen mee uit Indië, die inderdaad aanbevelenswaardig zijn. Zoo stelt een dezer schetsen de jacht voor op den koningstieger in den Hindostan en voorzeker onze Nimrods, die den blooden haas of het bang konijn jagen, vormen zich van het ontroerende dezer jachten geen denkbeeld.

Die jacht geschiedt in het droge jaargetij, van maart tot juni. In andere maanden des jaars zijn de velden langs de rivier de Ganges overstroomd en evenals de kat houdt de tieger niet van een natten of klammigen grond. In die maanden verblijft de tieger in de bergen en keert van de laatsten terug, wanneer de *jungles* door de zon een drogen bodem bekomen hebben, en met een prachtigen plantengroei overdekt zijn.

Zoo hongerig als de tiegers in de bergen waren, zoo weelderig en verzaad leven zij in de dalen. Immers, de Hindoes bezitten veel vee en het onsterke afsluitsel eener houten met strooi gedekte loods, is geen bescherming voor den ongelooflijk sterken tieger.

In den dag slaapt de tieger in de *jungles;* hij slaapt er zoo gerust dat men zelfs langs hem heen zou kunnen gaan, zonder dat hij eene vijandelijke houding zou aannemen; doch pas is de schemering gevallen, of geheel zijne houding erlangt een ander aanzien. Dan, zegt de schrijver, rekt hij zich op zijne krachtige pooten uit, gelijk een kat die lang gerust heeft en 't is of de avondlucht hem den reuk aanbrengt langs welken kant zich het vee bevindt.

Dan glimmen zijne groenachtige oogen als vuurkolen; over zijne prachtige fijn gestreepte huid loopt eene trilling van ongeduld; hij opent zijn vreesselijken muil en laat een gebrul hooren dat tot op een uur afstand aan menschen en dieren den schrik in het hart jaagt. Dat is het teeken dat de roof aanvangt. Het dier loopt in sterken draf, soms afgewisseld met groote sprongen, in de richting waar het hoopt zijn avondmaal te vinden.

Eens de kudde bereikt, dwaalt de tieger rond als om zijne prooi uit te kiezen; hij kiest den grootsten buffel of de vetste veers. De sprong waarmee het dier den buffel in den nek springt, is reusachtig; eerst drenkt het zich aan het bloed en sleept dan zijn offer mee naar zijnen schuilhoek. Heeft de tieger echter minder honger, is het

slechts bloeddorst die hem aanzet, dan bepaalt hij zich niet bij een enkel stuks vee; dan moordt hij rechts en links en lescht zijn heeten dorst naar bloed.

Als nu den anderen dag de Hindoes zien, dat de vreesselijke gast hun vee bezocht heeft en is de slachting, die hij heeft aangericht, groot, zweren zij dat de roover moet gedood worden; te meer daar de tieger nooit den omtrek verlaat of hij heeft gansch eene kudde uitgeroeid. Mocht hij soms op zijnen tocht

menschenvleesch geproefd hebben, dan wordt zijne razernij des te grooter, en hij zoekt alom naar menschelijke prooi rond.

Er zijn twee middelen om zich van den moordenaar te ontmaken. De eerste manier van jacht bestaat hierin, dat men al de brokkelen van het geslachte vee naar den ingang van het bosch sleept, waar de tieger resideert. Men legt die schonken onder een hoogen boom en de Bengalers nemen mot geweren op de dikste takken des booms plaats.

Zoodra de avond valt komt de tieger op den reuk van het vleesch af; hij is zooals onze lekkerbekken die van gefezandeerd gevogelte houden; het vleesch dat malsch wordt door het bederf is hem het liefste.

Boven in de takken zitten de jagers veilig, aangezien de zware tieger, niet gelijk de panter, tegen den boom kan opklauteren, om zijne verdedigers aan 't lijf te komen. De geweren zijn met schroot, schier tot aan den mond van den loop, geladen. Op een bepaald teeken, en als de tieger binnen schot is, worden de geweren gelost en de kogels missen zelden hun doel; doch al zouden zij dit missen, de jagers zitten veilig in hunne schuilplaats. Het zou echter niet geraden zijn die plaats te verlaten vóór dat de gewonde tieger voor goed is afgetrokken, hetgeen slechts gebeurt als de dag aanbreckt.

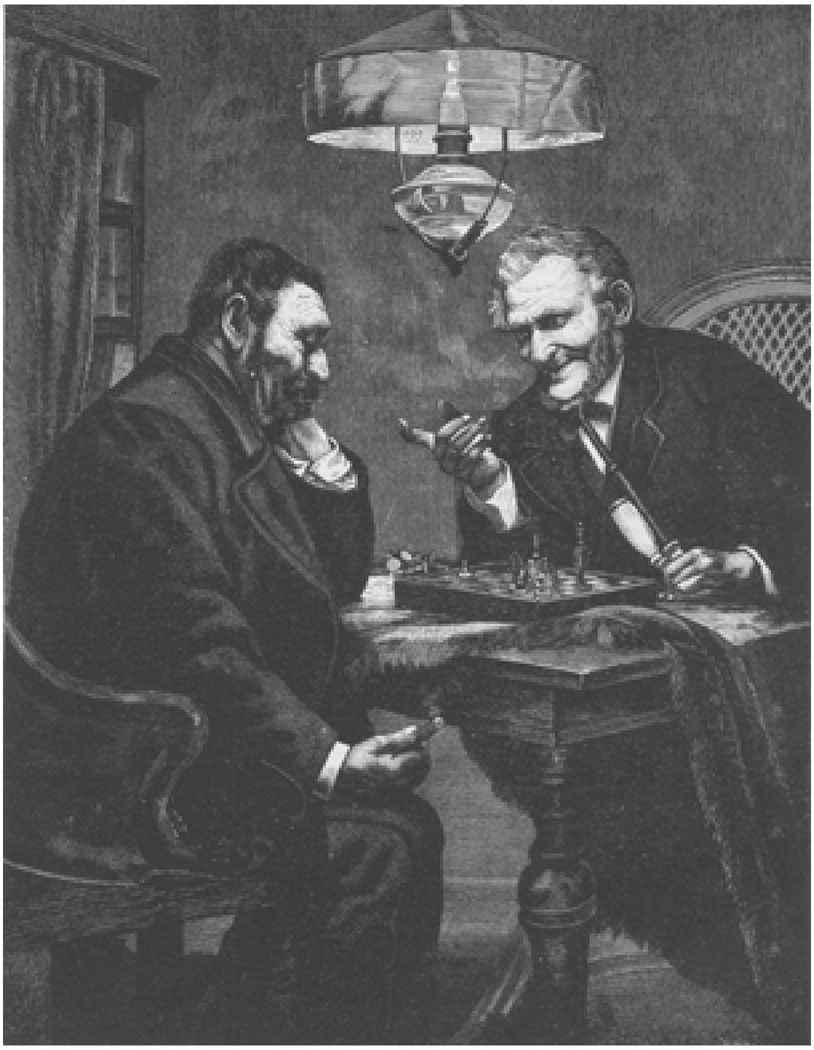

SCHAAKSPELEN, NAAR D. GOLDMANN.

Wat echter gevaarlijker mag gezegd worden is, als de tieger in de *jungless* verblijf houdt waar die bloedige sinjeur gewoonlijk met zijn niet minder dan hij te vreezen wijfke, huishoudt. Toch toonen de Bengalers ook hier veel stoutmoedigheid, ofschoon hunne geweren meestal slecht zijn; zij weten dat als zij den tieger bij het eerste schot niet neervellen, zij veel kans loopen zelf neergeslagen en verscheurd te worden.

Welnu, men doodt den tieger slechts zeker in de oogen, voor den kop - daar ook werd de losgebroken tieger, in de *Zoölogie* van Antwerpen, getroffen - in het oor of nabij het schouderblad. Is de tieger eens gewond, dan wordt hij razender dan ooit en wreekt zich voor die wonde, door eene verwoesting die inderdaad doet rillen en beven.

Heeft men besloten den tieger in de *jungless* te gaan aanvallen, dan wordt dit, zijn de Bengalers katholiek, voor den zendeling of *padri* verzwegen, want deze zou het hun ontraden het leven zoo roekeloos te wagen. Men vertrekt dan ook in stilte en voor de *jungless* gekomen knielen allen neer en zeggen hunne gebeden op, zoo als de heidensche jagers hunne goden aanroepen. Nu wordt een goeden teug arak gedronken en de aanvoerder wijst de posten aan. Men bezet een wijden kring rond de schuilplaats van den tieger. Op den buik, met het geweer in de linkerhand, terwijl zij met de rechter de struiken en de bamboes wegstooten,

kruipen zij voort en bereiken als slangen het leger van den vijand.

Deze wordt door 't gerucht gewekt en bemerkt ook de nadering door zijne scherpe reukorganen. De tieger springt op en zet zich te weer. De Hindoe blijft op den buik liggen en zal zoo schieten, want richtte hij zich op, hij zou zeker zijn, den in den kring tegenover hem staanden jager te treffen.

DE ONGENOODIGDE GAST, NAAR MEYER VAN BREMEN.

Ook schieten de Hindoes slechts als de tieger tegen een zijner aanvallers opspringt of als hij, door den schrik verbijsterd, met een reusachtigen sprong, buiten den kring der jagers geraken wil. Gelukt dit laatste niet, dan valt de tieger onder het schot en de inlanders schieten met eene verbazende juistheid; doch is het dier slechts gewond, wee dan! wie onder zijn bereik valt. Met eenen slag van zijnen klauw, verplettert hij den kop van een mensch of rijt dezen het lijf open. De minste schram doet het koud vuur in de wonde ontstaan; want de gewonde tieger vervalt tot zoodanige razernij dat niet alleen zijn beet, maar zijn klauw vergift in de wonde brengt.

De jacht met den olifant is aantrekkelijker. Op zijnen rug draagt dit kolossaal dier een houten vesting, waarin de jagers geplaatst zijn. Deze is omgeven door eene sterke hardhouten leuning. Binnen deze staat vierkant rond eene smalle bank en in het midden bevindt zich de rek met geladen karabijnen, buksen en revolvers.

Zoodra de olifanten in een grooten kring geplaatst zijn, gaat het vooruit en de olifant

heeft pas den tieger bemerkt, of hij gaat regelrecht op hem af. Niemand bestiert hem; hij volgt zijn eigen instinct. Mocht men hem weerstreven, hij zou wellicht gansch het gevaarte op zijnen rug naar beneden werpen. Met den tromp in de lucht, de lange slagtanden gereed, trekt de kolos op den gevaarlijken vijand los, die hem langs achter op den rug wil springen; doch de olifant kent die gewoonte en aangezien hij langs dien kant zijne teerste lichaamsdeelen heeft en zich niet kan verdedigen, plaatst hij zich zoo mogelijk tegen een grooten boom.

Als de olifant die positie gekozen heeft, komt hij met een paar stappen vooruit, en volgt met zijne kleine scherpe oogen de minste beweging van zijnen vijand, die zich in het gras verborgen houdt. De tieger springt weldra zoo snel op den olifant, dat men pas zijne schaduw ziet. Soms slaat deze het woedende dier met zijnen snuit het onderste boven, en eer het nog kan opstaan nagelt hij het met zijne slagtanden aan den grond, of vertrappelt het onder zijne zware pooten. Doch de tieger is den slag met de tromp ontsprongen en wil nu snel achter zijnen vijand om springen, maar de olifant blijft aan den boom en draait rond dezen als om eene spil, en weet den aanval te beletten. Middelerwijl hebben de jagers in de *houdda* of vesting, tijd om den tieger neer te schieten.

De schrijver vertelt hoe eens twee tiegers, man en wijfke, deze rechts, gene links, op den olifant toevlogen. De sprong was echter zoo forsig dat zij over de *houdda* heenvlogen en op den grond tuimelden. Eer de een kon opstaan was hij onder de pooten des olifants verpletterd en had de ander een dozijn kogels in het lijf.

Is nu het dier gedood dan wordt het door de Hindoes gevild; kop en pooten blijven in de huid en zoo wordt het dier don grooten aangeboden. De Hindoes bewaren enkel het vet, dat zij als een goed middel tegen de jicht, rhumatiek en andere ziekten beschouwen. Wordt de jacht gehouden door Bengalers, dan snijden deze de lange snorren of stekelige knevels van den muil af, en die haren, gedurende 24 uren opgelost met andere ingredienten, vormen een der hevigste vergiften.

In dat vergif wordt door *fakirs,* de toovenaars, handel gedreven; de Hindoe koopt er enkele droppels van en in water gemengd helpt hij daarmee diegenen van kant, die hem in den weg staan. Men sterft van dat vergift onder vreesselijke krampen, doch het laat geen spoor in het kadaver achter. De *fakir* heeft dat tiegervergift in een bamboes en vent het rond. Men koopt van twee tot tien droppels, en dat helpt de arme weduwe uit de wereld, die men nu, volgens verbod der engelsche wetgeving, niet meer verbranden mag, of die zich niet meer na den dood van haren man mogen offeren; die vrijwillige offers noemt men *sutties.*

Wie aan de families tot last is, heeft de zoete hoop door het vergift van den tiegerbaard te sterven, hetzij plotseling, hetzij na langen tijd.

De tieger wordt nog op eene andere wijze aangevallen, namelijk door menschentanden; doch in dit geval is deze aanval eene godsdienstige plechtigheid, en gaat zij den heiligen oorlog vooraf, bij voorbeeld tegen de engelsche overheersching.

De radja, die den oorlog moet aanvoeren, vertrekt, op een prachtig opgetuigden olifant, naar de *jungle* waar de tieger verblijf houdt. Een aantal Hindoes vergezellen hem, enkel voorzien van eene harstfakkel; zij vormen een onmeetlijken kring, die zelfs tien of twaalf man dik is. Op het oogenblik dat de zon boven den horizon verschijnt, worden de fakkels aangestoken.

Nu werpt de radja, die boven op den olifant staat, zijn zwarten mantel af en verschijnt in glinsterend gewaad van goudlaken en met juweelen overdekt. Armen, borst, kroon en vederbos flikkeren van diamanten.

De radja steekt de armen uit, werpt hot hoofd achterover, laat drie kreten ter aanroeping der godin Sisa hooren, en de Hindoes antwoorden met een ijselijk geschreeuw, terwijl de tieger op zijne beurt, een verschrikkelijk gebrul laat hooren, den rug kromt, den grond met zijnen staart geeselt en zijn punt kiest om den aanval te doen.

De kring komt al dichter en dichter; eindelijk springt het dier, en maakt eene bres in die menschelijke borstwering.

Afschuwelijk bloedbad! De Hindoes en de tieger vechten lijf tegen lijf; de eersten bijten het dier rechts en links; zij grijpen het vast met honderde handen. Allen scheuren, wringen, verminken den tieger, maar ook allen worden, evenals de tieger zelve, met bloed overstroomd.

Eindelijk ligt het dier verworgd, verminkt, verscheurd, dood op den met bloed gedrenkten bodem; doch rond den tieger telt men twee- a driehonderd menschen-offers. Die uitslag doet aan die ongelukkigen gelooven dat de oorlog, een voor Indië gelukkigen uitslag hebben zal. Arme dwalers!

Savonarola
De Dominikaner prediker in de XVe eeuw.

Die vermaarde Dominikaner-monik, uit de XVe eeuw, is vooral door de protestanten sterk besproken. Deze maken er een voorlooper van Luther van, zooals overigens van ieder verstandelijk man, die vóór den Wittemberger monik, eenige kerkelijke instellingen mocht gegispt hebben; met Savonarola maken zij ook de Pauzen, vooral Alexander VI, haatlijk.

Al wat onder de handen van het protestantism valt, in zake van geschiedenis, wordt ten behoeve van die secte en ten nadeele van Rome, vervalscht en dit is ook in zeker opzicht, het geval met Savonarola. Gelukkig wordt dit deel der geschiedenis meer en meer terecht gewezen en terwijl men reeds moet terugkomen op al de valschheden die Guichardini - de persoonlijke vijand der Borgia - Tomasso en Burchard geschreven hebben, verandert ook de geschiedenis van Savonarola grootendeels van aanzien, en is het in alle geval niet meer mogelijk in dezen het Pausdom aan te vallen.

Een werk, dat wij volmondig aanbevelen, als eenerzijds eene vollediging en anderzijds eene terechtwijzing van een partijdig boek door den duitschen protestant Gregorovius, is *les Borgia* door Clement (de Vebron). In dit boek wordt aan Savonarola een aantal bladzijden toegewijd en hoofdzakelijk aan zijne geschiedenis van 1490-97.

Laat ons den lezer in 't kort met het leven van dien woelzieken monik, dat men zoo dikwijls tegen het Pausdom inroept, bekend maken.

Terwijl Alexander VI krachtig tot de genezing der wonden, aan de Kerk toegebracht, bijdroeg, droomde een monik met een machtig redenaarstalent begaafd, de geestelijke opbeuring van het florentijnsche volk. Die monik was Girolamo Savonarola, te Ferrare den 21 september 1452 geboren.

Savonarola had eene zeer kristelijke opvoeding genoten en reeds vroeg stond hij in bewondering voor de welsprekendheid der Dominikanen, wier wit habijt hij vooral met liefde op den stoel der waarheid verschijnen zag. Op zijn 22^e^ jaar, en zonder zijne ouders te verwittigen, ging hij naar Bologna, klopte aan het klooster der

Dominikaner-orde en een weinigtijd later droeg hij ook het witte habijt. Die intree had dus plaats in het jaar 1474.

De schitterende hoedanigheden van den novice, deden hem spoedig tusschen gansch die rei van geleerde redenaars opmerken; zestien jaren later, dus in 1490, werd hij zelfs prior van San-Marco te Florence verheven. Savonarola was destijds pas achtendertig jaar oud. Het was te Florence dat deze groote redenaar eene voorname, doch jammer genoeg, niet altijd onbesproken rol, vervullen moest.

Weldra verliet Savonarola ten eenemale den biechtstoel, om zich geheel aan den preekstoel toe te wijden. Audin, in zijne *Histoire de Leon X* en Burlamachi in zijn *Vita del. P. Girolamo de Savonarale* zeggen, dat hij preekte in het binnendeel van het klooster. 'De ligging van dit laatste was bewonderenswaardig gekozen, zegt Audin; als tempel had hij eenen hof vol schoone rozelaars van Damas; als paviljoen den hemel; als toehoorders, broeders in witte habijten. Hoe zou de redenaar geen ingeving gevoeld hebben?'

In die dagen was de kanselwelsprekendheid, voegt Clement er bij, zeer diep gevallen. Zij was volgens Tiraboschi en Cantu eene mengeling van profaan en gewijd geworden, die meer dan eens tot het bespottelijke overging. Als men nu nog, na drie eeuwen de sermonen van Savonarola leest, begrijpt men ook dat, door het scherp kontrast met zijne tijdgenooten, deze redenaar een diepen indruk moest teweegbrengen. Zijn woord was inderdaad, het woord des apostels, rijk gekleurd, ingrijpend, meeslepend.

'De sombere, grafachtige stem van den predikant,' zegt Burlamachi; 'zijn gelaat aan wier twee zijden twee scherpe kaaksbeenen schenen uit te steken, zijn bleek gezicht, zijne magere vingers, door welke het licht kon heen dringen, zijne blauwe oogen, overwelft door lange rosse wenkbrauwen - dit alles maakt diepen indruk op de menigte.'

'Dikwijls, zegt Audin, als hij van den preekstoel kwam, zag men hem het zweet van het voorhoofd wisschen. In het klooster terug gekeerd, wierp hij zich op de knieën om te bidden. Weldra klopte men aan de deur: 't was eene Magdalena in de zwarte mantille verborgen, die vroeg om zich te kunnen biechten; een grijsaard, die eene ontuchtige schilderij kwam brengen om ze te verbranden; een woekeraar, wiens zakken vol goud staken, om dit aan den rechtmatigen eigenaar weer te geven; 't waren lammen, die vroegen om den gordel van den Dominikaner aan te raken, want men zegde dat zijn kleed meer dan eens de gezondheid aan den stervende had weergegeven.'

De florentijnsche bevolking was ten dien tijde diep, zeer diep bedorven, 't Was eene verwijfde, heidensche, wulpsche en lichtzinnige bevolking en volgens Savonarola was het goud der Medicis de schuld dezer diepe bedorvenheid. Ook weigerde hij naar den prachtlievenden Medicis te gaan en dezen te bedanken, toen hij tot prior van San-Marco gekozen werd.

Lorenzo de Medicis den Dominikaner niet ziende komen, nam het besluit zelf derwaarts te gaan. Die machtige heer bood zich zelven aan. 'Pater, zegde een der broeders, een voornaam man biedt zich in het klooster aan?' - 'Zijn naam?' - Pater, 't is Lorenzo de Medicis. - 'Komt hij bidden? Dat hij zijne devotie doe en men hem niet stoore.'

'Toch wil ik hem zien,' zegde de Medicis en hij deed door zijnen geheimschrijver een aantal goudstukken in den offerblok werper 'In dit geval zal hij mij wel komen bedanken.' Hij bedroog zich. Savonarola nam de stukken en zegde: 'Dit is voor het klooster, dat voor den arme en de rest om missen te lezen voor de ziel des gevers.'

Savonarola, zegt Clement, is inderdaad de booze geest der Medicis geweest. Het schijnt dat hij, bij den stervenden Lorenzo de Medicis geroepen, van dezen op hoogen toon de vrijheid voor Florence eischte, en toen de Medicis weigerde zou hij zijn heen gegaan, zonder schier zijnen zegen aan den stervende te laten. Daarin teekent zich reeds de onbuigbare hoogmoed af, die later Savonarola deed vallen.

Toen Lorenzo de Medicis gestorven was. verhief zich de witte monik tegen zijnen opvolger, Petro de Medicis. Zoo lang Savonarola te Florence is, zal die Medicis er niet meer binnen treden; hij is als de cherub, die met vlammend zwaard aan den ingang van het paradijs staat, om dengene af te weeren, die er uit verbannen is.

Te dien tijde waren de Franschen onder Karel VIII in Italië gevallen en de Italianen, veelal door hunne prinsjes en vorstjes, altemaal oproerig tegen hunnen leenheer, getiranniseerd, begroetten dien inval als het uur der verlossing. Ook Savonarola had de komst van Karel VIII voorspeld, den val der italiaansche citadellen ‘en den draf van het koninklijk paard, Savoye geheeten, dat God bij den tengel tot in Napels geleiden zou.’

Die woorden, lang te voren uitgesproken, deden Savonarola door het volk als een profeet beschouwen; hij had echter niets meer gezegd dan 't geen hij meende het natuurlijk gevolg te zijn der opkomende gebeurteniseen.

Toen het fransche leger op den italiaanschen grond voorttrok, riep de monik de Florentijners toe: ‘Poogt niet te weerstaan; uwe muren zullen vallen.’ Het volk boog het hoofd; maar toen Karel VIII aan Florence 100.000 gouden kroonen als schatting oplegde en dreigde, bij wanbetaling, de stad in vuur en bloed over te leveren, toog het volk in zijne wanhoop naar den prior van San-Marco en smeekte hem genade met zijne beminde stad te hebben.

‘Ik zal gaan,’ zegde de monik, en vergezeld door twee zijner broeders bood hij zich voor de woning aan, waar de koning zich bevond. Men weigerde hem den toegang. Savonarola keerde terug en ging langen tijd bidden in de San Maria-Novella. Eindelijk nam hij een kruisbeeld, verborg het onder zijne pij en keerde alleen, langs de via Larga, naar het koninklijk verblijf terug.

Ditmaal liet men hem binnenkomen; hij opende de pij, haalde het kruisbeeld te voorschijn en bewoog het langzaam voor het oog des konings.

‘Sire,’ zegde hij, ‘kent gij dit beeld? Het is het beeld van Kristus, die voor u is gestorven, gestorven voor mij, gestorven voor allen op het kruishout, en die stervende aan zijne beulen vergiffenis gaf. Indien gij mij niet aanhoort, zult gij ten minste Dengene aanhooren, die u spreekt door mijnen mond, Hem, die hemel en aarde schiep, den Koning der koningen; Hem, die de zege geeft aan de vorsten zijne welbeminden; maar die ook zijne vijanden straft en de goddeloozen in het stof werpt.

‘En Hij zal u tot in het stof vernederen, u en de uwen, indien gij niet afziet van uwe doodende ontwerpen; indien gij, zoo als gij gezegd hebt, die ongelukkige stad wilt afbranden, waar zooveel trouwe dienaren Gods zijn, zooveel arme onschuldigen, die dag en nacht voor zijn aanschijn weenen en jammeren. Die tranen zullen de majesteit van mijnen God ontwapenen; zij zullen machtiger zijn dan gij en uwe kanonnen.

‘Wat geeft aan den Heer het getal en de macht? Kent gij de geschiedenis van Sennacheris? Weet ge dat Mozes en Josué slechts eenige woorden van gebed noodig hadden om te overwinnen? Wij zullen bidden als gij niet vergeeft! Wilt gij vergiffenis schenken?’

En bij het eindigen bewoog de moedige Dominikaner Girolamo, het kruisbeeld voor de oogen des konings, en deze, alsof dat beeld van vuur geweest ware, wendde het hoofd terzij. Hij was overwonnen. Men begrijpt wat triomf voor Savonarola; men beseft hoe hij door het volk werd vereerd, bemind, aangebeden schier.

Toen hij het paleis verliet waar de koning verbleef, gaf hij aan 't volk verslag zijner zending; doch hij riep ook den rijke toe: ‘Brengt mij geld, graan, wijn en kleêren voor het arme volk dat honger, dorst en koude lijdt!’

De Medicis waren gevallen; Florence had een meester noodig. Hoe zou men echter vermijden in de dwingelandij te vallen? Het volk ging andermaal aan de kloosterpoort

kloppen en het was pater Girolamo, die eene grondwet maakte, welke zijn vijand Machiavel verklaarde de beste der wetten te zijn, die Florence tot dan toe gekend had.

Savonarola is tot op dat oogenblik, zegt Clement allerbewonderenswaardig. Hij is de ware leider des volks, zoo in het geestelijke als in het wereldlijke. Middelerwijl dat hij goede wetten schreef voor zijne stadgenooten, preekte hij onvermoeid tegen de wulpschheid van Florence, want deze was de stad der zinnelijke vermaken, der wereldsche vreugde, der gedruischmakende tooneelen. Zij spreidt de prachtgewaden der courtisanen, de spaansche paarden harer edelen, de juweelen harer goudsmidswinkels, de zijde harer kooplieden mildelijk ten toon; zij wil, gaat de schrijver voort, niet vasten, noch boete doen; zij zal heidensch zijn en blijven!

Maar neen, de pater zette zijne bezweeringen voort. De rijken gaven aalmoezen, de vrouwen verlieten hunne ijdele tuiterijen, de schouwburgen liepen ledig, de kerken integendeel waren propvol. Men deed openlijk boete. Savonarola had eene inkwisite ingericht, die elken zondag door de straten trok, om de kaarten, de dobbelsteenen en andere spelen in te zamelen.

Bij de rijken en burgers klopte de inkwisiteur aan, en vroeg de duivelsche spelen, zelfs de harpen en wereldsche liederen, reukwerken en spiegels, en gaf de meesteres des huizes ook hare nuttelooze sieraden, dan zegde hij: 'God zal u zegenen!' gaf zij ze niet, dan ging hij heen onder het uitspreken der woorden: 'God zal u vermaledijden.' Die laatste woorden werden echter slechts zelden gehoord.

Al die heidensche ijdelheden, die Florence tot in het diepste van het hart bedierven, deed Savonarola op zekeren dag in zeven hoopen opstapelen. De eerste hoop bevatte voorwerpen van de mode, die de kuischheid beleedigden; de tweede bestond uit de portretten der Schoonen van Florence, geschilderd door kunstenaars der Renaisance; de derde, uit de voorwerpen die tot het spel dienden; de vierde uit muziekinstrumenten en wereldsche partitiën; de vijfde uit reukwerken, spiegels en andere modevoorwerpen; de zesde, uit de boeken der ontuchtige en wulpsche dichters; de zevende uit alles wat diende, om zich met den losbandigen carnaval te vermommen.

Ten tien ure des morgens trok een stoet van kinderen in het wit gekleed, met kroonen van olijfblaêren op het hoofd en roode kruisen in de hand, door de straten der stad; zij zongen liederen door Savonarola saamgesteld. Een ontelbare menigte volgde dezen stoet. De huizen waren met draperiën versierd, de grond met bloemen bestrooid. Op de Signori plein gekomen werd de mast, op welks top de carnaval gezeten was, in brand gestoken en heel die heidensche wereld, werd, onder het uitbundig gejuich des volks, verbrand. Het heidendom, dat in Florence zoo hoog en stout den kop opstak, was overwonnen, en broeder Savonarola keerde nederig naar zijne kloostercel terug.

(*Slot volgt.*)

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

IX.

Onder de verschillende beroepen, welke San Marco uitgeoefend had, was dat van agent der geheime policie, eerst in zijn vaderland, later in Frankrijk onder het keizerrijk. Hij muntte niet alleen uit in de kunst om zich te vermommen en geheel

onkenbaar te maken, maar hij wist ook verwonderlijk goed hoe men het moet aanleggen om de lieden buiten hun weten te bespieden, hunne huiselijke geheimen uit te vorschen en hunne gangen en daden buitenshuis te kennen.

Zoodra hij en zijn medeplichtige de aankomst van Hector Valenson te Brussel vernomen hadden, werd deze zoowel als zijn vriend René Morlant het voorwerp van een onafgebroken bespieding. Zij waren derhalve spoedig onderricht van de tegenwoordigheid van Anna Pechel ten huize van den verminkte zoowel als van het verblijf van Jules Berthenay onder zijn dak. De komst van de oude vrouw en den jongen militair te Brussel stond klaarblijkelijk in verband met de uitvoering van het plan, dat de advocaat en zijn vriend tegen hen gesmeed hadden, en bij welks doorgronding zij het grootste belang hadden, ten einde het te kunnen verijdelen. Er was geen twijfel aan of dat plan was behendig ontworpen, geen twijfel ook of het ging in het geheim zijne vewezenlijking tegemoet, alles zegde het hun; en deze overtuiging verontrustte en verbitterde hoe langer hoe meer de beide medeplichtigen, die elken dag beraadslaagden over hetgeen hun te doen stond, om aan de dreigende gebeurlijkheden van de toekomst het hoofd te kunnen bieden.

Nu eens was de slotsom hunner redeneeringen, dat zij niets te vreezen hadden en gerust de komende dingen konden afwachten, dan weder dat zij zich tot elken prijs moesten ontslaan van de beide mannen, die het op hun verderf toegelegd hadden. De woorden: ‘Brussel en zelfs België verlaten,’ waren reeds meer dan eens schoorvoetend door Luigi geuit, doch hij had ze overigens dadelijk weer ingetrokken tegenover de verontwaardiging, welke zij bij Donation opgewekt hadden. Behalve dat deze zich inderdaad nergens elders beter in veiligheid achtte, vond hij het daarbij te veel in zijn geldelijk belang om niet te Brussel te blijven, vooral sedert hij kennis had aangeknoopt met den reeds vermelden agent van de Bank, die hem aan eenige zeer winstgevende beursspeculatiën had doen deelnemen.

Op zekeren dag kwam San Marco den burggraaf eenige feiten meedeelen, die wel geschikt waren hem ten hoogste te verontrusten, en hij besloot zijn verslag met deze woorden:

‘Gij ziet dat de ijzeren cirkel waarin zij ons willen omknellen, hoe langer hoe nauwer wordt, dat hunne wapens hoe langer hoe scherper worden, dat zij gestadig meer licht bekomen omtrent... omtrent... Met een woord, onze *levensloop* zal hun spoedig geheel en al bekend zijn... En met die verduivelde uitleveringstractaten....’

‘Gij doet mij kiekenvleesch krijgen,’ sprak Donatien; ‘evenwel zie ik onzen toestand niet zoo gevaarlijk in als gij, maar het is niet te ontkennen dat hij ernstiger wordt, vooral door dien Berthenay... Wij kunnen ons zegevierend uit de zaak der vallei van Acerra redden; die met het regiment is voorzeker onrustbarend... maar als zij te weten komen, wat de dagbladen ‘het drama van het kasteel van Blaison’ genoemd hebben, dan zijn wij verloren... Maar omtrent dit laatste punt kunnen wij, geloof ik, gerust zijn.’

‘Het zij hoe het zij,’ riep de Italiaan met vlammende blikken en verwrongen gelaatstrekken uit, terwijl hij met de vuist op de tafel sloeg, ‘ik kan op die wijze niet blijven voortleven..... Wat bloed hebt gij toch wel in uwe aderen, zeg!.... Het geldt niet alleen onze veiligheid, maar ook...... Komaan, hebt gij het woord *wraak* uit uw woordenboek geschrapt?... Ik voor mij, ik verklaar het u ronduit, ik moet mij op die beide mannen wreken...Buitendien, de dooden alleen spreken niet.....’

‘Wees kalm, Luigi, wees kalm. Wij hebben een eerste poging gedaan, deze heeft een slechten afloop gehad; thans opnieuw te beginnen zou een groote onvoorzichtigheid zijn, zelfs al bestond er mogelijkheid toe.’

‘Dat erken ik, maar die Valenson?.... Sinds verscheidene dagen is hij geen minuut uit mijne gedachten.’

‘Nochtans is hij slechts te vreezen voor ons door den andere,’ hernam Donatien.

‘Ja, maar van het oogenblik af, dat hij niet meer daar zal zijn, zal Morlant niet meer dezelfde drijfveeren hebben om te handelen. Wij hebben de kans hem de zaak te zien opgeven.’

‘Hoewel hij er niets, volstrekt niets van heeft laten blijken, vermeed hij wellicht dat wij de hand gehad hebben in den aanslag van Beersel,

dank zij de onhandigheid van dien dommen Malescot; en indien de verminkte te weten kwam?.....o! geen twijfel dan zou hij nog veel woedender, veel doortastender tegen ons te werk gaan....'

'Ik ben het volmaakt met u eens; maar gij kent mij genoeg om te begrijpen, dat bijaldien de dood onverwachts den levensdraad van Valenson afsneed, zulks het gevolg zou zijn van een eenvoudig ongeval.'

'Wat bedoelt gij?'

'O! ik heb verscheidene plannen ontworpen, die ik u ga mededeelen.'

Toen San Marco zijne uiteenzetting, die tamelijk lang duurde, geëindigd had, zegde Donatien de Monaville glimlachende tot hem:

'Gij zijt waarlijk met veel geest geboren en uwe vindingen zijn altijd hoogst opmerkelijk... Het is jammer, dat gij ze niet zelf ten uitvoer kunt brengen, want ik vrees dat Malescot hierin ook wederom een domheid zal begaan. En daarbij, als hij zich eens liet vatten?'

'Onmogelijk.... alles zal voorzien zijn. Indien het hem mislukte, zou er zelfs geen kwaad vermoeden kunnen oprijzen..... Maar gij moet vrijgevig zijn.... uwe winsten veroorloven u dit overigens.'

'Ziedaar,' sprak de burggraaf, zijn brieventesch aan San Marco overreikende, die er verscheidene bankbiljetten uit nam.

X

De wending ziende, welke de aanslag van Beersel genomen had, was Vital Malescot, gelijk wij reeds gezegd hebben, ten laatste geheel en al daaromtrent gerust gesteld geworden en had hij zijne oude gewoonten weder aangenomen, maar hij was hulpbehoevender dan ooit en leende een gunstig oor aan de voorslagen van San Ma[r]co, te meer daar hetgeen men hem voorstelde hem gemakkelijk en niet gevaarlijk voorkwam. In de eerste plaats had hij reeds sinds eenigen tijd aan zijne kleeding en zijn gelaat zekere veranderingen doen ondergaan en tweedens stelde de Italiaan hem in de gelegenheid zijne gedaanteverwisseling nog vollediger te maken.

DE MOPS-VLEERMUIS.

Het gold voor den voormaligen galeiboef bij Hector Valenson binnen te sluipen, op een oogenblik, dat deze alleen zou zijn. Maar hoe dat oogenblik te vinden, dat was de groote moeielijkheid, want wij weten, dat er drie personen bij den verminkte inwoonden; maar Jules Berthenay begaf zich elken dag naar de stad evenals Jean Rotentout. Bleef nog Anna Pechel. Door gestadig in de nabijheid der behuizing rond te sluipen, merkte Vital Malescot op, dat de huishoudster, terwijl de militair en de bediende afwezig waren, en haar meester las of schreef, een buurpraatje ging houden met een oude keukenmeid in de buûrt, en de beide vrouwen lang genoeg bij elkander bleven, in hem te veroorloven, den aanslag te volvoeren, dien hij op het oog had.

De boosdoener was op zijn gewonen post, toen hij Berthenay en Jean Rotentout samen zag heengaan. Kort daarna verliet Anna Pechel eveneens het huis en begaf zich naar de woning van hare vriendin vlak tegenover. Daar zij de deuren had laten openstaan, was het waarschijnlijk, dat zij uit de keuken, waar zij zat te babbelen, er het oog op wilde houden. Malescot begreep dus dat zij hem kon zien binnengaan en hij aarzelde. De gelegenheid was echter zeer gunstig. Hij was derhalve terstond op een ander middel bedacht. Langs een omweg kwam hij aan den muur van het achter de villa gelegen hofke en hij wist, dat deze aan die zijde een deur had, die waarschijnlijk evenmin gesloten zou zijn. Er was niemand in den omtrek en het bedoelde muurtje was niet hoog. Hij kon er dus gemakkelijk over heen klimmen. Daarbij was de grond bevrozen, zoodat zijne voetstappen er geen spoor op konden achterlaten.

Een minuut later stond hij in den gang, verheugd, in geval van onraad, zich een veiligen aftocht verzekerd te zien.

Uit de inlichtingen, welke San Marco zoo behendig had weten te bekomen betreffende de gewoonten van den heer Valenson, was hem gebleken, dat deze, die zeer gevoelig voor de koude was, voortdurend, in zijn rolstoel gezeten, voor een groot vuur zat, waarin hij, volgens een oude gewoonte, slechts groote beukenhouten blokken brandde; en het is deze omstandigheid, die den Italiaan het waarlijk helsche plan had doen ontwerpen, waarvan de ex-kostganger van Cayenne de uitvoering op zich genomen had.

Na zijn schoeisel uitgetrokken te hebben, opende Malescot zonder gerucht de deur van het salon, dat het schrijfvertrek voorafging, waarin de ongelukkige zat, wien hij op zulk een ontzettende wijze het leven wilde doen verliezen.

Alles liep samen om den voorgenomen aanslag te doen gelukken. Het huis was verlaten en het slachtoffer kon derhalve op geen reddig hopen.

Bukkende sloop de bandiet onhoorbaar tot achter den stoel van den heer Valenson, die in diepe gepeinzen verzonken was. Plotseling lichtte hij dien stoel van achteren op en door den schok viel de verminkte, gelijk wij gezien hebben, voorover.....

Maar ter zelfder tijd liet zich gerucht vernemen.

Het lag in de vooraf gemaakte berekeningen van den booswicht om des noods door het venster te ontsnappen, en dit deed hij met al de behendigheid en vlugheid van iemand, die aan zulk een soort van oefeningen gewoon is.

Eenige minuten daarna had hij zonder door iemand gezien te zijn, den weg weer ingeslagen, die hem naar de schouwplaats van die nieuwe misdaad gevoerd had, welke door toevallige omstandigheden nog ter rechter tijd mislukt was, want gelijk wij gezien hebben, was de heer Valenson, die volgens de berekening van San Marco had moeten verstikken of levend verbranden, naast het vuur gevallen en en toen

mevrouw Martinpré en Pauline hem oprichtten, had hij slechts eenige kneuzingen bekomen en een lichte brandwonde aan de linkerhand.

Toen hij weer tot bewustzijn kwam en over het gebeurde nadacht, kon hij het zich aanvankelijk niet verklaren, want hij had niets gezien, niets gehoord. Nadat de beide bezoeksters hem evenwel gesproken hadden van een gerucht, hetwelk zij voor haar binnentreden in zijne kamer gehoord hadden, deed deze omstandigheid, in verband met het geopende venster, hem terstond vermoeden, dat het voorgevallene het gevolg was van een behendig beraamden toeleg, zoo behendig zelfs, dat zijn verstand er bij stilstond.

René Morlant werd onmiddellijk van het zonderlinge voorval verwittigd en hij liet zich terstond naar zijn vriend voeren. Zijn eerste indruk was een geweldige ontroering geweest waarop twijfel gevolgd was. Hoewel hij, beter dan iemand anders, wist, waartoe degenen in staat waren, die hij bestreed, kon de uiteenzetting de feiten hem niet overtuigen, dat er een misdadige aanslag had plaats gehad, zoo onwaarschijnlijk kwam hem dit voor. Het gebeurde moest volgens hem toegeschreven worden aan een onbedachte beweging, welke de heer Valenson gemaakt had. Niettemin kon hij de overtuiging van dezen laatste niet aan het wankelen brengen, die zich vast voornam deze waarschuwing niet in den wind te slaan en niets te verzuimen om zoo spoedig mogelijk het doel te bereiken, dat de eenige bezigheid van zijn leven uitmaakte.

IX.

Er was niets verdichts inde afwezigheid, welke Donatien aan zijne vrouw aangekondigd had, als alleen het land waarheen hij gezegd had zich te moeten begeven. Inderdaad, in plaats van naar Holland te gaan, reisde hij naar Keulen, waar hij twee dagen bleef om op de komst van een persoon te wachten, dien hij ongetwijfeld gaarne zou ontmoet hebben, want hij was ten hoogste teleurgesteld toen hij uit Berlijn een brief ontving, waarin die persoon - een beambte aan een ministerie - hem kennis gaf van de onmogelijkheid, om hem voor het oogenblik te komen opzoeken, met bijvoeging dat *de zaak* twee waanden uitgesteld was.

Het was tijdens die afwezigeid, dat Vital Malescot de duivelachtige misdaad moest volvoeren, welke San Marco uitgedacht had om Hector Valenson uit den weg te ruimen. Zoodra Pauline's echtgenoot in Brussel teruggekeerd was, gold zijn eerste bezoek den Italiaan. Hem niet tehuis gevonden hebbende, begaf hij zich naar het *Café des trois Suisses,* in de hoop hem daar te zullen ontmoeten en waar hij overigens zeker was zich in het gezelschap te zullen bevinden van verscheidene jongelieden, die tot de *jeunesse dorée* behoorden en waarmede hij sinds kort kennis gemaakt had.

San Marco was er niet, maar daarentegen voerde een bloot toeval Jules Berthenay er een oogenblik later heen, en het toeval wilde ook, dat de fransche onderofficier, die in burgerkleeding was, zonder opzet plaats nam aan een tafeltje hetwelk vlak tegenover dat stond, aan hetwelk Donatien met eenige vrienden zat, zoodat de oogen van de beide mannen elkander weldra ontmoetten.

Hun beider gewaarwordingen bij dien aanblik laten zich niet beschrijven. Bij den eerste was het eene woede, welke met moeite bedwongen werd, bij den tweede een gevoel van verlammenden angst, waarvoor hij zich onvatbaar geloofde, hij, die zich in zoo vele omstandigheden bevonden had, waarin hij koelbloedigheid en moed had moeten toonen. Hij voelde zich door een duizeling aangegrepen, waardoor hij als

het ware niets meer zag of hoorde. Toen zijne vrienden opstonden kwam hij weer in zooverre tot bezinning, dat hij kon opstaan en met hen meegaan, blijde zich te kunnen verwijderen van dengene, wiens nabijheid zijne geestvermogens als het ware verlamde.

Jules Berthenay volgde hem met de oogen en scheen als ter prooi aan twee tegenstrijdige aandoeningen. Het was blijkbaar dat er een hevige strijd in zijn binnenste plaats greep. Eindelijk ging hij met haastige schreden naar buiten, en Donatien de Monaville met zijne vrienden onder een gaslantaarn ziende staan praten, ging hij regelrecht op hem toe en legde zijne hand, welke de woede deed trillen, onzacht op diens schouder.

(*Wordt vervolgd*.)

[Nummer 26]

Onze gravures.

Gezicht op Keulen.

Als men een oogslag op onze gravure, naar eene schilderij van Walckiers, werpt, vraagt men zich onwillens af - in wat oord der wereld bevinden wij ons hier? Inderdaad, de gebouwen welke zich voor ons oog verheffen, zijn niet van die welke wij gewoon zijn in onze streken nog te ontmoeten. Men denkt aan onze oude burchten, die zich in onze breede en diepe rivieren spiegelden, doch die sedert lang onder de houweel gevallen zijn.

Keulen is onder alle opzichten eene belangwekkende stad, zoowel onder die van gebouwen, zeden, gewoonten als geschiedenis. Haar oorsprong verliest zich in de oudheid. De Romeinen noemden haar *Colonia Agrippina,* ter eere der keizerin Agrippina, vrouw van keizer Claudius, die er het levenslicht aanschouwde.

De stad heeft nog romeinsche herinneringen, welke daar, voor zooveel zij nog bestaan, beter en heiliger bewaard worden dan in het als zoo kunstlievend geroemde België, waar men, onder ander te Antwerpen, al wat oud, eerbiedwaardig en kenmerkend is, wegbreekt en vernietigt, alsof men een diepen haat aan den voortijd gezworen had.

Keulen, aan den Rijn en in halven cirkel gebouwd, is eene stad, die waard is door onze vlaamsche touristen bezocht te worden, vooral door diegenen welke hare geschiedenis min of meer kennen en nader willen doorgronden. De dom alleen, aan welken men sedert 1248 arbeidt en die nu eindelijk voltooid is, kan volledig de moeielijkheid der rels vergoeden.

Verder ontbreekt het niet in Keulen aan schoone land- en watergezichten, aan belangwekkende kerken en instellingen. Onder hare bisschoppen, in vroegere eeuwen, heeft Keulen glansrijke dagen beleefd en was die stad in de XVIe eeuw eene vrije toevluchtsplaats voor vele Nederlanders, zoo van het Zuiden als van het Noorden.

GEZICHT OP KEULEN, NAAR G. WALCKIERS.

In onze dagen is Keulen eene belangrijke han-

delsplaats; zij heeft een aantal fabrieken en die vooral van het wereldberoemde *eau de cologne,* een der aangenaamste en frischste reukwaters, welke er op onze toilette-tafel kan geplaatst worden. De groote faam van dit water heeft het aan Jean-Marie Farina te danken.

Vroeger schreef men aan de chemische mengeling, waaruit dit water is saamgesteld, ver schillende geneeskrachten toe, doch de ontleding heeft die aanbeveling der kwakzalverij, gelukkiglijk, doen vallen en wij kennen het water maar ééne hoedanigheid toe: die van ons, op eene recht aangename wijze, te verfrisschen en als zoodanig wordt dit fabriekaat ook door de gansche wereld geroemd.

In het fabriekaat wordt bij het alcool ‘een stroom van *essences'* gemengd, om tot het welriekend resultaat te komen: *essences* van oranjeappels, bergamotte, rozenmarijn, citroen, lavendel, amber, muskus enz. enz. Alle recepten zijn overigens niet gelijk; die van Farina spant echter de kroon.

Onder opzicht van kunst heeft Keulen prachtige bladzijden in hare geschiedenis.

Twee proevers.

Wij hebben hier twee proevers, een met een grijzen kop, en een die pas aan de bussel ontsnapt is; een, die reeds een lang leven geproefd heeft, een die pas begint te proeven. De eerste wordt ons voorgesteld door onzen Antwerpschen meester, David Col, de tweede door een duitschen, Hans Herterich, beiden verdienstelijke opmerkers.

Als men de twee kompositiën met elkander vergelijkt, wint onze Antwerpenaar het van den Duitscher. Het tooneel moge dan ook in een kelder voorgesteld worden, het is oneindig levendiger, vroolijker, gezelliger dan in de kamer van den duitschen meester, al heeft deze dan ook het vertrek met een lief vrouwenfiguurtje gestoffeerd.

Ja, de omgeving van die twee figuurtjes - we kwamen die soort van markies onlangs nog tegen, in den jury van zingende kanarievogels - is recht schilderachtig. De tonnen, de flesschen, de proefroomers zijn met eene fijne en keurige opmerking gegroepeerd. De proever zelf is voortreffelijk getypeerd. De man schijnt met zooveel kennis en nauwgezetheid te proeven, als hij, volgens zijn geweten, vroeger uitspraak deed in den zangwedstrijd.

De wijnsteker zegt ons duidelijk, in houding en uitdrukking, dat hij zeker is van zijn stuk en een wijntje levert dat de fijnste Bacchus niet versmaden zou.

Bij den Duitscher zijn wij in eene meer democratische wereld verzeild; wij zijn in gezelschap van bierproevers. Maar vergelijk sens dien krachtigen bierproever met den ouden wijnproever: de eerste is een kerel als een boom, krachtig als een reus. 't Moet een brouwer zijn, die uit zijnen kelder eene pint schuimenden gerstenwijn heeft opgehaald, en alvorens zich te vefrisschen, aan zijn kleinkind eens *a-vous* drinken laat.

Beschouw den kleinen bengel, hoe diep hij in de pint steekt en hoe hij met de twee mollige pollekens het glas omvat houdt, terwijl grootvader een malschen lach laat hooren en schijnt te zeggen: ‘goed voorgedaan, is goed nageleerd.’

't Moet keurig en frisch bier zijn! Van die soort, waarvan de *Münchener bierproef* van Guido Görres, vertaald door van Meurs, spreekt. Kent ge dat vertelsel? In den ouden tijd zond de burgerij eene deputatie naar den brouwer, om te keuren of het

bier wel de noodige kracht had. En hoe keurde die achtbare deputatie den nieuwen gersten wijn?

Dees goten het bier op een bank uit,
En zetten zich neer in den plas,
En lieten de broekstempels droogen.
En dronken intusschen een glas.
Dan gaf men een teeken - en 't drietal
Liep wip op een draf naar de deur,
En zoo nu de bank aan de broek hing,
Kreeg 't brouwsel de steedlijke keur.

't Moest dan plekken voor de Munchenaars! In onze dagen is echter de zaak gansch omgekeerd, vooral bij de schreeuwende duurte van de pittige hop.

Was 't oude gebruik, door de burgers
Voorheen zoo geroemd en geëerd,
Nu hebben zij 't - als zooveel anders -
Precies ter contrarie gekeerd:
De b a n k kleeft niet meer aan de burgers
Naar ouderwetsch Munchener manier,
Maar nu plakken z ij aan de bierbank
Alsof ze bepekt is met bier.

Doch hier verwedden we tien tegen een, dat de vaderlandsche gerstenwijn de plekproef der strengste deputatie zou weerstaan. Dat alleen zegt ons de malsche en lachende figuur van den kolossalen brouwer-grootvader.

Alle bewegingen in de twee tafreeltjes, zoowel bij den duitschen als bij den vlaamschen meester, zijn waar, fotografisch waar. Beiden hebben de natuur bespied en haar met een meesterlijk talent weergegeven.

Damascus.

Damascus is een der oudste steden van de wereld; zij telt 200.000 inwoners, waarvan een vijfde deel Kristenen en Joden. Hare ligging is schilderachtig; zij strekt zich uit aan den voet van den Libanon en in het midden van weelderige hovingen, rijk aan velerhande vruchten en bloemen. De stad zelve is gelijk aan vele oostersche steden: uitwendig beteekenen de huizen weinig, doch inwendig spreiden zij eene wezenlijke pracht ten toon. De Oosterling scheidt zich van de straat af en leeft in het inwendige van zijne woning. Daar heeft hij eene openbare plaats, met een zuiver blauwen hemel overwelfd, rijkgekleurde galerijen, het groen der boomen, het geklater der fonteinen; daar, op zijne uitgespreide tapijten neergehurkt, rookt en droomt hij en slijt zijn leven in het zalig nietsdoen. Damascus bevat een zestigtal moskeeën; de voornaamste dezer is eene kathedraal, die de Kristenen vroeger aan den H. Johannes hadden toegewijd. Verdere monumenten bezit Damascus niet; de Muzelman vormt zich geen denkbeeld van 't geen wij voor de uiterlijke pracht onzer steden doen. De straten van Damascus hebben echter, voor den vreemdeling vooral, eene groote aantrekkelijkheid: de bazars en de koffiehuizen munten uit in weelderigheid en rijkdom. De nijverheid van Damascus bestond weleer in het smeden van blanke wapens. Wat poëet of novellist heeft de damascener klingen niet bezongen! Ook kent men nog in Europa en Azië de gebrocheerde zijden stoffen, die er geweven werden en het rijke kleedsel der vrouwen uitmaken, alsmede de prachtwerken in peerlemoer. Jaarlijks vertoeven in

Damascus duizende pelgrims, die naar Mekka gaan, om er het graf van den profeet te vereeren. Wat eene andere bedrijvigheid daarstelt is het verblijf aldaar van den griekschen patriarch van Antiochië, onder welken een vijftigtal bisschoppen van den schismatieken eeredienst geplaatst zijn.

Te laat.
Eene schets uit den tegenwoordigen tijd.
(*Slot.*)

De consul had den arm van den heer Harting gevat, terwijl hij opgeruimd sprak: ‘Kom, laat ons een eindje voortgaan, ik heb u iets te vertellen, Harting. Max mag intusschen mijne dochter het uitzicht met zijn kunstenaarsblik verklaren.’

Beide mannen wandelden langzaam de hoogte verder op.

Max en Ella bleven staan. Wat zouden de jonge lieden elkander toch wel te zeggenente vertellen gehad hebben?.....

Weldra keérden Walter en Harting weer terug.

‘Luister, Max,’ dus nam de consul ernstig het woord op. ‘lk ben gekomen om u af te halen en mee naar Hamburg te nemen; nog heden moet gij met ons afreizen. Ook zonder de toezending van uw schilderij zou ik u toch na de lezing van den brief, dien ik voor eenige dagen van een handelsvriend uit San-Francisco ontving, verzocht hebben ten spoedigste over te komen. Max, gij hebt een heiligen plicht te vervullen: gij moet bij een bedrogen, door zieleleed gebogen vader de plaats van den zoon vervullen. Niet eerder mag Thomas Hoveling de tijding van den dood zijns zoons vernemen, dan nadat ik den neef, geacht door zijn leven zoowel als door zijne kunst, in zijne armen kan voeren.’

‘Is Wilhelm dood?’ riep Max smartelijk uit, terwijl Harting treurig met het hoofd knikte; ‘en is deze verschrikkelijke tijding zeker?’

‘Ja,’ antwoordde de consul. ‘Noem deze tijding echter eer eene gelukkige. In buitensporigheden van allerlei aard heeft Wilhelm Hoveling zijn meegebracht vermogen in verscheidene deelen van Amerika verbrast. Hij zonk steeds dieper en dieper, er bleef hem niets overig dan het reddingsanker der vertwijfelenden: de goudmijnen van Californië. Het geluk scheen hem te begunstigen, maar zijne booze hartstochten verslonden het verkregene. Bij het spel verloor hij des avonds, wat de dag hem geschonken had; in een twist bij het spel doorstak hem een Mexikaan, die zich door hem bedrogen geloofde. Mijn handelsvriend liet hem op zijne kosten begraven.’

Max drukte de handen voor het aangezicht om de in zijne oogen opwellende tranen te verbergen; nadat dit oogenblik van zwakte echter voorbij was, richtte hij zich op en sprak op vasten toon:

‘Ja, laat ons nog heden afreizen, naar Hamburg trekt mij mijn hart; uitgewischt is het verledene in mijne ziel. - Thomas Hoveling zal niet geheel kinderloos zijn.’

IX.

Wederom was het een herfstdag als die waarop de zuster van Thomas Hoveling in het koele graf op het kerkhof van het dorpke in het Hartzgebergte ter ruste gelegd werd en haar zoon de wijde wereld intrad. Meer dan zes jaren waren sinds verloopen.

De stralen derzelfde zon, die eens aan de doode moeder van Max von Elliot den laatsten groet des lichts had toegebracht, scheen ook heden vriendelijk in een kleine afdeeling van het huis van den consul von Walter, welke tot zijne niet groote maar keurig gekozen schildergalerij behoorde. Maar de met roodbruin fluweel behangen wanden waren ledig, evenals de geheele kleine ruimte, waarin tot eenig ameublement een paar stoelen met hooge leuningen stonden. Naar het scheen zou alleen het middelmatig groote schilderij, dat onder een gunstig licht op een kunstvol gebeeldhouwden ezel stond, het oog des beschouwers moeten boeien, en inderdaad was het de schepping eener kunstenaarshand, een stuk uit het huiselijke leven, mee[s]terlijk in kleuren weergegeven.

Het schilderij stelde het inwendige voor van een rijk vertrek, welks ameublement kostbaar maar blijkbaar verwaarloosd was; alles was even koud, zonder harmonie; zelfs de vlam, die in de schouw flikkerde, scheen slechts licht, geen warmte te verspreiden. Op den voorgrond rustte in een leuningstoel een in een fluweelen kamerrok gewikkelde oude man; naast hem stond een met medicijnfleschjes overladen tafeltje. Op eenigen afstand, door den zieke ongezien, stond de geneesheer, met het horloge in de hand, met een ernstig maar onverschillig voorkomen het aangezicht van den zieke bestudeerende. In dit aangezicht had de dood reeds in fijne maar onbedrieglijke trekken zijn

merkteeken gegrift. Maar het was niet de doodsangst, niet het lijden des lichaams alleen wat uit dit aangezicht sprak; een inwendig verlangen dat geen bevrediging vond, eene zielesmart, die geen traan van deelneming, geen woord van troost verzachtte, sprak uit het bleeke, wel barsche, doch niet onedel aangezicht van den stervende. De zachte hand der liefde wischte hem het doodszweet niet van het voorhoofd: de liefde, waarnaar de half uitgestoken arm des stervenden zich als verlangend uitstrekte, terwijl de linker slap neerhing; zij kwam niet om hem den laatsten groet te brengen. Nieuwsgierig stond een dienaar op den achtergrond, terwijl een andere met de dienstmeid fluisterend scheen te praten, misschien wel het te verwachten legaat berekenende, dat hen in staat zou stellen het lang tusschen hen vastgestelde huwelijk te sluiten.

Deze schilderij was een waar meesterstuk. Mocht ook op de uitvoering hier of daar nog eene kleine aanmerking te maken zijn geweest, zij zou toch voor den indruk van het geheel hebben moeten verstommen, dat, tot zelfs de kleine jond, die op zijne achterpooten aan de tafel staande uit den geopenden suikerpot een stuk suiker stool, in plaats van zijnen stervenden neester de verstijvende hand te lekken, een osverweldigenden indruk maakte.

Daar opende zich de groote deur van het zaaltje, en de consul Walter trad binnen, den ouden heer Hoveling den arm gevende. De koopman was in die zes jaren zeer veranderd. De harde uitdrukking van zijn gelaat was verdwenen, zachter blikten de oogen en gebukter was de hooge gestalte, die geen storm scheen te kunnen buigen. Het voorkomen van den koopman, dien Walter scherp gadesloeg, was zeer ernstig.

‘Ik dank u voor de omzichtigheid, waarmee gij mij den dood van mijn ongelukkigen zoon meedeeldet, mijnheer von Walter,’ nam Hoveling het woord op. ‘Zal ik gelaten zijn, zal ik jammeren? Het laatste kan ik niet, nooit was ik een huichelaar. Maar was het noodig mij door een dringend schrijven te verzoeken hier ten uwent te komen? Hadde het niet u, den jongen man, gepast den vader de tijding van den dood des eenigen zoons, die toch altijd miju kind is, al verwoestte ook zijne schuld mijn geheel levensgeluk, in zijn eigen huis over te brengen? Laat mij openhartig zijn, consul von Walter; ik aarzelde of ik komen zou om mij die gewichtige tijding te doen meedeelen - alleen de gedachte dat de uitnoodiging, die mij tot u riep, door dezelfde hand geschreven was, die mij eens eene troostende boodschap in mijne eenzaamheid toezond, haalde mij over. Ik hoopte - Walter, Walter, het was niet edel van u - en ontving het doodsbericht van mijn zoon. Het eenige geluk van mijn ouden dag ware geweest, goede narichten van hem te vernemen; nu is hij dood.... wellicht beter voor hem en voor mij. Maar thans ben ik zoo geheel alleen - zoo geheel alleen.’

Walters oogen werden vochtig. Was dat dezelfde man die vroeger slechts leefde voor ‘debet en credit’ die thans zoo deemoedig, zoo deerniswaardig voor hem stond?

Zacht vatte hij Hoveling bij de hand en voerde hem naar een zetel, terwijl hij zelf op een anderen aan zijne zijde plaats nam, doch zoo dat de op den ezel staande schilderij buiten het gezicht van den ouden koopman bleef.

‘Beste Hoveling,’ dus nam hij het woord op ‘ik billijk uw verwijt, en als ik u verzoeken liet om bij mij te komen, ja, u zelfs op deze plaats voerde, geschiedde zulks, wijl ik u eene vergoeding voor den verloren zoon wilde aanbieden; wijl ik wenschte, dat ge erkennen zoudt, Hoveling: er bestaat eene Voorzienigheid, er bestaat eene bestiering, welke den vogelen de vleugels verleent om zich in de lucht te

verheffen, terwijl zij aan de vlijtige aan den grond verbonden mier ontzegd zijn; eene bestiering, welke talent en geest uit prangende boeien bevrijdt.....'

De koopman rees half uit zijnen stoel op.

'Almachtige God, gij spreekt van Max, mijn neef!' riep hij met bevende stem. 'Walter, gij begaat een onrecht wanneer gij mij nog langer zijne verblijfplaats verzwijgt, die zelfs de trouwe Harting ondanks zijne onvermoeide nazoekingen niet heeft kunnen uitvinden. Zij is u bekend, gij kunt het niet loochenen.

'Walter, Walter, ik moet hem terug hebben,' ging hij met bijna woeste uitdrukking voort; 'wat baat het dat hij weet dat ik berouw heb over hetgeen ik hem heb aangedaan; en voorzeker, dat hebt gij hem niet verzwegen, want anders ware die geheimzinnige brief waarin gemeld werd dat hij leefde, eene ontzettende misleiding geweest. Ik heb meer te verzoenen, meer van geslacht tot geslacht te verzoenen. - Walter, vóór mijn dood moet ik Max von Elliot als eigenaar van het huis Hoveling begroeten; hem hoort het toe - alles. Leefde mijn zoon nog en was hij de braafste mensch onder de zon, ik zou hem als een bedelaar moeten verdrijven uit het huis waarin hij geboren werd. Ware mijn neef een monster van ondeugd, ik zou alles aan zijne voeten moeten leggen wat mij behoort, zelfs de eer van het huis, mijn dierbaarste kleinood. Walter, op den dag dat mijn zoon uit Hamburg vluchtte, vond ik een geschrift mijns vaders. Op den grondslag van een diefstal rust het trotsche gebouw onzer firma. Thomas Hoveling heette de dief, - markies van Garsay de bestolene, Max von Elliot's grootvader.........'

Bij die woorden klonk een onderdrukte kreet, maar Thomas Hoveling lette er niet op, ook was ip hetzelfde oogenblik de consul van zijn stoel opgesprongen.

'Dat is een ontzettend geheim,' zegde hij diep getroffen; 'ongelukkige man, arme vriend! doch hoor mij nu aan, Thomas Hoveling,' ging hij ernstig voort, 'op dien gedenkwaardigen avond toen Max von Elliot uw huis verliet, zwoer hij een plechtigen eed, dat hij slechts gezuiverd van alle verdenking, geacht en als eigen meester over zijne toekomst, dit huis weer zou betreden. Thomas Hoveling, Max von Elliot was een kunstenaar; de schilderkunst, waarnaar geheel het vurig kloppende hart des jongelings streefde, won een geestvol beoefenaar. Zijn laatste schilderstuk, het eerste eigenlijk dat hem van leerling tot meester verhief, verwierf den lof van voorname kunstkenners; nog weinige weken en door stad en land weerklinkt de naam van Max von Elliot, maar uw neef wil meer dan dat. Allen bijval der menigte geeft hij prijs voor een woord van lof, voor eene opwelling van gevoel in het gemoed van den man, aan wien zijn hart zoo vol vertrouwen hing, ofschoon deze man hem bitter leed bereidde; - hij wil dat gij zijne schilderij zien zult, dat gij den naam moget geven aan het voortbrengsel zijner kunst; daar staat het.'

Zoo sprekende wees hij op den schilderezel. Langzaam ging Hoveling op het schilderstuk af, - vast, bijna strak waren zijne oogen op het doek gevestigd.

'Neen, dat is meer dan kunst, dat is leven' morde hij halfluid, terwijl een doodelijke bleekheid zijn gelaat overtoog. 'Gij strekt te vergeefs den arm uit, rijke, bleeke man - gij zoekt te vergeefs - geen zoon - geene echt- noote - nergens liefde - daarbij drukt u bovendien de schuld uws vaders, ongezoend, onuitgewischt? Verdwijnt ook de laatste hersenschim, de eer des vaders, die u in donker gewaad omhuld voor oogen zweefde, doch in wezenlijkheid een afzichtelijk geraamte was? Sterf... sterf... onbeweend; zij die gij roept komen niet... te laat, te laat......'

'Neen, niet te laat!' riep een welluidende stem, 'nog vele jaren van geluk, van vergeving, van liefde!'

Het gordijn, voor hetwelk men den ezel neergezet had, werd opengeslagen, Max von Elliot snelde in de armen zijns ooms, die ze in verrukking naar hem uitstrekte. De oude man wilde spreken, maar de stem begaf hem en met een lichten kreet wankelde hij en zonk achterover in Walters armen, die hem intijds opving.

Uit de nu geopende schilderijzaal kwamen Harting met zijne echtgenoote en Ella von Walter hevig ontsteld toesnellen, maar Walter wenkte hen geruststellend toe.

‘Gun hem den tijd om zich te herstellen,’ zegde hij, op den leuningstoel wijzende, waarin Hoveling met geslotene oogen maar geregeld ademhalende uitgestrekt lag; ‘zijn sterke natuur, die met de slagen des ongeluks zegevierend den kamp volhield, zal de overweldigende vreugde van het oogenblik ook wel weten te overwinnen; laat hem eenigen tijd rust, weldadig zal deze op hem werken.’

De consul had gelijk, want reeds na weinige minuten opende Thomas Hoveling wederom de oogen, zijne blikken vielen op zijn neef, die voor zijn stoel neerknielde, en als zegenend legde hij zijne hand op het hoofd des jonkmans.

‘Max,’, zegde hij met eene zoo weeke stem, als men nog nooit van hem vernomen had, ‘mijn zoon!’

Met een tevreden lachje trad de consul tot voor de beide nieuw hereenigden. ‘Thomas Hoveling,’ sprak hij, ‘zes jaren van de nauwlettendste zorgen voor hem hebben mij een recht op dezen jonkman gegeven, het is mij te dierbaar, te heilig dan dat ik het u zoo onvoorwaardelijk zou kunnen afstaan. Mijne hulp heeft hij niet meer noodig, want rijk is hij door u; mijne bescherming behoeft hij niet, want zijn naam zal leven, wanneer die des koopmans Walter sinds lang in den stroom des tijds ondergegaan zal zijn; er bestaat slechts een middel om hem verder aan mij te ketenen. Ella! sints zes jaren las ik in uwe ziel, ik zag haar juichen bij de verslagen der leermeesters mijns beschermelings, die van zijn talent, zijne vorderingen, zijn onberispelijken levenswandel getuigenis aflegden; ik bespiedde het ontluiken van den knop, welks zaad op dien avond in uw hart ontkiemd was, toen Max, vertwijfelend, verstooten, onder ons dak eene schuilplaats zocht en die een enkel oogenblik onder de italiaansche zon tot rijpheid bracht, dat oogenblik, waarop ik u hand in hand op de eenzame hoogte met elkander aantrof; en of hij u liefheeft?... Ik hoef het niet te vragen; Ella, gij reiktet hem den lauwerkrans, wilt gij hem het zachte groen der myrte in het loof der hoogste eer vlechten?’

Luid snikkende van overstelpend geluk zonk Ella von Walter aan de borst haars vaders, die hare hand zwijgende in die van Max legde Vriendelijk huppelde de zonnestraal van de eene groep op de andere... liefde, geluk overal, - hij gleed over het gelaat van den sterven den grijsaard op het doek van Max en het was als wekte hij er een nieuw leven in op, als riep eene stem vol hemelsche welluidendheid hem toe: wees getroost, het is nog niet ‘te laat.’

Savonarola
De dominikaner prediker in de XVe eeuw.
(*Slot.*)

Wat schouwspel levert hier de geschiedenis van dien eenvoudigen monik op!

‘Men zegt, lezen wij in Clement, dat die monik overdreven denkbeelden had en dat hij een beetje fanatism in dat *bruccia mento* mengde. Erkennende dat het onderscheidend karakter der terugwerking de overdrijving is, moet men ook bekennen dat de hervormingen, door den monik in de kunsten en letteren gebracht, in grondbegin

redelijk en in hare uitwerksels heilzaam waren.' De kristene kunst verpletterde de heidensche.

Op dit tijdstip was Savonarola ten toppunt

van zijne grootheid; hij was op zijn keerpunt. ‘Zijn leven,’ zegt de schrijver, ‘was twee jaren te lang.’ Het schijnt dat de goede geest, die hem tot dan toe bezielde, hem toen verlaten heeft. Het was op dit tijdstip dat de hervorming zegepralend de hand op hem legde, om van dien machtigen man den hare, den voorlooper van den ruwen en festoijeerenden Luther te maken. Zij vergeet echter, die eerlijke hervorming, dat Savonarola als katholiek stierf, en zelfs verklaarde geen oogenblik opgehouden te hebben dit te zijn.

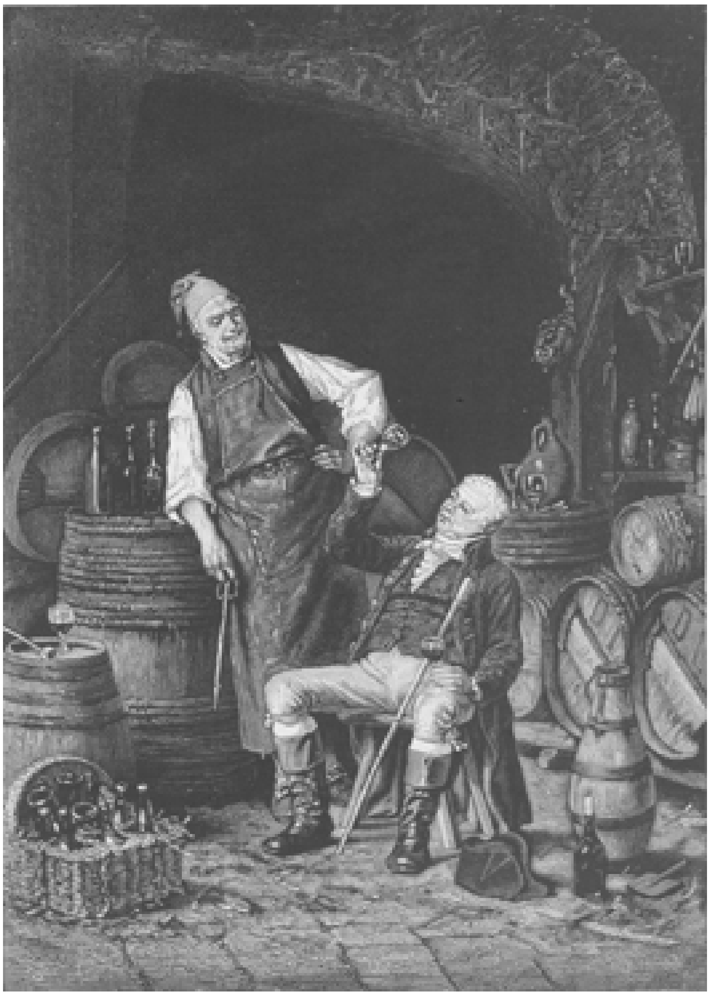

DE WIJNPROEVER, NAAR DAVID COL.

In één punt is hij, in die laatste twee jaren met de hervorming in overeenstemming geweest: hij was niet meer ootmoedig, hij was niet meer gehoorzaam. Maar, wij herhalen het, hij volhardde in die oproerige gevoelens niet gelijk de hervorming; hij stierf als katholiek en het protestantism heeft hier dus niets meer van hem te eischen of zich toe te eigenen; het vervalscht dan ook, om aan zijne toeëigening eenen Schijn van waarheid te geven, onbeschaamd de geschiedenis.

In de oogenblikken van gemis aan ootmoedigheid en gehoorzaamheid kwam bij Savonarola de haatlijke, de persoonlijke aanvaller boven; hij spaarde niemand meer, zelfs den Paus niet en onder dat Opzicht, zegt Nardi, verschilde hij alsdan weinig van Luther. De preekstoel werd voor hem eene tribune, en hij wierp zijne vermaledijdingen van daar uit tegen allen, die zijne staatkundige denkbeelden niet deelden. De monik was door den duivel van den hoogmoed bezield!

Savonarola bestreed immer de dwingelandij der Medicis en er kwam een dag dat hij zelf, door zijn onmeetlijken invloed, despoot werd. Dit despotism deed noodzakelijk verschillende factiën ontstaan die, om ter hevigst in Florence woedden: de *arrabiali,* de razenden, waren zijne groote tegenstanders; de *frateschi* zijne voorstanders; de *compagnacci,* bestaande uit slechte, wellustige en genotzoekende libertijnen; de *bigi,* met hunne grijze wapens, die den terugkeer der Medicis wilden en eindelijk bestond er eene factie, de partijgangers der kleine magistratuur, welke het recht had den gonfalonier en de volkscompagniën te benoemen.

DE BIERPROEVER, NAAR HANS EERTERICH.

Ten tijde van Savonarola was die laatste groep uit monarchisten saêmgesteld en vijandig aan den monik. Tegen al die factiën was Savonarola, wiens macht aan 't dalen was, niet meer bestand en waren vele verdeeld en elkander vijandig, op het punt van verlangden ondergang van den monik waren zij het veelal eens. Ook Peter de Medicis smeedde te Rome gedurig samenzweeringen, om zich de poorten van Florence te doen openen, en hierin zou de gonfalonier Bernard del Nero hem heimelijk de hand gereikt hebben.

Peter verloor echter een kostbaren tijd in beraadslagen; het volgende jaar werd degli Alberti, een aanhanger van den *frate*, tot de waardigheid van gonfalonier benoemd. De aanslag van Medicis, in de maand april 1497 gewaagd, mislukte.

Gewaarschuwd door een boer, werd de poort

der stad gesloten en bewaakt, en Peter, zijn aanslag ontdekt ziende, moest de vlucht nemen.

Nu kwam de steen des aanstoots voor Savonarola. In de wet, die hij voor Florence geschreven had, was bepaald, dat hij die voor een politiek misdrijf veroordeeld werd, in beroep kon gaan bij den hoogen raad.

Tijdens de samenzweering van de Medicis te Rome, had men de veelvuldige reistochten opgemerkt van Lambert dell' Antella. Hij werd dan ook sterk verdacht in de samenzweering betrokken te zijn geweest. Aangehouden, werd hij voor de *praica* gebracht; Antella bekende zijn verraad en maakte de samenzweerders bekend.

Bernard del Nero, Nicolaas Ridolfi, Laurent Tornabuoni, Jan Cambi, Gianozzo Pucci werden aangehouden en na eenige dagen ter dood veroordeeld. Er bleef deze ongelukkigen slechts ééne hoop over, namelijk krachtens de wet van Savonarola, een beroep te doen op den *consilio grande.* Te vergeefs wierpen de bloedverwanten der veroordeelden zich aan de voeten van den monik van San Marco. Hij was onverbiddelijk in het weigeren van dat beroep en vertrapte alzoo de wet, die hij zelf had gemaakt.

Op eenen avond werden de vijf samenzweerders in den kerker onthoofd en den volgenden dag hunne lijken aan het volk ten toon gesteld; ‘maar,’ zegt de priester Clement, ‘het bloed liet eene vlek op het kleed van den Dominikaner, die door de eeuwen niet is kunnen uitgewischt worden.’ Dat is eene andere droevige bladzij in de geschiedenis van Savonarola. Hij werd, door de miskenning zijner eigen wet, hij, een priester des vredes, de dwingeland van Florence; hij werd daarenboven, zooals wij zegden, ongehoorzaam aan het kerkelijk gezag.

De klachten tegen de stoute gezegden en gewaagde stelsels van den monik werden naar Rome overgebracht, en Alexander VI ontbood ten slotte, na lang aarzelen, den Dominikaner naar Rome. Deze ging echter niet; hij beweerde ziek te zijn; een tweeden keer te Rome of ten minste voor den vicaris-generaal te Bologna gedaagd, gehoorzaamde Savonarola evenmin. De Paus bood hem zelfs een vrijgeleide en de reiskosten aan; doch altijd dezelfde uitvluchten: de geest des oproers had zich van hem meester gemaakt.

Men besloot eindelijk hem van het oppergezag in het klooster te ontheffen, en hem te verbieden nog langer den kansel te beklimmen. De heerschappen van Florence bleven nochtans altijd den monik beschermen en in alles wat zij deden, en alvorens een wettelijk besluit te nemen, gingen zij zijne raadgeving inwinnen. Nog altijd stond Savonarola op den preekstoel en verkondigde daar gewaagde stellingen, dus ketterijen.

Den 18 juni 1497 werd dan ook de banvloek tegen den monik van San Marco, in de zes kerken van Florence, afgelezen. In den eersten oogenblik was Savonarola door die veroordeeling ter neêr geslagen; hij wilde zich onderwerpen en liet de plaats op den preekstoel aan een anderen broeder over; doch de booze geest kwam spoedig boven, en na eene soort van rechtvaardiging te hebben uitgegeven, waarin hij de wettigheid der censuur betwistte, beklom hij andermaal den kansel. Het was echter alsof de censuur op hem drukte en om zich in de oogen van 't publiek te rechtvaardigen, nam hij zijne toevlucht tot spitsvinnigheden, die hem niet meer konden doen beschouwen als kind der Kerk.

Savonarola, na een prachtig voorgaande, was in de macht van den booze; doch hoe wanhopig hij ook worstelde, hij gelukte er niet meer in zich tegen de immer

grooter wordende afdaling te verzetten. De oproerigheid nam zóódanig toe, dat Savonarola ten slotte beweerde dat Alexander VI de stadhouder Kristi niet was.

Men vreesde te Rome eene scheuring in de geloovigen te Florence; men was reeds te toegevend en te lankmoedig geweest, en de overheden van gemelde stad hadden al te stout de hand over den oproerigen preêker uitgestrekt. De onberedeneerde geestdrift van een van Savonarola's discipelen, verhaastte den val van den monik.

Onder de bestrijders van Savonarola merkte men een Franciscaner-monnik op, Francesco de la Pouille. Openlijk zegde deze dat Savonarola's stelsels eene pest voor de ziel waren. ‘Dominicus de Pescia heeft gezegd,’ voegde hij er bij, ‘dat hij, om te doen zien dat zijn meester de waarheid preekte, ten vure wilde gaan; welnu, ik ook ben gereed die proef te onderstaan.’ De uitdaging werd aangenomen. Iets dergelijks noemde men, in de middeleeuwen, zich ‘aan het oordeel Gods’ onderwerpen.

Men moet zich met zijne gedachten in de XVe eeuw verplaatsen, om zich een juist denkbeeld van dat zonderling rechtsgeding te maken. De Kerk heeft zich altijd tegen de beroepen op de Godheid, in dergelijke twisten, verklaarden men wist wel dat Rome de toestemming weigeren zou. Om dus geene weigering te ontvangen, haastte men zich te Florence aan de zaak een einde te maken. Inderdaad, wat men ook gezegd hebbe, officieele stukken verklaren, dat in een te Rome gehouden Consistorie de proefneming werd afgekeurd. Carle, zegt Clement, heeft de aanmoediging die Alexander VI aan de Franciscanen gaf, om de dwalingen van Savonarola te blijven bestrijden, voor eene goedkeurig der proefneming beschouwd. Wij herhalen 't, de uitdaging tot de vuurproef vond nooit goedkeuring te Rome, en het doorgaan van die proefneming, doet ons zien dat de kerkelijke tucht in die dagen op verre na niet volledig was.

De 7 april werd dan ook tot het nemen der proef, als de dag aangewezen. Het heidensch Florence, altijd belust op zinprikkelende en opwekkende tooneelen, was te been. De overheid der stad was daar; de Franciscanen kwamen ter plaatse, en de aanhangers van Savonarola niet minder. De brandstapel werd aangestookt. Rondinelli verving broeder Francesco, tegenover Pescia. Men glimlacht inderdaad droevig als men ziet tot wat blinde daden men destijds verviel en nog vervallen zou, wanneer men de stem der Kerk niet meer hoort, of als men aan deze niet meer gehoorzaamt.

Wie vergeet dat Rome alleen te beslissen heeft in kerkelijke zaken en zich aan deze uitspraak onttrekt, vervalt in het bijgeloof, in de dwaling. God, van wien men in hoogmoed een wonder vroeg, deed er een. Bij een helderen en klaren dag, berstte er eensklaps een verschrikkelijk onweer los; de vlam van den brandstapel werd door een fellen stortregen uitgedoofd. ‘De hemel,’ zegt Audin, ‘wilde niet dat de mensch hem uitdaagde.’

Het ijdele, wispelturige, florentijnsch volk was te leur gesteld; de ontgoocheling doodde in die licht ontvlambare karakters het Crediet van Savonarola. De moeielijkheden, die er waren opgerezen, toen de beide concurrenten voor den brandstapel stonden, waren immers van den monik gekomen, zegde men! Nu eerst moet Savonarola gezien hebben over wat lichtzinnig en ondankbaar volk hij geheerscht had.

Den volgenden dag, op Palmenzondag, werd het volk door eenige libertijnen der *compagnaccie* opgehitst en te wapen geroepen. Het volk randde het klooster aan en bracht dood en vernieling in diezelfde plaats, welke het vroeger zoo vereerd had. Savonarola en Pescia vluchtten voor het volk en men vond ze geknield in de bibliotheek, toen zij namens de overheid der stad werden aangehouden. Hij, die zoo

populair was dat hij als op de handen des volks gedragen werd, moest nu, tegen het volk in, door de hellebaarden beschermd worden!

Zoodra de Paus de aanhouding vernam, vroeg deze dringend dat, als de ondervraging zou afgeloopen zijn, de gevangenen aan den H. Stoel zouden worden overgeleverd. Eenige der heeren van de stad, die den monik wilden redden, drongen er op aan, dat dit zou gebeuren; doch de vijanden van Savonarola, de aanhangers van de Medicis, waren zoo talrijk in de stad terug gekomen en zoo invloedrijk geworden, dat men voor die vraag geene ooren had. Savonarola was in den ban der Kerk geslagen, zegde men, en men moest er dus geen ontzag voor hebben!

De ware reden was echter: de vijanden vreesden dat de prooi hun zou ontsnappen! Men besloot nochtans dat men aan Zijne Heiligheid commissarissen vragen zou om de debatten te leiden. De Paus nam dit voorstel aan. Kardinaal Romolie en Turiani, de generaal der Dominikanen zelven, sloegen den weg naar Florence in. De keus van dezen laatste doet wel zien dat de Paus goed gestemd was voor de twee aangehoudenen, bij welke zich vrijwillig een derde Dominikaner gevoegd had. Immers, de generaal der orde was de eerste voorstander en verdediger der aangerande orde.

Had men te Florence lucht van die goede gevoelens, jegens de aangehoudenen, gekregen? Wie weet! In alle geval wachtte men de komst der commissarissen niet af. Den dag na de aanhouding bracht men reeds de drie beschuldigden op de pijnbank. Savonarola was aan zijne heetste vijanden overgeleverd; de zestien rechters waren schier allen *arrabiati* of *compagnacci,* razenden of libertijnen. De haat was de drijfveer in dit proces; men dwong verklaringen af door de tortuur; men vervalschte de getuigen.

Nardi zegt dat de blinde haat zóó groot was, dat men de klok in het klooster, waarmee men tijdens den aanval alarm geluid had, en sedert de *piagnona* (de weenster) genoemd, verwezen als plichtig aan staatsaanslag; zij werd veroordeeld om op eenen ezel door de stad gevoerd te worden en vijftig jaar lang verbannen te blijven. In 1509 werd de klok aan San Marco terug gegeven.

Hoe het zij, vóór dat de pauselijke commissarissen ter plaate waren, werden de drie broeders veroordeeld om verbrand te worden; maar in 't geheel niet, zoo als de protestantsche schrijvers in hunnen haat tegen Rome zeggen, op last of door schuld van den Paus. De dood van Savonarola werd bewerkt door de vijanden van deze, en zij moeten er ook alleen de vor antwoordelijkheid van dragen.

Den 23 mei 1498, twee maanden na het gebeurde met de vuurproef, tastte men den brandstapel voor de drie ongelukkigen op. Hoe hielden zich deze Dominikanen? Zij bereidden zich door de biecht en de HH. Sacramenten tot den dood en gingen dezen moedig te gemoet. Toen de veroordeeling te Rome gekend was, kon men er niet zeer tevreden zijn geweest over het miskennen der overeenkomst, tusschen den Paus en Florence gesloten. De veroordeelden namen den vollen aflaat aan, die de Paus hun gaf en stierven met de verklaring dat zij katholiek waren en bleven.

‘Als Giraloma,’ zegt Audin, ‘zijne broeders evangeliseerde onder de rozelaars van San Marco; als hij op den preekstoel komt om het heidendom aan te vallen; als hij, weergekeerd van zijne sermonen, tegenover het kruisbeeld eenige der bladzijden van zijn *Triumphus Crusis* schrijft, is hij engelachtig van schoonheid en wij begrijpen den geestdrift dien hij verwekte, en die na drie eeuwen nog voortduurt.

‘Maar als hij vaarwel zegt aan die rozen van Damascus, waarvan zijne woorden schier den zoeten geur zijn; als hij op den grond staat; als hij zich tusschen de heerschappen mengt; als hij van priester staatsman wordt, volksredenaar misschien

- dan mag hij zooveel gerucht maken als hij wil: dat gerucht is de zoete stilte niet waard, waarin hij den Heer zocht en vond.'

Eens wetgever geworden, volgde zijn val al heel gauw; hij zelf was niet getrouw aan de wetten die hij zelf maakte. Hij brengt overal de verwarring; hij bestrijdt zijne overheid, hij is ongehoorzaam aan Rome. Hij is plichtvergeter geweest, zijne staatkundige vijanden hebben hem doen vallen.

Van dien kant heeft hij voor ons niets dat bewondering wekt, en men heeft ongelijk hem

eene martelkroon op 't hoofd te zetten. ‘Hij heeft,’ zegt Audin ten slotte, *Ja* gezegd toen men hem vroeg of hij de absolutie van den Paus aannam; dat geheel katholiek *ja* heeft hem verzoend met onze liefde en met onze bewondering.’

En ziedaar nu de figuur, welke het protestantism tot zich trekt, om er een voorlooper zijner sekte van te maken. Is er wel reden toe? In het midden van het leven van den Dominikaner zijn er twee jaren van dwaling en oproer, die hij echter op het laatst van zijn leven uitwischt door als onderworpen kind der Kerk te sterven. Welnu, wij laten die twee jaren aan het protestantism, het zijn de eenige jammerlijke van zijn bestaan.

Genoeg is het ons die grootsche figuur der XVe eeuw te hebben doen kennen aan onze lezers, zonder in de volle afkeuring van dezen of in de volle goedkeuring van anderen te vallen.

De eed der zeven handen.

In de *Geschiedenis van Dworp*, door Leopold Everaert en Jan Bouchery uitgegeven, vinden wij de volgende wetenswaardige rechtspleging:

‘Bij aldien iemand de betaling eener schuld eischt en de schuldenaar overleden is, dan moet de schuldeischer het bewijs leveren van hetgeen hij tegoeds vindt. Is hem zulks onmogelijk, dan moet hij voor het gerecht verschijnen met zes andere personen, van welke zich drij aan zijne rechte en drij aan zijne linke zijde plaatsen. Vervolgens knielt hij neder en zweert op de relikwieën der heiligen, dat zijn eisch gegrond is; zijne getuigen doen daarna op dezelfde wijze, doch twee ua twee: eerst de twee die het dichtst bij hem staan, dan de twee volgende en eindelijk de twee laatste. De eed noemde men die der *zeven handen.’*

De heer van Buijseghem.

In Stockmans' *Geschiedenis der gemeente Mortsel,* leest men de volgende curiositeit:
‘Wanneer, op het einde van de 14^e^ eeuw de zetel der parochie Buijseghem naar Edeghem (Antwerpen) overgebracht werd en de eerste plaats daardoor van haren rang verviel, moesten de Buizeghemenaars dit met geen goed oog hebben aangezien, en niet zonder reden; want eeuwen nadien en nog op onze dagen, steken zij op mei-avond eenen gekleeden mannequin in den hoogsten der nabij staande boomen, als getuigenis hunner oorspronkelijke onafhankelijkheid, welken mannequin zij ‘heer van Buijseghem’ noemen. Zou dat wel zeker de oorsprong zijn van deze viering? Zou deze niet te vinden zijn in de viering van den mei-avond, en zou de mannequin geene satyre zijn tegen de ‘gebuisde’ of ‘mislukte’ huwelijksontwerpen van deze of gene jonge dochter?

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

XI.

Bij de aanraking van die hand, welke zwaar op zijn schouder viel, keerde Donatien de Monaville zich met levendigheid om, en hij maakte bij het zien van Jules Berthenay de beweging van een mensch, die door eene adder gestoken wordt: maar onmiddellijk door een andere beweging even snel als de gedachte, gaf hij een teeken aan zijne metgezellen, om hen te beduiden, dat zij zonder hem verder konden gaan, en den arm van den franschen onderofficier vattende, die door die plotselinge wending van zijn stuk geraakt was, trok hij hem een weinig achteruit.

'Wat wilt gij van mij, mijnheer?' vroeg hij op een toon, die bewees, dat hij zijn geheele koelbloedigheid hernomen had.

Op dat oogenblik stonden zij nagenoeg geheel alleen tegenover elkander, daar er slechts weinig menschen op dat punt voorbijkwamen. Berthenay zag in, dat zijn tegenpartij zich behendiger getoond had dan hij, dat hij zijn voornemen doorgrond en het meesterlijk verijdeld had.

'Wat ik wilde?' antwoordde de brigadier met trillende stem; 'u de waarheid zeggen in het bijzijn dier jongelieden die u niet kennen, en u daarna in het aangezicht slaan..... Maar het is eenvoudig een uitgestelde zaak..... ik zal u weervinden!'

De burggraaf deed een spottend gelach hooren.

'Kijk!' sprak hij, hem schijnbaar met aandacht aanziende, 'ik had u aanvankelijk niet herkend, daar ik niet verwachten kon u te Brussel weer te vinden..... Zeg eens, wat beduiden uwe woorden van zoo even? Hebt gij het verstand verloren? Komaan, verklaar u nader.'

De onstuimige onderofficier kon zich niet langer inhouden; zijn voormaligen wapenmakker met kracht bij den pols vattende, voegde hij hem met een trillende stem toe:

'Laaghartige spion! verrader!..... gij zijt geheel ontmaskerd..... Men heeft bewijs... stukken tegen u in handen. Gij zoudt moeten doodgeschoten zijn; maar indien God u uitstel gegeven heeft is het om het schavot te beklimmen!'

Na deze vreeselijke beschuldiging verwachtte Jules Berthenay niet anders dan dat zijn tegenstander hem naar de keel zou vliegen. Maar hier gebeurde niets van, integendeel.

'Jonkman,' zegde hij, 'hetgeen gij daar zegt, is de taal van een krankzinnige of van iemand, die in de domste dwaling verkeert van de wereld. Dat treft mij niet, het valt aan mijne voeten neder, als het pijltje, waarmee een kind mij op straat bij toeval treffen zou. Ik kan dus daarover niet gramstorig op u zijn. Alleen wil ik u nogmaals verzoeken om een nadere verklaring.'

'Och kom!' riep de brigadier met hevigheid uit. 'Luister, ik heb u nog slechts één woord te zeggen: gij bezit een zeldzame mate van onbeschaamdheid; maar gij zult er u niet altijd zoo gemakkelijk uitredden als heden avond.

'Overal waar ik u zal ontmoeten, zal ik u in het aanschijn van alle fatsoenlijke lieden, die door u bedrogen worden, bekend maken... Houd het u dus voor gezegd... ziehier mijn kaartje.'

Daarop verwijderde zich Jules Berthenay met langzamen en afgemeten stap, terwijl degene, dien hij zoo bloedig beleedigd had, hem met de oogen volgde, terwijl hij bij zich zelven mompelde:

'Te drommel! alweder eene verwikkeling en misschien de onaangenaamste van allen.'

Op den terugweg naar de voorstad Elsene dacht de gast van den heer Valenson, terwijl hij van lieverlede bedaarde, over het voorgevallene na. Hij zag in dat hij zich eigenlijk geluk moest wenschen met de wending die de zaak genomen had, want

waren de vrienden van den spion tegenwoordig gebleven bij de verwijten die hij dezen toegevoegd had, zou dit misschien onberekenbare gevolgen kunnen hebben en de plannen van den ex-kolonel der vrijschutters in gevaar brengen. Ten slotte kreeg hij borouw over de daad, waartoe een edelaardige verontwaardiging hem vervoerd had.

Bij zijn thuiskomst vernam hij de afschuwelijke en onverklaarbare moordpoging, waarvan de verminkte het voorwerp geweest was. Het slachtoffer verzweeg hem niet zijne vermoedens betreffende den Italiaan en den gewaanden burggraaf de Monaville: het stond ontwijfelbaar bij hem vast, dat iemand in zijn huis geslopen was met het doel hem van het leven te berooven en de aard van den aanslag verraadde een ontzettende geslepenheid.

Deze mededeelingen werkten zoo machtig op den onstuimigen jonkman, dat hij den geheelen nacht geen oog dicht kon doen. Hij overwoog in zijn geest talrijke plannen om zelf die beide volleerde booswichten te straffen, die zich openlijk in eene hoofdstad durfden ophouden, pronkende met valsche namen en valsche titels, daarbij met volle handen een goud vereerende, verworven door verraad, bedrog en misdaad.

Van redeneeren tot redeneeren kwam hij eindelijk tot het besluit, dat de heeren Valenson en Morlant niets anders zouden bereiken met hun gedurig uitstellen dan alleen, dat zij hunne vijanden hoe langer hoe stouter maakten om ten slotte de slachtoffers te worden van nieuwe aanslagen, waartoe de booswichten hun toevlucht zouden moeten nemen om zich van hen te ontslaan. Hij besloot dus er een einde aan te maken, door hen te dwingen met hem een tweegevecht aan te gaan, in de hoop dat de eeuwige gerechtigheid in dat soort van Godsoordeel aan zijn kant zou wezen.

Dit plan eenmaal bij hem vastgesteld zijnde, peinsde de naïve en ridderlijke jonkman over de middelen om het ten uitvoer te brengen, zonder eraan iemand iets van te zeggen.

XII.

Wij hebben Pauline en mevrouw Martinpré verlaten op het oogenblik, dat zij den heer Valenson van zijn val oprichtten. Deze laatste, die reeds zulke wreede beproevingen doorleefd had, was spoedig hersteld van den schok, welken hij ondergaan had, en voor het oogenblik alle andere gedachten uit zijn geest verbannende om zich alleen met de ongelukkige jonge vrouw bezig te houden, begon hij bedaard met haar te praten, alsof hij even te voren geen gevaar geloopen had een vreesselijken dood te sterven.

'Mevrouw,' zegde hij tot haar, 'ik reken mij gelukkig u hier te zien, dewijl gij mij de grootste achting en de levendigste sympathie inboezemt. Ik heb vernomen, dat een te gelijk gelukkig en ongelukkig toeval u ingewijd heeft in geheimen, welke van dien aard zijn, dat zij het verstand schokken, de bronnen des levens vernietigen zouden bij elke vrouw die zich niet evenals gij door de kristelijke gelatenheid gesterkt zou hebben... Gij hebt te dier zake reeds een onderhoud gehad met mijn vriend Morlant en hij heeft u alles gezegd wat zijn edel hart en zijne groote ervaring hem ingegeven hebben. Hij heeft u voorloopig tot geduld aangespoord... Voorzeker, uw positie is om zoo te zeggen eenig... Gij hebt eene onbescheidenheid begaan, welke ten hoogste afgekeurd zou worden door ieder, die niet zou weten, dat hetgeen gij vernomen hebt u vroeg of laat op eene misschien verpletterende manier moest bekend worden... Ik voor mij zie in het gevoel dat u tot die onbescheidenheid aangedreven heeft, de hand der Voorzienigheid... Want gij en uwe familie kunt bij voorbaat uwe

maatregelingen nemen en in strijd met de meening van den heer Morlant raad ik u aan dit ten spoedigste te doen.'

'O ja, mijnheer, ja,' viel Pauline hem onder een vloed van tranen in de rede; 'mijn leven is een aanhoudende marteling en.... ik heb hem zoo innig bemind! Maar wat moet ik doen, mijn God, wat moet ik doen?...'

'Alles aan uw grootvader toevertrouwen.'

'O, dat zal ik nooit durven, nooit!... Hij

die zoo in zijn schik geweest is met dat noodlottig huwelijk, hij die nog in de eerste begoocheling voortleeft...'

'Voorzeker, mevrouw, uwe positie is een zeer moeilijk zedelijk problema, zoo uit het oogpunt der goddelijke als der menschelijke wetten... Gij zijt echtgenoote, maar degene met wien gij uw lot verbonden hebt, heeft zich aan u voorgesteld onder een valschen naam, onder valsche titels, en derhalve kan uw huwelijk ongeldig verklaard worden.'

'Mijnheer,' merkte Pauline aan, 'er zijn oogenblikken waarin er, ondanks alles, nog twijfelingen bij mij opkomen...'

'Dat wil ik volgaarne aannemen,' zegde de verminkte met een droevigen glimlach, 'maar ik zou u een slechten dienst bewijzen, indien ik die twijfelingen bij u aankweekte.'

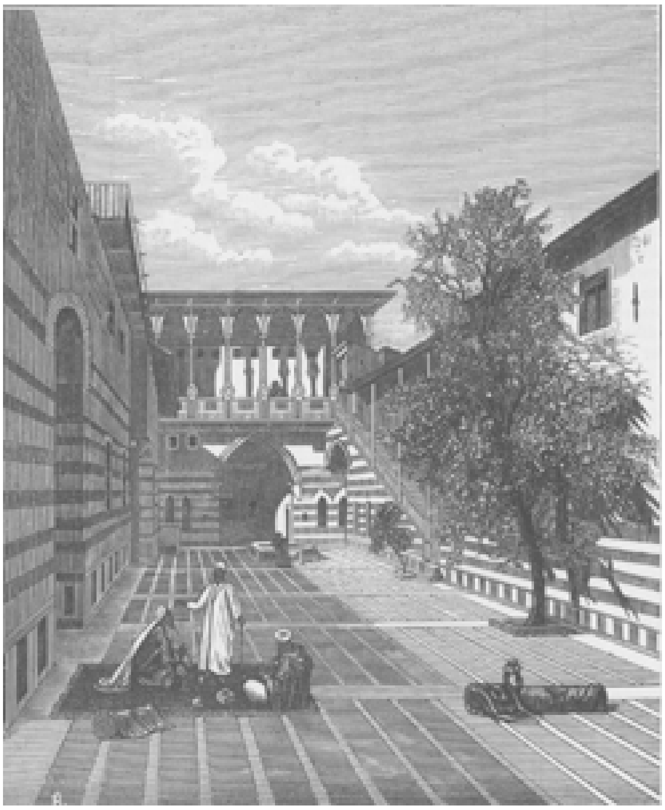

DAMASCUS.

'En er zijn ook oogenblikken,' ging de jonge vrouw voort, 'waarin... zal ik het bekennen?... waarin ik hem nog bemin... Ach, mijnheer, ik smeek het u, in naam van de belangstelling, welke ik uw vriend inboezem en ook u zelven schijn in te boezemen, maak geen gebruik van de wapens, welke gij beiden tegen hem schijnt te bezitten, laat het aan den oppersten Rechter over om hem te straffen, indien hij schuldig is. Vergeet niet, dat van het oogenblik af, waarop ik met zekerheid zal weten, dat een gevaar hem boven het hoofd hangt, het mijn plicht zal zijn hem te waarschuwen...'

'Mijn kind,' sprak de heer Valenson met bewogen stem, 'het verheugt mij u zoo te hooren spreken... maar weet dat degeen, die het onderwerp uitmaakt van dit gesprek, den plechtigen eed kent, die tegen hem afgelegd is, een eed waarvan niets den man kan ontbinden, die hem uitgesproken heeft... Hij kent zelfs ten deele hetgeen tot dusverre gedaan is om de maatschappij van hem te verlossen... om hem een

rechtvaardige straf te doen ondergaan. Maar laatdunkenheid en stoutmoedigheid veiblinden hem!'

Mevrouw Martinpré, die het gesprek niet had durven onderbreken, kon zich niet langer inhouden:

'Beste Pauline,' sprak zij, 'het geval waarin gij verkeert is van dien aard, dat ik nooit iets dergelijks gelezen of gehoord heb. En het bewijs, dat gij dit zelf inziet, is, dat gij, als door instinct, de beide heeren opzoekt, wier gevoelens voor... uw echtgenoot u bekend zijn. Het is waar, dat het hart der vrouwen, gelijk wel een millioen malen gezegd is, een waar slagveld voor de tegenstrijdigheden is, een zeker iets, met een woord, waarin de meest helderzienden niets ontdekken kunnen. Wat mij betreft, is de kwestie zeer eenvoudig. Gij hebt niet dengene getrouwd, met wien gij geloofd hebt in den echt verbonden te worden; het is derhalve gelijk men u gezegd heeft, een ongeldig huwelijk... Laat ons den heer Valenson niet langer vermoeien; morgen zullen wij den advocaat Morlant gaan spreken en dan een vast besluit nemen.'

'Ik heb den heer Morlant laten roepen om hetgeen straks gebeurd is, met hem te bespreken' zegde de heer Valenson; 'hij zal niet lang wegblijven, en ik zal hem van uw bezoek verwittigen.'

De beide vrouwen namen afscheid van den heer Valenson, die haar uitnoodigde, haar bezoek te herhalen en de arme Pauline nog eenige woorden van troost toevoegde.

Een kwartieruurs later kwam René Morlant. Wij hebben reeds zijne meening medegedeeld betreffende den val van zijn vriend, dien hij slechts aan een toevallige oorzaak toeschreef. Wij hebben ook gezegd, dat het slachtoffer geenszins deze zienswijze deelde.

Om een afleiding te maken deelde de verminkte hem het onderhoud mede, dat hij met Pauline gehad had. Hij vertelde hem tevens dat hij haar aangeraden had niet langer een levenswijze te voeren, welke te gelijker tijd iets smartelijks en terugstootends had in verband met hare bekendheid met een gedeelte van het verledene haars echtgenoots.

Ook hier openbaarde zich weer eene verdeeldheid van gevoelen tusschen de beide vrienden. De advokaat dacht het beter dat Pauline volstrekt van geen scheiding zou spreken, om den gewaanden Donatien de Monaville niet uit zijne gerustheid wakker te schudden. De heer Valenson bepleitte intusschen zoo goed het tegenovergesteld gevoelen, dat het hem gelukte Morlant te overtuigen.

Er werd dus afgesproken dat de advodaat in het onderhoud dat hij den volgenden dag met Pauline zou hebben, haar de gedragslijn zou voorschrijven, welke zij zou te volgen hebben om ten spoedigste van haren echtgenoot ontslagen te kunnen worden.

De advokaat wilde heengaan, toen de heer Valenson uitriep:

'Daar heb ik een inval! Maar misschien zult gij dien niet goedkeuren?'

'Laat eens hooren.'

'Ik had die ongelukkige jonge vrouw aangeraden alles aan haar grootvader mee te deelen, een eerbiedwaardig, verstandig grijsaard, naar hetgeen gij zelf er van gezegd hebt.'

'Ik ben slechts de echo geweest van mevrouw Martinprė, en oprecht gesproken verdient deze geen onbeperkt geloof.'

'Gij kent haar nochtans zeer goed, niet waar?'

'Ik? lk heb haar op zekeren avond te Parijs ontmoet bij een burgerfamilie, waar ik een oude tante was gaan af halen om deze thuis te brengen; daar mevrouw

Martinpré deze tante eenigszins kende, ging zij onder het naar huis gaan met ons mede. Eenige dagen daarna verschafte zij mij, ik weet niet op welke wijze, een tamelijk winstgevende zaak voor het hof van assisen en na deze nog eenige anderen. Zij heeft mij gezegd, dat zij de boezemvriendin was van eene dame, wier echtgenoot incognito de gevangenen bezocht. Ziedaar alles, en dat ik haar zoo goed ontving, toen ik haar hier terugzag, geschiedde uithoofde van haar petekind en omdat zij ons van dienst kan zijn..... Maar laat nu uw inval eens hooren.'

'Mij dunkt, gij moest den heer Desherbiers gaan bezoeken en hem de geheele waarheid openbaren... Het zal een harde slag voor hem zijn; maar het zou er toch eenmaal toe moeten komen.'

René Morlant dacht eenige oogenblikken na.

'Gij hebt gelijk, zegde hij, 'en niet later dan morgen vroeg ga ik, gewapend met alle bewijsstukken, die wij in ons bezit hebben, mij van die ernstige en moeielijke taak kwijten.

(*Wordt vervolgd.*)

Rebus N°. 2.

Uit bovenstaande stippelfiguur moet door middel van ééne pennestreek een kruis gevormd worden en wel zoodanig dat elk afzonderlijk door de lijn wordt ingesloten.

Aan de oplossing van dezen Rebus is als prijs verbonden:

Een Ex. Leesbibliotheek
VOOR

CHRISTELIJKE HUISGEZINNEN
JAARGANG 1881/82.

Deze prijs zal bij loting aan een der goede oplossers toegewezen worden.

Bovendien hebben de goede oplossers het recht tegen verminderden prijs een der jaargangen van de *Belgische lllustratie* te bestellen, mits vooraf een postmandaat van het verlangd bedrag inzendende, als:

9^{e}, 10^{e} en 11^{e} jaargang ad frs. 4. - 12^{e} en 13^{e} jaargang ad frs. 5 - 14^{e} jaargang ad frs. 8. -

[Nummer 27]

Onze gravures.

Willem Geefs.

België heeft, in minder dan een jaar, twee zijner beste beeldhouwers verloren. Vooreerst Simonis en nu weer Willem Geefs, twee mannen, die in de geschiedenis der kunst eene schitterende plaats zullen blijven beslaan.

Willem Geefs werd in 1806 te Antwerpen geboren; hij is de broeder van den talentvollen professor der Antwerpsche Akademie, Joseph Geefs, mede een beeldhouwer van naam.

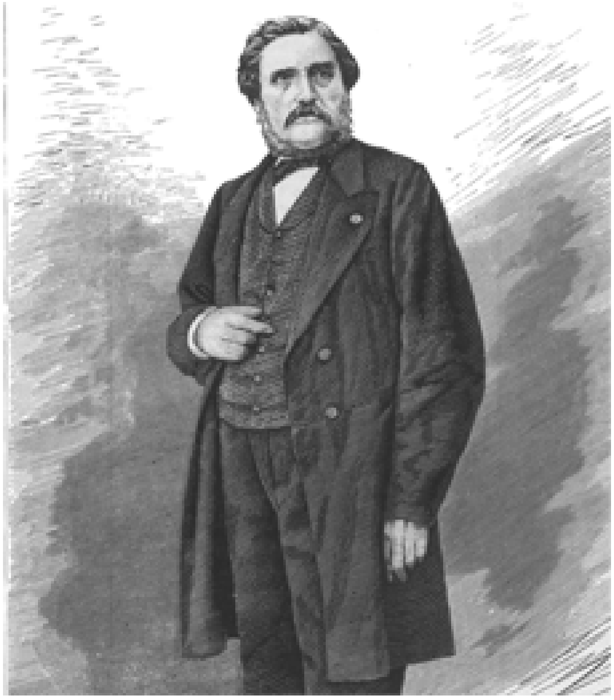

WILLEM GEEFS.

Zoo als zoovele kunstenaars in Antwerpen, was Willem Geefs uit den nederigen burgerstand voortgekomen. Zoon van eenen bakker, legde hij vroeg meer genegenheid aan den dag om de potaarde dan het deeg te kneden, en ging als kind reeds naar de Akademie om er de lessen van den toenmaals befaamden Matheus van Bree te volgen.

Willem Geefs voegde bij de keuze van zijnen stand in de samenleving inderdaad eene roeping: hij legde, reeds in den aanvang, dien vasten wil aan den dag om, zooals men zegt ‘er te komen’, en voor geene moeiten en opofferingen achteruit te gaan.

Met de beste vooruitzichten mocht de jonge Willem zijne studiën voortzetten, toen, ongelukkiglijk, een slecht nummer in de loting, hem aan de Akademie zou onttrekken. Alle middelen, om hem van den dienst vrij te maken, waren vruchteloos. Al wat men bekomen kon, was, dat hij bij eene belegbatterij kon worden ingelijfd,

die garnizoen hield in zijne vaderstad, in Antwerpen. Voor zooveel hij vrijen tijd had, kon hij dus zijne studiën voortzetten.

Eindelijk was Willem Geefs beeldhouwer; hij kende zijn vak, doch helaas! er valt niet ieder dag marmer te bewerken en de kunstenaar zag te vergeefs naar bestellingen uit. Om den kost te winnen maakte de 20jarige kunstenaar zich *practicien,* dat is, hij kapte voor andere beeldhouwers de beelden, die zij ontworpen en waarvan zij het model geleverd hadden.

Geefs was 22 jaar oud, toen hij, in 1828, een *Achilles* ten toon stelde, die den prijs, door de Maatschappij ter Aanmoediging van schoone Kunsten uitgeloofd, verwierf. Nu zocht de kloeke jongeling nieuwe gezichteinden: hij begreep dat in den vreemde veel voor hem te leeren was; doch hoe aan gene zij der grenzen voorzien in zijne behoeften?

Beschermers van jonge talenten zijn niet zeldzaam in Antwerpen: Willem Geefs vond er een, die echter voor het publiek onbekend bleef en de jonge kunstenaar, met weinig tevreden, trok welgemoed naar Parijs, waar hij in het atelier van Ramay, zoon, werd opgenomen, na in wedstrijd, om tot de Akademie toegelaten te worden, eene eerste plaats te hebben bekomen.

Het eerste stuk van den jongen beeldhouwer te Parijs, en dat hij nu naar de tentoonstelling van Brussel zond, stelde voor: *een jonge herder, uit de eerste dagen des Kristendoms, bloemen strooiend op een graf.* Men was in het woelige jaar 1830, en ofschoon het werk van Geefs als het beste der zaal geroemd was, werd de verwachting des kunstenaars te leur gesteld: het gouvernement kocht het sierlijke beeld niet.

Geefs keerde weldra naar Antwerpen terug. Men schreef destijds te Brussel eenen prijskamp uit, ter oprichting van een beeld aan generaal Belliard en een gedenkteeken, ter eere der nationale martelaars. Beide monumenten werden door Willem Geefs uitgevoerd. Bij dien goeden uitslag voegde zich de benoeming van professor bij de koninklijke Akademie van Antwerpen, welke hem werd aangeboden.

Te Antwerpen sloot Willem Geefs zich aan bij die groep edelmoedige en talentvolle jongelingen, die, kort na de omwenteling van 1830, den strijd tegen den franschen invloed aanvingen: hij was flamingant en bleef in de beweging werkzaam, tot hij zich verplicht zag, ten gevolge der hem toevertrouwde werkzaamheden, zich te Brussel te vestigen.

Willem Geefs werkte veel voor het gouvernement, steden, kerken en particulieren. Zijne voornaamste werken zijn, behalve de reeds genoemden: het standbeeld des konings Leopold I op de Congreskolom en op het gedenkteeken van Laken; het monument van graaf de Merode in St.-Goelenkerk, het beeld van Rubens te Antwerpen, van Grétry te Luik; de grafmonumenten van Willem I, graaf Felix de Merode te Trelin (Frankrijk), mevr. Malibran te Laken, mevr. Amedée Visart, in de kerk van Wespelaar, enz. enz.

Het museum van Brussel bezit van Geefs *de verliefde leeuw:* de koninklijke galerij van Nederland, *Genoveva van Brabant;* het kasteel van Mariemont, *de schoonheid door de liefde ontdekt:* de galerij van koningin Victoria, *Paul en Virginie enz.* Het getal borstbeelden, door Geefs vervaardigd, is overgroot.

In 1845 werd Geefs benoemd tot lid der koninklijke Akademie van België. In 1855 tot direkteur der klasse van Schoone Kunsten gekozen, sprak hij eene redevoering uit over *het*

schoone in de kunst en hoofdzakelijk in de beeldhouwerij.

Het afsterven van Willem Geefs was sedert lang gevreesd, toch kwam de slag onverwacht en viel hij allen die de kunst waardeeren, zeer hard. De naam van Geefs, wij zegden het reeds, zal eene schitterende plaats in de jaarboeken onzer kunstgeschiedenis blijven beslaan.

Kostschool-vriendinnen.

Het tafreel dat de schilder ons voor oogen stelt, zou tot de wezenlijkheid moeten behooren, doch is dit wel altijd zoo? Wordt er een gevoel meer op het duinzand geschreven dan ‘eeuwige vriendschap’ op eene kostschool? Pas is het duin, dat is de school, verlaten of de wind waait de indrukken weg, en zoo als Boileau ergens zegt: *tout rentre dans l'ordre.*

Op de kostschool borduurt men vergeet-mijnietjes, teekent men viooltjes en rozen met het opschrift *votre amie pour la vie;* men ziet naar stand noch rang, en wie het beste kan koordeke-springen of dweepen met deze of gene beuzelarij, is de beste vriendin. Helaas! die schoone droom blijft, zoo als wij zegden, zelden of nooit duren, en het nufje in de wereld bij hare ouders teruggekomen, wordt eerst zoo wat rood als zij de schoolvriendin van een minderen rang ontmoet, en weldra draait zij het hoofd om als zij het arme schepssl in het gezicht loopt.

Het tegenovergestelde is eene uitzondering, en men vindt het slechts voortdurend in de romans, die er schijnen op belust te zijn, de wereld voor te spiegelen anders dan zij is. De schilder Compte-Calix heeft ons eene dergelijke uitzondering voorgesteld en, waar of niet, zij doet ons goed aan 't hart; 't is een poëma, zoo als het wenschelijk ware er dikwijls in het dorre leven aan te treffen.

Verschil van stand valt ons hier onmiddellijk in het oog, doch bij de bewoonster kan het wel vervallen grootheid zijn, en in dat geval is het bezoek begrijpelijk. Hoe het zij, het rijke kind wil de vriendin harer jeugd zien, en zij moet meer dan één trap opklimmen, om tot daar te komen, waar zij, de weelderige van voorheen, nu voor het dagelijksche brood en omringd door eenig overschot van vroeger welzijn, werken moet.

De ontmoeting in alle geval is deelnemend; het ongeluk weent aan het hart van het geluk. Laat ons hopen dat, onder al dat satijn, fluweel en hermelijn, een oprecht gemoed klopt en dat ditmaal ten minste eene kostschool-vriendin, eene hartsvriendin zij en blijve.

De Grieksche beeldjesverkooper.

Wij zijn in het Oosten of zoo gij wilt wij blijven in België, en nemen aan dat de man, met zijne voorwerpen, misschien wel door de weeskinderen van Bethlehem of Nazareth vervaardigd, naar herwaarts is komen afzakken en zijn beeldwerk op een onzer fooren ten koop stelt, 't Is eene krachtige en zeer karakteristieke figuur, die door den kunstenaar ter plaatse moet gemaaid of geteekend zijn. De voorwerpen, die

hij te koop biedt, zijn van godsdienstigen aard; soms voegen die kooplieden bij deze nog eenige reukwerken doch buiten dien engen kring van koopmanschap gaan zij niet.

De brand te Milwaukee.

Het was den 10 januari 1883 dat het groote Newhall-hotel, te Milwaukee, de hoofdstad van den staat van dien naam, door een verschrikkelijken brand vernield werd. Niet minder dan twee honderd personen bevonden zich in dit uitgestrekt gebouw toen de brand uitbrak. En groot getal vonden den dood in de vlammen en velen kwamen om op het oogenblik dat zij zich wilden redden.

De ramp werd door de brandklok geseind 's morgens ten 3¾ uur. De bluschwerktuigen waren echter slechts een half uur later ter plaatse. Het gezicht dat het brandende gebouw opleverde, was afschuwelijk en verpletterend tevens. Alle uitgangen waren gesloten, binnen in de gangen heerschte eene onbeschrijflijke verwarring en de ongelukkigen die in den vuurpoel waren opgesloten, vertoonden zich met wanhopige gebaren aan de open vensters.

Vrouwen, mannen, kinderen woelden in een wezenlijken chaos dooreen en poogden zich te redden. Een oogenblik zag men die pogingen in vuur en rook, en dan verdwenen die ongelukkigen in den vuurpoel. Anderen die, door den schrik aangezet, den sprong uit de hooge vensters waagden, soms van de vijfde of zesde verdieping, werden op de straat verpletterd.

Wel had men dekens opengespannen om degenen, die den sprong waagden, op te vangen; doch de slag op het deken was zoo zwaar dat zij aan de handen die haar vasthielden, ontsnapten en de ongelukkige toch verbrijzeld werd. Ook de telegraafdraden brachten veel onheil te weeg; wie op deze neerkwam, werd als met messen doorsneden.

Onmiddellijk na den brand diende men petitiën in aan den gemeenteraad, om, in de sterk bezochte straten, de draden voortaan onder den grond te leggen, aangezien zij, zoo als ditmaal, eene onberekenbare hindernis hebben te weeg gebracht.

Het is ongelooflijk wat al daden van heldenmoed en zelfopoffering te Milwaukee, door eenvoudige werklieden werden gedaan en hoeveel menschenlevens hierdoor nog gered werden. Twee mannen der brandweer lieten zich onder ander met eene leer van een nabij gelegen huis neer en bereikten alzoo met doodsgevaar de zesde verdieping. Langs die hooge brug bracht men een twaalftal dienstmeisjes in veiligheid.

Het Newhall-hotel, zegt een Amerikaansch blad *De depere Standaart,* was een zeer groot gebouw eenige jaren geleden aan den hoek van Broadway en Michigan-straat opgericht. Mr. Newhall, die destijds in graan handelde, onderging groote verliezen in zijne zaken en voltrok diensvolgens zijn hotel zoo spoedig en voor zoo weinig geld mogelijk, zoodat het gebouw van binnen op verre na niet zoo stevig was als het er van buiten uitzag, zelfs vele der binnenmuren waren van hout gemaakt en gepleisterd als een gewoon huis. Het was dus een onveilig gebouw, het was niet bestand een hevigen brand weerstand te bieden.

Het hotel had ruimte genoeg om ongeveer 800 gasten te herbergen, en het had 86 bedienden. Op dezen ongelukkigen nacht waren er 110 gasten en 67 bedienden in het gebouw. Van dezen werden er reeds 20 lijken onder de dooden herkend, 48 zijn er vermist, 67 personen zijn gered, latende nog 42 personen waarvan men hoegenaamd geen rekenschap kan geven, en welke wellicht onder de puinen begraven liggen. Het

stoffelijk verlies van het Newhall-hotel en aanhorigheden wordt op ongeveer 500,000 dollars geschat.

In de prairie. Eene episode uit het landverhuizersleven in het verre Westen.

I.

In de prairie van het verre Westen van Noord-Amerika stond een eenzaam blokhuis, dat te midden zijner omgeving van bloemen, kreupelboschjes en wingerden er zeer vriendelijk en gezellig uitzag. Een met klimrozen en steekpalm dicht begroeid vooruitspringend latwerk omlijstte den hoofdingang.

De zon van een Schoonen junidag begon ten ondergang te neigen, toen een meisje op den dorpel verscheen en, tegen een der ruwe deurposten leunende, onderzoekend het oog liet gaan over de wijde, eindelooze vlakte. Klaarblijkelijk verwachtte zij iemand, en er waren dan ook slechts een paar minuten verloopen toen van achter een lagen groep boomen de gestalte eens ruiters zichtbaar werd. Het meisje haalde een neusdoek uit en zwaaide dien boven haar hoofd, tot een dergelijke groet met den breedgeranden strooihoed van den ruiter antwoordde. Nu ging zij in het huis terug en wij willen haar volgen en zien of het inwendige van de kleine prairiewoning met het aantrekkelijke van het uitwendige in overeenstemming is. Wij treden eerst in een groot vertrek, waaruit eene deur naar de keuken en de provisiekamer voert. Alles in huis ziet er zindelijk uit. Voor het open venster staat een gedekt tafeltje. De vloer is zonder tapijt, het ameublement eenvoudig en zelfs nederig. Een hanger met eenige boeken en een kaske met schelpen en zeldzame steenen vormen den eenigen pronk; het is met een woord de zoo gezellig mogelijk ingerichte woning van een armen pionier - en toch is het meisje teeder en schoon en vertoont de ranke gestalte in elke beweging het kenmerk van een hoogere beschaving.

Zacht zingende eindigde zij de toebereidselen voor het avondmaal en zette juist de dampende theeketel op tafel toen de stappen van een man weerklonken en de verwachte ruiter over den dorpel trad.

‘Dat is lief van u, Bertha; ik ben blijde, dat het eten gereed is en hoop dat er genoeg mag zijn. Ik ben zoo hongerig als een wolf, nadat ik den ganschen namiddag over die verwenschte prairie het vee nagejaagd heb.’

‘Goed, hier is wittebrood en lekkere gele boter, room, braambeziëngelei, koud wildbraad en zooveel thee als gij verkiest. Welnu! zijt ge met de spijskaart tevreden, broer Ralf?’

‘Dat zou ik denken; gij zijt de koningin aller huishoudsters, de beminnelijkste der zusters, en om uwe verdiensten te beloonen zal ik u eene goede tijding meedeelen, ofschoon ik ze vooreerst nog geheim had willen houden.’

‘Deel ze mij spoedig mee, Ralf, ik heb inderdaad verfrissching van mijne levensgeesten noodig; mijne gemoedsgesteltenis stond den geheelen dag onder nul.’

‘Geef mij eerst nog een tas thee. Gij weet dat ik dezen morgen uitreed om het vee op te zoeken, dat die schurk van een herder had laten verloopen. Ik richtte mij naar de rivier en was nauwelijks tien mijlen ver gereden, toen ik op een kampement van landverhuizers stootte. Natuurlijk hield ik stil, vraagde vanwaar zij kwamen, waarheen zij gingen en vernam, dat zij uit zes gezinnen uit Ohio bestonden en zoover in het Westen doorgedrongen waren als hun oorspronkelijk doel geweest was en zij zich

hier in de nabijheid wilden vestigen. Ik sprak nu van de voordeelen onzer bezitting, van de nabijzijnde rivier, van den vruchtbaren grond, van de onbegrensde weiden voor het vee en eindigde met het aanbod, hun onze driehonderd zestig acres grond in hun tegenwoordigen staat van ontginning tot denzelfden prijs te laten, welken zij de regeering zouden moeten betalen, onder voorwaarde, dat zij al onze have en goed eveneens kochten, opdat wij onmiddellijk het land zouden kunnen verlaten. Wij bespraken de zaak uitvoerig en kwamen ten slotte overeen dat eenigen der landverhuizers overmorgen komen zouden, om de bezitting in oogenschouw te nemen, en ik tegen zaterdag al ons vee bijeengedreven zou hebben, om het te kunnen schatten. Indien een en ander naar hun zin is dan valt er niet aan te twijfelen, of de koop zal gesloten worden en hebben wij eindelijk uitzicht weer in de wereld terug te keeren.'

'O Ralf, hoezeer zou mij dit verheugen! Sedert wij naar het Westen gingen, vervolgde ons het ongeluk en het is mij als konden wij nooit weer eene blijde stonde beleven.'

'Geef geen voedsel aan zulke sombere gedachten, Bertha. Ik had u eigenlijk niets moeten zeggen voor de geheele zaak beklonken ware geweest, dan zou de verrassing des te grooter geweest zijn.'

'Het is goed dat gij het mij meegedeeld hebt, daar ik nu morgen het geheele huis in orde brengen en een goed middagmaal bereiden kan. Wij hebben nog wildbraad en de prairiehoenders, die gij gisteren meebracht. De braambeziën zijn volkomen rijp. Gelukkig heb ik vandaag ook gebakken en zetten wij hun nog daarenboven goede koffie, boter en wilde honig voor, dan zullen zij wel in hunnen schik zijn. Maken wij dan van den eersten indruk gebruik, dan zullen de vreemdelingen zich verheugen over het vooruitzicht ons blokhuis te kunnen koopen.'

'Het gedacht is uitmuntend. Ik zal morgen vroeg naar hun legerplaats rijden en hen verzoeken eenige vrouwen mede te brengen, dan zullen uw hof en uwe hoenderhokken wel de eerepalm van den dag verwerven. Bevalt onze bezitting aan het vrouwelijke gedeelte van het gezelschap, dan wordt de koop zeker gesloten. Doch nu goeden nacht, Bertha; vroeg naar bed en vroeg weer op, is een gulden regel en ik moet morgen bovendien voor zonsopgang op weg.'

Met deze woorden reikte hij zijne zuster de hand en verliet het vertrek.

Werpen wij nu eenen terugblik op het verleden, om te zien hoe het kwam dat broeder en zuster alleen op de uiterste grenzen der beschaving woonden. Ongeveer drie jaar voor het begin van ons verhaal verliet Mister Eduard Dover een oostelijken staat om in het verre Westen gezondheid en rijkdom te zoeken. Zijne vrouw, twee zonen en eene dochter vergezelden hem. De oude man leed sints langen tijd aan uittering en meende dat de verwisseling van luchtstreek en drukke bezigheid de afhemende krachten weer zouden doen toenemen; de hoop dat de aartsvaderlijke levenswijze onder lammeren en kudden op de frissche prairie zijne dagen verlengen en zijne kinderen verrijken zou, bewoog hem al zijne bezittingen te geld te maken. Zijne beide zonen Ralf en Allen stemden vol geestdrift met de plannen huns vaders in; het Westen kwam hun als een paradijs voor: daar vond men een onbegrensd veld voor den ondernemingsgeest welke geheel Amerika bezielde. Zelfs Bertha voedde romantische gedachten van het frissche leven op de eindelooze prairie en in deze droomen mengden zich op zonderlinge wijze tallooze avonturen, wilde bloemen, indiaansche poney's en zelfs de 'edele' wilden. Mistress Dover, eene zachtzinnige, geduldige vrouw, wier geheele leven aan de bevrediging der wenschen haars echtgenoots gewijd was, deelde de meening van de overige leden der familie, zoodat geen enkele afkeurende stem zich deed hooren, toen alle oude banden verbroken werden en de reis naar het verre Westen aangevangen werd.

In den beginne ging alles goed en toen de winter zoo zacht inviel als een vriendelijke herfst, wenschten zij zich geluk aan het ruwe klimaat van het Oosten ontkomen te zijn. De toekomst echter is steeds een omsluierde verborgenheid en de aan een wolkeloozen hemel in volle pracht opkomende zon gaat menigmaal te midden van het loeien des orkaans onder. Zoo trof ook dit gezin, dat zoo vol hoop den nieuwen levensweg betreden had, weldra ongeluk en dood.

Op een helderen decembermorgen gaf de jongste zoon Allen zijn voornemen te kennen om naar de naastbijgelegen ongeveer twintig engelsche mijlen verwijderde plaats te rijden, ten einde eenige benoodigdheden in te koopen en te zien wat de post aangebracht had.

'Ik ga met u mee,' riep Bertha, terwijl zij van de ontbijttafel opsprong.

'Neen, blijf,' gebood de moeder; 'de dagen zijn kort, de rit is lang en ik voel mij niet recht wel.'

‘Als gij niet wel zijt, moederlief, blijf ik natuurlijk thuis; maar ik verlang eigenlijk naar een rit over de prairie, want Allen en ik zijn altijd zoo lustig en opgeruimd, als wij op onze vurige paarden daarheen vliegen.’

‘Dat is zoo,’ bevestigde Allen lachende, ‘en toch geloof ik, dat moeder gelijk heeft; de rit is zeer vermoeiend en daarbij begint de lucht te betrekken.’

En Allen reed met twee volgepakte zadelzakken vroolijk weg. Vóór hij uit het gezicht was, keerde hij zich om en wuifde nog eenmaal met zijn zakdoek tot afscheid naar het eenzame blokhuis, op welks dorpel de geheele familie den ruiter stond na te zien.

Tegen den middag begon uit de grauwe, donkere wolken, welke zich langzamerhand aan den hemel saamgepakt hadden, zacht en langzaam de eerste sneeuw te vallen. ‘Zacht en langzaam’ slechts in den aanvang; weldra verhief zich een vreeselijke storm en de gestadig dichter vallende sneeuw wiemelde en danste in ondoordringbare massa's door de lucht. De beangstigde bewoners van het blokhuis konden buiten niets meer onderscheiden: de lucht was letterlijk vol sneeuw, dewijl de storm de reeds op den grond gevallen vlokken weer opjaagde en ze vermengde met die, welke intusschen neervielen.

Dag en nacht hield de sneeuwstorm aan en de koude werd steeds vinniger. Waar zou Allen gebleven zijn? Zou hij de neerzetting bereikt hebben vóór het uitbreken van den storm? Was hij behouden?

Slapeloos ging de arme moeder den geheelen nacht in de kamer op en neer. Kort na het opkomen der zon klaarde de lucht op en weldra spande zich het blanwe hemelgewelf boven de verblindend witte prairie uit.

Het geheele gezin schepte nieuwen moed toen de zon weer vriendelijk straalde en de storm zich gelegd had. Met verlangend zoekende blikken zagen zij naar alle richtingen uit; maar traag kropen de uren voort en geen levend wezen vertoonde zich in de grenzenlooze sneeuw woestijn. Des namiddags verklaarde Ralf, dat hij zijn broeder wilde gaan zoeken.

‘Opdat ook gij er het leven bij inschiet!’ klaagde de moeder.

‘Ook ik? Allen bevindt zich ongetwijfeld in veiligheid in de neerzetting of is misschien reeds op den terugweg. Ik wil hem tegemoet rijden en gij moet maar goeden moed houden en u niet noodeloos verontrusten.’

‘De koude is vreeselijk en gij kunt heden niet ver rijden,’ merkte de vader aan.

‘En de sneeuw ligt zoo hoog,’ morde Bertha.

‘Ik ga natuurlijk te voet,’ antwoordde Ralf; ‘de beweging houdt mij warm en op de sneeuw vormt zich een korst. Ik heb een lichten gang en weet mij boven te houden, al lag de sneeuw ook nog zoo hoog. Bekommer u derhalve niet over mij, ook al ben ik niet voor morgen avond teruggekeerd.’

Welgemoed ging hij op weg en de achterblijven den oogden hem zoo lang mogelijk na. Des anderendaags 's avonds keerde hij terug, maar hij kwam alleen. Allen was in de neerzetting niet gezien geworden.

Vruchteloos bleven alle nazoekingen en opsporingen; men hoorde nooit meer iets van hem. Voor de familie was het een vreeselijke slag. De moeder beangstigde zich met alle mogelijke schrikbeelden; de vader, gebogen onder angst en kommer, werd zichtbaar zwakker, en toen de herfst weerkeerde, verrezen op de kleine verhevsnheid naast het huis twee grafheuvels, waaronder de arme ouders, in het leven en in den dood vereend, ter eeuwige ruste lagen.

Deze elkander snel opvolgende gebeurtenissen maakten broeder en zuster het leven in het eenzame blokhuis onverdraaglijk. Er verliepen echter twee jaren eer zich

een gelegenheid aanbood om hunne bezitting te verkoopen; en toen de eerste droefheid voorbij was, poogde Bertha door lichamelijke en geestelijke bezigheid de diepe treurigheid en het akelige gevoel der eenzaamheid te verdrijven. Onder hare vlijtige handen bloeiden tallooze bloemen in den kleinen hof, groeiden jonge boomkens in schaduwrijke groepen om het huis, tooiden woekerende wijngaardranken en slingerplanten deuren en vensters. Het pluimgedierte kende hare stem, de geheele inrichting des huizes droeg den stempel van orde en netheid. Niets was echter in staat de herinnering aan het geleden verlies uit te wisschen, of het bang voorgevoel, dat nieuw onheil boven haar dak hing, uit haar hart te verbannen.

Onder deze omstandigheden is het licht te begrijpen, dat broeder en zuster het vooruitzicht hunne bezitting onder gunstige voorwaarden te kunnen verkoopen met vreugde begroetten.

II.

Een prachtvolle morgen daagde over de prairie en de bewoners van het vriendelijke blokhuis stonden met de zon op. Blijmoedig jaagde Ralf op zijn renpaard over de prairie, terwijl Bertha vol hoop op een goeden uitslag haar uiterste best deed om alles zoo schoon en aanlokkend mogelijk te maken. De geheele voormiddag verging met het maken van de noodige toebereidselen, en alles ging haar wondervlug van de hand. Alle spijzen vielen goed uit; de koeken, welke het hoofdsieraad van de tafel moesten uitmaken, zouden iederen kok eer aangedaan hebben.

Ralf had beloofd tegen den middag met het gezelschap te zullen komen en kwam ook op den bepaalden tijd met een ruitertroep van twaalf personen aan. De uitslag van zijn diplomatischen zet om vrouwen uit te noodigen, was zoo gunstig als men verwacht had.

'Wel, lieve hemel! hoe gezellig ziet het er hier uit!' riep een der vrouwen, nog voor zij den dorpel was overgestapt.

'Deze bloemen herinneren mij aan het vaderland!' sprak een andere met tranen in de oogen.

'Wij hebben sinds weken geen ordelijke woning betreden,' merkte een derde aan, 'en hier is alles zoo net en sierlijk als in een bieënkorf.'

Allen voelden den invloed van de zindelijkheid en de huiselijkheid, welke dit blokhuis alleen van dat van andere pioniers onderscheidde.

Met gulle hartelijkheid bedienden Ralf en Bertha de gasten, die allen blij waren weer eens naar europeesch gebruik met tafel en stoel en andere geriefelijkheden, die men op de reis moest ontberen, te kunnen eten. Het was een vroolijk gezelschap en de gastvrouw oogstte grooten lof in. Zij verdiende dien ook wel, want zij had goed opgedischt: gebraden hoenders, smakelijk wildbraad, versch brood, goudgele boter, groene erwten, wilde braambeziëen, koeken, honig en sterke, geurige koffie. Waarlijk, het was een vorstelijke maaltijd, waaronder opgeruimde gesprekken gevoerd werden, want allen voelden zich behaaglijk en als het ware thuis.

Het is derhalve niet te verwonderen, dat men de bezitting aanbevelenswaardig, de ligging prachtig vond, en het dienvolgens het beste was de door mister Dover aangeboden voordeelige voorwaar den aan te nemen.

Voor er een week verloopen was, was de koop gesloten. Broeder en zuster verkochten al wat zij bezaten met uitzondering van een wagen, twee paarden en eenig huisraad, dat zij wilden meenemen. Daags na den verkoop zouden de mannen zich

naar de naaste neerzetting begeven, daar de gevorderde acten later opmaken, waarna de koopprijs betaald en Ralf en Bertha terstond naar het Oosten zouden opbreken.

De gedenkwaardige dag brak aan. Bertha hield zich bezig met de toebereidselen voor de reis, doch kon er niet in gelukken een angstig gevoel te overwinnen. De vooruitzichten waren glansrijk en nochtans kon zij de vrees niet onderdrukken, dat er nog iets zou gebeuren, wat al die schoone verwachtingen zou vernietigen.

Langzaam verliepen de uren en eindelijk neigde de zon ten ondergang. Bertha bereidde een krachtig maal, opdat de broeder zich na den langen vermoeienden rit zou kunnen versterken. Ralf kwam echter niet. Lager en lager zonk de zon,

de duisternis viel in en nog altijd bleef hij uit. Uur op uur verstreek. Bertha zat in een dikken doek gewikkeld tegen den deurstijl geleund, spande haar oogen in om door de duisternis te boren, hield den adem in om naar de hoefslagen te luisteren: - alies bleef stil. En toen het in het Oosten begon te dagen, strekte het arme meisje zich moede en vertwijfelend op hare legerstee uit.

'Er moet iets vreeselijks voorgevallen zijn, ik weet, ik voel het,' kermde zij, 'en ik ga Kalf zoeken. Ik kan hier niet blijven wachten, gelijk wij bij Allen deden, ik kan niet.'

KOSTSCHOOL-VRLENDINNEN, NAAR F. COMPTE-CALIX.

Bevende van opgewondenheid en angst ving zij den tocht over de prairie aan. Voorwaarts, altijd voorwaarts, mijlen ver, tot zij eindelijk eenige wagens in het oog kreeg, die langzaam van achter een heuvel te voorschijn kwamen. Daar naderde hulp, tijding, misschien wel Ralf zelf. Bijna onmachtig door vrees en hoop zonk zij op den grond neder en wachtte den trein af. Eensklaps scheen zich alles te verwarren, paarden, wagens en menschen vermengden zich eerst in eene verwarde omwenteling, verdwenen daarop en eindelijk hoorde zij eene vreemde stem, die als uit de verte in hare ooren klonk:

‘Goede hemel! hoe is het mogelijk? Onmachtig in de prairie! Zij is waarschijnlijk uitgegaan om hem te zoeken; hoe vreeselijk zal de tijding haar treffen!’

Bertha sprong op.

‘Waar is hij? Is hij hier? Vondt gij hem?’

kreet zij, zonder eigenlijk te weten, wat zij zeide en waar zij was.

De haar omringende mannen zagen elkander bekommerd aan, zonder te antwoorden.

'De vrouwen komen dadelijk,' sprak een hunner, 'laat ons liever op haar wachten.'

DE GRIEKSCHE BEELDJESVERKOOPER.

'Gij weet, waar hij is, o, zegt het mij,' smeekte Bertha, de handen vouwende en met geweld de onmacht, welke haar overvallen had, onderdrukkende. De mannen waren meerendeels bij het gezelschap in haar blokhuis geweest en brachten nu hunne have van de rivier naar de aangekochte bezitting over. In de verte naderden nog meer wagens en een kudde voe. Allen bleven het stilzwijgen bewaren tot een grijsaard, die aartsvaderlijke voorrechten scheen te genieten, op het meisje toetrad en haar liefderijk bij de hand vatte.

'Kom met mij mee, gij moet het ten slotte toch vernemen. Uw broeder werd heden nacht op den terugweg overvallen en ligt hier in mijn wagen.'

Hij voerde haar langs den trein naar een overdekten wagen, in welken Ralf met gewond, gezwollen aangezicht en verscheurde, bebloede kleeding op eenige kussens lag. Zijn hoofd was in natte omslagen gewikkeld.

'O! hij is dood!' snikte Bertha; 'ik wist het wel! O! Ralf! Ralf!'

'Hij is niet dood!' sprak de oude man geruststellend; 'er bestaat nog hoop om zijn leven te redden.'

'Hij moet als een leeuw gevochten hebben,' merkte een landverhuizer aan; 'naar den toe-

stand te oordeelen, waarin wij hem vonden, moet er een geduchte strijd plaats gevonden hebben.'

'Hij werd ook van den laatsten penning, dien hij voor land en vee ontving, beroofd,' zegde een derde.

Beroofd en vermoord! Haar broeder, haar eenige steun in het leven - hoe kon zij het verdragen? Zij klom op den wagen en legde het gekneusde hoofd van den bewustelooze op haren schoot.

'Wij zullen hem thuis brengen,' zegde de grijsaard; 'hoe eerder hij tot rust komt, hoe beter het zijn zal.'

'Kan niemand een dokter uit de neerzetting halen?' vroeg Bertha.

'Een jongen is er reeds op een der vlugste paarden heen gezonden en de dokter kan nagenoeg gelijktijdig met ons in het blokhuis aankomen, want wij moeten zeer langzaam rijden.'

'Wat zal hem nog een dokter baten?' fluisterde de voerman van den wagen een kameraad toe: 'ik twijfel er aan of wij hem wel levend thuis zullen brengen. Het is een ongelukkige geschiedenis - en wat zal toch, ik vraag het u, het arme meisje aanvangen?'

(*Wordt vervolgd.*)

De Yezidis of duivelvereerders. Eene reisherinnering.

Ziehier hoe een reiziger, die het land der Kurden bezocht, over dezen volksstam spreekt:

Er is een volksstam, die verdient in aandacht genomen te worden, vooral omdat zijn bestaan zoo geheimzinnig is: het is die der Yezidis, de zoogenaamde aanbidders van den duivel. Deze leven in het midden der Kurden en spreken hunne taal, doch zijn eigenlijk geene Kurden. De Muzelmannen betichten deze Yezidis van alle mogelijke gruweldaden; maar zoover ik met hen in aanraking kwam, heb ik mij niet over hen te beklagen gehad.

Ziehier hoe de reiziger kennis maakte met die 'eerlooze' vrienden van den duivel.

De Yezidis wonen in gansch het dal van den Tigris; men vindt ze in alle de dorpen, die zich in eene lange rij tot aan de armenische grenzen uitstrekken. Op zekeren dag kwam hij te Kohrasar, een kurdisch dorp, waar schoone ruïnen en verschillende oudheden worden gevonden.

Het uiterlijke van het dorp was zeer armoedig en toen zijn gids, een kawas van den pâsja, voor hem en zijn gevolg, in het geheel drie personen, nachtverblijf vroeg, ontmoette hij allerhande weigeringen en moeielijkheden. De manspersonen spraken hoog en luid; de vrouwen babbelden en schreeuwden; doch de slotsom was altijd: 'Wij zijn zelf arm; wij moeten zelf veeleer vragen, laat staan van te geven; wij hebben geen brok brood voor u in bezit en zeker hebben wij geen haver voor uwe paarden.'

De toestand werd alles behalve plezierig; de kawas aarzelde. Wel is waar had hij recht te eischen wat hij noodig had, en dat zou hij in een kristendorp onmiddellijk gedaan hebben, maar de Kurden zijn min of meer onathankelijk en men moet voorzichtig met hen omgaan.

De gids gaf zijn gemoed lucht met hen dapper uit te schelden, waarop de Kurden niet minder dapper antwoordden; doch hierdoor geraakte men niet uit de moeielijkheid. Ten slotte stelde de gids voor twee mijlen verder te reizen, om er een nachtverblijf te zoeken; doch dat beviel den reiziger in 't geheel niet. Hij was erg afgemat; de nacht daalde en dan wilde hij de gelegenheid om de ruïnen te zien, niet laten voorbijgaan.

'Gij kunt doen wat gij wilt;' zegde hij tot den kawas 'maar ik wil hier vernachten. Moet ik dezen nacht onder den blooten hemel slapen, dan verzeker ik u dat uw pâsja, binnen twee maanden, niet meer onder zijn dak slapen zal!'

Dat was sterk gesproken; maar als men tegenover Oosterlingen staat, moet men vooral zich kloek houden, een toon van vastheid en gezag aanslaan. Het gekibbel duurde voort en scheen geen einde te zullen nemen, toen een goed gekleed man hem naderde, hem bij den arm nam en naar zijne woning geleidde.

'Kom bij mij,' zegde hij. 'Gij zult ten mijnent hartelijk onthaald worden. Ik ben een ongeloovige zooals gij zijt.'

Die wijze van inleiding vond de reiziger wel is waar zonderling, maar hij volgde toch zijnen gastheer, en nu zorgden ook de andere lieden van het dorp, misschien door naiever aangezet, voor zijnen kawas en den knecht. Van weerskanten bracht men eenige verontschuldigingen aan en de vrede werd gesloten.

Middelerwijl was de reiziger in de woning van zijnen gastheer gekomen; hij vond er een twaalftal van dezes dorpsvrienden. Men ving het gesprek aan en de vreemdeling begreep weldra zeer duidelijk het woord 'ongeloovige,' dat zijn gastheer zich zelf had toegevoegd. Deze was een Yezidis, en twee grijsaards, die zich in het gezelschap bevonden, waren zelfs priesters van deze geheimzinnige Secte. Dat deed mij genoegen; want veel had ik, waarheid en logen, over de Yezidis gelezen, en gaarne wilde ik hen van nabij leeren kennen.

De gastheer zegde hem:

'De Franken - dat is de algemeene naam voor alle Europeanen bij die halfbeschaafde volken - de Franken zijn allen Yezidis, niet waar?'

'Wel neen!' antwoordde de reiziger eenigszins driftig.

'Niet? Maar dan zijt gij Muzelmannen?'

'Nog minder. God beware ons!'

'Dan heb ik toch gelijk; gij zijt geen Muzelmannen, dus moet gij Yezidis zijn. Daartegen is, dunkt me, niets in te brengen.'

De vreemde bleef het antwoord schuldig; die redeneering had (onder kurdisch oogpunt) iets zeer besluitend. De toespreker vervolgde:

'Nu, dat verheugt mij; wij weten dat de Franken dappere mannen zijn; wij ook zijn geen Muzelmannen en om u dit te bewijzen zullen wij brandewijn drinken. Hebt gij er geen bij u?'

De reiziger was roekeloos genoeg eene flesch van dien drank aan te brengen: zij ging van hand tot hand rond en was spoedig ledig. Dat was nogtans geen afdoende bewijs, want vele Muzelmannen drinken brandewijn om zich het gemis van den wijn te vergoeden, in den koran voorgeschreven. De godgeleerden zijn het over de beteekenis van het verbod niet eens.

De strenge uitleggers beweren dat de Profeet door het woord, dat in later tijd uitsluitelijk op 'wijn' toegepast werd, alle alcool of sterken drank heeft bedoeld. Alzoo zou het verboden zijn zoowel bier als welken sterken drank ook te gebruiken. De meer vrije godgeleerden meenen dat de hemel zich met dergelijke fijngeestigheden

niet inlaat en daar Mahomet niet bijzonder cognac of brandewijn gezegd heeft, men deze dranken ook mag gebruiken.

Hetgeen de reiziger van de Yezedis te weten kreeg, was weinig; het kwam hoofdzakelijk hierop neer: dat zij den duivel niet aanbidden, is onweerleggelijk; doch zij gelooven dat er nog vóór het einde der wereld, eene verzoening zal plaats hebben tusschen God en den booze, en daarom, denken zij, is het altijd goed met dien laatste bevriend te zijn. Wel richten zij hem eenige vragen toe, maar toch willen zij hem de eer der *aanbidding* niet geven. Van den anderen kant, kunnen zij niet dulden dat de Muzelman, in hun bijwezen, de vervloekingen herhaalt die tegen satan in den Koran geboekt zijn.

Wat nu de Muzelmannen betreft, deze laten geene enkele gelegenheid voorbijgaan, om die vervloekingen te herhalen, al was het maar om Yezidis te tergen.

Het voorwerp en centrum van de vereering der Yezedis, is Sjeikh-Adi. Op de vraag wie die Sjeikh-Adi is, kan de reiziger niet met juistheid antwoorden en de ongeloovigen laten zich ten dezen opzichte niet uit. Hij denkt - doch bewijzen daarvan heeft hij niet - dat hij de stichter der Secte zijn zal, die allengs tot godheid is verheven. Bij Mossoel heeft Sjeikh-Adi een grooten tempel, die met wonderlijke zinnebeelden en teekens is opgesierd. Daar bewaart men de befaamde *dik* of de heilige *touch,* welk woord men echter oneigenaardig vertaalt door den haan van Yezidis.

Volgens den reiziger is de haan een ruw in koper bewerkte vogel, niet ongelijk in vorm aan een gebraden kalkoen. Dat weet echter de reiziger slechts van hooren zeggen, want het is den ongeloovige niet toegelaten den vogel te zien. Daarenboven was kort te voren de vogel door dieven, die op de waarde van het koper belust waren, gestolen.

De verslagenheid onder het volk was groot, de hoogepriester ging eene klacht indienen bij den pâsja van Mossoel, doch deze overheidspersoon deed niets om op het spoor der dieven te komen, en de Yezedis, die over 't algemeen rijk zijn, zouden beter gedaan hebben zelf de opsporingen te doen en hadden bij voorbeeld eenen prijs kunnen uitloven voor wien den haan kon ontdekken.

Mocht nu de haan niet worden weergevonden, dan is de priester verplicht een anderen afgod te laten maken, of hij loopt gevaar van honger te sterven. Die haan is voor hem het middel om geld te slaan. Ieder jaar toog men met dien haan rond en men bood hem aan den meestbiedende te koop. Na een oogenblik in het bezit van den kooper te zijn geweest, werd hij aan de rondreizende pelgrims teruggegeven en deze trokken met hunnen haan van dorp tot dorp voort, tot zelfs soms tot in Rusland.

Die geldklopperij bracht eenige honderdduizenden piasters op. Een der laatste opperpriesters had zelfs den haan aan eenen woekeraar verpacht, die hiervoor veertigduizend piasters opbracht. Dat was de schurkerij wat al te ver drijven.

Koffiepaleizen te Londen.

Baron van Omptеda heeft in de *Preusische Jahrbücher* eenige niet onbelangrijke bladzijden meegedeeld over Londen en de verschillende instellingen aldaar. Zoo vertelt die schrijver, na gewezen te hebben op de *Seven Dials,* de door Dickens beschreven armen-kolonie in het West-End, tusschen Oxfordstreet, Coventgarden en Piccadilly, hoe hij noordwaarts ging en in een der zeven stegen terecht kwam.

Daar, zegt hij, grimt u de naakte armoê tegen. De vuile meestal opene winkels, in lage, smalle en halfrotte huizen, laten niets zien dan wat slechte koopwaren, zooals oude kleeren, oude hoeden, oude schoenen, en deze laatste zóódanig en zóó dikwijls

gelapt en versteld, dat ge niet meer raden kunt welke hunne eerste bestemming geweest is.

In de afzichtelijke oudkleerkooperswinkels ziet men ook vermemelde en rotte meubels te koop en verder allen mogelijken rommel, en tusschen dit alles onrijp fruit, verslenste groenten, en stinkende visch. En de menschen? zegt van Omptedа. Wel die zien er zoo wat uit als schepsels die op een ander van honger gestorven zijn en hier als schimmen ronddolen.

Die opmerking is zeer juist; wij ook hebben dit deel van Londen gezien en bevestigen als waarheid de volgende beschrijving: ‘Hier ziet men geen enkel mensch die goed gekleed is en haast aan den dag legt. Op de dorpels zitten kinderen van allen leeftijd; zij kruipen uit de keldergaten naar het licht en loopen in de donkere gangen elkander achterna, om dit of dat wonderlijk speelgoed machtig te worden: een gescheurden vlieger of jonge doode katten.

‘Op elken hoek der straat vindt men een jeneverpaleis: al die drankplaatsen zijn prachtig verlicht en worden ook druk bezocht. De matte

glasruiten beletten buiten te zien wat er binnen gebeurt. Vandaag is het zaturdag-avond, betaaldag, alzoo een feestelijke dag. Uit de helder verlichte drankwinkels klinken schreeuwende en zingende stemmen van mannen en vrouwen tot ons door. Op straat wachten nuchtere vrouwen hunne mannen af, in de hoop helaas! tegen alle ondervinding in, dat zij het drinkhol zullen verlaten, voor dat het geheele weekloon door de keel is gejaagd.'

Wat de bezoeker tot dan toe gezien had was hem reeds meer dan genoeg, toen de vriend, die hem vergezelde, tot hem zegde:

'Hier is 't,' en hij ging eene zijsteeg binnen.

'Wat nu?' vroeg ik, zegde von Omptеda, 'toch in geen jeneverpaleis?'

'Neen, integendeel naar een *Coffee laverne'* gaf hij mij geruststellend ten antwoord.

Wij naderden de benedenhuizing van een der hoeken, die de ster der *Seven Dials* vormen. Evenals alle andere vermaakhuizen was dit huis, ofschoon niet zoo prachtig, verlicht. Op het uithangbord las men den welbekenden naam van 'Tom Hoghe.'

Bij ons binnentreden en het zien van die kamer, met heel eenvoudige tafels en banken, dacht men aan eene fatsoenlijke duitsche kroeg. Op het buffet pronkten een aantal blinkend geschuurde tinnen kannen, daarbij schotels met eiers, kouden worst en boterhammen. Twee jonge mannen in de hemdsmouwen en met witte voorschoten aan, stonden achter het buffet en dienden. De banken waren tamelijk goed bezet door mannen en vrouwen, die aten, dronken en een dagblad lazen.

Men maakte plaats voor ons. Het gezelschap was uit personen van de arme werkende klas samengesteld.

'Wat zult ge nemen?' vroeg R, de vriend.

'Al wat hier te krijgen is,' gaf ik zonder aarzelen ten antwoord; 'ik wil van alles proeven.'

Tot groote verwondering der bedienden vroegen wij eerst koffie, dan thee, eindelijk kakao. Die drie dranken tapte men, van melk en suiker voorzien, uit eene van die groote tinnen kannen. Die dranken waren niet alleen drinkbaar, ze waren zelfs goed. De koffie was zelfs beter dan die welke in Duitschland in menig goed logement of restauratie wordt geschonken.

Een groote, zelfs zeer groote tas koffie kost nog geen tien centiemen, een halve de helft. Voor een halven *sous* had men een dikke snee goed tarwebrood met eetbare boter; voor zesendertig centiemen twee eiers en eene goede portie gezouten vleesch; een hard ei betaalde men ruim acht centiemen.

Von Ompteda vroeg nu ook, tot zijne bevrediging, verkoelende en koolzure dranken en men bracht hem eene flesch *non ale,* of *non alcoholic ale;* doch hier weigerde de duitsche tong dit zuurachtig brouwsel lekker te vinden.

Toen wij nu, gaat de schrijver voort, in klinkende munt betaalden en daarbij een goed drinkgeld gaven, opende zich de vertrouwelijkheid der bedienden en wij vernamen dat wij ons in een der lokalen bevonden der *Coffee tavern Company Limited,* Soho Square; dat de maatschappij goede zaken deed, vooral als 't winter was; doch dat zij het nog niet had kunnen winnen van de omgelegen jeneverpaleizen.

Ook mochten de kalanten hun eigen eten meêbrengen; alsdan vond de maatschappij hare vergoeding in het verbruik van een der dranken. Die huizen zijn een tegenvergif voor de verkoophuizen van sterken drank; zij dienen ook om het kontrast te laten zien van al het verdierlijkende dat de jeneverpaleizen opleveren.

Men vraagt zich af of von Omptede niet vroeg: ‘Maar werpt die instelling winsten af? Het antwoord ligt in het officieel verslag der vereeniging. Deze bestaat sedert zes jaar en is met aandeelen van 1 pond sterling gesticht. In 1876-79 gaf zij een dividend van 5 p.c. In het afgeloopen jaar verdiende zij zoo wat 45.000 fr.

De vermindering van inkomst was vooral te wijten aan het afnemen der nieuwigheid dezer taveernen; - ook dat het getal sterk toenam en de jeneverpaleizen gedwongen waren geworden, door de konkurrentie hun aangedaan, ook warme dranken en eten te verkoopen.

De maatschappij verschaft nu ook slaping; hare ontvangsten voor eetwaren beliep over 't millioen franken en die voor slaping meer dan 180.000 franken.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

XIII.

Wij hebben Jules Berthenay verlaten, terwijl hij zich vastelijk voornam volgens zijn eigen ideeën tegen Donatien handelend op te treden, zonder zich te bekommeren om al de overwegingen, die hem moesten weerhouden iets te ondernemen buiten medeweten van den heer Valenson en den heer Morlant; maar hij was vervuld, verblind door dat gevoel van wraakzucht, hetwelk vurige karakters tot de meest onberaden handelingen drijft. In zijne oogen had de voormalige dappere aanvoerder der Vrijschutters alle geestkracht, alle mannelijkheid van karakter verloren en wat den advocaat betreft, als hij met geweld een proces wilde voeren, waarom leverde hij den schuldige dan niet over aan de justicie, die er veel spoediger mee gereed zou komen, daar zij over veel meer middelen kon beschikken om zijne schuld aan den dag te brengen dan particuliere personen? Ziedaar wat de jonge onderofficier telkens bij zich herhaalde om zich in zijn eigen oogen te rechtvaardigen over den stap, dien hij voornemens was te doen.

Dezen stap wilde hij zoo plechtig mogelijk doen zijn en daarom moest hij de gewoonten van den vijand bestudeeren.

Wij hebben gezegd, dat op den hoek der straat, waarin de heer Desherbiers woonde, een herberg stond, welke de burggraaf noodwendig langs moest, zoo dikwijls hij de stad inging. Tegen tien uur des morgens trad de brigadier dat huis binnen en zette bij zich het venster, terwijl hij den schijn aannam in een dagblad te lezen.

Pas was hij gezeten of drie personen, waarvan twee een liederlijk voorkomen hadden en zeer armoedig gekleed waren, kwamen binnen en lieten zich elk een groot glas jenever geven. Het was blijkbaar dat zij, ondanks het vroege morgenuur, reeds een goede hoeveelheid van dat vocht gebruikt hadden. Twee van die mannen zijn ons bekend: het waren Paul Gibraltar en Vital Malescot. Wat den derde aangaat, die omstreeks vijf en dertig jaar oud kon wezen, deze zag er oneindig beter uit dan zijne makkers en was veel netter gekleed. Wij zullen hem overigens leeren kennen uit het gesprek, dat zij met elkander voerden en waarvan aan Jules Berthenay geen woord ontging, hoewel zij tamelijk ver van hem af zaten.

‘Komaan, Chouzé, drink uw glas uit,’ zegde Paul; ‘gelijk gij ziet is het onze reeds leeg.’

‘Onmogelijk, beste vriend,’ antwoordde de aangesprokene; ‘het smaakt mij niet, integendeel. Gijlieden zijt reeds gewoon aan dit soort van drank, maar mij vliegt hij naar het hoofd en verbrandt mij de maag.’

‘Het is juist daarom dat gij hem moet drinken om er aan te gewennen,’ merkte Malescot aan; ‘want, ziet gij, dat vertroost u, dat doet u vergeten....het verlaten vaderland en al het overige. Daarbij hebt gij groote behoefte aan afleiding, gij, die minder gelukkig dan wij, eene vrouw en kinderen te onderhouden hebt.’

‘Het is mijn grootste geluk er altijd aan te denken,’ antwoordde op geroerden toon de man, die met den naam van Chouzé aangesproken werd; ‘die arme Marianne!’

‘Komaan, geen dwaasheden! weg met die sentimentaliteit!’ riep Paul uit. ‘Uw wederhelft is gelukkiger dan gij, daar gij ons gezegd hebt, dat zij in hare geboorteplaats met hare beide kinderen zeer goed kan leven van haar handwerk als waschvrouw. Maar, zeg eens, er is toch niets tegen dat zij u eens komt bezoeken?’

‘O, neen, maar de onkosten?... Zoodra ik werk gevonden heb, is het wat anders, en ik reken er op dat dit binnen weinige dagen het geval zal wezen. O! wat zal ik er mij met alle kracht op toeleggen, als ik een goed loon bedingen kan! Te Geneve verdiende ik nog niet zooveel, dat ik er droog brood van kon eten. En nochtans kan ik er mij op beroemen een puikbeste schoenmaker te zijn... Ziedaar waarom ik naar Brussel ben gekomen.’

‘Nog altijd even deugdzaam,’ grijnslachte Malescot. ‘En waartoe heeft het u gediend? Evenals wij door een krijgsraad veroordeeld.... levenslange opsluiting... versterkte plaats...’

‘Ja,’ antwoordde Chouzé, die hoe langer hoe meer beneveld werd, terwijl de anderen het drinken voortzetten; ‘ja, maar ge weet zeer goed hoe het zich heeft toegedragen. Ik bevond mij te Parijs om er bloedverwanten te bezoeken, die ongelukkig uwe gevoelens deelden, en daardoor beklom ik mijns ondanks eene barricade. Een schurk, dien ik eertijds bij Marianne den voet gelicht had, heeft mij verklikt... Maar waartoe is een beulsknecht niet in staat? Gelukkig werd ik intijds gewaarschuwd en kon ik de vlucht nemen naar Zwitserland. doch hoe het ook zij, ik ben diep te beklagen onschuldig veroordeeld te wezen!.....’

‘Goed gesproken, Daniël Chouzé! Gij zijt een rechtvaardige tusschen twee gauwdieven,’ zegde Malescot; ‘want wij voor ons wilden het voor niemand verbergen dat wij met hart en ziel deelgenomen hebben aan de Commune; en had zij slechts kerels geteld gelijk wij, dan zou zij ongetwijfeld gezegevierd hebben.’

Chouzé gaf geen antwoord, maar zag op de klok.

‘Ik moet u verlaten,’ sprak hij; ‘de meester die mij werk beloofd heeft wacht mij binnen het uur, en hij woont in de benedenstad.’

‘Och kom! gij hebt daarvoor een kwartieruurs noodig, wij gaan met u mee!’

‘Waarom gaat gij nu niet dadelijk mee?’

‘Wij wachten nog iemand,’ antwoordde Malescot. ‘Weet gij wel, dat hij drommels lang wegblijft?’ voegde hij er, zich tot Gibraltar wendende, bij; ‘reeds meer dan een uur is hij bij dien ingebeelden gek van een burggraaf.’

‘Wat zal ik daarvan zeggen? Als men met grooten omgaat, is men niet vrij, zelfs om zijn aan vrienden gegeven woord te houden.’

‘Het zou mij erg spijten,’ hernam Malescot; ‘ik moet hem onder vier oogen spreken, en sints gisteren zoek ik hem te vergeefs... Maar zie, daar komen ze juist aan.’

Inderdaad naderden San Marco en Monaville, naast elkander, gaande op het gaanpad aan de overzijde; zij voerden een druk gesprek en op den hoek der straat gekomen bleven zij staan.

Zoodra zij zich vertoond hadden, had Daniël Chouzé den blik strak op hen gevestigd en naarmate zij dichterbij kwamen, openbaarde zich bij hem eene levendige ontroering.

'Hoe!' sprak hij met eene haperende stem, 'zijn zij het, die ge verwachttet?... Gij kent hen dus?'

'Welk een vraag?' antwoordde Malescot. 'Wel zeker kennen wij hen, maar zij zijn er niet te hoovaardiger of te trotscher om, ofschoon het voorname liê zijn.'

Donatien en San Marco bleven staan praten met het gelaat naar de herberg gekeerd en Chouzé bleef hen voortdurend aanstaren.

'Voorname liê,' morde hij, 'voorname liê?... Komaan, verklaar u nader. Wie zijn die beide... die beide... heeren?'

'De eene is Donatien, burggraaf van Monaville en andere plaatsen, de andere noemt zich San Marco, en indien hij den titel van markies wilde aannemen, gelijk vele Italianen doen, zou niets hem dit kunnen verhinderen.'

'Hm, hm!' kuchte Chouzé. 'Maar zij gelijken...O! welk eene gelijkenis! Indien mijne vrouw ze zag, zou ze evenals ik zeggen... En gij kent ze en gij zijt er wel zeker van dat ze zijn wat ge zegt?'

Gibraltar en de voormalige galeiboef wisselden een oogslag. De laatste nam het woord op:

'Luister eens, *citoyen*, in plaats van ons vragen te stellen, moest gij zelf openhartig zijn en zeggen waarom gij ons ondervraagt... Gij hebt die heeren dus reeds elders gezien of ontmoet?'

HET NEWHALL-HOTEL TE MILWAUKEE VÓÓR DEN BRAND.

'Ik meen van ja, ik zou zelfs kunnen zeggen dat ik er zeker van ben, want zulke gelijkenissen behooren tot de onmogelijkheden.'

'Waar, wanneer, hoe?' vroeg Gibraltar.

'Kameraad,' antwoordde Chouzé, 'ik ben noch een kind, noch een babbelaar; als ik mij vergis moet ik zwijgen; als ik het bij het rechte eind heb, zijt gij de lieden niet aan wie ik het openbaren zal.'

Op dat oogenblik zetten de burggraaf en de Italiaan hun weg voort en sloegen den hoek der straat om.

'Komaan, ik zal eens beproeven of ik San Marco alleen te spreken kan krijgen,' zegde Malescot, opstaande.

En na op den dranktoog het bedrag der verbruikte 'druppels' neergelegd te hebben, verliet hij zoo spoedig mogelijk als zijne door den drank bezwaarde beenen zulks toelieten, de herberg.

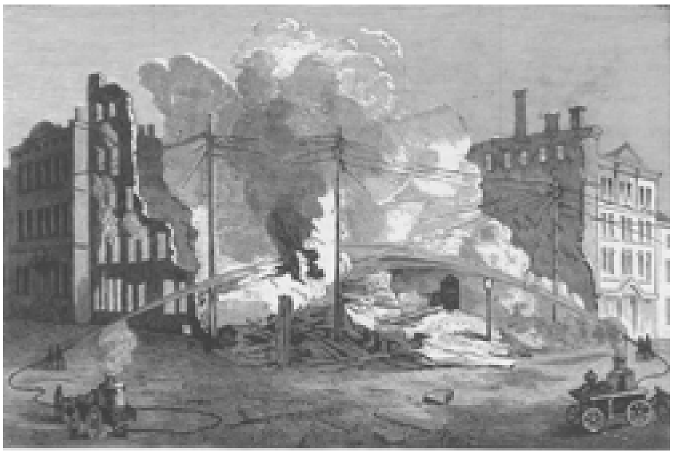

HET NEWHALL-HOTEL TE MILWAUKEE NA DEN BRAND.

Chouzé was insgelijks opgestaan.

‘Gaat gij mede?’ vroeg hij aan Gibraltar.

‘Nog een glaasje van die lekkere belgische Lacrima Christi?’ vroeg de ex-colonel der Commune.

‘God beware mij daarvoor! Komaan, ik moet u verlaten.’

En Chouzé ging alleen heen, terwijl hij bij zelven mompelde:

‘Kon ik slechts, hen voorbijgaande, de woorden ‘kasteel van Blaison’ uitspreken, dan zou ik wel spoodig weten of ik mij vergis of niet.... Zij zouden zich ongetwijfeld verraden.’

Tijdens het gesprek, dat wij hierboven vermeld hebben, had Jules Berthenay zich gehouden alsof hij in het lezen van het dagblad, dat hij in de hand hield, verdiept was, ofschoon geen enkel woord hem ontsnapte, doch hij luisterde zoo mogelijk nog scherper toe, toen hij begreep, dat er sprake was van zijn vroegeren wapenmakker en den Italiaan. De verbazing van Chouzé bij hun aanblik aan den dag gelegd, diens raadselachtige woorden hadden hem levendig getroffen en ontwijfelbaar had de schoenmakersgezel die beide mannen in eenige ernstige omstandigheid moeten zien.

Hij volgde hem dan ook snel.

Hij zag hem een groot schoenmagazijn binnengaan, waar hij iets ging koopen nadat de gezel het verlaten had en waar hij diens adres vernam.

Het voorgevallene bracht eenige wijziging in zijne plannen; het was iets nieuws, iets onvoorziens; er viel hier een spoor te vervolgen, waardoor men misschien kostelijke inlichtingen zou kunnen bekomen. Hij begaf zich dus ijlings naar den heer Morlant, die hem niet kon ontvangen, daar hij met den heer Desherbiers in gesprek was.

XIV.

In lang is de grootvader van Pauline niet in ons verhaal voorgekomen, evenmin als Euphrosine, zijne zwaarlijvige wederhelft. Wat zouden wij van hen hebben kunnen zeggen? Het huwelijk van hunne kleindochter had hunne stoutste verwachtingen overtroffen en zonder Paul Gibraltar hadde niets aan het geluk van den heer Desherbiers ontbroken; maar ‘de staatkundige uitgewekene’ gelijk de deugniet zich betitelde, was hem geen oogenblik uit de gedachte en ondanks de schriftelijke en mondelinge beloften, die hij van hem ontvangen had, was hij alles behalve gerust.

Elk oogenblik meende hij hem te zien verschijnen, om hem wederom geld af te eischen, onder bedreiging alles aan den burggraaf te zullen openbaren...

Gelijk wij weten hadden René Morlant en Valenson besloten den heer Desherbiers met het verleden van zijn schoonzoon bekend te maken, ten einde Pauline te onttrekken aan den ondraaglijken toestand, waarin wij sinds eenigen tijd verkeerde. Er bestond echtereen bezwaar, dat de verwezenlijking van dit plan eenigszins in den weg stond: Donatien woonde namelijk, zooals ons bekend is, bij zijne schoonouders in en het is onnoodig te zeggen, dat de advocaat gegronde redenen had om zich niet ten hunnent te vertoonen. Het beste was, dat de grijsaard bij hem aan huis kwam, en om hem daartoe te brengen riep hij de bemiddeling in van mevrouw Martinpré, die den heer Desherbiers met tamelijk veel moeite bewoog dat bezoek te brengen, waarvan hij eerst het doel wilde kennen, want zijn eerste indruk was dat het wederom eenige kunstgreep van den ex-colonel der Commune betrof. Hij had wel, in der tijd, te Parijs van een voortreffelijk redenaar, met name René Morlant, hooren spreken, maar hij begreep niet waarom deze zich te Brussel zou zijn komen vestigen; kortom, deze verandering van woonplaats maakte hem bij den vreesachtigen grijsaard verdacht.

De heer Desherbiers liet zich eindelijk overhalen, maar het was niet zonder een zekere ontroering, dat hij bij den franschen advocaat binnentrad, vooral daar hij bij dezen iets treurigs, iets gedwongens meende waar te nemen.

Na de wisseling van de gewone beleefdheids-formulieren, ving René volgenderwijze aan:

‘Ik wil u niet ontveinzen, mijnheer, dat de reden waarom ik u om dit onderhoud heb laten verzoeken van buitengewoon ernstigen aard is.... Ik heb u wreede onthullingen te doen; maar eene overweging heeft mij al dadelijk gerustgesteld: die onthullingen betreffen uw schoonzoon, en zij die er het meeste door moest lijden uwe kleindochter kent ze reeds.....

Het is om haar uit een ondraaglijken toestand te verlossen, dat ik gewenscht heb u te spreken..... Maar alvorens verder te gaan, moet gij mij op mijne vragen openhartig antwoord geven. De echtgenoot van uwe ongelukkige kleindochter, ik zeg het u onbedekt, heeft een eerloos verleden achter zich..... Gij zijt schandelijk bedrogen geworden..... Ik zal u al de wapens in de handen geven, die gij noodig hebt om tegen hem te strijden, zijn juk af te schudden, maar ik moet er bij voorbaat verzekerd van zijn, dat hij geen wapens tegen u bezit..... Er bevindt zich in deze stad een ellendeling, die beweert in het bezit te zijn van een geheim, dat u betreft, en dit geheim heeft hij misschien verkocht.....’

Terwijl René Morlant sprak, had een doodelijke bleekheid de trekken van den heer Desherbiers overtogen, die bij de laatste woorden met den kreet: ‘O mijn God!’ onmachtig op den grond zonk.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 28]

Onze gravures.

Het sterfbed van Leonardo da Vinci.

Nog eene schitterende glorie uit het Italië der XVe eeuw, dat zoovele geniën, in alle kunstvormen te voorschijn bracht!

Leonardo da Vinci was in 1452 in het kasteel van Vinci, in Toskane, geboren en zoon van den notaris der heerschappen van Florence.

Als kind ging hij ter leer bij den toenmaals vermaarden Andrea del Verocchio, schilderbeeldhouwer.

Men zegt dat de leerling den meester weldra vooruitstreelde: eens hadden beiden hetzelfde engelenhoofdje geschilderd; doch de kenners wezen den palm aan den leerling toe.

Verocchio was over die uitspraak vernederd; hij wierp het penseel weg en wijdde zich voortaan aan de beeldhouwkunst toe.

Was de jongeling een schilder van talent, hij was tevens een schoon *cavalier;* bij de verfijning van de manieren, paarde hij eene groote spierkracht en was algemeen bekend om zijn talent in 't breidelen van de woestste paarden.

Bij natuurschoonheid voegde Leonardo da Vinci eene schitterende verstandelijkheid, een ernstigen, studielievenden geest.

Vele takken van kennis en wetenschap waren hem eigen: hij kende wat men zegde de wijsbegeerte, verder de muziek, de poëzie, de wiskunst en de ontleedkunde.

Nog jong zijnde stelde hij aan het bestuur voor, zich van de Arno te bedienen om een bevaarbaar kanaal van Florence naar Pisa te maken.

HET STERFBED VAN LEONARDO DA VINCI, NAAR PROF. JULIUS SCHRADER.

Wat men toen van een zoo jongen knaap

niet in aanmerking wilde nemen, werd twee eeuwen later als eene weldaad voor allen, verwezenlijkt.

Leonardo da Vinci, evenals de groote mannen van zijn tijdvak, waren in dienst bij de vorsten of edelen.

In 1494 schreef de kunstenaar aan Ludovic Sforza, dat hij hem in oorlogstijd kon dienstig zijn bij het gebruik van nieuwe vernielingswerktuigen en in vredestijd in schilderkunst, beeldhouwerij, bouwkunst, mekanische werken, waterleidingen, enz.

Tijdens zijn verblijf te Milaan waar hij woonde tot den val van Ludovic Sforza, maalde hij het prachtige fresco *het laatste avondmaal*, in het klooster van Maria-der-Genaden.

Dit heerlijk werk werd voltooid in 1498, en teekent het begin van het vruchtbaarste tijdvak der kunst na de *renaissanse,* waarin zij haar hoogste keerpunt bereikte.

Frans I, koning van Frankrijk was zoo geestdriftig in zijne bewondering voor deze fresco, dat hij het plan vormde ze, met den muur waarop zij geschilderd was, naar Frankrijk te voeren.

Omtrent dien tijd boetseerde Leonardo da Vinci het ruiterstandbeeld van den vader van Ludovic Sforza, dat echter niet werd uitgevoerd, hetzij dat het reusachtig ontwerp te omvattend was voor de gieting, hetzij dat de woelige gebeurtenissen het beletteden.

Daargelaten dat de groote meester, de Akademie van schilder-, beeldhouw- en bouwkunst, door Sforza gesticht, bestuurde, legde hij buiten Milaan waterleidingen aan, die de vruchtbaarheid van Lombardië daarstelden.

Verder schreef hij belangrijke werken over kunst en wetenschap.

Na den val van Sforza kwam Leonardo da vinci in dienst als ingenieur bij Cesar Borgia, den zoo geduchten veldheer, die de onwillige en ontrouwe onderhoorigen van den H. Stoel, zoo verdiend, afstrafte.

Te Florence werd da vinci, in meewerking met Michel-Angelo, belast met de versiering der zaal van den grooten raad.

Eeuwig jammer dat de twee kartons van deze geniale mededingers, in de troebels van Florence zijn verloren gegaan!

Het werk van da vinci is overigens nooit voltooid geworden: de meester dacht veel, doch werkte weinig.

Het schijnt dat gekwetste eigenliefde in die vertraging eene groote rol heeft gespeeld.

Hoe het zij Leonardo da vinci ging naar Rome, in het gevolg van Juliano de Medicis, wiens broeder onder den naam van Leo X ter pauselijken troon verheven werd.

De Paus gelastte da Vinci met het malen van een schilderstuk; doch de kunstenaar ving niet aan en toen de Paus hem eens bezig vond met een vernis samen te stellen, riep hij uit:

‘Die man zal nooit iets doen; hij denkt aan 't laatste van zijn werk, als hij dit nog niet begonnen heeft.’

Het leven te Rome was hem onaangenaam geworden en da vinci hervatte zijn dwalend leven, dat hem het meeste schijnt te hebben toegelachen.

Op het einde van 1515 nam hij het voorstel aan van koning Frans I, om zich aan zijn hof te komen vestigen.

Reeds den 2 mei 1519 stierf Leonardo da vinci, in het kasteel van Amboise, na allen gesticht te hebben door zijn diep gevoel van godsvrucht.

Het oogenblik dat de schilder koos, zal den lezer en aanschouwer nu duidelijk genoeg zijn.

D.C.

Eene zwaarwichtige zaak.

Ziet hem eens vlak en nauwkeurig in het aangezicht, dien buitensinjeur, die bij den advokaat is aangeland om dezen eene zwaarwichtige zaak uit te leggen, en hem te zeggen dat hij procedeeren zal tot dat er het eind aan verloren is! Ziet eens hoe boosaardig en bijtend hij spreekt, alsof de tegenpartij voor hem stond! Zijn oog flikkert, zijn spieren zijn verwrongen, zijn vinger is als vuur!

Hij is een van die welke gansch hun leven in nesterijen hebben geleefd, die niet gelukkig zijn zonder iets, met gezegeld papier, aan de hand te hebben, en die een goed deel van hunne bezitting naar de mannen van de wet verloren dragen.

De advokaat luistert, met een scherp nadenken, naar hetgeen de twistzieke pachter vertelt en uiteen zet. 't Is een zaak van grondbezit: zijn buurman heeft een half dozijn centimeters grond die hem niet toebehooren, die hij tegen alle recht en reden in heeft ingepalmd; want een inpalmer is die buurman, een falsaris, een centenpikker!

Is het hem voor die eenige centimeters grond te doen? Lieve hemel, neen! Maar recht is recht; recht wil hij hebben; recht zal hij hebben, en niet ophouden zal hij vóór dat men hem weer in zijn rechtmatig bezit heeft gesteld.

De advokaat zal hem zeker de groote waarheid niet zeggen, die oom Frans eens aan een knagenden en twistzieken blikslager toevoegde, toen deze hem zegde: ‘Gij zult met mij procedeeren over een streepke grond, 't welk in uw bezit is, maar dat mij toehoort. - ‘Neen,’ zegde oom, ‘dat zal ik niet; al heeft dit streepke grond ons van ouder tot ouder toebehoord, zal ik het u geven, indien gij denkt daarop recht te hebben.’ - ‘Ha, dit bewijst dat gij mijn recht erkent! - ‘Neen, dit bewijst dat ik niet procedeeren wil en dat gij schouders breed genoeg denkt te hebben om onrechtveerdig goed te dragen.’ De blikslager zweeg en procedeerde niet.

Het meisje met den beer.

Geheel alleen zwerft zij door de bergen met een reisgezel, dien voorzeker niemand haar zal benijden. Hare schamele kleeding is misschien voldoende onder de weldadige temperatuur van het Zuiden, maar wie zal de koude nachten tellen, die zij onder den blooten hemel moest doorbrengen, wijl de naburige kerktorens nog verre en hare krachten uitgeput waren?

Er behoort een zekere mate van zelfstandigheid toe om zóó te durven reizen. Toch is het in den schilder niet opgekomen wilskracht of tegenwoordigheid van geest in hare trekken weer te geven; want het arme kind is zich die gaven onbewust en haar smeekende blik vraagt slechts een almoes, in ruil voor de kunsten die Bruno vertoont, terwijl zij haar eigenaardig instrument laat rinkelen.

In de prairie.
Eene episode uit het landverhuizersleven in het verre Westen.

(*Vervolg.*)

III.

Dagen lang zweefde Ralf Dover tusschen leven en dood. De trouwe zuster waakte rusteloos bij hem. Den tienden dag na den overval trad de crisis in: de gezonde natuur van den jonkman zegevierde en na verloop van een paar weken was Ralf weer in zooverre hersteld, dat hij het bed verlaten en in de kamer rondloopen kon. Maar de levenslustige, krachtige jongeling van voorheen was in een in zich zelven gekeerd, barsch man veranderd, wiens hersenen gekrenkt, wiens denkvermogen beneveld was. Bertha had een zwaren last te dragen en alleen het bewustzijn, dat zij aan den haar soms bestormende vertwijfeling niet mocht toegeven, belette haar daaronder te bezwijken.

De landverhuizers waren allen zonder uitzondering vriendelijk en voorkomend en hunne liefdevolle deelneming was balsem voor het verdriet van het arme meisje. Onder hen bevond zich eene familie Chapman, die het blokhuis en honderd acres van het omliggende land gekocht had. Deze familie bestond uit man, vrouw en drie kinderen. Een neef van meester Chapman was ook meegekomen, was echter te dien tijd nog met eenige andere jongeliê aan de rivier om het daar weidende vee te hoeden. Mistress Chapman was eene flinke vrouw, die met vaste hand de geheele huishouding bestierde. Menige vrouw zou er zich aan geërgerd hebben, dat het kleine nette huiske, hetwelk zij dadelijk hadden gemeend te kunnen betrekken, weer voor onbepaalden tijd aan de vroegere bewoners moest afgestaan worden. Weken lang hadden zij op wagens en in kampementen geleefd en allen verlangden naar de gemakken van den huiselijken haard. Mistress Chapman was er echter de vrouw niet naar om de ongelukkigen te verstooten.

‘Wat verlangt gij dan eigenlijk?’ riep zij vertoornd uit, als iemand haar daarnaar vroeg; ‘wat zullen die arme schepsels in de wijde wereld aanvangen? Hij is ziek en waanzinnig, zijn geld en goed werd hem schandelijk ontroofd en het arme meisje ziet er uit alsof haar hart gebroken is. Laat zij in Godsnaam blijven, waar zij zijn. Chapman moet buitendien nog een schuur en een stalling bouwen en hij kan zich wat haasten, dan kunnen wij daar intrekken tot de dingen anders geworden zijn. Wij zullen het wel met elkander schikken, het mag gaan hoe het wil.’

De tijd verliep. De landverhuizers bouwden huizen, maaiden het weelderige prairiegras en bewerkten den grond voor de bezaaiing.

Ralf Dovers lichamelijke gezondheid beterde en sterkte zich zichtbaar; zijn geest echter scheen te sluimeren en slechts nu en dan toonde hij zich opgewonden en rusteloos. Na lang beraad had Bertha besloten, haar en haars broeders paard, den wagen en andere voorwerpen, die nog eenige waarde hadden in de jonge neerzetting te verkoopen en met den opbrengst naar de geboorteplaats, in het Oosten, tot hunne bloedverwanten terug te keeren. Wel viel de gedachte haar hard, om met haar ongelukkigen broeder arm en hulpeloos voor hen te verschijnen, maar zij wist geen anderen uitweg, en hoopte bovendien, dat de kunst der geneesheeren Ralfs waanzin zou kunnen genezen.

Zij deelde mistress Chapman haar plan mee en vroeg haar bij deze gelegenheid: ‘Gelooft gij aan de mogelijkheid, dat een der mannen, die met u hierheen kwamen, Ralf zou hebben kunnen overvallen en uitplunderen?’

‘Waar denkt gij aan? Dat geloof ik bepaald niet. Het zijn allen brave, eerlijke, vlijtige lieden, die jarenlang goede vrienden en buren van ons geweest zijn. Hoe komt gij in 's hemels naam op zulk een gedachte?’

‘Dat zal ik u zeggen. De arme Ralf zit dikwijls uren lang stil en spreekt met zich zelven, doch meestentijds zoo zacht, dat ik hem niet verstaan kan. Soms echter hoor ik hem zeggen: ‘lk zou wel willen weten, waar hij is! Hij is een van hen, dat weet ik. Wellicht is hij naar de goudzoekers gegaan; hij was dit toch van plan.’ lk heb ook opgemerkt, dat hij bespiedend rondgaat, zoo dikwijls een der mannen hier komt. Toen voor omstreeks veertien dagen eens laat in den avond zes mannen van de rivier hierheen kwamen gereden om mister Chapman iets te vragen, lag Ralf oogenschijnlijk slapende op zijn bed. Buiten voor de deur stonden de mannen bij hunne paarden te praten en te lachen. Eensklaps sprong Walter op, met de woorden: ‘Dat is hij! dat is hij!’ ‘en vloog naar de deur. Bijna gelijktijdig echter rende het geheele gezelschap, dat inmiddels te paard gestegen was, weg en mijn arme broeder ging weer liggen

zonder verder een verstaanbaar woord te spreken.

Het was goed, dat de schemering de verandering der gelaatstrekken van vrouw Chapman verborg, zoodat Bertha slechts opmerkte, dat zij hoe langer hoe stiller werd en haar eindelijk kortaf goeden nacht wenschte.

'Ik heb haar beleedigd,' zuchtte Bertha en ging treurig in hare kamer.

Den volgenden morgen echter groette mistress Chapman even hartelijk als gewoonlijk en zegde na het ontbijt, dat zij Bertha om een grooten dienst wilde verzoeken.

'Ik zou eens gaarne naar ons vee aan de rivier gaan zien,' sprak zij. 'Chapman zal mij vergezellen, opdat ik in de praïrie niet verdole, en ik zou u dus willen verzoeken tot aan mijn terugkomst op de kinderen te passen en hun te eten te geven.'

'Natuurlijk zal ik dit van harte gaarne doen, maar ik benijd u bijna om den rit over de prairie.'

'Ik ga niet voor mijn genoegen,' zegde mistress Chapman met een diepen zucht en verliet het vertrek. Kort daarna galoppeerde zij in gezelschap van haren man over de grasvlakte.

Bertha wilde aan de drie aan hare hoede toevertrouwde kinderen een kleine verrassing schenken en bereidde ieverig eenige zoete spijzen voor hen. Toen eindelijk de lekkernijen op de feestelijk versierde tafel stonden, ging Bertha naar buiten om haren broeder te roepen, dien zij het laatst onder de veranda had zien zitten sluimeren. Hij zat er niet meer, verscheen niet op haar angstig roepen en in het gansche huis was geen spoor van hem te vinden. Zij snelde terug, gaf de kinderen verlof om met eten te beginnen en deed hun beloven, dat zij tijdens hare afwezigheid het huis niet zouden verlaten en verzocht de tienjarige Carrie, in geval Ralf vóór haar mocht terugkeeren, een doek buiten het venster te hangen.

Weenende van angst en zenuwachtigheid ijlde Bertha over de prairie naar het naaste blokhuis, waar zij ademloos aankwam. Ralf was daar niet gezien geworden; de mannen boden zich echter terstond aan hem te gaan opzoeken en de gansche nabuurschap daartoe op te roepen.

'Troost u,' sprak de planter bemoedigend; 'als hij nog niet lang weg is, zullen wij hem spoedig hebben.'

Diep bedroefd keerde Bertha terug. Hoe dikwijls zij ook gejaagd in de richting van het huis zag, er vertoonde zich geen teeken en toen zij eindelijk de woning bereikte, vond zij slechts de drie kinderen.

Den geheelen namiddag en den volgenden dag zochten de buren naar Ralf Dover; doch te vergeefs. Het eenige spoor was, dat hij op zijn paard weggereden was.

IV.

Sints wij ons huis in de prairie voor het laatst zagen, is zijn uiterlijk aanmerkelijk veranderd. De vroegere stilte en eenzaamheid zijn door gedruisch en levendigheid vervangen. Meer dan een dozijn huizen met hun bijgebouwen zijn als paddestoelen uit den grond opgeschoten. Klaarblijkelijk vormt de kleine neerzetting een middelpunt, om hetwelk zich nog vele landverhuizers zullen ve[sti]gen, eene plaats die spoedig een magazijn, een logement, een postkantoor en de noodigste werklieden zal bezitten

en dan Doversburg, Doversville of wel den in het Westen meer beteekenisvollen naam van Doverscity dragen zal.

Ons blokhuis zelf was in den laatsten tijd vergroot geworden en de oude en nieuwe woonvertrekken verbonden door een breede, luchtige zaal die tot bewaarplaats voor het zadeltuig en dergelijke, en bij gunstig weder tot huisvertrek van de geheele familie diende.

Op een Schoonen septembermiddag bevinden zich hier twee jonge lieden en voeren halffluisterend een gesprek. Het meisje is, ondanks hare bleekheid, gemakkelijk als Bertha Dover te erkennen; de jonkman aan hare zijde kan omstreeks vijfentwintig jaar tellen en draagt eene voor zijne reusachtige gestalte passende kleeding, namelijk een los, donkerblauw stofhemd, een breeden naar indiaansche manier met kralen en borduurwerk versierden gordelriem, een witten, linnen kraag *à la Byron,* grijze broek en hooge laarzen. Aan zijne voeten ligt een breedgerande strooihoed en daarnaast, als hield hij de wacht, een groote, ruwharige hond, met den kop op de uitgestrekte voorpooten rustende.

'Veroorloof mij u Bertha te noemen, dan wil ik u van daag niet langer lastig vallen. Ik heb eene zuster, die Bertha heet, en ik ben zoo aan den naam gewend dat het stijve miss Dover mij niet best uit den mond kan.'

'Noem mij dan Bertha, daar gij er zulk een goeden grond voor hebt,' antwoordde het meisje onverschillig.

'En noem mij Harry gelijk alle anderen het doen, dat is belooning genoeg voor heden en ik wil geduldig wachten. Maar kom, wij willen een rit over de prairie maken; als gij altijd in huis opgesloten blijft, zult ge nooit sterk en krachtig worden.'

'Goed,' zegde Bertha, 'maar laten wij ons haasten. De zon begint reeds te dalen en tante Polly laat mij in de avondlucht niet uitrijden. Als ik u verzoeken mag, zadel Cora, ik heb het arme dier in eene geheele maand niet gezien en het heeft mij toch zoo lief,'

'Dat doe ik ook,' merkte Harry Chapman aan.

Bertha antwoordde niet en ging zwijgend in huis om een ander kleed aan te doen. Harry nam zijn hoed op en riep: 'Rubbin, hola!'

'Hier ben ik, Massa, dadelijk present,' klonk achter hem eene stem en toen hij zich omkeerde, zag hij een wolligen kroeskop van onder de lage bank opduiken, waarop hij zoo even gezeten had.

'Hoe kwaamt gij daaronder, schurk?' bulderde hij en ging dreigend op de bank af.

'Er onder gekropen, Massa,' antwoordde de neger en sprong vlug uit het bereik van de dreigend tegen hem opgeheven laars.

'Als gij dat afluisteren en bespieden niet nalaat, Rubbin, dan breek ik u armen en beenen.'

'Waarlijk, Massa, ik luisterde niet, daarvoor ben ik te goed opgevoed. Terwijl ik daar lag, dacht ik er over na hoe raar het in de wereld toegaat en hoe de dingen dikwijls zonderling kunnen loopen,' zegde Rubbin met een onnoozel gezicht.

Harry's gelaat werd donkerrood van toom en hij deed eenen stap voorwaarts, als wilde hij den neger tegen den grond slaan.

'Maak u weg en breng de paarden buiten,' gebood hij echter, zich snel bedwingende; 'haast u, als ik u geen beenen maken wil en u toonen wat goed voor u is.'

'Ik weet meer dan goed voor u is,' mompelde de jongen en draafde heen.

De paarden kwamen na weinige minuten. Gelijktijdig verscheen ook Bertha in een rijkleed aan de deur. Mistress Chapman volgde haar en gaf haar nog liefdevolle vermaningen.

‘Rijd vooral niet te ver, Bertha, het zal spoedig nacht zijn en gij zijt nog niet sterk genoeg.’

‘Wij komen thuis voor het vallen van den dauw, beste tante,’ lachte het lieve meisje, terwijl zij Cora het gewone stukske suiker reikte.

De jongeliê reden vroolijk heen. Mistress Chapman's aangezicht echter vertoonde een bekommerden trek toen zij de weggalopeerenden over de prairie naoogde. ‘Als ik zeker van mijne zaak was, wist ik ook, wat mij te doen stond,’ morde zij, terwijl zij naar hare huiselijke bezigheden terugkeerde; ‘wat echter zijn moet, zal geschieden, zonder dat ik er iets aan veranderen kan.’

Bertha werd thans beschouwd als een lid van de familie Chapman. Na de geheimzinnige verdwijning van haren broeder was zij ziek geworden en de Chapmans hadden het voor het beste gehouden, dadelijk van het blokhuis bezit te nemen en Bertha bij hen te laten inwonen. Dat geschiedde en de goede vrouw zorgde voor het verlaten meisje als ware het haar eigen kind.

Terwijl Bertha weer aan de beterhand was, zat zij op zekeren dag in een ouden gemakkelijken leunstoel voor het open venster, toen Harry Chapman van de weide aan de rivier kwam, om zijnen oom een bezoek te brengen. Hij ging langs het venster en voelde zich door den aanblik van het jonge meisje getroffen. Het bezoek van den jonkman verlengde zich nu tot dagen en weken, ofschoon de tante hem bijna koel behandelde en het aan wenken betreffende de beperkte ruimte van haar huis niet liet ontbreken. Harry scheen dit evenwel niet te bemerken; hij gedroeg zich dadelijk als een vereerder van Bertha en toonde zich onvermoeid in zijne pogingen om haar te verstrooien en op te vroolijken. Elken dag bracht hij jonge kwartels en prairiehoenders tot versterking van Bertha van de jacht mede. Harry Chapman deed niets ten halve; hij bestormde het hart van het onervaren meisje met een hardnekkigheid, die wellicht met een gunstigen uitslag bekroond zou zijn geworden, indien Bertha niet zoo ongerust omtrent het lot van haren ongelukkigen broeder en niet zoo zeer met zorgen over hare eigen toekomst vervuld geweest ware.

Op zekeren dag had Bertha met mistress Chapman over haren terugkeer naar haar vroegere woonplaats gesproken. ‘lk ben thans sterk genoeg voor de reis,’ zegde zij, ‘alleen kwelt mij de gedachte, dat als Ralf ooit weerkeert, hij hier niemand vinden zal, die hem bij mij brengt.’

‘Gij moogt niet aan weggaan denken,’ antwoordde de goedhartige vrouw. ‘Gij zijt er nog niet sterk genoeg toe en zult dit in langen tijd nog niet zijn. Daarbij zouden wij gaarne zien, dat gij u als een kind van den huize beschouwt en gij moet mij daarom voortaan moeder of tante Polly noemen.’

Deze goedheid trof Bertha diep en hare tranen beletten haar geregeld haren dank daarvoor te betuigen. Van dat oogenblik af was het eene uitgemaakte zaak, dat Bertha bij de familie blijven zou.

(*Wordt vervolgd.*)

Soldaten in de XVIIe eeuw.

In Stockman's *Geschiedenis* lezen wij het volgende karakteristiek document:

‘Item op 13 octobre 1610, logeeren lersche soldaeten metten vrouwen binnen Borsbeeck ten getallen van wel 600 man met 120 peerden met sadele ende wagene. Zij verteirden (?) wel 494 gulden. Daerenboven sloegen ende naemen sy eene menigte van verkens mede; runderen en hoenderen soo dat er geen een meer overbleef. Item nog gestolen alle lijnwaed, hemden, laekens, tennewerck, enz. Daerenboven hebben die soldaeten de goede lieden mishandelt, soodatter er nu vele van den H. Gheest onderhoude worden. Den overlast ende geweit van die soldaeten was zoo groot dat men sulcks nooyt gedurende de laeste oorloge gesien heeft.’

Vrouwen tijdens de renaissance.

Evenals nu nog, zegt Gregorovius, vormde de godsdienst, in de XVe eeuw, te Rome den grondslag der vrouwelijke opvoeding. Deze laatste had plaats in de kloosters en de jonge dochters verlieten deze slechts om de wereld in te treden en te trouwen.

De dochters uit den welhebbenden stand konden zich alzoo aan de studie overgeven, en ofschoon de schrijver, op grond der lasterpen

van Infessura, veel kwaads van de kloosters zegt, moet hij een paar bladzijden verder toch bekennen, dat 'in de XV[e] en XVI[e] eeuw de vrouwen uit den hoogen stand, een solieder en omvattender onderwijs bezaten, dan onze tijdgenooten van denzelfden stand in de samenleving.'

EENE ZWAARTICHTIGE ZAAK, NAAR H. KOTSCHENREITER.

Dat kloosterleven moet dus nog zoo geestverstompend niet geweest zijn, als men soms gelieft te zeggen. In het tijdvak der *renaissance* drong men vooral de opvoeding der vrouw in den klassieken weg. De piano was te dien tijde onbekend, maar elke welopgevoede vrouw kon de luit bespelen. De roman ving slechts aan te leven en deze vorm heeft, zelfs tot nu toe, in Italië niet veel beoefenaars gevonden.

Men bezat destijds eenige weinige onstichtelijke verhalen van Boccacio, vele dichtwerken, doch de helft waren in het latijn geschreven. De boekhandel en de drukkerij verkeerden nog in staat van kindsheid, evenals de schouwburg, waar men doorgaans slechts ééne vertooning, en nog slechts op private tooneelen, met den vastenavond gaf.

De fijn opgevoede vrouw kende grieksch en latijn, welke talen destijds de kennis van vreemde talen in onze dagen, vervingen. Ook nam de italiaansche vrouw, in de *renaissance,* plaats nevens den man, betwistte hem den palm der kennis, stelde belang

in de verstandelijke ontwikkeling en verwijderde zich slechts later op het tweede plan, om eindelijk dien geestestijd gansch te verlaten.

Eene vrouw, die zich in de XVe eeuw, door verstandelijke ontwikkeling onderscheidde, noemde men *virago;* een woord dat in een vleienden zin werd opgenomen en niets had van ons minachtend *bas-bleu.* Het woord beduidde eene vrouw, die zich door geestesgaven, door onderwijs of heldenmoed, boven de personen van hare sekse wist te verheffen.

Vele vrouwen woonden dan ook destijds de openbare leergangen van Bologna, Ferrara en Padua bij, en het was niets vreemds eene vrouw in een salon te zien optreden, om dit of dat dichtstuk, met min of meer talent, voor te dragen.

HET MEISJE MET DEN BEER, NAAR VERNET-LECOMTE.

In de hooge kringen nam de redetwist over dit of dat letterkundig of godsdienstig punt niet zelden de voornaamste plaats in. De gesprekken in de elegante wereld waren doorweven met citaten uit klassieke schrijvers, en de kunst bestond hierin, deze op eene aangename en sierlijke wijze aan te wenden. Als voorbeelden van kieschheid in de maatschappelijke betrekkingen, haalt Gregorovius aan: de *Corlegiano* van Castiglione en de *Asolani,* die de dichter Bembo aan Lucretia Borgia opdroeg.

Deze laatste had eene fijne opvoeding genoten; zij sprak Spaansch, grieksch, Fransch, italiaansch en een weinig, doch zeer puur, latijn. Muziek en teekenen waren haar eigen en jaren na haren dood, bewonderde men nog te Ferrara hare gouden- en

zijden borduursels. In al de hooger genoemde talen schreef zij gedichten, die echter niet van zóódanige gehalte zijn, dat zij als dichteres is geboekt gebleven.

De brieven van die zoo onwaardig gelasterde vrouw, en die nu eindelijk door de geschiedschrijvers weer in eere hersteld wordt, getuigen dat zij veel natuurlijkheid, een gemakkelijken stijl en een ge voel vol gemoed aan den dag legde. Kortom, daargelaten het gemis van bewijzen dat zij een monster was, zoo als Victor Hugo losbollig in zijn drama beweert, zouden hare geestesgaven alleen, die zij ten toon spreidde, schier tegen die ongegronde aantijgingen protest aanteekenen.

De beschuldigingen waarmee men die vrouw op de hedendaagsche theaterplanken bemodderd heeft, zijn een voor een weggevallen en men is het nu eens te zeggen, dat onder historisch en zedelijk oogpunt, Victor Hugo en al zijne aanhangers eene laffe en zelfs eerlooze daad begingen, met eene vrouw te belasteren, die integendeel de achting, de liefde van hare tijdgenooten waardig was, die de schoone kunsten aanmoedigde, zelf die kunsten beoefende en een toonbeeld blijft van beschaving, zedelijkheid en moederliefde.

Een huis in de XVe eeuw.

Gregorovius in zijne sterk geromantiseerde en dikwijls met haatlijkheid doorweven geschiedenis over de Borgia's, beschrijft als volgt het inwendige van een huis in de XVe eeuw, te Rome:

Over het algemeen is het inwendige van een huis te Rome, zooals nu nog, ontdaan van sierlijkheid. Zware trappen geleiden naar het eigenlijk gezegde verblijf, hetwelk uit een hoofdvertrek en daaraan grenzende kamers bestond, geplaveid en zonder tapijt. De zoldering was gemaakt uit balken, door een parket verbonden en met een laag verf bedekt.

De muren der kamers waren gekalkt; in de prachtiger gemeubelde huizen waren zij met tapitserijen bedekt, doch dit was nog slechts in plechtige omstandigheden. In de XVe eeuw werden de muren slechts zelden met schilderingen versierd, en ware dit, dan verkoos men daartoe familieportretten. In ieder geval vond men in de kamer eene relikwiekas, heiligenbeelden en het beeld der H. Maagd, voor welk laatste altijd eene lamp brandde.

Zware meubels, groote en breede bedden, met eenen hemel bekroond; hooge bruine houten stoelen met beeldhouwerij versierd en op welker zitting men kussens legde. Massieve tafels met een marmeren of ingelegd houten blad, stonden langs de muren. In het hoofdvertrek zag men eene groote kas van geschilderd hout, waarin het linnengoed geborgen werd.

In de meeste huizen vond men destijds oudheden. Men maakte met een zekeren drift kollekties van deze, 't Was het tijdstip dat de eerste opdelvingen plaats hadden. Elken dag leverde de grond van Rome schatten, en men bracht in overvloed oudheden aan, die te Ostia, Tivoli, in de villa Adriana, Porto-Anzo en Palestrina werden opgedolven.

Wat men echter in alle huizen vond, waren wonderen der moderne kunst, zooals bekers, vazen van marmer en porfier, en juweelwerken. Het onmisbare meubel in een romeinsch huis, was destijds de aanrechttafel of kas, van gouden, zilveren en schoone glijzen schotels voorzien. Bij groote maaltijden maakte men parade met alle die kostbaarheden.

Van eene bibliotheek zal nog niet veel sprake geweest zijn.

Trad men nu de paleizen binnen, dan vond men daar eene wezenlijke pracht. Van het paleis van Rodiguez Borgia, schrijft Jacob de Volterra in 1486 het volgende: ‘De groote menigte zilveren schotels, peerlen, met goud en zijde geborduurde stoffen, de boeken, over allerhande wetenschap handelende, die hij bezit, is zeer aanzienlijk en zou eenen koning of eenen paus waardig zijn.’

Historische anecdoten.

Napoleon te Longwood.

De behandeling die Engeland, Napoleon I op St. Helena deed ondergaan, zal altijd eene vlek blijven in de engelsche geschiedenis. Inderdaad hier, in dat geval, heeft het trotsche Albion zich niet grootmoedig, integendeel het heeft zich laag en wraakgierig getoond.

Napoleon betrok op St. Helena een houten huis, dat men - was het uit spotternij? - men den naam van paleis bestempelde. Eenige vertrekken, zegt een berichtgever, gelijkvloers of boven elkander, waren voor den keizer beschikbaar; doch die vertrekken waren ellendig gemeubeleerd.

Had het engelsch gouvernement weinig guineën aan de meubeleering en aan de woning zelve besteed, ruimschoots had zij voorzien in de bewaking van den gevallen keizer. Longwood was met rotsen omgeven en op deze gaapten zestig stuk kanon dengene dreigend toe, die het wagen mocht daar, in dat eiland, aan te landen. Op ieder rots was een wachttoren gebouwd, van waar men ten allen kante de ruime zee kon overzien.

De bezetting bestond uit 800 man en verder hadden twee kompagniën post gevat. De militaire bevelen waren streng, onverbiddelijk streng en een schip in nood mocht in het gezicht van het eiland vergaan, dat men het nog niet zou hebben laten landen, ofschoon St. Helena voor de Indië-vaarders meer dan eene veilige zee aanbood.

Engeland was dus niet alleen wreed voor den gevangene, het was wreed voor vele ongelukkige schipbreukelingen uit alle gewesten der wereld, die door de stormen geteisterd werden. Men weet dat Napoleon zich aan de grootmoedigheid der Engelschen had vertrouwd, en hij dacht door zijnen vijand met onderscheiding behandeld te worden, eene begoocheling, die hem zeker niet lang moet bijgebleven zijn.

De ontvangst op de *Bellerophon* was, van de zijde der Engelschen, zelfs opgewonden geweest; doch de geestdrift ging weldra in eene stootende koelheid over en Albion pleegde eene onedele daad, zelfs verraad, toen het misbruik maakte van het vertrouwen dat de gevallen keizer in dit land gesteld had.

In plaats van hem een verblijf in Engeland te geven, of ten minste elders, doch altijd geevenredigd naar zijnen rang, koos het engelsche kabinet eene naakte rots tot zijn verblijf uit. Het was den 16 december 1816 dat Napoleon te Longwood aankwam; hij hoopte er ten minste door zijne kameraden in ballingschap omringd te worden.

Van Briars naar Longwood werd de weg door den keizer te paard afgelegd; hij droeg op dien tocht een jagerscostuum. Admiraal Cockburn reed te paard nevens hem; de schildwachten presenteerden het geweer en de trommels sloegen de veldmarsch. Dat was als het ware de laatste militaire eer. Op het oogenblik dat de keizer zijne nieuwe woning bereikte, steigerde zijn paard en wilde niet meer vooruit. Napoleon drukte de sporen in de zijde; het paard schoot vooruit en ruiter en ros hadden den dorpel overschreden van het verblijf, dat in de geschiedenis als eene

martelplaats moest gebrandmerkt blijven, te meer door den gevangenbewaker Hudson-Lowe, dien het engelsche gouvernement later voor zijn slachtoffer uitkoos.

Die Hudson-Lowe was veertig a vijfenveertig jaar oud, lang van gestalte, mager, rood van gezichtskleur; de wangen waren vol sproeten en het haar was ros; zijn oog loensch, onoprecht en met een valschen glimlach, waaruit de huichelarij sprak. Geheel die figuur was streng en opgeblazen; doch zag men hem strak aan, dan ontweek u zijn oog en de man kreeg iets gedwongens in uitdrukking en houding.

Zoo beschrijft men dat wezen; 't was of het engelsch gouvernement hem had uitgekozen om een type van echten cipier naast den keizer te stellen.

‘Die man is afschuwelijk;’ zegde Napoleon toen hij hem zag; ‘'t is een waar galgengezicht.’

Veertien dagen na de aankomst van den nieuwen gouverneur, vroeg deze audientie, die de keizer hem toestond. Deze ontving hem in zijn klein kabinet, zittende op eene kanapee; doch Hudson werd eenen stoel aangewezen. Na de vereischte plichtpleging ving de cipier aan met de woorden:

‘Generaal....’

‘Mijnheer,’ viel Napoleon hem in de reden, ‘die titel past mij niet. Beter dan wie ook moet gij en uw gouvernement weten, dat het fransche volk dien titel voor mij veranderde in dien van keizer, souverein. Ik ben geen generaal meer, doch ik stel er eer op; ik ben keizer Napoleon. Hier op deze rots ben ik monark, zoo wel als ik dit was in de Tuileriën, op het slagveld van Austerlitz, Jena, Wagram, Moskou...’

‘En Waterloo,’ onderbrak Hudson-Lowe hem sarcastisch.

‘Ja, te Waterloo ook,’ ging Napoleon voort, zonder ontroering te laten blijken, ‘waar een leger van 60.000 Franschen een engelsch leger sloeg dat tweemaal sterker was, tot op het oogenblik dat de komst der Pruisen en het onbegrijpelijk wegblijven van een deel mijns legers, u de overwinning gaf. Doch er is hier geen spraak van wapenfeiten of taktiek; er is hier spraak van wel voegelijkheid, en daarin komt gij te kort, mijnheer, wanneer gij mij den titel van generaal geeft.’

‘Generaal, mijne voorschriften zijn bepaald en ik moet gehoorzamen.’

‘Uwe voorschriften,’ en er liep den keizer een glimlach over het wezen, ‘worden de u gegeven bevelen tot soortgelijke punten verlaagd? Zijn uwe ministers dan zoozeer beroofd van gezond verstand, dat zij hunne agenten zeggen met welken titel zij hunne gevangenen moeten toespreken, 't Is inderdaad onbegrijpelijk! Doch laat ons daarover zwijgen... Als er bevelen zijn, gehoorzaam daaraan, doch beleedig mij niet. Men heeft u bevolen mij generaal te noemen? Welnu, verzwijg dien titel, die mij niet toekomt en noem mij eenvoudig ‘mijnheer.’

Toen Hudson-Lowe was heengegaan, zegde Napoleon tot Las Cases:

‘Weet gij wel dat men mij iets ergers dan eenen cipier gezsnden heeft.’

De keizer sprak waarheid: het was een beul.

Hudson-Lowe heeft den gevangene op allerlei wijze gesard, geplaagd, getergd, beneden alle waardigheid getergd en toen de keizer eindelijk dood was, ging die man naar Engeland, denkende den algemeenen lof, of beter eene meer soliede belooning in te oogsten. Zijne handelwijze was echter gekend en waarheen hij zich later ook wendde, er ging overal een vloek van vervolging tegen hem op. Het *vox populi* verpletterde hem ten allen kante.

Waren echter de ministers en staatslië, die hem naar Longwood zonden, niet tienmaal plichtiger dan hij?

De fortuin.

Karel V belegerde in 1552 Metz en moest in januari van het daaropvolgende jaar dit beleg opbreken. De keizer was toen 52 jaar oud en begon grijs te worden. ‘De fortuin’ zegde hij, ‘is naar ik zie, als de vrouwen; zij schenkt hare gunsten aan de jeugd en heeft weinig over voor grijze haren.’

Thomas van Kempen.

De schrijver van het prachtige boek de *Navolging van Kristus,* een Nederlander, zegde steeds en schreef het ook: ‘In alles heb ik rust gezocht, maar nergens die gevonden dan in een hoekske met een boekske.’

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

XV.

Men kan zich de groote verwondering van den heer Morlant voorstellen bij het zien van de waarlijk verpletterende uitwerking die deze eenvoudige twijfel op den heer Desherbiers had te weeg gebracht. Wat had hij dan waarlijk wel gezegd? 'Paul Gibraltar bezit een geheim, dat u betreft; nu, dit geheim heeft hij misschien verkocht.'

En niets anders dan deze woorden hadden bij den vader van Pauline zulk een crisis veroorzaakt, die aanvankelijk bij René eenige onrust verwekte. Deze laatste riep echter niemand ter hulp en hij gelukte er in den grijsaard na eenigen tijd weer het bewustzijn te doen herkrijgen. De heer Desherbiers bleef zwijgen en scheen te overwegen wat hij zeggen zou. Eindelijk nam hij het woord op:

'Ik vraag u duizendmaal om vergeving, maar wat gij mij daar geopenbaard hebt betreffende mijn schoonzoon heeft mij aanvankelijk zoo getroffen, en, op mijn ouderdom, heeft men weinig noodig, gij begrijpt mij?... Gij beweert dat de burggraaf de Monaville een duister verleden heeft, dat hij ons schandelijk bedrogen heeft... Dat zijn wel gewichtige beweringen: zou ik u bewijzen mogen vragen en in de eerste plaats de reden uwer inmenging tusschen hem en ons. Verontschuldig mij u deze twee vragen zoo stoutweg te stellen, maar gij begrijpt...'

De advocaat verkeerde in een zeer groote verlegenheid; de heer Desherbiers, in plaats van op zijne vraag te antwoorden, ondervroeg hem op zijne beurt. Wat moest hij doen? de zaak van Gibraltar dadelijk uitmaken of er later op terugkomen?

'Mijnheer,' zegde hij tot den grijsaard, 'mijne taak is moeilijk en gevaarlijk... Gij weet wie ik ben en gij zult mij de beleediging niet aandoen van te gelooven dat ik voor iets anders handel dan voor een edel, nuttig, ik durf gerust zeggen, edelmoedig doel... Ja, eene gedachte van edelmoedigheid leidt mij en ter zelfder tijd ook een gedachte van gerechtigheid... Uw schoonzoon, ik herhaal het, ik bevestig het, is een groote misdadiger, en ik heb de taak op mij genomen de maatschappij van zijn persoon te bevrijden, van hem gerechtelijk de straf te doen opleggen die hij verdient... Gij ziet dat ik u alles zonder omwegen zeg. Maar ik sta voor een toestand, die veel omzichtigheid vereischt: het geldt hier toch uw goeden naam, dien van uw kleindochter en misschien ook dien van andere leden uwer familie... Het komt er op aan deze zooveel mogelijk te vrijwaren en dit moet het doel zijn van ons onderhoud. Maar vergeef mij, bid ik u, mijnheer, dat ik u nogmaals op de eerste plaats mijn vraag van zooeven herhaal. Het is een feit, dat de deugniet, wiens naam ik genoemd heb, een druk op u uitoefent, dat hij u verscheidene malen geld afgetruggeld heeft... Uw belang, dat van uwe ongelukkige kleindochter vordert, dat ik vóór alles de waarheid daaromtrent verneme, ten einde te kunnen nagaan welke partij uw schoonzoon daarvan zou kunnen trekken.'

Het gelaat van den grijsaard verraadde eene hevige gemoedsbeweging; hij voerde klaarblijkelijk een geweldigen inwendigen strijd met zich zelven.

‘Voorzeker, mijnheer de advokaat,’ zegde hij met eene zwakke en haperende stem, ‘ik stel vertrouwen in u... Daar ik lang te Parijs gewoond heb, is uw vermaardheid... Dit heeft mij genoopt tot u te komen... Ja, die ellendeling bezit een geheim, een familiegeheim... Dit is voor u een genoegzaam bewijs, dat het mij niet alleen toebehoort... Ik ben tot alle offers bereid om Gibraltar te verhinderen het aan de Monaville te openbaren; hij zal dus het wapen, dat gij in de handen van dezen vreest te zien, niet bekomen, daar spreek ik u borg voor.’

René Morlant schudde bedenkelijk met het hoofd.

‘Dat is op zand bouwen, mijnheer, en wij hebben een zeer vasten grondslag noodig. Indien gij meent mij niet alles te kunnen toevertrouwen, maak mij dan ten minste bekend met den aard van het geheim, waarop die landlooper zijne afpersingen grondt.’

‘Ik verzoek u op de eerste plaats te gelooven, dat ik een fatsoenlijk man ben en altijd een eerlijk man geweest ben, en mij nooit iets misdadigs te verwijten gehad heb, antwoordde de heer Desherbiers. ‘In mijn gansche zeer lang leven heb ik geen enkele daad verricht waarover ik mij zou moeten schamen... Ik kan hetzelfde getuigen, wat de mijnen betreft, behoudens misschien ééne uitzondering... Maar daarvan is hier geen sprake...’

‘Als dit het geval is,’ viel de advokaat hem in de rede, ‘dan zie ik niet in...’

‘Wacht even,’ hernam de grijsaard, wiens aangezicht, aanvankelijk bleek, zich rood gekleurd had, ‘wacht even. Ik twijfel er niet aan, of gij hebt veel levenservaring opgedaan; gij moet aannemen dat een mensch zich buiten zijne schuld kan bevinden in een noodlottigen, onverbiddelijken en te gelijk vernederenden toestand, in eene wereld die vol vooroordeelen is. Bij gevolg moet hij er op staan, dat die toestand zooveel mogelijk onbekend blijve... En in dit geval verkeer ik... Ik ben het slachtoffer geweest van een onverbiddelijk lot dat insgelijks den vader van Pauline getroffen heeft. Een aanzienlijke erfenis heeft een geheelen omkeer in mijn leven te weeg gebracht en mij veroorloofd sinds vijftien jaren van staat te veranderen. De naam dien ik draag is de mijne, maar ik ben bekend geweest onder een anderen naam, die eveneens de mijne was.’

De grijsaard zweeg en zag den advokaat aan, die met het hoofd in de hand geleund, aandachtig naar hem luisterde. Er ontstond eene pauze van eenige minuten.

‘Ja, ja,’ morde René, ‘het geldt hier voor u eene kwestie... hoe zal ik het uitdrukken?... van eigenliefde, van menschelijk opzicht... Gij hebt in een onaangename positie verkeerd, zonder dat gij u dien zelven te wijten hebt... dat begrijp ik... Als er niets anders is, waarop die afpersingen zich gronden, dan heeft het toch eigenlijk gezegd weinig te beteekenen. Wij kunnen dus verder gaan en ik zal u een en ander meededen omtrent uw schoonzoon.’

Langer dan een uur ontrolde René Morlant voor den schoonvader van Claude Pechel (hij twijfelde er geeu oogenblik aan of deze was het werkelijk) het ontzettende tafreel der misdadige handelingen, waarvan hij zich gerechtigd achtte dezen laatste te beschuldigen. Het spreekt van zelf dat hij niet verzuimde den heer Desherbiers voorlezing te doen van dat gedeelte uit het werk van den markies G. de B. betreffende den dubbelen moord in de Valletta d'Acerra in Sicilië gepleegd.

Het was ongetwijfeld geheel licht geworden in den geest des grijsaards, want hij riep uit:

‘Zoo is het! Hij zal op zijn slachtoffer de officieele stukken gevonden hebben, die hem veroorloofd hebben zich voor dezen te doen doorgaan.’

Een ding had den advokaat grootelijks verwonderd, namelijk de geringe uitwerking op den heer Desherbiers te weeg gebracht door de vreeselijke mededeeling, welke hij hem zooeven gedaan had en hij maakte hieruit op, dat die zeventigjarige man wel veel verschrikkelijks had moeten beleven om tot zulk een graad van ongevoeligheid afgedaald te zijn.

'Voorzeker,' ging de heer Desherbiers voort, als tot zich zelven sprekende, 'Pauline, noch ik, noch mijne vrouw, kunnen niet langer met hem blijven samenwonen...... Sinds lang denk ik er reeds aan naar Frankrijk terug te keeren... niet naar Meudon, maar naar Tours; kortom, naar eene plaats waar hij ons niet kunne vinden, tot dat er klaarheid in de zaak komt. Maar dat vereischt nadenken..... Mijnheer de advocaat, mijn hoofd is geheel in de war gelijk wel te begrijpen is! wilt gij mij veroorloven morgen terug te komen, ten einde een bepaald besluit te nemen?'

'O! ik ben geheel ten uwen dienste; maar op den voorgrond moet ik u vast zeggen, dat ik uw besluit om Brussel ten spoedigste te verlaten, volkomen goedkeur.'

De heer Justin Derherbiers nam afscheid van den advocaat, die na zijn vertrek zijn salon met langzame stappen op en neer ging.

'Dat is beter gegaan dan ik gedacht had,' mompelde hij; 'de arme Valenson zal tevreden zijn; dit vertrek strookt geheel en al met zijne plannen, waarvan ik thans de voortreffelijkheid inzie. De booswicht zal daardoor waarschijnlijk bewogen worden het fransche grondgebied te betreden... Maar welk een zonderling grijsaard onder dat goedhartig uiterlijk! Die gedeeltelijke bekentenissen, die ongevoeligheid, die woorden: 'fatsoenlijk man, maar noodlottige, onverbiddelijke toestand....'

'O! daar denk ik aan iets...... Evenwel, neen! het is niet aan te nemen.'

En hier mompelde René Morlant bevend een onheilspellend woord......

XVI.

Dadelijk na het vertrek van den heer Desherbiers ontving de advocaat Jules Berthenay, die hem het door hem afgeluisterde, tusschen de drie fransche uitgewekenen gevoerde gesprek kwam meededen.

De woorden van Daniel Chouzé kwamen den advocaat gewichtiger voor dan Jules Berthenay zich wel voorgesteld had, en in de oogen van den heer Morlant zou dit tot nieuwe onthullin gen kunnen leiden, waarmede men zoo spoedig mogelijk bekend moest worden.

Gelijk wij weten, had Jules Berthenay het adres van den schoenmakersgezel bekomen, en de advocaat besloot hem nog dienzelfden dag te gaan bezoeken. Hij vond den armen drommel in een armoedig kamerke en had spoedig diens vertrouwen gewonnen. Het kostte hem dan ook niet veel moeite om den man over te halen hem de voornaamste bijzonderheden uit zijn leven mede te deelen, die op de Monaville en San Marco betrekking hadden en die wij hier beknopt laten volgen.

'Ik ben geboortig uit Savooie,' dus ving hij aan, 'en op het tijdstip dat ik, hoewel onschuldig, in den laatsten opstand van Parijs gewikkeld was, woonde ik op weinige mijlen afstands van Anecy in het gehucht Frilier, waar mijne vrouw en kinderen zich nog bevinden. Wij leefden zeer gelukkig! Mijne vrouw is een ieverige waschvrouw en Sint Crispijn kan fier op mij zijn. Het ontbrak ons nooit aan werk, hetwelk ons onder anderen ook verschaft werd door een naburig kasteel, dat door de gravin de

Saint Clement, een rijke reeds bejaarde weduwe, en hare nicht, mejuffrouw Emilie, een engel van schoonheid, bewoond werd. Zij waren goed, liefdadig en gastvrij. Op zekeren avond meldde zich bij haar een schoon jonkman in jachtcostuum en met zeer voorname manieren aan; hij was geheel bebloed en zijne kleeding zeer gehavend. Hij was verdwaald, zegde hij, door de duisternis misleid in een afgrond gevallen en geheel uitgeput van honger

en vermoeienis. Hij gat zijn naam en zijn titel op, den titel van graaf en vertelde, dat hij eenige dagen was komen doorbrengen bij een zijner vrienden, een markies, wiens kasteel negen of tien mijlen van daar lag. Men had een gemzenjacht gehouden, hij had zich van zijne jachtgenooten gescheiden, was verdwaald enz. Zijn geheele verhaal klonk zoo waarschijnlijk, dat men het niet betwijfelde, en daar het avond was, kunt gij wel begrijpen, dat die dames, wier vertrouwen hij zoo slim gewonnen had, hem niet lieten vertrekken en hem gastvrij onthaalden en logeerden.

EEN DUISTER VERLEDEN. - Het potje met zwartsel.

Dien zelfden avond kreeg ik onder het naar huis terugkeeren van een boodschap trek om een pijpke te smoken; maar daar het zeer erg waaide, ging ik een verlaten schuur binnen, om op te steken. Ik wilde er juist uitgaan, toen ik het geluid van naderende voetstappen op den weg hoorde; ik bleef staan en zag bij het licht der maan, een zeer heldere maan, twee vreemd gekleede mannen voorbijkomen, wier gelaat zoo zwart was als dat van een neger. Zij spraken tamelijk luid met elkander en een ding trof mij daarbij; een hunner had volmaakt de stem van dien jongen jager; het was ook zijne houding, zijne gestalte. Het spreekt van zelf, dat ik dat denkbeeld terstond, als al te onzinnig, uit mijn geest verbande, maar wat mij stof tot denken gaf was die nachtelijke tocht van die twee vermomde en onkenbare mannen.

Om mijne vrouw niet te verontrusten zegde ik er bij mijn thuiskomst niets van.

Ik had dien dag druk gearbeid; ik sliep des nachts slecht en stond iets later op dan gewoonlijk. Marianne was reeds op zoowel als mijne kinderen, de kleine Marie en

de kleine Pieter. Daar ik dezen laatste hoorde weenen, keek ik door een smal vensterke in den muur, die onze beide kamers scheidde en was getuige van iets zeer vroolijks. Mijn jongen zat in een korf terwijl zijne zuster, op den grond voor hem gezeten, zijn aangezicht zwart maakte met behulp van een borstel, dien zij in een potje doopte. Ik maakte aan dat zonderlinge en onzindelijke spel een einde en vroeg mijne vrouw waar dat potje vandaan kwam. Zij zegde mij, dat onze Marie, naar de schuur gegaan zijnde om wat hout te halen, er het potje met zwartsel gevonden had benevens den borstel, met welks behulp zij haar broerke al lachend besmeerde.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 29]

Onze gravures.

Het bolspel in het Walenland.

Dit bolspel is het geliefkoosde spel aan de kanten van Doornik. Het wordt gespeeld met drie bollen in elke partij, welke men door kleuren onderscheidt. Wie het dichtst bij het teeken, soms met een vaantje aangeduid, werpt, wint in punten. De typen, die de kunstenaar voor zijn tafereel gekozen heeft, zijn blijkbaar in de natuur opgevangen. De smid, de ontvanger, de straatjongen en anderen zijn typen, die als het ware hun adres op borst of op rug dragen.

Eene studie op de volksspelen in België zou inderdaad niet zonder aantrekkelijkheid zijn; het zou tevens veel bijdragen om het volkskarakter, in al zijne verscheidenheid, te leeren kennen. Over het algemeen zijn die volksspelen, in onze dagen, zeer humaan. Vroeger waren zij integendeel niet zelden barbaarsch. Zoo hebben strenge wetten en reglementen een einde moeten stellen aan het gansknuppelen en het bloedige hanenvechten, ofschoon wij niet begrijpen dat, als men den minderen man dit vermaak afneemt, aan den rijke en den edelman het wreede duivenschieten wordt toegelaten.

In onze dorpen vindt men weinig de beugelbaan, die zoo bloeit in Noordbrabant en van daar tot in Amerika is overgebracht, waar de beugelpartijen tusschen de brabantsche geemigreerden, met klank in de dagbladen aangekondigd worden. De beugelbaan wordt echter nog al veel in het Walenland gevonden.

HET BOLSPEL IN HET WALENLAND, NAAR E. VAN GELDER.

In onze streken vindt men nog zeer veel de kegelbaan, het gaai- en doelschieten, de vogelpik, de kaatsbaan, het bolspel, doch in anderen vorm als hooger is afgebeeld, de schuiftafel en Vooral de biljart. In vele gemeenten heeft zich de beschavende muziek binnengedrongen en op de zangwedstrijden en festivals hooren wij dikwijls dorpsgezelschappen, die met muziekvereenigingen in de steden kunnen wedieveren.

Over het algemeen mogen wij zeggen dat de vermaken in onze dorpen, in de laatste honderd jaren, veel van hunne woestheid hebben verloren en wij van dien kant in vooruitgang zijn, terwijl die in de steden niet zelden eene wending hebben genomen, die meer naar

zinnelijkheid en wildheid overhelt. Of zijn het niet die vertooningen, die drama's en blijspelen welke de naaktste voorstellingen, de bloedigste en gewaagdste tooneelen aanbrengen, die het meest bezocht worden door het volk?

Een drama met een half dozijn moorden, een paar schotels vergif, een armvol dolken en pistolen wint het meer en meer op het stille, zedelijke en huiselijke tooneelspel, en als men in eenen *Cirque,* boven in het hoogste van het gebouw, eene vrouw haar leven ziet wagen, juicht men toe alsof men dronken was.

Terwijl het dorpsvolk meer en meer naar meer beschaafde vermakeu overhelt, dank zij den invloed van godsdienst en onderwijs, eischt het stadsvolk over het algemeen van zijne vermaken meer en meer Cayennepeper, meer en meer bloedzucht, meer en meer naaktheden, en de reden hiervan is, het verval van het godsdienstig gevoel en de verkeerde wending die aan het onderwijs gegeven wordt.

De wonderdocter.

Wij zijn volop in de duitsche gouwen, in het ons door Berthold Auerbach en Uffo Horn zoo geestig beschreven boerenleven. Hier gebeurt het drama in den stal van den boer, wiens schoone geit blijkkaar *ad patres* gaat. De wonderdocter is gekomen, heeft zijn receptenboek opengeslagen en de boer heeft het goede dier de voorgeschreven reddende medecijnen ingegeven.

Maar helaas! in stede van gered te worden, wordt het arme dier gedurig zieker; de boer trekt een bedenkelijk gezicht, verschuift op beduidende manier zijne muts met groote klep, en krabt achter de ooren, niet wetende wat hulp nu nog in te roepen. Wat den wonderdoctor betreft, deze verliest geen oogenblik zijne kalmte, en om te toonen dat hij wel degelijk met kennis van zaken gehandeld heeft, wijst hij op het recept. Gedrukt staat het, gedrukt! en wat gedrukt is, moet als waarheid in de wetenschap beschouwd worden.

De boerin, hare kinderen en de kleine geitenwachter nemen, elk op eigen handje, deel in het lijden van het arme dier, die zoo'n zoet en voedzaam melk gaf en als de schoonste geit van tien uur in den omtrek geroemd werd. Het tafereeltje is, onder meer dan een opzicht, verdienstelijk.

Op leven of dood.

De stroopers, die heimelijk in de bosschen van den adellijken heer herten neervellen, hebben in Duitschland zooveel stof geleverd voor novellen en teekeningen, als *les croix de ma mere* en *la gloire du vieux soldat* in Frankrijk, als in het begin *onzer* letterkundige beweging, de spaansche hoeden en spaansche mantels.

Het duitsch onderwerp, men moet het bekennen, is echter rijker en treffender dan de twee anderen: het heeft voor zich dat het meer waar, meer dramatisch is en zich, èn voor den teekenaar èn voor den schrijver, in eene schilderachtige natuur beweegt.

De kunstenaar Woltze heeft in die op duizende manieren behandelde stof, een nieuw en ingrijpend onderwerp gevonden: op leven of dood!

't Is een heerlijke, stille nacht; de volle maan rijst boven de vlakte op en straalt een eind weegs in het bosch. De adellijke heer heeft een schot gehoord, een verdacht schot. Het deed tien tegen een hier of daar een zijner vlugge herten neertuimelen.

Inderdaad, pas eenige stappen, het bosch in, heeft hij afgelegd of daar rijst tegenover de aristocratie, de verwaarloosde democratie, die niet genegen is hare prooi af te staan en het geweer tegenover het geweer plaatst. Een van de personen moet hier vallen: er is geene keus; de dood dobbelt, welk offer er vallen zal: of de adellijke heer, of de arme strooper.

Wij denken echter dat het de eerste zijn zal, omdat de schilder den tweede zoo krachtvol, zoo stout, zoo gluipend en sluipend heeft voorgesteld.

Een nieuwe visch.

Hoeveel de wetenschap in de laatste jaren dan ook gevonden hebbe, toch blijft er in de natuur veel op te merken en zal het menschelijk oog nog vele nieuwe wonderen ontdekken in de diepte der zeeën, in de diepte van den grond, in de diepte der hemelen. In 1880 werd een fransche stoomboot *le Travailleur* ten dienste gesteld eener kommissie van natuurkundigen, die zich ten doel stelden, de diepte der zee te onderzoeken. Van deze kommissie maakten deel de heeren A. Milne-Edwards, markies Follin, E. Perrier, (Bordeaux), L. Vaillant, Fischer, Marion en Sabatier.

De visch, waarvan wij hier eene teekening meedeelen, werd opgehaald op de kusten van Marokko, niet verre van de Kanarische eilanden, en, volgens opgaaf van den heer Milne Edwards, op 2300 meters of 7080 voet diepte. Deze visch, die fluweel zwart is, heeft den naam naam gekregen van *Eurypharynx pelecanoides;* hij wijkt van alle andere typen af en moet plaats nemen in eene gansch bijzondere familie. De groep die hij nochtans het meest benadert, is die der *Gymnelis,* welke wij in de noordelijke wateren van Europa ontmoeten.

Het wonderlijkste dat deze visch in zich heeft, is de groote zakkerige mond die tevens deels tot spijsverteering zal moeten dienen, want de maag is zeer klein: de mond is tandeloos; alleen op het uiterste einde staan twee tandjes.

De zak aan den mond doet aan dien der pelikanen denken. De zwemvinnen hebben niet veel te beduiden, zoodat men denken moet dat het dier zich weinig beweegt en zijne prooi rustig afwacht; die zwemtoestellen bepalen zich bij de stekels op rug en buik. Ook de ademingsorganen zijn weinig uitgebreid.

Deze wonderlijke visch bevindt zich in eene temperatuur van + 5 graden, en de zeebedding was een roodachtig slijk, schier uitsluitend samengesteld uit schelpsoorten.

In de prairie.
Eene episode uit het landverhuizersleven in het verre Westen.
(*Vervolg.*)

V.

Juist hadden Bertha en Harry den terugweg naar huis ingeslagen, toen zij aan den uitersten rand van hun gezichteinder brand bemerkten. Verschrikt hielden zij den

teugel in. Dichte rookwolken verhieven zich, de vlammen verbreidden zich met electrische snelheid en alom voor hen uit geleek het een vuurzee.

‘Is dat soms een prairiebrand?’ vroeg Harry Chapman, ‘en hoe kunnen we ons in veiligheid stellen? Zouden wij, vóór het vuur ons bereikt, ons blokhuis kunnen bereiken, als wij de paarden ferm aanzetten?’

‘Neen; doch als gij een fosforstekske bij u hebt kunnen wij, vóór het vuur hier is, een plek af branden en zijn dan hierop tamelijk veilig.’

‘Ik heb er geen bij mij. Is er anders geen uitkomst? lk hang hier geheel en al van uwe kennis met het prairieleven af; ik zelf weet niets van zulk een helsche verlichting.’

‘Wij moeten trachten den hollen weg te bereiken; zelfs het wagenspoor waarover de wagens der landverhuizers reden, zou eenige beveiliging aanbieden. Waarom verlieten wij het ook?’

Steeds dikker werd de lucht door den rook en de gloeiende vonken. Reeds hoorden zij het knetteren der vlammen en voelden zij den gloed. Maar ook de reddende holle weg was nabij en toen Harry Chapman dien in het oog kreeg, richtte hij zich in den stijgbeugel op en begroette hem met een luid hoerah! Want hij begreep het dreigende gevaar niet en de wilde vlucht voor de vervolgende vlammenzee kwam hem meer als een interessant avontuur dan als een vertwijfelenden strijd om het leven voor. Zijn reeds verschrikt paard maakte bij dat plotselinge hoerah een wilden zijsprong, wierp zijn berijder af en rende onder een schel gehinnik voort. Bertha hield zoo spoedig mogelijk den razenden loop van haar paard in en keerde tot den verongelukte terug. Hij was bewusteloos en de ligging van zijn arm deed vermoeden, dat deze gebroken was. Wat moest zij nu aanvangen?

De vlammen waren hen op de hielen en hare Cora sidderde over al hare leden. Met een vurig, sprakeloos gebed sprong zij van het paard, nam het zadel af, vatte het wollen deken dat daaronder lag en liet Cora vrij. Met het kleinen wollen dek beschutte zij de borst en het hoofd van den bewusteloozen jonkman en beveiligde zich zelve zoo goed mogelijk met haar wollen rijkleed. ‘Bij geluk zijn onze kleederen van dikke wollen stof en vatten dus niet zoo licht vuur,’ morde zij; ‘waarom echter blijft Cora hier, zij kon zonder moeite den hollen weg bereiken?’

Maar het trouwe dier wilde zijne meesteres niet verlaten. Met wijd opgespalkte neusgaten staarde het als betooverd naar den brand en toen de sissende vlammen het steeds dichter naderden, drongen paard en meesteres stijf tegen elkander aan en vormden als het ware een schild tusschen het gevaar en Harry Chapman. Een gunstige omstandigheid voor hen was het verder, dat de plek, waarop zij stonden, kort geleden als kampement gebruikt was geworden en het zware gras dien ten gevolge zoodanig vertreden was, dat het vuur in hunne onmiddellijke nabijheid slechts weinig voedsel vond. Toen de vuurkring hen eindelijk omsloot, was de hitte ontzettend, verzengde hunne kleederen en verstikte hen bijna, maar het gevaar ging voorbij zonder noodlottige uitwerking voor hen, doch Cora's haren waren aan de eene zijde geheel verschroeid en zij liet een klagend gesteun hooren.

Het vuur zette intusschen zijn vernielend werk verder voort. Waar echter voor een uur nog golvend gras had gestaan vertoonde zich nu een verkoolde vlakte. Het geheele voorkomen van het landschap scheen veranderd; elk spoor van weg was uitgewischt. Bertha verkeerde in een bedenkelijken toestand. Het was avond geworden. Dikke rookwolken dreven nog in de lucht. De aschlaag en de op de vleugelen van den wind voortjagende brand gaven aan het tooneel een eigenaardig spookachtig aanzien.

Wat kon, wat zou Bertha doen? Hare poging om de ligging van den gekwetste te veranderen en den arm van het gewicht van het daarop drukkende lichaam te

bevrijden, ontlokte Harry slechts een licht steunen. Hem uit zijne onmacht op te wekken, gelukte even zoo weinig en zoo besloot Bertha eindelijk naar huis te rijden en daar hulp te halen.

Zij zadelde het paard en besteeg het. Welke richting moest zij echter inslaan? Radeloos zag zij om zich heen, en geen enkele ster schemerde door de rookwolken. Bértha liet haar paard den vrijen teugel en rende op goed geluk over de ongebaande vlakte voort, waarover de donkere sluier van den nacht zich snel uitbreidde.

Intusschen had de beangstigde familie Chapman een half dozijn buren opgeroepen, die eerst een hoop brandstof bijeendroegen, om een vuur aan te stoken, dat hun tot richtsnoer zou kunnen dienen, bijaldien ook zij van den rechten weg

mochten afdwalen. Daarop reden de mannen, paarsgewijze, met een lantaarn in de hand en binnen gehoor wijdte van het naaste paar, de duistere prairie in.

De kinderen zouden het seinvuur onderhouden. Uur op uur verliep. De kinderen werden moede en gingen naar bed. Mistress Chapman en de neger onderhielden nu het vuur, tot een lichte regen begon te vallen, die weldra in een plasregen overging en het seinvuur uitdoofde.

'Nu blijft ons niets anders overig dan voor ieder venster een of twee lichten te plaatsen,' zegde mistress Chapman.

'Ja, dat gaat,' antwoordde de neger met een goedkeurend hoofdknikken, 'maar ik ben tot de overtuiging gekomen, dat massa Harry niet meer terugkomt.'

'Ik zou wel eens willen weten, waarom gij dat denkt?'

'Ik gis, dat massa Harry, missis Bertha met geweld meegevoerd heeft, en zelf den brand heeft aangestoken om alle spoor uit te wisschen,' bemerkte Rubbin en spalkte daarbij de oogen wijd open, als was hij verrukt over zijn doorzicht.

'Als massa Harry die praatjes hoorde, zou hij u op een goed pak slaag onthalen..... Doch daar komen zij!' riep mistress Chapman en ijlde naar de deur.

De mannen traden binnen en brachten Harry mee, wiens arm in een draagband rustte en wiens spookachtig zwart gelaat een schrikwekkenden aanblik vertoonde. Rubbin stiet een angstgehuil uit, terwijl mistress Chapman met door angst verwrongen trekken uitriep: 'Waar is Bertha?'

'Is zij niet hier?' vroegen de mannen.

'Neen; zegt mij om Godswil, wat gij weet!'

'Wij vonden Harry na lang zoeken met gebroken arm in de nabijheid van den hollen weg. Zijn paard moet hem afgeworpen en hij het bewustzijn verloren hebben. Wij gelukten er in hem eenigszins bij te helpen. Van Bertha wist hij niets; hij herinnerde zich alleen, dat zij op hun vluchtvoor het vuur getracht hadden den hollen weg te bereiken. Bill Binley legde het verband van Harry's arm, en nadat wij te vergeefs de geheele kloof doorzocht hadden zonder eenig spoor van het meisje of de paarden te vinden, keerden wij terug, zwaaiden met de lantaarns, riepen luidkeels haren naam tot wij heesch waren en stelden ons ten laatste gerust met de hoop, dat Bertha het vuur voor het huis gezien en reeds teruggekeerd zijn zou.'

'En wat wilt gij nu doen?'

'Vóór het aanbreken van den dag kan verder niets geschieden. Morgen vroeg echter gaan wij allen weer op weg en zoeken tot wij haar vinden.'

Door de doelmatig aangewende middelen van tante Polly kwam Harry weldra tot bewustzijn en viel, nadat hij een tas warme kruidenthee gedronken had, in een koortsigen slaap. Mister Chapman en de buren sterkten zich door een stevig avondmaal en begaven zich daarop te ruste.

De vrouw des huizes kon echter niet slapen; zij liet de kaarsen den ganschen nacht branden, zat met een angstig kloppend hart voor het vuur en luisterde naar den regen en den storm, die buiten woedden. Telkens meende zij naderende voetstappen te hooren doch bemerkte weldra dat zij zich bedrogen had en fluisterde hafluid: 'Arm, arm kind! uw ongeluk schijnt geen einde te willen nemen.'

VI.

Terwijl Bertha over de prairie rende, twijfelde zij zelve aan de waarschijnlijkheid dat zij den naasten weg zou vinden, maar zij was een moedig meisje en ras besloten, als het plicht en noodzakelijkheid betrof. Nadat zij de plek, waar zij Harry achterliet, goed in haar geheugen geprent had, reed zij voort. Het werd steeds duisterder. Dikke, zwarte wolken pakten zich aan den hemel samen. De lucht was vol rook en de gloed van den verwijderden brand scheen de duisternis der naaste omgeving nog te vermeerderen. De wind blaasde snijdend en het teere, pas van het ziekbed opgestane meisje bibberde van koude over al hare ledematen. Zoo reed Bertha al verder en verder tot zij verscheidene mijlen meende afgelegd te hebben en nog vertoonde zich geen huis. Bij tusschenpoozen klonk het gehuil van den prairiewolf in haar oor en meer dan eens dacht zij de gedaante van eenig groot dier haar spoor te zien volgen.

‘De prairie is het schouwtooneel geweest van al onze ellende en mijn dood zal slechts het besluit zijn van het treurspel!’ riep zij vertwijfelend uit, toen zich de overtuiging aan haar opdrong, dat zij verdoold was.

Verdoold in de prairie! In deze weinige woorden ligt eene groote beteekenis voor de bewoners dier streken. Voorwaarts, altijd voorwaarts rijdt de vermoeide rijderes. De lucht was intusschen steeds dikker geworden en weldra begon het eerst zacht en daarna met stroomen te regenen, alsof al de sluizen des hemels geopend waren, terwijl de stormwind bulderend over de vlakte streek. Bertha's kleeding was in een oogslag doornat. Door en door verkleumd, verviel zij eindelijk in eene soort van verdooving, die haar nauwelijks zooveel kracht en bezinning liet, om den teugel met de verstijfde handen vast te houden.

Cora draafde met gebogen kop verder, hoe lang - wie weet het? Plotseling echter liet het paard een luid, vroolijk gehinnik hooren, nam een snellen pas aan en bleef staan voor een kleine linnen tent, waaruit een zwak licht schemerde en waarnaast twee paarden vastgebonden waren.

Wederom hinnikte Cora luide.

‘Wat duivel schort die bonken dezen nacht?’ riep een man op verdrietigen toon; ‘er is er weer een los!’

In hetzelfde oogenblik verscheen een breedgeschouderde bejaarde man onder den ingang der tent en zag in de duisternis naar buiten.

‘Het is geen van onze merries,’ riep hij achter zich; ‘breng licht, Paul!’

Een jong mensch met een groot stuk pruimtabak in den mond gehoorzaamde aan dat bevel, beschermde met de hand het flakkerende licht voor storm en regen en boog het lang bovenlichaam voorover om naar het ongewone bezoek uit te zien.

‘Jerusalem,’ riep hij uit en gaf aan zijne verbazing door een langgerekt gefluit lucht, ‘het is nog wel eene vrouw!’

‘Verduiveld ja,’ antwoordde de eerste, ‘maar wij mogen haar niet langer in den regen laten staan, anders bekomt zij nog een slechten dunk van onze gastvrijheid.’

Zoo sprekende was hij tot aan de zijde van het paard genaderd.

‘Mag ik u behulpzaan zijn in het afstijgen, miss?’

Er volgde geen antwoord. zich uit haar vertwijfelenden toestand gered ziende, had Bertha geheel en al het bewustzijn verloren, zonk voorover en ware op den grond gegleden, had de bejaarde man haar niet met krachtigen arm opgevangen. Hij droeg haar in de tent, legde haar op den veldstoel en beschouwde medelijdend en verwonderd het jonge meisje.

Paul had het licht weer op de tafel gezet, spritste een straal geel tabaksap op den grond en schudde bedenkelijk het hoofd.

‘De droes hale mij, als ik weet, wat wij met het bezoek aanvangen zullen!’

‘Daar liggen wollen dekens en een buffelvel, spreid die in den droogsten hoek uit, dan zullen wij er haar inwikkelen opdat zij weer warm worde. Zij is doornat en zoo koud als een kikvorsch.’

In den droogsten hoek lagen meerdere waterplassen, maar er was niets beters te vinden en zoo spreidden zij een wasdoek uit, daarover wollen dekens en eindelijk werd het nog steeds bewustelooze meisje zacht en warm in de groote buffelhuid gewikkeld. Nadat de on verwachte gast in zooverre verzorgd was, zagen de beide mannen elkander stom en vragend aan.

‘Wij hebben nog een handvol droog hout,’ begon Philip; ‘wat dunkt u, als wij wat thee gereed maakten? Iets moet er in ieder geval voor haar gedaan worden.’

‘Willen we het niet liever eerst hiermede beproeven?’ vroeg Paul en haalde een kleine brandewijnflesch te voorschijn.

‘Op mijn woord, gij hebt gelijk; daaraan heb ik waarlijk niet gedacht.’

Voorzichtig goten zij eenige druppels in Bertha's mond en wrijfden er haar gelaat en handen mede, maar het duurde wel een half uur eer zij de oogen opende, en ook toen was haar blik wezenloos en suf en weldra vielen hare oogleden weer dicht.

‘Zij is geheel en al uitgeput!’ merkte Philip aan.

‘Zij is er veel slechter aan toe,’ meende Paul, medelijdend het hoofd schuddende, ‘gij kunt er op aan, dat er een zware koorts ophanden is. Zie maar eens hoe hare wangen beginnen te gloeien. Jerusalem! vindt gij ze niet zeer schoon!’

‘Ja; maar wat zullen wij met haar aanvangen?’

‘Weet ik het? In ieder geval is het met de nachtrust weer gedaan. Kom, laat ons eens naar het weer gaan zien!’

De mannen verlieten de tent. De regen had inmiddels opgehouden, de lucht klaarde op en enkele sterren begonnen flauw te schemeren.

‘Ik veronderstel,’ begon Paul na een lange pauze; ‘dat het meisje in de neerzetting aan de rivier thuis behoort, die wij toch juist bezoeken wilden. Wat dunkt u, als wij de paarden dadelijk inspanden, het meisje op den wagen legden en ons op weg begaven. De bui is nagenoeg voorbij.’

‘Gij kondet wel gelijk hebben, en hoe eerder zij onder geneeskundige behandeling komt, hoe beter het voor haar is.’

‘Het was een allerellendigste nacht,’ bromde Paul weer, ‘eerst werden wij door het vuur verdreven en hadden ter nauwernood den tijd onze armoedige bezitting te redden; daarna, toen wij ons pas ter ruste gelegd hadden, dreigde een stortvloed ons bijna met tent en al mee te voeren en ten slotte brengt ons het noodlot een vreemd meisje aan en doet ons onzen eigen tegenspoed uit meelijden met haar vergeten.’

‘Ja, ja, dat is nu eenmaal zoo en er valt niets aan te veranderen. Daar staat het paard van het meisje, geef het wat te eten; wij zullen het aan den wagen binden en meenemen.’

Binnen een uur was het leger opgebroken en rolde de met een witten huif overspannen wagen langzaam over de prairie in de richting der neerzetting voort.

De reeds meermalen vermelde neerzetting lag aan een rivier, bestond uit ongeveer vijftig woonhuizen en verheugde zich in den grootsch klinkenden naam van ‘Nieuw-Baltimore.’ De bewoners uit den omtrek echter noemden de plaats kortweg ‘de neerzetting.’

Den volgenden morgen begonnen de meeste bewoners van Nieuw-Baltimore juist uit hun bed op te staan, om hun dagelijksche bezigheden te hervatten, toen de wagen van onze twee bekenden voor een lang houten gebouw stilhield, boven welks deur

het woord 'hotel' prijkte. De waard verscheen in hemdsmouwen en geeuwende in de deur.

'Ik vermeen dat het Bertha Dover is,' sprak hij, nadat hij de zieke beschouwd had; 'ik wil mij laten hangen, als die familie niet door het onmeedoogendste noodlot vervolgd wordt.'

'Woont de familie in de buurt?'

'Zij heeft geen bloedverwanten meer. Maar wij willen onzen tijd hier niet met babbelen verbeuzelen, ik zal mijne vrouw zeggen, dat zij een bed voor haar gereed make. Ik denk, dat wij haar wel zullen kunnen houden tot een der buren komt, ook al zouden wij er niet voor betaald worden.'

'Oude schurk!' voegde Paul hem driftig toe; 'hoe kunt gij aan betaling denken, vóór gij nog een vinger voor het meisje uitgestoken hebt!

Als gij zulk een geldwolf zijt, zoeken wij elders een onderkomen; overigens behoeft gij niet te vreezen, dat wij van u vergen zullen, dat gij haar voor niets zult moeten verplegen. ziehier!'

De verontwaardigde man haalde een goedgevulde beurs uit en hield die den waard onder den neus.

'Ik zegde het immers reeds, dat ik voor de miss een bed zou laten gereedmaken?' morde de waard en ijlde zichtbaar verlicht in huis.

De waardin kwam de geheele geschiedenis aanvankelijk verdachtig voor; toen Philip haar echter een banknoot in de hand drukte, veranderde zij van meening en hield zich ieverig bezig om voor de verpleging van het arme meisje te zorgen. De docter werd gehaald en alles gedaan wat verlichting aanbrengen kon.

De beide mannen bleven tot na het middagmaal en zetten daarop, toen zij wisten, dat niets nagelaten was om hun beschermeling eene zorgvuldige verpleging te verzekeren, met de belofte bij gelegenheid weer naar den welstand van het meisje te komen vernemen, hunne reis voort.

(*Wordt vervolgd.*)

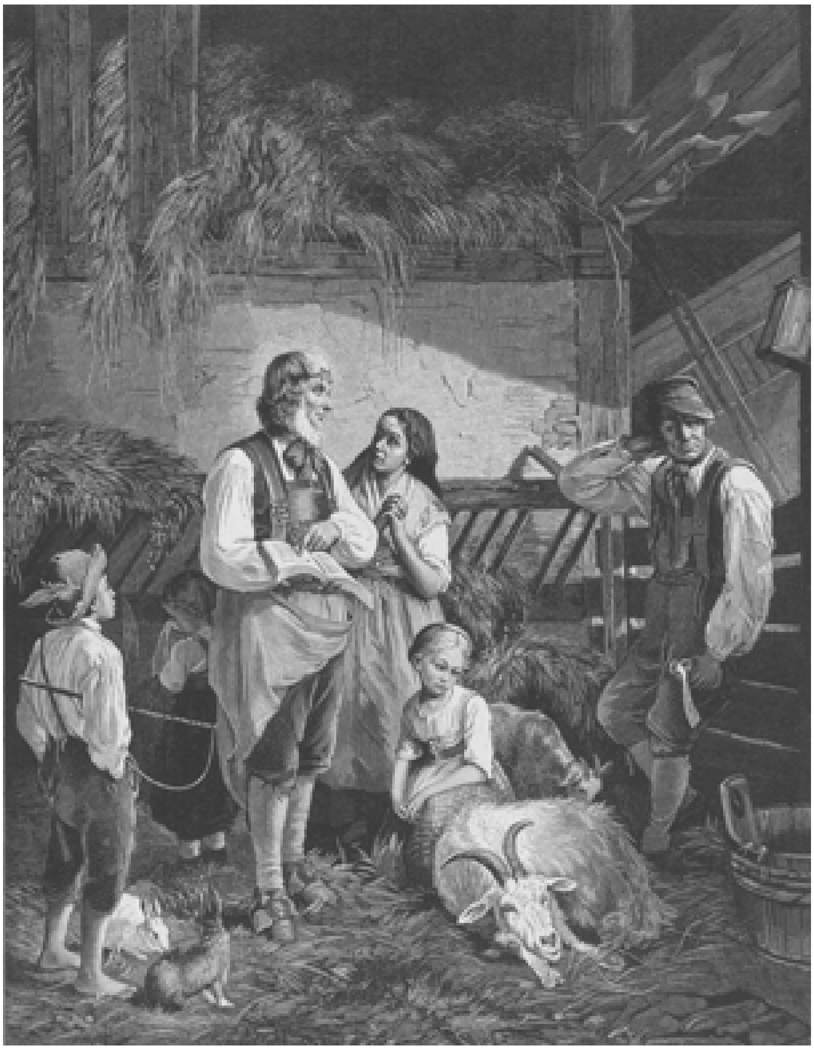

DE WONDERDOCTER, NAAR H. KRIEGSMAN.

Op Java.
Reisherinnering van een Fransch schilder.

Een fransch schilder Molins vertelt recht geestig hoe hij in het paradijs der wereld, want zoo mag men Batavia gewis wel noemen, gevaren is. Toen hij voet aan wal zette, na zoo lang op een slingerend schip gewankeld te hebben, zag hij onmiddellijk voorname Javanezen het plein op en neêr wandelen, en zij deden dit met al het gevoel hunner waardigheid.

De Javanees draagt eene oostersche vest van blauw laken, eene wijde witte broek, rood, blauw of purperig gestreept; om zijn middel windelt hij een ruim en laag afhangend ceintuur, dat aan den eenen kant door eenen knoop wordt opgehouden. De kleur van den gordel is verschillend, doch alle gordels zijn versierd met bloemen en figuren, donkerder gekleurd dan de grond van dit sieraad.

Een doek is hem, bij wijze van tulband, om hef hoofd geknoopt; die doek is gewoonlijk van dezelfde kleur als de gordel. De meeste Javaneezen gaan blootvoets, doch velen dragen ook zeer net gewerkte sand len

Onze Franschman, die overal douaniers ziet in zijn eigen land, dacht ook in Batavia met die lastigaards te moeten afrekenen. Hij riep, hij schreeuwde, hij tierde en toonde zijne geopende koffers, doch niemand kwam opdagen. Eindelijk verscheen er een welwillend heer, die hem diets maakte, dat er geen onderzoek noodig was, 't geen de Franschman doet uitroepen: ‘Dat had men wel eerder kunnen zeggen!’ alsof men in Batavia gehouden was de gedachten van een Franschman voorop te raden.

OP LEVEN OF DOOD, NAAR B. WOLTZE.

Molins zocht een rijtuig om uit het oude en leelijke Batavia, waar niets dan kantoren zijn, weg te geraken en voor de aanbrekende hitte het weelderige Weltevreden, het verblijf van de europeesche wereld, te bereiken. Nergens was echter een rijtuig te vinden. In elk cabriolet dat aankwam, meende de reiziger een huurrijtuig te zien! Eindelijk beloofde een koopman, die naar het douanenkantoor reed en een weinig fransch verstond, hem het eerste rijtuigje te zenden dat hij vrij zou vinden op den weg.

Na een half uur gewacht te hebben, verscheen er een oud, vuil karke, hottend en krakend op zijn wielen en met twee paardjes bespannen, die de schilder afmaalt als hebbende groote koppen en dikke buiken en die gedurig tegen elkander aan botsten gelijk twee ossen die voor

eene ploeg trekken. In den koetsier zag de tourist een aangekleeden aap: hij droeg een rood, vuil en met scheuren doorreten mousselinen kleed. De kerel was blootvoets en had op zijnen kop eene oude blekken trommel, welker vroeger bestemming of kleur de reiziger niet onderscheiden kon. Alleen de zweep was sierlijk; zij was rood en zwart geverfd en met vergulde figuren opgesmukt.

Het is altijd voorzichtig te vragen, wat zoo'n reiske kost, en dit deed ook onze schilder, waarop de koetsier hem, in het diep van het rijtuig, een oud stuk papier wees, waaruit hij ten laatste opmaakte dat als hij een halven dag met dat spul reed, hij 3½ roepij betalen zou.

Wat de bagage betrof, daarmee wilde de koetsier zich niet belasten; deze moest vervoerd worden door de koelies, die in het lommer op den grond lagen. Met deze laatsten werd Molins het eens, en eindelijk kon de reiziger instappen en met zijn hottelkraam den tocht beginnen. Dat ging echter niet op een armzalig draf ke, maar wel in vliegenden galop. Wel hottelde en schokte het van tijd tot tijd, doch dit ongemak vergat men als men ziet door welk eene prachtige natuur men rijdt.

Na de brug met bogen te zijn overgereden, vloog men door eene dreef van tamarinden, die eeuwen moeten tellen. Aan het einde van die dreef stond eene witte poort, die van onder zwart geverfd was. Rechts en links van die poort ziet men witte zware palen, door een zwart hekken verbonden. Die poort, zoo als wij er een aan een kerkhof zouden zetten, was de poort der stad: zij was boven wit geverfd en van onder geteerd, om haar tegen het klammige van den grond te vrijwaren.

Al was de reiziger nu in de stad, toch zag hij weinig anders dan boomen en hier en daar een onaanzienlijk huiske.

Eindelijk komt men aan een plein, en op dit plein staat een gebouw dat het officieel raadhuis zijn moet. Hier en daar verrijzen eenige chineesche huizen, doch er heerscht daar eene stilte, eene eenzaamheid, die den levendigen Franschman verwonderd doet vragen: ‘of dat nu het geroemde Batavia is, de koninginne van het Oosten?’

Eindelijk komt men in eene breede straat; de levendigheid wordt grooter; de huizen zijn in alle soorten van bouworden; de rijtuigen die zich snel bewegen, worden talrijker; de winkels met allerhande goederen, in eene bonte mengeling dooreen geworpen, doen zich op; verder ziet men magazijnen, gesloten kantoren, verlaten koopmanshuizen. Dat alles geeft den reiziger nog een gevoel van teleurstelling.

Hij had zich echter moeten herinneren, dat die oude stad, door de eerste Hollanders naar de wijze van de huizen in hun vaderland en ongelukkig dan nog in eene ongezonde streek gebouwd, allengs al meer verlaten wordt: het leven, de beweging, het wezenlijk Batavia is in de voorsteden te vinden, in Weltevreden.

Het oude Batavia ligt weldra achter hem. Langs een Schoonen, breeden en niet stoffigen weg, door geelig water met groene boorden omzoomt, vliegt het karke voort. Over het water ziet men eene tweede baan en achter deze staan inlandsche en chineesche woningen, onder breedgetakte boomen gegroepeerd.

Aan den anderen kant liggen europeesche huizen, omringd door prachtige hovingen; verder chineesche magazijnen met hunne eigenaardige en zonderling versierde daken. Op het kanaal wemelt het van booten en prauwen: op den weg is het niet minder druk. Daar ziet ge de Chineezen met hunne groote zonneschermen; Javaneezen en Maleiers met aardige, gekleurde en vergulde hoeden op het hoofd; koelies, die hunne

vrachten, in twee verdeeld, aan een langen bamboes op den schouder dragen; personen uit alle landen, met allerlei kleedsels en in allerlei kleuren.

Die ontelbare menigte wemelt dooreen, even als de ontelbare rijtuigjes die naar en van de stad vliegen. Zoo deden ook de leelijke paardjes, die den reiziger langs eene rij buitengoedjes voerden, welke in hoven lagen met den prachtigsten plantengroei dien een europeesch reiziger droomen kan. Dat was dan Weltevreden, en het gebouw voor hetwelk eindelijk het rijtuigje stilhield was het *hotel des Indes.*

Nadat ik mij, zegt Molins, verfrischt had, ten minste zoover men zich in een heeten oven verfrisschen kan, werd ik door den eigenaar op de eerste verdieping, naar zeer nette kamers gebracht. Dit appartement bestond uit eene galerij, een groot salon en twee slaapkamers.

Dat was nu in het oog van een Franschman wel al te veel voor een mensch alléén, maar zoo iets scheen de indische gewoonte te zijn en men schikt zich al heel gauw in die weelde. De koelies waren schier gelijktijdig met de bagage aangekomen, en Molins was bezig met zich te installeeren, toen een gansch in 't wit gekleed heer, in eene verlegen houding, zich aanbood en hem berichtte dat er eene vergissing had plaats gehad; dat de kamers die hij betrokken had, reeds vroeger besproken waren.

De toerist moest dus verhuizen. Na eene lange galerij te zijn doorgegaan, bereikte men eene kamer, in een anderen vleugel van het gebouw. Het nieuwe verblijf bestond uit eene groote voor- en eene achterkamer tot slaapplaats. In het salon stond eene kreupele tafel, twee kreupele leuningstoelen, een spiegel, waarvan de kwik deels verdwenen was en eene soort van lompen en leelijken wiegelstoel.

In de achterkamer stond ook een bed, met een gelapt, gescheurd en weer gelapt scherm tegen de muskieten; een lavabo van geverfd hout, een zieken kapstok, een stoel wier biezen zitting er uitzag als een piano, waarvan de snaren gesprongen zijn; een spiegel met een dozijn bersten, waarin de reiziger zijn gezicht herhaalde keeren en altoos verschillend kon bewonderen; wit gekalkte wanden en eene zoldering, die met grijs geverfde matten overdekt was; een steenen vloer met een van rotting gevlochten tapijt, zoodanig uitgerafeld dat men gedurig gevaar liep er over heen te tuimelen.

Die Augias-stal, die halfrotte meubels, de kost zonder den wijn, het rijden, mits niet meer dan twintigmaal per maand, en het.... vrij licht kostten den reiziger 250 roepijs in de maand, 't Was peperduur, doch men onderwierp zich. Ten 4 uur bracht een indische jongen thee, brood, hollandschen kaas en boter, die door de hitte in olie vergaan was.

De reiziger nam plaats voor een der openstaande vensters onder de galerij, en nu kwam een zwerm chineesche en javaneesche leurders en kramers om hunne verschillende waren te venten. Ten 6 ure klonk de bel voor het diner. De eetzaal was zoo ver afgelegen, dat de reiziger er bezweet aankwam; doch de zaal was prachtig.

Voor meer dan tweehonderd personen was de tafel gedekt; zij blonk van licht, kristal en zilver. De vracht van bloemen en vruchten, de trotsche rij kolommen die de zoldering draagt, de witte kleedsels der heeren, de baltoiletten der dames, de kleurige oostersche kleeding der bedienden, achter de stoelen hunner meesters staande: dat alles vormt een prachtig geheel!

Helaas, dat gezicht was alles wat de schilder kreeg; de buren bemachtigden al de schotels en zonder het medelijden van eenen Maleier was hij zoo hongerig van tafel weggegaan als hij er gekomen was. Het geheim van dit alles is, dat de heeren hunne

eigene bedienden hebben, aan wien de knechts van het hotel de schotels overreiken en men zich verder niet om de gasten bekommert.

Aan tafel maakte de reiziger kennis met de lekkere indische vruchten: vooreerst de *nanka*, in vorm gelijkende aan eenen mastentop en in smaak op fijne *crême;* de *banaan,* grooter en sappiger dan de egyptische; de *mangoustan,* die hij de koningin der tropische gewesten noemt. Die vrucht is teenemaal rond; de schel is purperig; van binnen is zij bloedrood en het vleesch is wit. Wat den smaak betreft, die is fijner dan die onzer druiven.

In zijne kamer teruggekeerd vond Molins er het specimen der verlichting, welke hij, volgens zijne overeenkomst, kosteloos had. Die verlichting bestond in een vuil gescheurd glas, in hetwelk, in wat kokosolie, een blakend nachtpitje dreef. Dit laatste, natuurlijk, omringd door een legioen insekten. Dat was inderdaad eene kostbare verlichting!

Uitgeput van vermoeienis verlangde de reiziger naar zijn bed - ge weet het ledekant met vier stijlen en gelapte schermen. Dat bed bestond uit ééne matras, zoo dun en zoo plankhard als het kussen in een oude vigilante; verder een laken, een hoofdkussen en twee kussentjes. Hij riep den knecht Ahmet, die zijne kamer moest in orde houden en voor zijne deur sliep, en vroeg hem met teekens wat hij met die twee kussentjes moest aanvangen?

Ahmet legde de handen op de knieën en vervolgens op de kussentjes; men moest er dus met de beenen op rusten. ‘Wel!’ Nu gaat de reiziger naar de deur om ze te sluiten; maar jawel! de sleutel draait niet in het slot.

‘Ahmet!’

‘Toean!’ antwoordde Ahmet, hetgeen hij later vernam dat *heer* beteekent.

Het is onmogelijk Ahmet te doen verstaan wat de reiziger wil; eindelijk neemt deze zijne toevlucht tot het gebarenspel en Ahmet begrijpt; hij wijst hem eene lat die hij in twee klampen voor de deur leggen kan. Dan wenscht hij den reiziger ‘goeden nacht!’

Goeden nacht? Wel dat klinkt als eene spotternij den vreemdeling in de ooren. Goeden nacht! en hij hoort reeds de bloeddorstige muskieten gonzen, die op hem willen azen!

Eindelijk stond de reiziger gereed om in de kas te stappen, waarin hij zich ging opsluiten om zich tegen de bloedzuigende monsters te vrijwaren, toen hij twee platte grijze hagedissen met groote koppen en uitpuilende oogen, tegen den muur zag opklimmen.

‘Ahmet, Ahmet!’

‘Toean!’

Molins wees naar de afschuwelijke monsters op den muur; doch Ahmet glimlachte eens om die twee bezoekers; hij wees naar het plafon der kamer en daar zag de Franschman er wel twintig. Onze vriend was gereed om den jongen de ooren te wasschen. Ahmet greep twee grijze hagedissen van den muur en smakte ze het venster uit; doch wat hielp het? Voor de twee uitgeworpenen kropen er een massa anderen tegen den muur op.

Wat hielp dan de zuivering! Voor een uitgejaagde kwamen er tien in de plaats. In die zoölogie moest de reiziger willens of niet vernachten.

Goeden nacht! heeft Ahmet gezegd. Toen de reiziger 's morgens ontwaakte had hij de pijn onderstaan van den H. Laurentius op den rooster. Heel zijn lijf gloeide, brandde en stak. Vooruit, seffens een bad en, o wonder der wonderen! een bad heeft men juist in dat peperdure land voor niets.

(*Slot volgt.*)

Jeneverpaleizen te Londen.

Von Ompteda doet ons ook een jeneverpaleis kennen:

De dofgeslepen glazen deuren van het jeneverpaleis vóór ons, sloegen gedurig heen en weder. Het was omtrent 11 ure 's avonds en het verkeer begon dus reeds druk te worden.

‘Kom,’ zegde ik, ‘laat ons even dit verguld en gemarmerd hol der verdoemden binnentreden.’

Het jeneverpaleis had twee ingangen; op den eenen ingang las men: *public-bar*, op den anderen *private-bar* en daar onder *luncheon*. Daar waar drank verkocht wordt om buiten 's huis te gebruiken, is eene derde deur, de *jug-bar,* verkoop met kruik of flesch.

Het eerst traden wij in de *public-bar.* Het buffet heeft een boog voorwaarts en loopt nog al ver tot in 't midden van de kamer. Dit laat aan de gasten zeer weinig kans, om als nuttelooze knechten op den achtergrond te blijven. De gedurige eb en vloed van dorsthebbende kalanten is daaraan toe te schrijven.

Achter het buffet zit in volle majesteit, de kastelein en zijn vrouw. Deze is eene deftige dikke dame in een zwart zijden kleed; ze heeft eene schoone muts op, om den hals een dikken gouden ketting met eene blauwgrijze broche op de borst, en aan de dikke vingers der roode handen blinken diamanten ringen.

Het dienende personeel bestaat uit jongens en uit lieve, doch zeer bedaarde buffetmeisjes. De kroezen zijn van tin, zoo wat in angelsaksischen stijl en eindelijk ook wel nieuwerwetscher van vorm. De kroes met ‘bitterbier’ wordt ferm vol geschonken; maar de jenever wordt afgemeten en in een grooten kroes gegoten; alzoo kan de drinker den alcool met warm of koud water verlengen, of wel hij kan hem ‘droog drinken.’

Doorgaans, zegt de schrijver, drinkt men een van die twee dranken; gemengde dranken zijn hier nog niet ingevoerd. Het publiek bestaat uit mannen en vrouwen. Er zijn daar quidams naar den laatsten smaak gekleed, burgers, ambachtsliê, en ook kerels die men met geen tang zou aanraken.

Zitting vindt men er niet en toch kruipt men hier en daar gezellig bijeen: een werkman met zijne vrouw en nog een vrouw, misschien zijne schoonmoeder, staan heel huiselijk rond een grooten tinnen kroes, die eerst door den man wordt aangesproken en daarna door de vrouwen.

In de *private bar* of *luncheon* heeft men de *traproom* en het *parlour.* De *traproom* is het vertrek voor den stillen en meer deftigen werkman. Hier wordt ook bier van minder prijs geschonken, ale en porter, en brengt de kalant een lap rundvleesch of een stuk schapenvleesch mee, het wordt voor niemendal voor hem gebraden.

De *parlour* is eene vereenigingskamer voor de kleine burgerij. De zaal is verdeeld door houten schutsels, zoodat iedere club in eene soort van hokske zit te drinken en te politiekeeren. Soms is het *parlour* zoo groot dat het als concertzaal dienen kan, en dan *en avant la grosse caisse.*

Als von Ompteda de straten van Londen beschrijft in zekere wijken, rond de jeneverpaleizen en in den omtrek van zekere schouwburgen, griezelt men om hetgeen hij ons vertelt. Honderden ongelukkige meisjes, zegt hij, in een kleedsel dat een schelling kost, opgeflikt, besmeerd en beschilderd, loopen hier op de gaanpaden rookend, schreeuwend rond, soms drie met drie en alzoo den weg afsluitend. De meesten zijn nog verschrikkelijk jong; zij tellen tusschen de 14 en 18 jaar, nooit meer!

In dien wezenlijken heksen-sabbath staat de doodbedaarde policie-agent, en slechts als het gewoel en getier al te groot wordt, bromt hij *pass on, pass on.*

Te half 1 's nachts sluiten de drankwinkels; dan vindt men nog huizen open waar geen geestrijke dranken meer worden geschonken. Aan de deur leest men dat alleen

‘heeren’ toegang hebben. Buiten woelen de vrouwen voort, doch zij vangen weldra aan met bedelen; zij vragen geld voor een cab of een sixpence voor een slaapplaats. Dat is niet langer de zonde, dat is de armoê, de afschuwelijkste armoê!

Een kostbaar feest.

Toen in 1648 de St.-Lucasgilde te Antwerpen blijkbaar haren ondergang nabij was, en men door pralerij haren glans wilde verhoogen, gaf men op St.-Lucasdag een welkomdisch aan de nieuwe dekens, die niet minder kostte dan 1481 gulden 1 stuiver, eene aanzienlijke som voor dien tijd.

In eene officieele rekening vindt men opgeteekend, dat men op dien maaltijd onder ander uitgaf 217 gulden aan den ‘bancquetbakker’ 60 gulden aan den ‘pasteybacker’; nog eens 50 gl. 10 st. aan een tweeden ‘pasteybacker’, 191 gulden aan de ‘polliersterʼ, 261 gl. aan rijnwijn, terwijl men 69 gl. 7 st. aan impost voor dien wijn betalen moest.

Het ‘lijnwaet’ kostte van huur 56 gl. 19 st.; de potten, messen en glazen 21 gl., de ‘boscolen’ 20 gl. 17 st. Men at voor 124 gl. visch, voor 28 gl. 10 st. cardoenen, ‘salaet en ander groen’, voor 54 gl. hamelenvleesch, voor 22 gl. kalfsvleesch, swesers en voor 15 gl. lamoenen en appelcienen. De kok en het ‘ladeerspeck’ kostten te samen 31 gl. enz.

Het feest duurde twee dagen en een zeventigtal mans en tien vrouwen namen er deel aan.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

XVII.

‘Deze vondst op die plaats,’ dus ging Chouzé in zijn verhaal aan den advocaat voort, ‘bevreemdde mij natuurlijk in hooge mate en een onweerstaanbaar gevoel dreef mij aan mij naar de schuur te begeven, welke, dewijl er een bakoven in gebouwd was, voorzichtigheidshalve, op eenigen afstand van het woonhuis lag. Verbeeld u mijne verrassing toen ik op het smalle voetpad, dat de beide gebouwen scheidt, twee mannen zag aankomen, die ieder een pak onder den arm droegen. Zij waren als boeren gekleed, doch hunne aangezichten, houding en gang verrieden duidelijk dat het stadsbewoners waren.

‘Beider aangezicht trok bijzonder mijne opmerkzaamheid: het eene herinnerde mij opnieuw aan den jongen jager, terwijl het andere, door zijne listige, valsche oogen, die onder de zware wenkbrauwen onheilspellend glinsterden, en zijn arendsneus mij terstond afkeer inboezemde, doch zich onuitwischbaar in mijn geheugen prentte.

‘Ik kon het hen duidelijk aanzien, dat mijne verschijning hun zeer onwelkom was, want zij verhaastten blijkbaar hunnen stap om eerder uit mijn gezicht te komen.

‘Gij begrijpt wel dat ik mijzelven terstond afvroeg, waar die lieden vandaan konden komen, want het was geen openbare weg; deze liep langs de voorzijde van mijn huis.

‘Plotseling viel het mij in, dat zij wel uit mijn schuur konden gekomen zijn, en toen ik er binnentrad, zag ik dat mijn veronderstelling niet ongegrond was, want op den weeken, vochtigen grond zag ik afdrukken van voetstappen, welke volstrekt niet

op die van mij of mijne vrouw geleken. Wat waren zij daar komen doen? lk zou dit weldra vernemen.

'Gij herinnert u de beide mannen met het zwartgemaakte aangezicht, die ik daags te voren langs mij heen had zien gaan? Welnu! het waren dezelfden. Zij kwamen toen klaarblijkelijk uit mijn schuur, waar zij zich tot aan den avond verscholen en hun nachtelijk toilet gemaakt hadden... De pot met zwartsel verklaarde de zaak ten deele. Het was insgelijks duidelijk, dat zij er zich in den nanacht of in den vroegen morgen weer heen begeven hadden om op hun gemak een nieuwe verwisseling van kostuum te bewerkstelligen. En wat mij allen twijfel moest benemen, en mij een koude huivering door de leden joeg, zonder dat ik iets wist, was het vinden van een half versleten zakdoek, waarin tallooze bloedvlekken zichtbaar waren...

Al die omstandigheden bijeengenomen deden plotseling voor mijn geest een licht opgaan en ik zeide bij mij zelven dat ons klein, eerlijk dorp door boosdoeners was bezocht geworden.

Ik liep naar buiten om te zien welke richting zij ingeslagen hadden, maar er was geen spoor meer van hen te ontdekken; zij moeten zich achter een der vele heggen of kreupelboschjes die langs den weg stonden verborgen hebben, en ik ging in huis om Marianne mijne bevinding mee te deelen. Mijne vrouw was het met mij eens, dat onze schuur het tooneel was geweest van de voorbereiding tot eene misdaad. Tusschen die vier muren hadden gewis twee booswichten een schuilplaats gezocht voor en na het plegen van een misdrijf.

'Helaas! wij hadden goed geraden!

In den loop van den dag verspreidde zich de tijding dat mevrouw de Saint-Clément, de bewoonster van het kasteel van Blaison, dood op haar bed gevonden was: maar aanvankelijk noemde men niet de oorzaak van haar dood, want deze was nog niet bekend.

De oude dame was altijd zeer vroeg op; mejuffrouw Emilie was derhalve zeer verwonderd dat het reeds negen uur geslagen was zonder dat hare tante hare vertrekken verlaten had.

Ten tien ure kon zij haar ongeduld niet langer bedwingen. Zij ging aan de deur kloppen, want deze was van binnen gesloten; dit was een oude gewoonte van mevrouw de Saint-Clement als zij buiten woonde. Mejuffrouw Emilie, die zich reeds bang had beginnen te maken, ontstelde niet weinig toen zij geen antwoord bekwam. Zij klopte, bonsde op de deur, schreeuwde... alles te vergeefs: er volgde geen antwoord. Men zag zich verplicht de deur te laten opensteken en wat zag men: de oude dame lag dood en reeds koud in haar bed.

Bij het zien der akelig verwrongen trekken en de blauwachtige kleur van het gelaat, dacht men niet anders dan dat zij aan een beroerte bezweken was, want zij was tamelijk zwaarlijvig en had den vorigen avond een zwaar maal gebruikt. Wat die veronderstelling nog waarschijnlijker maakte, was, dat niets op of nabij het bed van de overledene eenig spoor van wanorde vertoonde.

Niemand vermoedde derhalve dat er een misdaad gepleegd was. En hoe zou ook zulk een vermoeden bij iemand hebben kunnen opkomen, daar de ramen en de deur van binnen gesloten waren.

De bevinding echter van den vrederechter, die de zegels was komen opleggen, bracht de waarheid weldra aan het licht. Mevrouw de Saint-Clement was namelijk gierig en wantrouwend; zij hield gaarne zooveel geld mogelijk in huis, en een schrijfbureau die in de nabijheid van haar bed stond, moest naar de verklaring van

hare nicht een som van veertig à vijftig duizend franken in goud en bankbiljetten bevatten. Van die som nu was volstrekt niets te vinden.

Getroffen door die verdwijning begon de magistraat, te meer daar het meubelstuk behoorlijk gesloten was gevonden, de doode aandachtiger te beschouwen, en het stond weldra bij hem vast dat Mevrouw de Saint Clement verworgd was geworden..... Een geneesheer, die intusschen ontboden was, bevestigde deze meening; maar hoe kon deze moord, deze diefstal gepleegd zijn terwijl alles in het vertrek in de volmaaktste orde was?'

XVIII.

Dit raadsel scheen aanvankelijk onoplosbaar, te meer daar de trouw van al de kasteelbe-

woners boven alle verdenking verheven was, en men niet het geringste gerucht vernomen had.

'Procureur des konings, rechter van instructie, griffier, een aantal gerechtspersonen brachten den ganschen dag op het kasteel in vruchtelooze nazoekingen door: men vermocht niets te ontdekken.

'Klaarblijkelijk was iemand, een schepsel in vleesch en been, in de slaapkamer doorgedrongen, maar langs waar. Gelijk ik reeds gezegd heb waren deur en vensters van binnen zorgvuldig gesloten, de schoorsteen was met ijzeren staven voorzien en de planken van den vloer allen vast.

Moedeloos wilde men voor het oogenblik het onderzoek staken, toen men bij toeval, achter een psyché, een in het behang aangebracht verborgen deurtje ontdekte. Maar dit deurtje was insgelijks op slot. Het kwam uit op een steenen wenteltrap in een der vier hoektorentjes van het kasteel. Beneden aan dien trap vond men wederom een deur die op den terrasvormigen hof uitkwam. Zij was sinds onheuglijken tijd buiten dienst en evenals de twee andere deuren met het nachtslot gesloten.

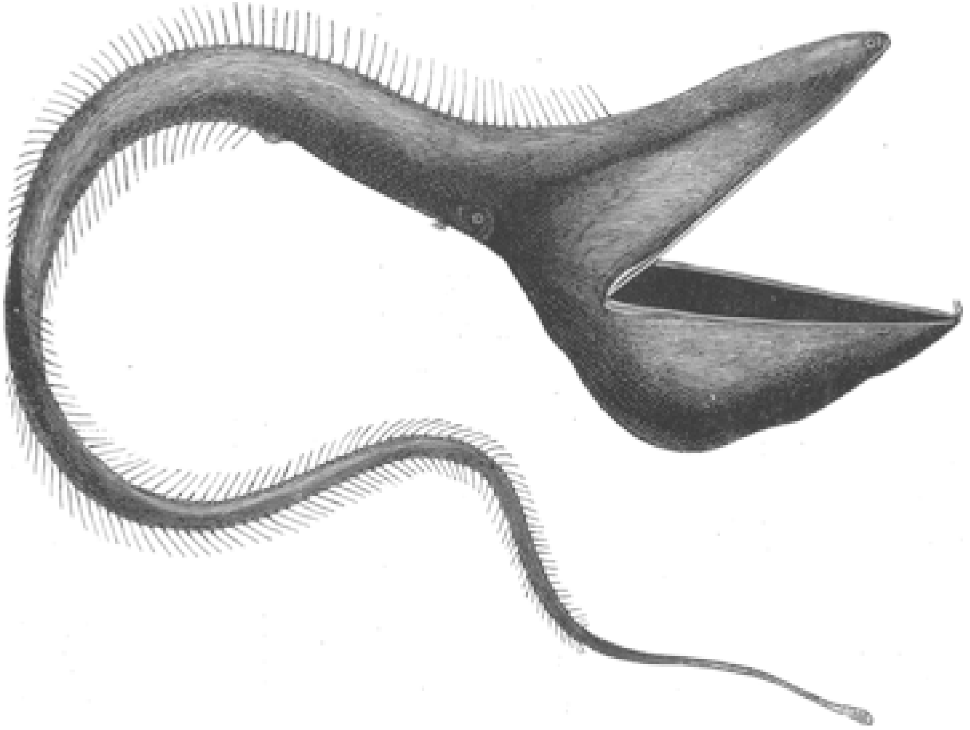

EEN NIEUWE VISCH.

Nochtans bleek bij onderzoek, dat de bedrijvers van de misdaad, want dat zij met tweeën geweest waren, bewees de indruk hunner voeten in den hof en in de dikke laag stof, die den wenteltrap bedekte, langs dezen weg binnengekomen waren.

Maar hoe hadden zij in die kamer kunnen doordringen? Zij moesten met het inwendige van het kasteel volkomen bekend geweest zijn en de sleutels bezeten hebben der beide deuren, die zij hadden moeten openen om in de kamer van hun slachtoffer te komen. Wat het openen en sluiten van de secretaire betreft, dit verklaarde zich gemakkelijk, daar de oude dame al hare sleutels bij zich droeg.

'Gij begrijpt welk een ontroering deze misdaad, onder zulke buitengewone omstandigheden gepleegd, in de geheele streek verwekte. Zoodra ik den moord

vernam, dacht ik dadelijk aan mijne ontmoeting met de beide vermomden.... Ik werd als getuige gehoord. De justicie twijfelde er niet aan of het waren de misdadigers dié ik gezien had, en men stelde terstond de noodige nazoekingen in het werk.

Ik had al dadelijk met juffrouw Emilie gesproken over de gelijkenis, die er, volgens mij, bestond tusschen een der verdachten en den jongen jager, die kort te voren op het kasteel zoo gastvrij ontvangen was; maar het meisje was hierover zeer verontwaardigd en zeide mij, dat indien ik dit schandelijk vermoeden omtrent zulk een man openbaar maakte, ik mij aan het gevaar blootstelde van voor gemeenen lasteraar gehouden en als zoodanig vervolgd te worden. Ik zweeg dus, maar mijne vrouw deed dat niet. Ik werd opnieuw verhoord en weet ge wat men nu ontdekte? Dat die adellijke verdoolde jager gelogen had: hij was teenemale onbekend aan den markies, dien hij als zijn vriend genoemd had en bij wien hij voorgaf te logeeren, kortom, hij werd als een der misdadigers beschouwd, die zich zijn verblijf op Blaison ten nutte gemaakt had om er zijn misdaad te beramen; maar hoe men ook zocht, het was onmogelijk eenig spoor van hem of zijn makker te ontdekken.

'Verbeeld u nu mijne verrassing, daar zie ik vandaag, in de stad Brussel, twee heeren.....

O! zie, ik beweer niet dat het dezelfde personen zijn; maar wat gelijken zij op hen, lieve hemel! wat gelijken zij op hen!'

René Morlant had dat lange verhaal met de grootste opmerkzaamheid aangehoord. Toen Chouzé geëindigd had, deed hij dezen nog verscheidene vragen, welke hij in zijn zakboek opteekende.

'Mijnheer Chouzé,' zegde hij, 'ik dank u voor uwe inlichtingen..... Ik vlei mij eenigen invloed te bezitten bij het tegenwoordige fransche gouvernement en ik hoop u binnenkort aan uwe vrouw te kunnen weergeven... Werk intusschen, blijf braaf, volg de onderrichtingen, welke ik u morgen ten mijnent zal geven en waaronder in de eerste plaats het stiptste stilzwijgen zal behooren betreffende hetgeen gij mij zoo even meegedeeld hebt. Bij het zien van den burggraaf de Monaville en San Marco hebt gij, naar men mij gezegd heeft, uwe verrassing te kennen gegeven aan Paul Gibraltar en Vital Malescot Welnu! gij moet hun nu laten blijken dat gij u vergist hebt, want gij moet met deze beide mannen blijven omgaan, en dit druk..... kortom, morgen zal ik u zeggen hoe gij u verder hebt te gedragen, en volgt gij nauwkeurig mijne aanwijzingen, dan zult gij misschien een grooten dienst aan de maatschappij bewijzen en daarbij volledige gratie verwerven en naar uw land kunnen terugkeeren.'

De arme drommel was opgetogen van blijdschap en beloofde den advocaat zijne voorschriften blindelings te zullen opvolgen.

Ook René Morlant was ongemeen in zijn schik bij het verlaten van den schoenmakersgezel.

'Alles gaat naar wensch,' mompelde hij, 'en dit is voorzeker een onverwachte mededeeling, die onze taak ongemeen zal vergemakkelijken.'

Hij begaf zich regelrecht naar den heer Valenson, om hem het vernomene te boodschappen. Hij vond er Pauline, die tot zijn groote verbazing niet door hare peettante vergezeld werd.

'Mijnheer Morlant,' zegde zij dadelijk bij zijn binnentreden, 'ik ben in allerijl hierheen gekomen om u te zeggen, dat mijn grootvader een bezoek zal ontvangen, dat van grooten invloed kan zijn op den gang der zaken..... Het is een zekere heer Mangonneau, ex-directeur der gevangenis van Nancy.....'

'Zoo!' viel René haar in de rede; 'en welke rol zal die Mangonneau kunnen spelen?......'

‘Dat zal ik u zeggen: mijn grootvader kent den heer Mangonneau, die tegenwoordig te Metz woont, van ouden datum en kort nadat ik te Hastiéres die noodlottige ontmoeting gehad had, wendde hij zich tot hem om inlichtingen..... die hem ongelukkig aandreven om..... Onze bezoeker heeft dus de Monaville gekend en zal Donatien van aangezicht tot aangezicht tegenoverstaan..... Ik meende u met deze omstan digheid bekend te moeten maken, waarin ik aan uwen raad behoefte heb.’

‘Dus heeft die mijnheer Mangonneau zich zeer gunstig over de Monavilles uitgelaten?’ vroeg de advocaat aan Pauline.

Tot eenig antwoord nam de jonge vrouw een brief uit een sierlijk zakboekje en reikte dien aan den heer Morlant. Deze brief hebben wij in het begin van ons verhaal weergegeven; wij zullen er echter eenige volzinnen uit aanhalen:

‘De Monaville's zijn een van de oudste geslachten uit onze omstreken; zij bezaten een buitengewoon groot vermogen, hetwelk de fransche revolutie, gelijk dat van zoovele anderen, verzwolgen heeft. Maar toen de burggraaf Gontran in 1849 stierf, liet hij aan zijn zoon Donatien toch nog de kleinigheid van zeven maal honderd duizend franken na. De jonge man, wiens moeder uit Sicilië geboortig was, vertoefde zoo gaarne in Italië, dat men hem zeer zelden in Frankrijk zag. Tien jaren geleden heeft hij de eigendommen, die hij bezat, verkocht, en sedert dien tijd heeft men hem bijna niet meer in onze omstreken gezien. Naar men mij verzekert, heeft hij zich in geen twee of drie jaar hier vertoond. Overigens is hij een onder alle opzichten volmaakt edelman, enz.’

‘De eenige raad dien ik u kan geven, mevrouw,’ sprak de advocaat, na het vorenstaande gelezen te hebben, ‘is af te wachten, en goed acht te geven op hetgeen tusschen uw echtgenoot en den bedoelden vreemdeling zal plaats grijpen en ik verzoek u uw grootvader hetzelfde aan te bevelen. De ontmoeting tusschen die beide mannen kan misschien veel aan het licht brengen. Doch wat hier ook van zij, ik kan u verzekeren, dat uwe verlossing niet lang meer zal uitblijven.’

‘Dat zal mij uitermate verheugen,’ hernam Pauline; ‘maar als het waar is, dat mijn huwelijk ongeldig is in de oogen van de wet en den godsdienst, is het evenwel mijn wensch, dat dengene, die ons zoo schromelijk misleid heeft, wie hij ook zijn moge, geen leed geschiede.....’

‘Ik herhaal het, mevrouw, gij bezit een edel hart; maar wat gebeuren kan is het geheim van God en ik kan voor niets instaan.’

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 30]

Onze gravures.

Reizende kunstgezellen.

Sedert Hector Mallot in zijn *Sans famille,* ons op nieuw den man met de apen en honden voorgesteld en aantrekkelijk heeft weten te maken, zijn wij ook weer eenigzins met de duizende voorstellingen in dien aard, en die ons vroeger vervelend toeschenen, verzoend.

Wij zien in den man, die met een lichten glimlach op het ruwe, gebaarde en gebruinde wezen, zijn trouwen gezel uit eene gevonden champagneflesch een malschen teug schenkt - wij zien in hem den dwaler, die, van de theaterplanken weggeschuifeld, nu onder een anderen dan zijn klinkenden naam, met een honden- en apenspel den kost moet verdienen.

Vreugde zal hij al weinig beleven, tegenspoed zonder twijfel veel, zeer veel. In de steden en dorpen kan hij altijd een onderkomen vinden; doch hoe moet het hem vergaan op zijne tochten door het ruwe najaarsweêr, over het barre sneeuwveld, door hagel en storm? Wie het leven van een dergelijken dwaler met talent wil beschreven zien, leze het boek van Mallot: vooral treffend is de sneeuwstorm en de dood in de steengroef, na een levenlang als een gevloekte te hebben rondgedoold.

REIZENDE KUNSTGEZELLEN, NAAR ROTTA.

En dergelijke figuren, als de talentvolle schrijver ons voorstelt, zijn geene *fictie*, zij bestaan in wezenlijkheid; zij leven als het ware alleen met hunne honden en apen, en zwerven van het eene land naar het andere, van het eene werelddeel naar het andere, tot dat zij einde-

lijk sterven en hun klein bezit aan dezen of genen helper overgaat, want familie hebben zij niet; hun vaderland, hun geboortedorp zagen zij zelden of nooit terug.

Niemand heeft zich om hen bekommerd; maar zij, zij bekommerden zich ook om niemand; zij gingen de wereld door, zonder aan den dag van morgen te denken en vielen eindelijk neer, onverschillig waar, gelijk de vogel die onverwachts neergeschoten wordt; of die uit den tak, waarop hij ziekelijk gezeten was, neertuimelt, om in het dorre loof begraven te worden.

Gezicht in Normandië.

Normandië, dat iedereen kent al was het maar door de ballade uit *Robert le Diable*, is een der dichterlijkste landstreken van gansch Frankrijk en het hoekske dat een schilder van talent hier op het doek heeft gebracht, is een der ontelbare hoekskens, even en zelfs nog meer dichterlijk dan dit. Vroolijk, eeuwig bruisend spoelt het water door de bedding, langs den voet der huizen, rotsen, bergen en boomen, die er zich in spiegelen, en doet het molenrad draaien.

De molen en de huizen in Normandië hebben, zooals men ziet, een gansch bijzonder karakter. Ook de Normandiër, hoe franschgezind ook, wijkt in de meeste punten van de andere Franschen af; hij is onafhankelijker en trouw gehecht aan zijne overleveringen, oude zeden en gewoonten.

Bekommerd moederhart.

De dichter heeft met diepe ontroering gezongen:

> ..... De moederliefde is eindloos groot
> Het is een lang gebed van 't kraambed tot den dood.

Dit is eene groote waarheid! Geen enkel oogenblik in haar leven verliest zij hare lievelingen uit het oog, en moet zij deze een oogenblik verlaten, dan toch blijft zij in gedachte bij hen, bidt voor hen en wenscht zich reeds bij hen terug vóór dat zij nog is weggegaan. Wakend en droomend denkt zij aan hun geluk, aan hunne rust, aan hunne toekomst. Eene moeder is voorzeker de prachtigste, de verhevenste, de meest goddelijke schepping, die God aan zijne weldoende hand liet ontvallen, en nooit zal een dichter, hoe diep gevoelig hij ook zij, er in gelukken, de moeder naar behooren te malen; altijd zal hij, in haar onuitputtelijk gemoed, nieuwe gevoelens van liefde en opoffering vinden, die hij vroeger nooit had opgemerkt. *Si jeunesse savait, si vieillesse pouvait:* dit mag in dit geval wel gezegd worden. Indien de jeugd wist, begreep wat eene moeder voor haar is, voor haar doet! Wanneer de man dit voor goed begrijpt, heeft hij de jaren bereikt dat zijne moeder reeds lang onder het kerkhofgras ligt. O, hoe dikwijls denkt hij dan: ‘Indien ik die goede, lieve, brave nog eens kon opwekken en tot het huiselijk leven terugbrengen, wat zou ik haar liefhebben en het leven veraangenamen!’ Helaas, de tijd en de dooden keeren niet terug. Wel

hem, die iets, een kleine straal van de moederliefde begrijpt, vóór dat die engelbewaarder op aarde voor eeuwig is ter ruste gegaan!

Een waterval in Siberië.

Siberië! Men ijst bij dat woord. Men denkt onmiddellijk aan de ongelukkige gedeporteerden, die Rusland, met zijn hart als een ijsklomp, daar aan den dood of ten minste aan het martelaarschap overlevert. Inderdaad, op dat land schijnt de vloek Gods te wegen. In het noorden is het niets dan ééne uitgestrekte sneeuw- en ijswoestijn, zonder eenigen plantengroei, tenzij eenig mos dat zich veelal onder de sneeuw verborgen houdt en tot voedsel dient aan de rendieren.

In het zuidelijk en westelijk gedeelte doet zich eene woeste natuur op, doch die ten minste door boomen, weiden, kreupelhout, stroomen, rotsen, enz. verlevendigd wordt. Is hier, in deze laatst genoemde streken, de luchtgesteltenis houbaar voor den mensch, in het noorden is deze zoo bar, dat zij niet zelden doodelijk voor hem is.

Siberië vormt een wijde, uitgestrekte en afhellende vlakte, wier water tot stroomen bijeenvallend, zich in eene dikwijls onstuimige vaart naar het noorden richten. Tengevolge de helling van de *plateau,* erlangen die soms geweldige stroomen eene verbazende snelheid, die haar niet zelden onbevaarbaar maken, of ten minste de vaart met eene gansche reeks gevaren doet vergezeld gaan.

Onze gravure stelt zeer treffend een van die sterke afhellingen voor, en men begrijpt, bij het aanschouwen van het tafereel, welk gevaar de ranke boot loopt. Men denkt niet anders of hij zal tot splinters geslagen worden en in de diepte verzinken. Ook is men zeker, bij dergelijken tocht, den kapitein of patroon tot de passagiers te hooren zeggen:

'Bidt God, dat Hij ons beware!'

De passagiers knielen voor een heiligen beeld en de stuurman bidt met luider stem; doch die stem, zoowel als die van het kommando, gaat in het gedruis van den stroom verloren. Ook geeft men elkander teekens door het wuiven met zakdoeken. Met behendigheid stuurt men de boot door de gevaren heen, ten minste als de poging gelukt. In dit laatste geval gaat er een algemeene kreet op 'God zij gedankt!'

De waterval of beter gezegd waterhelling op de Ineseï is een kilometer lang; men begrijpt alzoo welke onbeschrijflijke ontroeringen den passagier ten deel vallen, die gedwongen is zijn leven te wagen om zijne reis voort te zetten. Hij, die eens dergelijken tocht heeft volbracht, vergeet dezen nooit meer.

In de prairie.
Eene episode uit het landverhuizersleven in het verre westen.
(*Vervolg.*)

VII.

Mister Chapman en zijne buren hadden een ganschen dag lang in een omtrek van vele mijlen de prairie doorkruist, zonder eenig spoor van Bertha te vinden, toen er een bode van Nieuw-Baltimore kwam met het bericht, dat Bertha daar aan de koorts ziek lag. Mistress Chapman maakte zich terstond tot de reis gereed. Het verwonderde

haar niet, dat Harry, die zijn bed weder verlaten had, haar vergezellen wilde. Zijn bleek, treurig gelaat en de arm in den draagband verwekten haar medelijden en zij was meer genegen dan ooit om een zekere onbestemde verdenking, die zij tegen hem opgevat had, als hersenschimmig te beschouwen.

De weg werd voor het grootste gedeelte zwijgend afgelegd en eerst toen zij de neerzetting dicht genaderd waren, vroeg mistress Chapman aan Harry hoe lang hij daar dacht te blijven.

‘Zoo lang Bertha blijft. Wordt zij weder gezond, dan neem ik eene kamer in het hotel en wacht, tot zij sterk genoeg is, om de terugreis te kunnen aanvaarden; sterft zij, dan verlaat ik het land en vloek den dag, waarop ik het betrad.’

‘Maar de menschen zijn ergdenkend,’ merkte de tante aan; ‘uw verblijf aldaar kan aanleiding geven tot praatjes.’

‘Wat is daaraan gelegen? Bertha wordt mijne vrouw vóór zij Nieuw-Baltimore verlaat.’

‘Heeft zij u hare hand beloofd?’

‘Neen, maar zij zal het doen.’

De waard en de waardin van het ‘Nieuw-Baltimore-Hotel’ hadden spoedig de handen vol. Mistress Chapman ontzag niemand, waar het Bertha's verpleging betrof, en Harry, geplaagd door lichamelijke pijn en ontevreden gemoedsstemming, gedroeg zich zoo aanmatigend en opvliegend, dat geneesheer en waard afwisselend met hem bezig waren. Voor het overige scheen hij goed bij kas, gaf met volle handen en zag derhalve al zijne luimen voldaan.

Na verloop van een week was Bertha buiten gevaar en besloot mistress Chapman naar huis terug te keeren. ‘lk kom binnen kort terug,’ troostte zij bij het afscheid het meisje, en liet de waardin beloven alles voor Bertha te doen wat mogelijk was en er haar terstond kennis van te geven zoo de herstellende weer mocht instorten.

Bertha's herstel maakte echter snelle vorderingen en eer er een maand verloopen was, verklaarde zij zich krachtig genoeg om de vermoeienis van eenen tocht te verdragen.

Op zekeren achtermiddag zat zij aan het venster en zag naar buiten in den gloed van de ondergaande zon. Het was een heerlijke octoberdag geweest en de lucht zoo zoel en zacht, als zij den indiaanschen zomer eigen is. Terwijl zij droomerig voor zich uitzag en beelden der herinnering langs den spiegel harer ziel heenschoven, opende zich de deur en Harry trad binnen.

In de rooskleurige avondschemering zag hij er ongemeen knap uit en Bertha kleurde onwillekeurig, toen hare oogen zijn levendigen blik ontmoetten.

‘Naar ik hoor wilt gij naar tante Polly terugkeeren,’ begon hij en nam aan hare zijde plaats; ‘voelt gij u daartoe sterk genoeg?’

‘O ja, ik ga de reis morgen ondernemen.’

‘Ik zou gaarne nog eerst een gewichtige vraag tot u richten, Bertha. Gij kent mijne gevoelens voor u. Nu zijn wij beiden hier, om zoo te zeggen, zonder thuis; ik smeek u mijne vrouw te worden, opdat ik u tot mijn vader kunne voere, wien gij hartelijk welkom zult wezen.’

‘Ik ben u voor uwe goedheid ten hoogste dankbaar, mister Chapman, doch ik gevoel voor u niet die genegenheid, welke gij het recht hebt van uwe toekomstige vrouw te eischen.’

‘Gij zult mij leeren beminnen, Bertha. En als mijne vrouw hebt gij ook vader, moeder en zuster, die allen wedieveren zullen om u het leven recht aangenaam te maken. Ik haat dit land en zou het zoo spoedig mogelijk wenschen te verlaten; ook

gij hebt het niet lief en daar morgen de laatste stoomboot in dezen tijd van het jaar vertrekt, ware het 't verstandigste, dat wij ons dadelijk lieten trouwen en met elkander naar mijne ouders reisden.'

'Maar ik.......'

'Bemint gij een ander?' viel Harry haar in de rede.

'Neen.'

'Welnu! dan wil ik tot morgen op antwoord wachten, in het vertrouwen, dat het bevestigend zijn zal.'

VIII.

Bertha had zich den ganschen voormiddag in hare kamer opgesloten gehouden om over het gewichtige aanzOek van Harry tot een besluit te komen. Zij voelde geene genegenheid voor den man, die zoo dringend naar hare hand dong, maar van den anderen kant woog ook haar afhankelijke positie, haar volslagen gemis van familie.

In hare droevige, tegenstrijdige overwegingen werd zij plotseling gestoord door een haar welbekende stem en zij snelde naar buiten in tante Polly's moederlijke armen. Rubbin volgde de beide vrouwen met de bagage en strekte zich, nadat deze hem afgenomen was, met den schijn-

baar onschuldigen wensch wat van zijne vermoeienis uit te rusten, voor de deur op de vloermat uit. Zijn oor echter legde hij luisterend zoo dicht mogelijk aan de spleet van de slecht sluitende deur.

'Men moet den huid niet verkoopen vóór men den beer geschoten heeft, massa Harry,' grinnikte hij 'en als ik de oude dame eens een paar woordjes in het oor fluisterde, zouden er wel eens aardige dingen aan het licht kunnen komen.'

Rubbin had den avond te voren het aanzoek van zijn meester bij Bertha afgeluisterd en was terstond naar het blokhuis gereden om mistress Chapman daarvan te verwittigen. Zijne dubbelzinnige toespelingen en geheimzinnige woorden hadden hare vroegere achterdocht weer gewekt en zij had besloten zich bij het aanbreken van den dag naar Nieuw-Baltimore te begeven, waar zij voor de deur van het hotel door Rubbin met al de blijken van de grootste verbazing over hare onverwachte verschijning ontvangen werd.

'Zeg mij nu echter eens, waarom gij eigenlijk weent?' vroeg tante Polly hartelijk, nadat zij hoed en doek afgelegd had.

Blozende en aarzelende verhaalde Bertha Harry's dringend aanzoek en hare gronden die er voor en tegen waren.

'En gij bemint hem niet?'

'Neen, tante-lief, wees niet boos; hij is knap, goed en vriendelijk, maar ik bemin hem niet genoeg om hem te trouwen - ten minste nu niet.'

'Dan moet gij het ook niet doen; op zulk een manier laat ik u niet weghalen. Bemint hij u, gelijk hij zegt, dan kan hij wachten, tot gij hem wederliefde schenken kunt, wil hij dit niet, dan laat hem loopen.'

'O! ik ben zoo blij dat gij gekomen zijt, tante-lief; welk goed gesternte voerde u hier heen. Ik gevoel mij zooveel beter en krachtiger, als ik op u steunen kan.'

Het arme meisje was zeer verheugd toen zij zich ontheven zag van de noodzakelijkheid, persoonlijk het aanzoek van Harry van de hand te wijzen.

'En wat uwe afhankelijkheid betreft, dat is klinkklaar verbeelding,' ging mistress Chapman voort; 'uwe hulp in huis vergoedt ruimschoots uw kost en inwoning; en bovendien spraken de buren er over u te verzoeken in den winter een kleine school te openen. Zij zullen u goed betalen en dan kunt gij onafhankelijk zijn als gij wilt.'

'Wat kunt gij iemand goed troosten, beste tante,' nep Bertha en kuste de vriendelijke vrouw op beide wangen.

'Gij keert vandaag met mij naar huis terug en als gij het gaarne hebt, dan zeg ik Harry dadelijk, hoe gij over de zaak denkt.'

Zoo vond er geen huwelijksvoltrekking dien dag plaats en de stoomboot vertrok zonder vermeerdering van passagiers.

Harry schikte zich beter, dan men vermoed zou hebben, in de omstandigheden.

'Tante,' sprak hij op het einde van hun onderhoud, 'gij werkt mij uit een mij onbekende grond tegen; ik verklaar u echter onbewimpeld, dat het u niets baten zal, dat Bertha onvermijdelijk mijne vrouw worden moet. Ik wil wachten en geef toe, dat het onredelijk van mij was, tot een overijld huwelijk bij haar aan te dringen, - mijne vrouw echter moet en zal zij worden en dit wel binnen kort.'

'Ik zal het niet verhinderen, Harry; ik verlang slechts dat gij wacht, tot zij haar eigen hart kent en u gaarne volgt. Er is geen haast bij de zaak. Bertha is ons zeer welkom en breekt de dag aan, dat gij haar van ons wegneemt, laat het dan een

volledige huwelijksvereeniging zijn en verdwijn niet met haar gelijk een dief in nacht en nevel.'

Zoo keerde Bertha dan weer in het prairiehuis terug en de frissche gezonde octoberlucht verfde weldra weer hare lippen en wangen.

En toch voelde zij zich niet gelukkig. Ralfs lot was een bron van aanhoudenden angst en dikwijls meende zij in de nachtelijke stilte zijne stem of zijne voetstappen te hooren. Harry's voortgezette aandrang verontrustte haar eveneens. Zij voelde dat haar hart koud voor hem was, en toch vreesde zij, dat zij niet altijd de noodige kracht zou bezitten om hem af te wijzen. Het was een zonderlinge mengeling van vriendschappelijke genegenheid en wantrouwen, dat zich in haar geheel doen en laten tegenover hem openbaarde.

Op een der laatste dagen der maand october mocht Harry er evenwel in gelukken haar te overtuigen, dat zij hem beminde, zonder het zelf te weten en dat het onbillijk en wreed van haar was zonder gegronde reden te weigeren zijne vrouw te worden.

'Nu hebben wij juist nog schoon weer voor de reis naar huis, bepaal dus den huwelijksdag.'

'Doe dat zelf, of laat het aan tante over,' antwoordde Bertha somber; 'ik wil hierin geen beslissing nemen.'

'Welaan, vandaag is het de laatste october - laat het donderdag de 7 november zijn, juist over acht dagen.'

Tante Polly toonde zich over de meedeeling van de verloving minder verrast dan Harry verwacht had.

'Wat geschieden moet, zal geschieden,' morde zij en verliet zuchtende het vertrek.

Er zou een wezenlijke bruiloft gevierd worden, de eerste in de nieuwe neerzetting, en tante Polly besloot de zaak zoo feestelijk mogelijk te doen plaats hebben. Alle naburen der kolonie werden op het feestmaal genoodigd; zelfs de waard en de waardin van het 'Nieuw Baltimore Hotel,' ontvingen een uitnoodiging.

Daags na de verloving verscheen Harry in de keuken met de vraag of hij ook iets doen kon om de toebereidselen te bespoedigen.

'Het liefste zou het mij wezen, dat gij niet den ganschen dag in huis rondslentert en de menschen uit den weg gaat. Neem toch uw geweer en ga op jacht. Wij hebben versch wildbraad en kwartels en prairiehoenders in menigte noodig.'

'Ik zal het doen, tante, en mij zooveel mogelijk buiten ophouden; van tijd tot tijd echter zal ik toch wel eens een oogslag naar binnen mogen werpen, om te zien of Bertha niet weggeloopen is.'

'Onzin! een verliefde man is waarlijk het domste schepsel van de wereld. Het is te hopen, dat uwe liefde de wittebroodsweken overleeft.'

'Zij zal duren, zoo lang ik leef,' antwoordde de jonkman ernstig; 'doch eer ik het vergeet, tante, wees zoo goed, en maak een lijstje van hetgeen gij voor het feestmaal noodig hebt, dan rij ik naar de neerzetting en zorg voor alles.'

'Dat is onnoodig; uw oom is wel in staat de kosten van het bruiloftsmaal alleen te dragen.'

'Dat weet ik wel, maar ik zou toch liever ook iets daaraan betalen.'

'Hebt gij ook geld genoeg voor al uwe uitgaven?' vroeg de tante kortaf. Zij had het schijnbaar druk met een brood in den oven te schuiven, maar hield in het geheim haar neef scherp in het oog.

Harry verschoot van kleur.

'Gij hebt waarlijk zonderlinge invallen, tante; denkt gij, dat ik met mijn zakgeld niet toekom?'

‘Och! ik herinner mij van u gehoord te hebben, dat gij om iets te verdienen naar de goudwasscherijen wildet gaan, alvorens naar huis terug te keeren. Daar dit niet gebeurd is, dacht ik, dat gij wellicht van oom eenig geld wildet leenen.’

Mistress Chapman bespiedde met spanning den indruk van hare woorden.

‘Ik wilde naar de gouddelvers gaan en zou dit ook gedaan hebben, indien ik Bertha niet gezien had. Wat echter de geldkwestie betreft ik heb nog genoeg om thuis te komen en suiker en koffie voor den bruiloft te koopen.’

De morgen van den 7 november brak aan. Het weêr, tot dusverre nog zacht en schoon, begon te veranderen. De hemel werd donker, de lucht zwaar, de geheele natuur scheen onheilspellend stil en rustig.

Bertha voelde zich onbeschrijflijk treurig gestemd. Bange twijfel folterde haar gemoed op dezen laatsten morgen van hare vrijheid. Had zij er wel aan gedaan, Harry's aanzoek aan te nemen? Waarom was het zoo angstig in haar gemoed en waarvoor was zij bang? Zij wist het niet, en deed zichzelve verwijten zich in dit laatste uur nog zulke vragen te doen.

De gasten begonnen aan te komen en werden op hartelijke wijze ontvangen. Op het middaguur zou de huwelijks-inzegening plaats hebben en door den maaltijd gevolgd worden. Het kon ongeveer elf uur wezen; de geestelijke was aangekomen en onderhield zich met het bruidspaar, toen het eensklaps zeer duister werd en een vreemd gerommel, gelijk aan verwijderde donderslagen, de algemeene opmerkzaamheid trok. Allen ijlden naar buiten om de oorzaak te ontdekken.

Er vertoonde zich een kleine, waaierachtige wolk, die met groote snelheid naderde en uit welke stralen vuur schoten. Aller oogen vestigden zich angstig op dit natuurverschijnsel. Daar berstte een vreeselijke donderslag met zulk een ontzettend geweld boven de plek los, waar zij stonden, dat allen als kaf voor den wind uit elkander stoven. Eenigen werden op den grond geworpen, anderen een eind ver weggeslingerd; de paarden, welke de gasten aan het huis en in de stallen vastgebonden hadden, rukten zich los en vlogen als razend over de prairie voort, of renden in blinde angst tegen gebouwen en omheiningen.

Mistress Chapman was nog in de keuken bezig geweest en verliet het laatste het huis; haar kleinste zoontje klemde zich weenend aan de verschrikte moeder vast. Het was een onheilvol oogenblik. Het geweld van den orkaan lichtte juist een dak van een der bijgebouwen af en slingerde het tegen de deur, uit welke de vrouw des huizes naar buiten kwam.

Er volgde een ontzettende stilte. De wolk vloog voorwaarts en de tornado[(1)] had ter nauwernood vijf minuten gewoed. Toen het gezelschap zich eenigermate van den schrik hersteld had, onderzocht men de kwetsuren, die men bekomen had, en ontdekte nu eerst dat de vrouw des huizes ontbrak. Een dozijn sterke mannen hieven het dak weg en nu vertoonde zich aan de ontstelde oogen de bewustelooze moeder, die het deerlijk verminkte lijk van haar kind vast omklemd hield. Daar lag de arme kleine Rudolf in feestgewaad, getooid met al zijne kinderlijke schatten en met - verbrijzelden schedel. Bertha boog zich over het misvormde lijkje en morde vol ontzetting:

‘Ben ik vervloekt?’

‘Er kan vandaag van geen huwelijk sprake zijn,’ luidde de algemeene meening, en de gas ten, die een gedeelte van hun huisgezin thuis gelaten hadden, braken haastig op om te vernemen hoe het met de hunnen gegaan was.

Het huis, dat voor het vieren van een feest gastvrij zijne deuren had geopend, was een huis van rouw geworden en het huwelijk werd voor onbepaalden tijd uitgesteld.

(1) Tornado's zijn buitengewoon zware, door geweldige stormen vergezelde onweders, die inzonderheid tusschen de keerkringen zeer menigvuldig voorkomen.

(*Wordt vervolgd.*)

Op Java.
Reisherinnering van een Fransch schilder.
(*Slot.*)

De badkamers in het hotel gelijken op die in Europa. Boven de marmeren badkuip bevindt zich eene koperen kraan, zoodat men zich naar verkiezing een stortbad kan geven. Een frisch bad is in dit klimaat iets onbeschrijfbaar. Men maakt er dan ook ruimschoots gebruik van,

en reeds vroeg ziet men alle logementgasten in witte katoenen jasjes en wijde witte broeken, naar de badkamers gaan.

Na het ontbijt, dat uit thee, brood en kaas bestond, ging onze reiziger in de stad om eenige boodschappen af te doen, en bezoeken af te leggen. Volgens het in Batavia in voege zijnde gebruik, moet dit vóór tien uren afgeloopen zijn.

GEZICHT IN NORMANDIË, NAAR A. HENRY.

Ziehier hoe de reiziger eenige door Europeanen bewoonde huizen beschrijft: 'Men kan zich niets voorstellen dat aangenamer en netter is dan die huizen. De woning is omringd door eene galerij, die op pilasters rust. Door de vooruitstekende daken wordt de zon uit de kamers geweerd. Deze kamers zijn ruim, hoog van zoldering en goed verlicht. De vloer is van marmer en de muren zijn wit beplaasterd, in plaats van gelijk hier met tapijten en behangsels bezet te zijn. De sofas zijn niet met fluweel of zijde, maar met leer of rotting bekleed. De galerijen gelijk de kamers, zijn met spiegels, vazen, schilderijen, lichtkronen, enz. opgesmukt.

'Wat de hovingen betreft, die zijn overal bewonderenswaardig; ze zijn fijn onderhouden, sierlijk aangelegd en pronken met die overschoone en weergaloos prachtige boomen, waarbij onze eiken en kastaniën onbeteekenend zijn. Al deze huizen staan, weinig uitgezonderd, op zich zelven. De stad bestaat alzoo uit eene

lange rij van nette en zelfs prachtige villas, aan weerskanten van breede en lommerige dreven.

'Daar ook zag ik het paleis van den gouverneur-generaal, den vertegenwoordiger des konings in Indië. Dit paleis zou men in zekeren zin eenvoudig noemen, gezien den hoogen rang dien de bewoner bekleedt; maar toch is het zeer net, en, evenals al de andere woningen, door prachtige hovingen omringd.'

BEKOMMERD MOEDERHART, NAAR WEBER.

Naar gelang de dag vordert, wordt het ook stikheeter, en men begrijpt dat de onverdraaglijke hitte doodelijk zijn moet voor de Europeanen. Al de menschen die den toerist voorbijrijden, liggen bleek en als uit geput in hun rijtuig en geven een droevig contrast met de bedrijvige inlanders, die aan deze temperatuur voorzeker gewoon zijn.

's Morgens lag er een wazige nevel over de natuur en deze verzachtte de scherpe omtrekken der voorwerpen; later wordt het licht zoo fel, zoo schitterend dat de voorwerpen waarop het valt, hunne natuurlijke kleur verliezen. De luchtgesteltenis kan niet beter vergeleken worden dan bij een heeten oven, waarin men rondwandelt! Men ademt vuur in. Het zweet druppelt over het gezicht en handen, en dringt door de kleeren heen.

De dorst is verschrikkelijk, maar het drinken is men spoedig ontwend, want hoe meer

men drinkt, hoe meer men drinken wil. Eene opmerking die nog al bevreemdend is: er is geen stof, maar de reden daarvan is te vinden in de buitengewone vochtigheid van den grond. Deze vochtigheid komt deels voort van den sterken dauw, die er valt en mag gelijk gesteld worden aan eene goede regenbui hier te lande, en dan van het water dat niet diep in den bodem zit.

Wel geeft dit nu, zooals wij zegden, dat er geen stof dwarrelt, maar volgens deskundigen zou dit ook de reden zijn dat Batavia, dit paradijs, zoo bijzonder ongezond is voor den Europeaan.

De gebronsde Javanees trekt in de straten onmiddellijk de aandacht. Indien men, zegt de schrijver, in Europa zooveel halfnaakte menschen moest bijeenbrengen, ge zoudt verwonderd zijn over het groote getal gebreken, die tusschen hen worden opgemerkt. Daar integendeel ziet ge flink gebouwde mannen, schoone vormen, gespierde lijven en krachtvolle schouders. doch minder schoon zijn armen en beenen, en de platvoeten van den Javanees zijn afschuwelijk.

Eene zeer wonderlijke opmerking maakt de reiziger over de kleur van den inboorling: op een witten, door eene vinnige zon bestraalden weg, komt de Javanees als zwart voor; op de blauwe zee schijnt zijn gelaat als met roodaarde ingevreven te zijn; in het lommer der boomen krijgt zijne huid purpere en roosachtige tinten.

Een groep in de zon spelende kinderen doen aan eene antieke bronzen groep denken. De Maleiër heeft iets los, iets golvends in zijnen gang; zijn hoofd is dikwijls schilderachtig schoon, 't Gezicht is ovaal, de donkere, glimmende oogen staan min of meer schuins naar den neus; doch de neus is fijn, recht gevormd als die van een grieksch beeld. De mond wat al te groot, is beschaduwd door een zwarten, zij-achtigen knevel; het voorhoofd is schoon en regelmatig van vorm.

De kleeding en het hoofdtooisel is bij vele mannen en vrouwen gansch gelijk. Beide geslachten dragen dezelfde bamboezen hoeden, in den vorm van een schild, van eenen domper, van een kookpan. Dezen dragen arabische vesten en breede broeken, anderen gaan naakt, enkel met eene soort van zwembroekjen aan of weten zich recht schilderachtig in een stuk zijde of katoen te drapeeren. Dit laatste kleedingstuk heet men een *sarong.*

De chineesche wijk te Batavia is zeker wel het merkwaardigste dat men zien kan. Die wijk ligt langs het kanaal dat aan den oever met zacht wuivende biezen begroeid is. De slingerplanten bedekken den grond, groeien tegen de ranke kokosboomen op, omvatten de woningen, tot zelfs de daken, die zich in het kalme watervlak spiegelen.

De straten, die zich in alle richtingen opdoen, zijn bezet met huizen in verschillenden stijl gebouwd; maar al de gevels zijn door sterke kleuren of verguldsels, door schoon donkerzwart of rood lakwerk, of wel door mysterieuze opschriften versierd.

De drukte in deze chineesche kampong is onbeschrijflijk. In de opene straat wordt alles gedaan: men eet, drinkt, koopt, verkoopt, vecht, kijft, men maakt zijn toilet, men laat zich scheren, men bakt en kookt: karren, wagens, cavaliers, voetgangers, palankijnen, koelies - alles wemelt daar als een mierennest dooreen. Het is een gedruis dat u hooren en zien vergaan.

De stanken die er opstijgen, grijpen u in de keel en zouden u doen stikken. Men neemt de vlucht uit die wijk en toch is zij zoo belangwekkend, dat men zich voorstelt er zoo spoedig mogelijk terug te keeren.

Des middags houdt men *siësta* onder de galerij; doch een avondwandeling is onmogelijk, tenzij als de maan schijnt. Buiten deze is het volledig donker, en niettegenstaande de lampen, onder de galerijen opgehangen, vormen water en bosschen slechts ééne donkere massa. Men zou de inboorlingen, die blootsvoets gaan en die men dus niet hoort, niet kunnen vermijden, als zij niet verplicht waren, na zonne-ondergang, bamboezen fakkels te ontsteken.

Om de aankomenden te verwittigen laten zij van tijd tot tijd een kreet hooren, niet ongelijk aan dien van den uil. 's Avonds, als men onder de takken der boomen doorgaat, hoort men een kort afgebroken, haastig geluid, zoo als het gejank van den vos: dat zijn de *kalongs* of de reusachtige vleermuizen, zoo groot als eene kat en met eene vleugelbreedte van anderhalf el. Dat monster fladdert alle avonden, en volgens men zegt van het noorden naar het zuiden.

Onder het zingen der muskieten, het geschreeuw der vleermuizen buiten en het gesjierp der hagedissen binnen, werd de tweede nacht in het paradijs gesleten. Geen plek op het lichaam dat 's morgens niet door de muskieten doorstoken was. Lastig was de Franschman bovenmate; maar dat kwam ook wel hieruit voort, dat hij in stilte zijne rekening had opgemaakt en tot de slotsom gekomen was, dat zijne beurs, levende als hij deed, spoedig... plat zijn zou.

Een fransch koopman, te Batavia gevestigd, zegde den kunstenaar dat alleen de huishuur aldaar hoog was; dat hij overigens voor de helft van 't geen hij in een hotel betaalde, fatsoenlijk leven kon. Nog denzelfden avond vond hij een allernetst wit en groen geschilderd huiske. Het lag tusschen twee hoven vol bloemen, planten, prachtige boomen, die wemelden van vogels.

In den tweeden hof achter het huis bevonden zich lage en lange gebouwtjes met rieten afdak, op pilaren van bamboes: dat waren de keukens, de bad- en knechtenkamers, verder stal en koetshuis. Het huis zelve had, zooals alle huizen te Batavia, zijne gaanderij, met hoog en uitloopend dak, uitmuntend geschikt om de warmte te keeren en weerstand te bieden aan den hevigen regen.

De kamers waren ruim, wit geplaasterd en in steen gevloerd; alle maatregels waren er genomen om den wind vrij spel te geven.

Palmbladen blinden weerden de zonnestralen uit de vensters. De kunstenaar huurde deze woning voor 40 roupijën per maand.

Academie van Antwerpen.

Het was in 1662 dat de schilder Teniers, destijds te Brussel woonachtig, een verzoekschrift aan den koning van Spanje zond, om hem te vragen twaalf vrijbrieven te vergunnen, ter oprichting eene vrije Academie, zooals reeds te Rome en te Parijs bestonden. In mei van hetzelfde jaar werd de brief ter onderzoek gezonden aan den toenmaligen landvoogd, markies van Caracena, die den brief den 17 juli aan den Geheimen Raad des Konings te Brussel voordroeg.

Den 11 januari 1663 werd de vraag voor het oprichten der Academie in het Collegie van Antwerpen ontvangen; de brief werd vergezeld van eenen brief van den Raad. Nu het stuk, zegt Jos Van den Branden in zijne *Geschiedenis,* zich in handen van het Antwerpsche Magistraat bevond, maakte hij (Teniers) met de Dekens der Schilders-Kamer twee belangrijke instructiën, welke de noodzakelijkheid deden uitschijnen eener Academie, ‘alsoe door den quaden tijt ende gewesen oorloge de conste geheel ende al tot de cadentie was gecomen ende geproponeerde Academie

den eenigen middel was om dezelve te herstellen ende consten van schilderen, plaetsnijden, belthouden, ende wat daer van dependeert, tot haeren ouden luyster te brengen.'

'Het ontworpen leergesticht was noodzakelijk geworden, zegden Teniers en de Dekens, daar de jonkheid zich niet meer genoegzaam ontwikkelde in de kunst, waardoor deze in Antwerpen zou vergaan, om elders in luister toe te nemen, gelijk men ondervond dat thans in Parijs de kunst en alle fraaie werken bloeiden, welke voorheen van Antwerpen in Frankrijk moesten komen.'

Zeer wetenswaardig zijn de voorwaarden tegen welke het stedelijk Collegie het stichten eener schilderschool aan de vragers toestond. De gewapende Gilden verklaarden er zich tegen dat er twaalf vrijbrieven zouden worden afgeleverd: die vrijbrieven werden verkocht en zij die ze kochten, waren van den soldatendienst ontslagen.

Het Collegie koos een middelweg: het zou slechts acht vrijbrieven laten verkoopen, doch daarenboven een lokaal leveren, waar de teekenschool zou worden ingericht. Dit voorstel werd als voordeelig beschouwd, en toen Teniers die tijding in de Schilders-Kamer bracht, werd er onmiddellijk, en naar oud gebruik, een vierendeel wijn en nog vijftien potten bier gedronken. Bij een goed vuur, een goed glas wijnen een goed glas bier, moest een stuk genuttigd worden en men at, 'worsten met tarwebrood en boterhammen met parmezaankaas.'

Eten en drinken vinden wij bij iedere gelegenheid, in het leven onzer voorouders aangestipt en men ziet, door het bovenstaande, dat men lichtelijk van de minste gelegenheid gebruik maakte. Nu moet men zeggen dat onze meesters in de 'vrije consten' zich nog al gemakkelijk tevreden stelden en onze tegenwoordige schilders u hartelijk zouden danken voor worst, brood en parmezaankaas te eten, ten teeken van feestviering.

Den 19 februari 1663 keurde de Geheime Raad te Brussel en den 6 juli de Koning te Madrid, de beslissing der stad goed; den 12 october bekrachtigde de Souvereine Raad van Brabant het vorstelijk besluit. De acht vrijbrieven werden voor 5240 gulden verkocht en, volgens vroeger bepaling, werd de oostkant der handelsbeurs tot academie ingericht.

'Twee dagen na het verkrijgen der zalen boven de Borze, zegt Van den Branden, begon de St. Lucasgilde met wagens en werklieden hare meubelen van de kamer des Ouden Voetboogs, op de Groote Markt, naar het nieuw lokaal over te voeren; want reeds den 18 derzelfde maand wilde men er het patroonfeest vieren. Metterhaast werden de zalen hersteld en geschilderd, om ze later met gouden leer te behangen en het hontwerk te vergulden.

Aan het einde der eerste zaal sloegen de rederijkers (want de *Olijftak* had zich met de schilderskamers vereenigd) hun tooneel op, terwijl de kunstbroeders der Schilders-Kamer het voorstuk en de schermen hertoetsten. Naast het tooneel plaatste men het beeld van Sint-Lucas, schrijvende in zijn evangelie en vergezeld van den zinnebeeldigen os.

'Verder hing men den omlijsten eed der gildebroeders, benevens het gebeeldhouwde tafereel met de lijst der namen van al de Dekens der Schilders-Kamer. De portretten der vroegere Prinsen, Hoofdmannen en Dekens, alsmede de geschonken tafereelen van Quinten Matsijs, Frans Floris, Cornelis de Vos, Rubens en andere hunner waardige volgelingen, werden aan de wanden uitgestald, als getuigstukken van de vroegere grootheid der gilde.

‘Jacob Jordaen leverde nu ook zijne gemelde drie plafondstukken en daarnaast verrijkte Theodoor Boeyermans het plafond met zijn tafereel ‘Antwerpen voedstermoeder van de schilders.’ Het vijftigtal eerbiedwaardige eikenhouten stoelen, met lederen zitting en leuning, van de afgestorvene bestuurders der Sint-Lucasgilde, werden geplaatst rond de tafel met rood lakenen

bekleedsel en verder stonden in de gebeeldhouwde kredens, de gouden en zilveren geschenken en behaalde prijzen der rederijkers te pronken.

'Boven den ingang der zaal werden, onder een troonverhemelte, de wapens van Koning Philips IV geschilderd, als blijk van erkentenis, omdat hij de Academie had laten oprichten. Onze vermaardste beeldhouwer Artus Quellin, beitelde ook in wit marmer het borstbeeld van den Markies van Caracena, dat ter Schilders-Kamer werd geplaatst op een voetstuk, waarop men las, dat hij de voorspreker was der Academie bij den Koning.”

Het laat zich begrijpen dat dit nieuw lokaal door eenen disch werd ingehuldigd, en dat onze meesters zich ditmaal niet met worst en kaas tevreden stelden. Het was integendeel een prachtige maaltijd, waaraan de vrouwen der schilders en verscheidene heeren van het stadhuis kwamen deelnemen.

Het opbouwen der Academie, welk men den 2 november aanving, kostte aan arbeidsloon en bouwstoffen 1106 gulden 10½ stuiver en het was slechts den 26 october 1665 dat de lessen aanvang namen: in den winter, en tot 6 maart 1666, van 6 tot 8 ure 's avonds en in den zomer, van 23 mei tot 30 september, van 5 tot 8 's morgens.

Nadat Van den Branden zoo levendig de zalen van rederijkers en schilders afgemaald heeft, moest hij ons ook de klassen schetsen, waar de toekomstige meesters kwamen teekenen en boetseeren naar het levend model. Luistert hoe hij dit doet:

'De oefenplaats was eene langwerpig vierkante zaal, gelegen achter de Schilders-Kamer, zij was verwarmd door twee koolvuren op koperen teilen en verlicht door eene koperen hanglamp met veertien bekken, voorzien van eenen blekken lichtscherm. De leerlingen zaten op houten banken en schabellen. Hun werk was nog afzonderlijk verlicht door kaarsen, welke op hooge houten kandelaars naast hen stonden te branden.

“Eene blauw lakenen gordijn hing aan ijzeren geerden aan den wand. Daarvoor stond het naakt model op een berd, dat op twee schragen rustte. Op dit slach van tafel lagen twee vierkante houten blokken, welke het model tot steun dienden; terwijl men bij de verschillige houdingen van het lichaam, de werking der spieren bestudeerde. De Dekens en Oud-Dekens der Schilders-Kamer hadden bij beurten van eene week, het toezicht over de studie en gansch het onderricht.”

Nieuwe bessems vegen goed! In den beginne toonde men in dat toezicht veel iever, doch weldra verflauwde die iever, en dewijl de drink- en braspartijen een goed deel der inkomsten verzwolgen, en de instelling niet altijd aan de hooge verwachting beantwoordde, was er te Brussel en te Madrid erg spraak van, de acht vrijbrieven aan de heeren schilders te onttrekken.

Nogmaals sprong Teniers in de bres om de verkregen rechten te handhaven. Dit bleek gemakkelijker te worden toen Maximiliaan-Emmanuël, keurvorst van Beieren, landvoogd over de Nederlanden geworden was (1693). Bij zijne komst in Antwerpen werd de hertog ter Schilders-Kamer genoodigd, en hij toog met zijn gevolg derwaarts.

“Aan den versierden trap stond de Hoofdman, en al de Dekens met brandende witte flambouwen en zij geleidden den landvoogd boven de Borze ter Schilders-Kamer. Daar speelden de rederijkers des *Olijftaks* op het tooneel, dat het Scheldestrand met Antwerpen in het verschiet voorstelde, eene zinnespel *de Vereenigde Kunsten,* metterhaast geschreven door Barbara Ogier, de dochter van

den tooneeldichter Willem Ogier en echtgenoote van den beeldhouwer Willem Kerriex.”

Toen het spel ten einde was en de hertog blijkbaar gunstig gestemd scheen, vroeg men hem nog acht nieuwe vrijbrieven en toen men den prins de leerlingen in volle werking liet zien, beloofde hij de gunst in aandacht te zullen nemen. Inderdaad, den 9 mei 1698 erlangde men van Karel II, zoo niet acht, dan toch vier nieuwe vrijbrieven, en men bouwde met het geld dat zij opbrachten, eene nieuwe teekenzaal aan de noordzijde der Beurs, die 3480 gulden kostte.

Die gunst verlevendigde, doch slechts tijdelijk, den iever; doch reeds den 8 mei 1699 verklaarde het bestuur ‘der eens zoo rijke Sint Lucas-gilde, dat het der Academie geen vuur of licht meer kon bezorgen, en daarom werd er besloten de teekenlessen nog enkel des zomers te geven.’

Op dit tijdstip was de kunst, die eens zoo schitterend in Antwerpen gebloeid had, als het ware ten ondergegaan. Het getal kunstenaars smolt weg en de gehalte van hetgeen zij voortbrachten, ging dat van het middelmatige niet te boven.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

XIX.

Met een beklemd hart verliet Pauline den advocaat. Naarmate zij voortging op den weg, dien zij onder den indruk van de lezing der Siciliaansche brieven van den markies G. de B. ingeslagen had, voelde zij zich steeds ongeruster en angstiger; twijfelingen rezen in haren geest op: zij gevoelde eene soort van wroeging..... Hoe smartelijk het tegenwoordige ook voor haar was, de toekomst joeg haar vrees aan.

In den namiddag kwam de ex-directeur der gevangenis van Nancy aan, dien de heer Desherbiers en zijne vrouw Euphrasie met open armen ontvingen. Wat Pauline aangaat, die hij niet gezien had sinds zij nog zeer klein was, hij wenschte haar met warmte geluk met het schitterende en eervolle huwelijk, dat zij aangegaan had en vroeg haar of hij het genoegen zou hebben weldra haar echtgenoot te zien.

‘De burggraaf is een bezoek gaan afleggen,’ antwoordde de heer Desherbiers, ‘maar hij is van uwe komst verwittigd en heeft mij beloofd tegen etenstijd terug te zijn.’

De heer Mangonneau was ongeveer van denzelfden leeftijd als de heer Desherbiers; hij was nog krachtig, en zijne rechte, lange gestalte, zijn zware knevel, zijn krijgshaftige houding gaven hem geheel en al het voorkomen van een oud militair. Hij had inderdaad den rang van luiteant der cavalerie bekleed. Familieomstandigheden hadden hem genoopt zijn ontslag te nemen en naar de zeer winstgevende betrekking van directeur der gevangenis van Nancy te dingen. Hij was sinds eenige jaren op zijn verzoek gepensioneerd en had zich te Metz, zijne geboorteplaats, metterwoon gevestigd. Het was een doorzichtig man met zeer beschaafde manieren, hetgeen, gevoegd bij zijn hoedanigheid van voormalig officier, hem toegang had verschaft tot kringen boven den maatschappelijken stand, dien hij bekleed had.

Toen de beide heeren alleen waren, zegde Mangonneau tot zijn vriend:

‘Wel, Justin, ik ben blijde te zien, dat alles tot dusverre zoo goed gegaan is..... Sinds vijftien jaar is u niets in uwe nieuwen levensstaat komen verontrusten.... Te Tours noch te Parijs heeft iemand iets vermoed..... De Voorzienigheid heeft u

klaarblijkelijk beschermd en ge verdiendet dat ook, want ik heb u altoos beschouwd als de beste en braafste mensch van de wereld, maar het vooroordeel!..... Welk een gelukkig toeval was het ook voor u, dat gij twee namen hadt, Guiport en Desherbiers, en te Nancy onder den eersten bekend geweest zijt!'

'O!' viel Pauline's grootvader hem in de rede, 'al de voorzorgen, waartoe ik mijne toevlucht genomen heb, waren voor mijne kleindochter, voor haar alleen.'

'En gij zijt er volkomen in gelukt. Maar bij de gedachte aan dat huwelijk heb ik menigmaal eenige bekommering bij mij voelen opkomen. Zijn die voorzorgen goed genomen? zijt gij er zeker van dat uw schoonzoon nooit iets te weten zal komen? Het zou een groot ongeluk zijn, in dien hij vernam.....'

De heer Desherbiers verschoot van kleur en vergenoegde zich met zuchtende te antwoorden:

'Laat ons hopen, mijn vriend, laat ons hopen..... Gij gaat derhalve den burggraaf Weerzien..... want gij hebt hem gekend, niet waar?'

'Ik heb hem slechts twee- of driemaal gezien. De eerste maal te Nancy, toen hij ongeveer twaalf jaar oud kan geweest zijn, de laatste maal te Metz, want gij weet dat zijn vader grondeigendommen bij die stad bezat. Zijne trekken zijn niettemin tamelijk goed in mijne gedachtenis gegrift.'

Desherbiers haalde zijn horloge uit.

'Hij zal spoedig thuis komen,' zegde hij.

XX.

Het onderhoud werd tusschen de beide oude vrienden voortgezet, maar het was zichtbaar, dat de heer des huizes met zijne gedachten elders was. En inderdaad, naarmate de tijd verliep, duidde alles bij hem de grootste ontroering aan.

De heer Mangonneau merkte dit spoedig en hij begreep dat zijn gastheer eenig geheim verdriet kwelde. Eindelijk kwam Euphrasie aankondigen, dat het diner gereed stond en men ging van de salon naar de eetkamer.

Op hetzelfde oogenblik klonken er voetstappen op den trap en Donatien trad binnen.

'Mijnheer Mangonneau!' riep hij uit, op den gast toesnellende en hem met warmte de hand drukkende, 'wees welkom! Uw bezoek doet ons allen veel genoegen en ik dank u, dat gij de familie niet vergeten hebt waaraan ik het geluk gehad heb mij te verbinden..... Wat mij betreft, ik herken u nog zeer goed; gij zijt bijna niets veranderd.'

De ex-directeur hield intusschen de oogen strak op den spreker gericht, als onderzocht hij nauwkeurig zijne trekken.

'Heb dank, mijnheer de burggraaf, heb dank voor uw vriendelijke ontvangst.... Ik ben inderdaad verheugd u te zien..... Ook ik her ken u zeer goed! lk heb u voor de eerste maal te Nancy gezien met mijnheer uw vader, die een staatkundig gevangene kwam bezoeken.'

'Ja, ja,' viel Donatien hem in de rede, 'het was..... wacht eens.....'

‚De heer de Pommereuil.'

'Juist, juist. Hij is dood, helaas!'

'De laatste maal,' ging de heer Mangonneau voort, 'was te Metz.'

'Ja, in het *hotel de l'Europe,* waar gij van tijd tot tijd eens kwaamt eten. Bij het hooren noemen van mijn naam, spraakt gij mij van mijne familie. Het was toen vele jaren geleden, dat ik Frankrijk niet weergezien had.'

Gedurende dit korte onderhoud hadden de heer Desherbiers en Pauline voortdurend blikken van verstandhouding gewisseld; men kon het hun aanzien, dat hetgeen zij hoorden hun genoegen deed. Degene, die daar voor hen stond, was dus wel inderdaad Donatien de Monaville! en al hunne gissingen omtrent hem waren valsch, al de tegen hem gerichte beschuldigingen waren logenachtig en lasterlijk!...',

‘Komaan, mijne heeren,’ sprak de heer Desherbiers opgetogen, ‘aan tafel, aan tafel!....’

‘Maar ik zie mevrouw Martinpré niet,’ merkte de heer Mangonneau aan; ‘gij hebt mij nochtans geschreven, dat zij tijdelijk bij u in. woonde.’

‘Zij is bij een harer vriendinnen gaan dineeren; maar dewijl zij te een uur eet, zal zij spoedig thuis komen.’

EEN WATERVAL IN SIBERIË.

Het gesprek werd tusschen Donatien en Mangonneau voortgezet, die hoe langer hoe meer opgetogen scheen over de groote voorkomendheid, welke zulk een voornaam personage hem betoonde.

Er werd gebeld.

‘Dat is gewis mijne peettante!’ riep Pauline uit, en zij verliet het vertrek. Zij ontmoette mevrouw Martinpré reeds boven op het portaal en trok haar met zich mede in een zijkamerke.

‘O!’ sprak zij, ‘ik ben opgetogen van blijdschap!.... Van welke vreeselijke schrikbeelden zijn wij nu verlost!.... In de eerste plaats is de heer Mangonneau aangekomen.’

‘En wat verder?’

‘Hij heeft Donatien herkend; zij hebben met elkander gesproken... Er is niet meer aan te twijfelen; wij waren in een schandelijke dwaling vervallen; ik schaam er mij over, ik zal het besterven.... Ach! die Valensonen die Morlant zijn twee ware duivels! Welk een helsch complot hebben zij gesmeed, en met welk doel?’

En de jonge vrouw begon te snikken.

‘Ta, ta, ta!’ sprak de peettante, ‘wat slaat gij toch door..... Gij zijt wel spoedig bekeerd. Voorzeker, ik zou niets liever wenschen dan te gelooven... maar het moet

op goede gronden zijn en ik wil zelve oordeelen. Komaan, wisch uwe oogen af en laat ons naar binnen gaan.'

De heer Mangonneau en de oude dame waren zeer oude kennissen; zij begroetten elkander net de grootste hartelijkheid.

'Inderdaad,' riep de ex-directeur, 'het leven s vol verrassingen! Wie zou ooit gedacht heboen, dat wij elkander te Brussel zouden wederzien!'

'Wij waren dus bij de gebeurtenissen van 1848 gebleven,' sprak Donatien, als zette hij een aangevangen gesprek voort. 'Maar van een ding hebt gij mij nog niet gesproken, dat mijn vader destijds een poos als legitimist gevangen gezeten heeft krachtens een uit Parijs gekomen bevelschrift.'

'Dat is waar,' antwoordde de heer Mangonneau, 'ik herinner het mij nu; maar ik was te dier tijde ziek en had verlof.'

Pauline wierp een zegevierenden blik op mevrouw Martinpré, wier gelaat zeer kalm bleef.

'Ja,' ging de burggraaf voort, 'die omstandigheid oefende een grooten invloed op zijne gezondheid uit en ik ben verzekerd, dat zij zijn dood verhaast heeft. Dat heeft mij later de eerwaarde pastoor der kerk van O.L. Vrouw van Bijstand, de heer Mery, meegedeeld, die hem in zijn laatste oogenblikken bijstond.'

Nieuwe zegevierende blik van Pauline op haar peettante; zelfde onverstoorbaarheid bij deze.

'Men had mij verzekerd?' hernam de heer Mangonneau, 'dat wijlen de burggraaf de Monaville gestorven was aan de gevolgen van een ongeval op de jacht, dat hem eenige jaren te voren overkomen was... Gij waart er bij tegenwoordig en gij zelf...'

'Zoo! weet gij dat ook!... Och! het was niet van veel beteekenis!... de onhendigheid van een boschwachter... Ik heb nog drie hagelkorrels in mijn achterhoofd... Voel slechts...'

En de hand van den vreemdeling vattende, bracht hij die op de aangeduide plek.

'Gij hebt gelijk,' zegde deze. 'Gij ziet hieruit hoe goed ik op de hoogte ben van alles wat u betreft... Toen mijn vriend Desherbiers mij dan ook schreef om in... om mij van uw huwelijk kennis te geven, heb ik hem hartelijk geluk gewenscht met deze verbintenis... Overigens, kondet gij, van uwen kant, geen betere keuze doen...'

Mevrouw Martinpré maakte zeer van pas een einde aan dit verwarde gesprek, door den heer Desherbiers er aan te herinneren, dat er in het Parktheater een nieuw stuk werd opgevoerd, waarvan men met veel lof sprak en stelde hem voor het te gaan bijwonen, om dezen gelukkigen avond genoeglijk te eindigen.

De heer Desherbiers en Pauline, die buiten zich zelve van vreugde waren van zoo eensklaps van den hen folterenden angst ontheven te zijn, keurden dien voorslag goed met een genoegen, welke den heer Mangonneau niet veroorloofde te weigeren ofschoon hij doodmoede was. Donatien alleen scheen er niet mede ingenomen en hij was op het punt eenige bedenking te maken, toen zijne vrouw hem den mond sloot met een paar woorden vergezeld van een dier lachjes uit de eerste dagen, die zich sinds verscheidene maanden niet meer op haar lippen vertoond had. Niettemin keerde de ontevredenheid, welke dat voorstel bij hem opgewekt had, terstond weer terug.

Terwijl men naar den schouwburg ging, zegde mevrouw Martinpré bij zich zelve:

'Die booswicht is een bekwamer comediant dan ik dacht! Wat heeft hij zich goed laten inlichten, alvorens zijne rol te spelen! En te moeten denken, dat dit arme schepsel en haar grootvader opnieuw een vast vertrouwen in hem stellen! Genadige hemel! wat moet hiervan nog worden? In alle gevallen niets goeds.'

Ons gezelschap nam plaats in een loge. Zijne oogen door de zaal latende gaan, ontroerde de burggraaf bij het zien van Jules Berthenay, die, met de armen over elkander gekruist, op een der galerijen tegenover hem staande, den gloeienden blik strak op hem gevestigd hield.

(*Wordt vervolg.*)

Oplossing van Rebus N° 1.
Een gesprek onder vier oogen.

Bij loting is de prijs, verbonden aan de goede oplossing van dezen Rebus, zijnde

De Geschiedenis der Kruistochten, met honderd platen in groot folio, gebonden in een rood linnen prachtband, ten deel gevallen aan den Zeer eerw. Heer P.J. LAVAERTS, pastoor aan het gasthuis te Thienen.

Bovendien hebben de goede oplossers het recht tegen verminderden prijs een der jaargangen van de *Belgische llustratie* te bestellen, mits vooraf een postmandaat van het verlangd bedrag inzendende, als:

1876/77, 1877/78 en 1878/79. 12 à 13 ad frs. 4.-1879/80 en 1880/81 ad frs. 5 - en 14 in 1881/82 ad frs. 8. -

[Nummer 31]

Onze gravures.

In Zwitserland.

Wij zouden bij den eersten oogslag zeggen, als wij deze gravure zien: 'Tusschen Namen en Dinant' en inderdaad het gezichtspunt dat wij te zien krijgen, heeft er veel van, ten minste de omtrek. Wij zijn echter niet in het belgisch, wij zijn in het echte Zwitserland, met zijne hooge wegblauwende bergen, zijne prachtige rivieren tusschen de hoogten wegkronkelend, met al zijne paradijzen beneden, met al zijne sneeuw woestijnen boven op de toppen en hooge hellingen der bergen.

Zwitserland blijft altijd het *eldorado* der jonggetrouwden en poeëten, die alle twee van rozengeur en maneschijn leven - en geen wonder! geen land wekt zooveel treffende contrasten, zooveel ontroeringen, zooveel dramatische en tevens zielsverheffende gevoelens op, als deze door de bergen ingesloten republiek.

Of men beneden in de dalen vertoeft, beschut tegen den nijdigen wind, of wel naar boven op de gletchers kloutert, of men beneden aan het kalme meir van Geneve zit of boven op den betooverenden Rigi post vat, overal wordt de aandacht geboeid, de belangstelling opgewekt; overal leeft men in een gansch bijzonder leven.

IN ZWITSERLAND, NAAR A. HENRI.

Een bewijs dat Zwitserland altijd zijn eeuwig schoon behoudt, is dat het getal toeristen jaarlijks inderdaad ontelbaar is en men er meer dan eens dezelfde reizigers ontmoet, die nooit verzadigd zijn in het bewonderen der schoone

natuurtafereelen, in het vereeren van al het goede dat het karakter van den bewoner aanbiedt, in al het primitieve dat de volkszeden opleveren.

Een verkenner.

Wij zijn in het jaar 1870 toen de Duitschers Frankrijk overrompeld, den keizerlijken troon verbrokkeld, het trotsche rijk vernederd hadden. Frankrijk niet wetende hoe zich tegen den machtigen pinhelm te verdedigen, herinnerde zich de dagen der eerste republiek en deed een beroep op de algemeene wapening. Men hoopte alzoo door de geestdrift en de onstuimige kracht te bekomen, wat men aan wetenschap te kort kwam.

Frankrijk leverde inderdaad een nieuw leger van welwillende, maar ongeoefende strijders, die zich moedig, maar hopeloos tegen de pruisische taktiek afbeulden om ten slotte door deze verpletterd te worden. Wij staan hier voor eene kleine episode uit dat groote nationale drama.

Een groep soldaten, jonge waaghalzen, zijn onder geleide van een officier, op verkenning uitgegaan; stil, zonder gedruis te maken, sluipen zij langs den hoogen muur. Aan de andere zij van dezen zijn de positiën der Duitschers zichtbaar en een der mannen, na zich van zak en geweer ontdaan te hebben, wordt opgeheven en op den buik over den muur liggend, doet hij eene stoute verkenning terwijl de officier en de patrouille in gespannen verwachting den uitslag van het onderzoek verbeiden.

Hoe zal die verkenning afloopen? Een kogel uit een pruisischen achterlader kan den soldaat treffen en levenloos neêrwerpen, tot straf van zijne nieuwsgierigheid. Ofwel hij heeft straffeloos rondgeloerd en zal aan het hoofdkwartier, het opgevischt geheim van den vijand overbrengen.

Op weg naar huis.

Een duizendmaal behandeld onderwerp: eene arme vrouw aan den boord des wegs neergezeten, ontvangt uit eene rijke hand eene milde aalmoes. Het landschap verraadt het voorjaar, wanneer de stedeling naar buiten trekt om zich in de vrije en frissche natuur te verlustigen. De jonge dame heeft misschien haar eerste wandeling in den omtrek gedaan en, op weg naar huis, heeft ze de ontmoeting, door den kunstenaar voorgesteld: eene oude, slordige vrouw, die in het midden van het frissche gras, met witte madeliefkens doorstippeld, gezeten is en met deze een treffend contrast maakt.

In de prairie.
Eene episode uit het landverhuizersleven in het verre Westen.
(*Vervolg.*)

IX.

Het is oudejaarsavond. De maan beschijnt de uitgestrekte met sneeuw bedekte prairie, de sterren fonkelen gelijk diamanten en lustig bellengerinkel klinkt door de stille, koude lucht. De jongelieden der onderscheidene naburige neerzettingen bevinden zich allen in sleden op den weg naar Nieuw-Baltimore. Luid gelach en vroolijk gebabbel vermengt zich allerwege met het klokskensgetingel; slechts in een der sleden zit een ernstig zwijgend paar. Zij schijnen elkander slechts weinig te zeggen te hebben en de kleine zwarte voerman, die in een dikken pelsrok op den bok zit en een zijner ooren aan de nijpende koude blootstelt om af te luisteren wat er gesproken zal worden, ziet zich in die verwachting bitter teleurgesteld.

In ‘het Nieuw-Baltimore-Hotel’ zal een groot bal plaats vinden. Sinds weken heeft deze tijding in het land de ronde gemaakt en alle jongelieden op twintig mijlen in den omtrek als geëlectriseerd. Het schoone weder en de prachtige sleebaan moesten er ongetwijfeld toe bijdragen om het gezelschap zeer talrijk te doen zijn en toen Harry Chapman's vurige paarden, die de andere spannen van dezelfde neerzetting steeds ver vooruit waren, eindelijk dampende voor de deur van het hotel stilhielden, verwonderde het de passagiers der sleden niet te vernemen dat het huis overvol was.

‘Dat zal een schitterende huwelijksinzegening zijn,’ fluisterde Harry Chapman zijne reisgezellin Bertha in het oor; ‘wij hadden die niet beter kunnen wenschen.’

Zij hadden namelijk besloten zich dienzelfden avond in het bijzijn van het geheele gezelschap te laten trouwen en in de slee de thuisreis aan te nemen. Tante Polly's kwetsuren en kneuzingen door de tornado, waren zeer ernstig geweest en zij was door den plotselingen dood van haar jongsten lieveling zoo zeer geschokt, dat haar de noodige geestkracht ontbrak, om zich tegen de dringende aanzoeken van Harry Chapman om het huwelijk te voltrekken, te blijven verzetten. En derhalve had Bertha van de trouwe moederlijke vriendin afscheid genomen en het was geen wonder, dat zij gedurende den langen rit door de prairie ongewoon stilzwijgend was.

‘Wij hebben eene kamer voor u opengehouden, miss,’ sprak de waard na haar vriendschappelijk verwelkomd te hebben. ‘Gij behoeft niet dadelijk in de balzaal te verschijnen. Precies te tien uur wordt er gesoupeerd en ik vermeen, dat het 't beste ware de trouwing te te doen plaats hebben onmiddellijk na afloop van den maaltijd en vóór de dans opnieuw begint. Vindt gij dat goed?’

‘Voortreffelijk,’ antwoordde Harry, terwijl de waard met moeite den weg voor hen baande naar de voor hen bestemde kamers.

Tegen tien uur hield een groote, overdekte, met vier paarden bespannen slee voor het hotel stil.

‘Jerusalem,’ riep de in een dikken pels gehulde voerman, ‘dat treffen wij heerlijk! Die wisten wel, dat wij kwamen en illumineerden ons ter eere. Hola, huisknecht, roer uw beenen eens goed! lk geloof op mijn eer, dat ik stijf, lam en verduiveld slaperig ben, maar de vedeltonen frisschen iemand verwonderlijk op, en als ik wat opgepoetst was, zou ik zelf nog wel een dansje wagen.’

‘Wel! knap u dan op, Paul,’ riep eene stem uit de slee; ‘zoo lang er meisjes zijn om mee te dansen en er muziek is, gaan wij niet naar bed.’

En uit de groote, overdekte slee doken drie in zware buffelhuiden gewikkelde mannen op. Zij gingen in huis, namen zonder veel omslag voor een oogenblik bezit van een kamer, waschten zich aangezicht en handen, kamden hunne haren, plooiden hunne halsdoeken recht en verklaarden zich dansvaardig.

‘Komaan, mijne heeren,’ liet aan den ingang der balzaal de stem van den waard zich hooren, ‘het souper is gereed, maar aan de eerste tafel zal slechts de helft der gasten kunnen aanzitten. De heeren, die dames bij zich hebben, zullen wel zoo goed

zijn mij te volgen, de overigen zullen nog wat geduld moeten oefenen; wat betreft de overvloed der spijzen zullen zij echter door dat wachten niet te kort komen. Zoodra het maal afgeloopen is, zal er een trouwing plaats vinden. Ik mag u niet verraden, wier lot en handen heden vereenigd zullen worden, maar het bruidspaar heeft beloofd te zullen wachten tot allen gegeten hebben.'

Het is mogelijk dat deze aankondiging een krijgslist van den waard was, om voorraad te besparen; zeker echter was het, dat de nieuwsgierigheid den gasten den eetlust benam, want binnen een uur tijd hadden beide partijen gedaan met eten en kwam het geheele gezelschap vol verwachting in de balzaal bijeen. Eene deur aan het boveneinde der zaal ging open en een geestelijke trad binnen. Terstond verstomde het gepraat, en het gezelschap zag reikhalzend uit naar het achter den geestelijke binnen tredende paar.

De plechtigheid begon.

'Jerusalem, zij is het!' klonk eensklaps eene stem uit de menigte.

'Hij is het!' schreeuwde een andere stem, en een lange, bleeke, magere man baande zich een weg door het gedrang en naderde het bruidspaar.

De geestelijke hield stil; Bertha zag op en zonk met den uitroep: 'Ralf! Allen!' bewusteloos neer.

In de zaal ontstond de grootste opschudding en verwarring. Een oogenblik slechts stond de bruidegom besluiteloos; toen vluchtte hij met een gesmoorden vloek door de achter hem openstaande deur weg. Zonder op Bertha te letten vervolgde Ralf Dover den vluchteling.

'Houdt hem, houdt hem!' riepen de gasten. Niemand echter waagde het den waanzinnige den weg te versperren.

De reizigers, die zoo laat en onverwachts aangekomen waren, waren de lang vermiste broeders Dover, onze oude bekende Paul en een jonge man, met name Amos Niles.

Allen wist niet of hij Bertha hulp zou bieden of den broeder volgen, om dezen te verhinderen een ongeluk te begaan. Na een korte aarzeling liet hij zijne zuster aan de zorgen der vrouwen over en snelde zijn broeder Ralf achterna. Deze had een voorsprong en vervolgde met dreigende gebaren den ontstelden bruidegom, die op de rivier toesnelde, welker oevers dicht begroeid waren. Maar de maan scheen helder en de vervolger was hem zoo dicht op de hielen, dat Harry geen mogelijkheid zag, zich te verbergen. Allen riep zijn broeder toe en verzocht hem stil te staan. Maar Ralf luisterde niet naar hem en stormde met wijd opgespalkte oogen en gebalde vuisten als razend voort en kwam den vervolgde steeds nader.

Nu bereikten beiden, gevolgd door de schreeuwende menigte, de rivier. Harry sprong op het ijs en zette zijne vlucht ijlings voort. Iets hooger op was eene kromming in de rivier; kon hij deze bereiken dan was hij gered, daar het dichte onderhout van het bosch aan de overzij een zekere schuilplaats bood.

Toen hij over de gladde, glinsterende oppervlakte voortstormde, riepen verscheidene stemmen: 'Voorzichtig, voorzichtig! bij de kromming is de rivier open!'

De waarschuwing kwam te laat, indien zij al gehoord werd. Juist toen Ralf de hand uitstak, om zijn vijand te vatten, verdwenen beiden voor de oogen der verschrikte menigte in de diepte. Een akelige angstkreet klonk door de lucht. Als verlamd bleven allen staan, toen plotseling een schelle stem riep: 'Beneden de kromming is de rivier ook open.'

De mannen begrepen terstond den zin dier woorden, sprongen op het ijs, wierpen zich op den rand van de gapende spleet languit neder en wachtten ademloos wat de strooming brengen zou.

Het scheen lang, zeer lang te duren, en toch verliepen er hoogstens een paar minuten toen een donkere massa van onder het dikke ijs te voorschijn kwam. Alle handen grepen er naar en zij werd ondanks de geweldige strooming aan land getrokken. Het waren de beide mannen: Ralfs armen hielden Harry's lichaam vast omklemd. Waren zij dood? Het scheen zoo. Uit eene gapende wonde aan Harry's slaap zijpelde bloed en verfde de glinsterende sneeuw.

'Wij moeten hen naar het hotel vervoeren,' riep Allen; 'wie wil een wagen halen?'

Twee mannen spoedden zich weg en de anderen beproefden intusschen de verstijfde drenkelingen in het leven terug te roepen.

'Dat is een dwaze geschiedenis!' morde Paul,

terwijl hij haastig de borst zijns schijnbaar levenloozen vriend met sneeuw wreef, ‘daar was de schurk, van wien Ralf altijd sprak, op het punt zijne zuster te trouwen en deze is nog daarbij het meisje, dat in den nacht van den prairiebrand tijdens een woesten storm bij mij en Philip Burns een schuilplaats vond. Jerusalem, wat kan het toch dwaas loopen in de wereld!’

Er verscheen een slee en de beide verongelukten werden in het hotel gebracht, waar al het mogelijke beproefd werd om hunne levensgeesten weer op te wekken. Harry Chapman echter was dood. De slag of de val op den slaap van het hoofd moest terstond doodelijk geweest zijn; het hart, dat nog kort te voren zoo vol en vroolijk geklopt had, stond voor eeuwig stil.

Ralfs toestand was minder hopeloos. Er Was nog leven in hem, hoewel er uren op uren verliepen zonder dat hij tot bewustzijn ontwaakte. Eindelijk werd zijne ademhaling regelmatig, zijne oogen openden zich, gingen onderzoekend van het eene gezicht op het andere en sloten zich daarna tot een gerusten, diepen slaap.

‘Hij brengt er het leven af,’ sprak de docter, ‘en als ik mij niet bedrieg, dan heeft deze schokking van zijn geheel zenuwstelsel den gekrenkten geest weer in het evenwicht hersteld.’

X.

Sprakeloos en in gedachten verzonken zaten vier personen in Ralfs kamer.

‘Het is onnoodig, dat wij zoo stil en zwijgend bij elkander zitten,’ sprak de docter eindelijk; Ralfs slaap zal lang duren en gewone geluiden zullen hem niet doen ontwaken. Gij zult ons derhalve verplichten, mijnheer Dover, als gij ons wildet meedeelen, hoe gij na uwe geheimzinnige verdwijning weer zoo onverwacht zijt komen verschijnen.’

‘Met alle genoegen,’ antwoordde Allen glimlachende, ‘ik zal beginnen met den morgen, waarop ik het blokhuis verliet. Het was een heerlijke dag; ik draafde op een schoon paard over de prairie en voelde mij onuitsprekelijk gelukkig, vrij en onafhankelijk. Weldra echter verduisterden wolken den horizont; de lucht werd koud en er begonnen sneeuwvlokken te dansen. Gij allen weet wat een sneeuwstorm op de prairie te beteekenen heeft. Het is geen overdrijving, wanneer ik zeg, dat ik door de sneeuw den kop van mijn paard weldra niet meer zien kon. Ik wist niet, waarheen ik reed, doch steeds voort in de hoop, ten laatste ergens een schuilplaats te bereiken. Later bleek het, dat ik in noordwestelijke richting van den weg afgeraakt was en mij dus hoe langer hoe verder van de neerzetting verwijderde. Uren schenen verloopen, sinds ik en mijn paard ons vruchteloos afmatten; de koude was zoo snijdend geworden, dat ik afsteeg en te voet ging, om mij voor het bevriezen te beveiligen. Van lieverlede *gaf* ik alle hoop op redding verloren, en begon mij meer en meer aan de mij overweldigende vertwijfelende stompzinnigheid over te geven, toen ik op een kamp van Indianen stootte. Zij ontfermden zich over mij, wikkelden mij in dekens en legden mij bij het vuur, waar ik in een soort van half bewusteloozen toestand verzonk, die bijna twee dagen aanhield. Het waren Sioux-Indianen, een wilde, krijgshaftige bende, die hoewel in vrede met de blanken, toch besloten mij mede te sleepen. In wezenlijkheid was het hun meer te doen om mijn paard dan om mij, maar zij begrepen zeer goed, dat zij tot verantwoording konden geroepen worden indien zij het behielden

en mij lieten wegtrekken, terwijl mijn geheele verdwijning onvermijdelijk op rekening van den sneeuwstorm zou gesteld worden. Derhalve wilden zij mij nog eenige dagreizen ver meevoeren en mij dan op den weg laten liggen, waar de wolven weldra de herkenning van mijn lijk onmogelijk gemaakt zouden hebben. Ik werd scherp bewaakt en kon niet ontvluchten; zoo maakten wij eenige dagreizen. De lucht was weer helder en niet koud. De hooge sneeuw echter maakte de reis langzaam en moeitevol.

'Op zekeren avond hadden wij juist ons nachtleger opgeslagen, toen in de nabijheid een luid hurrahgeroep weergalmde en zich weldra een half dozijn blanke mannen vertoonden. Ik ijlde hen dadelijk te gemoet. De Indianen waagden het niet mij terug te houden, hoe dreigend en onheilspellend hunne aangezichten ook zijn mochten. Ik verhaalde de blanken mijn wedervaren en ontving de verzekering van hun bijstand. De mannen, die zoo te rechter tijd verschenen, waren uit Jowa en op weg gegaan met het stoute voornemen, om de prairie te doorkruisen en een geschikte plaats te vinden die goudhoudend zou zijn en in den winter een uiterst zacht klimaat zou hebben.

'Zij drongen bij mij aan om hen te vergezellen en zegden mij, dat zij van genoegzamen mondvoorraad tot aan het voorjaar voorzien waren, en voorspelden mij geluk bij het goudzoeken. Ik sloot mij bij hen aan, daar ik zonder gids en zonder levensmiddelen toch niet over de met sneeuw bedekte prairie huiswaarts had kunnen keeren. Mijn eenige kommer was de gedachte aan de droefheid, welke mijne verdwijning thuis veroorzaken zou. Ik nam mij voor, door den eersten persoon, die ons zou ontmoeten, tijding van mij aan mijne familie mee te geven, schreef ook tweemaal gedurende den winter, doch die brieven schijnen niet terecht gekomen te zijn. In het voorjaar stroomden uit alle Westelijke Staten lieden naar de streek, waar wij ons ophielden; allen wilden goud graven. Daar vernam ik van eenigen hunner, dat mijne ouders dood en mijn broederen zuster weggetrokken waren. Nu schreef ik niet meer, doch besloot hen op te zoeken Zoodra ik een goede hoeveel goud zou gevonden hebben. Maar ik was niet gelukkig en mijne bezittingen vermeerderden niet merkbaar. Verbeeld u mijne verbazing toen op zekeren da[g] mijn broeder bij de goudzoekers aankwam, maar nog grooter was mijne smart over zijn geestestoestand. Hij was meestentijds zeer rustig en ernstig, vertelde mij wat er thuis gebeurd was, hoe hij beroofd en bijna vermoord werd en hij naar de mijnen gekomen was om den dader te ontdekken. Daarbij beweerde hij steeds, dat Bertha gestorven was. Opmerkelijk is het, dat hij de gelukkigste goudgraver was; het was als wees hem een geheimzinnige macht de plaatsen aan, waar goud lag. Wij vergaderden ieverig schatten, doch hielden onzen rijkdom zooveel mogelijk geheim. Voor eenige weken verschenen Philipp Burns en Yankee-Paul in de mijnen en verhaalden het avontuur, dat tijdens een prairiebrand bij nacht en storm een jong meisje in hunne tent voerde. Zij deelden alle bijzonderheden mee en noemden haar miss Dover, zoodat ik daaruit de overtuiging erlangde, dat het mijne zuster was en haar dood slechts in de ziekelijke verbeelding van Ralf bestond. Ik besloot terstond naar hier te reizen. Het weer was nog schoon; Yankee-Paul vilde ook huiswaarts keeren en ons dubbel span zou ons gezamenlijk in een groote slee over de prairie voeren, vóór de stormen de reis te gevaarlijk maakten. Mijn vriend Miles vergezelde ons en zoo kwamen wij gelukkig hier aan, waar wij zoo onverwachts de lang gewachte zuster vonden.'

Een droevige schaduw vloog over Bertha's aangezicht. Zij herinnerde zich eensklaps waarom zij hier was en vroeg zich zelve af of men haar wel roepen zou om de trouwing te voleindigen.

Wederom heerschte er een diep zwijgen. Allen dacht er aan, welke vreeselijke mededeeling nog aan zijne zuster moest gedaan worden en vreesde de uitwerking op haar buitendien zoo fel geschokt zenuwstelsel.

‘Allen, Bertha, hoe komt gijliê hier?’ liet zich plotseling eene stem hooren.

Broeder en zuster benevens de docter spoedden zich naar het bed: Ralf was ontwaakt. De sombere waanzin was geweken en had voor het heldere licht der rede plaats gemaakt: de docter drukte Allen en Bertha tot stomme gelukwensching de hand.

(*Slot volgt.*)

De rijstvogel.

De heer A. Nuyens, een der leden van de vlaamsche afdeeling in den Antwerpschen katholieken *Kring,* geeft bij Wolters te Groningen een belangrijk en tevens kostbaar werk uit, namelijk *De Vogelwereld,* een handboek voor liefhebbers van kamer- en park vogels. Driehonderd afbeeldingen in kleurendruk, geteekend door den kunstschilder C. T'Felt versieren dit boek, prachtig door den Groninger drukker uitgegeven.

Voorwaar, dat is een nuttig boek voor al degenen welke zich met het kweeken van vogels bezig houden, en wij durven het dan ook volmondig bij onze lezers aanbevelen. Om een denkbeeld te kunnen maken in welken onderhoudenden trant de heer Nuyens zijn werk geschreven heeft, nemen wij uit de eerste aflevering eenige bijzonderheden op over den Rijstvogel, dien men in onze vogelkamers aantreft.

Geen enkele buitenlandsche vogel, zegt Nuyens, is sedert onheuglijke tijden in Nederland en in geheel Europa meer bekend dan de Rijstvogel. Alle schrijvers hebben hem vermeld en uitvoerig beschreven. Vooral in ons land hebben de eeuwenoude betrekkingen met onze overzeesche koloniën, hem als een geliefden kameraad in bijna alle woningen verschaft.

Op Java en in geheel Oost-Indië komt hij even talrijk voor als bij ons de huismusch. Zooals de naam aanduidt, is het hoofdvoedsel rijst; wanneer zij in talrijke zwermen op de rijstvelden neervallen kunnen zij aanzienlijke schade aanrichten. De inlanders trachten hen op dezelfde wijze te verjagen, als onze tuinlieden de musschen.

Over de geheele uitgestrektheid der Rijstvelden loopen draden, waaraan lapjes wapperen; in het midden van het veld wordt eene kleine hut gebouwd en hier komen alle draden te samen. Een inlander brengt deze in beweging en tracht zoo de vogels te verschrikken.

Evenmin als onze musschen laten de Rijstvogels zich echter lang vervaard maken; beiden zijn met eene tamelijke mate driestheid bedeeld. Wanneer de rijstvelden onder water staan, voeden zij zich met andere zaden.

Behalve op Java en in Oost-Indië, komt de Rijstvogel ook op Madras en in het zuidelijk gedeelte van China voor; maar men weet niet, of hij daarheen toevallig is verdwaald, dan wel of zijn oorspronkelijk vaderland zich zoo ver uitstrekt. De toevallige invoer op Sumatra, Padang, Bourbon en Mauritius schijnt echter buiten twijfel te zijn. Hetzelfde schijnt ook het geval te zijn voor Sanzibar. Op Nieuw-Zeeland is hij door Europeesche kolonisten ingevoerd.

Bernstein zegt over het leven van den Rijstvogel op Java het volgende: - ‘Evenals onze europesche huismusch bewoont hij uitsluitend de bebouwde landstreken, waar hij een der meest verspreide vinkvogels is. Mannetjes en wijfjes verschillen uiterlijk

niet van elkander, de jongen kan men aan hun eenvormig grijs gevedert gemakkelijk onderkennen.

Zoolang de rijstvelden onder water staan, dus gedurende de maanden van november tot maart en april, houden zij zich paarsgewijze of in kleine zwermen bij de dorpen en in het struikgewas op, en voeden zich met zaden, vruchten, insekten en wormen. Zoodra het water echter afgelaten wordt en de rijst zich geel kleurt, begeven zij zich in groote zwermen derwaarts en richten niet zelden groote schade aan. Het nest vond ik nu eens in den kruin van vele boomen, dan eens tusschen de woekerplanten die de stammen der palmen omringen.

In de boomen is dit nest meestal vrij groot

en half kogelvormig; aan de palmstammen is het echter kleiner en van minder bepaalden vorm en in het midden weinig uitgediept. Bijna allen zijn van grashalmen en niet zeer vast gebouwd, zoodat zij niet veel veiligheid aanbieden. Het geleg bestaat uit 6 tot 8 eieren. De Rijstvogel blijft in de gevangenschap lange jaren in leven en is een zeer sierlijke kameren volière-vogel. Als voedsel reike men kanariezaad, gepelde of ongepelde rijst, De prijs van een enkel paartje bij de kleinhandelaars is van 2 tot 3 gulden (5 à 6 franken).

Wat nu de witte Rijstvogel betreft, hierover deelt Nuyens het volgende mee:

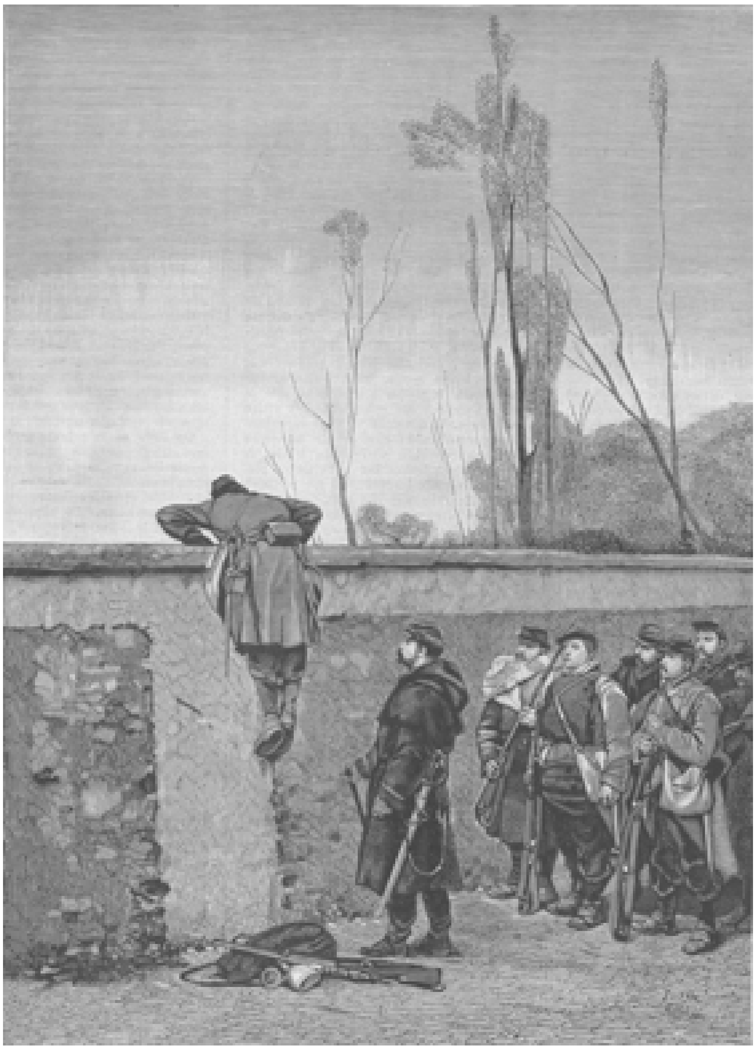

EEN VERKENNER, NAAR E. MÉDARD.

De witte Rijstvogel is geheel en al een pro duct van kunstmatige kweeking, daar hij in de natuur niet voorkomt. De Japanneezen, die zooals men weet, door hun taai geduld allerlei monstruositeiten in de plantenwereld weten voort te brengen, hebben ook van den gewonen grijzen Rijstvogel, de prachtige witte variëteit gekweekt. Hoe zij tot dit resultaat gekomen zijn, weten wij niet; waarschijnlijk hebben eene bijzondere voeding en eene jaren lang doorgevoerde kweeking en keuze van broedouders eindelijk tot deze uitkomst geleid.

Dat dit resultaat kunstmatig verkregen is, blijkt uit het feit dat zuiver witte ouders soms geheel of gedeeltelijk grijze jongen hebben, die dus een terugkeer tot den oorspronkelijken

stamvorm vertoonen. Hetzelfde doet zich voor bij de Japansche Meeuwtjes.

OP WEG NAAR HUIS, NAAR J.J. HAMMER.

Wat er ook van zij, een witte Padda is niet alleen een prachtige vogel, maar hij broedt ook uitstekend in de gevangenschap. Wanneer men een goed paar heeft, kan men steeds op talrijke jongen rekenen. De behandeling en voeding zijn dezelfde als voor den grijzen Rijstvogel aangegeven. Voor den Witten moet men vooral gepelden en ongepelden rijst hebben. De zuiver witte vogels zijn meer waard dan die, welke eene grijze vlek vertoonen. De eerste vinden steeds koopers van 13 a 15 gulden, terwijl de prijs der laatsten steeds een paar gulden minder zijn. De kweeking van den Witten Rijstvogel kan dus zeer voordeelig worden.'

Moet men met ons niet bekennen dat deze korte uittreksels het boek (men schrijft in bij den schrijver, Provinciestraat 47 noord te Antwerpen) ten sterkste aanbevelen?

De mensch en de vlooi.

Pater van Tricht, van S.J., is zeker wel een meester in de kunst van de wetenschap populair of zoo als de Franschman zegt, à *la portee des enfants* te maken. Kent ge, onder ander, zijn allerliefst boekje *nos insectes?* waarin hij zoo geestig, zoo bevattelijk en toch zoo goed wetenschappelijk, de onbeduidendste diertjes der schepping beschrijft.

Welnu, in dien zin moest het *Davidsfonds* eenige wetenschappelijke boeken uitgeven, die over het algemeen al te droog, te dor worden gemaakt om door een oningewijd publiek te worden gelezen?

Tusschen al de zeer gegronde opmerkingen plaatst de Vroolijke en geestige pater hier en daar eene *boutade,* zoo als wij er hier eene laten voegen, namelijk de grrrroote mensch in kamp met.... eene vlooi.

‘Ik heb, zegt hij, nooit mijnen lach kunnen uithouden als ik dacht aan den mensch - aan dien koning der wereld en der schepping; aan den mensch, die rijken verwint en rijken vernielt; aan den mensch, kortom, in al zijne macht en grootheid.... in kamp met eene vlooi.

‘De vlooi bijt hem en drinkt van zijn beste bloed; de mensch wordt kwaad in zijn eigen, maar als hij zich in gezelschap bevindt, wordt hij door fatsoen en betamelijkheid verplicht zich in te houden. De minste beweging zou het vervelende van zijnen toestand doen kennen; hij moet met eenen glimlach op zijn wezen, de vlooi laten steken en drinken...

‘Als de mensch alleen is maakt hij een duivelsch lawijd, hij schudt, hij schommelt, hij nijpt en slaat zich: de vlooi van hare plaats gejaagd, neemt eene andere en begint opnieuw te bijten. De mensch wordt ongeduldig; eindelijk is hij zichzelf niet meer meester; er moet een eind aan komen. Helaas! hij werpt onstuimig zijne kleeren uit.... Wat al vernedering!... en als de vlooi kon lachen, wat zou ze lachen dat ze schokte!

‘En ziet hem nu, dien groote der aarde, dien machtige, dien eersten minister, dien aartskanselier van een wijd-uitgestrekt rijk - ziet hem hoe hij de ernstige gedachten en de lotbestemming van het geschokte Europa vergeet! Hij zoekt met breed opengezette oogen, met eene koortsachtige oplettendheid, hij zoekt tusschen de naden van zijn kleed waar toch dat kleine en schier onzichtbare beestje verscholen is.

‘Zijne vingers staan open gelijk twee springveeren, gereed om het diertje vast te klampen. Daar ziet hij. het... hij valt er op.... Te laat! te laat! de vlooi is reeds weggesprongen. Hij hervat zijne opzoekingen; hij zal het lastige dier verpletteren, hij wordt koppig in zijne vervolging!

‘Neemt nu aan dat hij de vlooi vat. O, wat triomf! Maar mijnheer de minister is nog niet aan het einde. Hij moet nu de vlooi, gij weet het, langzaam, voorzichtig zonder schok tusschen de nagels kunnen krijgen, en in dit groot oogenblik der strafuitvoering ontsnapt zij hem soms met een enkelen sprong. Ik ken geen treffender beeld van de uitersten der menschelijke grootheid en armoê, dan dit....’

Goed geteekend, niet waar?

De geestige pater heeft onder die bladzijde eene nota geplaatst die niet minder vroolijk is: ‘Ten gevolge dezer kleine voordracht’, zegt hij naïf, ‘heb ik van een mijner vrienden vernomen, en betuig hem hiervoor mijne overgroote dankbaarheid, dat het laatste bedrijf van dit treurspel juist niet teenemaal onmisbaar is: men kan, zonder de vingers, tusschen welke men de vlooi houdt, te letten, het diertje in een glas water verdrinken.’

Als die vriend gekend was, voegen wij er bij, de aarts-kanselier zond hem gewis een brevet van uitvinding en een.... ridderkruis.

Lentezang
Door A.M. Oomen.

I.

Waarde lezers. Ik wilde de lente bezingen, en ik wist waarlijk niet wanneer zij begint. Ik raadpleegde mijnen almanak en vond daarin: de lente begint 20 maart, 1 uur, 9 minuten 's middags.

Het was reeds 29 maart en Palmzondag! lk opende mijn venster, een koude oostenwind beet mij in het aangezicht; de thermometer duidde een graad onder het vriespunt aan, en in mijn stadshofken, tusschen vier muren ingesloten, werd aan de zuidzijde een klein plaatske door het morgenzonneke beschenen. Alies was er nog dor en treurig. Twee crocussen en een troske sleutelbloemekens stonden er eenzaam en verlaten te bloeien.

Mijn dichtvuur bekoelde niet weinig bij deze gewaarwording. Ik sloot weer driftig het venster, en in een oogenblik van wrevel wierp ik den almanak in het vuur, en zag koelbloedig het bedriegelijke boek een prooi der vlammen worden.

Ik hing toen mijn zangersharp weer aan den wand, want mijne vingeren waren te koud om er op te tokkelen. Het dichtvuur was uitgedoofd. Een uur daarna, begaf ik mij naar de hoofdkerk, en toen ik onder de statige gewelven trad, zag ik de geloovigen bij hunne korven met groene palmtakken gevuld, eerbiedig neergeknield liggen. Ook het hoofdaltaar was met palmlover bedekt en indrukwekkend was het gezang, als de priester aanhief:

‘Hosanna! den Zone van David, gezegend zij degene die daar komt in den Naam des Heeren, o koning van Israël! Hosanna in 't Allerhoogste!’

O! dacht ik, hier ontluikt reeds het groen der verlossing; hier ben ik in de lieve lente der Kerk, waarop de warme zomer van het Kristendom volgde, met eeuwigdurende bloemen en eeuwigdurend groen! Ja, eeuwigdurend, want de koude oostenwind der vervolging zal nimmer hare groeikracht verminderen.

Treffend was nu de aanblik, toen de geloovigen het kerkportaal verlieten met gewijde palmtakken in de hand, als zinnebeeld der Kristelijke lente. Ik ook droeg mijn takje, bracht daarmee de geestelijke lente in mijn kamerken, terwijl ik wachten moest op de lentebloemen der natuur.

Eene maand daarna, het was 's avonds voor den eersten mei, zat ik rustig in mijne kamer te lezen; het was reeds laat in den nacht geworden, zoodat er eene doodelijke stilte heerschte in mijn eenzaam vertrek.

Ik hoorde niets dan het regelmatig getiktak mijner klok en zie, daar kwam een O.L. Vrouwebeestje over het blad van mijn boek geloopen; het lieve diertje herinnerde mij mijnen lentezang en den volgenden morgen opende ik reeds vroeg mijn venster. Nu waaide mij de zoele geurige lentelucht tegen, het helder gele vlindertje fladderde op de bloemen in het hofken, het zonneke bescheen er reeds de helft van en tusschen het jeugdige groen seringen, waren de bloemtrossen op het punt van zich te ontsluiten.

Ja, nu werd mij de plaats tusschen vier muren te eng. Ik moest ruimer adem halen in die frissche lucht, en even blij als een vogel die aan het kooike ontsnapt, vloog ik naar de velden en neuriede:

Hoe veel vreugd is overal!
't Velt geschildert staet coleurich
Schoon ghebloeijt is bergh en dal
En met bloemekens soo soet geurich
    Ist' geciert
    Daer ghediert
    Springht en swiert

Niet is hier treurich[1].

II.

Nu begon een nieuw leven in de natuur. Evenals het voedzaam sap weer opstijgt in plant en boom, zoo ook voelde ik het bloed weer met nieuwe levenskracht door de aderen stroomen, en waar ik mijn oog liet gaan, en waar ik mijne schreden richtte, overal was opstanding en ontkieming na den slaap des winters!

Hier zag ik een plantje te voorschijn komen, nog zuigende aan de zaadlobbekens, als het kindje aan de borst van de moeder; daar een dat reeds met zijne worteltjes op zich zelf konde staan en geene moederlijke zorg meer noodig had.

Anderen daarentegen versierden reeds de velden met hunne frissche bloemen der jeugd, en dan hoe lief ontvouwden zich de bladerkens der boomen, hoe verschillend lagen zij opgerold en geplooid tusschen het geopend winterkleed!

Hoe schoon wemelde nu het teere lenteloover als een zacht groen weefsel tusschen de takken der boomen, en hoe verkwikkend was die eerste balsemgeur van het voorjaar.

En als ik nu de dierenwereld beschouwde, die door de weldoende stralen der lentezon herleefde, dan was ik niet meer alleen in het eenzaam veld. Neen, overal was er leven om mij heen! Het mugje had zijn huikje verlaten, waarin het op het water dreef, en danste lustig in de lucht; het vlindertje trilde nog bij het verlaten van zijn winterkleed, koesterde zich in den warmen zonneschijn om zijn doodzweet op te drogen, en vloog weldra zonder kommer en zorg, van bloem tot bloem.

De mieren daarentegen waren reeds als ieverige werklieden in volle bedrijvigheid; zij liepen driftig over de ongelijke aarde en ontzagen geene hindernissen, die zich op hun pad voordeden; de bieën, gedrongen door den verminderden wintervoorraad, vlogen van plant tot plant, en zagen reikhalzend, uit naar het lentebloemken dat zijn kelkje geopend had.

Evenals in eene feestvierende stad muzieken zanggezelschappen uit alle oorden in het rond aankomen, om luister bij te zetten aan het feest, zoo ook komen in de lente de lieve zangers der natuur aangevlogen om het natuurfeest op te luisteren.

Ja, de natuur in de lente is een feest, een gedicht, een zang, want alles leeft en zingt er!

De zonne met haar lieve strael
Doet de cruijdekenr weer spruijten
Lustich singht de Nachtegael
Daer de vogheltkens soet fluiten.

O! daar komen ze, riep ik uit; want ik zag hoog in de lucht zwermen van vogeltjes vliegen; het waren de lieve nachtegalen, en in mijne verbeelding zag ik ze nog in het Heilige Land. Ik hoorde ze hun loflied zingen bij het graf van onzen Zaligmaker; ik hoorde ze jubelen onder 't lommer der ceders van den Libanon en aan de oevers van de Jordaan.

Ik zag ze ook in Egypte en ik hoorde ze eenzaam kweelen op de pyramiden der woestijn. Ja, ik droomde dat zij den balsemgeur der warme gewesten meebrachten. Welriekend zal de hemelsche melodie wezen, die uit hunne keeltjes gorgelt.

(1) Joannes Ysermans, van Antwerpen 1628.

Welkom, welkom, lief vogelijn op ons lentefeest, welkom, vermoeide reizigers! De boomen bereiden u reeds het loover; zij zullen hunne takken ineenstrengelen, tot gewelven voor uwe zangershalle!

III.

En terwijl ik in verrukking in het rond zag, zweefden er twee vogeltjes bij mij: het was het getrouwe huwelijkspaar der lieve zwaluwen; zij hadden te samen de reis ondernomen om hare woning van het vorige jaar weer te betrekken. Zij kwamen van de heete kusten van Afrika, doch hier is hare woning, die door de menschen met eerbied bewaard wordt. Zij zijn onze landgenooten, want hunne kleentjes worden allen hier geboren.

Welkom dan, lieve vogeltjes, daar, onder dat strooidak of in een hoek van dat venster zult gij uw nestje vinden; daar kunt gij te samen uitrusten van de vermoeienissen uwer lange reis!

Wie zal nu de menigvuldige verscheidenheden beschrijven van het voglenheir dat aankomt en ons het leven in de natuur brengt?

Elke vogel, elk diertje heeft zijne melodij en

alles stemt harmonisch op het groote zangersfeest der natuur.

En zoo was ik met die aangename gedachten een dorpke genaderd, en ik zag ook onder menschen dat het lente was. De kleine meisjes huppelden lustig op het jeugdig gras en plukten, schaterend van lachen, maagdelievekens; de landman zong vrolijk achter de ploeg; de hen liep bezorgd met haar kiekentjes door het veld en de haan kraaide.

Hoe aangenaam was mij die eerste lentedag geweest! lk wilde er God voor danken en trad 's avonds een kloosterkerkje binnen, dat tusschen oude eikenboomen verscholen lag. Ook daar zag ik een lentefeest, opgevoerd tot aan Maria's troon. Ja, daar vlochten kinderkens kransen voor het beeld der H. Maagd en onder het schikken en strengelen zongen zij

Rozekransjen u zij lof
   Uit den hof
Des hemels neêrgezonden!
Van verscheiden bloempjens schoon
   Als een kroon
Gevlochten, gevlochten en gebonden.

En toen ik neergeknield lag op de marmeren grafzerken van dit heilig verblijf, waaronder de asch rust der kloosterlingen, die hun leven geheel aan God hebben opgeofferd, die de ware liefde gekend hebben, omdat zij God alleen hebben bemind, riep ik uit met den franschen dichter: ‘O! God, ik zoude de steenen waarop ik geknield lig, biddende moeten slijten, om de liefde te genaken, die den kloosterling bezielt!’

Ik hoorde de liefelijke tonen van het orgel en heldere vrouwestemmen zongen:

O Koningin des Hemels schoon!
   O Koningin, o Koningin,
Daal neder van des Hemels troon,
   O Koningin Maria!
O Moeder van Barmhartigheid,
   O Koningin, o Koningin,
Bid voor de gansche Christenheid
   O Koningin Maria!

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

XXI.

De onaangename gewaarwording, welke de aanblik van Jules Berthenay in Donatien de Monaville opgewekt had, veranderde welhaast in een levendig gevoel van verborgen gramschap, vooral toen hij zijn voormaligen wapenbroeder zich van een tooneelkijker zag bedienen, en dien onafgewend op hunne loge richten.

Hij was evenwel op dat oogenblik niet het doelwit van den franschen onderofficier: het was zijne vrouw, het was zijn schoonvader!.....

De verschijning van den heer Desherbiers was inderdaad een oorzaak van levendige verrassing voor den jonkman, die, gelijk de lezer zich herinneren zal, reeds herhaaldelijk gemeend had Pauline te erkennen, zonder zich nochtans te kunnen herinneren waar en onder welke omstandigheden hij haar ontmoet had. Deze omstandigheid trad hem nu eensklaps bij het zien van haren grootvader voor den geest en deed hem zich in een zee van gissingen verdiepen.

Hiertoe bestonden wel redenen, gelijk men zien zal.

Het was tijdens den winter van 1869; Jules Berthenay, die reeds vroegtijdig zijne ouders verloren had, was naar Parijs gekomen om er een betrekking te zoeken en had in afwachting een gastvrij onderkomen gevonden bij een vriend zijner familie, die te Sceaux woonde.

Naast het huis van zijn gastheer stond in het midden van een hof een gebouw, dat men onbewoond geacht zou hebben, zoo vervallen en doodsch zag het er uit. Nochtans werd het bewoond door twee personen, een grijsaard, die zeer oud scheen en een man van een zestig jaar, die zijn bediende mocht zijn.

Naar het uiterlijke te oordeelen leidden zij een zeer zonderlinge levenswijze. De eerste ging nooit uit en de tweede verliet de woning slechts om levensmiddelen te gaan inkoopen. Zij onderhielden hoegenaamd geen andere gemeenschap met de buitenwereld en ontvingen nimmer bezoek.

Deze levenswijze had de nieuwsgierigheid der buren te meer geprikkeld, omdat de heer Poulpaing (zoo heette de grijsaard) fortuin moest bezitten, want hij had het kleine lapje gronds en het vervallen huis, dat hij bewoonde, voor een zeer hoogen prijs gekocht. De zonderlingste en meest tegenstrijdige geruchten waren omtrent den heer Poulpaing in omloop, toen men eindelijk achter de waarheid kwam door de onbescheidenheid van een pakjesdrager uit Straatsburg geboortig, die zich naar het schijnt, over den kluizenaar te beklagen had gehad. Naar zijn zeggen was deze niemand anders dan de voormalige beul van het departement der Beneden-Rijn..... Dit verhaal vond des te eerder geloof, daar het geheel overeenstemde met de levenswijze van den bedoelden persoon. Eenige lieden wilden echter gewisheid hebben; zij deden onderzoek en het bleek dat het wezenlijk waar was.

Deze ontdekking baarde groot opzien te Sceaux en in de omstreken. Een ieder wilde den ouden man zien; maar hij ging, gelijk wij gezegd hebben, nooit uit. Wat gebeurde er nu? Dat de bewoners der huizen, die op zijn hof uitzagen, waarin hij dikwijls wandelde, tot hunne groote verbazing zich plotseling als bestormd zagen door bezoekers, die kennis met hen kwamen aanknoopen. Om kort te gaan, de gewezen scherprechter werd het voorwerp der algemeene nieuwsgierigheid en een ieder poogde hem te zien te krijgen.

Bij de komst van Jules Berthenay te Sceaux sprak zijn gastheer hem terstond van den heer Poulpaing en hem zijn kamerke aanwijzende, bleef hij niet in gebreke hem opmerkzaam te maken op het benijdenswaardige voorrecht dat hij boven zoo vele anderen had, om op zijn gemak al de bewegingen en daden te kunnen gadeslaan van den afschrikwekkenden en geheimzinnigen man, waarvan iedereen den mond vol had. Deze twee bijvoegelijke naamwoorden gaven der verbeelding van den jongman veel stof tot allerlei fantastische beelden en hij ondervond derhalve een groote teleurstelling, toen hij een goedhartig uitziend oud man van middelbare lengte, met een vreemd model van muts op het hoofd, te zien kreeg, die geen vijf minuten liet

voorbijgaan zonder een snuifje te nemen uit de doos, die hij gestadig in de rechterhand hield.

Op zekeren dag in de maand december, terwijl een dunne laag sneeuw den grond bedekte, hoorde Jules, die bij het venster zijner kamer zat te lezen, in den hof van den heer Poulpaing een geluid van stemmen, hetgeen hem te meer opviel, daar hij er zachte en zilverachtige klanken in onderscheidde, die de aanwezigheid van eene vrouw verrieden.

Hij zag naar buiten en ontwaarde een langen, net gekleeden, bejaarden man van een deftig voorkomen, vergezeld door een schoon jong meisje van zeer beschaafde manieren. Zij gingen den heer Poulpaing vooruit en wandelden verscheidene keeren den hof rond, bijwijlen stilstaande om eenige woorden met den eigenaar te wisselen.

Jules, die tot dusverre niets dan onverstaanbare klanken opgevangen had, deed zijn venster op eene spleet open en nu bereikten deze door den langen heer gesproken woorden zijn oor:

‘Het blijft dus zoo afgesproken: gij zult hem laten komen en van uwen invloed op hem gebruik maken, opdat hij geen schrede meer doe om den afgrond over te springen, die ons sinds jaren van elkander scheidt..... Hij heeft het overigens gewild, niets verplichtte hem.....’

‘Toch wel!’ viel de heer Poulpaing hem in de rede, ‘ik keur zijne handelwijze goed: eerbied voor de oude familie-overleveringen, van welken aard die ook zijn mogen.... Ach! hadde ik een zoon of een kleinzoon gehad, ik zou gewild hebben, dat hij eveneens handelde.....’

‘Och! gij schrijft hem gevoelens toe, die hem nooit bezield hebben; hij heeft slechts gehoor gegeven aan zijn bedorven natuur, aan zijn zucht om ons te hinderen, ons geld af te truggelen.....’

Het verdere onderhoud ging voor Jules verloren, daar de sprekers in huis terugkeerden.

Getroffen niet alleen door de schoonheid van het jonge meisje maar ook door haar bezoek bij den voormaligen scherprechter, begaf hij zich terstond naar buiten en ging post vatten voor den uitgang van het naaste huis, die in den ringmuur was aangebracht.

Hij stond er nog niet lang of de onbekende verscheen met haar metgezel en trad eenigszins onthutst terug bij het zien van een man, die daar als op den uitkijk stond. Deze blijkbare verbazing deed Jules over zijne onbescheidenheid blozen en belette hem haar te volgen, gelijk hij eerst van plan geweest was.

Welnu, het was dezelfde lange grijsaard, dien hij in het Parktheater in den heer Desherbiers terugvond, en deze herkenning deed hem ook het meisje herkennen dat hij in den hof van den ex-scherprechter van Straatsburg gezien had: het was mevrouw de Monaville. Hij kon daaromtrent niet meer den minsten twijfel voeden!

XXII.

Terwijl Jules Berthenay zich al die omstandigheden herinnerde en ze in stomme verassing in verband bracht met hetgeen hem omtrent den echtgenoot van Pauline bekend was, had Donatien, zich verbeeldende dat Jules den kijker voortdurend op hem gericht hield, zijn gramschap des te meer voelen stijgen, daar hij geen middel wist te bedenken om zich op zijn vijand te wreken.

Na het einde van het tweede bedrijf verliet hij de zaal met het plan om de buitenlucht te gaan inademen. Hij ging even in de Waux-hall, waar hij verscheidene

jongelieden ontmoette, waaronder eenigen die met hem in het *Café des trois Suisses* geweest waren toen Jules Berthenay hem aansprak.

Toen zij bij hun terugkeer in den schouwburg nog in een der gangen bleven staan praten tot de gordijn zou opgaan, kwam de jonge fransche onderofficier langs hen heen en liet zich bij het zien van Donatien een uitdrukking van haat en verachting ontvallen, hetgeen door de metgezellen van dezen laatste werd opgemerkt.

'Maar, burggraaf,' sprak een hunner, 'ziedaar de tweede maal dat die boerenkerel zich tegenover u gedraagt als.... Wat wil hij toch van u?...... Gij zijt waarlijk wel goed.....'

Donatien verschoot van kleur en antwoordde:

'O! het is een ellendeling, dien ik op het punt ben geweest van als pruisisch spion te laten doodschieten toen ik officier was bij de Vrijschutters.....'

Op het oogenblik dat Donatien deze schandelijke leugen uitkraamde, was Jules vlak achter hem en hoorde dus alles.

Hij kon zich niet inhouden.

Trillende van verontwaardiging, trad hij fier voor den bedrieger en sprak, zich tot de omstanders wendende:

'Mijne heeren, die man heeft daar gelogen als een eerlooze, die hij is..... Ik heet Jules Berthenay en heb de eer te behooren tot het fransche leger als brigadier bij het zevende huzaren..... Ik ben hier met verlof om een verrader, een spion en zelfs meer dan dat te

ontmaskeren..... Dat verfoeielijke wezen is hij, die mij beschuldigt; het is die zoogenaamde burggraaf de Monaville, een pseudo-burggraaf...'

De man tot wien deze bloedige woorden *gericht* werden, bleef volkomen bedaard; hij haalde minachtend de schouders op en een glimlach speelde zelfs om zijne lippen.

'Is hier dan nergens een policie-agent,' sprak hij, 'om dezen dronkaard of razenden gek naar de Amigo te brengen?'

Jules Berthenay sprong, buiten zich zelven van woede, op hem toe, greep hem bij de keel en gaf hem een hevigen slag in het aangezicht vóór iemand er aan kon denken dit te verhinderen.

Dit tooneel verwekte een geweldige opschudding en twee policie-agenten snelden ijlings toe.

'Arresteert dien deugniet, die, zonder eenige aanleiding, geweld jegens mij gepleegd heeft!' schreeuwde de burggraaf, op zijn aanvaller wijzende.

'Ja, ja,' riepen eenparig de vrienden van den beleedigde, 'arresteert den deugniet..... Wij zijn getuigen!'

De agenten, die degenen kenden die hun den dader aanwezen, lieten zich dit geen tweemaal zeggen en Jules Berthenay werd onmiddellijk door hen vastgegrepen.

De opwelling van woede, die hem tot het plegen van die daad gedreven had, was plotseling bedaard en het was met de grootste kalmte, dat hij tot de beide agenten zeide:

'Ik ben soldaat, gij doet uw plicht en ik zal u volgen; ik zal mij weten te verantwoorden. Mijne heeren,' ging hij, zich tot de kennissen van Donatien wendende, voort, 'ik vraag u duizendmaal vergiffenis.... Het vervolg zal mij rechtvaardigen en gij zult dien man binnenkort leeren kennen....God heeft gewild dat dit zou voorvallen om zijn bestraffing te verhaasten.'

De jonkman verzocht den agenten in een rijtuig naar het stadhuis te mogen gaan, hetgeen hem toegestaan werd.

EEN DUISTER VERLEDEN. - In den hof van den gewezen beul.

Kort daarna verscheen hij voor den dienstdoenden commissaris, wien de agenten verslag deden van het voorgevallene.

'Mijnheer de commissaris,' antwoordde Jules Berthenay op de eerste vraag, die tot hem gericht werd, 'ik verklaar u, dat het u zooeven door de agenten gedaan verslag volkomen overeenkomstig de waarheid is. Ja, ik heb in het openbaar eene daad gepleegd, die met gestrengheid kan beoordeeld worden; die daad betreur ik echter in geen enkel opzicht, want zij zal naar alle waarschijnlijkheid de justicie eindelijk in staat stellen krachtig op te treden tegen een misdadiger, die maar al te lang straffeloosheid genoten heeft en ik herhaal, wat ik tot hem gezegd heb, toen men mij medevoerde: God heeft gewild dat dit zou voorvallen om zijn bestraffing te verhaasten!'

Een der agenten, die naast den commissaris stonden, fluisterde hem in het oor:

'Hij is zeer zeker zinneloos;...... ik heb het terstond bemerkt.....'

De commissaris zag den jongman gedurende eenige oogenblikken strak aan.

'Komaan!' sprak hij, 'wat beteekent die taal? zijt gij wel goed bij uw verstand?'

'Ik kan mij zeer goed voorstellen, dat gij daaraan kunt twijfelen,' antwoordde Jules Berthenay glimlachend; 'ik acht dan ook alle verklaring voor het oogenblik nutteloos. Doe met mij wat gij wilt, maar ik heb vooraf een verzoek: namelijk mij te veroorloven een brief te schrijven aan een mijner landslieden, een voormalig voortreffelijk lid van de Parijsche balie, den heer René Moriant die voor het oogenblik te Evere woont...'

'Den advocaat Moriant!' riep de commissaris verbaasd uit; 'gij kent hem dus?'

‘O ja, van zeer nabij, en ik moet vooraf met hem beraadslagen eer ik mij kan rechtvaardigen over de uitdrukkingen, die ik heden avond gebezigd heb, woorden, waarvan ik het gewicht volkomen besef.’

‘zichier eene pen en papier,’ antwoordde de commissaris; ‘schrijf, ik zal den brief nog heden laten bezorgen.’

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 32]

Onze gravures.

Tijdens het schrikbewind.

Bij den eersten aanblik van deze sierlijke en zinrijke teekening, worden wij verplaatst in de bloedige dagen der eerste fransche omwenteling, die men, in zekere partij, de ‘groote,’ de ‘roemrijke’ noemt, ofschoon zij niet anders dan den naam der ‘bloedige’ verdient.

Men roemt wel eens de voordeelen, die deze omwenteling met al hare gewelddadigheid heeft aangebracht; doch indien men de voordeelen wikt en weegt tegen de nadeelen, die er voor de samenleving uit voortgevloeid zijn, zal men de eerste niet lang meer roemen. Zelfs de landen, die door de omwenteling niet geschokt werden, neemt alleen Engeland, zijn op dit oogenblik meer in vooruitgang dan Frankrijk, dat integendeel sedert die zalige revolutie gedurig en meer en meer, is achteruit gegaan.

De teekening, welke wij den lezer voorhouden, brengt ons teenemaal in dat schrikverwekkend tijdstip terug, waarin de deugd als ondeugd, de ondeugd al deugd beschouwd werd.

De bloedige Conventie wierp hare ijselijke decreten uit; de proconsuls moordden en plunderden in de departementen; de *septembriseurs,* de *tricoteuses,* om geene anderen te noemen, gaven den hoogen toon; de guillotine speelde onophoudelijk; de kerken waren gesloten, verbeurd verklaard of dienden tot den godsdienst der Rede; de kloosters waren uitgebuit; de priesters verjaagd, over de grenzen gevlucht of hier en daar verborgen.

Het was een tijd vol angst en doodschrik voor de goeden, een tijd vol triomf voor de kwaden, voor de schurken en dieven.

TIJDENS HET SCHRIKBEWIND, NAAR ARY SCHEFFER.

Wij wonen hier het celebreeren eener Mis bij in een eenvoudig timmermans-werkhuis, waar men zeker nooit gedroomd had dat iets dergelijks zou hebben plaats gehad. De aanwezigen vormen, men ziet het klaar, eene adellijke uitgewekene familie, eene groep *émigrés,* die hun kasteel en eigendommen ter prooi der republikanen hebben gelaten en thans gelukkig zijn in dat nederig werkmansbuis, een min of meer veilig onderkomen te vinden.

Daar, in die kamer, waarschijnlijk in de stilte van den nacht of van den vroegen morgen, draagt de priester het H. Misoffer op. Het altaar is eene commode, alle versiering is

er vreemd, maar de harten zijn waarlijk opgeheven en bidden - bidden om hulp en bijstand van boven, die hun op aarde teenemaal ontzegd wordt.

Zal die geheimzinnig opgedragen Mis, door de spionnen der republiek niet gestoord worden? Niets toont in het werkhuis eenige onrust aan; maar zonder twijfel staan buiten trouwe schildwachten, die den priester en de *émigrés,* bij het minste onraad, teeken zullen geven.

Dit tafereel is niet alleen fransch, het kan even goed in onze Vlaanderen overgeplant worden. Ook hier had de vervolging plaats; ook hier werden stille Missen gelezen in stallen, schuren, op zolders, in bosschen, kortom, in alle plaatsen die men veilig dacht; ook hier dwaalden de priesters als muldersknecht, als pachter of wat dan ook rond en wisten alzoo niet zelden tot bij het sterfbed van den Kristen te dringen.

Onze priesters waren gevlucht, naar Cayenne gedeporteerd, in de gevangenis gesleept; onze kerken gesloten, onze eigendommen gebrandschat, onze klinkende gelden door waardeloos papierengeld vervangen, onze kunststukken gestolen, vernield, verbrijzeld - het bloed onzer dierbaren had onze dorpels en straten besprenkeld, en toen eindelijk de Franschen opkraamden, ging er een vloek op uit den boezem van ons volk, tegen de wreede en vreemde verdrukkers; een vloek, die scheen door alle eeuwen heen te zullen klinken.

Tachtig à negentig jaar zijn er sedert dien verloopen, en men staat verstomd met hoeveel blinde vergetelheid ons volk zich weer onder den invloed van het fransche volk gelegd heeft, dat echter nu nog, evenals in 1793, dezelfde rampzalige strekkingen laat blijken.

Leeren de volken dan nooit? Het schijnt wel. Meer dan ooit neemt het belgisch volk de taal, de verwijfde en vaak ontuchtige zeden van het parijzer volk aan, en wie daarin het blindste te werk gaat is de hooge klas, de adel, die echter bij eene nieuwe overrompeling - en die zal komen! - een der eersten zal vallen, onder de slagen van zijnen vreemden afgod.

Aan de beterhand.

Wij zijn in een eenvoudig boerenhuis; 't moet in het najaar zijn, want door de openstaande deur zien wij leden van het huisgezin bezig met het plukken van appelen. Het zonlicht is helder; de lucht is blauw, de vogelen zingen en een frisch koeltje brengt eene aangename verkwikking aan de kleine zieke, die, in grootvaders stoel, tusschen kussens en dekens gebakerd zit.

Wreed is de ziekte geweest; op den boord des grafs heeft de kleine gewankeld, doch eindelijk is de beterschap aangebroken en nu nadert zelfs de genezing met snelle stappen.

Grootmoeder is gekomen, die goede oude, en heeft van de jaarmarkt een buil vol lekkers meegebracht, die het kind met belangstelling schijnt te onderzoeken. Aller oogen zijn op de kleine gericht; in aller oogen fonkelt voldoening, want overal hoort men: 't gaat beter!'

Gansch dit tafereeltje wasemt eene zoete en stille huiselijke poëzie uit, die men in onze dagen en bij onze schilders, maar zelden meer opmerkt. Aller gelaatsuitdrukking stroomt tot één enkel middenpunt te saam en al wat de kleine

hoofdpersoon omringt, brengt het zijne bij, om de harmonie in het tafereel te vergrooten.

Zondag-namiddag.

't Is zondag, dus rustdag en de dag des Heeren. De visscher van Scheveningen is ter kerke geweest, en terwijl de zon ginds in het westen in den diepen schoot der zee schijnt weg te duiken, rusten de visschers en ademen, op de gezellige bank gezeten, de frissche avondlucht in.

't Zijn vier oude zeebonken, wel verschillend van type, maar blijkbaar niet veel verschillend van gemoedsgesteltenis: de visscher is doorgaans stil, kalm, berustend in zijn lot, zich weinig bekommerend met hetgeen er rondom hem gebeurt. Dat is echter het geval niet met die jonge borst, die ook op de bank zit en zijn pijpken rookt. Hij ziet rechts van zich, waar de jonge, frissche, lachende en giechelende visscherinnetjes over het voetpad gaan.

Ter zijde van dit stil, waarheidsvol en recht aantrekkelijk tafereel, strekt zich de onmeetlijke zee uit, die morgen weer de ranke boot der visschers dragen zal; die hunne welvaart, maar ook hunnen dood in zich besluit - doch aan het gevaar denken zij nu niet.

De vier typen op de bank naast elkander gezeten, zijn prachtig. Bekroond boven, in de soort van balcon, door het frissche visschersvrouwtje, vormen zij eene groep, zoo waar als de fotographie ze slechts kan weergeven, zoo rustig dat de rust u tegenwasemt, zelfs nog uit de kleurlooze gravure.

Mormonentempel.

Aan het Zoutmeer (Utah) wonen de Mormonen, die zich de ‘Heiligen van den jongsten Dag’ noemen. Die Secte heeft in 1847, op het Noord-Amerikaansch grondgebied, haar ‘nieuw Jerusalem’ gebouwd. Hun aanleider, Brigham-Young was een zeer krachtvol man, die veel bij droeg tot den bloei der nieuwe stad. Op dit oogenblik telt die stad 13000 zielen en is aan den Utah-Centraal Spoorweg verbonden. De stad heeft niets monumentaals; de huizen zijn doorgaans klein. Het belangrijkste gebouw is de ‘Tempel.’ Hij is in 1853 opgericht, is 46 meter lang en 18 breed en mag als wansmaak alleen geroemd worden. Men oordeele naar onze gravure. Het inwendige des zoogezegden ‘tempels’ is dor en naakt, zonder eenig godsdienstig versiersel. Op eene estrade staan de leunstoel van den vroegeren president (thans apostel John Taylor) die daar preekte, alsook de zetel van den geestelijken leider, dien men - 't is als eene spotternij! - ‘bisschop’ noemt.

In onzen tijd is men bezig te Nieuw Jerusalem een nieuwen tempel of ‘tabernakel’ te bouwen in romaanschen stijl, en die eens den bestaanden zal vervangen.

In de prairie.
Eene episode uit het landverhuizersleven in het verre Westen.
(*Slot.*)

XI.

In een andere kamer van het hotel, kort bij de plaats waar hij, een beeld van kracht, weinige uren te voren gestaan en de hand der bruid in de zijne gehouden had, lag nu Harry Chapman's lijk. Een zestal jongelieden, die gekomen waren om zich met dansen te vermaken, waren alleen van het talrijke gezelschap overgebleven; zij hielden de wacht bij den stillen doode.

Bertha wist er niets van. Zorgvuldig had men den dood haars bruidegoms voor haar verborgen gehouden, en zij was zoo diep geschokt door het onverwachte weerzien van hare broeders, en door de plotselinge onderbreking der trouwing, dat haar de afwezigheid van Harry Chapman ter nauwernood opviel. Toen de docter haar dringend aanraadde om naar bed te gaan, volgde zij dien raad, keerde zich echter op den dorpel nog eenmaal naar hare broeders om en zegde: ‘ik vrees bijna u uit het oog te verliezen; gij zoudt morgen weer verdwenen kunnen zijn.’

‘Ik stel mij voor uwe broeders verantwoordelijk,’ antwoordde de docter glimlachende; ‘ga onbezorgd en tracht wat te bekomen van de schokken van dezen dag.’

Bertha wenschte allen een goeden nacht en ging den gang in, die nu door den valen maneschijn verlicht werd. Zij had nog niet ver gegaan, toen zij met den voet tegen het lichaam van een mensch stootte, die in de schaduw van den trap op den grond lag. Aanvankelijk ontstelde zij hevig, doch erkende dadelijk Rubbin, die bitterlijk weende.

‘Wat doet gij hier, Rubbin?’ vroeg Bertha; ‘heeft men u geen bed gegeven?’

‘O! ik heb geen bed noodig,’ snikte de zwarte. ‘lk ben toch niet zoo koud als hij.’

‘Wat deert u! Zijt gij ziek?’

‘Ach! had ik maar niets gezegd, had ik maar gezwegen!’

‘Wat bedoelt gij toch eigenlijk, Rubbin? lk begrijp u niet.’

‘Ik had hem altijd zoo lief,’ zuchtte de kleine neger; ‘de duivel echter dreef mij aan en ik vond er plezier in hem met allerlei toespelingen te kwellen. De duivel zoekt altijd naar wien hij zal verslinden.’

Uit de woorden van den jongen niet wijs kunnende worden, wilde zij verder gaan, toen hij haar bij haar kleed vatte en angstig fluisterde:

‘Hebt gij hem gezien, miss Bertha?’

‘Hem? - Wien?’

‘Wel, massa Harry met de groote wonde in het hoofd, waaruit bloed druppelt.’

‘Rubbin, wat bedoelt gij?’ stamelde Bertha.

Op dat oogenblik ging er eene deur open en Allen verscheen met den docter.

Bertha stond als versteend, Rubbin had zich weer op den grond geworpen en snikte luid.

‘De jongen heeft het haar gezegd,’ morde de docter.

‘Waar is Harry? lk wil hem zien,’ sprak Bertha nauw hoorbaar, als beiden haar naderden.

‘Wacht tot morgen, lieve zuster, het zou u te zeer schokken.’

‘O neen, hij was zeer goed voor mij tijdens mijne ziekte, wellicht kan ik hem in een of ander van dienst zijn.’

Zwijgend zag Allen den docter aan, die even nadacht en daarop ernstig zijne hand op Bertha's arm legde.

‘Gij kunt niets meer voor hem doen, miss; hij lijdt niet meer, hij is dood.’

Dood? zij geloofde het niet. Had zij hem niet voor weinige uren vol levenskracht, vroolijk en opgeruimd aan hare zijde gezien.

De docter achtte het in de gegeven omstandigheden voor geraden haar met eigen oogen zich van de waarheid te doen overtuigen. Hij reikte haar zwijgend den arm en voerde haar boven naar de kamer, waar Harry's lijk lag. Zacht sloop Rubbin hen na en weldra stonden zij voor de uit ruwe planken opgerichte baar, waarop het stoffelijk omhulsel van den jonkman rustte.

Bertha zonk bij dezen aaublik niet onmachtig neer, maar dagen en weken vergingen eer het beeld van dat misvormde aangezicht uit haar geest weggevaagd was.

XII.

Het was Henri Chapman geweest die Ralf Dover in de prairie overvallen en uitgeplunderd had. De negerjongen Rubbin bevestigde zulks.

Bertha huiverde bij de gedachte, dat zij er zoo na aan toe was de vrouw van den misdadiger te worden en dankte God op hare knieën voor Zijne wonderdadige bestiering.

Daar het weer stormachtig geworden was en er voor de lente aan geen reis naar de Oostelijke Staten te denken viel, huurden de gebroeders Dover in de nabijheid van Nieuw-Baltimore een nette woning, welke door een speculant gebouwd was. Ook Amos Niles telde tot het gezin en vond een aangenaam thuis bij de Dovers, die

weldra de meest gezochte familie der neerzetting werden. Zij gingen door voor rijk en dit Verhoogde natuurlijk hunne waarde in de oogen der lie.

De lente kwam en wederom maakte als Voor jaren de familie Dover toebereidselen tot de reis.

Het weer was regenachtig, de luchtgesteldheid echter zoo drukkend warm, dat de sneeuw snel wegsmolt en ieder beekje tot een rivier zwol en de rivier bij Nieuw-Baltimore tot een wilde, razende stroom werd. Steeds hooger steeg het water en bedreigde de neerzetting.

Op zekeren dag kwamen de jonge mannen in zeer gedrukte stemming thuis.

'O, hadden wij maar een berg om op zijn kruin een wijkplaats te zoeken!' riep Ralf, zich aan de theetafel zettende.

'Of ten minste eenige gepatenteerde zwemblazen,' bemerkte Allen.

'Stijgt het water wezenlijk zoo sterk?' vroeg Bertha.

'Het wast met razende snelheid,' antwoordde Ralf, 'maar wij hoeven niet te vreezen dat het ons huis meesleepen Zal.'

'Wanneer het eenigszins in hef bereik der mogelijkheid komt, zal het gebeuren,' zuchtte Bertha, 'gij kent ons noodlot.'

'Gelooft gij aan voorbeschikking, Bertha?' riep Allen.

'Dat doen alle wëderdoopers,' lachte Ralf, 'en hun biedt zich nu de schoonste gelegenheid aan om onder te duiken.'

'Spot niet met zulke dingen, Ralf,' vermaande Bertha, 'zeg ons liever of het niet verstandiger ware het huis te verlaten?'

'Waarheen zouden wij gaan? Laaf ons tot morgen wachten, dan kunnen wij zien wat ons te doen staat.'

Den geheelen avond stroomde de regen neder; met oorverdoovend gekletter plaste hij op het dak en tegen de muren en versmoorde allen anderen klank zoodat het kleine gezelschap in de kamer ter nauwernood hare eigene woorden verstaan kon. Plotseling werd de deur geopend en boodschapte de oude dienstmeid, dat het water reeds een voet hoog in den hof stond. Verschrikt ijlden de mannen naar buiten en overtuigden zich van den staat van zaken.

'Wij moeten ten spoedigste het huis verlaten,' riep Ralf. 'Pak bijeen, wat gij niet hier durft achter te laten, ik tuig intusschen de paarden op.'

Water, water alom. Het sombere klateren en ruischen van het ontketende element was akelig om aan te hooren.

Na weinige minuten stond de wagen voor de huisdeur; twee of drie koffers werden opgeladen, de bewoners van het bedreigde huis stegen in en de paarden trokken aan.

'Wij zullen naar het hotel gaan, dat staat tamelijk hoog,' zegde Allen.

'Ik zag den waard heden middag een boot aan de achterdeur van zijn huis vastleggen en lachte hem uit,' bemerkte Ralf; 'nu zouden wij daarmede in onzen schik zijn.'

Zij vonden het hotel nog vrij van water, maar vol menschen, die uit hunne lager staande woningen daar eene toevlucht gezocht hadden.

De regen hield niet op en nog eer de morgen grauwde, was de boot in den hof vlot. Men beraadslaagde wat er nu te doen stond. De meesten waren van oordeel dat men zich naar een hooger gelegen punt moest begeven; doch de waard verklaarde, dat hij in huis zou blijven zoolang het niet door den vloed meegesleept werd.

‘Laat ons toch naar tante Polly gaan,’ riep Bertha, ‘ik heb haar buitendien beloofd haar nog een afscheidsbezoek te zullen komen brengen.’

‘Maar wie zal toch in zulk een weer twintig engelsche mijlen ver reizen, nog niet medegerekend dat wij er met den wagen toch niet doorkomen.’

Bertha liet echter niet af, tot de broeders eindelijk tot het waagstuk besloten. In mantels gewikkeld reden zij af, gevolgd door verscheidene andere wagens, die ten minste de naaste hoogte poogden te bereiken. In den beginne ging alles tamelijk goed, maar weldra verloor een der laatste wagens, waarop zich vrouwen en kinderen bevonden, de richting en geraakte in diep water. Amos en Ralf ijlden terstond te hulp. Nadat de menschenlevens gered en de paarden van den ingezonken wagen losgesneden waren, scheen alles in orde - waar was Amos echter gebleven?

‘Amos? Waar is Amos?’ riepen de broeders en Bertha bekroop een overgroote schrik.

Zij ijlden in het water terug en vonden hem bewusteloos onder een rad van den zwaren wagen. Toen de steigerende paarden losgesneden werden, hadden zij plotseling den wagen teruggestooten, Amos was gevallen en onder het rad gekomen. Men bracht hem gelukkig te voorschijn, maar het duurde lang eer er leven in het bijna verstijfde lichaam terugkeerde. Ralf liet het hoofd des vriends op zijn schoot rusten, Bertha boog zich over hem - daar openden zich zijne oogen en hunne blikken en handen ontmoetten zich.

Amos fluisterde Bertha een paar woorden toe en zij knikte glimlachend. Een lichte wind Verdeelde de wolken en een zonnestraal viel als groetend op het hoofd van het zwaar beproefde meisje.

Tante Polly verwelkomde de gasten hartelijk en stond er op dat zij minstens een week blijven zouden. Spoedig ontdekte haar scherpe blik hoe de verhouding tusschen hare jonge vriendin en Amos Niles was. Zij verheugde zich daarover en besloot dat de trouwing in haar huis zou plaats hebben.

‘Ik ben uw tweede moeder,’ zegde zij tot Bertha, ‘en ik wil u gelukkig getrouwd zien, voor gij van mij scheidt.’

Amos was over dat plan in de wolken - en dus werd de trouwdag vastgesteld.

Onder Harry Chapmans nalatenschap was nog het grootste gedeelte van het geld voorhanden, waarvan hij Ralf beroofd had. Het werd natuurlijk aan den rechtmatigen eigenaar teruggegeven. Deze echter verzocht de familie Chapman als blijk van erkentelijkheid voor al de aan zijne zuster betoonde liefde zich den koopprijs voor het blokhuis terug te laten geven. En toen kort daarna drie schoone grafsteenen aankwamen, droeg een daarvan den naam van den kleinen Rudolf. Ook Yankee-Paul werd niet vergeten: de gebroeders Dover schonken hem hunne paarden - heinde en verre op de prairie waren geen edeler dieren te vinden.

Na langdurigen regen kwam heerlijk weder. De wateren keerden binnen hare oevers terug, zonder noemenswaardige schade aangericht te hebben en de neerzetting aan de rivier verrees als verjongd uit haar bouwvallen. De prairie kleedde zich in het liefelijkste groen, de geheele natuur prijkte in feestgewaad. En de bejaarde geestelijke, die reeds twee maal gekomen was om Bertha Dover te trouwen, verscheen ten derde male en nu volgde er geen stoornis.

Bertha Dover en Amos Niles werden samen vereenigd.

Op zekeren Schoonen zomermorgen was een klein gezelschap bijeen op het dek der stoomboot, die zich langzaam in beweging zette. Aan den oever stonden de vrienden der scheidenden en wuifden hun met hunne neusdoeken een laatst vaarwel toe. Onder hen bevond zich Yankee-Paul. Ondanks zijne ontroering knauwde hij een

groot stuk pruimtabak en toen de stoomboot in de kromming draaide en de vrienden hun een laatsten groet toewenkten, riep hij in vervoering uit:

‘Jerusalem, wat is zij schoon! Wie weet wat ik gedaan had, ware ik tien jaar jonger geweest! Doch nu is het beste, dat ik naar mijne paarden omzie.’

Reis van een Delftschen barbier naar Jerusalem in 1525.

In de *Bijdragen voor de Geschiedenis van het bisdom Haarlem* deelt de heer Gonnet een relaas mee, dat hand aan hand gaan mag met dat van onzen vermaarden Broeder Vander Linden en in onze vlaamsche gewesten eens zoo populair was. De Delftsche reiziger was Meester Arent Willemszoon, barbier, of waarschijnlijk chirurzijn in de oude stad.

Het gezelschap dat de lange en moeielijke reis aanvaardde den 26 april 1525 bestond uit een aantal personen, mannen, vrouwen en kinderen, wereldlijken en geestelijken. Het verhaal begint op den morgen van het vertrek. Meester Arent was 's morgens vroeg opgestaan, had de Misse gehoord en daarna ontbeten en was dan ‘op VI uren uit der stede van delft gereyst,’ in gezelschap, onder ander van Willem Corneliss Boll van Haarlem en meester Gherbrant, een priester van dezelfde stad.

De weg, dien de pelgrims volgden, liep over Rotterdam en Dortrecht en verder op Antwerpen, waar de pelgrims in den *Zeepketel* logeerden en, na eene vermoeiende dagreis goeden sier maakten. Van Antwerpen toog men op Maastricht, en van deze stad op Aken, doch op dezen weg liep men gevaar door roovers of ‘snaphanen’ (*chenapans*) aangerand te worden. Het schijnt dat die schurken over de komst van 't gezelschap verwittigd waren, want zij lagen in hinderlaag op den ‘Ghulpenberch’ - een ‘moortkuyl daer alle schorlunen en rabauwen in onthouden sijn.’

Uit Aken werden de pelgrims nogtans verwittigd en zij namen niet minder dan dertig gewapende mannen aan, om hen veilig te Aken te brengen. Dat kostte hun een ‘propere pennink.’ De dertig gewapenden hielden de schurken op afstand, doch deze volgden de pelgrims op den voet tot Aken toe, en bleven buiten de stad wachten totdat de reis werd voortgezet.

De stedelijke regeering gaf aan de pelgrims een geleide tot Keulen, en dewijl er nog andere reizigers in Aken werden teruggehouden uit vrees voor de roovers, voegden zich deze laatsten bij den pelgrimstocht. Het geleide bestond hier echter slechts uit acht gewapenden, waarvan zes te voet en twee te paard. Overigens de pelgrims waren ook met acht, ‘wel ghesteld mit twe ruers.’

Men reisde destijds nog in Europa, gelijk nu onze zendelingen in Afrika.

Van Keulen voer men per schip den Rijn op, op wiens oevers schoone en sterke ‘slootkijns’ en ook ‘suverlicke stedekijns’ lagen. De huizen in deze stede waren met schaliën gedekt en goed bemuurd. Te Rensche dronk meester Arent den lekkersten wijn, dien hij nog in den kroes had zien perelen.

De pelgrims trokken door Zwaben en Zuid-Duitschland, waar de Lutherschgezinden en de boeren in oproer tegen den keizer, hun veel last aandeden. Na veel wederwaardigheden trok de groep over de Alpen en door noordelijk Italië. Inderdaad, men moet de volharding niet van de mannen, maar zeker van de vrouwen en kinderen, bewonderen. Men heeft in onzen tijd geen denkbeeld van 't geen het reizen in die tijden was.

Eindelijk kwam men te Venetië, waar een deel van 't gezelschap kamers betrok. Met achten huurden zij eene kamer bij den kleermaker Gillis. Ziehier hoe meester Arent dit beschrijft:

‘Item van ascentioens avont of, leest men, laghen wij ter herberghe in die witte leeuwe, die waert genaemt Andries, een duytsch, een trosman, ende waren aldaer tot den tweeden dach van Julius toe ende alsdoen rekenden wij mit onse waert ende betaelden hem ende ghinghen in een burghers huus legghen bij die *abdie genoomt sinte salvatoors,* een snijder

ghillis genoomt, een hoogh duytsche, aldaer wij een camer hadden mit ons Achten ende maeckten aldaer een boorse, daer wij wt ter merckte ghinghen, mits dat wij in leyden elcks een ducaat teffens ende leyden in, wijn op ons selven, die een bril bij die ander ende hadden in deser manieuren beth onze vryeheyt dan in die herberghe, ende hyelden te samen vrij hoff huusvrouwe Lijsbeth Jacops dochter mit heur drie kinderen, Pieter heynrickz., Claer heynricks dochter, Trijn heynricks dochter, ende ons jonektafel rond; le meester Arent willemz. barbier te delft, Heer Jan govertz. van gorcum priester, Henrick pieterz. op t meer van Amsterdam, sijn wijff Ghijzlant Jans dochter, die ons die cost bereyden.'

Meester Arent beschrijft Venetië, doch daar bij de ontleding zijner beschrijving deze veel van haar naieviteit zou verliezen, zullen wij hem zelven het woord geven:

AAN DE BETERHAND, NAAR J. EXNER.

'Die stadt van Veeneetgien is schoon heerlick ende groot, vul wijshevts ende vul voersichticheits vul rijekdomme ende vul machts. Al hadt ie hondezt toughen ende hondert monden. Ende een yseren stemme, soe en mach icks niet wtspreken. Nota. Die stad van veneetgien leyt ronts int water, ghij moechter soe wel bij daghe in als bij nachte ende bij nachte als bij daghe, want daer en sijn gheen poorten. Nota. Het wert genoomt het grote derp, omdat sij niemant en ontsyen, turek noch heyen noch kersten, want men daer niet te lande an comen en mach. Ende mit ghene grote gheladen schepen wantet ronds om veneetgien seer ondyep is ende die huysen sijn alle te samen bij na casteels ghewijs. Item. Te veneetgien sijn die straten seer nauwe ende bedampt alsoe datter ghemeenliken gheen drie menschen en moghen neffens malkanderen ghaan, alsoe dat een sijn selven moet strecken teghens der mueren, sal hij anders den anderen moghen wijken, alsoe dit een grote bangheyt ende benautheyt ende quaede lucht maeckt voerden ghenen dies niet ghewoen en sijn, twellick ie wel beproefden. Item. Men en mach veneetgien niet al doer

ghaen, want die huysen al meest van voren ofte van afteren int water staen, op balekens ofte dier gheliken ghefundeert, alsoe dattet volek van die een strate tot die ander strate daar sij wesen willen, soe gheringhe niet comen en moghen Waer doer die barcken alle menschen aldaer van noode sijn Ende daer om varen deser barcken doer die stadt daghelicks wel xvij. dusent. Nota. Dese barcken sijn al overdeckt mit tapesserie ofte zwart laken ofte mit ghruen laken, ende den bodem is becleet al mit schoen whit lindelaken daer ghij seer reynliken op sith, Ende varen seer snel doert water Ende die schippers van desen scheepkijns sijn seer lustich ende fray ghecleet, het mach een lusten diet sieht. Item In die stadt van veneetgien sijn *brugghen, stenen ende houten over die* xxx^e^. nochtans en batet niet isset dat ghij in die een strate ofte in die ander subiteliken wesen wilt, is v van noode die barck.'

ZONDAG-NAMIDDAG, NAAR RUD. JORDAN.

Na het arsenaal beschreven te hebben, geeft Meester Arent de beschrijving van eenen 'plazanten hoff', bij het dorp Muranen gelegen en waar alle tijdelijke en wereldlijke genoegens te vinden waren, die men bedenken mag. In dien dien hof kon men dobbelen om fluweel, damast, zijde en andere kostbaarheden en ook op den doel schieten. Maar helaas! zegt Meester Arent 'wat wij speelden of te bijsetten, dat waren wij qwyt, verlorent al.' Hetzelfde was het geval toen de reizigers een schot wilden wagen.

De kerkelijke plechtigheden te Venetië worden wijd en breed en bijzonder wetens waardig beschreven. Dit is het geval met de processie, in welke zij, als pelgrims, eene eereplaats bezetteden. Na die festiviteit werden zij den doge voorgesteld, die hen een voor een omarmde. Om het recht van pelgrim te genieten, moest men echter kunnen bewijzen dat men reeds ten deele den overtocht naar het Heilig Land aan den scheepsbevelhebber betaald had.

Over de omarming van den doge, zegt Meester Arent, het volgende:

‘In deser manieren hadden deze eerwaer-

dighe processie haeren voortghanck met costelike schone hherlike musycke. Ende als wij aldaer in de kercken wederom quamen, stont die kercke van binnen vercyert van alle dat licht, als offet al in vuyr ghestaende hadde ende was seer heerlicken om syen. Ende van Stonden soe werde die loffelike sanck ghesongen Te Deum laudamus Te Dominum Contitemur. Ende in 'deser manieren soe ghaf die patriarch ons alle die benedictie ende vollichelen Voorts den hertooch van veneetgien mit die cingerye op sijn pallaes ende clommen veel trappen op tottet Ambulatorium toe, twellick al groot en overdeckt is met verwulftzel, ende stonden aldaer rondtsom den hertooch ende vyelen hem te veute, ende hij nam onsbyderhant en toenden ons blij ghelaet, druckende onze hoof den an sijn borste.'

Te Venetië zag meester Arent een turksche ambassade, die ook de processie-plechtigheid bij woonde. Die Turken Waren gekteed in food fluweel het hoofd met doek omzwachteld. De aanleider der ambassade had hooge laarzen aah, met zilver-vergulde sporen en droeg eenen pijl in de bahd, hetgeen zou beteekend hebben, dat Hetgeen hij vroeg onmiddellijk dooide Venetianen moest 'gheeonschteert' Worden.

In Venetië moesten de pelgrims zich van alies Voorzien wat tot de zeereis noodig was, en verdertot den tocht van Jaffa naar Jerusalem. Wel is Waar moest de kapitein voor het voedsel zorgen, maar meester Arent had et niet veel Vertrouwen ih en hij schafte zelf proviand aah, zelfs zoet water. Wat het beddegoed betreft, dit bleef voor rekening der pelgrims.

ziehier wat meester Arent aan mondbehoeften aan boord bracht:

'Twee brillen roodt wijns van de lichtste ende vanden besten, mits oock een brille mit waters vorsch ende guet. Item Ic lyet Oock backen drie marecellen an broot misschuyt. Ende omtrent xxv. zauzijnskijns mit oeck Acht gueder tonghen ende een paer gueder hammen ende omtrent xij. pont parmezaense case ende xij. pont boteren, die ic lyet verzouten op die hollantsche maniere in enen schonen nyuwen poth. Nota. Een kist behooft een yggelick, daer hij sijn dinghen in sluyt, want elcke bant daer, is soe guet als een mishaeck. Ende ghij voersyet v mede van een bulth, die ghij op deze kiste lecht daer ghij des tsnachs op slaept, slapellakens, dekens, daertoe Ende isset dat ghij dit ter huyer crijghen coont van die trosluyden, dat is v den beste coop ende verde het syenste. Nota. V is oeck mede van noode zwycker candy, nootenmiskathen ende oly van olyff. Ende oock mede een tobbekijn, bij syeckte ende suchte alst v van noode sal sijn; deser ghelijken veel meer, wellick v wel ghelijken sel werden.'

Het contract, dat door den doge moest worden goedgekeurd, werd gesloten tegen betaling Van 42 dukaten per hoofd; de helft hiervan werd betaald te Venetië, de andere helft te Jaffa.

Den 23 juni ging men onder zeil. Reeds den eersten nacht overviel den pelgrims een felle storm.

Desen nacht ende den eersten nacht waren Wij in grooten perikele overmidts dat grote onweder datter opstack, alsoe dat wij niet en wisten waer dat wij waren. Want daer veel platen laghen, aldus soe lyeten wij ons aneker sineken ende bleven desen nacht an ons ancker legghen rijden, twellick zeer periculoes was, wantter een seer groff water ghinek. Ende Alsoe die patroon mijn selver seyde mondelinck, en soude niet tzeil gegaen hebben om twee hondert ducaten en hadde hijs niet gedaen om den roop van die pellegrums. Item Des anderen daghes werden mijn gheseyt, als datter

veel van onse patroons vollick haer beste cleyderen aen gedaen hadden. Want dat haer luyder maniere is, dat soe waneer zij den doot voelhoren oghen syen als dat sij alsdan meynen te sterven, soe trecken sij hun beste cleyderen an mits hun beste hemde mede, dat soe waer sij aat lant ghevischet werden, daer doer openbaer is dat sij voersichtich gheweest sijn ih haeren doot Ende dat mense hyer doer beghraven soude oppet ghewijde.

Zeer belangrijk is de beschrijving van de verdere reis.

'Den xxij dach in Julio, twellick was sinte maria magdalenen dach ende was oock saterdach Soe werden wij des tsmerghens syende dat heilige lant het wellick wij langhe begheert hadden. Ende doen wij dat warachtelijhen bekenden Soe beghonsten wij alle te samen, vallende op onsen knyeden, te singhen nae ouder ghewoendten die loffelike heerlike Wel luydende sanck. TE DEUM LAUDAMUS TE DOMINUM CONFITEMUR TE ETERNUM PATREM OMNIS TERRA VENERATER. TIBI OMNES ANGELI TIBICOELI ET UNIVERSE POTESTATES en soe Voort dan. Ende quamen mits desen alsoe voorts ghezeilt in die *haven van Juffa* ende worpen aldaer onsen ancker wt bmtrent middaech.'

De rouw had zich echter tusschen de pelgrims uitgespreid. Men moest Willem Bol op het Schip achterlaten en die daar ook stierf. Ook eene vrouw, Van Rijzel genaamd, stierf alvorens in de H. Stad aan te komen. Na vele gevaren bereikte de groep Jerusalem.

'In dezer manieren, verhaalt op blijden toon onze delftsche pelgrim, ghenackten wij die poorten van die alre heilichste stadt van *iherusalem* wyens heilige poorten wij mit onsen oghen anschouden. Soe langhe begheert, Soe menighe perikele des doots om gheleden. Onse wille nv volbracht was ofte stont op guede mathen.'

Tot daar toe. Ons artikel zij eene aanbeveling voor het tijdschrift, dat ook in ons land meer diende gekend te zijn, evenals wij ongelijk hebben het naïve verhaal van Broeder Van der Linden te vergeten. Dit laatste zal, naar wij vernemen, weer herdacht worden in het werk over de reizigers van vroeger en nu, dat een onzer letterkundige vrienden, de heer Jos. Staes, voor de pers gereed maakt.

Het woord 'kerk.'

In eene bladzij over den oorsprong van Thienen, zegt de geleerde deken-pastoor de Bets, het volgende:

'In het charter van 872 vinden Wij nog eene andere bijzonderheid welke verdient opgemerkt te worden. Een gebouw, aan den openbaren godsdienst gewijd, noemen wij nu *kerk*, in 't latijn *ecclesia*. Maar dit is altijd zoo niet geweest. ziehier over dit woord eene aanteekening van wijlen hoogleeraar David: 'Het woord *kerk* is de letterlijke vertaling van 't latijnsch of liever grieksch Woord *ecclesia*, beteekenende volksvergadering, en meer bepaald nog eene vergadering van geloovigen. Ieder christene gemeente maakt dus eene kerk uit en uit de algeheelheid der bijzondere kerken bestaat de Katholieke Kerk. Allengskens is de beteekenis van het woord overgegaan tot de plaats zelve, waar de gemeente of de *kerk* zich vergadert, en heden wordt het in beide zinnen aangewend.' Eer dat woord tot den laatsten zin overgegaan was, bestonden er nog verscheidene andere woorden om zulke vergaderplaats te bedieden, onder andere *monasterium* (in 't fransch *moustier,* in 't Vlaamsch *munster)*, hetgeen eigenlijk woning van éénen monik beteekent, maar dat veeltijds gebezigd werd om eene kerk te bedieden (zelfs wanneer het woord *kerk* reeds dien zin gekregen had) te weten als er spraak was van kerken, die door monniken bediend waren.

Deforterie in zijne *Analogies des langues* merkt in Frankrijk aan: *Noir-Monstier*. In Vlaanderen vindt men *Waasmunster*, *Engelmunster*, *Nieuwmunster;* in Engeland: *Westminster;* in Duitschland: *Munster.* (Zie het *Jaarboek* 1883 van het *Davidsfonds.)*

Rome na den brand.

Ook dit punt van Geschiedenis wordt, in onze dagen, door ieverige historie-onderzoekers, onderzocht, en vooral de vervolging na den brand van Rome door het monster Nero aangestookt en - bezongen, ofschoon het feit dat Nero liederen zong toen hij Rome branden zag, door eenigen betwist wordt.

In het jaar 64 na Kristus, moest de kolonie van Kristenen te Rome reeds zeer aanzienlijk zijn geweest, Wilde men, met eenig welgelukken, de misdaad van den brand van Rome aan hen toeschrijven, Zooals Nero deed. De Keizer vreesde dat de volkswraak Op hem zou zijn neergevallen en duidde de Kristenen als de plichtigen aan.

De keizerlijke policie greep eenige der volgelingen van de nieuwe leer, als bij toeval; door deze kwam men tot anderen, tot huiszoekingen. Niet dat de ware Kristenen hunne broeders zullen verraden hebben, Zegt Renan zelfs; maar men legde de hand op papieren, en ongelukkiglijk bezweken eenige neophieten Onder de pijnen der tortuur.

Nero had besloten, door het geven van prachtige feesten, de volksgunst te herwinnen en aangezien de feesten te Rome bloedig moesten zijn, werd er besloten de Kristenen in deze ten offer te brengen.

De brand was den 19 juli begonnen en slechts negen dagen later gebluscht. De feesten ter eere van Venus, die van 20 tot 30 juli plaats hadden, waren dus, uit hoofde van den algemeenen rouw, niet gevierd. Men zou feest vieren in augustus, eene maand waarin de feesten te Rome zeldzaam waren.

Ongelukkiglijk Was de groote, circus waar 150.000 toeschouwers plaats vonden, door den brand vernield, en er moest dus voor het houden der feesten naar eene andere plaats worden omgezien. Nero bezat aan genen kant van den Tiber prachtige hovingen, in welke een circus gelegen was, waar de keizerlijke familie zich aan verschillende spelen, onder ander het mennen des wagens, overgaf.

Tacitus zegt, dat de zonen van Agrippina zich daar oefenden, in den aanvang in 't bijzijn van eenige vrienden, en later voor het publiek.

Het was in de eerste dagen van augustus dat dit feest werd aangezegd. Tacitus is zeer kort in het verhaal over dit gruwelfeest; doch men Weet in alle geval door hem dat er een een dag- en een nachtfeest gegeven werd. De spelen moesten aanvang nemen, met een aantal veroordeelden door twee reien met zweepen gewapende amphitheaterknechten te jagen. Wat pijnlijke stoet moet dat geweest zijn!

Verder kwamen de wilde dieren, voor Welke een deel der Kristenen, met beestenvellen omhangen, geworpen werden. Men hulde hen daarin Om de schotsche honden, die tot den aanval bestetod en overigens hierop afgericht waren, des te woedender te maken. Met razernij vielen die wilde honden aan en verscheurden letterlijk de ongelukkigen.

En dat waren de spelen van het zoo fiere, zoo trotsche en betrekkelijk zoo beschaafde volk van Rome!

Trouwens, wij zijn in gruwelen nog slechts in het begin: nieuwe slachtoffers worden aangevoerd en op verschillende plaatsen van het amphitheater, aan kruisen

vastgehecht. Tegen die zoo gebonden ongelukkigen werden de wildste en verscheurendste beesten losgelaten.

Werden er in de feesten van Nero nu ook vrouwen opgeofferd? Tacitus, zoo merkt Paul Allard aan, zegt het niet, en men denkt dat deze veroordeelden bespaard werden voor de dramatische voorstellingen, waarin zij de rol, haar gegeven, *natuurlijk* moesten spelen - dat wij zeggen: zich zelf neersteken, anderen neersteken, zich vergiftigen, zich op den brandstapel werpen, zich laten dooden onder de horens van een woedenden stier, enz. naar gelang de voorstelling meebracht.

Voegt bij die tormenten de veel grooter onder zedelijk opzicht, die de vrouwelijke slacht-

offers moesten ondergaan: De uiterste beleedigingen werden haar in het publiek toegebracht. Niet zelden waren zij als bacchanten gekleed; zij werden aan de horens der wilde stieren gehecht die haar in stukken stieten en de bloedende brokken vleesch door de renbaan zaaiden.

Als het bloedig dagfeest was afgeloopen, begon het nachtfeest in de hovingen, die wij hooger hebben aangeduid. De illuminatie of verlichting, maakte er een der hoofddeelen van uit; doch helaas, welke verlichting had dit monster uitgekozen!

Juvenalis vertelt dat men reeds 's morgens palen en kruisen had gesteld, waaraan Kristenen waren vastgemaakt, die in met pek en teer besmeerde kleêren gehuld werden, opdat zij des te beter zouden branden, en toen de vreesselijke nacht zich over Rome uitspreidde werd het vuur aan die levendige baken gebracht. Het was als eene brandende dreef, tusschen welke de wagens, door hollende paarden getrokken, voortvlogen.

Nero droeg geen keizerlijk kleed, maar wel dat van wagenmenner en als hij nu eens deel nam aan den wedstrijd, dan mengde hij zich later tusschen het publiek, om te hooren wat men over dien keizerlijken schurk dacht. Paul Allard zegt, dat de wreedheid haar doel te buiten ging en de Romeinen meêlijden hadden met die ongelukkigen, die stierven met doorgestoken gorgel. Allengs vergingen de vlammen en lieten, zegt Juvenalis, eene streep assche achter.

Hoeveel slachtoffers werden er in die gruwelijke feesten gedood? Allard, in de *Controverse*, haalt de verschillende opgaven aan, zondereen stellig cijfer te kunnen aan wij zen. Er waren er *velen*, zeggen de meesten; doch beloopt dit gezegde honderden of wellicht een duizendtal? Een feest, waarin 500 of 1000 slachtoffers vielen, was niets buitengewoons voor het wulpsche Rome. Er zijn voorbeelden, en andere gevallen, dat er 19000 onschuldigen geslacht werden. Hoeveel, vraagt de schrijver, hoeveel heeft er Nero wel geofferd, om, volgens hem, den brand van Rome te vergoeden en aan het Romeinsch volk een kreet van meelijden af te persen?

Twee vragen worden door den schrijver nog gesteld: 1^0 Bepaalden zich de gruweldaden van Nero enkel tot Rome? 2^0 Gaf Nero een algemeen edict van vervolging uit?

Volgens Renan in zijn werk *les Apôtres* zou Nero zich weinig of niet met godsdienst hebben beziggehouden; hij beging gruweldaden jegens de Kristenen, enkel om ze te begaan, en het is volgens dien schrijver aan te nemen, dat de vervolging zich bij die van augustus 64 bepaalde, en de gewesten, aan Rome's macht onderworpen, volkomen vrij bleven in het uitoefenen van hunnen godsdienst. doch anderen, - en Renan zelf, die nooit sterk uitblinkt in de logiek, doet dit ook - zeggen het tegendeel. Ook Görres, een katholiek schrijver, meent in zijne *Christenverfolgungen,* de beperking te kunnen aannemen; maar het is het meest logieke gevoelen van velen dat de vervolging zich overal verspreidde, en het voorbeeld des keizers trouwe en wreede navolgers vond.

Met den dood van Nero hielden de vervolgingen op en de Kristenen genoten dertig jaren lang rust, ofschoon deze zonder twijfel slechts betrekkelijk zal geweest zijn.

De school in de XVIIIe eeuw.

Boudewijn werpt in zijne *Ondermeesters* een oogslag op de school: 'Hoe veel aangenamer en vriendelijker zijn thans de scholen voor de jeugd geworden! Voorheen,

omtrent ten tijde toen Robespierre en oudere menschen leefden, lag er in een hoek der scholen een hoopje erwten. Op dat vreeselijk hoopje erwten moest de jeugdige misdadiger knielen, ofschoon hij soms niets meer had bedreven, dan het storten van eene inktvlak op zijn schrijfboek, of het teekenen van een paardje op zijne lei. Hoe vele kindertraantjes zijn er niet gevallen op die kleine pijnigende bolletjes, die door het teeder vleesch der arme kleinen heen, naar de ziel een gevoel van afkeer moesten drijven voor den man, die zulke onbarmhartige middelen had verzonnen of toegelaten. Als marteltuig bekleedde de plak naast die harde erwten eene voorname plaats in de scholen der vorige eeuw. Met welke loome schreden liepen toen de kinderen naar de lessenaar, waarin de meester zat, wanneer hij hen wenkte, dat zij nader zouden komen om een pak slaag te ontvangen. Welk gevoel moest er niet ontstaan in hun kinderziel! Moest zij nog niet heviger gloeien dan het gloeiende handje, om den plagenden valschaard, die hen met een uitdagenden glimlach weder naar hunne plaats zond om daar uit te weenen van de pijn en de tintelende vingers vruchteloos te verbergen in hun boezem of ze tegen den koelen schoolmuur te houden, ofschoon dit niet baten kon om het leed te verzachten. Die overmoedige barbaren, die wel wisten dat een kind hen niet terug kon slaan, vonden er dikwerf vermaak in om de kleinen te straffen, wanneer zijne vrouw zijne pijp had gebroken, of als zijn eigen kind des middags te veel had gegeten.

Tempel of graf.

Er bestond sedert lang een strijd bij de navorschers der geschiedenis over het authentieke van het H. Graf te Jerusalem. Een engelsch schrijver Fergusson heeft in dien strijd eene droevige vermaardheid verworven. Hij beweerde dat de Kalvarieberg, en dus ook het H. Graf, niet aan de oostzijde van Jerusalem was te vinden, maar wel aan de westzijde ter plaatse waar de moskee van Omar staat. Alzoo waren alle tot nu toe zoo geëerbiedigde traditiën omgeworpen. Nu heeft een ander Engelschman in een voortreffelijk werk, *The Temple or the Tomb,* de beweringen van Fergusson omgestooten, en bewezen, dat de plaats van den berg, waar Kristus stierf, wel degelijk oostwaarts van Jerusalem, gelegen was. Dit boek, dat aanbeveling verdient en voor ons zeer wetenwaardig is, heeft des te meer aantrekkelijkheid daar de schrijver er van niet onzen, maar wel den protestantschen eeredienst belijdt. Is het niet verwonderlijk dat de meeste vroeger door het protestantism gelasterde en vervalschte katholieke zaken en personen, juist nu door protestanten weer in eere worden hersteld?

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

XXIII.

Wij hebben Jules Berthenay in het policiebureel van het stadhuis verlaten, wachtende op de komst van René Morlant, dien hij had doen ontbieden. Hij was alleen met den kommissaris, die niet alleen persoonlijk nieuwsgierig was naar de eigenlijke oorzaak van hetgeen er plaats gehad had, maar ook meende te voldoen aan zijn plicht, door den jonkman tot de verklaring uit te lokken van de door hem gezegde woorden.

Het was derhalve op een toon van schijnbare deelneming, dat hij de volgende woorden tot den beklaagde richtte:

‘Gij zijt wel zeer vertoornd op dien mijnheer de Monaville?... Thans, nu ik u aandachtiger beschouw, meen ik te moeten gelooven, dat gij daartoe gegronde reden hebt... Evenwel mag ik er u niet onkundig van laten dat hij, zoowel in de voorstad waarin hij woont, als in Brussel zelf, waar hij met aanzienlijke familiën verkeert, voor een onbesproken en achtingswaardig man doorgaat... Die ontzettende beschuldigingen... moeten mij dus te recht ten hoogste verbazen.’

‘Dat begrijp ik zeer goed, mijnheer,’ antwoordde de brigadier droogjes.

‘Er is iets in u dat mij belangstelling inboezemt,’ hernam de sluwe magistraat; ‘ik zal u daarom ook aanraden u goed te bedenken, terwijl het nog tijd is. Verlies niet uit het oog dat gij aangeklaagd zijt wegens mishandeling en dat gij, uwe uitdrukkingen willende rechtvaardigen, in een zeer moeielijken toestand kunt geraken. Openlijk iemand te beschuldigen van een groot misdadiger te zijn!..’

‘Mijnheer,’ antwoordde Jules, ‘ik herroep geen enkel woord, maar het doet mij leed te moeten zwijgen, tot de heer Morlant hier is.’

Verstoord zag de kommissaris voor zich en begon in acten te bladeren zonder Jules verder met een blik te verwaardigen.

Eindelijk verscheen de advokaat. Hij was zoo spoedig mogelijk in een rijtuig gekomen. Zijn voorkomen drukte ontevredenheid en bekommering uit.

‘Mijnheer de kommissaris,’ begon hij terstond, zonder het woord tot den jonkman gericht te hebben, ‘uit de weinige letteren welke ik zooeven ontving, vernam ik dat mijn jonge vriend gevangen genomen is ter zake van mishandelingen het bezigen van smaadredenen, en hij elke opheldering geweigerd heeft, tot ik hier zou zijn. Ik keur zijne handelwijze goed... wat betreft de weigering van opheldering wel te verstaan. Gelieve u dus te bepalen tot de kennisneming van het vergrijp en de identiteit van dengene, die er zich aan heeft schuldig gemaakt, waarna ik zijne invrijheidstelling van u vorder... ziehier eenige stukken, welke u zullen bewijzen, dat gij mijne borgstelling met alle gerustheid kunt aannemen.’

‘O, mijnheer de advokaat,’ antwoordde de ambtenaar, ‘ik ken u genoegzaam door die zaak van Beersel... Uw goede naam is mij meer dan voldoende borg.’

De kommissaris vroeg Jules Berthenay opnieuw naar zijn naam, voornaam en kwaliteit en bepaalde zich er eenvoudig toe de feiten in protocol op te nemen, die hem ten laste gelegd werden en de door hem afgelegde bekentenis van zijne schuld. Het proces-verbaal opgemaakt en behoorlijk geteekend zijnde, zegde hij tot den franschen onderofficier:

‘Mijnheer de brigadier, dit behoort nu verder tot de zaken van het parket van den officier van justicie. Gij zijt vrij’

René Morlant en Jules Berthenay gingen heen.

Toen zij op de Groote Markt kwamen, bleef de advokaat staan, kruiste de armen samen en voegde den jonkman op gestrengen toon toe:

‘Niet alleen hebt gij uwe belofte geschonden van bedaard te zullen blijven, maar gij waarschuwt den ellendeling, dien ik binnen weinige dagen langs wettelijken weg in de handen van de fransche justicie zou hebben kunnen overleveren... Gij hebt in een oogenblik het werk van verscheidene maanden van moeitevolle opzoekingen en nasporingen vernietigd.’

‘Mijnheer de advokaat,’ antwoordde Jules Berthenay, ‘veroorloof mij u eerst in al hare bijzonderheden de toedracht der zaak mede te deelen.’

Onder het voortgaan verhaalde de onderofficier de beleediging, waarvan hij het voorwerp geweest was en hetgeen er op volgde. Hij eindigde met den uitroep:

‘Zou ik niet de lafhartigste der menschen geweest zijn, indien ik mij die logenachtige en onteerende beschuldiging stilzwijgend had laten welgevallen?’

René Morlant schudde bedenkelijk het hoofd.

‘Hadt gij nog maar,’ sprak hij eindelijk, ‘die beschuldigingen niet in het openbaar uitgesproken, hadt gij ze nog maar niet in het publiek herhaald?... De zaak kan daardoor onberekenbare gevolgen hebben, en ik herhaal het u, de straffeloosheid van den misdadiger kan daarvan het uitvloeisel zijn.’

‘Mijnheer de advokaat,’ hernam de brigadier, ‘ik ben ten eenemale onbekend met den gang der rechtszaken, waarin gij meester zijt, maar

ik moet u bekennen dat ik nooit de handelwijs begrepen heb, die gij en de heer Valenson volgen ten opzichte van dien volleerden booswicht... Gij bezit de bewijzen van zijne misdaden; welnu, waarom leverdet gij hem niet over aan de justicie, waarom liet gij hem niet gevangen nemen?...'

'Mijn jonge vriend, gij moest begrijpen, dat indien wij zoo niet gehandeld hebben, dit geschiedde omdat de appel nog niet rijp was, gelijk men wel eens zegt. Wij hebben met zeer groote moeielijkheden te kampen...'

'Maar,' bracht Jules hiertegen in, 'al heeft hij in den vreemde zijne grootste misdaden begaan, is hij niettemin een falsaris in België, dewijl hij er getrouwd is onder een naam, die niet de zijne is.'

'Dat is waar, maar dat is een punt, hetwelk nog bewezen moet worden en dit kan niet geschieden dan door middel van vroegere omstandigheden... Deze zijn het doel geweest van al mijne nasporingen en de uitslag daarvan was volkomen zeker, doch is thans door uwe schuld zeer twijfelachtig geworden.'

'Ik houd mij overtuigd van het tegendeel,' meende Jules: 'om mij te verdedigen zal ik rondweg met de waarheid voor den dag komen, ik zal hem beschuldigen en dan is het verder de taak der justicie om uit te maken of ik gelijk heb of niet.'

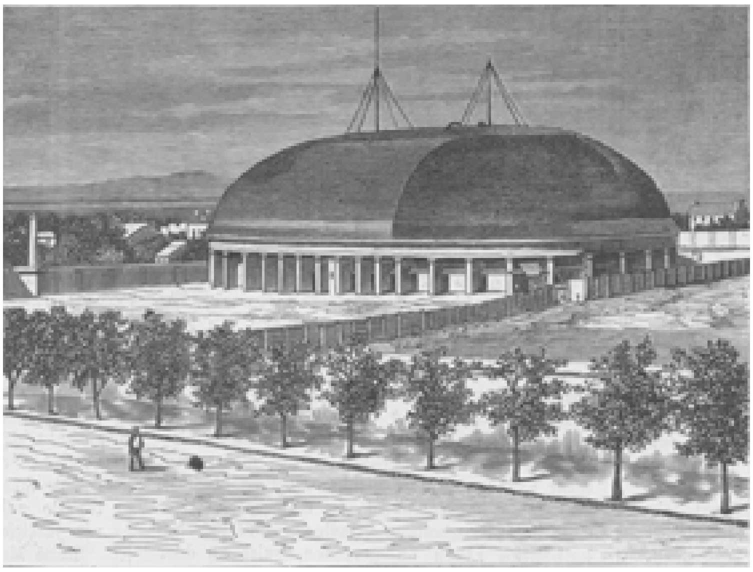

MORMONENTEMPEL.

René Morlant haalde de schouders op.

'Jules,' zegde hij, 'het zou mijn tijd nutteloos verspillen zijn met u den loop der dingen in dergelijke zaken te willen verklaren. Ga naar huis, doch zeg den heer Valenson volstrekt niets. Morgen zal ik met hem en u overleggen wat ons verder te doen staat.'

XXIV.

Het tooneel dat in het Parktheater tijdens de pauze had plaats gehad, was spoedig nagenoeg in de geheele zaal bekend gemaakt door degenen, die er van getuigen geweest waren en waarop het natuurlijk zeer verschillende indrukken gemaakt had, gelijk altijd in dergelijke gevallen plaats heeft. Dit tooneel was ook ter oore gekomen

aan de heeren Desherbiers en Mangonneau, die een oogenblik hunne loge verlaten hadden om een luchtje te scheppen. Zij wilden Donatien juist gaan opzoeken toen deze met een lachend gelaat tot hen kwam alsof er niets gebeurd was.

'Zeg eens, wat heb ik daar zooeven vernomen?' vroeg hem de oude heer Desherbiers.

'Och! het heeft niets te beteekenen,' antwoordde de burggraaf: 'een mijner voormalige ondergeschikten, een gemeene kerel, die dronken was, heeft zich op zijne wijze trachten te wreken. Ik heb hem in arrest doen nemen en dat is alles! Weet Pauline er iets van?'

'Neen.'

'Zeg haar dan niets, bid ik u.'

Hij ging naar zijne vrouw tot wie hij zegde:

'Beste, buiten staan eenige vrienden met wie ik wat te bespreken heb. Ik verlaat u dus; maar voor het einde van het stuk ben ik weer hier.'

In de Wetstraat komende nam hij een rijtuig en liet zich naar het hotel brengen, waar San Marco zijne kamers had. De Italiaan was thuis.

'Mijn waarde,' zegde hij tot dezen, 'ik ben letterlijk verpletterd!'

En hij verhaalde hem het voorgevallene in het theater.

San Marco scheen als van den donder getroffen en bewaarde een poos het zwijgen.

'Gij hebt gelijk,' sprak hij eindelijk; 'dat is een geval, hetwelk hoogst gevaarlijk voor ons kan worden... Ongetwijfeld was de twist van dien Berthenay met u slechts een behendig middel om de tusschenkomst van de justicie uit te lokken, en gebruikten zij Berthenay als het werktuig daartoe... Het staat echter vast, dat zij niet zoover zouden hebben durven gaan, als zij niet geducht tegen ons gewapend waren.'

'En wij,' vroeg Donatien, 'zijn wij dan geheel machteloos?'

'Gij treedt als aanklager voor de rechtbank op,' hernam de Italiaan, 'maar in den loop van het geding worden er feiten besproken, die niet zeer vereerend zijn en wier bekendheid hoogst gevaarlijk is voor u... en voor mij! De onderofficier zal veroordeeld worden, dat spreekt van zelf; maar de zaak zal veel opspraak verwekken... Ronduit gezegd, is het mijn overtuiging dat wat er ook gebeure, onze positie in Brussel, ja zelfs in België, niet meer houbaar is.'

'Dat is ook mijn gevoelen, maar de hoofdzaak is zoo spoedig mogelijk met alle krijgsmanseer het veld te ruimen.'

'Het doet mij genoegen, dat gij daartoe zoo gauw besluit. Wat het voorwendsel aangaat, dit zullen wij wel vinden. Voor het oogenblik dreigt ons nog geen onmiddellijk gevaar, gij kunt dus gerust gaan slapen.'

In weerwil der verzekeringen van San Marco bracht de echtgenoot van Pauline Desherbiers een zeer onrustigen nacht door. In zijne lange slapelooze uren berekende hij met ontzetting de geheele uitbreiding, welke de zaak kon nemen, die hij zich min of meer door eigen schuld op den hals gehaald had, want hij ontveinsde zich niet, dat hij aanleiding gegeven had tot de uitvoering van het complot, dat naar hij meende gesmeed geworden was om die uitbersting uit te lokken. Wat hij zich zelven vooral bitter verweet, was de aanhouding van zijn aanvaller bewerkt te hebben, hetgeen een gerechtelijk onderzoek moest na zich sleepen, wat de noodlottigste uitkomsten voor hen kon hebben.

Den volgenden morgen bij het ontbijt spraken de heeren Desherbiers en Mangonneau met hem over het voorgevallene en hij kon het den heer Desherbiers aanzien, dat het dezen geweldig hinderde.

'Ik hoop toch,' sprak zijn schoonvader, 'dat gij eene beleediging van zulk een man niet ernstig zult opnemen. Gij hadt het beneden uwe waardigheid moeten achten.'

'In het geheel niet,' merkte de heer Mangonneau aan; 'mijnheer de burggraaf had geen andere keuze dan een duel of een proces... Het spijt mij dat hij niet de eerste partij gekozen heeft, want als die Berthenay wezenlijk brigadier is bij het zevende huzaren kan iedereen zich met hem meten... Misschien zou de aanklacht nog ingetrokken kunnen worden en dan...'

Bij die woorden verhelderde het gelaat van den heer de Monaville plotseling; zij boden hem een uitweg aan in de moeielijkheid waarin hij verkeerde!

'Gij hebt gelijk,' sprak hij, 'ik zal den man de boete en de gevangenisstraf trachten te besparen; daarna zal ik zien of er mogelijkheid bestaat mij met hem te meten.'

'Uitmuntend!' sprak de heer Mangonneau. 'Gij zijt militair geweest; hij is het, en ik die bij de cavalerie gediend heb zou u met leedwezen anders zien handelen.'

De heer Desherbiers bewaarde het stilzwijgen als iemand, wiens gevoelen niet gevestigd is.

'Ik ga naar het parket,' hernam de burggraaf, 'om ten gunste van den beklaagde tusschen beide te komen, en ik hoop wel te zullen slagen.'

Een uur later was hij wederom bij den Italiaan wien hij het door hem genomen besluit mededeelde.

'Ik had juist hetzelfde plan bedacht,' antwoordde de Italiaan, 'en ik geloof niet, dat de justicie er zich zal tegen verzetten. Wat het duël betreft, dit spiegelt men aan de vrienden voor en maakt zich later van de zaak af gelijk men verkiest. Maar indien die aanval overlegd is geweest, zullen zij zich door deze behendige kunstgreep niet uit het veld laten slaan....'

'Wij zullen zien, mijn waarde; intusschen ga ik naar den procureur des konings om hem mijn besluit mede te deelen, dat ik wel zal weten te kleuren met gevoelens van vergevingsgezindheid, enz.'

Toen Donatien de Monaville zich bij het parket aanmeldde, werd hem geantwoord dat de procureur des konings twee heeren bij zich had. Hij vermoedde terstond dat het René Morlant en Jules Berthenay waren. De vragen, die hij tot den deurwaarder richtte, bewezen hem dat hij zich niet vergist had.

Hij kwam een uur later terug in een zeer opgewonden stemming.

Bij den magistraat toegelaten, vond hij in dezen iets hards en gestrengs, dat hem geheel van zijn stuk bracht.

Hij deelde het doel van zijne komst mede en bekwam tot eenig antwoord het volgende:

'Mijnheer, ik heb het op het oogenblik zeer druk...... Het is morgen zondag; wees zoo goed maandag ten elf ure voormiddag terug te komen, dan moet ik u spreken......'

De magistraat voleindigde niet; hij stond op - een beweging, die een tamelijk duidelijk afscheid was; maar wat de bezoeker geheel ter neder sloeg, was de blik, waarmede de vertegenwoordiger der wet hem mat.

'Er valt niet aan te twijfelen!' sprak hij in zich zelven met bedwongen woede terwijl hij heenging. 'Wat staat ons te doen? Den strijd aanvaarden? neen, neen, het zou dwaasheid zijn..... Laat ons voor den storm wijken; wij moeten een aannemelijk voorwendsel vinden om heen te kunnen gaan en in veiligheid het uur der wedervergelding afwachten, want dit zal slaan; ik stel vertrouwen in mijn gesternte.... en in San Marco!

EINDE VAN UET DERDE GEDEELTE.

[Nummer 33]

Onze gravures.

Gemobiliseerd in 1870.

Wij bevinden ons in het bloedige jaar 1870, toen Frankrijk, tot straf van al zijne euveldaden, zoo vreesselijk door de vereenigde Duitschers getuchtigd werd.

Het leger was verslagen, vernietigd, verspeid, machteloos gemaakt. Frankrijk, diep vernederd, wilde zich door eene uiterste poging redden en mobiliseerde tot zijnen laatsten man.

Hoevele ongelukkigen, vaders van huisgezinnen, moesten zich uit de armen van vrouw en kind losrukken en in den barren winter den dood te gemoet gaan, terwijl de hoog geplaatste regeerders weigerden het trotsche hoofd voor de overmacht te bukken!

De wonden die Frankrijk uit die dagen heeft op te teekenen, werden diep geslagen en zij bloeden tot nu toe in de familiën voort, ofschoon men deze laatsten soms met den mageren troost paaien wil, dat er van de zijde der mobielen toch ook heldendaden op te teekenen zijn.

De schilder Perrault heeft een tooneel uit dat tijdvak aanschouwelijk gemaakt, een tooneel dat eensklaps een aangrijpend drama voor onzen geest roept. Die ongelukkige vrouw met haar kind in den arm, vindt op het sneeuwveld het lijk van hem, met wien zij pas voor het altaar vereenigd was, van den vader van haar kind.

Het kanongedommel heeft in hare ooren geklonken en toen dit ophield, is zij naar het slagveld gesneld om tijding te bekomen van hem die haar zoo lief was. Wat al ijselijke oogenblikken moet zij hebben doorgebracht! Hoeveel duizend dooden moet zij in dat tijd verwijl hebben geleden!

GEMOBILISEERD IN 1870, NAAR L. PERRAULT.

Leeft hij nog, haar echtgenoot? Zit hij op dit oogenblik gezond en wel bij het wachtvuur? Ofwel is hij gekwetst en wordt hij reeds in de ambulancen verzorgd? Ofwel is hij.... doch neen, dat durft de ongelukkige niet denken, want bij de gedachte alléén stolt haar bloed in haar aders en zakt er als een doodschemer voor hare oogen....

Helaas, dat voorgevoel was echter het ware... Doch waarom nog woorden gebezigd? Het tafereel van Perrault spreekt zonder deze.

En als men nu de gravuur ter zij legt en op het beeld nadenkt, komt ons het afschuwelijke van den oorlog nog altijd in heldere kleuren voor den geest, en wij beven bij het

denkbeeld aan de rekenschap, die de schurken eens zullen geven welke om staatkundige of diplomatische, of liever eigenbaatzuchtige reden dat bloedmonster loslaten.

Wij hooren wel in de verte de woorden van roem en glorie klinken; doch deze verliezen al hunne waarde als men ze met gezond verstand ontleed, en wij vragen ons zelven af hoe het mogelijk is dat men de volken, die altijd zelf opgeofferd worden, zoo lang met die *bêterie*, zooals Rabelais zegt, heeft kunnen paaien.

De oorlog van 1870 was, 't is waar, eene verdediging van den huiselijken haard geworden; doch hij werd van de zijde van Frankrijk, met een ijdel denkbeeld, te ver gedreven en alzoo werden de rampen op een schrikbare wijze vergroot. Woordenkramers, die echter ver van 't gevaar en dus veilig zaten, hielden de verdediging hardnekkig en nutteloos vol en brachten Frankrijk ten onder.

Sedert dien heeft dit ongelukkige land zich niet meer opgebeurd; het is integendeel dieper en dieper, van deze vernedering in gene gezakt.

Een schaakpartij.

Toen wij de schaakspelers naar de schilderij van Gaesser zagen, dachten wij aan de dagen van prins Maurits, die bij Thienen, dat door Mendoza sterk bezet was, met zijn leger moest opbreken en, gelijk het te dien tijde was, andere avonturen gaan opzoeken.

Prins Maurits zakte op Grave af dat door Antonio Gonzales bezet werd, sloeg het beleg voor die stad, wierp groote en breede verschansingen en loopgraven op en nestelde er zich zoo rustig en vast alsof hij in zijn huis, in den Haag had gezeten.

Maurits was een hartstochtelijk schaakspeler en als hij nu niet op het kleine Grave bombardeerde of met zijne krijgsoversten plannen van aanval of verdediging smeedde, of iets anders te beramen had, speelde hij in de loopgraven schaak, soms ook wel als het kanon in de verte ronkte.

Speelde hij nu met dezen of genen Engelschen kapitein, die in zijn leger diende, of zelfs, wie weet met den afgezant van den sultan van Achem, die hem den 4 september 1802 voor Grave hulde bracht - dit geeft weinig; doch die schaakspelende Maurits in de loopgraven zou een prachtig onderwerp zijn voor een schilder, die *brio* in zijn werk kan brengen.

De kunstenaar Gaesser heeft zijne schaakpartij kalmer opgenomen; maar prachtig is zij wel weergegeven. De groote trom, in schaakbord veranderd, is recht origineel; die jonge borst worstelend met de kalme, vaste zekerheid van dien ouden kogelvreter, de toeschouwer, de bijhoorigheden - alles vormt in het tafereel een aangenaam geheel.

De types zijn overschoon, vol waarheid; zij zijn bestudeerd en wijzen ons in den heer Gaesser een kunstenaar, die denkt en zijne denkbeelden helder weet uit te drukken.

Portret van een Turk.

Het portret van Goebel heeft, tot in de gravure, een breed karakter, vorm en kleur behouden. Wie is de hier afgebeelde? 't Moet in alle geval een Turk van aanzien zijn; zijn brandend oog is in de verte gericht en hij heeft de pijp gedachteloos laten zakken.

De zeden en leefwijze der Turken ondergaan, wat men ook zeggen moge, geene merkbare verandering, en de meesten doen nog wat hunne voorzaten vóór honderden jaren deden. Zeker heeft de europische invloed, die vooral in de laatste jaren zoo werkzaam is in het Oosten, indruk gemaakt; doch deze is nog niet van dien aard dat men den tijd kan voorzien, waarop het Mahometanism in duigen storten zal.

De pastoor van San Martino. Uit het dagboek van een Oostenrijksch officier.[1]

I. Het gevecht.

Wij lagen in het stadje Santa-Fé, dat vijf à zes mijlen van San Martino verwijderd is. Het leven en de bezigheden van een cavalerieofficier zijn in alle werelddeelen zoo wat tamelijk hetzelfde, 's Morgens excerceeren en rijschool; des middags eten met andere officieren aan een gemeenschappelijke tafel; des avonds een partij whist of tarok en een glas punsch. In ons stadje was geen enkel burgerhuis, waar men toegang had kunnen krijgen; wij officieren bezochten elkander en gingen bijna met niemand om, die niet den uhlanenuniform droeg. Toch behoorde tot onzen kring een burger, een man van omstreeks veertig jaren. Het was een Franschman en hij oefende door zijn ernstig uiterlijk, zijne stijfhoofdigheid en zijn scherpe tong veel invloed uit op onze jeugdige gemoederen, welke nog verhoogd werd door de geheimzinnigheid welke zijn vroeger leven omhulde: zijn naam was Lamier.

Hij had als ritmeester onder Santa-Anna gediend, nam evenwel nu geen dienst bij onze oostenrijksch-mexicaansche troepen - men wist niet, om welke reden - en had zich sinds vier jaren, derhalve voor onze komst in Mexico, in het doodsche stadje Santa-Fé metterwoon gevestigd, waar hij in een afgedragen blauwen officiersrok altijd te voet ging en voor alle officieren van ons regiment open tafel hield. Zijne dinee's bestonden wel is waar slechts uit twee of drie door een afgedankten soldaat toebereide spijzen, maar de wijn werd daarbij niet gespaard. Ofschoon wel menig onzer gaarne iets naders omtrent zijne fortuin en zijne inkomsten zou geweten hebben, durfde toch niemand hem daarnaar te vragen. Zijne kleine bibliotheek bestond grootendeels uit krijgskundige werken en eenige romans. Ieder, die het verlangde, leende hij boeken.

Zijne geliefkoosde bezigheid was het schieten met de pistool. Een voortreffelijke verzameling van pistolen was ook de eenige pronk in het onaanzienlijke huiske, dat hij bewoonde. Zijne bekwaamheid in het hanteeren van de pistool was ongelooflijk en dikwijls raakte hij snel vurende viermaal achtereen hetzelfde punt. In onzen kring werd dikwijls van tweegevechten gesproken; doch Lamier nam nooit aan zulk een gesprek deel. Wanneer men hem vraagde of hij ooit een duel gehad had, dan luidde het droog antwoord: ‘Ja verscheidene!’ waarbij men het hem kon aanzien dat hem dergelijke gesprekken en vragen onaangenaam waren. Wij hielden ons overtuigd dat

(1) Al de namen van de in dit verhaal voorkomende personen en plaatsen zijn waarheidsgetrouw, desgelijks de beschrijving van de gevechten, waaraan de schrijver zelf deelgenomen heeft. De pastoor van San Martino, pater Johannes, was in 1868, toen de schrijver Mexico verliet nog in leven.

een of ander ongelukkig offer van zijn vreeselijke kunst zijn geweten bezwaarde. Sprak men over politiek, dan zegde hij kortaf: ‘dat zijn inzichten, louter inzichten; mij is het onverschillig, ik geloof dat de beste politiek bestaat in de schoone spreuk: ‘geef God wat Godes, en den Keizer wat des Keizers is.’ Daarmede brak hij het gesprek af.

Op zekeren avond zat ik met hem voor het venster van zijne stille kamer. Werktuigelijk volgde zijn oog het gewiemel der tallooze lichtkevers in het donker der takken van eenige ranke erythinen; nauwelijks gaf hij acht op de klagende tonen van een tammen aap, waarmede zich een schaar soldaten aan den ingang van het huis reeds geruimen tijd vermaakte. De aap nam eindelijk de vlucht op het dak van het huis. Nadat de soldaten te vergeefs beproefd hadden hem weer naar beneden te lokken, begonnen zij met steenen naar hem te werpen. Thans riep hun Lamier een barsel *silencio* (stilte) toe. Van nu af hoorde men nog slechts den stap van den schildwacht, die onder de veranda op en neder ging, of het roepen der elkander aflossende posten.

Lang mochten wij zoo in deze mijmering gezeten hebben; ik droomde van mijn vaderland - waar dacht Lamier aan? De Hemel weet het. Opeens opende zich de deur en gelaarsd en gespoord trad onze regiments-adjudant binnen. Lastig wierp hij zijne muts op de tafel.

‘De duivel hale hen!’ riep hij grimmig, terwijl hij zich op Lamiers sofa liet neervallen. ‘lk houd vol dat wij van lieverlede verkocht en verraden worden; hoe ware het anders mogelijk dat die canailles van liberalen San Martino genomen hadden, waar toch een half regiment keizerlijke Indianen in bezetting lag!’

Lamier sprong op als een aangeschoten leeuw:

‘San Martino door de liberalen genomen?’ riep hij uit.

‘Ja,’ zegde onze adjudant, ‘en als ik mij niet vergis dan zullen wij morgen ons ontbijt, in plaats van in Sante-Fé waarschijnlijk in San Martino gebruiken. Eenigen onzer - ik ben er zeker van - zullen echter wel hun laatste ontbijt gebruikt hebben!’

‘Hoe! zullen onze troepen nog heden opbreken om San Martino te ontzetten?’ vroeg Lamier driftig.

‘Ik mag niet uit de school klappen,’ zegde de adjudant, zijn langen snorbaard strijkende, ‘maar ik geloof.....’

‘Mijne heeren! wie leent mij een paard - wie verkoopt er mij een? De expeditie moet ik meemaken,’ riep Lamier bevende van opgewondenheid. Zoo had ik hem nog nooit gezien.

‘Beste vriend,’ sprak ik, ‘er staan bij mij vier paarden op stal; wanneer wij wezenlijk uitrukken is een paard ter uwer beschikking.’

‘O Julio! o Julio!’ riep hij mij omarmende en danste door de kamer. - lk zag den adjudant aan - ook deze zette groote oogen op - wij hadden dezelfde gedachte; hier schuilde wat achter.

Nog dien zelfden avond vernamen wij door verspieders, dat de vijand zich in een zeer sterke stelling in San Martino verschanst had, welke positie doo[r] Cavalerie alleen onmogelijk stormenderhand ingenomen kon worden. Twee uren later rukten drie kompagnieën jagers en eene batterij Santa-Fé binnen. Officieren vlogen van huis tot huis, paarden werden gezadeld en wapens schoongemaakt, daarna ontstond diepe stilte. Omstreeks middernacht klonk een eenvoudig, door ons allen verwacht hoornsignaal en een half uur later verlieten wij de kleine stad. Naast mij op een mijner paarden reed Lamier, uitgelaten vroolijk als reden wij naar den schouwburg of een bal.

Het was een van die nachten die geen menschelijke tong beschrijven kan en gelijk ik er geen meer gezien heb. Wij reden door bosschen. De maan dreef boven de sluimerende boomen, wier toppen zij met haar zilverglans overtoog, terwijl zij hunne hooge stammen in allerlei fantastische gedaanten veranderde. Rondom lag over alles diepe stilte. Slechts eene verwijderde stem, de zachte kreet van een vogel, het ruischen van den kroon eens palmbooms in de lucht, de vleugelslag van een roofvogel, verbraken van tijd tot tijd het plechtige zwijgen. De lichtkevers fonkelden als vallende sterren in het geboomte, de lucht was zoel, het getrappel der paarden was op den weeken bodem nauwelijks hoorbaar. Eindelijk bereikten wij eene vlakte: hier en daar staat onbeweeglijk een bussel bamboesriet en eene overstroomde savanne breidt zich aan de rechterzijde onafzienbaar uit. Wij wenden ons links en marcheeren over de vlakte zonder ergens eenige hindernis te ontmoeten. Juist zetten wij over een sloot, toen wij met een kogelregen van de overzijde begroet werden; daarop nog eenige schoten uit verwijderde boschjes - en er volgde een lange stilte.

Deze afwisseling van rust en gevaar had iets veel schrikwekkenders dan het bloedige gewoel en gedruis van den slag. Elke tusschenruimte liet ons tijd om na te denken, dat een verborgen vijand, dien wij niet ontgaan konden, ons tot doelwit koos. Ik merkte bij deze gelegenheid de onverschrokkenheid en koelbloedigheid van Lamier op. Elke voet gronds werd ons hardnekkig betwist. Na een langen, vermoeienden marsch hielden wij halt en er werden vuren aangelegd om wat vleesch te koken. Het vleesch was nog lang niet gaar, toen wij reeds het commando vernamen: 'Geeft acht! - Stijgt op! Op! op!' In een oogwenk waren alle kookketels omgeworpen en het rookende vleesch werd door eenigen weggesmeten, door anderen op den ransel of aan den zadel gebonden. Men kan zich voorstellen met welke gevoelens en verwenschingen de arme soldaten verder marcheerden.

Tegen den morgen zagen wij van verre San Martino. De overste liet halt houden, verzamelde ons officieren om zich heen en verklaarde dat de aanval terstond plaats zou hebben. 'Wij moeten de versterkte hoogten daar voor ons nemen,' zegde hij, 'laat de gelederen sluiten, matigt de onstuimigheid der soldaten en beveelt hen de munitie te sparen.'

De infanterie rukte stormenderhand op de redoutes aan. Een vreeselijk kanonvuur richtte een groote slachting in hunne gelederen aan, doch zij lieten zich hierdoor niet afschrikken. Wij, de cavalerie namelijk, rukten over bouwland op en werden uit twee versterkte huizen bestreken, waaruit de vijand ons onafgebroken beschoot. Een jong officier, die heden voor het eerst in het vuur kwam, viel dood naast mij neder. Plotseling zagen wij onzen commandant en diens adjudant in gestrekten galop op ons toerijden. 'De vijandelijke cavalerie doet een uitval,' riep hij. Onmiddellijk klonk het commando van onzen overste: 'Geeft acht! Trekt sabel! In galop - marsch!' En met hoog opgeheven sabel renden wij de vijandelijke cavalerie te gemoet, met Lamier, die een breeden pallast zwaaide, aan mijne zijde.

Terwijl wij met de vijandelijke cavalerie handgemeen waren, vuurden de kanonnen van San Martino van de wallen op ons. Het volk verdrong zich op de daken en staarde bloedgierig naar de hoogte waar de strijd het hevigste woedde. De vijandelijke commandant scheen vast besloten, zich liever onder de puinhoopen van San Martino te laten begraven, dan zich over te geven.

Een nieuw escadron kwam van de hoogte stormen. Het jammergeschreeuw der gekwetsten, het gereutel der stervenden, het gebrul der ongelukkigen, die hulpeloos onder de hoeven onzer paarden vertrapt werden: - ik zou de pen in bloed moeten doopen wilde ik al de jammertooneelen beschrijven, die onder mijne oogen plaats grepen. Lamier vocht als een leeuw. Een Indiaan te paard had met zijn lans mijn sabel gepareerd - en in een ommezien zou hij mij gespiesd hebben. Maar snel als de gedachte gaf Lamier zijn paard de sporen, pareerde den lansstoot en kliefde den Indiaan het hoofd. Eindelijk werden wij in het gewoel van den strijd van elkander gescheiden en kort daarna moesten wij terugtrekken.

Het vuur des vijands nam steeds in hevigheid toe: enkelen onzer ruiters waren dusdanig door vijandelijke cavalerie van ons afgesneden, dat wij hen niet bevrijden en zij ons niet meer bereiken konden. En wij zagen met tranen in de oogen en vol ontzetting hoe vijf of zes onzer uhlanen, waaronder Lamier, door een vijandelijk escadron in wilde vaart over de weiden naar het westen achterna werd gezet. Lamier en de uhlanen hadden omstreeks 500 passen voorsprong - zullen zij ontkomen? - En

waarheen zullen zij gedreven worden? Dat waren vragen, die wij niet beantwoorden konden.

De dag was reeds ver gevorderd toen wij aan den oever van een naburige rivier halt hielden. De overste liet ons de revue passeeren: er was menige gaping, menig dapper kameraad lag een uur noordwaarts dood. Tot dusverre waren mij de verschrikkingen van den oorlog nog onbekend gebleven, nu leerde ik ze kennen. De trotsche vizioenen van krijgsroem, welke mijne jeugdige fantasie zich voorgetooverd had, werden door de rookwolken van brandende dorpen omsluierd, en de opwekkende klanken der krijgsmuziek gingen verloren in het noodgeschreeuw en weeklagen der vluchtelingen, die van have en hof beroofd, voor den voortrukkenden vijand handenwringend, half waanzinnig van angst en ontsteltenis vloden. Bij de revue werd er druk en zeer verschillend over Lamier gemompeld: eenigen meenden dat hij tot den vijand was overgeloopen. Maar ik liet geen smet op hem werpen, ik was vast overtuigd, dat zijn onstuimig verlangen om aan de expeditie deel te nemen, een anderen grond hebben moest. Ik zag hem aan mijne zijde strijden - zoo vecht geen overlooper. Het lot onzer zes uhlanen ging ons ook na ter harte, maar in oorlogen met zulke volken is alle onderzoeking vruchteloos. Een parlementair zou hoogstens tot antwoord een strop om den hals bekomen.

Eindelijk rukten er versterkingen voor ons aan toen de avond begon te vallen. Een grauwe nevel had zich over het landschap uitgebreid. Terwijl wij onze gekwetsten telden, kwam onze bagage aan. Tenten werden opgeslagen en vuren aangelegd. Op den krijgshaftigen arbeid volgde er een die aangenamer was. Hoopen vleesch en aardappelen werden bij de vuren aan gebracht, de kookketels opgehangen en nu konden de soldaten koken en braden. Sinds den vorigen avond hadden zij niets geëten en zij kweten zich derhalve met grooten iever en spoed van hunne taak. Het luide spreken, het rammelen met lepels, messen en vorketten verstomde van lieverlede. Men hoorde nog slechts het ruischen der bladeren, het murmelen der snel voortschietende wateren, de enkele uitroepen der elkander aflossende schildwachten. Eindelijk strekten wij ons op den kalen mexicaanschen bodem uit en sliepen weldra in. Ik droomde nu eens van mijne lieve ouders in het vaderland, dan weer van de moorddadige tooneelen van den strijd en gestadig zweefde mij zelfs in den droom Lamier met de zes uhlanen voor den geest.

(*Wordt vervolgd.*)

Het vrouwenpaleis.

We zegden in een vorig artikel, dat de zeden en gewoonten der Turken, hoe sterk sprekend deze nu nog zijn, noodwendig eene zekere verandering in den loop van jaren hebben ondergaan. Zoo is bij voorbeeld het Serail geen schaduw meer van 't geen het vroeger was.

Het Serail Beshiktasch is, wel is waar, schilderachtig gelegen, doch men mag dat gebouw der weelde niet van dichterbij zien. Immers, de meeste gebouwen zijn daar in hout; doch van binnen zouden zij, zegt men, de sterkste verbeelding kort zetten. Dit laatste blijft nochtans veelal bij het ‘men zegt.’

Hoe het zij, het vrouwenpaleis heeft veel van zijne grootsche weelde verloren en men zou er zeker niets meer vinden van de pracht, die men een paar honderd jaar geleden daar droomde, volgens opgaven van personen die het Serail bewoond hadden of volgens die van verspieders, welke de hoven van Weenen en Parijs daar, tegen betaling van grof geld, onderhielden.

Tot omtrent de XVIe eeuw bewoonden de Sultans eene soort van vesting, die in het midden der stad lag en welke het paleis was van Mahomet II; doch zijn achterkleinzoon Soliman Il was een man van smaak en het viel hem in, op eene schilderachtige hoogte, door de zee bespoeld, en waar vroeger grieksche moniken gewoond hadden, een lusthuis te bouwen.

Die plaats was reeds zeer lommerrijk en verfrischt door byzantijnsche waterleidingen. Soliman legde er overschoone hovingen aan, die nog bestaan en deed daar door duizend hoveniers allerlei prachtige bloemen, vruchten en gewassen aankweeken.

In het verblijf zelf werden al de verfijningen aangebracht, die de toenmalige beschaving aanbood, en om een gedacht van de ten toon gespreide weelde te geven, hebben wij slechts aan te halen, dat in Soliman's kamer lampen van zuiver goud brandden.

Het was van dien Grooten Heer dat de eigenlijke etiquette, aan het turksche hof gebruikelijk, dagteekent, en dat men aan de vrouwen in het Serail het verblijf zoo aangenaam mogelijk maakte; want men dwaalt als men denkt dat die dames zich geene uitspanning, geen genoegens gunnen. Verre van daar, zij hebben niet alleen de toilette, maar ook samenkomsten, kransjes, wandelingen en wat dies meer.

Ten tijde van Soliman schatte men dat er 5000 bewoners in het Serail waren, vrouwen, eunuken, bedienden, stommen, soldaten, die in den eersten hof of omheining legerden. De zwarte en blanken eunuken, dwergen, vrouwen enz. waren geene Turken, ten minste niet van turksch ras: het waren veelal gestolenen of kinderen der *schatting*, want ieder jaar brachten de pachas hun getal meisjes en jongens aan, zooals onze boeren weleer hunne tienden in graan aan den heer brachten.

Uit die jongelingen, door de zwarte eunuken dienstbaar en geschikt tot alle werk gemaakt, koos echter de Sultan niet zelden zijne gunstelingen, zijne staatsbeambten; men gaf dan ook aan die welke verstandelijkheid lieten blijken, les in twee of drie talen. Ook vond de Groote Heer tusschen hen zijne muziekanten, sekretarissen, barbiers, badmeesters, tuiniers, portiers, enz.

De vrouwen kwamen toen, zoo als nu nog, veelal uit Cirkassië, doch tijdens Soliman zeilden rooversvaartuigen de Middellandsche-Zee in en zij brachten niet zelden den Sultan, vrouwen, die op de fransche, spaansche en italiaansche kusten baldadig geroofd waren, zonder dat de gouvernementen van dien tijd er aan dachten, dien afschuwelijken handel met kracht tegen te gaan;

De eunuken dienden de vrouwen; hun opperhoofd *Kislar-agasi* was de invloedrijkste persoon van het hof, de opperste ceremoniemeester van den Sultan. De stommen, die eene zoo verschrikkelijke rol speelden, waren de beulen, de uitvoerders van de doodstraffen door den sultan uitgesproken. Het waren zij die wurgden, die de slachtoffers in eenen zak bonden en deden verdwijnen, enz.

Deze stommen, ten getalle van zestig, evenals de pages, verstonden elkander door teekens, overigens dit was het gebruik in het Serail. Men sprak daar niet, uit eerbied en ontzag voor den Sultan, voor den Bevelhebber der Geloovigen, voor de Schaduw Gods, voor den Opvolger des Profeets, zooals men den Grooten Heer betitelt.

Op de beurs in 1613.

Recht levendig schetst Boudewijn de Amsterdamsche Beurs in de XVIIe eeuw, hetgeen eenigszins in overeenkomst moet gestaan hebben met de Antwerpsche, waar ook winkels bestonden.

‘Middelerwijl er eenige achtbare koopluyden, steunpilaren van den Staat, in hunne los over den schouder hangende mantels van Spaansche snede, de borze opwandelen, werpen zij het oog op de tweede gaanderij, die op de bogen der onderste rust en die ingericht is tot het houden van winkels in galanteriewaren, boeken en prenten en velerhande andere fraaijigheden. In het oosten der gaanderij is het pand der lakenkoopers of de laken-venthal. In haar donkere ruimte liggen de beste Leydsche lakens met de loodjes die de sleutels der stad dragen. Er is ook een goede voorraad van sergi[o,]

karsaai en Venetiaansch fluweel; ook hangen er aan de kopstokken, gemaakte kleederen: mantels voor jonkers en pronkers; lederen wambuizen voor de krijgsknechten om ze onder hunne kolders te dragen, roode kousen voor pekbroeken; oranje sjerpen voor de burgerhopluyden: wollen mutsen voor de schippers en meer dergelijke kleederen, die het begin der zeventiende eeuw kenmerken.

EEN SCHAAKPARTIJ, NAAR GAISSER.

Naast het pand der lakenverkoopers is een vlaggenwinkel. Men verkoopt er wimpelstokken met gouden knoppen, lange wimpels voor de bezaansmasten der oorlogs- en koopvaardijschepen, beschilderde molikken, morenkoppen met kralen om den hals, draken en leeuwen met pijlbondels in de klaauwen, engelen met vleugels op één been staande en een trompet in den mond, en andere houten gesneden beelden voor de achterstevens der schepen; gebeeldhouwd en verguld lijstwerk voor de breede spiegels van een admiraalschip; vlaggen van Zweden en Denemarken, de natiën waarmede Holland zoo zwaren handel dreef; draaibassen, zoo goed als zij in 't Stads Bos- of Geschutshuis konden wezen, en die welligt spoedig zouden gekocht worden, als de vloot van Opdam en Tromp werd uitgerust; Staten-vlaggen, die wellicht nog in den kruitnevel zouden klapperen bij het buitmaken der zilvervloot; kompassen, die mogelijk aan Joris Spilbergen den weg zouden wijzen als hij om de Noord een doortogt zou gaan zoeken naar het Oosten; fraai ingelegde vuurroeren, forketten, lontstokken, enterbijlen en nog vele andere victualie en ammunitie.

Daarneven was een prenten- en boekenwinkel. Voor de glazen hingen zwarte geëtste prenten, verbeeldende de beelden-stormerij in Amsterdam en ‘speciael hoe Hein Adriaen Okkers, nevens haer dienstmaeght Trijn Hendriks staende, haer toffel wierp tegen 't Onze Lieve-Vrouwe beddeken in die Oude Kercke, waer ze voor sterven moest.’ Aan de muren in den winkel hangt eene geestige uytbeelding ‘van Reineke Vos en daarneven eene beeldtenis van Knipperdolling

den Herdooper en een 'Pourtrait van Prince Mouringh' met den slag van Nieuwpoort in het verschiet. Op de planken aan den witten muur van den winkel staan groote boeken in geel perkamenten banden of in juchtleer met koperen sloten. Er staat een 'Bijbel Roijaal' gedrukt bij Elzevier; daaronder in lederen banden Vondels 'Pascha,' nog nieuw zijnde, en uitgaven van Plantijns bijbels, in eere gehouden door de vrome vaderen; 'Roemers brabbelinghen boerten en quicken.' 'Den Bloemhof der Nederlandsche jeugt, gheprint in d' oude

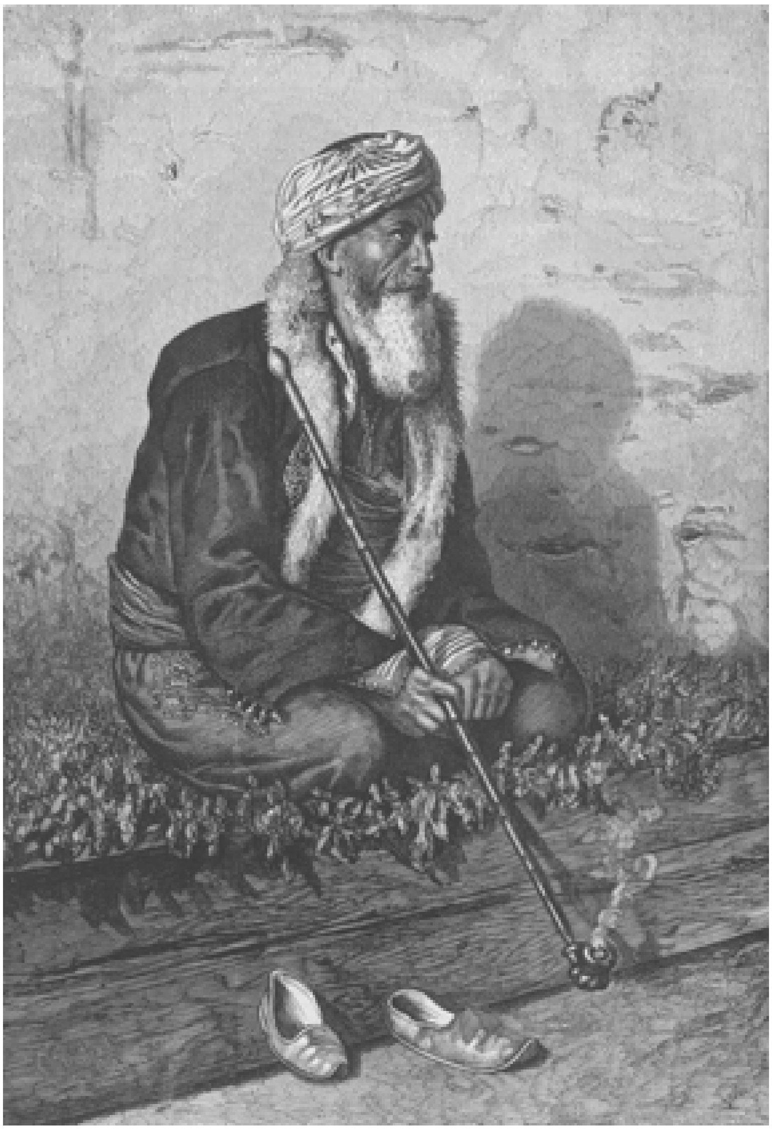

PORTRET VAN EEN TURK, NAAR GOEBEL.

druckerye, “den Beeldenaer ofte figuerboeck der rozenobelen,” en meer andere “kostelijcke boeken” voor de handelaars beneden in de borze.

In een anderen hoek van de gaanderij zien wij een uitdragerswinkel van dien tijd. Aan lange stokken hangen kamoeslederen laarzen, gedragen helmen, verschoten pluimen en sjerpen, opgekocht van de schoutdienders. Wij zien er roemers van de rederijkers en van de gilden met hunne blazoenen en spreuken daarop geëtst, kastjes, ingelegd met notenboomen- en rozenhout en zilver; messen met gedraaide hechten, Venetiaansche spiegels, haspels in flesschen, Japansch porcelein, krissen, jagtgereedschap, keurslijven voor joffers, kasjakken van zwart fluweel en passementwerk als de Engelschen droegen, en wat er al meer in zulk een winkel van het jaar Onzes Heeren 1613 mogt voorhanden zijn.’

Wij zegden hooger dat ook hier in Antwerpen, de Borze zoo'n uitzicht had, met dit verschil dat de waren, daar te koop gesteld, wel juist niet dezelfde zullen geweest zijn, onder ander zoo min de boekentitels als de scheepsbenoodigdheden.

Iets over rozen.

De roos is en blijft altijd eene lievelingsbloem voor dichters, verliefden en zelfs ook voor proza-menschen. Die vereering is ons van uit de oudste tijden overgebracht, en reeds het heidendom vereerde de roos en de dichters zongen haren lof, hare genren en kleuren.

Anakreon, de dichter der oudheid, sierde zich de zilverwitte lokken met rozen, en zegde in zijne liederen van die bloem: ‘De roos brengt genezing, aan den zieke en bescherming aan den doode.’ Volgens de Godgeleerden waren de rozen wit, doch Cythere had eens met den blooten voet in de rozen, getrapt en dezen aan de dorens gewond, en door het godenbloed werd het wit, rood.

De Grieken wijdden de roos aan de liefde; doch men maakt een mild gebruik van deze bloemen, bij welke plechtigheid dan ook. Men versierde; er de tafel mee aan de festynen, de muren der feestzalen, en de gasten vlochten zich rozen om de haren, een gebruik dat de oude Germanen en zelfs nog de ridders in de middeleeuwen erfden.

Het was een bewijs van feestelijkheid, bij de Grieken en Romeinen, den grond met rozen te bestrooien, hetgeen wij in onze dagen nog doen; doch doorgaans slechts voor onze kerkelijke plechtigheden.

Kent gij het gezegde: ‘Iemand iets *sub rosa* vertellen;’ neen? Dit ook komt van de oude volken. De roos was het zinnebeeld der stilzwijgendheid, en als men nu aan de feesttafel zat en duchtig den wijn aansprak, liep men gevaar zijne en ook een andermans geheimen bekend te maken.

Om nu den gast te binnen te brengen, dat hij zwijgen moest of beter gezegd zijne tong niet al te veel moest laten gaan, wanneer de verraderlijke wijn in hem gevaren was, hing de gastheer rozenslingers van de zoldering tot schier op tafel. Vandaar het *sub rosa.* Kon men wel eene fijner en kiescher manier bedenken, om iemand te waarschouwen: ‘pas op uw woorden!’

In de Oostersche landen is de roos nu nog eene verheerlijkte bloem, evenals in de Westersche. Op alle mogelijke tonen en in alle mogelijke vormen werd zij bezongen. In de legenden onzer Heiligen bekleedt niet zelden de roos eene ruime plaats en de H. Maagd wordt *rosa mystica* genoemd.

Toen de H. Elisabeth heimelijk brood bracht aan de armen en haar echtgenoot haar betrapte, deed God een wonder: in plaats van brood in haren voorschoot te vinden, vond hij er, in het volle des winters, rozen in. Heerlijke dichterlijke overlevering!

Hetzelfde wonder vinden wij vermeld in de legende der H. Rosa van Viterbo, en de H. Dorothea, zegt de legende, zond onvergankelijke rozen uit het paradijs. Immers, toen die kristene heldin naar den dood ging, zegde de romeinsche stadhouder Sapritius, spottend: ‘zeg eens, vrome dochter, zend mij uit uw paradijs eenige uwer onvergankelijke rozen.’

De heldin antwoordde: ‘Uw wensch zal volbracht worden!’ en toen de sneeuw op aarde gespreid lag, verscheen den afgodendienaar een engel, die hem rozen bracht, gloeiend en frisch als het rood des morgens. De ongeloovigen werd geloovig, en hij ook verlangde en bekwam de kroon der martelie.

Die aanhalingen zijn overigens de eenige niet, die wij uit de legende zouden kunnen doen.

In de geschiedenis speelt ook de roos eene groote rol, en om hier slechts één geval aan te halen, wijzen wij op den oorlog, die de huizen van Lancaster en York in de XVe eeuw om den engelschen troon voerden. York droeg eene witte en Lancaster eene roode in het wapen. Was dit als het zinnebeeld van het bloed van de eene, en het doodskleed van de andere zijde?

Historische anecdoten.

Stervensuur.

Toen Rabelais stierf, zegde hij: ‘Laat de gordijn vallen; het spel is uit.’ - Bayle zegde toen hij stierf: ‘lk ga een groot onbekend iets zoeken.’ - Toen men aan den abt de Saint-Pierre, die 86 jaar oud geworden was, vroeg, hoe hij den overgang beschouwde, zegde hij: ‘Als eene reis naar een vreemd land.’ - Montaigne vertelt van een man, die ter dood gebracht werd en tot den beul zegde: ‘Breng mij niet door die straat, want daar woont een kerel, die in staat is mij voor eene oude schuld te doen aanhouden.’ - Jean Paul Richter, de geestige duitsche schrijver, lag op zijn sterfbed; zijne vrouw bracht hem een bloemkrans, dien men hem gezonden had. Hij streelde met zijne vingers de bloemen en mompelde; ‘Ha! mijne schoone, mijne lieve bloemen...’ Dan viel hij in slaap; zijne ademhaling werd onregelmatiger en een lichte zenuwtrek werd zichtbaar. ‘Dat is de dood,’ zegde de geneesheer, en Jean Paul was niet meer.

In een concert.

Vele menschen gaan naar een concert; om muziek te hooren? Neen, dat juist niet. Velen gaan er naar toe om te zien en gezien te worden; en als het is om te hooren - dan toch zeker niet om melodieën te beluisteren.

De Oude Heer Smits beschrijft recht geestig een concert. ‘Och, zegt een van zijne helden, wat hou ik veel van eene lange sinfonie van Beethoven!’ Dat moet, denkt de schrijver, een echte liefhebber zijn. Hij hoort hem onmiddelijk daarna zeggen: ‘Men kan er zoo pleizierig onder praten!’ en dat is inderdaad eene juiste voorstelling van de muziekale liefde bij vele concertgangers.

Weet ge nog hoe velen van hen luisteren? De Oude heer geeft er een klein staaltje van: De sinfonie begint, met accompagnement van het kunstminnend publiek: - ‘Mooi weêr van daag.’ - ‘Zeer bezet.’ - ‘Drukkend warm!’ - Wie zit daar?’ - ‘O!’ - ‘Waaris toch uw man gebleven?’ - Het zal laat worden.’ - ‘Vindt u! - ‘Wat?’ - ‘Niets!’ - ‘Vraag excuus.’ - ‘Ik heb niets gehoord.’ - ‘Ik zei niets.’

‘Het orkest Adelt maar stevig door. Plotselinge stilte!

‘Is het gedaan? - Och wat; wij moeten nog het *allegro* of het *finale* hebben,’ zegt een kenner, die niet vast weet wat het eerst moet komen. Het publiek zwijgt; als gij echter gelooft, dat de menschen uitgepraat zijn, dan vergist gij u zeer; dat zult gij vernemen Zoodra de obligaten beginnen. Inmiddels gaat de sinfonie voort: de dames geven door pantomimen te kennen, dat het zeer warm is; dat zij zich doodelijk vervelen; geborduurde zakdoeken en flacons worden druk gebruikt. De heeren gapen, fixeeren de dames, gapen weer en gebruiken bevallig hunne lorgnets.

> ‘De muziek bruist steeds voort.’
> Is het niet juist geteekend?

Het is niet Zeldzaam dat men vrouwen gedurende gansch een oratorio gezellig hoort praten over *corsage, pluche, gant mousquetaire* - kortom, over alles, behalve over muziek. Zij gaan naar het concert, zegden wij, om te zien en gezien te worden, om te praten en ook wel te hekelen wat niet muziekaal is.

Rubens beoordeeld.

Al wat den grooten meester betreft, boezemt den Vlaming belangstelling in. Niet alleen heeft deze eerbied voor den kunstenaar, maar ook voor den mensch; want Rubens leven was vrij van smetten, vrij van ongeoorloofde betrekkingen; hij was een katholiek burger, die 's morgens trouw ter Misse ging en niet oversloeg zijne congregatie te bezoeken.

Zijne huishouding was op een hoofschen voet ingericht; maar, zegt Busken-Huet, de gulle gastheer en prinselijke kunstminnaar was tegelijk zulk een goed financier, dat toen hij betrekkelijk onverwachts, en vóór zijn tijd, door den dood werd weggenomen, alleen de vendutie zijner verzameling schilderijen, marmers, ivoren en goud- of zilverwerken, eene som opbracht, die in onze dagen gelijk zou staan met een millioen.

Man van den ezel, was hij een ware werkezel; van den ochtend tot den avond bezig, arbeidend (gelijk hij het noemde) voor zijn brood. Maar de kamergeleerde met het penseel was tegelijk een geoefend ruiter en had vier of vijf verrukkelijk schoone paarden op stal.

De geschiedenis meldt niet of zijne echtvriendinnen, bij al het andere waarin zij als goede moeders en goede *chatelaines* uitmuntten, ook de kunst van praten en breien verstonden. Wat hem betreft, hij kon rijden en omzien. Onder het schilderen liet hij zich voorlezen; en voor zijne teugellooze verbeelding, die met al de rijken der natuur ook een aantal wereldrijken, de geheele geschiedenis en twee of meer godenleeren omvatte, zocht hij voedsel in de schijnbaar droge kwartijnen van Seneca en Plutarchus.

Hij verstond zeven talen en sprak en schreef er vier. Maar hij wist ook in alle vier, wanneer het pas gaf, te zwijgen: en niet slechts voor eene poos, maar levenslang. Aan polemiseeren deed hij niet. ‘Onderscheid u,’ was een zijner lijfspreuken,

‘onderscheid u en het wemelt van benijders; overtref u zelven en gij zult hen doen verstommen.’

Om in de literatuur voorbeelden te vinden, die de vrijpostigheid van zijn schildertrant evenaren, moet men aan Shakespeare, Molière, Byron of Heine denken. Geen onbewolkter, geen zonniger bestaan dan het zijne, of het moest dat van Goethe wezen. Onafhankelijk als Michel-Angelo, populair als Rafaël, veelzijdig als Da vinci, voorspoedig als Titiaan, kaders als die van Tintoretto, lustig invullend met kleuren als die van Veronèse heeft het zondagskind, Rubens, eene zestigjarige loopbaan mogen vervullen, zoo genoegelijk en zoo schitterend, als op aarde aan slechts enkele uitverkorenen ten deel valt.

Iets over familienamen.

Zooals bekend is zijn de familienamen slechts in beschaafde staten in zwang. De volken, die den Islam belijden, kennen ze niet. Bij de Joden zijn zij in Europa voor het grootste gedeelte aan het einde van de vorige en het begin der tegenwoordige eeuw eenigszins gedwongen ingevoerd. Natuurlijk leidden ontstentenis van familienamen in landen met een beschaafde regeering tot een groote menigte onaangenaamheden, en zoo is dan ook in Algerië door de fransche regeering thans een wet afgekondigd, krachtens welke de daar wonende Mohammedanen fa milienamen moeten aannemen. De vader, oom of oudste broeder heeft het recht een voor de zonen, neven of jongere broeders verbindenden naam te kiezen; voor familie zonder mannelijk hoofd, heeft dit de moeder, de tante of oudste zuster. Personen zonder familie, kunnen zelfstandig hun naam kiezen of de regeeringscommissie hun zulk een toedeelen. Ieder bekomt een indentiteits-kaart, en van stonden af wordt een register van geboorte, sterfgevallen, huwelijken en echtscheidingen gehouden.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
Vierde en laatste gedeelte.

I.

Het besluit van Donation de Monaville om Brussel en zelfs België te verlaten, naar aanleiding van zijn bezoek op het parket aan den procureur des kenings stond vast. Op elk ander tijdstip ware de uitvoering daarvan zeer gemakkelijk voor hem geweest; maar thans had hij met vele moeielijkheden rekening te houden. In de eerste plaats den schijn redden en in de tweede zijne vrouw en hare grootouders een geloofwaardige reden voor zijne reis naar het buitenland op den mouw te spellen.....

Het eerste punt baarde hem de minste zorg. Wel is waar, zou zijne reis in een ongunstig verband gebracht worden met het tooneel in het Parktheater, maar moest hem dit beletten zich te verwijderen, wanneer hij slechts dat vertrek kon kleuren met een aannemelijk voorwendsel? En buitendien deerde hem het oordeel zijner bekenden te Brussel al zeer weinig, in vergelijking met het gevaar waaraan hij zich blootstelde indien hij bleef. De keuze van een veilige wijkplaats baarde hem evenmin zorg; maar Pauline, maar de heer Desherbiers! hoe kon hij gevoeglijk van hen scheiden, welk voorwendsel zou hij aanvoeren?

Deze verschillende punten waren het onderwerp van een langdurige beraadslaging tusschen hem en zijn ‘alter ego.’

De Italiaan was voor eên spoedig vertrek. Hij sprak er zelfs van om het op den volgenden morgen te bepalen.

‘Zeer goed,’ antwoordde de burggraaf, ‘ik ben het volkomen met u eens: niets is gemakkelijker dan heen te gaan, maar ik moet eerst eenige familieaangelegenheden regelen....’

‘Dat hoeft niet; gij geeft eenvoudig voor, dat gij voor zaken op reis moet!’

‘Èn dan?’

‘Dan hebt gij den tijd om alle mogelijke maatregelen te nemen; de hoofdzaak is, dat gij u in veiligheid stelt.’

‘Zoo veel haast is er niet bij; ik moet in regel zijn..... Onze zaak staat niet hopeloos, en ik geef den moed in het geheel nog niet op; wij moeten aan de toekomst denken.’

San Marco grinnikte spottend.

‘Tot dusverre hebt gij in al uwe ondernemingen een onverhoopt geluk gehad; pas op nu niet alles op eenmaal in de waagschaal te stellen. Wat drommel! gij hebt den bruidschat; dat is het voornaamste. Daarmede kunt gij, als het u onder uw tegenwoordigen naam te benauwd wordt, een nieuw leven beginnen onder een anderen naam. Wat uwe vrouw en haar familie betreft, daarom zou ik mij niet te veel bekommeren; daar gij de zekerheid hebt verkregen, dat zij achterdocht heeft en zij door bemiddeling van mevrouw Martinpré met uw vijanden heult, kan het gemeenschappelijk leven tusschen u beiden niet veel aangenaams meer hebben, integendeel!....’

‘Dat is waar, maar ik heb reden om naar zekere grondbeginselen te werk te gaan, met het oog op de toekomst. Men weet niet wat er gebeuren kan, en grootpapa heeft nog aardig veel klinkende specie.’

‘Inderdaad, gij kunt in zeker opzicht gelijk hebben..... Laat zien.... Zie! daar heb ik en inval! Gibraltar.....’

‘Welnu! wat, Gibraltar?’

‘Zijn gewichtig geheim!.... dit geheim, waarvan de oude Desherbiers zoozeer de openbaring aan u vreesde. Als wij daarachter konden ko men, ware daarin misschien een uitmuntend voorwendsel gevonden.’

‘Ik begrijp u, maar zal hij spreken? De deugniet heeft verplichtingen aangegaan en hij kan eergevoel op zijn manier bezitten.’

‘Als gij er een goede som voor over hebt, belast ik mij met alles.’

‘O! ik wil er geen groot offer voor brengen, niet meer dan drie honderd francs.’

‘Daarmede, en met de ophelderingen, die ik hem zal geven, zal ik er wel in gelukken. Hij drinkt hoe langer hoe meer en dan is zijne tong gemakkelijk los te maken. Zorg dat ik vóór den avond het geld heb, en ik sta u voor een bevredigenden uitslag borg.’

San Marco had zich niet vergist. Hij zocht den ex-kolonel der Commune op, bezocht met hem verschillende estaminets en gelukte er in hem met behulp van twee biljetten van honderd francs en een goed aantal glazen jenever, de gewenschte mededeeling te ontlokken.

Waarlijk! de Italiaan was er de man niet naar om zich gemakkelijk over iets te verwonderen; maar bij het vernemen der openbaring van Gibraltar sprong hij verbaasd op, en sloeg met de vuist op de tafel terwijl hij uitriep:

‘Per Bacco! wat gij mij daar verhaalt, overtreft alle verbeeldingskracht..... Wat! die grijsaard met dat goedhartig en eerbiedwaardig uiterlijk..... Wat zijne kleindochter aangaat, daarvan valt niets te zeggen, het is een natuurlijk gevolg... Wel, wel, hoe is het mogelijk!... Maar hoe het ook zij, ik denk dat het een harde slag zal zijn voor den burggraaf.’

‘Het spreekt van zelf,’ hernam Gibraltar, bij wien de dronkenschap de rede niet geheel en al uitgedoofd had, ‘het spreekt van zelf, dat uw aristocratische kameraad geen misbruik zal maken... dat zou al te gemeen wezen van zijn kant en den uwen en beiden zoudt gij mij leeren kennen van eene zijde... maar genoeg!’

‘Ik zal mijn woord houden en hem de verlangde stilzwijgendheid aanbevelen; maar gelijk gij wel begrijpen kunt, kan ik slechts voor mij zelven instaan. Als hij dus laat blijken dat hij alles weet, dan hebt gij dit slechts aan hem alleen te wijten. Gij zijt al te verstandig om dat niet in te zien.’

De ex-kolonel knikte toestemmend en stotterde:

‘Waarschuw hem dan... ik heb toch reeds iets tegen hem: zijn adelijken titel en nog iets meer... Hij wachte zich wel er zulk eene grove onbescheidenheid aan toe te voegen, anders zal ik hem...’

Het overige zijner woorden ging in een onverstaanbaar gemompel over.

II.

Na op zulk eene gemakkelijke wijze zijn doel bereikt te hebben, verliet San Marco Gibraltar en begaf zich naar het koffiehuis, waar Donatien hem wachtte.

‘Mijn waarde,’ zegde hij tot deze, ‘gij hebt voor God en de menschen een voortreffelijk middel om met vader Desherbiers twist te zoeken en later partij te trekken van de zaak, als het noodig is. Maar bereid u voor op een ongelooflijke, ongehoorde, verpletterende tijding...’

‘Komaan, verklaar u.’

‘Gij moet u met moed wapenen.’

‘Voor den dag er mede, zeg ik u.’

‘Niet hier in het bijzijn van alle menschen; ik vrees een hevige uitbersting.’

En de Italiaan zegde dit alles met dien spottenden glimlach, welken hij zoowel in de meest ernstige als in de onbeduidendste gevallen aannam, zoodat de nieuwsgierigheid van zijn vriend in de hoogste mate gespannen was.

‘Inderdaad,’ riep Donatien uit, ‘gij verdiendet!... Maar laat ons naar buiten gaan?

Toen zij op straat gekomen waren, deed San Marco beknoptelijk verslag van zijn onderhoud met Paul Gibraltar.

Tot groote verbazing van zijn vriend berstte de burggraaf in een schaterlach uit.

‘En daarom maaktet gij zooveel omwegen! Dwaas! Wat gaat mij het aan, dat hij... dat geweest is! lk kan evenwel met die omstandigheid mijn voordeel doen..... Wat haar echter betreft, zij heeft er eigenlijk niets mede te maken..... Haar kan ik niets ten laste leggen.....’

‘Thans moet gij een besluit nemen, caro mio.’

‘Het is genomen. Ik schrijf in de eerste plaats aan grootpapa-schoonvader, daarna aan den procureur des konings. Ik ga nu regelrecht in den boezem van eenige vrienden mijne droefheid uitstorten terwijl ik hun geheimhouding aanbeveel; en op die wijze verklaart zich mijne verdwijning op de meest eervolle manier voor mij. Slachtoffer van een schandelijke misleiding zal men mijn lot beklagen, dat is zeker... Maar, waar zullen wij ons nederlaten?’

‘Ik voor mij blijf te Brussel,’ antwoordde de Italiaan op den natuurlijksten toon der wereld.

Dit antwoord tooverde een glans van vreugde op het gelaat van Donatien.

‘Gij zijt een raadselachtig mensch,’ riep hij uit; ‘maar verklaar mij toch de reden van dat verbazingwekkende besluit?’

‘Het spel is niet zoo gevaarlijk voor mij als gij wel denkt,’ hernam Luigi. ‘Als men zich na uw vertrek met ons bezighoudt, zal men natuurlijk denken, dat ook ik vertrokken ben. Wat de noodzakelijke verandering in mijn levenswijze en mijn

voorkomen betreft, deze zal reeds morgen plaats hebben en gij kent mij genoeg, om omtrent die beide punten volkomen gerust te kunnen zijn... Hoe ik later zal handelen, zal van omstandigheden afhangen. Gelijk gij weet ben ik de man van plotselinge invallen. Laten wij liever over u spreken: op welke kust gaat gij uw anker uitwerpen? Gij moet u niet te ver verwijderen.'

'Hoe is het mogelijk, dat gij dit niet terstond geraden hebt?... Bij onze gewezen hospita te Aken, moeder Verden, die achtingswaardige weduwe, die een zwak voor mij had en op wie ik in leven en dood kan rekenen...'

'Uitmuntend gevonden, mijn waarde, uitmuntend gevonden! Wij zullen onder haar adres met elkander briefwisseling houden en als het noodig is, voeg ik mij daarbij u. Komaan, laat ons nu scheiden en ga uwe zaken regelen; voor uw vertrek spreken wij elkander nog.'

Wij hebben vroeger reeds gesproken van het aanzienlijk vermogen dat de heer Desherbiers bezat en van het groote offer dat hij gebracht had, om zijne kleindochter met den burggraaf Donatien de Monaville te doen trouwen. Deze, die den bruidschat natuurlijk in klinkende munt verlangde, had den grootvader van zijne vrouw, die daarvoor insgelijks eene reden moest hebben, daartoe volkomen bereid gevonden. De zaak was derhalve naar beider tevredenheid in dien zin geregeld: Donatien had een geheel vermogen tot

zijne vrije beschikking en onder dat opzicht voedde hij niet de minste bekommering.

Het lag in de plannen van den vluchteling om slechts de strikt noodige voorwerpen mede te nemen. Hij pakte ze in een kofferke, dat hij aan een commissionnair toevertrouwde, zonder dat een der huisgenooten er iets van bemerkte. Hij had in den nacht drie brieven geschreven: de eerste aan den heer Desherbiers, de tweede aan zijne vrouw; de laatste was bestemd voor den procureur des konings en het was deze die hem het meeste hoofdbreken gekost had.

Het vervolg zal den inhoud van deze brieven volledig doen kennen. Voor het oogenblik zij het genoeg dat die aan Pauline en haar grootvader gericht hun mededeelden, ‘dat hij alles wist,’ en dat woord alles verklaarde hij in bewoordingen, welke tegelijk van vreeselijke verontwaardiging en diepe wanhoop getuigden... Hij eindigde met te zeggen, dat het hem na zulk eene ontdekking voortaan onmogelijk was onder hetzelfde dak te wonen met hen, die hem zoo schandelijk bedrogen hadden, hem, den laatsten afstammeling van een der aanzienlijkste en oudste geslachten van Lotharingen! Zijn eenig streven, voegde hij er bij, zou voortaan zijn te trachten die onwaardige en noodlottige echtverbintenis te vergeten en uit dien hoofde ging hij een lange reis ondernemen. Wat den brief betreft, gericht aan den magistraat, met wien hij een onderhoud had gehad in de zaak van Jules Berthenay, deze had ten doel, om de reden te verklaren waarom hij zich niet op den bestemden tijd aan het parket vervoegde, waartoe hij uitgenoodigd was; en om dien reden te doen gelden, had onze held niets beters weten te vinden dan bij zijn brief afschriften te voegen van die, welke aan zijn schoonvader en zijne vrouw gericht waren. Dit gedaan zijnde, wenschte hij zich zelven geluk met zijne geslepenheid. Hij ontkwam aan de handen zijner vijanden met alle krijgsmanseer; hij werd weder vrij na eene stoutmoedige en winstgevende speculatie; een nieuwe toekomst opende zich voor hem...

EEN DUISTER VERLEDEN. - De ondervraging.

Een uur daarna verliet hij heimelijk het huis en stapte op den trein, die hem eerst naar Luik zou voeren.

Wij behoeven niet te zeggen wat er plaats greep in den schoot der familie Desherbiers, toen men bekend werd met het vertrek van den burggraaf en de redenen, welke hem daartoe bewogen hadden. Aanvankelijk bedroefd over de plotselinge verdwijning van haren echtgenoot, berustte Pauline er zeer spoedig in onder de bemoedigende troostredenen van hare peettante; maar men had gedurende eenige uren reden om te vreezen voor het leven en het verstand van den heer Desherbiers. Het was eene gelukkige omstandigheid, welke veel tot zijn behoud bijdroeg, dat zijn oude vriend Mangonneau in dien verpletterenden stond bij hem was.

De eerste gedachte van Pauline en mevrouw Martinpré was naar René Morlant te gaan, met het voornemen om niets voor hem te verbergen. Maar toen zij in tegenwoordigheid van den advokaat gekomen waren, weerhield eene valsche schaamte de jonge vrouw, en zij vergenoegde zich met hem het vertrek van haren echtgenoot bekend te maken. René, die juist van het paleis van justicie terugkeerde, was er reeds van onderricht en na eenige minuten nagedacht te hebben zegde hij tot zijne beschermeling:

'Mevrouw, ik zal u mijne zienswijze betreffende dat voorval niet meededen... Een nieuw stadium van de zaak is tnans ingetreden... Ik moet nu meer op den goddelijken bijstand dan op mij zelven rekenen... Wat u aangaat maar ik zie dat gij kalm zijt en ik zwijg dus. Ik heb nochtans op mij genomen, u iets mede te deelen, dat u niet moet verwonderen of vrees aanjagen. Een magistraat, die zich ambtshalve met die zaak zal moeten bezighouden, verlangt vooraf een afzonderlijk onderhoud met u te

hebben... Dit verlangen zou in een bevel kunnen veranderen... Ik raad u dus aan, daaraan onmiddellijk te voldoen. Ik zal u vergezellen.'

Een uur daarna bevond Pauline zich alleen in tegenwoordigheid van den bedoelden magistraat.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 34]

Onze gravures.

Na het lof.

Ziedaar eene oude kennis uit de laatste driejaarlijksche tentoonstelling! Het is een schilderstukje nieuw van onderwerp, goed van uitdrukking en waarvan de penseeling meer dan eene hoedanigheid belooft.

Het inwendige van het huis is voortreffelijk geschikt; de figuren verdienstelijk in houding, vooral het meisje dat uit het lof komt, doch, ongelukkig voor haar, wat lang onderweg heeft getalmd en dus 'vijf ure' thuis brengt.

Vader is streng; hij vraagt rekenschap van elke minuut en dewijl het lof ten vier ure gedaan en het er nu vijf is, en dat de kerk ginds op een bolwerp voor u ligt, kan hij niet begrijpen waar het blonde Fientje toch zoo lang gebleven is.

Och, vader heeft al jaren, en hij is zijne lieve jeugd totaal vergeten! Of zou hij nooit na het lof, door de velden en de weiden, over smalle wegelkens gelanterfant hebben? Terwijl de vader buldert en te vergeefs naar den rechten draad van het gebeurde zoekt, is de moeder veel slimmer: zij gaat eens een oogenblik over de onderdeur piepen en dus de lokaliteit verkennen.

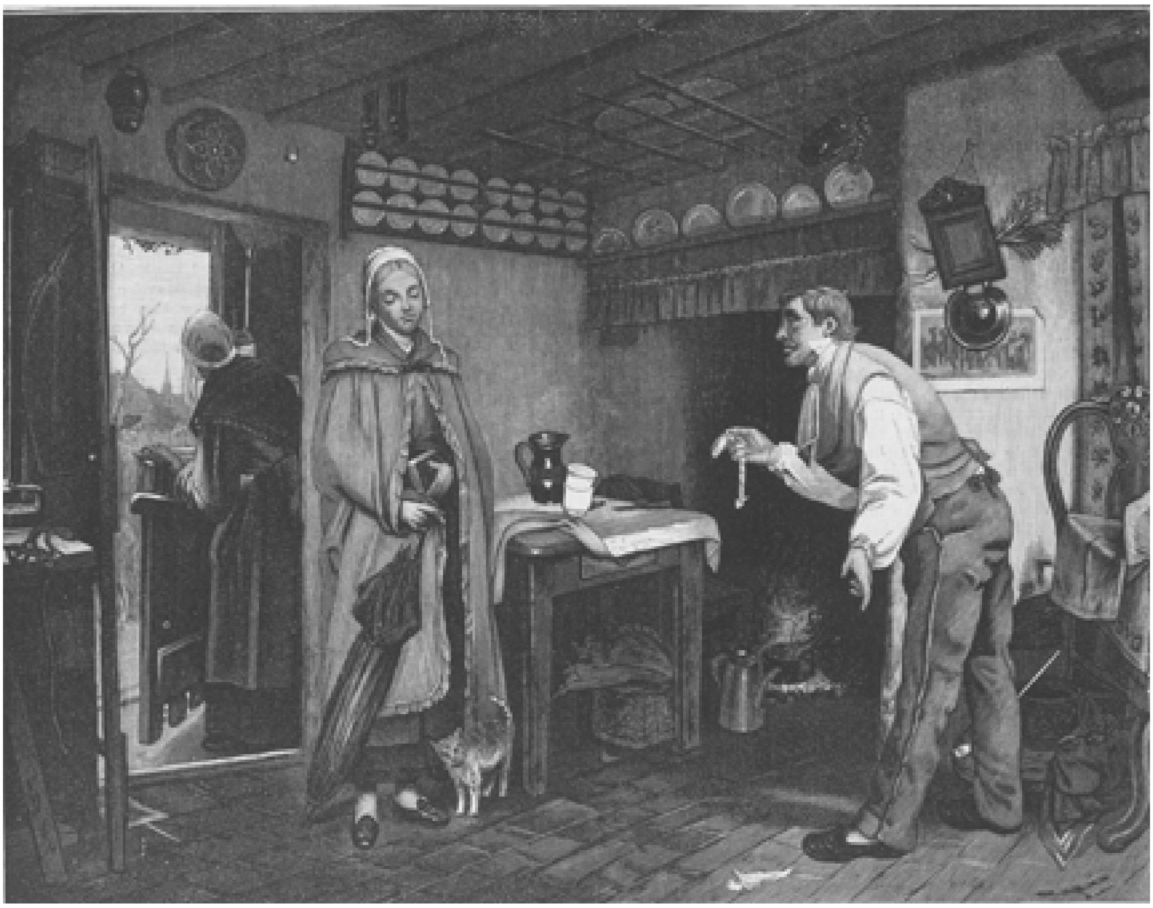

NA HET LOF, NAAR A. DE BERGH.

En zie - het geheim is reeds ontdekt. Neen, Fientje heeft niets gedaan van al wat vader denkt! Theunis van den ossenboer, die nu aan genen kant van het dorp woont, doch vroeger haar gebuur was; Theunis, met wien zij als kind gespeeld had en ter schole gegaan was, heeft haar op het kerkpad ingehaald en zij hadden samen zooveel aan elkander te zeggen over den kindertijd, dat zij voetje voor voetje

voortgegaan waren en den tijd omvloog zonder er iets van te merken.

'Hm, hm!' doet de moeder; zij merkt wel waar de schoen aan Fientje wringt; er komt een fijne, een schier verborgen glimlach op het eerlijke wezen der oude vrouw en slimmer dan haar man, zegt zij niet ontevreden: 'Zoo de ouden zongen, zoo piepen de jongen!'

Tot weerziens.

Het leven der visschers en zeeliê levert altijd eene rijke bron van stof voor den dichter, voor den schilder op. Die stof is zelfs onuitputtelijk voor hem die 'oogen' heeft, doch niet alle kunstenaars hebben oogen.

De kunstschilder Blommers heeft hier, uit dat leven, inderdaad weer eene gelukkige greep gedaan. De kus, dien de vader aan zijn kleinen lieveling geeft, alvorens zich op den Oceaan te wagen, zegt zoo veel! Hoe lief heft de kleine zich op de teentjes omhoog, om met zijne lipkens tot aan die van vader te komen!

Daarna zal deze zijne jonge vrouw omhelzen en haar een woord van moed toespreken; dan kust hij ook den laatst geborene, die nog warm in den dikken schoudermantel en aan moeders hart gekoesterd wordt - en dan, in Gods naam!

Zal de reis voorspoedig zijn? zal de jonge visscher vrouw en kinderen weerzien? zal de trouwelooze zee hem ditmaal nog teruggeven, om hem later - wie weet hoe spoedig! - toch in te zwelgen? Laat ons op een goeden terugkeer hopen. De kus dien het lieve en onnoozele kind hem geeft, zal weerklinken tot in het luisterend oor van den bewaarengel des visschers!

De kathedraal van Palermo.

Palermo is een der schoonste en dichterlijkste steden van Italië. Is de grond waarop die stad, 'de gelukkige,' gebouwd is, vruchtbaar en plantenrijk; is de golf, die haren voet besproeit, lachend als die van Napels, de stad zelve is, wij herhalen het, onder alle opzichten opmerkelijk voor den tourist. Men vindt er schoone huizen, prachtige openbare hovingen en parken, majestueuse kerken, eene levendige beweging in de breede straten, nette winkels en magazijnen, en eene beminnelijke bevolking.

Het gezicht van uit de stad op de golf en den bergachtigen omtrek, is betooverend schoon. Het is daar dat men de wonderbare grot vindt, in welke 's konings dochter, de H. Rosalia, het kluizenaarsleven aanving; waar zij, buiten weet van wie dan ook op de wereld, stierf en waar verscheidene eeuwen later, in een doorschijnend kristal, haar lijk ongeschonden werd gevonden, terwijl wilde rozen, die aan den ingang der grot groeiden, hare schaduw op het lijk der heilige wierpen.

Op het oogenblik dat men het lijk der lang gezochte vond, heerschte de pest in Palermo. Men legde het wondere lijk op eene draagbaar schier geheel overdekt met rozen en men droeg het rond de stad. De pest hield op, en het volk erkende dat dit had plaats gehad door tusschenkomst der vrome en edele maagd, die het ellendige

leven in eene naakte grot had verkozen, boven het weelderige, maar dikwijls ontstichtende leven in een paleis.

De kathedraal van Palermo, die op het einde der XIIe eeuw werd gebouwd is aan de H. Rosalia toegewijd, wier feest den 15 juli van ieder jaar gevierd wordt. De grot zelve is in kerk veranderd. Naast de hoofdkerk ligt het bisschoppelijk paleis. De twee torens zijn door eenen boog verbonden, met het oog op de aardbevingen, die op Sicilië heerschen; zonder deze stevigheid zouden die torens wel eens door de aardschuddingen kunnen vernield worden.

De bouworde der kathedraal is half-oostersch, half-westelijk; inwendig is de kathedraal zoo prachtig als uitwendig. Verbeeld u dat het gewelf door tachtig kolommen van graniet wordt ondersteund! 't Is in waarheid een bosch van kolommen. Het hoofd-autaar is gekend om zijne kolom van lapis-lazzuli. 't Is overigens de eenige rijkdom niet in deze kerk.

In eene benedenkerk vindt men de graven van vele oude koningen en keizers.

Een Chineesch kleermaker.

Men weet dat de Chineezen dag in dag uit onder de open lucht leven. Zooals wij nog in een vorig nummer zagen, wordt in de vrije straat elk ambacht uitgeoefend. De snijder maakt er zijne kleêren; de schoenmaker zijne schoeisels; de kok braadt er zijne... honden en gevogelte; de porceleinschilder werkt daar precies gelijk de kapper van houten draken en andere chineesche monsters.

Voegt bij die onbeschrijfbare drukte, mengeling van personen, geschreeuw, gekwetter, geraas en gewoel, de kunstenmakers, clowns en goochelaars; voegt er bij de dragers van pakken en palankijnen of draagstoelen; voegt er twintig andere varieteiten van beweging bij en gij zult u een flauw denkbeeld maken van 't geen eene straat in eene chineesche stad, of in eene chineesche nederzetting, is.

Men herdenke slechts de beschrijving, die wij meêdeelden van de chineesche wijk te Weltevreden, op Batavia. De tourist hing er een tooneel van op dat als beweging, gewoel en... stank voor geene juiste beschrijving vatbaar was; doch die beweging heeft zóódanige aantrekkelijkheid, dat men, niettegenstaande alles, tot deze wil terugkeeren, al heeft men zich dan ook den eersten keer gehaast dat gewoel en den onaangenamen reuk te ontvluchten.

De chineesche kleermaker is zeker wel de nauwgezetste werkman der wereld. Een reiziger had het noodig geoordeeld te Pekin een nieuw kleedingstuk te laten maken; bij de stof, die daartoe dienen moest, voegde hij een model, met de aanbeveling dat de snijder dit toonbeeld getrouw moest volgen. Zoo getrouw werd het gevolgd, dat de reiziger op den mouw van zijn nieuw kleedingstuk eene vetplek terugvond, die hij te vergeefs van het oude had willen doen verdwijnen, en wie weet of hij juist om die plek geen nieuw kleed had doen maken!

De pastoor van San Martino.
Uit het dagboek van een Oostenrijksch officier.
(*Vervolg*.)

II.

De pastorie.

Op een half uur afstands van San Martino stond eenzaam een nieuw gebouwde landelijke woning. Dichte, zware bosschen begrensden rondom den gezichteinder. Dit huis was de pastorie van San Martino. De pastoor, algemeen bekend onder den naam van *Pater Johannes,* was een jong, katholiek priester, die de gevaren der wildernis trotseerde. Waarom had hij zich juist hier metterwoon gevestigd? Waarom niet in het stadje?

Pater Johannes was de afstammeling van een voorname fransche familie en de er[f]genaam van eene groote fortuin. Maar hij deed er afstand van, dewijl zijn vader hem soldaat wilde doen worden en werd priester. Hij was de afgod van al de Indianen van heinde en verre. Hij bezat in zeldzame mate de macht van het woord. Wanneer hij van de vreugde der gelukzaligen sprak, scheen de vrede des Hemels uit zijne oogen te schitteren; verkondigde hij echter den boozen de hun wachtende straf, dan geleek zijne stem den vreeselijk rollenden donder. Ongeveer een half uur verwijderd van dit huisje breidden zich in al hare pracht de plantages en aanhoorigheden uit van don Pedro Ortega, een der rijkste planters van Mexico. Don Pedro was een algemeen geacht en zeer rijk man. Zijne stem gaf aan de beraadslagingen altijd den doorslag. Uit kristal en goud dronken zijne gasten den edelsten wijn. Wanneer hij zich op zijne plantages vertoonde, waren honderd handen gereed item te bedienen. Maar tegelijk was ook zijn rekening daarboven geweldig aangegroeid, en de engel, die zijn schuldenregister bijhield, had sinds vele jaren wel geen dag zien voorbijgaan waarop hij niet de tot hem opstijgende jammerklacht van een gegeeselden, tot den dood mishandelden Indiaan of eenige andere schandelijke daad van willekeur of wreedheid geboekt had. Bijkans vier honderd Indianen met hunne gezinnen waren op zijne plantages werkzaam en ter wille van die arme Roodhuiden had zich pater Johannes in de wildernis, midden tusschen de stad San Martino en de plantages van don Pedro Ortega, gevestigd.

Don Pedro Ortega had - zijn goud uitgenomen - voor niets anders hart als voor zijne dochter Rosa, een meisje zoo lief en zacht als een lam. De onmiddellijke omgeving der plantage was schilderachtig en indrukwekkend schoon. Van af de achterzijde des heuvels, waarop het woonhuis stond, strekte zich cacaoboomen bijna een kwartieruurs ver in de vlakte uit en hielden eerst aan den zoom van uitgestrekte maïsvelden op. Aan de voorzijde van het landhuis, aan den voet eens heuvels, bevond zich een groote vierkante ruimte, welke door Indianenhutten gesloten werd. Hier heerschte een zeer drukke beweging. Bont wemelden de Indianen door elkander en in hun midden had zich een kring gevormd, waarbinnen iets buitengewoons scheen plaats te grijpen. Don Pedro Ortega had zich met veel gewicht in een armstoel geplaatst - om gerecht te houden. Zijn mager, galachtig gelaat was door een vilten hoed met gouden tressen overschaduwd, terwijl hij met den ernst van een Turk zijne pijp rookte. Naast hem stond zijne dochter Rosa. In hare oogen glinsterden tranen, een diepe smart scheen op haar hoog, edel voorhoofd te zetelen. Haar zijden haarnet, het fluweelen keurslijf met peerlen gestikt, stonden haar betooverend schoon. Zij had hare handen gevouwen en smeekte: 'O vader, wat ik u bidden mag, scheld hem de straf kwijt!'

'Zwijg!' zegde don Pedro Ortega, 'en ga naar uwe kamer; gij hebt daarvan geen verstand!'

Op zijn bevel was een jonge Indiaan met behulp van eenige riemen van runderhuid aan een paal vastgebonden geworden. De ledematen van den Indiaan vertoonden

vormen, die een kunstenaar van de Oude Wereld tot model hadden kunnen dienen. Op zijn gelaat was noch trots, noch vrees te lezen; zijn blik zweefde in den kring rond en bleef met oneindige liefde rusten op een jonge Indiaansche vrouw, die snikkend in een hoek nedergehukt zat. Zij was in een dun, licht gewaad gekleed en droeg een krans lichtblauwe bloemen in de gitzwarte met veel natuurlijken smaak gevlochten haren.

'Spreek op, indiaansche hond!' schreeuwde don Pedro. 'Waarom hebt gij u beklaagd en verzet?'

Nu kwam de opzichter met een boosaardig gezicht te voorschijn.

'De oogst is pas begonnen,' sprak hij, 'en reeds beklagen zich de Indianen dat men hen van de vier en twintig uren twintig wil doen arbeiden, en deze kerel waagde het zelfs mij uit naam van allen daarover verwijten te doen; het is de Indiaan Fadala.'

'Verwijten!' riep don Pedro, terwijl hij met fonkelende oogen van zijn stoel opsprong: 'honderd slagen!'

De Indiaan stond onbeweeglijk. 'Meester,' sprak hij, 'Fadala is sterk en kan langen

tijd arbeiden zonder te slapen. Maar Fadala heeft vrouw en kind, die niet waken kunnen gelijk hij, laat hen een weinig slapen; Fadala wil altijd door werken.'

'Heeft dit Indiaansche schepsel geweigerd te arbeiden?' vroeg don Pedro, op de op den grond neergehukte Indiaansche wijzende.

'Sinds zij moeder is, is zij zeer lui!' antwoordde de opzichter.

'Zoo!' bromde don Pedro. 'Laat dan als gij met den heer man afgerekend hebt, aan de vrouw gemalin dertig slagen geven.'

'Genade, meester, genade!' smeekte de Indiaan, terwijl hij vruchtelooze pogingen deed om zijne gebonden handen naar den planter uit te strekken: 'mijne vrouw heeft niets gedaan - och! sla mijne vrouw niet!'

'Voorwaarts!' schreeuwde de planter. En weinige minuten later was ook de jonge Indiaansche vrouw gebonden en wachtte hare straf, terwijl de leeren riemen van den opzichter den rug van haar man reeds met wonden en blazen bedekten.

'Madre de Dios! houdt op!' klonk een vreeselijk gebiedende stem en tegelijk staakte de opzichter de afstraffing en nam zijn sombrero af. Zelfs de planter ontblootte het hoofd, maar zette een alles behalve vriendelijk gezicht.

De man, wiens bevel zoo stipt opgevolgd werd en die zoo juist van pas verschenen was, was niemand anders dan de pastoor van San Martino. De planter wist zeer goed, dat een enkel woord van den beminden pastoor genoeg zou zijn, hem door zijn eigen Indianen te doen ophangen. Rosa kwam, geheel verhit, eenige passen achter den priester aan. - Zij wist, dat hij alleen de man was, wiens 'houdt op,' ge. hoorzaamd moest worden en was daarom ijlings heengesneld om hem te gaan halen, maar had hem gelukkig reeds in de nabijheid van de plantage ontmoet.

'Waarom wordt Fadala zoo getuchtigd?' vroeg pater Johannes, zijn doorborenden blik op den planter vestigende.

De millioennair schaamde zich bijna het te bekennen.

'Ja, het goud, het ellendige goud!' riep de priester met donderende stem uit. 'Die rampzalige dorst naar goud drijft den mensch tot gruweldaden, die de wraak des Hemels over zijn hoofd afroepen. Om het goud trekt de mensch over zeeën en bergen, om het goud dringt hij in den schoot der aarde. Om een reaal dagelijks meer te verdienen, laat de millioennair een armen Indiaan en diens zwangere vrouw zweepslagen geven. Maak beiden los!' bevool pater Johannes.

Zijn bevel werd terstond opgevolgd.

'Wee uwer, indien ik nog ooit een dergelijk tooneel aanschouw, don Pedro - gij waart verloren!'

Toen de priester zich gereed maakte om heen te gaan, verzocht don Pcdro hem om zijne vriendschap.

'Mijne vriendschap?' herhaalde de priester met koele waardigheid; 'een ongewoon verlangen van een zoo wereldsgezind man gelijk gij, sennor. Ik ben niet mijn eigen meester, maar de dienstknecht van Dengene die mij geboden heeft de oogen der onwetenden te openen, de treurenden te troosten en de ongelukkigen bij te staan. In uw gezelschap ware ik derhalve zeer overbodig.' - Hij was verdwenen, alvorens don Pedro Ortega nog een woord had kunnen uitbrengen.

Pater Johannes was reeds een goed eind langs het eenzame boschpad op den thuisweg voortgestapt, toen eensklaps Fadala met nog bloedenden rug uit het struikgewas te voorschijn sprong. Eer de goede pater het verhinderen kon, lag de Indiaan aan zijne voeten.

‘Fadala kan het blanke opperhoofd niets meer geven dan zijn leven,’ snikte hij, ‘maar dit geeft Fadala gaarne. Mijne vrouw gered - nooit zal Fadala dat vergeten. Fadala zal met zijne jonge vrouw bidden; sennorita Rosa en blanke priesters zijn engelen!’ Daarop ijlde de Indiaan weg en pater Johannes stapte met zijn gewonen engelachtigen glimlach naar zijne vreedzame woning.

III.
De broeders.

Lamier en de zes uhlanen vloden in razenden galop over de vlakte in de richting van een groote vallei. Eenige in het kreupelhout verborgen scherpschutters vuurden op hen: - drie man vielen en een kartetskogel slingerde een vierde dood van zijn paard.

Lamier, een wachtmeester en een gewone uhlaan bleven vast in den zadel zitten en zetten onverpoosd hunne vlucht voort. Eindelijkbereikten zij een klein bosch en waren nu aan de oogen hunner vervolgers onttrokken. Na een eind weegs het bosch ingereden te zijn, bevool Lamier ‘afstijgen!’ sprong zelf van zijn paard, en gaf het een slag zoodat het voortgaloppeerde. Zijne metgezellen volgden zijn voorbeeld.

Door de beide soldaten vergezeld drong Lamier het bosch in en voerde hen een honderdtal meters verder naar een reusachtigen hollen boom, waarin zij zich verborgen, zonder vrees te hoeven koesteren van ontdekt te zullen worden.

Toen de avond gevallen was, verlieten zij hunne schuilplaats. De nacht was stil, men vernam slechts een rommelend verwijderd gedruis; het waren kanonnen en poeierwagens, die over den steenweg dommelden.

‘Volgt mij nu!’ zegde Lamier en behoedzaam slopen de drie vluchtelingen in het nachtelijk duister voort. Lamier was hier blijkbaar goed bekend, want zonder aarzelen vervolgde hij op kruiswegen de door hem ingeslagen richting.

‘Halt! Wacht hier tot ik terugkom,’ zegde hij eindelijk tot de beide soldaten, terwijl hij alleen vooruit ging.

Maar hij scheen besluiteloos te zijn of hij naar de visschershut aan den oever van den Bidowa in het dal zijne schreden zou richten dan wel verder gaan. Dáár lag het landhuis van pater Johannes. Boven op den heuvel stond hij nu en zag scherp in den onvriendelijken nacht voor zich uit. ‘Ja daar,’ morde hij, ‘daar woont hij - mijn broeder! En ik sta hier - de vervolgde vluchteling. Deze schamele woning! Arme broeder! Hoe zal ik voor hem treden? Hoewel ik mijn en zijn vermogen in jeugdige lichtzinnigheid verkwist heb, bleef hij een goede broeder voor mij. Eerst toenik mijn woeste levenswijze ook hier voortzette, verbood hij mij den toegang tot zijn huis. Waar zijn die tijden? Hoe hebben zij zich veranderd! Doch moed gevat. Ik verzoek niet voor mij alleen om een wijkplaats; maar ook voor de beide arme Oostenrijkers.’

Een licht schemerde door een venster. Woest trad de vluchteling de eenvoudige woning binnen.

In de keuken stond een eenvoudige olielamp te branden, doch er was niemand te zien. Lamier maakte de kamerdeur open en bleef midden in het vertrek staan.

Het was niet zeer groot maar bijzonder net. Stevige stoelen met zwart leeren zittingen stonden op stijf gedraaide pooten langs den wand. Er stond ook een clavier doch niet van mahoniehout en de toetsen waren tamelijk afgesleten. Op de schrijftafel lagen hoopen boeken en in een hoek van het vertrek stond een klein altaar, voor hetwelk eene lamp brandde. In een anderen hoek van het vertrek stond een leunstoel, waarin pater Johannes inzonderheid des zondags na volbrachte ambtsplichten uitrustte.

Thans echter zat een ongeveer zestigjarig moederke er in te dommelen terwijl een grijs katteke met het afhangend lint harer muts speelde.

Eindelijk sprak Lamier zeer luid: ‘Buenas tardes, madrita!’ (Goeden avond, moederke!)

De huishoudster ontwaakte, zag Lamier geheel verbluft aan, wreef zich daarop de oogen uit en riep opgetogen: ‘Heilige Moeder Gods! Don Fernando!’

‘Stel u gerust, beste sennora; waar is mijn broeder?’

‘Och! die arme is voor een uur naar een zieken Indiaan op de plantage van Don Pedru gegaan.’

‘Luister, moederke: ik ben een vluchteling. De republikeinsche soldaten vervolgen mij; twee andere keizerlijke soldaten, die doodmoede zijn, wachten op mij; het geldt ons leven! Kunnen wij eenige dagen hier in huis verborgen blijven?’

‘O santa virgen purissima! Wij hebben boven slechts twee kamers en den zolder, daar zouden u de republikeinen terstond vinden,’ zegde het moederke benauwd.

‘Maar wat zal mijn broeder zeggen?’ vroeg Lamier geheel ter neer geslagen; ‘ik bid u, bereid hem op deze Jobstijding voor.’

‘Mijn God! daar hoor ik hem al komen,’ zegde zij bevende van ontroering en schoof Lamier in het aangrenzende vertrek.

Dadelijk daarop trad pater Johannes binnen. Hij groette zijne huishoudster; zij bracht hem zijne pijp en een dagblad en ging angstig in de kamer op en neer. Eindelijk raapte zij al haren moed bijeen en stamelde: ‘Eerwaardige heer!’

‘Wat verlangt gij, moederke?’

‘Een bekende is aan... aangekomen! Verschrik niet... hij wordt door de liberalen vervolgd... Ik heb hem voorloopig in de tweede kamer doen gaan.’

Pater Johannes was opgesprongen. ‘Wat? Wie?’ vroeg hij verschrikt en pijp en dagblad gleden uit zijne handen op den grond. Daar kwam Lamier te voorschijn.

‘Groote God! mijn broeder!’ riep pater Johannes.

‘Vergeving!’ stamelde Lamier, ‘vergeving!... Ik ben een ander mensch geworden... ik word vervolgd, ik heb bij u eene schuilplaats gezocht, bij u, broeder, wiens vermogen ik, ellendeling...’

‘Vergeten! afgerekend! verzoend!’ riep pater Johannes.

‘O broeder!’ Beiden hielden elkander vast omarmd, borst tegen borst, en weenden. Het moederke weende mee, en het katteke wreef zich liefkozend tegen Lamiers beenen. Plotseling echter schoof de pastoor den snikkend en broeder zacht van zich af. ‘Hoe zal ik het aanvangen? waar kan ik u verbergen, op welke wijze u redden? Heeft u niemand gezien?’

‘Neen,’ antwoordde Lamier, ‘maar twee oostenrijksche uhlanen wachten in de nabijheid op mij; zij moeten ook gered worden, beste broeder.’

‘Haal ze!’ sprak pater Johannes kortaf.

Lamier ging en weldra verkondigde het sporen gerinkel in den gang de komst der beide andere vervolgden. Het moederke spoedde zich naaide keuken en in korten tijd zaten allen aan een eenvoudig, doch smakelijk maal. Middelerwijl rende een indiaansche knaap door het donkere bosch met een briefke aan sennorita Rosa. Het was van den volgenden inhoud:

‘Beste Rosa! Mijn broeder en twee soldaten hebben, door de liberalen vervolgd, in mijn huis een toevlucht gezocht, doch het is te klein om hen te verbergen. Op de uitgestrekte bezittingen van uw vader is dit licht mogelijk. Worden zij gevangen dan worden zij doodgeschoten. Om Kristus wille red hen.

‘Eeuwig dankbaar.

‘Pater Johannes.’

Lamier had veel te vertellen. Met gespannen opmerkzaamheid luisterde de pastoor, toen de deur zachtkens geopend werd en Fadala zijn hoofd binnenstak.

Lamier en de soldaten ontstelden over dezen onverwachten gast. Pater Johannes stelde hen echter gerust en liet den Indiaan binnentreden. Deze kuste den pastoor de hand en reikte hem een briefke van den volgenden inhoud over:

‘De vervolgden zal Fadala in zekerheid brengen. U de hand kussende.

Rosa.’

Pater Johannes vroeg den Indiaan vol deelneming, hoe hij met zijn gewonden rug zulk een verren afstand had kunnen afleggen.

'O! Fadala is niet ziek,' riep de Indiaan, 'als pater Johannes een dienst moet bewezen worden. Fadala zal loopen tot hij dood neervalt.'

Na eenige innige omhelzingen verwijderde zich Lamier met zijne beide uhlanen, begeleid door de zegenwenschen van den pastoor en het moederke, Fadala diende tot gids.

TOT WEERZIENS, NAAR J. BLOMMERS.

Op het hobbelige, gevaarlijke bergpad, dat naar de plantage van Don Pedro voerde, zat Rosa tusschen twee vooruitspringende rotsblokken. Hare ranke gestalte was in een manta gewikkeld en zij scheen angstig naar elk geluid te luisteren, dat tot haar doordrong. Haar geoefend oor scheen nu het verwachte geluid te vernemen, want zij trad te voorschijn en haar blik verhief zich dankend naar den duisteren hemel. Steeds duidelijker vernam zij het gedruis van naderende voetstappen en weldra vertoonde zich de donkere gedaante van Fadala aan hare oogen.

'Sennorita, ik breng u de drie arme menschen... nu moet de sennorita zorgen... Fadala kan niet verder!' hijgde de arme Indiaan door wondkoorts geschokt. Thans kwam ook Lamier met de soldaten te voorschijn.

'Sennorita,' sprak Lamier, 'als gij mijn schutsengel zijn wilt, zullen de vijanden ons

niet vinden.' Hij greep de hand van het meisje en drukte er een kus op. Rosa trok snel hare hand terug en een purpergloed overtoog hare wangen.

'Volgt mij, caballero,' was haar eenig antwoord en weldra waren allen achter de omheining der plantage verdwenen.

(*Wordt vervolgd.*)

Madagaskar.
Verschillende aanteekeningen.

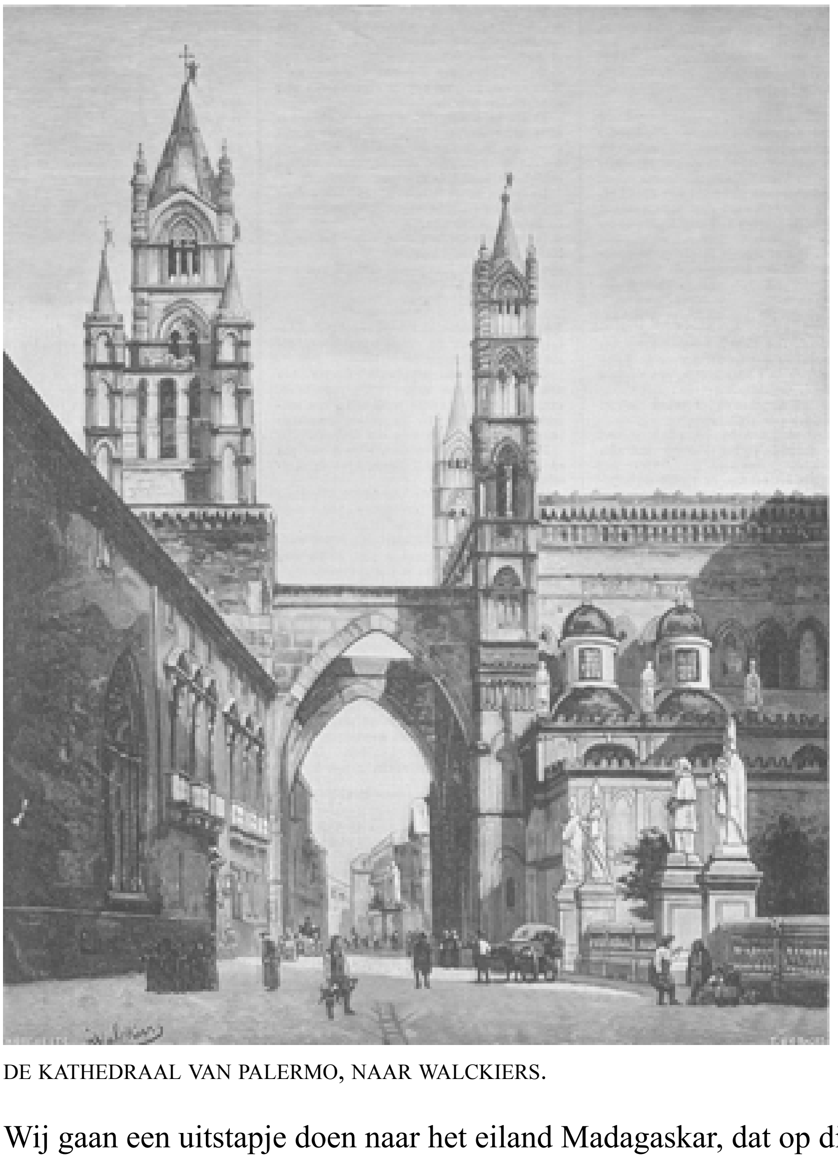

DE KATHEDRAAL VAN PALERMO, NAAR WALCKIERS.

Wij gaan een uitstapje doen naar het eiland Madagaskar, dat op dit oogenblik in de hooge staatkunde meer dan eens besproken wordt.

Laat ons eerst herinneren dat het na 1506 door de Portugezen bezet werd; later door de Franschen, die eeuwen lang gepoogd hebben zich in dit land te vestigen.

Men noemde het niet altijd Madagaskar; het droeg beurtelings de namen van St.Laurenseiland, Dauphin-eiland, oostelijk-Frankrijk en eindelijk Madagaskar.

De bevolking is in twee stammen verdeeld: de Malagas en de Hovas.

De Malagas, Betimsara of Antaware, Sakalave, zijn zwart; de Hovas zijn van maleiër oorsprong en waren vroeger aan de Malagas onderworpen,

De Hovas werden als onrein, als verworpelingen beschouwd en zelfs de hut waarin zij gezeten of geslapen hadden, werd afgebrand.

De vloek van den Malagas vervolgde de Hovas overal, en eindelijk gelukte deze er in zich in de bergvlakten van Emir te vestigen.

De Malagas waren nog altijd de meester en de Hovas brachten hem schatting aan den rand van het bosch.

Die schatting bestond in graan, rijst en maïs, als ook in producten van nijverheid.

Was het door dien staat van vernedering, dat de Hovas achterdochtig, listig, valsch en wreed werden?

In het laatst der vorige eeuw stond onder hen een machtig leider op, Dianampoiene - men moet geen kromtong zijn om dien naam uit te spreken - en vereenigde de stammen.

De Engelschen, die altijd het oog open hadden als er ergens kwaad vuur moet gestookt worden, zonden zekeren sergeant Hastie onder hen, om hun leger in te richten.

Van dien tijd af zijn de Hovas meester over het grootste deel des eilands en de oorlog, dien zij de zwarten aandoen, gaat niet zelden alle denkbeeld van wreedheid te boven.

Radama I volgde Dianampoiene in het bestuur op.

De invloed der Engelschen werd op het eiland zeer sterk tegengewerkt door de Franschen, die zich in de landstreek, aan de baai van Vanatobé, vestigden.

De Engelschen gelukten er echter in met Radama tractaten te sluiten.

Deze vorst, *de groote* bijgenaamd, heeft veel nuttigs te weeg gebracht; doch hij deed zich eene goddelijke eer bewijzen.

Wel stichtte hij scholen en voerde de latijnsche letter in, doch van het aanleggen van wegen en heirbanen wilde hij niet hooren; hij begreep dat het gemis van wegen de beste vesting was tegen den Europeaan.

In 1828 overleed Radama, slechts 36 jaar oud; dezen schrijven zijnen dood aan een losbandig leven, anderen aan vergif toe.

Eene zijner elf vrouwen, Ranavola, maakte zich meester van den troon en voegde bij haren naam den titel van Manjaki, dat koninklijk aanduidde.

Ranavola was eene vrouw met eene buitengewone geestkracht; maar met eene wreede inborst begaafd.

Zeven leden harer familie, die beweerden recht te hebben op den troon, werden om hals gebracht; de opstand die losberstte werd bedwongen; de overwinningen op het eiland breidden zich uit; de engelsche invloed werd geknot; de engelsche zendelingen uitgedreven; het kristendom verboden; de Franschen werden even stiefmoederlijk behandeld, en al wat niet tot den stam der Hovas behoorde, had de wraak van die duivelin te duchten.

In 1845 poogden de Franschen nog eens hunnen invloed voor goed te vestigen, doch die aanslag mislukte, en vandaag is die invloed tamelijk verdeeld.

Koningin Ranavola werd in 1861 opgevolgd door haren zoon Radama II, met welken Frankrijk andermaal een verbond sloot.

In 1863 werd Rosaherina, de vrouw van Radama II, ten gevolge eener revolutie koningin, en deze sloot in 1865 een vriendschapstraktaat met Engeland en de Vereenigde-Staten.

Koningin Ranavola II deed zulks in 1868 met Frankrijk.

Madagaskar, daarin begrepen de omliggende eilanden, beslaat 591.964 kilometers oppervlakte en telt 3 ½ millioen inwoners.

De officieele eeredienst is eene soort van presbyteriaansch; doch in meer dan een opzicht zou mep aan het kristen karakter van het volk twijfelen. Volgens den *Almanach de Gotha* van 1883 telt men er slechts een duizendtal Katholieken; de vroegere uitgaven van dien almanak melden echter 10.000.

De hoofdstad des lands is Antananarivo met 70 à 80.000 inwoners en in het midden des lands gelegen; doch de handelsstad is Tamatave, een plaatsje met 3000 zielen.

Het meeste wat de engelsche schepen invoeren is.... rhum; de uitvoer, die niet veel beteekent, bestaat in vee, vellen, was, gomelastiek, rijst, olie-zaden, enz.

De eilandjes der fransche koloniën, nabij Madagaskar gelegen, drijven evenmin een zeer aanzienlijken handel.

Tamatave wordt stad genoemd, doch het is niets meer dan een dorp; de gebouwen zijn enkel hutten, tenzij de woningen der consuls en eenige bijzonderen, die zich daar gevestigd hebben om handel te drijven.

De voornaamste straat is eene lange dreef van bananen en moerbezieboomen, onder welke de huizen gelegen zijn.

De winkeliers leggen daar, onder het breede bladgewelf, hunne koopwaren ten toon en deze zijn voor eenen Europeaan dikwijls van zeer wonderlijke soort.

Wat zoudt ge denken van die mand gedroogde sprinkhanen? Van die groote boomblaêren, die als ammelakens zullen dienen?

Verder ziet men allerhande soorten van vruchten, engelsche katoenstoffen, papegaaien, enz. en zeker het vaatje betza-betza, een walgelijke drank voor een Europeaan, maar eene buitengewone lekkernij voor een Malagas.

De Hovas verkoopen zout, vleesch van pas en ter plaatse geslachte ossen, keukengereedschappen, enz.

Ten gevolge van de warmte, het geplast bloed en het vleesch, heerscht er op dat punt der stad een onverdragelijke stank.

De Malagas zijn afschuwelijk leelijke, vuilbruine gezichten; de neus is plat, de lip dik, het hair is pekzwart en wollig gekroesd.

De haarbos is soms verbazend en wordt in de hoogte gezet, hetgeen aan velen van de mannen een recht duivelengezicht geeft.

De vrouwen vlechten niet zelden het haar in streenen en bedekken alzoo het geheele hoofd.

De kleeding, zoo voor mannen als vrouwen, is zeer eenvoudig; beiden dragen de *sadik* en de *simbu,* doch de vrouwen voegen daarbij een jak met mouwen, dat zij *kanczu* noemen.

De *sadik* is een doek, dien zij om de lenden slaan en tusschen de beenen doorsteken. Velen dragen niets dan dat kleedingstuk. Anderen voegen er de *simbu* bij: een groote lap, in welken zij zich drapeeren.

Bij de aankomst vindt men te Tamatave, natuurlijk, geen rijtuig; de bagagie wordt, even als in Java, door *marmiten* gedragen.

De reiziger zelf moet gebruik maken van eene soort van leunstoel, die op eene baar staat en zoo door de sterke en gespierde Malagas wordt gedragen.

Paarden zijn op Madagaskar iets zeer zonderlings, en de ossen worden niet als trekdieren gebezigd. Trouwens, wij zegden reeds dat er geen wegen op Madagaskar zijn; waartoe zou dus een voertuig dan dienen?

Gaat men nu in leunstoel of *tokan* op reis, heeft men een verren tocht af te leggen, is men met veel bagagie belast, dan heeft men een overgroot getal dragers noodig.

Overigens, de Malagas is een man met een niet zeer opgewekt karakter en dit is deels te wijten aan de mishandelingen en vernederingen, die hij van wege de Hovas moet onderstaan.

De Hovas bestelen, berooven hem, plunderen hem uit en benemen betza Malagas alle zucht om iets te vergaêren, te bezitten.

Op Madagaskar is het klimaat zeer veranderlijk: 't is nu eens nat, dan eens smachtend heet of nijdig koud. De koortsen vallen niet zelden den Europeeër aan, doch juist kwaadaardig zijn zij niet.

De Malagas op de kust woonachtig, is zacht en zelfs vriendschappelijk van aard; geregeld werk doet hij niet gaarne of liever weigert hij te doen. Aan nijverheid doet hij niets, tenzij aan het weven van zakken, balen en kleedingstoffen voor vrouwen; hiertoe dienen hem de blaêren van den raffia-palmboom.

In wat landbouw betreft, hierin kent hij niets dan de cultuur van den rijst; ofschoon deze oneindig meer zou kunnen uitgebreid worden.

Zoek geen zeden bij den Malagas: het huwelijk bestaat als het ware niet. De veelwijverij is eigenlijk de normale staat. Trouwens heerschen daar, onder dit opzicht, gewoonten die men nergens anders ontmoet.

Zoo mag de man, die eene vrouw verstoot, eene andere huwen; maar de vrouw, al leeft zij met een anderen man, blijft toch aan hem verbonden. Zij mag geen nieuw huwelijk aangaan en de kinderen die zij later hebben zal, worden toch beschouwd als behoorende aan den eersten man.

De bewoners hebben eene bijgeloovige vrees voor de slang en den krokodil; zij vereeren zelfs dat laatste monster, en om het te verbidden hebben zij het eene plaats gegeven in de sieraden der kroon.

De Hovas zijn over het algemeen genomen materialisten, vrienden van goeden sier. Zij schikken zich nog al lichtelijk naar onze manieren, en maken, als zij in gezelschap van Europeanen komen, ook eene soort van Europisch toilette, dat meer dan eens potsierlijk is.

Charnay vertelt dat hij eens met Hovasche opperhoofden dineeren moest; de gasten kwamen voorafgegaan door een trompetter, een trommelslager en vijf tamelijk koddig uitgedoste soldaten, gekommandeerd door een kaporaal.

De overheden zelven zaten in rokken, vesten en broeken die hun of veel te groot, of veel te klein waren; het meest paradeerden zij met een rooden zakdoek.

Eindelijk toen zij niet meer wisten waar met dit voorwerp te blijven, gingen zij er op zitten, aangezien een zak hun onbekend was.

De beleefdheid wil dat men zich niet met de vrouwen aan tafel bezig houde; de vrouw is, in opzichte van den man, een minder wezen; ook wordt aan tafel de man vóór de vrouw bediend.

De Malagas eet zoo lang hij kan; zelfs op zijn sterfbed, zegt Ida Pfeiffer, stopt men hem den mond vol rijst, en als hij daarin stikt, 't geen niets buitengewoon is, zegt men: ‘Wonderlijk, hij had kort te voren nog geëten.’

De koningin van Madagaskar heeft een groot getal slaven, en al de reizigers die ze gezien hebben, geketend, mishandeld, gewond en ongelukkig, hadden diepe deernis met die wezens.

Naar gelang men de kust verlaat, wordt het land ook gezonder, worden de dorpen talrijker en welvarender.

Alles hoort op Madagaskar aan de kroon. De vreemdeling wordt er slechts geduld; daarom mag hij rieten en houten huizen bouwen: steenen huizen zou het uitzicht van duurzame vestiging hebben.

Een eigenlijk wetboek bestaat er niet: de Hovasche opperhoofden oordeelen, straffen en plunderen naar goedvinden, en of dit al of niet rechtvaardig gedaan wordt, er kraait geen haan naar.

Toch houdt de koningin een wetboek in voege. Zoo wordt bijv, met den dood, den verkoop van vrouwen en kinderen, verbeurdverklaren van bezittingen gestraft:

1^0 het deserteeren naar den vijand; 2^0 hij, die op vrouwen van prinsen en hertogen aanlegt; 3^0, hij, die een wapen onder zijne kleeren verbergt; 4^0 hij, die revolutie maakt; 5^0 hij, die mannen buiten het grondgebied der Hovas lokt; 6^0 hij, die zegels steelt of handteekens namaakt; 7^0 hij, die een goud- of zilvermijn ontdekt of aanwijst.

Verder wordt de poging gestraft om rechters om te koopen; er wordt geboden allen vrienden ondereen te zijn en de geneesmiddels weg te werpen, die niet van zijne voorouders voortkomstig zijn, enz.

'Hij die mijne wetten,' zegt het wetboek van den vorst, 'niet zal opvolgen, zal op het voorhoofd gebrandmerkt worden; hij zal geen lange haren, noch eenig behoorlijk lijnwaad, noch eenen hoed op het hoofd mogen dragen.'

Ieder ongetrouwd man wordt minderjarig verklaard.

Wel zegt de koningin, dat hare onderdanen hunne smarten en hun verdriet aan de rechters en officieren van hun dorp moeten doen kennen, opdat het haar zou ter oore komen; doch men begrijpt dat dit artikel zonder uitwerksel is.

Overigens de uitvoering der wet wordt door de Hovas op de meest barbaarsche wijze uitgevoerd.

De nabijgelegen afrikaansche kust geeft aan de Araben gelegenheid ook hier met slaven aan te landen, en ze te koop te stellen.

Op schepen van 50 of 60 ton en die uiterst snelle zeilers zijn, worden die ongelukkigen overgebracht; de behandeling is zoo beklagenswaardig als op het landelijk gedeelte van Afrika.

Tunische beleefdheden.

In een landbeschrijvend werk vinden wij over Tunis de volgende aardigheid.

'Terwijl ik zat te teekenen, liet ik inmiddels mijne oogen om mij heen dwalen, en luisterde aandachtig toe. Als iets mijne aandacht trok, ondervroeg ik mijn vriendelijken gezel.

'Wie zijn die beide mannen daar ginds, die elkander zoo beleefd groeten?'

'Twee mooren.'

'Waaraan weet gij dat?'

'Aan een aantal kenteekens; maar de wijze waarop zij elkander groeten zou yoor mij voldoende zijn geweest.

'Zij hebben zich voor elkander diep gebogen, terwijl zij de hand op het hart legden.'

'Ja, de een heeft gezegd: - Moge uw dag gezegend zijn! De ander heeft geantwoord: - De uwe zij als melk!

'Dat is allerbeleefdst. En wat zeggen zij nu tot elkander?'

'Laat ons doen alsof wij hen niet zien, en ik zal u verhalen wat zij zeggen. ziehier letterlijk hun gesprek:

De eerste. Hoe staat het met uwe zedelijke gezondheid?

De tweede. Is uw goed vermeerderd?

De eerste. Ik bid dat God u lief hebbe.

De tweede. En ik, dat Hij u den vrede geve.

De eerste. Hoe verheugt mij uwe tegenwoordigheid!

De tweede. Moge de overvloed steeds uw deel zijn en het u nooit aan familie ontbreken!

De eerste. God spreide zijne schaduw over u en behoede u!

'Dit zijn,' merkte ik aan, 'zeker zeer vleiende toespraken. Maar is dit nu alles wat zij elkander te zeggen hebben?'

'Hoogst waarschijnlijk, ja. Zij gaan voort met elkander geluk te wenschen en elkander honderd gelijksoortige heilbeden toe te voegen, alvorens te scheiden. Maar

deze gewoonte is niet bepaald aan Tunis alleen eigen: door geheel het Oosten handelt men bijna eveneens.

‘Ik herinner mij inderdaad dat een mijner vrienden, die een tijd lang in Perzië heeft doorgebracht, ons niet weinig vermaakte met het nadoen van een paar Perzen, die elkander een bezoek brachten. Zij begonnen met de vraag, of hun neus wel dik is? hetgeen, naar het schijnt, zoo wat hetzelfde is als - hoe vaart gij?’... Ha, onze beide Mooren schijnen op het punt van ieder zijn eigen weg te gaan. Hoe zullen zij nu van elkander afscheid nemen?

‘Ik wensch u gezondheid.’

‘De vrede zij met u.’

‘Gezegend zij uw lot!’ enz.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

III.

Wij zullen Pauline in gesprek met den magistraat laten en Donatien de Monaville op zijne reis volgen.

Gelijk wij weten had hij plan zich voorloopig te Aken metterwoon te vestigen tot de omstandigheden hem veroorloofden een bepaald besluit te nemen.

Daags te voren had hij zich bezig gehouden met de verschillende geldswaardige papieren, die den bruidschat van zijne vrouw uitgemaakt hadden, in bankbilletten van duizend franken om te wisselen. Hij bevond zich zoodoende, gelijk wij reeds gezegd hebben, in het bezit van een goed vermogen, dat hij, evenals de wijze Bias, maar in een anderen zin, bij zich zou dragen.

San Marco had hem daaromtrent bemerkingen gemaakt, welke hij beantwoord had met te zeggen, dat het juist eene onvoorzichtigheid zou zijn, door anders te handelen dan hij deed, dat hij alles berekend, alles voorzien had en voor niets hoegenaamd vreesde.

‘Voorzeker,’ bemerkte de Italiaan, ‘er zal u wel niets overkomen van hier tot Aken en gij zult er ongetwijfeld ongedeerd met uwe brieventesch vol banknoten afstappen; maar als gij er eenmaal zult zijn, raad ik u aan goed uwe voorzorgen te nemen.’

‘Ik herhaal het u, weest gerust: wel verre van mij aan het gevaar bloot te stellen om hoegenaamd iets te verliezen, zal ik mijn schat weten te vermeerderen... Ik heb een menigte plannen in het hoofd... Voor het oogenblik wil ik er geen een opnoemen; wij zullen later daarover te beraadslagen hebben... Maar gij, gij moet toch ook gewis plannen hebben? En gij zult mij die toch zeker voor mijn vertrek mededeelen?’

‘Mijn waarde, ik ben geheel en al gelijk gij: ik ben tot niets bepaalds besloten; dat alles is zoo plotseling opgekomen!... Maar gij kunt van uwen kant gerust wezen; wat ik zal doen zal mij evenals altijd door de voorzichtigheid en door het besef van ons gemeenschappelijk belang voorgeschreven worden.’

‘Zeer goed,’ hernam Donatien, ‘maar de verminkte en de advocaat?... Zij zijn ons nu niet meer in den weg, dewijl de partij voor ons in België verloren is. Het was alleen uithoofde van ons verblijf alhier, dat zij voor ons gevaarlijk waren.’

San Marco glimlachte, haalde de schouders op en antwoordde:

‘Ik bewonder waarlijk uwe tegenwoordige gerustheid... Het is alsof wij voortaan bewoners van de maan gingen worden! Laat ons voor het overige dat punt laten

rusten, daar er voor het oogenblik geen sprake van kan zijn... Dus gaat gij niet rechtstreeks naar Aken, maar houdt te Luik stil?'

'Ja, ik moet van de gelegenheid gebruik maken om Abraham Belzig een bezoek te brengen... Wij zullen hem misschien noodig kunnen hebben. Hij moet mij vooral van dienst wezen om een gedeelte van mijne fondsen uit te zetten.'

'Gij zult toch niet zoo dwaas zijn hem gelden toe te vertrouwen?'

'O, neen! ik zal hem eenvoudig als makelaar aannemen, hoewel die duitsche roofvogel werkelijk rijk is en alle gewenschte waarborgen kan geven... Hij heeft te Luik grondbezittingen, welke op zijn minst zestig duizend franken waard zijn.'

'Dat weet ik; gij hebt mij den brief getoond, dien hij u daarover geschreven heeft. Deze bezitting ligt op de helling van een der hoogten, die de stad beheerschen, op een half uur afstands van deze. Ik ken haar.'

'Hoe zoo?'

'Doodeenvoudig! Tijdens mijn laatste verblijf te Maastricht was ik verlangend onzen man eens te spreken; ik heb hem een bezoek gebracht, maar hij was niet thuis.'

De beide vrienden verlieten elkander eerst laat in den avond na verschillende punten geregeld te hebben, vooral betreffende de wijze waarop zij briefwisseling zouden houden, elkander zouden kunnen spreken enz.

Gelijk wij gezegd hebben, stapte Donatien aan de Noorderstatie in een der eerste morgentreinen; hij nam plaats in een rijtuig eerste klasse. Zorgeloos en lichtzinnig van aard als hij was, in de toekomst een onbeperkt vertrouwen stellende, was zijn geest op dat oogenblik van alle ernstige bezorgdheid bevrijd, en na een fijne sigaar aangestoken te hebben, sloot hij de oogen en verdiepte zich in aangename en rooskleurige bespiegelingen...

Hij vermoedde weinig dat zich in een compartiment van denzelfden trein twee mannen bevonden, die om hem op reis gegaan waren en waarvan de een hem niet uit het oog verloren had sinds hij het huis van den heer Desherbieis verliet.

Die twee mannen, haasten wij ons het te zeggen, waren niemand anders dan Luigi San Marco en Vital Malescot, maar zoodanig vermomd dat het meest geoefende oog hen niet zou erkend hebben. Men weet overigens hoezeer de Italiaan uitmuntte in de kunst om zich onkenbaar te maken.

Dien dag had San Marco een half uur voor het door Donatien vastgestelde uur van vertrek plaats genomen in een koffiehuis, vlak tegenover den ingang van de Noorderstatie.

Terwijl de burggraaf zijn plaatsbriefje nam, was Malescot den Italiaan komen roepen en had tot hem gezegd:

'Daar is hij, hij gaat instappen, maak voort!'

Zij hadden insgelijks een plaatskaartje genomen en waren in een rijtuig derde klasse gestapt, waar iedereen hen moest aanzien voor twee brave en eenvoudige burgers.

Toen de trein te Luik aan de statie des Guillemins stilhield, was het bijkans middag.

Monaville liet zijn kofferke naar het goederenbureel brengen en begaf zich daarop om te ontbijten in het hotel *de l'Univers.* San Marco en Malescot gingen in het tegenover liggend koffiehuis, waar zij insgelijks een ontbijt bestelden, maar zij plaatsten zich zoodanig, dat zij dengene, dien zij wilden bespieden, niet uit het oog verloren.

'Denkt gij,' vroeg Malescot, 'dat hij zich rechtstreeks naar het landgoed van den jood zal begeven?'

'Hoogstwaarschijnlijk! '

'En deze ligt geheel afgezonderd en om er te komen moet men een met heggen gezoomden weg langs gaan?'

'Zeer oude heggen, waarvan de stammen zoo dik zijn als een arm en die even goed in dit seizoen als andere in den zomer alle uitzicht belemmeren...'

'Voortreffelijk! Maar als die Abraham hem eens tot den avond hield... Als hij maar niet op den inval komt om hem in zijn huis te doen overnachten...'

'Die veronderstelling is zeer onwaarschijnlijk.'

IV.

Gedurende dit onderhoud knoopte Donatien een onderhoud aan met een heer, die ongeveer achtentwintig jaar oud scheen, zeer goed gekleed was en aan een naburig tafeltje zat te ontbijten. Het trof dat die vreemdeleling een Franschman was en te Parijs woonde; zijne rondborstige en voorkomende manieren waren oorzaak dat hij al spoedig met zijn tafelbuurman op zeer goeden voet stond.

Na verloop van een half uur en na samen twee fleschen rijnwijn geledigd te hebben, spraken zij zeer vertrouwelijk met elkander, zonder nochtans hun naam en kwaliteit bekend gemaakt

te hebben. Alleen had de Parijzenaar gezegd dat Brussel en niet Luik het doel was van zijne reis: hij was alleen in deze laatste stad afgestapt omdat men de Maasboorden van af Namen zoo hoog bij hem geroemd had om hunne schilderachtigheid. Hij was voornemens dien avond tegen zes uren naar Brussel te vertrekken. Hij voegde er bij, dat hij intusschen eenige merkwaardigheden ging bezichtigen.

'Ik zal u vergezellen,' sprak Donatien, 'ik heb ook drie à vier uur zoek te maken.'

San Marco scheen tamelijk teleurgesteld toen hij zag, dat zijn 'vriend' niet alleen het hotel verliet.

'Komaan,' zegde hij tot Malescot, 'voorwaarts! en zie goed uit en wees voorzichtig!'

'Dat behoeft gij mij niet aan te bevelen,' antwoordde de ex-galeiboef op barschen toon.

De burggraaf en zijn medegezel stelden hunne beide bewakers op een zeer zware proef. Zij bezochten verscheidene kerken, openbare gebouwen en koffiehuizen.

Eindelijk was het uur van scheiden daar. Zij wisselden hunne kaartjes. De vreemdeling had het zijne het eerste overgereikt. Indien zij elkander tijdens zij wederkeerig hunne namen lazen, hadden kunnen gadeslaan, zouden zij wel verwonderd geweest zijn bij het zien der uitwerking, welke die lezing op ieder hunner had.....

EEN CHINEESCH KLEERMAKER.

'Justin Guiport!' liet de burggraaf zich onwillekeurig luid ontvallen.

'Donatien de Monaville!' riep de andere op zijne beurt uit, een vorschenden blik op den burggraaf vestigende.

'Zie! op welk een toon zegt gij dat?' vroeg de echtgenoot van Pauline Desherbiers. 'Zoudt gij mij bijgeval kennen?'

'Och neen! volstrekt niet..... maar ik doe u dezelfde vraag. Gij zijt blijkbaar ook zeer verbaasd geweest... De naam Guiport is anders niet zeldzaam..... Maar ik ben

een democraat, ziet gij, gij hebt dit wel reeds kunnen bemerken: daarom heb ik mijn tweeden naam Desherbiers als te veel een aristocratischen klank hebbende....

In weerwil van zijne gewone koelbloedigheid, scheen Donatien toch niet recht op zijn gemak.

'Dus hebben mijn beide namen volstrekt geen bekende klank voor u?' vroeg de Parijzenaar met een loerenden blik.

'Volstrekt niet, dat verzeker ik u.'

'Dat is zonderling..... En gij heet wezenlijk Donatien de Monaville? En gij zijt een burggraaf van zuiver allooi?.....

'Mijnheer!' sprak Donatien, fier het hoofd oprichtende, 'die taal.....'

'Oho!' hernam de andere, 'word maar niet boos. Het is..... Maar wij zullen er niet verder over spreken, ik zie wel dat het verkeerd zou kunnen uitloopen,' voegde hij erbij. 'In alle gevallen bevreemdt het mij in de hoogste mate.... Bij mijne komst te Brussel zal ik er echter wel spoedig het nadere van mijn grootvader en mijne zuster van hooren. Tot weerziens, mijnheer de burggraaf.'

V.

Dat voorval ontstemde onze held ten eenemale en gaf hem veel stof tot nadenken.

Hoe had hij toch zoo onvoorzichtig kunnen wezen zijn kaartje te overhandigen aan een onbekende, vooral in de gesteltenis, waarin hij verkeerde..... Welk een noodlottig toeval moest hem ook juist den broeder van Pauline doen ontmoeten want hij kon er niet aan twijfelen of deze was het, de verstootene, de door zijne familie verloochende jonkman uithoofde van het handwerk, dat hij uitoefende en hetwelk Paul Gibraltar met al het overige geopenbaard had.

Maar de tijd verliep en Donatien moest zich haasten om Abraham Belzig een bezoek te brengen, daar hij meer dan ooit van plan was dienzelfden avond nog naar Aken te vertrekken.

Hij kon geen rijtuig nemen, daar dit hem tot niets gediend zou hebben uit hoofde van de ligging der villa van den duitschen jood op een hoogte, die men slechts te voet bestijgen kon.

Onnoodig te zeggen, dat San Marco en Vital Malescot hem geen oogenblik uit het oog verloren hadden.

Maar wat was toch hun doel? Het is tijd het duidelijk te zeggen.

Toen de Italiaan daags te voren de met bankbiljetten volgekropte brieventesch van zijn vriend zag, was hij plotseling nadenkend geworden.... Als hij zich eens van die geldswaarden kon meester maken? Waarom niet? Buitendien, had hij niet altijd de rol van kat gespeeld bij dat bondgenootschap, dat hem, in wezenlijkheid, altijd arm had gelaten en afhankelijk van dengene aan wien hij zich had 'toegewijd' en die al de voordeelen op zijn hoofd vereenigd had..... Het was tijd dat daaraan een einde kwam....

Dit was het onderwerp van langdurige overpeinzingen voor hem geweest en ten slotte was hij den ellendeling gaan opzoeken, waarvan hij zich reeds meermaals, maar met zulk een ongunstig gevolg, tegen René Morlant en Hector Valenson bediend had. Hij deed hem zijne voorstellen, legde hem zijn plan bloot, en zij besloten op goed geluk af den vluchteling te volgen - daar de gelegenheid om hem te berooven zich kon voordoen bij zijn bezoek aan Belzig, met het oog op de plaatselijke gesteldheid, waarmede San Marco zeer goed bekend was.

De laaghartige booswicht lachte hardop bij de gedachte aan de streek, die hij misschien aan zijn 'vriend' zou kunnen spelen. Nochtans ontveinsde hij zich geenszins de moeielijkheid der onderneming, die slechts door een gunstigen samenloop van verscheidene omstandigheden kon gelukken.

Buitendien, wat kon hij er bij verliezen met het te beproeven, daar hij zijne voorzorgen zoodanig genomen had, dat hij voor geen ontdekking meende te hoeven vreezen.

Hij had met zijne gewone omzichtigheid de slechtste kansen berekend en tot dusverre was alles hem gunstig geweest.

Degene, wiens schat hij zich wilde toeëigenen, had den voet van de hoogte bereikt; de avond begon te vallen en mits zijn bezoek zich slechts een weinig bij den duitschen jood rekte, zou het geheel en al duister zijn als hij weer heenging. En die eenzame door heggen gezoomde weg was als voor een aanslag gemaakt.

Donatien opende de poort van het traliehek, dat den hof der villa van den weg scheidde, ging op het woonhuis toe, schelde aan en verdween na verloop van een minuut. Hij was dus binnengegaan.

'Wij hebben hem,' sprak de Italiaan; 'alies is inderdaad onverhoopt goed gegaan; wij zullen slechts de hand behoeven uit te strekken.... Er is niet het minste gevaar te duchten.... Het lot is bepaald tegen hem..... Dit is een groote verlichting voor mijn geweten,' liet hij er met zijn spottenden en onheilspellenden glimlach op volgen.

Er verliep een half uur, de laatste schemering van den dag was geheel verdwenen. Twee stemmen lieten zich in de verte hooren.

'Als de jood slechts niet op den inval komt om met hem naar beneden te komen,' morde San Marco. 'Maar neen, hij is versleten, kortademig en zal zich die moeite niet geven.'

Inderdaad, weldra verstomden de stemmen en het geluid van voetstappen dat er op volgde, kondigde de nadering van een enkel persoon aan.

(*Wordt vervolgd.*)

Oplossing van rebus No 2.

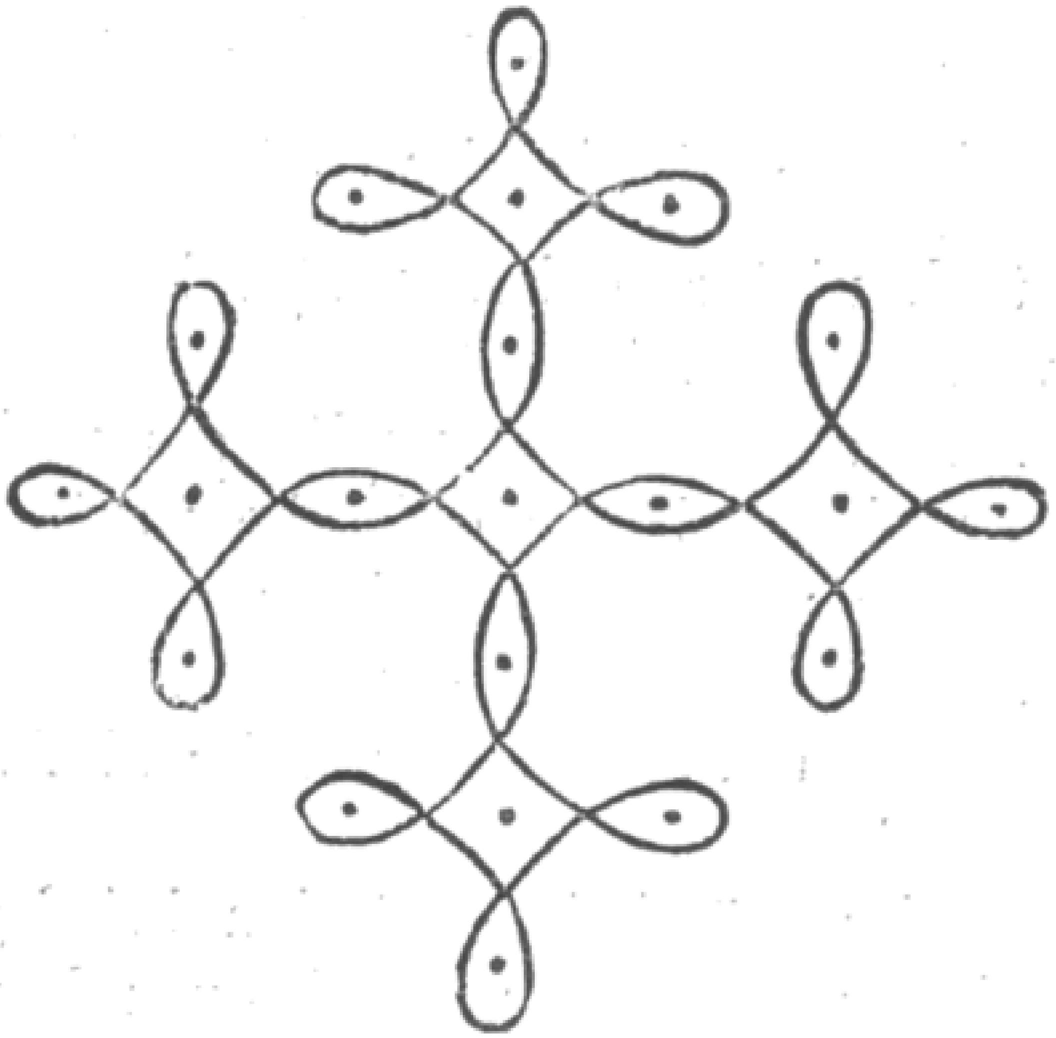

Bij loting is de prijs toegewezen aan: den heer Ch. MAMPUYS Breda baan No 145 Merxem.

Rebus N°. 3.

Als prijs aan dezen rebus is verbonden:

M A R I A ' S H E I L I G D O M M E N

in Frankrijk, Duitschland, Oostenrijk, Italie enz. Een prachtig boekdeel in groot 8^0 met platen, in rood linnen band.

Bovendien hebben de goede oplossers het recht tegen verminderden prijs een der jaargangen van de *Belgische lllustratie* te bestellen, mits vooraf een postmandaat van het verlangd bedrag inzendende, als:

1876/77, 1877/78 en 1878/79. ad frs. 4. - 1879/80 en 1880/81 ad frs. 5. - en 1881/82 ad frs. 8. -

[Nummer 35]

Onze gravures.

Aan de beterhand.

'Aan de beterhand!' die woorden galmen als een hemelsche lofzang. Eene langdurige en smartelijke ziekte kluisterde haar aan het ziekbed. Niemand hoopte op genezing meer en zij zelve wanhoopte nog ooit de bloemrijke wereld te zullen betreden.

Alle menschelijke hulp faalde; alleen die van hierboven bleef der arme zieke over en tot deze richtte zij zich met een rein en kinderlijk betrouwen. 'Indien ik genezen mag, o Moeder Gods Maria,' zoo bad zij, 'zal ik blootsvoets en met hangende haren naar uw beeld van Angri gaan!' en hare speelgezellen die dit hoorden, beloofden met haar dien vromen pelgrimstocht te zullen doen.

AAN DE BETERHAND, NAAR ED. SAIN.

De hoop daalde in aller hart terug en op een heerlijken dag, toen de zon aan den zuiveren hemel schitterde, de zoele wind het gouden graan lispelen deed, de bloemen de gouden kelkjes dankbaar ophieven en de vogels blijde gorgelden, herleefde de zieke en werd ook de belofte, in een plechtig uur gedaan, volbracht.

Er ligt over dit tafereel een gansch italiaansch karakter en, wij zouden schier zeggen, een godsdienstig karakter dat de zuidervolken kenmerkt.

De wegwijzer.

Wij zijn hier weer in 't volle van den oorlog van 1870. Het wintert op eene geduchte manier. De sneeuw bedekt den grond, de lucht is grauw en nog met eenen sneeuwstorm dreigend. Eene fransche patrouilje komt den weg op, om den omtrek te verkennen.

Men heeft een boerenjongen gerequireerd, om aan de patrouilje tot wegwijzer te dienen. Deze knaap zal den landgenoot den weg aantoonen, langs welken hij pas een uur geleden de pruisische uhlanen dwalen zag.

De officier, die de patrouilje kommandeert, houdt den knaap naast zijn paard; in de hand, die nu langs de rechterzijde afhangt, klemt hij

een revolver. Toen men den tocht aanving, had de officier den jongen den kouden tromp op het voorhoofd gezet en hem gezegd: ‘Indien gij ons misleidt, zijt gij een man des doods!’ Doch de wegwijzer heeft de wenkbrauwen gefronst en zijn oog heeft van verontwaardiging geblikkerd. ‘Ben ik niet zoowel Franschman als gij!’ heeft hij met fierheid geantwoord.

Dat trof den officier en 't is nu ook niet meer tegen den wegwijzer dat die revolver zal gericht zijn; maar wel tegen den vijand, die onverhoeds, achter heg en steg, zou kunnen opdagen.

De patrouilje zet behoedzaam den weg voort; niet alleen dwalen aller oogen rechts en links, maar ook de paarden schijnen te gevoelen dat er in die mistige lucht, in dat besneeuwde bosch, onraad verborgen zit. Wel hebben de kurassiers den mantel om, maar onder deze omklemt de hand het wapen en bij de minste beweging zal dat wapen de sneeuw met het bloed des vijands kleuren.

Het tafereel is eene goede en kunstrijke greep uit het veelbewogen krijgsmansleven te velde.

Weggejaagd.

Van het woelige krijgsmansleven vallen wij in de idylle, in het dorpsleven. Wij staan voor een klein drama, zoo als de groote meesters in de poëzie er ons soms leveren - dat zijn die, welke de kunst verstaan om een schijnbaar nietig onderwerp dermate te ontwikkelen, dat het een uitvoerig drama wordt, waarin wel is waar geen pistoolschoten knallen, maar hartkloppingen voorkomen, die oneindig meer zeggen dan knal-effekten.

‘Weggejaagd,’ zoo leest men onder de teekening. Inderdaad het meisje staat nog een oogenblik aan den broodtrog stil; ze heeft een ouden reiszak in de hand en staart peinzend en bedrukt op den vloer. De kippen en de eend, dié zij altijd voederde, trippelen rond haar, zonder nog te bevatten dat hunne vriendin voor altijd heengaat.

‘Weggejaagd!’ waarom? Was zij niet ieverig, niet oplettend, niet zorgvol voor haar werk? Ofwel was men naïeverig, boos, listig, kwaadaardig tegen haar? Ofwel spookte de jaloezie, die afschuwelijke lafheid, in dit of dat gemoed tegen haar, tot dat zij het vertrouwen dat men in haar stelde, vernietigd had? Ofwel weegt eene zwaarder beschuldiging op haar?

Doch neen, dat is niet mogelijk. Haar gelaat zegt ons niets boosaardigs, wel integendeel. Zij was goed, vroolijk, opgeruimd en. zij deed de hoeve weergalmen van haar helder lied. Waaraan denkt zij? Misschien aan hare thuiskomst, aan het verdriet harer moeder omdat zij is ‘weggejaagd?’ Misschien heeft zij geene moeder meer, en moet zij bij verre familie, misschien wel bij vreemden, gaan aankloppen.

Men kieze er tusschen al deze veronderstellingen slechts eene; de nederigste, de eenvoudigste zal de beste, de dichterlijkste zijn.

Een Japansche bruiloft.

Een Japanees, die in het huwelijk wenscht te treden, maakt het meisje zijner keuze zijne gevoelens kenbaar door een tak van zeker struikgewas aan haar deur te bevestigen, dien zij dan binnenhaalt of laat hangen, al naar gelang zij gezind is de liefde van den jonkman te beantwoorden. Wil zij hem een nog duidelijker bewijs harer genegenheid geven, dan maakt zij zich de tanden zwart, zich voorbehoudende, na de bruiloft, als het grootste liefdebewijs, zich de wenkbrauwen uit te trekken.

Zoodra het huwelijk besloten is, worden eenige vrienden van den bruidegom en even zooveel vriendinnen der bruid met de taak belast, de huwelijksvoorwaarden vast te stellen en het huwelijkscontract te ontwerpen. De jonge gevolmachtigden kiezen verder met de grootste zorgvuldigheid twee geluksdagen uit, één voor de eerste samenkomst der verloofden en één voor de bruiloft.

Vervolgens zendt de bruidegom zijne bruid de gebruikelijke geschenken, wier waarde natuurlijk met zijne beurs overeenkomt, en die het meisje Oogenblikkelijk aan hare ouders overhandigt ten teeken van dankbaarheid voor de zorgen en verpleging, waarvan zij van hare geboorte af het voorwerp geweest is. De bruid zelf betreedt intusschen het huis haars echtgenoots niet geheel met leege handen, daar de ouders haar zooveel mogelijk een flinken uitzet en een deel van het huisraad meegeven.

De godsdienstige plechtigheid, waardoor het huwelijk zijne wijding bekomt, is bij de Japaneezen geheel van huiselijken aard. Aan een tot dat doel opgericht altaar prevelt een priester, aan de linkerhand der verloofden staande, eene reeks gebeden, waarna hij aan eene lamp een fakkel aansteekt. Bruid en bruidegom steken nu elk eene fakkel aan de fakkel van den priester aan en deze verklaart ten slotte den huwelijksband gesloten.

De pastoor van San Martino.
Uit het dagboek van een Oostenrijksch officier.
(*Vervolg.*)

IV.
Het verraad.

Bij den tuinmuur bleef Rosa met luid kloppend hart staan. Weldra kwam uit een poortje, dat door den hofmuur in het vrije veld voerde, eene gestalte te voorschijn.

‘Wie is daar?’ vroeg Rosa.

‘Zijt gij het, sennorita?’ was het antwoord en eene jonge indiaansche trad naderbij. Het was Fadala's vrouw.

‘Sennorita, het kamerke is gereed; de sennor kan daar wonen en de jager neemt de twee soldaten bij zich,’ zegde de vrouw.

En zoo geschiedde het ook. Een Creool die de plaats van boschwachter bekleedde, nam de twee uhlanen over en voerde hen met zich in het duistere bosch.

Lamier bekwam een klein kamerke in een afgelegen paviljoen als verblijfplaats. Een wederkeerig: Bueno noche! (goede nacht) - en Rosa en de indiaansche gingen naar huis.

De maan verlichtte met haar bleek schijnsel den uitgestrekten hof. Eene stilte des grafs heerschte alom. Maar aan gene zijde van het paviljoen in den hof verhief zich nu eene gestalte en morde honend lachend:

‘Aha, juffrouw Rosa heeft dus dergelijke avonturen bij de hand. Daarom werden Fadala en zijne vrouw door haar in bescherming genomen! Wacht, Sennorita, gij zult het in 't vervolg wel laten hulp voor de zwarten te gaan halen, als ik dat indiaansche vee afstraf; mijne wraak gaat langzaam, maar zij treft zeker.....’

Er was eene week verloopen. Lamier leefde stil in zijne schuilplaats, welke hem oneindig lief en dierbaar geworden was. Rosa bracht hem driemaal daags levensmiddelen en tusschen de beschermster en haren beschermeling ontstond een eigenaardige betrekking. Rosa was tegenover hem niet de voorname mexikaansche dame, de rijke plantersdochter, zij was slechts de beschermster van een jonkman, wiens leven aan een draad hing. Hare terughoudendheid verdween allenskens om plaats te maken voor een teerder gevoel.

En Lamier?

Hij dankte haar zijn leven; met welke offers, met welke listen was het haar toch mogelijk voor zijn onderhoud te zorgen! Was het wonder dat de beide jongelieden de innigste genegenheid voor elkander opvatten?

Op zekeren avond zaten Rosa en Lamier bij elkander in het gezellig kamerke, beraadslagende en plannen makende, toen plotseling de deur opengerukt werd en Fadala's vrouw, over al bare leden bevende, binnenvloog.

‘Sennorita! gij moet terstond bij uw vader komen, een afdeeling republikeinen is op de plantage verschenen, om ingekwartierd te worden; het geheele voorplein wemelt van roodrokken. Spoed u, spoed u! Kom!’ riep de beangstigde indiaansche en trok het ontstelde meisje uit het vertrek.

Peinzende en somber zat Lamier voor zich uit te staren. In de verte klonken de horens der republikeinen, zijne vijanden, zijne vervolgers. Duizenden gedachten doorkruisten zijn hoofd. ZOU hij vluchten of blijven? Werd hij op de plantage ontdekt, dan sleepte hij ook zijne beschermster in het verderf mee. Hij kwam derhalve tot het besluit om na middernacht te vluchten en wierp zich intusschen op zijne legerstede om nog wat te rusten. Wie heeft nog nooit in zijn leven des nachts in dien onzekeren toestand tusschen droomen en waken verkeerd, waarin men te vergeefs pogingen doet om de banden van den slaap te verbreken en tot klaar bewustzijn te komen. In dezen toestand verkeerde Lamier, toen de deur zachtkens geopend werd en de opziener met een dievenlantaarn in de hand binnensloop. Het kletteren van sabels, het stampen van geweerkolven werd hoorbaar en eer nog Lamier tot volle bezinning gekomen was, stond hij geboeid tusschen een patrouille der roodrokken.

Intusschen ging het in de eetzaal van den planter luidruchtig en levendig toe. Aan de met verblindend wit linnen gedekte tafel zaten een tiental officieren en de dokter der ingekwartierde troepen. Zij aten van zilveren tellooren, en buitenlandsche wijnen fonkelden in kristallen glazen tusschen de kostbaarste porceleinen vazen met bloemen.

Don Ortega en zijne dochter namen volgens het daar heerschende gebruik de *honneurs* waar. Daar Rosa's moeder reeds sinds vele jaren op het kerkhof rustte, vervulde Rosa de taak van de vrouw des huizes. Zij gedroeg zich met eene waardigheid en gepastheid, even ver verwijderd van steedsche stijfheid als van landelijke onbeholpenheid; in haar gansche voorkomen lag een bedaardheid, eene zekerheid, welke zelfs den ruwen soldaten ontzag afdwong. Rosa schonk juist den gasten wijn in, toen zich zware voetstappen deden hooren. Een ordonnans trad de zaal binnen en met afgemeten stappen den overste naderende, bleef hij voor dezen staan, salueerde en maakte zijn rapport: ‘lk moet u melden, overste, dat terwijl wij de omgeving van het huis doorzochten, gelijk wij overal gewoon zijn te doen, waar u uw intrek neemt, wij een zeer gewichtige ontdekking deden. De opziener van deze

plantage maakte ons opmerkzaam op een klein pavilloen; daar vonden wij den keizerlijken officier verborgen, dien wij voor ongeveer acht dagen bij de verrassing van San Martino vervolgden.'

Twee soldaten traden nu binnen, met Lamier geboeid in hun midden.

Bij zijn aanblik gaf Rosa een gil en liet de wijnflesch vallen, zoodat deze in stukken sprong en de wijn den vloer verfde.

De overste sprong op - zijn aangezicht was donkerrood van toorn.

'Overal vind ik dus verraad! zelfs bij u, don Pedro Ortega! Ook gij verborgt het vreemde gespuis. Welaan! ik zal een afschrikwekkend voorbeeld stellen!'

Daar stormde uit de schaduw van de deur een bleeke, wanhopige Indiaan te voorschijn; net was Fadala.

‘Kolonel!’ riep hij, ‘ik alleen ben schuldig, ik alleen, mij moet gij hangen, mij moet gij geeselen - ik heb den jonkman hier gebracht en verborgen, niemand anders is daarvan schuld als Fadala alleen!’

Nu trad de planter nader met de woorden:

‘Zoo zal de toedracht der zaak ook wel wezen, vriend kolonel! - lk weet van niets; laat den gevangene met den roodhuid hangen - en de zaak is uit.’

‘Vader,’ riep Rosa, uit hare verbijstering ontwakende, ‘als de gevangene sterft, - vermoordt men ook uwe dochter!’

Sprakeloos van ontsteltenis staarde de planter zijne dochter een wijl aan.

‘Wat hoor ik?’ morde hij eindelijk.

‘Ja, vader, ik bemin Lamier - het is de broeder van onzen pastoor - en ik heb hem trouw gezworen tot in den dood.’

Don Pedro zweeg, maar inzijn binnenste vlijmde een diepe smart, hem dreigde het zwaarste ongeluk dat hem treffen kon: zijne dochter, zijn trots, zijne vreugde te verliezen.

De overste zegde kortaf: ‘Dat is een volledig complot. De dochter des huizes - een broeder van den geestelijke - bijgevolg ook hij - de Indianen! Bravo! - kapitein, de hoofdofficieren zullen morgen ten tien ure krijgsraad houden; het meisje, don Pedro Ortega, de gevangene en de Indiaan zullen afzonderlijk bewaakt worden; een luitenent en twintig man zullen morgen vroegtijdig opzitten om pater Johannes hier te halen.’

Zoo eindigde de tafel. Eenige kamers werden ontsloten, de betreffende personen er in geplaatst en een wacht voor de deur gesteld. Een der gevangenen was echter spoorloos verdwenen, namelijk de Indiaan Fadala. Ondanks alle terstond in het werk gestelde onderzoekingen van elken hoek en elke plek met brandende fakkels was en bleef Fadala verdwenen.

Den volgenden morgen meldde een luitenant den overste, dat pater Johannes niet te vinden was en ongeveer honderd Indianen dien nacht de plantage verlaten hadden, om te San Martino maïs te halen. Intusschen bleek weldra, dat niemand tot het halen der maïs last gegeven had en de Indianen evenmin in San Martino verschenen waren.

De overste schuimde van woede. Hij liet - het was nog pas zes uur in den morgen - Lamier, Rosa en haar vader voor zich verschijnen.

‘Gij zijt vroeger officier onder Santa Anna geweest?’ vroeg hij Lamier.

‘Ja, sennor.’

‘Hoe kondet gij uw degen onteeren en de zijde van den zoogenaamden keizer kiezen?’

‘Of ik mijn degen onteerd heb, overste, is juist de vraag. Ik ben een geboren Franschman, maar ik heb Mexico lief. Alleen een man als Maximiliaan kon dit land gelukkig maken, dat wil zeggen, een volk, aan hetwelk het bandietenleven tot een tweede natuur geworden is, weer aan orde en arbeid gewennen, de wegen van roovers zuiveren, de justicie haar heilig karakter teruggeven, de zoo lang reeds elkander bestrijdende partijen verzoenen en tot welzijn van het algemeen vereenigen, kortom, het lot in handen nemen van een volk, dat door veertigjarigen burgeroorlog alle veerkracht van het staatsleven, alle bezadigdheid, alle gevoel van plicht en eer verloren heeft. Die het derhalve met Mexico goed meent, voere den degen tegen de vijanden

van dien edelen man, die zich deze verheven taak ten doel gesteld heeft; wie echter den degen tegen hem zelven voert, die is in mijne oogen een verrader van Mexico!'

'Zoo, zoo!' spotte de overste, 'menkan wel zien dat mijnheer de broeder van een paap is. Voert de gevangenen weg; te tien uur krijgsraad, te elf uur doodgeschoten!'

Met een angstkreet wierp zich Rosa voor den overste op de knieën, doch Lamier richtte haar haastig op en klemde haar aan zijne borst.

'Niet aldus!' zegde hij met waardigheid, 'mijne verloofde mag niet bedelen voor de uitzuigers en verdrukkers van haar vaderland.'

Hij drukte een kus op Rosa's wangen en volgde zijne bewakers naar zijn kamer.

'Spaar hem!' smeekte Rosa, 'bij alles wat u heilig is, heer overste! Neem alle schatten der plantage, neem mijne brillanten. Vraag slechts!'

De overste wendde zich met vonkelende oogen tot haar:

'Sennorita,' zegde hij, 'gij smeekt om het leven van uw geliefde? Wie heeft u toch gezegd dat gij daartoe recht hebt? Over drie uren zal ik u misschien even zoo goed laten doodschieten als hem. Gij waart hem behulpzaam en wat de schatten betreft,' liet hij er met een duivelachtigen lach op volgen, 'die vervallen toch aan de republiek! Gij zijt van de misdaad overtuigd - de wet kent geen erbarming.'

'Eerlooze beul!' riep don Pedro Ortega, 'zoudt gij mijne eenige dochter kunnen vermoorden? Slechts over mijn lijk zult gij haar genaken!' Daarbij drukte hij zijne dochter aan zijn hart.

'Bah!' spotlachte de overste, 'als de krijgsraad naar plicht vonnis velt, hebt gij gewis heden avond geen dochter meer; het zal voor onze vrouwen, dochters en zusters een waarschuwing zijn om dat vreemde gespuis niet te verbergen.'

De stad Martino lag, gelijk wij reeds vroeger gezegd hebben, op nog geen uur afstands van de plantage.

'Don Pedro Ortega is gevangen genomen; zijne dochter, sennorita Rosa, en de broeder van onzen pastoor worden heden op het plein der hacienda doodgeschoten!'

Dit vreeselijke nieuws doorliep in alle vroegte de stad, de dienstmeiden brachten het thuis van de bron en uit de winkels; verschrikt sprongen de bewoners uit hunne bedden. En toen de executie-troepen uitrukten; zagen zij met verwondering de geheele bevolking der anders zoo stille stad in de straten of voor de vensters.

Op het voorplein der hacienda (landhuis) van don Pedro was een zandhoop opgeworpen. Een honderdtal ruiters dekten van afstand tot afstand de zijden van het plein en hielden de aandringende toeschouwers in bedwang. Ook de compagnie infanterie was opgemarcheerd en laadde ernstig en koud de geweren.

De officieren gingen op en neer, druk met elkander sprekende, terwijl de oppassers hunne paarden vasthielden. Het was namelijk gebruik krijgsraad in de open lucht te houden en dadelijk daarop de executie te laten volgen.

Rosa kleedde zich in stille smart met een zwart atlas zijden kleed, hing een diamanten kruiske om haren hals, sneed weemoedig eenige mirtentakken af en vlocht zich daaruit een krans om het haar. Zoo wilde zij als een bruid des doods voor den krijgsraad verschijnen.

Don Pedro Ortega echter liep woedend in zijn vertrek op en neer en vloekte de hardvochtigheid der menschen. Al de tranen der mishandelde Indianen vielen hem thans als gloeiende druppels op het hart.

'Ja,' riep hij in de overmaat zijner smart uit, 'dat is de straf Gods voor mijn steenen hart.' Toen zonk hij op de knieën en bad: 'Heer, ik verdien uw straffende

gerechtigheid, ik verdien ze - doch verhoor mijn smeeken, red mijn kind, ik wil een ander, een godvreezend mensch worden!'

Alleen Lamier zat, met het hoofd op de handen geleund, zonder zich te verroeren. De gedachte, dat Rosa om zijnentwille sterven zou, maakte hem voor alles stomp en ongevoelig.

(*Slot volgt.*)

De dames in de XVIIe eeuw.

De XVIIe eeuw had, onder alle opzichten, veel eigenaardigs. Wij deden de zeden van dien tijd kennen in onze verhalen *Oranje in de Kempen* en in *Anne Dieu-le-Veut,* die zekere deskundigen als voortreffelijke studiën van dien tijd hebben willen beschouwen.

Men vormt zich over het algemeen een verkeerd denkbeeld van de zeden dezer dagen; er was daarin eene verfijning op te merken, zelfs eene verwijfdheid, die voor de gewoonten van onzen tijd niet moet onderdoen. De genietingen waren talrijk en vele dezer waren met de vreemde overheersching naar herwaarts overgewaaid.

Die uitheemsche gebruiken waren echter niet anders dan vernis, dat met den tijd wegsleet en verdween. Zoo waren in de XVIIe eeuw de serenades met 'snarenspel' onder de vensters van onze vrouwen, zeer in gebruik, hetgeen zonder twijfel eene overplanting was van zuiderlijke gewoonten, ofschoon ons klimaat dikwijls weinig geschikt is, om op den hoek der straat zijne liefdezuchten te ontboezemen.

Verbeeld u dat zoo een minnaar, in den winter met verkleumde vingers en een rood-blauwen neus, onder het venster stond te neuriën en te tokkelen! In de warme zomermaanden kon dit echter gaan; in de eerstgenoemde maanden zou van die liefhebberij alleen eene geestige karikatuur kunnen gemaakt worden.

Het laat slapen van eene dame naar de mode, was in de XVIIe eeuw zoowel als nu, in voege, '*Ick sliep tot thienen toe*' staat er geschreven, en het was eerst dan dat de 'maert' met zachte schreden het ledekant harer meesteresse naderde, om haar 'soetjens' uit den slaap te wekken, haar te kleeden en de schikking van haar kapsel te beginnen, dat blijkbaar een eindeloos werk was.

De toilette-tafel van soortgelijke dame was rijkelijk voorzien van allerhande reukwerken, zoo vaste als vloeiende, van poeiers en verven, van alle voorwerpen om de onmisbare 'moesjes' te maken, allen dienstig om de schoonheid te verhoogen of deze te doen ontstaan daar waar zij ten eenemale afwezig was. Men ziet, de dames in de XVIIe eeuw gaven aan de onze, onder dit opzicht, niets toe en waren even verzot op fransche grillen, fratsen en krullen als die van onzen tijd.

De voormiddag ging in het verkwisten aan de toilette voorbij en er bleef des zondags, zoo min als nu, weinig tijd over om ter Mis te gaan. De 'kwartjes-Mis' zoo als men nu nog de laatste mis noemt, die omtrent 12 ure 's middags gelezen werd, bestond ook destijds, en men noemde haar, zegt pater Poirters, 'de *Misse van de slapers, de Misse van de gapers.'*

Evenals nu nog in Antwerpen werd deze godsdienstoefening bij gewoond door een wereldsch, coquet en dikwijls lichtzinnig publiek, dat meer komt om te zien en gezien te worden dan om te bidden. Daar, zegt dezelfde geestige zedenbeschrijver, daar zag men *'wie ginck in wit sattijn, in pan, oft swert fluweel.'*

Waar dergelijke wereldsche bevolking te samen liep, konden natuurlijk de galanten niet ontbreken. De cavaliers in hunne kleurige frakken, met hunne bestrikte schouders en schoenen, en hunne gepluimde hoeden, waren aanwezig. De onmisbare degen schitterde aan de zijde en de uitdaging tintelde niet zelden moedwillig in de oogen.

Het blijkt wel dat die Misse in alles eene werelsche bijeenkomst was, die zelfs niet zelden door het half geschoren schoothondje werd bijgewoond. *'Honden uyt Gods Tempel'* leest men nog op sommige onzer kerken, een bewijs dat dit misbruik eene groote uitbreiding had genomen en de beambte, die nu in een met zilver bezetten frak en met een tamboermajoor-

stok in de hand, in onze kerken rondwandelt en fatsoenlijk *suisse* genoemd wordt, heette men toen 'hondenslager.'

De verandering is echter zeer juist, ten minste in zeker opzicht; de honden zijn uit onze kerken verdwenen; de kerkbeambte zou echter niet *suisse,* maar 'menschenslager' moeten genoemd worden, aangezien de misplaatste honden soms door misplaatste menschen vervangen zijn. Wij zijn dus, onder dit oogpunt, niet in beschaving vooruitgegaan.

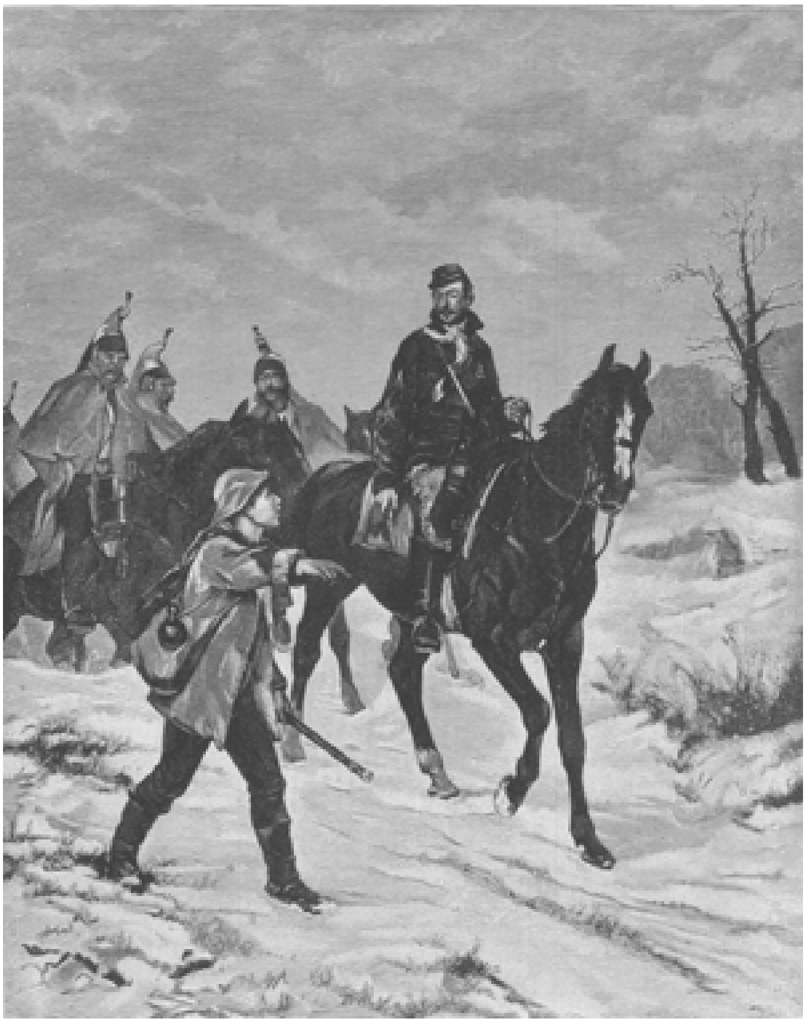

DE WEGWIJZER, NAAR J.A. WALKER.

De eerbied voor de heilige plaats werd in de XVIIe eeuw door de saletjonkers niet altijd in het oog gehouden. Had men tijdens de godsdienstoefening zijne oogen 'den kost gegeven', dan vergaten de *monsieurkens* meer dan eens, dat zij in eene kerk waren. Onder het uitgaan ving het groeten en saluades-maken aan, tot dat men zich aan het wijwatersvat verdrong, waar een wedstrijd aanving, wie der Schoonen het wijwater op den vingertop zou aanbieden.

Buiten op de trappen der kerken ging het er nog veel erger toe. Wie zou deze of gene dame begeleiden? Wie als een nederige paadje het kerkboek dragen? Op dat oogenblik rees er niet zelden *'groot verschil wie ons son t'huys gheleyden'.* Die twist liep niet zelden zoo hoog, dat op staanden voet den degen getrokken werd en er bloed vloeide.

Het tweegevecht was zeer in voege, hetgeen nogmaals eene overplanting was, die gelukkig voor het Vlaamsch gezond verstand weer geweken en tot den onzin bij het volk vervallen is. ‘Alsser twee tegen malkanderen staen in *Duel,* ende dat den eenen een stocade acht oft thien op syn bloote borst ontfanght sonder gequetst

te worden, dan sluytmen dat sulck een *hoogen Namen* over sich moet dragen.' Zoo dat men ziet dat men er trotsch op was herhaalde malen den degen getrokken te hebben zonder gekwetst te zijn; of hij die eene zware verwonding onderstond er even fier op was, staat te betwijfelen.

WEGGEJAAGD, NAAR E. GODDING.

De vrouwen naar de mode noemden dit van leer trekken - *'trouwen dienst'* en *'vryerij'* of zoo wij zeggen zouden *galanterie.*

Onze voorouders hebben altijd veel gehouden van het 'tafelen,' en de XVIIe eeuw had reeds eene welvoorziene spijskaart en een niet te versmaden wijnkelder. Men at lang, men at veel; men dronk niet minder. Een aantal fijne gerechten volgden elkander op. Het waren dezelfde spijzen van land en zee zooals nu, doch de keuken of manier van toebereiden, onderging noodwendig verandering.

Doch wij gaan te snel: verbeeld u dat de tafel in de sierlijke of liever in de wat zware, maar aangename en huiselijke kamer, met een wit, versch ontplooid ammelaken gedekt is en overladen met roemers, bokalen en zilverwerk. Hier en daar was nog het dichterlijk gebruik in voege, dat men in het schoone seizoen op de tafel bloemen- en groenstrooisel legde. Overigens het ontbrak er niet aan fruit, niet alleen uit onze hovingen, maar uit vreemde lauden, met welke men handel dreef, afkomstig.

De gastheer en zijne familie wachtten in hunne schilderachtige kleeding. Er kwamen gasten aan, en, ziet eens wat een verfijnd Oostersch gebruik:

Daer wierdt de gasten eerst ghedient van het begin,
Een costelijck lampet met roosen-water in.

Na die wassching ging men in de eetkamer en werd er plaats genomen:

> Als ieder een nu sat, soo moest men vrolijck wesen,
> En was tot dien eynd' ook alles uytgelesen,
> Soo van ghesoden spys als alderhandt ghebraet,
> Van wildt, en kort ghebeent, tot lust en overdaet,
> En soete confituer, en lecker marmeladen,
> En alderbande fruyt en schotels vol sucaden;
> Daertoe den koelen wijn die ginck gedurigh ront
> Die altijd in het ys den heelen Somer stont.

Roemer Visscher, doch dat was in het noorden, schreef zijner gasten voor hoe zij zich bij hem aan tafel moesten gedragen, het benedicite niet te vergeten. Veel van dit rijmpke zal ook hier te lande wel toepasselijk zijn geweest. Zeker is het dat, zooals wij hooger zegden, de wijn ruim genoten werd en het gesprek aan tafel niet altijd binnen de palen der kieschheid bleef. Niet altijd, zeggen wij, want er waren toenmaals huiskringen, waar men zoo min als nu iets kwetsend zeggen mocht.

Daar waren er echter zeer veel waar de tong 'dertel' ging; waar 'ongesouten reden' en 'swerten achterclap' werd gehoord, en waar het tafellied, dat eene groote rol speelde bij onze voorouders, niet altijd van fijnheid en kieschheid getuigde. Overigens in dit geval zal er evenals in onzen tijd een en ander bestaan hebben, al gelang naar de zeden en den stand der feesters.

De wandeling in den bloemrijken hof, of het spelevaren *'met een jachtjen'* eene kleine pleizierboot, was niet zelden de uitspanning der jongeliê na den maaltijd, terwijl de ouden zich dan eens aan een fijnen pot wijn te goed deden. Eene kleine pauze in het midden van een grooten maaltijd scheen den gasten welkom. Het mannelijk deel der feestgenooten vermaakte zich ook, bij de voornamen, met het bal- of kegelspel, met het boogschieten of anderzins.

Na den maaltijd, was men in stad en te Brussel, ging men in karos' naar den *tour* à *la mode,* 't geen pater Poirters noemt *'Venus' processie'* doen. Voor die wandeling werd eene prachtige toilet gemaakt. Waartoe vraagt eene vrome ziel,

> En waertoe al deez kremerij?
> En desen spiegel aan de sij?
> En braseletten aan mijn handt?
> En stricken schier op alle kant?
> En nu het voorhoofd eens gegomt?
> En dan de wijnbrauw weergecromt?
> En bey mijn wangen geblanket?

Dan droeg men

> .... cragen à l'E g y p t i e e n,
> En als dit weder is gemeen,
> Dan compter wat à l a c r o a e t,

De lokken werden gepoeierd en niet zelden droegen de vrouwen *'anders hayr,'* hetgeen aan zekere theologen deed opmerken dat men wellicht het haar droeg van een, die nu tot de hel gedoemd was. Doch wij verwijzen den lezer om den *tour à la mode,* waar het kleine masker en het spiegeltje aan de zijde niet gemist werden, naar het eerste hoofdstuk van het verhaal *Anne Dieu-le-Veut.*

De avond en de nacht brachten andere uitspanningen aan. Niet alleen waren de vrouwen zeer groote liefhebsters van den dans; niet alleen werd er in zekere kringen gespeeld, maar de serenades, zooals wij hooger aanmerkten, hadden hare beurt. Het leven van het gemeen en den burger was zeker niet zoo weelderig als dat wij hier beschreven; doch ook deze klas had hare feesten, haar kaart- en dobbelspel, hare kransjes en potten bier, hare wandelingen en aardigheden, al zong en preekte onze goede pater Poirters dan ook gedurig over het *Vanitas,* de ijdelheid der ijdelheden.

Vlaamsch leven.
Onder 'nen grooten Rubenshoed.

> Antwerpen in deze dagen. - Een Rubenshoed in de verte. - In eene enge straat. - Eerlijke menschen van den ouden stempel. - Dobbel-en-Dik. - Een kunste- naar in eene enge cel.

Op eenige stappen vóór ons in de drukke straat, zien wij een groot donkerkleurig gevaarte dat wij weldra herkennen voor een schuins liggenden Rubenshoed met eene breede roode veêr, wier kroezelig punt schier tot op den schouder wiegelt van een meisje.

Onder dien hoed zien wij eindelijk een jong gezichtje, met ietwat bleeke, doch niet ongezonde wangen, donkere oogen, en eene zwart haren gordijn over het voorhoofd, zóó lang dat ze zich vermengt met de fijn geteekende wenkbrauwen, en welke gemeen geworden dracht onze vrouwen *frou-frou* noemen.

De kleeding van dit meisje, van nabij gezien, kenmerkt juist door den aard der stof, geen hoogen of deftigen stand; 't is wat wij, om een vreemd woord te gebruiken, *contrefaçon* zullen noemen: dat is de navolging van de heerschende mode in.... 't gemeene; zelfs de bewegingen van onze heldin schijnen ons toe aangeleerd te zijn; dat samenvatten en lichtelijk opheffen van den rok met de rechterhand, waardoor de hooggehakte schoentjes zichtbaar worden, en het neerzetten der voeten, overtuigen ons dat dit meisje niet anders denkt dan aan het middel om vertoon te maken en het publiek te doen gelooven, dat zij iets, zoo niet iets heel voornaams, dan toch iets heel ‘bijzonders’ is.

In geheel dat wezen, houding, stap, beweging ligt iets onbegrijpelijks los, hetgeen alleen een zeker slag van vrouwen over zich hebben, die zich bij voorbeeld met de dramatische kunst, of iets dergelijks, bezighouden.

Als wij dat meisje van nabij gaêslaan, krijgen wij al meer de overtuiging dat elk harer bewegingen, elk harer oogslagen berekend zijn en niet uit boosheid - daartoe is zij nog wat jong - maar uit ijdelheid.

Meer dan een voorbijganger ziet haar aan, misschien wel om de waggelende roode veêr of om de zoo wat in 't oog vallende kleeding; maar zij, zij denkt niet anders dan dat het haren persoon, hare talenten geldt en er zweeft telkens een lichte glans van voldoening over haar wezen, dat alsdan de glimp van stugheid verliest die er over verspreid ligt. Zie, door die opmerking hebben wij onmiddellijk den zwakken kant van onze trippelaarster leeren kennen, en we zouden nu reeds kunnen zeggen waar zij thuis hoort, wat zij zoekt en wat zij hoopt.

Er is veel te verwedden dat zij, door deze of gene kennis aangesproken, in een zoogezegd fransch zal antwoorden, en spreekt zij Vlaamsch, daarin een gemaakten toon zal aanslaan, terwijl ze zich wel zal wachten dengene te woord te staan, die in

kleeding niet met haren grooten Rubens en zijne bloedroode veêr, zal kunnen wedieveren.

Doch wij willen haar volgen en niet op veronderstelling, maar enkel met de bewijsstukken in de hand, oordeelen.

Weldra verlaat onze heldin de breede straat en gaat eene zijstraat in, eene van die welke in Antwerpen meer en meer bestemd zijn om het verblijf te worden der kleine neeringen, die alleen door ieverig en solied werk nog kunnen worstelen tegen de onderneming, door het vereenigde kapitaal gesticht.

Wij zijn nu in eene van die straten, die slechts vier of vijf meters breed zijn, de smalle voetpaden meêgerekend, waar de huizen van buiten smal en van binnen wonderlijk ineengedraaid en gewrongen zijn. Gaat vijftigmaal door eene van die straten, gij zult de huizen niet herkennen, niet onderscheiden.

De Rubenshoed komt voor een schoenmakerswinkel, aangeteekend door eene kleine, doch zeer nette uitstallingsraam, waarin een dozijn paar kleine en groote schoenen van allen prijs en vorm zijn tentoongesteld, en op welker ruiten men leest *F. Dobelik,* en onder dit woord *chaussures,* of zooals wij in verstaanbare taal zouden zeggen *schoenmaker.*

Wilt ge, terwijl gij een oogslag op de schoenen werpt, tevens eens naar binnen zien? Dat gelukt niet. Achter de bestrikte en niet bestrikte schoenen hangt eene neteldoeken gordijn.

Dewijl de wiegelende roode veêr in dezen nederigen winkel verdwenen is, moeten wij ook de deur openstooten en binnentreden, en wij komen in een klein burger-, domperig huis, met smallen gang, die door den blauw steenen vloer en de niet heel witte zoldering nog donkerder schijnt dan hij wezenlijk is.

Aan het einde van dien gang staat, boven tegen den muur, een klein Ons-Lieve-Vrouwen beeldje, waarvoor zaturdags een 'oordjeskeerske' brandt, en wel doet zien dat men hier bij menschen is van den goeden, ouden stempel en de Rubenshoed, de roode veêr en het haargordijn, met het hier heerschende karakter in strijd zijn.

Dit valt nog meer in het oog, als men in de achterkamer ziet, die tot keuken en huiskamer dient, en uit welke men door een glazen schutsel uitzicht heeft op een kamerke van eenige voeten groot, dat met de uitstallingskas aan de straat in betrekking is; dat treft nog als men in het huis een eigenaardigen reuk van versch leêr gewaar wordt en men van verre het geklop hoort van den schoenmakershamer op het zoolleer.

Zou de roode veêr daar misschien eene kamer bewonen? Neen, ze hoort daar wezenlijk thuis. Als ge de kleine kamer aan de straat wilt binnentreden, zult ge spoedig zien dat dit *haar* vertrek, *hare* wereld in.

't Ziet er zeer zuiver uit, doch alles burgerlijk, zooals het huis en zijne bewoners zijn. Het eerst ziet men eene piano van gelig hout en dus iets van ouden datum; dan een stapel muziekboeken; eene ronde tafel met marmeren blad, waarop een kleed in netwerk, een spiegel met zwarte lijst, eene vergulde penduul onder eene glazen stulp, drie of vier stoelen met gevlochten zittingen.

Dit alles duidt nog niets bijzonders aan, zult ge zeggen. Neen, maar ziet aan den muur! Daar hangt een lauwerkrans met een wit zijden lint, waarop gouden letters gedrukt zijn; die krans, in eene lijst met glas, spreekt u van de 'kunstenares;' het album op tafel bevat portretten van Gounod, Sarah Bernard en Wagner; vier of vijf dames, die, naar de niet altijd heel stichtelijke bohemerkleeding te oordeelen, theatersterren zijn, bevestigen dit denkbeeld.

De piano, die nu zwijgend, de muziekboeken die nu gesloten zijn, komen dit gedacht bekroonen: de roode veêr is, zoo als wij van het eerst af vermoedden, eene kunstenares, eene *artiste,* eene zangeres, die nog niet weet of zij eene Patti, eene Malibran, of de *zweedsche nachtegaal* worden wil; of zij zich in het opera zal vertoonen; of alleen in de concerten zal optreden; doch, zooals wij reeds gezien hebben, de aangenomen type leidt reeds naar een van die doeleinden.

Hanneke Dobelik, of zoo als zij zich nu laat noemen, 'Nancy Dobelik,' is, in alle geval reeds van de burgertype, die hare ouders kenmerkt, afgeweken; zij heeft echter, bij gemis van opvoeding en doorzicht, de ware type van haren toekomenden stand niet weten te vatten, maar dezen in de overdrijving gezocht zoodat men haar, naar het uiterlijk oordeelende, zeer ongelukkig, wel eens neemt voor hetgeen zij in waarheid niet is.

Nancy is het eenige kind dat nog thuis is; eene oudere zuster is getrouwd met een eerzamen magazijnier - door Nancy in zekere moeielijke omstandigheden in een makelaar veranderd. Een broeder, van stiel diamantslijper, is in de loting gevallen en suft nu in deze of gene kazerne - maar ook deze zal, in zekere gevallen, wel tot 'koopman,' en onder mili-

tair opzicht zullen zijne saaien epauletten wel in ‘gouden’ veranderd worden.

Wat onze Nancy het meeste verveelt, wat haar het meeste hindert, in zekere omstandigheden, is nog niet zoo zeer de schoenmakerij van vader en de ‘burgerachtigheid’ van moeder, maar wel de familie-naam, die in roode letters op de glazen kas geverfd is.

‘Dobelik’ zou nog al goed klinken in het publiek, maar dat woord heeft, onder de kromtongerij of de stekeligheid van den Antwerpenaar, eene gansche verandering ondergaan, zoodat men in de buurt zegt: ‘de dochter van ‘Dobbeldik’ en zelfs velen ‘Dobbelendik,’ hetgeen zeer veel heeft van een scheldnaam.

Had de schoenmakersfamilie het inderdaad ‘Dobbel-en-dik,’ zooals de naamsverbastering zou aanduiden? In 't geheel niet. De vader won stilweg zijn brood, doch ‘rondkomen’ was de hoofdzaak. De man werkte met een leerjongen; dit wil zeggen hamerde, pekte en boorde van den vroegen morgen tot den laten avond.

Voortvaringskracht had hij niet, dat is waar! Zijne vrouw had deze echter tiendobbel. De man zag alles donker in en hield elke nieuwigheid voor onmogelijk. De vrouw zag in de verte niets dan zonnestralen en opwekkend licht, en zou inderdaad niet vooruitgegaan, maar zelfs gehold zijn. Tegen al wat vreemd en nieuw was, kwam het oud-vaderlijk gemoed van den man op; integendeel al wat vreemd en nieuw was, had voor de vrouw eene bijzondere tooverkracht, Dobelik zag bij ieder voorstel onmiddellijk de toekomst; de vrouw kende integendeel geen hinderpalen, geen wetten, geen gebruiken, geen omwegen: zij zag een rechten weg en aan het einde van dien weg - haar gewenschten uitslag, en hoe dikwijls die uitslag ook hare verwachting bedrogen had, bleef zij met half grijze haren, in dezelfde goochelwereld verkeeren.

Wat echter die neiging veel van karakter veranderde, was dat moeder ‘Dobelik’ hare wenschen juist niet op haren eigen persoon, maar op hare kinderen toepaste, en terwijl zij deze al de mogelijke sterren om het hoofd tooverde en hun de zakken vol goudstukken droomde, bleef zij in haar eenvoudig kleed en haren kapmantel - en in dezen zou zij zich heldhaftig gewikkeld hebben en stoïcyns gestorven zijn, als zij hare kinderen maar op een voetstuk had zien pronken.

Werp haar den steen niet toe, lezer!

EGO.

Van Dyck en de waarde zijner kunstwerken.

Als er in onzen tijd eene schilderij van Antoon van Dyck onder den hamer komt, wordt zij met honderdduizenden betaald en het is daarom wel eens wetenswaardig na te gaan wat zijne werken in de XVIIe eeuw geschat werden, ofschoon men niet mag vergeten dat de verhouding tusschen het geld van dien tijd en nu, aanzienlijk is. Hoe het zij zichier eene schatting van eenige zijner schilderijen in gemeld tijdvak (zie *Geschiedenis der Antwerpsche schilderschool).*

Twee Engeltjes, op paneel gl. 400
Eene troni met naakte schouders, op paneel gl. 60
Sint Franciscus aan de voeten van den Heer gl. 350
Een Christushoofd gl. 72
Eene geschetste Magdalena-Tronie, op paneel geplakt gl. 60

Het Konterfeitsel van Karel Schotte, Pensionnaris der stad Brussei, op doek. gl. 125
Eene geschetste Tronie, op paneel. gl. 50
Eene geschetste Oude-Manstronie, met groen kleed gl. 50
Een Mansportret, de hand met lob op. de borst gl. 200
Eene Vrouwentronie met hangende haar, papier geplakt op paneel gl. 80
Een Mansportret met witten baart. gl. 60
Eene schets van Hermida en Renaldo. gl. 300
Een geschetste Kersnacht. gl. 72
Een Portret met mantel en hand. gl. 200
Eene Vrouwentronie met witte en zwarte ‘coove’. gl. 100
Twee konterfeitsels van Cornelis en Lucas de Wael, op éenen doek. gl. 600
Twee konterfeitsels van de Jode Vader en Zoon, op énen doek. gl. 600
Een portret met twee handen met lobben, op paneel. gl. 100
Onze-Lieve-Vrouw aan de krib met den Ezel. gl. 250
Twee portretten ‘Rabat met sijn Vrouwe,’ kniestukken. gl. 300
Sint Petrus en Sint Paulus, doek op paneel geplakt. gl. 400
Sint Jeronimus, op paneel. gl. 350
Eene Vrouw in eenen leunstoel. gl. 450
Een Man in eenen houten stoel. gl. 72
De Zieke nemende zijn bed op. gl. 800
Sint Jeronimus in een landschap, op doek. gl. 250
‘Carolus Stuart, Coninck van Engelant en de Coninginne,’ twee stukken. gl. 1200
Sint Xaverius met Onze-Lieve-Vrouw, doek op paneel. gl. 800
Christus aan het Kruis, op doek. gl. 800
Sint Jeronimus, op doek. gl. 1000
Sint Sebastianus, groote schilderij. gl. 1000
Eene Vrouw met een Kindje ‘presenterende een paer hantschoenen’ op doek. gl. 800

Van Dyck won wel is waar veel geld, doch de man kon het ook roijaal ‘klein krijgen.’ Zijne geschiedschrijvers zeggen dat toen hij in Engeland verbleef, hij immer tot over de ooren in de schulden zat, en veel meer verteerde dan hij verdienen kon. Indien Van Dyck eens uit zijn graf kon komen en zijne doeken letterlijk met goud zag overdekken, zooals in onzen tijd, zou hij het zeker betreuren dat koopers en verkoopers er duizenden en duizenden op winnen en dat hij, voor dit of dat stuk, slechts 60, 80, 100 gulden en meer trok. Doch dat is het lot van de meeste kunstenaars! Men waardeert ze slechts buitengenwoon hoog... als ze dood zijn.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

VI

Het langdurig onderhoud, dat Pauline had met den magistraat, in wiens gezelschap wij haar gelaten hebben, verdreef teenenmale de begoochelingen, waarmede zij zich nog vleide ten opzichte van den man, dien zij tot echtgenoot genomen had. Onder

de beleefdste en zachtste wijze verklaarde haar de magistraat, dat naar zijn geweten en overtuiging degene, die zich burggraaf Donatien de Monaville noemde, in wezenlijkheid Claude Pechel heette en niemand anders was dan een booswicht van de gevaarlijkste soort, met verschillende misdaden bezoedeld die allen de doodstraf verdienden. Hij verborg het evenmin voor de ongelukkige, zoo schandelijk misleide vrouw, dat de zaak van haren echtgenoot, tot dusverre in het geheim door René Morlant onderzocht, een geheel andere wending ging nemen door de bewijzen, die de advocaat er eindelijk in gelukt was aan de justicie te overhandigen.

Deze mededeelingen waren, gelijk men wel begrepen zal hebben, in wezenlijkheid slechts een voorwendsel om van Pauline eenige inlichtingen te bekomen, die van nut konden zijn in de nasporingen, die in het werk gesteld gingen worden; inlichtingen waarop gezinspeeld werd in den door den voortvluchtige aan het parket gerichten brief en waarin deze, met het doel om zijn haastig verstrek te rechtvaardigen, de treurigste onthullingen omtrent de familie zijner vrouw deed. Pauline moest die onthullingen, helaas! bevestigen; maar de magistraat die haar ondervroeg, moest van zijn kant uit zijn geest alle kwade vermoedens verbannen, die hij had opgevat betreffende vroegere betrekkingen tusschen den zoogenaamden Monaville en Guiport, bijgenaamd Desherbiers.

Onnoodig te vermelden dat de ongelukkige Pauline den magistraat verliet met het rood der schaamte op het voorhoofd en den dood in het hart. Inderdaad! welk een schandelijke en vreeselijke afgrond gaapte aan hare voeten.

Gelukkig vond zij vertroosting in haar bitter lijden bij René Morlant en Hector Valenson, met wie zij verscheidene uren na dat wreede onderhoud doorbracht.

Zij vreesde haren grootvader weer te zien, dien zij aan zulk een diepe verslagenheid ter prooi had achtergelaten. Maar gelukkig ook had deze vertroosting gevonden bij zijn vriend Mangonneau en mevrouw Martinpré en hij was nagenoeg geheel hersteld van den dubbelen schok, die de door zijn schoonzoon gedane ontdekking en diens vertrek hem had veroorzaakt.

Den volgenden morgen wachtte de jonge vrouw een nieuwe beproeving.

Een commissionnair overhandigde haar een brief, die haar met nieuwen kommer vervulde; want de schrijver was niemand anders dan de heer, met wien Donatien te Luik samengetroffen was - haar broeder.

Hij berichtte haar zijn aankomst te Brussel en verzocht haar hun grootvader voor te bereiden op zijn bezoek.

Pauline begaf zich dadelijk naar de kamer van den heer Mangonneau en deelde hem het geval mede. De gewezen directeur der gevangenis van Nancy werd door deze mededeeling zeer ontstemd.

‘Hij mag niet hier komen!.... neen, neen!... Zijne komst zou zijn grootvader dooden. Geef mij zijn adres, ik zal hem gaan spreken om hem reden te doen verstaan.’

‘Gij kent hem niet,’ viel Pauline hem in de rede, ‘er is niets aan te doen, indien ik zelf niet kom.’

‘Maar gij schijnt ziek, mijn kind.....’

‘Dat is zoo; maar toch zal ik den moed hebben naar hem toe te gaan.’

‘Ziet gij er bezwaar in, dat ik u vergezel.’

‘O neen, ik wilde u juist voorstellen dit te doen. Hij wacht mijn antwoord binnen een uur; wij zullen hem derhalve in zijn hotel vinden.’

Justin Guiport ging met haastige stappen in zijn kamer op en neer, toen er aan zijne deur geklopt werd.

Groot was zijne verbazing toen hij zijne zuster zag binnentreden gevolgd door een langen, bejaarden man, die regelrecht op hem toeging en na hem gegroet te hebben, de volgende woorden tot hem richtte:

‘Mijnheer, misschien herkent gij mij, hoewel gij mij sinds uwe kindsheid niet gezien hebt... Hoe dit ook zij, weet, dat ik sinds bijna een halve eeuw de boezemvriend ben van uw grootvader, die volstrekt geen geheimen voor mij heeft..... Mijne komst hier met uwe zuster moet u dus niet verwonderen.’

‘Als dat het geval is niet,’ antwoordde de Parijzenaar, zichtbaar verlegen. ‘Ik zou echter liever.....’

‘Acht! Justin, Justin, ik bezweer het u,’ riep Pauline uit, terwijl zij zich op een stoel liet vallen en in tranen uitberstte; ‘dring voor het oogenblik niet aan..... Grootvader is ziek, zeer ziek..... Ik behoef er u niet meer van te zeggen om mij te doen begrijpen.... Gij kunt zijn dood niet willen!’

‘O neen!’ antwoordde de broeder; ‘maar aan dien toestand moet een einde komen. Ik wil niet langer als een paria door mijne familie behandeld worden, waarvoor, wel beschouwd,

dan ook geen reden bestaat. Het is de schuld van den oude..... Hij liet mij zonder een rooden duit. En buitendien, hij mag wel den mond houden..... Kortom, ik ben gekomen om voor goed tot een verklaring te geraken en hem voorstellen te doen..... Maar zeg mij eens, zuster, gij hebt uw fameus huwelijk met een burggraaf voor mij geheim willen houden; ik ben er nochtans van onderricht geworden... Ik zal u zelfs meer zeggen, ik heb gisteren te Luik met uw adellijken echtgenoot kennis gemaakt.'

'Hoe! te Luik!' viel de heer Mangonneau hem in de rede. 'Was hij te Luik?..... Heeft hij u niet gezegd, waar hij heenging?'

'Aha! hij was het dus wezenlijk? maar gij moet weten, dat hij mij het spoor bijster wilde maken..... Maar wat beduiden dat verbaasde gezicht, die vraag?..... Is er een scheiding ophanden?'

Pauline ging voort met weenen. Het was de heer Mangonneau, die het woord opnam.

'Mijnheer,' zegde hij op ontroerden toon, 'ik mag u niet ontveinzen, dat uw grootvader en uwe zuster op dit oogenblik diep te beklagen zijn. Het moet u genoeg zijn dit te weten en ik vertrouw, dat gij te veel hart en geweten bezit om hunne droefenissen te willen vermeerderen. Welke ook uwe plannen zijn mogen, gij zult ze, hoop ik, uitstellen.'

EEN JAPANSCHE BRUILOFT.

'O! ik ben geen tijger, mijnheer! Indien het dan niet anders is zal ik maar weer naar Parijs terugkeeren. Maar zeg eens, Pauline, ik moet u verwittigen, dat Seraphin Turquant hier is. Hij weet niet dat gij gehuwd zijt en is gekomen.....'

'Hij hier!' riep Pauline, de handen vouwende uit. 'Helaas! mijn God, wil het lot mij dan geheel en al verpletteren!'

'Ik begrijp zeer goed, dat u dit niet aanstaat,' sprak de broeder spottend; 'maar hoewel ook gij u niet zeer beminnelijk jegens hem betoond hebt, kunt gij toch gerust wezen. Ik zal het wel zoo weten te schikken, dat de deugniet u met rust laat. Ik moet met hem en vriend Gibraltar den avond doorbrengen..... Luister, beloof mij morgen

alleen hier te komen. Wij zullen wat met elkander praten en ik twijfel er niet aan of alles zal tot algemeen genoegen geschikt worden. Komaan, gij hebt mij bij het binnenkomen niet eens gekust; wij mogen elkander zoo niet verlaten.'

En onze nieuwe bekende drukte op het voorhoofd zijner zuster een kus, welken deze met een zekere huivering ontving.

'Tot morgen dus,' zegde zij met een zwakke stem; 'want ik zal komen, o! wees daar zeker van.'

De volgende dag verliep voor de jonge vrouw in bezoeken en beraadslagen. Zij sprak met haar broeder, zij sprak met René Morlant en Hector Valenson; zij had langdurige besprekingen met den beer Mangonneau en hare peettante.

Ten slotte werd overeengekomen, dat men den heer Desherbiers en zijne vrouw zou aanraden Brussel binnen drie dagen te verlaten, om in Frankrijk terug te keeren, waartoe deze des te gereeder bewilligden, omdat zij dat vertrek ook reeds beraamd hadden.

VII.

Keeren wij nu terug tot de drie personen, die wij te Luik achtergelaten hebben, dat is te zeggen, Donatien de Monaville, des avonds een eenzamen weg afgaande en San Marco met Malescot aan den zoom van dien weg in hinderlaag liggende om hem op te wachten.

De gewezen banneling was volleerd in het soort van arbeid, waartoe de Italiaan zijne hulp had ingeroepen en deze laatste was in dit opzicht nog zijne meerdere. Onverhoeds het slachtoffer overvallen, het volslagen machteloos maken en geheel uitschudden, ziedaar wat in weinige handgrepen moest geschieden, daarbij zorgdragende geen letsel toe te brengen of te ontvangen: want San Marco had in wezenlijkheid altijd een zwak gehad voor den burggraaf; hij had het alleen gemunt op zijn geld; en verontschuldigde zich in zijn eigen oogen met de onweerstaanbare kracht der bekoring.

Degene, dien zij wachtten, naderde al meer en meer.

Hij ging hun voorbij, toen hem plotseling een dikke doek over het hoofd gegoeid werd, daarna voelde hij zich aan twee zijden gelijktijdig aangegrepen, met bliksemsnelheid op den grond geworpen en niet minder snel gekneveld. In dien toestand, welke alle weerstand belette, deed de burggraaf niettemin geweldige pogingen om zich uit de handen zijner aanranders te bevrijden; maar een paar met groote behendigheid om zijne armen en beenen gewikkelde koorden, verhinderden hem terstond alle beweging.

Bij zijn val echter had hij een klein zeer scherp steentje van den grond kunnen oprapen, en daarmede op goed geluk af in het rond slaande had hij San Marco in den rechter wang getroffen, terwijl de andere hand toevallig bleef haken in zijn oxyde-horlogeketting en er een medaillon afgerukt had, hetwelk op den grond gevallen was.

Hoe verbijsterd hij door dien plotselingen aanval ook ware, had hij niettemin terstond begrepen, dat het eenige doel daarvan was hem te berooven, en hij met lieden te doen had, die daarin volleerd waren.

Wij kunnen onmogelijk zijne gewaarwording beschrijven, toen hij voelde dat men hem zijn kostbare brieventesch ontnam. Zijne smart evenaarde slechts zijne machtelooze woede.

Geen kreet had door den bestolene geslaakt kunnen worden, geen woord was door de roovers geuit; alles was om zoo te zeggen stilzwijgend geschied en hadde zich iemand in den omtrek bevonden, hij zou voorzeker niet vermoed hebben, dat er in zijne nabijheid zulk een stoute berooving had plaats gegrepen.

San Marco en de ex-galeiboef verwijderden zich, den beroofde, wiens schat zij medevoerden, gekneveld en gebonden latende liggen.

Toen zij buiten gehoorwijdte gekomen waren, zegde de eerste tot den tweede:

'O! wreede noodzakelijkheid!... Misschien zal hij den ganschen nacht, die meer dan frisch zal wezen, daar moeten blijven liggen... Oprecht gesproken, Malescot, het doet mij leed; want sinds bijna tien jaar zijn wij door een nauwen band aan elkander vereenigd. Maar er bestaat geen mogelijkheid om anders te handelen, neen, geen mogelijkheid... Ach! wat kost die brieventesch veel aan mijn hart!'

De Italiaan uitte deze woorden met een zekere ontroering in de stem.

Toen Donatien begreep dat zijne aanranders voor goed heengegaan waren, vermengde zich met de gedachte aan het verlies, dat hij geleden had, een levendige bekommering omtrent den hulpeloozen toestand waarin hij verkeerde.

Hij voedde weinig hoop zich van zijne banden te kunnen bevrijden; de weg waarop hij lag voerde alleen naar het landhuis van den duitschen jood, en het was niet te veronderstellen dat er iemand op dat late uur nog heen zou gaan of er vandaan zou komen. Dit vooruitzicht was niet zeer opbeurend; want het was in de maand maart en hoewel het niet vroor was de luchtgesteldheid zeer guur.

Gelijk wij weten, bezat onze held een ongemeene lichaamskracht en was zijn geest zeer vindingrijk. Hij kreeg door de halve duisternis een kort dik paaltje in het oog, dat op korten afstand van hem tegen de heg stond. Als hij dit kon bereiken! Na ongehoorde inspanning mocht hij er in gelukken; want hij moest zich tegen de helling op werken en hoe gering deze ook was, kostte het hem toch veel moeite. Eindelijk lag hij dan toch voor het paaltje, dat nauwelijks een kwart meter hoog was doch diep in den grond zat. Met de uiterste krachtsinspanning mocht het hem gelukken zich zoover op te richten, dat hij met zijne stevig aan elkander gebonden handen, het paaltje van boven aan het uiteinde vastnemende, zijne armen van lieverlede naar beneden schoof, zoodat hij eindelijk na lang rukken en trekken de koorden zoodanig rekte, dat hij ze afstroopen kon. Deze moeielijke arbeid verricht zijnde, had het overige niets meer te beduiden want hij had een dolkmes in den zak.

In een oogwenk was hij dus vrij. - Juist zou hij heengaan toen hij op den grond een schitterend voorwerp zag liggen, dat hij opraapte.

Het was het medaillon, hetwelk van San Marco's horlogeketting gevallen was.

Hij stak het bij zich in de hoop, dat het voor hem een kostbare aanwijzing zou kunnen zijn om zijn aanranders te vinden.

Een kwartier uurs later had hij de stad bereikt. Het sloeg tien ure. Hij was uitgeput van vermoeienis en had grootelijks behoefte aan een versterking.

Na zooveel mogelijk de wanorde van zijne kleeding hersteld te hebben, ging hij een koffiehuis binnen.

Zijn eerste werk was het medaillon te bezichtigen. Nauwelijks echter had hij er de oogen op gevestigd of alles draaide hem voor de oogen en beefde hij over het geheele lichaam.

‘Is het mogelijk!’ morde hij met een gesmoorde stem. ‘San Marco!.... O! ja, ja! ik had het moeten gissen!....’

En met gebalde vuisten voegde hij er bij:

‘Thans tusschen ons beiden, trouweloos monster!’

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 36]

Onze gravures.

Voor lange jaren.

Iedereen spreekt gaarne van ‘zijnen tijd’ en vooral als men oud wordt en 't geen men rond zich ziet geene begoocheling meer aanbiedt. Dan, meer dan ooit, keert men tot zijne jeugd terug en vindt alléén in deze nog aantrekkelijkheid.

Als men die twee oudjes tegenover elkander ziet zitten, vraagt men zich af: waarover zouden die twee wel kunnen spreken, tenzij over de lang vervlogen jaren?

Ruim zeventig zijn zij nu reeds oud; ze kenden elkander van de jeugd af en al is de stand tusschen beiden dan ook nog al verschillend, toch zijn zij goede vriendinnen of zoo gij wilt kennissen gebleven.

Vandaag krijgt de oude volksvrouw een bezoek van de oude dame, die heel familjair met hare oude vriendin koffie blijft drinken, en nu wordt het kapittel van vroeger dagen opgehaald en met naam en toenaam, met dag en datum, met al de mogelijke bijzonderheden besproken.

Waar zijn toch al de kennissen van de eerste jaren gebleven? Zij zijn wijd en zijd verstrooid; deze is verdwenen en men heeft nooit meer van haar gehoord; gene is, och reeds zoo lang, dood! Eene andere heeft zich misloopen, is arm en verhakkeld in een godshuis gestorven; eene vierde werd rijk, doch stierf jong, en zoo eene eindelooze rei van rampen en ongelukken.

VOOR LANGE JAREN, NAAR ED. SCHULZ-BRIESEN.

En als dat kapittel is afgehaspeld, komt de geschiedenis der kinderen - van het oogenblik dat zij hun eersten schreeuw in de wereld lieten hooren, tot hun laatsten zucht op hun sterfbed. Over dit punt zullen de twee oudjes nooit uitgepraat raken, en hoe droeviger de geschiedenis is, hoe aantrekkelijker zij wordt.

Trouwens, oude dames halen zelden of nooit Vroolijke geschiedenissen op uit vroeger tijd. Dit doen wel eens de mannen, die soms nog eens aanvallen van ‘loszinnigheid’ krijgen en eens lachen om de gepleegde gekkernijen in hunnen jongen tijd.

De twee figuren, die de talentvolle schilder ons voorstelt, zijn zeker van die, welke alle Vroolijke erinnering uit haar gesprek verbannen en een innig plezier vinden in een lange jeremiade over de boosheid der wereld, de verdorvenheid der jeugd, de lichtzinnigheid onzer meisjes.

De oude dame schijnt zelfs met opgeheven vinger, eene strafpreek te houden en de aanhoorderes moet er volkomen mee instemmen, te oordeelen naar de kalme uitdrukking van haar gelaat.

‘Nu 't zal mijnen tijd wel duren’ zegt ze; maar toch heeft ze de breikous laten vallen, om met over elkander geslagen armen te luisteren naar al het indrukwekkende dat er gezegd wordt.

Als nu die twee oudjes van elkander scheiden, zullen zij zeggen dat ze nog eens een recht plezierigen dag hebben beleefd, met zoo wat over ‘onzen tijd’ te spreken, 't Is een recht geestig en fijn getypeerd schilderstukje dat wij hier voor ons hebben en is de kunstenaar zoo sterk kolorist als hij teekenaar en opmerker is, dan mag men hem een ‘meester noemen.

Onder den grooten notenboom.

Wij zijn nog slechts in april, doch wij naderen nu langzamerhand de maand wanneer de groote notenboom in helder blad, dat de stokroos in bloei staan zal; dat het warme zonneke door het loof schijnend, den grond met wiegelende lichtvakken zal bestrooien. Nu echter, bij het aanschouwen van Werner's tafereel, kunnen wij reeds in onze verbeelding datgene voor oogen tooveren wat ons te wachten staat.

Wat is het aangenaam frisch en koel onder dien notenboom, die als een goed vriend milde lommer en in het najaar mandenvol vruchten geeft! De jonge moeder, de zon uit het huisgezin, heeft in het lommer van den boom plaats genomen, en ziet met een zoet en innig welbehagen op de spelende kinderen neêr. Zoo diep is zij in de beschouwing van het kindergeluk verzonken, dat zij naald en draad een oogenblik rusten laat.

Rustiger en kalmer plaats dan onder den ouden notenboom is er zeker niet te vinden. Men is daar teenemaal afgezonderd van de straat, en rechts en links groeien planten en bloemen en vormen als het ware een veilig en rustig prieël.

In afwachting.

De Duitschers zijn vrienden van den bieren wijnkelder. Men zou zich geen Duitscher kunnen voorstellen, die niet een dozijn *bocks* per avond drinkt, terwijl een goed glas Rudesheimer of Hochheimer hem daarenboven zeer welkom is.

Na eene ijdele jacht, want ons dunkt dat de weitesch van den ouden jager 'platzak' is, smaakt de pijp en een goed glas Rijnwijn voortreffelijk. De dikke en welvarende kellner belooft den dorstige iets van de fijnste soort, en men ziet op zijn aangezicht dat hij zóóveel vertrouwen in de flesch heeft welke hij gaat opentrekken, alsof hij er in persoon had in gezeten.

De oude jager zit en wacht - en hij wacht in den vollen zin des woords. Er is een lichte glimlach over zijn wezen verspreid, maar die glimlach verraadt niets van 't geen er in zijne ziel omgaat: 'Wij zullen zien, wij zullen zien!' schijnt hij op sceptieken toon te zeggen.

't Zijn twee schoone, ware en aantrekkelijke figuren, en de bijhoorigheden zijn recht geestig gekozen en gegroepeerd. Het geheel toont een schilder aan die opmerkt, die weet te typeeren en uii te voeren.

De pastoor van San Martino.
Uit het dagboek van een Oostenrijksch officier.
(*Slot.*)

Een Indiaansch kamp.

Op ongeveer zes mijlen afstands van de hacienda van don Pedro Ortega, derhalve in het midden der uitgestrekte bosschen, brandden onder de hooge palmboomen groote wachtvuren. Rondom heerschte diepe stilte; het was een indiaansch kamp. Op een bamboesrieten mat zat Fadala, met een bijl in de hand. Onder een loofdak zat een oude Indiaan, het grijze hoofd in de holle hand geleund en onbeweeglijk in het knappend wachtvuur starende; aan zijne voeten lag een kort tweeloopsgeweer benevens een poeierhoorn. Uit de verte klonk bijwijlen de kreet van een dier door de lucht, daarna werd alles stil gelijk te voren.

De oude Indiaan wendde zich tot Fadala en vroeg in zijn indiaanschen tongval:

'Wat denkt mijn zoon van dien kreet?'

'Het oor mijns vaders is open,' antwoordde Fadala, 'zou hij de stem van onze vrienden niet kennen? Ons volk is talrijk als de zwermen der wilde duiven in het najaar. Er zijn vele dapperen onder de roode krijgers; wanneer zij geroepen worden, verschijnen zij als sterren aan den hemel.'

Werkelijk zag men op dat oogenblik een hoop juichende Indianen, bijna honderd in getal aankomen. Het waren de Indianen van don Pedro Ortega; aan hun spits ging met vasten stap pater Johannes.

De oude Indiaan deed nu een lang, doordringend gefluit hooren en uit holen en tenten en van achter de boomen kropen gewapende mannen te voorschiju. In weinige minuten stonden bij de zeshonderd man onder de wapens. De oude trad op pater Johannes toe.

'Is het mijn vader die de krijgers der vlakte aanvoert?' vroeg hij met een lichten handgroet.

'Ik ben het,' antwoordde pater Johannes.

‘God heeft den blanken aanvoerder veel moed gegeven,’ ging de Indiaan op vriendelijken toon voort. ‘De vuurbuksen, die op zijn bevel losbranden zullen, zullen menig bleek gezicht doen vallen.’

‘Met het aanbreken van den dag verwacht ik u met uw volk aan den kruisweg tusschen San Martino en Lorio,’ antwoordde de pastoor. ‘Gun uwe en mijne lieden eenige rust om zich tot den strijd voor te bereiden. Spaar de plantages en hunne bewoners, dood niemand zonder noodzakelijkheid. Wij zullen onschuldigen redden. Het bestraffen der schuldigen is niet ons werk, maar dat van den oppersten Rechter!’

Door Fadala vergezeld ging pater Johannes heen. Alle overigen legden zich ter ruste. Heerlijk glinsterden de sterren; in de rivier weerkaatste een vloeiend zilver de ondergaande maan. Donkere schaduwen lagen over boomen en struiken, toen pater Johannes met Fadala door het bosch ging, nu eens over gevallen boomstammen klimmende dan weder over groote steenen struikelende. Voor een, op eene weide staand houten kruis, zonk hij op de knieën en bad:

‘O, Gij, algoede, hemelsche Vader, zend een straal van uw eeuwig licht op hunne sombere scharen, geef vrede aan hunne harten, licht aan de donkere schaduwen van hunnen geest en laat hen verzoend voor het altaar van uwe almacht neerzinken.’

Ook Fadala bad. Daarop gingen zij al verder de vlakte in.

‘Pater Johannes heeft in langen tijd niets geëten,’ zegde de Indiaan op geroerden toon en reikte den pastoor een banaan over.

‘Ik dank u,’ antwoordde deze diep getroffen; ‘het geldt hier het leven van onschuldigen te redden en ik heb nog kracht genoeg om de oostenrijksche voorposten te bereiken, en gij?’

‘O, Fadala veel sterker,’ sprak de Indiaan fier; ‘wanneer de pater niet verder kan, zal Fadala hem op den rug nemen en hem dragen tot aan de blanke krijgers.’

De overrompeling.

De cavalerie was Santa-Fé weer binnengerukt. De eene dag verging gelijk de andere; wij wachtten op den terugkeer van eene colonne, welke in de Siera streed, om met deze gemeenschappelijk San-Martino te bestormen. Wij officieren waren bij den overste genoodigd en zaten na afloop van het avondmaal groepsgewijze met elkander te praten.

Van lieverlede verdween de eene officier na den anderen. Ook ik bevond mij spoedig tusschen mijne vier wanden. Toen ik alleen was, de deur gegrendeld, de pistolen op een stoel naast mijn bed gelegd en de lamp uitgeblazen had, wierp ik mij op mijn leger; maar hoe vermoeid ik ook was, ontvlood mij toch de slaap. Mismoedig sprong ik op, trad naar het op den hof uitkomende venster en overzag het door maneschijn verlichte landschap en de grauwe bergen in het verschiet. Alles was doodstil. Daar zag ik in het maanlicht twee gestalten op het huis aankomen en kort daarop tegen de deur van het huis kloppen, Waar de overste woonde.

Wat kon dat te beduiden hebben? lk riep mijn bediende en bevool hem te gaan vernemen, wat er voor nieuws was. Ik kon ongeveer een half uur al wachtende voor het venster gezeten hebben toen de deur van het huis wahr de overste woonde zich opent, de staftrompetter naar buiten komt en - hoor ik goed of is het een droom? Hij blaast het bekende hoornsignaal ‘opzadelen!’ naar alle vier de windstreken. De toon, door de stilte van den nacht voortgedragen, weêrgalmt ver in de bergen. Daar snelt mijn oppasser binnen met de vraag: ‘Moet ik den bruine of den grauwen schimmel zadelen?’

'Zadel wat gij wilt!' riep ik hem toe.

Op hetzelfde oogenblik blaasde de trompetter 'spoed!'

Paarden werden uit de stallen gehaald, vensters open- en dichtgeslagen, de straat weergalmde van sabel- en sporengekletter: - Een halfuur daarna was ik bij mijn troep.

De overste stond voor het front en riep de officieren bij zich. Wij drongen om hem heen en waren niet weinig verbaasd nog twee zonderlinge ruiters naast hem te zien. Op een paard hetwelk den overste toebehoorde, zat een priester met kalme waardigheid vast in den zadel gelijk een oud cavallerie-officier, en naast hem een reusachtige Indiaan op een paard van den regiments-adjudant.

'Mijne heeren!' riep de overste, 'in hoogstens acht uren is San Martino in onze handen. Deze edele priester kwam mij zooeven bericht brengen, dat Lamier gevangen en ter dood veroordeeld is en morgen doodgeschoten zal worden. - Omstreeks achthonderd Indianen staan in het gebergte; op hetzelfde oogenblik waarop wij aan tasten, vallen zij den vijand in den rug aan. - Wij nemen San Martino stor-

menderhand en bevrijden een vriend uit beulshanden.'

'Leve de overste! Leve de brave priester!' riepen wij, de sabels zwaaiende. - De soldaten, die naderbij gedrongen waren en de toespraak van den overste eveneens gehoord hadden, zwaaiden vol vuur hunne lansen en sabels.

'Geeft acht!' klonk het commando. Als een ijzeren muur stonden de troepen daar. De overste ontving nog eenige nadere inlichtingen van pater Johannes en gaf dezen de noodige instructiën hoedanig verder te handelen. Hierop reed de priester met den Indiaan langs het boschpad terug terwijl wij ons op het commando: 'Colonne, in draf, marsch!' in beweging zetten.

Toen wij hetzelfde veld bereikten, waar wij voor ongeveer twaalf dagen tot den terugtocht gedwongen werden, werd er halt gecommandeerd en schoot de overste zijn revolver af. Dit was het met pater Johannes afgesproken teeken. Een gehuil als van duizend duivelen antwoordde uit de maïsvelden en van tien verschillende punten der omgeving weerklonk angstgeroep door commando's onderbroken. Enkele schoten vielen en weldra bewees verwijderd geweervuur, dat ook de voorposten des vijands aan alle zijden door de Indianen aangetast geworden waren.

De overmacht der Indianen was minstens tiendubbel en aanhoudend stroomden nog nieuwe hoopen te voet en te paard uit de holle wegen van het gebergte toe. De hutten der soldaten, de woning van den vijandelijken overste, alles vormde nog slechts een massa rookende puinhoopen, waartusschen zwermen razende Indianen met onze zich wrekende uhlanen als kaboutermannetjes heensprongen. Een uur later marcheerden wij door San Martino, er een bezetting van onze soldaten achterlatende, naar de haciënda van don Pedro Ortega.

San Martino was op dat oogenblik een geplunderde stad. Waarde lezers! Er bestaat niets akeligers en het gemoed dieper aangrijpenders dan zulk een veroverde stad. De straten zijn verlaten, de huizen staan open, geene deur is gesloten. Geen mensch laat zich zien. Nog staat het half geledigde glas op de tafel, nog gloort het vuur aan den haard. Het gebedenboek ligt opengeslagen waar de ongelukkigen troost gezocht hebben en kassen en kisten staan open. Het vee brult in de stallen, de huisdieren loopen bang rond en zelfs de verharde krijgsman treedt slechts met huivering de verlaten woningen binnen, aanhoudend rondziende of niet hier of daar een verborgen vijand loert. Plotseling ontwaakt in hem de plunderzucht. Geen jammeren, geen smeeken weerhoudt hem. Met woeste begeerigheid snelt hij van kamer tot kamer, naar geld en sieraden zoekende, die hij toch slechts zelden vindt. Hij verbrijzelt, vernielt, in zijne teleurstelling, wat hij niet meenemen kan, en gelijk aan de hyena, die, hoewel verzadigd, nog belust is op moorden, doorwoelt en verbreekt hij toch alles, hoewel hij sinds lang zijn buit niet meer voortsleepen kan. Menigmaal steekt hij het verlaten huis bij het heengaan nog in brand en gaat grijnslachend verder. Gij meent gewis, geachte lezers, dat alleen Indianen en wilden zoo handelen. Neen, Franschen, Engelschen, Russen, Duitschers of Turken zijn allen gelijk onder den invloed van den hartstocht, en de roofgierige mensch is een verscheurend dier, tot welke natie hij ook behoore.

Wij trokken tegen de hacienda op. Rechts en links brandden drooge maïsvelden. Alleen het hoofdgebouw der hacienda lag nog in trotsche rust op zijn heuvel.

Deze rust was slechts schijnbaar. Binnen in het groote huis ging het des te levendiger toe. Het overschot der bezetting van San Martino had het tot laatste toevluchtsoord gekozen. Hier waren alle deuren gebarricadeerd; hiertoe hadden de

meest ongelijksoortige voorwerpen moeten dienen; er waren schietgaten in de muren gebroken en enkele geweerschoten werden van tijd tot tijd daaruit op ons gelost. Daar vielen plotseling de in de hacienda zich bevindende Indianen op de republikeinen aan, er volgde een algemeen gevecht, alle orde was verbroken.

Bij de eerste alarmschoten sloot men in de verwarring don Pedro Ortega met zijne dochter en Lamier in een benedenkamer op en zette een soldaat op schildwacht voor de deur.

De overste riep mij tot zich en gelastte mij Lamier te zoeken zoolang tot ik hem gevonden had, hetzij dood of levend. Dit was een gewenscht bevel voor mij. Aan de spits mijner afdeeling stormde ik voorwaarts. Wee! wat ons in den weg trad! Een soldaat legde op mij aan; eer hij echter losdrukte werd hij letterlijk onder den voet gereden. Een venster werd opengeworpen, eene mij bekende mannenstem riep: ‘Amigo, don Julio, aqui soy yo!’ (Vriend Julio, hier ben ik.)

Mijne soldaten en ik herkenden Lamier.

‘Afstijgen!’ riep ik. Met den sabel in de vuist drongen wij het gebouw binnen. De wacht hebbende soldaat werd met een sabelhouw geveld, de deur opengetrapt en Lamier lag in mijne armen. Een wonderschoon meisje stond sidderend aan zijne zijde, het was Rosa. De haciendero echter knielde voor een krusifiks en dankte God met heete tranen voor de redding.

Vóór ons vertrek uit de hacienda, waar wij op verlangen van Don Pedro een paar dagen van zijne gulle gastvrijheid gebruik maakten, waren wij getuigen van een indiaansch feest, door Fadala, welke de plaats van den verraderlijken slavenmeester had verkregen, uitgedacht om de verlossing der Sennorita uit de gevaren des doods te vieren. De Indiaan kwam ons aan het hoofd van eene deputatie verzoeken bij het feest tegenwoordig te zijn en met hem deel te willen nemen aan den avonddans. Ik zal hier het feest niet beschrijven maar daarvan slechts zeggen dat het een waar indianen-feest was, waarbij velerlei muziek en vooral de groote trom niet ontbrak. Het was een ware vreugde- en vrededag tevens. Don Pedro was geheel en al veranderd; zoo hardvochtig en wreed als hij vroeger was voor zijne slaven, zoo goed en minzaam was hij thans. Met het vriendelijkste gezicht bewoog hij zich in hun midden om steeds zorg te dragen dat zijne kinderen die hem gered hadden aan niets zouden gebrek hebben. Fadala en zijne vrouw waren van dat oogenblik af zijne vrienden geworden.

Treffend was ons afscheid van den goeden priester, van Lamier, die voortaan op de hacienda verbleef, van Rosa, Ortega en de Indianen; met de zegenwenschen van hen allen beladen keerden wij naar Santa-Fé terug.

De goedgelukte overrompeling van San Martino behoort tot de geschiedenis van den mexikaanschen veldtocht. Er werd ook in de dagbladen melding van gemaakt, doch slechts zeer kort: dat San Martino veroverd werd met behulp van Indianen, aan wier spits een priester stond, wiens broeder in San Martino doodgeschoten zou worden. Dit was het geheele officieele bericht. - Evenmin vonden de dagbladen het der moeite waardig het volgende te melden: Z.M. de keizer Maximiliaan liet, toen hij van deze overrompeling hoorde, pater Johannes bij zich ontbieden en ontving hem met de grootste onderscheiding. Nadat hij hem zijn dank voor de aan de oostenrijksche troepen verleende hulp betuigd had, vroeg hij hem of hij hem niet een wederdienst kon bewijzen.

‘O ja, Uwe Majesteit!’ antwoordde pater Johannes; ‘schenk aan de in San Martino gevangen genomen officieren de vrijheid en aan het stadje de als oorlogsschatting opgelegde tweeduizend pesos!’

De keizer was diep geroerd. Eigenhandig schreef hij een bevelschrift, waarbij de beide wenschen des priesters ingewilligd werden. Daarna liet hij in zijn eigen rijtuig pater Johannes naar San Martino terugvoeren.

Vlaamsch leven.
Onder 'nen grooten Rubenshoed.

II.

> Vader en moeder. - Zingles. - Wat de vrouw wil zal gebeuren. - De pop wordt kleurige zomervogel. - Het concert in 't verschiet. - De jongen met den spanriem. - In de blauwe zijde. - Alleen op zolder. - Geen vuurwater! - Waarom niet veranderen als alles rondom hem veranderde? - Bedwelming.

Vader Dobelik had, onder ander, erg het hoofd geschud, de zware wenkbrauwen gefronst en zijn voorhoofd met diepe rimpels doorploegd, toen zijne vrouw op zekeren dag hem voorsloeg om Nancy les in den zang te laten geven, of haar naar de stads-muziekschool te zenden.

‘En waartoe zou haar dat dienen? Moet eene huishoudende vrouw of eene modemaakster kunnen *zingen?’* had de man gemelijk gezegd.

Neen, dat was nu wel niet noodig; maar men had aan moeder Dobelik gezegd dat Nancy ‘stem’ had, dat als zij zingen kon, zij.... handenvol geld zou verdienen, en ziet eens! de dochter van dezen, de dochter van genen had laatst wel op een groot concert gezongen - en waarom ook Nancy niet?....

Dat was geene reden voor vader Dobelik: deze moest dit of dat niet doen, enkel en alleen omdat gene dat deed! Overigens hij kende van dat alles niets en zag in heel die aardigheid niets dan eene gansche rei van moeielijkheden, en begreep niet waartoe dat zingen en ‘lallen’ kon dienen; want aan de handen vol geld geloofde Dobelik niet - en de man had wel gelijk.

Hij ten minste zou geen roode duit voor zoo iets uitgeven, en hij dacht ook niet dat er anderen veel voor zouden over hebben - en dat leventje van ‘dansters’, ‘zangsters’, ‘tooneelspeelsters’ stond hem niet aan. Aan al dat ‘gedraai-orgel’ had hij, noch zijn vader, noch zijne moeder gedaan, en dat moest Nancy ook maar niet doen!

Een eerlijken ‘stiel’ leeren, ja; voor het huishouden zorgen, ja; en niets anders! De plans van zijne vrouw waren letterlijk dwaasheden en vooral onmogelijkheden. Maar terwijl Dobelik knorrend en misnoegd naar zijn werkhuis ging en, de tanden opeen geklemd, harder op het leêr klopte, alsof dit de schuld was van de nieuwe tegenstrijdigheid in zijn huis, hing moeder zonder iets te zeggen den kapmantel om, en ging eens op verkenning uit - niets meer dan dat.

Eens ‘informeeren’ was hare spreuk, kost niets, en moeder Dobelik ‘informeerde’ zóó goed dat zij kort nadien voor hare dochter eene toelating tot de lessen der muziekschool bekomen had. De schoenmaker was geslagen: al zijne opwerpingen, die hij als onverwinnelijk beschouwde, waren bij too verslag gevallen. De man, die een oogenblik dacht gelijk gehad te hebben en die er vooral aan hield den vrede in huis te bewaren, zweeg en liet begaan, te meer toen zijne vrouw hem gezegd had dat de dochter van den smid laatst ook op een concert gezongen had en dat nu de vader

al het ‘groot volk’ tot kalant had gekregen. Wie weet! dacht de vader, en ditmaal zag hij eene halve minuut begoocheling.

Men wordt aan alles gewoon, en dat was ook bij vader Dobelik het geval. Nancy kreeg les en begon recht aardig te zingen, zoo aardig dat moeder soms vroeg of ze ‘'nen achtergaat’ in haar keel had zitten, hetgeen de practische vader deed denken dat ze dan integendeel letterlijk stikken zou; maar toch luisterde hij ook, eerst met wrevel, dan met wat tegenzin en eindelijk met een heimelijk plezier naar het gekweel, gefluit en gegorgel, en hij vond dat er met dat al nog geen potten gebroken waren.

Allengs kwam er echter verandering in het huis des schoenmakers. Andere zinnen, andere grillen! Van lieverlede veranderde Nancy's kleeding. De rups zou onmerkbaar vlinder wor-

den, en met de uiterlijke verandering zou ook de innerlijke gedaanteverandering ontstaan.

Die 'metamorphosen' hadden vooral en met snelheid plaats, toen op zekeren dag een rijtuig voor het huis des schoenmakers stilhield, twee dames uitstegen en - den vader vroegen om haar een paar laarsjes aan te meten? - neen, die verlangden dat de dochter hare lieve stem op een liefdadigheidsconcert zou laten hooren. 'Dat is van geen refuus,' had de moeder gezegd, en een pauw kon niet zoo trotsch gepronkt hebben als die goede sukkel, toen ook *hare* dochter op een concert zingen zou. Wat had ze die eer heimelijk en dikwijls aan de smidsdochter benijd!

ONDER DEN GROOTEN NOTENBOOM, NAAR H. WERNER.

Van dat oogenblik hoorde Dobelik niet anders meer in zijn huis dan zingen, 'lallen' zegde die strop van een leerjongen, en meest altijd kampeerden de straatjongens op het gaanpad voor de deur, om naar het zingen van de dochter van Dobbel-en-Dik te luisteren. Van tijd tot tijd beproefde een der kleine schelmen door te gillen en te lallen, spottend de zangeres naar te doen; doch de moeder kon toch hare dochter niet laten beleedigen, en vrouw Dobelik had gewild dat haar man haar wreker zou geworden zijn. Deze schudde echter het hoofd, terwijl hij zijn zwart doorgerookt pijpke stopte, waarop vrouw Dobelik den ongewasschen en borsteligen leerjongen, met den spanriem achter de straatdeur op de loer stelde, met bevel er op te ranselen

als de straatjeugd zich zou veroorlooven eene karikatuur te maken van Mozart's *Figaro's Hochzeit,* of van Weber's *Freischutz*.

De jongen beloofde zich zelf wel het plezier, van bij het minste gerucht dat zich in de straat opdeed, als een tieger zoo snel voor den dag te springen en er op te ranselen, enkel voor het plezier van te ranselen. Gelukkig kwam vader Dobelik en wees hem naar boven, hetgeen voorzeker de slimste partij was; want

straatjongens laten zich niet straffeloos aanranden.

Het gevolg van dien maatregel was dan ook dat de jeugd van zelf bedaarde, en jongens en meisjes eindelijk in een rij op den keldermond en met den rug tegen den muur kwamen plaats nemen, om naar de *roulades* van ‘Hanneke Dobbel-en-Dik’ te luisteren.

Dat was Nancy's eerste bijval!

IN AFWACHTING, NAAR A. MÜLLER-LINGKE.

Wat er in de drie weken, vóór het concert, tusschen moeder en dochter plaats had, wist de oude man niet en ook hij bekommerde er zich niet om; maar met stomheid geslagen, met gapenden mond en verdwaasd oog bleef hij in de geopende kamerdeur staan, toen hij op den avond van het concert, in het kleine kamerke eene dame in de lichtblauwe zijde zag staan, en hij in deze Nancy herkende.

Nancy, Nancy in groote dame veranderd! Dat hinderde den eerlijken man naar den ouden stempel. Neen, dat was iets vreemds, iets ongehoords in zijne familie, die altijd voor het dagelijksch brood had moeten werken en nooit zich boven haren stand had gekleed. Dat was fransche wind - en anders niet!

En wie had de kostbare zijden kleeding, de bloemen in 't haar, die wonderlijke hand - neen! armschoenen, want zij reikten tot over den elleboog - wie had die nieuwmodische *gants mousquetaire* betaald? Wie?

‘Wel wie anders dan de rijke dames van het concert?’ antwoordde moeder Dobelik, en zij werd rood, want zij loog en zie! dat was eene slechte daad; maar 't was een leugen ‘om beters wil,’ zoo dacht zij.

Die verklaring was aannemelijk voor den ouden Dobelik, ja; hij kende niets van al die vreemde fratsen; dat waren geene fratsen van zijnen tijd! Maar toch was hij diep ontevreden, niet losbulderend kwaad, neen! doch bedroefd, diep bedroefd; de krop kwam hem in de keel, hij wendde het hoofd om en er liepen tranen uit zijne oogen.

Dobelik ging naar boven, doch moest zich aan de koord, die van boven naar beneden hangt en tot trapleuning dient, vasthouden. Boven in zijn werkhuis, zakte hij op zijnen driepikkel neer; zijn gemoed was vol, boorde vol; het leven was hem een zware last geworden en was hij geen Kristen geweest, hij zou zich aan dien balk daar, op welken het maanlicht een witten straal wierp... doch neen!

Dobelik hoorde beneden gaan en komen, deuren openen en weer toeslaan; het gedommel van een rijtuig hield voor de deur stil, en zie, 't was een wonderlijk en akelig denkbeeld - Dobelik dacht aan den doodswagen. Dwaaskop dien hij was, 't was immers een feestwagen?...

De buitendeur werd toegetrokken; de vigilant hommelde eenige oogenblikken in het enge straatje en alles werd doodstil in huis. Men had dus het beste gedacht, vader Dobelik niet meer in zijne ‘mofferij’ te storen, en wie weet! of moeder en dochter niet gelukkig waren omdat zij tot na het concert van hem waren ontslagen.

Och, de goede kerel zou niets meer gezegd, niets meer verhinderd hebben; hij was letterlijk vernietigd; de voorspiegeling eener zwarte toekomst had hem gebroken.

De oude schoenmaker stond op, hij herinnerde zich nu dat hij zijn zondagschen jas en broek aan had om ook, in een hoek der zaal, het concert te gaan bij wonen. Hij zou echter niet gaan - neen, hij strompelde naar het kleine achterkamerke, wierp met een ruwen slag zijn lakenen frak weg, alsof deze ook al van den vreemden duivel bezeten was en hij deed, in den donkere - had hij ooit licht en spiegel noodig gehad om zich te kleeden? - zijn werkvest aan, zelfs vergat hij zijn schootsvel niet.

't Was als een stilzwijgend protest tegen het blauw zijden en sleepend kleed zijner dochter, dat als een veelkleurige regenboog in zijn oogen geschemerd en hem schier verblind had.

Wat zou hij doen? Licht ontsteken, naar zijn werkhuis gaan en op het zoolleer hameren, opdat de buren zouden begrijpen dat hij, de oude schoenmaker, niet deelde in al die fransche dwaasheden van vrouw en dochter?

Neen, dat zou niet gaan. Wat was het stil in huis, stil of het leeg gestorven was! Zijn stap klonk hol als op den vloer van een grafkelder, en dan 't werd den ouden man zoo benauwd in zijne woning! Dobelik ging naar beneden. Daar was alles even stil. Hij stond in den donkeren gang en zonder te weten waarheen hij zijnen stap richten zou, deed hij de straatdeur open, zag een oogenblik verdwaasd in het stille straatje rond, trok de deur toe en trad doelloos over het smalle gaanpad voort en den hoek om.

Op den hoek was een jeneverwinkel. Een flauw licht drong ter zijde door de groen percallen gordijn, die het onbescheiden oog van den voorbijganger - misschien de vrouw, die haren dronkenlap van een man zocht! - belette binnen te loeren; doch het oor was zeker hier meer dan voldoende, want de stemmen der jeneverproevers klonken luid tot op de straat.

Dobelik stond een oogenblik stil: ‘Zijn verdriet in den jenever verdrinken!’ Ja, dat wilde hij; maar niet dáár, neen! Dáár las men 's avonds ‘de gazette’ voor, en men zou hem zeker gezegd hebben: ‘Hoe, Dobbel-en-Dik, gij hier en uw dochter zingt op het ‘consèr!’ Gij hier in uw werkmanspak en uw schootsvel voor, en uwe dochter zit *chic* in den blauwen zij?’

En dan dat grinneken, dat heimelijk lachen, dat spotten - neen! Dobelik was bang; hij ging verder. Op eenen hoek, eenige straten verder was nog zoo'n jeneverpaleis, waar gekleurde en geëtiquetteerde flesschen voor het raam stonden - met geen droppel nats er in, van 't geen zij op hunnen buik te lezen gaven - en dáár was alles stil, dáár ook ging hij binnen.

Een dronken straatlooper ronkte met den zwaren kop op de breede borst geleund, in eenen hoek en op eene houten bank. Hij zat daar haveloos, vuil, kwijlend, soms wakker schietend en de verglaasde oogen openend, onsamenhangende woorden stamelend, en dan weer met een ruwen vloek inslapend.

Een opgeschikt oud mager wijf zat achter den toog; een stinkende petroollamp hing aan den vuilen zolder; de vloer was zwart-rood; doch dat alles zag Dobelik niet - hij zag enkel dien walgelijken dronkelap. ‘En zóó,’ dacht de eerlijke man, ‘zóó zou ik ook worden!’

De schoenmaker wierp drie centen op den toog, liet het glas met brandend ‘rattenvergif’ staan en liep driftig de deur uit. ‘Neen, neen!’ morde de man, ‘neen, dat niet!’

Waarheen zou hij nu gaan? Zonder het schier te weten kwam Dobelik in de Arembergstraat. Eene lange rei vigilanten, elk met twee gloeiende oogen daar waar bij een gewoon beest de ooren opsteken, stonden als zwarte spoken in de straat te wachten; de koetsiers, met hunne mantels van pij en geblutste hoeden op, leunden hier en daar tegen den muur; de paarden stonden met den kop naar beneden als te slapen. Daar, in dat groote huis, achter in dien diepen verlichten gang, werd het concert gegeven.

Daar is de groote zaal waar Dobelik's dochter op dezen oogenblik zong. Domkop die hij was! waarom was hij er niet heengegaan? Waarom had hij weer, en vóór dat hij nog iets wist, alles in het zwart gezien?... Waarom moest alles ook blijven zooals hij dit altijd had gezien? Veranderde de gansche wereld niet rondom hem? En als de moeder en de grootmoeder in den sits gekleed waren, moest de dochter daarom.....

‘Het rijtuig van baron van Haverland!’ riep eene forsche stem, en de bende zwarte koetsiers kwam in beweging gelijk een mierennest, waarin men zijnen voet heeft gezet.

‘Het rijtuig van.... Dellamantel... rijtuig... hier... ginder..!’ en in een oogenblik steeg een hevig gedommel, een gebrom, een geratel; stegen er dofkletterende hoefslagen op. Men reed weg, men kwam aan. De verlichte gang bevatte eene lange en breede zwarte massa, die zich deels in de straat verspreidde.

Dobelik stond in de diepte eener poort en zag die massa - in den halven of heelen donkere eene reusachtige slijkmassa, die uit eene breede sluis kwam - voor zich heen drijven.

Daar rijdt eene vigilant weg; een vluchtigen oogenblik is de portel in een lichtstraal der straatlantaarn verschenen en de schoenmaker heeft het lichtblauw zijden kleed en de bonte bloemen gezien....

Dobelik kwam thuis, zoo ongeveer als de hond dien men eene dooping heeft gegeven, die eene duchtige rammeling heeft bekomen en nu bang en nog innerlijk jankend, met den staart tusschen de achterpooten naar zijn nest terugkeert.

EGO.

Vervalsching van levensmiddelen.

In verschillende tijdschriften en dagbladen vindt men herhaaldelijk bijdragen tot de geschiedenis van de vervalsching der levensmiddelen en werd er op de onverschilligheid gewezen, waaraan sommige fabrikanten van eet- en drinkwaren zich dikwijls schuldig maken.

Intusschen is dit onderwerp verre van uitgeput, en valt er voortdurend wat nieuws op dit gebied te vermelden. Men moet zich eigenlijk verbazen over het talent en de handigheid die vele ver valschers blijken te bezitten; zij passen de wetenschap op hun schuldige nijverheid toe op een wijze, die werkelijk een betere zaak waardig is.

Om eens een van de vele voorbeelden te noemen. Een vruchtengelei die te Parijs op het stedelijk laboratorium ter onderzoeking werd aangeboden, bestond uit een zeeplant van de familie der algen, die door fuchsine rood was gekleurd, terwijl de eigenaardige reuk, die zulk een vruchtengelei behoort te hebben, daaraan was toegevoegd door een essence, waarvan wij hier bij wijze van merkwaardigheid, de samenstelling meedeelen.

Die samenstelling nu was: vijf deelen azijnzuur aethyl; vier deelen wijnsteenzuur; een deel benzolzuur; een deel appelzuur, en eindelijk een deel aldehyde.

De heer Girard, de directeur van het laboratorium, geeft ook de samenstelling op van negen andere mengsels van scheikundige verbindingen, door wier toepassing men er in gelukt is de eigenaardige geuren van frambozen, ananassen, meloenen, peren, appelen, kersen, perziken, abrikozen en pruimen na te bootsen. Heeft men nu eenmaal dergelijke praeparaten in zijn bezit, dan behoeft men slechts een of andere stof te nemen, die op de na te bootsen vrucht gelijkt, en men kan zooveel confituren, geleien en stroopen fabriceeren als men zelf wil.

In Frankrijk worden dagelijks ongeveer 16,2 millioen kilogrammen meel verbruikt of ongeveer zes milliard kilogram per jaar. De vervalschingen nu, waaraan dit hoogst belangrijke levensmiddel bloot staat, zijn ongelukkigerwijze veel talrijker dan men wel algemeen weet. Het wordt bijvoorbeeld aan vochtige lucht blootgesteld, ten einde het, door het opnemen van water, zwaarder te maken; daardoor verandert tevens het gluten en wordt het minder geschikt voor de broodvorming, terwijl het bovendien veel eerder beschimmelt. Het normale watergehalte van een goede meelsoort bedraagt van tien tot achttien percent. Bedraagt het meer, dan kan men er zeker van wezen, dat er een hoeveelheid water kunstmatig aan toegevoegd is. Verder mengt men onder het korenmeel allerlei andere meelsoorten, die afkomstig zijn van boonen, erwten, maïs of aardappelen. Deze meelsoorten zijn zwaarder dan het gewone meel en geven den vervalschers dus een voordeel. Men kan vele van deze verval sch in gen ontdekken, door het meel achtereenvolgens aan de dampen van salpeterzuur en van ammoniak bloot te stellen; de roode kleur, die het meel dan aanneemt, verraadt de tegenwoordigheid der vreemde stoffen.

De gevaarlijkste vervalsching bestaat in de bijvoeging van sommige minerale stoffen aan het meel, waardoor dit voedingsmiddel zeer nadeelig voor de gezondheid kan worden. Voornamelijk moeten in dit opzicht de verbindingen genoemd worden van lood, koper, zink, verder gips, en ook krijt. Ook zwavelzure baryt (zwaarspaat) wordt veel, zelfs tot twintig percent, aan het meel toegevoegd. Van de een-en-dertig meelmonsters, die op het laboratorium onderzocht werden, waren er niet minder dan achttien vervalscht en slechts dertien zuiver.

In Parijs is men druk bezig zich tegen deze en dergelijke bedriegelijke praktijken te verweren, en de bemoeiingen van het stedelijk laboratorium hebben reeds veel invloed op het gehalte van het meel en het brood gehad.

Intusschen moeten de verbruikers zelve vooral medewerken en algemeen tot de overtuiging komen, dat loodwit, gips, krijt en dergclijke stoffen schadelijk voor de gezondheid zijn. Dit geldt niet alleen voor Frankrijk maar eveneens voor ons land en zijne bewoners.

Een duister verleden. Uit het hedendaagsch leven. (*Vervolg*.)

VII.

Donatien de Monaville verkeerde tengevolge zijner berooving door Luigi San Marco in een moeielijken toestand: drie biljetten van duizend franken maakten zijne eenige bezitting uit en het was louter toeval dat hij ze met eenige goudstukken in zijne portemonnaie gestoken had. Zijne woede was dan ook onbeschrijfelijk en deze gold enkel den Italiaan, want op dat oogenblik waren degenen, die zijne vlucht onvermijdelijk gemaakt hadden, geheel op den achtergrond bij hem geraakt.

Een oogenblik vatte hij het plan op met den nachttrein naar Brussel terug te keeren in de hoop er zijn beroover te zullen verrassen; maar hij bedacht, dat behalve een dergelijke handelwijze van hem hoogst onvoorzichtig zou wezen, San Marco te geslepen was om niet alle gebeurlijkheden voorzien te hebben en zich niet verborgen zou houden bijaldien hij in de hoofdstad terugkeerde.

Na alles goed gewikt en gewogen te hebben besloot de burggraaf zich voorhands toch maar naar Aken te begeven. Daar zou hij op zijn gemak kunnen overleggen wat hem te doen stond, zoowel met het oog op zijn wraak als op de andere vraagstukken, die hij moest oplossen om zich uit de ongelegenheid te redden.

Eenige jaren te voren had hij gedurende een seisoen in de aloude stad van Karel den Groote op kamers gewoond bij eene goede oude dame, die hem, dank zijn titel en zijne innemende manieren, veel achting toedroeg en een onbeperkt vertrouwen in hem stelde. De ontvangst, die hem bij Mevrouw Verden te beurt viel, schonk hem de overtuiging, dat hij in alle gevallen op hare onbaatzuchtige genegenheid en hare bescheidenheid kon rekenen - want hij deed op deze laatste een beroep onder een gezocht voorwendsel dat zijne hospita blindelings geloofde.

Acht dagen verliepen voor hem in overwegingen van allerlei aard. In dien tusschentijd ontving hij, onder het adres van zijne hospita, een brief van San Marco, waarin deze hem het vertrek der familie Desherbiers naar Parijs mededeelde. In dien brief zegde de ellendeling ook, dat hij Valenson en Morlant niet uit het oog verloor en eindigde met zijn ‘caro amico’ zijn ophanden bezoek aan te kondigen.

Dit schrijven vermocht Donatien geen rad voor de oogen te draaien en had geen ander uitwerksel dan dat het zijne verbittering ten top deed stijgen, zoodat hij besloot om het koste wat het wilde terstond naar Brussel te reizen.

Na zich zooveel mogelijk onkenbaar gemaakt te hebben vertrok hij nog denzelfden avond en bevond zich te vijf uur des morgens aan de Noorderstatie. (Gelijk men weet woonde San Marco in een hotel bij die statie op kamers.) Zoodra hij het bedoelde hotel zag opengaan, vroeg hij naar San Marco. Ofschoon hij min of meer op die tijding had voorbereid moeten zijn, ondervond hij een bittere teleurstelling bij het hooren, dat degene, dien hij zocht, sinds verscheidene dagen vertrokken was zonder zijn adres achter te laten. De wraak, die hij nemen wilde, ontsnapte hem dus! want hoe kon hij hopen ooit den ellendeling weer te zien, waaraan de gedachte alleen hem van woede deed sidderen en voor wien geen marteling hem wreed genoeg scheen.

Eenige uren later keerde hij naar zijn nieuwe woonplaats terug.

De zomer kwam en hoewel de vermaarde badplaats zeer druk geworden was, bleef onze held zeer afgezonderd leven, bij zijne hospita voorwendende dat hij aan een groot werk arbeidde over den fransch-duitschen oorlog, waaraan hij deelgenomen had. Hij ging bijna nooit uit als des avonds en dan doolde hij door de velden buiten de stad. Gedurende dien tijd had hij verscheidene brieven gericht aan een voornaam personage bij het hof van Berlijn, zonder eenig antwoord te bekomen, hetgeen hem in een doffe neerslachtigheid deed vervallen. En zijne hulpmiddelen raakten uitgeput en hij was nog tot geen bepaald besluit kunnen komen.....

Op zekeren avond, dat hij den weg opgewandeld was, die naar Cornelia-Munster voert, werd hij door een geweldig onweder overvallen en ging een eenvoudige herberg binnen, waar reeds verscheidene vreemdelingen insgelijks de wijk hadden genomen. Nauwelijks was hij binnengetreden of een hunner kwam op hem toe. Het was een Engelschman, dien hij indertijd op Sicilië ontmoet had en met wien hij in gezelschap van San Marco een uitstapje gemaakt had naar den Etna. In den gemoedstoestand waarin hij verkeerde, was deze ontmoeting hem niet zeer aangenaam, en hij was op het punt den Engelschman te verklaren, dat hij zich vergiste maar hij zag onmiddellijk in, dat hem dit niets zou baten. Nadat zij een wijl met elkander gesproken hadden, riep de zoon van Albion eensklaps uit:

'A propos! uw vriend, il signor..... hoe is het ook?....

'San Marco,' antwoordde Donatien; 'och! ik heb hem in langen tijd niet gezien; ik weet niet waar hij zich tegenwoordig bevindt.'

'Dat kan ik u zeggen,' hernam de Engelschman. 'Ik was veertien dagen geleden te Echternacht, een zeer nette kleine stad van het groothertogdom Luxemburg, waar hij zich insgelijks bevond.'

'Te Echternacht!' riep de burggraaf uit, wiens aangezicht zich met een levendig rood overdekte; 'zijt gij er wel zeker van?....'

'Wel komaan! Wij hadden kamers in hetzelfde logement 'het Hert' van den heer Tohn.'

Wat deed hij daar?'

'Wel.....wandelen.'

'Heeft hij u niets medegedeeld betreffende zijne plannen?'

'Neen; hij heeft mij alleen gezegd, dat hij voornemens was het overige gedeelte van het schoone seisoen in dat schilderachtige oord door te brengen.'

Hoewel de bui nog niet geheel overgedreven was en het nog hard regende, was Donatien te zeer ontroerd om nog langer in die enge ruimte te blijven wachten. Hij nam dus haastig afscheid van den Engelschman en verliet de herberg, terwijl hij met van woede flikkerende oogen morde:

'Nu tusschen ons beiden, trouweloos monster!.... Eindelijk heb ik u toch gevonden!....'

Thuis komende, kondigde hij zijne hospita aan, dat hij voor eenige dagen op reis ging.

VIII.

Wij zullen ons nu weer eens met de andere personen van onze geschiedenis bezighouden.

Gelijk wij weten hadden de Desherbiers Brussel verlaten en zich weer te Mendon gevestigd waar zij vóór het beleg van Parijs woonden. Dit vertrek was voorafgaan

geworden door verschillende voorvallen, die een bron van verdrietelijkheden voor den heer Desherbiers en Pauline geweest waren. Deze laatste had zich nog al goedkoop weten af te maken van haar broeder Justin Guiport; maar dit was niet het geval geweest met een vriend van dezen laatste - een liederlijk wezen, Seraphin Pusquant geheeten, die, smoorlijk op haar verliefd geweest was hoewel zij niets van hem weten wilde, en nu vernemende, dat zij buiten zijn weten getrouwd was, door een laaghartig gevoel van wraakzucht gedreven, naar Brussel gekomen was om haar huiselijk geluk te verstoren. Dit was een gedeelte van het beruchte geheim waarmede Gibraltar, de ex-colonel der commune, den heer Desherbiers geld had weten af te truggelen.

De verdwijning van den man, wiens bestraffing hij zich ten taak gesteld had en de onmogelijkheid om zijn spoor terug te vinden, was voor Hector Valenson een teleurstelling geweest, waaronder zijne gezondheid veel geleden had. De ongelukkige verminkte leefde, gelijk wij weten, uitsluitend voor die gedachte en nu scheen zijn leven voortaan dat doel te moeten missen. René Morlant, die meer betrouwen stelde in de goddelijke gerechtigheid, hield hem wel voor, dat de partij verre van verloren was, dat er integendeel alle reden bestond om de drukke nazoekingen te zien gelukken, die de justicie, thans volkomen omtrent de identiteit van den grooten misdadiger overtuigd, in het werk stelde om hem in handen te krijgen, doch telkens als de advocaat hem in dezer voege toesprak, schudde Hector Valenson ten teeken van twijfel met het hoofd. Eindelijk kondigde hij op zekeren dag zijn vriend aan, dat daar zijne tegenwoordigheid te Brussel geen grond meer had hij weder zijn kasteel van Touy ging betrekken. René keurde dit voornemen des te gereeder goed, omdat hij, van zijn kant, besloten had eenigen tijd te Charleville, zijn geboorteplaats, te gaan doorbrengen. Wij moeten hier nog aanstippen, dat Jules Berthenay, wiens verloftijd verstreken was, naar zijn regiment teruggekeerd was, tamelijk verlegen over de rol van 'deus ex-machina' die hij gespeeld had in de zaak, voor welke hij naar België gekomen was.

Nauwelijks was de verminkte met de weduwe Pechel en Jean Rotentout te Touy aangekomen, of hij werd gevaarlijk ziek en zweefde eenigen tijd tusschen leven en dood. Hij droeg een bijzondere genegenheid toe aan Pauline en had zelfs besloten haar een gedeelte van zijn vermogen na te laten. Zich een weinig beter gevoelende schreef hij haar eene uitnoodiging om eenige dagen bij hem te komen doorbrengen er bijvoegende: 'Wij zullen elkander wederkeerig troosten.' De rampzalige jonge vrouw was zeer verheugd over dat bewijs zijner belangstelling in haar droevig lot en haastte zich naar Touy te gaan, waar zij met verlof van haar grootvader veertien dagen zou blijven.

Wij moeten hier terugkeeren tot een persoon van wien wij, in het begin van dit verhaal, een brief medegedeeld hebben. Het betreft den gewezen beambte aan de prefectuur van policie te Parijs, dien Donatien kende en tot wien hij zich gewend had om inlichtingen aangaande de geldelijke omstandigheden van den heer Desherbiers.

Zoodra de heer Aubry Beaubourg, die insgelijks te Meudon woonde, den terugkeer van den heer Desherbiers met zijn kleindochter maar zonder zijn schoonzoon vernomen had, had dit in hooge mate zijne nieuwsgierigheid gaande gemaakt en had hij spoedig gelegenheid gezocht en gevonden om kennis met hem aan te knoopen. Het duurde niet lang of er hadden vertrouwelijke mededeelingen tusschen de beide grijsaards plaats, en dit des te gereeder daar de heer Beaubourg onmiddellijk van Donatien gesproken had.

Onbegrijpelijk was zijn verbazing toen hij vernam wie de burggraaf eigenlijk was en hoe rampzalig het huwelijk was, waartoe hij zijdelings had medegewerkt.

Beaubourg, die een zeer bekwame detective geweest was, gelijk de Engelschen zeggen, had niets van zijn lust voor het beroep verloren, hetgeen gevoegd bij zijne verontwaardiging, hem het plan deed opvatten den gewaanden burggraaf, dien hij een doortrapten booswicht noemde, te Parijs te gaan opsporen, waarheen hij naar hij meende de wijk genomen zou hebben.

Hij had zich reeds aan het werk gezet, toen

hij, tot zijne groote verrassing een brief van den burggraaf ontving, die hem, onder aanbeveling van de stiptste geheimhouding, om inlichting verzocht betreffende zijne vrouw, die hij, naar hij zeide, had moeten verlaten om redenen, waarbij in hooge mate zijne eer betrokken was en waaromtrent hij hem later nadere opheldering zon geven. Hij verwachtte een spoedig antwoord, *bureau restant,* te Aken, waar hij, voegde hij er bij, eenige dagen zou verblijven, om daarna verder naar Rusland te reizen.

Deze brief, welke zich verklaarde door de betrekking van den schrijver met Beaubourg en de onwetendheid waarin hij verkeerde dat deze laatste de Desherbiers kende, bereikte zijn adres, daags na het vertrek van Pauline naar Touy.

De jonge vrouw had Beaubourg ingelicht omtrent dit vertrek en de omstandigheden welke ertoe geleid hadden. Zij had hem vooral breedvoerig en met lof gesproken van Hector Valenson.

De gewezen veiligheids-beambte was verrukt over deze voortreffelijke gelegenheid om zijne bekwaamheid nog eens te beproeven en besloot naar Touy te vertrekken, om met den verminkte in overleg te treden.

EEN DUISTER VERLEDEN. - Tijdig ontzet.

Hij werd ontvangen door de weduwe Pechel, die hem mededeelde, dat Pauline naar Reims was, vergezeld van een bediende. Daarop verzocht hij den heer van het kasteel te mogen spreken, waarop de huishoudster antwoordde, dat de kolonel der vrijschutters pas van een zware ziekte herstellende was en geen vreemdelingen kon ontvangen. Maar de bezoeker bleef zoo lang aandringen, dat zij hem, hoewel morrende, toch eindelijk ging aandienen.

Na eenige voorafgaande ophelderingen stelde Beaubourg aan den heer Valenson den briefter hand, dien hij van Donatien ontvangen had...

Dien lezende werd de verminkte door zulk een hevige ontroering aangegrepen, dat hij onder het slaken van een kreet in bezwijming viel.

Vrouw Pechel, die in hare zorgvuldigheid in de nabijheid gebleven was, snelde op het hooren van dien kreet toe en den toestand van haren meester ziende verbeeldde zij zich dat er een misdaad op hem gepleegd was.

Terwijl zij hem ophief greep zij het eerste voorwerp dat haar onder de hand kwam en was in hare opgewondenheid op het punt den ouden policiebeamte een geweldigen slag toe te brengen, toen plotseling Pauline binnentrad.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 37]

Onze gravures.

Aan den boord der zee.

Jules Breton is niet alleen een groot schilder, hij is een gevoelvol dichter; al zijne tafereelen dragen een recht dichterlijken stempel: de schilderij, die hij *sur la falaise* betitelde, is gewis hiervan niet uitgezonderd.

Wat verstaat men door *falaise* in Normandië? De rotswand, die niet zelden onder het gedurig beuken van den golfslag afbrokkelt en welker steenen door het water werden meegesleept of op zekere plaatsen worden opgestapeld, waar zij andermaal eene soort van golfbrekers vormen.

AAN DEN BOORD DER ZEE, NAAR JULES BRETON.

't Is echter die *falaise* niet die ons aantrekt, 't is de bezieling, welke zij bekomt door het figuurtje, dat daar zoo los, zoo lief, zoo droomend in de zee ligt te staren. Wat ziet dat kind, wat verwacht het? Niets; het meisje staart in de verte zonder iets te zien; het verwacht niemand: het ziet de wijde, wijde zee, het hoort dat eentonig en toch zoo melodievol bruisen der branding, 't welk ons wiegt als lag men in een hangmat, om ten slotte in te dommelen.

Naast haar ligt haar spinrok. Gewis hoedt zij in de nabijheid der zee de geiten en komt zij hier op de *falaise* enkel een oogenblik droomen...

Aan boord.

Ziedaar een der beste compositiën van den schilder Cap, die wij in langen tijd van hem mochten zien. Het onderwerp is gekozen, zoo luidt de titel, tusschen Antwerpen en Temsche, en in dat geval had het gezelschap voorzeker wel wat minder voornaam en wat meer gemengd kunnen zijn. Hoe het zij, het is een zonnig en aangenaam tafereeltje en 't zal diegenen, welke nooit dit uitstapje deden, aanlokken het te wagen op een overschoonen zondagnamiddag.

De hemel is blauw, de Schelde kabbelend frisch en verkwikkend; de boorden der rivier leveren afwisselende gezichten op: groene boorden, lommerrijke boomen; hier een landhuis, ginds een dorp en op het water een aantal binnenschepen, die de rivier op- en afvaren; verder timmerwerven of steenbakkerijen.

Meer dan een tochtje in deze of gene vreemde landstreek, dat oneindig minder schoon is dan dat op de Schelde, heeft eene groote vermaardheid bij de touristen; doch wat men van de menschen zegt, is ook toepasselijk op de landen: ‘geen profeet is geëerd in zijn eigen land.’

Op het kerkhof.

Er is een versch graf gedolven, een zwarte en donkere kuil. Pas is de graver weggegaan en twee speelzieke kinderen zijn door het open hekken binnen geloopen. Schrikt dat akelig graf hun af? Och neen, op dien ouderdom begrijpt men nog niet wat lijden, wat sterven, wat rusten is in den koelen schoot der aarde, gescheiden van alles wat men heeft lief gehad op deze wereld.

Zonder angst, zonder afgrijzen blikken zij in den kuil neer, en ze zouden er wel eens willen in neerspringen, en daar in die diepte ‘pop- penkamerke’ spelen.

Het eene kindje heeft nochtans achterdenken. Zou dat, zoo zegt er eene stem in haar binnenste, zou dat misschien de donkere woning worden van de oude stervende grootmoeder, wier huis sedert gisteren gesloten is, voor welke men 's avonds de klok luidde en de timmerman eene lange en enge kist aaneen klopte?...

Het denkbeeld aan dood en begraven wordt voor het eerst wakker in het kindje, en bang tikt het zijn zusterke op den schouder en lokt haar weg van die droevige plaats - droevig, al groeien er dan ook nog zooveel bloemen op de heuvels.

Eene begrafenis in het reuzengebergte.

Het Reuzengebergte in Bohemen, tusschen den Donau en den Elster gelegen, biedt slechts reusachtige opeenstapelingen van naakte rotsen, steile glooiingen en duizelingwekkende afgronden aan. Op de bergvlakken is de grond woest en dor, begroeid met pijnboomen en bezet met mager gras, waartusschen diepe moerassen. Veel akeliger voorkomen hebben echter die barre streken wanneer de winter ze met een dik wit sneeuwtapijt komt bedekken, dat eerst wegsmelt als het goede jaargetijde reeds vergevorderd is.

In een hut in het hooge gebergte is eene ziel tot God opgestegen en nu moet het stoffelijk overschot naar zijn laatste rustplaats vervoerd worden, hetgeen geen gemakkelijk stuk werk is!

De kist wordt geplaatst op een slee die door de naaste bloedverwanten van den overledene voortgeduwd wordt. De zangers en de muzikanten, die voor de plechtigheid opgeroepen zijn, zwijgen evenals hunne instrumenten; de storm die door de pijnboomen huilt en de sneeuw dwarrelende opvoert, overheerscht de stem der menschen en die der blaasinstrumenten. De droevige stoet gaat op goed geluk af voorwaarts, zich met de grootste inspanning een weg banende door de dikke sneeuwlaag, welke wegen en paden, kuilen en afgronden voor het oog verbergt. God weet of niet de geheele lijkstaatsie voor zij het dorp kan bereiken, het lot gedeeld zal hebben van dengene, die grafwaarts gevoerd wordt.

Op de punt des degens.
Door August Snieders.

I.
In afwachting.

't Is in het voorjaar; de boomen zijn nog kaal, doch vele hebben reeds lichtgroene punten aan de takken en vooral de witte doorn, de els en de ceringen; maar het gras is mild bestippeld met witte bloemkens, die soms trillen alsof zij het nog te koud vinden in haar zomerachtig kleedje.

De zon geeft echter reeds warmte; haar glans verheldert en vervroolijkt de akkers, weiden en het dorpke, dat ginds met zijne roode daken en zijn blauwen toren tusschen de reeds witknoppende pere- en roozige abrikozeboomen ligt.

Op het grasveld, dat zich achter eene doorneheg uitstrekt, leunt een man van middelbaren leeftijd tegen eenen in bloei komenden kerseboom, die uit de heg opschiet.

De slappe hoed met breede randen heeft zijne beste dagen beleefd; de randen hangen af en beschaduwen een gelaat dat gebruind van kleur, welgevormd, maar verwaarloosd is; het oog is vinnig en scherp; in de donkere haren teekenen zich grijze klissen af.

Het geheel is gespierd, veerkrachtig, vlug; dit spreekt uit die gestalte, al staat zij daar vadsig als een ontspannen boog; het oog tintelt zelfs van spot, misprijzen en stoutheid.

Een kale, bruine winterjas met vaal fluweelen kraag en uitgerafelde knopsgaten omvat hem; de broek heeft eene onbeschrijfbare kleur of liever kleuren; de schoenen zien er uit of zij in langen tijd geen borstel hebben gevoeld.

Zeker is het dat die kerel, met de handen achteloos in de zakken van den jas geborgen, een misselijke figuur maakt tusschen al het frissche der lente.

De man staat onder een prachtigen troonhemel, met witte bloesems overladen. De heg met fijn groene punten is een keurig behangsel en het groen met bloemen bestippeld een heerlijk tapijt voor zijn lompe schoenen: hij is als een ruige en schurftige hond in eene bloemenmand.

Al die natuurpracht hindert hem; met den zwaai van den stok, die uit den zijzak langs den rechterschouder opwaarts steekt, verjaagt hij den vogel in den kerseboom, de hommelende bie en den vlinder, en om niet te veel door de zon gehinderd te worden, trekt hij noisch den hoedrand wat dieper.

Als hij naar beneden, naar zijne schoenen ziet, speelt er een satanische lach om de lippen en hij mort:

‘Witte bloemkens der onschuld kussen de roode, verdroogde bloedbloemkens die op mijne schoenen gespat zijn.’

Alles herleeft in de natuur: hij, de vreemdeling, zou ook wel eens dienen te herleven, doch om die verandering te doen ontstaan, zou er geen vogel in den boom, maar zouden er geldstukken in zijn zak moeten zingen.

't Moet omtrent negen ure in den voormiddag zijn: de klok luidt met langzamen en afgemeten slag en die galm jaagt de zwarte kauwen en witte duiven uit den toren en doet haar over akkers, weide en boomtoppen, in breede kringen ronddrijven.

Die klokketoon roept de dorpsbewoners naar de kerk.

Op dit oogenblik buigt de vreemdeling min of meer het bovenlijf en ziet in de richting van een net buitengoed, dat op eenige honderden schreden afstand, tusschen de bruine en nog dorre beukenheggen ligt.

Men ziet het huis langs voren in al zijne hoogte, dewijl de heg, vóór hetzelve, door een ijzeren hekken vervangen is.

Het is juist geen groot huis, maar een aantrekkelijke en rustige woning in den zomer.

Het hekken wordt geopend en er verschijnen vier personen, die wij allen, evenals de vreemdeling, slechts op den rug te zien krijgen.

Het zijn twee dames in rouw; de oudste leunt op den arm der jongste; achter hen gaat een groot man, breed geschouderd en gespierd, met een kleinen bolhoed op en een grijzen overjas aan, terwijl de jongeling die nevens hem gaat, evenals de vrouwen, in rouw gekleed is.

Aan de houding alleen ziet men, dat die personen ingetogen naast elkander voortgaan; dezelfde denkbeelden bezielen allen, doch geen van hen deelt iets van zijne gedachten aan dezen of genen meê.

Wat lezen wij op de trekken des vreemdelings? Niets; hij volgt met een onverschilligen oogslag het viertal en als dit verdwenen is, ziet hij nog naar het hekken.

De klok heeft opgehouden te kleppen; een man, ons tot nog toe totaal vreemd, nadert het hekken en beweegt den belletrekker.

Een spottende lach verheldert het gezicht van den landlooper aan den kerseboom.

‘Hij...’ mompelt hij met ingehouden stem en scherp volgt het oog onder den breedgeranden hoed elke beweging van den man, die wacht om binnengelaten te worden.

Wij verlaten de schildwacht met de roode bloemekens op de verdorde en gebersten schoenen, en volgen den vreemdeling.

Deze is een welgekleed man, middelbaar doch nogal gezet van gestalte; zijn aangezicht is eenigszins geel, de zwarte baard jong en vlok- kerig, het oog achter een neusnijper verborgen heeft een trek in de hoeken, die ons onaangenaam aandoet, hetgeen echter het gewoon publiek niet zoo spoedig zal gewaar worden.

Voor de gewone massa is die persoon een fijn *gentleman.*

Als de oude meid, iets zooals eene uitgedroogde mumie, doch met een fijn geplooide muts op en een witten voorschoot aan, het hekken open doet, vraagt de vreemdeling:

‘Mevrouw Lindover?’

‘Zij is niet thuis.’

‘Hoe lang zal zij uitblijven?’

‘Als de kerkdienst uit is, komt ze terug.’

‘Dan zal ik wachten.’

‘Kom dan maar binnen.’

De magere meid met toegestropten mond en helder donker oogen en met de hardheid en stugheid op het wezen, gaat den vreemdeling voor; om aan dezen te toonen dat hij wel zal doen zijne schoenen op den krabber aan de deur zuiver te maken, zet zij zelf de breede sloffen op het ijzer en raspt er over heen.

Dan neemt zij eene wachtende houding aan, tot dat de bezoeker hetzelfde werk gedaan heeft en opent eindelijk de deur; tot tweemaal toe herneemt zij, op de twee matten, de beweging en stoot eindelijk eene kamerdeur open.

't Is een vierkant, zindelijk vertrek, met gebloemd tapijt op den vloer, een kristallen luchter aan de witte zoldering; met spierwitte hozen over stoelen en sofa, een vergulde penduul op de zwart marmeren schouw - en aan den muur een geschilderd mansportret.

Beurtelings wordt de vreemdeling rood en bleek, nu hij dit portret ziet; het hindert hem blijkbaar, want hij draait den rug naar de schilderij en in plaats van te gaan zitten, gaat hij ongeduldig in de kamer heen en weêr als een gevangen rat in de getraliede val.

Nu eens staat hij voor het venster en ziet den hof in; dan wendt hij zich halvelings om en waagt een oogslag op den zwartgebaarden man aan den muur, doch hij keert onmiddellijk het oog weer naar buiten en verbergt moeielijk zijne ontroering.

Een kwartieruurs heeft de vreemdeling nog slechts gewacht, en reeds vindt hij het in die kamer letterlijk te benauwd.

Nog altijd staat hij voor het venster en nu de man, dien wij onder den kerseboom hebben zien staan, voorbij het hekken gaat, overvalt den vreemdeling eene rilling.

‘Dat was Gemmer!’ mompelde hij. ‘Maar neen, dwaasheid! dat is immers onmogelijk?’

't Is of de kamer den bezoeker nu nog onaangenamer ja, benauwder wordt; ook opent hij koortsachtig de deur en de lange perkamenten mumie in den gang ontwarende, zegt hij dat hij mevrouw Lindover in de open lucht wil afwachten.

‘Dat in- en uitloopen,’ mort de meid; doch de bezoeker hoort haar niet. Hij zit reeds op de witte bank, die voor een nog ledig park staat en loert achterdochtig door het hekken of hij de figuur van zoo even niet meer in 't oog krijgt.

Neen, dat is inbeelding geweest; de kamer gaf hem die sombere denkbeelden in....

De bezoeker zit nu in den zonneschijn, den

arm op de leuning der bank rustend en met de open gespreide hand deels voorhoofd en oogen bedekkende.

De oude meid ziet met klimmende achterdocht op den man en heeft lust om de buitendeur op het nachtslot te doen, doch zij bezint zich. Bang is zij niet, en in de keuken is immers nog een helper!

Nu zij in haar domein treedt, dat is in de keuken, valt haar scherp oog op een man van een zestigtal jaren, in grijzen overjas gekleed en met een ronden bolhoed op, blijkbaar een bediende, die in de afgelegde kleêren van mijnheer steekt.

De man heeft een goedig uitzicht, iets kalms, onderworpen, gerust, vertrouwend, maar toch in den hoek van 't oog iets spottends, en dit laatste flikkert een oogenblik helder op terwijl hij iets in den broekzak wegfoefelt.

‘Thomas,’ roept de magere meid, ‘voor de tiende maal moet ik u zeggen dat hier niet gerookt wordt.’

Nu speelt den koetsier, want dit is de functie van den man, die den naam van Thomas voert, een half bedwongen lachje om den mond.

‘Neen, men rookt hier niet....’

‘Zelfs in de keuken niet, waar het zoo dikwijls rookt?’ zegt Thomas.

‘Neen, zelfs hier niet.’

‘Maak u niet driftig, zuster Polycarpa; ik wilde juist mijnen varinas hier aansteken en hem onder de open lucht gaan verdampen.’

‘Dat kunt gij bij uw eigen heer doen; daar dampt men om te stikken; hier niet. Bij u zijt ge bij... burgerliê; hier zijt ge bij.... *noblesse.’*

Thomas trekt half lachend de schouders op.

‘Ja, gij hebt nooit geweten hoe gij u bij *groot volk* moest gedragen, doch ik wel; maar gij hebt ook nooit anders gediend dan bij kruideniers en ik nooit anders dan bij.... *noblesse.’*

‘Gij hebt het altijd hoog in de ster gehad, Polycarpa,’ zegt Thomas zacht en toch scherp.

‘Ik beken dat ik geen burgerliê zou willen dienen, zooals gij...’

‘Burgerliê?... Maar ik begrijp niet hoe gij beweert dat uwe meesteres *noblesse* is en dat mijn meester, haar eigen broêr, maar een gering burgerman is?’

‘Mijne meesteres noem ik en noemt heel de wereld ‘mevrouw’ en dat wil zeggen *noblesse,* en uw meester is mijnheer Haveling, gewezen koopman...’

‘Een rijk koopman.’

‘Ja, een koopman in chicorei.’

‘Zoo, zoo.’

‘Als uw heer *noblesse* was, dan zou hij dat toonen in zijn huis - en wat huis! In zijn paard - wat kreng! In zijn rijtuig - wat rammelkas! Dan zou hij u in een jas met groote zilveren knoppen steken, om uwen hoed goud galon doen en eene kokarde er tegen-aan plakken. Dat is *noblesse.’*

‘Ge zoudt me als een hansworst willen gekleed zien?’

‘Hansworst? Zijt ge niet beschaamd zóó de *noblesse* te kleineeren! Foei! 't Is de nijd die u zóó doet spreken; doch 't is waar ook, gij woont maar bij een burgerman.’

‘Och ja, wij hebben, zoo min mijnheer, ons rijtuig, ons paard als ik, wij hebben niet de minste verwaandheid; wij sukkelen zoo maar goedsmoeds door het leven, zonder ons te stooren aan 't geen de booze keukenmeiden zeggen.’

‘Gij zijt onbeschoft, Thomas, zoo iets te zeggen! Gij hebt nooit *respect* gehad voor uwe zuster, die de eer der familie heeft opgehouden, met nooit als met *noblesse* om te gaan. Zoo iets heeft mij nooit een ‘mevrouw’ durven zeggen - nooit...’

Zuster Polycarpa is gekrenkt, gekwetst; ze snikt en veegt of doet ten minste of ze met de punt van haren voorschoot de tranen afveegt, die over haar perkamenten vel stroomen.

‘Slechterik, revolutionair!’ roept Polycarpa den koetsier van den gewezen chicorei-koopman achterna, die met ingetrokken nek en heimelijk grinnekend, de keuken verlaat. ‘Gij hebt geeu hart, geen ziel, geen ingewand! Maar wacht, morgen verander ik mijn testament, morgen! Geen duit zult ge hebben, geen duit!’

Polycarpa staat recht als een kaars in de keuken en steekt bedreigend haren keukenscepter, de tang, naar den ongelukkige uit, en nu zij ziet dat ze geen gehoor vindt, zakt ze op eenen stoel neêr en zegt:

‘Neen, men heeft in dezen tijd geen eerbied meer voor de *noblesse...’*

Thomas rookt nu zijne pijp op de binnenplaats en leunt met den breeden rug tegen de openstaande staldeur, overtuigd dat de luimen zijner adelijkgezinde zuster zoo snel veranderen als het weêr in het voorjaar.

Polycarpa heeft gelijk gehad: koetsier, koets en paard vormen eene drieledige oudheid. Deze ziet al grijzer en grauwer dan gene, en dewijl de eigenaar van dit alles er even grijs en grauw uitziet, kan men zeggen dat die quatuor met elkander vergroeid is.

Wij bevinden ons in eene klas van deftige burgermenschen, waarvan de dame, door de ijdelheid harer keukenprinses op een blazoen verheven wordt, om alzoo, buiten haar weet, te pronken voor wat zij niet is of ook niet wil zijn.

De booze luim van Polycarpa is voorbij, nu zij, door het getralied keukenvenster, den vreemdeling in het oog krijgt, die zich nog altijd in de voorjaarszon koestert.

De man ligt nog, zoo als een kwartier uurs te voren, op de witte hof bank, ‘heel ongemanierd’ zoo meent Polycarpa, in plaats van, zoo als het aan *noblesse* past, in de salon op de sofa te wachten.

‘Zoo als hij zit,’ dacht de meid ‘met de beenen gekruist, de hand onder 't hoofd, zou ook de chicorei-koopman op eene bank gaan hangen...’

De afkeer dien Polycarpa voor den ouden Haveling heeft, komt echter alleenlijk hieruit voort, dat de man niet heel ruim is in het geven van drinkgeld - 't geen nochtans heel aristocratisch schijnt te zijn.

Op het oogenblik dat de keukenmeid den vreemden bezoeker in oogenschouw neemt, verschijnen de huisgenooten voor het half openstaande hekken.

Wij zien ze nu in het aangezicht.

De oude dame is lang en mager, met eene zeer regelmatige sneê van aangezicht, langs hetwelk sneeuwwitte haarkrullen neerhangen en dit zeer aangenaam omlijsten.

Polycarpa mocht van adel spreken, want inderdaad, mevrouw Lindover is eene eerbiedwaardige vrouw, in den vollen zin des woords; zij draagt den stempel van hooge onderscheiding op het wezen en daartoe brengt het rouwkleed, dunkt ons, het zijne bij.

Naast haar gaat hare kleindochter, een lief, blondachtig, bleek meisje, met groote, blauwe oogen die zoo naïef zijn als die van een kind, ofschoon Edilberga Lindover reeds twintig jaar telt. Op haar bleek gelaat leest men een diep spoor van lijden, waartegen zij gewis zoo onverpoosd niet heeft kunnen worstelen als haar broeder Robert, een flinke, stevige, maar toch ranke jongen met een vast oog en een mannelijken trek op het wezen.

Rob is negentien jaar oud en nog baardeloos, maar zijn donkerblond haar, borstelig gesneden, geeft hem dat krachtige, wat de gladde kin en wangen hem schenen te ontzeggen.

Hij gaat naast een groot, breed geschouderd man, in grijzen overjas gekleed en met een bolhoed op, en die blijkbaar de broeder is van mevrouw Lindover. Oom Huibs gezicht is grover gesneden dan dat zijner zuster, ja, maar er straalt uit zijne oogen, uit zijne houding, uit zijnen gang eene kalmte, eene gerustheid, een vreedzaamheid, eene goedigheid, die ons zelfs meer inneemt dan het uiterlijk van de oude dame.

Oom Huib heeft niets van dat hoog onderscheidene, dat bij de grootmoeder der kinderen wordt opgemerkt; hij is blijkbaar een eenvoudig burgerman, die meer denkt dan hij zegt; maar die, als hij iets zegt, hieraan den stempel geeft dien men op zijn aangezicht leest.

Het viertal treedt den hof binnen; de vreemdeling richt zich op en neemt die eerbiedige houding, welke den man van den beschaafden stand kenmerkt.

(*Wordt vervolgd.*)

Een vrije dag.
Een eenvoudige maar ware geschiedenis.

In een somber, donker koopmanshuis had Philip Sanders zijne jongelingsjaren doorgebracht. Nu was hij in den herfst van zijn leven, had een talrijke familie te onderhouden, en nog immer bekleedde hij dezelfde betrekking.

Rustig, eenvoudig en schroomvallig was hij steeds geweest; hij had nooit verbetering van positie gezocht, maar verwacht, dat deze wel van zelf zou komen. Maar zooals het reeds voor twintig jaar geweest was, zoo was het ook nog heden; uit den stillen jongeling was een bedaarde man gegroeid, maar hij was en bleef kantoorbediende. Meer dan eenmaal had zich eene gunstige gelegenheid aangeboden, positie en inkomsten te verbeteren; nooit echter had hij het gewaagd den gestrengen gebieder, wiens blanke slaaf hij zoo lang geweest was, zulks bekend te maken.

Op zekeren dag echter trad hij eerbiedig voor hem.

‘Nu, Sanders, wat wilt gij?’

‘Ach, mijnheer Boons, ik dacht, u zoudt wel zoo vriendelijk zijn en mij, ik wil zeggen...’

‘Komaan, voor den dag er mee, wilt gij een voorschot?’

‘Neen, mijnheer Boons, ik zou slechts gaarne... Weet ge, Thomas Miller...

‘O, gij wilt verhooging van salaris?’

‘Neen, daarom te vragen zou ik nooit gewaagd hebben; maar Thomas Miller had een dag vrij...’

‘En zijn werk bleef liggen...’

‘Wij hebben dat allemaal geregeld, en ik ben zoo vrij u te doen opmerken, dat alle anderen verlof kregen en u onderdanigst te vragen, mij morgen een dag vrij te geven; het is reeds zoo vele jaren geleden ik niet meer uit de stad geweest ben en zou gaarne met mijne familie een uitstapje maken.’

‘Morgen? Morgen kan ik u niet missen; daar is geen denken aan.’

Teleurgesteld maar niet verstoord, verwijderde zich Philip; hij verzocht niet meer om een vrijen dag. Maanden achtereen had hij gespaard om het kleine uitstapje met zijne familie te kunnen bekostigen; maanden achtereen had hij er zich vooruit mee blijde gemaakt, en nu keerde hij ontgoocheld naar huis en bevool zijne vrouw alleen

met de kinderen te gaan. Hij zelf begaf zich zonder morren aan het vermoeiende dagwerk en arbeidde in trouwe plichtsbetrachting van den vroegen morgen tot den laten avond.

Eenige weken later gevoelde hij zich ongesteld, en op zekeren dag miste men hem op zijn gewone plaats.

‘Waar is Sanders?’ vroeg de patroon.

‘Ik weet het niet,’ antwoordde een der bedienden; ‘misschien is hij ziek, hij zag er ten minste gisteren slecht uit.’

En hij was ziek, zeer ziek en de bezorgdheid voor zijn gezin drukte hem loodzwaar op het hart.

‘Morgen zal ik wel beter zijn,’ troostte hij zich zelven.

De dag echter die hem beterschap brengen moest, zou niet voor hem aanbreken. Om onkosten te besparen, wilde hij niet dat zijne vrouw een dokter liet komen en toen de pijnen ondraaglijk werden was het te laat.

De rijke koopman liet naar Philips toestand vernemen.

'Hij is erg ziek,' boodschapte de loopjongen.

'Ziek? Hij zal over een paar dagen wel beter zijn.'

'De dokter geeft geen hoop meer,' bemerkte de jongen hoofdschuddend.

Den volgenden morgen bezocht de heer Boons zijn trouwen bediende. De woning van den klerk was zeer armoedig en klein; hij wilde zijne kinderen eene goede opvoeding geven en daarom bleef hem niets voor de pronk over. Netjes en helder echter was het vertrek waarin juffrouw Sanders den onverwachten bezoeker voerde.

Philip bevond zich wezenlijk zeer slecht. Bij het zien van zijn patroon poogde hij te glimlachen en verzekerde hij wel weer spoedig den arbeid zou kunnen hervatten.

'Maak u darover maar niet ongerust, Sanders, uw werk wordt intusschen gedaan. Houd uw rust en later zult ge de schade gemakkelijk inhalen.'

AAN BOORD, NAAR C. CAP.

'Neen, neen,' beweerde de zieke, 'ik kom spoedig, ik kom reeds morgen.'

'Weet ge wat, Sanders, ik geef u morgen een dag vrij; vermaak u zoo goed mogelijk en denk niet aan werken, zoolang ge u niet sterk gevoelt.'

'O! ik dank u,' riep Philip verheugd uit, 'het is mijn eerste vrije dag en ik verheug mij er over.'

Bij het heengaan vroeg de patroon inlichting omtrent den geldelijken toestand.

'Wij hebben geen vermogen,' antwoordde vrouw Sanders, 'niettegenstaande al onze zuinigheid konden wij niets besparen.'

'Uw oudste jongen is veertien jaar oud, niet waar?'

'Ja, mijnheer.'

'Hij kan in zijn vaders plaats treden, dat wil zeggen, wat het salaris betreft; voor het werk is hij nog niet bekwaam genoeg.'

'O, mijnheer...'

‘Reeds voor jaar en dag wilde ik het salaris van uw man verbeteren; hij echter herinnerde mij er nooit aan en zoo werd het altijd vergeten. Ik wil u het achterstallige uitbetalen.’

‘God zegene u...’

‘Ik verdien geen zegen voor iets wat ik verplicht was geweest reeds lang te doen. Neem intusschen voorloopig deze bankbilletten, opdat de ziekte van uw man u geen verdere zorg geve.’

En voor de verraste vrouw bedanken kon, was hij reeds verdwenen.

Snikkend ijlde zij naar haar man en vertelde hem den gunstigen ommekeer der zaken.

OP HET KERKHOF, NAAR WILHELM MARC.

‘Hij was altijd een onbegrijpelijk karakter,’ fluisterde Philip; ‘deze handelwijze getuigt echter van zijn goed hart. En daarenboven heeft hij mij nog een vrijen dag gegeven. Ongetwijfeld ben ik morgen genoeg hersteld, om een uitstapje te maken.’

‘En zoo al niet morgen, dan toch zeer spoedig.’

‘Neen, morgen heb ik mijn vrijen dag; later moet ik aan den arbeid.’

‘Nu, wij zullen zien wat de dag van morgen brengen zal.’

Het Was een droevige morgen voor de arme familie. Den geheelen nacht lag de zieke in bewusteloozen toestand of wilde fantasiën en slechts één lichtstraal verhelderde den geest van den lijder: de beloofde vrije dag. Het

vooruitzicht daarop verzachtte zijne pijnen, en gedurig bedankte hij zijn patroon voor zijne goedheid.

'Morgen, Anna, morgen heb ik een dag vrij,... hoe gelukkig...'

De ijlhoofdigheid onderbrak zijn gedachtengang; op sommige oogenblikken echter keerde die gedachte altijd weer. En toen de vale schemering van den dageraad door de ruiten drong, richtte hij zich een weinig op.

'Ha! de morgen breekt aan, Anna, ik heb mijn vrije dag. Het was een benauwde nacht; maar ik wist ja, dat het met het aanbreken van den dag beter zou worden. Wij willen naar buiten, onder de groote schaduwrijke boomen, waar wij voor jaren zoo gelukkig waren. Daar vinden wij frisch groen en bloemen en vogelen, en het zal voor ons zijn, alsof wij weer jong waren.'

Hij hield op; het snikken van zijn trouwe echtgenoote verbrak de stilte, zij buigde zich over den stervenden Philip.

'Ja, Anna,' begon hij weder en drukte liefdevol hare hand, 'wij gaan naar buiten in de frissche, vrije lucht. O, wat ben ik verheugd met mijn vrijen dag. Kom, laat ons gaan... en... gelukkig... zijn!'

En de arme Philip had eindelijk zijn vrije dag... de vrije dag des doods. Treurend en snikkend omringden vrouw en kinderen het sterfbed: de dag die hem verlossing bracht, had voor hen slechts gejammer en ellende.

Er zijn hier beneden nog zoovele arme Philips. Ook voor hen zal eenmaal de vrije dag aanbreken.

Vlaamsch leven.
Onder 'nen grooten Rubenshoed.

III.

> Droomen hier en droomen ginder. - Arme Dobehk! - Een lied van Antheunis. - De trompetter der faam. - Verborgen moederleed. - De Rubenshoed met veêr. - Langzame ontgoocheling. - En nu waarheen met dat blind paard! - Huiselijke stormen. - De wereld in. - Fortuin en grootheid. - Terug naar huis. - Eind wel al wel.

Het huis van den schoenmaker lag in rust; doch of zijne bewoners wel sliepen, is eene andere vraag. Hoe is het mogelijk den slaap te vatten, na een zoo woeligen, opwekkenden, vreemden avond!

Moeder Dobelik, en ditmaal niet in kapmantel, maar met eene bestrikte muts op en een shall aan, waarop een bloemhof van kleuren, had het concert bijgewoond; hare getrouwde dochter en de magazijnier waren ook daar geweest - en 'schoon, schoon als het was! En Nancy had gezongen als 'nen achtergaat! En men had in de handen gekletst en men had haar bloemen gegeven! En ze was terug moeten komen om 'nen salut te maken! En dat deed ze, ja, zoo schoon als een keuningin!.... 't Was om zot te worden, letterlijk zot!'

Zoo ratelde moeder Dobelik voort en de spijt wroette den schoenmaker als een slang, zoo lang als zijn spahriem was, door de ziel. Hij wilde 't echter niet toonen; hij zocht wel is waar naar eene reden, die hem nog gelijk kon geven, doch hij vond er geen meer: geslagen, vernietigd, overwonnen was hij en hij kropte zijne schaamte

op. Dat kwam ervan altijd zoo zwartgallig te zijn, alles voor slecht en onmogelijk te houden en niet te luisteren naar zijne vrouw, die blijkbaar meer verstand had dan hij van al wat de wereldsche zaken betrof!

In het enge kamerke daarnaast, lag Nancy te bed. Als men hard sprak, kon men tusschen de twee vertrekjes eene samenspraak houden, en dat had de moeder willen doen. 'Niet waar, Hanneke?' had de moeder meer dan eens gezegd; maar Nancy had behoefte om alleen te zijn, alleen te droomen, zich in den stroom van begoochelingen te dompelen, die, als in eenen toovernacht, voor het oog van een eenzamen dichter dansen.

Welk een avond van licht, pracht, melodieën, toejuichingen en bloemen! Wat andere en betooverende wereld dan het dompige en armzalige huis haars vaders? Nooit had zij, de kleine droomster, kunnen begrijpen dat er zulk eene wereld bestond! Doch nu is de deur daartoe geopend en zij zweefde die nieuwe wereld in, omringd, vereerd en aangebeden - zij was *zangeres.*

Wat al andere droomen volgden, droomen van het hart, waarin zij oogslagen en lonken ontmoette, en die haar in waarheid toefluisterden wat zij in een der *Lieder* dezen avond gezongen had:

> Daer staet een bloemken in ghenen dal
> Dat bloemke sal ic u schenken
> En als ic ver van u wesen sal,
> van u wesen sal,
> Dan sult ghi noch mijns gedenken,
> mijns gedenken.
> Soo dicmaals als ghi dat bloemken siet,
> Soo sal het spreken beghinnen:
> Vergeet mijn niet, vergeet mijn niet,
> Ic sal u altijt minnen
> altijt minnen!

O gij dwaas ding!... Hij, de jongeling met witten halsdas, geglaceerde handschoenen en fijn zwarten rok aan, die u dat met zijne oogen scheen toe te fezelen, ligt op dit uur met een gapenden mond en een ziellooze uitdrukking op het wezen, eenen solo te ronken, die voor het schoenmakersdochterke zoo spottend zou klinken als Mephisto's serenade in *Faust.*

't Mocht buiten stormen en buiën, geen zon mocht door de dikke wolken breken, maar in het hart der dochter bleef het dagen lang, na het concert, zonnige en bloemrijke zomer, en 't was of de straatsteenen haren lof zongen, toen de 'gazetten,' een artikel van een half el lang op haar talent broddelden; toen iedereen, zelfs de vuile en borstelige leerjongen, met eene soort van bewondering haar aanstaarde.

Het was nadat de loftrompetten door stad en dorp geklonken hadden, dat noodwendig de Rubenshoed met ronde veêr verscheen en Nancy dat 'kunstenares-karakter' aannam dat wij in den aanvang van ons verhaal opmerkten, en dat, volgens Nancy dacht, iedereen deed fluisteren: 'Dat is zij, de groote kunstenares, Nancy Dobilikska!' want zij was wel besloten, bij een meer belangrijk optreden, haren naam te 'ver-Russen' en alzoo teenemaal van haren oorsprong te vervreemden.

Die schoenmakershamer van vader en die gemeene kapmantel van moeder hinderden haar, daarvan was zij overtuigd, op den weg der fortuin.

Moeder Dobelik vergat bij het opsnuiven van den dagbladwierook, een oogenblik de geldelijke moeielijkheden waarin zij zich, door het aanschaffen van het kostbaar blauw-zijden kleed, gebracht had. Die moeielijkheden werden zoo prangend dat zij

weldra zou gedwongen zijn, aan haren man te bekennen wat vreeselijke rekeningen hem te wachten stonden.

Vader Dobelik wachtte nu te vergeefs naar de nieuwe kalanten, die, volgens zijne vooruitstrevende en durvende vrouw, hadden moeten toestroomen. Daar kwam niemand, en zelfs de nijdigaards uit de buurt bleven weg, omdat, zegden zij, menschen die blauw-zijden kleêren konden koopen, ook geen schoenen meer hoefden te lappen.

Prangend zelfs werd de toestand der schoenmakersfamilie, en de knagende worm van het berouw begon zich bij moeder Dobelik te doen gevoelen, als zij boven den hamerslag van den ouden man hoorde, en zelfs als zij niets hoorde - want dit laatste was het teeken dat er boven niet meer te kloppen viel.

De leerjongen was eindelijk weggebleven, en de oude schoenmaker zat alleen...

Had moeder Dobelik den toestand verkorven, tot hare eer zij het gezegd, dat zij dezen ook zooveel mogelijk redde; doch helaas! zij redde hem slechts door eene vernedering; zij moest den geldelijken toestand aan eene der liefdadige dames blootstellen, en deze maakte heimelijk de nog kraaiende rekeningen van Rubenshoed, blauw-zijden kleed, bloem en *gant mousquetaire* effen.

Arme moeder, de ontgoocheling vangt aan! voor Nancy is zij er nog niet: nog waait de veêr, nog broeit de Rubenshoed zucht naar roem, glans, grootheid en fortuin:

Een schaking per gaz-bol;
Een huwlijk per stoom.
Juweelen - een kas vol,
Essences - een stroom.
Japonnen - bij stapels!
Fluweel en satijn!
Een villa te Napels!
Een slot aan den Rijn!

‘Waarheen nu met dat blind paard!’ zegde vader Dobelik herhaalde malen. Wat nu aanvangen met al die plans en ontwerpen, die onder den grooten Rubenshoed werden uitgebroeid? Wat weg zal Nancy inslaan? Concertzangeres of tooneelspeelster - dat is de keus, de tweeledige weg, die zich voor haar opdoet.

Helaas, noch deze noch gene was voor Nancy bestemd; zij had een lief stemmeke, doch in elk geval is zij slechts een dier halftalenten, waarvan onze kunstenwereld overvloeit, en die de schuld zijn dat de kunst minder wordt geschat; dat zij in waarde daalt en dus minder hulpbronnen oplevert voor het ware talent.

Een oogenblik genieten die halftalenten een bijval van *cameraderie* of welwillendheid, en daarna verdwijnen zij weer van het tooneel; doch die gemaakte bijval heeft hun karakter bedorven, hun maatschappelijken toestand onmogelijk gemaakt, hunne toekomst vervalscht, zoo niet zelfs verbrijzeld - kortom, die zoogezegde bijval heeft velen van haar ongelukkig doen worden, omdat zij ontevreden werden in den stand waarin zij leven.

Nancy is binnengekomen. Er heerscht in het kleine huis eene sombere, men zou zeggen eene akelige stemming. Moeder, die anders altijd zoo opbeurend was voor de dochter, is nu ingetogen, neerslachtig en zwijgend. Zij doet haar werk en wendt gedurig het aangezicht af en als Nancy op zeker oogenbik dat gelaat te zien krijgt, ziet zij dat dikke tranen de oogen der moeder vullen.

De dochter is niet ontroerd, wel integendeeel; zij voorziet de losbersting van een dier tooneelen, welke reeds zoo dikwijls hebben plaats gehad.

‘Wat is er nu toch weer?’ vraagt de zangeres gemelijk.

‘Niets!’ zegt de moeder en ze wischt met den rug der hand de tranen weg, die haar oog verduisteren.

De Rubenshoed blijft een oogenblik bewegingloos in de geopende deur staan. Wat doen? Blijven of heengaan? De moeder troosten of haar eigenbaatzuchtig aan haar lot overlaten?

Nancy's hart is niet meer wat het vroeger was; eenvoud en godsdienstzin werden er allengs uit gebannen; eigenbaat en wereldzin hebben hunne plaats ingenomen. Dat huis, die oûkens met hunne versleten begrippen werden haar een last; zij wil vrij, vrij zijn als de zwaluw die door het luchtruim strijkt en immer naar het land van zonneschijn en bloemen trekt!

Met eene driftige beweging wendt de zangeres zich om, rukt de straatdeur open en buiten getreden, trekt zij deze met een hevigen bons toe.

‘De wijde wereld in!’ fluistert de booze geest haar toe, wel overtuigd dat het arme vogelke weldra in de knip zou gevallen zijn.

De Rubenshoed loopt niet lang zonder doel: neen! het oogenblik der beslissing schijnt gekomen en die beslissing zal de oude Dohler, eene soort van ‘waterduitsch’ zoo als het volk zegt, haar geven.

Wilfried Dohler bewoont in de Gezondstraat een klein kamerke, waarvan al de meubels te samen - het bed daargelaten - voor een sterk man één armvol zouden geweest zijn.

Een paar stoelen met biezen matten; eene wit houten tafel, waarop kleine en groote inktkladden, en van welke de bewoner, in zijne ledige oogenblikken, hier en daar wanstaltige menschen- en beestenkoppen had gevormd; een kleine kachel, en eindelijk een scherm met uitgeknipte printjes beplakt, waar achter het bed verborgen staat - ziedaar den inventaris.

Dohler is een oud man, mager, vuilbruin van aangezicht, doch met een sneeuwwitten haarbos; hij is gekleed in een ouden kamerrok, die versleten, gescheurd, gelapt en aan de mouwen blinkend vet is.

De bewoner zit aan de tafel en kopiëert muziek - een zijner half dozijn broodwinninner, deze al minder broodgevend dan de andere. Dohler geeft ook les in de declamatie, des noodig in de muziek, in den zang - en mocht er iemand zijn die les verlangt in borreltjesdrinken, dan zeker zou Dohler ‘hoogleeraar’ mogen genoemd worden.

Dohler gaat in de buurt door voor een gewezen eersten tenor van het opera van Parijs, Weenen en St. Petersburg, een der prachtigste en glinsterendste tooneelsterren van zijnen tijd. Dat doet den man heimelijk glimlachen, want in zijn jongen tijd, toen hij nog een zwarten bol en elegante kleeren had, was Dohler *soufleur* geweest bij een italiaansch gezelschap.

Hoe het zij, Dohler gaat door voor een man van kennis en ondervinding in alles wat concerten en tooneel betreft, en Nancy heeft hem reeds vroeger over de toekomst geraadpleegd.

Op den lichten tik tegen de deur en het lang getrokken geroep van ‘hereinnn,’ treedt de zangeres binnen, en Dohler ziet over den bril met ronde glazen heen, om zich te vergewissen wie hem met een bezoek vereert, en als hij op een anderen dag opgeruimd zou hebben geroepen: ‘Ho, ho! Nancy,’ zegt hij nu grommelend: ‘Juffrouw Nancy.’

Dohler heeft, dat weet iedereen, ‘kuren’; hij kan, met een half uur verschil van tijd, eene zaak vroolijk-lachend, ofwel donker-gemelijk inzien. Neem, bij voorbeeld, het tooneel: dat wordt onder zijne beoordeeling een hemel of eene hel; de muziek een zinbetooverend genot of een vervelend kattengelal; toonzetters, dichters of zangers, menschen waarvoor Dohler op zijn knieën zou willen kruipen, of wel kerels, die hem geen pijp ‘toebak’ waard zijn!

Maar in die overdrijvingen heeft Dohler aanvallen van gezond verstand, en die heeft hij juist een nu Nancy hem den weg vraagt naar roem en fortuin.

‘Roem en fortuin!’ zegt Dohler, en er komt een bittere spotlach ratelend over zijne lippen. ‘Gij wilt, dwaas ding! aan de kunst roem en fortuin vragen? Vooreerst hebt gij geen krachtige stem genoeg, om als opera-zangeres op te treden!’

Dat is hard, brutaal hard gezegd. Nancy wordt bleek, bleek als een lijk. Die Dohler heeft dan geen genade?

‘Neen, uwe stem is niet machtig genoeg,’ hervat de oude barsche man. ‘Op het tooneel - die hel vol kankers, zweeren en puisten, onder blanketsel verborgen - zal men u schuifelen en als gij op een klein tooneel, zoo iets als een asschebak groot, gelukt, zult ge zelfs uw kousen nog moeten stoppen. Fortuin op het tooneel zoeken? Dat is diamanten zoeken in den mesthoop.’ - en Dohler lacht schaterend.

Nancy ziet den boozen man, die al hare begoochelingen wegblaast, verwonderd aan.

‘En als gij dan eenige jaren in dien asschebak en in eene stad van den tweeden rang zult gemorst hebben, en er dan zelfs daar geen plaats meer voor u zijn zal, zult gij in het *café-chantanl,* doortrokken als een spons van den alcool, neerzakken om eindelijk, blauw van honger, met de guitaar onder een schotsche shal verborgen, in de kroegen te gaan lallen. Ja, ja, de kunst voorspelt veel rozengeur en maneschijn!’ en Dohler lacht weer met opengespalkten mond, zooals een van die saters, die soms aan den arduinen deurpost der oude huizen gebeiteld zijn.

Nancy zit met het hoofd eenigszins gebogen, en met de fijne vingerkens aan de franje van haar mantilje pluizende.

‘Wilt gij een goeden raad van een oud *artiste* hooren, Nancy?’ zoo gaat de kopist-professor voort. ‘Hij zou zelfs, indien gij voor eenen centiem doorzicht had, niet moeten spreken; hij zou slechts op de armoê moeten wijzen, die hem in zijnen ouden dag omringt.... Fortuin en grootheid! Ha, ha, ha! wat doet ge mij lachen! Zie, Nancy, ze zijn in hieroglyphen op mijn gescheurden en gelapten kamerrok geschreven; ze dansen als spoken over mijne ledige aarden schotel; zij zullen een spottende hymne zingen rond de vier withouten planken, die binnen kort het bureel van den arme mij gunnen zal...’

Dohler is opgestaan en staat voor Nancy: ‘Kind,’ zegt hij ‘ga naar huis en wensch u geluk, dat gij nog een ouden vader en eene moeder hebt, bij welke gij in tijds kunt komen schuilen tegen al het onweer dat boven u dreigt. Werk voor uw brood, schil aardappels en stop kousen, en zing zonder hoop op loon, gelijk de nachtegaal in de diepte van. het bosch.’

Dat is het eenige niet wat die doordrijvende Dohler, in zijne kwade luim - maar met gezonden zin - zegt; hij draaft door als hij in draf komt en weet zelfs te overtuigen; maar dit is het geval bij Nancy niet. Moffend gaat zij den trap af, zich zelf belovend nooit bij dien onbeschoften Dohler terug te keeren - en toch, wat afschrikkende beelden heeft hij haar voorgespiegeld!

Met een beklemd gemoed treedt Nancy het huis des schoenmakers binnen. De moeder doet het huiswerk en zij weent nog. Dit treft nu de dochter en zij vraagt andermaal, doch op zachter toon dan een uur geleden:

‘Wat is er dan toch, moeder?’

Boven, in het kleine kamerke, vindt Nancy haren ouden vader, bleek en het hoofd afgewend, te bed liggen. Neen, zij had geen slecht hart: de goede gevoelens, daarin zoo mild gestrooid, zijn slechts een oogenblik versmacht!

Wat is er tusschen vader en dochter voorgevallen? Wat is er tusschen beiden gezegd? Niets. De oogslag van den vader doet de tranen in de oogen der dochter ontspringen. De kus der dochter bezegelt stilzwijgend de goede voornemens. ‘Nu,’ zegt de oude schoenmaker, ‘nu, ween niet, uw goed hart zal de beste medecijn voor mij zijn!’

Dat is ook waarheid geweest. De Rubenshoed, die zooveel droomen broeide, is geborgen en Nancy Dobelik wordt weer voor gansch de buurt het eenvoudige Hanneke Dobbel-en-Dik, en als dit soms nog aan de droomen van grootheid denkt, stroomt een lichte blos over hare fijne wangen, 't Is een droom geweest, zegt ze, een droom, waarin veel frisch gebloemte, maar ook scherpe dorens, gestrooid werden.

EGO.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

IX.

Men oordeele over de verbazing en de ontsteltenis van Pauline bij het aanschouwen van het tooneel, dat zich aan hare oogen vertoonde! Van den eenen kant den heer Aubry Beaubourg, die daar als uit de wolken was komen vallen en haar bijna omver liep om buiten het bereik van moeder Pechel te komen; van den anderen, den heer Hector Valenson, door deze ondersteund en blijkbaar bewusteloos.

De kleindochter van den heer Desherbiers ontbrak het niet aan geestkracht en vastberadenheid: zij begreep, dat er iets plaats greep, waarin zij in ieder geval tusschen beiden moest treden, in afwachting van de noodige ophelderingen. Het eerste wat ze deed was te trachten de oude huishoudster te ontwapenen, die haar arm poogde te bevrijden onder den uitroep:

'Laat mij los! het is een roover, een moordenaar! Het is een medeplichtige van die van Brussel!..... Zie eens in welken toestand onze arme mijnheer verkeert!'

Middelerwijl was de verminkte weder tot bewustzijn gekomen.

'Ach neen, Anna, neen, gij vergist u,' morde hij; 'mijnheer heeft niets gedaan, hij is een vriend, integendeel..... Voor hij binnenkwam, gevoelde ik mij reeds zeer onpasselijk.....'

'Voorzeker,' sprak Pauline, 'ik ken mijnheer zeer goed..... Hij woont evenals wij te Meudon..... Gij hebt u schromelijk vergist..... Komaan, mijnheer Beaubourg, kom terug,' ging zij voort, zich tot den gewezen policie-beambte wendende, die voorzichtigheidshalve in de deur bleef staan. 'Maar door welk toeval ontmoet ik u hier? Zijt gij soms voor mij gekomen? Is er iets gebeurd met mijne grootouders?'

'Gelukkig niet!' antwoordde Beaubourg hijgende; 'ik ben hier gekomen om den heer Valenson over eene gewichtige aangelegenheid te spreken en in den loop van het gesprek is hij plotseling onpasselijk geworden en mejuffrouw meende.....

'Drommels! ik geloof dat ik er wel het recht toe had,' viel de weduwe hem driftig in de rede, 'vooral na hetgeen er reeds gebeurd is..... Onze mijnheer was meer dood dan levend..... Het doet mij pleizier, dat ik mij vergist heb.'

'Juffrouw Pechel,' merkte de verminkte vergoelijkend aan, 'gij zijt een onversaagde en aan mij gehechte vrouw, gij hebt er mij zoo even het bewijs van geleverd en ik ben er u dankbaar voor..... Thans ga ik met mijnheer het afgebroken onderhoud weer opvatten.'

De oude Anna ging heen, tamelijk verlegen over de dwaling waarin zij gevallen was.

'En ik,' vroeg Pauline, 'ik ben hier ongetwijfeld ook te veel?'

De beide mannen wisselden een blik. De oude heer Beaubourg nam het woord op:

'Mejuffrouw' zegde hij 'het geldt eene zaak, die mij en mijnheer den kolonel persoonlijk betreft..... Eene zaak, die wel niet geheim voor u hoeft te blijven, maar toch onbelangrijk voor u is.'

'Wat ik u bidden mag, geen verontschuldigingen, mijnheer Beaubourg.'

Nadat Pauline zich verwijderd had, zegde de heer Valenson tot den gewezen policie-beambte:

'Mijnheer, mijn zenuwstelsel is geweldig verzwakt, de geringste aandoening..... Ik ontroerde des te sterker door hetgeen gij mij mededeeldet, dewijl ik er aan wanhoopte het spoor van dien grooten misdadiger terug te vinden. Ik dacht dat hij ongestraft zou blijven en deze gedachte..... Hij is dus te Aken en heeft zich zonder het te weten om zoo te zeggen aan u overgeleverd?'

‘Het is zeker, dat ik al zeer slecht mijn vroeger handwerk zou moeten verstaan, indien het mij nu niet gelukte zijn woning te ontdekken en desgevorderd zijn spoor te volgen. Maar zijne vrouw..... zulk een allerliefst mensch!..... Ik heb in mijn leven en gedurende de uitoefening van mijn beroep vele zonderlinge toestanden gezien, maar een dergelijke als de hare is mij nog niet voorgekomen.’

‘Het is waar,’ antwoordde de heer Valenson, ‘zij heeft sinds dat noodlottige huwelijk zeer vele wreede beproevingen doorstaan, en is door de tegenstrijdigste gevoelens geslingerd geworden. Het toeval heeft haar de waarheid doen ontdekken, daarna zijn twijfelingen opgekomen..... Wat stond haar te doen? Zij moest zwijgen en veinzen.....’

‘En zij heeft daarin ten minste zeer verstandig gehandeld,’ hernam de heer Beaubourg. Naar hetgeen ik begrepen heb, zoudt gij niet gaarne zien, dat zij wete wat er geworden is van haren..... ik ging haast zeggen, echtge-

noot, ofschoon hij zulks in het geheel niet is.'

'Ik geloof, dat zulks voor het tegenwoordige Onnoodig is; zij draagt haar lot met betrekkelijke kalmte en er is geen reden voor die te verstoren. Buitendien, wij zullen nader met den heer Morlant beraadslagen over hetgeen ons te doen staat. Hij bevindt zich te Marleville; ik zal hem een telegram zenden; morgen kan hij hier zijn.

Intusschen was het avond geworden: Hector Valenson die grootelijks behoefte had aan rust, scheidde van zijn bezoeker, die zich insgelijks te ruste begaf, maar niet insliep dan na in zijn geest een plan vastgesteld te hebben, dat hij den volgenden dag aan zijn gastheer en den franschen advocaat wilde onderwerpen.

René Morlant kwam reeds vroeg op Touy aan en ook hij was opgetogen bij het vernemen, dat de gevreesde bandiet, die zich naar hij meende aan de straffende arm der gerechtigheid had weten te onttrekken, de plaats van zijn oponthoud juist verraden had aan een man, die uit liefde voor zijn vroeger beroep, er in zou stellen eer hem aan de fransche justicie over te leveren.

EENE BEGRAFENIS IN HET REUZENGEBERGTE.

Inderdaad, de heer Aubry Beaubourg ontvouwde voor de beide heeren een zeer schrander krijgskundig plan gelijk hij het noemde, hetwelk den gewaanden burggraaf de Monaville onvermijdelijk moest doen vallen in hetgeen men een 'muizenval' noemt.

Intusschen moest de gewezen policiebeambte uit Parijs een brief aan Donatien doen afzenden en zich te Aken bevinden op het oogenblik, dat deze er zou aankomen, om zoodoende het verblijf te ontdekken, waar de vluchteling zich ophield.

X.

Laat ons zien wat intusschen de man deed, die zulk een geduchten nieuwen tegenstander ging ontmoeten in den gewezen beambte der veiligheidspolicie.

Na door een wezenlijk buitengewoon toeval het oord vernomen te hebben, waar San Marco zich ophield, bracht Donatien een zeer onrustigen nacht door. Hij zou zich terstond naar het groothertogdom Luxemburg hebben willen begeven, om zich op zijn voormaligen medeplichtige te wreken, aan welken dorst naar wraak zich de geheime hoop paarde weer in het bezit te geraken van zijne geldwaarden, welke de Italiaan waarschijnlijk wel bij zich zou dragen.

Voorzien van papieren, die aan den een paar jaren te voren overleden zoon zijner hospita behoorden, begaf Donatien zich den volgenden morgen vroegtijdig op reis zonder nog eenig bepaald plan in zijn geest vastgesteld te hebben. Hij rekende daartoe op de lange uren, die hij onderweg zou moeten doorbrengen. Hij had ook een reiszak meegenomen bestemd voor de kleeren, die hij van plan was onderweg te koopen ten einde zich door een goede vermonming aan het geoefende oog van San Marco te onttrekken. Hij deed deze inkoopen te Verviers. Zij bestonden in zeer grove kleedingstukken, want hij kon er slechts aan denken zich als boer of als werkman te verkleeden.

Tamelijk laat in den namiddag en zeer ontevreden met zich zelven kwam hij te Diekirch aan. Zou zijn beroover nog in het hotel wonen, waar de Engelschman hem ontmoet had? En gesteld dat hij er nog was, hoe zou hij het aanleggen om hem ongezien te bespieden, zijne gewoonten te bestudeeren? Hoe vooral zou hij hem kunnen lokken of ontmoeten op een plek, die voor zijne plannen geschikt was.

Dat was voor hem het onderwerp geweest van langdurige overpeinzingen, die tal van moeielijkheden voor hem hadden doen oprijzen, maar hem de middelen niet aan de hand gedaan hadden om ze te overwinnen.

Na in het voornaamste hotel van Diekirch het middagmaal gebruikt te hebben besloot hij er dien nacht te blijven en ging een wandeling doen, bij ondervinding wetende, dat niets zoo goed is als een wandeling in de open lucht om de hersenen vrij te maken en heldere inzichten te krijgen.

Men was op dat tijdstip bezig met den aanleg van den zoogenaamden ‘Prins-Hendrikspoorlinie, een voortzetting der linie van Diekirch naar den Moezel.

Dit was voor hem een lichtstraal.

Gelijk men weet zijn de aannemers van een ijzeren weg genoodzaakt om willen zij het werk op tijd afleveren, vreemde werkliê te gebruiken. Men toont zich in deze gevallen niet zeer kieskeurig vooral wanneer het de afkomst en de zedelijkheid betreft van degenen die men gegebruikt, de hoofdzaak is dat men armen heeft. De policie zelve bepaalt zich tot het bewaken van het tegenwoordig gedrag der werkliê; zij sluit over het algemeen de oogen voor hunne vroegere gedragingen.

Donatien bosloot derhalve zich te verbinden aan eene afdeeling die in de omstreken van Echternacht werkzaam was. Onder de papieren die behoord hadden aan den zoon der weduwe Verden, die architect geweest was, vond hij juist een werkboekje en van dit stuk bediende hij zich.

Den volgenden dag ging hij te voet op weg, het schoone en woeste dal van de Sûre volgende. Op eene zeer afgelegen plaats gekomen, ging hij een boschje in waar hij zijne heerenkleeding verwisselde met een kiel, een grove broek en eene muts. Hij maakte een pakje van verschillende andere voorwerpen, die hij meende noodig te zullen hebben en verborg in eene rotsholte den zak waarin hij zijne beste kleeren geborgen had.

Hij liep verscheidene uren voort tot hij eindelijk aan een groote herberg kwam, waar hij binnenging om wat te gebruiken en het adres van den opzichter der werken te vernemen.

Daar knoopte hij een gesprek aan met een werkman, in wien hij aan zijn tongval terstond een Franschman erkende. Hij bood hem aan een flesch Moezelwijn met hem te ledigen, en stond zoodoende weldra op den besten voet met zijn landgenoot, die hem alle inlichtingen gaf die hij noodig had.

'Een schoone plek hier!' sprak Donatien; 'ik heb zelden zulk een schilderachtige ligging gezien. Ongelukkig is het wel wat ver afgelegen.'

'Ja,' antwoordde de werkman, 'maar dat zal wel veranderen, dank zij de spoorlinie die gewis vele touristen naar Echternacht zal lokken.' 'Komen er tegenwoordig geen?'

'Zelden.'

'Dus zijn erop het oogenblik geen Vreemdelingen hier?'

'Ik ken er slechts een, die in 'het Hert' logeert, een man met een zeer vreemd voorkomen. Eenigen zeggen dat het een Engelschman, anderen dat het een Italiaan is.'

Er ontsnapte aan Donatien een gebaar van verrassing; zijn gelaat verhelderde zich.

'En is die vreemdeling geheel alleen?.... Hij moet zich dan niet bijzonder vermaken.'

'Dat hangt van den smaak af: hij vermaakt zich met visschen met den hengel, hij doet den ganschen dag niets anders.... Zie, daar komt hij juist ginds aan.'

Donatien sprong op en zag door het venster.

Het was inderdaad San Marco, die met langzamen en afgemeten stap naderde, met een hengel in de hand en een korfke op den rug. Het zou ons onmogelijk zijn te beschrijven wat er toen in het gemoed van den burggraaf omging. Het was een grenzelooze, onuitsprekelijke vreugde die hij met moeite verborg. Aha! zijn vijand ging visschen! Hij verwijderde zich elken dag van de stad! Hij begaf zich naar eenzame plaatsen!....

Het was waarlijk een ongeloofelijk gunstig toeval! Het overtrof al zijne verwachtingen.

Terwijl de gewaande werkman dit alles bedacht, bleef Luigi voor de herberg staan en scheen in beraad of hij binnen zou gaan of niet.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 38]

Onze gravures.

Louis Veuillot.

Deze beroemde schrijver, een der beroemdsten van onzen tijd, is geboren in 1813, te Boynes in Gatinais (Loiret); hij is de zoon van een armen kuiper, die in zijne woonplaats geen broodwinning vindende, naar Parijs kwam en daar een klein wijnhuis oprichtte. Louis, de oudste van vier kinderen, werd op zijn dertiende jaar loopjongen bij een prokureur, doch de liefde voor de letteren werd in hem wakker en op zijn negentiende jaar kon hij reeds van zijne pen leven: hij werd dagbladschrijver en is dit gebleven tot schier het einde van zijn leven.

LOUIS VEUILLOT.

Over de studie van dien prokureur Fortuné Delavigne zegt de groote lamben-dichter: ‘de kleine klerk, hij, die de boodschappen deed, heette Louis Veuillot.’ Auguste Barbier en Veuillot in hunne jeugd op hetzelfde kantoor, ziedaar zeker wel een zonderling toeval! Nog andere liefhebbers van poëzie zaten daar: Falguières, letterkundige en romancenmaker; Damas-Hinard, de vertaler van de *Romancero;* Natalis de Wailly, de bibliograaf: - men begrijpt dat men zich in die prokureursstudie meer met letterkunde, dan met justicie-zaken bezig hield.

Veuillot trad zegden wij, in de journalistiek. Zijn eerste dagblad was *l'Esprit public,* dan (in 1832) trad hij in de redactie van *l'Echo de la Seine-Inférieure* en op het einde van gemeld jaar te Perigueux in *le Memorial de la Dordogne.* Zijn eerste dagbladschrijvers-jaren waren door eenige tweegevechten gekenmerkt. In 1837 ontmoette men hem in de redactie van *la Charte de* 1830, om weldra de hoofdredactie op zich te nemen van *La Paix.* In 1838 bezocht Louis Veuillot Rome; men was in de Goede Week. Uit de Eeuwige Stad keerde de schrijver met een diepen

godsdienstigen indruk terug, en van dat oogenblik wijdde hij zijne pen aan het verdedigen van het katholiek geloof en Rome.

In 1838 verscheen zijne *Pélerinages en Suisse,* in 1840 zijn *Pierre Saintive,* in 1848 zijn *Rome et Lorette,* in 1844 *l'honnéte Femme,* en *les Francais en Algerie.* Het was met generaal Bugeaud dat hij Afrika bezocht. Bij zijne terugkomst tot bureel-opperhoofd in het ministerie van binnenlandsche zaken benoemd, verliet hij deze plaats nochtans na eenige maanden en trad in de redactie van *l'Univers religieux* (1843), waarvan hij in 1848 de hoofdredactie op zich nam, tengevolge der aftreding van den heer de Coux.

In 1848 verscheen zijn hoek *les libres Penseurs;* in 1849 *l'Esclave Vindex,* een scherp en welgetroffen pamflet; in 1852 *la Legalité;* in 1854 *le droit du Seigneur,* in 1859 *Cà et là,* en vele werken terzij latende, in 1865 *le Parfum de Rome,* in 1866 *les Odeurs de Paris* - twee van zijne prachtigste schriften.

Louis Veuillot was een kloekmoedig dagbladschrijver; hij was in letterkunde een kunstenaar, zegt een kritieker, soms hevig maar altijd oprecht. Zijne beoordeelingen waren niet zelden profetisch en zijne kritieken doodslagend. Niettegenstaande Louis Veuillot een gansch afgezonderd standpunt bezette, brengen alle partijen hulde aan zijn talent, aan zijn genie. Hij heeft honderden bladzijden geschreven, die zullen blijven bestaan zoolang de fransche taal leven zal.

Wie kent de prachtige bladzijde niet, waarin hij aan maarschalk Saint-Arnaud, een eeuwig gedenkteeken opricht? Ziek toog deze naar de Krim, en sloeg met eene wonderdadige vlugheid en genie het beleg voor Sebastopol: ‘Dáár, zegt Veuillot, houdt hij stil, in het midden van den verslagen vijand, alsof hij aan den dood had gezegd: ‘Nu kunt gij komen!’ Wie voelde zich niet opgetogen van bewondering bij de beschrijving van Sint-Pieter te Rome: ‘Rome, de Samenvatting van alles, wordt in Sint Pieter saêmgevat, en St. Pieter roept in Rome en in de wereld de overwinning uit van het Kruis op Rome en op de wereld.’

En als Veuillot de geesselpen vastgreep, onder ander tegen Heinrich Heine, wie erkende dan niet de waarheid van hetgeen hij tegen dien hondschen schrijver zegde: ‘Die jood in den grond, eerder bevuild dan gezuiverd door het water van het luthersch doopsel, gaf zich het uitzicht, de ongodsdienstigheid des volks te verachten; hij neep den neus toe om den democratieken reuk niet gewaar te worden. Hij had in waarheid noch geloof, noch wet, noch denkwijze, noch vaderland. Hij was de duitsche Voltaire. Zoo als de fransche Voltaire Frankrijk verachtte, verachtte de duitsche Voltaire Duitschland. Zijn waar vaderland was het onderaar doch rijk, het rijk der loochening en der spotternij, het rijk van Satan.’

En toen men hem eens verweet dat hij er al te scherp op in sloeg, als er spraak was de vrijdenkers af te straffen, zegde hij: ‘Hoe zou ik zalvend kunnen zijn voor die mannen? Wilt gij dat ik zegge aan Renan, aan die kerkrat die 's nachts het gewijd brood komt af knagen: ‘Mijn lieve Judas, gij hebt misschien in uw boek dingen gezegd, die wat al te vinnig zijn.’ Kom, gekheid! Was het niet met zweepslagen, dat Jesus-Kristus de verkoopers den tempel uitdreef. Hoe heette Hij ze ook?... Slangenras.’

Doch men moet dat alles in de oorspronkelijke taal lezen, opdat het alle zijne kracht behoude.

Na eene lange en slepende ziekte, die hem reeds jaren het gebruik zijner pen ontzegde, stierf hij in volle berusting Gods, den 7 april, des namiddags. Z.H. Paus Leo XIII zond in het verheven oogenblik van overgang, zijnen zegen aan den trouwen verdediger van godsdienst en zeden.

Een harpspeelster.

De kunstenaar heeft hier zonder twijfel niet anders willen doen dan eene rustende figuur voorstellen, met eene zoo wat bohemerachtige type en een tuil van aren en veldbloemen in de hand. Wat de harp daar eigenlijk te maken heeft, is moeielijk te onderstellen; want in die woeste vlakte zullen er juist niet veel toehoorders zijn en dus ook niet veel centen in het geldschoteltje vallen. Dat alles belet niet dat de schilder eene zeer belangwekkende kompositie maakte en eene type voorstelde, die wel geschikt is om de aandacht te boeien.

Een kunstmatige regenbui.

Wat kinderen verzinnen en uitrichten als zij alleen zijn, zou zeker door niemand, al is hij dan nog zoo vindingrijk, kunnen bedacht worden. Men heeft er hier weer een staaltje van, dat de kunstenaar zeker met eigen oogen zal gezien hebben. Het kleine meisje, onder eene paraplue schuilend, ondergaat eene kunstmatige regenbui, die door de waterkaraf gevoed wordt. Het geeft aan de twee kleine speelvogels weinig of de stralen op het tapijt terecht komen en dit totaal bederven, 't Is een geestig tafreeltje dat met genoegen gezien en nog gezien wordt.

Op de punt des degens.
Door August Snieders.

II.
Tijding van over zee.

‘Mevrouw Lindover?’ mompelt de vreemdeling.

‘Om u te dienen, mijnheer. Wien heb ik de eer ten mijnent te ontvangen?’ luidt de vraag der dame.

‘Ernest Hordanker.’

‘Ik dacht het, mijnheer.’

De oude dame kon geen woord meer uitbrengen; zij houdt met moeite hare tranen in; het meisje weent reeds; Rob brengt de hand voor de oogen; alleen oom Huib behoudt zijne kalmte, doch staart den vreemdeling met belangstelling aan.

‘Kom binnen, mijnheer,’ stamelt de grootmoeder en alle vier volgen, als gaan zij achter een lijk, de dame, die de salondeur voor den vreemdeling opent. ‘Neem plaats; ik heb uwen brief, mij uw bezoek aankondigend, ontvangen,’ zegt ze.

Mijnheer Hordanker zit nu tegenover de oude mevrouw en met den rug naar het portret aan den muur; Edil heeft naast de grootmoeder plaats genomen, doch zij zit diep gebogen; Rob leunt met den elleboog op de schouwplaat en wringt zich den zakdoek tegen den mond om de snikken, die dreigen uit te bersten, tegen te houden; oom Huib zit achteraf, aan het venster, en staart strak op het vloertapijt.

‘Vergeef mij, mijnheer,’ zegt de dame ten slotte; ‘maar gij zult begrijpen welke smart de herinnering aan mijn ongelukkigen zoon, aan den vader dezer twee kinderen, in ons te weeg brengt.’

‘Ik begrijp dit, mevrouw,’ mompelt mijnheer Hordanker met eene doffe stem, ‘Ik was daarop voorbereid, en ik moet bekennen datik zelf diep ontroerd ben bij deze eerste ontmoeting.’

‘Gij hebt mijn armen zoon in Rio-de-Janeiro gekend, mijnheer?’ hervat de dame, de tranen uit de oogen wisschend.

‘Weinig of niet, mevrouw,’ en de stem van den vreemdeling beeft bij het uitspreken dezer woorden.

‘Wij hadden gehoopt, mijnheer....’

‘Ik kan u in zeer weinige woorden de betrekking doen kennen, die ik met mijnheer Lindover in de nieuwe wereld gehad heb. Vóór ik naar de binnenlanden vertrok, ontmoette ik bij toeval uw zoon te Rio. Toen ik geruimen tijd later terugkeerde, werd ik op zekeren morgen der maand april, naar eene afgelegen *hacienda* ontboden, waar, zegde men, een mijner landgenoten plotseling ziek geworden was en in stervensnood verkeerde. Ik vertrok, hoeveel moeielijkheid de reis ook opleverde. Bij het vallen des avonds bereikte ik de woning van een Portugees, en ik vond er mijnheer Lindover den dood nabij...’

Edil snikt luid.

‘Hij verzocht mij, met gebroken stem, bij mijnen terugkeer in mijn vaderland, u zijn laatsten groet, zijnen zegen aan zijne kinderen over te brengen, des noodig over hen te waken en hun deze portefeuille te overhandigen.’

De stem van mijnheer Hordanker is ontroerd; de zwarte portefeuille wordt door de moeder aangenomen en deze brengt ze met vereering aan de lippen.

‘En toen, mijnheer?’ zegt ze met gesmoorde stem.

‘Toen stierf hij....’

Rob en Edil komen zich aan de grootmoeder vastklampen, en Edil verbergt het natgeweende gelaat in mevrouw's rouwkleed.

‘Zonder geneeskundige hulp, zonder priester, mijnheer? vroeg de dame.

De vreemdeling aarzelt een oogenblik met te antwoorden en zegt eindelijk:

‘Ik denk het niet.’

Rob staat weêr recht, doch heeft de oogen met de eene hand bedekt.

‘Edil-lief,’ zegt de grootmoeder, ‘ween zoo niet! o, mijnheer,’ gaat zij voort, zich tot den vreemdeling wendende, ‘die kinderen en zijne oude moeder hebben alles in hem verloren.’

Mijnheer Hordanker draait, in verlegen houding, op zijnen stoel.

‘En zijne begrafenis, mijnheer?’

‘Had plaats op een kerkhof niet verre van de *hacienda,* terwijl in een kleine kapel, op eenige uren afstand van daar, door een zendeling eene Mis te zijner ziele-lafenis gelezen werd.’

‘Door uw toedoen, mijnheer?... 0, ik dank u, ik zegen u om dat goede werk!’ en mevrouw grijpt de hand van den bezoeker en kust ze.

Die hand is als ijs zoo koud en heeft.

‘Hij had een zoo goed hart, mijnheer! Hij was naar de nieuwe wereld gereisd, om een deel der fortuin zijner kinderen te redden.’

De vreemdeling staart strak voor zich uit; hij wil aan de grootmoeder te binnen brengen dat de vader hem gelast had een wakend oog over de kinderen te houden,

doch hij durft niet meer, bij het zien van die nog kloeke grootmoeder en dien zwijgenden oom.

‘Heeft mijn zoon u geen andere bijzonderheden toevertrouwd?’

‘Neen, mevrouw.’

‘Weet ge niets van zijn wedervaren, van zijne betrekkingen?’

‘Evenmin.’

Men ziet dat de oude dame ontevreden is; zij had vele, zelfs zeer vele bijzonderheden, de minste zelfs, willen vernemen! Het geringste krijgt in dergelijke oogenblikken eene onschatbare waarde. De bezoeker is echter niet spraakzaam; zijne woorden hebben iets gedwongen en juist dáárom zijn zij verpletterend voor de beide partijen.

‘Weet ge niet aan welke ziekte mijn zoon, de vader dezer kinderen, gestorven is?’ hervat de moeder na eene poos.

De vreemdeling aarzelt.

‘Aan eene hersenziekte, meen ik,’ zegt hij ten slotte: ‘'t was iets in dien aard.’

‘Heeft hij veel geleden... Sprak hij van ons, van zijne kinderen?..’

‘Slechts eenige woorden, mevrouw.’

‘Duid het mij niet ten kwade, mijnheer; kunt gij u deze woorden niet meer herinneren? Wij hechten zooveel belang aan ieder woord...’

‘Hij zegde mij, in afgebroken woorden, zijnen zegen aan zijne kinderen over te brengen en vroeg mij’ - hier beeft de stem van den bezoeker - ‘of ik een wakend oog.. Ik herinner mij dat alles niet letterlijk meer, mevrouw; ik was vreemd aan mijnheer Lindover; doch had ik kunnen vermoeden...’

‘Sprak hij niet van zijne moeder?’

‘Ja.... neen... Ik weet het zelf schier niet, mevrouw,’ antwoordt mijnheer Hordanker op schier ongeduldigen toon. ‘Al wat ik hier gezien heb, heeft mij diep getroffen. Vergeef mij dat ik zoo koud, zoo kortweg op uwe vragen antwoord. Later, mevrouw, als wij beiden kalmer zullen zijn, zullen wij ook beter over het gebeurde kunnen spreken. Ik zal middelerwijl mijn geheugen trachten te ververschen.’

De oude vrouw zit suffend naar beneden te staren; de houding aan weerszijden is erg gedwongen.

Mijnheer Hordanker stelt dan ook onverwachts een einde aan het bezoek.

‘Duld dat ik mij ver wijdere, mevrouw.’

‘Nu reeds, mijnheer?’ onderbreekt mevrouw zacht. ‘Zullen wij dan het genoegen niet hebben u weldra weer te zien?’

‘Ik zal dien wensch beantwoorden... in kalmer oogenblikken...’

Mijnheer Hordanker maakt eene tamelijk linksche buiging; hij heeft blijkbaar haast om de kamer te verlaten en vermijdt vooral den konden oogslag, dien het portret aan den muur op hem werpt.

De vreemdeling wacht niet dat men hem uitlaat; hij is reeds aan het hekken en buiten op straat, vóór dat er iemand denkt hem tot aan de voordeur te vergezellen.

Niet den minsten troost heeft hij gebracht in het huis van mevrouw Lindover: integendeel, de wonde, die 's morgens reeds des te vinniger bloedde, dewijl men voor de zielerust van den dierbaren doode ter kerke geweest was, is nu wijd opengereten.

De grootmoeder zit met de versleten portefeuille in de hand en laat haar oog, door tranen overwolkt, op dien schat van haren zoon staren; dan brengt zij het vaal geworden leêr aan de lippen alsof het eene relikwie ware, en Edil ook brengt die stille vereering aan het onaanzienlijk voorwerp.

Men durft schier de oude portefeuille niet openen; 't is of daaruit gansch de figuur des dooden vaders verschijnen zal. Het eerste wat men bij het onderzoek vindt, zijn de portretten van grootmoeder, van de overledene echtgenoot, van Huib-oom en de twee kinderen.

De fotografie is vaal geworden, de hoeken der kaarten zijn min of meer uitgerafeld, de boorden gesmet. De dwaler heeft ze dikwijls in de hand genomen, men ziet het, en zonder twijfel er zijne lippen op gedrukt.

Verder bevat de portefeuille eenige onbeduidende brieven, opzichtens mislukte handelsoperatiën, eenige bankbiljetten, een gedroogd viooltje in een geel geworden papiertje, en dat Edil herkende, want zij had die bloem in een der laatste brieven gesloten; doch men vond niets wat een vast spoor van Lindover's verblijf in den vreemde kon opgeven: geen nota van eenig hotel waar hij vernacht, geen brief van iemand die hem geschreven had, geen adres-kaart of anderzins.

Die portefeuille zou doen denken dat de vader, ginds in Brazilië, alléén, totaal alléén heeft gestaan.

Het is vandaag de verjaardag van den dood van den zwerver; eenige maanden geleden ontving de familie een brief van mijnheer Hordanker, waarin deze in weinige woorden het overlijden meldde, en tevens het bericht gaf dat hij in het volgende voorjaar die voorwerpen zou komen overhandigen, die hij op het lijk van zijnen landgenoot gevonden had.

Wat al droomen heeft die belofte bij elk der huisgenoten opgewekt! 't Was soms of met den

terugkeer der dierbare reliquiën, de vader zelf het huis weer zou binnentreden! Nu is dat oogenblik gekomen en in plaats van zalving aan te brengen, heeft het de wonde nog nijdiger opengereten!

Oom Huib zegt niets of weent ook niet; hij staart nog altijd strak op het vloertapijt.

'Wat nu, lieve kinderen?' zegt de grootmoeder; doch noch Rob, noch Edil antwoorden; zij zijn jong en hebben, zoo denkt men, nog geen oordeel of doorzicht; zij verwachten integendeel dat er hun een weg aangewezen worde.

De grootmoeder wendt haar oog op haren broeder, en zegt op eenen toon van zacht verwijt:

'En gij, Huib, wat zegt gij nu?'

'Ja, zuster,' antwoordt Huib langzaam, 'ja, wat zal ik daarvan zeggen....'

'Maar gij zijt toch een man met een gezond hoofd; weet gij niet wat er nu moet gedaan worden om iets naders te vernemen over den dood en den toestand der zaken van den ongelukkige?'

'Ja, zuster.... we zullen er eens op nadenken.'

Huib-oom staat op, zijn gemoed is vol; hij zou willen weenen, de oude man! maar hij wil zijne ontroering verbergen. Zonder een woord te spreken gaat hij naar de deur.

'Gaat ge heen, Huib?.... en dit zonder een woord te zeggen?'

'Ja, zuster,... wat zal ik zeggen!..'

De goede man weet inderdaad niet wat te zeggen. Woordenkramen kan hij niet; in praten, altijd praten, zelfs zonder iets te zeggen, is hij niet ervaren. Waartoe dient ook al dat ijdel gesnap, niet waar, oom Huib? Als de menschen nooit meer zegden dan zij waarlijk moeten zeggen, zou het zeker wat beter gaan in ons wereldje.

Oom Huib zegt echter wel wat te weinig, maar denken doet hij veel.

Nu staat hij in den hof of treedt langzaam, met de handen op den rug, over de hofpaden; men zou zeggen dat hij de uitbottende ceringen, de abrikoze- of perebloesem bespiedt; doch hij ziet niets van dit alles.

Bij toeval ziet hij Thomas, die door zijne zuster Polycarpa uit de keuken-salon verjaagd, nog altijd zeer koeltjes en kalm op de achterplaats zijne pijp rookt, en hij doet eene opwaartsche beweging met het hoofd - een teeken, dat de knecht zeer goed verstaat, want hij klopt zijne pijp in den palm der hand uit, slaat zeer bedaard het deksel der pijp toe, steekt deze in eenen zijzak, ziet eens naar het oude rijtuig, nog eens naar de zon en treedt den stal binnen.

Als oom Huib vijf minuten later weer langs den kant van den stal komt, staat het grijs paard, met gebogen kop, gereed om ingespannen te worden. Nog vijf minuten later gespt Thomas de laatste riemen vast; nog vijf minuten is men reisvaardig.

Juist als oom Huib naar het rijtuig gaat, komt de oude mevrouw Lindover buiten.

'Rijdt ge reeds weg, Huib?' vraagt mevrouw.

'Ja, zuster,... ja...' is het stille antwoord.'

We dachten dat ge hier ten eten bleeft...'

'Neen, dat zal ik ditmaal niet doen.'

'Hebt ge bezigheden in de stad?'

'Ja...'

Mevrouw zwijgt; ze weet wel wat die bezigheden van oom Huib somtijds zijn: als hij zich herinnert dat de gordijn in zijn zitkamer niet neergelaten is en de zon zijnen inkt zou kunnen verdikken en doen uitdrogen, zou hij heengaan. Ditmaal echter geeft hij de reden van zijne afreis.

‘Ja... ik zou kapitein Vaart moeten spreken.’

De oude man stapt in; Thomas neemt nevens hem plaats, want het rijtuig is eene sjees, waarvan de kap als een smidsblaasbalg kan neergelaten worden; doch die nu in de hoogte staat. Zoo'n sjees en dan de koetsier nevens ‘mijnheer,’ dat is geen *noblesse,* denkt Polycarpa, die door het keukenvenster het vertrek naarziet,

't Mag dan haar bloedeigen broêr zijn, die koetsier; maar ze heeft geen *respect* voor hem, omdat hij zoo burgerlijk is als zijn ‘mijnheer’ zelf. Neen, hij is geen koetsier, hij is een voerman, hij is een karreman!

Nog eens knikt oom Hoveling zijne zuster, die op den dorpel en de kinderen die voor het venster staan, goeden dag toe, en nu begint de sjees te knikken, en zij knikt zoo lang zij hokkelend en ratelend voortloopt.

Wat het grijs en zoo wat koei-achtig paard betreft, dat loopt, doch het beweegt niets dan de pooten; de rest blijft altijd op dezelfde hoogte van den grond, en men zou zeggen dat het een soort van kunstmatig beestje is.

Thomas zet het grijsje ook niet aan, en oom Huib zit met een engelachtig geduld het eind van de reis af te wachten.

Op den steenweg en in de nabijheid der groene wallen staat eene schildwacht, met het geweer in de twee armen geklemd, te gapen en te droomen, en terwijl Thomas naar den landverdediger ziet, die door de knikkende sjees misschien aan een knikkend oudje in zijn dorp denkt, ziet oom naar een kerel die met een misnoegd gezicht voor het oude knikkebollende ding uit den weg gaan moet.

Oom vindt dat die kerel er naar en zonderling uitziet en geen wonder! 't Is de man die wij onder den kersenboom zagen staan - 't is Gemmer.

Nu ziet hem ook Thomas en de knecht stoot zijnen heer met den elleboog aan.

‘En?...’ zegt mijnheer Haveling.

‘Zie, mijnheer,’ zegt de koetsier, ‘als wij alleen in een bosch waren, zou ik liever wenschen het geweer van de schildwacht te hebben dan mijne zweep.’

‘Waarom?’

‘Om mij tegen dien kerel dààr te verdedigen...’

‘Och, 't zal een ongelukkige zijn...’

‘Hm, hm...’ doet de koetsier.

Oom zegt niets meer; maar in waarheid, die voetganger heeft op hem een niet minder slechten indruk gemaakt dan op Thomas; doch oom is niet gewoon iets te zeggen. Denken ja, maar zeggen neen!

(*Wordt vervolgd.*)

Eene lijkschouwing.

Dr. J. Renier Snieders heeft eene nieuwe uitgaaf bezorgd van *het Wonder van Saint-Hubert.* (Splichal-Roosen, Turnhout). In dat boek ontmoet men meer dan eene bladzij, die met eene ontzettende waarheid geschreven is. Wilt gij er het bewijs van? Leest dan de volgende - eene lijkschouwing, - die als ingrijpende schildering op een eersten rang staan mag:

Het is niet ver van middernacht; het is pikdonker. De leien van het kerkdak klapperen gelijk de tanden van een menschengeraamte; sommige houten kruisen op de graven steken bij elken rukwind hun versleten neergevallen armen zuchtend omhoog, en laten dezelve, als moedelooze schildwachten weer naar beneden vallen. Boven op den toren buldert, raast en tiert de wind, dan grof gelijk een verafzijnde donder, dan fijn en scherp gelijk kinderstemmen die Weenen achter het lijk van vader

of moeder. Het is bijna alsof er honderden menschen binnen in den toren staan te roepen en te schreeuwen, en naarbuiten willen, doch door den wind, die de galmgaten binnendringt, worden teruggedreven.

Het is een recht akelige nacht.

- Hier is het graf van ter Olmen, zegt de oude grafmaker zijn schop, die voor allen den laatsten kuil graaft, en wellicht aan hem zelven, door een vriendenhand, weldra denzelfden dienst bewijst, op een grafheuvel plaatsend.

De gerechtsdokter neemt de brandende lantaarn uit de hand van den veldwachter, en gaat lichtend rondom het graf.

- Begin maar te graven, beveelt hij.

De grafmaker stak de zoden weg, en groef boven de kist den grond tot een wijden kuil uit.

De gerechtsdokter mengde eenige handvollen van een grijsachtig poeder in een emmer water, en sprenkelde dat in den gegraven kuil.

Er steeg een scherpe reuk omhoog; de omstaanders hielden de hand voor het aangezicht, en riepen dat hun de lijkstank in den neus drong.

- Dat is de reuk van den chloorkalk, zei de gerechtsdokter; men gebruikt die scheikundige toebereiding, teneinde de opstijgende verpestende dampen onschadelijk te maken.

Toen de lijkkist door de hand des doodgravers was blootgelegd, goot men opnieuw een zekere hoeveelheid chloorkalk in den kuil; waarna de ontgraving werd voortgezet.

Weldra stond de kist op de zoden van het kerkhof naast den gegraven kuil.

Ja, de vrouw die voorbij zijnden nacht zoo geheimzinnig in een hoek tegen den muur der kerk met den burgemeester in gesprek was, had het voorzegd: ‘de doode moest nog uit zijn graf opstaan!’

- Kan de lijkopening hier onder den blooten hemel plaats hebben? vroeg de burgemeester.

- Volstrekt niet, antwoordden rechter, procureur en gerechtsdokter bijna terzelfder tijd.

- Waar vinden wij een geschikte plaats voor dat zonderling werk? hernam de burgemeester bevreesd, of men soms ook voorstelde het ontgraven lijk in zijn eigen huis te dragen.

- Waar is hier de dorpschool? vroeg de rechter.

- Hier voor u, tegen den kerkmuur.

- Met de schoolbanken op te schuiven, zullen wij daar een geschikte plaats vinden, meende de gerechtsdokter; voor dat de kinderen morgen ter school komen, kunt gij alles doen opzuiveren.

De school werd geopend, en de kist er binnengedragen.

De schroeven werden losgedraaid, en het deksel er afgenomen. Er ging een doffe kreet van schrik en afgrijzen uit den groep op, toen iedereen bij het flauw lantaarnlicht een blik wierp op het lijk.

De gerechtsdokter besprenkelde het met een sterke oplossing van chloorkalk, paste daarna eenige schoolbanken tegen elkander, waarop het uit de kist getilde lijk werd nedergelegd.

- Dat is immers het lijk dat wij hebben moeten? vroeg de geneesheer; wie uwer heeft ter Olmen gekend?

Achter den zakdoek, die allen voor den mond en de neusgaten hadden, antwoordden burgemeester, veldwachter en grafmaker:

- Ja, ja, dat is het lijk van ter Olmen; het is niet mogelijk zich te vergissen.

- De man is nog zoo kennelijk als op den dag van zijn dood, merkte de burgemeester aan.

- Welk een zonderlinge uitdrukking in de wezenstrekken! merkte de procureur aan; het is bijna alsof er een spottende grijnslach op het wezen is afgeprent?

- Misschien vinden wij daarvan de reden in het genomen vergif, fluisterde de geneesheer hem in het oor; er bestaan vergiften, welke bij hun vlugge werking, aan de gelaatspieren somtijds die vreemde uitdrukking geven.

De gerechtsdokter legde op een hoek der tegeneen geschoven banken, papier en potlood gereed, teneinde bij elke waarneming, de noodige aanteekening te maken, opende toen zijn aangebracht kistje, en haalde er al de werktuigen uit welke hij, tot het voltrekken der lijkopening konde noodig hebben. De banken lagen bedekt met groote en kleine messen, scharen, zagen, tangen en haken; er kwamen zelfs een beitel en een hamer uit het kistje te voorschijn.

- Is de ontbinding reeds ver gevorderd? vroeg de instructie-rechter, terwijl hij mond en neus met zijn zakdoek dichtstopte, en het hoofd omkeerde.

- Niet zoo ver als ik zulks verwachtte,

antwoordde de geneesheer met zijn aanteekeningen een begin makend; toch hebben de wormen reeds met hun werk een aanvang genomen.

- Afschuwelijk! klonk het rond den doode.

De geneesheer scheen den algemeenen uitroep niet te hooren; hij had een dezer walgelijke insecten aan de punt van een mes, en beschouwde het oplettend bij het licht der lantaarn.

Daarna sprak hij bij zich zelven:

- Er bestaan misschien nog twintig andere soorten van wormen die niets anders te doen hebben, dan....... hij maakte aanteekeningen met zijn potlood, en voegde er schrijvend bij: dan ons allen, groote en kleine kinderen, groote en kleine apen, bedelaars en koningen, op te eten.

Dit zeggend, trok hij de oogleden van het lijk van elkander, en wees met de punt van zijn mes naar de wijd uitgezette oogappels.

- Afschuwelijk! klonk het opnieuw in de dorpschool, toen iedereen meende dat de doode met zijn verdoofde oogen hem aankeek.

- Indien ik mij niet bedrieg, zullen wij later het verschijnsel dier uitgezette oogappels met den grijnslach in de wezenstrekken en de werking van zeker vergif in verband brengen, mompelde de dokter.

EEN HARPSPEELSTER.

Hij nam een klein, scherpsnijdend mes van de bank, en sneed een lang, diep kruis over de schedelhuid, trok dezelve met een ijzeren tang naar beneden, en begon daarna met een fijne handzaag de hersenpan kringswijze door te zagen. Het gekras der zaag scheen een onaangenamen indruk op de omstanders te maken; de meesten gingen zuchtend achteruit, en bleven Zwijgend in de donkere hoeken der school het werk van den dokter staan afkijken. Weldra haalde hij de hersenen uit den schedel, en legde die op de bank; hij maakte eenige aanteekeningen met zijn potlood over den anatomischen toestand van het orgaan, en sneed hetzelve daarna met een lang mes tot fijne sneden voorzichtig vaneen:

- Geen scheuring van het orgaan, mompelde hij; geen uitstorting van bloed; maar wel verstopping der bloedvaten over geheel de oppervlakte der hersenvliezen; de *nodus encephali* schijnt de zetel te zijn van een bloedstorting, mompelde hij; neen, die man is niet aan een hersenberoerte overleden.

- Is dat stellig aan te nemen? vroegen de procureur en de instructierechter.

- Voor mij blijft er geen twijfel over, antwoordde de geneesheer, terwijl hij de doorkerfde hersenen in de kist neerlegde.

Toen hij met een lange, ovaalvormige insnede de buik - en de borstholte opende, kwam er opnieuw een benauwd gesteen van afgrijzen uit de donkere hoeken van het schoollokaal; de veldwachter viel van ontsteltenis in onmacht, en werd naar buiten gedragen.

De gerechtsdokter was zoo verdiept in zijn anatomisch onderzoek, zijn werk scheen voor hem zoo veel aantrekkelijkheid te hebben, dat hij het gedruis van den vallenden veldwachter niet eens opmerkte. Hij sprenkelde een halven emmer chloorkalk door de blootgelegde buiken borstholte, en haalde toen het hart en de longen uit het lijk.

EENE KUNSTMATIGE REGENBUI, NAAR EDMUND BLUME.

- Bevindt gij die organen in hun natuurlijken toestand? vroeg de procureur uit den versten hoek van het schoollokaal.

De gerechtsdokter onderzocht het hart en mompelde:

- Het hart is slap en week, en met zijn mes een insnede makend, voegde hij er bij: opgepropt met zwart en vloeiend bloed.

- Wat beduidt dat? klonk het uit den hoek achter de schoolbanken.

- Wanneer ik al mijn anatomische waarnemingen met elkander in verband heb gebracht, zal ik u mijn meening mededeelen; elk orgaan op zich zelf genomen, levert dikwijls weinig bewijzen op; men oordeelt volgens het geheel der waarnemingen eener lijkopening.

- Ja, dat begrijp ik; dokter, welke is de toestand der longen.

- Donkerrood, zwartachtig, bij de drukking niet knetterend; de organen zijn overladen met bloed, terwijl mijn mes er doorheen dringt.

Daarna legde hij hart en longen in de borstholte terug.

- De voorname kenteekenen zult gij wellicht in de maag en in het darmkanaal aantreffen, kwam de instructie-rechter hem in het oor fluisteren; het is toch in die organen dat het vergif moet berusten; in het darmkanaal moet men een ontzettende ontsteking aantreffen?

- Ja, wanneer de dood veroorzaakt werd door een delfstoffelijk vergif; neen, wanneer de doodende stof uit het plantenrijk voortkomt.

- Hoe zonderling! merkte de rechter aan.

- Wanneer een vergif van de laatste soort 's menschen lichaam binnendringt, neemt men waar, dat het zijn doodelijke werking doet op de hersenen en het ruggemerg, welke weldra in een Boort van werkeloosheid en verlamming geraken, en natuurlijk den dood voor gevolg hebben.

Hij opende de maag, en goot een groote hoeveelheid bruinachtig, slijmerig vocht dat dezelve bevatte, in een pot opzettelijk daartoe aangebracht.

Daarna doorzocht hij het darmkanaal, doorkerfde lever, milt en nieren, doch vond nergens het minste spoor van ontsteking.

- Geen spoor van vergif? vroegen de procureur en de instructierechter verwonderd.

- Het vergif kan niet dan door een scheikundige ontleding ontdekt worden, antwoordde de dokter; ik zegde u daar, dat er geen spoor van ontsteking te vinden was, en geen wonder: de voornaamste anatomische letsels veroorzaakt door de kracht van een plantenvergif, (en indien ik mij niet bedrieg, is zulks hier het geval) zijn eigenlijk het gevolg van deszelfs werking op het zenuwgestel of liever op een gedeelte der hersenen, namelijk het *nodus encephali.*

De dokter legde de uitgehaalde organen op hun plaats terug, en maakte met naald en draad de buik- en borstholte weder dicht.

Daarna werd het lijk opgetild, en weer terug gelegd in de kist, en het deksel met de schroeven vastgedraaid.

- Kunnen wij de kist weer in het graf terugzetten? vroeg de grafmaker.

- Een oogenblik, sprak de gerechtsdokter.

Hij bond aan het hoofd- en voeteinde een koord rondom de kist, en liet gesmolten lak druppen op de knoopen, welke hij verzegelde.

Daarna haalde hij uit zijn kistje een stuk kalfsblaas, bond die over den pot, welke den inhoud der maag bevatte, en verzegelde hem, evenals de lijkkist.

- Grafmaker, mijn werk is afgedaan, sprak hij; zet de kist weer in het graf; doch draag zorg de zegels niet te schaden.

De grafmaker zag hem vragend aan.

- Indien het eens gebeurde dat er later een tweede ontgraving moest plaats hebben, is het volstrekt noodig dat het lijk juist in dien toestand, waarin het thans wordt begraven, ook wordt teruggevonden.Terwijl de doodgraver, geholpen door burgemeester en gendarmen de kist wegdroeg, had de gerechtsdokter met de heeren der rechtbank het volgend gesprek:

- Dokter, kunt gij ons den hoofdzakelijken uitslag der lijkopening mededeelen? vroeg de rechter.

- Op eenige der voorgestelde vragen van het requisitorium kan ik u nu reeds antwoorden; wat mij nu nog onbekend is, zal u door de scheikundige ontleding der stoffen in de maag gevonden, worden opgehelderd.

- Hier is het requisitorium, zei de klerk; hij las: is ter Olmen aan een hersenberoerte gestorven?

- Neen, luidde het antwoord van den dokter.

- Is hij een natuurlijken of gewelddadigen dood gestorven?

- Wat ik bij de lijkopening gezien heb, doet mij veronderstellen dat zijn dood aan een misdaad moet worden toegeschreven.

- Is er vergif aanwezig in de levensorganen van den overledene?

- Dat valt bijna niet te betwijfelen.

- Welk is de hoeveelheid en de aard van het gevonden vergif?

- Over de hoeveelheid valt tot hiertoe moeielijk te oordeelen; dat is het werk van den scheikundige.

- Kent gij den naam van het vergif? vroeg de procureur haastig.

- Dat wij hier met een vergif uit het plantenrijk te doen hebben, lijdt bijna geen twijfel.....

- Maar de naam van het vergif, dokter? onderbrak de ongeduldige procureur.

- Dat is een moeielijke vraag, antwoordde de geneesheer, aarzelend; nog eens in mijn leven deed ik de lijkopening van iemand die vergiftigd was met de vlugge bestanddeelen van een plantenvergif..... doch laat ons het scheikundig onderzoek, dat nog moet plaats hebben, niet vooruitloopen.

De klerk las de vragen van het requisitorium voort:

- Hoeveel tijd kan er verloopen zijn tusschen het toedienen van het vergif en den dood?

- Dat hangt af van de hoeveelheid; de werking slechts van eenige greinen van sommige vergiften is zoo vlug, dat de dood in eenige oogenblikken kan plaats hebben.

- Moest de dood noodzakelijk het gevolg zijn van het genomen vergif?

- Indien er in de maag zoo veel vergif aanwezig is als ik met recht mag veronderstellen, was de dood onvermijdelijk?

- Kan de dood van ter Olmen aan een zelfmoord worden toegeschreven?

- Deze vraag kan bezwaarlijk door den gerechtsdokter worden opgelost.

- Dokter, ga nu over tot de scheikundige ontleding der maagstoffen; dewijl er op de modelhoeve een laboratorium bestaat, zult gij daar wellicht alles vinden wat gij tot uw bewerking noodig mocht hebben; het opmaken van uw verslag kan binnen eenige dagen plaats hebben; voor het oogenblik zijn wij genoegzaam ingelicht, om tot de aanhouding van Bernardin de Giltburg over te gaan.

Onmiddellijk begaf zich het gerecht naar de modelhoeve, eenige minuten gaans van het dorp gelegen.

Door Midden-Azië.
Reisherinneringen.

Is de reis in Midden-Afrika gervaarlijk, ook Midden-Azië levert zijne gevaren op en zelfs is de reis, dwars door die dweepzieke volksstammen, niet aan te raden zonder vermomming. Met openbaar vizier reizen kan alleen gebeuren als men met een diplomatisch karakter bekleed is, en meer dan een heeft het er dan nog slecht afgebracht.

Een artikel in *the Quarterly Review* zegt ten dezen opzichte het volgende:

‘Indien hij zich vermomt, maar de vermomming moet volledig zijn, kan een Europeaan zich tamelijk veilig achten in den Turkestan; maar met die onweerstaanbare voorwaarde is het dikwijls nog ondoenbaar als men geen Burton, Palgrave of Vambéry is.’ 't Is moeielijk voor eenen Frank zich te doen doorgaan voor een aziatisch koopman, daar hij dan gedurig in betrekking komt met personen die wezenlijk zijn wat hij beweert te zijn.

‘Geeft men zich uit als Jood of Armeniër dan stelt men zich bloot aan beleediging en uitplundering. Voor een Hindoe willen doorgaan, is letterlijk onmogelijk voor den Europeaan.

‘Het is waarschijnlijk dat Arthur Connolly in zijne poging mislukte, omdat hij zich als een inlandsche koopman had gekleed, zonder dat hij eenig begrip van het karakter van dien stand bezat. Gedeeltelijk moet dat mislukken hieraan geweten worden, dat hij de mannen van zijn gevolg niet genoeg binnen de palen van hunnen plicht wist te houden.

‘Hier gaf hij aan de vrouw van een inlandsch opperhoofd een zijden sluier en een shal present; elders gaf zijn knecht buitengewoon veel geld uit, en hieruit leidden de Turkomannen af dat Connolly rijk was. Door dit gedacht aangedreven zette men hem overal den voet dwars, ten einde hem alzoo geld uit den zak te kloppen.

‘Het minste teeken van rijkdom of overvloed kan den reiziger, die geen officiëel karakter heeft, in groote moeilijkheid brengen en zelfs in 't ongeluk storten.

‘Toen Byron aan sir John Malcolm het voornemen deed kennen om Perzië te doorreizen, gaf deze hem den raad dan te beginnen met de vergulde knoopen van zijnen jas door zijden te vervangen. Hij ging naar een land waar men er geen gewetenszaak van maakte, om hem voor een blinkenden knoop den hals af te snijden.

‘Men weet zeker dat de Kurden van Hakkari, den geleerden reiziger Schultz in 1830 vermoordden, om meester te worden van... zijne tinnen plantendoos.

‘Aan niemand is het dan ook geraden eenige vermomming aan te nemen, als hij niet deze of gene Oostersche taal goed en gemakkelijk spreekt en de zeden van het volk niet zoo onberispelijk kent, dat, bij de strengste proef, hij eene ontdekking te vreezen heeft.

‘Misschien worden er in heel Europa, zelfs in Rusland niet, geen tien menschen gevonden die dergelijke proef in Midden-Azië zouden kunnen onderstaan.’

De moeielijkheid wordt des te grooter daar de Turkoman heel scherpzichtig is, en er zich op toelegt om den vermomden Frank te ontdekken en te onderscheppen.

Burton, Palgrave en Vambéry zijn drie namen, die onmiddellijk voorkomen, als men van reizen in Midden-Azië Spreekt.

Vambéry, de Hongaar, leefde zes jaren lang, als Turk verkleed, in de voornaamste geloovige huiskringen van Konstantinopel.

Onder den naam van Redchid-Effendi ging hij naar Teheran, waar Haydar-Effendi gezant bij den schah was.

In derwisch gewaad zwierf onze Hongaar in de omstreken van Teheran rond, en toen er eindelijk een pelgrimsgroep van Mekka kwam, die naar de binnenlanden van Azië terugkeerde, werd hij bij dezen aanbevolen.

Redschid-Effendi, de derwisch, wilde de heilige tartaarsche plaatsen bezoeken en aangezien hij een recht geloovig man en een groot beschermer scheen te zijn, namen de pelgrims zijn gezelschap aan.

Dit laatste bestond deels uit inwoners van Chineesch Turkestan, van Opper Iaxartes of van het khannaat van Khokand; zij waren twee-entwintig in getal.

Het hoofd was Hadji-Bilal, hof-imam of priester van den wang of muzelmanschen gouverneur der stad Ak-Su.

De meeste leden van het gezelschap hadden veel gereisd; een hunner was, meerendeels te voet, naar Konstantinopel, Mekka, Thibet en Calcutta getogen.

Tweemaal was hij door de groote Kirgiezensteppe naar Orenburg en Taganrog gereisd.

Op een schoonen lentedag vertrok Vambéry uit Teheran naar het land der Yomut-Turkomannen, om van daar Khiva te bereiken.

Men bereikte de golf van Asterabad, waar zich te Kara-tepeh eene afghaansche volksplanting gevestigd heeft.

Daar zet men als het ware eerst den voet

op Midden-Aziatischen grond; doch daar begon ook Vambéry's ongerustheid.

Onderweg had zich een Afghaan bij het gezelschap gevoegd, die tijdens de engelsche bezetting van Kandahar uit die stad was weggejaagd.

Het was deze landlooper, die de turksche identiteit van Vambéry in twijfel bracht.

Te Kara-tepeh huurde men een vaartuig om naar Geurmush-tepeh, of den Zilveren Berg, die aan den anderen kant der Kaspische-zee ligt, over te steken.

Daar zou men met de Turkomannen eene overeenkomt sluiten, om veilig de woestijn door te trekken.

Deze volksstam maakt hier de landstreek en ook de zee onveilig; meer dan een russisch en perzisch vaartuig wordt door hen uitgeplunderd.

De Perzen trekken zich de vrijheid der zee niet aan; Rusland integendeel beschermt daar den handel van uit Ashur-Ada.

Perzië heeft hier een gouverneur, die zich de ‘Heer der Zee’ of ‘Derya-Beg’ laat noemen, veertig dukaten per maand trekt en meestal stomdronken is.

Zijne zoons, die hem vervangen in het bestuur, maken heimelijk gemeene zaak met de roovers.

Het vaartuig werd dan ook door de russische overheden onderzocht. Het was Paaschzondag en het klokgelui in de kapel trof Vambéry diep: 't was eene herinnering uit vroeger tijd.

Nog meer schokte het hem toen een russisch officier uitroep: ‘Ziet eens wat blanken *hadji.’*

Vambéry dankte den hemel dat hij niet voor den dronken gouverneur gebracht werd; deze had hem zeker aan de Russen overgeleverd en deze zouden hem belet hebben zijne reis voort te zetten.

(*Wordt vervolgd.*)

Papier in den oorlog.

In de geschiedenis der laatste jaren wordt niet zelden melding gemaakt van soldaten, kanonnen en amunicie, die slechts op het papier bestonden. Maar dat een leger zich in ernst van papieren wapenen bediende, is ongetwijfeld nog niet voorgekomen. Op het oogenblik echter zijn er voor het Russische leger 500.000 sabelscheden in de maak, die uit papier maché vervaardigd worden en wel op de doozenfabriek van zekeren Abt te Ensheim. In dezelfde fabriek vervaardigt men van dezelfde stof menschenfiguren, die nauwkeurig de grootte, breedte en dikte van een man hebben. Deze dienen in het duitsche leger als mikpunt bij het schijfschieten; en het ware te wenschen dat alle wapenen, hetzij ze dan van papier of staal vervaardigd mogen zijn, alleen tegen dergelijke papieren vijanden gebruikt werden.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

XI.

Een doodelijke angst maakte zich van Donation meester, toen hij San Marco in beraad zag staan om binnen te treden, maar om zich heen ziende, bemerkte hij een half openstaande deur en hij stond reeds op om zich daarlangs te verwijderen, toen hij met blijdschap ontwaarde, dat de Italiaan zijn weg vervolgde.

Als men ons nu vraagt door welk toeval San Marco zich te Echternacht was komen neerzetten, kan onze opheldering zeer kort zijn. Na den stoutmoedigen aanslag, die hem de brieventesch van zijn vriend verschaft had, had hij zich nog slechts even in Brussel vertoond, daar het verblijf in die stad slechts gevaren en hoegenaamd geen gewin kon aanbieden. In het bezit van ten minste tachtig duizend franken in bankbiljetten, zag hij zijn toekomst verzekerd en was hij er slechts op bedacht in eenig afgezonderd plaatsje rustig te gaan leven. De keuze van dat verblijf hield hem lang bezig en hij kon tot geen besluit komen, toen hij een tapperij binnengetreden zijnde, twee Luxemburgers in hunne taal over hun land hoorde spreken. Daar hij duitsch kende, mengde hij zich in het gesprek en vroeg hen naar een en ander. De een was van Bollendorf, een dorp in de nabijheid van Echternacht, en hij sprak met opgetogenheid van die kleine stad en de vallei der Sûre, een bekoorlijke en vischrijke rivier. Onze man vatte terstond het plan op zich in die afgelegen streek te gaan vestigen, waar het hem gemakkelijk zou vallen zijn oponthoud te verklaren door een hevigen hartstocht voor het visschen met den hengel en desnoods voor het teekenen, waarin hij eenigszins bedreven was. Reeds den volgenden dag legde hij zijn plan ten uitvoer en na verloop van weinige dagen werd die hartstocht, van geveinsd als zij was, des te daadzakelijker omdat hij iederen dag zeer veel visch ving. Gelijk wij reeds gezegd hebben had hij in het voornaamste hotel der stad zijn intrek genomen onder den naam van Charles Fielding, dien hij reeds gedragen had en in staat was te wettigen - en leefde zeer stil en afgezonderd. Na verloop van weinige weken had hij, beleefd en vriendelijk tegenover iedereen, de sympathie van de geheele bevolking gewonnen. De burgemeester zelf droeg hem groote achting toe, hetgeen alles zegt.

Daags na zijn aankomst te Echternacht liet Donatien zich, onder den naam Philippart, aannemen onder de arbeiders die aan den aanleg van de spoorweglinie werkten, en kweet zich goed van zijn taak.

Hij had zijn intrek genomen in een kleine herberg dicht bij het hotel van San Marco, zoo dat hij tijdens zijne uren van rust de gewoonten kon bestudeeren van den man, tegen wien zijn woede gestaag toenam, naarmate hij de hinderpalen bespeurde, die zich aan zijn wraak in den weg stelden; - want wij hoeven ongetwijfeld niet te doen uitkomen hoe moeielijk zijn positie was, met het oog op de noodzakelijkheid waarin hij verkeerde, om de rol van arbeider naar behooren te vervullen en dit te vereenigen met een bespieding, die de grootste omzichtigheid vorderde. Voorzeker, hij zou duizend tegen een gewed hebben, dat ieder ander dan San Marco hem niet herkend zou hebben, maar hij wist bij ondervinding, dat zijn gewezen medeplichtige met een geheel bijzonder zintuig begaafd was om degenen, die zijne gangen bespiedden, te herkennen, in weerwil van alle middelen, die men kon aanwenden.

Wij hebben reeds vroeger gezegd, hoezeer Pauline's echtgenoote verheugd was toen hij vernam, dat San Marco uit visschen ging, hetgeen noodwendig zijn oponthoud op geheel eenzame plekken medebracht. Maar toevalligerwijze verliepen er Verscheidene dagen zonder dat Luigi zich met zijn geliefkoosde uitspanning bezighield. Hij bleef op zijne kamer en ging alleen uit om de dagbladen in het Casino te gaan lezen. Hij had namelijk een lichte koude gevat en vreesde de frischheid, die aan den waterkant heerscht.

Op zekeren morgen eindelijk, bij het aanbreken van den dag, ging hij uit met zijn hengel in de hand; maar hij was vergezeld door een kleinen jongen, die zijn mandje droeg.

Dit duurde een geheele week.

Reeds den eersten dag gaf de burggraaf voor zich aan den rechterarm gekwetst te hebben, om een voorwendsel te hebben van niet meer te werken en vrij over zijn tijd te kunnen beschikken. Altijd twee wapens bij zich dragende die hij kon noodig hebben - een revolver en een ponjaard - doolde hij onder de boomen, welke overal de heuvelen bedekken, die de rivier bestrijken. Van daar zag hij duidelijk zijn dief, maar behalve dat deze steeds door zijn klein knechtje vergezeld was, waren er altijd voorbijgangers of landbouwers in den omtrek.

Die voortdurende teleurstellingen deden den burggraaf nu eens schuimen van woede, dan weer in een diepe moedeloosheid verzinken en hij begon op andere middelen te peinzen. Al de plannen op te sommen, die hem voor den geest kwamen, zon onmogelijk en overigens overbodig zijn, want hij erkende er de ongerijmdheid en de gevaren van.

Intusschen greep er iets plaats, dat een geheele verandering in de gewoonten van San Marco te weeg bracht.

Een brusselsche familie kwam in het hotel ‘het Hert’ logeeren en reeds den volgenden morgen verspreidden zich al hare leden langs de beide oevers van de Sûre, om er zich met visschen te vermaken. Zonder die menschen nu persoonlijk te kennen, herinnerde Donatien zich hen menigmaal in Brussel gezien te hebben, in den schouwburg, op de wandeling enz. terwijl hij in gezelschap was van San Marco. Het kon niet missen of deze moest dezelfde opmerking gemaakt hebben als hij, en daar hij niet de voorzorg gebruikt had zijn zoo karakteristiek voorkomen te wijzigen, moest hij vreezen erkend te worden. Dit was dan ook blijkbaar het geval, want onze visscher verscheen niet meer aan de open tafel en ging slechts des avonds uit zonder evenwel de stad te verlaten.

XII.

Eens echter zag Donatien zijn gewezen medeplichtige een weg opgaan, die langs het kerkhof liep en uitkwam op een Kalvarie, overschaduwd door een groep boomen en vanwaar het oog het bekoorlijk gezicht, dat de kleine stad van den H. Willebrord aanbiedt, omvatten kan. Hij volgde hem met een kloppend hart. Zou hij hem eindelijk hebben? Hij meende er reeds Zeker van te zijn, toen zich eensklaps een verliefd paar vertoonde, dat langzaam op en neer wandelde.

Eindelijk verwijderde zich het paar.

Donatien juichte in zich zelven. O! nu was het lot van den booswicht beslist, die zich tegenover hem schuldig gemaakt had aan eene misdaad, die in zijne oogen alle andere in boosheid verre overtrof!

Nieuwe teleurstelling! San Marco staat op van de bank, waarop hij gezeten was, terwijl te gelijk eene vrouw van den anderen kant nadert. Zij kruisen elkander: hij stapt een bewoond straatje in, zij gaat het kerkhof op - waar zij neerknielt op een versch gevuld graf, dicht bij een prachtvol gedenkteeken.

Den volgenden avond staat Donatien opnieuw op den uitkijk in de straat, waar het hotel ligt. San Marco gaat uit. Hij volgt hem en ziet hem niet alleen dezelfde richting inslaan van daags te voren maar ook op dezelfde bank plaats nemen en met het hoofd

in de hand geleund mijmerend voor zich uit staren. De burggraaf heeft slechts eenige honderd passen te doen om hem te naderen en met zekerheid te treffen, toen eensklaps het paar van den vorigen dag verschijnt. ‘O!’ morde Donatien woedend, ‘men zou zeggen, dat satan, zijn heer en meester, hem beschermt.’

Kort daarna gaat zijn vijand, door een bittere bespotting van het noodlot, op twee passen afstands van het boschje voorbij, waarin hij verscholen ligt en hij kan niet handelen! Voorzeker, hij had hem kunnen dooden en daarna gemakkelijk ontsnappen, maar wij weten, dat hij een tweede doel had, het voornaamste in zijne oogen; weer in het bezit geraken van zijn geld dat de Italiaan zonder twijfel bij zich droeg; hij kende hem te goed om hiervan niet overtuigd te zijn.

‘Dit is bepaald zijne lievelingsplaats,’ besloot Donatien, ‘en hij zal er dus gewis terugkomen..... Vroeg of laat moet zich derhalve een gunstige gelegenheid opdoen..... De drommel hale die verliefden! waarom kiezen zij geen andere plaats om elkander te ontmoeten!’

In plaats van San Marco den volgenden avond te volgen, ging Donatien in den omtrek van het kerkhof in hinderlaag liggen. Hij zag zich in zijne verwachting niet teleurgesteld: de Italiaan verscheen eene sigaar rookende en ging zijne gewone plaats op de bank innemen.

De burggraaf verkeerde in eene geweldige spanning en leende gretig het oor naar de zijde, van waar het paar gekomen was, dat tweemaal de uitvoering van zijn voornemen had verhinderd.

Het uur waarop de jonkman en het jonge meisje zich te voren vertoond hadden, was sinds lang geslagen; waarschijnlijk was de samenkomst uitgesteld. Van den anderen kant scheen de Italiaan geen haast te hebben om terug te keeren. Alles ging dus naar wensch.

Er bleef de diepste stilte heerschen, maar de maan was opgekomen en verspreidde een helder licht.

Eindelijk stond San Marco op en bereikte de plek, waar degene verscholen lag, die hem met den ponjaard in de vuist bespiedde.

Hij ging voorbij.....

Ter zelfder tijd verliet Donatien zijne schuilplaats en op de tonen voortsluipende, legde hij de hand op den schouder van zijn gewezen vriend, die zich omkeerde als had een adder hem gestoken.

Nauwelijks had hij deze beweging gemaakt en met een verschrikten blik den man bezien, die voor hem stond, of hij werd door een dolkstoot getroffen en viel onder het slaken van een woest gesmoord gebrul op den grond.

Donatien boog zich over hem heen, met opeen geklemde tanden deze woorden lispelende:

'Valschaard! gij hebt mij erkend, niet waar?..... Dat was ook mijn doel..... Daar, daar!'

En hij stiet hem herhaalde malen zijn wapen in de borst.

'Hij is goed dood,' zegde hij in zich zelven. 'Wij zullen nu eens zien!'

EEN DUISTER VERLEDEN. - Het graf, dat spreekt.

Met koortsachtige haast begon hij hem nu te doorzoeken maar hij vond niet wat hij zocht. Hij begon op nieuw, geen brieventesch, geen geldwaarden, alleen een porte-monnaie en een horloge.....

Als verlamd door deze verpletterende teleurstelling bleef hij roerloos naast het lichaam van den verslagene staan.

Deze toestand was evenwel van korten duur; hij herkreeg weldra de heerschappij over zich zelven.

Wat zou hij aanvangen met dat lijk, hetwelk daar midden op den openbaren weg lag? Hij behoefde voorzeker niet ernstig beducht te wezen van verdacht te worden, maar behalve dat hij zeer voorzichtig was, had hij van de ondervinding zoo vele lessen ontvangen.....

Terwijl hij besluiteloos om zich heen zag, viel zijn oog op den reeds opgeworpen heuvel waarvan wij gesproken hebben. Hij herinnerde zich daarbij zekere geschiedenis, die San Marco hem verhaald had en hij besloot hiermede zijn voordeel te doen.

Voor alle voorzichtigheid droeg hij het lichaam dadelijk op het kerkhof. Juist had hij het neergelegd, toen hij een schup bemerkte, dien de doodgraver had laten liggen. Hij nam dien ter hand en begon den heuvel op een paar voet diepte uit te graven. Hij wierp er den Italiaan in, en met helsche vreugde bedekte hij hem met aarde. Hij was juist begonnen met deze plat te trappen toen zich een geluid van voetstappen deed hooren..... Hij zag dezelfde vrouw verschijnen, die daar drie dagen te voren geweest was.

Het was een oude, brave koopvrouw uit de stad, die kortelings haren man verloren had en ter volbrenging eener gelofte op gestelde dagen, na het sluiten van haar winkel, op het graf van den overledene kwam bidden.

Zoodra Donatien haar bemerkt had, verschuilde hij zich achter een groot steenen kruis. Hij zag haar neerknielen, uit haar zak een rozenkrans halen....

Bijna op hetzelfde oogenblik sprong zij echter met al de teekenen van den hevigsten schrik op, slaakte een doordringenden gil en viel als van den donder getroffen achterover.

Zij had gekerm uit het graf hooren opstijgen.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 39]

Onze gravures.

De goochelaar.

Madou zal altijd een lichtend punt in onze hedendaagsche school blijven. Hoeveel hij ook gewerkt hebbe, zijne schilderijen hebben steeds eene groote waarde en deze zal voorzeker door de jaren niet verminderen. Als opvatting zijn de stukken van Madou geestig, als uitvoering tintelend. In zijne costumen van de voorgaande eeuw, is hij dikwijls correct.

DE GOOCHELAAR, NAAR J.B. MADOU.

De goochelaar is eene schilderij, waarin hij de verschillende aandoeningen, die de toeschouwers beroeren, meesterlijk heeft afgeprint. Heel het gezin is met den wonderlijken kluchtenmaker ingenomen; alleen de oude grootvader, met zijn witte slaapmuts op, schijnt te mokken en wendt zijn oog af.

Wat den hoofdpersoon aangaat, deze is recht gelukkig gevonden. Zijne te kort geworden witte broek, die om zijn trommeligen buik spant, getuigt juist niet van de weelde zijner kleerkas; maar zijn zwarte krullenbol spreekt van levenslust en guiterij.

Een oogenblik rust aan den haard.

Wij kennen den duitschen schilder Vautier reeds door zijne ingrijpende samenstellingen, onder ander door *de Aanhouding,* In onze laatste tentoonstelling bewonderden wij een klein schilderstukje van dezen meester, dat als uitdrukking en waarheid inderdaad een pereltje was.

Vandaag is gewis het onderwerp minder beduidend, maar het schijnt ens toe andermaal met schitterend talent uitgevoerd te zijn. Dat binnenhuis, op welks diepen achtergrond het licht door het vensterke valt, geeft echter geen klaarte genoeg om de schemering die er heerscht, teenemaal te verdrijven.

Men ziet dan ook in dat Rembrandt-achtig eflekt, dat is in de schaduwen, een aantal voorwerpen zich losmaken, en leven en beweging aan den achtergrond geven. De haard en wat dezen omringt, is vettig, malsch en

met geestig aangebrachte *accessoires* gestoffeerd.

Natuurlijk is de houding der figuurtjes, en hoe onbeduidend het onderwerp ook schijne, wordt het belangwekkend als men punt voor punt den talentvollen kunstenaar in dien kleinen omvang volgt.

Carlo Zeno.

De geschiedenis der machtige republiek Venetië bevat een aantal prachtige onderwerpen voor den denkenden schilder, en Maignan heeft daarvan meer dan eens een gelukkig gebruik weten te maken. Wij kennen reeds van dien talentvollen *Anagui* en *Frederik Barbarossa aan de voeten van den Paus.*

Vandaag geeft hij ons eene kunstvolle schepping, getiteld *Carlo Zeno,* de Venetiaansche admiraal, wiens heldenmoed zoo dikwijls de republiek uit de dreigendste gevaren gered had, en die eindelijk in ongenade gevallen, verbannen, blind, ongelukkig en door iedereen verlaten, met zijne kleindochter rondzwierf.

Wel had men den admiraal verstooten, maar de wapen-, standaard- en laurieren-trofeeën, die men ter eere zijner overwinningen in de vestibuul van San Marco had opgericht, waren nog altijd aanwezig.

Eens dat Zeno nabij San Marco dwaalde, herinnerde hij zich de voormalige grootheid en hij wilde nog eens zijne lippen drukken op die wapens, op die verdorde laurieren, op die vlaggen, den vijand ontnomen.

Er ligt over dit tafereel een diepen zin, een groot wijsgeerig denkbeeld, eene aangrijpende poëzie verspreid en vooral over de linkerhelft der schilderij, die zoo levendig en rijk in verscheidenheid is, als de rechterhelft van aantrekkelijkheid is ontbloot.

Maignan's samenstelling getuigt dat deze schilder zich in de hooge sfeeren der kunst verplaatst en niet offert aan de ziellooze chineezerij welke thans, in onzen materialisten tijd, als mode wordt aangeprezen.

Het boormachine.

Het boren van den tunnel, onder de zee door, tusschen Frankrijk en Engeland is reeds meer dan eens beschreven en gewis aan onze lezers bekend. De vroegere verbinding tusschen Engeland en het vasteland lijdt geen twijfel. Wel spoelt er tusschen beiden een zee van 53 meters diepte, doch de geologen hebben bestatigd dat daar beneden doorboorbare krijtlagen van 72 meters diepte te vinden zijn. Te Calais gaat de tunnel met eene helling van 0.125 mtr per meter naar beneden om aan de Engelsche kust met dezelfde helling te klimmen. De kanaal- tunnel zal eigenlijk 35 kilometers lang zijn. De boring is dank aan den vooruitgang der machinerie zeer vereenvoudigd. De machine bestaat uit twee ijzeren armen, die met veertien scherpe stalen boren gewapend zijn. Onder de kracht der gepreste lucht worden de armen met veel snelheid bewogen. De machine vordert uit eigen beweging, naar gelang de boring vooruitgaat. Het wegvoeren der losgemaakte stof gebeurt tevens op eene zeer eenvoudige wijze.

Zal de tunnel ooit voltrokken worden? Dat is eene groote vraag. Engeland is er geen voorstander van. Het ziet in de zee, die Engeland van het vasteland scheidt, een machtig bolwerk en vreest integendeel dat de spoorweg, onder zee door, het al te nabij het licht ontvlambaar en brandbaar Frankrijk zou brengen. Engeland heeft misschien, van zijn oogpunt beschouwd, geen ongelijk.

Op de punt des degens.
Door August Snieders.
(*Vervolg.*)

III.
Rob neemt een besluit.

Dat oom Haveling in geen nieuwerwetsch huis kan wonen, lezer, zult gij zonder den minsten twijfel begrijpen; dat zou letterlijk onmogelijk zijn.

In eene der zijstraten van het oude Antwerpen, waar het breekijzer in geen twee eeuwen zijn vandalism gezwaaid heeft, staat een huis met hardsteenen boogpoort, hardsteenen vensterdorpels en met ruitjes van boheemsch glas, die een gansch bijzonder karakter aan die woning geven.

In die oude poort is het rijtuig verdwenen.

De dienstmeid, die de poort opent en weer laat toevallen, is een eenvoudig mensch, 't is de eerzame echtgenote van Thomas; zij vormen een huishouden zonder kinderen, dat ook, evenals oom Haveling, dáár wezenlijk thuis hoort.

Dat er niets gemeens bestaat tusschen de aristocratische Polycarpa en de vrouw van Thomas, zal de lezer zonder de minste moeite begrijpen. Er is echter een groot verschil tusschen hare verhouding met de keukenprinses en die van Thomas: deze lacht openlijk met de hoogadelijke droomen van zijne zuster, doch zijne vrouw is bang van dat grillige schepsel, en willen of niet erkent zij het gezag dat deze uitoefent. Hard gesproken is half gewonnen, zegt immers het spreekwoord.

In het huis van oom Huib kan men zich gemakkelijk twee eeuwen terug droomen, niet dat de eigenaar een antiquarius is, die al wat hem omringt, volgens de regels en den stijl, in orde houdt, neen! Zijne voorgangers hebben het huis vooreerst zóó sterk gebouwd, dat er zelfs na twee eeuwen slechts zelden iets aan te hermaken is, en als er iets moet hermaakt worden, wordt dit op zijn sterkste gedaan om binnen kort niet te moeten herbeginnen.

Dat heeft wel eens te weeg gebracht dat men in den zwart-blauwen muur een frisch rood vak metselde, welke roode lap in een blauwe tapijt pronkte, tot dat de tijd hem allengs donker kleurde; dat er eene nieuwe plank in de plaats der oude geschoven werd en men vergat haar met den borstel hetzelfde kleed te geven als hare zusters.

In de bewoonde kamers liggen geen tapijten, maar wel matten; de schilderijen tegen den muur hebben, door den tijd, zoo'n donkere achtergronden gekregen, dat de kleuren daarop als calcomanies voorkomen; de meubels dagteekenen gewis van uit den kindertijd des huisheers.

Zóó als het huis nu is, zoo heeft zijn vader daar gewoond, zóó wil hij er ook wonen; al die meubels, al die glimmende steentjes met blauwe omtrekken, al die schilderstukken, al die chineezerijen kent hij van in zijne jeugd en hij wil niet dat er iets in verwisseld worde, zelfs niet dat zij van plaats veranderen.

Oom Huib zou zich zelf niet meer kennen, als er iets in die omgeving veranderde.

In de gewone huiskamer valt ons al niet veel meer in het oog, dan eene tikkende hangklok, in eene donkerkleurige houten kas besloten; een altijd gereed zijnde haard, eenige oude boeken, een gele landkaart en eene vogelkooi.

Rustig is het in het vertrek, dat op een schoonen hof uitzicht heeft; alleen hoort men het getik der klok en als het waait dan tikt in den zomer, de purpere climatite ook tegen het glas, als vroeg de bloem en de rank om binnen gelaten te worden.

Bij schoon weêr staat het venster wijd open en de neerhangende bloemen, blaêren en ranken vormen eenen boog in het bovenste deel van het venster.

In dat vertrek bevindt zich oom Haveling; hij zit in zijnen armstoel en rookt stil en bedaard zijne lange pijp - terwijl, evenals ten tijde dat zijn vader dáár zat, het koperen komfoor met een turfklomp, van buiten wit en van binnen nog gloeiend, en de geopende tinnen tabaksdoos met Chineesche figuren op het zwarte verlaksel, op de tafel staan.

Naast dien tabakspot staat een wel gevulde cigarenstandert; doch deze is voor de moderne bezoekers, niet voor oom Huib.

Mijnheer Haveling drinkt thee uit een Saksisch porceleinen tasje, terwijl een dito theeen melkpotje naast hem geplaatst zijn.

Hij is nu in dezelfde grijze kleeding en heeft denzelfden bolhoed op als gisteren. Overigens, zoo als oom Huib 's morgens uit zijne slaapkamer treedt, gaat hij daar ook 's avonds weêr binnen.

Een zware belleklank heeft een bezoeker aangekondigd; doch oom Huib laat niet in het minste merken, dat hem dit ontzet of dat hij nieuwsgierig is te weten wie er zal binnenkomen.

't Is Rob Lindover, die binnentreedt en zacht het ‘dag, oom Huib,’ laat hooren. Oom geeft hem den groet met een hoofdknik weer en voegt er bij:

‘Alles wel, Rob?’

‘Ik dank u,’ zegt de jongen. ‘Grootmoeder en zuster Edil groeten u.’

Oom knikt ten bewijze van dankbetuiging.

Verder richt mijnheer Haveling geen enkele vraag tot Rob; hij laat dezen doen of hij thuis is. Wil hij rooken? De eigaren staan daar voor hem. Heeft hij dorst of honger? Een slag met de bel en Thomas-vrouw zal wel voor den dag komen.

Rob is, zoo als wij reeds zegden, negentien jaar oud; hij is tamelijk lang, fiksch gebouwd, recht als een kaars. Zijn hoofd is juist niet fijn, maar gezet en krachtig geteekend. Het min of meer vierkant gesneden voorhoofd, gesloten mond, diep liggende oogen en borstelig geknipt haar, duiden niet alleen een vasten wil, eene stellige beradenheid, maar een voor zijne jaren ernstigen jongen aan.

Oom is opgestaan, heeft zijne pijp op tafel gelegd en gaat naar de kleine vogelkooi, die aan den muur hangt. Hij neemt het zaadbakske van den kanarie-vogel, gaat in het open venster staan, blaast de goudgele vezeltjes en bolsters naar buiten, schudt daarna met het bakske en blaast nogmaals. Als nu het bakske weer op zijne plaats staat, keert oom Huib ook andermaal tot zijnen stoel terug en zou nog geen woord gezegd hebben, had Rob het gesprek niet aangevangen.

‘Oom,’ zegt hij, ‘wat hebt ge gedacht van dat bezoek, gisteren bij grootmoeder?’

‘Ja, Rob, wat zou men daarvan zoo al denken?’

Rob zwijgt een oogenblik.

‘Ik ben zeker, oom, dat gij iets gedacht hebt....’ hervat de neef.

‘Waarom denkt ge dat, Rob?’

‘Omdat oom Haveling meer denkt dan hij zegt,’ antwoordt de jongen. Een lichte glimlach speelt om zijnen mond en er tintelt iets schalksch, zou men zeggen, in zijn helder oog.

Oom Huib zwijgt, en al zou Rob nu een groot menschenkenner zijn geweest, hij zou toch niets op de trekken van den ouden man hebben gelezen.

‘Oom, kwam dat bezoek u niet wonderlijk voor?’

‘Ja, daar was wel iets van.’

‘Wat dacht ge, oom, van dien mijnheer Hordanker?’

Oom ziet Rob een oogenblik starlings aan, zonder dat men zeggen kan, wat er achter zijne spiegels omgaat. Eindelijk zegt hij zacht en zonder den minsten schijn van drift:

‘Dat hij misschien te weinig en misschien te veel zegde.’

'Wat bedoelt ge, oom?..'

'Ja, daar zal ik eerst kapitein Vaart eens over spreken.'

'Ik denk, oom, dat die mijnheer Hordanker niet oprecht was.'

Oom antwoordt niet; eerst na eene poos stilzwijgen, zegt hij andermaal:

'Zegt uwe grootmoeder dat, Rob?'

'Neen, oom, dat zeg ik.'

Huib-oom laat de kin in de eene hand rusten, terwijl de elleboog op de tafel leunt, en staart zonder een knip met de oogen te geven voor zich uit.

'Dat die mijnheer Hordanker niet oprecht was, zegt ge, Rob....' ving oom op een eenigzins mijmerenden toon aan.

'Dat scheen mij zoo.'

'Ge denkt dus dat hij meer weet dan hij zegt, Rob?'

'Ja, oom, dat denk ik...'

'Dat is wel mogelijk, jongenlief.'

'Zeg het maar, oom, dat is immers ook *uw* gedacht?'

'Ja, Rob, dat heb ik ook wel eenigzins gedacht.'

Oom heeft nu reeds meer gesproken dan iemand verhopen mocht; Rob weet dit en hij weet ook dat hij den ouden man op dit weinige moet laten nadenken, alvorens hem verder opzichtens die zaak te onderhouden.

Ook mijnheer Haveling gaat zonder nog een woord te zeggen uit het vertrek, alsof hij een verder gesprek over het aangeroerde punt wilde ontwijken; hij staat op de binnenplaats en ziet nu eens naar den grond of wel naar den hemel, zonder echter noch beneden, noch boven iets te zien.

Rob is in de kamer gebleven; hij zit met de handen krampachtig op de knieën saamgewrongen en het hoofd gebogen. Als hij dit opheft zien wij dikke tranen in zijne oogen.

De zoon heeft inderdaad de volle overtuiging dat die vreemdeling meer weet van den dood zijns vaders, dan hij zeggen wil. Straks twijfelde hij nog aan dit helsch denkbeeld dat hem folterend vervolgde; nu oom Huib dezelfde opmerking gemaakt heeft, is de onderstelling eene zekerheid geworden.

Hoe zal Rob dat geheim ontsluieren? Om die vraag te beantwoorden is de jongen naar de stad en bij oom Haveling gekomen.

Rob wischt de tranen uit de oogen en in deze tintelt nu weer eene mannelijke beradenheid; hij heeft een besluit genomen, men ziet het. Ook als oom andermaal binnenkomt, zich neerzet en zijne pijp opneemt, zegt de jongen plotseling, alsof het woord met geweld naar buiten slaat:

'Oom Huib, ik zou naar 'genen kant der zee' willen reizen.'

Oom is min of meer verbaasd; hij ziet den jongen een oogenblik strak aan. Dan schijnt die verbazing eensklaps voorbij en op zijn gewonen en natuurlijken toon zegt hij:

'Dat begrijp ik, Rob.'

'Hoe, ge begrijpt dit, oom? Ge begrijpt dat ik sedert gisteren meer dan ooit aandrang gevoel, om mij in persoon te overtuigen wat er van den dood mijns vaders bekend is.'

'Wij zouden er met kapitein Vaart eens over kunnen spreken...'

'Neen, vreemden blijven vreemden; zij stellen slechts een betrekkelijk belang in eene zaak, waar winst noch voordeel in gelegen is. Vreemden zeggen ons niets' - en

Rob staat met drift op en doet eenige stappen door de kamer - ‘ik wil zelf gaan, zelf zien, zelf hooren.’

Oom zwijgt.

‘Er is daar blijkbaar een geheim, dat ik wil ontsluieren,’ hervat Rob met zekere heftigheid.

‘Die mijnheer Hordanker zegt niet alles wat hij weet; neen, neen! daarvan heb ik de stellige overtuiging.’

Rob heeft iets recht mannelijks in houding en gelaatsuitdrukking; zijn oog fonkelt en 't is of zijn voorhoofd nog vierkanter wordt.

‘Nu wat zegt ge, oom?’ vraagt de jongen.

‘Ik zeg niet neen. Rob.’

‘Ge zegt dus ja?’

‘Neen, ik wil op al dat nieuws eens nadenken.’

Oom Huib en Rob, zal men misschien zeggen, passen op elkander als twee oesterschelpen; dit is echter niet zoo. De oude man en de jongeling zijn in meer dan een geval tegenvoeters. Zijn zij het al eens op dit of dat uitgangspunt, dan, in de uitvoering, loopen zij meer dan eens hemelsbreed van elkander weg, al zou het slechts in den bruisenden spoed van dezen, en in den bedaarden gang, met uitwijkingen 't zij rechts of links, van genen zijn.

Op dit oogenblik staan zij min of meer op hetzelfde punt; straks, zoo als Vaart zeggen zou, moeten zij elkander praaien, dit is elkander door den scheepsroeper toespreken.

Rob zit, in zijne verbeelding, reeds in de *pampas:* oom Huib zit nog rustig in zijne achterkamer en denkt zelfs nog niet aan de toebereidselen der reis.

De twee personen, die tot beslissing der zaak zullen optreden, zijn mevrouw Lindover en kapitein Vaart; doch als deze zich uitsluitend aan de zijde van Rob plaatst, neemt de andere plaats aan de zijde van oom Huib en vergroot gedurig de gevaren, de moeielijkheden, ja, de onmogelijkheid der reis.

Voor Vaart is een reisje naar Zuid-Amerika eene nietigheid; men zwalkt en dobbert, zittend in een leuningstoel of wandelend in eene drijvende kamer, gedurende eenige weken, eenige maanden zelfs, op den bruisenden plas en daarmee uit. Eene reis naar den anderen hoek der wereld, is voor Vaart niets meer dan een uitstapje naar de hoofdstad. Er is daar voor hem geen ander verschil, dan wat langer op het spoor, of aan boord van het schip te moeten blijven.

Kapitein Vaart is sedert verscheidene dagen niet bij den gewezen koopman en reeder gekomen, voor welken hij vroeger meer dan eene lading uit verre landen heeft aangebracht, en oom Huib denkt het best 's namiddags, eens even naar de dok te wandelen waar de *Salamander,* het schip van Vaart, ligt.

De benaming is zeker wel geschikt om verwondering op te wekken, want de grof zwarte bonk van een schip heeft niets van een salamander met afschuwelijken kop en slaanden staart; indien Vaart nog salamander had geheeten, en het schip, *Vaart,* 't zou zeker gepaster geweest zijn, vooral als de kapitein door de jicht geplaagd wordt, zoo als nu het geval is.

Vaart gaat daar binnen, in de kajuit, als een duivel te werk. Oom Huib hoort hem bulderen en van tijd tot tijd iets bonzend tegen de houten wanden aanvliegen, waarop de kajuitjongen op het dek komt getuimeld als een weggesmeten handveger, met dit verschil dat de handveger lijdelijk zwijgen zou, en dat de kajuitjongen grinnikt van plezier, bij de bulderende kwaadheid van den zeebonk.

De jicht! - een zeebonk moet geen jicht hebben - dat is geen ziekte voor varensgasten; dat is een ziekte voor lamme en luie landratten! Is het dan te verwonderen dat Vaart in Storm herdoopt wordt?

Oom Huib, die over de gaanplank op het dek gekomen is, het jicht-onweer beneden hooit en dit tevens in handeling ziet met den kajuitjongen, blijft een oogenblik besluiteloos staan; doch hij gaat eindelijk zoo bedaard den trap af Of hij naar zijnen kelder gaat om een flesch ouden Bordeaux op te halen, en het wordt beneden ook zóó stil, of Vaart in de kerk zit en naar een preek luistert: zoo stil dat de kajuitjongen het weêr waagt stap voor stap en als op de teenen, dichter te komen en naar beneden te loeren.

Een half uur later ziet de kajuitjongen, die weer eens naar beneden piept, het bovenste gedeelte van den grijzen hoed van oom Huib naar boven komen; eindelijk komen de schouders en verschijnt de oude man in zijn doodbedaard geheel.

Pas heeft mijnheer Haveling echter weer voet aan wal gezet, of de bel klingelt driftig beneden, de stem van Vaart buldert en, wie weet welke voorwerpen, klotsen en bonzen andermaal nijdig tegen de wanden en schutsels van den *Salamander*.

Oom Huib zet zijnen weg voort en de kajuitjongen gaat aan stuurboord zitten, en schuifelt tusschen de tanden een geestig matrozenlied.

Wat beslissing brengt oom Huib van zijn ontstuimigen vriend mee, over de ontwerpen van Rob? ‘Laat de jongen gaan; hij heeft gelijk; zelf een oog uitslaan; per zeilschip duurt te lang; per stoom er heen!’ Dit zijn de korte beslissingen geweest, die Vaart liet hooren; doch dit alles werd niet zoo, op zijn landrats, gezegd gelijk wij dit doen; neen! dat zegde Vaart in klinkende, botsende, hortende en stootende zeemanstermen, alsof hij den armen Rob met schuppen, stampen en stompen de zee in, en tot in de *pampas* jagen wilde.

Bij mevrouw Lindover luidt de uitspraak gansch anders. Grootmoeder wil van Rob's besluit niets hooren. Zij heeft reeds één zoon aan gene zijde van den Oceaan verloren, waarom zou zij eenen tweede wagen? En bestond er nog eenige hoop dat de vader in leven was; maar de arme Lindover is dood en hoe zoet en troostend dan ook de minste inlichtingen over zijn strijden en lijden mochten zijn, zij zouden misschien aan al te hoogen prijs gekocht worden.

Mevrouw is zelfs een oogenblik zeer verbolgen tegen oom Huib, omdat hij Rob in zoo'n dwaze denkbeelden steunde en zij vindt dat die kapitein Vaart een zeer vermetel en stout personagie is, die haren zoon in een zoo gevaarlijken weg voortstooten wil. Oom Huib zwijgt bij dien uitval van zijne zuster en als hij de deur uitgaat, klinkt hem eene tweede afstraffing in de ooren, die uit de keuken opstijgt.

Polycarpa veegt daar haren broêr-koetsier ongenadig bij, over de onmenschelijke ontwerpen die zijn meester, de gewezen koopman, de hartelooze burgerman heeft, en die, zegt Polycarpa, wreed als al de zonen van Jacob, den lieveling van mevrouw, haren Joseph - anders gezegd haren Rob, naar zee wil zenden, om hem daar te doen verdrinken en verkoopen!

Geen Calypso wierp ooit zooveel vermaledijding op den armen Ulysses, als Polycarpa op Thomas, alsof deze de verrader en de pleger der misdaad zelve is.

De man mag zooveel hij wil herhalen dat hij er niet de minste schuld in heeft: 't geeft niets. ‘Gij,’ zegt Polycarpa, ‘zijt uw heer en uw heer zijt gij. Alle twee zijt gij met hetzelfde sop overgoten en tot alle burgerstreken in staat!’

Oom Huib hoort dat onweer in de keuken wel, doch gaat stilweg voorbij en Thomas, die zijnen heer ziet gaan, volgt hem wel is waar Zwijgend, maar toch al eens spottend glimlachend: de knecht is nog zoo groot philosooph niet als zijn heer.

Als beiden in het rijtuig zitten en dit laatste knikkebollend over den steenweg loopt, zegt mijnheer Haveling ten slotte:
‘Thomas?..’
‘Mijnheer.’
‘We hebben 't daar alle twee erg kwaad gehad, jongen.’
‘Ja, mijnheer.’
‘En gij nog meer dan ik.’
‘'t Doet niet zeer, mijnheer.’
‘Neen? Welnu, des te beter....’
Mevrouw Lindover is echter haren uitval tegen haren broeder reeds lang vergeten, die overigens niets kwetsends had, als Polycarpa nog tegen den knecht van den kruidenier raast, die, hij zoo min als zijn meester, iets begrijpt en verstaat van wat *noblesse* is.
Oom Huib had nog niets beslist, had enkel een half woord over Rob's ontwerpen willen wisselen. Dat merkt Rob aan grootmoeder op en deze, edel hart! erkent dat zij ongelijk heeft en om Rob en Huib-oom min of meer tevreden te stellen, belooft zij aan den jongen, mevrouw Hordanker, de moeder van den vreemdeling, zelf te gaan spreken, en mochten daar

de verlangde inlichtingen niet beter, niet voldoende zijn, dan.....

EEN OOGENBLIK RUST AAN DEN HAARD, NAAR VAUTIER.

Er glinstert een heldere vonk van hoop in Rob's oog en nog denzelfden dag wil hij naar oom Huib, om hem te zeggen dat grootmoeder het niet zoo erg meende en dat zij niet ongenegen zijn zou, om aan Rob's wenschen te voldoen, indien....

(*Wordt vervolgd.*)

Door Midden-Azië.
Reisherinneringen.
(*Vervolg en slot.*)

Het vroeger min of meer opgewekt wantrouwen werd te Geumush-tepeh gansch uitgeveegd, doordat onze derwisch daar voor een geleerd man, eenige plaatsen uit den Koran, in turksch dialect geschreven, vertaalde.

De tocht door de woestijn werd aangevangen, vergezeld door een turkomansch gewapend geleide; men voerde drie buffels meê voor den khan van Khiwa.

Nu weer ontstond er achterdocht jegens Vambéry doch de Afghaan, van welken wij reeds gesproken hebben, bracht de reizigers van dat denkbeeld af; want die schelm hoopte wel den valschen derwisch zelf te ontmaskeren en te verkoopen.

Vambéry was op zijne hoede; hij nam geene aanteekeningen, want het hoofd der pelgrims had zich laten ontvallen dat de khan van Khiwa voor eenigen tijd eenen

Frank, denkelijk een Rus, had laten onthoofden, omdat hij aanteekeningen over het land genomen had.

Te Khiwa werden de pelgrims door de bevolking voortreffelijk onthaald; men was opgetogen zooveel hadji's te zien.

Terwijl deze nog op hunne kameelen zaten, werden hun reeds brood en drooge vruchten aangeboden.

Onder het zingen van een heilig lied bereikte men den bazaar. Het volk dat de hadji's als heiligen vereert, kuste Vambéry's kleêren, of liever vodden, en zijne voeten.

Men steeg aan de karavanseraai af, waar de goederen aan een streng onderzoek werden onderworpen.

De ontvanger der belastingen was een kamerling van den khan.

Pas was het onderzoek gedaan, of de Afghaan drong vooruit en klaagde Vambéry aan als *djanisz* (spion), *Frengli* (Frank) en *Urus* (Rus).

Het bloed van verontwaardiging steeg den reiziger naar het voorhoofd.

De mehrem of ontvanger vroeg hem wat hij op de beschuldiging van den Afghaan te zeggen had?

Juist trad Hadji binnen en stelde Vambéry, met de grootste loftuitingen aan den ambtenaar voor.

Die voorstelling deed dezen laatsten van toon veranderen; Vambéry werd uitgenoodigd naast hem neer te zitten; doch de reiziger hield zich of hij diep verontwaardigd was; hij verliet de karavanseraai en ging recht naar Shükrul-lah-Bay, die lang diplomatiek agent te Konstantinopel was en waar Vambéry hem leerde kennen.

CARLO ZENO, NAAR MAIGNAN.

Hij liet zich aanmelden als een effendi van Stamboul komende, die op zijne doorreis van Khiwa hem wenschte te bezoeken.

De oude man stond verbaasd; een effendi in de hoofdstad was iets ongehoord! Nog meer verwonderd was hij toen hij een armoedigen bedelaar voor zich zag, dien hij schier niet meer herkende.

'Maar waarom,' riep hij uit, 'hebt gij het aardsch paradijs, Stamboul verlaten, om hier in deze gevaarlijke streken om te doolen?'

Vambéry legde de handen op de oogen en snikte weemoedig ‘Pir’ (geestelijk opperhoofd), waaruit de man verstond, dat hem het doen eener pelgrimsreize was opgelegd en dat geen

derwisch zich daaraan onttrekken kon, zonder zijn leven te verbeuren.

Vambéry werd ten allen kante genoodigd, om acht of negenmaal daags rijst met schapenruut, te komen eten.

Zoo hoog steeg hij in gunst dat de minister van buitenlandsche zaken er jaloersch over werd en den derwisch lasterde.

Voor den khan geroepen redde Vambéry zich, door met zijne schoonste hand, een brief voor den vorst te schrijven.

Die brief was de eeuwige ongenade voor den minister.

Te Khiwa zag Vambéry eene heele reeks strafuitvoeringen van den wreedsten aard: schier geen dag gaat er voorbij, of er worden personen gehalsrecht.

Soms steekt men de ongelukkigen de oogen uit vóór dat men hen het hoofd afslaat. Verder spreekt dit strafwetboek van vierendeelen, het doorzagen van den schedel, het doorpriemen, enz.

Weldra ging Vambéry op reis naar Bukhara; de oude diplomaat trachtte den reiziger voor dien tocht bevreesd te maken, en dit deed den Hongaar denken dat de man zijn incognito geraden had, al zegde hij dit dan ook niet.

Men verliet Khiwa in eene opgeruimde stemming; doch aangezien de emir van Bukharije te wapen en naar Khokand getogen was, bleef er aan het gezelschap geene andere keus, dan óf zich te laten plunderen, óf de reis door de woestijn aan te nemen.

Die laatste weg was de beste, doch men was in de hondsdagen en het gebrek aan water zou zich doen gevoelen; verder kon men onder den heeten koortswind, *leb-bad,* bezwijken.

Men trok door de woestijn; doch toen men bijna den zoom van die woeste streek bereikt had, overviel hun de *simum* en slechts met moeite bereikten zij eenige arme hutten van perzische boeren.

Toen men het heilig Bukhara naderde, en zij door tolbeambten werden gestroopt, rees daarenboven het vermoeden bij deze op dat de derwisch een Frank was.

De leden van de beevaart verzetteden zich hevig tegen dat vermoeden; doch het hoofd der stad, Rahmed-Bay, aan wien de emir het gezag had toevertrouwd toen hij naar den oorlog ging, besloot de beschuldiging tegen den derwisch streng te onderzoeken.

De verklaringen zijner reisgenoten hielpen niets; Rahmed-Bay deed den derwisch een theologisch exaam ondergaan en zijne antwoorden door schriftgeleerden onderzoeken.

Vambéry beantwoordde de vragen op eene zegevierende wijze.

Te Bukhara was de karavane zoodanig uitgeplunderd en verarmd, dat zij veel van de goederen die zij bezat, moest verkoopen en zelfs eenige der lastdieren.

Het reisgezelschap deelde zich in twee: het eene gedeelte ging in noordoostelijke richting en het andere oostwaarts, om over Samarkand het Chineesche grondgebied te bereiken.

Te Samarkand verbleef Vambéry in de woning van het hoofd der policie, en deze een verslag van Rahmed-Bay uit Bukhara over de pelgrims gelezen hebbende, vatte achterdocht jegens den derwisch op.

‘Wilt gij de gansche wereld doortrekken,’ vroeg de emir, ‘gij, met uw kreupelen voet.’

‘De voorzaat van Uwe Majesteit,’ antwoordde Vambéry vlug, ‘Tinur, was ook kreupel en hij overwon gansch de wereld.’

De emir was opgetogen over dat antwoord; hij schonk den derwisch dertig *teughe* en een *ser-pây* of eerekleed.

Samarkand werd maar zelden door een Europeaan bezocht; doch weinig of geen mocht die stad in al hare bijzonderheden zoo goed beschouwen als Vambéry.

Op dit punt nam de derwisch afscheid van zijn reisgezelschap en richtte zich naar het zuiden met een nieuw gezelschap.

De weg naar Kerki leidt door eene woestijn, doch die niet alleen waterputten heeft, maar tevens geen gevaar oplevert, aangezien roof en plundering allerstrengst worden gestraft.

Kerki is een fort op den Oxus, eene breede rivier, gelegen; daar werden de moeielijkheden nogmaals overgroot, omdat de beambten in iedereen die een baard draagt, een weggeloopen of vrijgemaakten slaaf willen zien.

Voor elken slaaf worden twee dukaten doorvoerrecht betaald.

Om zeker te zijn legde de gouverneur beslag op heel de karavane, en gelastte dat al de personen naar de gevangenis van het kasteel zouden gebracht worden.

Eene vergissing in tongval redde de karavane: Vambéry bad voor het leven en de vrijheid zijner tochtgenoten en in plaats van den usbekschen tongval te bezigen, sprak hij zuiver ottomanisch.

De kommandant der artillerie was uit Fabriz en lang in Europisch Turkije geweest; daarbij hij was zelf een vrijgemaakte slaaf.

Het hooren van die klanken, troffen hem zoodanig - wat is die tooverklank der moedertaal toch krachtig! - dat hij aan allen de vrijheid schonk.

Van Kerki trok men op Herad en eindelijk bereikte men het uiterste punt der busbeksche staten, Maymana, dat eene vesting uitmaakt van Bukhara tegen de invallen der Afghanen.

Te Maymana dreigde den reiziger een groot gevaar: te Konstantinopel had Vambéry les genomen in het jaghataïsch of oost-turksch, bij zekeren Khalmurad, een mollah van Maymana geboortig.

Deze slimme oosterling had te Konstantinopel spoedig ontdekt, dat Vambéry of liever Reschid-Effendi geen Turk was.

Die Khalmurad was naar Maymana teruggekeerd, en als Vambéry er aan dacht dat de karavaan noodzakelijk die stad moest aandoen, werd hij bang.

Stout zijn is half gewonnen! Pas was onze Hongaar in de grensstad aangekomen, of hij vroeg aan zijnen gastheer naar Khalmurad.

‘Hoe,’ riep deze uit, ‘was mijn vriend Khalmurad ook uw vriend? Jammer, God heeft hem tot zich genomen; doch ik heb mij over zijnen zoon ontfermd; zie, daar is zijn zoon!’

Dat Vambéry liever den zoon ontmoette dan den vader, laat zich begrijpen; later hoorde hij echter dat de mollah niet dood was; dat hij te Teheran zeer druk naar zijnen oud-leerling had gevraagd.

Bij de karavaan bevonden zich eenige bevrijde perzische slaven en eenige Bashi-Bozuks; gedurig moest Vambéry deze ongelukkigen in bescherming nemen.

Zij waren in den laatsten russischen oorlog in de handen eener patrouille gevallen en naar Siberië gevoerd.

Over dag moesten zij, in de bosschen van Tobolsk, boomen omkappen en 's nachts werden zij in de gevangenis opgesloten.

Jaren verliepen eer zij van de soldaten zooveel russisch leerden dat zij zich konden doen verstaan; van de vertrouwelijkheid, die er weldra ontstond, maakten zij misbruik.

Eens dat zij de twee soldaten, die hen moesten bewaken, dronken hadden gemaakt, sloegen zij deze dood, roofden hunne wapens en namen de vlucht.

Geruimen tijd zwierven zij rond, hadden niets dan wat wortels en planten tot voedsel, trotseerden duizende gevaren en bereikten eindelijk een Kirgiezendorp.

Door de eindelooze steppen heen, kwamen zij te Taschkend en eindelijk te Bukhara aan.

Wat bovenmenschelijke kracht de banneling toch soms aan den dag leggen kan, om die lieve vrijheid te herwinnen!

Overal, bij het doortrekken van verschillende gewesten, werden onze pelgrims, op ongenadige manier, gebrandschat. Dit was vooral het geval te Kerrukh, waar de gouverneur of khan andermaal den derwisch verdacht, omdat deze een zoo verrukt gezicht trok, bij het zien der roode dichtgeknopte uniformen der soldaten.

De khan nam heimelijk inlichtingen over den reiziger, en dacht hem eindelijk met een slimmen trek in het net te krijgen: hij groette hem plotseling op europische wijze, door hem de hand toe te reiken.

Doch Vambéry was oplettend; hij nam een strak gezicht aan, stak de armen omhoog om den khan te zegenen en fluisterde de eerste verzen van den Koran.

De khan wilde echter den zegen van den effendi niet; hij wendde zich om en lachte dat hij schaterde. Voorwaar die gouverneur had wel te recht lont geroken!

Men had Herat bereikt en daar was de armoê van Vambéry zoo hoog geklommen dat hij de hulp van den perzischen gezant moest afsmeeken.

Deze echter gaf geenen centiem.

Vambéry in zijne hoop te leur gesteld, wendde zich tot den zestienjarigen prins, dien zijn vader te Herat had achtergelaten toen hij naar Kabul vertrok, om zijne rechten op den troon van Khabulistan te doen gelden.

De prins stond in uniform voor een venster, ten einde, omgeven door zijne hofhouding, wapenschouwing te houden over de afghaansche troepen, die in het engelsch gekommandeerd werden.

Wat de troepen, die er vrij goed uitzagen, echter een komiek uiterlijk gaf, waren de broeken met korte pijpen en de lange puntschoenen.

Toen Vambéry binnentrad en de aanwezigen groette bij wijze der derwischen, ging hij recht op den prins, en onaangezien zijn dikken vizier sprak hij het arabisch formulier-gebed uit.

Toen hij gedaan had en de aanwezigen, ten teeken van goedkeuring, over hunnen baard streken, zag de prins hem strak aan en eensklaps riep hij half lachend, half verwonderd uit: Bij God, ik zweer dat gij een Engelschman zijt.'

Men lachte ongeloovig; doch de prins was niet overtuigd; hij kwam voor Vambéry staan en vroolijk in de hand klappende, hervatte hij: 'Hadji, zeg mij, zijt gij geen vermomde Engelschman?'

Vambéry was bevreesd voor de fanatieke Afghanen en hield zich of hij erg gekwetst was. 'Sahib mekum!' houd op, riep hij streng. 'Gij weet wel dat wie eenen geloovige, ook zelfs maar lachend, voor eenen ongeloovige verklaart, daardoor bewijst zelf een ongeloovige te zijn.'

De reiziger zegde nu dat hij van Stamboul was, toonde zijne turksche pas en sprak van den neef van den jongen prins, die in 1860 Mekka en Konstantinopel bezocht en bij den sultan zoo schitterend onthaald werd.

Dat werkte en de prins gaf hem zijne goudbeurs, en hield er aan dat hij hem dikwijls zou bezoeken.

Van Herat ging de karavane, dwars door eene droevig verwoeste landstreek, om te Meshed aan te komen.

Meshed was de grens van Europa en hier wierp Vambéry zich in de armen van een engelsch kolonel Dalmage, in dienst van den schab.

Wel waren zijne reisgenoten verwonderd over de plotselinge verandering van den derwisch; doch alle gevaar was voor hem voorbij.

Nu ook verliet hij de karavane en reisde met een enkel persoon, een mollah, die de vermomming doorgrondt, maar niet verraden had, naar Teheran.

Te Teheran ontmoette Vambéry een aantal oude vrienden, die hem voorthielpen naar Konstantinopel.

Van daar stoomde hij opwaarts, bereikte Pesth, hing zijn versleten derwischen-kleed aan den kapstok, en rekende zijn belangrijken tocht als gelukkig afgeloopen.

Men volge min of meer op de kaart den tocht, dien de pelgrims afleggen; men leze in Arminius Vambéry's werk *Travels in central Asia,* de beschrijving der gevaren waaraan zij zijn blootgesteld, en men zal begrijpen wat stout bestaan Vambéry's tocht geweest is.

Turksche beeldspraak in Tunis.

De Turken houden veel van beeldspraak, en eenigen dezer spreekwijzen zijn zeer schoon. Zoo zegt hij:

'Wat de sprinkhanen hadden achtergelaten, hebben de vogeltjes opgepikt.'

Dit zeggen wij in eene andere beeldspraak: 'een ongeluk komt nooit alleen.'

Als wij willen zeggen: 'hij is verstrooid,' zegt een Turk: 'Hij zoekt zijnen zoon dien hij op zijne schouders draagt.'

Wil hij zeggen dat men met goede bedoelingen niet zelden veel kwaad kan doen, dan zegt hij:

'Hij is gekomen om zijne vrouw te omhelzen en hij heeft haar de oogen uitgestoken.'

Willen wij zeggen: 'Spreek niet te veel,' dan zegt de Turk: 'Als gij uwen mond houdt, zullen er geen vliegen in komen.'

'Wees leeuw en verscheur mij; maar wees geen wolf om mij onzuiver te maken.'

'Als men eenen engel op eene bruiloft vraagt, is het enkel om aan te brengen.'

'Het spreken op zijnen tijd is geoorloofd.'

Als wij willen zeggen: 'Hij is een verkwister,' zegt de Turk: 'Zijne fortuin is in strooi en in nagels veranderd.'

'Wees niet ondankbaar,' zeggen wij; de Turk maakt eene grooter omschrijving en zegt: 'Hij die vruchten uit zijns vaders hof eet, moet zijne voorzaten niet beleedigen.'

'Een enkel ruiter maakt geen stof,' wil zeggen dat het werk van één man niet veel uithaalt.

'De voet gaat waar het hart hem brengt.'

Hoe Aken ontstond.

De schoonste geschiedenis over den oorsprong van Aken, die wij kennen, is voorzeker de akte, die Karel de Groote gaf, terwijl dit stuk tevens op eene klare, duldelijke wijze een groot doel van den toestand van het toenmalige land, kennen doet. Wij lezen daarin:

'Het is u bekend, hoe ik naar gewoonte jagende, ter plaatse, wegens het gebruik der warme wateren *Aken* genaamd, ben aangeland, dat ik door de digtheid der bosschen en door mij in de wegen te vergissen, van mijn gezelschap ben afgedwaald; dat ik als bij toéval de warme badplaatsen en vorstelijke gebouwen heb ontdekt, welke Granus, een romeinsche Vorst, broeder van Nero en Agrippa eertijds aldaar heeft gesticht. Die gebouwen waren door hoogen ouderdom verlaten, vergaan en met struikgewas en doornen begroeid. Het paard, waarop ik zat, ontblootte onder het springen de aders van het warme water. Nu heb ik alles hernieuwd: maar ik heb er ook een klooster, aan Maria de Moeder van onzen Heer Jesus Christus toegewijd, gesticht, met zooveel zorg en kosten, als mij maar eenigzins mogelijk was; ik heb

het met kostbare marmersteenen versierd, en het heeft met Gods hulp en bijstand zulke schoone gedaante verkregen, dat er geen ander bij kan vergeleken worden.

'Toen alzoo het uitstekende werk dezer hoofdkerk naar mijnen wensch en verlangen en dooide goddelijke genade geheel en al voltooid was heb ik overblijfselen der Apostelen, Martelaren, Belijders en- Maagden uit verschillende landen en rijken en hoofdzakelijk ook uit het *griekscher* rijk bijeenverzameld, en binnen deze heilige plaats gebragt, opdat door de voorspraak dier heiligen het rijk versterkt en genade der zonden verkregen worden.

'Ik heb daarenboven van Heer Leo, Paus van Rome, om het groote belang, dat ik in dat werk stelde en ter eere der panden van de heiligen, welke aldaar door mijne zorg en iever bewaard wurden, verkregen, dat Hij dezen tempel zoude komen inwijden en toeheiligen.

'Want het betaamde, dat deze tempel, welke alle kloostergebouwen van ons rijk in schoonheid en bouwstijl overtreft, en op eene koninklijke wijze door ons ter eere der heilige Moeder Gods gesticht is, door de waardige wijze zijner inwijding uitschitterde, even als de Maagd zelve boven al de chooren der heiligen verheven is; en daarom heb ik, alleen de ingeving van mijn hart volgende, den Apostolischen Heer, die in rang al de geestelijken overtreft, uitverkoren en uitgenoodigd, de inwijding en de opdracht te verrichten.

'Ik heb benevens hem uitgenoodigd de roomsche Kardinalen, zoo veel Bisschoppen mogelijk van Italië en Gallië, en tevens ook de Abten en de geestelijken van elke der verschillende orden, om deze inwijding bij te wonen.

'Ook zijn tot deze plegtigheid opontboden vele roomsche Vorsten, verheven in rang en ambtsbestuur, Hertogen, Markgraven, Graven, Vorsten van ons rijk zoo in Italië als in Saxen, zoo in Beijeren als in Alemanie, en ook van beide de Frankische rijken, het oostelijke en het westelijke gedeelte, die in alle opzichten aan mijnen wensch en mijn verlangen hebben gehoor gegeven.

'En toen de Apostolische Heer en al de voornoemde edele en uitstekende personen te dien einde waren vergaderd, heb ik van allen, om de buitengewone devotie, welke ik dezer plaats en der Moeder van onzen Heer Jesus Christus toedraag, mogen verkrijgen, dat in dezen tempel de koninklijke zetel geplaatst werde, dat deze plaats als koninklijke plaats en hoofdplaats van Gallië aan gene zijde der Alpen zonde gehouden worden, en dat op dezen zetel de Koningen, opvolgers en erfgenamen van het rijk, gekroond zullen worden en aldus gekroond zijnde, van af dat oogenblik regtmatig in de Keizerlijke Majesteit van Rome zonder eenige tegenspraak hoegenaamd zullen opvolgen. Dit alles is bekrachtigd en bevestigd door Heer Leo Paus van Rome en door mij, Karel doorluchtigen roomschen Keizer en eersten grondlegger van dezen tempel en dezer plaats, ten einde deze instelling en dit ons besluit stadig en onverbreekbaar blijven, dat hier de zetel van het rijk aan gene zijde der Alpen gehouden worde, en dat de plaats het hoofd zij van al de steden en wingewesten van Gallië.

'Wij hebben ook met toestemming en welwillendheid van al de Vorsten van het rijk, die tot dit feest van inwijding vergaderd zijn, beslist dat de Bisschoppen, Hertogen, Markgraven, Graven, allen Vorsten van Gallië en getrouwen van het rijk, als schutsmuur, deze plaats en koninklijken zetel, tegen alle aanslagen zullen beschermen en altijd eerbiedigen.

'Wij hebben ook beslist, dat, indien tegen de wetten, welke wij vastgesteld hebben, eenige schending of verkrachting ondernomen, of dat beproefd worde, aan de vrijen of de slaven nadeel toe te brengen, dat alsdan de zaak te Aken voor dezen koninklijken

zetel, welken wij het hoofd van Gallië gemaakt hebben, komen zal, dat regters en beschermers der plaats aldaar zullen vergaderen, dat de zaken naar billijkheid der wet onderzocht, de wet gehandhaafd, het onregt veroordeeld en de rechtvaardigheid hersteld zullen worden.

'En thans, vermits wij deze plaats door de majesteit van den koninklijken zetel, door een besluit van den Apostolischen Heer, en door onze keizerlijke oppermagt en toestemming op dat verhevene standpunt geplaatst en door het aanzien van dezen tempel en de vereering van vele heiligen verheerlijkt hebben, is het betamelijk en billijk, daar wij in de zaak het uiterste belang stellen, dat mijn verzoek, waarvan ik verlangd heb, dat gij niet alleen aanhoorders, maar welwillende begunstigers wezen zoudt, tevens van u verkrijge, dat niet alleen de geestelijke en wereldlijke inwoners dezer plaats, die aldaar geboren zijn, maar zelfs al hare bewoners, zoo tegenwoordige als toekomende, onder eene veilige en vrije wet zullen leven en vrij zullen wezen van allen slavenstand, en dat zelfs niemand, die, hetzij door vader-voorvaderlijke afkomst tot dezen zetel behoort, hoezeer ook elders verblijf houdende, van deze wet, welke ik op dit oogenblik zal uitgesproken hebben, door mijne opvolgers, of door welken belager of omverwerper der wetten het ook wezen moge, zal kunnen afgetrokken worden en dat hij nooit door de hand des Konings aan iemand, wie hij ook zij, edele of onedele in *beneficium* zal kunnen gegeven worden.'

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

XIII.

De akelige kreet, welken de vrouw slaakte en hare daarop volgende bezwijming vervulden den moordenaar van San Marco met een onbeschrijflijken angst, en er verliepen Verscheidene minuten eer hij zijne zelfbeheersching terugerlangde.

Hij begon zich een duister begrip te vormen van de ware toedracht der zaak, toen de vrouw eenige bewegingen maakten, die bewezen, dat zij tot bewustzijn terugkeerde.

En zoo was het ook, zij ging overeind zitten, bedekte het gelaat met hare handen als om hare gedachten te verzamelen, sprong eensklaps op en verliet met wankelende stappen het kerkhof. Nauwelijks was zij buiten het hek, of zij zette het op een loopen, tot dat het gedruis harer voetstappen zich allengskens in de verte verloor.

Na zich verzekerd te hebben, dat hij geheel alleen was, naderde Donatien het graf waarin hij zoo schendig een grooten booswicht vereenigd had met de overblijfselen van een man, die een toonbeeld van een echtgenoot moest geweest zijn te oordeelen naar de vereering van haar, van wie de dood hem gescheiden had.

Hij begreep alles, toen hij gewaar werd hoe de aarde als opgeworpen, omhoog gestooten was geworden, waaruit bleek, dat er eenige beweging inwendig had plaats moeten hebben; doch er was nu niet meer de geringste beweging aan waar te nemen en niet het geringste geluid liet zich hooren.

Uit al die omstandigheden maakte hij op, dat de Italiaan, alvorens den laatsten adem uit te blazen, nog even tot bewustzijn moest gekomen zijn en zich in een laatste stuiptrekking van den dood nog gekromd had.....

Thans moest het voor goed met hem gedaan wezen en zijn vroegere medeplichtige begon met een schorren lach de aarde weer goed plat te trappen en de oppervlakte van het graf zooveel mogelijk in de vorige gedaante te herstellen.

Dit afgedaan zijnde, sloeg hij de armen kruiselings over elkander, en terwijl een grijnslach om zijn mond speelde, sprak hij de volgende woorden bij wijze van lijkrede:

'Gij hebt het gewild, en gij hebt u niet te beklagen!..... ik heb u een soort van begrafenis gegeven die gij zelf mij hebt leeren kennen, door er u bij mij op te beroemen dat gij ze eertijds in praktijk hadt gebracht..... een eerlijk graf eigenlijk, dat gij niet verdiendet..... neen, evenmin als uw uiteinde, dat veel te zacht was, na hetgeen gij mij aangedaan hebt.....'

Een kwartieruurs later was hij weer tehuis

en begaf zich onmiddellijk naar bed, maar hij deed den ganschen nacht geen oog dicht.

Hij had zijn wraak gekoeld en naar zijn overtuiging met het volste recht, want het op de plaats van den aanval gevonden medaillon, de wonde aan de wang, welke hij zijn aanvaller had toegebracht terwijl hij zich verdedigde, de zorg van dezen om zich verborgen te houden, waren immers de overtuigendste bewijzen? Hij kon derhalve niet den minsten twijfel hebben over de schuld van den man, dien hij Verscheidene jaren lang als zijn 'alter ego' had behandeld en die zijn vertrouwen misbruikt had om hem lafhartig de vrucht te ontstelen van een huwelijk, dat Morlant en Valenson in de gelegenheid gesteld had, hem de strikken te spannen, waarin hij bijkans gevangen was geworden.

Deze beide laatste overwegingen - die van zijn voor altijd verloren fortuin en die van den strijd, dien hij tegen de justicie ging moeten voeren, ontbloot als hij was van alle hulpmiddelen - vervoerde hem beurtelings tot de hevigste woede of dompelden hem in de diepste neerslachtigheid.

Wat stond hem voor het oogenblik te doen? Zou hij Echternacht verlaten of er nog eenige dagen blijven?

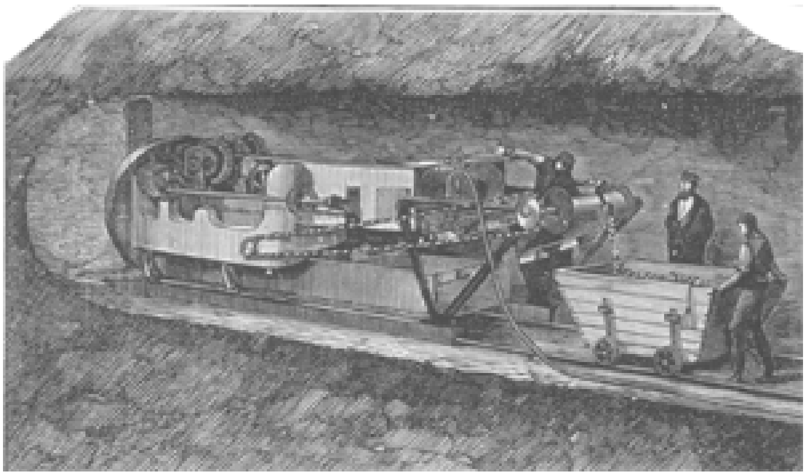

HET BOORMACHINE.

Hij besloot tot dit laatste, overtuigd, dat er geenerlei vermoeden op hem kon vallen en hij derhalve niets te vreezen had.

Men begrijpt in welk een spanning hij de uitwerking verbeidde, welke de plotselinge verdwijning van San Marco moest hebben in een plaatsje, waar hij zoo sterk de aandacht getrokken en veel sympathie bekomen had. Nochtans hield een ander punt hem misschien nog meer bezig dan dat.

De Italiaan had zich, tot zijne groote verbazing, gelijk wij weten, gescheiden van de geldwaarden, die hij hem te Luik ontnomen had. Waar kon hij die gelaten hebben? Zou men ze in zijn koffer vinden? Voorzeker, de burggraaf had alle hoop opgegeven ze weer in zijn bezit te krijgen, maar hij verlangde toch vurig te weten waar San Marco er mede gebleven was.

Den volgenden morgen keerde hij op zijn werk terug, den opzichter kennis gevende, dat zijn arm beter was en hij vernam terstond van de overige arbeiders, dat het geheele stadje vol was van hetgeen den vorigen avond op het kerkhof was voorgevallen.

Gelijk van zelf spreekt had de weduwe zich gehaast haar avontuur rond te bazuinen, maar voor haar kwamen het gerucht en het gekerm in het graf voort van haren man, wiens ziel, tegen hare verwachting, in de andere wereld niet volkomen rust kon vinden. Zij verklaarde dan ook, dat zij niets zou sparen om haar die rust te verschaffen.

Zooals het in soortgelijke gevallen altijd gaat, hadden eenige menschen het feit als echt aangenomen terwijl anderen het eene zinsbegoocheling noemden.

Dit voorval werd weldra in de gesprekken verdrongen door het gerucht, dat de goede oude heer, die in het Hert logeerde, sinds twee dagen niet meer gezien was nadat hij uitgegaan was met de boodschap dat hij volgens gewoonte voor tien uur thuis zou wezen. En er bestond niet de geringste aanleiding voor een geheime vlucht. De vreemdeling had kort te voren zijne rekening betaald en liet een koffer vol kleeren en linnengoed achter. Evenwel kwam bij niemand in dat stille vreedzame plaatsje de gedachte aan een misdaad of een ongeval op, en de heer Föhr, de eigenaar van het hôtel, wachtte geduldig, na bij de overheid zijne aangifte gedaan en alle wettelijke voorzorgen genomen te hebben welke de voorzichtigheid vereischte, den terugkeer van zijn logeergast af, overtuigd dat een plotselinge inval of wel de ontmoeting van een bekende hem genoopt hadden een uitstapje te ondernemen.

De gewaande arbeider moest derhalve vertrekken, zonder gewisheid te kunnen bekomen omtrent de zaak, die hem vooral ter harte ging, namelijk, of zijne bankbiljetten zich nog in de bagage van den Italiaan bevonden. Helaas! hadde zulk een geval zich voorgedaan in vroeger tijd, toen hij ondernemende metgezellen en voornamelijk San Marco had!..... zou hij waar schijnlijk een stouten slag geslagen hebben; maar hij was alleen, ontmoedigd, tot machteloosheid gedoemd

Haasten wij ons te vermelden, dat als hij zijn slachtoffer beter onderzocht had, hij zijn schat bij hem zou gevonden hebben..... Hij had dus den een met den anderen begraven.....

XIV.

Onze held keerde in een zeer neerslachtigen gemoedstoestand, gelijk men ziet, naar Aken terug en de goede ontvangst welke hem van juffrouw Verden, zijne hospita, te beurt viel, vermocht de wolken niet te verdrijven, die zijn voorhoofd verduisterden.

Er bleven hem nog slechts eenige honderd francs over; wat moest hij aan vangen, wat zou er van hem worden? Naar welke gastvrije streek zou hij zijne schreden richten? Want hij begreep ae onmogelijkheid om langer op een plaats te verblijven welke zoo dicht bij België lag en waar degenen, die hem op de hielen zaten, hem misschien spoedig zouden ontdekken.

Na twee dagen zijne kamer gehouden te hebben, begon hij weer aan Pauline en hare grootouders te denken en zegde bij zich zelven dat de heer Aubry Beaubourg waarschijnlijk den brief beantwoord zou hebben, dien hij te Parijs aan hem gericht had, om inlichtingen omtrent zijne vrouw te bekomen.

Nadat hij aanvankelijk zulk een groot gewicht aan die zaak had gehecht, had hij er zich daarna zeer weinig aan laten gelegen liggen, daar de gedachte om zich aan San Marco te wreken hem geheel had beziggehouden. Dit was thans niet meer het geval.

Hij ging derhalve naar de post, waar hem inderdaad een brief overhandigd werd onder den naam, dien hij aan den gewezen policiebeambte had opgegeven - een geheel anderen naam, dan hij voerde, gelijk van zelf spreekt; een voorzorg, dien hij onder schijnbaar schoonklinkende redenen aan dien heer verklaard had.

Deze brief was tamelijk lang; na de warmste betuigingen van vriendschap gaf de heer Beaubourg hem de uitvoerigste inlichtingen op de verschillende vragen, die hij hem gedaan had.

Hij begon met hem te zeggen, dat de oude heer Desherbiers, kort nadat hij zijn vroegere woning te Meudon weer betrokken had, kindsch geworden was, dat zijne vrouw Euphrasic eenige maanden was gaan doorbrengen bij een broeder, die in een andere stad woonde en ernstig ziek lag; dat mevrouw Martinpré hertrouwd was met een gepensionneerden luitenant, die evenals zij de zoon was van een oud-strijder van Waterloo.

De policie-beambte kwam vervolgens op Pauline, van wie hij in zeer deelnemende bewoordingen sprak. De jonge vrouw scheen diep ongelukkig; zij vermagerde zichtbaar. In hare omgeving wist men, dat zij getrouwd was en men vroeg zich af, waarom zij van haar echtgenoot gescheiden leefde. Hare droefgeestigheid, hare uitteering werden aan deze scheiding toegeschreven. Eenige personen van hare kennis waren zoo stout geweest haar te ondervragen en het was uit hare antwoorden, hoe ontwijkend zij ook waren, gebleken, dat zij den man, met wien zij te Brussel in den echt verbonden was geworden, nog hartstochtclijk beminde. De heer Beaubourg beweerde daaromtrent vertrouwbare inlichtingen te hebben. 'Ja,' zegde hij, 'gij heerscht meer dan ooit in het hart van dat engelachtig schepsel; het schijnt dat gij iets misdreven hebt jegens haar en haren grootvader; zij Spreekt van een even onbillijken als beleedigenden brief; maar ik weet zeker, dat dit alles vergeten, vergeven is en zij u met open armen zal ontvangen. Uwe wederzijdsche grieven zijn mij, ik beken het u rondweg, geheel onbekend en ik heb er ook niets mede te maken, maar geloof mij, kom naar Parijs: de verzoening is ontwijfelbaar, zij wordt verlangd, zeg ik u, door uwe Pauline. Wat meer is, ik houd mij overtuigd, dat het voor haar een kwestie van leven en dood is. Buitendien, wat waagt gij er mede? Wij zullen samen overleggen: gij weet dat ik een man van ondervinding ben; ik zal alle moeielijkheden uit den weg ruimen als het noodig is. Ik verwacht u derhalve.'

Onder dat schrijven stond het volgende 'postcriptum.' 'Ik had mijn brief reeds gesloten en ik wilde hem juist verzenden, toen ik een inval kreeg. Ik lijd geweldig aan rhumatiek en ik was sinds lang voornemens een kuur in een of ander gunstig oord te ondernemen, toen ik, een reisgids opgeslagen hebbende, bij toeval op het artikel 'Aken' viel. Ik heb daaruit gezien, dat de bronnen van die stad voortreffelijk zijn tegen de kwaal, waaraan ik lijd en plotseling is het denkbeeld bij mij opgekomen om die reis te ondernemen... Waarom zou ik ook niet? De afstand is niets en ik zal een merkwaardige stad zien en u kunnen spreken... Gij kunt mij dus binnenkort verwachten. maar laat mij per keerende post de plaats weten, waar ik u zal kunnen ontmoeten.'

De blijdschap van den burggraaf over die mededeeling was grenzenloos; zij opende geheel nieuwe uitzichten voor hem. Aha! papa Desherbiers is kindsch geworden! Hij woonde op dat oogenblik alleen met zijne kleindochter!.. En zijne Pauline had hem nog lief, meer dan ooit misschien! Schoone dagen konden nog voor hem aanbreken. Na den dood van haar grootvader zou Pauline immers nog over een aanzienlijk vermogen kunnen beschikken. Hij had er dus alle belang bij om haar weder te zien, zich te verzekeren of zij hem waarlijk nog genegen was. Buitendien, wat waagde hij er bij met zich incognito naar Parijs te begeven? Hij schreef dan ook onmiddellijk aan den gewezen veiligheidsbeambte, dat hij hem met het levendigst ongeduld wachtte.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 40]

Onze gravures.

Kinderverhuis.

't Moet half maart zijn - de tijd van verhuizen. Wat de ouderen doen, doen ook de jongen. De jongen hebben de verhuiskarren door het dorp zien trekken, ofwel zij zagen misschien eene karavane landverhuizers, die het lieve vaderland vaarwel zegden omdat het hun als een egchel het beste bloed afzuigt, en ook wordt er 'verhuizen' of 'Auswanderung' gespeeld.

De zware kinderwagen is overdekt met kinderhuisraad: heel en gebroken speelgoed, alle bedenkelijke vodden en onbegrijpelijken rommel, die een tijd lang weggesmeten, nu weer door de jeugd voor den dag wordt gehaald en andermaal tot tijdverdrijf dient.

Het oudste zusterke zal den wagen voortstooten, het tweede draagt nog een armvol huisraad; de vlag, een uitgerafelde lap met een misschien heel wonderlijk koninklijk wapen in het midden, steekt op den wagen - en de oudste bengel, het hoofd der karavane, dient te gelijker tijd voor paard, voor kommandant en voor trompetter.

Heel de buurt zal weten dat men vertrekt, want de hoornklank zal kat en hond wakker maken. De kinderen zullen naar buiten komen gesprongen, de musschen zullen opvliegen en van de hoogte van 't dak de vertrekkenden gaê slaan; de haan zal, met de vleugels klepperend, de vlucht nemen; de honden zullen blaffen.

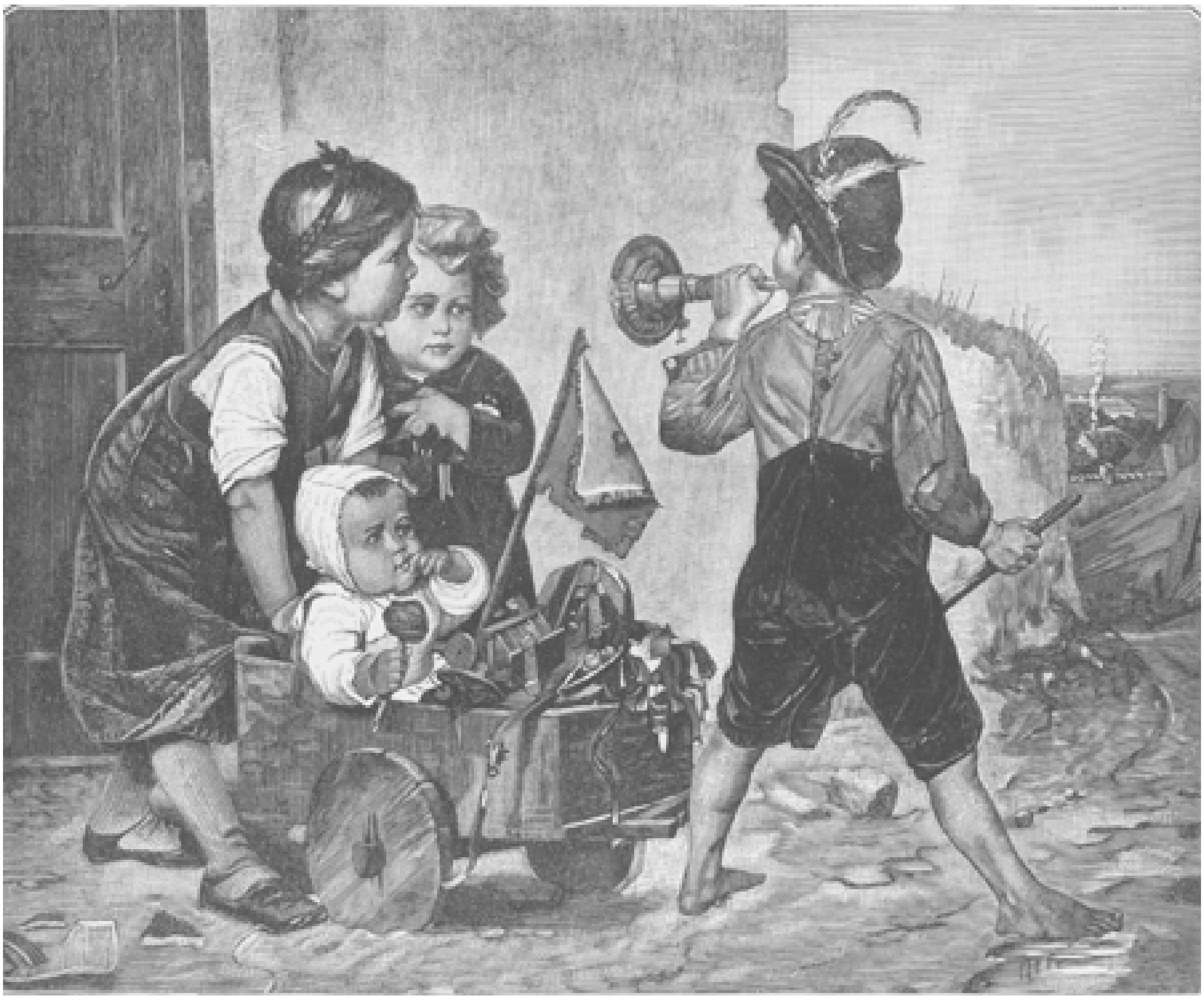

KINDERVERHUIS.

Maar wat nog het ergste van al zijn zal,

't is de besmettelijkheid van het verhuizen, dat al de kinderen binnen eenige uren zal aandoen. Alles wordt spoedig bijeen gezocht in huis en, tot groot verdriet der moeders, voor den dag gehaald. Wie geen wagen heeft, neemt een asschebak en maakt er een sleê van; wie geen trompet heeft, draait een horen met het belastingbiljet van den hoogedelen-gestrengen heer ontvanger; wie geen vlag vindt, neemt moeders voorschoot; wie geen hond heeft om voor den wagen te spannen, zou het goedig kalf in 't gareel willen zetten. Heel de kinderwereld van het dorp verhuist, onder het zingen van ‘wij gaan naar Mexiko.’

Als nu de knapen en meisjes moê gespeeld zijn; als er hier of daar eene andere afleiding komt, laat men wagens en speelgoed staan en liggen waar het staat en valt, en de moeders moeten 's avonds het verhuisde weer binnen en de kleine trekvogels naar hunne dekens brengen.

De vuurtoren te Port-Saïd.

Sedert de doorsteking der landengte van Suez heeft dit deel der woestenij eene aanzienlijke verandering ondergaan, en deze laatste zal natuurlijk dagelijks grooter worden.

Als men het panorama der landengte van Suez nagaat, ziet men Port-Saïd liggen aan den ingang van het kanaal, in de Middellandsche zee, en ziet dus de vuurtoren met elektrick licht, waarvan wij hier eene afbeelding meededen, op zee uit.

Afzakkende heeft men rechts het meer van Menzaleh en Kantarn, links de puinhoopen van Pelusium; verder, rechts, het spoor van het oud kanaal van Neeos en eindelijk bereikt men door het kanaal van Suez, de waterkom en stad Rimsah.

Vandaar uit ziet men rechts het zoetwaterkanaal, uit den Nijl afgeleid. Voortstoomende komt men in de zoogeheeten Bittere Meeren, een halfronde waterkom, die de oude golf der Roode Zee vormde en in welke men, noordwaarts, de monding opmerkt van het oud kanaal, dat van daar uit naar het hooger gemeld zoet-waterkanaal liep.

Rechts van die kom liggen de steengroeven van Djebel-Geneffe, en lager loopt de weg van Kaïo; verder, landwaarts in, liggen op denzelfden kant de bergen van Attaka, waarvan wij in het volgende artikel spreken, terwijl links en aan den overkant van het kanaal, het Tih-gebergte zich verheft, dat zuidwaarts naar Sinaï loopt.

Uit de Bittere Meeren afvarende, bereikt men met eene lichte kromte eindelijk Suez en de reede van die stad, die aan den igang der Roode Zee is gebouwd; - alzoo ligt aan het noordelijk punt van het kanaal Port-Saïd, aan het zuidelijk Suez.

De bronnen van Mozes.

Men weet dat het Oosten in onze dagen het voorwerp is van veelvuldige studiën, niet alleen van wege de geloovigen, maar van de ongeloovigen. De eerstgenoemden willen door deze de gezegden bevestigen in het oud en nieuw Testament opgenomen;

de tweeden hopen nog altijd eene tegenstrijdigheid op te sporen tusschen de woorden des Bijbels en hunne bevindingen.

De bronnen van Mozes werden reeds meer dan eens besproken en als de reizigers het tot nu toe over het getal dezer waterkommen niet eens zijn, en deze er vijf, een ander er twaalf, een derde er zeventien opgeeft, kan dit enkel geweten worden aan het al te oppervlakkig nagaan bij de telling.

Volgens de opgaaf van den ingenieur Conrad, een Nederlander, die zooveel bijdroeg tot het welslagen tijdens het graven van het kanaal van Suez, telt men twaalf bronnen: vijf groote en zeven kleine. Dit getal komt overeen met wat er in Exodus XV, vers 27 in de H. Schrift te lezen staat.

Het is op deze plaats dat, volgens de H. Boeken, Mozes en zijn volk God dankt in voor de redding uit de handen der Egyptenaars. Links ziet men de woestijn, begrensd door naakte en doodsche kalkheuvels; rechts strekt zich de watervlakte uit, daargesteld door de golf van Suez; en aan den overkant rijst het hooge Attaka-gebergte op.

Men ziet op onze gravuur dat er op die plaats eenig lommer bestaat. Inderdaad, bij de voornaamste bron is, door een rijk man van Suez, een klein buitengoed aangelegd, dat echter door de vernielzieke Bedouïnen niet geëerbiedigd, meer dan eens gehavend werd: zelfs, zegt een beschrijver der bronnen, enkel uit zucht tot vernielen.

Het geboomte bestond uit palmboomen en acazia's, met grijsachtig loof en witte bloesems; verder groeit er de *ghoerkoed,* een doornstruik met zurige vruchten, welke de hoedanigheid hebben zou het water der bronnen drinkbaar te maken, ofschoon dit niet als waarheid aangenomen wordt, evenals het wetenschappelijk onmogelijk is dat het manna van eene hier en daar in de woestijn groeiende plant, zou zijn voortgekomen.

Dr. Gramberg zegt over die punten het volgende:

‘Ook groeide er een kleine doornachtige struik, door de Arabieren *ghoerkoed.* genaamd, waarvan de zuurachtige vruchten het vermogen zouden hebben het bittere bronwater drinkwater te maken. De botanische naam der plant is *nitraria tridenlata* en Mozes zou deze plant hebben aangewend, om ondrinkbaar water bruikbaar to maken.

‘Eene fraaie onderstelling inderdaad dat de vruchten van eenige weinige *nitraria*planten, in deze woestijn aangetroffen, zouden hebben moeten dienen om aan een paar millioen dorstige lieden zoetwater te verschaffen en dat nog wel op een tijd, waarop de plant in bloei stond, namelijk op Paschen.

‘Dit moge ook gelden voor de moderne uitlegging der manna-voeding. In het lommer van Ayoen Moesa en verder op het schiereiland van Sinaï komt hier en daar een eigenaardig fijnbladig struikgewas voor, de *tamarix gallica.* Uit de dunne takken en twijgen sijpelt een wit, kleverig en zoetsmakend sap, dat bij opdroging een wit glinsterenden korrel vormt.

‘Het uittreden van het vocht uit deze plant wordt veroorzaakt door den steek van een insekt *coccus manui parus,* evenals de bij ons bekende galnoten op de eikenblaeren haar ontstaan aan den steek eener soort van wesp te danken hebben.

‘In de maand juni verzamelen de omwonende Arabieren deze korrels vóór zonsopgang, koken ze vervolgens op en kunnen de verkregen dikke massa dan gedurende een jaar en zelfs langer bewaren.

‘De in de geneeskunde gebruikt wordende manna, hoewel eenigszins gelijk in smaak, is echter afkomstig van een geheel ander gewas, namelijk van de *fraxinns*

ornns of bloeiende esch. Deze in de woestijn voorkomende manna, door de Arabieren *mon* genoemd, zou, volgens de zoogenaamd rationalistische uitleggers der H. Schrift, den Joden tot voedsel hebben verstrekt gedurende hunne omzwervingen in de woestijn. Dat is alweer eene verklaring die geen steek houdt.

'De plant, die slechts hier en daar in de woestijn voorkomt en alleen in de maand juni product afwerpt, zou gedurende veertig jaren een paar millioen hongerige magen hebben gevoed! Dit toch is eene ongerijmdheid, aanneembaar alleen voor hen, die alles met een beperkt verstand wenschen te verklaren en in niets de leiding willen erkennen eener hoogere Macht.'

Ziedaar eene klare en eenvoudige weêrlegging van die onwaarheid, die de hedendaagsche en holklinkende wetenschap, over de aanhalingen in de H. Schrift, ten beste geeft. Van die waarde zijn overigens al de opgaven dezer zoogezegde wetenschap: zij heeft de H. Schrift nog in niets kunnen omwerpen, en men staat verbaasd over de dommigheden, die zij uitbroeit om daarin te gelukken.

Wat het water zelve der bronnen betreft, de smaak is eenigszins brak en bevat nog al veel kalkachtige zelfstandigheden.

Gevaarlijke zitplaats.

Wij vroegen ons af toen wij dit plaatje zagen, of men hier een krokodillen-festijn had willen verbeelden. Inderdaad, die jager zit daar als was hij het middenstuk op eene tafel, rond welke een half dozijn gasten reeds hebben plaats genomen.

Een jager, die zich niet tevreden stelde met hier op weerlooze hazen en konijnen te schieten, was naar de zuid-oostelijke kust van Afrika getogen, om daar jacht te maken op grover en minder schuchter wild.

Zoo vertelt hij dat hij eens eene rivier was afgezakt in de hoop een nijl- of rivierpaard te ontmoeten, terwijl zijne vrienden op een ander deel van den stroom jacht maakten. Met een hemelsch geduld had hij op eene hoogte plaats genomen en wachtte daar zijne prooi af. 't Was zoel weêr en de stilte die hem omgaf, deed den jager Zachtkens indommclen. Eensklaps werd hij wakker en zag het half dozijn gasten, die rond de tafel hadden plaats genomen. Dat was nu juist geen vermakelijk tafel-tooneel.

Jules Verne vertelt in zijne *Avontures de trois Russes et de trois Anglais* een ongeveer dergelijk geval: Aan het eind van een soort van schiereiland, zat Nicolaas Palander onbeweeglijk op eene hoogte; hij zag niets, hij hoorde niets; hij had een potlood in de hand, een notitieboekske op de knieën en was gewis bezig met cijferen.

De geleerde Rus was op ongeveer twintig stappen afstand, bewaakt door eene bende krokodillen, die den kop uit het water staken. De vraatzuchtige dieren naderden van langzamerhand en konden hem in een oogwenk bemachtigen.

'Laten wij ons haasten, zegde de jager; ik weet niet waarom de krokodillen wachten om hem op te eten!'

'Zij wachten zonder twijfel tot dat hij zal gefaisandeerd zijn' antwoordde Sir John.

Evenals in gemeld werk van Jules Verne, zullen hier de krokodillen wel op tijd en stond voor een paar geweerschoten verdwijnen.

Op de punt des degens.

Door August Snieders.
(*Vervolg.*)

IV.
Twee moeders.

In de Paleizenstraat te Brussel, waar juist wel niet altijd paleizen staan, bewoont mevrouw Hordanker een zeer net, ofschoon niet buitengewoon ruim huis. Daar woont de weduwe met baren zoon, die, eenigen tijd geleden en na eene lange afwezigheid, in de hoofdstad is teruggekeerd.

Mevrouw Hordanker is de weduwe van een hooggeplaatst ambtenaar in de rekenkamer; haar echtgenoot is vele jaren geleden gestorven en zij leeft nu zoowel van eene kleine fortuin, die schier verdubbeld wordt door het pensioen, als van de jaarwedde die de zoon geniet als ambtenaar, dáár waar zijn vader driekwart van zijn leven in nietsdoen heeft doorgebracht - overigens, de gewone bezigheid van vele staatsambtenaars.

't Is eene behendige, slimme en doorzichtige

vrouw - die mevrouw Hordanker! Zij heeft nu weer, om de benoeming van dien zoon te bekomen, meer dan eene jongelingszonde van den lossen kwant moeten weten te verbloemen; meer dan eene tegensparteling, van de zijde des ministers en andere hooggeplaatsten, moeten weten te verijdelen; doch toen de zoon te Brussel van den trein stapte, had de vrouwelijke diplomaat ook zijne benoeming in den zak.

'Onmogelijk' had men hier gezegd; 'nooit' had men ginder gefluisterd; mevrouw Hordanker deed alsof zij niets hoorde en ging voort met haren invloed te doen gelden. Niets ontzette de vrouw, niets leidde haar af; wat zij zich voorgesteld had te bekomen, bekwam zij immers ten slotte altijd?

Mevrouw Hordanker draagt die vastberadenheid van karakter wel op haar uiterlijk, ten minste voor den fijnen waarnemer; want in de meeste gelegenheden verdwijnt de staalvaste wil onder duizende kronkelingen en duizende omwegen, en, omslingerd met glimlachjes en suikerzoete woorden, krijgt heel dat wezen iets raadselachtigs, of zelfs voor den gewonen mensch iets door en door goeds, en dat niet het minste voortvarend en overweldigend is: integendeel.

Men vergeet alsdan echter dat mevrouw Hordanker enkel den nieuwen weg dien zij inslaat, onder bloemen van vriendschap en genegenheid wil verbergen, en deze haar langs onafmeetbare kronkels toch weer tot het doel zal geleiden, dat haar op een ander punt ontsnapt is.

Mevrouw is van middelbare gestalte, tamelijk gezet, regelmatig van gelaat en getuige haar donker oog, dat nog flikkering heeft, haar fijne lippen en kleinen mond moet zij, in vroeger dagen - een droevig gezegde voor eene vrouw! - eene zekere aantrekkelijke schoonheid hebben bezeten.

De haren waren destijds zwart, de wangen lichtelijk getint, de gelaatskleur deed eenigermate aan eene zuiderlinge denken, doch eene zuiderlinge die fier kon zijn op blankheid; vandaag zijn de haren wit, doch nog met coquetterie opgezet; de wangen zijn wat bleek, de lippen flets, maar het zwarte oog getuigt nog van eenen geest, die tot leven geneigd, tot intrigue geschikt is.

't Is eene vrouw naar de wereld, maar 't is juist niet de vrouw, de zich die aristocratische fijnheid heeft eigen gemaakt, welke zelfs soms vrouwen der hooge wereld niet bezitten.

Tegenover die vrouw staat op zekeren morgen mevrouw Lindover, in een stemmig zwart kleed; oud maar eerbiedwaardig, eenvoudig maar hoogst onderscheiden, zonder eenige gemaaktheid, doch met dien onuitlegbaren glans over zich die tot eerbied en ontzag dwingt.

't Zijn beiden burgersvrouwen van afkomst; doch deze staat in onderscheiding boven gene; doch gene is oneindig meer bedreven in de kunst van misleiding dan deze, en zij begrijpt onmiddellijk hoedanig zij de nieuw aangekomene behandelen moet.

Ware mevrouw Lindover een eenvoudig burgermensch geweest in haar uiterlijk, mevrouw Hordanker had wellicht een koel, strak gelaat met gemeten vriendelijkheid, een kalme, geruste zelfs ijsachtige uitdrukking aangenomen - een van die gemaakte koelheden, welke de tegenpartij neerslaat en ontzet, vooral als bij deze de eenvoud het kenmerk is.

Nu zij, integendeel, het onderscheiden en nobel gelaat der grootmoeder heeft gezien, is mevrouw Hordanker al vriendelijkheid, die men bedenken kan; zij acht zich gelukkig mevrouw Lindover, waarvan haar zoon haar met zooveel lof en

ontroering gesproken heeft, ten haren huize te kunnen ontvangen - en bij die woorden ‘ten haren huize’, werpt mevrouw halverlings eenen oogslag in het rond, alsof zij wil zeggen: ‘in mijn prinselijk gemeubeld salon.’

Mevrouw Lindover schijnt dit echter niet op te merken.

‘Heeft de reis u niet vermoeid, mevrouw?’ luidt de vraag.

Een lichte, doch in den grond, droevige glimlach plooit de lippen der grootmoeder.

‘Op mijne jaren...’ zegt ze zacht.

‘O mevrouw, men spreekt niet van jaren, als men nog zoo bloeiend is als mevrouw Lindover. Mag ik u verzoeken plaats te nemen? Het weer was gunstig vandaag; een alleiliefste dag.’

‘Inderdaad! Ik zou echter de reis - want voor mij is de korte afstand tusschen Antwerpen en Brussel, eene reis - niet ondernomen hebben, zonder eene gansch bijzondere omstandigheid.’

‘Die mij het genoegen geeft uwe kennis te mogen maken.’

‘Ik dank u voor uwe welwillendheid; 't is mij tevens hoogst vereerend mevrouw Hordanker te ontmoeten. Ik zegde dan, zonder eene gansch bijzondere omstandigheid.... en indien....’

‘Maar mag ik u verzoeken u van hoed en shall te ontdoen?’

‘Wel verplicht.... en indien mijne kleinkinderen dit niet zoo dringend verlangd hadden.’

‘En hebben zij u niet vergezeld, mevrouw?’

‘De reden van mijn bezoek was juist niet bemoedigend voor mijne kinderen...’

‘'t Is te betreuren; ik had gewenscht hunne kennis te mogen maken, vooral van mejuffer....

‘Edil.’

‘Juist; die naam heeft mijn zoon mij genoemd. Mejuffer Edil is toch welvarend?’

Mevrouw Lindover maakt eene lichte buiging met het hoofd en komt bedaard op het onderwerp harer komst terug.

‘Ik bedoelde dat het bezoek, hier gebracht, andermaal de wonden zou hebben opengereten, die reeds zoo pijnlijk zijn geweest. U weet...’

‘Ja, eene droevige geschiedenis; mijn zoon, heeft mij dit alles verteld; doch, mevrouw, ik zie dat juist de zon u hindert’ en mevrouw staat op en treedt naar de zware damasten gordijnen, om deze te verschuiven, ofschoon mevrouw Lindover niet het minste hinder van den zonnestraal heeft, die schuins op de leuning van den stoel valt.

De grootmoeder is te veel met de geschiedenis van haren zoon en hare kleinkinderen bezig, om zich over de onderbrekingen van mevrouw Hordanker te bekommeren; zij is diep bewogen en zoekt haren zakdoek om de opwellende tranen te droogen.

‘Vergeef me, mevrouw, dat ik u met onze droefheid kom lastig vallen!’ hervat de grootmoeder.

‘O, mevrouw, wij deelen in die smart; doch wilt ge mij niet in ons gewoon zitvertrek volgen en iets gebruiken?’

‘Wel verplicht.... We werden met het bezoek van mijnheer uw zoon vereerd, en hij was zoo welwillend ons eenige bijzonderheden meê te deelen over mijnen zoon, mijnheer Lindover.’

De dubbele deur, achter den stoel van de grootmoeder, wordt min of meer bewogen. Mevrouw Hordanker werpt er een vluchtigen en onrustigen oogslag op.

‘Ik meen, mevrouw, dat mijn zoon u alles heeft meêgedeeld wat hem omtrent deze gebeurtenissen bekend was!’ zegt zij met eene zekere stemverheffing en een zijdelingschen blik op de deur werpend.

‘Ach, mevrouw, hij zegde ons zoo weinig!’

De kanarievogel zingt in het naburig vertrek, en zóó zorgvol is mevrouw Hordanker dat zij bevreesd is dat dit helder gesjierp de bezoekster hinderen zal, ofschoon de goede vrouw geen oogenblik naar den onvermoeiden fluiter heeft geluisterd.

‘O, 't is zoo'n vervelende vogel, mevrouw,’ zegt ze, doch altijd met een lachje om de lippen; ‘maar 't geeft vroolijkheid in huis, niet waar? evenals muziek en bloemen. Houdt u veel van bloemen, mevrouw?... Mejuffer Edil, misschien?’

‘Vroeger, o ja; doch de omstandigheden zijn in ons huis, in de laatste maanden, niet erg geschikt geweest tot opgewektheid.’

‘Dat is te begrijpen,’ wringt de weduwe Hordanker zich met moeite uit de keel, en men ziet dat de verveling, met haar ijskouden vinger, zelfs den gemaakten glimlach van haar wezen weg veegt.

‘U begrijpt,’ hervat de grootmoeder, ‘dat ieder woord, iedere sylbe, ieder zucht of snik van den ongelukkigen vader mijner kinderen voor hen en voor mij eene onnoemlijke waarde heeft.’

‘Mijn zoon is hoogstens ingenomen met het gebeurde en hij zou ook niet beter verlangen dan u veel, zeer veel meê te deelen; doch meer dan hij gezegd heeft, is hem niet bekend. Wat belang zou hij overigens er bij hebben, eenige der bijzonderheden achter te houden.’

‘O vergeef mij, mevrouw; ik wil mijnheer uw zoon niet misprijzen! Wij zijn hem reeds innig dankbaar voor 't geen hij ons wel wilde meêdeelen; doch zijn bezoek ten onzent was zóó kort....’

Een klein ruwharig spierwit hondje, met eene rood zijden strik, waaraan rinkelende bellekens, aan den hals, komt gedruismakend binnen en springt tegen grootmoeders kleed op.

Mevrouw Hordanker vindt geen woorden van verontschuldiging genoeg, om die hondsche beleefdheid naar waarde te doen beoordeelen.

‘Ik ben verlegen, mevrouw,’ zegt ze ‘om al de hindernissen, die u reeds tijdens uw bezoek zijn aangedaan. Het schijnt dat al wat leeft in dit huis tegen ons rustig gesprek samenzweert,’ voegt zij er glimlachend bij.

De grootmoeder behoudt dezelfde kalmte en denzelfden stillen glimlach, die echter niet uit een opgeruimd gemoed voortkomt; 't is de gedwongen rimpeling langs de oppervlakte des waters; 't is een glimp zonneschijn over een ijsveld.

‘Indien mijnheer uw zoon ons nog een onderhoud wilde gunnen en nadere bijzonderheden, hoe gering ook, doen kennen...’

‘Mijn zoon heeft zich voor ambtsbezigheden onverwachts moeten verwijderen. Het spijt mij wel...’

‘Wel jammer,’ zegt de grootmoeder en slaat eenigzins verlegen de oogen neêr. ‘Ik vrees van hinderlijk te worden, mevrouw...’

‘Geenszins!’

‘Maar als mijnheer uw zoon geene verdere inlichtingen geven kan, die rechtstreeks den vader der kinderen betreft, zou hij, door zijn lang verblijf in Zuid Amerika, meer dan eene bijzonderheid kunnen doen kennen aan mijnen kleinzoon, die zich derwaarts wil begeven.’

‘Hoe, zoudt gij uwen kleinzoon die gevaarlijke reis laten wagen?’

‘Mijn Robert wil de zee over, in persoon de voetstappen zijns vaders volgen en al opsporen wat dezen zou kunnen betreffen.’

De dubbele deur achter mevrouw Lindover beweegt zich en sjierpt zelfs; doch dit geluid zal waarschijnlijk door de witbonte kat zijn voortgebracht, die juist binnensnelt en een klagend miauwen laat hooren.

‘Neen, dat is te veel,’ zegt mevrouw Hordanker; ‘'t is inderdaad of gansch de menagerie vandaag is losgelaten, of zich onbetamelijke gemeenzaamheden toelaat!’ en mevrouw vervolgt de kat, tot dat zij de vlucht door de spleet der deur neemt, en de dame van 't huis eindelijk weêr de eer van het bezoek kan ophouden.

Mevrouw Lindover zou, zoo denkt ze een oogenblik, eenvoudig gebeld hebben en zich door de meid van de lastige bezoekers hebben doen ontslaan; doch mevrouw Hordanker schijnt aan den sierlijken trekker, die op een halven stap afstand van hare hand hangt, niet te denken.

‘Alzoo,’ vangt de dame des huizes aan, en dit is de eerste maal dat zij zelf het onderwerp, door de bezoekster besproken, aanraakt, ‘alzoo zou mijnheer Robert in persoon overzee willen gaan, om inlichtingen in te winnen over de lotgevallen zijns vaders.’

‘Wat wil men er aan doen, mevrouw: mijn

Rob is jong en de jeugd is overmoedig. Indien mijnheer uw zoon slechts vollediger inlichtingen geven kon, of ten minste inlichtingen die mijnen kleinzoon bevredigden, zou hij mij die nieuwe onrust niet aandoen.'

De bevende hand der oude dame strijkt over het voorhoofd, als wil zij daar eene opkomende pijn, en deels over het oog, als wil zij een opwellenden traan wegwisschen.

'Ge zijt vermoeid, mevrouw?' merkt de weduwe Hordanker op.

'Ja, mevrouw. Ik vraag u Verschooning mij zoo spoedig te verwijderen; doch op mijne jaren...'

'Verlangt ge nog niet een oogenblik te rusten, iets ververschend te gebruiken?'

'Ik dank u,' en mevrouw Lindover staat op om afscheid te nemen.

'Het spijt me wel dat mijn zoon niet hier is, om u te geleiden.'

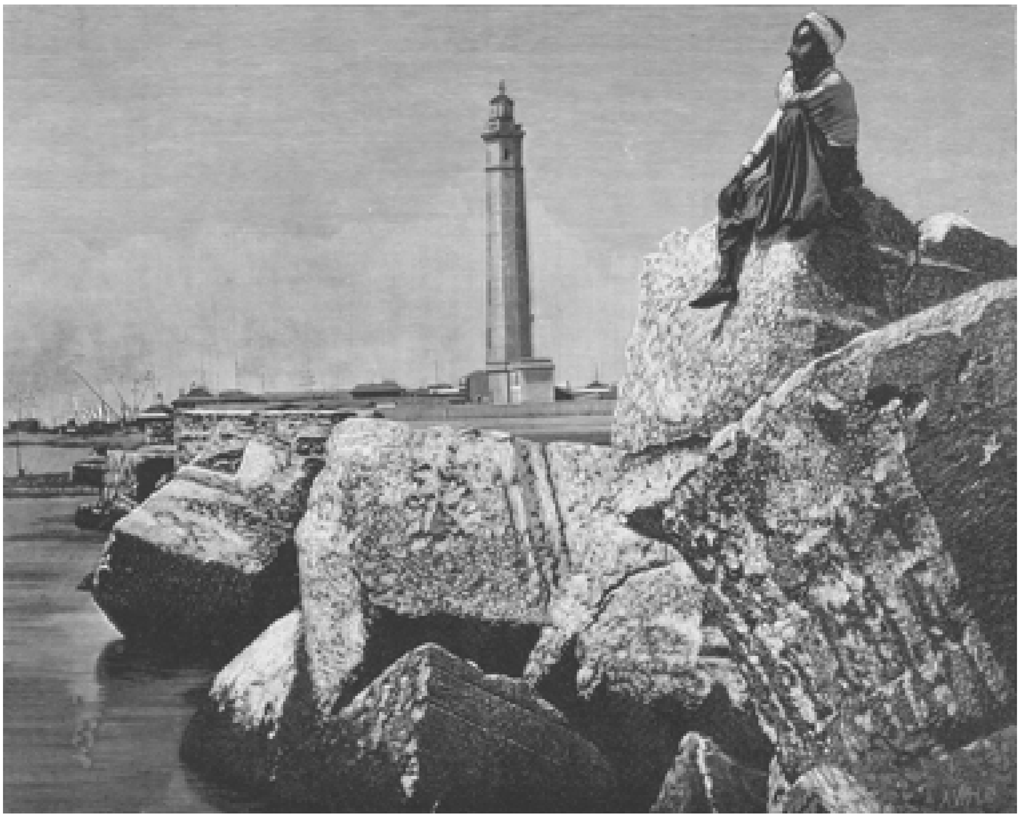

DE VUURTOREN TE PORT-SAÏD.

'Nogmaals dank; het rijtuig wacht mij voor de deur.' De grootmoeder neemt afscheid en nu grijpt de vrouw des huizes naar den trekker, om de dienstbode te verwittigen, dat iemand moet uitgelaten worden.

Dat afscheid is van beide zijden hoffelijk, doch insgelijks onbevredigend langs hier en langs daar. Mevrouw Lindover ziet eindelijk dat zij niets is te weten gekomen en zelfs, in den grond, op weinig deelneming in haar ongeluk hopen mag.

Mevrouw Hordanker, die overtuigd is dat zij hare rol van afleidende hoffelijkheid voortreffelijk heeft gespeeld, is evenmin tevreden omdat zij deze ten slotte met eene ongunstige tijding heeft zien bekronen.

Rob gaat naar Zuid-Amerika!

Een oogenblik blijft mevrouw aan de kamerdeur staan; zij neigt vriendelijk en met een aanbiddelijk glimlachje om den mond en in de oogen, wanneer de bezoekster zich nogmaals omkeert. Nu mevrouw Lindover het huis ver

laat, blijft zij met scherp luisterend oor wachten, tot dat de straatdeur is toegevallen.

Dan keert zij snel in het salon terug, gaat even snel naar eene deur, stoot die driftig open en ziet haren zoon staan, die bleeker dan gewoonlijk, langs de binnenzijde tegen den wand leunt.

‘Gij hebt het gehoord!’ zegt ze. ‘De kleinzoon wil naar ginder.’

‘Ja,’ geeft hij ten antwoord, maar op een somberen en ingehouden toon; zonder zijne moeder aan te zien treedt hij in het salon.

‘Wat gaat gij doen?’ vraagt de moeder.

De zoon treedt het vertrek Zwijgend op en neer en de moeder, wier strak oog den jongen man volgt, wacht op antwoord:

‘Bah!’ zegt de zoon op eenen toon, als werpt hij eensklaps alle onrust af; ‘die melkbaard zal zich bij mij aanbieden en ik zal hem op een verkeerd spoor zetten.’

‘En indien hij zich niet aanbiedt?...’

DE BRONNEN VAN MOZES.

Nogmaals zwijgt de aangesprokene.

‘Welnu?’ hervat de moeder.

‘Dan zal ik hem Gemmer op de hielen zenden.’

‘Gemmer?’

‘Ja,... een mijner goede kennissen.’

‘Uw antwoord bevredigt mij niet.’

‘Wees gerust; ik heb niets, niets te vreezen.’

De moeder zet zich op de sofa neêr en staart denkend op de groote, vinnig roode bloemen van het vloertapijt; de zoon staat voor het venster en staart naar buiten, zonder echter iets te zien, dan de beelden voor zijnen geest opgestaan.

Er heerscht eene prangende stilte in het vertrek; de beide personen volgen den stroom hunner denkbeelden, die wel verschillend van richting zijn: bij den zoon rijst het ruw geweld voor zijn oog op; bij de moeder eene diplomatische berekening.

Hordanker schuifelt een deuntje tusschen de tanden en verlaat het salon; mevrouw zit als het ware voor het schaakbord en zoekt het

middel om hare tegenpartij schaakmat te zetten.

Dat middel zal zij vinden, wees er zeker van, te meer daar zij eene vrouw zonder geloof is en die niets kent dan de eerlijkheid der hoffelijkheid; die elken weg zal instaan, welke tot het bereiken van haar doel geleiden kan!

(*Wordt vervolgd.*)

Schilderijroof in ons land.

Wij zegden het reeds, de Belgen zijn wel goed al het kwaad zoo lichtelijk te vergeven, dat de Franschen hun hebben aangedaan! Geene natie wordt lichtzinniger in ons land ingevolgd en nageaapt en geene heeft ons meer wonden geslagen dan zij. Het laatst der verledene eeuw kan, op ieder bladzij harer geschiedenis, getuigen dat wij waarheid spreken.

Men Spreekt gedurig in onze fransche dagbladen, van de afschuwelijkheden der spaansche inquisitie, die hier nooit bestaan heeft en men zwijgt over de bloedige schelmerijen, die de fransche *Sansculotten* hier pleegden en nog zouden plegen, indien zij hiertoe de kans andermaal klaar vonden.

Wij willen een oogenblik stilstaan bij den schandelijken roof onzer kunststukken, door de fransche republiek gepleegd - een diefstal, waarvan men restitutie heeft gedaan, ja; maar is alles teruggegeven? In 't geheel niet; in Frankrijk pronken nog een aantal stukken onzer oude meesters, die hier gestolen en nooit teruggegeven werden.

Toen in 1793 de zoogezegde *verlossers* in ons land terugkeerden, stolen zij hier al wat waarde had in onze kerken, gilden, verzamelingen, abdijen, kloosters, broederschappen, ambachten, en wat men te Antwerpen, te Brussel, te Gent en elders aan gouden en zilveren kunstschatten gestolen heeft, is onnoemlijk.

In 1794 verscheen hier, namens de fransche republiek, zekere Luc Barbier, een vijf en twintigjarige luitenant der huzaren, en deze deed onze schoonste kunststukken van de muren haken, schreef in ellendig kramersfransch een ontvangstbewijs en voerde voor millioenen waarde naar Frankrijk over.

Men kan die droevige bladzijden niet genoeg ruchtbaar maken; al wat dagblad is in België, zou ze gedurig moeten herhalen en de geschiedenis van den heer Vanden Branden is, in zijne laatste afleveringen, ten dezen opzichten vooral hoogst verdienstelijk. Men vraagt zich af, bij het lezen dezer bladzijden, of de zoogenaamde republiekaansche *wijsgeeren,* geen losgebrokenen van Charenton, en hunne handlangers geen ontsnapten uit de galeien van Toulon zijn! Men is ook genegen te vragen of onze voorvaders dan teenemaal tot lafheid vervallen waren, dat zij dit alles, zonder eene losbarsting van verontwaardiging, konden aanzien!

Toen Barbier den 4^n augustus, des namiddags ten halfdrie, in onze hoofdkerk verscheen, was hij, veiligheidshalve, bijgestaan door den *adjoint aux adjudants généraux* Leger en een aantal gewapende fransche krijgers. De vespers moesten aanvang nemen; doch de republiekeinen deden voor twee dagen den tempel sluiten, om in gerustheid te kunnen plunderen. De luitenant der huzaren bewees, dat hij meer kunst- dan taalkennis bezat, daar hij beurtelings deed afhangen en inpakken, van Rubens: de Kruisrechting en hare luiken; de Verrijzenis Christi en hare luiken: Sint Joannes Baptista en Sinte Barbara, grafgedenkteekens der familie Moretus, bekroond

met het portret van Jan Moretus; Onze-Lieve-Vrouw met het Kindeken in de Wolken aangebeden, door Alexander Goubau en diens gade Anna Anthonis, en het grafteeken der familie Michielsen: Christus' Lijk op het Strooi met de luiken: Onze-Lieve-Vrouw met het Kindeken en Sint Joannes den Evangelist; van Simon de Vos: de Verrijzenis Christi met de luiken, bevattende de portretten van Peter van der Aa met zijne zonen, en zijne gade Catharina Goris met hare Dochters; van Otto van Veen: eene Heilige Familie, en Christus met zijn Kruis vóór de vier Boetelingen; van Wenzel Coberger: de Martelie van Sint Sebastianus.

In de Sint Jacobskerk legde Barbier de hand op het altaartafereel van Rubens' grafkapel: Onze-Lieve-Vrouw met het Kindeken bijgestaan door verscheidene Heiligen; in Sint Joriskerk ontnam hij het portret van Jan Snellinck door van Dijck, aan de grafsieraden dier schilders; in de Sint Michielsabdij rukte hij het portret van Philips Rubens uit diens grafgedenkteeken, terwijl hij er tevens de Aanbidding der Wijzen, dit andere hoofdwerk van onzen oppermeester, en het graftafereel der familie Snoeck: de Teruggaaf der geroofde Kerkschatten aan Sint Norbertus, van Cornelus de Vos, deed oplichten. Van daar trok de plunderaarsbende naar de Schilders-Kamer. Zij stolen er de Heilige Maagd met den Papegaai, van Rubens, en het portret van Abraham Grapheus, van Cornelus de Vos, doch lieten er dit ontvangstbewijs in de plaats:

> 'Anvers 22 thermidor l'an 2me de la république une et indivisible.
> Nous, Barbier, lieuteant d hussard et Leger, adjoint aux adjudants généraux, nommés par les représentants du peuple pour la recherche des peintures et sculptures dans les pays conquis, reconnaissons avoir enlevé deux tableaux des salles de l'Académie, un portrait de Devos et l'autre une sainte familie par Rubens.
> Les commissaires,
> Barbier,
> Leger.'

Vervolgens ontvoerden die vertegenwoordigers van 's menschen recht en van vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid, aan de kerk der Minderbroeders: de Communie van Sint Franciscus, Christus tusschen de moordenaars, Christus aan het Kruis, de Ongeloovige Sint Thomas voor Christus, met de portretten van Nicolaas; de Nood Gods en het portret van Alexander Scaglia van Antoon van Dijck; aan de kerk der Predikheeren: de Geeseling Christi, en Sint Dominicus, Sint Franciscus en andere Heiligen smeekende vóór den met Bliksems gewapenden Christus van Rubens, eene Kruisdraging Christi van van Dijck, en: Christus aan het Kruis van Jacob Jordaens; aan de kerk der Augustijnen: het Mystieke Huwelijk van Sinte Catharina van Rubens, Sint Augustinus in verrukking vóor de Heilige Drievuldigheid, en: Christus aan het Kruis, van van Dijck, en de Martelie van Sinte Apollonia van Jacob Jordaens; aan de kerk der Kapucienen: Christus tusschen de Moordenaars en de Verschijning der Heilige Maagd met het Kindeken aan Sint Franciscus van Assisi van Rubens, en: Christus op den Schoot zijner Moeder van van Dijck; aan het Predikheerinnenklooster: Christus aan het Kruis van Van Dijck.

De maand augustus was reeds verre gevorderd, eer al die groote meesterstukken waren ingepakt en op de wagens geladen. Barbier deed er in beslag genomen paarden voorspannen, en met een sterk geleide van gewapende huzaren reed hij er de stad mee uit, voor het betraande oog der verontwaardigde Antwerpenaars, die niet bij machte waren om dien roof hunner kunstwerken te beletten. Bij zijnen doortocht te

Mechelen, laadde Barbier daar den 29[n] derzelfde maand ook nog eene gansche reeks tafereelen onzer voornaamste meesters. Dan sprong hij terug in het zadel en reed met den sleep van vrachtwagens naar Parijs, om er onze vlaamsche kunstschatten als oorlogsbuit aan de fransche republiek te offeren.

Den 20[n] September kwam hij aan in *'la capitate du monde libre'*[(1)]. In de zitting der Nationale Conventie sprong Guyton-Morveau recht en sprak: *'J' annonce à la Convention l'arrivée du premier envoi des superbes tableaux recueillis dans la Belgique; ils ont été accompagnés par un lieutenant des hussards, membre d'une commission formée par les représentants du peuple pour los rassembler et les faire transporter* á *Paris; car aujourd'hui les armées de la République offrent dans de braves guerriers des hommes instruits et distingués par teurs connais- sances en tous genres. Je demande que cet officier soit admis à la barre pour faire hommage à la Convention Nationale de cette collection'*[(1)].

Luitenant Barbier werd toegelaten en begon zijne opdracht aldus: '*Représentants du peuple, les fruits du génie sont le patrimoine de la liberté et le patrimoine sera toujours respecté par des armées de citoyens. Celle du Nord a porlé le for et la flamme au milieu des tyrans et de leurs satellites; mais elle a soigneusement conserve les nombreux chefs-d' oeuvres des arts que, dans leur fuite rapide, les despotes coalisés nous ont abandonnés. Trop longtemps ces chefsd' oeuvres avaient été souillés par l'aspect de la servitude. C'est au sein des Peuples libres gue doit rosier la trace des hommes célèbres; les pleurs d'esclaves sont indignes de leur gloire et les honneurs des rois troublent la paix de leur tombeau*[(2)].

Vervolgens ging de onbeschaamde roover onzer schilderijen nog dwazer voort met te zeggen, dat de onsterfelijke gewrochten van Rubens, van Dijck en zoovele andere stichters der Vlaamsche School nu niet meer op vreemden bodem, maar in het vaderland van de kunst en het genie, in het vaderland der vrijheid en heilige gelijkheid stonden, waar de vreemdeling er zich zou kunnen komen naar oefenen. Ten slotte zegde hij: *'J'ai recueilli et accompagné jusqu'ici les tableaux les plus précieux et d'au tres arriver ont successivement. Je vous demande, citoyens représentants, d'ordonner que les mesures nécessaires soient prises pour les placer au fur et à mesure de leur arrivée dans les depóts qui leur seront destines, afin que, libre de ma mission, je puisse de nouveau retourner combattre les despotes. Vive la République!'*[(3)]

(1) De hoofdstad der vrije wereld. Aldus noemden die fransche grootsprekers hunne stad Parijs.

(1) Ik meld de Conventie de aankomst der eerste toezending van de prachtige schilderijen verzameld in België. Zij werden vergezeld door eenen luitenant der huzaren, lid eener commissie door de Volksvertegenwoordigers ingesteld, om de kunststukken bijeen te brengen en naar Parijs te voeren; want heden bieden de legers der Republiek in dappere krijgers, kundige en onderscheiden mannen door hunne kennisen van allen aard. Ik vraag dat die officier voor u zal worden toegelaten, om die kunstverzameling op te dragen aan de Nationale Conventie.

(2) Volksvertegenwoordigers! De vruchten van het genie zijn het erfgoed der vrijheid en dit erfgoed zal altijd door de burgerlegers geëerbiedigd worden. Dat van het Noorden heeft het zwaard en het vuur gebracht te midden der tyrannen en hunner aanhangers; doch het bewaarde zorgvuldig de meesterstukken der kunst, welke de verbondene verdrukkers achterlieten in hunne overhaaste vlucht. Telang zijn die meesterstukken bezoedeld geweest door den aanblik der slavernij. Te midden der vrije volkeren moeten de voortbrengselen der beroemde mannen berusten. Het slavengejammer is hunnen roem onwaardig en de eerbetuigingen van koningen storen de rust van hun graf.

(3) Ik heb de kostbaarste schilderijen verzameld en die tot hiertoe vergezeld. Andere zullen achtereenvolgens aankomen. Ik vraag u, Burgers vertegenwoordigers, te bevelen, dat de noodige maatregelen worden genomen om de kunststukken, naar gelang hunner aankomst,

Juist eene maand later bevond zich de krijgszuchtige en wakkere luitenant der huzaren reeds terug in Antwerpen, om er zijne rooverstaak te hernemen. Den 20^{n} October klom hij, met sleependen sabel, den trap op der Borze, om in de Schilders-Kamer te zien, wat daar nog kon worden medegenomen. Onze Dekens smeekten hunnen franschen kunstmakker geene tafereelen meer te ontvoeren; maar Barbier eischte toch nog hun beste gewrocht, het portret van Quinten Metsijs, door dien meester zelven geschilderd. Hoe pijnlijk de ontvreemding van dit puikstuk onzen kunstenaren ook viel, zij dorsten er zich niet tegen verzetten; maar, toen de trotsche huzaar ook de hand legde op den eerbied waardigen dekenstoel des Oppermeesters Peter Pauwel Rubens, toen betwistten zij hem daartoe het recht en Barbier mocht dit meubel niet medevoeren, dan tegen het volgende ontvangstbewijs:

> ‘Moi Barbier, commissaire, nommé par les représentants du Peuple prés les armées du Nord, Sambre et Meuse, pour l'extraction en pays conquis des objets de science et d'art, ait fait enlever à l'Académie d'Anvers, un fauteuil sur lequel Rubens peignait, pour le transporter au museum à Paris.
>
> Fait à Anvers le vingt neuf Vendemiaire 3e année républicaine.
> Barbier commissaire.’

in de voor hen bestemde lokalen te plaatsen, opdat ik, ontslagen van mijne zending, terugkeere ter bevechting der verdrukkers. Leve de republiek!

Voor het oplichten van schilderijen maakte de gevolmachtigde kunstschattenroover zulke plichtplegingen niet. Enkel op zijne willekeurige bevelen ontvoerde men nog, uit de hoofdkerk: de Hemelvaart van Maria door Rubens, den Val der Engelen door Frans Floris, het laatste Oordeel door Jacob de Backer, en de Discipelen van Emmaüs door Marc Antonio Garibaldo; uit de kerk der Minderbroeders: Christus aan het Kruis, de Kroning van Maria, en eene kleine Kruisafdoening, alle drie door Rubens; de Verschijning der Heilige Maagd met het Kindeken aan Sint Franciscus van Assisi, door Abraham Matthijs, en de Moeder Gods met het Kindeken door Hans Holbein; uit de kerk der Ongeschoeide Karmelieten: Sinte Theresia Christus smeekende voor de Zielen des Vagevuurs, de Leesles der Heilige Maagd, Christus' Lijk gesteund door Sint Joannes en beweend door Maria en Maria Magdalena, allen door Rubens, benevens eene Kruisdraging Christi door Peter Thijs; bij de Lieve-Vrouwenbroeders: de Heilige Drievuldigheid door Rubens, het laatste Oordeel door Jacob de Backer, en de Begrafenis Christi door Abraham Janssens; uit de Predikheerenkerk: de Aanbidding der Herders door Adam van Noort, de Kroning van Maria door A. Vinkenborg, de Onthoofding van Sint Paulus door Theodoor Boyermans, eene Kerkvergadering door Antoon Sallaert, benevens twee prachtige kopijen van den Predikheer Thijs naar Rubens en Jordaens; uit Sint Michielsabdij: Sint Gregorius en andere Heiligen; uit de kerk der Kapucienen: Maria met Christus' Lijk gesteund door Engelen van Wenzel Coberger, en een Sint Felix van Gilles Backereel; uit de kerk van het Begijnhof: een groote Nood Gods door van Dyck, en Onze- Lieve-Vrouw, Sint Joannes en de drie Maria's door Jordaens.

Barbier bezocht natuurlijk ook Antwerpens stadhuis. Daar ontnam hij ons het prachtig gewrocht Dood Wild en Vruchten van Frans Snijders, alsmede de Schets van den Zegewagen van Calloo door Rubens, en de twee schetsen der voorzijden van den Philippus- en Ferdinandusboog door Theodoor van Thulden, terwijl in de Munt ook Rubens' schetsen der voor- en achterzijde van den Peruaanschen Zilverberg Potosi werden aangeslagen.

Nauwelijks was nu deze reeks van meesterstukken naar Parijs gebracht, of Antwerpen onderging de snoodste der kunstschennissen. Op ons stadhuis prijkten de geschilderde portretten van bijna al de vorsten, die over ons regeerden, en vele dezer zouden óf verscheurd, óf verbrand worden. Onze toenmalige Schouteth Jan Frans Wauters, die in eene der zalen van het stadhuis gehoor verleende, verzocht, bij brieve van 21 november 1794, aan het Collegie, dat men 'de figuren, welke zijn bureel verpesten,' zou wegnemen, om in hunne plaats de driekleurige vlag te hangen. Oogenblikkelijk werd er aan zijn verzoek voldaan, door de vernietiging van verscheidene tafereelen, welke wij door onze portretschilders zagen vervaardigen. Echter was dit maar het begin van het wandalenwerk, dat den 30^n november 1794 zou plaats grijpen. Dien dag, volgens de nieuwe republikeinsche tijdrekening den 10^n *Frimaire* jaar III, werd te Antwerpen de decade of week van tien dagen ingevoerd, door het vieren van den eeredienst der Rede, binnen de kerk der Lieve-Vrouwenbroeders, die twee dagen te voren, ten vijf uren des namiddags, uit hun klooster waren gezet. Op dit burgerfeest zou men voorgoed afbreken met den 'slaventijd.' Daarom dienden èn de marteltuigen der tyrannij, èn de kenteekens der dwingelanden te worden vernietigd. De koopman E. de Pineda, substituut van den *Agent National,* werd door onze republikeinsche Municipaliteit afgevaardigd, om

op de koor der hoofdkerk al de op paneel en doek geschilderde en drie eeuwen oude blazoenen der Guldenvliesridders weg te nemen; terwijl de leden van het *comité de surveillance* de galg, de beulenladder en het rad van het Justitieveld, benevens de pijnbank en andere foltertuigen uit het Steen, haalden. Al deze voorwerpen werden op de opene plaats van het huis nummer 25 in de Lange Gasthuisstraat, waar de fransche crimincele rechters zitting hielden, op een groot voertuig geladen, dat met den naam van 'Schavotwagen' werd betiteld. Een andere wagen richtte men in en versierde men tot een landschap, in welks midden zich een met driekleurige linten en strikken opgesmukte eiken vrijheidsboom verhief, met de roode phrygische muts in top. De Schouteth Wauters wilde ook het zijne bijdragen tot het opluisteren van het decadifeest. Hij zond van het stadhuis een aantal met kronen en eereteekens omlijste vorsten portretten, om openbaarlijk te worden verbrand. In eenen daarbij gevoegden brief drukte hij den wensch uit, dat de vlammen, waartoe de beeltenissen dezer tyrannen en de sieraden hunner bevlekte hoofden gedoemd waien, gansch onze bevolking zouden verlichten en bezielen met afschuw voor de slavernij.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
(*Vervolg.*)

XV.

Naar mate Aubry Beaubourg in het verleden doordrong van dengene, dien wij nog steeds den burggraaf Donation de Monaville geheeten hebben, versterkte hij zich in zijn besluit om de maatschappij te bevrijden van een boosdoener, wiens stoutheid en slimheid alles overtrof wat hij tot dusverre in zijn lange praktijk als geheim policiebcambte aanschouwd had.

Een dubbele beweegreden spoorde dus den grijsaard aan, om de taak voort te zetten, die hij ondernomen had: ten eerste het besef van een grooten plicht, die op hem rustte: ten tweede, de liefde voor zijn vroeger vak, die nog in hem was blijven leven; laten wij er ook een zekeren dosis eigenliefde bijvoegen. Tot dusverre was het inderdaad buiten alle medewerking van de rechterlijke macht dat de door Claude Pechel gepleegde euveldaden aan het licht gekomen waren; deze ontdekkingen waren te danken aan het toeval en hoofdzakelijk aan de nasporingen van René Morlant. De oude policiebeambte voedde dan ook voor den franschen advocaat een groote bewondering waaronder zich een weinig afgunst mengde. Ziedaar waarom hij, zoodra hij goed op de hoogte der zaak was, zich voorgenomen had, haar geheel alleen tot eene ontknooping te brengen en een tal van onweerlegbare bewijzen opeen te stapelen, zoodat de justitie het werk geheel afgedaan vond en alleen tusschenbeide behoefde te komen om den schuldige gevangen te nemen. Hij had dan ook dienovereenkomstig een plan gebouwd, hetwelk onze lezers reeds ten deele kennen.

Sinds wij den heer Beaubourg op het kasteel Touy verlaten hebben, was hij eenige dagen te Parijs gaan doorbrengen, doch vinden wij hem thans weer in hetzelfde kasteel terug in gezelschap van Valenson en Morlant. Hij ziet er uiterst vergenoegd, men zou zeggen verjongd uit, en toch komt hij van een lange reis terug waarvan het stof hem nog bedekt, want hij is nog geen kwartieruurs op het kasteel.

'Ja, heeren,' zegde hij terwijl hij welbehagelijk een glas wijn opslurpte, 'de gewichtige stonde nadert met rassche schreden en een vage herinnering, die bij mij opgekomen is, heeft mij wonderwel gediend om een man op te sporen, wiens

getuigenis den snoodaard zal verpletteren. Ik heb mij de misdaad vanVarisoul herinnerd..... Maar deze naam zegt u misschien niets. Weet dan dat hij een misdaad geldt geheel overeenkomende met die van het kasteel Blaison! Zij vermoordden met hun drieën den eigenaar, een rijkgeworden koopman, die het adellijk verblijf gekocht had om er den naam van te kunnen Voeren. Zij waren gelijk ik zeg met hun drieëen; twee werden er van gevat; doch de hoofdschuldige was er niet bij, want de jury en het hof nam zoovele verzachtende omstandigheden voor hen aan, dat de een slechts tot vijftien en de andere tot tien jaar dwangarbeid veroordeeld werd. Ik had de debatten oplettend gevolgd, en ik vernam drie dagen geleden, dat de tweede der veroordeelden eenigen tijd te voren begenadigd was geworden. Ik ging terstond naar de prefectuur van policie; ik gelukte er in hem te ontdekken, ik stelde mij met hem in betrekking, bracht hem aan het praten en erlangde de overtuiging dat ik mij niet vergist had. De eigenlijke bedrijver van den moord is geweest Claude Pechel ‘alias’ Donation de Monaville..... Ik zou aan uw doorzicht te kort doen, mijne heeren, indien ik ging verklaren, waarom mijne nieuwe ontdekking de zaak als op rolletjes gaat doen loopen. Charles Brinzier, zoo heet de begenadigde, heb ik dadelijk bij de hand om de identiteit te bewijzen op het oogenblik der gevangenneming; het overige zal van zelf komen.’

‘Ja,’ merkte René Morlant aan, ‘maar als gij er niet zeker van zijt hem op fransch grondgebied te kunnen lokken, dan mag er geen tijd verloren worden. Het uitleveringstractaat tusschen Frankrijk en Pruisen.....’

Bij die woorden sprong Aubry Beaubourg van zijn stoel op.

‘Hoe!’ riep hij uit, ‘op die manier handelen terwijl ik er zeker van ben!.... Ach! mijnheer de advocaat, wat ik u bidden mag, denk er niet aan mij van een eer te berooven, die..... Het zal zulk een schoone bekroning zijn van mijn loopbaan! Anders vallen wij in het alledaagsche..... behalve dat de vereischte formaliteiten alles konden doen in duigen vallen. Morgen verwacht hij mij te zeven uur 's avonds te Aken, ik heb hem geschreven, hij heeft mij geantwoord.’

En de gewezen policie-beambte las den brief voor, dien hij aan Donation de Monaville gericht had en het antwoord van dezen, waarin hij berichtte, dat hij besloten had zich naar Parijs te begeven in de hoop er een samenkomst te hebben met zijne vrouw.

Valenson zag Aubry Beaubourg met bewondering aan, terwijl de advocaat, na een wijl nagedacht te hebben, eindelijk sprak:

‘Mijnheer, ik maak u mijn compliment over uwe buitengewone bekwaamheid; uw plan is verwonderlijk slim overlegd en ik geloof inderdaad met u, dat het uur nadert, waarop die afschuwelijke booswicht zal moeten boeten Wat zijn medeplichtige, den Italiaan San Marco betreft, die uit Brussel verdwenen is en tot dusverre naar men mij gezegd heeft onvindbaar is gebleven, wij willen hopen dat hij evenmin aan het zwaard der gerechtigheid zal ontkomen.?

‘En mevrouw..... mevrouw Pauline!’ hernam Beaubourg, ‘zij is drie dagen geleden naar haren grootvader teruggekeerd, niet waar? Welnu! zij moeten heden morgen naar het buitengoed vertrokken zijn, dat zij in de nabijheid van Parijs bezitten. Voor alle zekerheid heb ik dit zoo weten te beschikken. Zij mogen niet tijdens het proces te Parijs zijn, men moet zelfs niet eens weten, waar zij zijn..... gij begrijpt mij?....’

‘Och! welk een bedrijvigheid hebt gij in zulk een korten tijd ontwikkeld!’ hernam de verminkte. ‘Maar gij schijnt dus met den heer Desherbiers van zeer nabij bekend te zijn?’

‘Toen de gewaande burggraaf, met wien ik bij toeval kennis had gemaakt, mij schreef om hem inlichtingen te geven omtrent den man, wiens kleindochter hij zoo schandelijk moest bedriegen, kende ik den heer Desherbiers slechts zeer oppervlakkig; maar van een ding was ik zeker: dat hij rijk was en de algemeene achting genoot. Ik had niet het geringste vermoeden van het beroep dat hij eertijds uitge-

oefend had..... dat van beul van Nancy.....'

'Is het mogelijk! riepen Valenson en Morlant als uit eenen mond uit.

'Het is de zuivere waarheid. In de oude hoofdstad van Lotharingen hebben vijf of zes geslachten van scherprechters van den naam Guiport elkander opgevolgd..... Hij, van wien wij spreken, heeft die betrekking meer dan twintig jaren uitgeoefend; ten gevolge van een langdurige ziekte heeft hij daarvan afstand gedaan ten behoove van zijn oudsten zoon, den vader van de ongelukkige Pauline, die gestorven is zonder gelegenheid te hebben een hoofd te doen vallen. Toen den ouden Guiport een aanzienlijke erfenis ten deel viel, ging hij zich met zijne vrouw en zijne kleinkinderen metterwoon vestigen in Touraine onder den naam van Desherbiers, die ook de zijne was. Hij heeft daar geleefd, algemeen geacht, zonder dat men in het minst ter wereld vermoedde wat hij geweest was. Zijn rust is aanhoudend verstoord geworden door zijn kleinzoon, een volleerde deugniet, die na hem meer dan honderd duizend francs afgetruggeld te hebben onder bedreiging van het handwerk zijner voorouders weer op te vatten, bij de weigering van nieuwe offers knecht bij den beul van Parijs geworden is..... En het is in wezenlijkheid deze omstandigheid meer dan de vrees voor de Pruisen, welke die lieden de wijk naar Brussel heeft doen nemen.'

GEVAARLIJKE ZITPLAATS.

Het onderhoud werd tot laat in den avond voortgezet en den volgenden morgen was onze gewezen policie-beambte reeds te zes uren op, en gereed om de reis naar Aken te aanvaarden.

Ook Valenson en Morlant waren vroeg opgestaan, om met hem te ontbijten. Een oogenblik had de advocaat in beraad gestaan den heer Beaubourg te vergezellen; maar hij had die gedachte spoedig opgegeven. Inderdaad, hij kon door Donation gezien worden, en dan was alles waarschijnlijk verloren.

Toen de liefhebber-detective van den verminkte afscheid nam, sprak deze tot hem met diepe ontroering:

'Gij gaat een werk ten einde brengen, mijnheer, waarin de leidende hand der Voorzienigheid duidelijk zichtbaar is, daar zij onze geheel persoonlijke onderzoekingen, door mijn edelen vriend Morlant ingesteld tegen een booswicht,

wien de straffeloosheid voor altijd verzekerd scheen, met zulk een schitterenden uitslag heeft bekroond. Ik twijfel er dan ook niet aan, of die zelfde goddelijke bescherming zal u bijblijven, want aan haar hebben wij ontwijfelbaar uw wonderdadige tusschenkomst te danken.'

'Mijnheer de kolonel!' riep Aubry Beaubourg uit, 'al zou hij in zijn geheele leven slechts de misdaad bedreven hebben, die u in dien toestand gebracht heeft, dan zou hij duizendmaal den dood verdienen. Ik hoop u binnen eenige dagen te kunnnen berichten, dat die groote en gevaarlijke misdadiger in de handen der justicie van ons land is, en dat alleen door mijn toedoen!' voegde de oude policie-beambte er met zelfvoldoening bij.

XVI.

Des namiddags kwam Aubry Beaubourg aan en begaf zich regelrecht naar de weduwe Verden, want Donation had, in zijn onbeperkt vertrouwen, er volstrekt geen bezwaar in gezien, hem zijne woning op te geven. Hij vond den gewaanden burggraaf nog vast besloten om ten spoedigste naar Parijs te vertrekken; hij had er echter spijt van, zeide hij, den heer Beaubourg niet verzocht te hebben zijne reis naar Aken nog wat uit te stellen. Bij zijne aankomst in Frankrijks hoofdstad zou hij zoozeer behoefte hebben aan zijn bijstand! Wie kon hij voor bemiddelaar nemen bij zijne vrouw? Niemand. Het was wel zeer ongelukkig voor hem. Hij herhaalde dan ook telkens:

'Hoe jammer, mijnheer Beaubourg, hoe jammer, dat gij besloten hebt eenigen tijd hier te blijven.'

Dit zijdelingsche aanzoek was door den gewezen policie-beambte voorzien geworden en hij verheugde er zich inwendig over het met zoo veel aandrang te zien herhalen, maar hij was te geslepen om er dadelijk gehoor aan te geven.

'O ja!' morde hij, 'als ik te Parijs was, zou ik u alle diensten bewijzen die gij in de gegeven omstandigheden van mij zoudt kunnen verlangen, en zulks met te grooter genoegen omdat ik begonnen heb de moeielijkheden uit den weg te ruimen..... O, ja, ik zou u zoo gaarne met de jonge vrouw verzoend zien, die zich zoo ongelukkig gevoelt, door die inderdaad noodlottige scheiding... Maar wat zal ik er aan doen? Gelijk ik u geschreven heb, heb ik deze lange reis ondernomen om hier de baden te gebruiken. - Als gij eens wist welk een pijn ik aan al mijne gewrichten heb! Men heeft mij gezegd, dat het water van hier mij zal kunnen genezen; ik wil het dus ten minste een veertien dagen beproeven. In dien tusschentijd zal alles naar ik hoop te Parijs goed gaan; ik zal met blijdschap vernemen...'

'Om rondweg voor de waarheid uit te komen, mijn waarde heer Beaubourg,' viel hij hem met zichtbare opgewondenheid in de rede, 'begin ik hoe langer hoe meer in te zien, dat gij mij te Parijs onontbeerlijk zijt. Ik herhaal het, ik moet een bemiddelaar hebben en ik ken niemand wien ik deze kiesche taak kan opdragen. Gij kent daarbij al de omstandigheden en hebt reeds getoond dat gij er belang in stelt... Uw plan om hier to blijven is een groote teleurstelling voor mij. Veertien dagen! Wat zal ik in dien tusschentijd doen, ik, die van verlangen brand haar weer te zien... Och, och! wat ik u bidden mag, vergezel mij? Gij zult zulk een goed werk doen, door twee harten te vereenigen.....'

De eerlooze huichelaar uitte deze laatste woorden met eene door tranen verstikte stem.

Ondertusschen vreef de gewezen policie-beambte zijn kalen schedel, beet zich op de lippen en hield zich, in een woord, alsof hij aarzelde in het verzoek al of niet toe to stemmen.

'Wel beschouwd,' sprak hij eindelijk, 'is de de dubbele reis het eenige bezwaar...'

'Waarvan ik de kosten zal dragen,' viel Donatien hem met levendigheid in de rede.

'Dat bedoel ik niet, mijnheer de burggraaf. Ik denk slechts aan de vermoeienis... maar wel is waar zal ik na een nacht en een dag rustens het misschien kunnen wagen en terugkeeren, na u den dienst bewezen te hebben, waarom gij mij verzocht. Komaan, daar ik toch, zijdelings wel is waar, medegewerkt heb om u dat huwelijk te doen sluiten, wil ik ook mijn best doen u weer met elkander te verzoenen, te meer daar ik veel hoop heb... Maar ik herhaal het u dat wij eerst overmorgen vroeg vertrekken kunnen; ik heb dien tijd noodig om uit te rusten!'

Donatien stond op en drukte met warmte de hand van den grijsaard, terwijl hij zeide:

'O, ik dank u! Ik zal u erkentelijk blijven tot aan het einde mijns levens!'

Hier glimlachte de heer Beaubourg, maar welk een glimlach voor dengene, die er de beteekenis van zou begrepen hebben!

Op den bepaalden dag vertrokken de beide reizigers vroegtijdig en kwamen des avonds te halftien uur op hunne bestemming aan. Donatien, die in Parijs goed bekend was, stapte af in een hotel, waarbij reeds vroeger gelogeerd had, terwijl zijn reisgenoot een rijtuig nam, om zich, volgens zijn zeggen, naar Meudon te begeven, met de belofte den volgenden morgen den uitslag van zijn bezoek te komen meededen. Hij drukte hem dan ook vooral op het hart, op hem te wachten.

De burggraaf gebruikte een goed avondmaal, dronk een flesch St.-Julien en ging naar bed, met de liefelijkste beelden voor de toekomst vervuld. Hij genoot een kalmen en gerusten slaap en toen hij des morgens ontwaakte, traden dezelfde lachende beelden hem weer voor den geest. Hij was er allenskens toe gekomen om niet meer den geringsten twijfel te voeden aangaande de gevoelens die Beaubourg aan Pauline toeschrcef: zij had hem vurig bemind, dus had zij hem vergeven en zij beminde hem nog met nieuwe kracht misschien: er was niets natuurlijkers in zijne oogen. Bij den dood van haar grootvader, en deze kon niet lang meer uitblijven, zou zij hem overal volgen, waar hij het vermogen zou gaan doorbrengen, hetwelk haar ten deel zou vallen.....'

Hij werd in zijne droomen gestoord door een luid kloppen aan zijne deur.

'Zou hij nu reeds terug zijn!' sprak hij bij zich zelven, de deur openmakende.

Drie mannen stormden de kamer binnen.

Een hunner riep, een driekleurigen sjerp toonende uit:

'Claude Péchel, zich tegenwoordig noemende burggraaf Donation de Monaville, in naam der wet, gij zijt mijn gevangene!'

Terwijl de boosdoener, bleek, bevende, sprakeloos van ontzetting, zich van de vreeselijke waarheid rekenschap trachtte te geven, zag hij op den dorpel der deur een vierden persoon staan, dien hij terstond herkende.

Het was die Brinzier, van wien Beaubourg de heeren Morlant en Valenson gesproken had.

De man richtte deze eenvoudige woorden tot den commissaris van policie:

'Ja, hij is het!'

(*Slot volgt.*)

[Nummer 41]

Onze gravures.

Laatste oogenblikken van keizer Maximiliaan.

In de laatste Antwerpsche tentoonstelling bleef iedereen herhaalde malen staan voor de schilderij van Laurens, die ons op eene zoo treffende wijze de laatste oogenblikken voorstelde van keizer Maximiliaan van Mexiko. Velen van ons hadden dien flinken blonden man meer dan eens gezien, toen hij nog aartshertog en echtgenoot was van onze prinses; voor hij zijn Miramare en zijne familie verliet om aan genen kant der zee als keizer op te treden, welke korte rol zoo tragedisch, zoo bloedig moest eindigen.

Wij hadden sympathie voor dien vorst, en hij verdiende deze; doch het meerendeel in België betreurde dat hij zich leende tot eene staatkundige combinatie, wel in de kabinetten der machtigen dezer aarde besloten; doch die in Mexiko niet uit den boezem des volks opsteeg en dus ook niet gelukken kon.

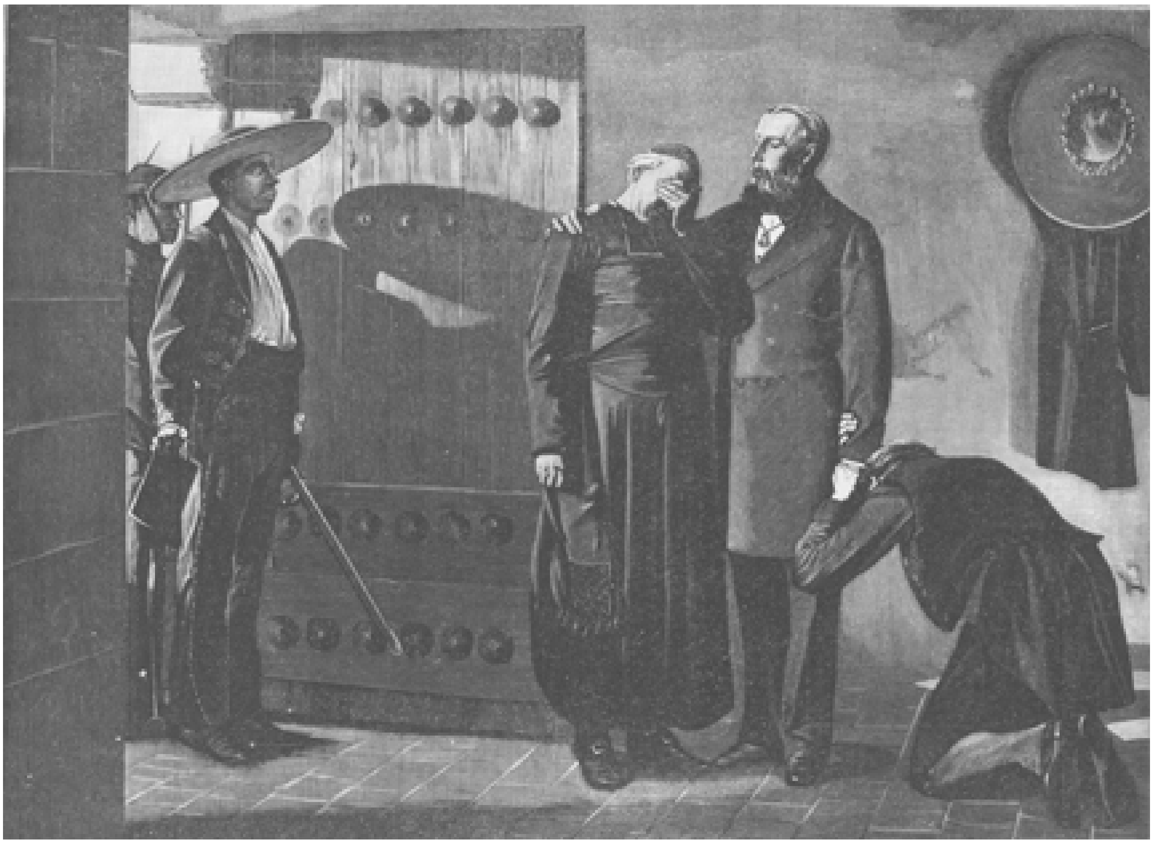

LAATSTE OOGENBLIKKEN VAN KEIZER MAXIMILIAAN, NAAR J.P. LAURENS.

De geschiedenis van het keizerrijk Mexiko bevat dan ook meer dan eene bloedige bladzijde. De dochter des konings, prinses Charlotte, is die hel ginter ver in tijds kunnen ontvluchten, blijkbaar toen reeds getroffen in de hersens, en tot nu toe leeft zij zinneloos en niet teenemaal beseffend wat al verschrikkelijks er voorgevallen is, op het kasteel van Bouchout; haar echtgenoot, wiens eergevoel verbood in tijds weg te gaan, heeft dat blijven met den dood des kogels moeten bekoopen - en hoevele

belgische jongelingen hebben te Tacamburo hunne verkleefdheid aan die vorstelijke personen, met den dood geboet!

Wij willen hier de geschiedenis van die dagen niet hermaken, de daden van Juarez en zijne aanhangers niet beoordeelen; doch de dood van den keizer, die kan gedwaald hebben maar met goede gevoelens bezield was, is niet te recht.

vaardigen. Teruggekeerd in Europa, had gewis alle invloed, die blijkbaar gering was, opgehouden en de republiek had zich, evenals vroeger, kunnen herinrichten.

Het tafereel van Laurens heeft ons, toen wij het in onze tentoonstelling zagen, getroffen om het diep gevoel dat over hetzelve verspreid ligt. De voorstelling van het verheven oogenblik is eenvoudig, maar juist dáárom zoo treffend. Uiterlijk is de keizer kalm; 't mag in zijn binnenste stormen, maar niets daarvan komt zich op zijn wezen vertoonen.

De kamerdienaar ligt aan zijne voeten; de priester weent achter de hand, waarmee hij zijn gelaat bedekt, en 't is de keizer welke hem troostend de hand op den schouder legt en hem schijnt te zeggen: ‘Ik ben gelaten in mijn lot; ik geef mij in Gods handen over.’

De republiekaansche officier die, met den *sombrero* op het hoofd, het bevelschrift brengt dat het uur der doodstraf geslagen heeft, is in zijne houding eerbiedvol, al is zijn gelaat dan ook koud en zielloos.

Zelden hebben wij in eene schilderij meer eenvoud en toch meer diep gevoel aangetroffen; zij behaalde onder dat opzicht voorzeker den palm in de tentoonstelling. Er waren er die in den aanvang oordeelden dat men beter werk van den meester gezien had; allengs, bij het nasporen der gevoelens die de voorgestelde personen beroerden, hechtte men zich aan dat tafereel, en wij zien het nu nog, in gravuur, met voldoening terug.

Bloemgaêren.

Wij zijn hier, in het tafreel van Girard, nog teenemaal in de lente; de vroege boomen zijn wel is waar reeds met groen overdekt, maar de eik, bij voorbeeld, verheft zich nog in zijn wintertoestand, als wil hij, gelijk een koning, zich eerst met zijn vorstelijk kleed omhangen als al de anderen dit reeds gedaan hebben.

Wanneer het meerendeel van het bosch in 't groen staat en zelfs vele planten en heesters reeds bloemen dragen, begint de trotsche eik eerst aan zijn toilet te denken.

Men laat den stuggen koning echter tegen de lentezon mokken en men geniet volop van al het schoone dat de lente aanbiedt: de twee dames en het kindje geven er het voorbeeld van en gaêren de eerste bloemen, die de punten der heesterplanten versieren.

't Is een tafreeltje dat wel is waar niet veel zegt tot het gevoel; maar het is toch vroolijk en opwekkend. Er waait ons uit dat schilderstukje een frissche en geurige lucht tegen en wij zouden de elegante dames willen navolgen en, door een malschen tuil van bloemen, de lente in onze duffe kamer overbrengen.

In derde klas.

Indien men op reis iets karakteristiek wil opmerken, neem dan nooit eene eerste, noch eene tweede, maar wel eene derde klas op den spoorweg. In eerste klas ziet men al niet veel meer dan fluweel, satijn en *poudre de riz;* in tweede mousseline,

valsch goud en strass, maar in derde heerscht eene verscheidenheid van groepen, die voor den fijnen opmerker merkwaardig mag gezegd worden.

De schilder, wiens voorstelling wij hier meededen, heeft uit die verscheidenheid voorzeker partij getrokken; doch indien hij, evenals wij, een wagon van derde klas wezenlijk bestudeerde, zou hij zonder twijfel tot iets meer karakteristieks en zeker iets meer nieuws gekomen zijn.

De jager die ‘blauwbloemkens’ vertelt aan het jong boerenmeisje, is een onderwerp dat oud en rechtuit gezegd versleten is: geen vlaamsch schilder of hij heeft zich daaraan bezondigd. Voortreffelijk is de boerin in genen, en een soort van duitschen geleerde met witten hoed en op de naden van wiens frak men het ‘von habernichts’ leest, in den anderen hoek.

De beweging, de houding der verschillende personen zijn natuurlijk; het geheel moet als schilderij een goed aspect hebben en een aangenaam tafreeltje maken.

Op de punt des degens.
Door August Snieders.
(*Vervolg.*)

V.
Alleen op den trein.

Het is een onstuimige nacht. De hemel is dik bewolkt, en een fijne regen wordt soms doorden westewind in schuinsche richting neêrgezweept. Beneden is niets te onderscheiden, tenzij in de verte eenige lichtpunten, al niet veel meer dan een gloeiende nagel, die hier of daar in de zwarte massa zou geklopt zijn.

Die lichtpunten verschijnen nu, verdwijnen dan: 't zijn de lantarens van het station van Bergen. Van de stad echter ziet men niets, zelfs niet de klaarte aan den hemel, die zich bij helder weer als een stralenkroon boven eene stad afteekent: geen lichtglans die van boven komt, maar wel een die duizende gazvlammen beneden tot aan de wolken doen opschieten.

Op zekeren afstand van de plaats waar de gloeiende nagelkoppen in het donker verschijnen en verdwijnen, loopt het spoor over eene brug, aan welker uiteinde eene steenen helling gebouwd is tot meerder stevigheid van de aarden hoogte. Indien er iets of wat licht geweest was, zou men op die steenen hoogte eene zwarte gestalte hebben gezien; doch die nu met de dikke duisternis versmolten is.

Is 't een standbeeld dat daar is opgericht? Is het een levend wezen dat zich zooveel mogelijk onbewegelijk houdt?

De laatste veronderstelling is de waarheid. Als wij nu er in gelukken een lucifer tusschen onze twee handen te doen branden en het kleine vlammeke een stond het geheimzinnige wezen verlicht, zien wij een man, met den breeden hoedrand naar beneden en den kraag van den jas naar boven, in wachtende houding staan.

Nu eens wendt hij het gezicht naar den kant waar de stad, of de standplaats aan den spoorweg ligt, en buigt eenigzins het hoofd, alsof hij eenig geluid wil opvangen. Hij hoort echter geruimen tijd niets dan het gefladder van den wind in het houtgewas en een soort van gesuis boven zijn hoofd, als de telegraafdraden trillen en ratelen.

Indien ons lichtje maar een halven snik langer brandt, zullen wij zien, dat die gestalte wacht, maar met eene volkomen gerustheid en een onwankelbaar geduld wacht.

Het lichtje wordt echter uitgeblazen; doch wij weten genoeg om aandachtig toe te zien.

In de verre verte stijgt eindelijk een flauw gedommel op. De man op de steenen hoogte luistert aandachtig en maakt zich tot iets geheimzinnigs gereed: hij slaat den hoedrand in de hoogte en den kraag in de laagte, en er komt beweging in beenen en armen, alsof hij zijne spieren lenig en licht plooibaar maken wil.

Het gedommel wordt sterker; een scherp alto-gefluit klinkt luider dan het gedruis dat uit de natuur opstijgt.

Nu eens galmt het gedommel dichtbij, dan weer schijnt het te zwijgen; in het eerste geval rommelt de aankomende trein over eene brug, in het tweede snijdt hij achter eenen berg om.

Ginds in de verte verschijnen nu twee vurige oogen in den nacht, die onveranderlijk op de zelfde plaats blijven, doch die niettemin met snelheid in rechtstreeksche richting naderen.

Eindelijk bemerkt men die nadering; de machinist vertraagt de snelheid een eind wegs vóór en bovenal op de brug. Een oogenblik, tijdens het snuivend voorbij dommelen, werpen de twee gloeiende oogen een snel voortschuivenden glans op de gestalte, zonder dat op den sleper iets duidelijks gezien is, terwijl het vuur beneden den vloer der brug en de knarsend rollende wielen bestraalt. De trein is op het punt de brug te verlaten.

De zwarte gestalte beweegt zich en verdwijnt. Neen, als men de brug verlaten heeft en scherp toeziet, bemerkt men haar op de loopplank van een reizigerswagen van eerste klas, die, de eenige, in den koopwarentrein geplaatst is.

De geheimzinnige persoon heeft dus den stouten sprong gewaagd, op het oogenblik dat de trein langzaam de brug verliet. Hij staat nu pijlrecht tegen den wagen, de hand om de leuning geklemd en schuift behoedzaam op de plank vooruit. Voor het glas der portel gekomen, tracht hij naar binnen te zien.

Er is licht in het rijtuig, doch de bewaasde ruiten beletten den man op de loopplank, duidelijk te zien wat er binnen omgaat.

De trein dommelt weer met eene ongelooflijke snelheid voort. Met eene stevige hand draait de vreemde de portel open, treedt binnen en trekt de deur achter zich toe.

Het licht dat van boven in het rijtuig valt, doet zien dat de binnendringer druipend nat is; zijn gelaat is donker van kleur, doch het oog flikkert helder. De man blijft recht voor de portel staan en ziet op eene massa, die in eene donkere *plaid* gerold, ter langst op de kussens der zitbank is uitgestrekt. Aan het eene punt ziet mon, tusschen de opgetrokken plooien, iets dat op eenen neus gelijkt, en waaruit men dan ook, had er buiten geen grooter ronker zijne stem laten hooren, een obligaat van contrcbas zou hebben hooren opstijgen.

Boven in het net liggen de reiszakken van den slaper en vóór hem, op de tegenovergestelde zitbank, ligt het boek waarin hij gelezen heeft.

De slaper ronkt voort; de druipnatte en havelooze gestalte zet zich neer en schijnt bedaard het ontwaken af te wachten; hij laat het oog kalm over het gepak des reizigers gaan, doch raakt niets aan; hij neemt het boek, slaat het achteloos open en leest den titel.... *Nana,* en werpt het met een spotachtig misprijzen in den hoek.

Er komt beweging in de *plaid;* de slaper wordt wakker, rijst langzaam met het bovenlijf overeind; zijn nog half verduisterd oog staart op den vreemdeling, die voor hem zit en plotseling tot het bewustzijn gekomen, springt hij recht.

't Is geen droom, 't is waarheid! Zijne hand zoekt bliksemsnel een wapen; doch de vreemling legt zijne gespierde vuist op den arm en maakt dezen zoo machteloos, als wordt hij door eene ijzeren schroef omklemd.

‘Gemmer!’ roept de reiziger. ‘Droom ik of waak ik!’

‘Neen, gij droomt niet, Hordanker!’

‘Hoe komt gij hier?’

‘Ja, ik ben geen beambte der rekenkamer zooals mijnheer Hordanker, voor wien men te Parijs een bijzonder rijtuig aan een koopwarentrein haakt, om hem eenige uren vroeger te Brussel te doen terugkeeren; ik neem plaats zonder toelating en spring in 't voorbijgaan binnen.’

‘Wat wilt ge van mij?’

‘Wel, wat vraag! Gij zijt uit Amerika weggegaan, zonder mij te groeten en dat vond ik niet beleefd; maar nog onbeleefder dat gij mij hier, in uw lief vaderland, waar gij zoo eensklaps een man van aanzien geworden zijt, niet te woord staat. Men moet zijne oude vrienden niet zóó vergeten, Hordanker.’

De toegesprokene heeft al zijn bewustzijn

en kracht herwonnen; zijn oog drukt haat uit en tevens schrik voor dien stouten kerel, die zich dáár vertoont waar hij zeker niet verwacht werd.

Wat zal hij doen? Roepen en het personeel van den trein doen opkomen? Dit ware zichzelf verraden. Zijne pistool grijpen, Gemmer neerschieten en alsdan aan eene overrompeling doen gelooven?

'Laat dat wapen rusten' zegt Gemmer, die de beweging schijnt geraden te hebben. 'Ge weet wel dat Gemmer sterker, rapper en onversaagder is dan gij!' en als door een magnetische kracht overmeesterd zakt Hordanker's arm machteloos neêr.

Al de ledematen van den ambtenaar trillen; zijne borst hijgt naar lucht; 't is of eene monsterachtige nachtmerrie hem de keel toewringt; het koud zweet breekt. hem uit - en Gemmer? Gemmer grimlacht.

'Hoe wist ge dat ik met dezen trein vertrok?'

'Een goede vriend berichtte mij dit per telegram. En was het niet beter onder weg eens even binnen te komen, dan u te komen lastig vallen in het midden uwer met goud beknopte en in bankbiljetten gedraaide vrienden?'

'Uwe stoutheid ontzet mij, Gemmer?' mort Hordanker, die al de overmacht van zijnen gezel begrijpt.

Gemmer trekt de schouders op en zegt:

'Gij hebt nu geld, ik weet het en mijn geldbeugel is zoo ledig dat ik mijne plaats op het spoor niet zou kunnen betalen.'

'Geld?...' mompelt Hordanker ontzet.

'Gij hebt dertig duizend franken, daar in uwen binnenzak, ten minste als het geblankette kwaad op de *boulevards* van Parijs, er niet reeds de noodige percenten op gelicht heeft.'

'Dat geld...'

'Dat geld is het uwe; het komt voort van eene kleine erfenis die uwe moeder te Parijs gedaan heeft, 't Is dus *uw* geld. Denkt ge dat ik het u vragen zou als het geld aan de Staats-rekenkamer toehoorde? Geld van den Staat nemen?... foei, dat laat ik aan de gegalonneerde heeren over. Ik neem uit uwe beurs wat degelijk het mijne is. Geef mij de twintig duizend franken, die gij mij volgens afspraak schuldig zijt.'

'Nooit!'

'Dat woord ken ik niet, dat weet ge wel, Hordanker. Geef op...' en bij dat laatste woord, met den wijsvinger der rechterhand, als wenkt hij gebiedend de tesch met bankbriefjes.

Hordanker gevoelt inderdaad dat het woord 'nooit' hier een wezenlijke onzin is.

'Ik zal u later te Brussel vergoeden.'

'Neen, hier; waar kunnen wij vertrouwelijker zijn dan hier?

'Integendeel.'

'We zijn nog een half uur van de eerste halt; indien gij mij betaalt zal ik verdwijnen zoo als ik gekomen ben, en geen haan kraait er nog naar, Weigert gij, dan blijf ik bij u tot Brussel toe; ik klamp mij aan u vast als waren wij gelijk twee galeiboeven met de ijzeren ketting aan elkander geklonken, en - ik spreek.'

'Gemmer!' zegt de reiziger met ingehouden woede en met bibberende stem.

'Wat belieft u, vriend Hordanker?'

'Gij zijt erger dan een duivel.'

'Zonder geld, ja; maar een engel, ofschoon druipnat en gehavend, met geld. Kies: doch eens aan de halt gekomen, zult gij geene keus meer hebben. De wachters zullen

den trein komen naarzien, mij ontmoeten, zeer verwonderd zijn een niet-gediplomeerd lid der rekenkamer hier te vinden - en voor u is het te laat.'

Hordanker zit op zijne plaats te draaien; zijn oog teekent ontzetting, een doodelijken schrik aan; het staart naar het bewaasde glas zonder nochtans iets buiten te zien.

Gemmer neemt den met fluweel bekleeden trekker van het portelraamke, en wischt de wasem van het glas.

'Nog tien minuten,' zegt hij 'en wij zijn aan de halt; nog tien minuten en wij zijn verloren.'

Hordanker grijpt koortsig in den binnenzak en brengt eene zwart verlakte tesch te voorschijn, doch niet zonder achterdocht.

'Uwe hand beeft, Hordanker. Geef hier... Hoe, gij mistrouwt me? Gij hebt ongelijk.'

De papiertjes klateren in de vingers van Hordanker; hij telt er twintig nevens hem op het kussen. Gemmer zit er bedaard bij, houdt strak het oog op het geld gericht en schijnt geen haast te hebben de biljetten op te nemen. Hij zet den wijsvinger op het eerste en telt voort tot twintig.

'In orde' mompelt hij; neemt de papiertjes op en met een cynism dat sneed als een mes, zegt hij nog: 'ze zijn immers wel echt, Hordanker?'

Deze antwoordt niet, bergt koortsig het overige van het geld in de portefeuille en steekt deze in den binnenzak.

'Nu,' zegt Gemmer, 'ga ik afscheid van u nemen. Europa bevalt me niet. Ik vind er geen oprechte vrienden meer. Ik ga naar ZuidAmerika terug.'

Die woorden schijnen Hordanker teenemaal uit de soort van bedwelming op te roepen, waarin hij tot nu toe verkeerd heeft.

'Gij gaat naar Amerika terug?' herhaalt hij. 'Gij zult er Rob Lindover ontmoeten, die relikwieën gaat zoeken van zijn vader.'

Gemmer staat reeds recht en met de hand aan de portel; hij wendt zich bij het hooren van die woorden om.

'Zit nog even neer, Gemmer,' mort Hordanker.

Gemmer zet zich.

'Als Rob Lindover ginder komt zal hij inlichtingen bekomen, die u noch mij welkom zullen zijn.'

'U niet, dat wil ik gelooven; mij?' en Gemmer heft de schouders op.

'Gij moet de reis met hem doen.'

'Dat kan wel.'

'Gij moet hem ginder van het rechte spoor afleiden.'

'Ja, dat is doenbaar...'

'Gij moet verder de maatregels nemen die gij noodig oordeelt. De jonge Lindover moet ginder blijven.... wonen.'

'Al is het tusschen vier planken, niet waar?'

'Het is uw belang.'

'Het uwe wilt gij zeggen. Ik zal u zien vóór dat ik vertrek.'

'Indien het moet zijn, ja.'

De lichten der standplaats naderen, zij schijnen reeds met een grooten boog in de verte den weg in te loopen, die de snuivende trein verlaten heeft.

Gemmer opent de portel en ziet rechts en links, of nergens onraad voor hem oprijst.

Hordanker zit als machteloos op de kussens, hijgend en diep ontsteld van schrik; hij zakt ineen terwijl een nevel voor zijne oogen valt.

Nog meent hij iets te hooren gelijk het toeslaan der portel.

De trein vertraagt zijnen loop; het licht beneden doet eene kleine grasvlakte bezijden den weg opmerken; Gemmer is minder dan een bliksemlicht duurt, in den lichtkring verschenen om daarna te verdwijnen.

Het toeslaan der portel heeft Hordanker nog een oogenblik opgewekt, en hij meent eene stem in zich gehoord te hebben, die zegde:

'Ik wou dat hij den nek brak.'

Het licht breekt in het oosten door; 't is nog slechts eene koude tinteling, die magere, vlammende strepen tusschen de ijzige en grauwe wolken teekent.

Herhaalde malen houdt men stil, haakt men wagens af, anderen aan, hoort men het geroep der werklieden, het getoet der horens, het kuchen der lokomotieven als deze zware gulpen rook uitstooten, het schokken der ijzeren stampers bij het aansluiten der wagens, het rammelen der kettings, het neerslaan der kleppen, na het smeeren der wielen; doch Hordanker hoort niets. Eindelijk wordt hij wakker; hij ontwaakt als uit een akeligen droom, in welken hem eene vreesselijke nachtmerrie geplaagd heeft.

Hordanker ziet verbaasd en zoekend rond en er komt een gelukkige tinteling in zijn oog. Zou hij dan gedroomd hebben? Zou Gemmer niet in waarheid in het rijtuig verschenen zijn? Zat hij niet daar, vóór hem?

't Moet wel zoo zijn, want niets teekent zijn verblijf aldaar aan.

Hoe kan hij, Gemmer, ook op een vliegenden trein springen, en hoe, als hij dáár eenmaal heeft plaats genomen, zal hij dezen weer zonder gevaar van den hals te breken, verlaten?

Onmogelijk. Hoe een droom iemand toch ontstellen kan!

Maar het bewijs dat hij, Hordanker, gedroomd heeft, is immers in zijne brieventesch te vinden?

Met eene koortsachtige beweging steekt de reiziger de hand in den binnenzak; hij voelt de portefeuille, hij haalt ze op, opent ze en er overvalt hem eene nieuwe rilling, als hij ziet dat de bankbiljetten verfrommeld en verkrookt in de tesch zitten. Hij grijpt ze, hij telt ze; er waren er dertig en nu - nu zijn er nog tien. Hij telt ze nog; zoekt in zijnen zak, zoekt in zijne tesch, zoekt rechts en links; doch twintig briefjes ontbreken er.

Gemmer heeft hem dus wel degelijk in den afgeloopen nacht bezocht, niettegenstaande den snellen tocht van den trein; hij heeft daar vóór hem gezeten, daar de biljetten geteld; hij is koelbloedig en onverschrokken heengegaan zooals hij gekomen is, en de verwensching die Hordanker uitsprak, zal wel niet verhoord zijn.

Die Gemmer is een duivel en Hordanker, de vrijgeest, de vrijdenker is letterlijk bang dat hij andermaal Gemmer zal zien verschijnen!

De trein houdt andermaal stil; de wachters en werklieden gaan heen en weêr; doch niemand schijnt iets van het nachtelijk bezoek dat Gemmer in den trein heeft afgelegd, bemerkt te hebben. Indien men het hun vertelt, zullen zij zelfs ongeloovig de schouders opheffen en glimlachen.

(*Wordt vervolgd.*)

Op de goudkust.

Pater Moreau bevindt zich zoo als wij weten, aan de Goudkust van Afrika; hij heeft over dit land onlangs merkwaardige bijzonderheden meegedeeld.

Zijn brief is gedagteekend van Elmina, 30 juni 1882, en wie de inlichtingen in haar geheel lezen wil, neme de *Annales de la propagation de la foi* maar ter hand.

Pater Moreau vertelt hoe prins Boaky, schoonvader van den koning van Coumassie, te Elmina in gezantschap kwam, om met den gouverneur aldaar eenige hangende moeielijkheden te vereffenen.

Prins Boaky kwam tijdens dat verblijf herhaalde malen in de missie; hij scheen vooral aangetrokken door de muziek en vroeg aan pater Moreau meer dan eens, voor hem op het harmonium te spelen.

Herhaalde malen sprak de missionnaris over Achanti, het land van den prins, en drukte den wensch uit hetzelve te bezoeken; doch zonder gevaar te loopen dat de koning der Achanteezen hem het hoofd zou laten afsnijden.

De prins verzekerde den pater dat hij voortreffelijk zou ontvangen worden; dat hem niet het minste leed zou geschieden.

Elmina is 156.000 mijlen van Coumassie, een afstand die in negen dagen kan afgelegd worden.

De genoodigde pater kon eerst den 12 april 1882 vertrekken.

Zoolang men op engelsch grondgebied reist, vindt men voortreffelijke wegen; doch eens dit gebied verlaten, valt men in de woestenij van moerassen, hoog gras, rivieren zonder bruggen en wat dies meer.

Toen men Cape Coast achter zich had, reisde men ongeveer tien mijlen door bebouwde velden; en eindelijk door een woud, zoo als men er hier, zegt de reiziger, alleen ontmoet.

‘De boomen staan zoo dicht en hun loof is zoo gepakt dat er geen zonnestraaltje doordringt. Ontelbare vogels zingen er in de takken; indien hun zang zoo harmonieus niet is als onze nachtegaal, dan bieden zij in vergoeding eene verscheidenheid en een rijkdom van pluimagie aan, die ik dikwijls met genoegen heb bewonderd.’

BLOEMGAÊREN, NAAR F. GIRARD.

Van tijd tot tijd ontmoet men op dien weg inboorlingen. Kooplië, die op de Goudkust handel gaan drijven, of landbouwers, die naar hunne plantagies gaan. Allen gaan ter zij om den blanke te laten voorbijgaan en groeten hem beleefd.

De dorpkens zijn menigvuldig op dezen weg; vrouwen en kinderen komen aan de deur staan om den blanken reiziger te zien.

In Achanti zijn de hutten niet meer van bamboes; het zijn degelijk gebouwde, zindelijke en zelfs versierde huizen.

Herbergen kent men er niet; doch wilt gij een der huizen binnentreden, de eigenaar zal onmiddellijk plaats voor u maken, het huis zelfs ontruimen; hij zal water, hout en keukengerief tot uwen dienst stellen.

Den volgenden dag betaalt gij den eigenaar

en deze is altijd fier dat de blanke in zijn huis heeft vertoefd.

Zoo men het hoofd van 't dorp bezoeken wil, zal het u op palmwijn onthalen, en een bewijs te meer geven dat de Achanteezen zoo wild en boos niet zijn als men gezegd heeft.

Pater Moreau had meer dan een zieke in de dorpen geholpen en in zijne pijn verlicht; voor die diensten waren allen hem zeer dankbaar; hij werd beschouwd als een groot geneesheer.

Eens echter faalde zijne kunst: een man, die in den oorlog van 1874 zijn oog verloren had, vroeg dat pater Moreau hem een ander oog zou geven.

‘Voor dit ongeluk heb ik geen geneesmiddelen,’ antwoordde hij: ‘mirakels’ kan alleen God teweeg brengen.’

‘Welnu, dat God mij dan helpe!’ en hij ging heen.

IN DERDE KLAS, NAAR C.CAP.

Slechts één hoog punt, den berg Adunsi, ontmoette de pater op zijnen weg; de inboorlingen noemen hem *Kusliia Bepo,* ter oorzake van het dorp van dien naam, dat in zijne nabijheid ligt.

In den oorlog met de Engelschen had men door het woud een kronkelenden weg gebaand, doch deze niet onderhouden wordende, schoot de plantengroei weldra weer op en wischte alle spoor uit.

De pater beklom den steilen berg, hopende alzoo boven op denzelve een schoon gezicht te zullen genieten; doch gras en houtgewas waren zóó hoog dat alle vergezicht werd afgesneden.

Terwijl men uitrustte, kwam een man op de reizigers af, die in 't geheel de trekken der bewoners van Fanti of Achanti niet had; hij was van Gairisi, en toen een der

dragers dit hoorde ving hij aan met hem te spreken. Het werd weldra duidelijk dat zij beiden van dezelfde streek waren en hunne dorpen dicht bijeen liggen.

Als men te Coumassie is, zegde de man, kan men in drie maanden reizens te Gairisi komen. Men reist door hooge bergen (de Kong waarschijnlijk); men zet een zwaren stroom over (de Niger misschien) en is men eens tot daar gekomen, bereikt men Gairisi in twintig dagen.

De man was nog jong toen hij als gevangene werd weggevoerd - 'mijn baard kwam nog niet uit en nu is hij wit'; - hij werd verkocht en nog verkocht, en nu was hij ten slotte bij het Groote Water (de zee), te Elmina gekomen.

De reiziger kwam in gezelschap van een oud pauselijk Zouaaf, nu koopman te Elmina.

Eindelijk bereikte men de nabijheid van Coumassie; de reizigers werden door een officier des konings, in een voor hen bestemd huis gebracht en denzelfden dag zou de groote receptie plaats hebben.

Duizenden inboorlingen stonden op den weg geschaard, om den blanke te zien; de nieuwsgierigen waren meestal vrouwen en kinderen; de mannen waren bij hunne opperhoofden.

De groote markt, *Ediviaben* geheeten, stond letterlijk vol volk. De koning was daar, omringd door een dichten drom van officieren; de opperhoofden werden geplaatst volgens hunnen rang en waardigheid.

Elk opperhoofd zat op eenen stoel en onder eene zonnescherm; rondom dit hoofd zaten zijne onderhoorigen.

Aan ieder opperhoofd gingen de reizigers de hand drukken, onder het schetteren der trompetten en het gebons op trommels.

De koning zat op eene soort van estrade, in een schoonen leunstoel; boven zijn hoofd werden een dozijn groote zonneschermen open gehouden.

Rondom hem stonden een groot getal krijgslieden met degens, geweren, trommels, horens, waaiers en peerdenstaarten in de hand.

De reizigers namen den hoed af en groetten; Zijne Majesteit stak hun de hand toe, die zij aanraakten.

De koning zag er tamelijk wonderlijk uit - hij had een stuk groen papier, met drie banden goudpapier daarop vastgemaakt, op zijn hoofd - dat was zijne kroon.

In vorm was dat kapsel niet ongelijk aan een bisschopsmijter.

Beneden was de versiering solieder - een zilveren en een gouden ring hingen den koning aan den hals; zijne armen, van den pols tot aan den elleboog waren met gouden banden omgeven en boven den elleboog vingen de armbanden opnieuw aan; de vingers verdwenen letterlijk onder de gouden ringen.

De kleêren waren van inlandsch goudlaken, met zijde van verschillende kleuren doorstikt; de schoeisels met gouden sieraden overladen.

Het hoofd was geschoren, breed en rond; de oogen groot en schitterend. De vorst is klein van gestalte en heeft neiging tot dik te worden ofschoon hij nog slechts 40 jaar oud is.

Na gegroet te hebben werden de reizigers naar een uiteinde van de markt gebracht en daar defileerden, op hunne beurt, al de opperhoofden en eindelijk de koning, voor hen door.

De afgoden priesters hebben rang als opperhoofden; doch terwijl deze laatsten den pater de hand kwamen drukken, deden de eersten dit niet; zij vreesden zonder twijfel den invloed van den kristen zendeling.

Die priesters waren omringd door een veertigtal jongelingen, waarschijnlijk novicen; allen dansten en gingen op de meest buitensporige wijze.
Toen prins Boaky kwam, gaf hij den pater niet alleen de hand; maar hij drukte hem aan het hart, hetgeen in Afrika het hoogste bewijs van achting is dat men geven kan.

Eindelijk naderde de koning; de groote trom bonsde, de horens schalden.
Voor hem gingen honderd man, die - wapens droegen? - neen, die al zijne meubels in de hand hadden.
Men droeg leunstoelen, taboerets, lampen, zilverwerk, enz. onder ander een koninklijken stoel in ebbenhout, versierd met zilver en met misschien wel 2000 sleutels.
Als de koning zooveel sleutels heeft, zeggen zijne onderdanen, moet hij ook veel schatten hebben om weg te sluiten!
Zijne lijfwacht bestond uit veertig of vijftig kerels - beulen zegt men. Het voorste gedeelte van hun hoofd was geschoren en hun lang haar viel wanordelijk tot op hunne schouders.
Afschuwelijk waren hunne gezichten; zij dansten onder het zwaaien van hunne degens.
De koning zat in eene soort van wissen mand, overdekt met prachtige draperieën en gedragen door acht sterke mannen.
De muziek speelde en al het volk danste, tot dat de koning uit zijne draagmand kwam. Een soldaat met een gouden degen in de hand wees hem den weg. Een overgroote zonnescherm werd boven hem gedragen.
De vliegen, die niets eerbiedigen, werden van Zijne Majesteit verjaagd door waaiers en wuivende paardenstaarten.
De trompen schalden, de trommels rommelden, het volk jubelde, het geheel vormde een tooneel dat niet te beschrijven is; 't was grootsch en wild.
Toen de koning bij de reizigers kwam, stonden deze op; hij nam de hand des paters in de zijne en hield ze lang vast, waarop het volk geestdriftig *ho*, *ho, ho!* riep.
Maar wat al heel wonderlijk moet voorgekomen zijn bij Europeanen, is, dat ten slotte de koning zelf begon te dansen.
Hij voerde een krijgsdans uit, eerst met een degen en dan met een gouden blad in de hand. Of hij goed danste en pirouetteerde, zegt de pater niet; ook niet of deze zijnen lach kon inhouden.
Eindelijk verliet de koning het feest.

Het huis dat de koning tot verblijf had aangewezen voor pater Moreau, bevatte eigenlijk niets, tenzij een strooizak en het reiskoffer; tafel en stoelen waren er onbekend.
Een reiskoffer was de tafel, een bankske diende voor stoel: dat was, voorwaar, niet heel vorstelijk van wege een zoo machtig en groot vorst, als de koning van Achanti is.
's Morgens werd de pater wakker gemaakt door een verschrikkelijk ravengekras; die vogels werden door den koning onderhouden en niemand durfde er een vinger naar uitsteken.
Die raven zijn zoo stout dat zij het eten uit de handen der kinderen komen wegrooven. Zij zijn daar wat de haan hier is; zij maken vroegtijdig de bevolking wakker en de koning wil dat iedereen vroeg te been is. Die opgaaf is mogelijk waar;

doch, 't zou wel kunnen zijn dat de vraatzuchtige dieren, het eerzame gouvernement behulpzaam waren in het doen verdwijnen van de lijken der zoo talrijke slachtoffers!

Wat de stad betreft, deze heeft door de beschieting in den oorlog met de Engelschen veel geleden en ten gevolge van het bombardement trokken vele bewoners naar de bosschen, welke zij nog niet durfden verlaten.

De stad ziet er overigens niet ongunstig uit; de huizen zijn niet van sierlijkheid ontbloot; de straten zijn breed en lang, doch deze zijn buitengewoon vuil en slecht onderhouden.

Op de markt zag de pater engelsche pijpen, tabak, tomaten, visch, manchestersch katoen en andere voorwerpen, verkoopen.

Het geld bestaat in goudpoeier; als de kooper nu een voorwerp gekocht heeft, komt de schaal te voorschijn en met den lepel van den verkooper schept de kooper goudpoeier. hetwelk hij in eenen gordel om de lenden draagt, in de schaal.

De bewerking duurt gewoonlijk lang, ofschoon de schalen zoo juist zijn dat men daarmede tot de waarde van 2½ centiem afwegen kan.

Terwijl de pater eene wandeling in de stad deed, nam zijn geleider eensklaps de vlucht; de pater liep hem achterna en vond hem verscholen achter een huis.

Wat deed den man zoo angstig de vlucht nemen? Men hoorde het geroep *yir, yir, yir,* hetgeen beduidt dat er eene vrouw des konings in aantocht is.

Op dat geroep neemt ieder man de vlucht, en geen wonder! Wie eene vrouw des konings durft aan te zien, wordt met den dood gestraft!

Pater Moreau was echter nieuwsgierig zoo'n schepsel eens van nabij te zien, en toen hij op een anderen dag weer den met eenen neustoon uitgestoten kreet hoorde, trad hij stoutweg op de vrouw des konings af.

Toen deze den pater zag, sprong zij als een haas ter zijde en begon te loopen als een hert. Was zij bang van den pater? of was zij bang van den koning?

Pater Moreau liep overigens geen gevaar; die wet, zegde een der hoofden lachend, is niet voor blanken gemaakt.....

Onder mineralogisch oogpunt is de grond van Achanti zeer rijk; men vindt er marmer, ijzer en goud overal.

De kleeding bestaat bij de Achanteezen uit een lap katoen, die onder den rechterarm doorgaat en op den linker is vastgemaakt. Onder het werken knoopen de inlanders dien lap om de lenden. De lap is samengesteld uit strooken wit en blauw katoen, van eenige vingers breed en die aan elkander genaaid worden.

Dezelfde stof werd door minderen en grooteren gebezigd, doch voor de laatsten is zij fijner en dikwijls met gekleurde zijde gebrocheerd.

Om het hoofd knoopen allen, vrouwen en mannen - wier kleeding overigens weinig of niet van die der mannen verschilt - een vinnig gekleurden foulard, die altijd van europeaansche herkomst is.

De Achanteezen hebben geen negerkoppen; integendeel velen hebben de grieksche type, dus noch platten neus, noch dikke lippen. Hunne gestalte is middelmatig, met weinig neiging tot gezet te worden.

Drie dagen na de hooger beschreven receptie, werden de reizigers aan het hof genoodigd; 't was een intiem, een gansch bijzonder gehoor.

't Was avond en heldere maneschijn; de straten waren reeds als uitgestorven; doch in de verte hoorde men vrouwen zingen; zij zongen een lied dat pater Moreau op de kust nog had gehoord.

Bij den ingang van het paleis heerschte een stank, die onbeschrijflijk was: dat was zeker niet erg koninklijk.

De reizigers traden binnen met hunne stoeldragers; want wie in Achanti zijn stoel niet meebrengt, loopt gevaar plaats op den grond te moeten nemen.

Wat het paleis betreft, dit heeft geen ander aanzien dan de overige huizen, tenzij dat het uitgestrekter is.

Evenals in het gewone huis, was de meubeleering van het paleis ook zeer primitief: de muren waren naakt en slechts eenige afgodbeeldjes bij de deur vastgemaakt.

In een hoek van de binnenplaats zat de koning; een zijner bedienden hield eene scherm boven zijn hoofd; een tweede bewoog een waaier en twee anderen zaten op den grond nevens den koninklijken stoel.

De kleeding van Sire was nu doodeenvoudig; niets van al de pracht, waarmee hij omringd was tijdens de receptie, was nog zichtbaar.

De verlichting bestond enkel in het laten branden van hartsachtige stokken, die, als de

vlam verflauwde, in de olie gedopt werd; drie kinderen hielden dergelijke fakkels.

De audiëncie had plaats bij middel der tolken; de woorden gingen van den een tot den anderen over en kwamen ook langs denzelfden weg terug: eene soortgelijke audiëncie duurt vrij lang.

Toen de pater spreken mocht, zegde hij: 'Ik ben gezonden door een groot koning, die gebiedt over al de koningen der wereld. Ik heb met den koning niet te handelen over handelszaken; maar ik kom hem verlof vragen om mij in zijn koninkrijk te vestigen en te Coumassie te blijven. Ik zal de zieken verzorgen, de kinderen leeren en hun gelijk maken aan de blanken.'

'A sempra! goede tijdingen!' zegde de koning.

'Wat ik den koning vraag, is de vrijheid, bescherming, hulp!'

De woorden werden goed onthaald; maar de koning zegde dat hij nu te veel zaken aan 't hoofd had; dat de Engelschen zijne stad hadden vernield en zij nog niet herbouwd was; dat hij in oorlog was met de Goman, een oproerigen stam; dat deze hem duizend man had ontnomen; maar zoodra hij vrede had zou hij pater Moreau ontbieden.

Pater Moreau merkte op dat zekere zwarte dominee op weg was, om den koning hetzelfde voorrecht te vragen en dat hij het betreuren zou als de koning dezen toestond wat hij aan Moreau weigerde.

'Ik weiger niet,' hervatte de koning vinnig; 'verre van daar, en wat dien dominee betreft ik zal hem niet laten komen.'

Dat waren goede woorden en zij maakten den zendeling gelukkig.

Zeer belangrijk is ook een gesprek dat prins Boaky, de liefhebber van de harmoniummuziek met den pater had, toen hij het kruis zag dat de missionnaris droeg.

Prins Boaky zegde dat hij ook een kruis had laten maken, tijdens hij te Elmina was, omdat pater Moreau hem had gezegd dat dit het beeld van den Zaligmaker was (Agyenkwâ, hij die het leven geeft).

De prins deed het voorwerp halen; 't was ruw en niet geëvenredigd gemaakt; het hoofd van het beeld was groot, het lijf klein, de beenen slecht geteekend.

De pater kuste het beeld en dat deed ook de heer Brun, de Zouaaf. Toen Moreau den prins zegde dat het dien dag zondag en dus de dag van rust en gebed was, ging hij heen. 'Wij zullen, zegde de pater, bidden voor den koning en de koningin.'

De titel van koningin wordt door de moeder des konings gedragen, niet door zijne vrouwen.

Toen hij weg ging bracht de prins de rechterhand op het voorhoofd en dan op de borst. *Ouyam nhyra xon,* dat God u zegene!

De heer Brun leerde den prins, die het kruis half maakte, dit in zijn geheel maken en hij zegde - *medase,* ik dank u.

De brief van den missionnaris eindigt met het verhaal van een tooneel dat de kroon zet op de goede betrekkingen, die de geestelijke met den koning had aangekoopt; deze deed hem en zijne reisgezellen een aantal geschenken uitdeelen.

Die geschenken bestonden uit oneen goud, schapen, eene koe, eenden, eieren, arachiden, palmnoten, ananassen, bananen, enz. terwijl pater Moreau aan den koning een klein harmonium ten geschenke gaf.

Zal pater Moreau in dien volksstam mogen terugkeeren, om er de fakkel des Evangelies te kunnen ontsteken? wij hopen het wel.

Dit artikel zal gewis met belangstelling gelezen worden en de aandacht weer inroepen op die nederige en toch zoo wetens waardige *Annales,* welke niet genoeg door al wat katholiek is gelezen worden.

Een duister verleden.
Uit het hedendaagsch leven.
Besluit.

Indien Claude Pechel te Parijs of in eenige andere groote stad voor de rechtbank had moeten verschijnen, zou zijn proces veel opspraak gemaakt en de algemeene nieuwsgierigheid gewekt hebben: maar dewijl het aanvankelijk slechts mogelijk was den beschuldigde van de misdaad van Varisoul te overtuigen, werd hij overgebracht naar de hoofdplaats van het departement, waarin die gemeente gelegen is.

Daar begon een van de ingewikkeldste onderzoekingen waarvan de rechterlijke jaarboeken melding maken. Wij zullen ze beknoptelijk meededen. Hoewel onze droevige held gevoelde dat hij verloren was, hield hij zijn rol vol met de driestheid en de bekwaamheid, die hem eigen waren. Hij was wel degelijk de burggraaf Donatien de Monaville en volkomen in staat zijne identiteit te bewijzen, zoowel door echte bescheiden als door talrijke getuigenissen; hij had niets anders gemeen met den man, voor wien men hem hield, dan een noodlottige gelijkenis. Toen men hem tegenwierp, dat de naam, dien hij aangenomen had, de stukken waarop hij zich beriep, de vrucht waren van een zware door hem in Sicilië gepleegde misdaad, gaf hij in hoofdzaak het volgende ten antwoord: Gelijk de markies G. de B. in zijn werk meedeelde, was hij wezenlijk in de ‘Valletta d'Acerra’ aangevallen door twee boosdoeners, die zijn bediende vermoord hadden; maar wat hem betreft, hij was ongedeerd aan hunne handen ontsnapt en had besloten van het gerucht van zijn dood partij te trekken om een huwelijk te ontkomen, dat hij slechts met tegenzin ging sluiten. Hij drukte vooral op de omstandigheid, dat ondanks de zorgvuldigste en onvermoeidste nasporingen het lijk van den burggraaf niet op de plek van de hinderlaag was gevonden. Hij gaf nog verscheiden andere redenen op, om in Sicilië te doen gelooven, dat hij vermoord was geworden, en die redenen hadden een zekeren schijn van gegrondheid. Dit stelsel van verdediging strekte, gelijk men ziet, om aan een dubbelganger de feiten toe te schrijven die hem ten laste gelegd werden, behalve dat van verspieding en verraad tijdens den fransch-duitschen oorlog. En ook hier loochende hij alles, had hij op alles een antwoord.

Ongelukkig voor hem bleef niet alleen Charles Brinzier bij zijne bewering, dat hij de hoofddader was van den acht jaar te voren op het kasteel van Varisoul gepleegden moord, maar ook zijn tweede medeplichtige erkende, in zijne tegenwoordigheid gebracht, hem terstond en beiden wezen nog andere getuigen aan. De schoenmaker Daniel Chouzé, die, dank zij de tusschenkomst van Morlant, in Frankrijk had mogen terugkeeren, erkende in hem den man dien hij eerst op het kasteel van Blaison gezien had en daarna twee malen in den omtrek daarvan ontmoet had, vermomd en met zwart gemaakt aangezicht, in gezelschap van een persoon, wiens beschrijving volkomen overeenkwam met die van San Marco.

Na een voorloopig, moeitevol, onafgebroken onderzoek van meer dan zes maanden verscheen de beschuldigde eindelijk voor het hof van assisen onder den naam van

Claude Pechel. Hier volhardde hij in de houding, die hij aangenomen had en beweerde, dat hij wezenlijk de burggraaf Donatien de Monaville was.

Men begrijpt dat het niet in ons plan kan liggen dat proces mede te deelen: wij zouden daardoor slechts in herhalingen vallen; wij zullen ons bepalen tot de mededeeling, dat er reeds verscheidene verpletterende getuigenissen tegen hem afgelegd waren, toen Victor Valenson als getuige verscheen, door twee mannen in een leunstoel gedragen en vergezeld door de weduwe Pechel en René Morlant.

Wat ging er toen om in de ziel van den man met het Duister Verleden?.... Wij weten het niet, maar plotseling sprong hij op, en ter prooi aan een hevige ontroering, sprak hij, zich tot den president wendende:

'Mijnheer, ik beken.....'

'Wat?' werd hem gevraagd.

'Ik beken alles,' ging hij met duidelijk verstaanbare, doch hortende stem voort. 'Ja, ik ben Claude Pechel..... De acte van beschuldiging heeft de waarheid gezegd..... Ik ben een groote misdadiger..... grooter nog dan men wel denkt..... Sinds veertien dagen slaap ik niet meer, heb ik vreeselijke visioenen, drijft een inwendige stem mij aan mijn geweten te ontlasten van het gewicht, dat er op drukt.... Ik heb weerstand geboden; maar thans, bij het aanschouwen van haar, die mij in mijne kindsheid opgevoed heeft, bij den aanblik van den man, dien ik in den vreeselijken toestand gebracht heb, waarin gij hem ziet, kan ik de stem der waarheid niet langer in mij smoren... Moge mijne oprechte bekentenis mij aangerekend worden, niet bij de menschen, want ik weet, dat mijne misdaden den dood verdienen, maar bij God, op wiens barmhartigheid ik mijn betrouwen vestig?'

Na deze woorden, waarvan de uitwerking onbeschrijfelijk was, ging de beschuldigde weder zitten en bleef met het hoofd voorover gebogen, het aangezicht in de handen verborgen, onbeweeglijk als een beeld zitten. Zijn advocaat, die een schitterend pleidooi in gereedheid had gebracht, was geheel van zijn stuk en moest zich bepalen tot eenige weinige woorden om zijn cliënt in de goedertierenheid van het hof aan te bevelen. Het openbaar ministerie was insgelijks zeer kort. Het hoeft wel niet gezegd te worden, dat die gedenkwaardige zitting met een terdoodveroordeeling eindigde.

Daar de veroordeelde zich niet in cassatie voorzien wilde en evenmin een verzoek om gratie indienen, moest het uur der bloedige boetedoening spoedig slaan.

De bekentenis, die hij uit eigen beweging voor het hof afgelegd had, scheen bij hem van een berouw te getuigen, waaraan vele menschen niet wilden gelooven. Het was evenwel oprecht en de laatste dagen zijns levens leverden er het stellige bewijs van. Hij legde nogmaals een uitvoerige bekentenis af van al zijne misdaden en verklaarde zich ook schuldig aan den dood van San Marco, met aanduiding van de plek, waar hij hem onder de aarde bedolven had.....

Op den dag der terechtstelling beklom de veroordeelde tegen het vastgestelde uur, met moed en gelatenheid, steunende op den arm van den priester, die hem begeleidde, de trappen van het schavot, toen hij het platform betreden hebbende, plotseling wankelde en bewusteloos in de armen van den beul viel..... Hij had in een der knechten van den scherprechter Justin Guiport, den broeder van Pauline herkend, die hem met een afzichtelijken grijnslach toevoegde:

'Wel! schoonbroeder, wie zou dat verwacht hebben?.... Maar stel u gerust, het zal vlug en goed gaan!'

Het is niet zeker, dat de patiënt deze woorden duidelijk verstaan hebbe, want hij scheen reeds den geest gegeven te hebben toen de valbijl het hoofd van den romp scheidde. . . . .

Er is een jaar verloopen. In dien tijd zijn de heer Desherbiers en zijne vrouw Euphrasie overleden en is Pauline, na zoovele wreede beproevingen, op het kasteel van Touy bij den heer Valenson gaan inwonen, die haar tot zijne dochter heeft aangenomen en dien zij met de teederste zorgvuldigheid verpleegt. René Morlant heeft zijne plaats bij de Parijsche balie weder ingenomen, na eerst, altijd met behulp van den geslepen Beaubourg, Vital Malescot en Paul Gibraltar onschadelijk gemaakt te hebben, zijnde de eerste naar Cayenne teruggezonden

en de andere naar Noumea ingescheept. Om mevrouw de Trenoy te beloonen voor hare zorgvuldige verpleging tijdens zijn ongeval te Brussel, heeft de advocaat haar als huishoudster bij zich genomen, en Jules Berthenay, die zijn ontslag uit den dienst aangevraagd heeft, tot zijn secretaris gemaakt.

Dank zij het gezelschap van Pauline en het studieleven, dat hij leidt, is de verminkte zoo gelukkig als men het in zijn toestand wezen kan. Hij houdt zich vooral met de schedelleer bezig, een wetenschap, waarin hij in zijne jeugd veel lust had. Het onderzoek van den schedel van Claude Pechel heeft dien lust in hem weer doen ontwaken, want door een zonderlinge luim heeft hij aanzoek gedaan om de Overblijfselen van den terechtgestelde en ze zonder veel moeite bekomen. - Zijn kabinet prijkt met al de hoofden van de meeste groote misdadigers en dit grenst aan een soort van laboratorium waar hij zich met allerlei scheikundige onderzoekingen en proefnemingen bezighoudt: niemand mag daar binnentreden dan Jean Rotentout. Anna Pechel, de oude huishoudster, heeft een grooten afschuw van die beide vertrekken; zij gaat er nooit zonder huivering langs. Door Pauline naar de reden van haren afkeer gevraagd, heeft zij zich vergenoegd met te antwoorden:

EEN DUISTER VERLEDEN. - De laatste indruk.

‘Er worden daar afzichtelijke dingen bewaard; mijnheer heeft zulke vreemde invallen!’

Deze woorden hebben de nieuwsgierigheid van de jonge vrouw sterk geprikkeld, die zich tot dusverre onthouden had dat vertrek binnen to gaan, daar zij had opgemerkt dat de heer Valenson zulks niet gaarne had. Bovendien was hetgeen zij er in het voorbijgaan van gezien had, gevoegd bij de soms gevaarlijke dampen der proefnemingen van den verminkte, niet geschikt om haar daartoe uit te lokken.

Op zekeren dag echter, dat zij van een wandeling tehuis kwam, trad zij er onbeschroomd binnen onder voorwendsel iets te moeten vragen aan den heer Valenson, dien zij voor zijn fornuis gebogen vond geheel verdiept in een gewichtige bewerking. Na een kort antwoord van hem bekomen te hebben, wilde zij heengaan, toen zij in een glazen kas een geraamte zag staan. Er was een papier aan vastgehecht. Zij trad nader en las een naam!.....

Een oogenblik daarna, nam men haar bewusteloos op. Maar deze vreeselijke indruk wischte zich van lieverlede in haren geest uit, evenals al de indrukken, die wij in deze wereld ontvangen en evenals op het oogenblik, dat wij dit verhaal eindigen, ongetwijfeld reeds diegenen zijn uitgewischt, welke het in den geest van onze lezers heeft kunnen doen ontstaan.

EINDE.

[Nummer 42]

Onze gravures.

Houd u stil!

Tijdens de groote *manoeuvres* - want onze militaristen spelen gaarne met dit fransche woord - verkeert een deel van 't land om dus te zeggen in vollen oorlog.

De troepen marcheeren, tirailleeren en kampeeren; het kanon dommelt, de legerwagens ratelen, de trommels roffelen, de trompetten schetteren - kortom, onze groote kinderen maken voor eenige dagen een rumoer, een gedruis dat het hooren en zien aan den vreedzamen burger vergaan zou.

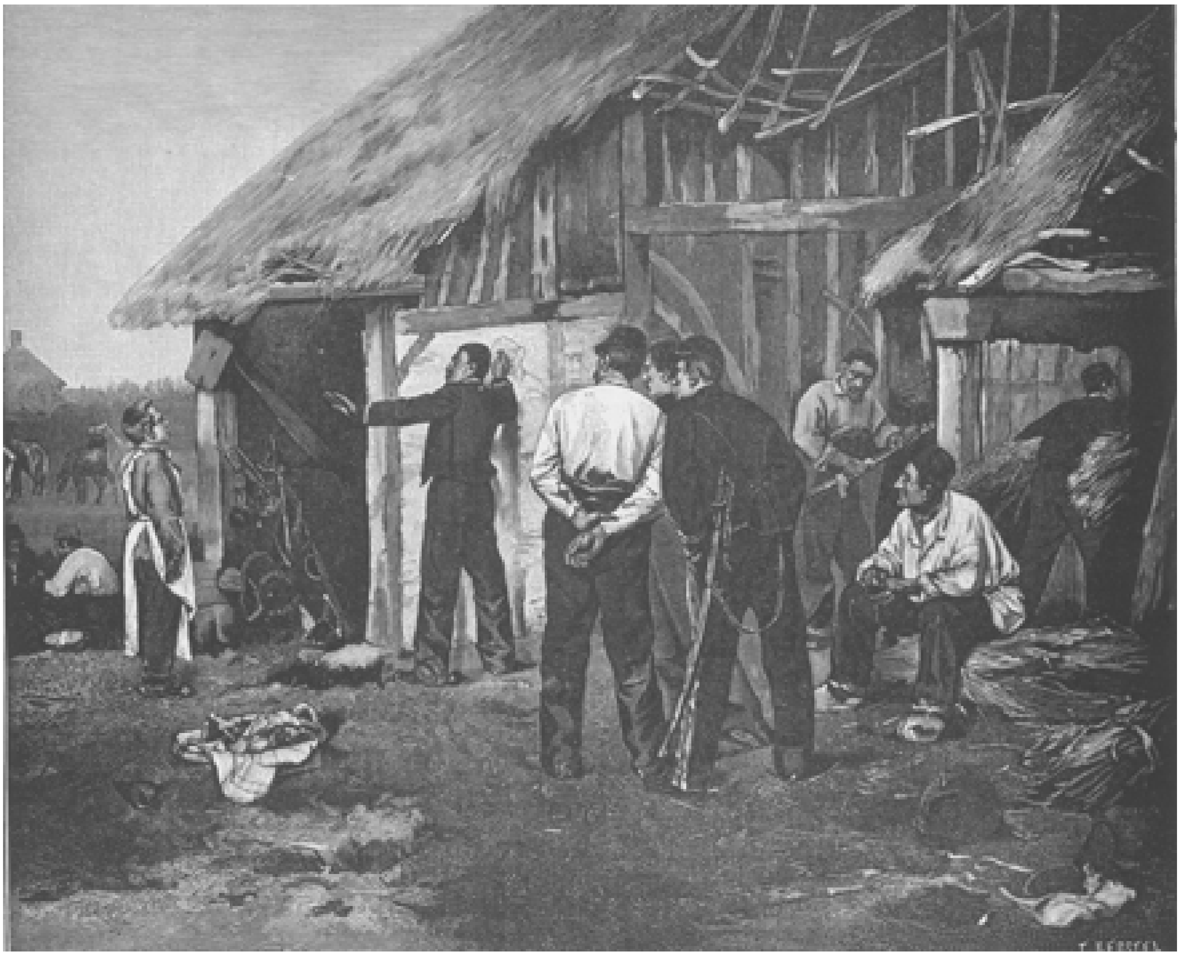

HOUD U STIL! NAAR ROY.

Als nu het zoogezegde gevecht is afgeloopen, betrekken de soldaten het kampement, stallen hunne paarden waar het mogelijk is, nemen kwartier in de hoeven, en rusten uit van de vermoeienissen van den dag, die ongelukkiglijk voor den belastingbetaler, zoo schreeuwend duur betaald worden.

In die oogenblikken beleeft men niet zelden vroolijke oogenblikken, vooral de teekenaars en schilders die zich, in de hoop van hunne portefeuille te verrijken, altijd bij het spiegelgevecht aansluiten.

Roy heeft onder ander een heel aardig onderwerp gevonden in zijn 'houd u stil!' De *troupiers* zijn zeer geestig getoetst en de jongen, die zoo stijf staat als een boonstaak, geeft eene vroolijke tint aan de teekening.

Jonge weduwe.

Nu kan ze een oogenblik rustig droomen aan het verledene, nu de kleine woelgeest ingeslapen is. Voorzeker 't is bitter dat verledene; maar zij vindt er een genot in te denken aan het lijden; een genot, den scherpen angel dieper in het kranke hart te stooten.

Reeds eenige maanden is haar echtgenoot haar ontvallen, maar nog levendig staat dat smartelijk afscheid haar voor den geest, en vergeten zal zij het nooit.....

'Als 't maar waar is,' fluistert een booze geest, en inderdaad de tijd heelt vele kwalen en gij, weduwe, gij zijt nog jong en schoon, en Th. van Ryswyek zong eens heel te recht: 'wat is toch een vrouw in de wereld alleen!' Gaarne willen wij aan de smart van die jonge dame gelooven; maar dat ze nog geen 'half oogske' heeft uitgeworpen, zouden wij niet stoutweg durven verzekeren.....

In vertrouwen gezegd.

Wat kinderlijk naïf tafreeltje hebben wij hier. Grootmoeder is alleen in de keuken, maar toch komt de lieve kleine en feezelt haar geheim aan 't oor der goede oude, alsof zij vreest dat de kat het zal afluisteren en voortvertellen. De oude moeder, die goede ziel, glimlacht en luistert met geduld en welgevallen naar al de nietigheden van haar kleinkind!

Een koopman te Tunis.

In de Oostersche landen heeft de uitstalling van koopwaren, zelfs die niet van zijden of andere kostbare stoffen, de vlucht nog niet genomen, die er in onzen tijd, zelfs in de steden van minderen rang, aan gegeven wordt. De koopman vindt het noodig, in onze dagen, zijne waren te doen gelden door ze in prachtige glazen kassen, in vitrienen, ten toon te stellen.

Die kunst van uitstalling - we zeggen kunst - is inderdaad merkwaardig en wie heeft niet, evenals wij, uren lang voor de schitterende magazijnen te Parijs, te Londen, te Brussel en Amsterdam getoefd, om de wijze te bewonderen, waarop men de kleurige en keurige zijden stoffen, de glinsterende juweelen, de weefsels van allen aard, tot zelfs de kramerij, ja, de prozaïsche kruideniers- en tabakswinkels, weet te doen voorkomen!

Het schijnt dat een winkelknecht of een winkeljuffer, die de kunst van etaleeren verstaat, voor een kostbaar specimen wordt gehouden en meer in aanzien staat, in de nijverheidswereld, dan een dichter, een toonzetter, een schilder of een beeldhouwer!

Tot nu toe heeft men die kunst nog niet met ridderorders begiftigd en de beoefenaars nog geen standbeelden opgericht; doch in onzen tijd van materialisme moet men aan niets wanhopen en men kan gemakkelijk wel eens zóó ver geraken. In alle geval de kunst bestaat, zij wordt gewaardeerd - en dat zegt reeds iets.

Over een honderdtal jaren was er van die uitstallingskunst, in onze steden, nog weinig of niets te vinden; onze winkels waren nog zoo prachtig, zoo ruim en zoo

luchtig niet ingericht, ofschoon voor twee honderd jaar de MagdalenaSteenweg te Brussel, reeds de groote baan was waaide prachthandel zich vertoonde, doch zeker solieder dan in onze dagen. In Antwerpen hadden de winkels, in den franschen tijd, nog niets dat aan uitstalling kon doen denken, en deze gebeurde grootendeels op de Beurs, zooals vroeger nabij het Dominikanen-klooster, nabij de Veemarkt.

In de laatste jaren heeft Antwerpen onder dit opzicht eene groote verandering ondergaan; de vroegere kleine vensters der winkels zijn overal weggebroken en door vitrienen in spiegelglas, niet zelden blinkend met gouden letters à *l'instar de Paris,* vervangen. De straten zelfs waar twintig of vijfentwintig jaar geleden nog schier geen winkel te vinden was, zooals de Gasthuisstraat, Huidevetterstraat, Meir, enz., zijn nu door magazijnen van allen aard ingenomen, en zelfs de huizen der grooten en rijken worden voor dergelijke verkoop-zalen ingericht.

De nobele haakt zijn blazoen af, verandert het huis, waar hij en misschien zijn vader lang gewoond heeft, in een winkelhuis van grooten omvang, verhuurt het aan 8, 10 en 12000 fr. 's jaars en gaat de nieuwe stad bewonen, het oude Antwerpen teenemaal aan handel en nijverheid overlatende.

Hoe het zij, eene straat met winkels van allerhande soort, is vroolijker en zegt meer tot onzen geest, dan eene straat met potdicht gesloten huizen, neergelaten gordijnen en als het ware verzegelde poorten.

Indien onze oudjes eens konden terugkomen, al liggen zij dan ook een paar honderd jaar onder hunne grafzerken, zij zouden wel verwonderd zijn wat kolossale omwenteling er in de nijverheid en hare bijhoorigheden is te weeg gebracht, en het zou hun moeielijk zijn den afstand te meten die er bestaat tusschen de primitieve uitstalling van hunnen tijd - zoo primitief als die van een kramerij-koopman van Tunis - en de pracht in glas, goud, koper, draperien enz. die nu daaraan wordt ten beste gegeven.

Op de punt des degens.
Door August Snieders.
(*Vervolg.*)

VI.
De boodschap van Polycarpa.

De lente, de zomer zijn voorbijgegaan; het najaar is schier verdwenen.

Rob Lindover is sedert lang vertrokken. Het bezoek dat de grootmoeder bij mevrouw Hordanker gebracht heeft, is, zoo als men weet, niet zeer bemoedigend geweest en zonder dat men eenig kwaad vermoeden opvatte, heerschte er eene ledigte in de tijdingen over den dood des vaders, die ten slotte niet meer Rob alleen, maar ook de grootmoeder naar iets meer bepaalds deed verlangen.

Rob afstaan - dat denkbeeld deed echter mevrouw Lindover nog eenigen tijd strijden tegen de toestemming tot het vertrek; kapitein Vaart had zich echter openlijk met de zaak bemoeid en eindelijk, ja eindelijk kan de flinke Rob zijn voornemen ten uitvoer brengen en zelf eens gaan hooren, aan genen kant van den Oceaan, wat er van den dood zijns vaders bekend was.

't Was een smartelijk afscheid geweest. Grootmoeder dacht en zegde ook dat Rob haar niet meer op deze wereld zou terugzien; doch de jongen schepte dat reisje voor onbeduidend; hij stapte immers, volgens het zeggen van Vaart, maar eens even over

den plas en kwam per omgaanden post terug, alsof hij eene wandeling van buiten naar de stad, bij oom Haveling, doen zou.

Eer de sneeuw voor goed gevallen was, zou hij reeds terug zijn! En nu staat de winter reeds voor de deur, en men heeft nog geen tijdingen van Rob ontvangen.

Watal verschrikkelijke nachten heeft mevrouw Lindover doorgebracht, als de wind door de boomtakken jaagt en de laatste gele blaêren naar beneden stuiven doet! Heerscht die storm ook niet op zee, waar haar Rob rondzwalkt?

Oom Haveling, die in het vertrek heeft toegestemd - niet met woorden, dat is zijne gewoonte niet; maar met stilzwijgen - durft schier niet meer buiten te komen. Hij is echter minder bevreesd voor de opmerkingen van zijne zuster, dan wel voor de hevige uitvallen waarvan Polycarpa zich tegen den armen Thomas ontlast.

De weergalm van 't geen er in de voorkamer van mevrouw Lindover gezegd wordt, is altijd heviger als 't in de keuken wordt herhaald: het gerommel van den donder, dat vóór opstijgt, wordt in de keuken een geschok, gebons en geratel, doorvlijmd met bliksemflitsen, dat het ten slotte Thomas vluchten en hem zijnen heer verzoeken doet, hem niet meer te moeten vergezellen als hij naar mevrouw Lindover rijdt.

‘Ja, Thomas, jongen-lief, we hebben het daar ginter ijselijk verbrod,’ zegt oom, en de arme man laat het hoofd hangen, al glimlacht hij dan ook stil.

Oom Haveling kent het uur dat de briefdrager voorbijgaat en staat dezen dan af te wachten; doch geen brief van Rob. Kapitein Vaart is andermaal uitgevaren, doch naar eene andere bestemming dan de jonge Lindover: de zeebonk, die het gemoed van den ouden oom zoo goed kon opbeuren, is dus niet meer daar.

Op zekeren namiddag wordt er bij oom Haveling gebeld; maar op eene gansch eigenaardige manier gebeld - met een kort afgetrokken snak... rrrang gaat de bel.

‘Dat is Polycarpa,’ zegt oom Haveling, die juist in den gang staat en hij gaat, schuins loerend en glimlachend naar boven.

Het schijnt dat vrouw Thomas niet erg genegen is om te gaan open doen; want er komt een tweede, een nijdige belleslag, die duidelijk het ongeduld verraadt.

Vrouw Thomas sleft naar voor en opent niet zonder huivering; Polycarpa staat inderdaad op den dorpel; haar gelaat is strak als een perkamenten coffetorie van een ouden bijbel; haar oog blikkert als die van een serpent; hare lippen zijn zoodanig saêmgenepen dat men aan eene toegestropte tabaksblaas denken moet. De adellijke dienstmaagd draagt een grooten hoed, zoo iets als een blikken markt-eemer; ze heeft een roodgelen omslagdoek aan, de geknokkelde kneukels in filocellen handschoenen en een grooten paraplue in de hand.

De eerste ontmoeting was juist niet vriendelijk.

‘Me dunkt, vrouw Thomas’ - zuster zegt ze nooit - ‘dat men hier de menschen zeer lang aan de deur laat staan schilderen, zelfs personen....’ Ze zwijgt; ze zou gaarne gezegd hebben ‘van conditie;’ doch die woorden wilden er niet uit. ‘Is mijnheer Haveling thuis?’

‘Kom binnen, zuster,’ luidt het antwoord van Thomas-vrouw; ze sluit na het binnentreden de deur en gaat Polycarpa voor naar de keuken; doch de prinses volgt niet en blijft in den gang staan.

Vrouw Thomas ziet rechts en links in elke kamer, doch vindt nergens oom Haveling en eindelijk roept ze aan den trap ‘mijnheer;’ doch niemand kikt daar boven, 't is of de man zich verborgen heeft.

Polycarpa is letterlijk verontwaardigd over zoo weinig goede manieren. Wat leven in dat huis! Die vrouw Thomas kent niets van wat er dient gedaan te worden, in een

huis van aanzien; maar ook vrouw Thomas heeft nooit bij volk van aanzien, bij *noblesse* gediend. Die vrouw is nog onbeschaafder dan haar man.

Op het oogenblik dat Polycarpa dit denkt, meent ze door de spleet der keukendeur binnen eene donkere schaduw te zien.

'O,' roept ze uit, 'ge moet u niet verbergen, Thomas, ik heb u wel in het oog.'

Ze doet een paar stappen vooruit en werpt de deur open.

Thomas staat inderdaad deels achter de deur verborgen, en rookt glimlachend zijn kort pijpke.

'Het doet me genoegen u te zien, Polycarpa.'

'Mij niet,' luidt het antwoord; 'uwe manieren worden allengs al boerscher en ik ben beschaamd dat gij mijn bloed-eigen broeder zijt. Gij weet niet hoe u te gedragen.'

'Wat wilt ge, zuster, ik ben niet van de *noblesse.'*

'Neen, dat zijt ge niet,' en Polycarpa neemt den toon aan van een crimineel rechter; 'want

ware dit, ge zoudt u niet zoo onwaardig opzichtens *onze* mevrouw gedragen hebben, dat ik er nog dagelijks voor blozen moet.'

'En wat heb ik aan *onze* mevrouw gedaan?' vraagt Thomas, op een naïf, nieuwsgierigen toon.

'Vraagt ge mij dat nog? Dat *nobel* mensch vergaat van smart en verdriet.'

'Door mijn toedoen?'

'Ja, houd u maar als een falsaris, nu het kwaad, het onherstelbaar kwaad gepleegd is.'

'Waarin heb ik, Polycarpa, uwe edele vrouwe - en Thomas trekt die woorden sarcastiek lang - beleedigd of bedroefd?'

'Zijt gij de schuld niet dat jonkheer Rob vertrokken is; Rob, de appel van mijn oog, zegt mevrouw, en wiens vertrek ons ieder dag allen weenen doet.'

'En heb ik mijnheer Rob doen vertrekken?... Ik?'

'Ja gij, gij, of meent ge dat ik het niet weet, hoe gij gedurig de stokebrand zijt van mijnheer Haveling en dien man tot alle kwade beslissingen aanzet?'

'Ik?... De hemel beware mij!'

Vrouw Thomas gaat in de keuken heen en weêr, zonder iets te doen; ze zoekt nu eens in de kas, dan eens in den koolbak, of wel ze ziet in den grooten ketel.

'Is het dáár, vrouw Thomas, dat ge mijnheer Haveling zoekt?' vraagt Polycarpa met deftigheid, 'en wien ik sedert een halfuur vraag? In een huis met goede manieren leidt men de menschen behoorlijk in de spreekkamer, en men verwittigt even behoorlijk de dame of den heer van 't huis; maar men schreeuwt niet aan den trap alsof men met droge schol of garnaat leurde!'

Vrouw Thomas schuift de keuken uit en nu keert zich Polycarpa andermaal tegen haren broeder.

'Ik zeg, Thomas, dat gij u on waardig gedragen hebt - ik zeg ten *onzen* opzichte, want een goede dienstbode trekt zich de zaken van haar mevrouw aan; gij zijt in ons huis gekomen, ge hebt er niet zelden van onzen besten ingelegden worst en van onzen keurigen schapenbout gegeten; ik had u in mijn testament geplaatst - en ge hebt ons met Judasverraad beloond.'

'Maar waar haalt ge toch al die dwaasheden, Polycarpa?' zegt Thomas, die eindelijk ongeduldig wordt.

'Dwaasheden? Hoe, dat zijn dwaasheden? Is jonkheer Rob vertrokken?'

'Wel ja.'

'Heeft onze mevrouw zich daartegen verzet?'

''t Schijnt ja.'

'Heeft hij, Rob, wel een half woord geschreven?'

''t Schijnt neen.'

'Zitten wij niet in onrust?'

''t Schijnt ja.'

'Zijn dat dwaasheden?'

'Dat niet, maar wel dat ik, die mij nooit met een andermans zaken bemoei, de schuld zou zijn dat mijnheer Rob vertrokken is.'

'Gij hebt uwen heer opgestookt, dus gij hebt schuld!'

''t Is jammer dat gij niet zegt dat ons grijs paard mij heeft opgestookt, en dat ons oud beestje op zijne beurt...'

‘Geen dommen praat! Gij zijt een barbaar en hadt nooit een hart! Gij hebt nooit fatsoen gekend, nooit geweten hoe u te gedragen; gij hebt geen *respect* voor uw zuster, die uw naam met eere heeft opgehouden.....’

Thomas lacht over die laatste zinsneê, 't is of Polycarpa aan de wijde wereld verkondigt dat haar naam historisch onbesmet is, als ware hij met een krans van blazoenen omgeven.

‘Gij lacht, slechterik!’ roept Polycarpa uit, rood van gramschap.

‘Wel zeker lach ik met al uwen onzin, dien gij voor eenige jaren, toen gij bij een specie van baron diendet, moet hebben afgeluisterd en dien gij nu op mevrouw Lindover overplant, om aan de menschen te doen gelooven datgij nog altijd in de adellijke wereld dient, of neen verkeert...’

‘Gij zijt een snood mensch, Thomas; ik verander vandaag mijn testament!’

‘Maar verander uw testament, al is het vijftigmaal daags; ik mis liever uwe spaarduiten dan u het recht te geven mij letterlijk de haren uit het hoofd te ‘zagen’.

‘Dat is te veel!’ en Polycarpa zakt op eenen stoel neer en ze steekt de hand uit naar de pomp, als smeekt zij om een half druppeltje water, ten einde hare geschokte zenuwen tot bedaren te brengen; maar die pomp, met hare groote vierkante grijze muts op, met haren krommen glimmenden koperen arendsneus gelijk Jan-Klaas; met haren langen zwarten slangenarm, is even koud en bewegingloos als Thomas, en Polycarpa is op het punt ook tot die hardvochtige en ziellooze pomp te zeggen: ‘Ook u onterf ik;’ maar zij bedenkt eensklaps dat die pomp niet van haar bloed is.

Vrouw Thomas verschijnt bedrukt en deemoedig op den dorpel en de goede ziel wil hare zuster bijstaan; doch Polycarpa wijst haar af; Thomas zelf beweegt zich niet; de barbaar staat met den rug naar de kachel en warmt zich langs dien kant.

Polycarpa staat op en zegt:

‘Ik zie wel dat uw ‘menheer’ niet verlangt te komen om de boodschap te ontvangen, die ik voor hem heb. 't Is beleefd, maar 't is niet zijne schuld, maar de uwe, Thomas: gij houdt hem terug, gij verbergt hem, gij verburgert hem meer en meer...’

‘Alweer ik?’

‘Ja gij, gij!’

Thomas lacht fijn gelijk een duivel.

‘Welnu, zeg hem dat er een brief van jonkheer Rob gekomen is.’

‘Een brief van mijnheer Rob, Goddank! En was het niet eenvoudiger geweest dit van het eerste oogenblik te zeggen, zuster?’

‘Ik zou zeker mijn boodschap moeten uitgeschreeuwd hebben, toen ik nog buiten op de straat stond?’

‘Neen dat niet; gij overdrijft alweer.’

‘Ik weet wat ik doen moet; ik weet wat past aan iemand die...

‘Die bij *noblesse* woont.’

‘Och, Thomas-lief,’ kermt de vrouw, ‘zwijgt toch in 's hemelsch naam.’

‘Neen, ik wil haar de waarheid zeggen: Gij moest eerst en vooral uwe gal nog eens omschudden, niet waar, zuster? Die goede tijding die alles wat gezegd is, uitwischt, mochten wij niet genieten, zonder eerst nog eens eene bittere pil te hebben geslikt.’

Polycarpa is heengegaan.

‘Wat ongelukkig mensch!’ zucht de vrouw.

‘Wat gek mensch, zeg liever!’ antwoordt de koetsier.

Pas is de straatdeur toegeslagen, of boven, op de eerste verdieping, gaat eene deur open en het kalm gelaat van oom Haveling verschijnt: ten minste eerst verschijnt de neus, dan allengs het hoofd en eindelijk de man in zijn geheel.

Thomas staat te lachen in de keukendeur.
‘Thomas,’ zegt mijnheer ook glimlachend, ‘ge hebt daar een felle dondervlaag moeten onderstaan.’
‘Niet erg, mijnheer.’
‘Ze was eigenlijk voor mij bestemd, maar ze is op uwen rug terecht gekomen.’
‘Zoo als gewoonlijk, mijnheer. Maar de goede tijding verhelpt alles!’
‘Ja, ik ben recht gelukkig, dat er iets van Rob is terecht gekomen.’
‘Willen wij inspannen, mijnheer?’
‘Ja, wij rijden naar buiten; ik ben benieuwd om te weten wat Rob schrijft.’
Als oom Haveling alleen is, verheldert nog altijd een glimlach zijn goedaardig gelaat, en hij denkt: ‘Ik zal de huur van Thomas moeten verhoogen, als hij nog lang de hagelslagen moet opvangen, die voor mij bestemd zijn.’
Een half uur later knikkebolt de oude sjees door de straten en den weg op, naar buiten.
Oom Haveling is zoo gelukkig als een kind! Een brief van Rob, en tien tegen een zal het een goede brief zijn! Wat schijnt de najaarszon helder, wat vallen de gele blaêren dartelend en lachend van de boomen; wat blikkert het water vroolijk in die volle donkere grachten; wat blaffen opgewekt de honden voor de kleine zandkar; wat kletst de zweep van den voerman helder, als wilde hij, gelijk de trompet, eene goede tijding verkondigen!
‘Thomas,’ zegt de oude man.
‘Mijnheer.’
‘We hebben ongelijk gehad, uwe zuster niet bij ons te houden en haar te laten meêrijden.’
‘Hm, hm, ik heb er niet aan gedacht, mijnheer.’
‘Ik ook niet.’
Na een oogenblik zwijgens, hervat oom: ‘Indien wij haar op den steenweg inhalen...’
Oom denkt misschien dat de koetsier zijne begonnen zinsnêe, en volgens zijne inzichten, zou aanvullen; doch de man zwijgt. Eindelijk gaat hij zelf voort:
‘... dan zouden wij haar kunnen vragen in te stappen.’
‘Ja, dan zal ik wel wat te voet gaan, mijnheer.’
‘Neen, zoo versta ik het niet, Thomas; er is immers plaats voor drie.’
De koetsier ziet den weg op.
‘Wij zijn dan immers twee tegen een?’ zegt oom Haveling en hij slaat, zonder het hoofd op te heffen, het oog naar Thomas op.
‘Dat is waar,’ antwoordt deze en er loopt weer een glimlach over de twee gezichten, die Polycarpa wel plagend, maar toch precies niet onplezierig vinden.
Men bereikt het huis van mevrouw Lindover, dat ook al gebaad in een laatsten zonnegloed, blijmoedig het hoofd schijnt op te heffen, terwijl het bruin gebladert der hooge en zuiver geschoren beukenheg, door een licht windje bewogen, schijnt te ratelen en te schuifelen van geluk.
Grijsje houdt voor het zwarte hekken stil en nog is Thomas niet afgestapt, of de deur vliegt open en Edil komt juichend buiten om het hekken, bij afwezigheid van Polycarpa, open te maken.
‘Een brief van Rob, oom! Een goede brief, oom!’
‘Dat maakt mij gelukkig,’ zegt de oude man, en er perelt heimelijk een traan in zijn oog, en hij laat ze perelen en een lange lijn door de groeven van zijn wezen schrijven.

't Is of hij, op dit oogenblik, de stem van Rob zelf in de stem van Edil hoort, en als hij afgestapt is, kust hij Edil, dat hij anders nooit doet; want hij denkt, wat begoocheling! dat hij Rob omhelst en kust.

(*Wordt vervolgd.*)

Natuurkunde.

Op zondag jl., 6 Mei hadden de St.-Niklarenaars nog eens het goed geluk in den *Vlaamschen Kring* onzen vriend De Beucker te hooren, die de talrijke vergadering, waarbij onze gevierde vlaamsche senateur, de heer L. Janssens-Smits, onze volksvertegenwoordigers Janssens en Verwilghen, de ZeerEerw. heer deken met vele leden der geestelijkheid, verscheidene leden van den gemeenteraad, met een groot getal heeren en dames uit de stad, aanwezig waren - kwam vergasten aan eene heerlijke voordracht over natuurlijke historie, een kunstgerecht zoo fijn, zoo keurig, zoo gekruid, als enkel De Beucker mag op te disschen.

En nochtans, welk onderwerp had de redenaar tot stof zijner verhandeling gekozen? - *Het werk der daren.* - En onder deze, als modellen, twee der eenvoudigste en nietigste uitgekipt.... het winterkoninkje en... het kleedermotje. Om met dusdanig onderwerp eene opgepropte zaal, waar alle standen der samenleving vertegenwoordigd waren, over het uur lang te kunnen boeien en in genieting wegsleepen, dit is eene kunst, waartoe bij eene levendigheid van voor-

dracht zulk eene mate van kennis, scherpte van doorzicht, menigvuldigheid van bespiedende waarnemingen, die in geene boeken te vinden zijn: in een woord, zulke grondige geleerdheid te huis hoort, dat niemand, onder natuurkundig gebied, zulks onzen De Beucker zal nadoen. Die kunst is en blijft zijn eigendom, zijne persoonlijkheid.

Wij zullen het niet wagen De Beucker's voordracht in al hare deelen te ontleden; daarvoor moesten wij De Beucker zelf zijn en met zijne veelomvattende, diepingrijpende natuurkennis, zijn talent van vertellen en voordragen bezitten. Dit mogen wij zeggen: meer ongekunsteld, meer natuurlijk, meer gemoedelijk, meer geestig, meer wegsleepend hebben wij De Beucker nooit gehoord.

JONGE WEDUWE, NAAR A. STEVENS.

Na eene treffende inleiding over de rol, die elk wezen in de schepping te vervullen heeft, schilderde hij ons het winterkoninkje af in zijne ieverige bemoeiingen tot het timmeren van zijn nest. Na vijf, zes proef- en oefennesten is eindelijk in een verborgen schuilhoekje buiten de windzijde het ware nest voltooid, het koninklijke paleis, waarin de verkorene levensgade, als vorstinne, tronen zal en haren gemaal met een talrijk kroost beschenken.

Uit duizend verschillende stoffen op meesterlijke wijze doorvlochten en doorweven is dit kunstige nestje samengesteld, van binnen met een zacht dons bekleed, van rondom toegemetseld en gesloten met slechts eene kleine, kleine opening tegenover de windzijde. En wanneer het prettig huisje is betrokken, wordt de pluim er boven op in top gestoken, gelijk op 's konings paleis te Laken de nationale vlagge

wappert, ten teeken dat de vorst daar aanwezig is.

IN VERTROUWEN GEZEGD.

Wat roerend tafereeltje, dit koningsnestje, gebouwd in den hollen lastblok van den wiegenden putzwik, waarin de jonge moeder haar hulpbehoevend kroost koestert, terwijl de zorgende vader rusteloos met voedsel in- en uitvliegt, tot dat een moorddadige loodkorrel uit een karabijn Flobert den armen koning levenloos ter aarde werpt. En dan de lijkplechtigheid en de doodgravers, en de doodgraververkenner, die van heinde en ver zijne verspreide makkers oproept... en den raad, gehouden over het lijk - en het doodgraven. De begrafenis is afgeloopen; al de vleezige deelen zijn onder de aarde gestopt; alleen de vleugeltjes blijven boven.

En zie, daar verschijnt nu ons asphgrauw vlindertje: het legt zijne eitjes op het zachte vederdons, waar eens de jongskens moeten azen en zich een kleedje spinnen.

Wat wondere gedaantewisseling dit nietig kleedermotje toch vertoont in de verschillende perioden van zijn kortstondig bestaan. Als *larve* (rups) eenige maanden lang zich spijzend aan de vederen, de wol en den pels van doode dieren; zich uit de fijne pluimpjes, haardjes of draadjes een drievoudig kleedje twijnend: een hemdje, een rokje en een overjasje; naarmate het kleine lijfje groeit, in zijn kleedje nieuwe panden bijwevend; als het tot larve volwassen

is, dit kleedje van rondom toesluitend, als een graf, waarin het als *pop* zich eenige maanden te slapen legt en als zijne innige krachten tot een hooger leven samentrekt; waarna het, zoohaast het uur der ontwaking geslagen is, als volmaakte *vlinder* zijn grafdeksel buitenboort, en uit zijn *tonnetje* - zijne met meer dan honderd vijftig sterke kabels vastgelegde doodskist - in het licht te voorschijn breekt, om nog eenige dagen in Gods vrije zonne rond te fladderen, tot dat het ook zijn werk van voortplanting heeft afgedaan.

Treffend beeld van het hooger leven der menschelijke ziel, die voor eenen stond - tot den dag van de verrijzenis der lichamen - heur stoffelijk hulsel daarlaat, om niet als de vlinder voor eenen korten tijd, maar eeuwig, in Gods schoot te leven.

Ziedaar in eenige trekken eene vormelooze schets van de Beucker's voordracht. Wie den begaafden man nader wenscht te kennen, ga zelf hem hooren; waar zich de gelegenheid aanbiedt, ga hij luisteren naar den gemakkelijken redenaar, den diepgrondigen liefhebbenden navorscher van Gods schoone schepping, die leert, omdat hij geleerd is, die overtuigt, omdat hij overtuigd is, die ontroert, omdat hij ontroerd is, die doet bewonderen, omdat hij bewondert, die doet aanbidden, omdat hij aanbidt.

L. DE KONINCK.

Heinrich Heine.

Heinrich Heine, ontegenzeggelijk een groot dichter, is immer een jood gebleven, jood in den vollen zin des woords, en Louis Veuillot heeft gelijk als hij zegt, dat het luthersch doopsel de ziel van Heine eerder bevuild dan gezuiverd heeft. Hij was een jood, die naar het kruis spouwde en zijn hondschen spot wierp naar den Godmensch, op het kruis genageld.

‘Die Heine, zegt een zijner vereerders, Busken-Huët, was gansch zijn leven door een duivel, die nu voor Venuspriester gespeeld heeft, dan voor Bachusdienaar, dan voor vorstenhater, dan voor hemelbestormer; die met hetzelfde gemak het wierookvat der ziekelijkste levensmoêheid, de zotskolf van den uitgelatensten humor, het ontleedmes der onbarmhartigste critiek, den geessel der bijtendste satire zwaaide; die met een verwonderlijk zelfbehagen zijn eigen idealen bemorste, den goeden naam zijner bruid aan den spotlust der menigte prijs gaf, zijn vaderland verloochende, zijn geloof naar beneden rukte uit den hemel in eene kroeg; die, zonder deernis zoo min voor zich als voor wie hem liefhadden, beurtelings al de gedaanteverwisselingen onderging voor welke het cynism vatbaar is, en tot zelfs uit zijn eigen onschuldige levenssmarten de poëzie van een denkbeeldigen Diogenes distilleerde.’

Ja, al die gevoelens en meer andere, woelen, krielen in de gedichten van dien man, dien men toch voor een braaf, zachtzinnig en eerlijk man heeft willen doen doorgaan. In dat geval was Heine een huichelaar in het huiselijk leven, of hij was een huichelaar in zijne poëzie. In alle geval was hij een materialist en zijne poëzie is wel de weergalm van zijne ziel.

Eigenwaarde had hij niet; de vermaken van Parijs stelde hij boven alle overtuiging. ‘Als Montalembert minister was,’ zegde hij, ‘en mij uit Parijs wilde verbannen, ik werd katholiek. *Paris vant bien une messe.’*

‘Mijne wenschen,’ zegde hij elders, ‘bestaan in eene hut, een dak van strooi, maar een goed bed, lekker eten, melk en boter, bloemen voor het venster, en voor de deur

eenige schoone boomen, en als de goede God mijn geluk voltooien wil, dat Hij mij dan het genoegen laat beleven, zes of zeven mijner vijanden aan die boomen te zien ophangen. Met een getroffen hart zal ik vóór hunnen dood hun aflaat (?) geven van al het leed dat ze mij aandeden. Ja, men moet zijne vijanden vergiffenis schenken; maar niet vóór dat de beul hen in zijn kneukels heeft.'

Niet waar de jood - de jood in den vollen zin des woords. Hij moet lekker eten, alle gemakken des levens, slechts den schijn van nederigheid hebben; maar haten moet hij en dien haat moet hij kunnen uitwerken. Er is niets kristelijks in hem en hij doet ons denken aan den onbarmhartigen jood in Shakespeare, die met een helschen glimlach en dit voor een handvol goud, het mes op zijnen schoenzool wet, gereed om den ontleener een pond vleesch uit het lijf te snijden.

'Ik ben niet wraakgierig,' zegt Heine; 'gaarne wil ik mijne vijanden liefhebben; maar ik kan hen niet liefhebben, eer ik mij op hen niet gewroken heb. Dan eerst ontsluit zich mijn gemoed. Zoo lang men zich niet gewroken heeft, blijft op den bodem van het hart altijd een gevoel van bitterheid liggen.'

Als Heinrich Heine eens, na eene lange afwezigheid, den voet in zijn vaderland zette, riep hij met een helsch cynism uit: 'O drek van mijn geboortegrond!' en Kristus aan het kruis ziende, riep hij dezen spottend toe: 'Edelmoedige gek, ridderlijke menschenvriend, wat getuigt dat kruis van den haat der wisselaars, die gij uit den tempel verjoegt, van de macht der raadsheeren, die gij met uwe vrije taal over Kerk en Staat, doodelijk beleedigdet.'

Meelijden, ontroering, zielsverheffing kent hij niet bij het zien van het hemelsch offer. Hij schijnt den Gekruiste toe te roepen: 'Wat moest gij u ook, o dwaas, tegen het goud en de macht der joden verzetten! Wat Gij lijdt is uw eigen schuld.'

'Liefde,' zegt Goethe, 'was Heine vreemd. Hij heeft noch zijne lezers, noch zijne mededichters, noch zich-zelven lief... Nog dezer dagen las ik eenige zijner verzen: zij getuigen van een ontegenzeggelijk talent. Alleen ontbreekt hem, zoo als ik zegde, de liefde

Men zal hem vreezen en hij zal de afgod worden van hen, die ook wel negatief zouden willen wezen, maar daartoe niet kundig genoeg zijn.'

Dus, volgens Goethe, de afgod der schijngeleerden, der halftalenten, die *denken* hem te begrijpen; die meenen met eenen lach, met een ruw woord alles neer te stooten, zelfs de Godheid van haren troon te kunnen bonzen.

Poëzie.

Bij onzen uitgever Henri Claes, zijn keurige boekskens te koop, onder ander het *Kriekende Kriekske* en de *Germania's* van pater van Meurs. Ziehier een fijn en frisch kriekske uit het eerste bundeltje.

Op moetjes graf.
(Geldersch of Betuwsch dialect.)

De kienders die daor hengaon,
Een zusjen en 'en bruurke
Hê 'k ien hun doen siends weken,
    Stil afgekeken.

Des zundags nao de vespers
Bezuuken zij 'et karkhof,
En bidden 't rozenhoedje
Op 't graf van moetje

Verzurgen dan de pelmkes,
Waormeê zij 't graf omringden,
Begieten met 'en kruukske
Het rozenstruukske.

Lest, toen de reuskens fleurden,
Goeng bruurke met 'en stukske
Ien d'eerdhoop, zonder spreken,
Een gaotje steken.

‘Wâ dunde daor?’ - vroeg zusje.
Ik maok dâ moetje zien kan
Hoe mooi de pelmkes gruuien
En reuskes bluuien.

Prachtig, niet waar! En wilt ge nu een bewijs, hoe die geestige en zielvolle man Geibels *Sterren* vertaald heeft:

Zijn de sterren blanke lammren
Weidend langs de hemelbanen,
Die de nacht als herder voortdrijft
Wen de zon begint te tanen?

Zijn zij witte leliebloemen
Die den reinen kelk ontplooien
En 't verkwikkend kruid der sluimring
Door de moede wereld strooien.

Zijn zij kaarsen, die het outer
Feestlijk sieren met geflonker,
Als 't onmeetlijk ruim der domkerk
Is vervuld met heilig donker?

Neen, zij zijn de zilvren lettren
Van der Englen lied, geschreven
Op het blauwe boek der heemlen,
Zingend liefde en eeuwig leven.

De zestiende mei.
Geschiedkundig Verhaal.

I.

Het was een koele herfstnamiddag van het jaar 1776. De zon blikte slechts nu en dan uit de donkere wolkgevaarten aan den gezichteinder op de aarde neder, als een hoog bejaarde grijsaard, die aarzelend, met een weemoedigen glimlach, van de zijnen afscheid neemt. Huilend streek de wind door de boomen en veegde de verwelkte blaêren van de takken. De natuur scheen zich vroeger dan anders tot de ontvangst van den winter voor te bereiden, en de rook, die uit de schoorsteenen opdwarrelde

van het kleine slot Ormond, dat, eenige uren van Orleans verwijderd, zich te midden van een klein park verhief, was een teeken, dat de slotbewoners de ontbrekende warmte der lucht door haardvuur trachtten te vervangen.

En dit was wel geen onnoodige maatregel, want de gravin Schuselkoi, sedert drie jaren de echtgenoote eens jongen edelmans en moeder van een eenig eenjarig zoontje, was ziekelijk, en haar toestand, waarbij zelfs de van Parijs ontboden geneesheer des konings bedenkelijk het hoofd schudde, vorderde de zorgvuldigste verpleging.

Door de bladerlooze naar de heerenhuizing voerende dreef, stapte een man in russischen kleederdracht. Een glinsterend zwarte volle baard omlijstte zijn aangezicht, dat een sombere uitdrukking had, hoewel de man nauwelijks dertig jaren tellen kon. Hij ging op het kasteel toe.

Juist ging een zijdeur daarvan open en een andere man, die wel tien jaar ouder zijn kon, kwam naar buiten. Zijn donker, ongepoeierd haar en de kort gesneden snorbaard waren sterk met grijs doormengd en het aangezicht had een eenigzins treurigen, maar te gelijk vastberaden en goedige uitdrukking. Zijne gestalte was iets beneden de middelmatige maar wel gevormd; zijne kleeding zeer eenvoudig, doch van fijne stof.

Het voorhoofd van den Rus plooide zich nog

dieper, zijn oogen schoten stralen van den grimmigsten haat als hij den langzaam naderende man in het oog kreeg. ‘Die huichelaar!’ morde hij binnensmonds; ‘hoe zacht en stil ziet hij er uit en toch heeft hij den armen Gregorowitsch uit de gunst zijns meesters gedrongen en zijne plaats ingenomen. Ik zal het u inpeperen, Franschman; wie heette u den gospodar op mijne fouten in mijne rekeningen te dier tijde opmerkzaam maken, toen ik zijne kas beheerde? Maar vroeg of laat rekenen wij af!’

Onder deze alleenspraak had hij langzaam zijn weg voortgezet en de andere zijne stappen verhaast, zoodat zij elkander dicht bij het slot ontmoetten.

‘Zijt gij daar eindelijk, Gregorowitsch?’ nam de Franschman het woord op; ‘de graaf, onze heer, kon zich uw uitblijven niet verklaren. Waar hebt gij het paard gelaten, daar gij te voet komt?’

Deze vraag, op bedaarden toon gedaan, dreef den Rus het bloed naar de wangen. ‘Wat gaat u dat aan?’ antwoordde hij barsch; ‘den gebieder zou ik antwoorden: het paard staat in de stal der herberg waar ik mij verfrischt heb, alvorens mij naar het slot te begeven. U behoef ik geen uitleg te doen; wat ik u zeg wordt toch buitendien verdraait en verminkt, opdat mijnheer Lafont de room van de melk scheppe.....’

De Franschman viel hem in de rede. ‘Gij zoekt elke gelegenheid, al zoudt gij ze er met de haren bijsleepen, om mij te beleedigen, Gregorowitsch,’ sprak hij. ‘En waarom?... Omdat gij gelooft dat ik u uit de gunst van uwen heer gedrongen heb. God is mijn getuige, dat ik het niet gedaan heb en gaarne met iedereen in vrede leef. Moet ik u herhalen dat ik secretaris bij de oude markiezin d'Ormond was, toen graaf Schuselkoi hare nicht trouwde en mij op verzoek zijner bruid in zijn dienst nam? Is het mijne schuld dat mijn jonge gebieder mij vertrouwend en welwillend behandelde, zoodat mijn hart, hetwelk op de geheele wereld niemand heeft voor wien het slaat, zich met alle krachten aan de belangen van mijn heer wijdde? En als de graaf mij zijne boeken overhandigde om ze nauwkeurig na te zien, kon ik toen zwijgen, als ik het misbruik ontdekte, dat gij, Gregorowitch, die u zijn trouwe dienaar noemt, jaren lang van zijn vertrouwen gemaakt had?’

‘Genoeg, genoeg!’ riep Gregorowitsch luide; ‘als men u hoort, zijt gij argeloos als eene duif, maar ik ken u. Ha! ha! trouwe liefde voor uw heer! De graaf is blind en doof; genegenheid voor zijne gemalin is de magneet, die u aan dit huis boeit. Daar zie, welke gunstige wind het was, die heden morgen dit blad uit uwe kamer door het venster ontvoerde en in Gregorowitsch's hand deed terecht komen. Gij zijt een uitstekend dichter, mijnheer Lafont; de graaf, mijnheer, zal zelf daarover oordeelen.’

Lafont bloosde, maar zijn oog wendde zich niet af toen hij de boosaardig fonkelende blikken van den Rus ontmoette, die een blad papier uit den zak van zijn overkleed haalde en het overluid begon voor te lezen.

O reinste bloem, die 't oog verrukt,
   Hoe gaarne had ik u geplukt!
Maar u voegt licht en zonnegloed,
   En ach! - 't is nacht in mijn gemoed.

Geen hand, dan donzig als fluweel
   Moog raken aan uw tengren steel.
Hij die u plukt, bewaar dien schat
   In 't kostlijkst kristallijnen vat.

Hij kwam, de zaalge sterveling,
Die u in eigendom ontving.
'k Benijd hem niet: hij is het waard
Dat hem zoo groot geluk weervaart.

Maar ik, - ik smoor mijn stille smart,
Mijn gouden bloemendroom in 't hart
Als in een diep verborgen graf,
Mijn bloempje plukte een ander af.

Met stijgende gramschap had de Franschman toegeiuisterd, maar toen Gregorowitsch het laatste vers met allerlei honende gebaren uitgalmde, vlamde zijn toorn in laaien gloed op.

‘Nietswaardige deugniet!’ kletsend klonk de hand des Franschmans op de wang van den Rus, ‘wilt gij mijn stille vereering met het slijk van uwe dierlijkheid bezoedelen?’

Gregorowitsch brulde van woede.

‘Ik geslagen..... en door hem?’ hijgde hij, ‘dat kost u het leven!’

Met de volle ruwe kracht, die hij bezat, wierp hij zich op zijn tegenstander, die op verre na niet tegen hem opgewassen was. De strijd ware voor Lafont noodlottig afgeloopen, had niet op dat oogenblik eene krachtige hand Gregorowitsch teruggetrokken.

‘Schurk! wat durft gij te wagen?’ riep een welluidende mannenstem.

De Rus sprong verschrikt ter zijde; Lafont bleef bijna bewusteloos op den grond liggen.

‘Sta op, vriend, heeft de ellendeling u verwond?’ ging de helper in den nood voort, zonder op de door Gregorowitsch gemompelde verontschuldiging acht te geven.

Met moeite stond Lafont op.

‘Ik dank u, mijnheer de graaf,’ antwoordde hij; ‘de val bedwelmde mij slechts een weinig. Ik moet het u bekennen; ik was het die Gregorowitsch's aanval uitlokte.’

‘Hij heeft mij als een hond geslagen, omdat ik een gedicht van hem las, hetwelk het toeval in mijne handen gespeeld had,’ schreeuwde de Rus. ‘O! Gregorowitsch is niet zoo dom, dat hij niet tusschen de regels in lezen kan, vadertje; hij zal het mij echter betalen. Bij God! die slag zal woekerwinst afwerpen!’

Bedaard nam graaf Schuselkoi het onheilvolle blad uit de hand zijns dienaars aan, een vale zonnestraal overgoot het schrift met een mat licht.

De trekken van den graaf, waaraan Gregorowitsch's en Lafonts oogen hingen, bleven onbeweeglijk, terwijl hij las. Nu echter wendde hij zich tot den dienaar en zijne oogen vlamden toornig.

‘Met welk recht vergrijpt gij u aan het eigendom van den heer Lafont?’ riep hij hevig uit. ‘Uw haat en uw ieverzucht jegens den man, die u als bedrieger ontmaskerd heeft, gaan alle palen te buiten. Gij, waarde Lafont, moet mij vergezellen naar de gravin. Gij zijt een voortreffelijk ruiter; voor een gewichtige aangelegenheid moet gij nog dezen avond naar Orleans! gij kunt vóór middernacht weder hier zijn; het betreft de bevrediging van een dringend verlangen mijner echtgenoote. Gij, Gregorowitsch, antwoord mij: Zijt gij bij de markiezin d'Ormond in Orleans geweest?’

‘Ja, vadertje.’

Deze bij de russische bedienden gebruikelijke uitdrukking tegen hun heer, klonk bijna als bespotting in Gregorowitsch's mond, want hij was nagenoeg van denzelfden leeftijd als zijn heer.

‘Hebt gij Alexis, mijn zoon, gezien?’

‘Ja, vadertje. De knaap ziet er bloeiend uit als eene roos in de dauw, maar de oude dame verlangt, dat men hem spoedig kome halen en.....’

‘Hebt gij bij den doctor mijn brief afgegeven?’ viel de graaf hem in de rede, zonder dat zijne stem de uitdrukking van gestrengheid verloor.

‘Hier is het antwoord.’

De dienaar reikte zijnen heer een verzegeld briefke over dat graaf Schuselkoi bij zich stak.

‘Goed, dat is dus afgedaan. Luister nu: van heden af behoort gij niet meer tot mijn huis. Uw vader was een trouwe dienaar van den mijne, om zijnentwille behandel ik u niet gestrenger; maar uwe tegenwoordigheid is mij voortaan onverdraaglijk. Morgen vroeg keert gij naar Rusland terug.’

Gregorowitsch werd bleek.

‘Vadertje, stoot mij niet van u,’ sprak hij bijna biddend. ‘Toen u de groote Catharina verbande, omdat gij met den graaf Besbodko geduëlleerd hadt, naamt gij mij als de trouwste uwer dienaren met u mee, en nu.....’

‘Nu ondervind ik, dat ik mij bedrogen heb. Gij vertrekt; mijn besluit is onherroepelijk.’

En zich tot Lafont wendende, ging de graaf voort: ‘Vergezel mij in het slot. Er schijnt een storm op te komen; God verhoede dat het een ontstuimige nacht geve!’

Zonder Gregorowitsch nog verder met een oogslag te verwaardigen, ging hij het slot binnen; Lafont vergezelde hem.

Niet op de hooge statige gestalte van zijn heer rustte het oog van den dienaar; met de uitdrukking van den gloeiendsten haat zag hij den man aan diens zijde na. ‘Weggejaagd,’ morde hij in zich zelven, ‘om zijnentwille weggejaagd. Er is een stormachtige nacht ophanden, meende de graaf..... een stormachtige nacht en mijn doodsvijand rijdt naar Orleans. ‘Rijd niet door het donkere bosch,’ zegt hier te lande een oud lied, dat de kamenier der gravin mij gister voorzong; rijd niet door het donkere bosch.....’

Langzaam, met gebogen hoofd, verwijderde hij zich en stapte naar het bijgebouw, waarin zijne woning was.

Lafont had zich met den slotheer naar diens studeervertrek begeven.

‘Ik ben verlangend het bericht van dokter Dupuis over den toestand van onze geliefde zieke te lezen nadat hij met den parijzer dokter geraadpleegd heeft,’ zegde de graaf. ‘God gave, dat er aan mijn bang voorgevoel een einde gemaakt werd.’

Hij brak den brief open, dien Gregorowitsch hem overhandigd had en las hem; Lafont bemerkte, hoe zijn aangezicht zenuwachtig trok en een traan op het papier viel.

‘God moge mijne dierbare Armanda bewaren,’ dus nam de graaf het woord op. ‘De dokter schrijft dat in haren toestand elke gemoedsbewing een bloedspuwing ten gevolge kan hebben, waartegen de uitgeputte natuur der gravin niet bestand is. De zorgvuldigste verpleging, vermijding van alle aandoening, is het eenige wat de dokter aanbeveelt; en, niet waar, Lafont, ook gij zult mij bijstaan - gij, de oude vriend mijner gade, en naar ik hoop, ook de mijne, de vriend des stervelings, die zoo gaarne de schoone bloem voor de aarde zou willen behouden.’

Lafont maakte eene beweging, als wilde hij aan de voeten des graven zinken.

‘O, mijnheer de graaf,’ antwoordde hij, ‘deze goedheid zou mij verpletteren na datgene, wat een nietswaardige zoo even gewaagd heeft te uiten, indien ik niet het bewustzijn had dat ik mijne oogen met een zuiver geweten tot u opslaan kan.’

‘Ik ken u, Lafont,’ antwoordde de graaf vriendelijk, ‘gij zijt te edel om verborgen te houden wat in uw binnenste omgaat. Reeds toen ik om Armanda's hand wierf, was ik bekend met uwe geheime neiging voor de nicht uwer meesteres. Ik sloeg u gade en zag u strijden en overwinnen. Ik wist, dat gij, daar uw stand een beletsel voor u was om Armanda te huwen, den gelukkigen mededinger geen kwaad hart zoudt toedragen; maar ik wist ook, dat ik, als ik u uitnoodigde mij in ons nieuw huis te vergezellen, een vriend won, op wiens trouw ik mij verlaten kon, al ware het ook ter wille van Armanda.’

‘Eisch mijn leven en ik breng het u blijmoedig ten offer,’ riep Lafont met vuur uit. ‘Goed en bloed heb ik voor u en haar huis veil, dat zweer ik, zoo waarlijk God mij hoort en veroordelen mag, indien ik mijn gelofte breek.’

‘Ik neem uwen eed aan,’ antwoordde Schuselkoi; ‘ofschoon ik, een arme balling, u niet kan beloonen, gelijk ik wel zou wenschen. O mijn Rusland, wanneer zal ik u toch mogen wederzien?’

‘En is de grond van uwe verbanning van dien aard, dat een verzoekschrift aan uwe keizerin tot terugkeer onverhoord zou blijven?’ vroeg Lafont.

‘Kan ik Armanda in het kille Noorden overplanten?’ hernam Schuselkoi. ‘Catharina zou mij wel veroorloven om terug te keeren; de reden van mijne verbanning heeft niets met de staatkunde gemeen: een tweegevecht met den neef van graaf Besbodko.’

‘De *attaché* van het russisch e gezantschap te Parijs?’ vroeg de secretaris.

‘Dezelfde. De graaf is mijn doodsvijand.’

Voor de eerste maal verloren Schuselkoi's trekken hunne rustige, ernstige uitdrukking en namen die van den haat aan.

EEN KOOPMAN TE TUNIS.

‘Luister,’ ging hij voort, ‘en oordeel zelf. Constantijn Besbodko groeide met mij op in het huis mijns ooms. Zijn huichelachtig voorkomen maakte hem bemind; mij noemde men een droomer Zijne moedwillige streken schoof men op mij; voor zijne baldadigheden moest ik boeten. Hij ontstal mij mijn werk in de krijgsschool en oogstte den lof in als ware het 't zijne. Ik verdroeg zijn overmoed, zijne bevoorrechting met geduld, tot hij mij op zekeren dag beleedigde. Een tweegevecht was er het gevolg van; ik wondde hem aan den schouder en werd daarvoor uit het rijk verbannen. Ik ging naar Frankrijk, kwam naar Orleans en vernam hier den dood van onzen oom; hij had Besbodko zijne rijkdommen vermaakt; mij bleef slechts een kleine rente over. Maar dat bekommerde mij weinig te dier tijde; want ik meende een hemel op aarde te bezitten. Ik was de bruigom van Armanda d'Ormond. Daar kwam voor driejaren Besbodko eveneens naar Frankrijk belast met een diplomatieke zending. Zijn weg voerde hem naar Orleans; hij zag Armanda, mijne bruid, en meende, dat het hem bij zijn jeugd, schoonheid en rijkdom gemakkelijk zou vallen Armanda voor zich te winnen. De ellendeling liet geen middel ongebruikt en beproefde zelfs een ontvoering,

die echter door mijne waakzaamheid verijdeld werd; ja, hij ging zoo ver, van mij openlijk te verklaren, dat hij zou trachten hare neiging en hare hand te veroveren en bood mij een millioen franken, indien ik van Armanda wilde afzien.'

Bevend van gramschap bij die herinnering hield Schuselkoi op.

'En wat antwoorddet gij den graaf?' vroeg Lafont.

'Twee dagen later was ik Armanda's echtgenoot,' vervolgde Schuselkoi; 'toen de bruidstoet de kerk verliet ontmoette ons een reiskoets. Graaf Besbodko zat er in; dreigend, het aangezicht van woede verwrongen, stak hij de gebalde vuist naar mij uit.

'Ik weet te treffen, denk aan den zestienden mei!' riep hij mij met luider stem toe. Daarop gaf hij een teeken, de koetsier legde de zweep over de paarden, zoodat het lichte rijtuig pijlsnel voortrolde. Het was een droevige trouwdag, het is een droevige echt geworden, want, de bedreiging van mijn mededingerd drukt als een centenaarslast op de ziel mijner gade en rooft haar vrede en gezondheid; deze bedreiging, Lafont, is de wolk, welke het geluk van ons huis verduistert.'

Een zacht kloppen op de deur onderbrak hem: een bediende in een eenvoudige livrei verscheen op den dorpel.

'Mevrouw de gravin laat mijnheer den graaf verzoeken bij haar te komen,' meldde hij.

Schuselkoi stond dadelijk op. 'Ik kom,' zegde hij. 'Blijft gij intusschen hier, beste Lafont, ik wenschte dat gij de rekeningen van den houtvester eens nagingt, die vandaag ingekomen zijn. Ik hoop u spoedig in het salon van de gravin te begroeten; ik geloof, dat het beter ware, uwen tocht naar de stad tot morgen vroeg uit te stellen. Gij zoudt op Armanda's verlangen ons zoontje afhalen bij zijne oudtante, die hem sinds eenige dagen bij zich heeft. Het moederhart verlangt naar haar kind en gelijk gij weet, vertrouwt zij Alexis aan niemand anders toe dan aan u of mij zelven. Maar voor vandaag zou het te laat worden en gelijk gij ziet bewolkt de hemel hoe langer hoe meer.'

'Indien het mevrouw de gravin tot geruststelling kan dienen, wil ik toch naar Orleans rijden. De wegen zijn veilig en gemakkelijk, ik ben een goed ruiter en breng Alexis warm in mijn mantel gewikkeld aan zijne moeder,' antwoordde Lafont.

Met een vriendelijken koofdknik bedankte de graaf en verliet de kamer. Hij begaf zich naar den vleugel van het gebouw waar de woonvertrekken der gravin lagen. De kamer, welks dorpel hij overschreed, bood een beeld aan van gezellige huiselijkheid. Er heerschte eene aangename warmte; de geur van frissche bloemen in kunstvolle vazen kwam hem te gemoet; donzige tapijten verdoofden den stap; en waarheen het oog zich ook wendde alles droeg den stempel van goeden smaak en kunstzin.

In een met bruin fluweel bekleeden leuningstoel rustte de meesteres des huizes, een teere jonge vrouw met innemende wezenstrekken. Maar het gelaat van Armanda Schuselkoi droeg den onmiskenbaren stempel van die vreeselijke ziekte, welke als een worm het lichaam van binnen verteert; terwijl dikwijls het uitwendige nog schijnbaar voortbloeit.

'Zijt gij daar eindelijk, Michael?' vroeg zij met welluidende stem. 'Gij hebt mij zoo lang alleen gelaten en ik voel mij heden weer bijzonder zwak.'

'Vergeef mij, liefste,' antwoordde de graaf, 'het was buiten mijne schuld; ik moest eenige zaken regelen, die geen uitstel toelieten.'

'Ik liet u roepen, Michael, omdat ik een verzoek aan u heb, een zeer dringend verzoek, Michael; ik zou gaarne onzen jongen terughebben, dien ik bij tante achterliet.

Ik had het verzoek der markiezin niet moeten inwilligen, ik ben niet gerust, voor ik hem weer in mijne armen heb.'

'Lafont zal naar de stad rijden, indien gij het begeert,' antwoordde de graaf; 'maar ware het niet beter die zaak tot morgen uit te stellen? Wij zullen een stormachtigen nacht hebben.'

'Het is juist deze gedachte, die mij vrees aanjaagt; ik besterf het bijna van angst. Michael, ik smeek het u: zend niet Lafont naar Orleans; een beter ruiter dat gij bestaat er niet; alleen onder uwe hoede reken ik mijn kind veilig, rijdt gij naar de stad en breng mij Alexis.'

'Armanda!'

De fijne blanke hand der gravin trok den gemaal dichter bij zich. 'Laat u overhalen, Michael, gij geeft mij daardoor de rust terug. Ik had een vreeselijken droom terwijl ik tijdens uwe afwezigheid eene poos sluimerde. Alleen bij het aanschouwen van mijn kind kan ik dien droom vergeten.'

Zonder den echtgenoot tijd tot antwoord te laten, ging zij levendiger voort: 'Ik droomde, dat ik onzen Alexis zag in de armen van den man, dien ik niet zonder siddering noemen kan; hij had hem voor zich op een zwart paard en rende met hem voort in den duisteren nacht. Op het lichte kleed van het kind echter ontwaarde ik een vlek, die bloedrood was: - Michael, wiens bloed was het?'

Zij zweeg huiverend stil en bracht haar zakdoek aan den mond; met een roodachtig schuim gekleurd trok zij dien weer terug.

Schuselkoi verbleekte. De inhoud van het straks ontvangen schrijven kwam hem voor den geest.

'Ik zal terstond mijn paard laten zadelen,' zegde hij opstaande; 'binnen eenige uren zult gij uw zoon omarmen.'

'Gij zijt goed en edel als altoos,' zegde de gravin met de uitdrukking van de innigste liefde. 'God zegene u, dierbare man, en late alle bloemen des geluks op uw levenspad ontluiken!'

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 43]

Onze gravures.

Leedvermaak.

Deze gravure is bewerkt naar de schilderij van den duitschen schilder A. Moradei en getiteld *Schadenfreude,* We moeten erkennen dat de graveerstift bevalliger het kunststuk heeft weergegeven dan wij den titel; maar als wij nog lang naar eene betere benaming zochten, zou het ons wellicht gaan als den ouden man, die meent dat een draad in het naaldoog te steken, zoo'n heksenwerk niet is, en wellicht zou ons tobben en haspelen nog meer *Schadenfreude* veroorzaken dan op onze gravure het geval is. De twee jonge meisjes hebben oneindig veel plezier in die vruchtelooze pogingen en haar plezier zal er waarschijnlijk niet toe bijdragen om de proeve van naaisters kunst meer kans van gelukken te geven. Intusschen is die oude man volstrekt niet te beklagen, want het is een vrij onschadelijk leedvermaak waaraan hij blootstaat. *C'est le ton qui fait la musique* ook bij scherts, ook bij een glimlach.

T.

LEEDVERMAAK, NAAR A. MORADEI.

De gems.

Wij verlaten onzen platten bodem en verplaatsen ons in de Alpen, ver boven de Oppervlakte van den grond dien wij bewonen. Daar waar men denkt dat alle dierlijk leven ophoudt, op voor den mensch ongenaakbare rotsblokken, daar leeft de gems, en als de mensch tot dáár geraakt om zijne drift tot de jacht te voldoen en meent zijne prooi te bereiken, ontschiet hem deze met sprongen, die zoo duizelig zijn, dat men denkt met spookgestalten te doen te hebben.

De *capella rupicafra* ontmoet men overal in de Alpenstreken. In den zomer klimt de gems zoo hoog mogelijk; in den winter daalt zij naar beneden en zoekt een meer beboscht gedeelte der bergketen op. Sneller en vlugger dier is er moeilijk te bedenken; in oogenblikken van gevaar maakt het de stoutste sprongen, van steen tot steen, van rotspunt tot rotspunt. Die sprongen zijn soms 20 à 21 voet wijd.

Altijd op het *qui vive,* altijd het oor gespitst bij het minste gevaar, als het ware met elken steen bekend, is de gems moeielijk door den jager te bereiken, die dan ook niet zelden zijne nazetting met den dood betaalt, hoe stout man hij dan ook wezen mag.

De kudde gemsen, die op de punt der rots gegroepeerd is, levert eene groote verscheidenheid van toestand op; eenige oude gemsen en de jongen liggen rustig, ja; doch ziet die oude dieren rechts en links eens schildwacht houden! De eerste ziet met strak oog naar beneden, gene staart in de verte. Geen arend die in de hooge wolkenstreken vliegt, of hij trekt de aandacht; geen beweging die beneden zich opdoet, of zij wordt waargenomen.

Een sprong, een teeken met kop of stem, door de ouderen gegeven, en gansch de groep is te been en van rots tot rots springend, verdwijnt zij zonder dat er eenig spoor van overblijft.

Lezer, het zij u gegund in den aanstaanden zomer, het geluk te hebben u in persoon te kunnen overtuigen, hoe dichterlijk de Alpen met zijne rozen en gemsen zijn.

Eene lieve familie.

Poes, de vriendin van gansch het huishouden, heeft familie gekregen: vier, lieve, mollige, speelzieke katjes. Oud en jong is er me bekommerd. De kinderen zijn zoo dartel als de poesjes, en de ouders gaan met eenen glimlach de eerste aardigheden van de kleine familie na. Dat plezier der kinderen zal nog Verscheidene weken duren, tot dat de poesjes in de buurt verdwijnen, want zoo'n heele familie is niet altijd welkom. Wie de schilder van dit tafreeltje is, weten wij niet; doch het is in alle geval fijn en geestig van opmerking.

Stoomvelocipède.

Wij beklaagden dikwijls den harden trappersarbeid, die een velocipedist zich moet opleggen om met eenige snelheid over de baan te kunnen geraken. De beenen moeten, na een dag werkens, door en door vermoeid zijn. Men heeft dan ook reeds pogingen gedaan om den stoom op deze of gene wijze op het voertuig werkstellig te maken, doch de moeielijkheid bestond dat men toch geen voldoenden voorraad kolen kon meêvoeren, vooral niet bij een langen tocht.

Amerika, het land der velocipèdes, is er in gelukt dien snellooper met stoom in te richten en de uitvinder van dit nieuwe tuig is Isaac Davis, te New-York. De vuurhaard wordt met petrool gevoed; de warmte kan al of niet naar goedvinden, vermeerderd of verminderd worden.

De petrool wordt in een reservoir, boven het kleine achterwiel, gegoten en door eene buis naar den vuurhaard geleid. De verbranding der petrool is volledig en wat er van overblijft valt langs achter uit de machine, zoodat de rook den rijder hoegenaamd niet hinderen kan.

De stoomketel is in blek gemaakt, 76 centimeter lang en heeft 23 centimeter in de doorsneê. Hij is onder de hoofd-as geplaatst en roet hout bekleed, om zoo veel mogelijk de uitwerking der warmte te beletten. Van binnen is hij van een aantal koperen buizen, van één centimeter dikte, voorzien, zoodat men daardoor eene grootere oppervlakte verwarming bekomt.

Onder den ketel is een bekken, dat 28 liters water bevatten kan; de ketel wordt bij middel van een injector uit dezen reservoir gevoed. De zitplaats voor den rijder is boven de twee stoomcilinders. Aan zijne rechterhand heeft hij den hefboom, tot regeling van den stoom en de snelheid van de velocipede. Links bevindt zich het stuurwiel, dat op het achterwiel werkt en dat den velocipede kan doen keeren. Vóór hem is de veiligheidsklep, de manometer en de knop, door welken de aanvoer van de petrool wordt geregeld.

Als de drijfwielen 1.52 meter en ééne paardekracht hebben, kan men in een uur met dit voertuig achttien kilometer afleggen, terwijl men voor vier uur water- en petroolvoorraad bij zich heeft.

Maar, hooren wij reeds uitroepen, inaar, is er geen gevaar bij, op dat ding plaats te nemen? Ge weet, beste lezer, gevaar wordt bij een Amerikaan niet gerekend. Doch ons dunkt, als men zoo schrijlings op eenen stoomketel zit, het gevaar om met kracht in de lucht te vliegen niet verre af zijn moet. We denken dan ook, dat die amerikaansche uitvinding, vooral niet bij onze moeders, wier zonen velocipedisten zijn, welkom zal genoemd worden.

Op de punt des degens.
Door August Snieders.
(*Vervolg*)

VII.
Brieven van ginder wijd.

De familie Lindover en oom Haveling zitten nu aan tafel en 't is Edil, die den brief van Rob zal voorlezen.

Wat echter door oom Haveling wordt opgemerkt, is dat deze brief de eerste niet zijn kan, dien Rob geschreven heeft; dit blijkt klaar uit de gebezigde woorden. Wat men nog ziet, is dat Rob slechts één brief van het half dozijn ontvangen heeft, die men hem uit Antwerpen heeft gezonden.

‘Onbegrijpelijk!’ zegt oom, die, als gewezen koopman, innig overtuigd is dat een brief van of naar Rio de-Janeiro, zoo goed terecht komt als een die van Antwerpen naar of van Brussel naar Antwerpen verzonden wordt.

Niettemin is de opmerking van oom Huib heel juist; want in den loop des briefs leest men:

‘In een mijner vorige brieven heb ik u geschreven, dat mijne reis naar Brazilië zeer voorspoedig is geweest en ik aan boord der stoombootkennis maakte met zekeren mijnheer Gemmer, die reeds vroeger in deze gewesten woonde en andermaal derwaarts reist, om zijne eigendommen in het binnenland te gaan besturen.’

Het gemis van die brieven is zeker spijtig, doch men heeft, na lang in de onzekerheid verkeerd te hebben, tijding, en nog wel goede tijding, en men is dus gemakkelijk getroost.

De brief meldt verder dat die mijnheer Gemmer meer en meer toonde een goed vriend te zullen zijn; zonder Gemmer zou Rob in die nieuwe en wondervolle wereld dikwijls verloren zijn geloopen.

Wat al moeite had Gemmer zich gegeven, om hem een goed onderkomen te verschaffen, om hem behulpzaam te zijn in zijne korrespondentie, in zijne opzoekingen!

Edil vindt het een wezenlijk geluk dat Rob dien mijnheer Gemmer, in de onbekende wereld, ontmoet heeft; mevrouw denkt ook dat het altijd plezierig is, in den vreemde, een bekend wezen te ontmoeten. Oom Huib zegt niets; hij staart strak op den koperen inktkoker, die op de tafel staat en op wiens blinkenden rand een kleine, gekleurde, koperen papegaai zit, die den kop omdraait als wil hij zeggen:

'Nu, oom, hoe denkt gij er over?'

Oom zou wel willen antwoorden:

'Nu, wat zal ik zeggen... Uw evenbeeld, dat ginder in dat verre land rondspringt, zou beter op dit alles kunnen antwoorden dan ik.'

Oom Haveling zegt echter niets; zijne aandacht is daarenboven afgeleid door de schildering, die Rob maakt van de prachtige wereld, waardoor hij omgeven is; van dien tropischen plantengroei vol schitterende kleuren, die alles overweldigt, en bloemkorven en bloemperken schept, waar wij hier niets dan dorre steenen en zandhellingen zouden ontmoeten.

Die Rob, hier een zoo praktische, teruggetrokken, afgezonderde, prozaïsche Rob, schijnt ginder een geestdriftig poëet te zijn geworden.

Alle die schoonheden hebben den jongeling echter het doel zijner reis niet doen vergeten. Aan wien beter dan aan Gemmer kon hij dat doel kenbaar maken? Wie beter dan die stoute reiziger kon hem in die wereld en bij dergelijke onderneming, dienst bewijzen.

Die mededeeling heeft hij dan ook aan Gemmer gedaan; deze heeft met aandacht, blijkbaar ingetogen, geluisterd. Verwonderd was hij niet, bij het vernemen der reden, die Rob over zee dreef; ook niet geestdriftig, ook niet neerslachtig - 't scheen hem toe, volgens de uitdrukking van zijn gelaat, een heel alledaagsch geval te zijn.

Maar ook die Gemmer heeft reeds zóóveel ondervonden in zijn avontuurlijk leven! Reeds zóó dikwijls heeft hij het gevaar vlak in de oogen gezien!

Gemmer had eenige oogenblikken strak naar beneden starend, nagedacht en toen gezegd: 'Ik wil u behulpzaam zijn', en na die verklaring was Rob's gemoed lichter, want hij had een onbeperkt vertrouwen in dien Gemmer.

'En gij, oom Haveling?' schijnt op dat oogenblik de kleine koperen papegaai te zeggen.

'Ja,' denkt oom, 'wat zal ik zeggen....'

Op hooger gemeld punt is de brief onderbroken; er volgt zelfs eene nieuwe dagteekening: een bewijs dat de schrijver nieuwe berichten bij de reeds gegevene wilde voegen, alvorens den brief te verzenden.

Dat is dan ook wel het geval.

Gemmer was volgens den heropgevatten brief, teruggekomen en had de opsporingen reeds begonnen, die ook met een zekeren uitslag bekroond werden. Hij ontmoette personen, die Lindover hadden gekend; die reeds eenige oppervlakkige

inlichtingen over hem gaven; doch anderen zouden er Gemmer meer bepaalde verschaffen.

Ongelukkig waren die anderen, zeer wel door Gemmer gekend, sedert dien naar de binnenlanden vertrokken, en, om kort te gaan, hij stelde aan Rob voor op zijne beurt dien reistocht te wagen.

De reis langs de Amazone-rivier was voor Gemmer wel is waar een omweg, doch om Rob in zijnen tocht te zien gelukken, wilde hij zich gaarne die moeite getroosten.

Dan, Rob zou alzoo het land zien: een aardsch paradijs; hij zou er een leven ontmoeten, vrij en onafhankelijk als een vogel in de lucht, als een buffel in de wijde *pampas.*

Het voorstel lachte den jongeling toe; hij had eene zoo verre reis niet gedaan om deze juist aan de kust te eindigen, en nu zonder uitslag naar zijn vaderland terug te keeren!

Vooruit dan met God en met Gemmer, en elk woord, elke herinnering, die hij in dien vromen pelgrimstocht mocht opvangen, zal hem later ruimschoots voor al zijne moeite beloonen! ‘Morgen,’ zoo schrijft Rob, ‘morgen vangen wij den tocht aan: in den aanvang met de stoomboot, of met den *tropeiro,* muilezeldrijver; verder te voet, te paard of met de *montario,* inlandsche schuit. Voort, gelijk de vogel naar onbekende en geheimzinnige landstreken!’

Die laatste woorden zijn in eene opgeruimde stemming geschreven; doch in den familiekring brengen zij eene bange drukking te weeg.

Sedert die regels geschreven werden, zijn er

reeds eenige weken voorbij. Rob is dus reeds verre van de beschaafde kust verwijderd. Waar doolt hij nu rond? Welke gevaren omringen hem? Wat lot gaat hij te gemoet? Het lot zijns vaders misschien?....

'Denkt ge niet, Huib,' waagt mevrouw Lindo ver te zeggen, 'dat die mijnheer Gemmer een goede beschermer voor Rob is?'

'Ja, dat zou wel kunnen zijn....' luidt het twijfelachtig antwoord.

'Ach,' hervat de grootmoeder, 'ik had Rob niet moeten laten vertrekken!.....' en ze zucht diep.

Edil vraagt of er wilde dieren en struikroovers in die landstreken zijn? Of er geen vreeselijke ziekten heerschen? Of er soms menscheneters omdolen?

Ofschoon oom Huib zegt, dat hij op dat alles 'neen' mag antwoorden, dansen Edil toch een aantal spoken voor den geest, vooral als oom Huib weg is, die, al zegt bij weinig, toch eene zekere afleiding heeft aangebracht.

Heer en knecht keeren ditmaal naar de stad terug, zonder door een stortbad van Polycarpa bestormd te worden; maar ook het nieuws van over-zee is nog niet van de binnenkamer naar de keuken overgewaaid.

'Dat zal voor later zijn, mijnheer,' zegt Thomas met een lichten spotlach, en hij loert schelmsch uit den hoek van het rechteroog.

'Ja,' antwoordt mijnheer, zonder het oog af te wenden, dat hij juist tusschen de twee ooren van het paard gevestigd houdt, gelijk een schutter op het mikpunt van zijnen geweerloop; 'ja, dat zou wel kunnen waar zijn.'

Oom Haveling zegt verder niets; hij denkt aan Rob. Vol is het hart van den braven man; hij voelt zijn oog vochtig worden. Oom Huib heft de rechterhand op, die schier onmerkbaar trilt van aandoening en wischt een peerlenden traan weg.

Had zijne zuster geen gelijk toen zij zegde: 'Ach, ik had Rob niet moeten laten vertrekken!' en heeft oom niet eenigzins plicht in het vertrek, door zijne eeuwige toegevendheid jegens Rob?

Was Vaart nu maar hier om aan oom Huib zoo wat moed te geven en de nare spoken, die voor zijnen geest dansen, met een spottend en geesselend woord weg te ranselen, zoo als hij aan boord de gekke kuren van dezen of genen kajuitjongen uit de broek klopte! Maar Vaart zwalkt ergens op zee, en wie weet wanneer hij weer de haven binnenloopt.

Dien dag schrijft oom Haveling nog eenen brief, twaalf regels lang - 't geen voor 't minst negen regels langer is dan gewoonlijk - en als Thomas den brief naar den post brengt, leest hij er het adres op van een koopman te Rio-de-Janeiro.

De familie Lindover wacht nu van week tot week tijdingen van overzee, doch te vergeefs!

Oom rijdt, bij gemis van tijdingen, allengs al minder naar buiten.

Eenigen tijd, na het verzenden van den brief, ontvangt oom Huib een antwoord: Rob had inderdaad goede tijdingen over zijne reis aan het huis gezonden en die reis, verzekert men aan oom Huib, levert geene bijzondere gevaren op.

De brief doet den ouden man goed aan 't hart; het nieuws daarin vervat, suiselt in zijn oor als een zoet liedeke van den ouden tijd.

Er zweeft een glimlach vol hoop op het eerlijk wezen van den edelen man, en oom Huib durft nu het boek met printen openslaan dat die salamander van een Vaart hem gegeven heeft en waarin het land, waar Rob omdoolt, haarfijn beschreven wordt. Als

men dat gelezen heeft kent men de ‘Brezils’ gelijk een rat, die in het scheepsruim woont.

Misschien rust Rob's oog nu in waarheid op deze hooge bergen, op die reusachtige bosschen, of gaat hij onder die boogsgewijs neêrhangende palmen door, om zich voor de brandende zonnestralen te beschutten.

Wellicht baant Rob zich eenen weg door die bloeiende lianen, die het geboomte feestelijk aaneen schakelen, of vaart hij op dezen oogenblik, in eene ranke *montario,* op den breeden stroom. Wie weet of hij niet uitrust in deze *fazenda* of hoeve, of den dans staat naar te zien in hetzelfde *silio* of dorp, dat hier wordt afgebeeld!

't Is oom Huib of hij nu dicht bij den lieven jongen is, en deze niets te duchten heeft.

Oom staat op en gaat naar de geel geworden kaart, die aan een ronden stok vastgemaakt, den muur versiert en met behulp van een vergrootglas, dat hij op korten afstand van de kaart houdt, zoekt hij de Amazone en de Rio-Aturia; doch al beslaat de kaart slechts een gedeelte van eenen muurpand, toch loopt de man er letterlijk in verloren. Hij troost zich ten slotte met de gedachte dat Rob toch altijd binnen dat geel vierkant op den muur, omwandelt.

Als Vaart nu hier was zou hij juist, op een haar af, de plaats aanwij zen waar Rob zich bevindt; maar Vaart is er niet - en dat is jammer!

Oom Huib zet zich weer in den leuningstoel, legt het grijze hoofd tegen de hooge leuning, sluit de oogen en laat zijne twee duimen achter en om elkander loopen, zonder dat zij er ooit in gelukken elkander te vangen.

Eindelijk houdt de beweging op en oom Huib dut stil in.

VIII.
Aan genen kant der zee.

Of oom Huib nu droomt dat hij ineens aan genen kant der wereld gewipt is en met Rob onder palmen en slingerplanten wandelt, weten wij niet; maar de man heeft het blijkbaar niet onplezierig in zijnen slaap.

Wat ons betreft, lezer, wij verplaatsen ons voor eenige oogenblikken in het land, waar Rob met Gemmer de reis voortzet.

't Is een avond in dat paradijsachtige land, zooals wij ons hier geen denkbeeld van een zomeravond kunnen vormen.

De zon is in een vlammenden hemel en achter een donkeren gordel bosschen, die de Rio-Atura bezoomen, ondergegaan.

Zoolang die hemel met eene versmelting van het helderste rood, oranje, purper en goud, boven de bosschen zichtbaar is, wordt ook de breede stroom met de prachtigste en in elkander zich versmeltende kleuren, doortinteld.

Over gansch die wijde watervlakte heerscht eene volledige rust; pas drijft er nog een vogel over, die in het bosch zijne avondrust gaat zoeken, en ginds, in de verte schuift onmerkbaar eene zwarte boot, die over de bloedroode of goudgele strepen in den waterspiegel gestooten wordt, om eindelijk in de donkere schaduwen van den oever te verdwijnen.

Op den oever, onder de hooge boomen, brandt een groot vuur, wiens flakkerende vlammen en rookwolken, tooverachtige figuren teekenen op de stammen der boomen; zij vormen er nog vreemder tusschen de neêrhangende takken van 't geboomte, als de gulpen rook verdunnen en in zilveren vlokken tusschen blad en bloem wegdrijven.

Bij het vuur liggen eenige inlanders, of zij leunen tegen de boomstammen, terwijl eenige vrouwen den pas gevangen visch, voor het avondmaal, gereed maken.

Op eenige stappen van daar staat eene indiaansche hut, met haar palmbladendak, hare wanden van boomstammen, hare opene gaanderij, hare vertrekken met hangmatten, waar straks de bewoners zullen rusten, niettegenstaande de mostieken, het gekwetter en gebrul der apen in het bosch, tot dat de schitterende zon de bloemen- en kleurenwereld, waarin men hier leeft, weer verlichten zal.

Een oogenblik te voren zoudt gij aan het vuur de oude, krassende viool gehoord hebben, terwijl de Indianen eenen dans uitvoeren, die ons aan eenen dans van ontsnapten der hel deed denken.

Nu vestigen zij integendeel hunne aandacht op twee blanken, die met eene voorbeeldige vlugheid en spierkracht schermen.

Beiden zijn kloeke gestalten, vooral hij die een korten, doch vollen zwarten baard draagt; het hemd op de borst hangt open en toont den ruwharigen man; het bovenvest ligt aan den voet van eenen boomstam; de hemdsmouw is opgerold en laat een gespierden arm zien, evenals eene nog gebruinder hand, die het degengevest omklemd houdt.

Zijne tegenpartij is jonger, doch niet minder gespierd. Hem kroezelt nog slechts eenig dons om de kin; zijn haar is blond en kort; het aangezicht is gebruind en heeft de uitdrukking van eene buitengewone wilskracht, die vooral hare sterkte in zichzelven zoekt.

De eerste is Gemmer, de tweede is Rob.

Gemmer is, men ziet het, een meester in de kunst; zijne bewegingen zijn karig, maar vlug, vast en treffend; de steek, dien hij wil toebrengen, is onverwacht, en bliksemsnel herneemt, na den aanval, geheel het lichaam andermaal de houding, die het een oogenblik te voren verlaten heeft.

Doch ook de tegenpartij heeft hoedanigheden, die de meester - dat is de eerstgenoemde - volmondig erkennen moet.

Gemmer scheen sedert eenigen tijd eene warme genegenheid voor Rob te hebben opgevat en had hem eindelijk gezegd:

‘Rob, kent gij de wapens?’

‘Neen,’ was 't antwoord.

‘Die kunst kan u van pas komen. *En garde!’*

Toen Gemmer dit eens luchtig gezegd had, werd hij ingetogen en leerde niets weg. 't Was of het hem leed deed, die beloften te hebben gedaan: 't was of er een inwendige strijd in hem heerschte of hij zijn gegeven woord niet gestand zou doen.

Eindelijk ving de les aan, en na korten tijd was Rob tegen den meester opgewassen.

Nu weer, op den avond dat wij de twee reizigers ontmoeten, geeft Rob blijken van eene vlugheid, vastheid en spierkracht, die Gemmer schier mismoedig doen uitroepen:

‘Rob, ik zou met u niet in ernst willen vechten!’

Nu hij dit gezegd heeft, werpt Gemmer den degen ter zijde, en gaat naar den uitersten boschrand.

(*Wordt vervolgd.*)

Dargonne de dansmeester.

In het verhaal van onzen hoofdredacteur, *Respublica en Dargonne,* in de *Belgische Illustratie* verschenen, wordt eene levendige schets van dien dansmeester geleverd,

die tijdens de fransche omwenteling eene zoo belangrijke rol in Antwerpen speelde. Tot nu toe had men altijd gedacht dat de Franschman van adellijke afkomst was: dit zegde hij, ja; maar Vanden Brande bewijst dat hij de zoon was van eenen tandentrekker en het is niet waarschijnlijk dat deze in de hooge en geblazoeneerde wereld thuis hoorde.

Dargonne, Simon Pierre, werd den 2 October 1749 te Dieppe, in Normandië geboren. Zijn vader, een *dentiste,* zegt het doopregister van Saint-Jacques, noemde zich Pierre Dargonne en zijne moeder Elisabeth Jacques. 'Alhoewel een tandentrekkerszoon, zegt de schrijver der kunstgeschiedenis, beweerde Simon Pierre Dargonne in zijn ouden dag, dat zijne familie van adel was, doch al haar fortuin had verloren. Niettemin ontving hij eene verzorgde opvoeding. Althans in zijne taal voerde hij met gemak en zwier de pen; hij was muziekant, een afgericht danser en zelfs dorst hij de teekenstift, ja, het palet en de penseelen aanvatten, om landschappen te malen.

'Als jongeling schijnt Dargonne zijne goede faam, misschien door ongeluk, misschien door wangedrag, te hebben verloren; want op zijn twee en twintigste jaar vestigde hij zich bedektelijk te Antwerpen. In onze poortersboeken staat hij met verplaatste voornamen en onder valschen familienaam aldus aangeteekend: 22 April 1772, Peeter Simon Gautier, geboren tot Diepe, in Normandië, dansmeester.' Uit de doopregisters van Dieppe blijkt dat er aldaar nooit een Pierre Simon Gautier werd geboren.

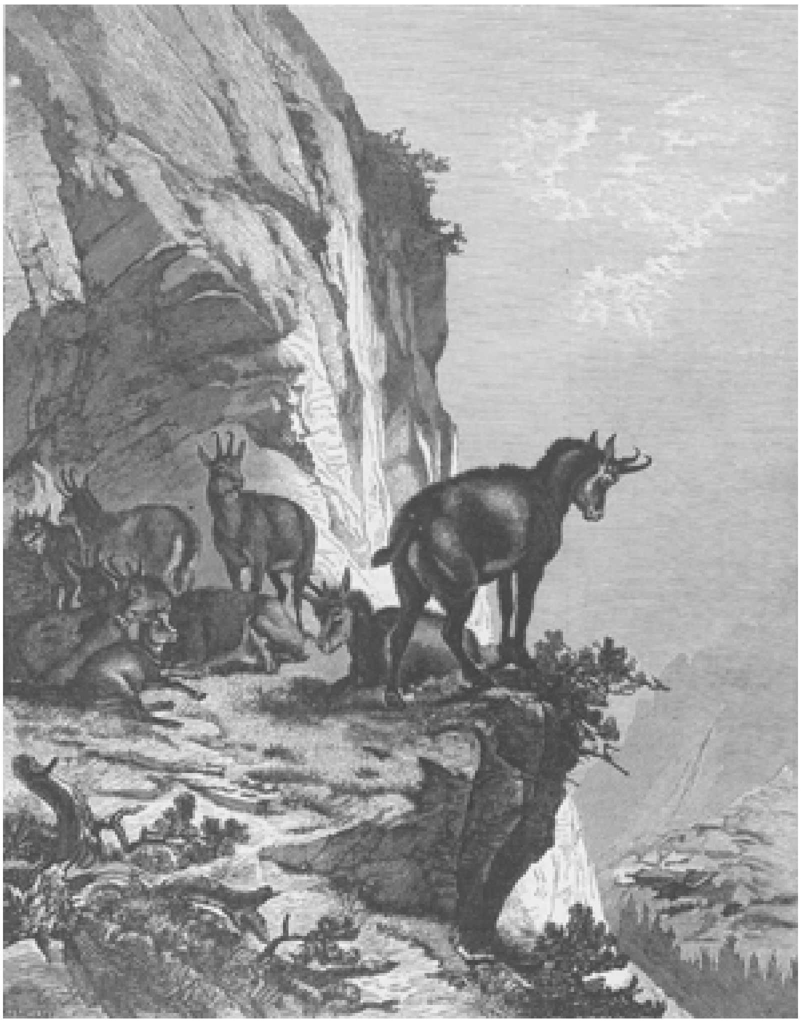

DE GEMS.

'De beschaafde manieren en veelzijdige kennissen van den jongen Franschman verschaften hem toegang bij onze bemiddelde en adellijke familiën, om muziek- en dansles te geven. Zijne afkomst en zijne echte namen waren spoedig bekend, en Peeter Simon Gautier werd dan ook Simon Pierre Dargonne. Na zijne beroepsbezigheden to hebben vervuld, verkeerde de onderscheiden Normandiër als schilder zeer nauw met onze kunstenaars, wier taal hij leerde spreken.

'Den 3ⁿ november 1789 werd hij, op voorstel van den historieschilder Willem Schaeken, aangenomen als werkend lid der Antwerpsche Kunstmaatschappij. Op zijne beurt droeg hij den 20ⁿ december 1791 den heer Cockx, en op 12 augustus 1793 den zeeschilder Marten Waefelaerts voor, die beiden werden aangenomen. Den 29ⁿ december van dit laatste jaar stelde 'Mijnheer Dargonne' in de Kunstmaatschappij

ook een door hem vervaardigd l a n d s c h a p ten toon, zoodat hij rechtstreeks deel aan onze kunstbeweging nam.

‘In de kringen, waar de dansmeester-schilder zijne lessen gaf, vernam hij bijzonder goed, hoezeer de Fransche Republikeinen verafschuwd waren. Dat had hem voorzichtigheidshalve doen besluiten, bij den eersten inval der nog wankelende Republiek, werkeloos ja, verborgen te blijven. Toen echter zijne zegevierende landgenooten, bij hunne tweede verovering van ons land, al hunne vijanden en ook bijna heel onzen adel op de vlucht dreven, trad hij openlijk op als een volbloed Republikein. Als Franschman boezemde hij den vreemden veroveraren volle vertrouwen in, en door zijne plaatselijke kennissen wist hij zich zoo onmisbaar te maken, dat hij reeds op 3 augustus 1794, bij de eerste vernieuwing van ons Magistraat, door den *Représentant du Peuple Francais* Richard tot *officier municipal* werd benoemd. In de afkondiging zijner aanstelling werd hij aangegeven als volgt: Dargonne, musicien, rue des Juifs.’

EENE LIEVE FAMILIE.

In eene nota vinden wij vermeld, dat op dit oogenblik Dargonne in het huis 42 van gemelde straat eene kamer bewoonde, waarvoor hij 80 gulden 's jaars betaalde. In juni 1795 wilde men hem doen verhuizen; doch dit ging niet en men moest de hulp der wet inroepen. De verhuurder heette Jan Jozef Verstappen, en deze werd zelf beschuldigd den nieuwen officier municipal beleedigd te hebben. In October 1795 verhuisde Dargonne naar het No 3 op de Jessuietenplein.

‘De gewezen dansmeester was nu voornamelijk werkzaam in het *comité de surveillance,* en

hij deed ons volk zoo opmerkelijk behendig naar zijne Frans-republiekeinsche pijpen dansen, dat de *Représentant* Hausmann hem reeds op den 5^{n} dag der *Sans-culottides* van het jaar II (21 september 1794,) benoemde als Onder-Schouteth van Antwerpen. In die hoedanigheid stelde hij, op 8 november 1794, met zijnen Schouteth Wauters, reeds voor, de klokken onzer kerken aan de Fransche Republiek te offeren. Dit blijk van hartelijke genegenheid werd te Parijs zoo goedgunstig vernomen, dat de Representanten bij het leger van het Noorden den 1^{n} *Floréal* jaar III (20 april 1795) Dargonne verhieven tot *Agent National*, of Vertegenwoordiger der Republiek bij de Municipaliteit van Antwerpen, welke titel door besluit van 28 *Frimaire* jaar IV (19 december 1795) in dien van *Commissaire du Directoire Exécutif* veranderd werd. Als dusdanig speelde de gewezen muzikant-dansmeester-schilder zijne gewichtigste rol, welke althans voor de kunst hoog belangrijk was.

'Gedurende twintig jaren had Dargonne in onze stad bijna geen ander openbaar leven dan dat der kunstplechtigheden mogen waarnemen. Dat, sinds de komst zijner landgenooten, dit leven nu ophield, en tot zelfs de Academie gesloten bleef, kon zijn schildershart maar niet verkroppen. Terwijl hij vruchtelooze pogingen aanwendde, om geld voor het teekenonderwijs te bekomen, knoopte hij met den Parijschen schilder Jean Mérimée eene briefwisseling aan, welke voor doel had te Antwerpen een degelijk kunstonderwijs in te richten. Beide vrienden waren het eens, dat de Vlaamsche School uitstekende meesters had voortgebracht en nog goede schilders telde, doch die nu verachterd waren of althans niet meer werden opgemerkt. In Frankrijk, of beter te Parijs, ging het er anders toe. Daar schiep de vermetele Louis David, in klassieken vorm, tooneelen uit de Grieksche en Romeinsche geschiedenis, welke niet weinig indruk en ophef maakten.

'Volgens Mérimée moest de beruchte Parijsche meester onzen eenvoudigen Vlamingen tot voorbeeld strekken. Arme onwetende! Alhoewel hij eenige jaren vroeger onze stad bezocht, wist hij dan nog niet dat Antwerpen zijne klassieke kunsthervorming reeds beleefd had. Het bastaardstelsel, waarmede David in 1780 te Parijs was opgetreden, had Lens van in 1768 te Antwerpen ingevoerd.'

In 1799 trouwde Dargonne met eene francaise, zekere Adrienne Agnes Thérèse Cerisier. Nu woonde Dargonne op de Schoenmarkt in N° 25. In 1800 werd de dansmeester bijgevoegd rechter en in 1807 lid bij het crimineel gerechtshof (!) te Antwerpen benoemd. In 1811 ging hij te Brussel en daarna te Vilvoorden wonen. In 1821 moest hij schilderen om zijn brood te winnen. In 1839 stierf hij op een bijna 90 jarigen ouderdom in..... een zinnelooshuis. Ziedaar eenige belangrijke inlichtingen over dien politieken dansmeester, die in zijne brieven schreef *le ci-devant Dieu,* en hier eene rol vervulde die op meer dan een punt belachelijk was.

De doode-hand.

Dat woord komt dikwijls in de staatkundige woordenwisselingen voor, zonder dat velen weten wat het eigenlijk beteekent. Als wij de akte nemen, die te Leuven, op St.-Vincentiusdag, in den jare 1247, eenigen tijd vóór het overlijden van Hendrik II, gegeven werd, zien wij daarin dit recht afgeschaft worden *quae vulgariter dicitur mortua manus.*

Wat was nu het recht van de doode hand? Dewez in zijne *Histoire générale de la Belgique* noemt het een vernederend recht, waaraan al de ingezetenen van het hertogdom Brabant onderworpen waren, ‘alleenlijk de edelen en geestelijken uitgezonderd. ‘

Als een huisvader stierf moesten zijne bloedverwanten de hand van het lijk snijden en dit den landheer aanbieden, ten teeken dat zij de slavernij erkenden, ofwel zij moesten die verplichting afkoopen door het kostbaarste pand of het beste meubel aan den heer af te staan.

Raepsaet geeft aan die woorden *mortua manus, morte-main, mielleur catel,* nochtans een geheel andere beteekenis dan Dewez, doch erkent dat het een recht was dat bij het overlijden moest worden uitbetaald, en wij gelooven dat Dewez hier de zaak al te veel dramatiseert en hij de waarheid erg overdrijft.

Butkens zegt dat bisschop Adelbert of Alberon, in zijne staten van Luik dat recht reeds in 1123 afschafte. De waardige man bezocht niet zelden 's nachts de kerken en bij eene soortgelijke gelegenheid kwam hij voorbij het huis eener weduwe, die hevige jammerklachten liet hooren over den dood haars echtgenoots en ook dat men haar een bed, het beste dat zij bezat, had ontnomen ten voordeele van den landheer, den bisschop, om het recht van lijfeigenschap te erkennen.

Gerlache, in zijne *Histoire de Liége,* zegt dat zij de volgende woorden uitsprak: ‘Ben ik niet reeds ongelukkig genoeg mijnen man verloren te hebben, moet de bisschop nog mijn bed in beslag doen nemen?’

Adelbert werd bij het hooren dezer woorden diep bewogen, deed haar het afgenomen stuk huisraad terug geven en schafte in zijne landen het recht der *doode-hand* af. Dit had plaats in 1123.

Dezelfde afschaffing vinden wij in den previlegiebrief door Godfried III den 8 april 1168 aan Thienen verleend, door Willems uitgegeven en door Mr. van ZinnicqBergmann vertaald. Die brief meldt dat de ingezetenen vrij zijn van alle schatting of bede (*precaria*) welke bij het overlijden van eenen der echtgenooten uit hunne bezittingen moet betaald worden.

Scherpenheuvel.

In een boek, dat wij den katholieken lezer aanbevelen, en waarvan bij den heer Henri Claes, boekhandelaar op de Kleine Markt te Antwerpen, de inteekening openstaat en dat getiteld is *Maria's Hiligdommen,* zullen eenige belangwekkende pagina's verschijnen van onzen geestigen en diepgevoelenden dichter kanonik Daems van Tongerloo, en wel betrekkelijk de altijd geliefkoosde beevaartplaats van gansch België.

Kanonik Daems beschrijft in dit sierlijk artikel, de ligging van het den katholiek zoo dierbare Scherpenheuvel, staande bij de abdij van Averbode, van waar men inderdaad een prachtig vergezicht heeft over de vlakte, in welker midden gij de ronde koepel, met gouden sterren bezaaid, ziet oprijzen, en onder welke het wonderbeeld wordt bewaard.

Voor u ligt het oude Zichem - weleer zoo bloeiend, nu een zoo vervallen dorpke, met zijne aloude ogivale kerk, zijn afgeknotten Maagdentoren of misschien wel *Mariëntoren,* aan den boord der rivier, en wiens ontstaan en bestemming in den nacht der tijden verloren gaan.

Doch op die punten rust het oog niet; zooals wij zegden, het wendt zich onmiddellijk naar die koepel met gulden sterren - naar het heiligdom.

Het eerste bericht dat men over Scherpenheuvel aantreft, vindt men in den *Spiegel Historiael* van Lodewijk van Velthem, een brabantsch priester, zanger en kapelaan in de kerk van Zichem. Die schrijver, zegt kanonik Daems, verhaalt hoe in 1304 aldaar groote toeloop was van bedevaarders, tot eenen kruiswijs gewassen eik, of zooals hij zegt:

Die alse een cruse gewassen stont,
Met twee rayen gaende nut
Daer menich quam overluut,
Die daer an hine scherpe ende staf,
Ende seide: dat hi genezen wer daer af.

De woorden *scherpe* en *staf* werden lang op verschillende manieren uitgelegd, en, na vele dwalingen, is men er eindelijk toe gekomen te verklaren dat *scherp* en *staf* niet anders waren dan *reisbuidel, reistesch* en *pelgrimstok.*

Van waar kwam de overlevering dat die boom eene uitverkorene plaats was? Van Velthem meende dat dit nog van den tijd der Druïden voortkwam; doch zeker is het dat er later een Mariabeeldje geplaatst werd. Wanneer? Nogmaals verliest zich dit geval in der tijden nacht; niemand weet juist te bepalen op welk tijdstip dit gebeurde en geven sommigen het jaar 1400 op, dan voegen zij er bij dat toen reeds het beeld sedert 's menschen geheugen aldaar gevonden werd.

Hoe het zij, de nevelen welke het beeldje in den eik van het oude bosch van Scherpenheuvel omringen, vergrooten zoo mogelijk nog den eerbied, dien wij er voor koesteren.

De bewoners der omliggende dorpen waren natuurlijk de eerste vereerders van het beeld; doch in 1578 was de faam reeds zóó verre verbreid, dat de prins van Parma, Alexander van Farneze, vóór dat hij het beleg voor Zichem sloeg, eene beevaart derwaarts ondernam.

In 1580 was het beeld verdwenen, wellicht gestolen door de geuzen, die destijds in de omliggende streken roofden en plunderden. Hierdoor verminderde nochtans de toeloop tot de plaats niet. In 1587 vond een vroom man bij eene weduwe buiten Diest, een beeldje der H. Maagd, en, of het nu al of niet het vroeger geroofde beeldje was, hij stelde het ter heilige plaatse. Hoe het zij, de gebeden vloeiden met nieuwe liefde en de genezingen waren veelvuldig.

In 1598 lagen iersche soldaten van Willem Stanley te Zichem in garnizoen, en met hun aalmoezenier Walter Talbot aan het hoofd, deden zij vaak beevaarten naar het wonderbeeld, dat als de groote geneesmeester aanzien werd.

Het eerste planken kapelleke, dat naast den eik was opgeslagen, had men te danken aan den pastoor van Zichem, Godfriedus Thienwinckel: die eerste oprichting had plaats in 1602. In 1607 kwamen er 20.000 bedevaarders en aan wonderen was geen gebrek.

Rondom dien tijd dreigde de oude eikenboom in stukken te vallen; de pelgrims sneden er brokken af en bewaarden ze als relikwiën. De boom werd gekapt en te Zichem in drie stukken verdeeld. Het grootste deel werd aan de aartshertogen Albert en Isabella geschonken; uit de andere stukken werden Lieve-Vrouwebeeldjes gebeeldhouwd, die onder ander te Antwerpen, Lier, Villers, Mechelen, Isegem, Luxemburg en in de abdij van Tongerloo, enz. vereerd werden.

Het schijnt nochtans bevonden te zijn, dat het O.L.V.-beeld van Luxemburg, dat daar thans vereerd wordt, niet uit gezegden eik gebeiteld is; men denkt dat het uit lindenhout is gemaakt; doch dat dáár vroeger een beeld bestond, uit den eik van

Scherpenheuvel zelf vervaardigd, is onbetwistbaar. De stukken, gedagteekend van 24 Januari 1613, bestaan en getuigen dit.

De doorluchtigste vereerders van O.L.V. van Scherpenheuvel waren onbetwistbaar, zoo teekent kanonik Daems aan, de aartshertogen Albert en Isabella. Zij waren het die het houten gebouw door een steenen kapel vervingen. In 1603, toen 's-Hertogenbosch door de troepen der aartshertogen ontzet werd, kwamen deze laatsten, met gansch hunnen hofstoet van Diest, te Scherpenheuvel ter beêvaart, en na er devotelijk gebeden te hebben, lieten zij er kostbare geschenken achter.

Vele personen van aanzien, zelfs Pausen, volgden dit laatste voorbeeld, maar vele dezer geschenken gingen in 1790 en in den brand van het klooster der Oratorianen, te Nordstrand, verloren.

Doch reeds in 1604, toen pas de kapel door den aartsbisschop van Mechelen, Matthias Hovius, gewijd was, werd zij door de geuzen aangevallen en grootendeels verwoest.

Na de opheffing van het beleg van Oostende kwam de aartshertogin andermaal naar Scherpenheuvel ter beêvaart. Volgens de gewoonte

der bedevaarders ging zij uren ver, door eene heuvelaclitige streek, barrevoets. Hoe weinige of liever welke vorstinnen zouden een dergelijk voorbeeld van godsvrucht nog durven geven?

De tempel, die nu te Scherpenheuvel staat, is het werk van Coeberger; de aartshertogen legden er den 2en juli 1609 den eersten steen van, in tegenwoordigheid van den aartsbisschop van Mechelen en geheel hun hof. Slechts in 1627 werd het gebouw voltrokken en de aartsbisschop van Mechelen, Jacob Boonen, wijdde het gebouw, in tegenwoordigheid der vrome en edele Isabella.

In den rampzaligen tijd der Sansculotten werden de Oratorianen, zooals wij zegden, verdreven, doch het heilig beeld werd gered. De dienst werd door de fransche schuimers verboden. Dit verbod werd slechts in 1802 opgeheven. In 1859, zoo schrijft men, kwamen er 300.000 beêvaarders naar Scherpenheuvel; men reikte er 80.000 Heilige Hosties uit en celebreerde er 5000 missen.

Dit alles wordt in het prachtige werk, dat wij bij den lezer aanbevelen en waarin al de *Maria's Heiligdommen* van België sierlijk beschreven worden, breedvoerig uiteengezet, In sierlijken band moet dit boek op alle katholieke tafels liggen.

Vereenvoudiging van het spoorwegtarief.

Wie op een onzer drukke spoorwegstates een blik werpt door het loket, waar men zijn biljet neemt, staat verbaasd over de menigte en verscheidenheid der biljetten, die de beambte in voorraad moet hebben liggen en die hij telkens te stempelen heeft. Men begrijpt bijna niet hoe hij het er afbrengt zonder herhaalde fouten te begaan. In de groote staties van het buitenland heeft de beambte echter nog heel wat meer aan het hoofd, en in Duitschland bijvoorbeeld heeft men aan iedere statie, alleen voor de staties derzelfde lijn, in den regel drie soorten van sneltreinbiljetten, vier soorten van biljetten voor gewone treinen, vier soorten retourbiljetten en eindelijk biljetten voor militairen en honden. Daarbij komen dan nog de biljetten voor doorgaande treinen en de rondreisbiljetten.

Alleen de administratie over die ontelbare menigte biljetten verslindt millioenen en het is derhalve niet te verwonderen, dat er voortdurend op vereenvoudiging daarvan wordt aangedrongen. Zoo is in den laatsten tijd het voorstel gedaan om Duitschland voor ieder uitgangspunt in drie kringen te verdeelen. De eerste kring zou alle plaaten omvatten tot op vijftien kilometer afstand: de tweede die tot 150 kilometer afstand, terwijl in den derden kring alle overige staties begrepen zouden worden.

De vrachtprijzen zouden voor al de plaatsen, binnen een zelfden kring gelegen, hetzelfde zijn, en voor den eersten kring bedragen 1 mark, 0.60 mark en 0,30 mark; voor den tweeden kring 3, 2 en 1 mark en eindelijk voor den derden kring 10, 5 en 3 mark. De vierde klasse en de retourbiljetten zouden vervallen, en alzoo zouden er met inbegrip der hondenbiljetten nog maar twaalf soorten van biljetten overblijven.

Het is niet onmogelijk dat dit denkbeeld, 'twelk in de belanghebbende kringen reeds druk besproken wordt, in de naaste toekomst op de eene of andere manier tot uitvoering komt. Toen het denkbeeld van de eenheid in het briefport voor het eerst in Engeland geopperd werd, verklaarde men ze voor eene hersenschim, en thans hebben wij in al de landen de beschaafde wereld slechts tweeërlei maatstaf voor postverzendingen, namelijk het port voor brieven en dat voor drukwerken. Wie weet

hoe spoedig we voor geheel Europa een spoorwegtarief hebben, dat op denzelfden eenvoudigen en practischen voet is ingericht als de tegenwoordige brievenpost.

De zestiende mei.
Geschiedkundig Verhaal.
(*Vervolg.*)

II.

Bulderend giert de najaarsstorm door het bosch en over het veld. De boomen trillen en kraken en buigen zuchtend hunne toppen. Angstig bergen zich de vogels voor de kletterende hagelsteenen en verschrikt vluchten de bewoners van het bosch uit hunne schuilhoeken, terwijl de anders zoo kalm murmelende beek schuimend en bruisend voortschiet, een graf voor alle levend wezen, dat zij in hare hevige strooming ontmoet.

Zoo woedt de machtige storm in het bosch, door hetwelk een smal zijpad, den grooten heirbaan doorsnijdend, in veel korter tijd dan de straatweg van het slot Ormond naar Orleans voert. Alleen het loeien van den storm en het bruisen van de beek doet zich heinde en verre vernemen; geen spoor van eenig levend wezen; wie zou het ook wagen, zich aan dit noodweer bloot te stellen?

En toch, daar nadert een dicht vermomde man behoedzaam voortsluipende en zich midden door het houtgewas een doortocht banende. Een breedgerande hoed verbergt zijn aangezicht, een donkere mantel van grove stof schut hem voor de guurheid van het weer en de loop van een pistool, dat in zijn gordel steekt, glimmert zwak, wanneer de storm de plooien zijns mantels terugslaat.

‘Een echt hondenweer,’ morde de nachtelijke zwerver, ‘als gemaakt voor moord en wraak. Gij zult huiverig zijn, mijn beste, en verlangend zijn naar het warme bed; nu, gij zult er spoedig in zijn, meester Lafont. Gij zult het mij betalen, dat ik weggejaagd ben als een verdwaalde hond: betalen alle woede, alle wrok, die ik om u verbeten heb, betalen de uren, waarin ik hier op u geloerd heb in nacht en storm. Verheug u niet te vroeg, knappe ruiter, gij zult uw bed niet wederzien!’

Woest sloeg hij de hand aan den kolf van zijn pistool; daarop ging hij achter een eeuwenouden beuk staan achter welks stam zich gemakkelijk op klaarlichten dag een man verbergen kon hoeveel te zekerder dus in den duisteren, angstwekkenden stormnacht!

Onbeweeglijk gelijk de tieger, die op zijne prooi loert, stond hij daar; zijn oog fonkelde duivelachtig. Rondom de strijd der elementen en te midden daarvan blinde hartstocht en moordplannen in het hart eens menschen.

In de verte klonken hoefslagen, op een vurig ros jaagde een ruiter door het bosch. De dikke met pels gevoerde jas was tot aan den hals dichtgeknopt, de muts diep op het hoofd gedrukt en voor zich op het paard hield hij een in een pelsen mantel gewikkeld voorwerp, dat in die omhulling eerder een pak dan een levend wezen geleek. En toch was er een kleine knaap in gewikkeld die zich stijf aan den ruiter vastklemde.

‘Voorwaarts, mijn trouwe Zephir,’ fluisterde de ruiter aanmoedigend en het verstandige dier begreep die aansporing, want het versnelde zijnen loop. ‘Wat zal Armanda zich ongerust maken,’ dus zette hij zijn alleenspraak voort, ‘maar ik zal spoedig bij haar zijn en haar dankbare blik zal mij loonen voor.....’

Daar schitterde een vuurstraal van achter een boom, het kletteren van den hagel verdoofde den knal van het schot, maar de schutter had zijn doel getroffen; want

boven wind en hagel, zelfs boven het bruisen van de beek, klonk het op hartverscheurenden toon:

'Ik ben vermoord! God bescherme mijn.....'

Nu wankelde de hooge gestalte in den zadel, zijn arm hield krampachtig het ingewikkelde kind omkneld, zelfs toen hij langzaam van het paard viel, dat, bang geworden, in wilde sprongen door het kreupelhout brak.

Rondom heerschte diepe stilte. Het woeden der elementen scheen voor een oogenblik verstomd, alsof zij door de gruweldaad ontstelden, die onder hun bescherming volvoerd geworden was.

Behoedzaam sloop de lafhartige moordenaar naderbij.

'Hebt gij het gevoeld, mijn beste?' fezelde hij; 'hebt gij uwe ziel Gode aanbevolen. Laat mij u nog eenmaal in het aangezicht zien en dan weg met u in de schuimende beek; spoorloos zult gij verdwijnen en ik alleen.....'

Hij had met staal en steen vuur geslagen en ontstak nu aan den glimmenden tonder een solferlont, waarmede hij, zich over den verslagene buigende, het gelaat zijns slachtoffers verlichtte. Maar met een kreet sprong hij terug; de dierlijke woestheid, die zijne trekken een oogenblik te voren verwrongen had, maakte plaats voor doodelijke bleekheid en een uitdrukking van ontzetting.

'Almachtige God! dat is Lafont niet!' kreet hij.

Zijne tong scheen verlamd en slechts als een ademtocht kwam het over zijne lippen: 'Dat is de graaf.....'

Hij wierp zich op het lijk; hij legde zijn hand op het hart; het had opgehouden te kloppen.

Als onmachtig bleef Gregorowitsch eene wijl liggen.

Daar klonk een zacht weenen in zijn oor; het scheen van den grond dicht in de nabijheid te komen. De moordenaar kromp ineen. 'De stem van een kind!' kermde hij. 'Barmhartige God! ook dat nog!'

Met sidderende hand sloeg hij nogmaals vuur, het blauwachtige licht van de solferlont viel op het rooskleurige door angstig weenen vertrokken kindergezichtje - de kreet, dien Gregorowitsch bij dien aanblik uitstiet, had niets menschelijks.

En trap, trap! Hoefslag klonk uit de verte.

Door angst aangegrepen ontvlood de moordenaar door het kreupelhout. Het weenen van het kind hield aan.

En nader klonk de hoefslag. De in een mantel gewikkelde ruiter trok nu den teugel aan en reed stapvoets verder.

'Een echt hondenweder,' knorde hij verdrietig; 'en bij zulk een weer nog daarbij in het bosch te verdwalen is waarlijk geen kleinigheid. Prins Bachikoff zal mijn koerierdienst, waartoe ik mij vrijwillig aanbood, duur moeten betalen. Ik hoop echter, dat mijn ronddolen nu een einde genomen heeft, want dit pad schijnt..... he! wat is dat?'

Er was al de behendigheid van den geoefenden ruiter noodig, om in den zadel te blijven zitten, want het paard was bang voor een dwars over den weg liggend donker voorwerp en steigerde geweldig.

Met een vlugge beweging was de ruiter afgestegen en had hij zich over den grond gebogen. De storm bedaarde. Er vielen nog slechts eenige zware regendruppelen en aan den hemel kampte reeds de bleeke schijf der maan met de wolkgevaarten, die in woeste vaart langs het uitspansel vlogen.

‘Een lijk!’ riep de vreemdeling uit. Daar viel het licht der maan over het strakke aangezicht van den doode: - ‘Almachtige God! Michael Schuselkoi dood.... vermoord!’

Roerloos stond de vreemdeling bij het lijk.

‘Mama!’

In de onmiddellijke nabijheid klonk de stem van een weenend kind. Onthutst keerde de onbekende zich om.

‘Bij God! een kind op deze gruwzame plaats!’

Hij tilde het knaapje op en nam het in zijne armen.

‘Kom, arme kleine,’ sprak hij diep geroerd; ‘Constantijn Besbodko is wel een onhandige kindermeid, maar ik wil u toch zoo warm

inpakken als ik kan. Het is te hopen, dat wij spoedig een beschermend dak zullen vinden. Uw vader is niet meer te helpen. God is mijn getuige, dat ik zóó niet gewild had. Michael boezemt mij innig medelijden in, hoewel hij mijn vijand was; gij zult zijn lot niet deelen.'

Hij wikkelde het knaapje, dat met Weenen ophield en den vreemden man bevreesd met groote oogen aanstaarde, zorgvuldig in den mantel en draafde met zijn beschermeling voor zich op zijn paard langzaam verder.

'Lafont! ziet gij niets, hoort gij niets? O! de angst doodt mij.'

De gravin lag in haren zetel met koortsachtig gloeiende wangen, de brandend heete oogen op den getrouwen vriend des huizes gericht, die voor het venster stond en met onderzoekende blikken naar buiten zag.

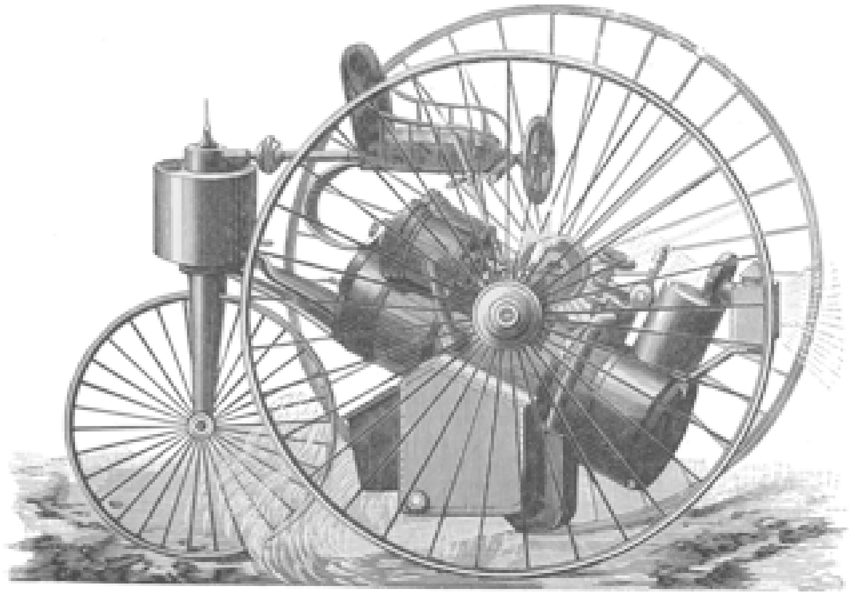

STOOMVELOCIPÈDE.

'Ik zie niets, mevrouw de gravin, en hoor niets; maar ieder oogenblik kan de verwachte komen. Geduld, mevrouw, hij kan niet lang meer uitblijven.'

'Hoe gaarne zou ik u verzoeken Michael te gemoet te rijden, maar ik kan, ik durf niet alleen blijven, en bedienden uit te zenden waag ik niet. Michael zou mijn angst overdreven vinden, maar zoo lang bleef hij nog nooit weg.'

'Wellicht heeft hij om den storm Orleans in het geheel niet verlaten en komt hij eerst morgen vroeg met Alexis hier aan.'

'Neen, neen, de storm berstte eerst met volle hevigheid los toen hij reeds onderweg moet geweest zijn. Ik kan dien angst niet langer verduren, Lafont, zadel uw paard.....'

De secretaris slaakte een kreet van blijdschap. 'Daar,' - en zijn vinger wees naar buiten - 'daar komt een ruiter aan; ik zie hem duidelijk in den maneschijn, hij heeft iets voor zich op zijn paard; dat moet Alexis zijn in een warmen mantel gewikkeld en toch....'

Armanda maakte eene beweging als wilde zij opstaan, doch machteloos zonk zij op haren zetel terug.

‘Ach! de zenuwachtigheid belet mij op mijne beenen te staan,’ zuchtte zij; ‘maar wat deert n, Lafont?’

‘Niets, niets, ik kan mij bedrogen hebben, het kan ook een andere ruiter zijn, een vreemdeling, die een onderkomen voor dezen nacht komt vragen. Sta mij toe, dal ik mij even verwijder.’

Geheel tegen zijne gewoonte verliet hij zonder de toestemming der gravin af te wachten, het vertrek. De ontroering van den trouwen vriend was haar niet ontgaan; een namelooze angst overmeesterde haar.

Kort daarop ging de vleugeldeur weer open en Lafont kwam, doodsbleek, met den kleine op den arm, binnen.

Onstuimig drukte de moeder het kind aan haar hart en bedekte het met vurige kussen.

‘Heb ik u dan eindelijk weer, mijn dierbaar kleinood! Niet waar, er is hem niets wedervaren in dezen vreeselijken storm...... maar’ - en angstig waarden hare oogen naar alle zijden rond - ‘maar waar is uw vader, waar is mijn echtgenoot? Lafont, waarom komt Michael niet?’

De secretaris raapte al zijn moed bijeen en zegde:

‘Genadige vrouw, de graaf is niet meegekomen; een toeval dwong hem in Orleans te blijven, eene onpasselijkheid....’

‘Gij liegt!’ kreet de gravin met onbeschrijfelijken angst; ‘Michael zendt zijn kind niet door een vreemdeling. Gij foltert mij door die ontzettende onzekerheid. O! dat gij spreken kondet, mijn kind, gij zoudt uwe moeder de waarheid niet verbergen!’

Plotseling hield zij stil. Haar oog vestigde zich starend op het lichtblauwe kleedje van het kind. Drie donkerroode vlekken kwamen sterk op den lichten grond uit. Ware Lafont niet in tijds toegeschoten om het kind op te vangen, het zou aan hare ar wen ontglipt en op den grond gevallen zijn. Zij wankelde als had haar eene beroerte getroffen.

‘Mijn droom! mijn droom!’ krijschte zij.

‘Er kleeft bloed aan het kleed van mijn kind! Michael is dood, vermoord.’

‘Om Godswil! blijf bedaard,’ smeekte Lafont; ‘draag ter wille van uw kind met sterkte Gods zware beproeving. Er heeft een ongeluk plaats gehad; mijnheer de graaf was het offer eener misdaad, maar wij zullen den moordenaar ontdekken.’

Starlings zag de ongelukkige vrouw den spreker aan, als klonken zijne woorden gelijk een onverstaanbare galm in haar oor: maar plotseling verwrongen zich hare wezenstrekken als in een aanval van kramp; haar opgeheven hand wees op den spiegel boven de schouwplaat.

‘Daar is de moordenaar!’ kreet zij, ‘daar! Monster, wilt gij ook mijn kind?.....’

Zij had in den spiegel het bleeke aangezicht van Constantijn Besbodko gezien, die op den dorpel ten deele achter de vleugeldeur verborgen stond en met blijkbare deelneming de vertwijfeling der ongelukkige vrouw gadesloeg. Thans echter zag hij zich wel gedwongen te voorschijn te treden.

Het was een rijzige man met vurige, heldere oogen in een schoon en geestig aangezicht. Doch alsof het hoofd der Medusa haar aanstaarde, deinsde de gravin voor hem achteruit.

‘Raak mij niet aan!’ riep zij met toornige afschuw. ‘Aan uwe hand kleeft bloed!... Lafont, red mijn kind, red mijn kind!’

‘Gravin Armanda, hoor mij aan,’ begon de Rus. ‘Ik zweer het u; ik ben onschuldig. Op den weg vond ik het bloedige lijk van Michael, daar ik toevallig op een rit als

koerier van Parijs naar Orleans in het bosch verdwaald was geraakt. Ik nam het weenen de knaapje van den grond op en bracht het herwaarts.'

'Zou ik u bedanken, moordenaar, dewijl gij de onschuld gespaard hebt!' riep de ongelukkige. 'Ik doorzie uw ellendig spel; ik zie u in Orleans verborgen op de loer liggen gelijk de tieger op zijne prooi; ik zie u mijnen echtgenoot door het nachtelijke duister, dat moord en euveldaad bedekt, achterna sluipen. Bloedig hebt gij uwe bedreiging 'Denkt aan den zestienden mei!' welke gij ons toeriept toen wij na onze trouwing de kerk verlieten, vervuld. En met handen, druipende van het bloed zijns vaders, waagt gij het zijn onnoozel kind aan te raken? Daarboven klaagt u uw slachtoffer aan, op aarde echter wees vervl....'

Een akelige kreet voleindde hare woorden; een bloedstroom drong uit haren mond en verfde haar wit gewaad. Onmachtig zonk zij op haren leuningstoel terug.

Ten hoogste ontsteld rukte Lafont uit alle macht aan het belkoord. Onder de toesnellende bedienden bevond zich ook Gregorowitsch; hij was langs zijpaden onbemerkt in het slot teruggekeerd. Zijne droefheid, zijne vertwijfeling scheen grenzenloos.

'Ik rijd naar Orleans!' riep hij, 'ik breng den dokter mee, al zou ik hem voor mij op mijn paard nemen.'

Hij ijlde weg en weldra vernam men buiten den hoefslag van een wegrennend paard.

Nu wendde Constantijn Besbodko zich tot Lafont, die, een beeld van de bitterste zielesmart gelijk, voor de doodsbleeke gravin op de knieën lag, met de woorden:

'Mijnheer, uwe trekken verraden goedheid en geest; gij zult begrijpen.....'

Ach! Lafonts ziel had slechts ruimte voor *eene* gedachte: *zij* sterft en de man, dien zij haar doodsvijand noemde, is in hare nabijheid. Met uitgestrekte hand wees hij hem de deur:

'Voort,' gebood hij met rauwe stem, 'de justitie moge beslissen: ontheilig deze plaats niet langer!'

Constantijn boog het hoofd.

'Ik ga,' sprak hij zacht; 'wee mijner, dat een onbedacht woord zich zoo vreeselijk aan mij wreekt. Moge God hier troost en hulp zenden!'

Hij wierp nog een laatsten langen oogslag op de bewegingloos uitgestrekt liggende beklagenswaardge vrouw en verliet daarop langzaam het vertrek. Voor den stal liet hij zijn paard zadelen, dat men afgetuigd had; al was het dier nog zoo afgemat, het moest wederom op weg in het nachtelijk uur, zijn meester mocht toch niet langer daar vertoeven. Hij liet zich den naasten weg naar Orleans wijzen. Nog daagde de morgen niet, toen hij het in deze stad voor hem bereide kwartier bereikte. Doodmoede, gebroken naar geest en lichaam wankelde hij naar zijne kamer.

Op de tafel ontwaarde hij een depêche, verzegeld met het keizerlijke wapen van Rusland; haastig brak hij ze open en las het door Catharina eigenhandig onderteekend bevel, onverwijld naar Petersburg terug te keeren, om een betrekking bij het ministerie te gaan bekleeden.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 44]

Onze gravures.

Een genoeglijk oogenblik.

Ja, het moet een genoeglijk oogenblik zijn voor die twee vrekken, als zij alleen, de deuren en vensters gesloten, de oude kous kunnen omschudden en de klinkende daalders tellen, die zij stuk voor stuk, penning voor penning, hebben bijeen gezameld. De vrouw zal tellen; de man zal opschrijven en eindelijk de optelling maken. Ten slotte zal men weten hoeveel daalders men bezit, en dat tafereeltje heeft de schilder ‘een genoeglijk oogenblik’ getiteld. In onze dagen is ‘geld’ alles, dat ten minste zegt men; doch zij die het bezitten, zullen meer dan eens in hun binnenste toch eene ledigte gevoelen, welke hun de waarheid van het tegendeel bewijst.

EEN GENOEGLIJK OOGENBLIK, NAAR ED. BRETSCHNEIDER.

Afgesneden weg.

Hans, de schaapherder, zoo vertelt de legende, hoedde de schapen in de bergvlakte, door welke de rivier, op meer dan een punt, onstuimig heenbruist. Hans dreef zijne kudde door het dal, waar eene oude arme vrouw twee schapen op de helling weiden liet. De zwarte spits, even boos, zoo niet nog boozer, dan Hans, joeg de twee dieren

tusschen de groote kudde en de arme vrouw onderscheidde ze niet meer van de anderen, hetgeen Hans tot de slotsom deed komen: dat die twee schapen zijn eigendom waren. Te vergeefs smeekte en jammerde de arme weduwe; maar Hans lachte en, zonder zich om het gesmeek der weduwe te bekommeren, dreef hij de kudde voort.

Dan richtte de arme vrouw zich recht, want zij was anders altijd gekromd, als zocht zij beneden haar graf en zegde: ‘Gij hebt de arme weduwe bestolen; eer gij met de kudde onder dak zijn zult, zal de God der rechtvaardigheid u gestraft hebben!’ en Hans lachte nog harder met Godheid en straf.

Doch het onweer stak op; de bliksem kliefde

de donkere wolken, de donder rommelde, de regenstroomen braken los, de rivier zwol eensklaps tot op eene schrikwekkende hoogte, en bruisend en klotsend joeg zij hare golven voort. Hans dreef zijne kudde sneller aan; hij moest aan genen kant der rivier zijn, alvorens hij onder dak komen kon. De schapen schoolden bang bijeen en de hond liep angstig rond.

Toen Hans voor de rivier kwam, was de eenige brug, die over het water geslagen was, door den stroom gebroken en weggespoeld. De booze schaapshond werd radeloos, doch niets mocht baten. Toen zag Hans een blanken geest, die over het water voorttrad, de twee schapen der weduwe uit de kudde haalde en ze over eene smalle en tot nu toe niet bemerkte brug, aan genen kant der rivier leidde.

Hans ook wilde van die gelegenheid gebruik maken en sprong op de geheimzinnige brug, doch verdween in de diepte, en verscheen niet meer. Dat was de straf van zijn onrechtvaardigheid en zijn obstinaat zijn in het berouw. Men verdrukt niet straffeloos weduwen en weezen, zegt het Godsboek en de legende brengt die woorden in praktijk.

Een koncert.

De oude organist herinnert zich altijd met een zeker genoegen - en hij is er zelfs trotsch op - de dagen toen hij voor het publiek optrad en koncert gaf. Een groot kunstenaar was hij niet; maar hij had toch bijval in de dorpskerk. Vandaag heeft een jongere organist de plaats ingenomen en als hij nu soms nogpiano speelt, dan is het voor de kat, de pop en zijn kleinkind. Nu, dit publiek is zeker nog welwillender dan dat uit vroeger tijd!

Het overbrengen der Russische krooninsigniën naar Moskou.

De kroning van den czaar is nu voltrokken, en zonder dat de bedreiging der Nihilisten waarheid geworden is. Belangrijk is het overbrengen der kroonteekens naar Moskou, deze voor den Rus altijd heilige stad.

Het eerste bedrijf van die feesten, met eene inderdaad aziatische pracht gevierd, was het hooger gemelde overvoeren. Al die kronen werden uit de diamantzaal van het winterpaleis gehaald en aan hooge hofbeambten toevertrouwd. Deze zorgden bij de overvoering dat de menigte, in Newski-Prospect vergaderd, die onschatbare kostbaarheden gemakkelijk zien kon.

De kostbaarheden bestaan in de groote kroon des keizers, de kleine der keizerin, den scepter, den rijksbol en twee insigniën van het orde van den H. Andreas, deze grooter dan gene.

Admiraal graaf Heyden droeg de groote kroon en de geheimraad Tetoff den scepter. De keizerlijke kroon is een kunstwerk; Katharina II deed ze door den zwitserschen juwelier Jeremias Panzié, uit de kroonschatten samenstellen; zij wilde dat dit sieraad elk andere voorhanden zijnde kroon zou overtreffen.

Panzié gebruikte voor dit werk 58 groote brillanten, 4878 kleine, alsmede 54 Oostersche peerlen. De kroon bestaat uit fijn goud. De eerste keizer, welke gebruik

maakte van dit sieraad, was de zoon der keizerin Katharina II, Paul I, wiens kroning in 1796 voorviel. De kroon der keizerin is in vorm aan die des keizers gelijk; zij ook is van goud en overzaaid met diamanten.

Na de aankomst der kostbaarheden te Moskou, werden zij in feestelijke optocht in het Kremlin en in de wapenkamer gebracht, waar het publiek toegelaten werd ze te bezichtigen.

Daar ook zijn tentoongesteld de diamanten insigniën der Andreas-orde, de kroon van Wladimir, Kasan, Astrakan, Siberië, Polen, Taurië, die van de czaren Ivan en Peter, de Malteserkroon van keizer Paul, enz.

Op de punt des degens.
Door August Snieders.
(*Vervolg*.)

Eenige minuten later vindt Rob hem op den boschrand staan, de armen op de borst gekruist.

‘Dat is,’ zegt Gemmer, ‘een prachtig natuurtafreel, Rob! De effen rivier is, door den goudpurperen avondgloed, in een reusachtigen, hier donkeren, daar kleurigen spiegel veranderd, waarop ginder eene vlieg kruipt - want grooter dan eene vlieg is die boot niet.’

‘Gemmer wordt dichter!’ antwoordt Rob lachend; maar ook hij staart op die prachtige rivier, in eene donkere onregelmatige lijst gevat en wier licht golfgetril eene schakeering van opkomende en wegsmeltende tonen doet ontstaan.

De lucht is frisch en als door nieuwe levenskracht, na een heeten dag, gebalsemd.

‘Ja,’ zegt Gemmer op de woorden van Rob, ‘dat zijn van die onbegrijpelijke opflikkeringen uit de diepte des gemoeds, uit het donker verledene, zoo als er ginds uit den slijkerigen rivierboord soms vonken opstijgen.’

Dat was somber en ietswat dreigend gezegd.

‘Gij zegt dat op een zoo wonderlijken toon!’ zegt Rob.

‘Gelijk een die moet gehangen worden, niet waar? Zie, Rob, dat alles is schoon, en ik zou mij toch, met den kop omlaag, in dat glinsterend slijk willen versmachten.’

‘Zijt gij dwaas, Gemmer?’

‘Rob, daar weegt mij eene rots op het hart.’

‘Lacht ge, of spreekt ge ernstig?’

‘Ernstig. Ik heb lang geworsteld, alvorens te besluiten te zeggen wat er diep in mijn ziel - ik zeg ziel, Rob! - verborgen zit.’

‘En nu zijt gij er toe gekomen? Wien belangt het geheim?

‘U’

‘Mij?’ en Rob wordt zoo ernstig als Gemmer.

‘Rob, ik heb mij jegens u zwaar bezondigd.

Denkt ge dat gij een vriend voor u hadt, toen wij de reis aanvingen? Neen, dat was ik niet voor u. Integendeel ik was uw vijand.’

Rob staart den spreker met strakke verbazing in de oogen.

‘Allengs,’ hervat Gemmer, ‘hebt gij mij door uwe doenwijze gewonnen; lang heb ik geworsteld, zelfs allengs bezwijkende, worstelde ik nog. Nu eerst zeg ik dat gij mijn vriend zijt.’

‘Gij werpt raadsels op, Gemmer.’

‘Die zullen met één woord voor u opgelost zijn. Vóór dat ik dit doe, moet gij echter ééne belofte afleggen: als goede vrienden moeten wij van elkander scheiden.’

‘Moeten wij elkander verlaten?’ vraagt Rob.

‘Ja, het oogenblik is gekomen, dat ik u mijn geheim zal kenbaar maken; na die bekendmaking zeggen wij elkander vaarwel; doch nog eens, wij scheiden als goede vrienden.’

‘Als dat afscheid noodzakelijk, onvermijdelijk is,’ mompelt Rob, en op zijn gelaat teekent zich een onrustige trek af.

Gemmer neemt eene achtelooze houding aan; hij steekt de handen in de breede en diepe broekzakken.

‘Rob,’ zegt hij, ‘ik weet hoe uw vader gestorven is en ik moest u niet tot in deze wildernis leiden, om u dat geheim te ontsluieren. Ik had u dat reeds aan boord der stoomboot, en dit zoo tijdig ik u ontmoette, kunnen mededeelen.’

De jonge Lindover krijgt als een electrieken schok; hij neemt eene dreigende houding aan en in zijn oog tintelt verontwaardiging.

‘Gij hebt mij beloofd als goed vriend van mij te scheiden,’ hervat Gemmer, zonder in het minst van houding te veranderen. ‘Luister, Rob; ik had, toen ik u voor 't eerst ontmoette, die goede gedachten niet, die ik thans van u koester. Gij waart voor mij eene prooi. Hij, die uwen vader deed verdwijnen, had er belang bij u te doen verdwijnen.’

Rob huivert en ziet den afschuwelijken, konden man met wantrouwen aan.

‘Gij moest mij doen verdwijnen? Gij zijt dus een laag werktuig?...’

‘Een werktuig, maar minder laag dan gij denkt. Mijne hand is vrij van alle vlek van uws vaders bloed, en geen spat van het uwe zou haar bezoedeld hebben. Ik had u..... doen verloren loopen.’

Er zweeft Gemmer, bij die cynieke woorden, een glimlach op de lippen, zoo eenvoudig als die op de lippen eens slachters die zijn mes wettend, op het kalf neerziet dat hij ten taak heeft te dooden.

‘Dat is laf,’ mort Rob. ‘Gij hebt mij laffelijk bedrogen!’

‘Dat is waar, Rob; ik ben plichtig, doch staat er niet in de heilige Boeken, waarvan ik in mijne jeugd wel eens gehoord heb, dat er meer vreugde zal zijn in den hemel voor één zondaar die zich bekeert, dan voor een dozijn Rob's?... Ik kon, na u te hebben kwijt gespeeld, langs eenen omweg naar Europa zijn weergekeerd en daar...’

‘Ik begrijp alles!’ onderbreekt Rob ongeduldig.

‘Uwe woorden over uwe oude moeder, over uwe zuster hebben in mijn gemoed gevoelens opgewekt, die ik lang gestorven waande: dat redde u - dat redde mij.’

‘En waarom moest ik verdwijnen?’

‘Omdat gij u verstout hadt herwaarts te komen. Daar zijn er in Europa, die zich een beddeke van rozen geschud hebben, en de waarheid is zoo iets als een scherpe doren van een voet lang, die beletten zou dat zij rustig slapen en droomen.’

Rob drukt de linkerhand op het hart, als wil hij de onstuimige jaging van hetzelve doen bedaren; de rechterhand houdt hij voor de oogen, om de tranen, die er in opwellen, te verbergen.

‘Ik heb u met de wapens leeren omgaan, niet omdat gij deze hier noodig hadt, maar om u in staat te stellen, eens in uw land teruggekeerd, den schurk te beroepen die uwen vader neerstak.’

‘Men vecht met geen moordenaars, men levert ze aan het gerecht over!’ zegt Rob, het hoofd opheffend.

‘Zacht wat, Rob; vergeet het niet, uw vader is in een tweegevecht gevallen.’

Gemmer ziet nu de mannelijke oogen van Rob, die met tranen gevuld zijn, en dat treft hem; hij betoont den jongeling zijne sympathie door hem eene nieuwe inlichting te geven.

‘Vergeet niet, Rob, dat uwe tegenpartij sterk is op het punt van den degen. Zijne hand is valsch gelijk zijn gemoed. Ik heb u daarom de stooten geleerd, waarvan hij tegen u gebruik maken zou.’

Rob werpt blijkbaar alle denkbeeld van tweegevecht weg.

‘Spreek me van mijn vader!’ zegt hij, zelfs gebiedend.

‘Ik heb hem maar een enkelen keer gezien; 't was in een speelhuis en op het oogenblik dat hij twist had met een zijner landgenooten, dien ik reeds kende.’

‘Mijn vader was geen twister.’

‘Dat geloof ik; doch ik kan u verzekeren dat toen de peper hem in den neus steeg, hij niet niesde, maar brulde als een tieger - evenals mijn vriend Rob doen kan. Ik wil nochtans volgaarne aannemen, dat die lieve landgenoot den twist tegen hem gezocht had, want die knaap was een slang, en nog wel een slang die honger had.’

‘Wie was hij?’

‘Dit later. De oorzaak van den twist was eene som geld, die volgens de slang - ik zal hem zóó maar noemen - uw vader zich had toegeëigend.’

‘Dat moet nogmaals eene eerlooze leugen geweest zijn.’

‘Dat denk ik evenals gij, Rob! Uw vader

zag er een rond en edel man uit. Wat ik nooit begrepen heb, is, dat uw vader zich door den drift zóó verre liet vervoeren dat hij het tweegevecht aannam. Van dat oogenblik was hij verloren. Zijne tegenpartij was een duëllist van de eerste soort en daarbij - een schurk.'

'Gij hadt het tweegevecht moeten beletten, Gemmer!'

'Ik heb uwen vader ter zij getrokken en hem toegefluisterd, dat hij zich niet wagen moest, indien hij aan het leven hield. De twist scheen inderdaad te bedaren; doch toen ik eenige uren later uit de stad aan het zeestrand kwam, flikkerden de degens als bliksems in den helderen maneschijn. De schurk, ik zegde u dat reeds, niet waar? kende verraderlijke stooten en - uw vader zonk neer met eene diepe wonde aan het hart.

Rob wendt zich om en leunt met het brandende voorhoofd tegen de ruwe schors van eenen stam.

'Ik ging naar de stad terug,' zegtGemmer, 'om een doctor te halen; ik vond er geen. 't Was overigens te laat. Toen ik ter plaatse terugkwam, was uw vader dood.'

'Gemmer,' roept Rob met klimmend geweld uit en zich plotseling om wendend, 'Gemmer, ik weet niet of ik in u, op dezen oogenblik, den dood mijns vaders niet wreken moet!'

De jongeling heeft zijn revolver gegrepen; Gemmer echter beweegt zich niet; hij staat nog altijd met de handen in de diepe zakken geborgen.

'Denkt ge, Rob, dat ik mij zal verweren, als gij dit doen wilt?' hervat Gemmer, altijd even bedaard. 'Neen, ik heb eigenlijk geen plicht aan het vergoten bloed, maar door de onverschilligheid die wij, avonturiers, voor het leven van een mensch aan den dag leggen, zijn er wel wat spatten op mijne schoenen gevlogen. Als gij mij daarvoor een kogel door den kop wilt jagen, zal ik u laten begaan. Ik hoû niet erg aan dat ellendig leven: het kanon heeft reeds meer dan te veel gedruis gemaakt; vernagel het gerust met een flinken kogel - het liefst vlak in den voorkop...'

Rob aarzelt; Gemmer hervat:

'Denkt ge dat ik de waarheid niet zegde toen ik zoo even uitriep, dat ik in dien diepen spiegel zou willen stikken; maar zie, daar is toch nog een glimp gevoel in mij, die mij aanzet, nadat ik den schurk ontmaskerd heb, nog eenige jaren te wroeten en... beter te worden.'

Rob steekt de pistool weg.

'En beter worden zou wel noodig zijn. Ik ben de zoon eener deftige fransche familie; ik had eene moeder, de braafste die God - dat woord is mij in jaren niet over de lippen gekomen, tenzij om er mee te vloeken en te spotten, en nu, nu spreek ik het met eerbied uit - die God ooit aan eenen zoon schonk; doch die zoon had slechte onderwijzers gehad, hij werd in den zwijmeldans van balletvrouwen meegesleept en ieder goudstuk dat viel, was een klop op eenen nagel aan de doodkist zijner moeder. Toen alles verteerd was, ging de zoon naar de nieuwe wereld, het vaderland der verloren zoons. Daar leerde hij onder ander.....'

Gemmer houdt plotseling op.

'Gij hoeft hem niet te noemen; ik ken hem. Gij leerdet er Ernest Hordanker kennen, 't Is Hordanker, die mijnen vader doodde.'

'Gij hebt het gezegd.'

'Van het oogenblik dat hij, de huichelaar, het gewaande verhaal over den dood mijns vaders dat ik u kennen deed, meêdeelde, heb ik hem verdacht.'

‘Gij hadt gelijk. Wat heeft hij u ter hand gesteld?’

‘Eene portefeuille met eenige papieren zonder waarde.’

‘Juist; ik vermoed echter dat er geldwaarden in die tesch staken.’

‘Dan zou Hordanker?...’

‘Een klein bezoek in den zijzak hebben afgelegd? Waarom niet? Als landgenoot ging Hordanker achter de lijkkist, met een aantal andere Belgen. Hij deed eene Mis ter zielerust lezen, betaalde de begrafeniskosten en - legde een bloemkrans op het graf neer.’

‘Gemmer, gij verscheurt mij het hart!’

‘Voor het gerecht kunt gij hem niet dagen; gij hebt zelfs geen bewijzen van 't geen er voorgevallen is, en Gemmer zelfs zou een machtelooze getuige zijn. Beroep hem op de wapens; ik heb de innige overtuiging dat gij sterker zijt dan hij.’

Rob schijnt niet te luisteren.

‘Ik had u vroeger moeten verwittigen, Rob; doch ik stond toen niet op den weg des terugkeers. Beter later dan nooit! Ik heb u misleid, bedrogen; gij moet het mij vergeven. En nu, Rob, keer naar uw land, naar uwe oude grootmoeder, uw oom en zuster terug. Ik, ik ga dieper de binnenlanden in, en kom nooit in Europa meer. Wat zou ik er ook doen? De eenige goede daad, die ik sedert tien jaren beging, is dat ik u de waarheid over uwen toestand deed kennen.’

‘Dat is waar,’ zegt Rob en hij geeft hem de hand en houdt ze in de zijne gedrukt.

‘Gerust, Rob, zij is u innig verkleefd! Ga in vrede, vergeet en vergeef. Ik ga de *pampas* in, om mijn avontuurlijk leven van voorheen te herbeginnen.

‘Kan ik iets voor u doen?’

‘Neen, mijne moeder is dood, van verdriet gestorven; mijne familie en bekenden moeten niet weten dat ik nog besta. ‘Gemmer’ is mijn naam niet. Morgen breken wij op, indien gij nog vertrouwen in mij hebt.’

‘Dat heb ik.’

‘Ik gelei u naar eene nabij gelegen *sitio;* gij wacht de eerste stoomboot af, die u naar Rio-de-Janeiro terugbrengt; binnen weinige weken zijt gij in uwe vaderstad terug; ik, ik ga met mijn ontwaakt geweten, gelijk de gevloekte Ashaverus, de onbewoonde vlakten in. Misschien vindt men daar eens, na eenige jaren, een wit gebleekt en ongekend geraamte..... Hoe het zij, sterven zal ik in goede gevoelens.’

In het koele, kalkachtige, soms ziellooze oog van Gemmer blinkt er nu iets vochtigs, misschien is dit de voorloop van eenen traan.

Den volgenden dag, bij het krieken van den morgen, stapt men in eene *montario* en men roeit de rivier op.

Gemmer spreekt geen woord; hij blijft somber, ingetogen en, met gebogen hoofd, aan de eene zijde der boot zitten; aan de andere zit Rob, diep in gepeinzen verzonken.

Wat is dat uitgestrekte landschap nu eng voor Rob! Wat is die natuurpracht ledig en zielloos! Wat al heimwee overweldigt hem plotseling en met een onweerstaanbaar geweld!

Rob gevoelt dat hij alleen staat in de wereld.

Gemmer heeft wel is waar zijn ongelijk erkend, maar dat ongelijk krenkt Rob nu weer zóó diep, dat het gevoel van dank daarin nog grootendeels verdronken wordt. Slechts van lieverlede kan dit laatste oppermachtig worden in zijn gemoed; reeds flikkert dat denkbeeld soms echter boven, doch nog slechts als dwaallicht.

Bij een dezer opwellingen staat Rob eindelijk recht en richt zich tot Gemmer; hij legt hem de eene hand op den schouder en steekt hem de andere toe, nu de avonturier opziet.

‘Ik dank u, Rob,’ zegt hij, ‘maar 't is en blijft tijd dat wij scheiden.’

De boot wordt nu in een zijtak der rivier, die boschwaarts in loopt, gestuurd. Allengs wordt het landschap rustiger, 't wordt zelfs doodstil, want in de beboschte oevers schijnt er niets te leven dan de trillende gouden schilfers, die de zon door het gebladerte heen, op den effen waterspiegel zaait.

Onder een gewelf van bloeiende takken, bereikt men de vlakte waarin de *sitio* gelegen is, en waar het kruisteeken, op een houten gebouw, bewijst dat er eene kerk bestaat, dat er priesters zijn. Inderdaad, de reizigers vinden er eene Missie van zendelingen, waar zij de ruimste gastvrijheid ontmoeten.

Rob is afgebeuld, zijn gelaat bleek, zijn oog glanzeloos, zijne lichaamskracht ontzenuwd; hij werpt zich in eene wiegelende hangmat en slaapt in, zoo vast alsof hij in zijn graf ligt.

Nu hij eenige uren later uit een verkwikkenden slaap ontwaakt en niet Gemmer, maar een oud priester naast zijne hangmat ziet, verneemt hij dat zijn reismakker is vertrokken - vertrokken om niet meer terug te komen.

Rob weent; hij heeft dien Gemmer toch onrecht gedaan, zoo denkt hij....

Oom Haveling wordt in eene zachte duizeling uit zijn dutje wakker; hij zit stijf, strak en eenigzins verbaasd rond te staren; geen lidmaat beweegt, tenzij de oogen, die zich niet wel rekenschap schijnen te geven van 't geen zij zien.

Maar ook wat oom Huib nu ziet, komt niet overeen met hetgeen hij eenige oogenblikken te voren meende te zien.

Oom droomde wel niet juist wat wij uit het vreemde land verteld hebben, maar hij was toch met Rob in eene landstreek verzeild, waar hij nooit in zijn leven geweest was.

Verbeeld u dat die goede, trage, zekere oom Huib, vroolijk met den stouten Rob op een grooten buffel had gereden, en dat hij op dien rit over berg en dal, over stroom en boschrand, gekleed was als een verzilverde clown in den *Cirque* - en daarom staart oom zoo verwonderd rond.

De goede man ziet geen hooge palmen of bananen, geen maniok- of koffieplanten meer, maar zijne oude meubels; in plaats van op een buffel te rijden, zit hij in zijn gemakkelijken leuningstoel, en het schubbig zilverkleed is zijn oude grijze jas geworden.

Dat maakt hem gelukkig, maar nog gelukkiger is hij omdat hij Rob gezien heeft, welvarend en opgeruimd - en gezien heeft hij hem wel!

Oom Huib neemt zijne lange pijp, rookt den varinas aan en de witte wolkjes drijven rond zijn hoofd, altijd met het bolhoedje bekroond.

't Is toch beter in een door en door tammen leuningstoel te zitten, dan op een wilden buffel te galoppeeren, niet waar, oom Huib?...

(*Wordt vervolgd.*)

Tentoonstelling te Amsterdam.

De tentoonstelling te Amsterdam is voorzeker wel waard bezocht te worden, niet zoo zeer door al wie kunst hoogschat - want het kunstgedeelte is juist niet zoo uitmuntend - maar voor al wie belangstelt in nijverheid en volkenkunde.

Amsterdam heeft zijne tentoonstelling, op een overgroot terrein, zuid-westelijk van de stad en achter het nieuwe en prachtige museum, opgeslagen. In dat laatste gebouw, rechts van den ingang, kan de bezoeker reeds eene collectie bewonderen,

voor waar éénig in hare soort, namelijk de kostbare indische voorwerpen van den prins van Wales.

Door deze kan men zich een denkbeeld vormen van de pracht, die bij de indische vorsten en opperhoofden heerscht: de diamanten, peerlen en verder kostbaar gesteente zijn als het ware over hunne wapens, kleedingstukken, harnassuren, enz. gezaaid.

De ingang der tentoonstelling is kunstrijk en levert dus een gansch ander gezicht op dan die der brusselsche nationale tentoonstelling. De kolossale olifanten, welke den hoogen voorgevel schijnen te dragen, maken een overschoon effekt.

De eerste afdeeling die men binnentreedt, is de nederlandsche. Wie toch heeft ons willen wijs maken, dat de nederlandsche nijverheid, bij de belgische en andere nijverheden verre ten achter stond? Elk land is prachtig vertegenwoordigd; elk land heeft zijne eigenaar-

digheid. Al de vakken van nijverheid zijn in de nederlandsche aanwezig, van de grofste tot de fijnste. Nederland beoefent alle takken, en spant in diamant-, druk-, bind- en ander werk op menig ander land de kroon.

Van deze afdeeling komt men in de belgische, die met eenen fijnen kunstsmaak is geschikt. België is het vaderland der industrie, en men mag zeggen dat wij aan velen den palm betwisten. Ons land beslaat 9000 vierkante meters terrein; Nederland 7000; Engeland 3000; Rusland 1000; Spanje 1400; Oostenrijk-Hongarië 1400; Frankrijk 11900; Vereenigde-Staten 1000; Egypte en Siam 1000; Japan 1000; China 1400, enz.

AFGESNEDEN WEG, NAAR OSCAR NEUMANN.

Parijs en verder de fransche departementen, zullen er met hunne producten een der meest aantrekkelijke gedeelten vormen. Bronzen, meubels, mode-artikels, wijn, decoratieve voorwerpen, kristallen, weefsels, ceramische producten, rijtuigmakerij, tapitserijen, kunst en wetenschap - alles heeft geïeverd om met glans op de Amsterdamsche wereldmarkt te verschijnen.

Rechts in de groote galerij vindt men Spanje, dat in zijne uitstalling de architectuur van het wereldberoemde Alhambra gedachtig is geweest. Verder de inzending der

Mormonen, die der Chinezen, welke uit porcelein, zijde, ivoor en andere voorwerpen bestaat, zeer goed door ons allen gekend, doch die toch altijd onze aandacht trekken.

Chinezen, dames en heeren, in hunne eigenaardige kleeding, zijn aanwezig; zij zijn inder-

daad behendig, doch langzaam, in het uitstallen, in het verkoopen hunner artikelen en de onderhandeling met hen is niet moeielijk, dewijl zij zich zeer goed in verschillende talen uitdrukken.

Van China, het warme, vallen wij in Zweden en Noorwegen, het ijskoude land. Onder opzicht van volkenkennis is deze inzending hoogst merkwaardig. Men zie de verzameling van 1300 zaden, ingeoogst op meer dan 170 kilometers noordwaarts van den poolcirkel. Op dit en een ander gelijksoortig gedeelte der inzendingen, mogen wij de aandacht onzer tuin- en landbouwkundigen inroepen. Behalve deze voorwerpen, merken wij op hoefijzers, van eene bijzondere hoedanigheid, zweedsche lucifers, enz.

EEN KONCERT.

Uit Transvaal bestaat de bezending uit ruw goud, wol, struisvogelenveêren, horens, vellen, ivoor, vogels, insekten, drooge varen, drooge vruchten, pijpen, granen, kaffer-voorwerpen, enz.

Duitschland treedt op met zijnen Krupp en zijn ijzerwerk, in alle kunst- en nij verheidsvormen; verder bronzen, papier, weefsels, neurenburgsch goed. Duitschland schittert eigenlijk niet, doch dit is deels hieraan te wijten dat het niet de minste kosten besteed heeft aan zijne uitstalling.

Engeland ontwikkelt zich op breeden voet in de tentoonstelling: meubels, sieraden, ijzerwerken, messen, reiskoffers, geldkoffers, stokerijproducten, toilettevoorwerpen, boeken, lichttoestellen, touwwerk, weefsels, *plaids,* prachtige shalls, optische voorwerpen, voedingsmiddelen, oliën, huiden, kleuren, tabak, bougiën, vernissen enz. enz.

Wij laten andere afdeelingen ter zijde, zoo uitgebreid is de tentoonstelling. De nederlandsche diamant-expositie vormt een lokaal rechts

op het tentoonstellingsterrein; de nederlandsche koloniën een links, en beiden zijn onder alle opzichten merkwaardig. Land- en volkenkundigen, kooplieden en nijveraars zullen in die koloniale afdeeling eenen schat van kennissen opdoen. Java, de weelderige kolonie, het paradijs der aarde, zegt de Beauvoir, is er zelfs tot in zijne tropische gewassen vertegenwoordigd, terwijl een *kampong* naast dit lokaal is opgericht en een javaansch muziekanten-korps, de *gamalang,* dat is een javaansch koncert, geeft.

Verder, in eene soort van *Cirque,* bevinden zich de inlanders uit Suriname, verschillende stammen van negers. Op het kanaal, dat het terrein doorsnijdt, ligt eene chimeesche jonk, die door den bezoeker kan bezocht worden. Al varende zal hij zich kunnen vergasten op een tas *echten* chineeschen thee, bediend door Chinezen. In het midden der jonk verheft zich een ververschingzaal, rijk met goud en kleuren versierd.

Gansch het terrein is overzaaid met verschillende paviljoenen, inrichtingen van allen aard, restauraties, bier-, likeur-, melk-etablissementen, om den hongerigen en dorstigen bezoeker te spijzen en te laven. In het midden van eene groep dezer gestichten verrijst de estrade, waarop koncerten worden gegeven.

De werkgalerij zal een der pracht igsten zijn, die zich ergens heeft opgedaan. Telegraaf, post, telefoon, pers, pompiers - alles wat tot de groote inrichting behoort, heeft zijne plaats in deze merkwaardige tentoonstelling, die als het ware op den dorpel van ons land geopend is.

A.

Dichtbundels van Van Meurs.

Onder de dichters in Nederland bekleedt van Meurs eene eerste plaats, en is het lezen zijner heerlijke werken een groot genot, het is ook voor de jongere dichters eene ware studie; want als vorm en taal zijn zijne gedichten aan te bevelen. In de oorspronkelijke stukken is van Meurs recht origineel. Wij hebben dit reeds met een voorbeeld getoond - in zijne vertalingen geeft hij den meester weer, en plant de vreemde bloem derwijze over dat zij, ook in onzen grond, weelig groeit en bloeit.

Ernst en luim, vroolijkheid en smart wisselen elkander af, doch nooit wordt de vroolijkheid triviaal, nooit de smart overgevoeligheid. Hier is de dichter natuur, in den vollen zin des woords, daar is hij verheven, altijd is hij zuiver, kiesch, rein, godsdienstig - altemaal hoedanigheden, die velen van onze jongeren missen, welke meenen dat zij, armzaligheid der armzaligheden! alleen indruk kunnen maken, door naaktheden en ruwe kwinkslagen tegen geloof en zeden op te disschen.

Wie de hedendaagsche duitsche dichterschool, langs hare goede zijde wil kennen, leze den pas verschenen bundel *Germania's* door van Meurs. Die school kennen is voor ons zelfs eene noodwendigheid, al zou het maar zijn om na te gaan, waar eenige onzer jonge poëten stof, vorm en *origineele* wendingen halen, op welke zij zoo stout bogen.

In de *Germania's,* door de uitgevers Blom en Olivierse, te Kuilenburg, in een net kleedje uitgedost, vinden wij niet minder dan 160 duitsche dichtjes, meesterlijk in onze taal door den geestigen pater overgebracht: stukken van Strachwitz, Lenau, Geibel, Kopisch, von Sydow, Rückert, Freiligrath, Lessing, Krummacher, Sturm en anderen.

De keus van de gedichten, die wij in de *Germania's* bijeen gebracht zien, deze alléén, toont den man van fijnen smaak aan: elk stuk is als een keurige en welriekende bloem en allen te samen vormen eene tuil, rijker in kleur en geur, dan er Tollens ooit een uit den vreemde leverde. Wij slaan het boek open en nemen het eerste stuk over dat ons voor oogen komt, ten bewijze van 't geen wij zeggen:

De paarden van Gravelotte.

Heet was de dag en de worstling volbracht,
Koeler werd de avond en rustig de nacht.

Boven in 't bergwoud, met klettrend geschal,
Klinkt de trompet en weerklinkt door het dal,

Roept van het slagveld, zoo luid en zoo schel,
Al de dragonders terug op 't appèl.

Troepswijze, in rotten geschaard twee aan twee
Keeren de dappren, nog 't zwaard uit de scheê.

Ach, maar niet allen! zoo menig ontbreekt,
Ligt daar vertrappeld, verminkt en verbleekt;

Ligt bij 't appèl nu ontzield in zijn bloed,
Die bij reveille vol kracht was en moed.

't Paard, dat hij aandreef met teugel en spoor,
Dwaalt thans verlaten de doodsvlakte door.

Weer, voor de derde maal, klinkt de trompet,
't Wordt in de verte gehoord door 't genet.

Wijd spert de zwarte de neusgaten op,
Snuift ter verkenning en keert in galop.

Hinnikend schiet hem de bruine ter zij!
Rent met hem voort, als vanouds in de rij.

Zie, ook de bloedende schimmel, zoo moe,
Hinkt op drie pooten in draf naar hem toe.

Troepswijze, in rotten geschaard twee aan twee,
Snelt heel de stoet met de ruiteren mee;

Zij, als de ruiters, verstaan het signaal,
Komen ter plaats met het ledige zaal.

Meer dan drie honderd! van 't heldengeslacht
Heeft zich de vierde ten offer gebracht.

Meer dan drie honderd - o, ridderlijk dier
Zonder uw ruiter nog trouw uw banier!

Werd Gravelottes dragonder vermaard,
Eervolle melding verdient ook zijn paard.

Dat sierlijke, zinrijke gedicht is van Karl von Gerok; doch in waarheid het is, van nederlandsch standpunt gezien, van von Gerok - van Meurs: dichter en vertaler hebben er beiden recht op.

Onder andere prachtige stukken moeten wij de *jacht van den Mogol, het oude huis, de beschermengel, de postiljon* rekenen.

Het *Kriekende Kriekske,* oorspronkelijke betuwsche gedichten, van denzelfden meester, niet minder keurig uitgegeven bij de weduwe J.R. van Rossum te Utrecht, beleeft dit jaar zijn tweeden druk, en voorwaar! dit is reeds eene aanbeveling. Wat al schoons biedt de geestige en diep gevoelende dichter ons hier aan! Men leeft, bij het lezen dier gedichten, in de Betuwe, door Cremer zoo onvergefelijk verheerlijkt - doch die, jammer genoeg! door onwetendheid, vlekjes tegen het katholicisme in een zijner verhalen heeft uitgeworpen.

Van Meurs doet ons in de katholieke bevolking der Betuwe verkeeren; leven op het frissche, geurige land, in den eenvoud der dorpen, niet bezwadderd door lage driften.

Van Meurs valt hier in het genre van onzen Guido Gezelle, Dr. Van Ghelder en ander West-Vlamingen: hij leeft in een bepaalden kring van zeden en gewoonten; hij spreekt de gewesttaal en doet ons, evenals hooger genoemden, niet alleen zien wat rijkdommen onze taal bevat, maar nog hoe in zekere uithoeken nog veel schoons, edels en naïfs bij ons volk verborgen ligt.

Wilt gij uwe bibliotheek met die twee juweelen verrijken, richt u tot den boekhandelaar Henri Claes, Kleine Markt, te Antwerpen, den besten en soliedsten vlaamschen boekhandel, dien men in deze stad vindt.

Het peilen in zee.

Het peilen in zee ging langen tijd met veel moeielijkheid en tevens met veel onzekerheid, opzichtens den uitslag, gepaard. Het gelukte niet altijd gedeelten grond van den bodem, rotsstukken, dieren of gewassen op te halen, om zich door deze een denkbeeld van de gesteltenis, onder in de zee, te vormen.

Men moet echter ook zeggen, dat de wetenschap niet sterk gedreven werd, aangezien de zeevaarders er geen direkt belang bij hadden, de afgronden en diepten te kennen, die beneden het zeil water zich uitstrekten. De peilingen gingen in vroeger dagen niet dieper dan tusschen de 300 en 400 voet.

De kennis van den toestand der zee wordt echter meer en meer eene noodwendigheid voor de wetenschap; immers, de stoute mensch wil niet dat de zee nog langer een scheidspaal zij tusschen de volkeren. Hij tracht niet alleen dwars door de zeeën heen zijne telegraafkabels te leggen; maar hij vormt ontwerpen om, onder door den bodem der zee te wroeten en alzoo te verbinden wat de zee gescheiden hield.

Van dit oogenblik af, zeggen wij, heeft het onderzoek der zee een wezenlijk belang en dit laatste wordt nog door andere wetenschappelijke beweegreden vergroot. Ook ontwikkelde zich in de laatste jaren de kunst van peiling der zee op eene vernuftige manier en van de simpele koord, waaraan een met vet bestreken stuk lood was vastgemaakt, klom men weldra tot het geperfectionneerde peilingsmiddel op.

Het vet dat moest dienen om bestanddeelen van den bodem vast te kleven en boven te brengen, was daartoe nochtans niet hecht genoeg en niet zelden bracht het lood

niets boven en bleef er twijfel bestaan of men den grond wel had geraakt. Thans bestaat de peiler uit eene stalen snaar, zeer sterk en die meer dan 130 à 140 kilos dragen kan. Een gewicht van 25 kilos daaraan vastgemaakt doet den peiler niet meer, zoo als den vroegere, van zijnen rechten weg naar onder, afwijken. Overigens, dit gewicht heeft men benuttigd en daarvan een werktuig gemaakt dat met meer zekerheid dan het met vet bestreken lood, de bestanddeelen ophaalt die het ontvangt.

Het gewicht is hol en wordt door kleppen, op gegeven oogenblikken gesloten, zoodat niets het daarin opgevangen zand, plant of diertjes, bij het ophalen, kan doen ontsnappen. Voor het ophalen van water, uit zekere diepten der zee, gebruikt men metallieke flesschen, die door het aflaten van ringen, beneden in de diepte gesloten worden.

Wat de diepte der zee op eenige punten aangaat, deze is zoo verbazend dat men er zich schier geen denkbeeld van vormen kan, en dat men onze hoogste bergen daarin zou kunnen neerstapelen, zonder dat de scheepvaart er zou door verhinderd worden.

Wat nog als het verwonderlijkste mag beschouwd worden, is, dat de eindelooze diepten dierlijk en plantenleven bezitten. Het is dus tot in het diepste diep der zeeën dat de Schepper zijne bezieling heeft doen afdalen. Zal de mensch er in gelukken ooit die wereld, in al haren omvang, te kennen? Wij gelooven het niet. Na de gevonden wonderen, zullen er nog altijd verborgen wonderen zijn.

Touw uit hout.

In Zweden is onlangs eene fabriek opgericht, waar men uit hout draden garen spint, die veel sterker en goedkooper moeten zijn dan die welke tot heden uit hennep of katoen verwaardigd worden. De Zweden zullen dus eerlang nog op een andere manier profijt gaan trekken van de massa's hout, welke hun vaderland oplevert.

De zestiende mei. Geschiedkundig Verhaal. (*Vervolg.*)

De slotkapelaan had aan gravin Schuselkoi de laatste Troostmiddelen der Katholieke Kerk toegediend en verliet na het volbrengen dier verhevene plechtigheid de ziekekamer. Nog was de geneesheer uit Orleans niet aangekomen. De gravin lag op hare legerstede en hare matte blikken rustten op den voor haar sterfbed knielende secretaris en hare vrouwelijke en mannelijke bedienden, die treurig op den achtergrond van het vertrek bijeen stonden.

'Weest niet bedroefd, goede liên,' sprak zij met zwakke stem; 'het is mij zoo wel. Weldra zal ik met den geliefden gemaal vereenigd zijn en mijn kind laat ik in goede handen achter. Lafont,' ging zij nog zachter voort, 'ik zou gaarne eenige oogenblikken met u alleen zijn.'

Op een wenk van den secretaris verwijderde zich het dienstpersoneel in de grootste stilte. De stervende haalde diep en met moeite adem, als wilde zij zich voorbereiden op de inspanning, die haar het spreken nog zou kosten.

'Lafont,' ving zij aan, 'ik weet hoe trouw, hoe onbaatzuchtig gij aan mij gehecht zijt, en daarom vertrouw ik dan ook, dat gij die gehechtheid na mijn dood op mijn kind zult overbrengen: gij zult mijn Alexis, hij staat toch alleen, geheel alleen en verlaten op de wereld, tot een vriend, een leermeester, een vader zijn.'

'Een vriend, een leermeester, een vader, zoo waarlijk helpe mij God!' herhaalde Lafont met bevende stem.

De stervende boog het hoofd, een straal van blijdschap verhelderde het bleeke aangezicht, waarop de dood reeds zijn merkteeken gegrift had.

'Het erfdeel mijns zoons zal niet groot zijn,' ging de gravin met moeite voort; 'het zal hem hoogstens voor gebrek beveiligen; ik vertrouw het aan u toe. En verneem thans mijn laatsten wil: God schenke mij kracht, om geheel uit te spreken.'

Een hevige benauwdheid belette haar voort te gaan, en zij zonk met gesloten oogen in hare kussens achterover. Plotseling echter richtte zij zich weder op, en een kleine bloedgolf vloeide uit haar mond; maar hierdoor blijkbaar verlicht, ging zij volgenderwijze voort:

'Lafont, behoed mijn kind voor den haat van dien man, die de moordenaar is van zijne ouders. Zijn haat strekt zich over het graf uit; wee wanneer zijn hand ook eenmaal mijn Alexis mocht treffen! Lafont, verneem mijn bevel en volbreng het nauwgezet: de naam mijns zoons moet uit de rijen der levenden verdwijnen, evenals die zijns vaders; geef hem den naam Lafont, al is uw naam niet adellijk, hij is toch edel. Tot aan zijn vijfentwintigste jaar moet Alexis met zijn afkomst onbekend blijven. Dan echter, dan is hij een man, dan moge hij het onheil vernemen, hetwelk dit huis getroffen heeft, dan moet ge hem het ijzeren kofferke overhandigen, dat gij in de schrijftafel mijns echtgenoots vinden zult. Het bevat alle documenten en bescheiden die hem tot het bewijzen zijner rechten moeten dienen. En geef nu schrijfgereedschap en een blad papier, Lafont, ondersteun mijn arm - het is slechts een regel.'

Door Lafont ondersteund en met inspanning van hare laatste krachten, krabbelde de stervende met bijna onleesbaar schrift een regel op het haar door Lafont voorgehouden blad papier en zette er haren naam onder; nu echter ontgleed de pen

aan hare hand, koud zweet bedekte haar aangezicht - Lafonts tranen lekten op de verstijvende vingers der zieltogende.

'Het zal weldra gedaan zijn!' fluisterde zij na eene lange pauze; 'ik lijd geen pijn. Lafont, wanneer er iets mocht plaats hebben, hetwelk zulks noodig maakt, kunt gij Alexis het kofferke vroeger geven, ook wanneer hij een huwelijk wil aangaan....'

Een nieuwe golf bloed, de laatste, onderbrak hare woorden en zij was niet meer.

De ontboden geneesheer verscheen, hij vond slechts het stoffelijk omhulsel der gravin. Met de ondubbelzinnigste blijken van de diepste droefheid knielde Gregorowitsch voor het doodbed neder, daarna verzocht hij Lafont om vergeving, indien hij hem ooit beleedigd had. Het wezen van den Rus scheen geheel veranderd. Hij wilde naar Rusland terugkeeren, zegde hij, gelijk graaf Schuselkoi bevolen had, zoodra hij zijn meester naar diens laatste rustplaats uitgeleide gedaan had...

De justicie, welke terstond een onderzoek naar den moordenaar instelde, ontwikkelde weinig veerkracht. Wel ging de naam van graaf Constantijn Besbodko fluisterend van mond tot mond, maar de russische edelman had, aan het bevel der keizerin gehoorzamende, Frankrijk verlaten.

En wie kon hem ook van de bloedige daad overtuigen? De slaafsche justicie van dien tijd zou het buitendien niet hebben durven wagen de hand naar een gunsteling der gebiedster van het Noorden uit te strekken. Graaf Schuselkoi's moordenaar bleef onbekend.

III.

Op een helderen winternamiddag van het jaar 1796 bevonden zich in een salon van het vorstelijk paleis der Orlowitsch op de Newski-Prospect te Sint-Petersburg twee personen; een heer in militaire kleeding, de borst met vonkelende ridderorden versierd, en een jongmeisje van omstreeks zeventien jaren, dat zich met een borduurwerk bezighield. Het vertrek was prachtig gemeubeld: zware tapijten bedekten den vloer, een kostbare kroonluchter hing van de zoldering af en waarheen het oog zich ook wendde, alles getuigde van den fijnsten smaak gepaard aan grooten rijkdom. De beide aanwezigen waren de heer des huizes en zijne dochter Feodora. De echtgenoote van den vorst was weinige jaren na de geboorte van het meisje gestorven, dat de oogappel haars vaders was en wier lieftalligheid en aanminnigheid zelfs genade gevonden had voor de oogen van keizerin Catharina. Wellicht was het om harentwille, dat de vader van graad tot graad gestegen was, maar de vorst trachtte zich ook door getrouwe plichtsvervulling deze bevoorrechting waardig te maken. In zijn privaat leven stond hij ondanks zijn rijkdom bekend als zeer matig in tegenstelling van andere edelen van het hof; ja, men sprak zelfs van aanvallen van zwaarmoedigheid, waaraan hij nu en dan leed.

De vorst kon ongeveer vijftig jaar tellen; zijn aangezicht was gevuld en baardeloos, alleen om den mond hadden zich twee diepe voren geploegd, die van zijne jaren, misschien ook van geheim zielelijden getuigden.

Door de hooge spiegelvensters van het salon zag men uit in de prachtvolle met paleizen gezoomde straat, waarin een druk gewoel heerschte. Aan den blauwen winterhemel straalde de zon in vollen luister. De sleên met hare zilveren klokskens, hare baardige koetsiers en in pelsen gehulde passagiers, de vergulde hofkoetsen met gepoeierde lakeien jaagden elkander in snelle vaart voorbij en op de breede voetpaden bewoog zich een bonte menigte van allen rang en stand

Juist snorde een sierlijke slee voorbij; een jonkman in een kostbaren pelsjas mende met eigen hand het voertuig; met de zweep zond hij een groet over, dien de vorst vriendelijk beantwoordde, terwijl Feodora niet van haren arbeid opzag.

‘Gij zijt hard tegen den jongen graaf Paninsky,’ sprak Orlowitsch op zacht verwijtenden toon; ‘de lieveling van alle dames en het hof wordt door u behandeld op eene wijze, die aan koelheid grenst; ik vrees, dat gij de keizerin zult vertoornen, indien gij zoo voortgaat.’

‘Ik zal haar zeggen, dat graaf Paninsky mij eigenlijk te elegant is,’ antwoordde het jonge meisje lachende. ‘Zijne vleiende beleefdheden gelijken eene bonte bloem zonder geur, en buitendien - heeft de luitenant Lafont ons niet verteld, dat de graaf een vriend is van dien woesten luitenant Gregorowitsch, die het onlangs in dronken toestand waagde mij te beleedigen en slechts op dringende voorbede van den grootvorst uit de gevangenis ontslagen werd.’

‘Wat bekommert er zich de grootvorst om, of zijn officier een jong meisje beleedigt!’ meende de vorst nadenkend. ‘Gregorowitsch moet een goed soldaat zijn en dit is in Gatchina de grootste hoedanigheid. Ik vrees, dat er droevige dagen zullen aanbreken, wanneer de groote Catharina hare oogen sluit; goud zal voor het staal plaats maken en’ - zijne stem werd fluisterend - ‘de Semiramis van het Noorden is oud; reeds eenmaal - het was op den avond der mislukte verloving van hare nicht met Gustaaf, den koning van Zweden - had zij een aanval van beroerte... deze kan zich herhalen. Daarom wenschte ik u verzorgd te zien,’ ging hij overluid voort; ‘ook mijne positie kon door den omkeer, welken Rusland ongetwijfeld wacht, zoodra Catharina den geest gegeven heeft, lichtelijk geschokt worden. Ik wil dan in het huis mijns aangetrouwden zoons een onderkomen vinden en ook de keizerin wenscht.....’

‘Aha!’ Feodora's wangen verfden zich met een levendigen blos, helderder schitterde haar oog: zij had in de verte een jongen, rijzigen man in glinsterende officiersuniform ontwaard. Vroolijk en klaar blikten de donkere oogen van den militair in het rond, terwijl het hooge blanke voorhoofd wilskracht en geest verraadde. Zijn gelaat was fijn besneden en zacht en slechts een kleine blonde knevel sierde den bovenlip.

‘Daar komt luitenant Lafont,’ merkte de vader aan. Daarna echter liet hij, den ernstigen blik op zijne dochter vestigende, er op volgen: ‘Feodora, gij hebt mij verraden wat ik sinds lang vermoed heb, doch niet kon gelooven. Gij bemint Lafont, gij, de dochter van vorst Orlowitsch, een jongen officier zonder naam, zonder vermogen.’

Feodora stond op. Zij liet het hoofd met de zware donkere vlechten aan de borst haars vaders rusten en zag liefdevol naar hem op.

‘Ja, vader,’ fluisterde zij met innigheid, ‘ik wil het u bekennen. Het was luitenant Lafont, die mij tegen dien ruwen, overmoedigen officier in bescherming nam; het was Lafont, die mij in uwe armen voerde, nadat de mij vergezellende dienaar, bevreesd voor den degen van luitenant Gregorowitsch, de vlucht genomen had. Gij ontvingt hem met hartelijkheid en sinds dien dag stond ons huis voor hem open. Hij is geheel anders als die gemaakte hofjonkers, wier gansche doen en laten door de koord van het ceremonieel bestuurd wordt.’

‘En weet Lafont iets van uwe neiging?’ vroeg de vader; ‘zijt gij er zeker van, dat zij door hem gedeeld wordt?’

‘Nooit zou hij het wagen zoo iets aan de dochter des vorsten Orlowitsch te bekennen, die hem gastvrij in zijn huis ontving; doch zijne oogen zeggen mij wat zijn mond verzwijgt. Zie niet zoo somber, beste vader,’ ging zij vleiend voort; ‘zijt gij nooit jong geweest, hebt gij nooit bemind met al de innigheid van het voor de

eerste maal ontwakend hart? En Alexis Lafont is de genegenheid der vorstin Feodora Orlowitsch waardig.'

Bij de vraag zijner dochter was de vorst ineengekrompen als had hem een dolksteek getroffen. 'Ja,' antwoordde hij nauw hoorbaar, 'ik heb eens bemind - herinner mij niet daaraan - ik heb het duur moeten boeten. Juist daarom wenschte ik u gelukkig te zien... Het moet gezegd worden de jonge Lafont bezit een edel karakter - maar uw maatschappelijke

stand is zoo verschillend, dat het waanzin ware aan een echtverbintenis te denken; wat zou het hof, wat de keizerin zeggen?'

'Catharina is grootmoedig; ik zal mijn hart voor haar uitstorten als voor eene moeder, zij zal den uitverkorene met den tooverstaf van hare genade aanraken en.....'

De deur van het salon ging open. 'Luitenant Lafont!' meldde de gepoeierde lakei. Een vergenoegde blos overtoog de fijne trekken van Feodora, toen haar vader last gaf den aangemelde binnen te laten. Eenige oogenblikken daarna verscheen de jonge offieier.

Hoogst eerbiedig, hoewel met ongedwongen houding, begroette hij den vorst en het jonge meisje.

'Gij komt als geroepen, luitenant,' nam de vorst het woord op; 'er was juist van u sprake. Feodora wenschte dat gij de eerste zoudt zijn, die het nieuws vernaamt.'

De jonge soldaat bloosde als een jong meisje.

HET OVERBRENGEN DER RUSSISCHE KROON-INSIGNIËN NAAR MOSKOU.
Kroon van czaar Iwan Alexeiewitsj.

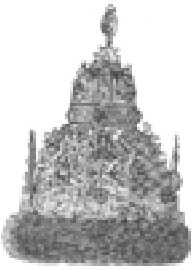

Kroon van czaar Peter den Groote.

Kronen van den czaar en de czaritza, schepter, rijksappel en St-Andreasketen.

'Prinses Feodora is wel goed,' zegde hij met een buiging, 'en het is hoogst vereerend voor mij...'

‘De keizerin is voornemens Feodora uit te huwelijken, en heeft haar den graaf Paninsky tot echtgenoot voorgeslagen.’

Het verbleeken van den jonkman, het sidderen van zijn geheele lichaam waren voor het ervaren oog van den vorst even zoovele bewijzen, dat Feodora de waarheid gezegd had.

‘Inderdaad,’ bracht de officier met moeite uit, ‘dat is een zeer verrassend... een zeer onverwacht nieuws.’

Hij drukte de hand op zijne borst als wilde hij de pijn stillen, die zijn hart als een gloeiend ijzer doorpriemde.

Feodora waagde het niet met mond of met blik het medelijden te kennen te geven, dat zij met hem gevoelde en dat nochtans haar gemoed met vreugde vervulde.

De vorst hield zich als had hij geen vermoeden van hetgeen er in den boezem des jonkmans omging en vervolgde aldus:

‘Ik zou gaarne uw oordeel over Paninsky vernemen, die u door uwe kameraden bekend moet zijn; wilt gij mij naar mijn kabinet vergezellen?’

‘Vergun, dat ik mij verwijder, lieve vader,’ verzocht Feodora. ‘Het is het uur waarop ik gewoon ben mijne bevelen aan den majordomus te geven.’

Na een kus op de hand des vorsten gedrukt en Alexis een vriendelijken afscheidsblik toegeworpen te hebben, verliet zij het salon. De beide mannen bleven alleen.

Alexis verbrak het eerste de stilte. Hij naderde den vorst en zegde op gejaagden, bevenden toon:

‘Gij wildet mijne meening over den jongen graaf Paninsky weten, vorst Orlowitsch? Welnu! ik zal ze u rondborstig zeggen; al zou het de czarin vernemen, die hem gedeeltelijk ter wille zijner familie, gedeeltelijk verblind door zijn innemend uiterlijk, in hare bescherming neemt; al zou het mij mijne betrekking, mijn leven zelfs kosten, het komt er niet op aan: indien ik prinses Feodora behoeden kan voor het ongeluk om de gemalin van Paninsky te worden, breng ik alles blijmoedig ten offer. De jonge graaf is een boezemvriend van luitenant Gregorowitsch, dit zegt genoeg. Maar Gregorowitsch rekent het niet der moeite waardig zijne neigingen voor de wereld te verbergen, terwijl Paninsky daarentegen, aan al zijne schandelijke hartstochten den vrijen teugel vierende, zulks in het geheim en met de noodige omzichtigtigheid doet.’

Vermoeid van het driftige spreken, zweeg Lafont.

‘Gij windt u Onnoodig op, mijn vriend,’ antwoordde de vorst glimlachend; ‘ik zou haast denken, dat er eenig eigenbelang bij uw afkeurend oordeel over Paninsky in het spel is.’

Lafont kleurde.

‘Vorst, ik.....’

‘Gij zijt een rechtschapen jonkman,’ viel Orlowitsch hem in de rede, ‘en uw oordeel stemt met het mijne en dat mijner dochter overeen; Feodora heeft echter nog een bijzonderen grond om Paninsky niet tot echtgenoot te willen: haar hart is niet meer vrij, het heeft een man gekozen, die haar voor de beleedigingen van een woesteling beschuttte, een man die edel genoeg denkt om het onderscheid van stand in het oog te houden en de gastvrijheid van een voor hem geopend huis niet te misbruiken. Kortom, Feodora Orlowitsch, mijne dochter, is u, Alexis Lafont, van ganscher harte genegen.’

Alexis was als versteend; het was hem als hoorde hij de stem des vorsten uit de verte, als kon het slechts een begoocheling zijn, die hem zooveel geluk verkondigde.

‘Mij,’ morde hij met trillende stem, ‘mij, den armen, onbekenden Lafont? Neen, neen, het is slechts een droom, die mij misleidt, een zoete droom.’

‘Herstel u, jonkman, het is de waarheid, die ik u verkondig,’ zegde Orlewitsch ernstig. ‘Dat voorhands aan een echtverbintenis niet te denken valt, zult gij begrijpen; maar ik zal u bij de czarin aanbevelen; Feodora zal voor de verheven gebiedster haar hart blootleggen en Catharina's hand zal de beletselen uit den weg ruimen, die den luitenant Lafont van mijne dochter scheiden. Tot aan dat tijdstip is mijn huis niet voor u gesloten; ik weet dat ik genoegzaam op uw bescheidenheid rekenen kan om niet bevreesd hoeven te zijn, dat gij door een ontijdige openbaarmaking van het tusschen ons besprokene, het vertrouwen zoudt schenden dat ik in u stel.’

‘En dat ik mij waardig zal maken,’ riep de jonkman met vuur uit. ‘Zend mij voor den dienst der czarin in het midden der gelederen van den vijand, opdat ik met mijn bloed de eer koope, die men mij waardig keurt.’

‘Er zal u wel gelegenheid gegeven worden om het vaderland te dienen,’ zegde de vorst ernstig; ‘maar zeg eens, is dan het heilige Rusland uw vaderland? Uw naam klinkt Fransch en indien ik mij niet vergis, hoorde ik u eens van uwe kindsheid spreken, die gij in de nabijheid van Parijs hebt doorgebracht.’

‘Zoo is het ook, mijn vorst,’ antwoordde Lafont; ‘in Frankrijk bracht ik mijne jeugd door aan de zijde van een man, wiens naam ik draag, dien ik liefheb en vereer als een vader en nochtans is Frankrijk het land niet, waaraan mijne ziel hangt, nochtans is die man mijn vader niet.’

‘Gij spreekt in raadsels; verklaar u nader.’

‘Reeds als knaap,’ begon Lafont, ‘boezemde alles, wat Rusland betrof, mij belang in. Naast mijne voorliefde voor den soldatenstand vormde de studie der russische taal, letterkunde en geschiedenis mijne hoofdbezigheid; het plan om soldaat te worden in russischen dienst stond onwankelbaar bij mij vast, en de goede Lafont, dien ik vader noemde, liet mij begaan, daar hij mijn besluit niet vermocht te doen veranderen. Ik was negentien jaar oud, toen ik mijne militaire studiën volbracht had. In het Iyceum was ik met den zoon van den russischen gezant bekend geworden; hij deed voor mij een goed woord bij zijn vader en door tusschenkomst van den invloedrijken man bekwam ik een vaandrigsplaats in een der infanterieregimenten van Hare Majesteit de keizerin. Op den vooravond van mijn scheiden van mijn geliefden pleegvader voerde deze mij in zijne kamer; hier vertrouwde hij mij toe, wat ik reeds lang vermoed had: dat hij slechts mijn pleegvader en zijn mij gegeven naam slechts een geleende was; hij deelde mij mede, dat ik ouderloos op de wereld stond en niet voor mijn vijf en twintigste jaar den naam en den stand mijner ouders vernemen mocht. Maar hij deed mij plechtig beloven, dat ik hem in elke gewichtige omstandigheid, die mijne toekomst betreft, onmiddellijk bericht zou zenden, vooral, voegde hij er bij, wanneer het een huwelijk betrof en daarbij trots of vooroordeel den eenvoudigen burgerlijken officier hinderlijk zijn zou.’

‘Ha! dat is een heele roman,’ sprak de vorst lachend, ‘en wie weet of niet onder het masker van den luitenant Lafont een vermomde prins steekt, wiens verwantschap zich vorst Orlowitsch tot eene eer moet rekenen. In ieder geval zal deze geschiedenis u in de oogen der czarin interessant maken, Catharina houdt van het geheimzinnige. Nu echter,’ voegde hij er opstaande bij, ‘roept mij de dienst. Tot weerziens, mijn jonge vriend; bewaar het stiptste stilzwijgen omtrent uw verloving, tot de dag aanbreekt, waarop wij ze openlijk kunnen bekend maken.’

Hij reikte den jonkman de hand, die Lafont eerbiedig aan zijne lippen bracht.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 45]

Onze gravures.

Het Kremlin.

Reeds in vroeger jaargangen spraken wij van het wonderlijk gebouw, of beter gezegd de ‘wonderlijke stad’ binnen Moskou, het Kremlin genaamd. Gansch dat heiligdom, want zóó beschouwt de ware Rus het Kremlin, is samengesteld uit eene wanordelijke reeks van gebouwen: tempels, paleizen en gestichten. Zelfs de bouwtrant heeft niets eenvormigs; men vindt de byzantijsche, de russische, de gotische stijl; men ziet er gebouwen die aan de Assyriërs, aan de Egyptenaars, aan de Babyloniërs doen denken; doch als het europeesche karakter zich mengt met het Oostersche, met het aziatische, dan toch behoudt dit laatste de overhand, en de algeheele aanblik van het Kremlin, met zijne torens en vergulde koepels, doet aan het Oosten denken.

Het Kremlin draagt daarenboven nog een ander karakter, namelijk dat het in den loop van verscheidene eeuwen gebouwd werd. Eene andere eigenaardigheid is het heuvelachtige van den grond, waarop die binnenstad is opgericht. Men heeft den bodem niet effen gemaakt en alzoo aan het geheel nog meer onregelmatigheid gegeven, die echter de betoovering vergroot.

Het geheele Kremlin is omgeven door eenen muur van witten steen, die klimt en daalt naar gelang de grond heuvelachtig is. Op zekere afstanden is die muur met torentjes versierd, wat alweer bij draagt tot de betoovering van het gezicht.

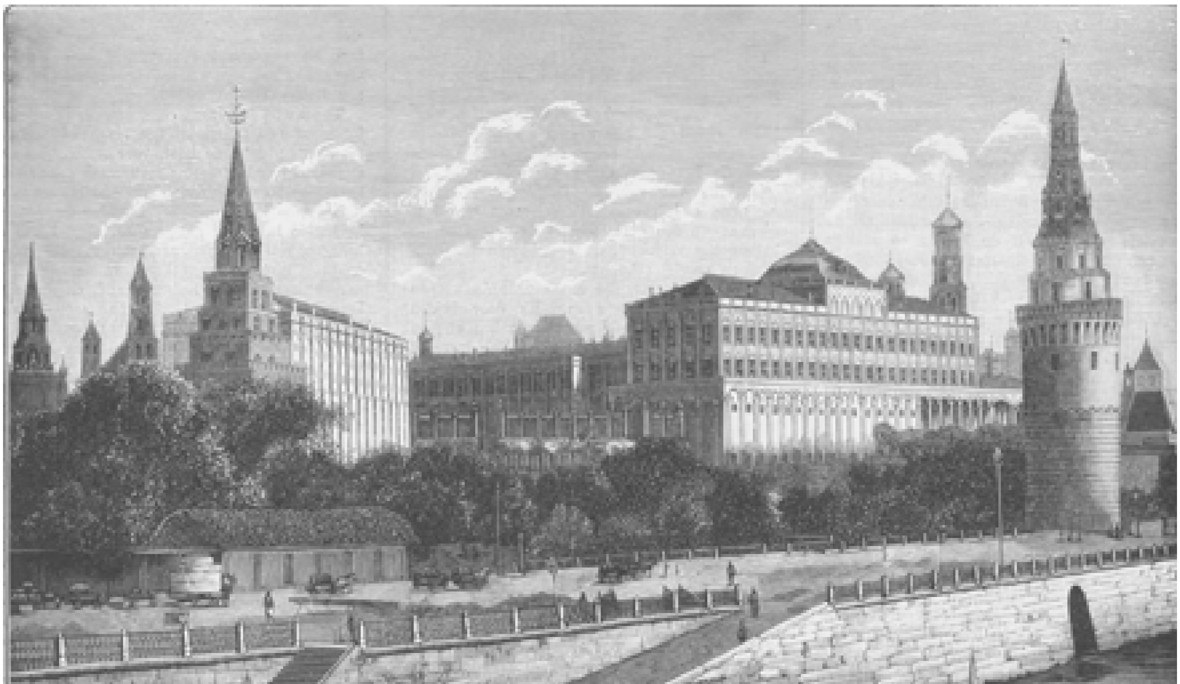

HET KREMLIN.

Het Kremlin was in vroeger dagen het versterkte kasteel van Moskou; het is zoo oud als de stad zelve en moet reeds, naar men beweert, in de XIIe eeuw hebben bestaan. In den aanvang was die driehoekige forteres niet anders dan een aarden wal, met eene houten omsluiting.

Destijds was Moskou een dorp, en zelfs maar een armzalig dorp. Omtrent 1160 of 1170 bouwde prins Andreas tusschen de strooihutten eene steenen kerk, en van dat oogenblik ontwikkelde zich het dorp tot stad. In de XIIIe eeuw werd de opkomende stad door woeste benden Tartaren afgebrand, doch de ligging was nu eens aangeduid en de herbouwing werd dan ook onmiddellijk begonnen. De kloosters vestigden zich op de beide oevers der rivier en weldra was Moskou eene stad, die allengs zich meer en meer uitbreidde.

Rourik III maakte van Moskou de hoofdstad van zijn prinsdom; een zijner opvolgers, Ivan Danalowitch, timmerde eene stevige eikenhouten omsluiting rond zijn verblijf en zijn zoon Dutriti verving deze door eene steenen. In de XVIe eeuw bouwde Ivan Vassiliewitch den muur met torens rondom het Kremlin - kortom, elke heerscher, elke vorst, elke czaar bracht het zijne bij om het Kremlin te verfraaien en Moskou uit te breiden.

Op een der openbare pleinen van het Kremlin zal het gedenkteeken worden opgericht, ter eere van den czaar Alexander II, en den 7 juni heeft in hetzelfde Kremlin de inhuldiging plaats gehad van de nieuwe kathedraal van den Verlosser. De eerste steen van deze kerk werd gelegd den 12/24 October 1817, en wel tot aandenken van den verschrikkelijken aftocht der Franschen.

Destijds werd de kathedraal op een ander terrein begonnen; doch dit terrein werd weldra ongeschikt bevonden en twee-en-twintig jaar later, in 1839, legde de czaar Nicolaas I den eersten steen op eene andere plaats, waar de kerk nu ook voltrokken is. Gansch deze kathedraal is in steen en ijzer; de voorgevel is 83 meters breed, de kerk 105 meters hoog; zij heeft 5 koepels, waarvan eene van groote omvatting. Die verschillende koepels zijn prachtig verguld en schitteren, als waren zij van louter goud, in het zonlicht.

Die grootsche tempel heeft niet minder dan 22 millioen roebels gekost - doch altijd nog niet zooveel als ons paleis van justicie te Brussel.

Lentedagen.

Wij zijn in het volle der ridderlijke en dichterlijke, en door zekere kortzichtigen, zoo miskende midden eeuwen. Bruid en bruidegom in die zoo heerlijke en schilderachtige kleeding, welke wij met zooveel liefde door onze kunstenaars zien nagebootst worden, wandelen in den omtrek van het kasteel - zooals er nu geen kasteelen meer in de boschrijke streken getooverd worden. Zij, de bruid, plukt de wilde roos van den stengel om ze den ridder van haar hart te overhandigen. Ieder jaar zal de rozenstruik bloeien en de breede en statige stam van den beukenboom met breeder lidteekens haren en zijnen naam doen zien, en die twee herinneringen zullen voor bruid en bruidegom een heilig Mekka van die plaats maken, totdat andere levensgenoegens die indrukken zullen uitwisschen.

Zomerleven.

Die gevoelens worden nochtans niet lichtelijk uitgewischt. Onder denzelfden boom zet zich het jonge paar nog bij voorkeur neer, zelfs als hun zoon, een ranke knaap met edel wezen, reeds den kleinen kruisboog spant, om te trachten het door den vader aangewezen doel te treffen, terwijl de jonge moeder, altijd een lief en rein wezen, het prachtige manuscript met kleurrijke figuren versierd, doorbladert, dat de abt der naburige abdij voor haar heeft laten vervaardigen. De twee sierlijke tafereeltjes, gelukkig en aantrekkelijk van opvatting en uitvoering, werden door de tooverende

Peinture-Bogaerts nagemaakt en vermenigvvldigd, en men kan moeilijk een keuriger geschenk bij verjaar- of feestdag geven dan dit tweetal. Wie er zich van overtuigen wil, richte zich tot den boekhandel van Hendrik Claes, Kleine-Markt 9 te Antwerpen.

De heilbot.

Deze visch heeft het minst van allen den gewonen vorm van zijne soort. Niet alleen is de uitwendige vorm verschillend, maar zijn gebit komt veel meer met dat der snoeken overeen dan wel met dat der platvisschen, onder welke soort hij behoort. De heilbot bekomt niet zelden eene lengte van 2 meters 35 en bereikt in gewicht 150 à 200 kilogrammen. Minder plat dan andere visschen zijner soort, levert hij ook meer vleesch op. De heilbot is een vreetzuchtig dier, dat zich hoofdzakelijk voedt met jong schot, met kleine visch, zelfs met krabben. Is het leven der heilbotten, jong zijnde, meer dan eens in gevaar, dan worden zij op hunne beurt, en eens volwassen, onder de vernielendste vijanden van den kleinen visch gerekend. De tactiek om hunne prooi meester te worden, is zeer wetenswaardig; zij vereenigen zich in groep, sluiten de baaien en kreeken af en jagen zoo de vischjes voor hen uit, tot dat deze geenen uitweg meer vinden, ingeslokt en onder hunne scherpe tanden vallen. De groote heilbot heeft de oogen rechts, eene kleinere soort, in de Middellandsche-Zee, heeft ze integendeel links. De kleur van het lichaam is donker bruin, met kleine ovale en wolkachtige schulpkens.

Op de punt des degens.
Door August Snieders.
(*Vervolg*.)

IX.
Terug in zijne vaderstad.

Ongeveer twee jaren later bevinden wij ons aan boord der Noordzee, in het kleine en doodstille badstedeke Heyst, waar mevrouw Lindover en oom Huib voor het oogenblik de frissche zeelucht inademen, 't geen hun beiden voortreffelijk bekomt.

Onder de veranda hunner villa gezeten, waar het zoo stil zou zijn als op een dorp, indien de zee niet gedurig rolde, kookte en schuimde alsof de hel daar onder gestookt werd - opmerking van *mevrouw* Polycarpa - staren de twee oudjes dikwijls zonder een woord te spreken op den gezichteinder en zien daar, in het nevelig verschiet, de stoombooten als spookschepen voorbij schuiven.

Die noordwaarts, dat is die naar Antwerpen of Rotterdam stevenen, worden door beiden zwijgend met het oog gevolgd en 't is of men op beider aangezicht leest: ‘Zou Rob daar niet aan boord zijn?’

Rob heeft eenige malen uit de binnenlanden geschreven, doch nu heeft hij deze dan gene vertraging opgegeven, om de terugreis aan te nemen.

Eindelijk is er een brief gekomen, die de waarheid onthulde: Rob schreef dat hij in de missie, waar Gemmer hem verlaten had, door eene zware ziekte werd aangetast, die hem verscheidene maanden vasthield.

Dank zij de zendelingen was hij nu eindelijk in zoo verre hersteld, dat hij met de eerst verschijnende stoomboot de terugreis zou kunnen aannemen.

De geschiedenis zijns vaders kende hij volledig; hij had personen ontmoet, die mijnheer Lindover gekend en hem ingelicht hadden. Aan het papier die gebeurtenissen toevertrouwen, wilde hij niet. Nog weinige maanden en Rob zou in Antwerpen, in het midden zijner familie, terug zijn.

De tijd der aankomst is nu wel is waar niet bepaald, maar grootmoeder en oom volgen toch reeds met het oog, zoo als wij zegden, elke boot die noordwaarts drijft.

Terwijl zij nog droomen, verkeert hun droom reeds in wezenlijkheid.

Op het dek eener boot, die den waterweg naar de monding der Schelde volgt, staat een flink gebouwd man, met langen blonden baard, gebruind wezen en in het losse kleedsel van den reiziger, die in langen tijd niet in de beschaafde Europische wereld is geweest.

Het is Rob, die reeds van het oogenblik dat hij de monding der Schelde bereikt heeft, uitziet, of hij den ranken toren van Antwerpen niet uit de nevelen ziet oprijzen.

Rob's kleeding ziet er zoo verkleurd uit als de stoomboot zelve, die in storm, zon, zee en lucht gansch hare frischheid verloren heeft.

Om met eere in zijne vaderstad te landen, heeft Rob zich nochtans zooveel mogelijk opgefrischt; maar hij heeft in zijne kleeding altijd iets behouden van die, welke hem in den vreemde eigen was: de korte vest, de losse das, de breedgerande hoed.

Hoe zal Rob zijne familie weerzien?

Zoo lang hij in de binnenlanden is geweest, heeft Rob geene berichten ontvangen, tenzij een enkelen keer. 't Was een brief van oom Huib, drie regels, meer niet; maar oom Huib was geen schrijver zoo als men weet.

Wel is waar had hij in zijn leven veel koopmansbrieven geschreven, doch dáárin stond nooit een letter meer dan er staan moest. Oom zegde wat hij zeggen moest, en die gewoonte had hij in zijn renteniersleven behouden.

‘Alles wel’ zoo stond er in dat briefje. ‘Edil en grootmoeder zijn zeer gelukkig met de ontstane verandering, die u door Ernest zal bericht zijn.’

Welke verandering? Rob wist er niets van. Wie was die Ernest? Onbekend. Tusschen zijne vrienden moest Rob niet zoeken om dien Ernest op te sporen: Rob had er, na de kostschool, geene vrienden op na gehouden. Al zijne denkbeelden waren op slechts één punt, op het lot zijns vaders, saêmgetrokken en men hield hem voor eenen menschenhater - hoe jong hij dan ook zijn mocht.

In den kring zijner familie was hier of daar wel een Ernest te vinden, doch briefwisseling had hij nooit met een dergelijken gehouden. Onverschillig! Men was welvarend en het overige zou Rob weldra vernemen.

Te Rio-de Janeiro teruggekomen, hoopte de jongeling een aantal brieven ‘blijvenden post’ te vinden; doch de boot, voor Antwerpen bestemd, lag onder stoom; men maakte de meerkabels los; er was nauwelijks tijd om een paar koffers, die Rob, bij zijne reis naar de binnenlanden in bewaring gegeven had, aan boord te brengen, zelf met spoed aan boord te springen - en voort ging het naar het lieve vaderland!

Aan boord kende Rob niemand, en niemand kende zijne familie, tenzij een matroos, die echter niets anders wist dan dat de oude reeder Haveling nog zoo springlevend was als een versche zeepaling.

Nu zoekt Rob reeds, zoo als wij zegden, den toren van Antwerpen in het verschiet. Nog ziet hij dien, ver over de landstreek heen starenden, vriend nog niet, dien ieder Antwerpenaar vereert en bemint; maar toch kent hij reeds het landschap, dat zich rechts en links op de oevers der Schelde uitstrekt.

Frisch zijn de groene dijken, wallen en polders; boven den horizon, door schijnbaar wollig geboomte beperkt, steekt hier en daar den gouden weerhaan van een dorpstoren op. Soms ziet hij in de verte kleine huizen liggen, zooals hij er in jaren geene meer zag, maar die hij kent en in den vreemde dikwijls voor zijne verbeelding opriep.

Op de rivier ziet hij weer onze beurtschepen, met bruinen romp en bruine zeilen, bruin als de pij der Capucienen, en wier schipper aan 't roer staande, de zware stoomboot, die zoo onvermoeid door het water ploegt, achterna gaapt, wel radende van waar zij komt.

Eindelijk ziet men in het nevelige verschiet een zwart punt: 't is de toren van Ons-LieveVrouwe, die allengs de zwachtel afweert en weldra, als had hij de laarzen van zeven mijlen aan, de stoomboot over ‘heg en steg’ te gemoet schijnt te loopen, want hij komt al dichter en dichter bij.

Rob zou heel gaarne ook den loop hebben willen beginnen, om aan den toesnellenden vriend den weg te verkorten, en hem des te eerder in

de armen te vliegen; doch dat ging niet: het schip verhaastte zijne vlucht niet.

De boot volgt de breede en groote kronkels der rivier en eindelijk verschijnt de stad boven de groene vlakte, door welke de Schelde in breede bochten naar zee slingert, en welke soms doet denken dat de opstekende masten der schepen, ginter verre, door de groene weiden *spazzieren.*

De stoomboot ploegt door de ree en eindelijk langs de woelige stadskaaien heen. Boven al het gewoel uit, klinkt, dunkt ons, het klokkenspel op den toren. Deze laatste, die eerst zoo driftig scheen in het tegemoetloopen, heeft zich op het punt van Rob te ontmoeten, achteruit getrokken en liet dan de huizen vooruit komen.

Hij zelf, de groote lange, schijnt nu in de stad met zijn bellenspel rond te loopen en overal te roepen:

‘Rob is daar, Rob is daar!’

Dat is Rob een oogenblik als eene dwaasheid door het hoofd geschoten, ofschoon hij bij het minste nadenken zeggen moest, dat de stad zich al zeer weinig om hem zal bekommerd hebben.

Nu denkt de jongeling er aan, om zoo spoedig mogelijk aan wal te komen. Aan den kapitein heeft hij verzocht zijne koffers bij mijnheer Haveling te willen doen bezorgen.

Pas ligt de stoomboot, nog zuchtend rookwolken uitgulpend, aan de kaai of Rob springt aan wal. Een talrijke menigte volks, belanghebbenden en nieuwsgierigen, staan op de kaai, door de policie op afstand gehouden.

Achter die gepakte menigte staan de vigilanten, wier koetsiers op den bok rechtstaan en zich dan nog grooter maken, door met de lange zweep de reizigers te wenken.

Niemand kent Rob Lindover; hij dringt door het volk en bereikt de eerste vigilant.

De koetsier komt, zoo snel als zijn met jenever doortrokken beenen het toelaten, van den bok om de portel te openen en den vogel die zich aanbiedt alzoo in de kooi te vangen.

‘Mijnheer Lindover!’ zegt plotseling de jeneverneus.

Rob ziet op.

‘Hoe, kent ge mij nog?’

‘Neen.... ja.... toch wel. Heb ik mij bedrogen, mijnheer?’

‘In 't geheel niet.’

‘Naar mijnheer Haveling, mijnheer Lindover? Ge zult er niemand thuis vinden.’

‘Hoe zoo?’

‘Mevrouw Lindover en mijnheer Haveling zijn eenige weken geleden naar zee vertrokken.’

‘Zoo... Dat geeft toch niets! Rijd recht naar den spoorweg,’ zegt Rob, springt in het rijtuig en klemt onder zijn lichten en breeden overjas, een voorwerp vaster in den rechterarm - een voorwerp dat knarst.

Rob is ten prooi aan een vreemd gevoel, nu hij door de straten rijdt; hij zou willen stilstaan en blijven in die stad, welke hem zoo lief is; 't is of hij haar, nu hij zoo zonder ophouden over pleinen en door straten ijlt, in een vluchtigen en onvatbaren droom ziet.

Niemand ziet naar hem op, niemand kent hem; niemand denkt zelfs aan hem. Wie weet hoe velen hem reeds lang onder de dooden rekenen. Wat geeft de wereld om een mensch? Wat maakt het haar of er een vlieg meer of minder over dien bol kruipt?

Een oogenblik heeft de jongeling in zijn sedert lang vastgesteld plan gewankeld, de afwezigheid van oom Huib heeft hem met nieuwe kracht tot de onmiddellijke uitvoering van hetzelve aangedreven.

De geest van Gemmer heeft hem, reeds aan genen kant der zee, dat plan ingegeven en Rob meent, dwaas genoeg, een heiligen plicht jegens zijnen vader te volbrengen met zonder omzien tot het einde te gaan.

Recht dus naar Brussel, naar de woning van Hordanker, recht naar het voorwerp zijner wraak!

Mocht hij, alvorens den moordenaar zijns vaders te treffen, een lid zijner familie ontmoeten, dan ware alles verloren: wie zou hem toelaten den schurk op den degen te eischen en hem toe te roepen: lijf om lijf, bloed om bloed!

In de *silio* der zendelingen heeft dat zondige denkbeeld wel is waar schipbreuk geleden; doch 't is of de geest van Gemmer andermaal in hem gevaren is, naar gelang hij het doel zijner reis bereikt; 't is of hij daar voor hem zit en hem nog eens zegt voor welken stoot hij moet oppassen; met welken stoot hij den schurk moet neervellen.

Nog eenige uren en de straf zal toegediend zijn.

En het gerecht? Rob denkt er niet aan.

Pijlsnel brengt de stoom hem het voorwerp zijner wraak nader; in een hoek van een rijtuig der derde klasse, tusschen eene hem onbekende menigte verdoken, houdt hem niets bezig dan het denkbeeld van wraak.

Terwijl die menigte lacht en poogt de stem hooger te doen klinken dan het gedommel van den trein, brandt in Rob eene hel van vernieling, welke alles overheerscht, zelfs de zucht om na eene zoo lange afwezigheid zijne familie weer te zien.

De schemering valt; de zon is onder; in het westen is de hemel vinnig rood gevlamd; 't is als een onmeetlijke bloedplas in Rob's oogen, en boven dezen plas vlot een nevelig waas, als was dat vergoten bloed nog warm.

Soms valt zijn oog in het voortstoomen op een torenkruis dat in de avondzon schittert; 't doet in hem andere gevoelens opwellen, maar koortsachtig klemt hij den arm vaster tegen het lijf en daaronder knarst er er weêr iets - en hij meent de stem van Gemmer te hooren.

Onbegrijpelijk groot is de invloed dien Gemmer op Rob uitoefent, zelfs sedert hij dezen verlaten heeft; tegen dien invloed heeft de jongeling lang vruchteloos geworsteld.

Gemmer bezielt gansch zijn wezen, zijn bestaan; Gemmer is voor hem eene magnetische, reusachtige macht, voor welke hij bukt, die al zijne daden regelt, die hem als een fatum vooruitstoot in den aangewezen weg.

De trein houdt stil. Rob slingert door het gewoel en stijgt in het eerste huurrijtuig dat voor hem staat.

‘Naar de Paleizenstraat!’ heeft hij gezegd, ‘nommer....’

Eenige minuten later houdt het rijtuig voor een net huis stil. Als de meid de voordeur opent, staat men in een frisschen gang, met wit marmeren vloer, helder gaslicht en op den achtergrond eenige hooge sierplanten.

't Is wel daar dat mijnheer Hordanker woont.

De zonderlinge vreemdeling in zijn grijzen overjas, een soort van zaalzes, met den juist niet meer frisschen, breed geranden hoed op, ziet er niet zeer aanneemlijk uit; doch hij treedt zoo stout vooruit dat hij reeds in de voorkamer gegaan is, vóór dat de meid tot bezinning is gekomen.

‘Wie moet ik aanmelden?’ zegt ze bedeesd.

‘Onverschillig wie. Ik verlang slechts voor twee minuten mijnheer Hordanker te spreken.’

Rob doet den hoed af, opent zijn breeden overjas en zet twee degens ter zijde tegen eenen leuningstoel.

Beraden wacht hij den meester van het sierlijke vertrek, dat inderdaad zoo rustig is of er geene knaging des gewetens bestaat voor dengene die daar leeft.

Eene lamp, op de tafel geplaatst, werpt een stil licht in het rond en stelt ook de flinke gestalte van Rob volop in de helderheid.

De deur op den achtergrond van het vertrek wordt geopend en Ernest Hordanker treedt binnen; hij trekt de deur achter zich toe en met strak oog en doodsbleek op den zonderlingen vreemdeling starende, doet hij nog een stap aarzelend voorwaarts.

‘Mijnheer Hordanker!’ zegt de bezoeker op doordringenden toon.

Mijnheer Hordanker beeft en strekt de sidderende hand naar de leuning van eenen stoel uit.

‘Gij herkent mij, mijnheer Hordanker; doch gij hadt mij hier niet verwacht!’ hervat Rob.

Slechts een oogenblik heeft de toegesprokene zijne tegenwoordigheid van geest verloren; nu is hij nog doodsbleek, doch zijn oog is reeds rustig.

‘Ik, ik heb u herkend, mijnheer Lindover!’

‘Gemmer heeft gesproken... Alle andere uitlegging is overbodig...’

Een trek van verachting speelt om Hordanker's lippen; een helsche bliksemstraal tintelt in zijn oog.

‘Gij hadt gehoopt dat gij mij zoudt hebben doen verdwijnen, zooals gij mijn vader verdwijnen deedt, doch ik sta voor u om u rekenschap te vragen over de misdaad, die u op het geweten drukt, ten minste indien gij er een hebt. Een van ons beiden moet verdwijnen, mijnheer Hordanker!’

‘Dat begrijp ik, mijnheer!’

‘Die woorden doen mij genoegen; ditmaal ten minste wilt gij niet liegen, zooals gij deedt toen gij pas van overzee in mijne familie kwaamt.’

‘Ik heb uw vader.... gedood, ja, doch in een eerlijk tweegevecht.’

‘Eerlijk!...’ en er loopt Rob een bittere lach om de lippen. ‘Onverschillig, maar óf de zoon zal u neerstooten, óf gij zult den zoon naast het lijk zijns vaders leggen. In alle geval, mijne portefeuille zit hier in mijnen binnenzak, mijnheer Hordanker.’

Een vinnig rood stroomt den toegesprokene over het bleeke aangezicht, en hij schijnt als een gekwetste tieger op dengene te springen die hem zoo vinnig raakt.

‘Gemmer liegt als een hond, als hij....’

‘'t Zij zoo, als ik val verzoek ik u den bloemkrans op mijn graf te vergeten.’

‘Beleedigen moet gij mij niet, mijnheer! Maar gij hebt gelijk, iemand van ons tweeën moet hier verdwijnen; vergeet echter niet dat gij tegen iemand optreedt, die meester in de wapens is.’

‘Gemmer was uw, maar ook mijn meester.’

‘Ik ben bereid u te volgen.’

‘'t Is juist maneschijn, zooals het maneschijn was op het strand, toen gij den ongelukkige verraderlijk neerstiet.’

Mijnheer Hordanker zwijgt, maar ontroerd is hij, diep ontroerd, letterlijk vernietigd.

De mensch wikt, God beschikt!

‘Gij zult,’ zegt Hordanker met eene doffe stem, ‘mij toelaten ‘goeden avond’ zonder meer aan mijne vrouw te zeggen en een kus te geven aan mijn kind.’

Rob staat bij den leuningstoel; een standbeeld kan niet onbeweeglijker zijn dan hij op dat oogenblik.

Uit de naburige kamer klinken de tonen eener piano; daar binnen ruischt een lied dat Rob als uit de verste verte zijner jeugd toegalmt; dat zelfde lied zong en speelde zijne moeder zacht en lieflijk soms voor hare kinderen. 't Is of zijne moeder nu weêr in dat gezang tot hem spreekt.

De jongeling brengt de hand aan zijn voorhoofd en een wonderlijk gevoel stormt door zijne geschokte ziel. Is zijne moeder, zoo lang reeds onder de dooden, dan daar achter dien muur?

Mijnheer Hordanker staat met de hand aan de kruk der deur; hij heeft al zijnen moed, al zijne geestkracht herwonnen: hij gaat den grooten slag wagen, die misschien sedert lang, in het geheim van zijn gemoed, werd voorbereid.

De deur openende, zegt hij:

‘Edil, hier is uw broeder Rob!’

Een snijdende gil stijgt uit de naburige kamer op en eensklaps ijlt eene jonge vrouw het vertrek in en onder den uitroep van: ‘Rob, Rob!’ vliegt zij den weergekeerden broeder om den hals, en kust hem en herhaalt den naam, dien zij hem in zoo langen tijd niet meer heeft kunnen toevoegen.

Rob is als vernietigd. Is het geen droom, geen spel zijner verbeelding? Is hij niet zinneloos? Hij grijpt het fijne lieve wezen, het blonde hoofdje van Edil tusschen zijne groote,

gebruinde handen, duwt het achteruit en staart in de blauwe oogen om zich te verzekeren dat het Edil, zijne Edil wel is, die hem toespreekt!

Zij is het wel! Rob vergeet alles op dit oogenblik en omstrengelt zijne zuster met zijne beide armen en weent als een kind, tot dat hij als uitgeput op den leuningstoel neerzakt.

'Kom,' zegt Edil, 'kom, Rob, gij moet mijn kind in de wieg zien!'

'Neen, neen, dat kan niet zijn,' antwoordt Rob gansch in verwarring; 'gij, Edil, gij, de vrouw van dien man...'

'Maar gij hebt toch ons huwelijksbericht ontvangen?..'

'Ik weet niets, ik begrijp niets. Edil, Edil!' kermt hij wanhopig.

LENTEDAGEN, NAAR O. SEITZ. (Peinture-Bogaerts.)

Edil is in de kamer teruggesneld, om haren eersteling uit de wieg te heffen en hem zegevierend den broeder te toonen.

Rob richt zich op, nadert snel Hordanker, die nog altijd aan de deur staat; hij slaat hem zijne hand, als een klauw uitgespreid, op den schouder.

Als een puntige klauw moet ook die hand nijpen, want een scherp geteekende grimas van pijn teekent zich op het bleeke gelaat van Hordanker af.

‘Gij, valsche hond!’ bijt hij hem met ingehouden stem toe; ‘gij hebt mij machteloos gemaakt.’

Rob ijlt de deur uit, alsof hij zinneloos geworden is.

Hordanker bergt de twee degens, die nog altijd tegen den leuningstoel staan, en legt nog meer verwondering aan den dag dan Edil, over de zonderlinge handelwijs van haren broeder Rob.

(*Slot volgt.*)

De stoom in vroeger dagen.

Is er wel iets nieuws onder de zon? Wij denken het niet. Vele grootsche uitvindingen, waarop men in onzen tijd roemt, waren reeds vóór eeuwen gedeeltelijk gekend, en wat de wetenschap vandaag met trotschheid als nieuwigheden van den menschelijken geest aanstipt, vinden wij niet zelden reeds geboekt in de oudste schriften, die er bestaan.

ZOMERLEVEN, NAAR O. SEITZ. (Peinture-Bogaerts.)

Is de stoom, bij voorbeeld, wel eene vinding van onzen tijd? In de vroegste dagen kende men den waterdamp; doch wat tot onzen tijd behoort is de machine, dat is 'het wetenschappelijk gebruik der spankracht.' Hero van Alexandrië, die 150 jaar voor Kristus in Griekenland leefde, Spreekt van iets dergelijks als de stoom, onder ander van een hollen metalen kogel, 'die onder en boven door tappen gesteund werd en in zijnen omtrek een aantal buizen had die van voren gesloten waren, maar die van ter zij en aan denzelfden kant eene opening hadden. In den kogel bevond zich water, dat door verhitting van den kogel tot stoom werd gemaakt.'

De stoom, die uit de openingen ontsnapte, bracht eene ronddraaiende beweging voort, zoo omtrent als een ster of zon van een vuurwerk. Hoe onvolledig ook, was

de beweging door stoom voortgebracht, doch daar deze niet beperkt was, mag ook de kracht als onbeduidend gerekend worden.

In een wetenschappelijk werk wordt een andere stoom historie uit den tijd der grieksche keizers verteld. Twee geleerden, Zeno en

Anthemius te Byzantium, waren altijd vrienden geweest, doch werden om zekere reden erge vijanden. Het toeval wilde dat zij dicht bij elkander kwamen wonen.

Op zekeren dag gaf Zeno een feestmaal, precies boven de kamer die Anthemius bewoonde en om dezen nu niet alleen te plagen met den reuk der lekkere spijzen en het gejuich der gasten, stookte Zeno een grooten ketel met water en leidde den damp tusschen de dubbele zoldering, hetgeen een zoo zwaar gebrul en geschok te weeg bracht, dat de gasten - en misschien Zeno zelf wel - op de straat vluchtten, denkende dat er een aardbeving ontstaan was.

De keltische priesters kenden het gebruik van den waterdamp; doch bezigde Zeno hem om zijn gewezen vriend eene kwade poets te spelen, zij namen dit middel te baat om hunnen afgodenwinkel te doen draaien. Zoo vulden zij het beeld van afgod Pusterich dat nog te Sonderhausen zou bestaan, met water en droegen zorg de oogen, de neusgaten en den mond met houten proppen toe te maken.

Onder het beeld, beneden en op eene verborgen plaats, stookten de afgodenpriesters een hevig vuur en zoodra het water kookte en de damp zich ontwikkelde, sprongen de proppen met klank weg en de sinjeur Pusterich was zóó kwaad dat hij damp uit neus en mond gulpen deed en zich in dichte wolken hulde. Men begrijpt dat dit kunstje een goed uitwerksel had op het domme en bij geloovige heidenvolk.

Als eerste min of meer ernstige proeve, die met den stoom genomen werd, is aangeteekend die van een zeekapitein, Blasco de Garay, een Spanjaard, die in 1545, met toelating van keizer Karel V, een schip met wielen in beweging bracht, bij middel van eenen ketel met kokend water. Het schijnt dat de kapitein met dit vaartuig drie zeemijlen aflegde; doch welk de reden dan ook ware, de uitvinding had geen verder gevolg, evenmin als die van Salomon de Cans, die in 1614, onder Lodewijk XIII, een werktuig uitvond dat de groote kracht van den waterdamp bestatigde.

De Caus heeft geene aanhoorders gevonden en hij sukkelde ten slotte in het zinnelooshuis van Bicêtre. Volgens de fransche schrijvers beweeren, werd hij daar door den engelschen markies van Worcester bezocht en zou aan dezen zijne denkbeelden hebben kenbaar gemaakt, of ten minste dezes geest van onderzoek hebben wakker geschud.

In dat bezoek was Worcester, een wetenschappelijk avonturier, vergezeld van een der schoonste vrouwen van Frankrijk, Marie Delorme, die over dien tocht naar Bicêtre aan Cinq-Mars, den 3 februari 1641, eenen brief schreef.

'Wij gingen,' zoo schrijft ze, 'naar Bicêtre, waar de markies in den zinnelooze een uitmuntend man meende te zullen vinden. Toen wij over het plein van het hospice gingen, was ik meer dood dan levend, en bang omvatte ik den arm van mijnen geleider. Wij zagen de Caus achter de tralies zitten en hoorden hem gedurig roepen: 'Ik ben niet zinneloos, ik heb iets uitgevonden, dat, werd het ten uitvoer gebracht, den rijkdom aan het land geven zou.'

'Nadat de toezichter ons meer bijzonderheden over dien man had doen kennen, zegde de markies: 'Breng mij bij dien man, ik wil hem spreken.' Het werd hem toegelaten en kort nadien keerde hij in eene bewogen en neerslachtige stemming terug. 'Ach,' zeide hij, 'de arme man is inderdaad zinneloos; miskenning, ellende en gevangenschap hebben zijn verstand in de war gebracht. Gij, gij hebt hem zinneloos gemaakt en terwijl gij hem hier opgesloten houdt, versmacht de grootste geest van zijnen tijd, hier gekluisterd in de gevangenis.

‘In mijn land (in Engeland) zou die man in plaats van door opsluiting zinneloos gemaakt te worden, met rijkdommen worden overladen.’

Worcester, die in de politieke woelingen van zijnen tijd, in Engeland betrokken was, had een reeds zeer avontuurlijk leven geleid. Hij trok partij voor den koning, verloor zijne bezittingen, werd naar Ierland gebannen, ontvluchtte uit zijne gevangenis, waagde een terugkeer in Engeland en werd nogmaals in den Tower opgesloten.

Hadden eenige woorden van de Caus hem op het spoor gebracht, of ontdekte hij uit eigen beweging den waterdamp - doch men gelooft het eerste - zeker is het, dat toen hij eens, in zijne gevangenis, zijn eten gereed maakte, hij de kracht van den waterdamp bemerkte, dien hij beschrijft in zijne *honderd Uitvindingen,* zooals ook Salomon de Caus over dezelfde kracht in zijn geschrift uitweidde.

De Franschman Papin deed de geschiedenis van den waterdamp eenige passen vooruitgaan, door het uitvinden van den papiniaanschen pot, die enkel als kooktoestel gebezigd werd. Die bevinding werd hem echter door den Engelschman Savery betwist, en de nationale naïever heeft hier niet weinig bijgedragen, niet om de zaak op te helderen, maar om ze, onder opzicht van rechtmatige eertoekenning, te verduisteren.

Newcomen en Humphrey Potter dienen nog vóór den eeuwig beroemden naam van James Watt genoemd te worden. James Watt werd in 1736 te Greenock, in Schotland, geboren en toonde vroegtijdig eene groote neiging voor alle wis- en werktuigkundige studiën. Er is echter in het leven van al de groote mannen veel dat naar de legende zweemt, en dat zal bij James Watt ook wel het geval zijn.

Hoe het zij, de toepassing van den waterdamp, die zooveel eeuwen als het ware in de lucht hing, zonder tot een praktisch resultaat te geraken, zijn wij aan James Watt verschuldigd. Wij hebben alleen door dit artikel willen aantoonen, dat de meeste uitvindingen een aantal voorgangers heblen gehad, die alleen, deze meer dan gene, het hunne bijbrachten om tot het eindresultaat te geraken.

Het is en blijft altijd de geschiedenis der eeuwen: deze eeuw met hare grootheden, zou zoo groot niet zijn als zij niet eene voorgangster had gehad. De dwerg kroop op den reus en riep dezen toe: ‘Ik zie verder dan gij!’ - ‘Ja, antwoordde de reus, maar gij zoudt zoo ver niet zien, als ik u mijnen rug niet leende.’

Standbeeld van Conscience.

In den loop van dit jaar zal te Antwerpen op het aloude Jesuïetenplein en aan den ingang der nieuwe stadsbibliotheek, het standbeeld worden opgericht van onzen beroemden schrijver, Hendrik Conscience - voorwaar, eene welverdiende hulde aan den man, die een der geniaalste voorgangers is geweest onzer nieuwere letterkunde.

Het beeld van Conscience is het werk van een jong en talentvol beeldhouwer, den heer Joris. Volgens een hem opgegeven program, heeft hij den schrijver zittende voorgesteld, doch zittende in eene achtelooze houding, zooals Conscience inderdaad gewoon was zich neer te zetten, als hij ons, de jongeren, zijn leven en lotgevallen zoo recht geestig wist te vertellen.

De houding is eenigzins gebogen, doch het oog, klein en droomerig, is in de verte gericht. De rechterhand houdt de pen en rust op eenige bladen papier, die op den knie liggen; de linker is eenigzins geopend en schijnt eene beweging te maken, die met de vertelling, welke hij laat hooren, in harmonie is.

Het hoofd van onzen letterkundigen vriend is kenmerkend; de vlottende witte haren, de volle witte baard, het hooge voorhoofd, de oogen schier onder de

overwelving verborgen, doch tot in zijn hoogen ouderdom geestig en tintelend, geven er een verheven karakter aan, dat tevens nog glimpen van geestdrift afwerpt.

Moeielijk is voorzeker de moderne kleeding voor den beeldhouwer: de heer Joris heeft er veel losheid aan gegeven, zonder daarom in verwaarloozing te vervallen, en dit juist was altijd kenmerkend bij Conscience.

Deze laatste is nooit een man naar de wereld geweest; hij was en is een eenvoudig burger gebleven in zijnen handel en wandel, in zijne vrienden, in zijne kleeding, in zijn huiselijk leven - hetgeen voorzeker eene uitzondering is bij diegenen, welke opklimmen en door eene groote populariteit omringd worden.

Het beeld wordt in brons gegoten, en zal in de maand augustus geplaatst en ingehuldigd worden.

De zestiende mei.
Geschiedkundig Verhaal.
(*Vervolg.*)

IV.

Als een beschonkene liep de jonge officier door de met menschen gevulde straten der residentie; ook het geluk bedwelmt.

Eensklaps klonk een heldere, frissche mannenstem in zijn oor: ‘He! kameraad, waar gaat het naar toe? Hebt gij geen oogen of ooren meer?’

Lafont zag op; een jonge officier, bij het zelfde regiment staande als hij, en met hem bevriend, stond voor hem.

‘Vergeef mij, Feodor,’ antwoordde de aangesprokene, ‘maar de stroom mijner gedachten voerde mij verre terug in het verledene. Doch nu ben ik geheel tot uwen dienst. Gaat gij mee naar mijne kamer?’

‘Integendeel, gij gaat met mij mee. Ik wilde gaan dineeren en was juist van plan bij den franschen restaurant binnen te gaan, toen ik u in de verte als een automaat zag aankomen.’

Niet ongaarne volgde Lafont de uitnoodiging zijns vriends. Zijn hart was te vol van het zooeven besprokene dan dat hem een afleiding van zijne gedachten niet welkom zou zijn. Weldra zaten beiden in een der gezellig ingerichte kabinetten der restauratie en klonken met elkander op gezondheid en vriendschap.

Thans klonk door het dunne houten beschot, dat het naaste kabinet van het hunne scheidde, een luide mannenstem, heesch van wijn en opgewondenheid.

‘Ik zeg het u,’ schreeuwde de stem, ‘de vrouwenregeering deugt niet meer, de Staat gaat ten gronde; het wordt tijd, dat de oude in het gras bijt en Ruslands czaar zich Paul noemt.’

Sussende stemmen schenen den al te stouten redenaar tot omzichtigheid te vermanen; maar hij scheen niet naar dien raad te willen luisteren. Met klimmende drift hoorden Alexis en zijn vriend het gesprek aan.

‘Ik wil niet zwijgen,’ riep de stem nog luider dan te voren; ‘ik behoor tot de garde van den czarewitsch en Paul noemt mij een zijner beste officieren. De oude mag het hooren, dat ik met haren toorn lach; zij mag mij in het cachot stoppen; hare dagen zijn geteld en mijn smadelijke bejegening onder Catharina zal mijn zegepraal zijn onder Paul. Daarom aangestooten, vrienden, weg met de vrouwenheerschappij! Leve Paul, de toekomst, de zon van Rusland.... leve Paul.....’

Rinkelend viel het glas op den grond; een flikkerende degen had het den dolzinnige uit de hand geslagen, het was het wapen van luitenant Lafont. Deze had zijn drift niet langer kunnen beteugelen; hij was opgesprongen en het aangrenzende kabinet binnen gestormd, om den onbeschaamden beleediger der czarin den mond te stoppen. Vier heeren waren hier aanwezig; twee daarvan, waarbij de spreker, droegen het uniform van het Gatchina-regiment van den grootvorst Paul, de beide anderen, waarvan een de graaf Paninsky, droegen burgerkleeding.

'Luitenant Gregorowitsch,' sprak Alexis bedaard, 'reeds eenmaal maaktet gij kennis met dezen degen toen gij het waagdet een jonge dame lastig te vallen. De verheven majesteit

der czarin kan wel is waar niet door een schaamteloozen mond bezoedeld worden, nochtans is zij mij, die de eer heb haren uniform te dragen, te heilig, dan dat ik nog een dergelijk overluid woord als de zooeven gesprokene, zou dulden zonder dat mijn wapen u daarheen zond, waar uw glas ligt..... op den grond.'

De kort ineengedrongen figuur van den luitenant Gregorowitsch met het hoogroode aangezicht en glazige, waterblauwe oogen waggelde van dronkenschap en woede. Met sidderende hand rukte hij zijn degen uit de schede.

'Onbeschaamde!' bulderde hij, 'ik heb u reeds lang bloedige wraak gezworen! Geef acht, of ik doorsteek u en zend u ter helle!'

De degens kruisten zich. Lafont moest zijn geheele bekwaamheid en koelbloedigheid aanwenden, om zich tegen Gregorowitsch te verdedigen, die als een woedende stier op hem indrong.

Er ontstond een geweldige opschudding; de wederzijdsche vrienden poogden de vechtenden te scheiden; de waard riep om de wacht en voor het huis verzamelden zich reeds een aantal nieuwsgierigen.

Alexis bloedde, de degen zijns tegenstanders had zijn arm geschampt.

'Plaats in naam der keizerin!' klonk plotseling een zware stem boven het rumoer uit; 'in naam der keizerin, steekt de degens op!'

Een man van middelbare lengte, met een schoon doch trotsch aangezicht, drong door de menigte, een wenk zijner hand scheidde de vechtenden.

'Vorst Subow!' klonk het eerbiedigen halfluid in het rond.

Het was inderdaad de tweede gebieder van Rusland na de czarin, die het kabinet der restauratie binnenkwam. Alle waardigheden, alle eereteekenen, waarover de machtigste gebiedster van Europa beschikken kon, waren op het hoofd, op de borst van dezen gunsteling vereenigd. Van eenvoudig edelman tot veldmaarschalk en vorst verheven, groeide zijn trots met zijn rang aan en de menschen droegen zelf er niet weinig toe bij om hem daarin te versterken. Grijze hoofden bogen zich in slaafsche onderdanigheid voor de nieuw opgegane ster van het hof; ministers en generaals belegerden zijn voorkamer; zij wisten, dat een woord van hem de bron der gunsten van Catharina deed vloeien.

Diepe stilte volgde nu op het vroegere gedruisch; men hoorde niets dan de hijgende ademhaling der gescheiden kampvechters.

'Hare Majesteit de Keizerin een wandeltoer makende, vernam, dit huis voorbijkomende, dat twee officieren met elkander duelleerden. Zij zond mij om naar de namen der heeren en de aanleiding van den strijd onderzoek te doen, ten einde gerechtigheid te oefenen naar de wet en haar keizerlijk goeddunken. Luitenant Feodor, gij zijt mij als een eervol officier bekend, vertel mij wat er van het geval is.'

Bedaard verhaalde de luitenant de toedracht der zaak. De blik des vorsten scheen den onbeschaamden beleediger te willen doorboren.

'Is het bericht van luitenant Feodor overeenkomstig de waarheid?' vroeg hij met luider stemme, om zich heen ziende.

Niemand antwoordde; alleen trachtte de ontnuchterde Gregorowitch eenige verontschuldigen te stamelen.

'Gij zult ondervinden dat Catharina van Rusland nog de macht heeft schaamtelooze beleedigers der majesteit te straffen en voor altijd onschadelijk te maken,' sprak de vorst. 'Aha! daar is de wacht: zij komt juist van pas; naar de militaire gevangenis met dezen nietswaardige!'

‘Ik ben een officier van den grootvorst,’ schreeuwde Gregorowitch. ‘Alleen de czarewitch kan krijgsgericht over mij houden.’

Een wenk van den vorst en de wacht voerde hem weg.

Zijn trotschen toon matigend zoo goed hij zulks vermocht, wendde de vorst zich tot Alexis:

‘De rechtvaardige czarin Catharina weet te beloonen, gelijk zij weet te straffen. Zij zal de door u bewezen diensten niet vergeten.’

Hij wendde zich om en ging heen. Eerbiedig opende zich evenals bij zijne komst de drom der toeschouwers; een oogenblik later vernam men het wegrollen van het keizerlijke rijtuig.

Toen Alexis Lafont een uur later zijne woning betrad, vond hij een met het hofzegel gesloten schrijven, hetwelk een bediende in keizerlijke livrei voor hem afgegeven had. Met bevende hand opende hij het: het bevatte het bevel zich des anderendaags ten twaalf ure in de Hermitage ter audiëntie bij de keizerin aan te melden.

Door de gesloten voorhangsels van zware, donkerroode zijde, met de kostbaarste kanten bezet, poogden de stralen der russische winterzon binnen te dringen; wel is waar spotte de dikte der stof met elke poging, maar zij vervulde toch de kleine ruimte achter het eenige, reusachtige spiegelvenster met een roosachtig licht en gaven haar een tooverachtig aanzien. Wat slechts de verfijndste weelde, de verkwistendste rijkdom vermocht uit te denken was daar opeengehoopt: veertapijten, waarin de voet wegzonk; malachietvazen van onschatbare waarde; kroonluchters en spiegels van zuiver goud. Maar ook de voortbrengselen der kunst en der literatuur waren in de hoogste trap van volmaaktheid vertegenwoordigd. Onder de schilderstukken, waarmede de met zijde behangen wanden bedekt waren, erkende men Raphaels meesterhand en het penseel van Correggio; de namen van Montesquieu en Laharpe schitterden op de rijke banden der kleine bibliotheek in een kunstrijk gesneden boekenkas van rozenhout.

Voor de schrijftafel, welker benoodigdheden uit massief goud bestonden, zat in een met purper fluweel overtrokken en met den keizerlijken kroon prijkende vergulden leuningstoel eene tamelijk gezette dame met een rood, doch voornaam aangezicht. Zij droeg een kleed van zwart fluweel. Het rijke, donkerblonde haar met edele eenvoud opgemaakt, toonde geen spoor van het grijs des ouderdoms en toch stond die dame, ofschoon men haar ternauwernood vijftig jaar zou gegeven hebben, in het midden van den zestigjarigen leeftijd. Deze dame was Catharina, czarin van Rusland.

De grijze, schitterende oogen der gebiedster blikten met ontevredenheid in het aangezicht van den man, die in het eenvoudige uniform van het grootvorstelijk garderegiment in eerbiedige houding naast haren zetel stond. Hij kon veertig jaren tellen. De natuur had dezen man stiefmoederlijk bedeeld en hem dat voorkomen ontzegd, dat onwillekeurig boeit en inneemt. Klein van gestalte, met donkere gelaatskleur, spaarzame haren, kleine oogen en met een nauwelijks zichtbaren neus, vormde hij een scherp contrast met de waardigheid en majesteit, die zich in Catharina's verschijning vertoonde. En toch zou ook hij eens een kroon dragen, want hij was de zoon en troonopvolger der keizerin, de czarewitch Paul.

‘Neen, zeg ik.....’ herhaalde de keizerin even driftig en de blanke hand sloeg met de gouden pen op het plat der schrijftafel, ‘geene genade voor den ellendeling! Nog heden zal ik een krijgsraad benoemen, welken gij ter wille van den vorm voorzitten zult; maar beproef niet hinderend in zijne uitspraak tusschenbeiden te treden. Dat ik

gaarne de bede mijns zoons vervul, heb ik u bij den eersten misstap van den luitenant Gregorowitch bewezen, maar ditmaal is mijn wil onwankelbaar.'

'Uwe Majesteit kent mijne gehoorzaamheid,' antwoordde Paul, 'maar nochtans waag ik het voor Gregorowitch te spreken. Zijne schuld is groot, maar hij is jong en verkeerde in opgewonden toestand en is een mijner beste officieren.'

'Schande over deze onzalige hartstocht voor de soldaten!' riep Catharina. 'Men moge weerlooze vrouwen beleedigen, men moge de majesteit, de moeder, beschimpen: wat is den grootvorst-troonopvolger daaraan gelegen, wanneer men slechts een goed soldaat is! O, Paul, Paul, wat zal er van Rusland worden, dat ik u groot en machtig achterlaat! Een militaire staat, waar stok en knoet regeeren, waar de wet door den degen vertegenwoordigd wordt, waar.....'

'Vergeving, Majesteit,' viel de grootvorst haar bedaard in de reden; 'ieder mensch heeft eene lievelingsneiging en hij geeft zich daaraan des te sterker over, naarmate hij andere vreugden ontberen moet. En God is het bekend, aan vreugde was mijn leven niet rijk! De geringste hoveling koestert zich in de afspiegeling der gunst van de groote czarin: - haar zoon woont eenzaam, bijna als een banneling, in Gatchina.'

Het aangezicht der keizerin nam een weemoedige uitdrukking aan.

'Gij zijt onbillijk, Paul,' sprak zij; 'zijt gij het zelf niet die u tot eenen kluizenaar maakt? Beproefde ik niet u aan het hof te verbinden? Uwe stugge manieren, uwe luimen, uwe eigenaardigheden deden u de vroolijke hofkringen vluchten, gij waart een wolk in den zonneschijn.'

'Uwe hofkringen vervelen mij!' merkte Paul barsch aan.

'Ik liet u deelnemen aan de staatszaken,' ging de keizerin voort, 'doch gij behandeldet diplomatieke acten met den degen, in plaats van met de pen en verwardet de buitenlandsche met de binnenlandsche staatkunde. Ik zond u op reis, doch het buitenland had geen aantrekkelijkheid voor u. Overal waandet gij u achteruit gezet; aan slaafschen eerbied gewoon, dien ik haat, verlangdet gij dien overal op uw weg te ontmoeten en toen gij u in uwe verwachting teleurgesteld zaagt, bracht gij niets mede, dan booze herinneringen en geheimen wrok.'

'En waarlijk, ik heb er reden toe!' riep Paul; 'maar neen, ik wil niet onbillijk zijn: eene herinnering bleef in mijne ziel wonen, gelijk een lieflijk beeld, en dikwijls wanneer ik aan de zelfzucht en de laagheid der menschen denk, verzoent het mij weder met hen en stemt mij zacht en vriendelijk.'

'Ik verheug mij over elke zachte aandoening van mijn zoon Paul,' zegde de keizerin goedig; 'wilt gij mij verhalen, wat u wedervaren is?'

'Er mogen ongeveer zestien jaar verstreken zijn sinds ik mij te Parijs bevond,' begon de grootvorst. 'Door nieuwsgierigheid gedreven om het volksleven van het moderne Babylon te leeren kennen, verliet ik op zekeren morgen in eenvoudige kleeding en zonder gevolg mijn hotel en mengde mij onder de menigte. Ik kon ongeveer een half uur ver voortgewandeld zijn toen een troep werklieden dicht bij mij zingend uit een herberg kwamen. Zij moesten een uitlander in mij herkend hebben en besloten zich wat met mij te vermaken; ik werd omringd, men waagde het mijn geheiligden persoon aan te raken en zich ongepaste spotternij met den troonopvolger van Rusland te veroorloven.'

Catharina kon een glimlach niet onderdrukken. 'Gij wildet immers het volksleven leeren kennen, Paul?'

'Het bloed kookte in mijne aderen,' ging Paul voort; 'had ik mijn degen gehad, er hadde bloed gestroomd; nu had ik niets dan mijn stok, maar, waarlijk, ik heb hem niet slecht gebruikt.'

‘Derhalve een volledige volksvechtpartij zonder etiquette,’ bemerkte Catharina.

‘Maar de eerste slag, dien ik een der ruwe gasten toediende, was het teeken tot een algemeenen aanval op mijn persoon; het grootere getal was natuurlijk in het voordeel. Ik verdedigde mij zoo goed ik vermocht, maar ik had mij ten onder moeten geven, had ik niet onverwachts hulp gekregen.’

‘In de gedaante van de wacht natuurlijk?’ vroeg Catharina.

‘Neen, Uwe Majesteit, in de gedaante van een aanvalligen ongeveer zestienjarigen knaap, die onbevreesd tusschen de wilde gasten drong en als beschermend zijne armen uitbreidde. ‘Doet hem niets, goede liên,’ sprak hij met heldere, smeekende stem, ‘ik heb van uit mijne woning gezien hoe gijlieden het waart, die den strijd aanvingt; zoo velen tegen een..... schaamt u!’ - Zoo verassend was de tusschenkomst van den knaap, zoo lieflijk zijn gelaat en zijne stem dat zelfs de dronken werkliên zich aan zijne betoovering niet konden onttrekken. Zij lieten mij gerust en ik kon mijnen weg ongehinderd vervolgen. Maar woede en schaamte verblindden mij zoozeer, dat ik voor mijn jeugdigen beschermer geen woord van dank vinden kon; ik verwijderde mij ijlings..... Niemand mocht vermoeden, dat de grootvorst Paul van Rusland bijna het offer der vereelte vuisten van fransche werkliên geworden was. De knaap van toen moet thans een man geworden zijn, maar het lieflijke beeld van het kind staat nog levendig voor mijn geest, en menige goede daad, verricht ik in zijnen naam.’

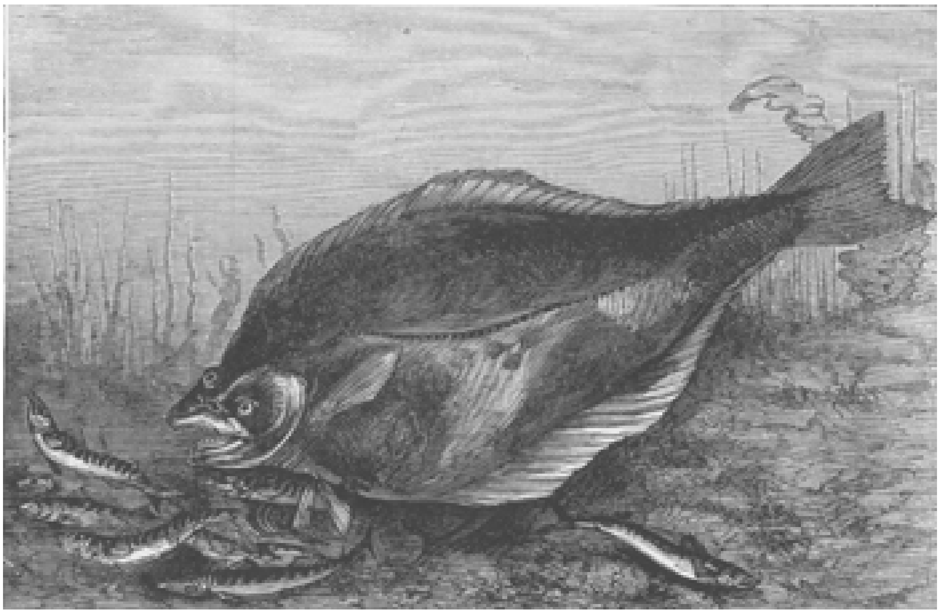

DE HEILBOT.

‘Ik zou God danken, ware iets dergelijks menigvuldiger voorgekomen en hadde de hevigheid, de stugheid van uw karakter verzacht,’ zegde Catharinazuchtend; ‘de uwen hadden er minder onder te lijden en ik behoefde niet voor Ruslands toekomst te sidderen.’

‘Uwe Majesteit’ - de onderdrukte toorn vervrong Pauls gelaat - ‘de mijnen, zegt gij? Leven mijne kinderen niet bij u, hunne grootmoeder, in plaats van in Gatchina bij hunne moeder!’

‘Zou ik den geestvollen Alexander in Gatchina onder militaire dressuur laten verkwijnen?’ vroeg Catharina driftig; ‘zou ik getuige zijn hoe waanwijsheid de jeugdige vreugden en neigingen van mijn kleinzoon aan banden zou leegen?’

‘Uwe Majesteit, ik ben een liefdevol vader.’

‘Daarvan ben ik overtuigd; gij meent het bestwil van de uwen te verzekeren, wanneer gij ze onder militaire dressuur houdt, maar ik heb andere inzichten en..... God zij geloofd, dat ik nog leef, om ze uit te voeren en Ruslands gebiedster ben

ondanks den wensch van uwen luitenant Gregorowitsch, voor wien mijn zoon om genade durft smeeken.'

'Uwe Majesteit!....'

De czarin stond van haren zetel op; hare slechts middelmatige gestalte scheen zich te verlengen.

'Geen woord, czarewitsch Paul, wanneer ik niet zou moeten denken, dat mijn zoon den wensch van een nietswaardigen misdadiger deelt en goedkeurt, dien wellicht in de hand werkt.....'

Met zilverklank sloeg het op de malachietpendule op de schouwplaat twaalf uur; bij den eersten slag sloeg de dienstdoende kamerheer het goudgestikte fluweelen voorhangsel van het keizerlijk kabinet terug.

'Luitenant Alexis Lafont meldt zich bij Uwe Majesteit aan voor de genadig verleende audiëntie.'

Wellicht bezat geen vrouw uit hare eeuw meer heerschappij over hare gelaatstrekken dan Catharina II van Rusland. Als met een tooverslag verdwenen de wolken van haar voorhoofd; de toornig flikkerende oogen namen hun gewone vriendelijkheid en haar mond het gewone welwillende lachje aan.

'Luitenant Lafont trede binnen!'

Met een diepe buiging trok zich de grootvorst-troonopvolger terug; op den dorpel ontmoette hij Alexis. Deze boog eerbiedig voor zijn toekomstigen keizer, maar Paul wierp hem een blik vol haat toe; het was de weerschijn van de misnoegde stemming, welke na het zoo even voorgevallen tooneel zijn binnenste vervulde.

Nu viel achter den jongen luitenant het voorhangsel dicht; Alexis Lafont was alleen met de meest gevierde, machtigste vrouw der eeuw.

Innemend en vriendelijk voor hem was Catharina als voor een zoon, en het hart van den jongen man ontlastte zich voor haar zonder achterhoudendheid. Nadat hij de keizerin nogmaals de aanleiding en het verloop van den strijd van den vorigen slag verhaald had, moest hij haar van zijne kinderjaren verhalen. Catharina vernam hetzelfde, wat hij aan vorst Orlowitsch had meegesleept en meegesleept door zijn gevoel, waagde hij het de gebiedster van zijne verwachtingen in de toekomst te spreken: hij ontdekte haar de innige neiging, die hem met de dochter van den rijken, machtigen man verbond en glimlachend hoorde Catharina hem aan.

De aanmelding des vorsten Subow maakte aan het gesnap van den jonkman een einde; niet zonder schrik ontwaarde hij, hoever hij de kloof overschreden had, die hem, een der geringste onderdanen, van de gebiedster scheidde, maar het goedig afscheid van deze stelde hem weer gerust.

In de deur verscheen vorst Subow.

'Zooeven heeft Zijne Keizerlijke Hoogheid, de grootvorst Paul, Petersburg verlaten, om naar Gatchina terug te keeren,' meldde hij; 'de czarewitsch weigerde het voorzitterschap van den krijgsraad, die tot het vonnissen van luitenant Gregorowitsch bijeengeroepen zal worden, op zich te nemen.'

'Paul is misnoegd,' merkte de czarin smartelijkaan; 'ik geloof echter dat ik, zijne moeder, zijne gebiedster meer reden daartoe heb. - Doch weg met droevige gedachten,' voegde zij er bij; 'laat ons over aangenamer onderwerpen spreken, vorst. Het komt er op aan onzen jongen ridder te beloonen. Wij hebben heden avond een feest in de Hermitage; wij noodigen den luitenant Alexis Lafont daartoe uit, en onze geheele hofhouding zal getuige zijn, hoe Catharina II den verdediger van hare majesteit op prijs stelt en beloont. Tot heden avond, luitenant! Droom tot op dien stond van de verwezenlijking uwer geheime hoop.'

Alexis wierp zich aan de voeten der keizerin en drukte hare hand aan zijne lippen; daarop verwijderde hij zich ijlings, bevreesd dat zooveel geluk in zulk een korten tijd zijne krachten te boven zou gaan.

(*Wordt vervolgd.*)

Oplossing van Rebus N° 3.

DE MAAN BEKOMT HAAR LICHT VAN DE ZON.

Bij loting is de prijs toegevallen aan den Heer Victor Michiels, St. Janstraat no. 45 te Antwerpen.

Rebus N°. 4.

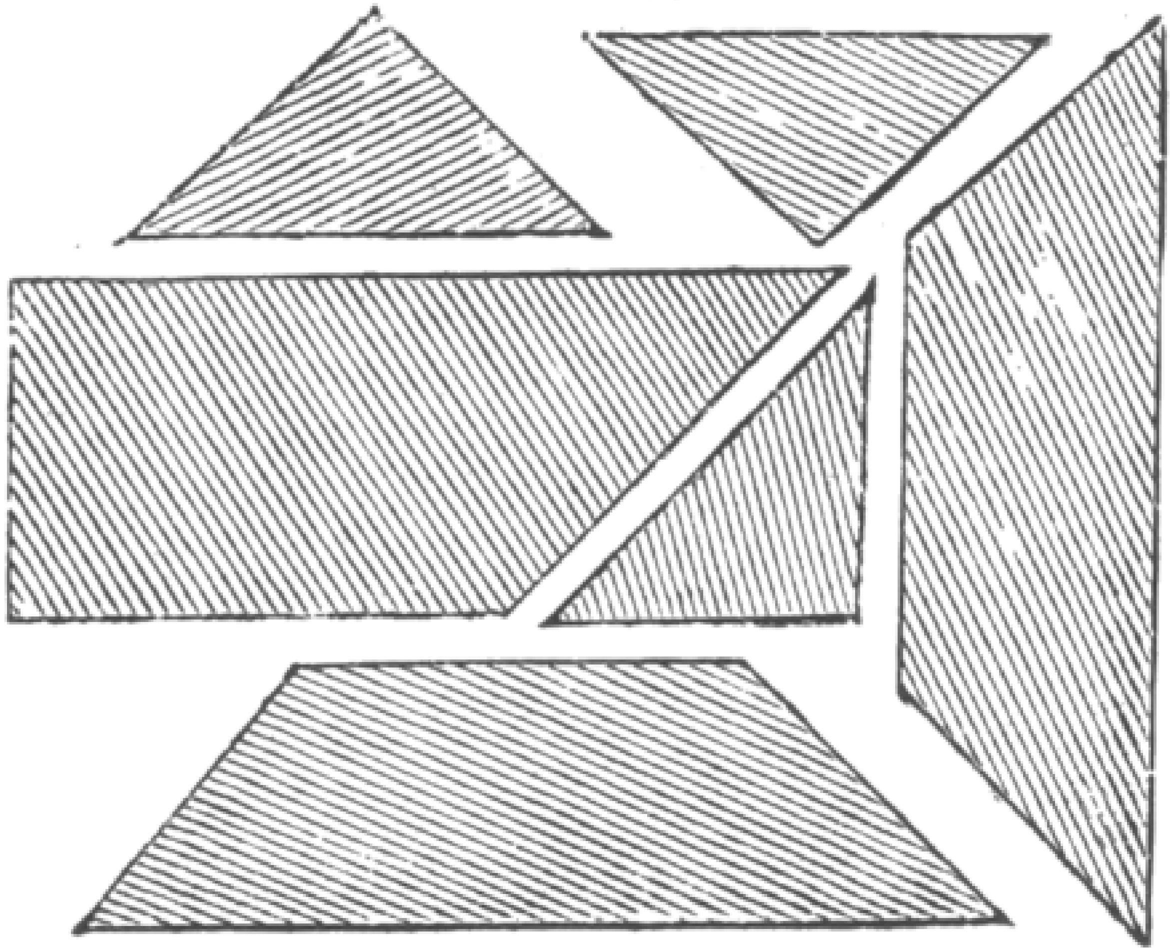

Uit deze stukken een kruis te vormen.

Als prijs aan dezen Rebus is verbonden:

EEN EXEMPLAAR DER

LEESBIBLIOTHEEK

VOOR

CHRISTELIJKE HUISGEZINNEN,

jaargang 1882/83,

8 boekdeelen, waarvan het laatste dezer dagen verschenen is.

Deze prijs zal bij loting toegewezen worden aan een der goede oplossers.

Bovendien hebben de goede oplossers het recht tegen verminderden prijs een der jaargangen van de *Belgische Illustratie* te bestellen, mits vooraf een postmandaat van het verlangd bedrag inzendende, als:

1876/77, 1877/78 en 1878/79 ad frs. 4. - 1879/80 en 1880/81 ad frs. 5. - en 1881/82 ad frs. 8. -

[Nummer 46]

Onze gravures.

Terugkeer in huis.

Een tooneel uit het kinderleven! Poes is sedert eenige dagen verdwenen, tot groot verdriet van het kindervolk; want poes neemt bij dit laatste meer plaats in dan al de huisvrienden te samen en heeft zich inderdaad onmisbaar gemaakt in al de kinderspelen.

TERUGKEER IN HUIS, NAAR WILH. SCHÜTZE.

Oneindig groot is dan ook het verdriet, de smart zullen wij zeggen. Poes wordt, na verloop van een paar dagen betreurd, alsof er een dierbaar lid der familie gestorven was, en het kindervolk, dat eenigen tijd geleden in de buurt eene ‘zwarte dame’ heelt opgemerkt, die zich zoo zwart kleedde omdat zij eene oude tante verloren had, wordt er ernstig op bedacht of het den rouw niet zal aannemen voor de verloren poes.

Ieder avond wordt poes geroepen, gezocht in alle hoeken van zolder, keuken en hof; doch men moet ten langen leste alle hoop opgeven - en 't is dan ook heel zeker dat de arme dwaalster door de booze straatjongens, die nooit een kat gerust laten, zal vermoord zijn - misschien, denkt de kleine jongen, wel met dynamiet in de lucht gesprongen, zoo als de keizer van Rusland, of.... wie weet welken smartelijken dood zij ondergaan heeft.

Zuster zoekt dan ook al de mogelijke zwarte lappen bijeen om de pop in rouw te kleeden; broêr laat zijne tafel van vermenigvuldiging ter zijde om eene schoone

lijkrede saêm te stellen, over de ongelukken van eene onvoorzichtige en alleen in de wereld dwalende kat, terwijl hij de klagendste toonen op de piano zoekt om haar een droevigen lijkzang te bereiden.

Den volgenden dag zou de kinderwereld bijeen komen en het zou een schoon rouwfeest zijn; doch 't schijnt wel dat poes niet genegen was om zich reeds van den burgerlijken stand te laten afschrijven; want op een vroegen morgen, toen de eerste zonnestralen pas op het venster schitterden en de bloemen beglansden die er voor stonden, werd zuster half wakker en dacht te droomen dat ze de stem van poes hoorde.

Och, dat was eene zoete aandoening; maar toen het kind teenemaal wakker werd, begreep het de wezenlijkheid; doch neen! wie tikt daar tegen het vensterglas? wie kermt daar buiten en schijnt te vragen om binnen gelaten te worden? Wie?

Verbaasd richt zuster zich in haar bedje op, vrijft zich den slaap uit de oogen, voelt haar hartje sneller kloppen, staart naar den kant van het venster waar het getik opstijgt en zie - daar staat poes met de voorste pootjes recht tegen het vensterglas en herhaalt haar ‘miauw.’

Een blijde kreet weergalmt door de kamer en klinkt tot in die van vader en moeder, en die van broeder: ‘de poes, de poes!’ Opvliegen, het venster openrukken is het werk van een oogenblik - en zie, daar is zij terug de dwaalster en miauwend van geluk, met opgestoken staart en hoog gekromden rug vrijft zij zich tegen de streelende handen van het kind. Goeden morgen! goeden morgen! Welkom, welkom terug in het huis! en al die kreten vinden weerklank tot zelfs bij de halfslapende oudjes, die al zoo gelukkig zijn als de kinderen, omdat het verloren schaap weêr in huis is.

Ook broer is gelukkig; maar toch, jammer, de lijkrede zou schoon, de lijkzang zou prachtig zijn geweest. Nu echter moet er een vroolijk deuntje aangeheven worden, en broêr speelt 's morgens, ter eere der weergekeerde kat.... de *brabanconne.*

Waar heeft poes zooveel dagen en nachten getoefd? Dat zegt ze niet, al vragen het dan ook de kinderen. Zat zij in een donkeren kelder in de buurt opgesloten, ten prooi van honger en dorst? Schepte zij de versche lucht boven op de daken en in vreemde zoldervensters? Was zij misschien een bezoek gaan afleggen bij hare broêrtjes en zusjes, die, de hemel weet waar, verspreid zijn? Of - vraagt broêr met groote oogen, waarin de schelmsche lach zichtbaar is - of zou ze heimelijk naar de Amsterdamsche tentoonstelling zijn geweest?

Ja, ja, dat zal ze.

Poes is echter niet praatziek en vertelt niets van hare wandelingen, van hare rampen of ongelukken; zij is tevreden thuis te zijn, weer de volle kom met zoete melk voor zich te zien en zij slaapt den ganschen dag om van de vermoeienissen der reis uit te rusten. Hoe het zij, het kindervolk vraagt dat, tot blijvend aandenken, de *Illustratie* den terugkeer der poes zou vereeuwigen.

Eem trouwe wachter.

Ja, trouw is hij, trouwer dan de kindermeid, we willen niet zeggen trouwer dan de moeder: maar die toch is voor het oogenblik afwezig, terwijl de kindermeid aan de deur staat, om met gapend gezicht de trompettende soldaten naar te zien. Middelerwijl is Caro op zijnen post; hij lag onder de tafel te ronken; doch om aan den kleinen bengel te doen zien dat hij niet alléén ligt, is hij op de tafel gesprongen, en terwijl hij onrustig, ongeduldig en met gespitste ooren naar de deur ziet, hij jankt stil den kleinen achterna - omdat die stoute kindermeid het kind verlaten heeft.

Nog een oogenblik zal Caro lastig worden en beginnen te blaffen en te huilen, om die gaapster tot haren plicht terug te roepen. Hij toch kan de kleine immers niet helpon, die misschien door eene vlieg geplaagd, of een ander ongemak ondervonden heeft.

Och, lieve hemel! wat zijn de menschenkinderen, niet waar, Caro? toch hulpelooze schepsels! Die kunnen zich in niets behelpen; die hebben allerhande zorgen noodig; die moeten jaren lang opgepast, verzorgd, gevoed en gekleed worden, terwijl in de hondenwereld niets van dat alles bekend is. - Zelfs heeft men daar geen gapende kindermeiden, of geen moeders die zich doen vervangen.

Hoe het zij, Caro is eene geestige, levendige, vroolijke figuur en de schilder die haar in het leven riep, moet een fijn opmerker zijn.

Een houtkapper in het Zwarte Woud.

't Is weer maandag; de oude houtkapper in het onmeetlijk groot en donker Zwarte Woud, wier dun gezaaide dorpsbewoners Berthold Auerbach, in zijne *Dorpsgeschiedenissen,* zoo treffend geschilderd heeft, verlaat weer zijn huis, zijne vrouw en kinderen, om een gansche week in de eenzaamheid door te brengen.

Zaturdag-avond is hij teruggekeerd, om met de zijnen den dag des Heeren te vieren en uit te rusten van al de vermoeienissen der week. Nu keert hij weer terug naar het bosch, den knapzak bij zich en de bijl op den rug, om zaturdag met het verdiende loon in de tesch, nogmaals huiswaarts te gaan.

Dat zal het leven zijn en blijven tot dat hij nog onder en strammer zal zijn geworden, of beter gezegd te oud en te stram om nog te werken, ofwel tot dat de dood, in het donkere bosch ronddwalend, hem daar vindt en meêneemt - hem belovende de zijnen weêr te zien in het land, waar geen scheiding meer is, in het land der zaligen.

De houtkapper vangt den tocht hoopvol aan, betrouwend op den goeden God en daarom werpt hij een zoo zielvollen blik ten hemel, want geloovig is hij, zoo als allen die veel in de eenzaamheid leven - geloovig gelijk de boer die eenzaam den akker ploegt, geloovig gelijk de visscher op den wijden zeeplas, gelijk de reiziger in de verre *prairiën* omdolend.

‘Tot weerzien’ heeft hij gezegd. Laat, Heer, dien wensch niet ijdel zijn.

De olm.

De Olm (*proteus anguineus, hypochton laurenliè*) is een vleeschkleurig dier tot het geslacht der salamanders behoorende en gewoonlijk van 20 tot 30 centimeters lang. De voorpooten hebben drie, de achterpooten twee klauwlooze, vingerachtige teenen. De staart is door dezelfde huid als het lichaam omgeven. De oogen zijn slechts stippels en schijnen niet sterk geschikt tot zien-orgaan; maar ook de olm leeft in de donkerste gedeelten van het water, waar het zienvermogen al weinig dienen kan. Men vindt deze soort van salamander in zuidelijk Europa.

Op de punt des degens.
Door August Snieders.
(*Slot.*)

X.
Welkomst- en afscheidsfeest.

't Is er sedert eenige dagen geweldig druk bij oom Haveling; 't is of het oude huis eensklaps jong worden en eens lustig feest vieren wil.

Dat doet ons denken aan onzen overgrootvader, met korte broek aan en snuifschepper op, die nog eens champagne *moussu* drinken en de menuët dansen wil.

Oom Huib, met zijne zuster van zee teruggekeerd, wil de terugkomst van Rob, door een goed diner gedenken. De groote zaal van het oude huis, die in geen jaren ontsloten werd, tenzij om eens verlucht te worden, staat nu ook sedert eenige dagen wagewijd open.

De tapijten zijn geklopt, de gordijnen gewasschen; de gobelins - met alle mogelijke dwaze en rosse Calypso's, in welker paradijs onverteerbare gouden appels groeien; met Minerva's in *negligé,* maar met een kolossalen ijzeren heim op; met Phebussen, die op zware platte wagens door de wolken rijden - de gobelins zijn afgestoft en vertoonen zich in al hare kleurenpracht, al hebben in de hoeken de muizen wel eens festijn gehouden met de teenen van dezen of genen Mentor of Hercules.

Het werkvolk heeft drie volle dagen in de zaal gehuisd, en deze ziet er nu zeer aantrekkelijk uit; doch een oudheidskenner zou rood geworden zijn, omdat de meubeling geene eenheid laat blijken. Men vindt er voorwerpen van Louis XV tot aan het eerste keizerrijk.

De meubels, die volop den wansmaak van Napoleons tijd doen zien, dragen inderdaad niet bij om den kunstrijkdom te verhoogen, zelfs niet die overgroote vergulde penduul, welke een oorlogzuchtigen mameluk te paard voorstelt, met zijn yatagan boven een zwart gezicht opgeheven; zelfs niet die gemaakte bloemen en opgezette vogels onder glazen stulpen.

Het aantrekkelijkste der zaal is voorzeker de tafel, keurig met een net geplooid en sneeuwwit amelaken gedekt, en met zilver - oude familiestukken - overladen. Polycarpa heeft zich bij oom Huib gevestigd en regelt alles naar welgevallen; mijnheer en zijn koetsier hebben zich aan alle mogelijke grillen onderworpen; doch als men Polycarpa onvoorwaardelijk meesteresse laat, kan men tamelijk goed met haar over de baan.

In de laatste dagen is Edil overgekomen, om een oog in 't zeil te houden en de laatste hand aan alles te leggen.

Als de keuken aan de verwachting beantwoordt, zal ook de kelder zeker zijn fatsoen staande houden.

Er liggen daar, in de donkere hokken, flesschen van voor tien, twaalf, vijftien jaar, met een kleed van spinneweefsel en stof aan, dat de bewondering der echte wijnproevers zal opwekken.

Oom Huib is met Thomas, die het licht droeg, dezer dagen naar beneden gegaan; men heeft de deuren der hokken met roestige sloten, geopend en gezien hoe rustig die donkere flesschen daarin lagen gelijk gebalsemde koningslijken in hun graf; zij waren deels bedekt met eene laag stof, soms kalkstof - een baarkleed, zou men gezegd hebben, als men niet wist dat die flesschen ‘schoone slaapsters’ waren.

Op het voorhoofd der kelders stonden namen geschreven, die echter door de ziltigheid deels waren weggevreten, men las nog hier en daar namen van wijn met jaartallen daar boven, die als eene koninklijke kroon schitteren.

Nog eenige dagen en de verrijzenis zal plaats hebben. De keurige inhoud, donkerrood en doorschijnend, goudgeel en helder, zou in de kristallen glazen den gasten toelonken!

Thomas ontving de noodige inlichtingen en ook de sleutels van dat graf, en het zou hij zijn, die de schoone slaapsters zou doen opstaan, om uit den donkeren kelder naar de helder verlichte zaal gedragen te worden.

Op den bepaalden dag heeft oom Haveling's huis inderdaad een feestelijk aanzien, 't Is gelijk het huis uit de fabel van Perrault, waar men honderd jaar geslapen heeft en het uur van het wakker worden eindelijk geslagen is.

Bij het zilver en het kristal dat de tafel versiert, hebben zich, onder Edil's hand, al de bloemen gevoegd die deze kon machtig worden en zij heeft nu maar één achterdenken, dit is dat zij aan de wetten der hoffelijkheid is te kort gekomen met dezen of genen gast letterlijk achter dezen of genen bloemtuil te verbergen.

Oom Huib heeft - o wonder! - zijn grijs kleed en zijn bolhoedje verwisseld tegen een blauwen rok met vergulde knoppen, die zeker voor een halve eeuw moest gemaakt zijn, en toen de goede man nog zoo breed geschouderd niet was als nu.

Ook heeft oom Huib een wit vest aan en een fijnen chabot, een zwarten pantalon, die slechts zoo lang is dat hij de witte kousen en de lage schoenen van den ouden man laat zien: kortom, oom is een oud modejonker - een spotter zou heimelijk zeggen een ‘dansmeester,’ die, evenals zijn huis, lang geslapen heeft en eindelijk opstaat gelijk hij is gaan slapen, terwijl de wereld voortging met hare grillige veranderingen.

In de keuken heerscht eene buitengewone beweging; Polycarpa heeft echter een deel van haar gezag moeten afstaan, want er troont nu een witte kok, wit als een sneeuwkoning, maar met een neus zoo rood als een pioen, en er loopen tafeldienaars rond in het zwart en met witte halsdassen aan alsof ze ministers zijn.

Eindelijk komen de gasten: dames in de statig zwarte of gekleurde zijde, jonge, lachende of verlegen meisjes in mousseline, heeren in gala: 't is familie, 't zijn oude en jonge vrienden van dezen en genen.

Polycarpa heeft de keuken verlaten en terzij, op de binnenplaats staande, wil zij het genoegen hebben alles voortreffelijk in oogenschouw te nemen.

Het hindert haar dat de schommelmeid - een schepsel met groote, ronde en verbaasde oogen, met roode wangen, tusschen welke een kleinen wipneus, met een haren gordijn over het voorhoofd, die haar straks op den neus hangen zal; met ruwe en verwilderde haren op den kop - 't woord is juist - met twee bruine en vuile knoestige

handen en drie zwarte stippels en vegen op het aangezicht - het hindert haar dat dit keukenmonster, ook nieuwsgierig, nevens haar plaats neemt.

Weggezonden, hoort Polycarpa eensklaps een lang gerekt ‘hoooo!’ van bewondering en ze ziet de ronde en verbaasde oogen der meid weer aan hare zijde, nu er nogmaals een prachtig koppeltje uitstijgt.

Polycarpa, die weet hoe zich te gedragen in de hooge wereld, doet de domme gans zwijgen en is genegen den vet- en haarbol andermaal terug te kaatsen; maar zij heeft behoefte een luisterend, een aandachtig publiek te hebben; ze wil aan dat monster doen zien dat zij iets meer is in de wereld dan eene keukenprinces.

Juist komt er een rijtuig met een wapen beschilderd en een knecht in livrei - want welke knecht steekt vandaag niet in livrei! - en nu flikkeren Polycarpa's oogen, en ze zegt tot de schommelmeid:

‘Weet ge wat *noblesse* is? - Zie, dat is nu *noblesse.’*

Ze wijst ten bewijze van den adel van de dame, op den vergulden knecht, die met zijn rechterknuist, in een grooten witten filocellen handschoen verborgen, de portel opent, terwijl

hij in de linkerknuist den gegaloneerden hoed houdt.

Het monster staart met nog grooter oogen dan te voren op den schoonen knecht; maar wat het niet begrijpt is, dat de *noblesse* nadat zij de meid en den knecht - twee nederige oudjes - heeft doen uitstijgen weer achter op het rijtuig wipt en wegrijdt. Zou de *noblesse* misschien zelf niet komen eten, en dit, in commissie, door hare bedienden laten doen?

'tMoet wel zijn.

Daarover zal zij bij gelegenheid eene kleine les van Polycarpa moeten hooren.

Al de gasten zijn nu aanwezig.

‘Hoe jammer,’ denkt oom Huib, ‘dat Vaart nu weêr uitgevaren is.’ Die Vaart, zal de lezer er bij voegen, die overal en nergens is en dien ik het genoegen nog niet heb gehad te mogen zien - en dat is waar.

Hordanker en mevrouw Hordanker zijn van Brussel gekomen. De eerste is bleek, maar toch uitwendig kalm; mevrouw integendeel is blijkbaar verstrooid, onrustig zelfs en een fijne opmerker zou gezegd hebben: ‘Beiden maken contrast met de overigen.’

'tWordt echter niet opgemerkt; Hordanker zelf is immers altijd ingetogen, koel, zwijgend, maar altijd beleefd; op mevrouw geeft men minder aandacht.

Rob, tot wiens eere het feest gegeven wordt, is ook daar; hij is hartelijk geweest voor allen, uitgenomen voor de Hordanker's, die hij behandelt alsof hij ze een poos te voren gezien heeft.

Sedert den eersten avond dat hij aankwam, heeft hij Hordanker echter niet meer ontmoet; hij is naar zijne familie aan zee gestoomd, heeft Edil latêr gezien, de weinige personen die hij vroeger kende bezocht, is naar Parijs geweest; doch over den uitslag zijner verre reis heeft hij nog weinig verteld, en wat hij verteld heeft wierp de gezegden van Hordanker niet om.

Over het huwelijk zijner zuster is hij ontevreden geweest; hij heeft zich daaromtrent op een scherpen toon uitgelaten, doch later sprak hij er niet meer over, en hoe ontroerd, koortsachtig en opgewonden hij dan ook ware, er kwam geen enkel woord meer over zijne lippen.

Rob leed de pijnen der hel, ja; maar die man is zichzelven meester en al wie tot in zijn binnenste lezen kan, zal moeten bekennen, dat hij eenen heldenmoed aan den dag legt, veel grooter, veel edeler dan hij die stoutweg den dood trotseert; Rob wil den huiselijken vrede, het levensgeluk van zijne zuster, van zijne oude grootmoeder, van zijn grijzen oom niet door een enkel woord verwoesten.

Hordanker is eene slang, die zich, toen hij Rob naar Brazilië zag vertrekken, langs twee wegen zich tegen de toekomstige aanvallen beschermde: door eene nieuwe misdaad en door eene nauwere verbintenis met zijn slachtoffer.

Dit laatste denkbeeld is niet het zijne, 't is vrouwelijke diplomatie geweest; het is de oude mevrouw Hordanker, die deze koppeling heeft bewerkstelligd en alzoo aan haren zoon, daargelaten de veiligheid, nog eene schoone fortuin in de toekomst bezorgde.

Voorwaar, in dergelijken toestand, moet men zeggen dat Rob een man is met een machtigen wil, met een helder oordeel, met een edel hart om de stem van zijne wraak, de stem van Gemmer, te doen zwijgen en Kristen te zijn in den vollen zin des woords.

Nu zat hij, de forsige man, met nog altijd gebruind wezen, blonden baard, gespierde vuist en iets in zijne manieren dat niet hoort tot onze beschaafde wereld en deze toch

niet stoort, en dat hij uit zijn zwervend leven, in de laatste jaren, behouden heeft - nu zit hij aan tafel tegenover Hordanker, die doodsbleek is, maar effen en koel van gelaat, terwijl Rob zich soms opgeruimd toont, doch nooit jegens Hordanker, dien hij voortdurend niet schijnt op te merken; dien hij behandelt of hij niet aanwezig is en toch zonder dat die afzondering in het oog valt.

Rob spreekt weinig of niet van zijne reistochten; hij blijft in het gesprek aan dezen kant des Oceaans. Overigens het gesprek beperkt zich nog tusschen de personen, naast welke men gezeten is; later als de wijn wat warmte zal hebben aangebracht, zal het gesprek algemeener, hooger van toon en luidruchtiger in gelach worden.

De schotels volgen elkander op en de wijn herschept de glazen in roode of gouden karbonkels; de oogen worden levendig; hier ziet men roode neuzen, ginds purper of gevlekte wangen, wat alleen reeds zegt dat de wijn voortreffelijk is.

Alleen Hordanker is sober, meer dan sober; zijn gezicht wordt niet feestelijk gepurperd; het blijft bleek.

Oom Huib denkt dat het oogenblik gekomen is, om nu een hartelijk woord te zeggen; hij staat kalm, doodbedaard recht, hoest een paar malen en zijn glas opnemend drinkt hij aan Rob, aan den gelukkig weergekeerden Rob.

'Aan Rob!' dat vindt weerklank in aller gemoed; allen staan op en naar oud-vader landsch gebruik, klinken de glazen tegen-een.

Hordanker staat ook recht; hij aarzelt zijn glas toe te steken, en nu hij het doet gelijktijdig met eene groep andere glazen, gaat Rob het zijne voorbij; doch alleen Hordanker heeft dit opgemerkt.

't Is de beurt aan Rob: hij drinkt aan zijne moeder, de eerbiedwaardige, aan oom Huib, den goedhartige, aan Edil, de innig geliefde - en bij het uitspreken van dien laatsten naam beeft Rob's stem - hij wenscht hun geluk en vrede toe - en hier stikt Rob in zijne woorden en hij wendt de oogen af, want hij wil zijne ontroering verbergen.

Er heerscht eene volledige stilte aan tafel; Hordanker's hart jaagt; doch men ziet nogmaals zijne ontroering niet, want elkeen zoekt een mikpunt voor zijne oogen in zijnen wijnromer of in zijn tafelbord.

Rob zegt dat hij gewenscht had zich in Antwerpen te vestigen, doch zijn vriend Gemmer - en onwillekeurig valt zijn oog nu op Hordanker, die nu van bleek rood wordt - zijn vriend Gemmer heeft hem geschreven dat hij uit de nieuwe wereld naar de oude is teruggekeerd en zich nu in het noorden van Afrika bevindt, en daar wil Rob hem nog eens de hand drukken.

Het wordt Hordanker te eng in de ruime kamer; hij zal er stikken; zich oprichtend gaat hij den gang door, naar de binnenplaats, stapt den hof in, die vooraan, door het licht uit de keukenvensters stralend, tot op zeer korten afstand, en achter door de maan, verlicht wordt.

Op duizend uren van daar wenscht Hordanker zich.

Die vervloekte Rob heeft zijn plan, dat staat vast; hij zoekt zijne tegenpartij te martelen, af te beulen, hem op een klein en traag vuur als het ware te doen sterven. Rob is in Hordanker's oog een ongenadige beul, die hem zwijgend zal weten te doen verdwijnen.

Was het niet beter geweest dat hij hem tot een tweegevecht gedwongen had? Doch wat zou dan Hordanker's toestand geweest zijn, opzichtens Edil en hare familie?

Hordanker laat zijne brandende slapen door de avondkoelte verfrisschen; hij zet zich op de witte bank neêr, deels verscholen in de donkere schaduw van het kreupelhout.

Voor hem, slechts op eenige stappen van hem, staat de zonnewijzer te midden van een bloemperk, en die onnoozele paal krijgt in de zieke verbeelding van Hordanker allerhande beschuldigende en dreigende vormen.

't Is iemand die hem wenkt, gelijk een doode in een lang wit kleed; 't is iemand die met verachting van hem afwijkt en eindelijk is het iemand die regelrecht en als een spook op hem af komt - en inderdaad Rob staat voor hem.

Hordanker springt recht, als slaat in zijn zijn binnenste eene reusachtige stalen veer los.

‘'t Is u daar binnen te benauwd, niet waar?’ zegt Rob. ‘Mijne tegenwoordigheid is voor u als eene pijnbank. Gij voelt dat ik u stap voor stap te gemoet ga, dat gij stap voor stap achteruit gaan moet, om eindelijk rugwaarts in den afgrond te vallen, dien gij eens voor u zelven gegraven hebt.’

‘Ik beken, gij hadt menschelijker gehandeld met mij neer te stooten!’ mort Hordanker bitter.

‘Neen, dat kon vooral niet meer, sedert uwe moeder u mijne zuster, met haar kind in den arm, tot schild gegeven heeft tegen de punt mijns degens, of liever tegen den degen van Gemmer. Dat was laf, laf, drievoudig laf!’

‘Ik heb door dat huwelijk het ongeluk willen vergoeden dat ik uwe zuster toebracht.’

‘Huichelaar! Gij plaatstet u door dat huwelijk in veiligheid, en bezorgdet u in de toekomst eene fortuin.’

De slag, dien Rob aan Hordanker door deze woorden in het volle gezicht toebrengt, is raak, want de laatste bonst terug, doch hij wordt andermaal meester over zijn opbruisend gemoed.

‘Elke beleediging die gij mij toebrengt,’ zegt Hordanker, ‘dringt mij meer en meer naar het punt, waarin ik, worstelens moede, zal gedwongen zijn met een enkelen slag het levensgeluk uwer zuster te vernietigen - en 't zal uwe schuld zijn!’

‘Gij wilt mij doen gelooven dat gij de machtige zijt,’ spot Rob; ‘maar ik weet ook wat *ik* in mijne hand heb: uw bestaan, uw naam, uwe fortuin, uw leven, en zoo even hebt gij den waren toestand erkend toen gij zegdet, dat ik menschelijker hadde gedaan u neer te stooten.’

‘Welnu, ik beken dat nog; doch wat is het doel van uwe handelwijs?’

‘Een van ons beiden moet verdwijnen, ik herhaal dit nogmaals, zooals op den dag mijner aanlomst.’

‘Ik beken andermaal dat dit moet gebeuren.’

‘Welnu, laat het nacht zijn over uw gevloekt bestaan, uit liefde voor Edil, en ik, ik zal heengaan.’

Er komt plotseling een straal van verluchtiging in Hordanker's gemoed.

‘Uit liefde voor mijne zuster heb ik mij jegens u bedwongen. Ik wil niet dat zij, de onnoozele, lijden zal. Uwe berekening toen gij, wolf, dat lam naar het altaar leiddet, was helsch, maar zij was met juistheid gedaan. Gelukkig dat gij niet alleen op Gemmer betrouwdet; die toch is geen schurk gebleven zooals gij. Integendeel: hij is een man geworden dien ik hoogacht. Noch van hem, noch van mij hebt gij iets te vreezen. Ik ga Gemmer terugzien in Algerië en schoon ik mijn degen niet met uw bloed en mijn ziel met eene zonde te meer bemorst heb, laat ik iets in uw gemoed dat u meer pijnigen zal dan eene wonde: het is de angel van een ontwaakt geweten.’

Hordanker glimlacht met verachting.

Hij vreest zijn geweten nog niet, als hij maar van dien gevloekten Rob verlost is.

‘Om de levensrust mijner arme zuster en die ongelukkige ouderlingen niet te stooren, heb ik de waarheid, die van genen kant der zee u als eene doodsklok moest

tegenklinken, verzwegen; ik heb een verhaal van mijns vaders dood saâmgeweven dat het uwe, die afschuwelijke leugen, niet al te zeer tegenspreekt; vandaag, nu ik hier gelukkig zou kunnen zijn met de mijnen, moet ik heengaan en hen andermaal bedroeven. Ik moet voor hen een zoon zonder hart zijn, die geen eerbied heeft voor hunne grijze haren, en zij zullen nooit weten wat bloedige opoffering ik aan hunne levensrust gebracht heb! Leef dan, zoo gij kunt, met den doorn dien ik in uw hart achterlaat!...'

Rob wendt zich om; de tranen wellen als dikke wolken in zijne oogen op, en den blik naar den gesternden hemel opheffende, zegt hij: 'Vader, is het offer groot genoeg dat ik aan u en de mijnen gebracht hebt?'

Nu Rob in de feestzaal terugkeert, is Hordanker met zijne moeder weggegaan; deze gaf voor niet wel te zijn, doch stelde Edil zoo

gerust dat zij nog eenigen tijd bleef. Nu die twee harpijen weg zijn, wordt Rob een geheel ander man; hij is welgemoed, opgeruimd zelfs, 't Is of hij een half uur te voren in een akeligen droom heeft verkeerd.

EEN TROUWE WACHTER, NAAR F. STREITT.

Twee maanden later ontvangt mevrouw Lindover een brief, gedagteekend uit het Missiehuis van kardinaal Lavigerie, het Maison carré, schier op de grenzen der beschaafde wereld gelegen en waar de kloeke zendelingen, evenals de Zouaaf-missionaris, zich gereed maken alvorens de binnenlanden van Afrika in te gaan en zich daar ten offer te brengen aan de voortplanting des geloofs.

Derwaarts was Gemmer, de dwaler gereisd. ‘Ik ga,’ zoo had hij geschreven aan Rob, ‘na een leven vol booze avonturen, een leven van opoffering leiden. Ik keer terug in mijn leven en ga kind worden met de natuurkinderen, en zal gelukkig zijn als ik hun het ‘Onze Vader’ zal mogen leeren bidden.’

Rob had, zoo schrijft hij, reeds zijn besluit genomen vóór dat hij de tweede maal uit Antwerpen wegging. Hij zou met Gemmer naar de binnenlanden gaan, den missionaris daar gaan beschermen en dezen behulpzaam zijn.

Mocht hij de zijnen hier niet meer terugzien dan toch hoopte hij hen in een beter vaderland weer te ontmoeten!

De tijding valt minder hard dan men eerst gedacht had: Rob is geen man die een rustig leven leiden kan. Dikwijls schrijft bij en zijne

brieven zijn immer welgemoed en opbeurend, en vooral Vaart luistert met een gretig oor naar de beschrijvingen en lotgevallen, die Rob opdischt.

Hordanker heeft zijne uiterlijke kalmte teruggevonden; hij leeft en stijgt immer in de hooge wereld en niets duidt aan, dat de doren dien Rob hem in het hart stak, hem reeds hindert.

Eens zal die doren zich echter doen gevoelen - eens, en dan zal hij weten wat het zegt alleen te staan met zijn geweten! Gelukkig, noch Edil, noch grootmoeder, noch oom zullen er iets van weten, en met Hordanker zal het geheim in het graf dalen.

Antwerpen 1883.

EEN HOUTKAPPER IN HET ZWARTEWOUD, NAAR FRITZ BEINKE.

Bibliotheken te Rome.

Rome heeft reeds vroeg een aantal bibliotheken in zijn midden geteld. Men telde in het heidensche Rome niet minder dan 29 verzamelingen, behalve die der partikulieren en deze laatsten waren zoo wel gevuld, dat men vertelt van zekeren Sammonicus Serreus die 62.000 manuscripten bezat.

Zooals Rome gansch zijnen luister aan de Pausen verschuldigd is, zoo ook is dit het geval met zijne geleerdheid. De Pausen hebben immer met iever aan het verzamelen der schriften en boeken gewerkt, daaraan groote sommen

besteed en alzoo eene klinkende logenstraffing gegeven aan de beschuldiging dat zij de wetenschap niet in de hand hebben gewerkt.

Onder de voorname bibliotheken te Rome, bekleedt de Vatikaansche bibliotheek eene eerste plaats. Nauwkeurig zeggen waar zij haren oorsprong nam, is niet gemakkelijk, doch de eigenlijke ontwikkeling daaraan gegeven, dagteekent van de XIIe eeuw, toen de Pausen van Lateranen naar het Vaticaan verhuisden. Een korten tijd werden de boeken der bibliotheek naar Avignon overgebracht, doch na het eindigen der scheuring onder Martinus V in 1476, weer naar Rome teruggevoerd.

Een deel dezer kostbare boeken bleef in Frankrijk achter en werd eerst in 1566 en nog in 1784, aan de wettige eigenaars teruggegeven.

Alle talen, alle vakken zijn in deze altijd grooter en grooter wordende bibliotheek vertegenwoordigd. De manuscripten, die men er vindt, zijn ontelbaar en vormen eenen rijkdom, die inderdaad éénig mag genoemd worden. Een volledige katalogus van die bibliotheek bestaat er niet. De drie deelen welke er tot nu toe bestaan, werden niet voortgezet.

Behalve deze uitgestrekte bibliotheek telt men te Rome 1^0 de *bibliotheca albani,* in het paleis van dien naam. Deze verzameling heeft veel door de fransche *beschavings*-oorlogen geleden, gelijk overigens al wat kunst en wetenschap is in Europa, waar de Franschen den voet plaatsten:

2^0 de *bibliotheca Alexandria* in de Sapienza, de romeinsche hoogeschool; 3^0 de *bibliotheca Angelica,* in 1620 door Mgr. Angelo Rocca gesticht en 150.000 banden tellende; 4^0 de *Barbarini,* in het paleis van dien naam, die weleer 100.000 boeken en 10.000 manuscripten bezat, doch in den loop der tijd erg bestolen werd; 5^0 de *bibliotheca Casanatensis* in het klooster der Dominikanen, door kardinaal Casanata, in 1700 overleden, gesticht.

Casanata gaf als fonds voor het stichten der bibliotheek, zijn 30.000 boeken en daarenboven 80,000 gouden scudi.

Verder heeft men te Rome 6o. de *Chigische* bibliotheek, in het paleis Chigi gevestigd en alweer het werk van kardinalen en Pausen; 7o. de *Corsinische bibliotheek,* in het paleis Corsini, vooral door Paus Clemens XII begiftigd; 8o. de *biblotheca Lancisiana,* in het gasthuis de Spirito, eene verzameling van geneeskundige en andere zeldzame werken, door den geneesheer van Paus Clemens XI, en 1716, Lancisi, gesticht; 9o. de *Valli cellano,* een der grootste en rijkste bibliotheken van Rome en eindelijk de zoogezegde, lOo. de *bibliotheca Vittorio Emmanueli,* gevormd uit hetgeen de nieuwe regeerders uit kloosters en collegies hebben gestolen.

Zomerlust.

Goddank, Goddank, wij trekken heen,
We zijn de koude stad van steen
Voor heel een zomerdag ontkomen,
Geen vogel, aan zijn kooi ontvlugt,
Keert vlugger in de vrije lucht
En blijder naar de groene boomen,
Richard.

Goddank de zomer is daar! Wat verlangt een ieder naar die zomersche dagen! Evenals men in de lente naar den zomer verlangt, zoo ook verlangt men in de jeugd, man te worden, want de zomer is het zinnebeeld van den mannelijken leeftijd, het zinnebeeld van levenskracht en moed. De zomer is het toppunt, waar iedereen naar streeft om zijne droombeelden verwezenlijkt te zien. Elkeen wil zijne zomersche dagen hebben, zooals elkeen verlangt zijne plannen in den mannelijken leeftijd voltrokken te zien.

Welnu, ik wil mijne indrukken van het krachtig zomerleven teruggeven, onder eene recht mannelijke oefening. Ik wil daarvoor mijn paard bestijgen en een wandelrid maken door de velden.

Daar staat het moedig ros reeds gereed; het trappelt van ongeduld en klauwt stampvoetend gaten in den grond; het briest bekschuimend en slingert den kop met golvende manen. Het edel dier heb ik *Hector* genoemd; het is zwartharig, glinsterend als gepolijst ebbenhout; zijn oog is wit en vurig en het dier is van echt deensch ras.

Hij die ruiter is, kent het gevoel van mannelijke overmacht en moed, waarmede mon bezielt is als men het paard bestijgt. Buffon zegt: 'De edelste overheersching, die de mensch ooit gemaakt heeft, is zeker die van dit trotsch en vinnig dier, dat met hem deelt in de vermoeienissen van den oorlog en in den roem van het gevecht. Even onverschrokken als zijn meester ziet het paard het gevaar en braveert dit; het wordt gewoon aan het gekletter der wapens; hoort zelfs gaarne dat geluid en wordt er door opgewekt. Het deelt ook in de genoegens van den ruiter bij de jacht, het toernooisel en de wedrennen.

Het paard schittert dan door zijne fierheid, maar even tam als moedig, laat zich het toch niet vervoeren door zijn vuur; het weet zijne bewegingen te onderdrukken en niet alleen dat het gedwee is onder de hand van zijnen geleider schijnt het zelfs zijne begeerte af te vragen, en altijd gehoorzaam aan den indruk die het ontvangt, snelt het voort, vermindert zijn vaart of staat stil.

Nu streel ik het moedige dier, vat de teugels en zie, ik zat te paard. Bij den eersten spoorslag springt *Hector* in galop en rent met mij het veld in.

Hoe krachtig, hoe vervoerend is de gewaarwording onder het rennen door de vrije natuur! Man en paard zijn één wezen geworden: een wezen met adelaarsvleugels en leeuwenmoed; en onder de toenemende vaart en den slag der hoefijzers heeft de vervoering van den ruiter geene grenzen meer. Men geeft nog spoorslagen, de vaart is niet snel genoeg, de zucht naar sneller en sneller heeft geene palen meer. Vooruit! altijd vooruit, tot dat alle voorwerpen die men voorbij snelt ineensmelten en den ruiter als een nevelachtig kleurenmengsel omwemelen. Vooruit! altijd vooruit!

Het paard raakt nu slechts even den grond; de hoefslag is geen maatslag meer, maar een verward gekletter, het moedig ros vliegt altijd woedend voort, door dikke wolken van stof omgeven terwijl de lucht zich suizend voor hem openklieft. Zoo holde ik voort, droomende van moed en van kracht in het zomerleven, tot dat beiden, paard en ruiter, waren uitgeput.

Een wenk slechts met den teugel was voldoende, om het vurig en edel dier in zijne vaart te stuiten, en op eens trappelde het nu weer in zachten draf.

Ik was nu een prachtig woud genaderd en toen ik onder de sombere dreven kwam, schudde *Hector* lustig kop en manen, slingerde het witte schuim de lucht in, en hinnikte weer moedig. Het forsche geluid trilde door paard en ruiter, en weergalmde in het bosch; zijne stappen klonken dof op het hobbelig pad en zie, op eens maakte *Hector* een hevigen zijsprong zoodat hij mij bijna uit het zadel wierp. Het zoo moedige dier kromp ineen van schrik en rilde van angst, en dit slechts voor een doorgezaagden boomstam, die in het pad lag.

Nu waren man en paard niet meer één. Neen, nu was het de beurt aan den denker die op het paard zat, om het forsche dier zonder reden, met verstand en moed te beteugelen. Een paar gevoelige spoorslagen waren genoeg om het steigerend paard zijn schrikbeeld voorbij te jagen.

De opgewondenheid en hartstochtelijke zucht tot het woeste rennen was in mij bedaard. Ik wilde nu van de schoone natuur genieten onder het lustig trappelen van mijnen draver. Met verbazing zag ik op tegen de statige stammen der eiken en beukenboomen, die hunne zware, knoestige takken met weelderig loof versierd, hadden ineen gevlochten.

Het was nu niet meer een jeugdig lentegroen, maar krachtig was het blad, somber was de groene kleur evenals het gelaat van den man. De nachtegaal zong niet meer zijn minnelied, maar bewaakte zijne jongen met een ernstig geluid. Het waren nu als het ware de krachtige basstemmen der vogelen, welke zich lieten hooren. De bloemen hadden niet meer de zachte kleuren van het voorjaar; maar het rood met blauw en geel tintelde gloeiend, onder de heete zonnestralen, op de zomerkelken, terwijl de vrucht reeds onder het stevig blad verscholen hing en door de warmte tot rijpheid werd gestoofd.

Heclor stak nu de ooren vooruit en wendde den kop ter zijde: ik hoorde geritsel in het woud, en zie, eene hinde baande zich pijlsnel eenen weg door het kreupelhout en verdween eensklaps tusschen de stammen der boomen.

Dit wekte bij mij met hernieuwden drift den renlust op. *Hector* moest het bekoopen. Ik gaf hem den spoorslag en hij galoppeerde door het frissche bosch tot dat ik in de verte het uiteinde zag, met de bergen in het verschiet, die zich in een blauwen nevel gehuld vertoonden en door de zon helder werden beschenen.

Weldra had ik het bosch verlaten en kwam nu in eene andere omgeving. De weg voerde mij door een dal dat aan beide zijden door steile rotsen was ingesloten.

Hier was nu de sterkte van den mannelijken leeftijd in harmonie met de natuur. Ik was opgetogen; ik voelde het ziedende bloed in de aderen bruisen, toen ik den driftigen *Hector* weer getemd had, omringd als ik was door de woeste rotsen, waarin de eik met krampachtige bochten zijne wortelklauwen had gewrongen. Ja, ik was opgetogen van moed en levenslust toen ik die ontzettende rotsgevaarten voor mij zag met hunne donkere kloven en spleten, waaruit honderden roofvogels te voorschijn kwamen.

Mijne verrukking was ten top toen ik aan den voet der bergen kwam, waarvan de kruinen met eeuwigdurende sneeuw, trots de gloeiende zonnestralen, bedekt waren en mijne ooren de forsche stroomen hoorden bruisen van eenen waterval, die zich spoedig voor mij vertoonde.

Ik steeg nu van mijn paard. *Hector* schudde zich de leden en leschte zijnen dorst in het stroomend water aan eene beek, terwijl ik, geleund tegen een boomstam, het indrukwekkend natuurtafereel bewonderde.

Mijne pen is niet bij machte, mijne verbeeldingkracht schiet te kort om terug te geven wat mijn oog mocht aanschouwen.

Hier had de natuur ontzettende rotsbonken dooreengeslingerd, welke met mos en struiken begroeid in het dal lagen. Daarachter tusschen zwarte dennen en lorkenboomen stak eene steile rots omhoog, terwijl daarboven nog het kale gebergte als een reusachtigen muur zich verhief, en met zijne sneeuwkruin helder afstak tegen het blauw azuur.

Verre in de hoogte stroomde het water reeds tusschen de bruine stammen der dennen, vergaderde zich op de rots en stortte langs hare steile helling met breede stralen neder, om als bruisend schuim in het dal uiteen te spatten.

Liefelijk tintelde de zon tusschen het zwarte loof der dennen en zij wierp een lichtstraal over het stroomend water, om het als zilver te doen glinsteren. En toen ik tusschen en over de steenen de heldere straaltjes driftig en vroolijk zag slingeren in allerlei bochten en kronkelingen, om vrij in het beekje weg te stroomen, dacht ik aan het leven van die zilveren waterstralen.

Ja, mij dacht zij stroomden zoo snel van blijdschap, omdat zij dien langen winterslaap waren ontkomen. Voor hen is geene lente; neen, zij moeten op den zomer wachten om uit het koude graf op te staan, daar zoo vele natuurgenoten achterlaten, die tot den eeuwigen slaap veroordeeld zijn.

Welkom, welkom! lieve waterstralen, welkom in het weelderige dal des levens! Stroom nu lustig door het beekje; er zijn zoovele lieve bloemekens die op u wachten om verfrischt te worden; zoovele visschen, die verlangen in u rond te spartelen; zoovele diertjes die gij moet in het leven roepen! Spoed u, want de zonnestralen hebben uwe zusters opgenomen; zij zweven in de lucht, om als hemelschen dauw terug te vallen!

Nog lang bleef ik genieten in dit heerlijk oord; liet bruisen van het water en het suizen der dennenboomen was voor mij eene muziek, eene ware symphonie. Ik hoorde de liefelijke melodie van Schuberts *Am Bach* in de ooren klinken, en toen ik een adelaar in statige kringen door de lucht zweven zag en met snelle vaart op de kale rots neerdalen, dacht ik aan Beethovens symphonie *Heroica.*

Zoo mijmerde ik met welbehagen, tot dat de lucht bewolkte als voorboden van het onweder; ik nam *Hector,* die rustig graasde bij de teugels, en ik besteeg hem. Bij het aanzetten van het moedig dier, spatte het vuur vonkelend uit de basaltrots die het besteigerde en weldra waren wij weer op de vlakke baan, in het aanlokkelijk dal.

De weg voerde mij nu door rijke korenvelden; doch de wolken pakten zich opeen en somtijds kwam nog een heldere zonnestraal doorbreken, om het golvend goud der graanvelden te beschijnen.

De in de lente zoo teedere halmen waren nu forsche stengels geworden; zij lieten zich slingeren door den opkomenden wind, om zich daarna weemoedig op te richten, en evenals het gelaat van de landlieden, waren zij verhard en bruin gekleurd door de heete zonne.

Ik hoorde nu reeds in de verte het dof gebrom van den donder; de lucht was geheel bedekt en drukte als een gewelf van lood op de aarde. Versmachtend was de warmte en duister was de geheele natuur. De arme *Hector* verdedigde zich met kop en staart tegen de bloeddorstige vliegen, die met duizenden een aanval op zijn forsch lichaam maakten.

Ik besloot het onweder af te wachten in eene kleine boerenwoning, die aan den weg lag; ik steeg af en bracht mijn paard in den stal. Toen ik de woning binnentrad, vond ik er slechts een oud vrouwke dat gereed stond met palmtak en gewijd water, om er de vier muren van het huisje mede te besproeien. Nauwelijks van haar godvruchtig werk teruggekeerd, brak het onweer los; de woning daverde door de zware donderslagen, die brommende door de lucht rolden en langzaam met doffe klanken uitstierven, om weer door nieuwe slagen te worden opgevolgd.

Verblindend was het bliksemvuur dat als een oogwenk het duister vertrek helder verlichtte; de wolken drongen statig opeen en vei toonden zich als reusachtige bergen aan den hemel. Zij wrongen zich meer en meer te samen en scheurden eindelijk uiteen, om het saêmgeperste water met stroomen neer te storten.

Nu begon de worstelstrijd tusschen het luchtruim en de aarde; de wind brulde met hevige woede, zweepte de slanke popel heen en weêr, die bij elken aanval weer statig het hoofd verhief, terwijl de eik met forsche reuzenkracht beweegloos stond en slechts zijne groene kruin liet dooreen dwarlen.

Het water stroomde nu golvend over de bergen in het dal, de rots verloor zware steenklompen van zijn reusachtig lichaam, die den stroom losrukte en met zich in den afgrond voerde. Ja, het was een ware worstelstrijd, evenals die van den mensch tusschen goed en kwaad.

Ik zag in de woeste elementen de zonden en de bekoringen van den duivel. Ik zag in den eik het zinnebeeld van standvastige deugd, in de popel den lichtzinnigen mensch, die dan tot het goed en dan weder tot het kwaad overhelt, en in de rots den verstokten boosdoener, die in het kwaad verhard op eigen krachten steunt, en bij elken aanval zich door de zonden in den afgrond laat sleuren.

Terwijl ik met die gedachten vervuld was, bedaarde de strijd; de wolken dreven uiteen en de lieve zonne bescheen weer vroolijk de hooge bergtoppen. Alles ademde

vrede en kalmte, en toen ik op mijn *Hector* gezeten, huiswaarts keerde, konde ik weer ruim ademhalen in de frissche lucht. De vogelen zongen lustig; de balsemgeur van het nog druipende loof verspreidde zich aangenaam, de bloemen door de brandende zon verfletst staken hunne bloemkroontjes omhoog, en onder het moedig trappelen van *Hector* neuriede ik

> Na een zoelen zomerregen,
> Zijn de bloemen weder frisch!
> Even als na tranen storten,
> 's Menschen harte schooner is.

Antwerpen.
A.H. OOMEN.

De zestiende mei.
Geschiedkundig Verhaal.
(*Vervolg.*)

V.

De heerlijkste melodieën ruischten van het hooge orkest naar beneden in de zalen, waar een schitterend gezelschap vereenigd was. Daar weerkaatsten de hooge spiegels de kostbare kleeden der dames, de vonkelende diamanten; hier glinsterden de met goud bestikte uniformen in het kaarslicht - het was een hoffeest in de Hermitage, het prachtvolle paleis en lievelingsverblijf der keizerin. Bij al dien glans, bij al die keizerlijke pracht voelde men instinctmatig, dat die plaats meer geschapen was voor gezellig genoegen, dan voor het stijve ceremonieel der streng keizerlijke waardigheid, welke zich allerwege in de zalen en hallen van het winterpaleis aan het oog vertoonde. Hier geurden de zeldzaamste uitheemsche bloemen; hier sprongen fonteinen en welriekende wateren en zelfs de menschen schenen hier opgeruimder en hartelijker te zijn dan tusschen de marmeren wanden van het winterpaleis.

Verblind door het nieuwe voor hem geheel ongewone schouwspel van al dien luister en pracht, stond Alexis in eene nis en liet de bonte menigte langs zich voorbijtrekken. Niemand bekommerde zich om hem. De meesten waren verbaasd een eenvoudig officier onder de aanzienlijksten van het rijk aan te treffen. Alleen vorst Orlowitsch had hem in het voorbijgaan een paar vriendelijke woorden toegevoegd. - Feodora verwijlde bij de keizerin.

Een lichte hand beroerde zijn schouder.

‘Gij zijt luitenant Lafont, niet waar?’ vroeg eene welluidende stem.

Alexis schrikte uit zijne mijmeringen op. Voor hem stond een rijzige jonge man van waarlijk ideale schoonheid. Mannelijk zelfbewustzijn met goedhartigheid vereenigd sprak uit zijne droomerige oogen en zijn fijn, edel gevormd gelaat. Het was de grootvorst Alexander, de zoon van Paul en kleinzoon van Catharina.

‘Mijn naam is Lafont, Keizerlijke Hoogheid.’

‘Ik heb van uwe avonturen met Gregorowitsch gehoord,’ zegde de grootvorst vriendelijk; ‘ik heb ook buitendien de gunstigste inlichtingen omtrent u bekomen. Gij zijt een plichtgetrouw soldaat en moet een zeer ordelijk leven leiden. De avond van heden zal u een groote schrede voorwaarts op den weg van uw geluk voeren; mijne doorluchtige grootmoeder is u genegen. Hebt gij ooit den bijstand van een

vriend noodig, denk dan aan den grootvorst Alexander. Brave officieren van dienst te kunnen wezen, zal mij steeds een genoegen, eene eer zijn.'

'Ik dank Uwe Keizerlijke Hoogheid,' antwoordde Alexis diep getroffen; 'en als ik het waag om een gunst te verzoeken, dan is het deze: in de gelegenheid gesteld te worden aan Ruslands vijanden te kunnen toonen, hoe vurig mijn hart verlangt, mijn onbegrensden eerbied, mijne onuitsprekelijke dankbaarheid voor Ruslands keizershuis door daden te bewijzen.'

'Wie weet, hoe spoedig dit geschiedt,' zegde Alexander lachende, terwijl hij zich omkeerde en naar den ingang der groote zaal schreed, door welken juist de met pauken en trompetten aangekondigde stoet der keizerin binnenkwam. Langzaam door de rijen der tot aan den grond buigende hovelingen doorgaande, hield Catharina haren gewonen omgang. Subow de gunsteling, met orden en brillanten overladen, ging bijna aan de zijde der keizerin. Catharina zag et opgeruimd en jeugdig uit; och wit fluweelen kleed, met goudstiksel bedekt, sleepte in lange plooien over den grond, terwijl de daarover afhangende hofmantel van zware blauwe zijde, dien zij steeds na den omgang placht af te leggen, door pages gedragen werd. Zij had voor ieder een groet; een genadig woord werd hier en daar toegesproken; maar Lafont, ofschoon de blik der gebliedster zich welwillend op hem vestigde, mocht zich in geen bijzondere onderscheiding verheugen. Hij was echter toch reeds overgelukkig, want hij had in het gevolg van Catharina Feodora Orlowitsch bemerkt en de oogen van het jonge meisje straalden van vreugde, toen zij de zijnen ontmoetten.

Doch uur op uur verging en niemand bekommerde zich om hem; geen bevel der keizerin. riep hem in de kleine zaal, waar zij in den kring harer vertrouwden vertoefde. Dat waren de gravinnen Branicka en Potocki, de graaf Leon Marischkin, die aan het hof de rol van potsenmaker vervulde en als een marskramer de zakken vol veelsoortige kleinigheden had, die hij voor hooge prijzen aan de keizerin verkocht. Ook graaf Cobentzl, de Oostenrijksche gezant was aanwezig. De laatste had het bijzondere ongeluk, dat bijna op elk der menigvuldige luisterrijke feesten, die hij in zijn paleis gaf, het bericht van een door Oostenrijk tegen de Franschen onder Bonaparte verloren slag volgde, hetgeen de keizerin vroolijk deed aanmerken, dat de gezant het schoonste feest nog bespaarde voor den dag, waarop de Franschen hun intocht in Weenen zouden houden.

Er werd getrompet om aan tafel te gaan. Het heerlijkste wat het verhemelte slechts kon streelen vond men in de eetzaal van Catharina. Zij zelve at, met een uitgekozen gezelschap, afzonderlijk op een verhevenheid, vanwaar zij de geheele zaal overzien kon.

De czarin scheen ongemeen opgeruimd, zij schertste voornamelijk met prinses Feodora, wier aangezicht bij de woorden der gebiedster van geluk straalden.

En nu rees de czarin van haren zetel op. Fier opgericht stond de majestueuze gestalte, fonkelende door den glans harer tallooze brillanten. Er heerschte een doodelijke stilte in de geheele zaal.

'Dat de officieren van mijn leger trouw aan het rijk en zijn keizerin gehecht zijn,' dus nam zij het woord op, 'hiervan heb ik meer dan eens de bewijzen ondervonden; en toch bereidt het mij de hoogste vreugde, wanneer zich eene bijzondere gelegenheid voordoet een ridderlijke daad te beloonen van dengene, die, het uniform der keizerin dragende, zijn bloed voor de eer zijner gebiedster vergiet en haren naam voor beschimping bewaart. De luitenant Alexis Lafont, die zich door dienstiever zoowel als door edele gezindheid onderscheidt, trede voor.'

De jonge officier stond bevende op. Hij voelde aller blikken op zich gevestigd; maar hij zag alleen het welwillende gelaat van Catharina en achter Catharina de liefelijke trekken van Feodora.

Doch zonderbaar - juist op het oogenblik dat hij voor haar treedt, meent hij een licht zenuwtrekken in Catharina's gelaat op te merken; zij legde met een plotselinge beweging de hand op haar hart, als wilde zij pijn onderdrukken.

'Alexis Lafont,' nam zij na een kleine pauzo weer het woord op, doch een lichte hapering in hare stem was duidelijk hoorbaar - 'met den degen in de hand hebt gij eene beschimping van Ruslands gebiedster gewroken. Door u te eeren en te verheffen meenen wij ons geheele officieren korps eer aan te doen. Gij hebt uwe oogen op een hoog doel gevestigd; wij zullen beproeven u het bereiken daarvan te vergemakkelijken en benoemen.....'

Catharina verstomde. Haar aangezicht, dat, terwijl zij sprak, gloeiend rood was geworden, werd eensklaps doodsbleek. IJlings sprong vorst Subow toe: ‘Om Godswil! wat deert Uwe Majesteit?’

Zwaar ademhalend steunde Catharina op zijn arm.

‘Het is niets, vorst!’ bracht zij met moeite uit; ‘een kleine onpasselijkheid door het vele lachen om Marischkin's grappen. Geleid mij naar mijn kabinet; mijue dames vergezellen mij; men moet zich niet in de feestvreugde laten storen; wellicht keer ik nog terug.’

En zich tot den als versteend voor haar staanden Alexis wendende, voegde zij hem toe:

‘Tot morgen..... wend u tot Subow.....uwe aanstelling zal.....’

Een inwendige kramp overviel haar.... Zij brak haar volzin af en verliet, op Subow's arm uwe leunende, de zaal.

Als een duistere wolk breidde zich de onpasselijkheid der gebiedster over de verzamelde gasten in de prachtvolle zalen uit. Volgens het bevel van Catharina bleef men nog bijeen, doch te vergeefs hoopte men - en voorzeker vuriger dan allen Feodora en Alexis - op den terugkeer der keizerin. Men vernam, dat zij zich beter gevoelde, maar behoefte aan rust had, en zich naar hare binnenvertrekken begeven had. Dat was het teeken tot opbreken. In weinig tijds stonden de luisterrijke zalen leeg. Verdwenen was alle glans, uitgebluscht de kaarsen, verdoofd het fonkelen der edelgesteenten, verstomd het lachen en praten, dat nog kort te voren die ruimten vervuld had, een beeld der aardsche vergankelijkheid, de stilte des doods.

Des doods! - Daar zweeft hij nader op de vleugelen van den nacht, de sombere droomerige engel, voor wien geen hut of keizerlijk paleis beveiligd is; hij strijkt neer op de aarde, op een gebouw van marmer en goud opgetrokken: hij zweeft de met staal gepanserde wachten voorbij; wat vermogen hunne blinkende wapens tegen den onzichtbaren wereldgebieder? Voorbij zweeft hij door zalen, die met alles opgevuld zijn, wat des menschen zin vermag te streden; voorbij aan de sluimerende pages, voorbij aan de slaapdronkene kameniers, tot in ginsch vertrek; door ijzeren deuren en door fluweelen voorhangsels dringt hij verder, steeds verder, en nu heft hij den fluweelen voorhang op, die in statige plooien om een ledikant golft. Een vrouwelijke gestalte in zijde en kant rust op het satijnen bed. Hij drukt een kus op haar voorhoofd - en zacht ruischen zijne vleugels..... zacht..... want de keizerin slaapt.....

De nieuwe dag brak aan; men schreef den vierden november 1796.

Zonder over ongesteldheid te klagen had Catharina hare legerstede verlaten; zij had na het *levêe* den vorst Subow een audiëntie verleend, hem echter na weinige minuten laten gaan, om ongestoord te kunnen arbeiden. Tegen elf uur ploog de kamerdienaar der keizerin, Zacharias Konstantinowitsch, zonder bevel haar kabinet binnen te gaan om haar de gewone chocolade te brengen. Ook heden verscheen hij met de chocolade, maar vond er de keizerin niet. Hij wachtte op haar terugkeer, doch zij kwam niet. Er verliep een geruime tijd. Eindelijk, daar zich niet het minste gerucht vernemen liet, waagde hij het een zijdeur ten halve te openen, maar sprong met een kreet van ontsteltenis terug.

Bleek en stijf lag de machtige czarin in het vertrek op den grond uitgestrekt.

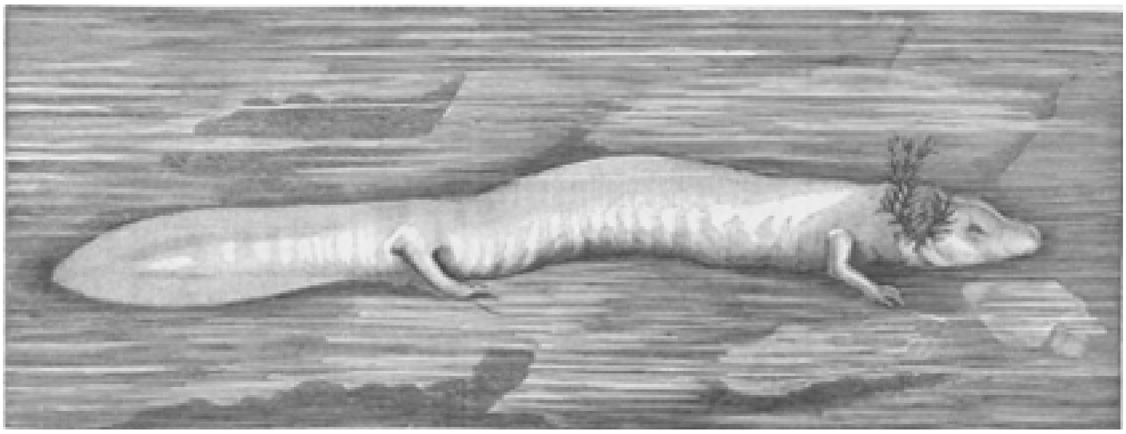

DE OLM.

Op zijn hulpgeroep kwamen de zich in de nabijheid bevindende dienaren en hovelingen toeschieten; men nam de keizerin op, men zond om geneesheeren, want nog klopten Catharina's polsen. Men hield het voorval zoo geheim mogelijk; maar in alle stilte zond men renboden naar Gatchina, om den troonopvolger van het doodsgevaar zijner moeder te onderrichten. Het gerucht echter roerde zijn tong en fluisterde de droeve mare aan den wind toe; deze droeg haar over straten en pleinen, en waar twee menschen elkander ontmoetten, lispelden zij van den dood der keizerin en hun voorhoofd omwolkte zich bij de gedachte aan de toekomst.

Nog was het leven uit Catharina niet geheel uitgedoofd; de toegesnelde grootvorst vond haar nog ademhalende, hoezeer zij het bewustzijn verloren had. De geheele keizerlijke familie stond rondom haar legerstede; maar zij erkende niemand. Geen geluid kwam over hare krampachtig gesloten lippen, tot zij met den klokslag van tien uur een vreeselijken gil uitstootte, een gil, die heinde en verre in het paleis vernomen werd. Het was de doodskreet der groote Catharina, de proclamatie die haren zoon Paul, den czarewitsch, tot alleenheerscher der Russen verhief.

Zijne gemalin, zijne kinderen waren de eersten, die den nieuwen gebieder met den voetval huldigden. Hij hief hen op, omhelsde hen en verzekerde hun zijne keizerlijke en vaderlijke bescherming. Alle in het paleis aanwezige beambten, ministers en officieren volgden het voorbeeld der keizerlijke familie; de senaat zwoer den nieuwen czaar den eed van getrouwheid.

Het machtige Petersburg bleef rustig. Niets scheen den nieuwen keizer met gevaar te dreigen en toch was Paul niet eerder gerust, voor zijne onder hem staande troepen uit Gatchina aangekomen waren en den dienst in het paleis en om zijn persoon overgenomen hadden.

In den namiddag van den sterfdag der czarin ging een jonge officier, treurende, met gebogen hoofd, door de straat. Het was Alexis Lafont. Onuitsprekelijke bitterheid vervulde zijn gemoed. Hij verwenschte het noodlot, dat met een enkelen slag zijne glansrijke vooruitzichten onherstelbaar vernietigd had.

‘Zoo diep in gepeinzen, luitenant?’ klonk eene stem achter hem, ‘doch waarlijk, gij hebt er wel reden toe, wij allen hebben het.’

Lafont keek om - vorst Orlowitsch, in zijn kostbaren pels gehuld, stond voor hem.

‘Houd goeden moed, mijn vriend,’ sprak hij vriendelijk, ‘nog is voor u niet alles verloren. Wie weet, of czaar Paul niet een andere zijn zal dat de grootvorst Paul: - een kroon verandert menigmaal de gezindheid ten goede zoowel als ten kwade. Ik zelf zal uwe zaak bij den czaar bepleiten; vorst Subow, wien de keizer zijne

bescherming toegezegd heeft, zal mij zijn bijstand niet weigeren; Paul zal den laatsten wensch zijner moeder eerbiedigen. Alexis, luitenant, wat deert u?'

Bleek en staaroogend wees de jonge officier op een paar heeren, die arm in arm de straat inkwamen; de blik van den eenen kruiste zich met dien van Lafont als een flikkerend zwaard, een honende uitdrukking bereikte Alexis' oor.

'Vanwaar die plotselinge opgewondenheid, mijn vriend?' vroeg de vorst verbaasd, 'ik begrijp niet.....'

'Gij zult het spoedig begrijpen,' zegde Alexis mismoedig; 'wat vermag ik, de arme luitenant, tegen den gunsteling des keizers! Luitenant Gregorowitsch ging daar vrij en zonder toezicht aan den arm van een keizerlijken kamerheer langs mij heen; zijne blikken verkondigden mij zijn zegepraal, mijn nederlaag.'

De vorst bleef onthutst staan. 'Arme jonge man,' zegde hij diep geroerd, 'ik vrees, dat uwe dagen in Rusland geteld zijn; arme Feodora!'

'Ik zou van Feodora afzien, Feodora verlaten?' riep Alexis; 'afgrijselijk, liever sterven!'

'Ik neem mijn woord niet terug,' sprak de vorst; 'mijn huis staat evenals vroeger voor u open, maar, vergeet niet, dat naar russisch gebruik geen verloving onder Ruslands adel mag plaats hebben dan met toestemming des keizers. Toch blijft er nog hoop! Reken op mij; wat vorst Orlowitsch vermag, zal hij voor u in het werk stellen.'

Hij drukte den jongen officier de hand en verwijderde zich.

Langzaam zette Alexis zijn weg voort. Van alle torens der tallooze kerken in Sint Petersburg luidden de klokken wegens den dood der keizerin. Hij verbeeldde zich de doodsklok te hooren van zijn geluk. Hij voelde zich zoo benauwd en beklemd als zou hij zelf nederdalen in de duistere groeve om te rusten, te vergeten.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 47]

Onze gravures.

De kaartspelers.

Drie liefhebbers van het kaartspel, en als vierde, de dochter der herberg, 't Moet de dorpsschoolmeester, de dorpssekretaris en de winkelier zijn - en hij die rechts zoo aandachtig, zoo scherp naar de kaarten van dezen laatste ziet, houden wij voor een rentenierenden deurwaarder. Spreken doen zij niet, neen! Al hunne aandacht is op de kaarten gevestigd. De schoolmeester aarzelt, maar de sekretaris, die tegenover hem zit, loert als een vos ter zijde. We zouden veel verwedden dat de schelm een rijken voorraad troef in de hand heeft, en hij met eene soort van barbaarsche gerustheid zijne tegenpartij afwacht.

De typen der spelers zijn zeer natuurlijk; ze zijn zelfs als gefotografeerd; doch diepe zin is er in dit tafreeltje niet te vinden. In het weergeven van innige denkbeelden en gevoelens zijn de duitsche kunstenaars de onze verre te boven; deze echter moeten op hunne beurt de vlag strijken in krachtig koloriet.

Hoe het zij, - en hier spreken wij in het algemeen - onze tegenwoordige schilderschool volgt meer en meer de verderfelijke fransche school, die eigenlijk slechts bestaat in het ruwe schetsen, terwijl zij integendeel, onovertrefbare meesters, in het *genre* vindt, tusschen de vlaamsche en hollandsche schilders van de XVIIe eeuw. Maar ook om deze te volgen, moet men op solieden grond bouwen en deze laatste ontbreekt in onze dagen, in het onderwijs der beeldende kunsten.

DE KAARTSPELERS, NAAR P. PUTZEYS.

De dagen der gewetensvolle *genre*-schilders zijn niet meer, zou men schier zeggen; men

werkt in onzen tijd vlug - en slecht. Vele stukken kunnen den toets der Ware kritiek niet onderstaan en zullen ook, als de mode der tegenwoordige schildering zal zijn voorbijgegaan, niet veel hooger geschat worden dan onze oleografiën.

Van gansch die vracht *genre*-stukken, die er thans geleverd worden, zal er niets overblijven dan 't geen in waarheid, met wezenlijke kunstliefde, dat is met zorg gepenseeld en wat als ingegeven werd door de oudere meesters: dat is door het ware realism, door de natuur.

Ahmay, die tandpijn!

Bertel Kwikkelbeen is een politicus, een man, die tien of vijftien dagbladen per dag letterlijk van voor tot achter verslindt. Daartoe heeft hij dan ook ruimen tijd, want Kwikkelbeen is een rijk geworden ossenkooper, die vroeger altijd met vee omging en nu, van den vroegen morgen tot den laten avond, wandelt, al wandelende ‘gazetten’ leest, en daarna naar de herberg gaat, om daar zijne denkbeelden voor de ‘borrelende’ boeren en burgers uiteen te zetten.

Het geheim plan van Kwikkelbeen is, dat zijne aanhoorders een grooten dunk van hem zullen krijgen en dat zij hem eens naar de wetgevende Vergadering zullen zenden, of ten minste hem tot raadslid of burgemeester verheffen.

Wat Bertel vooral kenmerkt is zijn voortvarende geest. Voor niets - en daar klopte hij op de tafel dat deze dreunde - zou hij achteruit gaan, voor niets! Hij zou als hij von Bismark was - een nieuwe klop - die weerspannige bisschoppen doen dansen! Hij zou als hij czaar was - alweer een klop - die nihilisten tot groezelementen verpletteren! Hij zou, was hij nihilist - nogmaals een klop - dien czaar doen springen dat het kraakte! Hij zou, was hij onderkoning van Ierland - daar volgt een verschrikkelijke klop - die leren doen hangen! En was hij Ier - alweer een klop - hij zou al de onderkoningen met dolk en kanon naar de hel jagen!

Met een woord, Bertel Kwikkelbeen is als Prudhomme, gereed om op hetzelfde oogenblik de *instituchons* van zijn land aan te randen en tevens te verdedigen,

Kwikkelbeen gaat door voor een onversaagd man, spottend met hel en duivel, lachend met leven en dood, den brui gevend van smart en pijn. Niemand kan hem deeren, niemand zou iets tegen hem durven wagen. Men zou hem het hoofd van den romp kunnen trekken - en dit gedaan zijnde, zou hij nog ‘neen’ zeggen, als hij eens ‘neen’ gezegd had.

Eens zou Kwikkelbeen eene redevoering uitspreken, die eene omwenteling in stad en dorp moest teweeg brengen, die, zooals de politicus zelf zegde, ‘de torens op hunnen kop zou doen gaan staan en de tirannen, gekroonde en andere, het hart bloedig uit het lijf doen springen.’ Helaas! de mensch wikt - God - neen daar houdt Bertel Kwikkelbeen zich niet mee bezig! - het noodlot beschikt.

Op dien grooten dag had Kwikkelbeen wat een kind in de wieg, gelijk eenen ouderling, in 't hoekske van den haard, kan doen janken en stampvoeten: Kwikkelbeen had tandpijn. Alle middelen werden aangewend; niets mocht helpen. Ziet hem, beste lezer! Hij jankt en jammert en tranen als erwten zoo groot, rollen over zijue wangen. En wij die dachten dat Kwikkelbeen zoon'n hard en bloeddorstig mensch was!

Nu staat hij voor den tandmeester, die met een ijzeren instrument gewapend, gereed is om den kleinen plaagduivel te doen verhuizen, en de groote Kwikkelbeen word zóó klein als een schooljongen. Hij is bang, letterlijk bang en durft zich niet aan de operatie onderwerpen; van dan af was Bertel Kwikkelbeen als politiek man verloren.

De omstanders die hem voor een zoo stout en kloek man hadden gehouden, zien nu dat hij niets anders is als een groote blaffer, die zich door een armzaligen tand uit de baan laat knikkeren. *Sic transit gloria mundi;* zoo wordt een groot man door eenen tand onttroond! Men heeft Bertel Kwikkelbeen zien 'grijzen,' men heeft hem leelijke en belachelijke gezichten zien trekken; men heeft gezien dat hij bang was - van dat oogenblik is hij verloren, voor eeuwig verloren in de volkspolitiek van ons landeke.

De eerste zwaluw.

't Is in het voorjaar, dus waarmee alles herleeft, alles herbloeit - enkel de oude menschen, gelijk grootvader, worden niet jonger, niet levendiger. Neen, die worden allengs al rimpeliger, broozer, zwakker en sukkeliger. Wel schijnen zij, in hunnen geest, tot de kinderjaren terug te keeren, maar zij blijven toch altijd 'groote kinderen', die in alles bij de 'kleine kinderen' verre ten achter staan.

Grootvader is kindermeid geworden en hij heeft, evenals zijne kleinkinderen, een wezenlijk plezier in de lieve zwaluwen, die weer hun nest aan het oude huis zullen timmeren, om andermaal weg te reizen als de booze winter komen zal.

Als de kinderen groot zullen zijn en ter schole gaan, zal de verstandige schoolmeester hun van die schoone vogeltjes vertellen, die bij het aanbreken der lente, uit de verre landen herwaarts komen, in groepen van 100 of 200. Wanneer zij in groote massa's reisden, zouden de roofvogels immers schoon spel met hen hebben, en des te gemakkelijker eene groote slachting onder hen aanrichten!

Als de zwaluwen de Middellandsche Zee over zijn en de gebergten van Zwitserland en Frankrijk naderen, worden de groepen nog dunner. Daar, op die hooge toppen, wachten hun de arenden en valken, en 't is slechts als zij de bergen voorbij zijn dat zij zich weer vereenigen, om zich in alle dorpen en steden van ons land te vestigen.

Heeft ieder zijne plaats bij voorkeur? Voorzeker. De vogeltjes komen terug daar waar zij werden uitgebroeid en groot gebracht, niet zelden op dezelfde plaats waar het vorige jaar hun nest stond. Bij allen, oud en jong, is de ranke en vlugge zwaluw in onze gewesten welkom. Wij zien ze met genoegen weerkeeren; wij zeggen haar tot weerzien als zij, op 't laatst van 't jaar, zich op onzen dakrand in grooten getalle vereenigt en eindelijk de verre reis aanneemt.

Wij kennen twee soorten van zwaluwen: huis- en boomzwaluwen. De eersten nestelen boven in onze schoorsteenen, anderen onder een afdak, nog anderen in de holte van eenen muur, naast een oud anker, ja, soms komen zij wel binnen 's huis hun nestje timmeren. De boomzwaluw zoekt bij voorkeur een hollen tak van eenen boom, of wel plaatst haar nest tusschen de mik van twee takken, waar het wiegske hunner jongen tegen regen en wind beveiligd is.

De zwaluw legt 4 tot 6 eiers, broeit zeker tweemaal 's jaars, in de lente en in den zomer, en leeft van insekten die zij, in de breede bochten harer vlucht, behendig weet te vangen. Het getal insekten dat zij per dag verslindt, is overgroot. Van daar dan ook dat de zwaluw een nuttig dier is voor tuin- en landbouw.

Als grootvader dit altemaal eens kon vertellen aan de kleinen; doch hij is zoo oud, dat hij het weinige wat hij eens wist, reeds lang vergeten is. Trouwens hij heeft zich

in zijn leven nooit om het ‘waarom’ en het ‘daarom’ bekommerd. Hij heeft gezien, gehoord en gevoeld zonder ooit tot eene uitlegging te komen; hij heeft geloofd, gehoopt en bemind - en altijd trouw gewerkt.

De opgravingen te Lara in Stiermarken.

In gemelde plaats heeft men, op een breeden voet, voorwerpen uit de dagen der romeinsche beschaving gevonden. Onder de belangrijke stukken, die machtig bijdragen tot het opbouwen der romeinsche samenleving, graafde men een relief op, voorstellende een zeer schoon hoofd, met omkranst voorhoofd, lokkige haren en sterk ontwikkeld in tressen gevlochten baard. De beeldtenis, die volgens dezen geleerde een Silenus- volgens anderen een Bacchushoofd voorstelt, moet een uit den muur vooruitstekend aanzetsel versierd hebben. De kop is met het eiloofblad gekroond, en dit op eene recht smaaken kunstvolle wijze. Hier en daar verschijnt tusschen het blad eene vrucht, niet ongelijk aan die van het eiloof. Men kan het over zekere beteekenis van dien gevonden schat niet eens zijn, als kunstvoorwerp betwist niemand zijne hooge waarde, en het doet andermaal zien, dat de beschaving in het tijdvak der romeinsche keizers reeds op breeden voet verspreid was.

Dankbaarheid van een indiaan.

‘Top!’ sprak de oude kolonist John, die bij ons een bezoek was komen brengen en behaaglijk achter de kachel zittende, onder het drinken van een glas stevigen grog, dien mijne zuster Betty voor hem gereed gemaakt had, met mijn vader over den ouden tijd zat te praten, ‘ik moet u dus een avontuur uit mijne jonge jaren verhalen? Ja, ja, men beleeft al zoo wat, als men een zeventig jaar in het bosch doorgebracht heeft, zooals ik.’

De oude man, wiens door de zon verbrande, met tallooze rimpels doorploegde gelaatstrekken de waarheid van die woorden bevestigden, stak een versch pijpke op, liet zich door Betty een nieuw glas van de vurige lafenis bereiden en begon nu volgenderwijze zijn verhaal:

‘Jonge lieden gelijk gij, kunnen er zich geen goed begrip van maken, hoe het er bij ons in Connecticut voor vijftig jaren uitzag, toen ik zelf nog jong was. Uit de vensters van het blokhuis kon men nog herten schieten en roodhuiden waren nog even menigvuldig in het land als hazelnooten.

‘Ik had voor mij daar ginds midden in het bosch, in de nabijheid van onze nederzetting, die destijds nog uit weinige blokhuizen bestond, een hut uit ruwe balken opgetimmerd, wel is waar niet zoo gemakkelijk ingericht als de nette hoeven het tegenwoordig zijn, maar zij verleende mij beschutting tegen regen en wind, wanneer ik met het invallen van de duisternis vermoeid van de jacht terugkeerde.

‘Dikwijls ging ik, na het gebruik van mijn eenvoudig maal, naar de naburige herberg, waarvan de eigenares wel een zeer booze tong, maar ook zeer goede arak bezat. Toen ik nu op zekeren avond daar zoo zat, komt er een Indiaan binnen en smeekt deemoedig hem wat eten en drinken te geven; betalen kon hij echter niet, want hij had in den laatsten tijd zeer ongelukkig geweest op de jacht.

‘Daarmede was hij echter bij de gierige waardin aan een slecht kantoor aangeland. Had de arme drommel zich met scheldwoorden kunnen verzadigen, dan zou hij goed zijn bekomst hebben gekregen, maar nu had zij niets voor hem over.

‘Wanneer men zelf bij ondervinding weet, hoe fel honger pijn kan doen en hoe heerlijk na de vermoeienissen eener jacht in het bosch een avondmaal smaakt, kan men niet hardvochtig en ongevoelig zijn. Daarbij zag de arme man er zeer uitgeput uit.

‘Ik wierp een geldstuk op de tafel en maakte aan het schelden der Xantippe op den luien landlooper een einde, door haar te bevelen den man daarvoor iets te eten en te drinken te

geven. Zij haastte zich onmiddellijk het noodige gereed te maken.

'Toen de roodhuid verzadigd was hield hij zulk een lange rede over de weldaad, die ik hem bewezen had en waarvoor hij mij altijd dankbaar zou wezen, dat ik er waarlijk verlegen mee werd, hoe hij van zulk eene kleinigheid zooveel ophef kon maken. Ik had toch eigenlijk niets anders gedaan, dan wat de plicht is van elk weldenkend mensch.

'Wat mij het meeste in den man beviel, was de manier, hoe hij de waarheid zegde aan de inhalige waardin, die, sedert zij het geld gezien had, haar gezicht in de vriendelijkste plooien zette.

'Ik denk wel dat gij den Bijbel leest?' vroeg haar de Indiaan.

'Wel zeker!' antwoordde de waardin.

'Goed,' hernam de Indiaan bedaard. 'De Bijbel zegt: de groote Geest schiep de wereld, en haar toen beschouwende zegde hij: 'het is alles zeer goed.' Toen schiep Hij de dieren, beschouwde ze en zegde: 'het is alles zeer goed.' Vervolgens schiep Hij den man, beschouwde hem en zegde: 'alles is zeer goed.' Ten laatste echter schiep Hij de vrouw en beschouwde haar, maar zegde *niets.'*

'De Indiaan voegde er ook verder geen woord bij, maar wierp zijn mantel over den schouder en ging bedaard de deur uit. De waardin zag hem geheel verbluft na, de aanwezige gasten echter berstten in een schaterend gelach uit, aan hetwelk de waardin zich zoo snel mogelijk, door de vlucht naar de keuken, onttrok.

'De geheele geschiedenis was mij reeds lang geheel uit het geheugen gewischt, toen ik verscheidene jaren later op zekeren dag een zaak moest gaan afdoen, ver het binnenland in, in de wildernis tusschen Lichtheid en Albany, dat wil zeggen waar nu de steden Lichtheid en Albany liggen, want toenmaals was er van Albany nog niets anders te zien dan een paar hutten. Onderweg werd ik door een bende Indianen, die over de Hudson gekomen waren, gevangen genomen en ver naar het Westen meegesleept. Wat ik daar in de gevangenschap geleden heb en hoe ik slechts daardoor van den mij dreigenden dood gered werd, doordien mij eene oude indiaansche vrouw, in plaats van haar in den strijd gevallen zoon, als kind aannam, daarvan zal ik u wel eens op een andere keer vertellen. Ik wil nu slechts meededen op welke manier ik weder uit de handen der roodhuiden ontkwam.

'Op zekeren dag, dat ik alleen in mijne hut zat, kwam een mij geheel onbekende Indiaan binnen en richtte, na eenige onverschillige woorden gesproken te hebben, plotseling met zachte stem tot mij de vraag, of ik wel de bleekgezichten in mijne woonplaats wenschte weer te zien? Ik wist niet recht of ik hem vertrouwen zou, maar het verlangen naar de vrijheid deed mij al de gevaren vergeten, die mij dreigden, indien hij een verrader was. Ik betuigde hem, dat het mijn vurigste wensch was en hij beloofde mij den volgenden dag, waarop de Indianen, gelijk ik wist, grooten krijgsraad zouden houden, terug te komen en alles tot de vlucht voor te bereiden.

'De volgende morgen brak aan. Mijn indiaan kwam wezenlijk en bracht twee geweren en kruit mede. Het gold nu echter de vraag, hoe wij ongemerkt buiten het Indianendorp zouden geraken. Mijne hut lag aan het einde van het dorp, dat in een door steile rotsen ingesloten dal opgeslagen was. Slechts twee wegen stonden ons voor de vlucht open. De eene om door het dorp weg te sluipen, was onmogelijk, want al waren ook alle mannen van den stam aan de andere zijde van het dorp in krijgsraad vergaderd, zouden toch in ieder geval de vrouwen en de kinderen ons gezien en door hun geschreeuw de krijgers terstond op ons spoor gebracht hebben. Wij zagen ons

derhalve verplicht den anderen weg in te slaan dicht voorbij de vergaderde krijgslieden. Beide zijden van het kleine dal waren gelukkigerwijze dicht met struikgewas en boomen begroeid en hierdoor moesten wij ons, op handen en knieën kruipende, een doortocht banen. Weldra waren wij de Indianen zoo nabij gekomen, dat elk woord, hetwelk het opperhoofd tot de stom luisterende vergadering sprak, ons oor bereikte. Het geringste gedruisch, het breken van een takje zou onze ontdekking ten gevolge gehad en de mondingen van twintig nimmer missende geweren op onze borst gericht hebben. Ongelukkigerwijze was juist te dezer plaatse een open plek in het kreupelhout, welke wij niet betreden konden, zonder dadelijk bemerkt te worden. Onze toestand was waarlijk nu alles behalve benijdenswaardig. Ieder oogenblik verwachtte ik in het dorp geroep te zullen hooren opgaan ten teeken dat mijne vlucht ontdekt was en toch konden wij niet voorwaarts. Een vol uur duurde de krijgsraad, een vol uur moesten wij bewegingloos, nauwelijks durvende ademhalen achter het struikgewas liggen, met den zekeren folterdood voor oogen wanneer wij ontdekt werden. In mijn avontuurlijk leven heb ik tallooze gevaren moedig onder de oogen gezien, maar niets zoo vreesselijks ondervonden als machteloos en werkeloos aan een steeds boven het hoofd zwevend doodsgevaar blootgesteld te zijn. Geen ander uur van mijn leven is mij zoo lang gevallen als dit.

De oude man, wiens pijp onder het verhaal bijna uitgegaan was, streek met de hand over het voorhoofd en ging na een fermen teug grog genomen te hebben aldus voort:

‘Eindelijk was de vergadering der Indianen geëindigd, zij keerden naar het dorp terug en nauwelijks was de laatste uit onze oogen verdwenen, of wij vlogen als een paar opgejaagde herten, door een hollen weg het dal uit. Wel hoorden wij kort daarna het krijgsgeroep der over mijne vlucht verwoede Indianen, maar wij waren hen reeds zoo ver vooruit, dat zij ons niet meer konden inhalen.

‘Na een marsch van verscheidene dagen bereikten wij een Europeesche nederzetting. Ik was gered!

‘Hoe kan ik u genoeg danken? zegde ik tot mijn leidsman, den Indiaan, die mij voortdurend trouw ter zijde gebleven was. Hij wees echter alle dankbetuiging af met de woorden: ‘Heeft de blanke man vergeten, dat hij eens den roodhuid in de herberg te eten en te drinken gaf?’ Mijn redder was dezelfde Indiaan, die de geringe weldaad, welke ik hem voor vele jaren in de dorpsherberg bewees, trouw in het geheugen behouden en trouw vergolden had. Ik kon hem niet bewegen een geschenk aan te nemen en zwijgend wendde hij zijne schreden weder naar het bosch en was weldra voor altoos uit mijne oogen verdwenen.

‘Nu zegge men nog, dat deze roode schepselen, die men als dolle honden nagejaagd en verdelgd heeft, ook geen *menschen* zijn en dikwerf *betere* dan wij,’ besloot de oude kolonist zijn verhaal, terwijl hij zware rookwolken uit zijne pijp blaasde en nog een goede teug grog nam.

X.

Het hemd van Isabella.

Terwijl men onder Karel V. zich aan de grootste pracht overgaf, vooral de vrouwen, hadden deze gebrek aan datgene wat ieder burger, ieder werkman, in onzen tijd bezit, een hemd. Men droeg te dien dage nog hemden van wollen saai en iedereen stond stom van verbazing en noemde het eene schandelijke verkwisting, omdat Isabella van Beieren..... twee linnen hemden bezat. Deze waren dan ook, in die dagen, zóó

duur dat ieder die er een bezat, ze aan hals en mouwen liet zien, en het is waarschijnlijk daarvan dat het eerst de mode der kragen en manchetten gekomen is.

De gebloemde hoedendoos.

Ja, tante Pennyroyal was van oudsher mijn plaaggeest.

Toen ik als kleine jongen op de kostschool van dokter Cramalls was, zond zij mij groote pakken tractaatjes en wollen kousen, in plaats van suikergoed, koek en sappige sinaasappelen, gelijk de andere kostleerlingen van hunne tante's ontvingen.

Kwam ik als half aankomende jongen met de vacantie naar huis, dan stelde zij mij alle mogelijke onaangename vragen over mijne vorderingen en studiën en verlangde, dat ik haar godgeleerde verhandelingen zou voorlezen, die een sedert lange jaren overleden oudoom van haar geschreven had. Hoe dikwijls wenschte ik niet dat hij het tijdelijke met het eeuwige mocht verwisseld hebben, vóór hij de genoemde verhandelingen schreef. Waagde ik het echter ooit tegen zulk een inbeslagneming van mijn kostbaren, vrijen tijd te morren, dan zette tante de bril op en hield een lange preek over de verdorvenheid van de hedendaagsche jeugd.

‘Toen ik jong was, ging het waarlijk geheel anders,’ besloot zij gewoonlijk hare zedepreek, en ik trachtte mij voor te stellen hoe tante er wel zou hebben uitgezien, ‘toen zij jong was.’

Zoo lang zij bij ons logeerde, nam zij altijd het beste plaatske in beslag, nam de lekkerste stukken aan tafel, terwijl wij kinderen ons ter nauwernood verroeren mochten, ‘daar het tante hinderde.’

Ik inzonderheid, die om redenen, welke ik nooit vermocht te ontdekken, voor haar lieveling doorging, voelde mij in hare nabijheid, alsof er een honderdpondsgewicht op mijne borst drukte; zij was in een woord, de plaag mijns levens.

‘Algernon,’ vermaande mijne moeder hoofdschuddende ‘gij moet niet vergeten, dat tante een oude dame is en gij slechts een kleine jongen.’

En al was het zoo! Had een kleine jongen dan ook geen rechten? Moest ik mij dan van mijne vrijheid beroofd zien, omdat tante Pennyroyal bij ons logeerde? Bestond er een enkele, geldige reden, waarom ik veroordeeld zou zijn tot speelbal van hare luimen te dienen. Wat had ik haar te danken, buiten drooge vermaningen, oude hemden, die eens haren broeder Jeremias toebehoord hadden en talrijke schimpnamen, wanneer ik het niet met haar eens was, dat overigens dikwijls genoeg het geval was?...

Doch ik speelde haar ook daarvoor menigen trek, zonder dat zij eenig vermoeden had, wie daarvan de dader was.

Maar toen ik ouder werd en inzag, dat het betamelijk en verstandig was de gunst van een rijke tante te behouden, werd onze verhouding geheel anders. Frans Allston, een tweede neef van de beminnelijke dame, zeide dat ik huichelde; maar dat was enkel afgunst, die hem dit deed zeggen.

Frans behoorde niet tot tante Pennyroyal's lievelingen. Zijne moeder had aan een huwelijk uit liefde boven een om geld, de voorkeur gegeven, en Frans was dientengevolge ook niet in haar gratie, waartoe zou het hem dus gediend hebben om te huichelen?

Ik was derhalve de ongelukkige, die de lieve tante bij hare bezoeken om de zes maanden in New-York aan het station moest ontvangen, de tallooze doozen en koffers naar huis zenden en haar zelve, de tante, in de stad rondleiden moest. En hoe rondleiden?

In de Broadway kocht zij niets; zij zocht de meest afgelegen straten op, om goedkoope inkoopen te doen. Voor de uitstallingen der magazijnen bleef zij dikwijls zoo lang staan, tot mij ongeduld, ergernis en afmatting dikke zweetdroppels op het voorhoofd deden parelen. O! en dan de schaamte, met tante Pennyroyal een vriend te ontmoeten! Eindelijk beweerde ik zwakke oogen te hebben, en vergezelde haar voortaan

met een breedgeranden hoed op en een blauwen bril op den neus, om te verhinderen dat men mij herkende.

Frans haalde de schouders op en noemde mij laf.

De tijd verstreek.

AHMAY, DIE TANDPIJN, NAAR FR. REIS.

Het beeld van een goudlokkigen ‘engel’ met blauwe smachtende oogen en zoete welluidende stem, vervulde mijn hart. Ik was altijd van plan geweest een vrouw met geld te zoeken; maar de gouden lokken van Emily Watson deden mijn plan in rook opgaan. Emily Watson, ofschoon zelve een schat, bezat geen andere schatten, die aan de Beurs gangbaar zijn; in het vertrouwen op tante Pennyroyals nalatenschap wilde ik echter dit huwelijk aangaan.

Ik schreef de oude dame een eerbiedigen brief - kruipend zou Frans gezegd hebben - en gaf haar kennis van de verloving. Zij zond omgaande aan Emily een paarlmoeren breinaaldenkoker en een ouderwetsch naaldenboekske en drukte de hoop uit, dat zij goed lekker brood zou kunnen bakken. Ja wel, wat zou Emily wel van de geheimen der edele bakkerskunst verstaan? Maar wij lieten de tante in den waan, dat Emily een kunstenares in dat vak was.

‘Wat een zonderlinge dame moet uwe tante zijn, Algernon!’ zegde Emily met haar liefstemmeke en bezag lachend het vreemdsoortige geschenk.

‘Het is een tweede heks van Endor, lieve schat.’

‘Maar, Algernon, uw brief wemelde van betuigingen van kinderlijken eerbied en dankbaarheid.’

‘Wat zijt gij toch een dom schepsel, Emily; weet gij dan niet dat de oude over een groot vermogen te beschikken heeft?’

Emily zag mij verwonderd aan en zweeg.

Ja, zij zag er daarbij uit, alsof haar eene begoocheling ontvallen was.

Tante Pennyroyal beloofde genadig onze huwelijksvoltrekking te zullen bijwonen.

Daags voor het feest reed ik met Emily naar het station, om haar af te halen.

‘Daar is zij,’ Emily, zegde ik, ‘ziet gij die bruine gedaante met honderd doozen en doosjes bij zich!’

‘Die oude vrouw met haar paraplu, het eekhoorn- en vogelkooike en den kleinen hond?’

‘Ja; hebt gij ooit zulk een oude heks meer gezien? - Och, lieve tante, zijt gij het inderdaad? Wij vreesden reeds, dat wij u niet zouden treffen.’ En ik haastte mij haar Emily voor te stellen.

Grijnzend beschouwde het voorhistorisch wezen mijn rooskleurig bruidje.

‘Gij zijt een aardig meisje,’ kraste zij, terwijl zij Emily onder de kin streek, ‘gij ziet er goed uit. Ga, Nonny,’ op zulk een belachlijke manier veranderde zij steeds mijn naam - ‘en zie naar mijn bagage. Hoort gij, twee koffers, een reiszak, een leeren met koper beslagen handkoffertje, drie hoedendoozen, het eekhoorntje en den vogel. Pas op dat de koetsier u niet beet neemt.’

De omstanders lachten, mij schoot het bloed naar de wangen.

‘Ik zal voor alles zorgen, lieve tante.’

‘Maar weet gij nu goed wat ik bij mij heb, Nonny? twee koffers, een reiszak, een.....

Op dit oogenblik kwam de met koper beslagen handkoffer, die de koetsier, van een sjouwer aannam in onzachte aanraking met mijn hoofd, ik stiet eene stille verwensching uit en wreekte mij door een der drie hoedendoozen, een afschuwelijk bordpapieren ding, met donkerroode rozen op groenen grond, die reeds het schrikbeeld van mijn kindsheid was, te vertrappen en weg te slingeren.

‘Alles in orde!’ riep ik. De paarden trokken aan en tante viel door den schok met den neus tegen de vogelkooi, wat mij onder de gegeven omstandigheden met vreugde vervulde.

‘Ik verlaat mij op u, Nonny,’ zegde zij haar neus vrijvende.

‘En uw vertrouwen zal niet beschaamd worden,’ antwoordde ik zalvend.

Aan de voordeur van ons huis verwelkomde ons mijne moeder met een vriendelijk lachend gezicht.

‘Welkom, welkom, zwagerin; kom dadelijk binnen en sterk u met een kop thee.’

‘Met genoegen, als Nonny er maar op past, dat mijne bagage behoorlijk naar binnen gebracht wordt, dat de twee koffers, de reiszak, de.....’

‘Ja, ja, lieve tante, ik ken het al op mijn duimpke,’ betuigde ik en geleidde haar naar den leuningstoel, terwijl mijn moeder en Emily haar hoed en mantel afnamen en mijne zuster met warme, geurige thee gereed stond.

Het is aangenaam, eene rijke ongetrouwde tante te wezen.

Ik gingnaar boven op de logeerkamer, nam de bagage in ontvangst en verheugde mij dat de gebloemde hoedendoos ontbrak.

Nadat ik den koetsier betaald had - rijke oude dames vergeten dergelijke kleinigheden altoos - keerde ik in de huiskamer terug.

‘Ik vertelde juist aan uwe moeder, Nonny, wat ik als een huwelijksgeschenk voor u heb medegebracht.’

‘Hoe lief en goed van u, zwagerin!’ sprak moeder verheugd.

‘Onzin, Karolina; ik ben een zonderling

schepsel, maar het verheugt mij de jonge lieden gelukkig te zien: - waarom zouden zij ook wachten, totdat ze in de kist liggen? Ik heb een bankbillet van duizend dollars voor u medegebracht'

Mijne oogen glinsterden.

'Dierbaarste tante.....'

DE EERSTE ZWALUW, NAAR L. HIRT.

'Spaar uwe dankbetuigingen; het is altijd mijn plan geweest, u bij uw huwelijk een aardig sommeke te geven. Nu zal ik echter ook zeggen waar de schat is; zoo iets wilde ik natuurlijk niet bij mij dragen: de handige spitsboeven van New-York konden het toch doen verdwijnen, zonder dat men wist hoe; evenmin wilde ik het verbergen waar het vermoed kon worden. Ha ha ha!' En tante Pennyroyal lachte, dat zij peers en blauw werd, en ik reeds vreesde dat zij er in zou blijven, zonder dat zij de plek genoemd had waar de schat verborgen was.

'Wat dunkt u van mijn inval, om de banknoot in het deksel van een mijner hoedendoozen te leggen en sierlijk met ander papier te overplakken?'

'Toch niet in de kleine, gebloemde, groene doos, tante?' bracht ik met moeite uit.

'Ja, Nonny, - antwoordde zij lachend - 'juist in die kleine, gebloemde, groene hoedendoos. - Waarom ziet gij mij zoo aan? Dat geld zal u in de eerste inrichting

van uw huishouden goed te pas komen. Genadige goedheid, waar vliegt die jongen zoo hard naar toe?'

Als bezeten stormde ik de kamer en het huis uit, het was mij als moest ik elke straat van de stad doorzoeken, om den verloren schat te-

rug te vinden, den schat, dien ik zoo lichtzinnig had weggeslingerd. Duizend dollars!

Natuurlijk was alle zoeken vruchteloos. Tot op den huidigen dag heb ik nog niet eens de overtuiging, dat de een of andere gelukkige voddenraper den schat gevonden heeft.

Den volgenden dag werd ik met Emily in den echt verbonden. Tante Pennyroyal hield het echter niet voor geraden het huwelijksgeschenk, dat gelijk zij meende door mijne achteloosheid verloren gegaan was, door een tweede van gelijke waarde te vergoeden.

Mijne achteloosheid! O! als zij eens wist!

Overigens moet de koetsier of iemand anders gebabbeld hebben, want tante verliet ons ten hoogste verstoord en noodigde Frans Allston terstond tot een bezoek bij haar uit. De nalatenschap was voor ons verloren!

De moraal van deze maar al te ware geschiedenis kan samengevat worden in de volgende woorden:

'Behandel uwe ongetrouwde tantes nooit met gehuichelde genegenheid en pas vooral op hare hoedendoozen.

FRANS.

Uitroeiing van vliegen in de stallen.

Met den zomer komen ook de aan dit in vele opzichten zoo heerlijke seizoen verbonden plagen, in het land. En daaronder rekenen wij de vliegen, die mensch en dier martelen. Vooral in de stallen schijnen zij bij voorkeur zich op te houden. Paarden en koeien lijden dan zeer veel onder hare steken. Toch is het niet moeielijk ook haar aantal tot een minimum te beperken, voor zoover ten minste de voorwaarden van het bestaan der vliegen om zoo te zeggen, daar niet ontstaan zijn of zich ontwikkelen. Waar het geschieden kan, moet men de vensters wegnemen en de openingen voorzien van neteldoeksche of tullen gordijnen.Hierdoor krijgt men eenen graad van duisternis, waarvan de vliegen niet houden, en een geregelden luchtstroom, waarop zij evenmin gesteld zijn, daar deze haar niet het genot van een rustige spijsvertering gunt, welke zij in hooge mate behoeven. Verder brenge men nog lijmstangen aan, en in plaatsen, die voor het vee ontoegankelijk zijn, schotels met vergiftigd suikerwater. Niet minder afdoende is het als men garen uitspant, in wiens kleuren arsenic voorhanden is Dat doet men veel in Italië. Doch met dit alles zal men toch op den duur niet zoo heel veel uitrichten, wanneer men niet al wat den vliegen tot voedsel dient, uit de stallen tracht verwijderd te houden. Zeer dikwijls ziet men op de open plaatsen overschot van eten, vruchten en meststoffen verspreid liggen, het spoelwater plassen vormen, hetgeen natuurlijk den vliegen welkom is. Al mogen zij in den stal geen voedsel vinden, toch zullen zij zich menigmaal daarin opeenhoopen, wanneer zij in de nabijheid zich ten volle kunnen verzadigen. Hier vinden zij warmte, en als zij gedurende hare spijsvertering lust krijgen in een teug zoet bloed, vinden zij het ook. Daarom is het zuiver houden van de plaats sterk aan te bevelen, en ook nog daarom heen en in de stal, len luchtigheid en duisternis te laten heerschen. Een onfeilbaar middel ter vliegenuitroeiing is het fokken en beschermen van zwaluwen, die gaarne in stallingen nestelen. Om dezen het nestelen gemakkelijk te maken, brengt men op verschillende plaatsen bordjes aan, waarop deze huisdieren bij voorkeur aan het bouwen gaan. Deze bordjes dienen ook om de uitwerpselen der diertjes op te vangen,

die anders in etenstrog of op het vee zelf mochten vallen. Ook zijn zij bijzonder geschikt om de jonge zwaluwen, die beginnen te vliegen, het uitvliegen gemakkelijk te maken. Met dat eenvoudig middel zijn reeds sinds langen tijd in Duitschland door veehouders goede uitkomsten verkregen.

Gedichten van Joh. Alfried de Laet.

Gedichten, die dagteekenen van schier vijftig jaar en nu nog herdrukt en gunstig ontvangen worden, zijn daardoor reeds aller opmerking waardig. Joh. Alfried de Laet is een dichter uit het eerste tijdvak onzer nieuwere letterkunde: hij trad op in die schitterende rei van kloeke mannen, welke door de jongeren als hunne voorgangers werden beschouwd: in de rei van Conscience, Ledeganck, Van Ryswyck, Van Duyse, Willems, Snellaert en anderen.

Meer dan Van Ryswyck had de Laet vorm en heerschappij over de taal; klaarder en duidelijker was hij dan Van Duyse en ofschoon minder gevoelig dan Ledeganck, was hij ook minder Lamartiniaan. De Laet is altijd een onzer krachtvolle dichters geweest en muntte niet zelden in gedachten boven vele zijner tijdgenooten uit.

Wat vooral De Laet kenmerkt is, het vlaamsch karakter, dat als een gouden ader door al zijne schriften sprankelt. Hoewel in onze dagen, nu het scepticism der Heine's zoo sterk in de mode komt, het woord ‘vaderlandsliefde’ vele jongeren grimlachen doet, en dat woord inderdaad zelfs bij anderen veel van zijne tooverkracht heeft verloren - herleest men toch, ja, soms met ontroering, de zangen, die ons eene halve eeuw in het leven terugvoeren.

Conscience schreef destijds zijn gloeienden *Leeuw van Vlaanderen,* Van Ryswyck zijne *Vagebonden,* zijn *Leeuw van Waterloo* en andere liederen; De Laet zijn krachtig dichtstuk *aan de Dichters,* met den hinken aanhef: *‘Onze oudren waren groot - en wij, wat zijn wij heden?’* Wij, die toen pas onze eerste stappen op het letterveld waagden, wij voelden ons het harte bij al die oprecht nederlandsche gevoelens kloppen, en voorzeker ware die edelmoedige vlam, in onze harten overgeplant, tot veel grootsch bestemd geweest, hadde het immer franschgezinde gouvernement haar niet, ‘onpolitiek’ en ‘onrechtvaardig’ versmacht.

Wij staan thans voor een leger krachtvolle strijders; doch spreekt aan deze niet van dat gevoel: de ontgoocheling is gevolgd en mocht de tijdgeest hieraan schuld hebben, voorzeker de linksche handelwijs der opvolgende ministeries is daaraan niet minder schuldig.

Wat nog krachtig in de gedichten van De Laet doorstraalt, is liefde voor eigen vlaamsche kunst; hij verheerlijkt, door sierlijke en welgevormde sonnetten, Rubens, Van Eyck, Seghers, Quinten Massijs en andere meesters. Huiselijk leven, kuische liefde, God en godsdienst zijn allen eigenaardigheden van ons volk en men vindt ze ook schier in elken regel terug, wel verschillend van vele onzer jongere poëeten, die dit alles hebben vervangen door duitsche naaktheden en dwaaskoppige vrijdenkerij - als het woord *denkerij* hier mag worden gebezigd.

Onder de sierlijke, als versbouw en gedacht zelfs meesterlijke, stukken, tellen wij in den bundel, *Diva Pax, aan Lamartine, aan Pius, 't leven is liefde, aan Rubens,* de twee ongetitelde sonnetten en andere gedichten.

Een verzonken klooster op den bodem van den Rijn.

Wie zich in het begin van dit jaar in het kleine plaatsje Rheinau in den Beneden-Elzas bevonden had, zou daar van den Rijnoever een schouwspel hebben kunnen genieten, zooals alleen de dichter het ons in den tooverachtigen gloed van een heerlijken maneschijn pleegt te schilderen. Tengevolge van den buitengewoon lagen waterstand was eene uitgestrekte ruïne voor den dag gekomen, welker bestaan niemand vermoed had.

Wel was in den omtrek eene overoude legende in omloop, die onder het landvolk van het eene geslacht aan het andere werd overgeleverd, en volgens welke voor een aantal eeuwen een klooster door den Rijn was verzwolgen. Des nachts, zoo verhaalde men, kon men geheele scharen van geesten onder het zingen der boetpsalmen langs den oever zien trekken; dit waren de zielen der moniken, die, aan hun regel ontrouw geworden, Gods straffende hand over het klooster hadden afgetrokken, en die thans gedoemd waren hunne zonden uit te boeten. Niemand wist echter iets zekers omtrent dit geheimzinnige klooster te verhalen, en men kan derhalve voorstellen met welke verbazing de inwoners van Rheinau opzagen, toen zij op zekeren morgen, omstreeks anderhalven meter onder den waterspiegel, die uitgestrekte bouwvallen van het oude klooster door de groene golven zagen heenscheren. Kolossale muren en stevige gewelven, welker sterke voegen eeuwen hadden getrotseerd, rezen voor hunne verbaasde blikken omhoog, terwijl ver in de diepte een plaveisel zichtbaar werd, dat uit goed bewaarde zerken van drie en vier meter in het vierkant bestond.

Thans was er geen twijfel meer of het legendarische klooster had toch eenmaal bestaan, en al bleef het verhaal van 's nachts ronddwarende moniken nog hoogst twijfelachtig, zeker was het dat eenmaal die gewelven, welke thans slechts door visschen bewoond werden, van de gezangen der vrome kloosterlingen hadden weergalmd.

Liefhebbers van oudheden kwamen natuurlijk van alle kanten samengestroomd om dit merkwaardige schouwspel te genieten; de oude kronieken werden opgeslagen, en ziehier wat men omtrent het oude, verzonken klooster vond opgeteekend.

Ten tijde dat de eerste Kristen koning Clovis over Frankrijk regeerde - dezelfde die ter eere Onzer Lieve Vrouw ook het Munster van Straatsburg gesticht heeft - dat is toen men het jaar 504 na Kristus geboorte schreef, trok genoemde koning naar Schottenland en veroverde dat. En daar dat land toenmaals nog heidensch was, trokken verscheiden der bewoners, die het kristendom hadden omhelsd, met Clovis mee, en een aantal hunner vestigde zich op het eiland Honau in den Rijn, waar zij eene kerk en eenige woningen bouwden. Deze vestiging heette langen tijd ‘der Schotten Munster,’ en werd door rijke en tallooze giften van vrome vorsten verrijkt.’

Eerst in het begin der achtste eeuw echter, in het jaar 721, werd de grond gelegd tot het eigenlijke klooster, en wel door iersche moniken, zooals blijkt uit de namen der oudste abten, welke tot op onzen tijd bewaard zijn gebleven.

Ten tijde van keizer Lodewijk den Duitscher vindt men de abdij van Honau onder de koninklijke abdijen vermeld, en op het einde der negende eeuw had zij zoowel in den Elzas als aan gene zijde van den Rijn aanzienlijke bezittingen. Het aantal moniken nam voortdurend toe, zoodat de abt Beatus allengs verschillende koloniën uitzond, die elders, zooals te Luttenbach in den Boven-Elzas, te Munster in Grauwbunderland, te Aschaffenburg en te Trier, nieuwe kloosters bouwden.

Tegen het einde der elfde eeuw werd de abdij van Honau tot een stift van koorheeren verheven; zoowel de kerk als het klooster waren allengs vergroot en verfraaid, tot eindelijk, tweehonderd jaren later, de golven van den Rijn het godgewijd gebouw kwamen bestoken. Het water verzwolg langzamerhand het geheele dorp

Honau en een groot gedeelte der goederen van het stift, zoodat de koorheeren in het jaar 1290 met goedvinden van den bisschop van Straatsburg en onder behoud van al hunne previlegiën hunnen zetel naar Rheinau verplaatsten.

Toen bouwden zij het klooster, welks ruïnen nog heden ten dage bij lagen waterstand op

den bodem van den Rijn zichtbaar zijn. Ook in hunne nieuwe woonplaats liet de wreede watergolf hun geen rust; telken jare kwam hij met vernieuwde woede opzetten, en na een voortdurend bedreigd bestaan van ongeveer eene eeuw trof de abdij en de stad Rheinau dezelfde ramp, die Honau verwoest had. Het water ondermijnde de muren van het klooster en de woningen en tuinen der stadbewoners, tut ten laatste de stroom plotseling buiten zijne oevers trad en stad en klooster verzwolg.

De koorheeren namen de wijk naar Straatsburg en sedert dien tijd bleven de bouwvallen van hun eerbiedwaardig verblijf onder de groene golven sluimeren, tot de lage waterstand van 1882 ze weder aan het daglicht deed komen.

De zestiende mei.
Geschiedkundig Verhaal.
(*Vervolg*.)

VI.

Acht dagen waren verstreken. Het lijk van Catharina II was met alle mogelijke praal ter aarde besteld. Paul had den laatsten plicht des zoons en troonopvolgers vervuld; thans echter was hij onbeperkt gebieder en rustte in zijne hand het lot van millioenen menschen.

De grondslag van het karakter des nieuwen keizers was ontegenzeggelijk goed. Paul I was een getrouw echtgenoot, een voorbeeldig huisvader en niet hardvochtig; maar de afzondering, waarin hij steeds geleefd had, de weinige sympathie welke tusschen zijn gevoelen en handelen en die zijner moeder geheerscht en hem van haar vervreemd had; de liefde voor het militarism met zijn ijzeren wet van de tucht; - dit alles had nadeelig op hem gewerkt en zijn gemoed verhard. Hij, de zoo lang miskende, geminachte, dacht zich, tot onbeperkte macht verheven, de hoogste aller stervelingen en vorderde blinde onderwerping. De beschaafde, vrije manieren van het hof van Catharina veranderden reeds tijdens de eerste dagen zijner regeering in een stijf, bijna belachelijk ceremonieel. Scepter en kroon waren bij Paul's audientie's onmisbaar en de onderdanigste, kruipendste bewonderaar der keizerlijke majesteit kon het zekerste op de gunst van den gaarne bewierookten gebieder staat maken.

De keizer bevond zich in zijn kabinet, Het was een tamelijk ruim vertrek met donker leeren behangsel en zonder eenigen pronk. Boven de keizerlijke schrijftafel, welke met papieren en boeken overladen was - want Paul was een ieverige werker - hing het levensgroote portret van Peter III, zijn geliefden, onvergetelijken vader; hij scheen ernstig op den zoon neer te zien als wilde hij hem waarschouwen voor een gelijk lot, voor een gelijk plotseling uiteinde, als hem zelven beschoren werd. Maar Paul zag niet omhoog; hij ging met groote schreden in het vertrek op en neer met een dictaat bezig, dat de aan een zijtafel zittende officier ieverig opschreef.

Deze was niemand anders dan de vroegere luitenant Gregorowitsch, thans adjudant des keizers. Het was niet omdat Paul door de invrijheidstelling van zijn gunsteling als eerste keizerlijke handeling het aandenken zijner moeder verguizen wilde; maar Gregorowitsch had zich aan hem onmisbaar weten te maken en als een goed soldaat vleide hij den drift voor het militarism des keizers. Hij had zich aan de voeten des nieuwen keizers geworpen, hem verzekerd, dat vijandschap en afgunst zijn vergrijp

overdreven hadden - en daarbij bestond zijn misdrijf slechts daarin, dat hij het begin van Paul's regeering gewenscht had - en zoo kwam het, dat de czaar hem begenadigd en tot zijn adjudant benoemd had.

Nog een heer was aanwezig in het kabinet van den czaar: het was de minister van policie van Sint Petersburg, de uitvoerder der ukasen (proclamatie) des keizers, graaf Besboredko, wegens zijne gestrengheid gevreesd en weinig bemind.

'Tot onze keizerlijke ontevredenheid,' ging de czaar juist voort, 'hebben wij bemerkt, dat eenige personen van onze omgeving den geheiligden handkus, dien zij den czaar bij zijn omgang verschuldigd zijn, bijna onhoorbaar volbrachten; om van de oprechtheid van het gevoel, waarmede deze plechtige handeling gepaard moet gaan, overtuigd te zijn, willen en bevelen wij, dat in het vervolg de kus luide en hoorbaar zal gegeven worden, zoodat oor en hart zich daaraan evenzeer verblijden(1).'

'Evenzeer verblijden,' herhaalde Gregorowitsch, waarna hij het beschreven blad op de schrijftafel des czaars ter onderteekening neerlegde.

Paul teekende met zijne gewone formule; 'zoo geschiede het.' Vervolgens stak Besboredko het blad bij zich.

De keizer begon aan een tweede ukase.

'Tot onze ontevredenheid ontwaarden wij tijdens de laatste hofplechtigheid, dat de koning van Polen Stanislaus Poniatowski, op den inval kwam, zich bij onzen omgang op een stoel neer te zetten(2).'

'Uwe Majesteit,' waagde Besboredko aan te merken, 'de koning van Polen is bijkans zestig jaar.'

'De nabijheid der majesteit moet zelfs den hoogen leeftijd kracht en eerbied inboezemen,' liet Gregorowitsch zich als een overluid uitgesproken gedachte ontvallen.

Paul wierp zijn adjudant een vriendelijken blik toe en ging daarop voort:

'Deze oneerbiedige handelwijze van den koning van Polen voor ditmaal om zijn hoogen ouderdom verontschuldigende, willen wij, dat in het vervolg niemand der aanwezigen van onze hofhouding, onder welk voorwendsel het ook zijn moge, zich neerzette, alvorens de keizer daartoe verlof gegeven heeft.'

Een zacht tikken op de deur onderbrak hem; het was de vertrouwde kamerdienaar des keizers, die, een wees van turksche ouders, hem eens als buit van den moorddadigen slag bij Bender ten geschenke gegeven werd. Paul had den knaap in den kristelijken godsdienst laten opvoeden en onderrichten en de jonge Turk trachtte dit zijn weldoener door zijne gehechtheid te vergelden.

'Zijne keizerlijke Hoogheid den czarewitsch!' meldde hij en tegelijk overschreed Alexander, van het hem verleende recht van vrijen toegang in het kabinet zijns vaders gebruik makende, den dorpel. Diep voor Paul buigende, gelijk deze het gaarne zag, drukte hij een klinkenden kus op de hem toegestoken hand; de eerbiedige buigingen der beide heeren beantwoordde hij met een stijven hoofdknik.

'Ik kom als verzoeker, allergenadigste czaar en vader,' sprak hij op zijne vriendelijke, innemende wijze; 'vorst Orlowitsch verlaat mij zooeven; hij is in vertwijfeling: de plicht van gehoorzaamheid aan het bevel van Uwe Majesteit kampt met de gevoelens eens vaders. Uwe Majesteit gelieve zich te herinneren, dat Feodora Orlowitsch een jongen officier, met name Alexis Lafont, genegen is, die juist door de gunst der overleden keizerin wegens een door hem aan haar bewezen dienst in rang bevorderd zou worden, toen de noodlottige gebeurtenis.....'

(1) Historisch.
(2) Historisch.

De czaar wenkte afwijzend; zijn voorhoofd plooide zich in diepe rimpels. ‘Wij willen niets van deze zaak weten,’ sprak hij kortaf. ‘Luitenant Lafont is bij ons in zijn trouw verdacht. Wat Gregorowitsch in zijn iever voor zijn heer te veel deed, miste hij; hij is een Franschman, dat wil zeggen, opgevoed in de nieuwe verderfelijke grondbeginselen van het socialisme en in revolutionnaire begrippen - en zulke menschen haat ik. Door zijne bevordering, door mijne toestemming tot zijne verloving met eene rijke erfdochter van mijn land zou ik hem de middelen verschaffen om mij gevaarlijk te kunnen worden en zich aan een nauwkeurige Contrôle zijner handelingen en gedachten te onttrekken.’

‘Majesteit!’ riep Alexander met warmte uit, ‘voor zooveel ik weet is Lafont's gezindheid boven alle verdenking verheven, en wanneer de giftige tong van den vuigen laster.....’

De keizer wierp zijn zoon een bestraffenden blik toe.

‘Ik vertrouw beproefde dienaren,’ sprak hij kortaf. ‘Feodora Orlowitsch wordt luitenant Lafont's vrouw niet - ik heb iemand anders voor haar bestemd - mijn adjudant Gregorowitsch zal de zoon en erfgenaam van het huis Orlowitsch en diens vermogen zijn.’

De grootvorst Alexander verbleekte van misnoegen.

‘Ik hond den adjudant Gregorowitsch voor edelgezind genoeg, om voor de hem toegedachte eer te bedanken,’ zegde hij, den gunsteling vlak in het gelaat ziende zonder dat deze zijne oogen neersloeg.

‘Vergeef mij, Uwe Keizerlijke Hoogheid,’ antwoordde Gregorowitsch kalm; ‘indien mijn allergenadigste czaar mij gebood een bedelaarster van de straat mijne hand te reiken, ik zou zonder morren gehoorzamen, en zou ik dan weerstreven nu het een wezen geldt, hetwelk ik sinds lang de innigste vereering gewijd heb?’

‘Indien ik mij niet bedrieg, is de princes Feodora Orlowitsch door u, terwijl gij dronken waart, beleedigd geworden,’ viel de grootvorst hem verachtelijk in de rede.

‘Laster, Keizerlijke Hoogheid, klare laster.’

‘Dus is het zeker ook laster, adjudant Gregorowitsch, wat men mij reeds lang geleden mededeelde,’ ging Alexander voort, ‘dat uw vader, de vroegere koopman Gregorowitsch, wegens wisselvervalsching tot levenslangen dwangarbeid in de wildernissen van Siberië veroordeeld is.

De keizer werd opmerkzaam.

‘Wat is dat, Gregorowitsch?’

Het aangezicht van den adjudant werd aschgrauw, maar zijne tegenwoordigheid van geest verliet hem geen oogenblik. ‘Ja, Uwe Majesteit,’ antwoordde hij, diep vernederd, ‘Zijne keizerlijke Hoogheid is goed onderricht. De man, wien ik het leven verschuldigd ben, voor wien ik mij het noodige ontzegde, om de gevolgen van zijne geldverspilling te dekken, beging de schandelijke daad van wisselvervalsching, welke hem als misdadiger naar Siberië voerde. Maar reeds lang had ik mij aan de voeten van mijn allergenadigsten gebieder geworpen, had Uwe Majesteit bezworen den ongelukkige genade te geven, of mij te vergunnen zijne verbanning met hem te deelen, doch Gregorowitsch is dood, hij zond mij zijn laatsten groet, zijn zegen - ik kan niets anders meer voor hem doen dan hem beweenen.’

‘Ik eer brave zonen, gelijk ik trouwe dienaren eer,’ merkte Paul aan niet zonder toespeling op Alexander, die met twijfelend hoofdschudden het verhaal van den adjudant aangehoord had. ‘Doch thans aan onzen arbeid, dien de czarewitsch onderbroken heeft!’ ging de keizer voort.

‘Vergeef mij, Majesteit, maar zoo dringend smeekte mij vorst Orlowitsch.....’

‘Hij moet zich onderwerpen gelijk allen,’ sprak de keizer beslist; ‘slechts één wil zal er zijn in het heilige Rusland - de mijne, het symbool der gerechtigheid en der straf. En daarom wil ik de getrouwen gedenken, die mijn verblijf in Gatchina deelden en mij trouw bewaakten, toen de grootvorst Paul nog een nul was in het rijk dat eenmaal zijn scepter beheerschen zou. Ik zal de officieren mijner garde in rang bevorderen en ze over de officieren-

korpsen der overige regimenten in Sint Petersburg verdeelen.'

'Majesteit, uw wil is wet,' riep Alexander in groote opgewondenheid uit; 'maar bedenk wel dat deze inschuiving de overige officieren terugzetten moet, die zich plotseling ondergeschikt zien aan degenen, die tot dusverre beneden hen in rang stonden. Majesteit, uw voornemen krenkt mannen met grijze hoofden, die hun bloed voor Ruslands keizerhuis gestort hebben.'

'Mijn wil staat vast,' antwoordde Paul kortaf, 'door deze indeeling verstik ik elke kiem van andere gedachten in mijn officierenkorps dan die van de militaire tucht en den hoogsten eerbied voor den wil des czaars.'

Buiten zich zelven wierp Alexander zich aan de voeten zijns keizerlijken vaders.

DE OPGRAVING TE LARA IN STIERMARKEN.

'Uwe Majesteit, deze wil komt niet uit uw hart dat edel en rechtvaardig is. Wee dengenen, die dezen raad in uw doorluchtig oor fluisterde! Overweeg de zaak nog eens rijpelijk! Het ongehoorde opzien van deze daad van willekeur, de achteruitzetting van zoo vele verdienstelijke officieren, de afkondiging van deze ukase zal een omwenteling in het geheele.....'

Doodsbleek strekte Paul de hand uit naar den knielende, doch zoo gebiedend, dat Alexander verstomde.

'Wie spreekt van omwenteling?'

Zijn oog vestigde zich onwillekeurig op de beeltenis van Peter III, zijn vader; een zenuwachtige siddering schokte zijne gestalte.

Ootmoedig richtte Alexander zich op. 'Wat ik waagde, Majesteit, geschiedde niet uit zucht om den wil mijns gebieders en vaders te misprijzen,' zegde hij, 'mijne bemerking was de bede van een gehoorzamen zoon, eens getrouwen onderdaans, en ik onderwerp mij aan de hoogere inzichten van Uwe Majesteit.'

Dit gezegd hebbende verliet hij met een buiging het keizerlijke kabinet.

'Zijne Majesteit was lankmoedig gelijk altijd,' fluisterde Gregorowitsch den minister van policie toe doch luid genoeg om door Paul verstaan te worden.

De keizer wendde zich tot zijn adjudant; nog altijd waren de wolken niet van zijn voorhoofd verdwenen.

‘Ik vertrouw u, Gregorowitsch,’ sprak hij ernstig; ‘ik zag bij u door de vingers, wat ik bij weinigen geduld zou hebben, dewijl ik geloof, dat gij een trouwe, onomkoopbare dienaar van mij zijt. Maar wee uwer, wanneer de dag mocht aanbreken, waarop bewijzen, die gij niet kunt wederleggen, mij het tegendeel onthullen; mijn toorn zou u verpletteren, gelijk mijn gunst u verheven heeft. En nu zal ik u de ukase opgeven, die terstond aan het ministerie van oorlog tot onverwijlde uitvoering moet toegezonden worden.’

In de huiskamer van het vorstelijk paleis Orlowitsch zaten vader en dochter. Feodora's kortelings zoo opgeruimd aangezicht was bleek en treurig en de matte oogen droegen sporen van vergoten tranen. Ook de vorst scheen niet opgeruimd.

‘Dus is alles tevergeefs, vader?’ vroeg zij. ‘Verbreekt de wil des keizers door een machtspreuk de band tusschen mij en Alexis?’

‘Zelfs Alexander's voorspraak mocht niets baten,’ antwoordde de vorst; ‘naar het schijnt heeft czaar Paul een anderen pretendent naar uwe hand dien hij begunstigt.’

‘Ik laat echter niet over mij beschikken als ware ik een lijfeigene,’ riep Feodora veront waardigd uit. ‘En ook gij, vader, zult het niet dulden; gij zult uw kind redden.’

‘Ik vermag niets,’ antwoordde de vorst somber; ‘al wat ik bezit, het geheele erfdeel uwer moeder, kan één woord des czaars ons ontnemen; eene weigering uit uw of uit mijnen mond maakt ons beiden tot bedelaars.’

‘Kan ik er de voorkeur aan geven om rijk te blijven en eeuwig de herinnering in mij om te dragen? Als een vloek zou ze op mij rusten en elke vreugde in mijn leven, elk geluk, dat de Hemel nog voor mij mocht weggelegd hebben, vergallen en verbitteren. O vader, vader, behoed mij voor de herinnering!’

Steeds somberder werd het oog des vorsten, steeds strakker zijn oog.

‘Ja, herinnering is bitter,’ zegde hij halfluid, zijne gedachten onwillekeurig in woorden vertolkende en zonder blijkbaar aan de tegenwoordigheid zijner dochter te denken, ‘en toch, men leert in den stroom des tijds vergeten, men moet leeren vergeten....’

Verschrikt sloeg Feodora haren arm om den hals haars vaders. ‘Vergeef mij dat ik die droefgeestige gedachten in u opwekte,’ sprak zij met gedwongen bedaardheid, ‘ik wil beproeven opgeruimd te zijn, ik wil aan u een voorbeeld nemen, want voorzeker ook gij hebt een droevige herinnering te overwinnen, die dikwerf, ik heb het maar al te dikwijls bemerkt, donkere schaduwen over uw leven werpt.’

‘Ja, mijn kind, een droevige, smartelijke herinnering,’ antwoordde de vorst; ‘de vloek eener stervende drukt op mij, en, God is het bekend, ik heb dezen vloek niet verdiend, ik....’

De deur ging open en luitenant Lafont werd aangemeld. Hij verscheen in de grootste opgewondenheid.

‘Om Godswil, Alexis?’ riep Feodora, ‘wat is u overkomen?’

Ook de vorst sprong onthutst op.

‘Ik heb mijn ontslag ingediend,’ zegde Alexis met heesche stem; ‘ik volgde het voorbeeld van honderden mijner kameraden. Het gerucht heeft zich bevestigd dat sinds gisteren door de gelederen van het leger liep: de keizer heeft de officieren van het Gatchiner garde-regiment in ons korps ingeschoven en ons het uitzicht op bevordering benomen, dewijl zij hun rang behouden - een vriend van Gregorowitsch is mijn onmiddellijke overste geworden.’

‘Arme Alexis,’ sprak Feodora op den toon van het innigste medelijden, ‘hoe diep moet u bij uw eergevoel, bij uw militaire geestdrift die onverdiende achteruitzetting krenken! Gij hebt echter den troost, dat gij dit lot met vele edelen deelt.’

‘Maar dat is nog niet alles,’ hernam Alexis. ‘De betreffende ukase van den keizer luidt - o! ik kan het niet uitspreken.....’

Hij haalde met bevende hand een papier uit zijn borstzak en reikte het den vort over, die het ontvouwde. Het was de bekende ukase die Orlowitsch overluid las; maar er was nog de paragraaf aan toegevoegd, dat ieder officier, die weigerde onder de nieuwe regeling langer te dienen, gehouden was, ter vermijding der straf van verbanning naar Siberië, binnen drie dagen de hoofd- en residentiestad te verlaten en zich naar zijne vroegere woonplaats te begeven(1).

De vorst liet het blad vallen.

‘Maar dat is een onmogelijkheid!’ riep hij uit; ‘vele officieren zijn uit Petersburg zelf; hoe kunnen zij dus de residentie verlaten, om, gelijk de ukase zegt, naar huis te gaan?’

‘Zij mogen op de heirbanen van het groote russische rijk een woonstêe zoeken,’ zegde de jonge officier bitter; ‘ik echter ga niet heen, er mag van komen wat wil. Tot overmaat van rampen kreeg ik zooeven een brief van mijn geliefden pleegvader Lafont; het verlangen naar mij liet hem geen rust meer; alleen, zonder familie, zonder vrienden en geheel onafhankelijk, heeft hij Parijs reeds verlaten om eenige weken bij mij te komen doorbrengen. En als hij zijne armen uitbreidt naar zijn pleegzoon, waar wil hij hem dan vinden? Neen, neen,’ riep de jonge officier met hevigheid uit, ‘ik verlaat Sint Petersburg niet, ik kan het niet verlaten.’

‘En toch is uwe verwijdering onvermijdelijk,’ sprak de vorst zeer ernstig. ‘Gij kent de strengheid des keizers; moet Feodora uit angst om u vergaan?

‘Ik kan het niet over mij verkrijgen Feodora te verlaten.’ hernam Alexis vertwijfelend, ‘en te blijven, mijn krijgsmanseer, mijn eigenwaarde ten offer brengen? Neen, Lafont zou zich over mij schamen, ik zelf zou over mij moeten blozen indien ik het deed.’

‘De adjudant des keizers, majoor Gregorowitsch, op last van Zijne Majesteit,’ meldde een bediende.

Onthutst zagen de beide jonge lieden elkander aan; zelfs de vorst kon zijn ontroering niet verbergen.

‘Gelei den heer in het blauwe salon, ik kom terstond.’

‘Het kan niets goeds zijn wat deze man brengt,’ zegde Alexis.

‘Wij zullen het spoedig vernemen,’ antwoordde de vorst opstaande; ‘blijf gij intusschen bij mijne dochter.’

Hij verliet het vertrek en keerde, na verloop van weinige minuten, weer terug.

(*Wordt vervolgd.*)

(1) Historisch.

[Nummer 48]

Onze gravures.

Het klooster van Batalha.

Wij staan hier voor een der prachtigste gebouwen niet alleen van het zoo belangwekkende Portugal, maar misschien van Europa, voor het Dominikaner-klooster van Batalha, gesticht door koning Johan I, en wel ter herinnering van de overwinning, die hij in 1385 op de Kastiljanen behaalde.

Men kan zich, bij het zien der teekening op kleine schaal, schier geen denkbeeld vormen van het grootsche gezicht dat dit klooster, langs buiten beschouwd, oplevert; maar de bewondering groeit zelfs bij elken stap, dien men in het inwendige van het gebouw doet, gedurig aan. Daar wemelt het van kunstrijkdommen, die door de eeuwen heen zijn gespaard geworden.

Het portaal is 28 voet breed en 57 voet hoog. In het middengedeelte zit Kristus met den wereldbol in de eene hand en de andere ter zegening opgeheven. De vier Evangelisten zijn rondom den goddelijken Meester geplaatst. Er zijn overigens daar een aantal beelden van profeten, koningen, pauzen en martelaars gegroepeerd, allen met hunne kenteekens.

In den spitsboog boven den Zaligmaker is de kroning der H. Maagd voorgesteld. Opmerkelijk is de balustrade, boven het portaal aangebracht; deze is gekroond met het leliekruis der orde van San Benito-d'Aviz. De kunstenaar staat in bewondering voor elken boog, voor elke nis, voor elk kapiteel, voor elk ornement dat zich voor zijn oog vertoont, omdat elk gedeelte uitmunt door keurigheid van linie, gelijk door keurigheid van uitvoering.

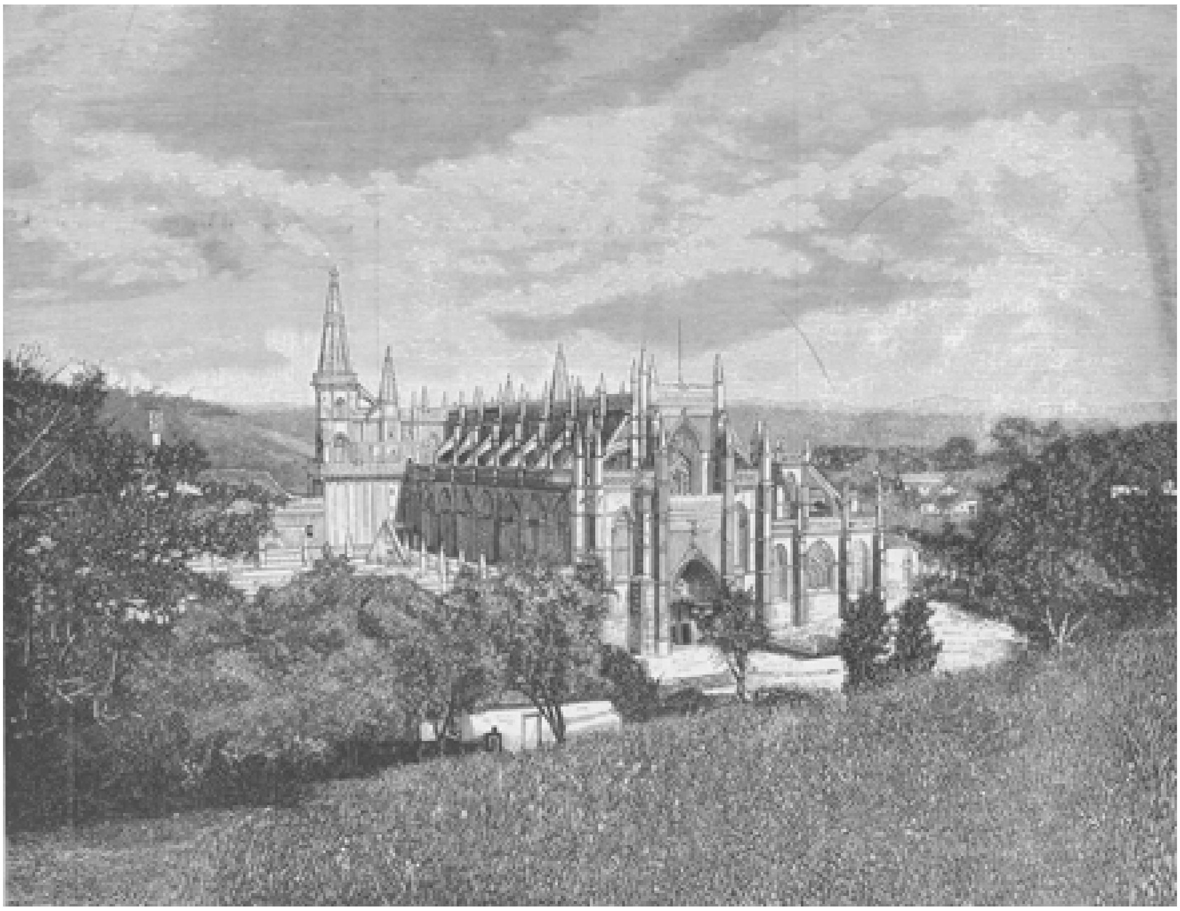

HET DOMINICANENKLOOSTER TE BATALHA IN PORTUGAL.

Het witte marmer is overal kwistig gebruikt en, natuurlijk, een koninklijke bouwheer, koninklijke bouwstoffen, moesten ook 'koningen in de kunst' tot bouwmeesters hebben. Koning Johan, die dit prachtig werk stichtte, koos den rechtervleugel van het klooster tot zijne be-

graafplaats, boven welke zich vroeger een achtkantige toren verhief, die echter door den bliksem werd afgeslagen.

Treedt men de kerk binnen, dan gaat men eenige trappen naar beneden. Een getralied deurtje leidt naar de vorstelijke begraafplaats van vorst Joâo (Johan). Deze plaats is vierkant, 80 voet breed en lang. De tombe van den koning en zijne gemalin Filippa van Lancaster, staat in het midden der ruimte.

Het beeld des konings ligt in volle wapenrusting; op het hoofd draagt hij de kroon en met de hand geeft hij als 't ware een afscheidsgroet aan zijne echtgenoote. Het hoofd van den vorst ligt op eene peluw met de kenteekens van de orde van den Kousenband, het wapen des lands en de kenspreuk van het koninklijk huis, *il me plet pour bien,* versierd.

In de kapel bevinden zich vier nissen, waarin de vier zonen van den koning zijn afgebeeld: don Henriquez, met de spreuk: *talent de bien faire;* don Fernando, met die van *le bien me plet;* don Johan, met die van *je ai bien reson* en eindelijk don Pedro met het enkele woord *desir.*

Nog acht andere graftomben zijn in die kapel aanwezig.

Niettegenstaande al die graven, zegt een schrijver, maakt die kapel geen somberen indruk op den toeschouwer. De prachtige sieraden, de ernstig schoone vormen geven aan dit doodenverblijf zelfs een eigenaardig, een plechtig karakter, dat het gemoed tot stil nadenken stemt.

Men vertoeft niet in dat verblijf, zegt een ander bezoeker, zonder de knieën te buigen en te bidden, en voorwaar! dat is de grootste lof, dien men maken kan aan de kunstenaars, die deze begraafplaats in het leven riepen.

De kerk is niet minder een wonder van kunst, al schijnt de middenbeuk dan ook in den aanvang eenvoudig, ja, maar eenvoudig grootsch, en de Samenvatting van die twee woorden zegt meer dan alle beschrijving.

Voor het hoofd autaar liggen koning Duarte (Eduard) en zijne gemalin Eleonora van Arragon. Van deze plaats bereikt men, door een gewelfden doorgang, de zoo gezegd *onvoltooide* kapel - onvoltooid ja; maar toch een meesterlijk werk. De kapel is achtkantig; zeven kanten vormen diepe nissen en in de achtste vindt men de poort. Die nissen moesten gewis dienen om koning Manoëls geslacht eens te ontvangen, als de dood hunne oogen zou gesloten hebben.

Het ontwerp werd niet doorgezet; dom Manoël stichtte, ter herinnering aan de gedane ontdekkingstochten, eene andere kapel en liet die in het Batalha-klooster onafgewerkt.

Jammer, dat deze laatste begraafplaats nooit overwelfd werd en hierdoor al de kunstrijkdom, reeds voorhanden, al te veel ten prooi stond tan den vernielenden tijd. De koning had, voor het oprichten van het gedenkteeken, eene andere plaats uitgekozen, die hem meer geschikt voorkwam tot verwezenlijking van het denkbeeld.

Zeker is het dat men destijds solieder en verhevener gedenkteekens stichtte dan wel nu: dikwijls een jammerlijk beeld dat maar zelden als een sieraad kan aanzien worden.

Groot en keurig van stijl in bouwtrant, is het kapittelhuis. Hier vindt men eene zaal van 20 meters breed, overwelfd door een plafon dat enkel op de zij muren rust. Bij het aanschouwen van dit welfsel vraagt men zich af, hoe het in de hoogte gehouden wordt, en of het niet eensklaps naar beneden storten zal?

Men vertelt dat het maken van dat gewelf inderdaad een kunstgreep is, die aan meer dan een werkman het leven kostte; doch de koning hield vol, eischte dat het zou voltrokken worden en dien ten gevolge werden aan het bouwen van dat gewelf, de ter dood veroordeelden gebezigd.

In deze wonder- en prachtvolle zaal staan drie grafmonumenten, namelijk van Alfonso V, bijgenaamd de Afrikaan, van zijne gemalin dona Isabella, en van don Alfonso, een zestienjarige zoon van Johan II, die op dien ouderdom om het leven kwam.

Eindelijk treden wij in den zuilengang, die den hof van Batalha omgeeft en mag de lezer zijn oog laten gaan over de prachtige gravuur, die wij verder meededen en het tooverachtig schoon der pilasters, loofwerk en weefsel zeer goed weergeeft. Niets kan bij het sierlijke van de hier toegebrachte ornementen vergeleken worden. Sevilla met zijn Alcazar, Granada met zijn Alhambra wijken voor de tooverpracht van dit deel van het gebouw, achteruit.

Voeg bij dezen kunstrijkdom, de kleuren der bloemen, het geruisch der fonteinen, en men zal bekennen, dichterlijker plaats als deze is er niet - kortom, Batalha moog getuigen, door zijne kunst en zijne pracht, dat de zoo dikwijls miskende middeneeuwen, in kunst en verheven geest, de onzen verre te boven gaan, en wij in de XIIe, XIIIe en XIVe eeuw nog veel zouden kunnen leeren.

Gevallen en dood.

Nog een drama uit de Alpen! De gemzenjager heeft stout het vluchtende wild, van rots tot rots, nagespoord, altijd hopende het te zullen bereiken. Ongelukkig heeft zijn voet gemist en uitglijdende is hij van eene verschrikkelijke hoogte neergestort, en heeft op een uitstek der rots den dood gevonden.

Zijn geweer werd in den val verbrijzeld; zijn alpenstok is zijne hand ontglipt en het bloed uit zijn gewond hoofd ontvloeid, kleurt de Alpenrozen. Reeds verscheidene dagen heeft de jager daar gelegen, terwijl zijne onrustige familie te vergeefs uitzag naar zijne terugkomst.

Alleen de arend, die over de hooge bergtoppen en diepe dalen zweeft, heeft met zijn scherp oog het lijk des jagers bemerkt en strijkt nu ook neer, om zich aan zijn vleesch te vergasten, zooals de jager zich eens hoopte goed te doen aan de vette gems.

Bij het zien dezer plaat valt ons Schiller's lied *de Alpenjager* te binnen, zoo sierlijk vertaald door onzen vlaamschen vriend Johan Alfred de Laet, lid der Kamer van Volksvertegenwoordigers. Ook van dezen jager kan men zeggen:

> Plotselings uit het hoist der rots
> Treedt de Geest der Bergen trotsch,
> En met forsche reuzenhanden
> Schudt hij 't wreed gekwelde dier.
> ‘Moet ge dood en jammer brengen,’
> Roept hij, ‘sterveling, tot hier?
> Ruim voor allen schiep de Heer!
> Gij vervolgt mijn vee niet meer!’

De man zonder armen op de Amsterdamsche tentoonstelling.

Op de amsterdamsche tentoonstelling heeft de firma Schmeinck van Amsterdam een aantal kunstmatige armen en beenen uitgestald, en tevens als probaat bewijs van de deugdelijkheid zijner waren, een man, die met behulp van hunne kunstarmen zelfs schrijft.

Voor ons was dit niet nieuw. Toen wij eenige jaren geleden het hotel der Invalieden te Parijs bezochten, hadden wij een inleidingsbrief bij ons aan den toenmaligen gouverneur, generaal X...., wien in den slag van Sedan de beide handen en grootendeels de voorarmen, waren afgeschoten en die in de kunst een hulpmiddel tegen die ramp had gevonden.

Generaal X..., ontplooide met die kunst handen den brief en schreef er insgelijks een antwoord meê. Slechts tot het openen eener deur vroeg hij de hulp van een adjudant. Hij zelf riep onze aandacht op die kunsthanden in, die in zwart glacé-handschoenen verborgen waren.

De man op de tentoonstelling is, volgens een hollandsch tijdschrift, de *Katholieke Illustratie,* even rap in zijne bewegingen en wij denken, om in niets de waarde van die tentoonstelling te verminderen, een deel van gemeld artikel te moeten opnemen:

Op het eerste gezicht is er niets aan den man te zien dan zekere stijfheid, die misschien zelfs niet in het oog zou vallen, als hij niet zoo betrekkelijk jong was. Maar werpt mon een blik op de photographie, die hij voor zich op een tafeltje heeft liggen en waarop hij met ontbloot bovenlijf is voorgesteld, dan bemerkt men met een verminkte te doen te hebben, die van zijne beide armen beroofd is. De rechterarm is bij den pols, de linker bij den schouder afgesneden ten gevolge van een ongeluk, dat den man voor ongeveer tien jaren is overkomen in eene suikerfabriek, waar hij tusschen de machine geraakt was.

Op eene andere photographic, waarvan in dit nommer eene reproductie voorkomt, ziet men hem echter weer van twee nieuwe armen voorzien, twee kunstarmen, die de natuurlijke wel niet volkomen kunnen vervangen, maar den man toch in staat stellen zijn brood te verdienen. Hij kan er toch nagenoeg alles mee doen wat een gewoon mensch met zijne natuurlijke armen verricht; hij biedt den bezoeker tegen eene kleine vergoeding ten voordeele van de schoone Vereeniging, welke zich ten doel stelt behoeftige verminkten aan kunstledematen te helpen, zijne photographieën aan, haalt zijn horloge uit, schenkt zich een glas water in, brengt het aan den mond, en - wat haast niet te gelooven is - met zijne houten rechterhand, in een glacé-handschoen gestoken, schrijft hij, in vast en duidelijk schrift, op den achterkant van de photographieën en adreskaarten, die hij voor zich heeft liggen:

> 'Eigenhandig geschreven met behulp mijner kunstarmen vervaardigd bij
> de firma A. en B. Schmeink te Amsterdam.
> JACOB DOORN.'

Natuurlijk missen zijne houten vingers de kracht om den penhouder vast te houden; daarom is die met een haak aan zijn handschoen bevestigd, en wil de schrijver de pen neerleggen, dan moet hij ze met behulp van den mond uit de vingers nemen. Maar het feit, dat hij zonder handen of armen schrijven en dergelijken lichten arbeid verrichten kan, is toch ongetwijfeld opmerkelijk genoeg om ieder eerbied in te boezemen voor de kunst, die het zoover gebracht heeft, en sympathie voor het streven der vereeniging, die zich beïevert die kunst zooveel mogelijk dienstbaar te maken aan de lijdende menschheid.

Geen bezoeker der tentoonstelling gaat dan ook voorbij zonder eene kleinigheid voor het schoone doel dier vereeniging geofferd en zijn geldstuk in den jaszak van

den verminkte te hebben laten glijden. Hij verzoekt namelijk de gevers, zelf het geld in zijn zak te steken, omdat hij het niet aannemen kan zonder eerst de pen uit de hand te leggen. De linkerarm toch, die bij den schouder is afgezet, is nagenoeg geheel machteloos, ofschoon - hoe vreemd het klinken moge - niet gevoelloos. Jacob Doorn verhaalt dat bij verandering van weer zijn houten armen soms geweldig pijn kunnen doen en dat hij die pijn vooral gevoelt in de vingers, die hij niet meer heeft. In den eersten tijd na de amputatie ondervond hij daar minder last van, maar thans heeft hij er hoe langer hoe meer over te klagen.

De verbeelding is al heel sterk, en wij denken dan ook dat het die is, welke hier den man die poets speelt.

Hondenweer.

't Is een wezenlijk hondenweer, waartegen zelfs de gebladerde boom niet beschut. Moeder Sukkel moet reeds doornat zijn; haar paraplu is in plaats van een afdruipend dak, in eene reusachtige lelie of een katoenen waterkom veranderd. De linten van de muts dansen als twee slangen op het hoofd der oude, en rok en voorschoot fladderen wild in den barschen

wind, terwijl de arme Fidel met den staart tusschen de pooten, voorttrippelt en van tijd tot tijd eens smeekend naar zijne meesteres opziet, als vroeg hij de toelating om over 'heg en steg' naar huis terug te keeren.

Een gevaarlijke reisgenoot.
Een ware gebeurtenis.

Het kan ongeveer tien jaar geleden zijn, dat ik mij op zekeren avond op het perron van het station Hamptencourt bevond en op den trein wachtte, die mij naar Londen zou voeren. Bij aankomst van den trein stapte ik in een ledige coupé, toen juist op het oogenblik dat de conducteur den wagen zou sluiten, een lange, magere man, in een mantel gehuld, kwam aansnellen en zich, onder het uitstooten van een kort, heesch gelach in een hoek van dezelfde coupé liet neervallen. Het sein tot vertrek werd gegeven en de trein bruiste kreunend voorwaarts.

'Denkt gij dat ik waanzinnig ben? Zie ik er als een krankzinnige uit?' vroeg plotseling mijn reisgenoot, op fluisterenden toon, terwijl hij dichter naar mij toeschoof.

Verwonderd zag ik hem aan en bemerkte hoe de oogen van den onbekende met een eigenaardige uitdrukking op mij rustten.

'Maar ik ben krankzinnig, ongeneeslijk krankzinnig,' ging deze, vertrouwelijk mijne hand vattend, voort.

'Ik ben wezenlijk niet tot lachen gestemd, mijnheer,' zegde ik, terwijl ik mijne hand uit de zijne losmaakte. Ondanks die woorden, welke ik zoo bedaard mogelijk poogde uit te spreken, maakte de zonderlinge handelwijze van mijn reisgezel mij toch eenigszins bang en ik hoopte door den tamelijk barschen toon, dien ik aannam, aan het onderhoud een einde te maken.

'Ja, ik ben ongeneeslijk krankzinnig en nog geen half uur geleden uit het gekkenhuis ontvlucht,' ging de vreemdeling voort, terwijl hij den schijn aannam als had hij mijne woorden niet verstaan, 'en wil ik u nu eens vertellen hoe mij dat gelukte?'

Ik gaf geen antwoord, maar ik zag door het raampke naar buiten; de onbekende scheen ook geen antwoord te verwachten, want zonder mij den tijd te gunnen, er een te geven, vervolgde hij aldus:

'Ik ben niet altijd krankzinnig geweest, ook weet ik op het oogenblik niet juist meer hoe ik het Werd, doch herinner ik mij duidelijk dat lord Palmerston en klaveren vrouw daaraan grootelijks schuld hebben. Doch dit doet hier niets ter zake. Ik was rijk en bezat een schoon huis, parken, paarden, bedienden en een jonge schoone vrouw. - Niemand weet hoezeer ik die vrouw lief had, en toch koesterde ik slechts één wensch - haar te vermoorden! Was dat niet aardig, mijnheer?'

'Als het er u om te doen is om een gesprek te voeren,' sprak ik met een luidkloppend hart, 'zou ik een plezieriger onderwerp willen voorslaan.'

'Een plezieriger onderwerp?' vroeg de vreemdeling verbaasd. 'Is er iets vermakelijkers te bedenken dan dat wat ik u vertellen wil? Hoor slechts verder. Het duurde lang eer men mijn waanzin ontdekte, want ik wist dien zeer slim te verbergen. Maar ik zelf kende mijn toestand zeer goed, want overal zag ik gedaanten die mij vervolgden; uit de behangsels der muren, uit de bladeren der struiken en boomen

grijnsden mij verwrongen aangezichten tegen, en toch wist ik dat het gezichtsbedrog was - ik wist dat ik zinneloos was.

‘Ondanks mijne omzichtigheid werd mijn waanzin ontdekt en op zekeren dag werd ik door twee mannen in mijn eigen park overvallen en in het gekkenhuis gebracht. O! welk een akelig, doodsch verblijf was dat huis. Men sloot mij op in eene cel, waarin het licht slechts door een klein, van boven aangebracht, met ijzeren traliën voorzien raampke, als door de ribben van een geraamte drong en iederen nacht zag ik op het kozijn van dat raampke een wanstaltige gedaante zitten, die door het maanlicht beschenen, mij bespotte en uitlachte. Het was eene helsche foltering, mijnheer, en op zekeren nacht toen ik het niet langer verdragen kon, viel ik op de gedaante aan, ik vocht met haar, tot zij door mij werd ten onder gebracht; daar stormden de wachters mijne cel binnen en bonden mij met koorden op mijn bed vast. Ik hoorde hoe zij elkander toefluisterden dat ik mijzelven van kant had willen maken, maar het was slechts die duivelsche gedaante, die ik had willen vermoorden, en dit was mij ook gelukt, want in den volgenden nacht was zij verdwenen.

‘Weken, maanden verliepen en ik besloot uit het gekkenhuis te ontvluchten. En hoe meent gij wel dat ik het aanlegde? Ik hield mij als was ik genezen. Iederen dag kwam de geneesheer van het gesticht mij bezoeken; ik hoorde duidelijk hoe de deuren der andere cellen zich openden en sloten en was er derhalve op voorbereid als hij kwam. Ik moest hem trachten te misleiden en dit was geen geringe taak. Ieder woord dat ik met den dokter sprak, had ik eerst gestudeerd. Ik sprak weinig maar wat ik zegde was verstandig - dit wist ik. Ik zegde den dokter dat ik de gevangenschap moede was, en spoedig naar huis terugkeeren wilde en ik was zelfs zoo slim naar mijne vrouw te vragen.

‘Op zekeren dag kwam deze mij bezoeken. Welk een ontzettend geweld moest ik mij aandoen, toen zij zoo bleek, zoo schoon naast mij zat. Ik was schijnbaar kalm en herhaalde dezelfde gezegden, die ik gewoon was tot den dokter te richten en toch hoe brandde ik van verlangen om die vrouw te verworgen! Ik deed het echter niet, neen, ik kuste haar bij het afscheid op de wangen en toch had ik wel willen gillen van woede.

‘Men moet mij evenwel niet voor genezen gehouden hebben, want ik werd niet ontslagen. Ik beproefde het nu op eene andere wijze en hield mij ziek. Met dit doel besloot ik mij uit te hongeren. Onder een lossen steen in den vloer mijner cel verborg ik de eene helft van mijn eten, dat men mij bracht, de andere helft liet ik staan en at er dagelijks slechts eenige beten van. De dokter hield mij na verloop van tien dagen wezenlijk voor ziek, want ik vermagerde zichtbaar. Ja, mijnheer, ik heb de vreesselijkste folteringen, de folteringen van den hongerdood uitgestaan; ik speelde nochtans mijn rol ten einde. Ik werd naar eene andere afdeeling van het gesticht gebracht en dit was juist wat ik wilde. Hoe lachte ik, toen ik weer alleen was, dat ik allen te slim af geweest was! Mijne nieuwe cel was veel huisijker en had het uitzicht op den hof van het gesticht. Aan het einde van den hof liep de spoorweglijn voorbij en dit juist zou mij voor mijne ontvluchting van dienst moeten wezen. O, welk een genot, in duizelingwekkende vaart voort te vluchten, zonder ooit weer stil te zullen houden! Maar ik moest geld hebben en hoe kon ik mij dit verschaffen?

‘Van dien tijd af werd het mij geoorloofd in gezelschap van een oppasser in den hof te gaan wandelen en zelfs de dokter sprak dikwijls van mijne vrijlating als van eene zaak die weldra haar beslag zou krijgen. Ik had er evenwel mijne zinnen op gezet om te ontvluchten en dag en nacht beraamde ik daartoe plannen. De gelegenheid zou zich spoedig aanbieden.

Op zekeren dag dat ik mij met een oppasser in den tuin bevond, kwam de dokter naar mij toe en noodigde mij uit met hem wat op te wandelen. Die waanzinnige! die gek! Hij gelastte den oppasser naar huis te gaan! - Hoe klopte mijn hart van blijdschap toen ik de voetstappen van den oppasser op de keisteentjes hoorde wegsterven! Doch ik hield mij stil en verraadde mij door geen enkel gebaar. Met opzet, doch zonder dat de dokter zulks kon bemerken, richtte ik mijne schreden naar het achterste gedeelte van den hof, waar, gelijk ik u reeds zegde, de spoorweg langs loopt. Zonder de geringste achterdocht te voeden, ging de dokter naast mij voort en liet, met de handen in de broekzakken gestoken, het daarin aanwezige geld rammelen. Het onveranderlijke lachje, dat zoo dikwijls mijn gramschap opgewekt had, speelde op dat oogenblik weer om zijne lippen. De man zag er zoo aanmatigend en hoogmoedig uit, dat ik hem meer dan ooit haatte. Ik vermeed het hem aan te zien, want hij zou licht uit mijne oogen mijn voornemen hebben kunnen raden. Wij hadden het einde van den hof bereikt en stonden in eene dreef, die door zware boomen gezoomd en slechts door een laag houten hekken van den openbaren weg gescheiden was. Plotseling keerde ik mij om, pakte mijn slachtoffer bij de keel en schreeuwde: ‘Sterf, ik ben waanzinnig, ik ben razend! Gij moet sterven!’ Ik voelde reuzenkracht in mijne armen; als een veertje lichtte ik den man op en slingerde hem met het hoofd tegen een boomstam. O! het was eene prachtige wraak! Tienmaal, honderdmaal sloeg ik het bloedende hoofd tegen den boomstam, ik vertrapte het lijk onder mijne voe ten, ik danste en sprong er om heen en lachte schaterend. Plotseling vernam ik het verwijderde fluiten der locomotief, welke het naastbijgelegen station naderde. Ik had geen oogenblik te verliezen. Ik rukte het horloge uit het vestzakje van den dokter, nam zijn welgevulde beurs en ha! ha! ha! legde het lijk dwars over de rails. De trein kwam aanstoomen en vermorzelde het lijk onder de wielen. Was dat geen kostelijke wraak, mijnheer? Wie anders dan een waanzinnige kon die bedenken?’ besloot mijn reisgenoot zijn verhaal.

Ik was stijf van ontzetting en kon geen woord uitbrengen. Met starende blikken zag ik mijnen reisgezel aan en ik voelde hoe het haar op mijn hoofd te berge rees.

‘Nu zoudt gij zeker wel willen weten hoe ik hier kom?’ vroeg de zinnelooze na een kleine pauze. ‘Ik nam den mantel en den hoed van den dokter: het hekken dat den hof afsloot, had ik aan stukken getrapt om het lijk op de rails te kunnen werpen,' mijn weg was derhalve vrij en ik snelde regelrecht naar het station, waar de trein tot vertrekken gereed stond. De menschen op de straten zagen mij wel na, doch ik stoorde mij daar niet aan, ik had toch dat verwenschte huis achter mij. Ik mengde mij onder de reizigers, nam een plaatskaartje en betaalde dit met het goud van den dokter. Doch er kleefde bloed aan dat goud, te vergeefs poogde ik het er af te wisschen - het kwam altijd weer te voorschijn. Ik vreesde dat men het bemerken zou, doch dit was gelukkig niet het geval; ik steeg in deze wagon, de trein suisde voort, en ik ben vrij, vrij! Antwoord mij nu op mijne vraag: Gelooft gij wezenlijk dat ik waanzinnig ben?’

De vrager raakte met zijn gelaat bijna het mijne en de onheilspellende glans zijner oogen lichtte phosphoorachtig in de duisternis, welke allengskens gevallen was. De rustige, verhalende toon, waarop de waanzinnige tot dusverre sprak, had voor eene groote opgewondenheid plaats gemaakt en terwijl ik mij moeite gaf om een antwoord te geven, herhaalde hij meermalen dreigend zijne vraag.

‘Ja,’ stamelde ik eindelijk met bevende lippen, ‘ik geloof dat gij krankzinnig zijt.’

‘Ik zal het u bewijzen,’ fluisterde de gek, grijnzend lachende. ‘En hoe denkt gij wel dat ik het u bewijzen zal?’ ging hij voort, terwijl hij krampachtig mijne hand omknelde.

Ik was van schrik als verlamd en vermocht slechts met het hoofd te schudden.

'Door u te vermoorden, gelijk ik hem vermoord heb!' schreeuwde de waanzinnige met krijschende stom. 'Denkt gij wezenlijk dat ik u zou laten leven, nu, nadat gij mijn geheim kent? - Ik zou u laten leven, opdat gij mij verraden zoudt en mon mij weer naar gindsch

verschrikkelijk gesticht zou terugbrengen? neen! neen! Waanzinnigen zijn slim, zijn sterk!'

Ik zag in dat met geweld hier niets to behalen was, daar de gek mij gemakkelijk overweldigen kon, en de eenige hoop op redding, welke mij overbleef, was den waanzinnige op andere gedachten te brengen.

'Halt!' riep ik, terwijl ik hem met doorborende blikken aanzag, 'ik vind het billijk dat gij mij doodt, maar eerst moet gij mij uw geschiedenis tot het einde toe vertellen.'

'Dat is waar, gij hebt gelijk,' riep de gek, zich bezinnende; 'maar ik heb u alles verteld en niets vergeten.'

'Wat had lord Palmerston en klaveren vrouw met uwe waanzinnigheid te maken?'

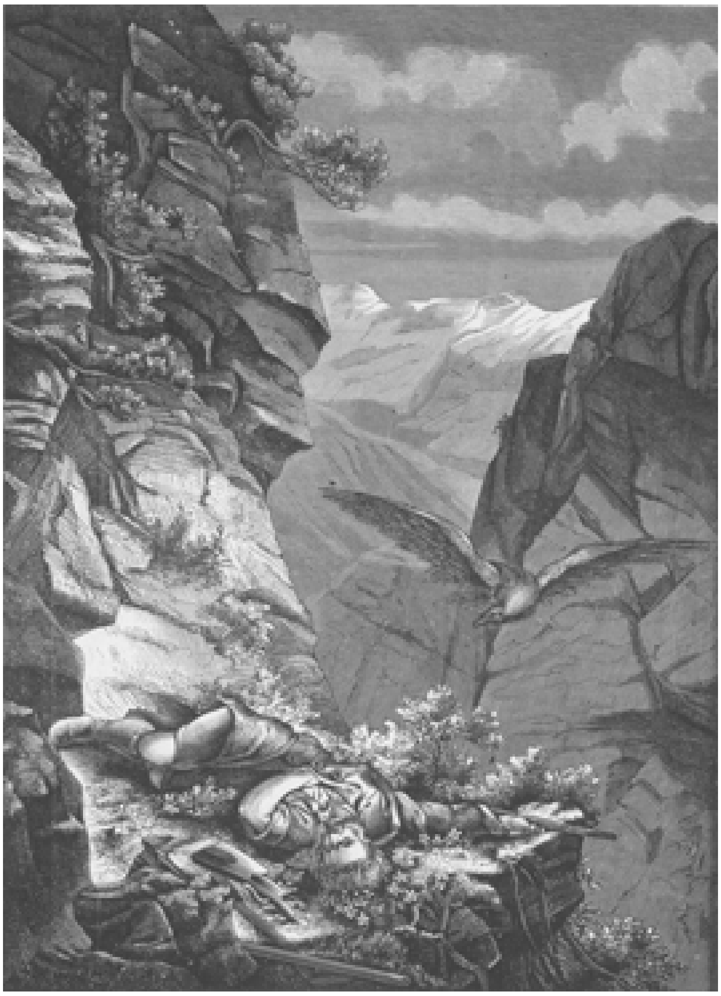

GEVALLEN EN DOOD.

Het was intusschen geheel duister geworden en slechts de kleine lamp, welke in de kap van het rijtuig was aangebracht, wierp een zwak schijnsel in het rond. Ik wist dat wij Londen weldra moesten bereiken en mijn eenige kans op redding bestond daarin het verhaal van den waanzinnige tot aan onze aankomst te kunnen doen rekken.

'Ja,' sprak de vreemdeling op bijna weemoed igen toon, 'met lord Palmerston nam zij een begin en klaveren vrouw voltoolde ze.'

'Gij kent lord Palmerston dus?' vroeg ik.

‘Of ik hem ken’? riep de gek verontwaardigd uit. ‘Hij is op mijne goederen geboren en opgevoed. Ik had hem lief als ware hij mijn eigen kind, ja inniger nog! want had ik ooit een kind gehad, dan zou ik het vermoord, verworgd hebben!’

Wederom rustten de oogen van den waanzinnige met eene bloedgierige uitdrukking op mij, en zijne magere vingers bewogen zich krampachtig als wilden zij mijne keel omklemmen.

‘Heeft lord Palmerston u eenig leed aangedaan?’ vroeg ik met bevende stem.

‘Hij verloor, mijnheer, hij verloor, mijnheer!’ schreeuwde de waanzinnige terwijl hij van zijn bank opsprong; ‘ik had mijn half vermogen op hem gewed; maar er was bedrog in het spel, men had mijn jockey omgekocht.’

DE MAN ZONDER ARMEN OP DE AMSTERDAMSCHE TENTOONSTELLING.

‘Lord Palmerston was dus een paard?’

‘Dat heb ik toch onmiddellijk gezegd,’ ging de gek voort. Gij zijt niet opmerkzaam, mijn verhaal boeit u niet.’

In vijf minuten konden wij Londen bereiken. Nog vijf lange minuten - tijd genoeg om te sterven!

‘En wat heeft klaveren vrouw tegen u misdreven?’ vroeg ik, zonder op de bemerking van den waanzinnige acht te geven.

‘Ik was in vertwijfeling, nadat lord Palmerston verloren had. Ik was geen speler en had tot dusverre nog geen kaart aangeraakt, doch ik zag alle avonden in de club, die ik gewoon was te bezoeken, meer geld op eene enkele kaart wagen, dan noodig geweest ware om mijn verlies te dekken. Ik kon de bekoring geen weerstand bieden, ik speelde en won, won driemaal zooveel als ik bij de wedrennen verloren had. Doch plotseling keerde het geluk.’

‘En gij verloort?’ waagde ik met zachte stem te zeggen.

‘Ja, in een enkelen nacht verloor ik alles wat ik gewonnen had, verloor ik den laatsten penning dien ik bezat. Doch de oude man met wien ik speelde was de duivel, ik zag het aan het vuur zijner oogen!’

Een scherp fluiten van de locomotief gaf het teeken, dat wij het station naderden.

De gek hield op met spreken en luisterde, hij scheen te weten wat dat teeken beduidde.

‘Doch wat hadt gij nu met klaveren vrouw te maken?’ vroeg ik in den doodelijksten angst.

‘Zult gij mij verraden als ik het u zeg?’ vroeg de waanzinnige, terwijl zijne lippen bijna mijn oor aanraakten.

‘Neen, nooit!

Luister dan,’ vervolgde hij op fluisterenden toon. ‘Wij speelden pharo, mijn tegenpartij had vele duizenden op klaveren vrouw gezet; ik hield de bank en verborg klaveren vrouw in de mouw van mijn frak. Een aantal heeren stonden om ons heen

en wedden met elkander wie winnen zou. Mijn tegenpartij glimlachte en liet mij begaan. Vervloekt zij hij! Hij had bemerkt hoe ik de kaart verborg en toen het spel ten mijnen gunste uitviel, stond hij op en noemde mij een dief, een bedrieger!'

Een felle lichtglans viel door het raampke van het rijtuig; de trein hield stil - wij hadden Londen bereikt. Verschrikt door den aanblik der lichten en der vele menschen, die zich op het perron bewogen, zonk de waanzinnige in de kussens der zitbank terug. Ik boog mij uit het geopende raampke en zocht met door schrik verlamde vingeren naar de kruk van het portier.

'Wat is er gebeurd?' riep de gek, terwijl hij insgelijks naar het portier snelde.

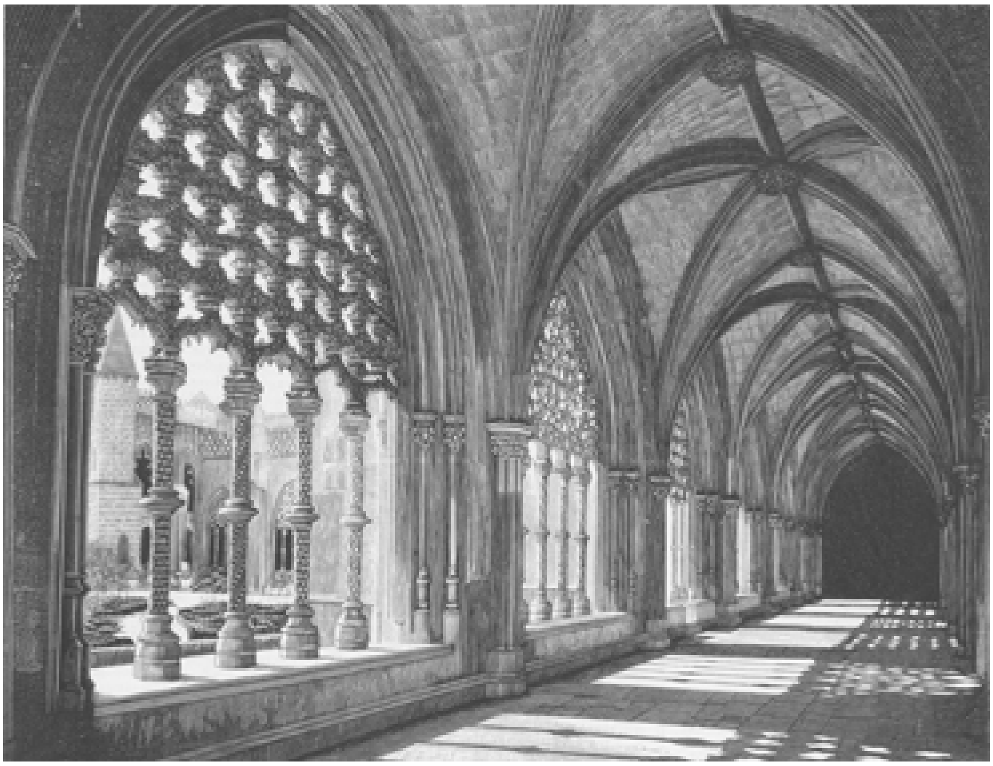

EEN ZUILENGANG VAN HET KLOOSTER TE BATALHA.

'Help! help! schreeuwde ik, uit het rijtuig springende, 'help! deze man hier is krankzinnig!'

Twee mannen die op het perron stonden

en zorgvuldig de aankomende reizigers onderzochten, snelden op mijn hulpgeroep toe.

'Waar is hij, mijnheer!' vroeg mij de een. 'Wij verwachtten hem, want er werd getelegrafeerd dat een krankzinnige, na den dokter van het gekkenhuis te Hamptencourt vermoord te hebben, ontsnapt en met dezen trein naar Londen gevlucht was.'

Mijn ijzingwekkende reisgenoot had intusschen insgelijks het rijtuig verlaten en stond met loerende blikken besluiteloos op het perron.

Ik had nog de kracht op hem te wijzen, want de spraak had mij begeven en op het oogenblik, dat men hem vastgreep, zonk ik bewusteloos neêr.

FRANS.

Nog de stoom.

In het artikel, betrekkelijk de ontdekking van den stoom, verschenen in no 45, wordt gesproken over Samuel de Cans en den brief van Marion Delorme. Een nota, onder dit artikel werd, jammer genoeg, weggelaten: zij had de stelling, in het artikel vooruit gezet, aanzienlijk gewijzigd.

De nieuwste bevindingen bepalen dat Samuel de Caus niets heeft uitgevonden, den stoom betreffende en hij zelfs in zijn verwaand werk, onder den titel *les Raisons des Forces mouvantes,* van niets dergelijks spreekt.

De Duitschers en de Franschen betwisten elkander de eer van de Cans tot landgenoot te bezitten: die eer is niet beduidend. De Caus werd inderdaad te Bicêtre opgesloten, doch niet vervolgd door Richelieu, die hem integendeel beschermde.

Wat den brief van Marion Delorme betreft deze is valsch, evenals de bewering dat Worcester, die even onkundig was als de Caus, dezen laatste zijne ontdekking afhandig zou hebben gemaakt.

Napoleon I te Antwerpen.

De nog niet volledig verschenen geschiedenis van Jos. Van den Brande, vertelt als volgt de intree van den consul Bonaparte te Antwerpen in 1803:

Nu verscheen echter Bonaparte zelf, en hij zou onze stad als bij tooverslag verbeteren en verfraaien, doch de ontwikkeling des handels verhinderen, door Antwerpen tot krijgshaven te bestemmen.

Des maandags 18 Juli 1803, tegen vijf uren namiddag, kwam het geroemd en geducht opperhoofd der Franschen, met zijne gemalin, Joséphine de Beauharnais, en een schitterend gevolg, van Gent, op het Vlaamsch Hoofd vóor onze stad. Daar trad de ongeduldig verbeide Eerste Consul, met Madame Bonaparte, twee hofdames en vier staatslieden, in de wit geschilderde, met rood fluweel belegde en gevlagde stadssloep *le Port d'Anvers,* welke zes in nankin gekleede roeiers voortrukten door den spiegelgladden stroom. Te allen kanten donderden de salvols der kanonnen, bij het gelui van al de klokken, de hoerakreten der samengepakte menigte, en het geschal der krijgs- en stadsmuziek, den oorlogsheld als een reusachtig welkom tegen.

Toen de wereldbeheerscher, omringd van sloepen met veldheeren en de gewapende Consulswacht, bij het Bierhoofd, naast eene groote eerezuil, aanlandde, sprong hij aan wal en met eenen wip op het voor hem bestemde Arabisch paard. Dan bood onze

Maire, Jan Werbrouck, omringd van al de Municipale raadsleden, hem welsprekend de vergulde stadssleufels op eene zilveren schotel; doch Bonaparte antwoordde kortweg, dat die sleutels in geene betere handen konden zijn, dan in die van het hoofd der burgers, die hij met veel genoegen zou zien. Na den Prefect d'Herbouville en de toejuichende omstaanders gegroet te hebben, reed de jonge held, gevolgd door zijne gade in open rijtuig, zijne stafofficieren, eene lijfwacht van Mamelukken en eene eerewacht van Antwerpsche jonkers, onder de met draperijen en lauwerkronen versierde Waterpoort, waarboven de stadsmuziek speelde. Met ingehouden draf wendde de luidruchtig begroette, langs het Zand, de Vlasmarkt op naar de Reyndersstraat, over den met kiezelaarde bestrooiden grond, tusschen de dubbele haag van krijgsvolk en de groene dreven van masteboompjes, welke met eerekransen, lofspreuken en jaarschriften waren verbonden. Op de Schoenmarkt trok heel de stoet in de Prefectuur, het nachtverblijf des Consuls, waar d'Herbouville twee pyramiden deed oprichten, met de namen der beroemdste veroveraars van Egypte: Cambyses, Alexander, Caesar en Bonaparte.

Ook de Stad besloot den gevierden Generaal en Staatsman, die toen reeds *'Napoleon le Grand'* werd geheeten, met allen mogelijken luister te vereeren. De stadsbouwmeester Francois Verly vervaardigde daarom, met onze voornaamste kunstenaars, *drie Zegebogen, drie Gedenkzuilen, eene doorschijnende Schilderij, twaalf Wapentrossen* en tal van andere praalschilderingen en sieraden, welke onze doodsche stad als in een prachtoord hadden herschapen. Het voornaamste dier kunstgevaarten was de op de Meir staande Eereboog van Matthijs van Brée, voorstellende: *de Brug van Arrcola,* waarboven Bonaparte, in den met zes gevleugelde paarden bespannen Zegewagen, door twee Famen ter onsterfelijkheid wordt opgevoerd, terwijl de Victorie met het Fransche vaandel boven zijn hoofd zweeft. Boven den zuidelijken ingang der buitengewoon prachtig versierde Handelsborze, waar den Eersten Consul een kostelijk dichtfeest werd aangeboden, prijkte de groote doorschijnende schilderij van Jan Delin, voorstellende: *Bonaparte in de Zegewagen, geleid door de Gerechtigheid en voorafgegaan door de Faam, waarbij Mercurius Scaldis opbeurt.*

Na met vluchtigen oogslag den opsmuk der stad te hebben gadegeslagen, en vervolgens de algemeene verlichting terloops te hebben bewonderd, deed de gevierde zich terug naar de Prefectuur voeren.

Terwijl het moede gefeest Antwerpen nog in diepe rust lag, sprong de wakkere Bonaparte des anderen daags 's morgends ten drie uren reeds te paard. Vergezeld van eenige officieren en lijfwachten, draafde hij dwars door de stad, om het kasteel, de vestingen, de forten en de haven te onderzoeken. Bij het aanschouwen onzer onopgesmukte straten, toonde de navorscher zich misnoegd over den slechten staat van het bijna drie eeuwen verwaarloosd en vervallende Antwerpen. Hij nam aanteekeningen; want in zijnen scheppenden geest ontwierp Bonaparte de plannen om onze stad te verfraaien en te hervormen. Toen het Magistraat, des namiddags ten drie uren, naar oud gebruik, hem een hemelsblauw geschilderd en met gulden roepen beslagen stuk rijnwijn kwam aanbieden als hulde der Stad, zegde hij onder andere: 'Ik heb uwe stad doorloopen. Zij biedt niets dan puinen en ruïenen. Zij gelijkt nauwelijks aan eene Europeesche stad. Dezen morgend dacht ik mij in Afrika. Alles is er te maken: haven, kaaien, stranddokken. De stad moet eindelijk nut trekken uit de ontzaglijke voordeelen harer ligging tusschen het noorden en het zuiden van haren prachtigen diepen stroom. Men raamt de noodige gelden voor het uitvoeren der werken op twintig millioen. De oorlog laat ons niet toe u deze te geven; maar van

dit oogenblik zullen wij doen wat wij kunnen. De Stad en de Handel moeten ons, ten minste door voorschotten helpen. Men moet vooruitgaan met den tijd; het hangt niet altoos van ons af zijnen gang te bespoedigen.'

Niettemin teekende de rustelooze werker slechts enkele dagen later, reeds de decreten der hervormingswerken van Antwerpen en voor het maken van kaaien, dokken, scheepstimmerwerven en zeetuighuizen. Ongelukkiglijk zou dit alles vooralsnog van geen nut zijn voor onzen handel; want de stad werd, helaas! in eene oorlogshaven herschapen. Antwerpen moest in Napoleons hand een geladen pistool zijn, gericht op de borst van Engeland, zijnen onverzoenbaren en onoverwinnelijken vijand.

Met kunstzaken hield de groote oorlogsman zich te Antwerpen niet bezig. Toen ons Magistraat hem de geheele of ten minste de gedeeltelijke teruggave der ontvreemde schilderijen vroeg, verwees hij tot zijnen aanwezigen Minister van Binnenlandsche Zaken. Ons stadsbestuur moet des krijgsmans luttel belangstelling in onze kunst hebben voorzien; want, terwijl het hem negen witte hengsten schonk, vereerde het Madame Bonaparte een puik tafereel van Ommeganek. De overreiking van dit kunststuk geschiedde plechtiglijk en in tegenwoordigheid van heel den Municipalen Raad en van vele kunstenaars met Herreyns, Ommeganek en van Brée aan het hoofd. De schilderij, *een Landschap uit de Omstreken van Spa,* met eenen herder en zijnen hond bij schapen, geiten en eenen os, lag in eene mahonihouten kast, en was door vier stadhuisbedienden, in met zilver geboord scharlaken kleed, op eene praalbaar gedragen. Joséphine de Beauharnais, bijgestaan van hare hofdames, den Minister van Binnenlandsche Zaken, Chaptal, den Senator Monge, den Prefect d'Herbouville en hoofdofficieren, ontving met de grootste voldoening de hulde der kunst. Toen onze Maire haar het meesterstuk opdroeg, als aan eene verlichte vriendin van het schoone en de gade van den weergaloozen held, die de kunst beschermt, antwoordde zij met minzame dankbaarheid: 'Ik aanvaard het mij aangeboden tafereel en ben uiterst gevoelig aan de bewijzen van verkleefdheid, welke de stad Antwerpen den Eersten Consul en mij betoont.'

Na het zonnige landschap, met zijne gemollige schaapjes, te hebben bewonderd, maakte zij er den grootsten lof van. Zij vereerde den schilder met hare beste gelukwenschen en verzocht hem, haar eenige zijner bijzonderste werken naar Parijs te sturen.

Madame Bonaparte ging vervolgens al de gebouwen bezichtigen, waar er nog schilderijen waren uitgestald. In de raadszaal van ons stadhuis zag zij de twee jaren vroeger gemaalde *Allegorische Vereering van Bonaparte als Eersten Consul.* Van Brée, die der kunstlievende vrouw hier zijne groote kunstschepping mocht uitleggen, oogstte insgelijks haren lof. De minzame dame verklaarde hem tevens, dat haar gemaal, die het praalwerk *de Brug van Arcola* had bewonderd, haar gelastte, den schilder van dit grootsch gewrocht een tafereel te bestellen, dat de *Ontscheping van den Eersten Consul in de Haven van Antwerpen* zou verbeelden.

Eer nog al de ingerichte feesten waren afgeloopen verliet Bonaparte plotselings onze stad; maar onze Prefect volgde hem naar Parijs, om zijn Departement in de gunst van den Staat aan te bevelen.

Sterken reuk weg te nemen.

Wanneer men schalen, vaten, lepels of andere gereedschappen bij het behandelen van sterk riekende stoffen, zooals zouten, of oliën enz. gebruikt heeft, dan behouden

die niet zelden nog lang een onaangenamen reuk; hetzelfde is ook het geval met de handen, wat ongetwijfeld nog veel hinderlijker is. Een duitsch blad nu geeft den raad tot net reinigen dier voorwerpen gemalen mosterd aan te wenden; hierdoor moet de scherpe reuk onmiddellijk verdwijnen.

De zestiende mei.
Geschiedkundig Verhaal.
(*Vervolg.*)

'Het bezoek was kort, niet waar?' zegde vorst Orlowitsch met bevende stem: 'kort was ook de mededeeling die de czaar mij door zijn adjudant liet overbrengen. Het is op strenge straf en keizerlijke ongenade verboden zijn huis open te stellen voor de jonge officieren, die ten gevolge der ukase hun ontslag uit den dienst genomen hebben en zich binnen drie dagen uit Sint Petersburg moeten verwijderen.'

Alexis nam zijn hoed.

'Ik wil den toorn des keizers niet om mijnentwille op dit huis doen neerkomen,' zegde hij treurig, 'vaartwel!'

Maar Feodora hield hem met sidderende hand vast.

'Gij moogt niet gaan, Alexis, niet in deze stemming; o vader, vader, wees barmhartig!'

'Gehoorzaamheid is de spreuk van ons huis. O! wanneer dit ééne offer genoegzaam ware, wanneer slechts.....'

'Is dat alles nog niet?' viel Feodora hem bevende in de rede. 'ls het nog niet genoeg dat wij hem in nood en ellende aan zich zelven moeten overlaten - wat kan men nog meer van ons verlangen?'

'U zelve!' fluisterde de vorst nauw hoorbaar. 'De majoor Gregorowitsch deelde mij mede, dat de keizer hem gemachtigd heeft aanzoet te doen om uwe hand en dat Paul in persoon de trouwplechtigheid wilde bijwonen.'

Tegen verwachting bleef het jonge meisje bedaard. Zonder haar vader te antwoorden, zonder eenig blijk van geweldige droefheid te geven, ging Feodora den vorst en Alexis voorbij en wilde de kamer verlaten.

'Feodora, waarheen?'

'Naar den keizer!'

'Om Godswil, wilt gij ons in het verderf storten?' riep de vorst ontsteld uit. 'Gij kent Paul niet; elk verzet tegen zijne plannen kan slechts onheil over ons brengen - alleen voor voldongen feiten buigt hij zich. Hoort mij aan,' ging hij voort, na een wijl nagedacht te hebben. 'Op mijn landgoed Samarow woont een oud, eerwaardig priester; nog heden zal ik een bode zenden om hem te halen; binnen weinige dagen kan hij in Sint Petersburg zijn.

'Gij, Lafont, reist in schijn af, hoe in het oog vallende hoe beter. Op het naaste station verlaat gij het postrijtuig, een bediende zal daar op u wachten, een paard staat gereed en in mijn landhuis zult gij een zeker toevluchtsoord vinden tot de waardige Ismaïloff aangekomen is. In een gesloten wagen haal ik u naar de stad terug; in de kapel van mijn paleis zal alles tot een geheime trouwing gereed zijn; door mijn invloed bekom ik licht een pas voor u en onder vreemde namen zult gij met Feodora nog denzelfden nacht de residentie verlaten. Paul's gramschap moge op mijn hoofd nederkomen - Feodora, mijn kind, zal gelukkig zijn.'

Met een kreet van vreugde omhelsde het jonge meisje haren vader, maar Alexis deelde hare vervoering niet.

'Verheug u niet te zeer, Feodora,' vermaande hij ernstig; 'vergeet gij, dat uw vader zich zelven opoffert terwijl hij ons geluk verzekert? Mogen wij u aan den

verpletterenden toorn van den czaar blootstellen, vorst? Vergeet gij, dat het lot dergenen, die zich tegen den wil des keizers verzetten, Siberië heet?'

Verbleekende week Feodora achteruit.

'Gerechte Hemel! vader, spreekt Alexis de waarheid?'

'Men zal den vorst Orlowitsch ongemoeid laten,' antwoordde de vorst; 'hoogstens zal men een gedeelte mijner bezittingen verbeurd verklaren en mij uit het land verbannen. Doch dit was het niet wat mij tot dusverre terughield: ik wilde het keizerlijke gebod niet overtreden; maar nu is het beslist en wijst men mij uit het land, dan kom ik tot u.'

Alexis drukte de hand des vorsten aan zijne lippen.

'Waarmee heb ik zooveel goedheid en deelname verdiend?' sprak hij geroerd.

'Uwe verdiensten, mijn jonge vriend, en daarbij..... ik wil openhartig zijn, daarbij een zekere gelijkenis met een man, wien ik eens onrecht heb aangedaan, doch om wiens dood ik veel lijden moest. Alexis, eens heb ik door een overijlde overmoedige uitdrukking het levensgeluk van een paar menschen verwoest. Een donkere herinnering drukt op mijne ziel, die zelfs de nieuwe naam, de vorstentitel niet vermag uit te wisschen. En daarom wil ik die een geluk verstoorde, een ander bevestigen. Ga naar uwe woning, Lafont, maak alles voor uwe afreis gereed, dat niemand vermoede, wat wij hier besloten en God met Zijn zegen bekronen moge.'

VII.

In een weelderig ingerichte kamer zat de majoor Gregorowitsch aan een rijk bezette ontbijttafel. De lastige uniform had hij met een gemakkelijken met pels ge voerden slaaprok verwisseld. In deze kleeding scheen zijne gestalte nog lomper, het nog jeugdige, maar reeds door de losbandigheid geteekende aangezicht nog leelijker. Met welbehagen had hij juist een glas sherry uitgeslurpt, toen hem zijn dienaar twee brieven op een zilveren blad overbracht en zich met een eerbiedige buiging verwijderde.

'ls de graaf Paninsky nog niet gekomen?' riep zijn heer hem na.

'Nog niet, vadertje!'

'Zoodra hij komt, ben ik voor niemand anders te spreken, verstaat gij?'

'Ik versta het, vadertje!'

Achteloos brak de majoor een der brieven open, maar dadelijk wierp hij dien met een vloek op den vloer.

'Weer een aanmaning van den paardenkooper. Hij dreigt mij bij den keizer te zullen aanklagen, die schurk; den knoet verdient hij daarvoor. Paul, die zuinige huisvader, haat niets meer dan schulden. Maar het wordt tijd dat de bruidschat van de schoone vorstin Orlowitsch in mijn bezit komt. Ha! mijne dierbaren, denkt gij, dat Gregorowitsch blind is en doof voor uwe geheime complotten. Ik heb u allen in het net en gij zult gouden veêren moeten laten, wil ik u de vrijheid hergeven. Pas op, gij, vogeltje, daar ginds in de landelijke eenzaamheid! Doch laat ons zien, wat mij de tweede brief aankondigt.'

Hij nam het schrijven op.

'Aha, van mijn vriend den gouverneur van Smejinogorsk! Wat kan hij mij te schrijven hebben?..... zou de oude man?.....'

Zijne hand aarzelde om het zegel te verbreken.

‘En als het zoo eens ware?’ ging hij in zijne alleenspraak voort. ‘Nu, dan was ik van een groote zorg af. De grootvorst sprak op zoo'n zonderlingen toon over hem. Wanneer men eens ontdekte..... maar neen, hij is dood, zijn naam zelfs is uitgewischt.’

Hij opende den brief - een banknoot van vijfhonderd roebels viel er uit op den grond.

‘Aha, ik begrijp het al,’ zegde hij lachend; ‘de eene hand wascht de andere; men verlangt een dienst van den adjudant des czaars.’

En hij las: ‘De hoofdman der Tungousen, Schasmyl, met twee mannen van zijn stam, zijn onderweg naar Sint Petersburg, om zich bij den czaar over door mij jegens hen begaan onrecht te beklagen. Zij mogen niet tot hem doordringen. Zoodra gij hunne aankomst vernomen hebt, moet gij hen opzoeken en hun uit naam van den czaar gelasten terstond naar hunne woonplaats terug te keeren. Zij zijn vreemd en vreesachtig en zullen gehoorzamen. Zoodra zij onverrichter zake teruggekeerd zijn, ontvangt gij een gelijke zending. De oude man leeft nog, maar is stompzinnig en kindsch; hij spreekt dagen lang geen enkel woord en kwijnt langzaam weg.’

De bediende wierp de deur open: ‘Graaf Paninsky, vadertje!’

Door de geopende vleugeldeur kwam de aangemelde binnenstormen,

‘Wij hebben ze, Gregorowitsch,’ riep hij uit; ‘de gouden talismans die ik den kamerdienaar in de hand gedrukt heb, hebben hunne uitwerking niet gemist. Van Samarow, het landgoed van den vorst, is dezen morgen een priester aangekomen en voor dezen avond heeft de vorst een gesloten wagen besteld, om een ongenoemden, geheimzinnigen persoon van zijn landhuis op de eilanden naar de stad te brengen. Ik snel naar Besboredko, den minister van policie; hij moet het landhuis laten bewaken; geen muis mag er uit ontsnappen.’

‘Neen, dat mag zij ook niet!’ jubelde Gregorowitsch. ‘Gij zijt een voortreffelijke speurhond, graaf.’

‘Zeg liever: de haat tegen dien onbeschaamden, deugdzamen held, dien Lafont, leidt mij goed,’ riep Paninsky. ‘Ik zelf was door Catharina tot bruidegom der prinses Orlowitsch bestemd en werd eensklaps als een schooljongen op zijde geschoven na een enkele audiëncie van Lafont bij de groote czarin. En daar nu alle kans voor mij vervlogen is, gun ik het meisje liever aan u dan aan dien onbekenden landlooper. Ik hoop, dat gij den czaar mijn iever om hem te dienen niet zult verzwijgen.’

‘Reken daarop, graaf,’ antwoordde Gregorowitsch, zijn makker de hand drukkende. ‘Maar a propos, denk er aan als gij met den minister van policie spreekt: de naam van den vorst, mijn aanstaanden schoonvader, moet zuiver blijven van alle verdenking; indien de czaar van zijn medewerking kennis bekwam kon hij hem met verbeurdverklaring van een gedeelte zijner goederen straffen en zou mijn vrouw daardoor een veel kleineren bruidschat bekomen, zoodat ik bij slot van rekening de schade zou lijden.’

‘Dat zou wel het geval kunnen zijn,’ antwoordde de graaf lachend. ‘Doch iaat mij maar begaan; er zal geen vlekske op den naam van den vorst kleven.’

‘Nog iets!’ riep Gregorowitsch den graaf na. ‘Verzoek den minister van policie uit mijn naam, het mij dadelijk te laten boodschappen, zoodra de hoofdman der Tungousen, Schasmyl, in Petersburg aangekomen is; bij het nauwkeurig onderzoek waaraan iedere vreemdeling onderworpen is, zal hem dit zeer gemakkelijk vallen. Zeg hem, dat het den dienst van den czaar betreft, en kom dan hier terug om een glas champagne met mij te ledigen en te klinken op het welslagen der onderneming van aanstaanden nacht.’

Het was reeds laat in den avond en doodstil in de over dag zoo levendige straten van Sint Petersburg, toen een rijtuig voor het paleis van vorst Orlowitsch stilhield. Twee heeren stegen er uit en gingen de vestibule binnen, waar hun de portier met staf en reusachtige gepoeierde pruik te gemoet kwam en in het besef zijner waardigheid de plechtige woorden sprak:

'Mijne heeren, de vorst ontvangt heden niet.'

'Dat is ons bekend,' nam de oudste der beide heeren, een lange, breedgeschouderde man, het woord op: 'en toch moet gij den vorst dit kaartje doen toekomen.'

'Maar de vorst is in zijn kabinet met gewichtige zaken bezig en heeft elke storing ten stelligste verboden.'

'Gehoorzaam oogenblikkelijk!'

Verbaasd wierp de portier een oogslag op het kaartje; wie kon de man zijn, die het waagde hem in het paleis van den machtigen vorst Orlowitsch bevelen te geven?

Maar zijn rug kromde zich onderdanigs!, want op het kaartje stond: 'Graaf Besboredko, minister van policie van Sint Petersburg.' - Hij belde, een kamerdienaar in zwart kleed en witten halsdoek verscheen. 'Overhandig den vorst oogenblikkelijk dit kaartje,' bevool hij.

'Maar, Jagor, de vorst heeft.....'

'Vergeving, mijne heeren, de jonge man is pas in dienst,' verklaarde de portier met kruipende beleefdheid. 'De eerste kamerdienaar van den vorst is sedert heden morgen op onverklaarbare wijze verdwenen.'

De minister van policie glimlachte, voor zoover ten minste bij dit strenge aangezicht van lachen sprake zijn kon.

'Wellicht kunnen wij den vorst daaromtrent opheldering geven,' zegde hij. 'Gezwind, mijn tijd is beperkt.'

De kamerdienaar ijlde naar de eerste verdieping, waar het kabinet van den vorst was, en klopte zacht aan. Constantijn Orlowitsch, geheel in het zwart gekleed, was niet alleen; op een divan zat Feodora, zijne dochter. Een wijde zwart zijden mantel omwikkelde haar geheele gestalte; slechts door een verraderlijke opening zag men een schemering als van een wit zijden kleed, terwijl het hoofd door eene donkere kap geheel ver borgen was.

HONDENWEER, NAAR KOTSCHENREITER.

Misnoegd over de onwelkome storing ging de vorst naar de deur en opende haar op een spleet.

'Wat wilt ge?'

'Dit kaartje overreiken, genadigste heer.'

De vorst wierp een oogslag op het hem door de spleet toegestoken kaartje - en las den naam van den gevreesden minister van policie en daaronder, nauw zichtbaar: 'op bevel des czaars.' Hij moest al zijne krachten inspannen, om uitwendig bedaard te blijven: 'Hij is welkom, geleid hem herwaarts.' En terwijl de dienaar zich verwijderde, ging de vorst, zich tot Feodora wendende, voort: 'Een lastig, doch niet af te wijzen bezoek, dat mij naar ik hoop niet lang zal ophouden. Doch men mag u hier niet vinden en het allerminste in dit voor tijd en plaats weinig passend toilet. Ga in de aangrenzende salon, ik zal u spoedig roepen.'

Gehoorzaam voldeed Feodora aan dit bevel en de vorst zette zich voor zijn schrijftafel, oogenschijnlijk met gewichtigen arbeid bezig.

De beide heeren kwamen binnen.

‘Vergeet ons de storing in dit late uur,’ dus nam de minister het woord op; ‘maar een trouw onderdaan des keizers, gelijk gij, die den adel van Sint Petersburg tot verheven voorbeeld verstrekt, zal begrijpen, dat waar het de dienst des keizers geldt, de tijd niet in aanmerking komt.’

Was het opzet of toeval, dat de graaf Besboredko bij deze woorden den vorst scherp aanzag.

Maar Orlowitsch bleef zich zelven volkomen meester. ‘Hoe vereerend uwe goede meening voor mij ook zij,’ zegde hij, ‘kunt gij toch licht begrijpen, dat ik de aanleiding van uw verrassend bezoek wensch te vernemen.’

‘Gij zult die vernemen, vorst,’ antwoordde Besboredko, zich op zijn gemak in den hem aangeboden armstoel uitstrekkende: ‘het betreft uw eersten kamerdienaar Francois.’

De vorst herademde. ‘Aha,’ zegde hij, ‘dien ik sinds heden morgen vermis; ik hoop toch niet, dat hem een ongeluk overkomen is.’

‘Verre van daar; sinds twaalf uren is de schavuit, met een goede som gelds voorzien, op weg naar de grenzen en gij moogt u zelven gelukwenschen, dat gij een schurk minder in uw dienst hebt.’

De vorst stond op. ‘Hoe moet ik dat verstaan?’

‘Dat had de ellendige verrader zich niet rechtstreeks zonder tusschenpersonen tot mij gericht, ik thans niet als vriend den vorst Orlowitsch zou tegenover staan, maar als minister van policie tegenover den rebel tegen den allerhoogsten keizerlijken wil,’ zegde Besboredko insgelijks opstaande.

‘Mijnheer de graaf!’

‘In uw landhuis op de eilanden bevindt zich een dier officieren, die, in verzet tegen de keizerlijke verordening betreffende de rangregeling der officieren, hun ontslag genomen hebben; hij zou reeds lang, naar het heette, de residentie verlaten hebben. Het is ons bekend, dat een priester van uw landgoed Samarow in uw paleis vertoeft, om nog dezen nacht een bruidspaar in den echt te verbinden en dat dit bruidspaar niemand anders is dan uwe dochter Feodora Orlowitsch en diezelfde Lafont, die in een gesloten onaanzienlijk rijtuig door u zelven hierheen gevoerd moest worden.’

Met ijzeren vuist omvatte de vorst de leuning van zijn zetel, geen spier van zijn aangezicht vertrok.

‘Sedert eergisteren was ons dit geheim bekend, dat - indien het bekend werd - uw naam voor altijd zou vernietigen, den tweeden naam, die door een onzuiveren wasem.....’

De vorst deed een schrede voorwaarts: zijn gelaat was krijtwit.

‘Mijnheer de graaf, neem u in acht!’

Besboredko maakte een koele buiging.

‘Ik weet, dat gij tot dusverre vlekkeloos daarstaat, maar zelfs de vermelding van een vroegeren naam, die - indien ik minder voorzichtig handelde - niet zou kunnen uitblijven, zou herinneringen, nazoekingen opwekken, die, kwamen zij de prinses ter oore, het teergevoelige hart uwer dochter wellicht onzacht schokken zouden. Laat ons echter bij de zaak blijven. De schurk, die laaghartig genoeg was om zijn meester te verraden, is buiten 's lands, en mocht hij het wagen zijne schreden weer herwaarts te richten, dan zijn er middelen genoeg om hem den mond te stoppen; en wat u betreft, vorst Orlowitsch, gij weet niet, dat een rebel het gewaagd heeft in uw huis een

wijkplaats te zoeken: - uw trouw van onderdaan zou terstond den misdadiger aan de gerechtigheid overgeleverd hebben.'

'Maar dat is een leugen!' riep de vorst uit, 'ik zelf.....'

'Gij zelf wildet den verborgene af halen,' antwoordde Besboredko voorkomend; 'wij weten het, maar wij alleen. Bespaar u de moeite, vorst, en een waarschijnlijke verkoudheid, want de nachtlucht is scherp; daarbij hebben wij reeds voor een en ander gezorgd: - een gesloten wagen staat al voor uw landhuis, het wachtwoord wordt gegeven, de luitenant Alexis Lafont klimt in den wagen, die met hem wegrolt en het doel van zijn tocht is..... de gevangenis.'

Een luide gil in het aangrenzend vertrek onderbrak zijne woorden, die de vorst sidderende, sprakeloos van verontwaardiging, aangehoord had. 'Groote God! Feodora!' riep hij, alles vergetende, en ijlde in de naaste salon.

Feodora lag bleek en roerloos op den vloer. De kap was teruggevallen en had den mirtenkrans ontbloot, welke haar hoofd sierde.

Besboredko wisselde een blik van verstandhouding met Paninsky.

'Uwe dochter is waarlijk schoon, vorst,' sprak hij; 'hoe jammer, dat de door den keizer van haar bestemde bruidegom niet hier is! Voor heden zullen wij u niet langer ophouden, dewijl wij ons van onzen plicht gekweten hebben, om u bekend te maken met de schandelijke lastering, welke een ellendeling zich omtrent u veroorloofd heeft.'

De vorst had Feodora naar een divan geleid; daarop keerde hij tot de beide heeren terug, die zich in zijn kabinet tot heengaan gereedmaakten.

'Graaf Besboredko,' zegde hij - en zijne stem klonk ruw en heesch - 'voer mij mede..... als uw gevangene.'

'Vorst Orlowitsch is een der trouwste onderdanen van keizer Paul,' antwoordde Besboredko zeer bedaard; 'voor het oogenblik slechts met een *idee fixe* vervuld, dat - zou het zich in breederen kring of wellicht in de tegenwoordigheid des czaars openbaren - de straf der ballingschap naar Siberië van den luitenant Lafont licht in doodstraf kon doen veranderen. Men is een complot tegen het leven van den czaar op het spoor; werd de deelneming van den jonkman daaraan bewezen, dan beklom hij onvermijdelijk het schavot; en of ik deze deelneming moet vermoeden of niet, vorst, hangt van uwen goeden wil af. Het mag niet gezegd worden, dat Ruslands adel rebellen in bescherming neemt.'

Hij boog en ging heen, zijn begeleider volgde hem. Zij hadden hun doel bereikt.

Middelerwijl lag de prinses Feodora aan een ijlende koorts ter prooi op hare legerstee, bewaakt door hare kamenier, in hare hand klemde zij een mirtentakske, dat zij uit den bruidskans gerukt had, die vertrapt op den vloer lag.

Vorst Orlowitsch ging den ganschen nacht in zijn kamer op en neer. Zijne dienaren hoorden den rusteloozen stap van hun gebieder; zij hoorden hem onverstaanbare woorden mompelen tot de dageraad aan den hemel grauwde en schreden en geluiden in het vorstelijk vertrek verstomden en de vader aan het bed zijner dochter verscheen, om haren onrustigen slaap gaê te slaan.

'Michael Schuselkoi,' fluisterde hij halfluid, 'eens riep ik u toe: Denk aan den zestienden mei! Rijst thans niet uw geest voor mij op, om mij toe te voegen: Niet ik alleen, ook de rechtvaardige Hemel gedacht dien datum? - En hier is zijn antwoord!'

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 49]

Onze gravures.

De dood van de Lescure.

De oorlog in de Vendée, in het laatst der verledene eeuw, zal in de geschiedenis van Frankrijk eene der prachtigste bladzijden blijven die getuigenis afleggen van de trouw der Franschen aan God, koning en vaderland. Evenals hier eenige kempische en waalsche boeren tegen de dwingelandij der republiek te wapen kwamen, even zoo deden dit in Frankrijk de Vendeeërs, aangeleid door wakkere edelen, die, na den marteldood van Louis XVI en de lichting van 300.000 soldaten, zich tot den weerstand tot den dood toe gereed maakten.

DE DOOD VAN DE LESCURE, NAAR LATOUCHE.

Den 10 maart 1793, den dag der loting, berstte de oorlog op alle punten los. De oproerlingen van Saint-Florent kozen tot aanleider Cathelineau, den beroemden en geïmproviseerden generaal, die later het algemeene hoofd der Vendeeërs werd. De boeren van Bas-Poitou namen Charette, Joly en Savin tot generaals; Roy rand, Sapinaud, Baudry d'Asson, la Roche Saint-Andrè kommandeerden in Haut-Poitou; Bonchamps, Stofllet en d'Elbee, in Anjou; la Catheliniѐre en Lyrot in Bretagne.

Dat waren de opperhoofden; doch de soldaten? Deze waren arme boeren, slecht gekleed, slecht gewapend, hier met een pistool, daar met een jachtgeweer, ginder

met stok of riek. Op de borst of op den hoed maakten zij hun herkenningsteeken vast: een geborduurd hart, bekroond met een kruis.

Het eenige wat zij op den republikeinschen soldaat, tegen hen afgezonden, voor hadden was eene voortreffelijke kennis van het terrein, eene bewonderenswaardige werkdadigheid, eene stalen overtuiging en een moed, die alle denkbeeld te boven ging. Zoo lang de Vendeeërs krijgsvoorraad hadden, behaalden zij dan ook voordeelen; doch weldra veranderden de overwinningen in neerlagen.

Het was Henri de la Rochejaquelein, die door zijne overwinning te Aubiers, den bijval andermaal herstelde en het leger te Fontenay, Thouars en Saumur bracht, welke laatste stad het middenpunt der operatiën werd. Daar werd Cathe-

lineau aan het hoofd der armee gesteld. Ongelukkiglijk sneuvelde die wakkere en moedige aanleider den 14 juli te Viarmes en bleef het vendeesche leger altijd eene ordelooze bende. Immers, de strijders voor de goede zaak verlieten op ieder oogenblik het vaandel, om hunne vrouw en kinderen te gaan bezoeken of te verdedigen; om rustig hunnen akker te gaan bezaaien of hunnen oogst binnen te halen; doch op het eerste signaal keerden zij toch trouw terug.

Toen Cathelineau gevallen was, hervatte de republiek andermaal hoop en moed, en zond twee legers en een naburig garnizoen, tegen de zoogenoemde *brigands* af, die echter van hunnen kant nu ook beter gewapend waren. Zij hadden aan de republiekeinen geweren en kanons ontnomen en maakten er een vreesselijk gebruik van, onder den kreet *en avanl les gars, roilà les bleus.*

Met eene stoutmoedigheid, die de republiekeinen soms den schrik in het hart sloeg, vielen zij aan, deden vooral de officiers tuimelen en sloegen dood wat zij nabij kwamen; want de stok was en bleef een geliefd wapen voor den vendeeschen boer, die zelfs met dat wapen tegen de batterijen inging, op den grond viel als de kanons gelost werden, weer opstond en de kanonniers bij hunne stukken kwam neerslaan.

Wee den republikeinschen soldaat, wanneer het *egaillez-vous* gekommandeerd werd. Alsdan spreidde zich het boerenleger uiteen en ieder boom, bosch of heuvel werd eene vesting, vanwaar een regen van kogels de *bleus* bestormde.

Den 31 juli 1793 stemde de Conventie, zich onmachtig gevoelende om regelmatig tegen de koningsgezinden te worstelen, op voorstel van Barrère, dat alle bosschen en alle kreupelhout in de Vendée zouden gekapt, de oogsten afgesneden, het vee in beslag genomen, de vrouwen en kinderen ontvoerd, de goederen verbeurd verklaard en alle personen van 16 tot 60 jaar onder de wapens geroepen geworden, om de stoutmoedige Vendeeërs onmachtig te maken.

Te vergeefs! de Vendeeërs behaalden overwinning op overwinning; het was toen dat de Lescure, met Bonchamps en d'Elbée, te Torfou de republikeinsche legioenen verpletterde. Zoo machtig werden de koningsgezinden dat zij de verschillende departementen konden verdeelen en aan elk dezer eenen bevelhebber geven.

De Conventie werd woedend: de twee legers werden tot een gebracht; die macht trok nu de boeren te gemoet en deze werden op verschillende plaatsen bloedig geslagen. De verwoesting die de republiekeinen aanrichtten was verschrikkelijk: hun tocht was geteekend door bloed en brand... Alles wat men ontmoette, vrouwen en kinderen, werd vermoord en weerlooze dorpen in brand gestoken.

Het engelsch gouvernement had eindelijk besloten de koningsgezinden ter hulp te snellen; doch de tegenwinden verhinderden de vloot tijdig aan te komen, en ofschoon La Rochejaquelein, die de hulptroepen te gemoet trok, na dagen strijdens de *bleus* van generaal Lechelle letterlijk versloeg, was hij eindelijk verplicht de Loire terug over te trekken. Van dan af was de neerlaag het lot der heldhaftige boeren, waarvan er slechts 3000 van de 80.000, die de Loire passeerden, mochten terugkeeren.

Het koningsgezinde leger der Vendée, zoo heldhaftig, zoo grootsch werd op de boorden der Loire door Westermann verslagen. Charette was echter niet daar, en deze wakkere generaal zette de worsteling op andere punten onverschrokken voort, zelfs nog toen de Conventie de brandstichters tegen hem afzond, die in last hadden al wat zij zouden ontmoeten af te branden en te vermoorden. Wat edele en moedige republikeinsche wraak!

Charette dwong de Conventie met hem in onderhandeling te treden, na de strafuitvoering, die de republiek op den bloedhond Robespierre had toegepast. Het was den 15 februari 1795 dat de vrede te Jaunaie geteekend werd; doch deze was noch van deze, noch van gene zijde, gemeend. In 1796 vocht men in Bretagne weer even hevig als ooit, en toen Stofflet en Charette den 29 maart van dat jaar gevallen waren, werd de krijg nog in de Maine en in Normandië, voor God en koning, doorgezet. Wat les hebben die boeren gegeven aan de volgende geslachten, die om dus te zeggen geen bloed meer, maar slechts botermelk in de aders hebben!

Eerst in 1804 erlangde de eerste konsul den vrede in die departementen; doch in 1812 weigerden de Vendeeërs, ofschoon door zooveel oorlogen en lijden uitgeput, de belasting en de gevloekte conscriptie, en 80.000 boeren stonden weer op om hunne vrijheid tegen de tirannie te verdedigen. Nog trilde het gemoed der Vendeeërs een oogenblik onder Louis XVIII, doch Napoleon keerde uit Elba terug en de bevrediging, bij middel der wapens, had in de Vendée gelijktijdig plaats, als de kroon van Napleon te Waterloo in het bloedig slijk rolde.

Ongeveer twee-en-twintig jaar lang hadden de Vendeeërs voor hunne vrijheid, voor God en koning gestreden, en terwijl de Conventie hen *brigands* noemde, worden zij in de geschiedenis en door elkeen, *helden* genoemd, wier naam nog aller harten van geestdrift en achting kloppen doet.

Een jonge Trullemans.

Grootvader, die in zijne jonge jaren huzaar is geweest en onder Napoleon gediend heeft, grootvader houdt nog veel van soldaten, spreekt nog gaarne van schieten, kappen en kerven en zou heel gelukkig zijn als er uit zijn kleinzoon een soort van Napoleon groeide.

In de lange winteravonden, als het huisgezin rond het haardvuur vereenigd zit, vertelt grootvader van zijne tochten in Duitschland, in Rusland, en vooral van Waterloo, en de kleine jongen staart starlings in de wiegelende vlammen, en zijne oogen blinken, en hij zegt aan grootvader, dat hij ook wel zou willen schieten, kappen en kerven, ofschoon hij 's nachts huilt van schrik als hij door allerhande bloedige droomen geplaagd wordt.

Toen grootvader in den zomer eene pelgrimagie naar Kevelaar gedaan had, bracht hij den jongen eene kleine muts van astrakan mee, met een rooden daaruit hangenden zak, en van voren versierd met een blinkenden doodskop, die tusschen twee gekruiste doodsbeenders scheen te dansen, en daarenboven gaf hij den knaap een... blekken sabel.

Die muts was een aandenken voor grootvader: in Duitschland had hij met geveld bajonnet voor een aansnellend regement huzaren gestaan, die dat verschrikkelijke zinnebeeld voor den shako droegen, en ook als een bliksemende wolk door en over de gevelde bajonnetten heenvlogen.

De kleine werd door al de jongens van het dorp bovenmate bewonderd; hij had reeds de faam van een sterken en stouten bengel te zijn; maar nu hij.... den blinkenden doodskop voor den hoed droeg, was hij bepaald voor de dorpsjeugd de held der helden - de Napoleon der barrevoetloopers.

De gravuur licht echter den sluier, over zijnen moed verspreid, op. Achter het planken schutsel had de knaap zijn zusterke op den grond gezet en ging haar ‘of de duivel zou hem halen’ den kop afsnijden; doch zie! pas had hij die woorden

uitgesproken of daar verscheen een donkere schaduw op het houten schutsel en als de held naspoorde aan wien die monsterachtige figuur toehoorde, ontdekte hij een pekzwarten man, die een zwarten zak en eene zwarte leer op zijn rug droeg.

De held voelde zijn bloed letterlijk koud worden; de sabel viel uit zijne handen en hij zocht eenen uitweg dwars door het schutsel heen. De zwarte man met kalkwitte oogen, kwam al nader en nader en in plaats dat de Napoleon met den doodskop, zou geroepen hebben *vaincre ou mourir,* zooals grootvader altijd zegde, zette hij het op een loopen en liep allengs al harder, naar gelang de blekken sabelschee tegen zijne magere beenen klopte.

Bleek als een lijkdoek kwam de held bij grootvader aan, die hartelijk om den moed lachte en nu overtuigd was dat de knaap nooit iets anders zijn zou dan een zondagssoldaat - bijv. een lid onzer heldhaftige *garde civique* - een musschenschrik, zegde de oude man, die men echter in den kriekenboom zou moeten vastbinden, of hij ging nog loopen voor een regement aanrukkende musschen.

Vandaag is de jongen man geworden en hij heet in de burgerwacht.... kapitein Trullemans.

Slangenbezweerders.

Het slangen bezweren, vooral eene eigendommelijkheid der Indiën, verwekt altijd bij den Europeaan een ijzingwekkende ontsteltenis. De slang is voor ons, die aan dat vreesselijk monster niet gewoon zijn, een voorwerp van afschuw en schrik. Geen wonder dus, als wij zien dat de slangenbezweerder dit monster behandelt gelijk wij een paling, en het zelfs met de tonen eener fluit in bedwang houdt.

Over het algemeen wordt de slang in de warme landstreken ook verafschuwd; doch de vergiftige slang wordt gevreesd en een onzer vrienden, die in de maagdelijke bosschen van Brazilië wilde ronddolen, zag zich door zijn neger-geleide verlaten, enkel en alleen uit vrees voor de slangen. Geen wonder: een beet van dat dier is de dood, en nog wel de dood in verschrikkelijken toestand.

De slang is echter zeer goed te bevechten met een eenvoudigen stok; doch er hoort hiertoe veel tegenwoordigheid van geest, want men moet juist, op het gepaste oogenblik, als de slang zich opgericht heeft, den slag achter in dat deel van het lijf toebrengen, wat wij met den naam van nek zouden bestempelen.

Op die wijze werd een onzer vrienden, de heer Servaas de Beucker, toen hij in de bosschen van Brazilië herboriseerde, eene gele en zeer vergiftige slang meester, welker huid hij nog als eene trofee bewaart. In de Martinique doet de reiziger zich door eenen inlander vooraf gaan om met een stok op de dorre blaêren of andere voorwerpen te kloppen, ten einde de daar onder verborgen slang de vlucht te doen nemen.

‘Ziet ge, zegt een reiziger, in dat bosch, waar de lianen op elken oogenblik den voortgang verhinderen, den jager met zijnen laadstok in het hooge gras kloppen; ziet ge den neger in zijn rietsuikerveld de neergevallen blaêren voorzichtig met zijn mes oplichten om ze daarna gedruismakend weg te werpen; ziet ge 's avonds de laat uitgebleven bewoners, eenen persoon volgen die eene brandende hartsachtige fakkel in de hand heeft en die met eenen stok in de andere hand, op den weg slaat. Wat vreezen zij, tenzij het serpent, den eeuwigen vijand in die gewesten. Alle bezorgdheid verdwijnt hier voor de vrees van een verschrikkelijken dood.’

De slang vlucht voor den mensch als zij in tijds verwittigd wordt door het geklop met eenen stok; maar als de mensch haar overvalt, als zij zich in onmiddellijk gevaar bevindt of de weg haar afgesneden wordt, richt zij zich spiraalsgewijs op, vestigt hare kleine en vinnige oogen op hem, en wacht hem af tot dat hare prooi binnen haar bereik is.

Dan, met de snelheid van den bliksem of van den pijl, valt zij den ongelukkige aan, brengt hem beet op beet toe, tot dat hij verslagen is en keert dan naar hare schuilplaats terug. De negers laten zich echter zoo gemakkelijk niet overrompelen; zij trachten de slang het suikerveld te doen verlaten, door het werpen van steenen, en als dit gelukt en zij met

den stok gewapend zijn, duurt de strijd in de vlakte gewoonlijk niet lang.

Dit belet niet dat er jaarlijks een overgroot getal personon, door slangen gebeten, om het leven komen en alle pogingen om die afschuwelijke monsters uit te roeien, vergeefs zijn. In de Martinique sterven er op eene bevolking van 125000 inwoners, 50 per jaar ten gevolge der slangenbeeten. Verschillende dieren, gelijk de egel, de secretarisvogel en anderen werden op het eiland ingevoerd, doch de slang is tegenover alle die vijanden overwinnend gebleven.

Het venijn der tropische slangen is hevig en werkt schier bliksemsnel. De kleine dieren zijn in twee of drie sekonden dood; de mensch en het grof vee weerstaan eenige minuten; de langste doodstrijd is vijf of zes uren. Afdoende middelen zijn er niet; het zekerste is misschien nog het onmiddellijk uitbranden der wonde met een gloeiend ijzer.

Wat de *bothrops lanceolatus* in de Antillen is, is de *naja,* de *brilslang,* de *cobra cappello* in Afrika. Dit verschrikkelijk dier wordt niet zelden gebruikt in de voorstellingen, die de zoogenaamde slangenbezweerders geven, en die bij ons zooveel vewondering doen ontstaan.

Het slangentemmen bij middel van muziek, magnetismus en zekere tooverspreuken, was bij de oude Egyptenaars reeds gekend; doch in Perzië en in Indië wordt die kunst nog tot op onzen tijd beoefend. Zeker is het dat de tooverspreuken in dit alles niets hebben te zien en het kunstje niets anders is dan een eenvoudig middeltje, of een overgroot bedrog. Ofwel men heeft de *naja* de gifttanden uitgetrokken, ofwel haar herhaalde keeren in een handschoen van gebakken aarde laten bijten, waardoor zij zich den bek kwetst of eenige harer tanden breken. Vandaar dat het dier als de slangenbezweerder andermaal de hand toesteekt, aarzelt, altijd vreezende andermaal den steenen handschoen voor zich te zien.

Laat de *cobra capello* zich nu door den zoeten toon van fluit of klarinet bedwelmen? Een reiziger zegt, neen; de *naja* is in 't geheel geen muziekliefhebster; maar niet gewoon zijnde die aanhoudende geluiden te hooren, brengen zij verwondering en ontsteltenis bij het dier te weeg; van dat oogenblik maakt de slangenbezweerder gebruik, om het dier bij de keel te grijpen, en men weet als men de *cobra capello* sterk aan den nek nijpt, zij zoo stijf wordt als een stok.

Andere reizigers geven aan dat kunstje meer ingewikkelde redenen, en beweeren dat de *cobra* of *naja* wel degelijk gevoelig is aan de muziek. Men zou dus eens moeten onderzoeken welke muziek, die van Mozart of van Gounod, van Bellini of Berlioz het gunstigste op die gevaarlijke monsters werkte! Laat ons de eerste uitlegging aannemen: zij komt ons als de meest natuurlijke voor.

Een fransche natuurkundige, Rondot, bevond zich in Ceylon en was op een avond getuige van eene slangenbezweering aan boord eener korvet. De poetsenmaker had zijne broodwinning, eene *cobra capello,* in eene mand en plaatste die op het dek. Na de mand geopend te hebben, zette hij zich neer en begon op eene soort van kleine klarinet te spelen. Allengs bewoog zich het serpent, rekte zich, kwam recht en bleef als op haren staart, spiraalsgewijs gerold, zitten rusten. Die houding, zegt de verteller, is eigen aan de slang en deed den ouden Egyptenaar gelooven dat zij de velden bewaakte, waar zij zich gevestigd had; dit volk zag in het dier het zinnebeeld, zoo niet de verpersoonlijking der godheid, welke de akkers beschermde.

De *cobra* kwam echter niet uit de mand, waarin zij misschien vastgemaakt was; maar zij was onrustig en blaasde; twee- of driemalen deed zij eene beweging als

wilde zij op den slangenbezweerder vallen; maar deze zag haar scherp aan en zette zijne muziek voort. Na verloop van eenige minuten werd de slang kalmer en scheen zich te balanceeren op de maat der muziek en viel eindelijk in eene soort van sluimering.

Van dit oogenblik maakte de poetsenmaker gebruik, om al spelende het monster te naderen, en met zijnen neus, of zelfs met zijne tong, den kop der *cobra* aan te raken. Dat ging bliksemsnel, maar toch schudt de beweging de slang wakker. De bezweerder wierp zich snel achteruit en begint op nieuw te spelen. Eene tweede ‘kuspartij’ gelukte nochtans niet meer; het dier blaasde, richtte zich op en deed zijnen nek zwellen, scheen te willen ontsnappen en men was verplicht zelfs het deksel der mand toe te slaan.

Wij twijfelden er aan, zegt Rondot, of de *cobra* hare gifttanden nog had en men beloofde den armen duivel een spaanschen piaster, als hij twee kiekens, die men de slang zou voorhouden, liet bijten. De man nam den voorslag aan. De eerste vogel werd door de slang gebeten en vluchtte daarna beangstigd weg. Zes minuten later braakte het dier, stak de pooten stijf uit en stierf; het tweede kieken werd tweemaal gebeten en stierf na acht minuten, hetgeen langer is dan met de gele slang der Antillen.

Het mislukken van de tweede vertooning, tusschen de *cobra* en den muziekant, mag met reden doen zeggen, dat de muziek geen groot deel in de betoovering heeft. Waarom zou de slang de tweede maal niet even gewillig zijn geweest als de eerste? Is het dan schrik en ontzag, die de slang in bedwang houden? Dat is onbeslist.

De slangenbezweerders zijn menschen uit de gemeenste klas der samenleving; het zijn zelfs niet zelden dieven. Zij bezitten het geheim, waarmee zij hun geld verdienen, bij overlevering, zooals zij ook een geheim maken van de geneesmiddelen, die zij alom uitventen tegen de beet der slangen.

De slangebezweerders vormen eene soort van kaste, gelijk onze Zigeuners en Bohemers, die ook beweeren toovermiddeltjes te kennen en het lot der menschen in de lijnen der handen of in den stand der sterren, te lezen.

Met de vergiftige slangen werden niet zelden wreede folteringen begaan door tirannieke vorsten en heidenpriesters, en majoor Skinner, een zeer geloofwaardig man, die langen tijd Ceylon bewoonde, heeft daar in de nabijheid van Negombo, een rijken planter gekend, die groote sommen klinkend geld in zijn huis bewaarde en hiervoor eene wacht had aangesteld, niet van honden - maar van giftige brilslangen. Hoe die man zich-zelven vrijwaarde tegen die monsters, weten wij niet; maar 't was tot verre in den omtrek gekend en de dieven bleven op eerbiedigen afstand.

Vrouwen van het eiland Oleron.

Het eiland Oleron, op de kust van Aunis en Saintonge gelegen, heeft reeds vroeg eene zekere vermaardheid verworven. In de XIVe eeuw waren *les lois d'Oleron,* of bij verbastering *lois de Leyron* bij de zeevaarders van Spanje, Engeland en van onze Vlamingen gekend, ofschoon de geleerden, zegt Regnard, het niet eens zijn over het juiste tijdstip dat zij ontstonden, en waar zij in het licht kwamen.

De oudste vermelding dagteekent van 1364. Charles V liet den Kastiljanen toe handel te drijven in de normandische havens Leure en Harfleur, en voegde er bij dat hunne zaken zouden geoordeeld worden door *les lois de Leyron.*

Deze wetten waren eene samenvoeging van verschillende costuymen, gebruikelijk tusschen eigenaars van schepen en patroons, tusschen laders en matrozen. Regnard zegt dat er maar eene enkele strafbepaling in gevonden wordt, namelijk deze dat de bemanning het recht heeft den loods te dooden, die kwaadwillig het schip, wier leiding hem was toevertrouwd, in den grond zou hebben gevaren.

Deze schrijver zegt ook dat de wetten van Leyron dezelfde waren als die welke men hier te lande, wetten van *Damme* of van *Westcapelle* noemde.

Dat eiland Oleron kreeg in het laatst der verledene eeuw een andere en oprecht droevige vermaardheid, toen onze priesters, die weiger den den eed, door de republiek vereischt, af te leggen, derwaarts in ballingschap werden gezonden.

Een dag uit het leven van eenen bloohartige.

Ik lijd aan een geheel bijzondere kwaal, welke mij, naar ik vrees, ten laatste geheel verdrijven zal uit de kringen, waarin ik zoo gaarne wensch te verschijnen. Ik wil in het kort mijne afkomst en tegenwoordige stelling schetsen, waaruit gij licht de moeielijkheden zult kunnen afleiden, waarop ik bij elken stap stoot. Mijn vader was een eenvoudige pachter van eene kleine hoeve. Toen mijn moeder stierf en mij als eenige zoon aan hem achterliet, besloot hij mij het voordeel te verschaffen, hetwelk mij, naar hij zich verbeeldde, gelukkig maken zou - namelijk mij eene geleerde opvoeding te laten geven. Ik bezocht eene latijnsche school, daarna een Universiteit. Daar ik slechts een zeer matig zakgeld van mijn vader bekwam en van nature bloô en schroomvallig was, had ik geen gelegenheid om dat aangeboren gebrek af te leeren, welke de noodlottige oorzaak van mijn ongeluk is en, gelijk ik begin te vreezen, nooit beteren zal.

Ge moet weten dat ik van persoon groot en mager ben, met een teere gelaatskleur en vlasblonde haren; maar zoo buitengewoon tot blozen geneigd, dat bij de geringste aanleiding mij al het bloed naar de wangen stijgt en ik er volmaakt uitzie als een pioenroos in vollen bloei.

De overtuiging van dit ongelukkig gebrek noopte mij alle gezelschap te vermijden, Ik kreeg het universiteitsleven lief, voornamelijk wanneer ik bedacht, dat de onbeschaafde manieren van mijne verwanten weinig geschikt waren de mijne te verbeteren. Ik had derhalve besloten mij in de universiteitstad te vestigen en repetitor te worden, toen twee onverwachte gebeurtenissen plaats hadden, die mijne uitzichten ten eenemale veranderden, namelijk de dood mijns vaders en de terugkeer eens ooms uit Indië. Mijn vader had zelden van dezen oom gesproken; hij werd algemeen voor dood gehouden, toen hij plotseling verscheen - slechts eene week te laat, om zijn broeder de oogen te sluiten.

Mijn oom was door dit overlijden niet diep getroffen, want hij was sinds meer dan dertig jaar van zijnen broeder gescheiden geweest en had in dit tijdsverloop een vermogen bijeengebracht, waarvan hij zeide dat het groot genoeg was om een Nabob gelukkig te maken. Kortom, hij had de kolossale som van een millioen franken meegebracht en daarop bouwde bij zijne hoop van een nooit eindigend genotvol leven.

Het zij nu dat de verandering van klimaat hem nadeelig was, hetzij uit een andere, mij onbekende oorzaak, - terwijl hij aan zijne luchtkasteelen bouwde, werd hij door een snel verloopende ziekte aangetast, welke aan zijne droomen een einde en mij erfgenaam van de genoemde schatten maakte. En nu ziet gij mij op den leeftijd van

vijf en twintig jaren, volgekropt met latijn, grieksch en wiskunde, in het bezit van een groot vermogen, maar zoo linksch en onbeholpen in alle maatschappelijke vormen, dat ik door iedereen als de rijke geleerde lompert aangeduid word.

Ik heb onlangs een landgoed gekocht, hetwelk overvloedig met adellijke buren gezegend is en wanneer men aan mijne afkomst en mijne onbeschaafde manieren denkt, kan men zich slechts moeielijk voorstellen, hoezeer mijn omgang door de familiën uit de nabuurschap gezocht werd, van wie ik de vriendschappelijkste bezoeken, zoowel als de dringendste uitnoodigingen ontvangen had.

Ofschoon ik niets liever wenschte dan de mij aangeboden vriendschap aan te nemen, had ik mij nochtans steeds verontschuldigd onder het voorwendsel, nog niet geheel ingericht te zijn. De waarheid echter is, dat, wanneer ik met het beste voornemen om tegenbezoeken af te leggen, mij te voet of te paard op weg begaf, mij bij den aanblik van het parkhekken, altijd de moed ontzonk - ik keerde om en besloot het een anderen keer te wagen.

EEN JONGE TRULLEMANS.

Eindelijk beproefde ik toch mijne schroomvalligheid ernstig te bestrijden en nam de voor drie dagen aan mij gerichte uitnoodiging aan, om bij iemand te komen dineeren, wiens open en gulle manieren geen twijfel aan eene hartelijke ontvangst in mij konden doen opkomen.

Thomas van Steenvoort, die omstreeks een uur van mij af woont, is een edelman wiens bezittingen, met ongeveer zestig duizend franken jaarlijksche rente, aan de onlangs door mij gekochte, grenzen. Zijne kinderen zijn allen volwassen: twee zonen en vijf dochters.

Van mijn onbevalligen gang overtuigd; nam ik voor eenigen tijd les bij een kunstenaar, die 'volwassen heeren dansen leert,' en ofschoon ik aanvankelijk in deze kunst op overgroote moeielijkheden stiet, waren mijne wiskunstige kundigheden mij hierin van onberekenbaar nut daar zij mij het evenwicht des lichaams wezen, zoowel als de richting van het zwaartepunt bij de vijf position.

Nadat ik nu had leeren loopen zonder te waggelen en met het geheim bekend was om

eene correcte buiging te maken, was ik zoo stout de uitnoodiging van den baron tot een familiediner aan te nemen, er niet in het geringste aan twijfelende, of mijne nieuwe kundigheden zouden mij in staat stellen de dames met tamelijke onverschrokkenheid in de oogen te zien.

SLANGENBEZWEERDERS.

Maar ach! hoe ijdel is alle betrouwen op theorie, als deze niet door menigvuldige practijk gesteund wordt! Toen ik het huis naderde, wekte al spoedig het luiden van een etensbel de vrees in mij op, dat ik door onachtzaamheid den maaltijd vertraagd mocht hebben. Onder dezen indruk kleurde ik tot aan de felste rood, toen mijn naam herhaaldelijk door de onderscheidene bedienden afgeroepen werd, die mij in de bibliotheek voerden, terwijl ik ter nauwernood wist, wat of wien ik zag.

Eerst bij het binnentreden herkreeg ik eenigszins mijne tegenwoordigheid van geest en maakte voor de vrouw des huizes mijne bestudeerde buiging; maar terwijl ik ongelukkigerwijze den linkervoet tot in de derde positie achterwaarts zette, trad ik op de jichtige teenen van den armen heer Thomas, die mij op de hielen gevolgd was, om mij aan de familie voor te stellen.

De mij daardoor veroorzaakte verlegenheid kan men zich moeielijk voorstellen, daar alléén een schroomvallig mensch mijn toestand beoor-

deelen kan en van deze soort bestaan er voorzeker niet veel.

De voorkomendheid van den baron verdreef allengskens mijne bekommering en ik verwonderde er mij over hoezeer eene fijne beschaving hem in staat stelde, zijn gevoel te beheerschen en na een zoo pijnlijk voorval zijn gelaat in zulke opgeruimde plooien te kunnen zetten.

De beminnelijkheid der huisvrouw en het vertrouwelijk gelap der jonge dames hielp mij ongemerkt mijne blooheid te overwinnen, tot dat ik het eindelijk waagde mij in het gesprek te mengen, ja zelfs een nieuw thema aan te roeren.

Daar de bibliotheek rijkelijk met boeken in prachtbanden voorzien was, maakte ik daaruit op dat de heer Thomas een zeer belezen man moest zijn, en waagde het mijne meening over de verschillende uitgaven der grieksche klassieken te zeggen, waarin de baron volkomen met mij instemde.

Bij deze gelegenheid trok eene uitgave van Xenophon in *zestien* deelen (waarvan ik nog nooit gehoord had) inzonderheid mijne aandacht en ik stond op om te zien welke het wel zijn kon. Mijn gastheer bemerkte mijn voornemen en stond eveneens op om, gelijk ik vermoedde, het boek van de plank te nemen, hetgeen ik dientvaardig poogde te verhinderen, en haastig de hand op het eerste deel leggende, trok ik het er met geweld uit. Maar o schrik! in plaats van boeken kwam een plank naar beneden, waaraan men met behulp van leêr en verguldsel het voorkomen van zestien deelen gegeven had en verbrijzelde ongelukkigerwijze den daaronder staande inktkoker. Te vergeefs verzekerde mij de heer Thomas dat het niets te beduiden had. Ik zag de inkt van het ingelegde tafeltje op het turksche tapijt stroomen en nauwelijks wetende wat ik deed, trachtte ik den vloed met mijn zijden zakdoek te stelpen.

Midden in deze verwarring werd gemeld, dat het diner opgedragen was en ik werd met genoegen gewaar, dat de bel, welke mij aanvankelijk zoo verontrust had, tot waarschuwing een half uur voor etenstijd geluid werd. Gedurende den tocht door den gang en de lange reeks der overige kamers naar de eetzaal, had ik rijkelijk den tijd weer tot mij zelven te komen en kreeg een plaats aan tafel tusschen mevrouw van Steenvoort en hare oudste dochter.

Sedert den val van den houten Xenophon gloeide mijn gelaat voortdurend als vuur en ik begon juist eenigszins te bekomen en eene aangename koelte te genieten, toen een onvoorziene gebeurtenis op eenmaal den gloed ten felste aanwakkerde.

Ik had mijn bord soep te dicht aan den rand van de tafel gezet en terwijl ik tegen mejuffrouw Cato boog, welke mij een kompliment gemaakt had over het model van mijn vest, stortte ik den heeten inhoud van mijn telloor over mijne knieën uit. Ondanks de oogenblikkelijke hulp van de servetten, die de oppervlakte van mijne kleeren droogde, was mijn zwart laken broek niet dik genoeg om mij voor de gevolgen van dit onverwachte stortbad te beschermen, maar bedenkende hoe de heer Thomas zijn pijn verbeten had, toen ik hem even te voren op den voet trapte, verdroeg ik standvastig in stilte de smart en bleef rustig met mijne onderste geschroeide ledematen zitten, te midden van het onderdrukt gegiechel der dames en der bedienden.

Ik ga maar stilzwijgend de lompheden voorbij die tijdens het eerste gerecht voorkwamen, mijne verlegenheid als ik een kieken voorsnijden of de in mijne nabijheid staande schotels verder geven moest en daarbij de *jus* over de tafel morste en het zoutvat omstiet. Wij zullen tot het tweede gerecht overgaan, waarbij een nieuwe ongelukster mij geheel en al dreigde te vernietigen.

Juist had ik een stuk zachte heerlijke pudding aan het vorket, toen mejuffrouw Cato Steen voort mij verzocht haar den naast mij staande schotel aan te reiken. In de haast nauwelijks wetende wat ik deed, stak ik snel het stuk pudding, dat zoo heet was als een gloeiende kool vuur, in den mond. Het is onmogelijk mijne helsche pijn te beschrijven: mijne oogen puilden uit hunne kassen; eindelijk was ik mijn voornemen en alle schaamte ten trots gedwongen de oorzaak van mijne marteling weer op mijn telloor te laten vallen.

De heer Thomas en de dames betreurden levendig mijn ongeval en ieder gaf een ander middel tot verzachting aan. De eene raadde olie, de andere water aan; maar eindelijk stemden allen daarin overeen, dat wijn het geschiktste was om den brand uit te trekken.

Een glas Xeres werd van de schenktafel gebracht en ik ledigde het met een enkelen teug; maar o! hoe zal ik de dadelijk volgende marteling beschrijven? Of de schenker had zich toevallig vergist, of hij wilde mij opzettelijk waanzinnig maken - hij gaf mij den sterksten brandewijn, waarmee ik mijn mond vulde, die reeds te voren verwond en vol blazen was.

Geheel ongewoon aan het gebruik van alle sterke drank, met een tong, verhemelte en keel zoo rauw als een knol - wat stond mij te doen?

Doorslikken kon ik het onmogelijk, maar terwijl ik mijn handen tegen den mond drukte, spoot het vervloekte vocht door den neus en tusschen de vingers als een fontein over alle schotels heen en een luid gelach uit alle hoeken ontroofde mij mijne laatste geestkracht.

Te vergeefs legde de heer Thomas de bedienden het zwijgen op en berispte mevrouw van Steenvoort hare dochters... de maat mijner beschaming en hunner vroolijkheid was nog niet vol.

Om het angstzweet, dat dit voorval mij van het voorhoofd deed stroomen, af te wisschen, droogde ik mijn gelaat met den verwenschten zakdoek, die nog vochtig was tên gevolge van Xenophon's val en bedekte daardoor mijn gelaat in alle richtingen met inktstreepen.

De heer Thomas zelf kon dezen nieuwen sfoot niet meer weêrstaan en stemde met zijne gemalin in het algemeen gelach in, terwijl ik in vertwijfeling van tafel opsprong, naar buiten stormde en als waanzinnig naar huis liep, het vaste voornemen makende voortaan geene bezoeken meer bij mijne buren af te leggen.

FRANS.

Een Afrikaansche natuurtafereel.

Eene dagreis in het binnenland van Afrika, zegt een reiziger, zou gelijk zijn aan een uitstapke naar buiten, indien het door den oorlog niet gevaarlijk werd. Men kan zich den Afrikaan zeer goed voorstellen als een schaapherder, (natuurlijk in zekere gedeelten) wiens leven afgewisseld wordt door een weinig landbouw en de vechtpartijen, in welke hij gebracht wordt door onderlinge twisten of door de hem eigene opvliegendheid.

Wel is zijn land onbeschaafd, doch men moet het zich nu juist wel niet zoo wild voorstellen als men doorgaans doet. De trapsgewijze indringing van het mahometanism brengt bij den neger allengs eenige hervorming te weeg; maar bij alle veranderingen, die de bevolking van Afrika ondergaan kan, zal de prachtige natuur altijd dezelfde blijven. Een weinig werk brengt er rijke vruchten voort.

Het klimaat vraagt niets anders dan lommer tegen de zon, en eene schuilplaats tegen den storm. De groote hitte verbiedt allen vermoeiender! arbeid en eischt vadsig zijn schier als eene wet. Wat heeft de Afrikaan, die al zijne noodwendigheden voldaan ziet, die gevrijwaard is tegen de aanloksels der maatschappelijke concurrentie, de bekoringen der nationale eerzucht en persoonlijken trots - wat heeft hij anders te doen in zijn palm- en kokosnotenbosch, in zijn oranje, granaatappel- en pijnboombosch, uitgestrekt op zijne mat, die hem eene gemakkelijke rust geeft en waar de vrucht hem als in den mond valt. Wat heeft hij anders te doen dan te denken over datgene wat in zijn ziel wordt omgeroerd?

Daar ik in 't drooge jaargetij reisde, had ik niet te strijden met de menigte ongemakken, die den afrikaanschen reiziger bij regen en onweêr den weg bemoeielijken. Ik was niet genoodzaakt door waterkwebben te waden of gevaarlijke en snel stroomende rivieren over te zwemmen.

Wel zagen wij van die rivieren het spoor, doch het waren nu slechts uitgedroogde ravijnen. Alle de ongemakken die ik onderstond, kwamen voort van de drukkende hitte. Aan water en voedsel hadden wij geen gebrek, want de karavaan van Ali eischte eene ongenadige gehoorzaamheid op reis.

Ofschoon het 26 jaar geleden is, denk ik nog aan de 600 mijlen die ik aflegde, van den aanvang der reis tot haar einde, in eene schier nooit afgebroken richting door de bosschen. Wij maakten een spoor bij onze afreis, wij verlieten het toen wij terugkeerden. Zelden ontmoetten wij eenen kruisweg, tenzij iets dergelijks naar verder liggende stammen, water of bebouwde velden leidde. Het loof van het bosch was zoo dicht, dat wij uren lang in het lommer gingen, zonder dat wij de zon in 't oog kregen.

Het zachte licht dat door het gebladerte drong, gaf aan alles wat ons omringde eene aangename verkwikking; maar tegenover dat genot vonden wij een verschrikkelijk lijden als wij uit dat heiligdom in de naakte dalen kwamen, in de onvruchtbare vlakten en moerassige savannah's.

Daar gloeide het roode oog der afrikaansche zon met een ongenadig vuur. Alles weerkaatste hare stralen; zij vielen op ons als lansen van omhoog, van beneden, van bezijden, van de rotsen, van de vlakte, van den plantengroei in zijnen wasdom tegengehouden, van de heesters. Alles was vuur! 't Was of onze oogen in de holten kookten.

Als onze weg langs eene uitgedroogde rivier liep, waardoor de gezengelde en gebroken rotsen zichtbaar waren, was het voor onze voeten als liepen wij over heet ijzer. Niet zelden kwamen wij in groote prairiën, die met stengels van lis bedekt waren, zoo hoog dat ze boven ons hoofd uitstaken en onze gezichten er door verscheurd werden, en dit niettegenstaande wij ze beschermd hadden door maskers uit wilgentakjes gevlochten.

En toch dikwijls werd ik aangenaam verrukt, in weerwil van al die ongemakken, dooide prachtigste natuurtooneelen die ik nooit vergeten zal.

Als de reiziger op de kust zijne kano dooide branding stoot en de gevaarlijke bank oversteekt, welke aan de monding van eene afrikaansche rivier ligt, gaat hij langzaam voort op den oever, met het duinhelm begroeit en als onder amandelboomen verborgen. Weldra vertoont zich een natuurtooneel over den effen spiegel van een diep majestueus water. Op zijne oevers groeit een aantal van de hoogste en meest verscheiden soort van boomen en uit hunne kruinen hangen wingertranken en bloemen als een kleurig tapijt naar beneden tot in den stroom. Als een vreemdeling dat natuurtooneel voor 't eerst ziet, staat hij verbaasd over de uitgestrektheid, den

weelderigen overvloed en het prachtig groene loof dat hem te allen kante omringt. Blaêren, groot genoeg om er u een kleedingstuk uit te maken, hangen daar opeen, zonder dat een windeke ze komt verroeren. Bamboes en rotting bewegen hunne stengels en blaêren, als de stroom tegen stam en wortels kabbelt.

De landstreek wordt men soms, onder de zware stammen van een bosch door, gewaar. In de verte ziet de reiziger wijduitgestrekte

grasvelden, ofwel velden met rijst en cassavaplanten, of door gouden vakken van indiaansch koorn begroeid. Groepen oranje-, citroen-, koffieboomen, platanen en bananen worden afgewisseld door de langstammige kokosnoten, en overwelfd door de afhangende kruinen van den prachtigen palmboom.

Verder ziet men de kegelvormige hutten der inlanders, de kruin van eenen heuvel bedekken; deze zijn omringd door weilanden, die met talrijke kudden, schapen en geiten overdekt zijn. Verlaat men de kust en als men de rivierbochten van die geurige wildernis, die als met bloemen bezaaid, met zingende en kleurrijke vogels opgevroolijkt is, omvaart, komt men in het binnenland, waar de landstreek bergwaarts oploopt.

Het bosch is als gezicht zeer afwisselend. Soms komt het voor als een hoop ineen gevlochten boomen, ranken en bremstruiken, die alle licht belet en waardoor alleen mes en bijl eenen doorgang kunnen vinden. Op eene andere plaats is het bosch als een gothische tempel. Het grasveld spreidt zich rechts en links soms mijlen ver uit.

Als men de bergen bereikt heeft, wordt de hitte van de leeg liggende landen, door het frissche van het gebergte gematigd. Van elke hoogte ziet men nu eens een schoon, dan eens een grootsch tooneel. Het meeste wat men hier aantreft is bosch, doch niet zelden ziet men met eenen scheepskijker in de verte heuvels, die met de hutten van inboorlingen bedekt zijn. In hare nabijheid ziet men vakken gras of bebouwden grond, en rondom deze eene nog maagdelijke wildernis.

Alzoo is doorgaans het vergezicht in het westen; maar in 't noorden en 't oosten ziet men, zoo verre het oog reikt, prachtige grenzen van heuvels en bergen, in elkander ver smeltende totdat zij aan den blauwen horizon verdwijnen.

Ziet men zoo'n natuurtafereel 's morgens in de nabijheid der rivieren, dan ontwaart men voor zich eene dikke laag mist, door welke het licht breekt dat in het oosten opdammert. Hier en daar steken de heuveltoppen in die gouden zee van damp, als groene eilandjes op. Eensklaps, en voor dat men aan de verbeelding vrijen loop kan laten, breekt de zon door de wolken en de dampen van de vallei vluchten gelijk de geesten bij 't haangekraai, uit het dal waar zij sedert den vorigen avond gehangen hebben.

De zon verschijnt weldra in haren vollen glans: Afrika ontsluiert zich en de blauwe hemel en het groene bosch schitteren onder hare stralen.

De zestiende mei.
Geschiedkundig Verhaal.
(*Vervolg*.)

VIII.

Alexis Lafont zat in de gevangenis. Een aan het lage verwulfsel hangende lantaarn verlichtte de kleine ruimte met hare kale beschimmelde wanden; zij beschenen het harde leger van den gevangene en de uitgeteerde gestalte daarop. Weinige dagen waren voldoende geweest om den bloeienden jonkman bijna onkenbaar te maken.

Daar knarsten de roestige hengsels der deur, maar de gevangene ontwaakte niet. Hij hoorde niet hoe de deur zich weer sloot en een man van middelbare lengte, maar van een ranke, sierlijke gestalte, met grijs haar en zachte innemende trekken op den

dorpel stond. Slechts met moeite scheen de vreemdeling zich staande te houden; hij wankelde op zijne beenen en traan op traan gleed langs de bleeke wangen op den grond. Eindelijk ging hij langzaam op den slapende toe en de hand op diens schouder leggende, sprak hij met gesmoorde stem:

'Alexis, mijn zoon, ontwaak!'

De jonkman vloog met schrik overeind; zijn oog vestigde zich starlings op den vreemdeling. Plotseling overtoog een licht rood zijn bleek aangezicht en hij riep juichend: 'Vader, vader Lafont! Nu is alles goed!'

Hij hing aan diens bals, hij leunde het matte hoofd aan diens borst, en de trouwevaderlijke vriend zette zich naast hem op het harde leger en sprak hem toe met zachte, liefkozende stem als tot een kind.

Nadat de eerste vreugde des wederziens genoten was, zegde Lafont:

'En vertel mij nu eens, mijn zoon, wat er voorgevallen is. In de blijde verwachting u gelukkig te vinden kwam ik herwaarts; ik spoedde mij naar uwe woning, doch vond u daar niet. Waar gij gebleven waart, kon niemand mij zeggen; men vermoedde dat gij, tot de officieren behoorende, die liever hunne aanstelling dan hunne eer opofferden, uw ontslag genomen en Petersburg lang verlaten hadt. Mijne verbazing was grenzenloos: - Zoudt gij, daar ik u mijn ophanden komst gemeld had, niet een paar regels bericht voor mij achtergelaten hebben? In mijne radeloosheid herinnerde ik mij eene aanbeveling, welke de geachte Laharpe mij voor den edelsten zijner leerlingen, den grootvorst Alexander, meegegeven had. Zonder moeite werd ik tot een audiëntie toegelaten en uit den mond des grootvorsten vernam ik uw wedervaren, vernam ik de gunst, die Ruslands overleden czarin u toegedacht had, vernam ik uw tegenwoordig beklagenswaardig lot. Men heeft u in het landhuis van een zekeren vorst Orlowitsch.....'

Alexis legde zijne hand op den mond des sprekers, zoodat hij verstomde. Het vuur van eene hevige gramschap flikkerde in de oogen van den jonkman en hij riep:

'Noem dezen naam niet, vader, noem dezen naam niet, die als een gloeiende kool op mijn hart brandt, niet Sibcrië's ijzige koude, die mij tegengrimt, alleen de dood vermag den gloed daarvan in mijn ziel uit te dooven.'

En in afgebroken volzinnen verhaalde hij zijnen pleegvader de voorvallen van de laatste dagen tot aan het uur, dat hij in het landhuis des vorsten Orlowitsch op de aankomst zijns beschermers gewacht had.

'Stephanowitsch, de oude rentmeester van het huis, bracht mij het overeengekomen wachtwoord over in het afgelegen vertrek, hetwelk men mij aangewezen had; opgetogen over het mij wachtende geluk ijlde ik de trappen af en besteeg den bij een zijpoortje wachtende wagen; er werd mij eene hand toegestoken - wiens hand kon het anders wezen als die mijns goeden beschermers - en toch liep mij bij haren druk een ijskoude rilling door de leden. Ik wilde spreken - een fluisterende stem gebood mij stilte en ik gehoorzaamde; ik leunde in een hoek en gaf mij aan mijne gedachten over. In den wagen was het stikdonker, de vensters waren met blinden gesloten; geen klank van de buitenwereld drong tot mij door. Voort ging het in vliegende vaart, maar hoe verder wij reden, hoe meer een onverklaarbare angst zich van mij meester maakte; de duisternis, de doodelijke stilte om mij heen, de lange duur van den rid beangstigden mijne zinnen. Eindelijk, eindelijk hield de wagen stil; een verward gedruisch van stemmen klonk in mijn oor, de portel werd geopend, ik voelde mij met ruwe hand uit den wagen trekken, een spottend gelach galmde achter mij; ontsteld wendde ik mij om en blikte in het aangezicht van den majoor Gregorowitsch, mijn doodsvijand.

‘Ik was een bezwijming nabij. ‘Groote God! waar ben ik?’ stamelden onwillekeurig mijne bevende lippen. ‘In de militaire gevangenis van Sint-Petersburg, op de plaats, die voor rebellen past,’ antwoordde Gregorowitsch lachende. ‘Den edelen vorst Orlowitsch danken wij het bericht dat een misdadiger het gewaagd had zich in zijn landhuis te willen verbergen; hij keurde uw even belachelijk als misdadig plan goed om u des te zekerder in zijne macht te houden en aan de gerechtigheid over te leveren.’

‘Ik stond als versteend. Het was mij als werd ik waanzinnig, zoo kookte en bonste het in mijn hoofd! O o! hadde de waanzin mij overschaduwd met zijne donkere wieken - ik ware niet zoo gefolterd aan lichaam en ziel.’

‘Arme Alexis!’ fluisterde Lafont, het haar zijns lievclings met zachte hand strcelende - ‘en ik was niet bij u om met u te lijden, met u te weenen!’

‘Maar ik zou met gelatenheid mijn verschrikkelijk lot dragen,’ ging Alexis na een pauze voort; ‘een lieflijk beeld, welks reinheid en glans zelfs het verraad en de slechtheid, waarvan ik het slachtoffer was, in de schaduw stelden, heeft mij gered.’

‘Feodora,’ fluisterde ik werktuiglijk. - ‘Feodora,’ lispelde Gregorowitsch, die naast mij stond, mij in het oor, ‘Feodora is, eer de maan wisselt, mijne echtgenoot.’

‘Ellendeling!’ riep ik uit, ‘ellendeling, gij liegt! ik doorzie uw schandelijk weefsel van bedrog en laster! Wie mij verraadde, weet ik niet; maar dit weet ik, dit voel ik, dat vorst Orlowitsch.....’

‘Gregorowitsch bracht zijn mond dicht bij mijn oor en snauwde mij toe: ‘Vorst Orlowitsch ware even strafbaar als gij zelf indien hij u niet verklikt had; begrijpt gij mij of verlangt ge soms zijne begeleiding naar Siberië?’

‘Ik verstond hem en verstomde; ik durfde niet meer vragen. Slechts in de eenzaamheid van mijn kerker mocht ik nadenken, trachten te ontwarren wat waarheid, wat logen was.’

‘En gij zult het te weten komen,’ riep Lafont haastig uit, ‘ik zelf, die aan de gunst van den grootvorst den toegang tot u te danken had, zal u bescheid brengen. Nog heden zoek ik vorst Orlowitsch op, en al zou ik zijn voorkamer belegeren moeten gelijk de geringste sollicitant, al zou ik de vriendschap van den portier moeten afbedelen; - ik dring tot hem door, hij moet mij te woord staan.’

‘En bevindt gij hem onschuldig,’ riep Alexis, ‘zeg hem dan dat mijn mond stom zal zijn als het graf; en ziet gij Feodora, zeg haar dan, dat zij het licht is, hetwelk de duisternis van mijne eenzaamheid verlicht, dat mij vergezellen zal naar de ijsvelden van Siberië - tot in den dood. En evenals de stervende zijne dierbaren, die hij op aarde achterlaat, een aandenken vermaakt tot gedachtenis, zoo wil ik - die toch ook zoo goed als dood ben voor de wereld....’

Hij hield op, tranen verstikten zijne stem.

‘Spreek, mijn Alexis,’ zegde Lafont diep bewogen; ‘uwe woorden zullen zich onuitwischbaar in mijn geheugen prenten.’

‘In de schuiflade van mijn schrijftafel in mijne woning zult gij een medaillon vinden; het bevat mijn portret - het zij voor Feodora tot afscheidsgroet bestemd. Wat ik verder bezit, en dit is van zeer luttel waarde, is het uwe; de naar Siberië verbande mag toch niets in eigendom bezitten.’

‘Ik zal mij als beheerder beschouwen,’ antwoordde Lafont, ‘tot op den dag, dat ik u uw eigendom terug kan geven.’

‘Die dag zal niet aanbreken,’ zegde Alexis, ‘zoo lang Gregorowitsch het vertrouwen des czaars bezit.’

‘Vertrouw op God en verdraag de beproeving, die Hij u in Zijne ondoorgrondelijke wijsheid oplegt,’ troostte Lafont. ‘Nu heb ik u op mijne beurt echter ook een

aandenken over te brengen, een gedachtenis, die u niet dan vóór uw vijf en twintigste jaar geopenbaard worden mocht in het geval dat niet een bijzondere omstandigheid in uw leven het vroeger eischt. Het is een aandenken van uw stervende moeder!'

'Mijner moeder?' herhaalde Alexis geroerd; 'o spreek, verhaal mij van mijne ouders.'

'Van uwe ouders wil ik u verhalen, Alexis; ik wil de dooden uit hun graf opwekken en met hen de herinneringen, die mij nog versch als de dag van gisteren in het geheugen liggen; en als ik gesproken heb, wees dan niet boos op mij, wees niet boos op uwe moeder, omdat gij tot dusverre een naam gedragen hebt, die een eenvoudig burgerman u leende; leg dan niet met den naam de liefde tot mij af, Alexis, wees voor mij Alexis, graaf Schuselkoi voor de wereld.'

'Graaf Schuselkoi!' herhaalde de jonkman verbaasd.

Het was een lang verhaal, dat de trouwe vriend aan Alexis beknoptelijk mededeelde. Hij verhaalde hem van den haat des graven Constantijn Besbodko tegen zijn vader en diens vermoording en kwam tot op het oogenblik toen de stervende gravin Alexis moeder, den vermoedelijken moordenaar, haars gemaals vervloekt en daarna met de laatste krachtsinspanning van haar uitdoovend leven de pen opgevat had.

VROUWEN VAN HET EILAND OLERON.

'Hier,' eindigde Lafont, 'hier, Alexis, is het kistje; het bevat de bewijzen van uwe geboorte, de documenten over uw klein vermogen en de laatste regelen van de hand uwer moeder.'

Haastig de papieren dooreen werpende, vatte Alexis het geelgeworden blad, dat het bevende, bijna onleesbare handschrift zijner stervende moeder bevatte; hij drukte het aan zijne lippen alvorens hij las:

'Constantijn Besbodko is de moordenaar uws vaders, de vergiftiger van mijn leven. Wreek ons niet! God moge hem oordeelen en mij vergiffenis schenken, wanneer ik een onschuldige aanklaag.

'Uwe Moeder.'

Alexis liet het blad zinken, zijne borst bewoog zich stuiptrekkend, zijne oogen fonkelden. Hij vergat, dat gevangenismuren hem omsloten. ‘En waar,’ vroeg hij eindelijk met bevende stem, ‘waar vind ik den graaf Constantijn Besbodko?’

Lafont kon niet meer antwoorden, want wederom knarste de deur in hare hangen en een bejaard man trad den kerker binnen.

‘Vorst Orlowitsch!’ - Meer met het hart dan met het oog had de jonkman den in een donkeren, wijden mantel ge wikkelden bezoeker herkend.

De vorst was in weinige dagen in het ooglooppend verouderd en zijn gelaat was somberder dan ooit te voren. Met onvaste stem begon hij: ‘Mijn jonge vriend, ik kom in den naam van Feodora om u de vrijheid te brengen. Gij zijt tot ballingschap naar Siberië veroordeeld. Op de eerste halt zal u gelegenheid tot ontvluchten gegeven worden; maak er gebruik van. Besboredko, de minister van policie, heeft de hand in het spel, men zal u niet vervolgen.’

Zwijgend had de jongman hem aangehoord; nu greep hij de hand des vorsten en hom vlak in de oogen ziende, vroeg hij:

‘Vorst Constantijn Orlowitsch, hebt gij mij verbaden?’

De vorst hief de hand op als tot een plechtigen eed:

‘Neen!’

‘Dan moet er een vreeselijk offer gebracht worden om voor mij de vrijheid te koopen; en dit offer, ik vermoed het.....’

‘Mijn arm kind!’ fluisterde de vorst weemoedig.

‘Dat offer heet het huwelijk van Feodora met den ellendigen Gregorowitsch, ik wist het wel; maar ik neem dat offer niet aan. Zij mogen mij naar Siberië sleepen, zij mogen mij vermoorden: - alles eerder dan de vrijheid tot zulk een prijs. Zoo hadde ik gesproken als Alexis Lafont; zoo spreek ik als Alexis Schuselkoi, want dezen naam draag ik!’

Als van den bliksem getroffen, tuimelde de vorst terug.

‘Een Schuselkoi, hij! - De zoon van Michaël Schuselkoi! - Almachtige God!’

Daar trad Lafont, die zich tijdens het gesprek eenvoudig ter zijde gehouden had, snel vooruit, vatte den vorst stijf bij den arm en riep uit: ‘Ja, de zoon van Michaël en Armanda, die u vloekte, de zoon van het huwelijk van den zestienden mei! Ik herken u, al zijn er ook jaren verstreken. - Alexis Schuselkoi, gij wildet Constantijn Besbodko zien; - hij staat voor u! Thans geloof ook ik, dat hij het was, die u verklikte, dat zijne deelneming voor u slechts bedrog en misleiding is!’

Als smeekende strekte de vorst de handen uit; als een kreet van vertwijfeling steeg er op uit zijne borst.

‘Ik ben onschuldig gevloekt; ik ben onschuldig aan den dood van Michaël; ik heb Alexis bemind als een zoon!’

Er ontstond een doodsche stilte; men hoorde niets als het hijgen der geweldig ademende borst van den jonkman.

‘Groote God!’ sprak hij eindelijk met nauw verstaanbare stom, ‘wien moet ik gelooven? Hier de aanklacht mijner moeder, daar Feodora's vader, verdacht van een afschuwelijke misdaad. - O Lafont, mijn leermeester, mijn vader, red mij voor mij zelven - mijn zinnen raken verward!’

Hij wierp zich in de voor hem uitgebreide armen van den trouwen vriend, luid snikkende verborg hij zijn hoofd aan diens borst.

De vorst wilde spreken, maar juist kwam de gevangenbewaarder haastig binnen. ‘Gij moet u verwijderen,’ zegde hij, ‘er komen heeren van hot gerecht om den

gevangene zijn vonnis bekend te maken. Mon mag u hier niet zien; het zou mij mijne betrekking kosten.'

'Nog slechts één woord,' bracht de vorst, op Alexis toetredende, haastig uit, 'Alexis, om der wille uwer moeder, van Feodora....'

Lafont onderbrak hem, door naar de deur te wijzen: 'Zoo verdreef ik u reeds eenmaal van de legerstee der vrouw, wier levensgeluk door uwe schuld verwoest was; zoo beveel ik u heden ten tweede male: - ga!'

En Orlowitsch ging. Langzaam, met loome schreden verliet hij de cel.

En nacht werd het in den geest van den beklagenswaardigen man, wien een onbedachtzaam woord, uit voorzeker niet geheel onberispelijke jongelingsjaren, ten vloek voor zijn geheele leven geworden was. Dit woord zou hij bitter boeten - en thans zat in zijn luisterrijk paleis, omgeven door rijkdom en pracht, in een doodsch streng bewaakt vertrek, de heer des huizes - een waanzinnige, tot wiens genezing de geneesheeren vruchteloos al hunne kunst beproefden, in wiens strakke wezenstrekken zelfs de tranen zijner ongelukkige dochter geen spier konden doen trillen.

Arme Feodora! voor wie zou zij hare gebeden ten hemel opsturen, voor den geliefden vader of voor den ongelukkigen vriend, die op een ellendige kibitka naar het noorden gevoerd werd, al verder en verder, door steppen en wildernissen, tot hij ten laatste het einddoel van den ontzettenden tocht bereikt zou hebben - de mijnen van Siberië.

IX.

Onder een aschgrauwen hemel daalt langzaam een troep menschen van de met sneeuw bedekte bergtoppen naar de Siberische neerzetting Smejinogorsk af: het zijn bleeke, uitgeteerde mannen, waaronder schrikwekkende gestalten met verwilderd uitzicht en lange stoppelige baarden; ketenen rammelden, want meer dan een hunner sleepte boeien achter zich aan, en de ongeboeiden werden bewaakt door grimmig uitziende bewakers, die met knoeten en lansen gewapend waren. 'Ongelukkige lieden,' noemt de Rus die rampzalige menschen, die hun meer of minder zwaar misdrijf met arbeid in de bergwerken van Siberië boeten moeten. Tot de meest gevreesde streken van verbanning behoorde juist Smejinogorsk, dat is: 'Berg der Verschrikking.' Alle plagen van Siberië zijn hier het rijkste vertegenwoordigd; twintig graden koude in den winter zijn niets ongewoons en zelfs de korte zomer brengt meestentijds zulke ijskoude nachten, dat men zich in de open lucht slechts door groote vuren voor bevriezing beveiligen kan. En toch was voornamelijk in de vorige eeuw Smejinogorsk voor de russische regeering een zeer welluidende naam, want de daar aanwezige, op staatskosten ontginde zilvermijnen, leverden een zeer rijke opbrengst: - wat ging het de voorname heeren in Sint-Petersburg aan, hoeveel 'ellendige menschen' daarbij iets vroeger of later den dood vonden? Want uit Siberië keerde toch bijna nooit iemand terug.

In onderaardsche holen wordt, tusschen graniet en porphier ingesloten, het zilvererts gevonden. Door 105 diepe gangen bereikt men de onderaardsche ruimte waar het water langs de wanden loopt en een verpestende, verstikkende lucht heerscht, welke de zinnen benevelt, terwijl het ruischen van het water dat in de beide onderaardsche kanalen een reusachtig wiel rondjaagt, de akeligheid van dat oord vermeerdert.

De werktijd was verstreken. De veroordeelden werden naar de vervallen hutten teruggevoerd, die hun tot schuilplaats dienden. Zij waren nu voor eenige uren vrij;

zij konden slapen en - vergeten, tot de volgende morgen hen tot nieuwe ellende opriep.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 50]

Onze gravures.

Thuis blijven.

Wat ontgoocheling! De adellijke slotvrouw en hare genoodigden gaan ter jacht en eene geheele bende honden blaft juichend, loopt, snuffelt rond en heeft reeds den voorsmaak van het wild.

Vier andere honden zijn veroordeeld thuis te blijven: het onverbiddellijk ijzeren hekken belet hun de bende achterna te snellen en al het geluk der vrijheid te genieten gelijk hunne kollegas.

Helaas, wat jammerklacht! Deze hond springt driftig tegen de tralies van het hekken en zou trachten er zich door heen te wringen; gene loert jankend onder door een der ornementopeningen; een derde steekt den neus in de lucht en huilt zijn verdriet luidkeels uit.

THUIS BLIJVEN, NAAR C. ARNOLD.

Alleen de groote jachthond staat bedroefd, maar zwijgend met den kop deels gebogen den stoet naar te zien; doch hij weet met eene wijsgeerige beradenheid zijn leed, zijn verdriet te verkroppen.

Heel die groep toont aan dat de schilder een nauwgezet en geestig opmerker is. De bewegingen der honden zijn naar de natuur opgevangen; men hoort als het ware

hunne klagende stemmen; men ziet duidelijk het verdriet, dat de groote lieveling van mevrouw ondergaat.

Of is hij de lieveling niet meer? Heeft een andere zijne plaats ingenomen? Heel mogelijk. Er is in dit schoone dier inderdaad iets meer, dunkt ons, dan enkel teleurstelling dat hij niet mee ter jacht gaan mag: hij is jaloers dat hij een anderen pluimstaart rond het ranke paard der amazone dartelen ziet.

Straks, als de jagersgroep uit het gezicht zal zijn, zal het groote trouwe dier zich neerleggen en stil treuren, misschien slapen - en wie weet of het niet van de gelukkige oogenblikken droomt, toen de meesteres haren voet op zijn donzen pels rusten liet!

Daarom geen kwaê vrienden.

't Is een recht kluchtig tooneel, in het niet altijd heel zedelijk tooneelspel *Robert Macaire,*

of eigenlijk *Robert et Bertrund,* als Macaire, de dief, die door de gendarmen vervolgd wordt, aan den gendarm vriendschappelijk de sjierpende snuifdoos toesteekt, onder het onnavolgbaar uitspreken der woorden *en usez-vous?*

De duitsche schilder Pöckh heeft waarschijnlijk aan het snuifje van Robert Macaire gedacht, toen hij zijn recht geestig tooneel schilderde, het moge dan ook slechts eene variante zijn van het onbetaalbaar *en usez vous?*

De duitsche schoeft, met zijnen reiszak op den rug, zijn geblutsten hoed, zijn versleten laarzen, maar vooral met zijn scherp, vlug, recht vosachtig gezicht, is in alle geval van de familie der Macaires; hij vindt het evenals deze zeer noodig zich naar de omstandigheden te schikken en de vriend te zijn van hen die de sleutels hebben van de soliede deur en andere snuisterijen in de gevangenis.

'Daarom geen kwaê vrienden!' zegt de rakker en steekt den gevangenbewaarder de snuifdoos toe; 'al steekt men mij achter de grendels, toch neem ik het u niet kwalijk.'

Macaire vond echter beleefde en welwillende gendarmen, zoo beleefd en welwillend dat Macaire zegde: '*Eh ben, dis donc, Bertrand, c'est encore un préjugé: ils sont très bien ces gendarmes.*

BERTRAND. - *Oui, oui, ils sont gentils...*

MACAIRE. - *Ils ont du monde....*

Hier integendeel botst de landlooper tegen een verontwaardigden snorrebaard, die diep, tot in het diepste diep van zijne oude soldatenziel, verontwaardigd is over het hem aangeboden snuifje en den vriendschappelijken toon, dien de schurk durf aanslaan.

Hoe durft gij, een landlooper - en een landlooper is een dief - en een dief is een brandstichter - en een brandstichter is een moordenaar - hoe durft gij hem, den ouden kaporaal, met veertig jaar 's lands dienst, voorstellen zijne eerlijke vingers met de uwe in Cene en dezelfde doos te steken?

Hoe durft gij hem toelachen, alsof gij met hem *compère et compagnon* waart; hoe durft gij hem - hem de bewaarder van het hooge consigne in deze eerlijke gevangenis - toespreken met woorden, die de muren zouden doen rood worden.

'Herein, marsch!' roept de wachter in eene heilige gramschap, stoot den schuimer zoo hevig binnen dat hij eene driedubbele *pirouette* maakt, slaat de deur van het hok toe en nog een kwartier na het gebeurde, dondert en sakkert de bromstem van den oude door de gevangenis!

Bij grootmoeder.

Wat is het toch rustig en goed bij grootmoeder! Wat is het daar, in haar eenzaam en doodstil huis, toch vroolijk voor de lieve kleinen! Geen wonder: bij grootmoeder mag men immers zooveel woelen als men wil; men mag er zingen, lachen, den hond plagen, de kat doen spelen - zonder dat men ooit de ongeduldige stem van moeder, de grove basstem van vader hoort: 'Kind, laat dat staan! Kind, zwijg toch eens voor vijf minuten!'

Grootmoeder kan al dat gewoel, al dat lachen en zingen verdragen; zij lacht er zelf mee en soms, als zij bijzonder goed gehumeurd is, zingt zij een deuntje uit haren jongen tijd.

En dan, in de oude eikenhouten kas staat de groote, witte porceleinen suikerpot en daarnaast een kristallen karaf met anijsbollekens, en van tijd tot tijd sneeuwt het suiker op den bootram, en hagelt het anijsbollekens op de lekkere beschuiten.

Ja, 't is recht plezierig bij grootmoeder en al wat de kinderen ook vragen, is donderdags namiddag, de ledige uren bij dat goedige en lieftallige wezen te gaan doorbrengen.

Wat al te groot!

De zoon van Hans is bij de soldaten en ligt in eene naburige stad in garnizoen. Nu is er in den hoogen raad van Hans, waarin moeder de vrouw het onbeperkte presidentschap waarneemt, beslist dat er een brief aan den jongen Hans zal geschreven worden, die dan ook begint met de woorden: ‘Ik laet u weten den staet van mijn gesondheit’ - en die eindigt zooals alle fatsoenlijke brieven moeten eindigen: ‘Ik breek af met de pen, maer niet met het hert.’

Eer de brief geschreven was, verliep er veel tijd: vooreerst moest er naar den schoolmeester gegaan worden om een blad papier, een vermaakte ganzenpen - want met die ijzeren nagels, zooals men tegenwoordig heeft, kon de oude Hans niet schrijven - en voor 'nen cent inkt, in een oud medecijnfleschke.

Eens al die noodwendigheden in huis, werd de tafel gezuiverd, bij het venster gezet, het gordijntje weggeschoven, nu met dezen stoel dan met genen de proef genomen, of hij wel juist van hoogte was; eindelijk, toen men gezeten was, werd de proef begonnen met de pen, dan met den inkt, of de eerste niet te slap of niet te stijf, of de tweede niet te dun of niet te dik was.

Het zweet liep Hans over het voorhoofd en hij bekende rechtuit dat hij liever zijnen akker omploegde, zijn hooiveld maaide, tien vat koorn dorschte, dan een brief te schrijven. Van kort na het lof tot 's avonds laat schreef Hans.

't Was eerst een half blad schrijfpapier, fatsoenlijk in twee gevouwen; doch toen er een klad van een vinger groot op het schrift viel, moest Hans de andere helft van het blad nemen, en toen er weer een klad op viel, moest hij zich met een kwart blad behelpen en toen moeder de vrouw aan de tafel stiet en door den val van het inktfleschke een zwart monster op den derden brief geteekend werd, moest Hans op het laatste kwartje, voor de vierde maal, den brief herbeginnen.

Eindelijk kwam de scribent zonder verder beenbreken aan het einde van het hanenpootengekrabbel en men zou den brief in een grooter stuk papier plooien; maar zie! de jonge Hans at zoo gaarne worst en moeder wilde dat er een stuk gebraden worst in den brief zou gestoken worden; dan een wollen bouffant als hij 's nachts op schildwacht moest staan; verder zou men er voor den stumpert nog een paar wollen kousen kunnen inbergen; eindelijk...

Met een woord, de brief wordt een wezenlijk reisvalies; maar Hans denkt dat men er toch een zegeltje moet opplakken en men dus ook het recht heeft om het gouvernement zooveel vracht aan de hand te doen als mogelijk is. Van het bepaald gewicht van eenen brief heeft Hans nooit hooren spreken, en dat gaat hem ook niet aan. Brief is brief - zegt hij.

De brief wordt sterk en degelijk met eene koord omwonden en voorzien van een behoorlijk adres.

Toen Hans zijn monsterachtigen brief naar den post droeg, begon hij nochtans achterdocht te krijgen, want de briefdrager, dien hij op de baan ontmoette, had, bij het zien van de vracht, nijdig gegrimlacht en de lip laten hangen; maar Hans dacht: ‘Ik zal me niet op het kantoor laten zien, maar het ding heimelijk in de bus steken en eens dáárin, hebben zij het op den nek, weten niet van wien het komt en kunnen niet anders doen dan het meenemen.’

Helaas, Hans wikt, het postbestuur beschikt! Zie, daar staat Hans voor de bus met heel enge spleet. Geen middel om den brief door die reet binnen te smokkelen. Wat schelmen, niet waar, Hans? Ze hebben hem in 't oog gehad en het gaatje zóó eng gemaakt dat er geen kans bestaat om den brief er in te krijgen. Er zal, wie weet! geen ander middel bestaan dan hem in persoon naar de stad te brengen.

Laat Hans staan dubben, lezer; het recht woord van 't geen hij doen zal, zullen wij toch nooit te weten komen! Hans is niet meedeelzaam, zelfs niet aan zijn vrouw.

De blinde getuige.
Een verhaal uit den vreemde.

I.

In het begin dezer eeuw woonde in Upton, een klein stadje in het engelsche graafschap Worcester, een oude blinde vioolspeler, William Gilpin genaamd, die reeds sedert jaren in zijn levensonderhoud voorzag, door regelmatig de jaarmarkten der in den omtrek liggende steden en dorpen te bezoeken en onder de opgeruimde menigte zijne vroolijke of treurige deuntjes te laten hooren. Was zijne kunstvaardigheid ook gering, zijn ongeluk roerde toch veler hart. Menig stuk geld viel in den hoed van den oude, wanneer hij zijne eentonige bede stamelde: ‘Om Gods wil, eene aalmoes voor den armen blinden vioolspeler!’ En wanneer hij dan een aalmoes ontving, riep hij even eentonig: ‘God zal het u duizendmaal loonen!’

Afgezien echter van den aalmoes, dien men hem uit medelijden gaf, betuigden hem zijne medemenschen weinig deelneming. Hij stond toch geheel alleen in den voor hem voor eeuwig in duisternis gehulde wereld, zonder familie of naastbestaanden. Niets bezat hij, dan de armzalige bedelaarskleêren waarin hij stak, een oude viool en eindelijk een trouwen, kleinen, zwarten poedel, die zijn eenige vriend was en hem op zijne moeitevolle omzwervingen als verstandige wegwijzer diende en voor gevaren behoedde.

Op zekeren schoonen, helder door de maan verlichte septemberavond van het jaar 1805 keerde hij van Tavistock na afloop van de daar plaats gehad hebbende jaarmarkt, naar Upton terug.

De weg is slechts drie engelsche mijlen lang en loopt door een heuvelachtige, boschrijke streek. Op zeker punt omstreeks halfweg tusschen het dorp en de stad, worden de heuvelen steil en een duistere holle weg loopt door de kloof op welks bodem een bergstroom voortschiet die iets verder door de Severn opgenomen wordt. Een eenvoudige, houten brug is er over heen gebouwd.

De blinde stapte op zijne gewone, voorzichtige manier, maar toch zorgeloos door de kloof; hij was deze menigmaal op zijne dwaaltochten doorgegaan en daarbij kon hij op de waakzaamheid van zijn poedel vertrouwen, wiens kort leidsel om zijn

linkerpols vastgemaakt was. Er lag geen door stormwind en regen van de hoogten meegevoerde steen of boomtak in den weg, welke de schrandere hond niet zoo zorgvuldig zou vermeden hebben dat zijn meester er niet over struikelen kon. De oude viool droeg Gilpin in een zwarten wasdoek-overtrek op den rug en in de rechterhand hield hij een langen dunnen staf dien hij als wandelstok gebruikte.

Nog had hij de brug niet bereikt, doch naar zijne berekening kon hij er niet ver van af zijn. Hij pleegde namelijk altijd zijn stappen te tellen, wanneer hij op den weg was, om door dit hulpmiddel zijn geheugen zulke kenteekens in te prenten welke hij door gehoor en gevoel kon waarnemen.

De straatweg was zeer eenzaam en lag als uitgestorven. Sinds een uur had Gilpin geen menschelijke ziel bespeurd, zoo min als het ratelen van een rijtuig of het snuiven van een paard.

De bezoekers en koopliê der jaarmarkt uit Upton, die Tavistock voor plezier of voor zaken bezocht hadden, waren allen reeds lang huiswaarts gekeerd. De oude blinde kon slechts langzaam en omzichtig voortgaan en hij had tot slotregel aangenomen de jaarmarktbezoekers grootendeels te laten vertrekken, alvorens hij zich zelf op weg begaf. Hoe eenzamer zijn pad was, des te minder dreigde hem gevaar door voorbijrijdende wagens omgeworpen, door wilde paarden vertreden of door dronken voetgangers aangerand te worden.

Zoo stapte de arme blinde nog eene poos met zijn trouwen poedel voort, door den helderen nacht, die voor hem echter zoo pekdonker was als zijn geheel met gestadige duisternis omfloersd leven.

Plotseling begon zijn hond zacht te brommen, een teeken hetwelk Gilpin onmiddellijk verstond.

'Aha! er zijn menschen op den weg,' zeide hij, 'geef acht, Karo, en gedraag u naar behooren!'

De poedel gaf door hernieuwd knorren antwoord, alsof hij de vermaning verstaan had en hield zich daarna doodstil.

Middelerwijl vernam het sterk geoefende oor van den blinde de voetstappen van twee menschen, die denzelfden weg gingen en hem binnen weinige minuten zouden inhalen. De stappen van den eenen persoon klonken hard en zwaar, die van den anderen lichter en zachter. Een oogenblik later onderscheidde hij ook duidelijk twee mannenstemmen.

'Ik kan mij daarmee niet inlaten, mijnheer,' sprak de eene stem, die een bejaarden heer scheen toe te behooren. 'Het doet mij innig leed! Ook hebt gij mij de volle waarheid niet gezegd; ik weet dat gij dieper in schulden steekt dan gij voorgeeft. Als ik nog langer geduld gebruik, loop ik gevaar alles te verliezen.'

'Maar, bedenk toch, mijnheer, wat de gevolgen daarvan zijn zullen!' riep de andere on bekende hevig, met eene helle stem uit.

'Gevolgen? Voor wien?'

'Voor mij!'

'Ja, *voor u*, maar dat gaat mij niet aan!'

'Hebt gij mij dan niet van het begin af aan in deze vervloekte zaken gewikkeld, mijnheer?'

De andere kreeg een geweldige hoestbui en kon niet antwoorden.

Op dit oogenblik hadden zij den blinde ingehaald en zouden hem, in hun gesprek verdiept, onopgemerkt voorbijgegaan zijn, had Gilpin niet zelf hun aandacht op zich getrokken.

'Om Godswil, mijne beeren, schenk eene aalmoes aan den ouden, blinden vioolspeler,' smeekte hij klagende, op den gewonen, eigenaardigen bedelaarstoon

'Oho! wien hebben wij daar?' riep de rauwe stem, naar het scheen onaangenaam verrast.

'Ik heet William Gilpin, ben sedert twee en vijftig jaar blind en...'

'Welnu! bedel dan op de jaarmarkt!'

'Ik kom er juist vandaan, doch heb niet bijzonder veel opgehaald, omdat de oogst zoo slecht geweest en het geld bij de boeren zoo schraal is. Om Godswil, mijne heeren, erbarmt u...'

'Ik betaal jaarlijks mijne bijdrage aan de armenkas en geef uit beginsel nooit iets aan bedelaars.'

'Ach! mijnheer, wijk toch slechts eenmaal ten mijnen gunste van uw beginsel af! De lieve God zal het u honderdduizendmaal loonen!'

'Denkt gij dat, oudje?' mompelde de man met de rauwe stem zacht en met een zonderling lachen, terwijl hij een geldstuk in den nederig uitgestrekten hoed van den blinden bedelaar liet vallen. 'Welnu! daar hebt ge een shilling! lk hoop hem spoedig honderdduizendvoudig weer terug te krijgen!'

‘God loone het u,’ riep de blinde verheugd uit. ‘O! wellicht is de andere heer ook zoo menschlievend...’

‘Ik heb u op de markt te Tavistock reeds wat gegeven,’ zegde de tweede onbekende, wiens hoestbui intusschen bedaard was. ‘Daarmee moet gij u vergenoegen tot het weer jaarmarkt is.’

‘Neem het mij niet kwalijk, mijnheer,’ riep Gilpin. ‘Ik wist niet dat ik reeds iets van u gekregen had, daar ik arme blinde man mijn weldoeners niet kennen kan!... Zoo! ik geloof dat de heeren al weg zijn! Vooruit, Karo!’

Inderdaad had de eene onbekende den anderen toegefluisterd: ‘Laat ons gaan, mijnheer! Wij moeten ons haasten als wij voor tienen in Upton willen zijn!’ Daarop hadden beiden zich snel verwijderd en weldra stierven hunne schreden en hunne stemmen weg in den wind, die spookachtig door de blaêren van de boomen en de struiken ruischte, die op de rotswanden, aan beide zijden van de kloof, wild dooreen groeiden.

Ook de oude vioolspeler en zijn hond gingen langzaam verder.

Ongeveer tien minuten waren verloopen sinds de beide onbekenden hem verlaten hadden.

Op geringen afstand voor hem uit kon Gilpin het bruisen van den gezwollen bergstroom hooren.

Daar viel plotseling een schot, welks losbranning onheilspellend in de kloof weergalmde.

Dan kwam het den bedelaar voor als hoorde hij een dof, akelig kermen en den dreunenden val van een zwaar lichaam.

Daarop werd alles doodstil...

Verschrikt hield Gilpin het leidsel van den poedel in en bleef midden op den weg staan. Karo spitste de ooren, snoof met den neus in de lucht en hief daarna een zacht klagend gehuil aan.

‘God zij alle arme Kristenmenschen genadig!’ mompelde de blinde. ‘Er moet een groot ongeluk gebeurd zijn, daarop wil ik zweren. Stil, Karo! Schaam u! ln Gods naam zullen wij doorgaan. Wij beiden zijn zoo armzalig en ellendig, dat zelfs de snoodste booswicht ons zeker geen leed zou doen, dewijl hij het niet de moeite waard zou achten.’

En hij stapte verder.

Het ruischen van het water klonk steeds duidelijker; hij moest nu dicht bij de brug zijn.

Op het oogenblik echter dat hij die bereikte en reeds den eenen voet op de planken gezet had, weigerde de poedel verder te gaan.

Karo huilde, jankte en trok aan de koord, als was er hem alles aan gelegen om zijn onlukkigen meester van het betreden der brug af te houden.

Wezenlijk bleef de blinde angstig stilstaan, daar hij, gelijk reeds gezegd is, vast op het zekere instinct van zijn schranderen hond vertrouwde. Hij stak derhalve zijn langen stok uit en onderzocht daarmede de brug, of deze wellicht beschadigd en daardoor voor hem gevaarlijk was. Hij deed dit snel en zeker en het zintuig van het gevoe! was bij hem zoodanig geoefend, dat weinige seconden voldoende waren om hem te overtuigen dat hij zoover op de brug voort kon gaan, als zijn stok reikte. Dit deed hij dan ook onverwijld, terwijl hij den huilenden hond met geweld meetrok.

‘Vooruit, Karo!’ riep hij lastig. ‘Waarom zijt ge toch bang, dom dier! Aan de brug schijnt toch niets te haperen!’

En wederom stak hij zijn stok uit, om de planken verder te onderzoeken.

Daar raakte hij een zacht voorwerp aan en zijn tastzin zegde hem dadelijk, dat het noch een stuk hout, noch een steen, noch een van een wagen gevallen zak graan kon zijn, die voor hem lag; het voorwerp scheen hem toe een menschelijk lichaam te wezen.

De trouwe poedel huilde en jankte erbarmelijk en spande alle krachten in om zich los te rukken en terug te keeren. Maar te vergeefs; Gilpin hield hem stevig vast.

'Oho! wat is dat hier?' mompelde de blinde ontsteld. Op hetzelfde oogenblik meende hij in zijne onmiddellijke nabijheid de met moeite ingehouden ademhaling van een mensch te hooren.

Juist toen hij opnieuw onderzoekend zijn stok wilde uitsteken, werd deze door eene krachtige hand op zijde gestooten.

'Genadige Hemel! er is iemand hier!' kreet de oude bedelaar doodelijk verschrikt. 'Ach, goede heer, wie gij ook zijn moogt, doe mij geen leed en help mij uit den nood! Ik ben de arme blinde vioolspeler van Upton, sinds twee en vijftig jaren van het licht mijner oogen beroofd, ik heb...'

'Houd den mond, oude gek, met uw geklaag!' sprak een rauwe stem, waarin de bedelaar terstond den man weer herkende die hem even te voren een shilling gegeven had. 'Ik heb uw gekke kunsten nu lang genoeg aangezien. Voorwaarts, scheer u weg!'

'Ach! goede heer, mijn poedel wil niet!'

'Sla er dan op los, of wil ik het doen?'

'Ach neen, ach neen! mijn goede poedel kan geen slaag verdragen! Hij is er op afgericht mij, armen man, te waarschuwen wanneer mij gevaar dreigt. En daar hij volstrekt niet over de brug wil moet ik aannemen dat mij eenig gevaar dreigt; misschien zijn er planken doorgebroken en gaten ontstaan, door welke ik in den stroom zou kunnen vallen en dan ware ik reddeloos verloren!'

'Daaraan was toch niets verbeurd, want dan behoefdet gij niet meer op zulke erbarmelijke wijze aan den kost te komen. Doch stel u maar gerust, de brug is volkomen veilig.'

'Er ligt toch iets in den weg... ik stiet er tegen...'

'Bekommer u daarover niet.'

'Wat is het dan?'

'Het is... het is... och!... het is een oud vermolmd stuk van de leuning, dat de een of andere dronkaard er af gerukt en midden op de bevloering geworpen heeft, vermoedelijk met het doel om de opzichters van den Waterstaat te bewijzen, dat de oude brug dringend herstelling noodig heeft.'

'Zoo, zoo? Nu, dan heeft mijn poedel wezenlijk ongelijk. Wilt ge wel stil zijn, Karo? Wat hoeft gij voor een stuk hout bang te wezen, dom beest?'

De hond liet zich echter niet tot bedaren brengen, hoewel Gilpin hem zoo dicht naar zich toe trok, dat hij het arme dier haast verwurgde. Het huilde, jankte en bromde in alle tonen.

'Hahaha!' lachte de onbekende en deze akelige lach drong den bedelaar door merg en been. 'Nu, indien het dan anders niet gaat, wil ik uw hond van den angst bevrijden en het stuk hout in het water werpen.'

De bedelaar hoorde een trekken en slepen, daarna scheen de onbekende met alle inspanning zijner krachten een zwaar voorwerp tot aan de hoogte der leuning op te heffen. Dadelijk daarop volgde een geweldige plons in den stroom, zoodat het water hoog opspatte en klaterend terugviel.

De hond scheen op dat oogenblik geheel buiten zich zelven van angst te wezen; hij rilde over het gansche lichaam, en drukte zich huilend vast tegen zijn meester aan, wien zelf een rilling door de leden liep toen hij den doffen plons hoorde.

'Nu is het gedaan!' sprak de man met de rauwe stem. 'Drommels! het heeft mij moeite gekost, het stuk hout was zwaarder dan ik dacht. Als uw schurftige hond nu nog langer bang is, bind dan het lamme beest een steen om den nek en gooi hem in het water.'

'God vergelde het u duizendmaal!' sprak de bedelaar, en zich tot zijn hond wendende liet hij er op volgen: 'Kom! Karo, nu gaan wij gauw naar huis, beste hond!'

De poedel knorde en huilde nog wel, toonde echter geen afschrik meer om over de brug te gaan. Integendeel scheen hij te wenschen zoo spoedig mogelijk van den onbekende weg te komen.

Weldra voelde de blinde den vasten grond weer onder zijne voeten, wat veel tot zijne geruststelling bijdroeg. Toen hij eenige honderd schreden verder gegaan was en zich derhalve tamelijk ver van de verschrikkelijke plaats bevond, haalde hij vrijer adem en terwijl hij langzaam de stad naderde maakte hij zich een duidelijk denkbeeld van hetgeen er gebeurd moest zijn.

'Er is daar een hemeltergende gruweldaad gepleegd,' mompelde hij bij zich zelven. 'Van de beide mannen, die mij onderweg inhaalden, heeft de een den anderen doodgeschoten en het

lijk in den stroom geworpen. Mijn vreeselijk ongeluk van blind te zijn was ditmaal voor mij een geluk, want had ik de misdaad als ooggetuige kunnen waarnemen, dan had de mij onbekende moordenaar ook mij gewis eveneens naar de andere wereld gezonden; nu liet hij mij het leven dewijl ik niets heb kunnen zien. Ik vertrouw evenwel vast dat de goddelijke gerechtigheid den booswicht achterhalen en straffen zal!...

Tegen middernacht kwam hij te Upton aan en stapte door de stille straten naar zijne woning in de voorstad. Hij bewoonde een armoedig kamerke bij een ouden kleermaker, wiens bejaarde vrouw voor het onderhoud van den hulpeloozen blinde zorgde.

Des anderen daags vertelde nu Gilpin aan zijne huisgenooten de avonturen van zijne laatste reis en inzonderheid de angstvolle ontmoeting van den onbekende op de brug in de kloof.

DAAROM GEEN KWAÊ VRIENDEN, NAAR TH. PÖCKH.

Ook voor het oude echtpaar was het niet twijfelachtig, of er was daar een vreesselijke misdaad gepleegd en de overprikkelde fantasie van de vrouw putte zich uit in de zonderlingste veronderstellingen over het gebeurde. Zij gaf ten laatste als hare vaste overtuiging te kennen, dat heel zeker eene geduchte rooverbende de omstreken van Upton onveilig maakte, zoodat in het vervolg niemand meer, zonder levensgevaar, de stad verlaten kon.

Toen zij naar de bron ging om water voor het dagelijksch gebruik te halen, bleef zij natuurlijk niet in gebreke, de daar talrijk verzamelde babbelzieke vrouwen het avontuur van den bedelaar met de grootst mogelijke overdrijving uit te bazuinen.

Het gevolg daarvan was, dat nauwelijks twee uren later in geheel Upton over den gepleegden sluipmoord gesproken werd en een aantal lieden zich zelfs naar de woning van den ouden kleermaker begaven, om uit Gilpin's eigen mond het naaste van de zaak te vernemen. Het eenvoudige, waarheidsgetrouwe bericht van den grijsaard verwekte eene algemeene opgewondenheid en men gaf den sheriff van het gebeurde kennis, die terstond den blinden vioolspeler liet ontbieden en diens verklaring deed opteekenen.

(*Wordt vervolgd.*)

Uit de Russische ambtenaarswereld.

Een staaltje tot kenschetsing van den grooten invloed, dien zelfs ondergeschikte ambtenaars bij gewichtige aangelegenheden kunnen uitoefenen, is dezer dagen wereldkundig geworden.

De gebeurtenis had plaats onder de regeering van keizer Nicolaas.

BIJ GROOTMOEDER, NAAR J. IMPENS.

Graaf B. was de eigenaar van aanzienlijke goederen, in het gouvernement van Kurks, welke wegens een daarop rustende schuld aan den kroon, verkocht zouden worden. Het gelukte den graaf den verkoop telkens te doen uitstellen, totdat een streng keizerlijk bevel alle verdere uitstel onmogelijk maakte. De graaf ijlde naar Petersburg, wendde zich tot invloedrijke, hooggeplaatste personen: overal ontmoette hij een besliste weigering om eenige stappen in zijn voordeel te doen. Hij had slechts een uitstel van zes weken noodig, want hij moest juist een aanzienlijke erfenis trekken, door zijn grootmoeder hem nagelaten, en daarmee kon hij meer dan de op hem rustende schuld afdoen, en hoefde dan zijne goederen niet voor een spotprijs te zien verkoopen. Niemand waagde het den keizer over de zaak te spreken, daar Z.M. zich had uitgelaten, dat hij zulk een wetsverkrachting, als plaats gehad had met dien graaf, niet langer wilde dulden. De graaf wist geen raad. De vertwijfeling nabij, zat hij in zijne kamer van het hotel, waar hij afgestapt was. Den volgenden morgen zou het bevel tot onmiddellijken verkoop worden uitgevaardigd. Daar werd bij hem een klein ambtenaartje, die er heel schamel gekleed uitzag, aangediend. Eerst dacht de graaf dat het een bedelpartij was, en hij weigerde dus het bezoek te ontvangen. Maar de ambtenaar drong aan, en

werd eindelijk toegelaten. Hij viel onmiddellijk met de deur in huis en zegde dat hij, als de graaf wilde, wel een uitstel van den verkoop der rijke goederen kon bewerken. Met groote oogen zag de graaf den armoedig gekleeden man aan.

'Wat wilt gij dan doen?' voegde hij hem toe. 'Hoe wilt gij dat aanleggen, terwijl alle ministers mij met een weigering afscheepten?'

'Dat is mijn geheim, uwe genade! Doch ik kan u slechts drie maanden uitstel bezorgen, niet meer.'

De ambtenaar sprak met zulk een overtuiging, dat het den graaf begon te duizelen.

'Hoe, wat geen minister vermocht, zou een armzalig schrijvertje kunnen doen? Onmogelijk!' aldus dacht hij bij zich zelven. Maar toen de schrijver er bij voegde: 'Doch uwe genade begrijpt dat ik het niet voor niets doen kan,' toen begreep hij met een oplichter te doen te hebben, die hem wat geld wilde afpersen. Hij wilde hem uithooren.

'Hoe veel verlangt gij voor den dienst dien gij beweert mij te kunnen bewijzen?'

'Drie duizend roebels.'

'O he, dat is te veel!'

'Doch zijne halve fortnin te verliezen, is nog meer. Doch daar gij mij niet vertrouwt, heb ik de eer uw dienaar te zijn. Vergeef mij, dat ik u lastig gevallen ben.'

'Halt!' riep de graaf, toen de ambtenaar bij de deur was; 'vertrouwt gij op mijn grafelijk woord?'

'Ja.'

'Ik zal u rijkelijk beloonen, doch eerst dan als de zaak is afgeloopen.'

'Ik wil niets hebben, uwe genade! lk zal voor niets de zaak voor u doen uitstellen. Ik heb medelijden met u.'

'Neem dan dadelijk het geld,' sprak de graaf overbluft.

'Neen, ik neem niets aan. Ik ben ook trotsch op mijn manier. Zoek niet naar mij. Reis met God. Ik waarborg u een uitstel, maar slechts voor drie maanden.'

Des anderen daags ging de graaf naar het ministerie, doch vond den ambtenaar niet. Zijn geloof begon te wankelen. 'Hij is toch een schurk, al speelde hij den grootmoedige,' dacht hij. Den derden dag trof hij hem aan. De schrijver hield zich of hij hem niet kende, doch fluisterde hem onder het voorbijgaan toe: 'De zaak is in orde. Wees volkomen gerust.'

Een der volgende dagen bemerkte de graaf, dat het bevel tot verkoop der bezittingen toch was uitgevaardigd. In vertwijfeling reisde hij naar Petersburg, den schrijver vervloekende, die hem bedrogen had; doch er verliepen twee weken, een maand, zes weken. Het uit Petersburg gezonden bevel werd niet uitgevoerd. De graaf ontving zijn erfenis, betaalde de schuld aan de kroon en redde zijne goederen.

Toen men in Petersburg vernam, dat het geld betaald was, stond men niet weinig verbaasd, daar men meende dat de goederen sinds lang waren verkocht.

Men ging aan het onderzoeken, zocht de ukase op, en hier bleek het, dat een ongelukkige 'schrijffout' de oorzaak van alles was. De schrijver, die de ukase copiëerde, had in plaats van Kurks Irkutsk geschreven. En wie was die copiïst? Niemand anders dan het ambtenaartje, die den graaf zijn goede diensten had aangeboden. En wat gebeurde er met hem? Wat kan men een ongelukkigen copiïst voor een onopzettelijke schrijffout doen? Men kan hem den mantel volschelden, hem geen gratificatie op feestdagen geven. Doch het blijft: 'Ik heb mij vergist, mij verschreven.'

De graaf zocht hem echter op en beloonde hem schitterend. Doordat de ukase betreffende den verkoop bij vergissing naar Irkutsk werd gezonden, kreeg hij een uitstel van drie maanden. Want drie maanden gingen er voorbij, eer men, na de dwaling te Irkutsk bemerkt en het papier naar Petersburg teruggezonden en het naar Kurks opnieuw uitgevaardigd te hebben in laatstgenoemde plaats tot uitvoering van den last kon overgaan.

Zoo toonde een gering, armzalig copiïst zich krachtiger dan een minister, en waagde hij het zelfs den wil eens keizers te trotseeren.

De pauzen te Rome.

Van Petrus tot Pius IX, van het jaar 42 tot 1846 werden er 258 Pauzen gekozen. De 259e is Leo XIII.

In de eerste eeuw telde men 5 Pauzen; van het jaar 100 tot 192, telde men er 10; van 202 tot 296, 15; van 304 tot 398, 11; van 402 tot 498, 12; van 514 tot 590, 12.

Van 604 tot 687 heeft men 20; van 701 tot 795, nogmaals 13; van 816 tot 898, 20; van 900 tot 999, 24; van 1003 tot 1098, 18; van 1118 tot 1190, 16; van 1216 tot 1294, 17.

Van 1303 tot 1389 vindt men 10; van 1404 tot 1492, 13; van 1503 tot 1592, 17; van 1605 tot 1691, 11; van 1700 tot 1775, 8; van 1800 tot 1883, 6.

Die van onze eeuw Pius VII gekozen in 1800; Leo XII, in 1823; Pius VI in 1829; Gregorius XVI in 1831; Pius IX in 1846 en eindelijk Leo XIII.

De zestiende mei.
Geschiedkundig Verhaal.
(*Vervolg*.)

Zijwaarts van de uit boomstammen opgetrokken hutten, welker reten met mos dichtgestopt waren, stonden eenige kleine woningen voor staatkundige gevangenen, van binnen iets beter gemeubeld.

Het afnemende daglicht wierp zijn laatste schemering door de kleine doffe vensterruiten van een laag vertrek, welks ameublement uit eenige lompe houten stoelen, een voortgelijke tafel benevens kas en den Bog (heiligbeeld) bestond, dat in geen woning van het onmeetlijke Rusland ontbreken mag, het moge hut of paleis zijn.

Door een achterdeur kwam een oude man in het vertrek en wierp een nieuw blok hout op den haard. Het was een zonderlinge, bijna schrikaanjagende figuur. Lang grijs haar hing in strengen om het magere, bleeke gelaat met de starende oogen en de vast opeengesloten lippen. Nu ging hij naar de ruwe houten kas en den samovar (theemachine) op de tafel zettende, vulde hij een ketel met water en hing dezen over het vuur; daarop ging hij voor het venster staan en zag naar buiten, alsof hij iemand verwachtte.

Het was een treurig tafereel dat zich aan zijne oogen vertoonde. In den achtergrond de hooge bergmassa's, op wier kruinen de sneeuw in de avondschemering glinsterde, en in de vlakte de hutten der gevangenen. Geen boom, geen struik was heinde of verre te zien.

Plotseling rees op eenigen afstand een gestalte op. Ter nauwernood van middelmatige lengte scheen zij grooter door de kegelvormige muts welke het hoofd bedekte. Een lange witte baard golfde van de kin tot bijna op den gordel af. Het

aangezicht was taankleurig en de kleine oogen en platte neus gaven den ouden man waarlijk geen innemend uiterlijk: en toch sprak uit de geheele verschijning een zekere waardigheid, welk alle spot moest doen verstommen, Zijne overige kleeding bestond uit een wambuis en broek van dik zwart pluche, hier en daar met gouden sterren bestikt, terwijl hooge laarzen van reudierenvel de magere beenen bedekten.

Het barsche gelaat van den man aan het venster verraadde een zekere spanning bij het zien van den grijzen man. 'Schasmyl keert terug,' sprak hij halfluid bij zich zelven, 'hij heeft hem gezien, hem, wien ik mijn ellende te danken heb en dien ik toch niet vermag te vloeken; wellicht brengt hij mij tijding, goede tijding!'

Bevende van ongeduld ging hij den naderende te gemoet en opende de deur der hut. De oude Tungous trad binnen.

Hij boog diep voor den Bog, eer hij op den hem wachtende toetrad.

'Schasmyl, eindelijk, eindelijk!' dus nam de bewoner der hut het woord op, 'Sinds maanden telde ik de dagen van uw terugkeer - want gij zijt de eenige op aarde, wien ik in de duisternis mijner ziel liet zien, voor wien ik in nachtelijke uren het zegel verbrak, dat mijne lippen gesloten hield.'

'En Schasmyl,' antwoordde de Tungous, 'die leed en vreugde van geslacht tot geslacht langs zich heen zag spoeden, heeft u begrepen en geraden, wat gij hem verzwegen hadt. Ik ware reeds eerder gekomen om u weer te zien en den bleeken jongeling aan wien mijne ziel hangt, maar ik vertoefde eenigen tijd in gindsch vreedzaam dal, waar ik Annilka, het kind van mijn kind, onder trouwe veilige hoede weet.'

'Nummer 71 is nog niet in onze hut gekomen,' antwoordde de oude; 'men laat hem arbeiden in de kanselarij van den gouverneur. Ware hij hier, ik zou niet tegen u spreken gelijk ik thans doe; ik kon mij vergeten en ruchtbaar doen worden, wat niemand ervaren, niemand weten zal buiten u; ach! indien hij mijne geschiedenis kende, hij zou deernis hebben met mijne ellende, want zijn hart is goed en edel: en menigmaal, wanneer ik in zijn vriendelijk, bleek aangezicht zie, is het mij, als zou ik met vreugde zijn lijden op mijne oude schouders nemen en zijn mond zien glimlachen, die tot dusverre nog nooit geglimlacht heeft.'

'Die arme jonkman,' zegde de Tungous medelijdend; 'en toch, wie weet - wellicht kom ik juist om eene verandering in zijn lot teweeg te brengen; wellicht zult gij weldra deze hut alleen bewonen, indien gij andermaal mijne hulp afwijst om dit onherbergzame oord te ontvluchten.'

'Neen!' riep de oude hevig, 'ik wil niet vluchten, ik wil dood zijn - een nummer - zonder naam. Laat mij u nog meer toevertrouwen. Wat de Hemel mij beschoren heeft, draag ik als eene boete, een welverdiende boete; want er drukt een zware misdaad op mijn geweten, en het gelaat van dien jonkman herinnert mij in zijne zachtmoedige, vriendelijke trekken aan lang vervlogen jaren. Zij gingen voorbij, maar de wroeging hechtte, zich aan al mijne schreden.....'

Hij streek met de hand door het verwarde grijze haar en brak plotseling af.

'Doch genoeg hiervan,' sprak hij na eene poos. 'Vertel mij nu eens hoe gij het op uw tocht gemaakt hebt. Gij waart bij den czaar te Sint-Petersburg; hij verleende u gehoor; gij schilderdet den rechtvaardigen vorst de klachten van uwen stam tegen den schraapzuchtigen, gewelddadigen gouverneur?'

'Wij waren in Sint-Petersburg,' antwoordde Schasmyl, en een waas van treurigheid overtoog zijn gerimpeld gelaat, 'wij waren in de stad der paleizen, maar slechts van verre zagen wij hare wonderen, en hem, dien wij vader noemen, van wiens gestrengheid maar gerechtigheid ook de mare tot in de Siberische steppen

doorgedrongen is, den blanken Khan, den czaar, gelijk gij hem noemt, dien zag ik niet en onze klachten bereikten zijn oor niet.'

'Dus is hij afwezig, of kluistert ziekte zijn lichaam en zijn geest?'

'De blanke Khan verstoot zijne kinderen, die ver af wonen,' zegde de Tungous treurig; 'de weegschaal zijner gerechtigheid heeft slechts een schaal, zij helt over naar degenen, die zijne hand tot onze meesters verheven heeft. Ter sluiks en in het geheim gingen wij de poorten van de stad der paleizen binnen, wij wilden onze aankomst verborgen houden tot wij den blanken Khan onze klachten kenbaar gemaakt hadden, maar wat baatte den armen Tungousen hunne wijsheid? Pas waren wij in de herberg afgestegen, die gij ons aangewezen hadt, of er verscheen een in een mantel gewikkelde man, die mij wenschte te spreken. Ik voldeed aan zijn verlangen, maar de barsche toon waarop hij sprak, boezemde mij bezorgdheid in. Wij waren alleen, en den mantel terugslaande, liet hij een rijke uniform zien; het was een adjudant van den czaar, hij zelf noemde zich zoo aan mij. Hij sprak tot mij uit naam van den blanken Khan. Vol geloovig vertrouwen had ik met mijne medegezellen den onmeetlijken afstand afgelegd en mijn hart zwol van treurigheid en misnoegen over de gestrengheid, waarmede men ons behandelde. De keizer had onze aankomst vernomen en was ontevreden over onze stoutheid om zijn oor met klachten te willen vermoeien en gelastte ons dadelijk terug te keeren. De verordeningen van den gouverneur, waarbij ons onze paarden ontnomen en onze belastingen verdrievoudigd werden, waren rechtvaardig en billijk en elke nieuwe klacht, hetzij deze schriftelijk of mondeling geschiedde, zou meedoogenloos aan onzen geheelen stam gestraft worden. Ik waagde het over de hardheid van de keizerlijke uitspraak te klagen, waagde het den man, die mij, Schasmyl, den onafhankelijke, behandeld had als een ellendigen lijfeigene, te verzoeken mij en mijne doodelijk vermoeide oude tochtgenooten een paar dagen rust te gunnen - zijn oor was doof en zijn hart als van steen. Nog denzelfden avond moesten wij Sint-Petersburg verlaten. De blanke Khan had gesproken, en de vertolker van zijn wil noemde zich Gregorowitsch.'

De oude man sprong ontzet achteruit. 'Gregorowitsch?' herhaalde hij, 'gij hebt hem gezien, met hem gesproken? Ja, hardvochtig en barsch is hij altijd geweest - en toch is hij mijn zoon, mijn eenige zoon.'

'Ja, zoo moet de zoon zijn, die om zich zelven te redden, zijn vader opoffert,' zegde Schasmyl verachtend; 'hoe gaarne had ik hem toegeroepen: ellendeling, ik heb een wapen tegen u, dat uw hoogmoed kan buigen; maar ik dacht aan den eed, dien ik gezworen had, mij met geen enkel woord te verraden, en ik zweeg.'

'Hij leeft, hij is gelukkig en heeft geen enkel woord over voor zijn ouden vader, die om zijnentwille lijdt,' zuchtte de grijsaard; 'en toch, ik wil lijden om te boeten. Gij kondet uwen zoon treffen met den verpletterenden arm der straf, toen hij, door hartstocht verblind, tegen u in opstand kwam en u verraadde. Met mij echter, o Schasmyl, is het geheel anders gesteld - alle leed, dat mijn zoon mij bereid heeft, is niets tegen het leed, dat deze misdadige hand een ongelukkige vrouw aandeed, deze hand, die.....'

Het openen der deur stoorde het gesprek der beide mannen. Vermoeid door zijn dagwerk, gebogen naar lichaam en geest, betrad Alexis het armoedige vertrek, zijn naam was hem zelfs in dat oord vreemd geworden. Hier telt slechts een nummer en zoo iemand hem bij zijn doopnaam geroepen had, dan zou hij verwonderd omgezien hebben. Zijn bleek gelaat nam een blijde uitdrukking aan, toen hij den Tungous gewaar werd.

‘Welkom, mijn oude vriend,’ sprak hij hartelijk; ‘hoezeer verheugt het mij u hier te zien! Het is lang geleden sinds ik u op deze plaats voor het laatst begroette.’

‘En het zal ook wel de laatste maal zijn, dat dit vertrek den ouden Schasmyl omvat, dat het hem vergund zal zijn u in uw oog te zien, jonkman, wanneer gij geen gehoor geeft aan zijne woorden en zijn voorstel aanneemt. Ik bezit een klein goed, waar thans Annilka, mijne kleindochter woont; daar wil ik mij nederzetten, mijn zwervend leven vaarwel zeggen en mijne oude ledematen de welverdiende rust geven, daar waar ik heer ben en geen plaatsbekleeder van den blanken Khan mij en mijne broeders onderdrukt.’

‘Ik verheug mij over uw besluit,’ zegde de jonge man; ‘wel is waar mis ik dan uwe bezoeken, maar ik weet het - al ontmoeten onze oogen elkander niet meer, zoo zullen onze harten toch nog menigmaal bij elkander vertoeven.’

De Tungous boog toestemmend het hoofd. ‘Luister, mijn zoon, naar hetgeen ik u te zeggen heb en hoofdzakelijk het doel van mijne komst is; het is een ernstige zaak en niet alleen hangt uwe toekomst van uwe beslissing af - maar ook de toekomst van mijne kleindochter Annilka.’

‘Dat lieftallige meisje?’ vroeg Alexis; ‘o spreek, vader Schasmyl, kan ik u in iets van dienst zijn?’

‘Meer dan dat,’ antwoordde de Tungous. ‘Herinnert gij u den dag waarop gij met gevaar van uw eigen leven de hongerige wolven verjaagdet, die het leven van het meisje bedreigden, terwijl ik mij met haar hier bevond en Annilka, ongerust over mijn vertraagden terugkeer van het naburige klooster, waar ik paarden afgeleverd had, mij langs ongebaande bergpaden te gemoet kwam. Gij hadt haar langs uwe hut zien komen en waart haar heimelijk gevolgd om haar in geval van nood met sterken arm te beschermen.’

‘Spreek niet van dien kleinen dienst, het is der vermelding niet waard!’ zegde Alexis blozend.

‘Sinds die stonde heeft haar hart zich aan u gehecht,’ ging de Tungous voort, ‘en zij zou gelukkig zijn met u verbonden te worden, gelukkig.,...’

Hij brak af. Een onwillekeurige beweging van den jonkman deed hem verstommen. Een trek van smart en bitterheid vertoonde zich op zijn gelaat.

‘Het is waar,’ hernam hij. ‘ik vergat dat Annilka slechts een Tungousenmeisje is, dat tot de stammen behoort, die gij, Russen, veracht; maar zij genoot hare opvoeding in een klooster te Nischni-Nowgorod en hare lieftalligheid en deugd maken haar aan iedere Russin gelijk - en hare moeder was eene Russin.’

‘Leg mijne beweging niet verkeerd uit,’ antwoordde de jonkman met levendigheid; ‘Annilka is den aanzienlijksten man waardig; maar ik.....’

‘Vergeef mij, mijn zoon, wanneer ik u krenkte,’ zegde de Tungous hartelijk; ‘ik heb nooit aan uwe grootmoedigheid getwijfeld. Verneem dan dat ik rijk ben. Schatten door mijne voorvaderen sinds eeuwen bijeengebracht, zijn in den grond van mijne bezitting verborgen. En alles zal het uwe zijn..... alles.....’

‘Vader Schasmyl,’ sprak de jonkman treurig, ‘aan de voornaamste hinderpaal denkt gij niet. Ik ben een gevangene; spreekt men tot den in de kooi opgesloten vogel van vrij uitvliegen?’

‘Gij echter zult vrij zijn,’ zegde de Tungous; ‘het goud is almachtig, het baant u den weg tot de vlucht; ik neem u met mij mee, zoodra alles tot de ontsnapping gereed is.’

Alexis wierp een beteekenisvollen blik op zijn medegezel, die in zijne vroegere afgetrokkenheid hervallen was.

‘Schasmyl, gij vergeet u,’ sprak Alexis waarschuwend.
‘Wij mogen hier onbezorgd spreken,’ hernam de Tungous glimlachend; *die* zal uw geluk niet hinderlijk zijt, en gelukkig zult gij worden. Niet in doodsche steppen wil ik u verplichten uw leven te slijten. Niet lang zal het meer duren of dit oog sluit zich en gaat dit moedelichaam ter ruste. Dan zult gij aan Annilka's zijde al het geluk.....’
Als afwijzend strekte Alexis zijne haud uit: ‘Niet verder, Schasmyl, niet verder!’
‘Gij wilt niet?’ vroeg de Tungous, opnieuw pijnlijk verrast; ‘zie, ik heb geen zoon, die mijne gebroken oogen sluit, geen zoon, wien ik mijne schatten, mijn zegen nalaten kan. Wees mijn zoon, jongeling, het zal u niet berouwen!’
De geweldige strijd in zijn binnenste spiegelde zich af op het gelaat van den jeugdigen banneling.
‘Hoor mij aan,’ ging de Tungous dringender voort, ‘en verwerp dan mijn voorslag als gij het over u verkrijgen kunt. Ik had eens een zoon, een bloeienden jongeling, het sieraad van zijnen stam. Hij was dapper als een leeuw en gehoorzaam als een lam. Hij was mijn arm en mijn schild in de gevechten, die wij aan de russische troepen leverden en meer dan eens moest de overmacht van het getal voor de dapperheid van onze schaar het onderspit delven. Daar kwam de booze geest en benevelde de ziel mijns zoons. Hij had tijdens een uitval van onzen stam het leven eener Russin gered; om haar vergat hij alles..... vader, vaderland en eer.
‘Het meisje was eene wees. De gouverneur van het distrikt was haar voogd. Zij legden het listig aan, die ellendelingen, om den zin van mijn Achmed te betooveren en het gelukte hun. Om de hand der geliefde te verwerven, verraadde hij mij, verraadde hij onzen stam. En in mijn naam, terwijl ik machteloos aan een in het gevecht bekomen wonde op het ziekbed lag uitgestrekt, onderwierp hij zich deemoedig aan de door ons overwonnenen en leverde wapenen en buit aan hen over. Daarna vluchtte hij uit het midden zijner broeders daarheen, waar het loon voor het verraad hem wenkte.’
Diep ademhalend zweeg de Tungous. Opmerkzaam luisterde Alexis, terwijl zijn oude lotgenoot, in zich zelven verdiept, strak voor zich zag.
‘Volgens de wetten van onzen stam,’ ging Schasmyl na een pauze voort, ‘treft den verrader de dood. De eerbiedwaardigste mannen vergaderen om het oordeel over hem uit te spreken en het lot beslist, wiens arm het vonnis voltrekken zal. Het is een eerepost en verft de wrekende hand niet met bloed.
‘Nauwelijks van mijne wonden genezen, was ik een der rechters. Mijne sidderende hand wierp een zwarten steen in de geheimzinnige vaas. De gerechtigheid had mijne hand geleid, niet mijn gebroken hart. Dood! luidde het eenparige oordeel.
‘En toen het lot getrokken werd, dat de voltrekker van het vonnis zou aanwijzen, trof het mij.’
‘Verschrikkelijk!’ riep Alexis huiverende. ‘En wat deedt gij?’
‘Ik volgde den plicht en de wet,’ antwoordde de grijsaard met doffe stem.
‘Ik verliet den stam, zocht de woning mijns zoons op en ik zag hem weer. Met trouwe liefde hing hij nog steeds aan het onschuldige schepsel, om wier wille hij een verrader geworden was. Doch het verraad zelf knaagde als een worm aan zijn leven. Bij mijn aanblik ontstelde hij. Hij wist waarom ik kwam. Hij wierp zich aan mijne voeten. Zijne tranen besproeiden mijne hand, zijn bloed mijne kleeren: - hij had den vader het schrikverwekkende rechterambt bespaard van den dolk in de borst van zijn eigen zoon te stooten. Ik mocht den ongelukkige beweenen. Zijn dood had zijn schande uitgewischt.’

Een traan rolde uit het oog van den Tungous in zijn witten baard.

'Ik zorgde voor zijne ongelukkige vrouw,' ging hij voort, 'gelijk een vader, maar zij overleefde den echtgenoot slechts weinige maanden en liet Annilka als ouderlooze zuigeling achter.

'En nu vraag ik u nogmaals, jongeling: wilt gij mijn zoon zijn, wilt gij mijn ongelukkigen Achmed vervangen?'

'Vergeef mij!' riep Alexis, 'dat kan ik niet. Een andere man, dien ik vereer en liefheb als

een zoon zijnen vader, heeft rechten op mij, eeuwige, heilige rechten; en bovendien, ik wil het u niet verbergen, de innigste gevoelens mijns harten zijn aan een andere jonge maagd gegeven.'

'Ongelukkige jonkman,' zegde de Tungous langzaam en eene diepe ontroering klonk uit zijne stem, 'te beminnen, bemind te worden en hier in dit verschrikkelijke oord te moeten verkwijnen.'

'En al wandelde ik te Sint-Petersburg op de Newski Perspective,' riep Alexis met warmte uit, 'en ging ik haar rakelings voorbij, dan nog zou ik het oog niet op haar richten, want tusschen ons staat de donkere schaduw haars vaders. O! Schasmyl, ook ik ga gebukt onder een vreeselijk zicleleed. Want personen, die mijn hoogsten eerbied verdienen, ja, zelfs de laatste regelen van mijne stervende moeder, wijzen mij den vader van het meisje, dat ik met geheel mijn hart aanhang, als een misdadiger, als de moordenaar mijns vaders - aan en toch, ik kan het niet gelooven, het is mij onmogelijk!'

WAT AL TE GROOT, NAAR H. KOTSCHENREITER.

Hij bedekte het aangezicht met zijne handen. Een levendige ontroering teekende zich op het gelaat van den ouden banneling en zijn wijd opengespalkte oogen vestigden met zichtbare inwendige onrust op Alexis.

'Werd uw vader vermoord, jonkman?' vroeg hij met zwakke, bevende stem.

Alexis zag verrast naar hem op; het was de eerste maal dat de anders zoo stilzwijgende medegezel een vraag tot hem richtte, die hem persoonlijk betrof.

'Hij viel onder de hand eens sluipmoordenaars,' antwoordde hij, 'in Frankrijk trof hem op een nachtelijken tocht een moordende kogel.'

‘En gij heet?....’ - De stem van den ouden man stokte hem fn de keel.

‘Ik draag tot dusverre, overeenkomstig den wil mijner moeder, den naam van mijn geliefden vriend en leermeester Lafont; eerst in de gevangenis vernam ik van hem mijn waren naam: Alexis graaf Schuselkoi.’

‘Almachtige God! De zoon van Michael Schuselkoi!’

Bij den kreet, waarmee de oude man deze woorden uitstiet, ging de beide toehoorders een huivering door merg en been.

‘Hoe!.... gij kent mijnen naam, gij hebt mijnen armen vader gekend?’ vroeg Alexis ten hoogste verbaasd.

Met kracht greep de oude banneling den jongen man bij den arm.

‘En van welk misdrijf beschuldigt men u, dat u, den zoon van Michael Schuselkoi, als veroordeelde onder, één dak met Gregorowitsch samenvoert.

‘Gregorowitsch!’ riep Alexis uit, onwillekeurig achteruit deinzend. ‘Gregorowitsch noemt gij u? Er is in Sint-Petersburg een man van dien naam, die mij haat en vervolgt, een ellendeling, wien ik ontzaggelijk veel leed te danken heb; is die Gregorowitsch, adjudant van den czaar Paul, van uwen stam?’

‘Ook u heeft hij dus leed berokkend?’ riep de oude man uit. ‘Schasmyl, hoort gij het, ook hem! Dat hij u smadelijk behandelde, dat hij zonder erbarmen mijn offer aannam en ik dood voor hem ben - dat kan ik hem vergeven; maar dat een Gregorowitsch den zoon van Michael Schuselkoi vervolgt, dat kan ik niet vergeven. Ook mijn arm zal mijn eerloozen zoon treffen, Schasmyl! Ik wil voor hem treden.... ik wil het, Schasmyl; ik moet ontvluchten, met hem ontvluchten naar Sint Peterburg.’

‘Gregorowitsch, de gunsteling des keizers, uw zoon?’ riep Alexis uit.

‘Ja, mijn zoon,’ antwoordde de oude man; ‘verneem hoe ook ik rampzalig werd door hem.’

‘Ik was in dienst van een edelman in het buitenland, mijne vrouw en mijn zoon had ik in Petersburg achtergelaten. Toen ik terugkeerde vond ik mijne vrouw doodziek, mijn zoon verwilderd. Overeenkomstig zijn verlangen deed ik hem opnemen in een militair instituut. Hij werd een voortreffelijk soldaat, maar tegelijk een mensch, die zich aan de grofste losbandigheid overgaf, en ik was in blinde liefde te zwak, om aan zijn verkwistingen paal en perk te stellen - ik ruïneerde mij voor hem. Tweemaal had ik zijne schulden betaald toen op zekeren dag eenige gerechtsdienaars in mijn huis verschenen en mij een vervalschte kwitantie op de russische Bank voorlegden, die met mijn naam onderteekend was. Reeds wilde ik in billijke verontwaardiging den mannen der wet het papier voor de voeten werpen, toen mijn zoon de kamer binnentrad. Aan zijne doodelijke bleekheid, aan zijne smeekende gebaren begreep ik, dat hij de schuldige was. De ellen deling had zich aan een dubbele vervalsching schuldig gemaakt; hij had de cijfers van de kwitantie veranderd en den naam zijns vaders nagemaakt. En ik, ik begreep, dat de onthulling van het misdrijf de toekomst mijns zoons vernietigde, dat hij voor altijd onteerd, gebrandmerkt zou wezen. Ik nam de misdaad op mij - ik bekende - Siberië luidde het vonnis en mijn zoon zweeg. Hij zweeg toen ik hem weenend omhelsde en hem bezwoer mij dikwijls bericht van hem te doen toekomen; hij zweeg tot heden. Geen regel, geen groet komt tot mij in mijne eenzaamheid; ik ben dood voor hem zooals voor de wereld - niets, niets, dan een nummer.’

‘Zoo moge God hem oordeelen,’ zegde Alexis diep bewogen; ‘niet om mijnentwille zal het door u geschieden. Ik blijf in dit oord, tot het woord des czaars, dat mij hierheen deed voeren, mij terugroept.’

‘Neen, gij zult met mij ontvluchten. Ik zal hem noodzaken u te beschermen, zoodra wij slechts Petersburg bereikt hebben. Gelukkig zult gij worden, gelukkig door mij, zoon van Michael Schuselkoi.’

‘Gelukkig!’ herhaalde de jonkman treurig. ‘Laat mij hier blijven in Siberië's wildernissen; bevrijd mij alleen van den twijfel of de vader mijner Feodora, of Constantijn Besbodko, tot vorst Orlowitsch verheven, een sluipmoordenaar is.’

‘Wees dan gelukkig, Alexis Schuselkoi!’ riep Gregorowitsch. ‘Zoo waar Gods oog ons ziet: - Constantijn Besbodko is onschuldig aan den dood uws vaders.’

Den ouden man begaf bijna de adem bij de omhelzing van den jongen banneling, die hem in zijne onstuimige blijdschap met beide armen aan zijn borst klemde.

‘Orlowitsch onschuldig? Maar neen, gij misleidt mij, wellicht u zelven. Bewijzen, bewijzen!’

‘Laat mij los!’ kreunde Gregorowitsch; ‘gij zoudt mij verstikken. Ja, ik zal het u bewijzen: den moordenaar van Michael Schuselkoi ken ik!’

De Tungousen-hoofdman wierp een doordringenden blik op Gregorowitsch; de oude Schasmyl las in diens ziel.

‘En die ellendeling heet?’

‘Niet hier kan ik u hem noemen, slechts in Sint-Petersburg; daar zult gij alles vernemen. Maar wij moeten vluchten; nooit was de gelegenheid daartoe gunstiger. De gouverneur is afwezig, hij is op reis; zijn plaatsvervanger achteloos - en in geval van nood maakt het goud van Schasmyl hem blind. Ik, de half stompzinnige, word niet bewaakt, hoe zou ik aan vluchten denken! En niemand zal achterdocht opvatten, wanneer ik meld, dat mijn lotgenoot ziek geworden is en ik hem eenige dagen verplegen moet. Maar voort, voort van hier, de grond brandt onder mijne voeten.’

‘Ik ben van ganscher harte bereid om u te dienen,’ zegde de Tungous. ‘Ga met hom, jongeling. Uw vlucht wil ik bevorderen voor zoo ver het in mijne macht is. Ik scheur mij voor altoos van u los en zie u nimmer weer. Met innig leedwezen scheid ik echter van u en Annilka zal om u weenen.’

‘Breng haar den groet van den trouwen vriend over,’ zegde Alexis, met zijne lippen het voorhoofd van den Tungous aanrakende; ‘en gij, mijn vader, zegen mij, uw zegen zal mij geluk aanbrengen!’

Hij knielde voor den grijsaard neder, die zijne handen zegenend over hem uitbreidde.

In een hoek stond middelerwijl Gregorowitsch, met de oogen strak op Alexis gevestigd en zijne bevende lippen lispelden:

‘Het geslacht der Schuselkoi's zal leven en gelukkig zijn, uitsterven dat der Gregorowitsch!’

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 51]

Onze gravures.

De kwade hand.

Wij zijn niet in onze landstreek; wij zijn hier in Bretanje; doch het bijgeloof moge bij ons reeds veel verflauwd zijn, het bestaat hier en daar nog in zekere familiën en velen zullen meer dan eene ramp die hen overvalt, aan de 'kwade hand' toeschrijven.

In Holland, dat voor zoo verlicht wordt uitgekraamd, omdat het protestantsch is, heerscht bij den protestantsche boer het geloof aan de 'kwade hand' dikwijls nog oppermachtig. De heksenmeester speelt bij die boeren nog eene groote rol en niet zelden moet de justicie tegen dergelijke personagie maatregels nemen en hem achter de tralies der gevangenis steken.

De katholieke boeren gaan, in gevallen dat zij aan eene booze macht denken, naar hunnen pastoor en deze doet, soms met welgelukken, de schillen van de oogen vallen en den dorpeling begrijpen dat zij datgene veelal zelf kunnen verhoeden wat zij aan een bovennatuurlijken invloed toeschrijven.

Hoe het zij, in onze Nederlanden is het geloof aan de 'kwade hand' nog niet uitgeroeid; maar bij de boeren van Bretanje wiemelt het nog van spoken en duivels, van legenden van allen aard, die de talentvolle Paul Fèval zoo geestig, zoo gekleurd heeft weten weer te geven.

De bedelaar met den zak op den rug, gekend in den omtrek onder den naam van 'Pierre le Brume' is in de hoeve gekomen en heeft eten en drinken gevraagd, en men heeft hem gezegd: 'ga heen, leeglooper!'

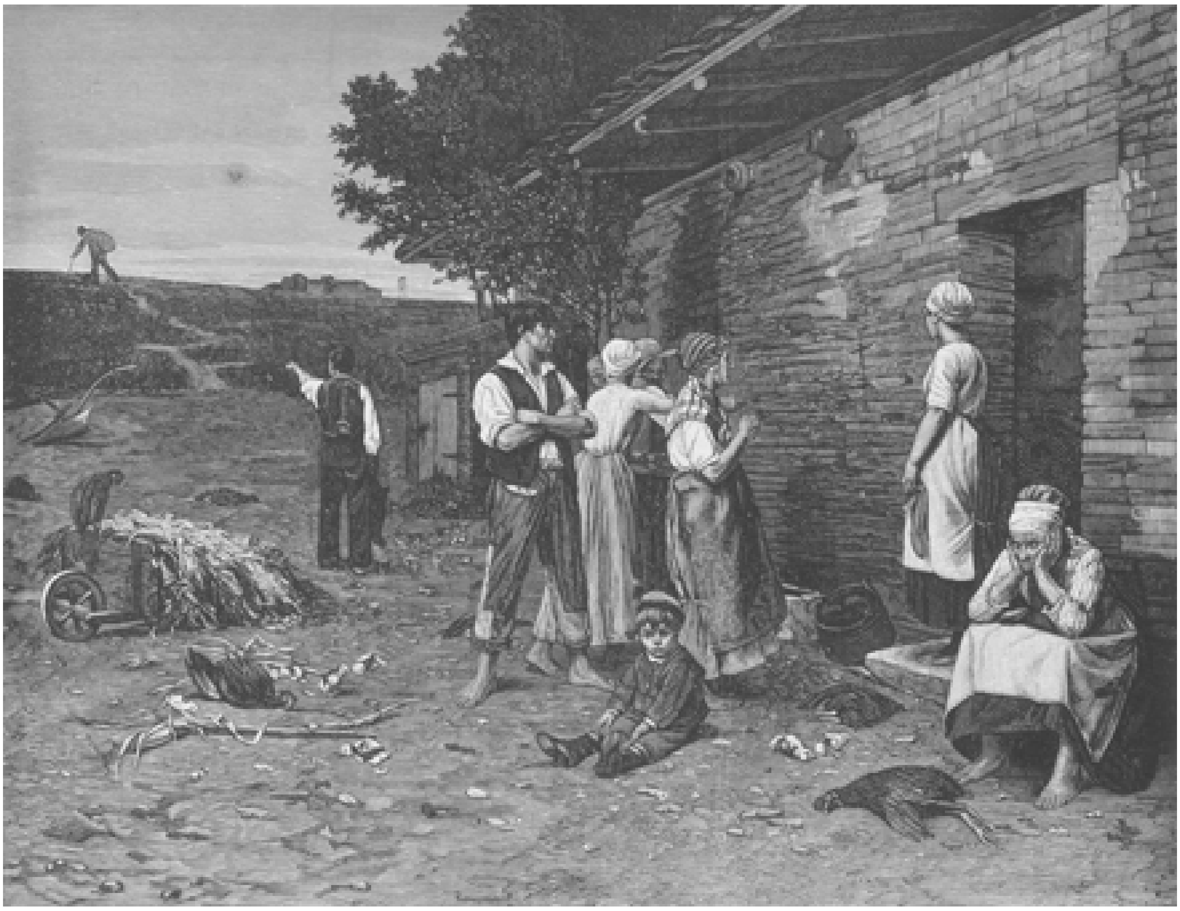

DE KWADE HAND, NAAR C. DESTREM.

Dat woord, maar vooral de weigering heeft den deugniet tot gramschap opgejaagd en hij wil zich wreken. Hoe? Met geweld te gebruiken? Dat durft hij niet; want de hoeve is

druk bevolkt? Met den rooden haan op het dak te laten kraaien? Dat zou de justicie hem betaald zetten.

Neen, hij gebruikt een ander middel, een middel dat schier straffeloos kan worden toegepast, maar dat de verschrikkelijkste gevolgen kan hebben; hij doet gelooven aan de 'kwade hand.'

Pierre le Brume rukt een brandenden stok uit het vuur, snelt naar buiten en teekent met den brandenden houtskool een kruis op den muur. Pas heeft men dat teeken gezien of de schrik maakt zich van allen meester. 't Is of een doodshoofd eensklaps dwars door den zol der heen, in het midden der familie gevallen is en op de huistafel danst.

Ziet de verslagenheid! Ziet hoe donker, hoe bang, hoe ontzet de dorpelingen op het ongelukskruis staren! Slechts een ziet in de verte den bedelaar verdwijnen en steekt dreigend de vuist naar hem uit. Doch wat helpt dat dreigen: de hoeve is met de 'kwade hand' aangeraakt en, ziet rond, de gevolgen doen zich reeds op!

Daar liggen de vier zwarte kiekens en drie of vier van hare kleintjes reeds op den grond; op den kruiwagen zit een vijfde ziek en stervend; het dier laat de vleugels hangen en zal binnen eenige oogenblikken de pooten stijf uitsteken. Straks zal het de beurt van de koeien, van de paarden, zelfs van den kleinen jongen zijn!

Gelukkig zal men naar den pastoor gaan en hem vragen het huis van die ramp te verlossen. Deze zal komen en aan die ongelukkige menschen zeggen: 'Uw huis loopt geen gevaar, zoo min als uwe koeien, uwe paarden, uw jongste kind. Die bedelaar heeft de macht niet uw huis met ongelukken te slaan. God zal dit niet toelaten, en als die ongelukkige landlooper zijne macht had van den duivel, hoe zou hij dan het kruisteeken, het teeken onzer verlossing, gebruiken om zijn vonnis te doen kennen? Maar gij wijst op de slachtoffers die reeds voor uwe voeten liggen: die schurk heeft, terwijl hij uitging, vergiftigd graan gestrooid en uwe onnoozele kiekens hebben den dood opgepikt. Hij deed dit om u met schrik te slaan en morgen zal hij misschien terugkeeren en, door den schrik, u geld afdwingen. Maar zie, er ligt in dit alles eene groote les voor ons: weiger nooit aan een bedelaar, al zou hij dan ook uw weldoen onwaardig zijn; de onwaardige is te vreezen, de wezenlijke arme mag nooit ongetroost van uwe deur weggaan.'

Dat is de taal van de gezonde rede, de taal van den waren Kristen; doch wordt zij wel altijd aangehoord?

Het wilde zwijn en het luipaard.

Wij wonen hier een bloedig drama in de maagdelijke bosschen van Afrika bij: een tweegevecht op leven en dood. Twee dieren strijden om het bestaan: het logge, vreesselijke wilde zwijn, met monsterachtigen kop, als het ware met lansen gewapend, tegen het vlugge luipaard. Deze roover, die als een slang door de bosschen springt of sluipt, heeft het wilde zwijnennest besprongen, terwijl de zog zelf op roof uit was; doch intijds is het vreesselijke dier terug gekomen en valt het stoute luipaard met eene ongelooflijke kracht aan. Het stoot de tanden of horens met geweld in den buik van het luipaard, dat blijkbaar zijn doodsgehuil aanheft.

In de keuken.

Een duitsch binnentafereeltje dat zeer lief gegroepeerd, geestig geteekend is. 't Is of daar, voor dien schotel melk, ieder zijn beurt moet afwachten om zijn aandeel te krijgen. De twee jongens staan gereed om aan te vallen als hun beurt zal gekomen zijn.

De Surinamers in de Amsterdamsche tentoonstelling.

Als men het terrein der prachtige tentoonstelling opwandelt, komt men, achteraan, voor een *cirque,* waar de Surinaamsche inboorlingen gevestigd zijn. Die collectie personen is inderdaad waardig nagegaan te worden, want men leert daar, door die groep negers, de geheele staalkaart kennen van de bevolking der West-Indiën.

Toen wij het gebouw naderden, 't was nochtans tien ure, en wij entreekaarten vroegen, berichtte men ons dat de *cirque* nog niet open was, de dames nog niet gekleed waren. ‘Drommels! een haarspeld is toch gauw ingesteken,’ morden wij; want wij herinnerden ons dat die dames er niet veel katoen op naar hielden.

Wij vonden haar echter in tamelijk potsierlijke katoenen kleeren, die haar blijkbaar hinderden en waarin zij met hare beenen slingerden als waren zij dronken geweest. De zaal waarin zij zitten, is het ronde van den *cirque* de toeschouwer komt te rechte in de galerij of beter gezegd ter plaatse waar, in eene renbaan, de amphitheatersgewijze zitplaatsen worden aangebracht.

In die ronde, deels op een planken vloer, zijn de hutten opgeslagen, die precies niet van veel weelde getuigen, ten minste niet die der boschnegers. Daar zitten de vrouwen, kwetteren, giechelen en zelfs een had een boek in handen, doch wij konden niet onderscheiden of zij las of slechts de prentjes zag.

Pogingen om inlichtingen te bekomen van de dames zelven, waren vruchteloos. Wat wij echter bemerkten, was dat er een zekere afstand gehouden werd tusschen de boschnegers en de andere meer ontwikkelde, meer..... aristocratische troep. Hadden daar in dien *cirque* eenige boomen van het land gestaan, die de hutten overlommerden, men zou zich een oogenblik verre van Europa hebben kunnen droomen, ten minste als men de gloeiende kachel niet in 't oog gekregen had, die misschien in de tentoonstelling de gloeiende zon van Guyana moet vervangen.

Naar wij vernemen zijn er te Amsterdam twee Arowakker Indianen - dat zijn de oudste gekende bewoners van Suriname; vijf mannen, één vrouw en eenige kinderen, behoorende tot de Caraïbische Indianen; vier Aukaner boschnegers; een Hindoe met een Caraïbisch kind, een Karboeger, twee Karboegerinnen, eene negerin met een Mulatter kind, eene Mestiezin, enz.

Uit die verschillende rassen is voor een Europeaan niet wijs te worden en zelfs als wij hier de bastaardrassen optellen, zullen onze lezers nog groote moeite hebben deze te onthouden. Wij vinden in eene opgaaf het volgende vermeld: zoo heeten de kinderen van blanken, in de kolonie geboren, blanke *Creolen;* een kind van een blanke en een negerin een *Mulat;* van een Mulat en een negerin, een k*arboeger;* van een blanke en een Mulatin, een *Mesties;* van een blanke en een Mesties, een *Casties,* van een blanke en een Casties, een *Poesties*; van een blanke en een Karboeger een *basterd-Mesties,* enz. enz.

Het meest begrijpelijk is, dat hoe meer de inboorling den blanke benadert, hoe aristocratischer hij wordt en hoe meer minachting hij voor al wat zwart is aan den

dag legt. Men is in Suriname fier op zijn geel vel of naar het koperkleurige zweemende, zoo als er hier zotskappen fier zijn op een fijn gesneden gezicht of iets dergelijks.

Eene vrouw in Suriname zou het voor eene schande rekenen, als zij met eenen man trouwde die zwarter was dan zij; dat zou een misplaatst huwelijk zijn. Voor het overige zijn de vrouwen als gezicht verre van zeer aantrekkelijk te zijn; de mannen zijn flink gebouwd.

Wat zeggen die kinderen der bosschen on der vrije natuur tot elkander? Lachen zij met de blanke gapers, die gedurig op de leuning liggen en hunne minste bewegingen bespieden? Wij weten het niet, evenmin als wij te weten gekomen zijn welken indruk zij van onze steden en volkeren zullen meedragen. Dat zij echter naar hun land terug verlangen, zou ons niet verwonderen.

Geboren zijn en geleefd hebben in een aardsch paradijs, in volle vrijheid, onder een prachtigen hemel en omringd door eene natuur rijk in kleurenpracht en nu opgesloten zitten in eene dompige zaal, bij eene gloeiende kachel in den zomer, moet een groot kontrast vormen in hun gemoed en hun naar ‘thuis,’ als men dat woord op hun bestaan kan toepassen, doen verlangen.

De beschaving heeft deze negers reeds met haren tooverstok aangeraakt, want men vertelt dat een katholiek missionnaris, die den *cirque* bezocht, door eenigen van hen herkend werd en zij in hunne taal uitriepen: ‘daar is vader.’ Zij toonden hem hunne gebedenboeken en hunne paaschbriefjes.

Of allen nochtans in die gelukkige omstandigheden verkeeren, gelooven Wij niet; doch allen hebben eene zekere beschaving. Hoe het zij, dit deel der tentoonstelling is voor iemand die land- en volkenkennis wil bijeen gaêren zeer merkwaardig. Algemeene uitleggingen heeft men niet te vragen. Aan den ingang vonden wij een kleinen neger, als een soort van jockey gekleed, die ons in het zuiverste hollandsch zegde: Och, menheertje, koop er eentje.’

Eentje - hoor ik den lezer zeggen! Eentje - was dat een van die zwarte spoken, die in den krakenden katoen gestoken, daar voor ons kwetterden? Hemel lief! wat helsch gedacht hebt ge toch, lezer! Zoo een zwart monster koopen? Neen, als hij zegde: ‘koop er eentje’ hield hij ons eene brochuur voor, dat eene duidelijke beschrijving geeft van de verschillende negerrassen, in den *cirque* voorgesteld.

De blinde getuige.
Een verhaal uit den vreemde.
(*Vervolg*.)

II.

Het gesprek dat Gilpin zelf met de beide onbekenden en daarna met den vermoedelijken moordenaar gevoerd had, wist hij zeer getrouw weer te geven; doch niet dat hetwelk de beide mannen met elkander hadden gevoerd. Hij had daarop zoo juist niet gelet en kon slechts met zekerheid zeggen, dat de moordenaar van den anderen iets verlangd had, hetwelk deze niet had willen toestaan. Na allen schijn had het geldzaken betroffen; namen waren niet genoemd.

Nadat de sheriff alles aangehoord en vooral een uitvoerig bericht verlangd had over het zonderlinge gedrag van den vermoedelijken moordenaar op de brug, schudde hij twijfelachtig met het hoofd en zegde:

‘Ik vrees, Gilpin, dat men u voor den gek gehouden heeft. De een of andere grappenmaker heeft zich een slechte scherts met u veroorloofd, om door de dwaling, waarin gij als blinde ontwijfelbaar vervallen moest, onze goede stad in angst en opschudding te brengen en daarbij heimelijk in de vuist te lachen.’

‘Neen, mijnheer de sheriff, ik heb mij niet bedrogen,’ betuigde Gilpin met nadruk, ‘ik heb met de punt van mijn stok het lijk gevoeld, dat de onbekende vervolgens in den stroom wierp. Daarbij kan ik mij volkomen op mijn hond verlaten en deze zou zich niet zoo weerspannig en angstig getoond hebben, om overde volkomen veilige brug te gaan, als er niet wezenlijk een lijk op gelegen had.’

‘Hebt gij ook eenig vermoeden waarom de man na den gepleegden moord op de brug bleef?’

‘Hij had waarschijnlijk eerst geloofd, dat ik hem met mijn poedel, zonder iets te bemerken op de brug voorbij zou gaan om zich daarna op zijn gemak van het lijk te kunnen ontdoen. Toen het anders kwam, toen mijn hond mij terughield en later mijn stok het lijk aanraakte, poogde hij zich op eene andere wijze te helpen en tegenover een armen blinde behoefde hij geen bijzondere vrees te koesteren; zijn opgeruimdheid was gedwongen, de leugen, dien hij mij opdischte, moest hij klaarblijkelijk eerst verzinnen, inzonderheid toen hij het lijk voor een stuk hout wilde doen doorgaan. Waarom hij, nadat ik mijn weg vervolgd had, nog op de brug bleef, kan ik niet zeggen. Wellicht wilde hij nog eenige bloedsporen uitwisschen of wel voor mij verbergen in welke richting hij zich verwijderde.’

‘Denkt gij dat hij naar Upton gegaan is?’

‘Ik kan het niet zeggen.’

‘Is u op uw verderen tocht van de brug naar de stad niemand achterop gekomen?’

‘Neen.’

‘Zoudt gij het met uw scherp oor bemerkt hebben, wanneer u iemand onderweg zacht voorbij had willen sluipen?’

‘Zeer zeker.’

‘Dus mag men aannemen, dat hij zich in een andere richting verwijderd heeft, misschien wel naar Tavistock terug?’

‘Gewis is dat niet, mijnheer. Want er loopt, gelijk ik vernomen heb, een nader voetpad uit de kloof over de heuvels en door de velden naar de stad, dat een blinde man niet volgen kan, dewijl het te moeilijk is. Van dit voetpad kan echter de onbekende gebruik gemaakt hebben, om ongezien Upton te bereiken.’

‘Inderdaad, dat is mogelijk. Hebt gij eenig vermoeden tegen den een of anderen bepaalden persoon?’

‘Neen, ik hoorde de stem van den onbekende voor de eerste maal in mijn leven.’

‘Zijt gij hier zeker van?’

‘Ja, mijnheer, en ik zou de stem terstond weer herkennen, zoodra ik den man nog eens ontmoet en hij zijn mond tot spreken opendoet.’

‘Dat zou geen voldoend bewijs zijn. Er zullen wel een aantal menschen in de wereld zijn, die nagenoeg dezelfde spraak bezitten.’

‘Een onderscheid bestaat er altijd, hetwelk ik opmerk en in mijn geheugen prent.’

‘Nu, hoe dit ook zij, ik zal terstond met twee policie-agenten wegrijden om het schouwtooneel van den moord in de kloof en den stroom beneden de brug te laten onderzoeken. Blijf gedurende de eerstvolgende dagen in de stad, Gilpin, opdat gij bij de hand zijt, wanneer men u noodig heeft. Gij zult daarvoor een ondersteuning uit de policiekas ontvangen. Voor het oogenblik kunt gij huiswaarts keeren.’

De blinde liet zich naar buiten geleiden, waar zijn trouwe poedel op hem wachtte, die hem toen door de levendige straten van de stad naar het huis van den kleermaker voerde.

De sheriff echter reed met twee agenten naar de kloof en onderzocht eerst zorgvuldig de oude houten brug waaraan echter geen stuk leuning ontbrak. Daaruit kon men duidelijk opmaken, dat het voorgeven van den onbekende een handtastelijke leugen geweest was. Op het midden van de brug meenden de agenten op de planken de sporen van bloedvlekken te zien, doch deze waren niet duidelijk genoeg om eene vergissing uit te sluiten, anders duidde niets op eene vermoedelijk hier gepleegde misdaad.

Daarop klauterden zij van de brug naar beneden om den stroom te onderzoeken, die in menigvuldige krommingen, door de heuvelenrij kronkelt, tot hij eindelijk op de vlakte uitmondt en dan regelrecht naar de Severn vloeit. In de nabijheid van de brug vertoonde zich niets verdachts. Eenige boerenjongens en herders, die op de omliggende heuvelen de koeien lieten weiden, naderden met verbaasde gezichten en hielpen zoeken, zoodra zij vernomen hadden, wat het doel van die nasporingen was.

Eene halve engelsche mijl ver was geen spoor van een gepleegde misdaad te ontdekken, ofschoon de mannen zorgvuldig iedere donkerder plek van de heldere stroombedding onderzochten en met hunne stokken op den bodem tastten. Doch plotseling, toen een der herders, die de voorste was, eeu scherpen hoek van den stroom omsloeg, liet hij een kreet van ontzetting hooren.

Op dien kreet snelden allen toe en ontwaarden nu het lijk van een goedgekleed man, die, aan den linkeroever aangedreven, daar tusschen eenige groote, in de stroombedding liggende steenen vastgeklemd lag, zoodat het snelvlietende water hem niet verder voortspoelen kon.

Dus had de oude blinde bedelaar zich, wezenlijk niet vergist en berustte zijne afgelegde verklaring op waarheid! Een schandelijke moord was hier gepleegd, waarvan de eigenaardige omstandigheden tot een hoogst merkwaardig crimineel proces aanleiding zouden geven, wanneer men slechts het geringste kon vinden, wat tot ontdekking van den moordenaar kon leiden. Want de eenige getuige van de misdaad waren een blinde bedelaar on dezes poedel. Dit waren de gedachten, die bliksemsnel het hoofd van den sheriff doorkruisten, terwijl hij het ontzielde lichaam, dat met het aangezicht voorover lag, uit zijn nat graf liet ophalen en op het gras aan den oever neerleggen.

Het aangezicht van den doode was misvormd door een schot in den rechterslaap van het hoofd, en de druipende, lange, grauwe haren hingen er verward overheen. Zoodra de sheriff ze op zijde gestreken had, erkende hij den persoon van den vermoorde.

‘Het is Mr. Samuel Rogers van Bristol!’ riep hij uit. ‘Het geld moet hier de aanleiding tot den moord geweest zijn!’

En hij onderzocht vluchtig de zakken van het lijk.

‘Juist! Men heeft hem totaal uitgeplunderd. Portefeuille, horloge en beurs zijn weg!’

‘Ik herken den ouden heer insgelijks,’ sprak een boer; ‘ik heb hem gisteren voormiddag op de markt te Tavistock gezien. Daar heeft hij geld gehaald bij Thomas Pratt, die naderhand vreeselijk tegen hem bulderde en hem een woekeraar noemde.’

‘Thomas Pratt; wie is dat?’

‘Een jonge boer te Tavistock, die bij Rogers geld tegen hoogen interest opgenomen had, dewijl hij elders niets bekomen kon. Nu heeft hij het onverwachts moeten terugbetalen en ook een slechten oogst gehad, derhalve is hij den ondergang nabij.’

‘En hij schimpte op Rogers?’

‘Vreeselijk!’

‘Daarvan moet ik aanteekening houden,’ sprak de sheriff, terwijl hij zijn zakboekje te voorschijn haalde en er iets in opschreef.

‘Nu, nu,’ bromde de boer verdrietig, toen hij de uitwerking zag van zijne onbedachte woorden, ‘ik wil juist niet zeggen dat Thomas Pratt een deugniet is. Integendeel hij is een brave kerel, al drinkt hij somtijds een glaasje te veel en slaat daarbij allerlei zotteklap uit.’

‘Het is wel!’ riep de sheriff. ‘Slaat nu de handen maar even aan het werk, goede lieden, en helpt het lijk in het rijtuig dragen.’

Aan dit verzoek werd bereidwillig voldaan. Niet zonder veel moeite evenwel werd het lijk naar boven in de kloof gedragen en in de wagen gelegd, die daarop naar Upton terugreed.

In de stad verbreidde zich als een loopend vuur het gerucht, dat de gezegden van den blinden bedelaar op ontzettende waarheid berustten en men in den persoon van den vermoorde, den ouden heer Samuel Rogers uit Bristol erkend had. Deze tijding verwekte natuurlijk algemeene opschudding in de stad, want de schatrijke bankier en beursspeculant Rogers was een der meest bekende personen in het graafschap Worcester. In vele winstgevende ondernemingen had hij zijn geld steken en groote kapitalen op woekerwinst uitstaan. Zooveel geld mogelijk bijeen te schrapen was het doel zijns levens. Hij was daarbij zoo gierig, dat, als hij voor zaken op reis ging, hij, wanneer de afstand niet te groot was, den weg te voet aflegde om de kosten van een rijtuig uit te sparen.

Op zulk een wijze was hij van Upton naar het dorp Tavistock geloopen; zijn zuinigheid, het schoone weêr en de korte afstand, slechts drie engelsche mijlen, hadden hem daartoe bewogen. Op den terugweg had hem het moordend lood getroffen.

Onmiddellijk werd het gerechtelijk onderzoek ingesteld. De kooplieden in Upton, met wie Rogers zaken gedaan had, allen geachte lieden, konden slechts verklaren, dat hunne zaken met den bankier van Bristol geheel afgedaan waren. Uit het verder onderzoek bleek weldra, dat er in Upton niemand was, op wien zelfs de geringste glimp van verdenking vallen kon.

De moordenaar moest derhalve elders gezocht worden.

In overleg met de rechtbank won de sheriff in het geheim inlichtingen in over den verdachten landbouwer Thomas Pratt.

Deze inlichtingen vielen zoo ongunstig uit, dat Thomas Pratt gevangen genomen en naar Upton gevoerd werd om verhoord te worden.

Bij de verhooren loochende hij wel is waar hardnekkig, dat hij iets met de bloedige daad te maken had, maar er hoopten zich weldra zoovele ernstige bewijzen van schuld tegen hem opeen, dat de rechters ten laatste tot de overtuiging geraakten, dat niemand dan hij de schuldige kon zijn.

Pratt was een jonge boer van omstreeks dertig jaren en had twee jaren te voren eene kleine hoeve gekocht. Kort daarna was hem een kleine hypotheek van twee honderd pond sterling opgezegd geworden, welke hij in dien tijd van geldschaarste niet kon bijeen brengen dan door geld op te nemen bij Samuel Rogers. Deze rijke woekeraar had hem het geld tegen accept op zes maanden en tien percent interest voorgeschoten, bij het vervallen van den wissel dezen evenwel niet willen verlengen, ofschoon de arme Pratt hem daarom gesmeekt had. Derhalve had het geld betaald moeten worden en de in het nauw gebrachte schuldenaar niet alleen de opbrengst van een slechten oogst moeten afgeven, maar ook nog zijne weinige goede paarden en koeien moeten verkoopen. Dit had hem tot vertwijfeling gevoerd, daar zonder vee en werkpaarden zijn ondergang onvermijdelijk scheen. Op de jaarmarkt te Tavistock had hij in gezelschap van eenige drinkebroers zijn wrok over Rogers onbarmhartigheid in onvoorzichtige bewoordingen lucht gegeven, zooals door getuigen verklaard werd. Hij had namelijk gezegd: ‘de oude woekeraar verdiende dat hem de hersens ingeslagen werden. Hij was een roover en een spitsboef, die een begeerig oog had geslagen op zijne kleine grondbezitting en hem opzettelijk in het ongeluk gestort had.’ En als kort daarop de bankier langs de herberg gekomen was,

had Pratt achter zijn rug de vuist tegen hem gebald en onverstaanbare dreigementen gemompeld.

Pratt erkende dat hij in de eerste opgewondenheid zich op zulk een onvoorzichtige manier uitgelaten had, doch betuigde dat zijn hart niet met zijn mond in overeenstemming was geweest. Hij was dronken en had zijn verdriet over zijn ongeluk door zulke dwaze uitingen lucht geven. Hij had er echter nooit aan gedacht den ouden heer Rogers door moord uit den weg te ruimen.

Het slimste was dat hij zijn *alibi* niet bewijzen kon. Hij was in den nacht van den moord niet tehuis geweest en had zich ook bij geen bekenden opgehouden. Toen hij over deze bezwarende omstandigheid ondervraagd werd, verklaarde hij, dat hij zich voor zijne bekommerde vrouw, die hij innig liefhad en met wie hij gelukkig leefde, niet in dronken toestand had

willen vertoonen. Hij had gedurende den nacht, nadat hij de jaarmarkt verlaten had, op de velden en henvelen om Tavistock rondgedoold, om in de koele nachtlucht zijn opgewonden, van zorgen voor de toekomst vervuld gemoed, tot bedaren te doen komen.

Zijne verklaring werd natuurlijk niet voor goede munt aangenomen. Integendeel maakte men uit de meegedeelde omstandigheid het besluit, dat hij met voorbedachten rade den moord op Samuel Rogers begaan had, en het was hem tot uiets nuttig dat hij bij zijn buren en bekenden als een vlijtig landman en liefdevol huisvader bekend stond.

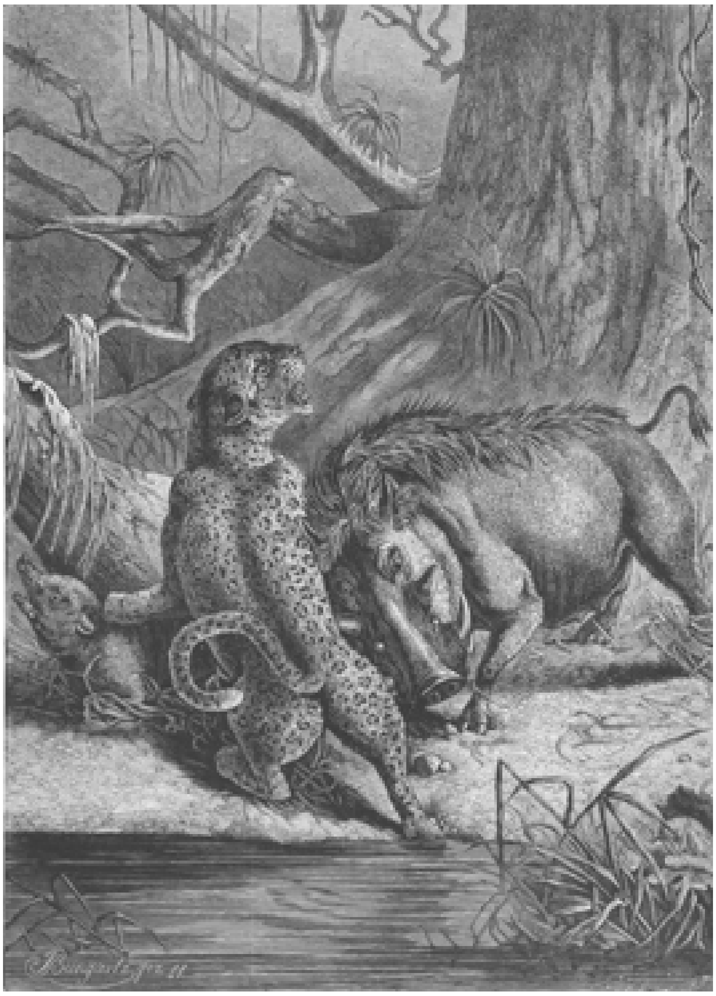

HET WILDE ZWIJN EN HET LUIPAARD.

Eene omstandigheid was er echter die tot zijn voordeel sprak, namelijk het getuigenis van den blinden bedelaar. Gilpin verklaarde ten stelligste dat Pratt niet de man was, met wien hij op de brug in de kloof had gesproken. De beklaagde had wel is waar eene ruwe maar ook een volle en boersche manier van spreken, die zeer sterk verschilde van de ruwe, scherpe stem van den man op de brug, die buitendien niet als een boer, maar als een stadsbewoner gesproken had. Hoewel deze stellige verklaring eenigen indruk maakte op de rechters kon zij nochtans hunne overtuiging niet doen wankelen. Men nam aan dat de oude man zich bedroog, of dat Pratt, in wiens bezit men daarenboven nog een pistool vond, in den nacht van den moord, op

de brug zijne stem veranderd had. Alle verdachtsgronden, behalve de verklaring van den bedelaar, spraken te overtuigend tegen den ongelukkige.

(*Slot volgt*.)

Parabel van professor Visscher over Heine.

Professor Visscher, een Zwaab, was gelijktijdig met Uhland, leeraar te Tubingen:

IN DE KEUKEN, NAAR LAEVERENZ.

'De Muzen kregen eens in het hoofd zich een roes te drinken. De gril vond bijval, en in een gloeiend bacchanaal kwam het voornemen tot uitvoering. Euterpe, de aanvoerder der lyriek (somtijds wordt dit ambt, te gelijk met dat der edele danskunst, ook door Terpsichore waargenomen; nu, Euterpe zou zelve op dat oogenblik ter nauwernood in staat geweest zijn, zich haar naam te binnen te brengen); Euterpe, terwijl hare zusters voortgingen met dansen en zingen, met snarenspel en gejubel, stoof met vliegende haren en vlammende oogen den Helikon af.

De nevelen van den wijn hadden een waanzinnig denkbeeld in haar doen opstijgen. Zij wilde den eersten den besten dien zij tegenkwam, wien ook, met een kus tot haar gunsteling wijden. Goden en godinnen, genieën en dronken personen verstaan de kunst met bliksemsnelheid het luchtruim te klieven.

In den blinde, zonder zich te bekommeren om den ingeslagen weg, stuift Enterpe voort. Reeds heeft zij den helder griekschen hemel achter den rug, zeer ver. Noordwaarts spoedt zij zich, het nevelachtig landschap over, tot in de nabijheid eener groote stad aan den oever der Elbe. Zij laat zich op de aarde glijden, en ontmoet een opgeschoten knaap met weelderig glinsterende oogen, die, maaiend met de beenen, juist de stadspoort kwam uitgeslenterd.

Zij drukt hem een vollen vurigen kus op het voorhoofd, en verdwijnt.

Den volgenden morgen vinden wij haar op een rotspunt van den Parnassus zitten, niet ver van Delphi's tempel, in de nabijheid der kartalische bron. Met verwilderden blik staart zij ontnuchterd voor zich uit. Ontzet is zij tot zich zelve gekomen.

Noch de profetische beek aan hare voeten, noch de orakeldamp des tempels aan hare zijde, behoefden haar te zeggen wien zij gekust had.

De als muze in haar wonende geest uit hooger sfeer zegde het haar genoeg. Doch de kus was geschonken, en, geschonken, geldig.

Met één ver reikenden blik overzag zij de gevolgen harer daad. Zij zag, hoe de reine blauwe vlam van het goddelijk licht voortaan flikkeren zou tusschen slijk en aardschen gloed, telkens ontwijd en telkens weer opflikkerend.

Wat zij bejammerde was niet dat de gekuste van nu af in zijne wanhoop spotten, of spottend vertwijfelen, of als een demon beurtelings lachen en als een demon schreien zou. Zoo lang de wanhoop gevoeld, die tranen waarachtig, die verdeeldheid des gemoeds eene zelf doorleefde ervaring bleven, had zij er vrede meê.

Hoewel eene Griekin van geboorte, verstond zij het groot verschil der tijden; het zoo veel geschokter gemoedsbestaan eener in zooveel meer richtingen ontwikkelde menschheid, de zooveel dieper kloof tusschen ons ideaal en onze werkelijkheid.

Doch dat dit alles de stof zou leveren tot een ijdel komediespel; de vertroetelde knaap de hand uitstrekken zou naar de gemakkelijke zegepraal, weggelegd voor hem die met goedkoope vermetelheid de karikatuur der poëzie durft invoeren in de poëzie; hij in de zielen een verwonderlijk heimwee, een naamloozen weemoed, een nevelachtig voorgevoel van het hoogere wekken, en daarna deze zelfde gevoelens als zeepbellen zou doen uiteen spatten; hij niet in staat zou zijn één geestigheid te onderdrukken, ook niet al deugde zij slechts als een grijns van vergenoegen te wekken op het ontuchtig gelaat van twee oude of jonge gezellen aan de drinktafel in het bierhuis.

Dat hem boven alles gelegen zou zijn aan zijn eigen vernuftig ik, ervaren in de kunst alles te idealiseeren en al het ideale te ontheiligen; hij een boos en vuilaardig lasteraar worden; hij zijn vaderland aan de bespotting des vreemdelings overleveren, de lafhartige weekaard zich voor een ridder en voorvechter der vrijheid uitgeven, hij eindelijk vroom worden, en achter de slip van onzen lieven Heers rooden mantel zou komen uitgluren en ginnegappen (spotten), veracht, verafschuwd, en nochtans steeds tot medelachen nopend, steeds wegsleepend, steeds onweerstaanbaar en steeds duldeloos, een ellendeling en tevens aller lieveling, een onwelriekende pestbuil en nochtans steeds omzweefd van lauwergeuren; een wellustige aap en tegelijk een koorknaap der muzen met een nimbus van stralen om het hoofd, een altijd vloeiende honigkelk vol vergif voor zijn volk - ach, zij zag en overzag alles, alles. Goden! riep zij uit, en woelde met de hand in hare hemelsche lokken, en sloeg zich uit wanhoop de borst, o gij goden, wat heb ik gedaan!'

Tot daar professor Visscher. Dunkt u niet, lezer, dat Heinrich Heine in die parabel treffend is afgebeeld, echter nog niet zoo brandmerkend als hij, in meer dan een geval, in waarheid verdient?

Parabel van Heine over Uhland's gedichten.

Dit ontbrak er nog aan, zegt de nijdige spotter, dat ik op het gebied der kunst het zwaard zou moeten aangorden ter bestrijding der afgestorvenen! Ach, de dooden matten ons meer af, dan zij ons kwetsen, en de strijd ontaardt ten laatste in vervelend zwaardgekletter.

Kent gij de geschiedenis van den jongen ridder, die naar het tooverwoud voer? Goudkleinig waren zijne lokken, tartend wiegden zich op zijn helm de wuivende pluimen, zijne wang bloosde achter de tralies van zijn vizier en onder het blanke harnas klopte een strijdlustig gemoed.

Doch vanwaar, in het woud, dat geheimzinnig fluisteren van den wind? Onheilspellend schudd'en de boomen hunne kruinen. Hunne stammen, vaak afzichtelijk vergroeid, herinnerden aan menschelijke wangestalten. Hier en daar gluurde door het loof een spookachtig witte vogel, giechelend op schier beleedigenden toon.

Vreemdsoortig gedierte kroop en sprong door de struiken, als schimmen uit de fabelwereld, Daarnevens floot menige vlasvink zijn onschuldig lied en tusschen de ranken der breedgebladerde slingerplanten verhief menige stille bloem haar kelk.

De jonge edele, dieper en dieper in het woud gedrongen, riep eindelijk vol overmoed uit: 'Waar toeft de kampvechter, die mij de spits bieden kan?'

En zie, daar kwam, met gesloten vizier, een lange, schrale ridder aangereden, die het zwaard trok en zich schrap zette. De vederbos van zijn helm was geknakt, zijn harnas meer verweerd dan ondeugdzaam, zijn rapier vol scharen, doch van het beste staal, en zijn arm krachtig.

Hoe lang zij te samen streden weet ik niet, doch zeker geruimen tijd. De bladeren vielen van de boomen, en de boomen stonden langen tijd kaal en rillend van koude, en daarna bott'en zij weder uit, koesterden hun groen in den zonneschijn, en zoo wisselden de jaargetijden af - zonder dat zij het gewaar werden, die twee kampvechters, die onafgebroken op elkander inhakten, eerst woest en zonder genade, toen minder hevig, daarna schier lusteloos, tot zij ten laatste de spits hunner zwaarden op den grond lieten zinken en, uitgeput, de vizieren hunner helmen opsloegen.

Droevige aanblik! De eerste ridder, de ten strijde gedagvaarde, was een geraamte en uit de holte van het opgeslagen vizier grijnsde een ontvleeschde kop. De andere, de als een jongeling in het woud gevarene, vertoonde het ingezonken en vaal gelaat van een grijsaard, en zijne haren waren als sneeuw.

Honend bijna klonk uit de hooge kruinen der boomen het giechelend lachen van het spookachtig wit vogelenheir.'

Deze vertaling is van Busken Huët.

'Uhland's Pegasus, zegt Heine elders, is altijd van natuur een middeleeuwsche klepper, een ridderlijk ros geweest. Met liefde draafde het dier naar het verledene terug. Moest het vooruit den weg van het hedendaagsche leven op, dan begon het te steigeren en dat was waar.' Uhland heeft vooral in het verledene geleefd, heeft Duitschlands ridderleven verheerlijkt en juist aan die lange en diepe grepen in het leven zijns volks, is hij zijn eontmeetlijke populariteit verschuldigd.

Uhland was eigenaardig, was Duitscher en elke dichter die de weergalm is van zijnen landaard, wordt 'volksch.' Dat was zelfs de altijd zoo maar voortrijmelende Cats, die zeker op geen dichtervlucht roemen kon, omdat hij wezenlijk terug gaf wat inheemsch was.

Onze dichters,, van Ryswyk, de Laet, Ledeganck waren populair omdat zij vlaamsch waren: onze jongere dichters zullen het nooit worden, omdat hunne liederen

niets anders zijn dan echos in den vreemde, in het aan ons volk onbekende, opgevangen.

Een getrouwe hond.

Waarschijnlijk is het velen onbekend, dat de geleerde geneesheer Boerhave zonder de schranderheid en trouw van zijn hond een geweldadigen dood in een moordhol zou zijn gestorven.

Deze grootste geneeskundige van zijn tijd, begaf zich, tijdens hij hoogleeraar in Leiden was, menigmaal op reis, daar zijn hulp in alle oorden der wereld werd gevraagd. Eenmaal op zijne veelvuldige reizen zich te Milaan bevindende, zag hij voor het raam van zijn kamer, hoe een groote zwarte hond overreden en deerlijk gekwetst werd. Boerhave, de man met zijn edel, menschlievend hart, bevool zijn knecht den hond in huis te halen. Nadat het arme dier gewasschen en gezuiverd was, verbond Boerhave den gekneusden poot en de veelvuldige wonden, die het arme dier bekomen had. Na eenige weken van rust, goede verpleging en verzorging, was de hond geheel hersteld en ontwaarde Boerhave dat de hond een wezenlijk schoon, doch verarmd en verwaarloosd dier was, dat hij niet bij zich kon houden.

De hôtelhouder was bereid den hond voor zich te houden, doch toen er aanstalte tot vertrek gemaakt, koffers gepakt en opgeladen werden, werd de arme hond onrustig; hij liep heen en weer, zag zijn redder en weldoener verlegen en smeekend zelfs aan en liep om hem heen als smeekte hij: ‘Verlaat mij niet!’ Boerhave, die eene gevoelige ziel bezat, begreep den hond en gaf last hem in den reiswagen te plaatsen. Het leed was voor het dier geleden en de blijdschap daarvoor werd door den hond op luidluchtige wijze betoond, zijn vreugde scheen grenzeloos! Zoo verliepen er zes jaar. De hond gevoed en onderhouden, was een prachtig dier geworden. Zijn meester verliet hij geen oogenblik en elken nacht sliep hij voor de rustplaats zijns meesters, zoo trouw en zoo waakzaak, dat 't minste geritsel hem wakker maakte.

Ruim zes jaar later begaf Boerhave zich naar het Zwabische gebergte, om kruiden te zoeken. De hond, zooals nu een vaste gewoonte was geworden, maakte de reis mee. De slechte vervoermiddelen destijds en totaal gemis aan logementen, was oorzaak dat Boerhave, door een ongeval aan zijnen reiswagen, zekeren nacht in een zeer armoedig dorp op de grenzen, in een zeer verdachte herberg moest verblijf nemen. Men wees hem eene bovenkamer aan, die bij gemis van elk gemak den vermoeiden hoogleeraar een onaangenamen nacht voorspelde. Boerhave, die zeer vermoeid was, wilde op het vuile bed toch eenige rust zoeken, en begon zich te ontkleeden; maar wie het hem zou willen gunnen, de hond die bij hem was, scheen het niet te willen. Met gespitste ooren en fonkelende oogen, al naar de bedstee ziende, scheen hij door zijn liefkozingen en door het trekken aan mantel en kleed, zijn meester te willen beduiden, dat hij zich niet ontkleeden moest, en toen hij zag dat ondanks alle pogingen zijn meester toch naar bed zou gaan, begon hij te grommen en scheen hem nu met geweld te willen dwingen op te blijven. Boerhave, wien het gedrag van den hond vreemd voorkwam, en eenigzins verontrust door de dieven-tronie van den waard, besloot op te blijven en den afloop af te wachten. Hij kleedde zich weer aan en nam plaats op den eenige stoel, die zich in de kamer bevond. Toen scheen de hond weer vroolijk te zijn, ofschoon men kon bemerken, dat hij bijzonder waakzaam was.

Toen alles doodstil was in en om het huis, ontwaarde Boerhave, dat het bed zeer langzaam zakte, hetgeen door den hond met een woest gebaar werd nagegaan.

In den pijnlijksten angst zat Boerhave af te wachten wat volgen zou; niet lang behoefde hij te wachten, hij hoorde iemand naar boven komen, de deur werd geopend en de waard

kwam, met een dolk gewapend binnen, en wilde zich op den armen dokter werpen maar op hetzelfde oogenblik sprong de hond toe, greep den moordenaar bij de keel en hield hem zóó vast geklemd, dat aan ontkomen geen denken viel. De hond had én het dievenhol én den moordenaar herkend, bij wien hij voor vele jaren had gewoond en getuige was geweest van onderscheidene moorden, gepleegd op weerlooze reizigers. Boerhave ontkwam en bleef, zoolang hij leefde, de dankbare weldoener van den redder zijns levens.

Historische anecdoten.

Fijn gezegd.

Als Frederik, zoogezegd de Groote, te Potsdam of te Sans-Souci, aan een vroolijk avondmaal zat en het gesprek, onder zijne gasten en met hem wat *al* te gemeenzaam werd, zegde hij soms: *silence, messieurs, je crois que j'entends veuir le roi.*

Katharina van Rusland.

Als de machtige czarin haren tijd verkwist had met over nietigheden te spreken met dezen of genen gunsteling, stond zij eensklaps op en zegde: ‘En nu, nu moet er aan de broodwinning gedacht worden.’ Hiermee bedoelde zij de staatszaken.

De zestiende mei.
Geschiedkundig Verhaal.
(*Vervolg*.)

X.

Het was omstreeks vijf uren in den namiddag toen door een der poorten van Sint-Petersburg twee voetgangers in de kleederdracht der russische boeren de stad binnenkwamen. De eene, met grijs haar, scheen zoo zwak en uitgeput, dat hij elk oogenblik dreigde neer te zinken; de andere, jong van jaren, zag er eveneens zeer bleek en afgemat uit.

Het plein, dat beiden zooeven bereikt hadden, was nagenoeg geheel verlaten. Zwaar ademhalende bleef de oudste staan en leunde tegen den muur van een huis.

‘Uwe voeten dragen u niet verder en ook ik voel mij doodelijk afgemat,’ nam zijn metgezel het woord. ‘Maar het zwaarste is achter den rug; wij zijn in Petersburg. Steun op mijn arm en laat ons beproeven een onderkomen te vinden, waar wij onbemerkt uitrusten en van onze vermoeienissen bekomen kunnen.’

‘Ik heb uwen arm niet noodig, Alexis Schuselkoi,’ zegde de grijsaard met inspanning rechtstaande. ‘Meer dan eens boodt gij mij uw steun aan; ik raakte u niet meer aan, sinds wij, dank de hulp van Schasmyl, onzen vriend, Siberië's wildernissen verlieten; en wanneer ik nu stilsta, dan geschiedt dit niet omdat de krachten mij ontzinken; ik ben taai, Alexis Schuselkoi. Maar mij kan een plotseling ongeluk overkomen; een onverwachte beroerte kan mij van uwe zijde wegrukken vóór ik u

meegedeeld had, wat ik u beloofde. Ontvang dit papier; het bevat den naam van hem, die uw vader verslagen heeft; doch vóór ik het in uwe handen leg, moet gij mij beloven niet eerder het zegel te verbreken tot ik er u verlof toe geef of het noodlot mij van u scheidt. Zweer!'

Met deze woorden haalde hij een tamelijk groot pakje uit den zak en hield het den jonkman voor.

'Ik zweer!' zegde Alexis met een van zenuwachtigheid bevende stem.

'Zoo neem het!'

Het was geschied. Op de borst des zoons rustte de naam van den moordenaar zijns vaders.

Trommelslag weergalmde. Eeu bataljon soldaten kwam in die streng militaire houding welke de stok des czaars het russische leger ingeprent had, uit een der aangrenzende straten te voorschijn. Aan de spits reed een in eeu mantel gehuld hoofdofficier.

De beide mannen gingen schuw ter zijde, ofschoon er geen gevaar te vreezen scheen; wie zou op twee armoedige boeren acht geven? En toch bleven zij niet onopgemerkt.

Evenals de liefde heeft de haat een scherpen blik en het oog van den ruiter viel op den jongste der beide mannen; hij herkende het aangezicht, dat, hoewel door kommer en ontbering vermagerd, toch nog altijd schoon, nog altijd innemend was.

'Alexis Lafont!'

Doodelijk ontsteld zag de jonge man op - hij zag in het gelaat van zijn doodvijand, den adjudant Gregorowitsch.

'Halt!' kommandeerde de adjudant, 'patrouille voor! Neem dien man gevangen, het is een uit Siberië ontvluchte veroordeelde!'

IJlings wilde Alexis de vlucht nemen; de angst van het vreesselijk oogenblik deed hem zijn lotgenoot vergeten, maar met onverwachte kracht hield hem de hand van den ouden Gregorowitsch terug. Met fierheid trad de grijsaard de soldaten te gemoet, die den jonkman gevangen wilden nemen.

'Houdt op!' riep hij met krachtige, luidklinkende stem, 'laat mij eerst een woord tot dezen man richten.'

Bang weken de soldaten voor de angstwekkende verschijning met het verwarde haar en de starende, koortsig flikkerende oogen terug, terwijl de oude man het paard van den adjudant naderde en den teugel daarvan vastgreep.

'Adjudant Gregorowisch,' zegde hij, 'gij vergistet u, of zal men ook mij gevangen nemen?'

De lompe gestalte van den officier wankelde in den zadel, zijn rood aangezicht verbleekte.

'Mijn vader!' morden zijne kleurlooze lippen.

'Gregor Gregorowitsch,' ging de oude man op gestrengen toon voort, 'stijg van uw paard en hoor mij aan; wat ik u mee te deelen heb, is voor geen andere ooren geschikt.'

Met geweld onderdrukte Gregorowitsch de hem overmeesterende ontroering.

'Ik ken dezen man niet,' riep hij met helle stem, 'het is waarschijnlijk een veroordeelde evenals de andere of een zinnelooze. Voert beiden dadelijk in streng arrest. Het is niemand geoorloofd een woord met hen te spreken; het zijn staatsgevaarlijke misdadigers...... die.....'

De stem van den ouden man onderbrak hem.

‘Schande, schande! Drievoudig wee over hem! Hij is mijn zoon, mijn eigen zoon! Hij zij...’

Een akelige kreet ontsnapte aan zijne borst. Wat het verblijf in Siberië, de vermoeienissen van den ongehoorden tocht niet vermocht hadden, bewerkte de ontaardheid van den zoon; zij had het hart van den ouden man gebroken. Zijn uitgeteerd lichaam plofte met een doffen dreun op de straatsteenen neer.

‘Vlucht!’ fluisterde hij Alexis met afgebroken stem toe, ‘vlucht tot den keizer, tot Alexander, het papier bevat alles..... alles..... wees gelukkig en medelijdend..... ik ben.....’

Het oog brak, de geopende mond verstijfde.

Onwillekeurig waren de soldaten, ondanks hunne verstomptheid door den treurigen aanblik geroerd, teruggetreden. Gregorowitsch was van het paard geprongen, geen spier van zijn aangezicht vertrok. Hij boog zich over den ouden man en zijn bleek aangezicht herkreeg zijne kleur en begon als van vreugde te stralen, toen hij de hand op het hart van den grijsaard legde.

‘Hij is dood! De arme zinnelooze is uit zijn lijden verlost!’ zegde hij koud.

‘Ellendeling!’ schreeuwde Alexis, alles vergetende; ‘hij was uw vader, die zich voor u opofferde, en door u vermoord werd!’

‘Aha! ik had u haast vergeten?’ sprak Gregorowitsch honend. ‘Naar de gevangenis met dezen deugniet... en morgen vroeg op de kibitke naar Siberië terug!’

In doodsangst stootte Alexis de op hem indringende soldaten terug en vluchtte. Waarheen? Hij wist het zelf niet.

De schrik bevleugelde zijne schreden. Zijne vervolgers zaten hem dicht op de hielen, het was eene jacht op leven en dood. Zijne voeten raakten nauwelijks den grond; hijgend ontsnapte de adem aan zijne borst. Alle menschen die hij in zijn razenden loop ontmoetten, weken verschrikt ter zijde.

Een hooge poort versperde hem bij het inrennen in een zijstraat den weg. De schildwacht terugstootende stormde hij door den wijdgeopende doorgang over een ruim met marmer geplaveid voorplein. Een vleugeldeur stond open: een prachtvolle zuilengalerij vertoonde zich aan zijne blikken; hooge deuren met rijke vergulдsels rechts en links. Achter hem klonk, hoewel ook plotseling onderdrukt, het geroep der vervolgers. Hij kon niet verder; de adem begaf hem, zijn hart dreigde te bersten. Wankelend tastte hij om zich heen en steunde zich op het voetstuk van een porfieren vaas, die met kostbare bloemen gevuld was. Eene deur ging open; een lange, ranke man verscheen op den dorpel.

‘Wat gebeurt hier?’ vroeg hij op vriendelijken, doch gebiedenden toon.

Op dat oogenblik verschenen eeu aantal bedienden en soldaten aan den ingang der galerij. Een wenk des gebieders hield hen terug. Een der soldaten trad voor, eerbiedig groette hij en meldde: ‘Op bevel van den adjudant hoofdman Gregorowitsch, zouden wij een uit Siberië ontvluchte veroordeelde naar de gevangenis voeren; hij ontsnapte ons en het gelukte hem herwaarts de wijk te nemen..... daar staat hij!’

De blik van den heer vestigde zich op Alexis, die, van vermoeidheid half onmachtig, smeekend de handen uitstrekte.

‘Wat zie ik?..... Ongelukkige!..... Zijt gij het, Alexis, graaf Schuselkoi?’

‘Ik ben het, Uwe Keizerlijke Hoogheid, en smeek om bescherming, slechts voor een dag, ja, slechts voor een uur.’

Alexander hief den doodelijk vermoeiden jonkman op. ‘Kom in mijn kabinet,’ sprak hij bewogen. ‘U in dit oogenblik aan uwe vervolgers over te geven ware meer

dan barbaarsch; een uit Siberië ontsnapte te beschermen, te redden, vermag zelfs Ruslands troonopvolger niet, dit kan alleen de czaar zelf.'

De grootvorst voerde den ongelukkige in zijn kabinet, welks smaakvolle meubleering getuigde van het fijne kunstgevoel van den czarewitsch Alexander. Hij wees op een divan met de woorden: 'Rust wat uit, graaf, want zoo mag ik u noemen. Lafont, uw getrouwe vriend, die Sint-Petersburg tijdens het jaar, dat gij in Siberië doorbracht, niet verlaten heeft, deelde mij uwe geschiedenis mede, door welker oververtelling ik bij mijn keizerlijken vader ten minste een verzachting in uwe gevangenschap en vrijstelling van allen zwaren arbeid bewerkte. Maar wat beweegt u, om in plaats van door een verzoekschrift om genade het hart van den czaar te vermurwen, een daad te wagen, die uw hoofd met een nieuwe schuld bezwaart.'

Alexis had geen tijd om op deze vraag te antwoorden, want de deur werd wijd geopend en met haastige stappen, met een van toorn gloeiend gelaat, kwam czaar Paul het kabinet zijns zoons binnen.

'Wat moet ik hooren!' sprak hij, - en zijne stem dreunde als verwijderde donder. 'Mijn zoon, Ruslands czarewitsch, verleent aan misdadigers, die uit hunne gevangenis ontvluchten, een wijkplaats in Ruslands keizerlijk paleis?'

Alexander wees op het uitgeteerde gelaat, op de knokkelige gestalte van den jongen man.

'Genade, vader, voor een ongelukkige!'

Met moeite sleepte zich Alexis tot aan de voeten van den czaar.

'Uwe Majesteit,' sprak hij smeekend, 'hier leg ik mijn hoofd aan uwe voeten. Laat mij ter

dood brengen of weer naar de bergwerken van Siberië verbannen, tot dit oog breekt; doch verleen mij slechts de vrijheid voor een uur, voor een enkel uur, om in Sint-Petersburg twee heilige plichten te vervullen. Czaar Paul,' ging hij met vertwijfeling voort, toen hij des keizers aangezicht onbeweeglijk zag blijven, 'doorluchtige czaar, deze plichten zijn zoo heilig, dat ik u eenmaal zal aanklagen voor den troon des Almachtigen, wanneer uwe machtige hand mij de uitvoering daarvan belet.'

'De ongelukkige!' morde Alexander, 'de opgewondenheid benevelt zijne zinnen; die toon tegen den czaar; hij is verloren.'

Maar zonder het te willen had Alexis juist den toon aangeslagen, die in Pauls ziel weerklank vond. Onthutst deinsde de keizer achteruit.

'En kunt gij mij deze plichten noemen?' vroeg hij, de oogen strak op den knielende vestigende.

'Dat kan ik, Uwe Majesteit,' antwoordde Alexis, 'de eerste plicht is: eeu man, dien ik, dien mijne overleden moeder, de gravin Armanda Schuselkoi, dien een der edelste menschen van een vreeselijke misdaad verdacht hielden, op de knieën om vergiffenis te smeeken, dat ik het gewaagd heb ooit aan hem te twijfelen. Die man is de vorst Orlowitsch, de vader van het meisje, dat ik bemind heb, de vader van Feodora.'

DE SURINAMERS IN DE AMSTERDAMSCHE TENTOONSTELLING.

'Feodora Orlowitsch is ongetrouwd,' viel Alexis hem haastig in de rede, verheugd een druppel vreugde in den lijdensbeker van den ongelukkige te kunnen storten; 'zij wijdt zich aan de verpleging van haren aan zwaarmoedigheid lijdenden vader.'

'Ik echter bezit het middel om hem daarvan te genezen,' riep Alexis met vuur, 'hier dit papier, ging hij voort, het hem door den ouden Gregorowitsch overhandigde schrijven te voorschijn halende, 'zal mij den moordenaar mijns vaders doen kennen, voor wien wij Orlowitsch tot dusverre hielden.'

De czaar werd nadenkend. 'Ik geef toe, dat deze plicht van ernstigen aard is, en God verhoede, dat ik de vervulling daarvan verhinderen zou. En welke is de tweede plicht, dien gij in Sint-Petersburg vervullen wildet!'

‘Hij betreft u, Uwe Majesteit! U te waarschuwen voor een onwaardige, die in uwen naam smeekelingen afwijst en ze met ruwe bedreigingen verjaagt, want nooit - dit is mij bekend - sluit zich het oor van czaar Paul voor gegronde klachten van een zijner onderdanen, hij moge den troon nabij staan of wel, als lid van den geminachten stam der Tungousen, in Siberië's steppen wonen.’

‘Wat moet dat beteekenen?’ riep de czaar toornig. ‘Wien klaagt gij aan?’

‘Een ellendeling, Uwe Majesteit, die eene valschheid pleegde en toegaf, dat zijn vader zich voor hem als de misdadiger naar Siberië verbannen liet; een ellendeling, die geen enkel woord van medelijden, geen enkelen regel schrifts voor den ongelukkigen grijsaard over had’

Wie het karakter van Paul kende, voor wien de familieband een heiligdom was en die gelijke liefde en vereering van zijne kinderen vorderde, hoe zijne genegenheid, volgens zijne eigenaardige opvatting wel is waar, hen gelijkelijk omvatte, kon de verontwaardiging begrijpen, die zich op Pauls wezenstrekken teekende.

‘En deze ellendeling zou in mijn naam gerechtigheid geweigerd hebben?’ vraagde hij.

‘Uwe Majesteit! in naam van zijn stam was de Tungousenhoofdman Schasmyl naar Sint-Petersburg gekomen, om den verheven ezaar de gegronde klachten over de afpersingen des goeverneurs van Smejinogorsk over te brengen. Zijne aankomst moet van te voren gemeld geweest zijn, want in naam des keizers ontving hem de adjudant van Uwe Majesteit, Gregorowitsch, en bevool hem oogenblikkelijk terug te keeren en nooit meer den czaar met klachten lastig te vallen.’

‘Heeft Gregorowitsch dat gedaan?’ riep de czaar bevende van gramschap uit. ‘Mijn spreuk: ‘Gerechtigheid voor iedereen,’ heeft hij misdadig durven logenstraffen?’

Hij ging naar de deur en opende die.

‘Den adjudant Gregorowitsch!’ bevool hij met luider stem, ‘Men zoeke hem op en voere hem op staanden voet hier naar het winterpaleis. Tegelijk neme men zijne gezamenlijke papieren in beslag en brenge ze onverwijld hier.’

Daarna terugkeerende, wendde hij zich opnieuw tot Alexis:

‘Gij zult ons natuurlijk de bewijzen van uwe bewering niet schuldig blijven. Wat kunt gij aanvoeren om de aanklacht tegen mijn adjudant Gregorowitsch, dien ik als trouw en aan mij verkleeft beschouwen moet, te staven?’

‘Uwe Majesteit, de getuigenis van den Tungousenhoofdman Schasmyl, dien ik ondanks zijne hooge jaren welbehouden en krachtig te Smejinogorsk verliet.’

‘Hij moet naar Sint-Peterskurg komen, zoowel als de vader van Gregorowitsch!’ riep de czaar. ‘Uit eigen mond van den ouden man wil ik vernemen of er zonen bestaan, die zich in overvloed baden en koelbloedig hun vader in ellende laten wegkwijnen.’

‘Uwe Majesteit,’ antwoordde Alexis treurig, ‘de oude Gregorowitsch klaagt den onnatuurlijken zoon voor eeu hoogeren Rechter aan. Hij was het die mij aanspoorde met hem uit Siberië te ontvluchten: hij was het, die beloofde mij in Sint-Petersburg den naam van den moor denaar mijns vaders bekend te maken; hij hoopte, dat zijn zoon uit vreeze voor openbaringen mijne vlucht naar Frankrijk zou begunstigen, maar hij bedroog zich. Toevallig ontmoette ons Gregorowitsch aan het hoofd van een afdeeling soldaten. Zijn oog viel op mij; ik was verloren. Zelfs de onverwachte verschijniug zijns vaders, die als een uit het graf verrezen geest voor hem trad, kon slechts voor een oogenblik zijne koelbloedigheid verstoren. Hij verklaarde den man, die zich voor hem had opgeofferd en dien hij met schandelijken ondank beloond had,

voor zinneloos en bevool ons beiden als gevaarlijke booswichten in de strengste afzondering op te sluiten.

'Dit had de oude man niet verwacht,' ging Alexis voort: 'overweldigd door de smart over de verregaande ontaardheid van zijn zoon zonk de grijsaard stervende neer. Zijn laatste ademtocht was een bevel aan mij om te vluchten, mijn lot in de hand des czaars te leggen. Mijn goed gesternte leidde mij, ik lig aan uwe voeten.'

Het gelaat des keizers werd door een wolk van wantrouwen verduisterd.

'De man is dood,' sprak hij; 'waarlijk, men kan veel op de rekening van een doode stellen. Wie weet of niet wezenlijk waanzin uit den voorgewenden vader van mijn adjudant sprak?

Ook met den Tungousenhoofdman kan het gebeurde zich geheel anders toegedragen hebben dan het schijnt. Inderdaad, uwe geschiedenis komt mij voor als een roman, die een lichtgeloovig toehoorder licht voor wezenlijkheid zou kunnen aannemen.'

'Uwe Majesteit!' riep Alexis smartelijk bewogen. 'Doch hier,' onderbrak hij zich zelven, 'hier is misschien de oplossing van den roman. Dit papier overhandigde mij de oude Gregorowitsch bij onze aankomst in Sint-Petersburg voor het geval, dat een ongeluk hem plotseling van mijne zijde mocht rukken; daarin zou ik het bewijs der onschuld van vorst Orlowitsch vinden, wellicht bevat het nog meer om ook mijne aanklacht tegen den man te staven, die mij haat en vervolgt en wien ik het bitterste lijden te danken heb.'

'Open!' gelastte de czaar, op het zegel van het geschrift wijzende.

Alexis verbrak het zegel en twee brieven vielen uit den omslag; een daarvan droeg het opschrift: 'Aau den czaar.' - Vol eerbied reikte Alexis dien den gebieder toe. Hoe vurig hij ook verlangde den voor hem zelven bestemden brief te openen, vorderde toch de aan den keizer verschuldigde eerbied daarmee te wachten.

Het aangezicht van Paul verduisterde meer en meer, naarmate hij las.

'Inderdaad,' sprak hij ten laatste, 'zoo schrijft geen zinnelooze. Ik begin te gelooven. Ook Schasmyl, de Tungousenhoofdman, wordt in deze regelen genoemd. Gregorowitsch,' - en zijne hand balde zich en zijne oogen schitterden onheilspellend - 'wee uwer, wanneer gij schuldig zijt!'

(*Slot volgt.*)

[Nummer 52]

Onze gravures.

Paviljoen des konings te Amsterdam.

Als hooge personen eene tentoonstelling of welke niet gewone instelling willen bezoeken, houden zij er aan nog hun 'thuis' te hebben, waar zij een oogenblik op hunne duizend gemakken kunnen uitrusten en zich onttrekken aan de nieuwsgierige oogen der menigte of liever aan dien vervelenden sleep van gapers, die altijd hen opvolgen.

Zoo heeft koning Willem in de prachtige tentoonstelling van Amsterdam zijn 'thuis' willen hebben, al zal hij er misschien geen tweemaal komen. Wij kunnen geene juistere beschrijving van dit sierlijk 'thuis' maken, dan een hollandsch tijdschrift leverde en wij nemen dan ook de puntige beschrijving over:

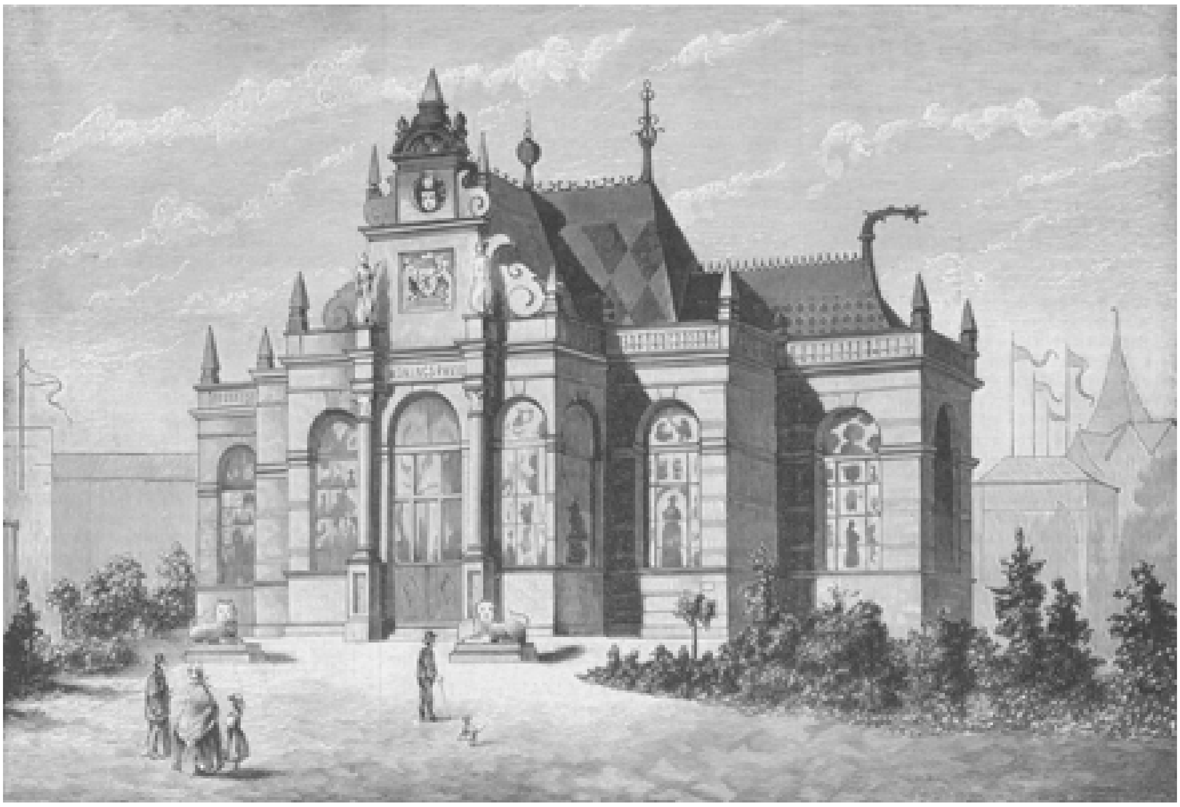

PAVILJOEN DES KONINGS TE AMSTERDAM.

Van buiten toch is het tamelijk eenvoudig. In hollandschen renaissance-stijl opgetrokken, moet het blijkbaar een deftig zeventiende-eeuwsch woonhuis verbeelden; maar daartoe is het wel wat klein en vooral ook te laag. Het is geheel uit rooden baksteen gebouwd, waartegen de ornamenten van zandsteen teekenachtig afsteken, terwijl twee marmeren kolommen den ingang schragen, waarboven het rijkswapen, alsmede de in gulden letteren gebeitelde woorden: 's Konings Paviljoen, zijn aangebracht. Tusschen twee liggende leeuwen door, waarvan de eene het Wapen des

rijks en de andere dat der hoofdstad omklemd houdt, komt men langs een paar trapjes in de vestibule.

Van den Italiaanschen mozaïekvloer klinkt den bezoeker al aanstonds de antieke waarschuwing *Cave Canem,* pas op den hond, te gemoet, en hoewel men van dien hond uiets gewaar wordt, stemmen toch de aanblik der donkere perzische drapeering en het somber licht, dat door de gekleurde ramen valt, wezenlijk tot ontzag; men krijgt als het ware een gevoel alsof men in ernst op audiëntie ging.

Die indruk van imposante majesteit blijft u bij, als ge door de perzische *portière* de groote veceptiezaal zijt binnengetreden en den voet

zet op de kostbare smyrnasche tapijten, die den houten parketvloer bedekken. 't Is alles koninklijk wat u hier omringt; geen oogverblindende glans van spiegels, verguldsel of kristallen lichtkronen; niet die bonte luister, waarmee de parvenu tracht indruk te maken; 't is hier alles rustig, deftig, majestueus. Het stemt tot ontzag en toch gevoelt ge u op uw gemak: ge zijt hier niet in het salon van een Rothschild, die u de oogen verblindt door zijn goud, maar in de woning van den aristocraat van echten stempel, den edelman, den vorst, wiens hooge rang u eerbied afdwingt.

De geschilderde ramen, halverwege met gordijnen van perzisch weefsel bedekt, laten slechts een getemperd licht door, uitstekend in harmonie met de stemmige, rustige tinten van tapijten en behangsels. De wanden zijn ter manshoogte met fraai bewerkt teakhout betimmerd en tegenover de deur verrijst een monumentale schoorsteen, met eene pendule en andere kostbare ornamenten in *cuivre poli* versierd, en prijkende met een prachtigen vuurhaard, die, al is hij om dezen tijd van het jaar ook vrij overbodig, door niemand graag hier gemist zou worden. Geschilderde portretten van den koning en de koningin sieren de wanden en van het beschilderd plafond hangen kostbare lichtkronen af. Eene rijk gebeeldhouwde eiken piano, een dito buffet, met vazen en schenkkannen bezet, en eene keurige boekenkast, door den zestienjarigen Jacob Pieter Haag te Amsterdam vervaardigd, zijn de voornaamste menbels langs de wanden. Het midden van het ruime vertrek wordt ingenomen door eene tafel, met een rijk kleed van *pluche brodée d'or* bedekt, eenige stoelen en fauteuils en een hoogst eigenaardige soort van canapé of divan, tegen welks ronde rugleuning aan den achterkant als het ware een étagère is aangebracht. Op zulk een rustbed neergevlijd, kan men zich dus op zijn gemak amuseeren met de bezichtiging der snuisterijen, op de étagère uitgestald, en bij voorbeeld, als men het doorbladeren van het album moe is, dit gemakkelijk uit de hand leggen om een bouquet, een flacon of eenig ander *bibelol* te nemen: men heeft al die voorwerpen in zijn onmiddellijk bereik, hetgeen voorzeker hoogst geriefelijk is, hoewel ik betwijfel of de inrichting wel met de eischen der esthetiek is overeen te brengen.

Aan weerszijden der groote zaal leidt een boogsgewijze doorgang naar een kleiner vertrek, dat van boven door een prachtig, gebronsd ijzeren hekwerk en van onderen door eene perzische *portière* van de zaal gescheiden is. Het vertrek rechts is tot speelkamer ingericht en een gebeeldhouwde schaaktafel, waarop de kunstig gesneden ivoren stukken in slagorde Staan, noodigt er tot het koninklijke spel bij uitnemendheid. Links is de rookkamer, minder rijk en eenigszins *sans gène* gemeubeld, zooals trouwens met de bestemming overeenkomt; en achter de groote zaal bevindt zich een rustig en comfortabel werkkabinet, waar men zich in een gemakkelijken fauteuil achter een prachtig *bureau ministre* kan neerzetten en zich verbeelden minister te zijn.

Niet minder dan een en veertig binnen- en buitenlandsche firma's hebben het hunne bijgedragen om dit waarlijk koninklijk paviljoen tot stand te brengen, en het moet gezegd worden dat uit die verschillende bestanddeelen een ge heel is gevormd, zoo harmonisch geschikt, dat het verdiende een geheel te blijven.

De dorpsschilder.

Ge blijft, met eenen glimlach op het wezen, den dorpsschilder geruimen tijd aanstaren. Er ligt daar eene zelfvoldoening, eene bewustheid van kennis, eene verwaandheid, zou men haast zeggen, in te lozen die niemand ontgaan zal.

Geloof mij, die oude - hij moet in zijne jeugd zoo wat aan 't teekenen gedaan en hier en daar eene schilderij gezien hebben - die oude denkt een meester in de kunst te zijn en rekent zich op gelijken voet met al de beroemdheden in de schilderkunst, waarvan soms de ‘gazette’ die in *het Zwaantje* gelezen wordt, zoo dikwijls spreekt.

Meester Klad heeft zelfs, achter in zijn werkhuis, een landschap op een ezel staan, waaraan hij soms penseelt en hij is niet verre van het voornemen, om het in de eerste driejaarlijksche tentoonstelling te zenden, in concurrentie met al de mogelijke meesters in de penseelkunst.

De Hemel geve dat zijn jongste zoon, die ook ‘genie’ voor het schilderen heeft, met den borstel eenige wolken in het zand en bergen in de wolken schildere; dat moeder de vrouw bij ongeluk een groot gat in het doek stoote, of dat er in alle geval een groot ongeval aan dat ‘schilderwerk’ overkome.

Zoo niet zal Mr. Klad op zeker oogenblik naar de stad willen reizen, om te zien waar zijne schilderij geplaatst is en hoe de wereld voor het ‘meesterstuk’ in bewondering staat; hij zal abonnementen op alle mogelijke tijdschriften en dagbladen nemen, om te zien wat men over zijn werk zegt; hij zal, kortom, het ‘genie’ in den kop krijgen en verwaarloozen onze gevels en vensters te schilderen en onze muren te kalken.

Schoenmaker, houd u bij uwen leest: Meester Klad blijf bij uwen kladborstel.

Gestoorde zomervreugd.

Naar buiten, naar buiten! ziedaar de uitroep, die, vooral zondagsmorgen, in honderden stadshuizen weerklinkt. Na acht dagen in de stad opgesloten te zijn geweest, wil men de versche lucht inademen, en vooral de jonge jufferkens vinden het binnen, o, zoo laf! zoo benauwd!

En dan ze vinden het buiten toch zoo schoon, zoo dichterlijk, zoo vrij, zoo aangenaam. Ze willen bloemen plukken, kransen vlechten, wandelen in het gras en in het lommer der olmen en masten - precies gelijk het in de romans te lezen staat.

Geladen als muilezels, met paraplu's, opgerolde mantels, met brood, vleesch en een flesch wijn, trekken ze op en zullen nu eens volop plezier hebben; maar plezier dat er de grond van scheuren zal.

Alles gaat wel, maar dat vee-bataljon, hetwelk eensklaps opdaagt, had men niet verwacht en als er plotseling eene bende wilde dieren verschenen ware, zouden de jufferkens niet meerder hebben kunnen verschrikken.

Wie had ooit gedacht dat er hier zoo dicht bij de stad wilde koeien, wilde geiten waren, gereed om een ‘onnoozel stadsjufferke’ letterlijk op te peuzelen! Het is eene schande dat de policie zoo iets toelaat in een beschaafd land zooals dat waarin wij leven!

En wie weet of binnen eenige oogenblikken, een wilde, zooals zij in Jules Verne gelezen hebben, niet verschijnt en haar in het diep van het bosch gevangen houdt. Als het dan nog maar een zwarte prins is, en zijn verblijf een verborgen kasteel, waar zij als prinsessen ontvangen worden!

In alle geval zijn zij gelukkig zooveel landen volkenkunde, zooveel natuurwetenschap in onze moderne scholen opgedaan te hebben, dat zij omtrent kunnen begrijpen wat haar zooal te wachten staat.

Papa is gerust in alles; hij ziet met een vroolijk en opgewekt oog de ontmoeting, en heeft hij geene diepe geleerdheid opzichtens een en ander opgedaan, dan hebben zijne lange ondervinding en zijne grijze haren hem geleerd, dat die koeien, geiten en verder klein gespuis, aan dezen en genen boer toehooren en hij in niets bedreigd wordt.

Dat belet niet dat de jufferkens zoo'n ontmoeting heel akelig vinden, en zij hoog en luid zweeren dat, komen zij gezond en frisch uit deze ontmoeting terug, zij zich nooit weer op zoo'n gevaarlijken tocht zullen wagen en het buitenleven alleen zullen bewonderen, gezeten in hare achterkamer en met een aandoenlijken roman in de handen.

Of gij gelijk zult hebben, lieve jufferkens.....

De blinde getuige.
Een verhaal uit den vreemde.
(*Slot.*)

III.

De dag der terechtzitting op welken de groote jury over schuld en onschuld, over leven of dood van den beklaagde de beslissende uitspraak zou vellen, was aangebroken.

Alle banken en tribunes van de groote gerechtszaal waren opgepropt met nieuwsgierigen, die met spanning het einde van het merkwaardig rechtsgeding verwachtten. Doch er was er geen een onder hen allen, die aan de onschuld van den beklaagde geloofde, dan alleen de blinde vioolspeler Gilpin, die ook in de zaal gevoerd was, om als getuige bij de slotacte van het drama tegenwoordig te zijn.

De twaalf gezworenen, waaruit de jury bestond, hadden tot hun voorzitter, Mr. David Linton gekozen, een bleeke heer, met zwarten baard, van omstreeks vijftigjarigen leeftijd. Hij was een van de aanzienlijkste burgers der stad, die als koopman het algemeene vertrouwen genoot. Vele eereambten werden door hem bekleed: hij was kerkmeester, armverzorger en verpleger van vele weduwen en weezen.

De beklaagde betuigde ook in deze laatste zitting hardnekkig zijne onschuld en beriep zich op de verklaring van den blinden bedelaar; doch er was klaarblijkelijk geen hoop op redding meer voor hem, want de bewijzen tegen hem waren zoo verpletterend, dat de jury hem schuldig verklaren moest.

Inderdaad kwamen de gezworenen, die ter beraadslaging de zaal verlaten hadden, na verloop van nauwelijks een kwartieruurs weder terug en hun voorzitter maakte zich gereed om de uitspraak te verkondigen.

Doodelijke stilte heerschte in de met menschen opgevulde zaal, toen hij met doffe, ruwe en ongewoon bewogen stem sprak:

‘Volgens eer en geweten verklaren de gezworenen den beklaagde Thomas Pratt zonder verzachtende omstandigheden schuldig aan voorbedachten moord, gepleegd op Samuel Rogers van Bristol!’

Daar klonk plotseling een kreet van de getuigenbank. Allen wendden de oogen naar die zijde, ook de bleeke beschuldigde.

De blinde bedelaar Gilpin had zich in zijne volle lengte in de bank opgericht en scheen aan een hevige gemoedsbeweging ten prooi. Zijne uitgedoofde oogappels rolden akelig in hunne kassen en met de rechterhand hield hij zijn stok uitgestrekt, terwijl hij recht naar de plaats wees, vanwaar de stem des voorzitters zich had doen hooren.

'Nu, wat moet dat beduiden?' vroeg de opperrechter streng. 'Wat wil de oude?'

'Ziet den man aan,' schreeuwde Gilpin in hevige opgewondenheid. 'Dat is waarlijk het oordeel Gods! Ziet den man aan, die zooeven de uitspraak van den jury bekend maakte en op wien mijn staf wijst!'

'Nu, wat zou dat?'

'Ik herken die stem!'

'Gij wilt toch niet beweren dat de achtenswaardige heer David Linton van Upton....'

'Ik ken zijn naam niet, maar ik zweer bij den almachtigen God daarboven, dat hij de man is, met wien ik op de brug sprak?'

'Mensch, gij raaskalt!'

'Neen, neen! Het is de stem! Heet de

man David Linton, dan is David Linton de moordenaar en Thomas Pratt is onschuldig, gelijk ik steeds verklaard heb.'

Op dit oogenblik klonk de kreet van de banken der gezworenen: 'Helpt, Mr. Linton valt in onmacht!'

Wezenlijk zakte de voorzitter der gezworenen bewusteloos ineen en viel met een doffen dreun op den vloer.

Er ontstond een geweldige opschudding in de gerechtszaal. Tallooze stemmen riepen: 'Het oordeel Gods! Het oordeel Gods! Linton is de moordenaar! Pratt is onschuldig! God zelf heeft door den blinden bedelaar den moordenaar aangewezen!'

De opperrechter hief de zitting op en deed de zaal ontruimen. Maar nog uren lang stonden buiten op het marktveld de lieden in dichte groepen bijeen en bespraken met opgewondenheid het verbazingwekkende voorval. En gelijk het gewoonlijk pleegt te gaan wanneer een aanzienlijk man onverhoeds van zijn hoog standpunt neerstort, zoo ging het ook nu. Een ieder wist plotseling iets van den heer Linton te zeggen; men herinnerde zich dat er reeds dikwijls gemompeld was, dat het met Linton's boekhouding en de verantwoording van zijn beheer niet volkomen in den regel was. Ja, nu kon men zich den samenhang gemakkelijk verklaren!

Middelerwijl hielden de heeren van het gerecht eene geheime beraadslaging.

De uitslag hiervan was, dat Pratt voorloopig naar de gevangenis teruggebracht werd, totdat de zaak geheel tot klaarheid zou zijn gekomen. Nochtans zou hij beter voedsel bekomen en ook ongehinderd bezoeken mogen ontvangen, van welk verlof zijne arme vrouw dadelijk gebruik maakte.

De bewustelooze David Linton werd tot bezinning gebracht en hem aangekondigd, dat hij als verdacht van moord op Samuel Rogers, in hechtenis moest worden genomen. Zonder een woord tot verontschuldiging in te brengen, liet hij zich door de gerechtsdienaars wegvoeren.

Er werd huiszoeking bij hem gehouden. In eene geheime schuiflade van zijne geldkas vond men het horloge, de beurs en de brieventesch van den vermoorde. Toen hem deze voorwerpen bij zijn verhoor getoond werden, bekende hij de daad, daar toch geen loochenen hem meer baten kon.

De toedracht der zaak was als volgt: Reeds sinds jaren deed Linton zaken met den bankier Rogers, die hem tot vele gewaagde beursspeculatiën verleid had, welke aanvankelijk gelukkig, daarna echter hoogst ongelukkig uitgevallen waren. Het kwam zooverre dat hij de hem toevertrouwde gelden aanspreken moest, om zijne verplichtingen na te komen daar hij diep in wisselschulden stak. Ten laatste wilde Rogers de wissels, welke hij van Linton in handen had, niet meer verlengen en daardoor moest de Uptoner koopman geruïneerd worden en zijn oneerlijkheid aan den dag komen. Vergeefs had hij den bankier om uitstel gesmeekt. Om zich te redden besloot hij eindelijk hem te vermoorden en zich daarbij van de wissels meester te maken, tot welker afdoening hij verplicht werd. Hij wist dat Rogers ze in zijn brieventesch bij zich droeg. Ook was hem bekend dat de bankier te voet van Upton naar Tavistock en terug zou gaan. Daarop bouwde hij toen zijn misdadig plan. Hij kwam hem schijnbaar toevallig tegen, sloot zich op den weg naar huis bij hem aan en doorschoot hem verraderlijk op de brug in de kloof, met een tot dusvere in den zak verborgen gehouden pistool, zonder te vermoeden dat die oude blinde bedelaar, het eenige menschelijke wezen dat hem en Rogers op den weg ontmoet had, eenmaal

als wreker van den doode en redder van den onschuldige tegen hem, den moordenaar, zou optreden!...

David Linton wachtte den dag der veroordeeling niet af; hij verhing zich in de gevangenis.

Thomas Pratt was natuurlijk terstond in vrijheid gesteld geworden. De erfgenamen van Samuel Rogers, wien een zeer rijke nalatenschap ten deel gevallen was, schonken hem een schadeloosstelling van driehonderd pond sterling en even zooveel aan den blinden vioolspeler Gilpin. Buitendien zamelden eenige medelijdende menschen voor hen beiden nog eenige honderd pond sterling in. Daardoor verbeterden zich Pratt's omstandigheden zoodanig, dat hij voortaan gelukkig en vergenoegd leven kon. Gilpin stond zijn kapitaal tegen eene hooge lijfrente af en behoefde nu niet meer als bedelende vioolspeler met den trouwen Karo op de jaarmarkten rond te trekken. Onder goede verzorging leefde hij weltevreden nog een reeks van jaren.

Een levend behangsel.

Wat we onder bovenstaanden titel aan onze lezers vertellen, is iets, dat verscheidene jaren geleden in de Engelsche stad Bath gebeurd is. De schrijver heeft het verhaal uit den mond van een meisje, dat in huis woonde, waarin het levend behangsel is gezien.

In die dagen was Bath nog de stad, die in weelde met Londen kon wedijveren, en waar de rijken en adelijken van het vereenigde koninkrijk in het *season* bijeenkwamen om feest te vieren.

Mevr. R., - eens de schoonste dame aan het hof van koning George III, maar nu niet zoo jong meer, bewoonde een der grootste oude huizen van Bath en gaf daar feesten, die de meest gezochte waren uit dien tijd. Zij was vermaard wegens drie dingen (eens wegens vier, maar het vierde: de schoonheid, was, gelijk we zeiden, voorbij). De drie dingen waren: haar geest, haar goedhartigheid en - een stel van onvergelijkelijke en volmaakte amethisten. Vele van de kamers in haar huis waren behangen met doek uit de fabriek der Gobelyns te Parijs. In haar slaapkamer stelde zulk een behangsel een mytlogisch onderwerp voor, namelijk: ‘Phoebus den zonnewagen besturend.’ Om nu bij avond de vensters te maskeren, had Mevr. R. naar het zelfde patroon een gordijn laten maken, dat er kon worden voorgetrokken en wel zóó, dat de paarden en de kar onzichtbaar werden gemaakt door een ouderwetschen venetiaanschen spiegel met kaptafel, terwijl de zes voet hooge Phoebus er boven uit kwam kijken.

Op zekeren nacht kwam Mw. R. van een groote partij tehuis. Zij droeg al haar amethisten. Toen zij haar slaapkamer binnentrad, sloeg de klok vier uur, zij ontdeed zich van haar juweelen, legde ze op de tafel, en zond haar kamenier weg, met het voornemen om haar kleinoodiën zelve op een veilige plaats te bergen. Vóór zij dat echter deed, ging zij knielen en prevelde, als naar gewoonte, haar avondgebed. Onder het min of meer machinaal opzeggen daarvan keek zij toevallig op naar Phoebus. En wat zag zij? Had Pygmalion hier de hand in 't spel gehad en die zijden oogen met levensvuur gevuld? Of droomde zij? Neen. Van nature kalm en moedig ging zij voort haar lippen te bewegen als bad zij, maar hief nochtans haar blik geen moment van het gordijn af, welks oogen ook onophoudelijk op haar gevestigd bleven. Het licht der kaarsen scheen duidelijk op levende oogappels en haar goed gezicht bespeurde na lang staren, dat de oogen van Phoebus waren uitgesneden. Wat zou zij doen? Haar deur was gesloten; alle dienstboden waren te bed en logeerden in een ander gedeelte

van het huis; al hare juweelen lagen op tafel, en zij bevond zich niet alleen in de kamer, maar zeker met een dief, misschien wel met een moordenaar.

Zij eindigde het gebed, met de handen voor de oogen. Wat zij bad, kan men gemakkelijk denken. Zij wist dat er iemand achter den spiegel en achter het gordijn stond, en dat al haar schreeuwen en schellen niets zou baten of te laat zou gehoord worden. Zij ging daarom als naar gewoonte, te bed en wachtte wat er volgen zou. Met opzet had zij de juweelen op de tafel laten liggen. ‘Zij kunnen misschien mijn leven redden,’ dacht zij bij haar zelve en sloot haar oogen.

De klok sloeg vijf, voor eenig geluid werd gehoord, maar toen kwam het gevreesde oogenblik. Zij hoorde een gefrommel en een geschuifel, zag met half-geopend oog iemand met een dievenlantaarn in de hand van achter het gordijn te voorschijn komen en naar de tafel gaan, waarop de juweelen lagen. Hij maakte zijn jas open en stopte al de kleinoodiën in een binnenzak van zijn vest. Waarheen zou hij zich vervolgens begeven? Naar het bed of naar het venster? Hij keerde zich om en sloop naar het bed, maar Mw. R., die genoeg had gezien, hield haar oogen goed gesloten en zich Gode aanbevolen.

De man was haar eigen koetsier. Blijkbaar voldaan over den slaap zijner meesteres, op wier gelaat hij even het flauwe licht van zijn lantaarn had laten vallen, liep hij bedaard naar de deur, maakte ze open en verwijderde zich. Mw. R. bleef nog twee uren, die haar wel twee maanden toeschenen, op bed liggen, zonder de huisgenooten op te roepen. Slechts stond zij even op, om de deur, welke de levende Phoebus had opengelaten, te sluiten. Te zeven ure schelde zij en gelastte, dat haar rijtuig na het ontbijt moest voorkomen. Dat was iets zeer buitengewoons. Op den bok zat de man, die haar zulk een vreeselijken nacht had doen doorbrengen en misschien haar juweelen nog bij zich droeg. Zij liet zich rijden naar het huis van den burgemeester van Bath en zeide tot dezen:

‘Arresteer terstond mijn koetsier; houd hem goed in het oog en laat hem onderzoeken. Hij heeft mij bestolen en ik geloot niet, dat hij reeds den tijd gehad heeft, om zich van al de juweelen te ontdoen.

De burgemeester, die Mw. R. natuurlijk zeer goed kende, deed wat hem gevraagd werd; de koetsier werd van den bok gehaald en uitgekleed, en men vond de amethisten nog op dezelfde plaats waar de dief ze eenige uren te voren had verborgen. Veertien dagen later werd hij opgehangen, daar in dien tijd in Engeland diefstal bij nacht in een bewoond huis door bedienden nog met den dood gestraft werd.

Mw. R. was nu wel is waar meer dan ooit de heldin van den dag te Bath, maar in dien eenen nacht, waarin Phoebus haar zoo heusch had aangekeken, was zij wel tien jaren ouder geworden. Dat kon de moedige, maar kokette vrouw den misdadiger, zelfs toen hij gehangen en begraven was, nog niet vergeven.

Een wandelende berg.

Tusschen Lyon en Montbrison wordt een berg aangetroffen, die de merkwaardige eigenschap heeft van niet op zijne plaats te willen blijven staan, gelijk andere bergen dit gewoon zijn, maar zich in eene bepaalde richting voort te bewegen.

Voor meer dan twintig jaar werd er in zijne nabijheid een spoorweg aangelegd, waardoor een klein gedeelte van den berg werd afgesneden. Niets deed vermoeden dat de berg zich daarover geraakt zou toonen; maar in het begin van maart jl. scheen hij zijne verontwaardiging over die besnoeiing te willen uitdrukken; ten minste, hij begaf zich langzaam op weg naar den spoorweg, als wilde hij den treinen den weg

versperren. Sedert dien tijd laat de spoorwegdirectie dagelijks meer dan duizend kubieke meters aarde en steenen wegvoeren, om telkens den volgenden dag eene zelfde hoeveelheid weer naar den weg opgerukt te vinden.

Ja, niettegenstaande de grootste krachtsinspanning is het reeds herhaaldelijk gebeurd, dat de aardmassa's in zoo groote hoeveelheid vooriiitdrongen, dat het onmogelijk was ze tijdig genoeg te verwijderen om vertraging in den loop der treinen te voorkomen.

Men heeft thans eene wetenschappelijke commissie met de taak belast eens naar de oorzaken van dat vreemd verschijnsel te onderzoeken.

De zestiende mei.
Geschiedkundig Verhaal.
(*Slot.*)

Een zacht kloppen aan de deur onderbrak hem; een officier kwam met een pak papieren onder den arm binnen en meldde:,, Uwe Majesteit, hier zijn de papieren die in de schrijftafel van den overste Grcgorowitsch gevonden zijn.'

De czaar wees op een tafel. Leg ze daar neer,' bevool hij; 'en hij zelf?'

'Uwe Majesteit, men vond hem bij den minister van policie Besboredko; hij zal weldra hier zijn.'

DE DORPSSCHILDER, NAAR L. EYGERT.

Een wenk des keizers deed den officier heengaan. Op Alexis toetredende, zegde de czaar: 'Laat ons afhandelen eer Gregorowitsch verschijnt. Ik wil vernemen ter wille van welken ellendeling omtrent Constantijn Besbodko een duister gerucht in omloop was, waarvan de herinnering zelfs niet door den vorstentitel waarmede mijne moeder

hem na een lange audiëncie beloonde, kon uitgewischt worden. Lees uw brief, graaf Schuselkoi.'

Haastig, bevende van ontroering doorliep Alexis het geschrift; daarop ontsnapte een uitroep van ontzetting zijne borst, hij wankelde, het papier ontglipte aan zijne hand en hij zonk met een zucht bewusteloos ineen.

Ontsteld riep Alexander om hulp. Eenige bedienden droegen den bewustelooze naar een ander vertrek om hem op bevel des czaars de noodige zorgen te bewijzen. De keizer echter boog zich en nam het aan Alexis ontvallen papier op.

'Mijn leven spoedt ten einde,' las hij; 'ik voel dat mijne krachten mij nog ter nauwernood tot Sint-Petersburg zullen kunnen voeren, om daar eene schuld af te doen, die overgeërfd is van vader op zoon. Ik ware in Siberië's wildernissen gestorven zonder over de snoode handelwijze mijus zoons te klagen; maar Schuselkoi's bloedige geest eischt voldoening door zijn

zoon; niet ook de tweede Gregorowitsch zal ongestraft de hand tegen een Schuselkoi opheffen; want de eerste, ik zelf, was het die in dienst des graven Michaël Schuselkoi op het slot d'Armand niet verre van Orleans, in blinden haat tegen den secretaris Victor Lafont, op dezen in een donkeren, stormachtigen nacht in het bosch het moordwapen meende te richten en mijn eigen meester trof, die van Orleans naar zijne vrouw terugkeerde, om haar den kleinen zoon te brengen, waarnaar haar hart verlangde.'

GESTOORDE ZOMERVREUGD, NAAR WESE.

Nu volgden nadere bijzonderheden omtrent de misdaad, welke geen twijfel omtrent de waarheid der bekentenis overlieden en den vorst Orlowitsch van alle verdenking zuiverden. De czaar had nog niet met lezen gedaan, toen de aankomst van den adjudant Gregorowitsch gemeld werd, die op bevel van den keizer terstond binnentrad.

De gunsteling verscheen in het kabinet van den grootvorst; ofschoon hij nog niet van de inbeslagneming zijner papieren wist, voelde hij zich onbehaaglijk en slechts met moeite verborg hij zijn geheime onrust onder een koel uiterlijk.

'Gregor Gregorowitsch, ik ben u altoos goedgezind geweest en heb veel door de vingers gezien, omdat gij een goed soldaat zijt en ik u trouw en onwankelbaar aan mij verkleefd achtte. Gregor Gregorowitsch, gij kent mij; alleen de waarheid kan uwe straf verzachten, de zuivere, onvervalschte waarheid.'

'Uwe Majesteit,' stamelde Gregorowitsch, 'indien men mij aangeklaagd heeft, kan alleen de schandelijkste laster.....'

'Zwijg!' gebood de keizer, en van de tafel,

voor welke hij stond, terugtredende, vroeg hij: 'Kent gij deze papieren?'

Een doodelijke bleekheid overtoog het lompe aangezicht van den gunsteling. Hij had zich zoo zeker in de gunst van den czaar gevoeld, zoo weinig aan onthulling van zijne slechte handelingen gedacht, dat het hem onnoodig voorgekomen was, compromitteerende brieven te vernietigen.

Met éénen oogslag had de czaar hem doorzien.

'Ellendeling, gij veroordeelt u zelven,' sprak hij verachtend. 'En antwoord nu: Was die siberische vluchteling, die voor uwe oogen stierf, uw vader, die zich voor u verbannen liet?'

'Uwe Majesteit, genade!'

'Waart gij het, die den Tungousen-hoofdman Schasmyl in mijn naam gelasttet Sint Petersburg te verlaten, toen hij gekomen was om gerechtigheid bij mij te zoeken?'

'Uwe Majesteit, genade!'

'Genade!' riep Paul, gloeiende van toorn; 'genade voor den man, dien ik vertrouwde en die mij verraadde. Genade voor den man, die mijne onderdanen van mijn dorpel verdrijft en mij van onrechtvaardigheid doet beschuldigen?.... Ik weet, dat men mij buitendien toch reeds een despoot noemt,' ging hij voort, zich tot Alexander wendende, die ter zijde getreden was; 'maar God is mijn getuige alleen de gedachte aan het welzijn van mijn volk en de zekerheid van het rijk leidt mijne besluiten.'

Zonder een blik op Gregorowitsch te werpen, die als vernietigd op den vloer aan zijne voeten lag, belde de czaar en bevool den binnentredenden officier: 'Neem dezen man in verzekerde bewaring; breng die papieren in mijn kabinet.'

Met deze woorden verliet de keizer het kabinet van den grootvorst Alexander.

Czaar Paul I zat met verstoord aangezicht peinzend voor zijn schrijftafel, toen zijn zoon Alexander binnentrad.

'Uwe Majesteit,' zegde de czarewitsch met zijne welluidende stem op geroerden toon, 'Uwe Majesteit, ik kom om genade bij u smeeken.... genade voor Alexis Schuselkoi.'

'Hij is dubbel strafbaar,' antwoordde de keizer streng: 'een uit Siberië ontvluchte banneling.....'

'Uwe Majesteit,' ging Alexander onverschrokken Voort, en zijn schoon gelaat nam een diep ernstige uitdrukking aan, 'laat mij een herinnering in u wakker roepen. Het was daags voor den dood mijner doorluchtige grootmoeder Catharina, dat de keizerin mij eene roerende geschiedenis verhaalde van een knaap, die eens te Parijs den grootvorst Paul uit de handen van een troep ruwe, dronken werkliê bevrijdde, en dat bij het herdenken aan dien knaap menige goede daad, menig gunstbewijs aan het hart mijus vaders werd afgeperst. Uwe Majesteit, in naam van dien knaap smeek ik om genade voor Alexis.'

Het gefronsde voorhoofd van den czaar ontplooide zich; zijn streng gelaat werd zachter.

'Ik mag niet,' zegde hij halfluid; 'en toch, er bestaat één uitweg: eene amnestie.....'

Een blijde lach verhelderde de wezenstrekken van den grootvorst.

'Uwe Majesteit,' ging hij dringender voort, 'Schuselkoi is in Frankrijk geboren; verbeeld u, dat hij het geweest is, die de edele daad volvoerde, en was hij het niet..... welnu! zoo was het toch een kind van hetzelfde land, schoon en lieflijk gelijk dit.'

Hij nam een miniatuurportret uit een doosje en hield het den keizer voor. Werktuigelijk wierp de czaar er een oogslag op; maar plotseling veranderde de uitdrukking van zijn gelaat.

‘Dit innemende jongensgezicht met de goudblonde lokken - neen, ik bedrieg mij niet - het is mij bekend; helder, onuitwischbaar staat het mij nog voor den geest. Alexander, hoe komt gij aan dit portret?’

‘Het stelt Alexis in zijne jongensjaren voor,’ antwoordde de czarewisch; ‘Lafont, zijn pleegvader, schilderde het, van hem ontving ik het als aandenken der erkentelijkheid van den jongen graaf Schuselkoi, eer hij de kibitke besteeg, die hem naar Siberië voerde.’

En het ongehoorde geschiedde: in de ijzeren trekken van den czaar vertoonde zich een zeldzame ontroering en in zijne oogen schemerd e iets vochtigs.

‘En ik zond hem naar Siberië,’ sprak hij halfluid, ‘hij moest een offer zijn van dien maatregel, welke mij door ongegronde vrees voor opstand ingegeven werd en dien ik niet kon of durfde intrekken.’

Als in gedachten verzonken liep de keizer eenige keeren langzaam zijn kamer op en neer en ging daarop in zijn halfluide alleenspraak vooit: ‘Doch thans moet ik de wonde heelen, die mijn eigen hand geslagen heeft. Alexis Lafont had op Rusland's grootvorst Paul een schuldvordering: - Rusland's keizer Paul draagt die aan Alexis Schuselkoi af..... en dit zij de eerste afbetaling.’

Hij ging naar de schrijftafel en wierp haastig eenige regels op een wit blad papier en reikte het den czarewitsch over. Het was de ukase eener volledige amnestie voor alle officieren, die wegens achteruitzetting in rang den dienst verlaten of zelfs wegens hun ongeoorloofd verblijf in Sint-Petersburg straf ondergaan hadden.

Alexander's oogen glinsterden van vreugde; hij had zijn vader lief, hoe barsch Paul ook dikwerf de zijnen behandelde en tot weenens toe geroerd, bukte hij zich en drukte een innigen kus op de hand des czaars.

De kus klonk niet, gelijk het voorschrift aan het hof was; maar Paul I gevoelde toch zijne bedoeling en glimlachte genadig; want waar het hart spreekt, treedt het ledige, hoofsche gebruik beschaamd op den achtergrond.

In een afgelegen kamer van zijn paleis zat vorst Orlowitsch op een divan.

De kunst der geneesheeren, de onvermoeide verpleging zijner dochter Feodora hadden de nevels van zijnen geest weten te verdrijven; maar een diepe zwaarmoedigheid was hem bijgebleven, die geen wetenschap in staat geweest was te verdrijven. De wereld zou hem vergeten gelijk hij haar vergat. In zijne boeken, in het gezelschap van Feodora, wie het lijden haar vaders een voldoend voorwendsel aangaf om alle aanzoek om hare hand af te wijzen, vond hij afleiding. Alleen zijne vertrouwste dienaren hadden toegang tot zijne vertrekken.

Het was nog tamelijk vroeg in den morgen, juist op dezelfde stonde dat door de straten van Sint-Petersburg een slechte kibitke reed, op welke des keizers voormalige adjudant Gregor Gregorowitsch voor levenslang naar Siberië's wildernissen gevoerd werd - toen na een zacht kloppen aan de deur van het vertrek, waarin vorst Orlowitsch rustte, een ranke jeugdige man in rijke uniform de kamer binnentrad.

‘Vorst Orlowitsch, mag ik nader komen?’

Onthutst, geheel verbluft sprong de vorst op: ‘Mijn God! is het mogelijk! Zijne keizerlijke Hoogheid de czarewitsch in persoon!’

‘Maak geen plichtplegingen,’ zegde Alexander vriendelijk, een blik van innige deelneming op de vervallen gestalte van den vorst werpende, ‘ik hoopte steeds u aan

het hof te zien, en daar ik tevergeefs wachtte, kom ik tot u. Ik heb uwe hulp noodig, Orlowitsch.'

'Vergeef mij, Uwe Hoogheid,' sprak de vorst bijna beangst, 'maar ik ben voor de wereld gestorven. Bezocht door ziekte, kan ik er niet toe besluiten mijne kamer te verlaten. Hoezeer uwe deelneming mij ook vereert.....'

'Geen weigering, vorst. Ik weet dat gij een man van eer zijt. Het geldt een eervol doel, voor welks vervulling ik uw hulp behoef. Ik moet u zeggen, vorst,' ging hij snel voort, eer Orlowitsch hem in de rede kon vallen, 'dat het geldt de eer van een man, die lange jaren gebukt ging onder de verdenking van een misdaad, die hij niet beging, voor de oogen der wereld van alle smet te zuiveren; wilt gij mij daartoe uwe hulp vei leenen?'

Aan alle ledematen bevende had Orlowitsch de woorden van den grootvorst aangehoord. 'Neen!' riep hij uit, 'ik verleen mijne hulp niet! Geeft het graf zijne dooden terug? Geven Siberië's ijsvelden hunne offers terug, dat deze hun vloek terug kunnen nemen?'

'De dooden staan niet op,' riep Alexis met vuur, 'hen oordeelt de Almachtige. Maar Siberië laat zijne offers gaan, opdat zij berouwvol getuigenis zouden afleggen van uwe onschuld, Constantijn Besbodko, vorst Orlowitsch!'

Wagenwijd opende zich de deur.

'Alexis!'

Het aangezicht met tranen overstroomd, zonk de jonge Schuselkoi voor de voeten des grijsaards neer.

'Vergiffenis,' riep hij met smeekende stem; 'vergeving voor mijne moeder in het graf! Vergeving voor de levenden! Gregorowitsch heette de moordenaar mijns vaders en als het bloedige offer van een vergissing viel graaf Michael Schuselkoi!'

'Vorst Orlowitsch!' - het was Lafont, die den zetel des vorsten naderde - 'mijne knie kan zich niet voor u buigen, want mijn haar is grijs gelijk het uwe; maar mijne handen strekken zich naar u uit en mijn mond roept u toe: Vergiffenis!'

Op den dorpel van het vertrek vertoonde zich thans Feodora. Hare wangen waren bleek, maar hare oogen schitterden met den glans van onverhoopt geluk.

'Vergiffenis, vader!' sprak zij vleiend, 'om der wille van het geluk uws kinds, vergiffenis!'

Wijd breidde Orlowitsch zijne armen uit. Geen woord kwam over zijne lippen. Maar in eene omarming vereenigde hij Alexis en Feodora.

'Waarlijk een schoone dag,' zegde Alexander getroffen tot den grijzen Lafont; 'onvergetelijk zal hij in mijn herinnering blijven voortleven, als een wijze leer: door duisternis tot licht, door beproeving tot gewin.'

'Ja, wel een onvergetelijke dag!' antwoordde Lafont overluid: 'een dubbel onvergetelijke, want de huidige dag, Uwe Keizerlijke Hoogheid, de dag, die ons door duisternis tot licht, door beproeving tot gewin voerde, die Alexis Schuselkoi en Feodora Besbodko tot een levenslange verbintenis vereenigd heeft - die dag is de zestiende mei.'

'Is het heden de zestiende mei?' riep de vorst uit terwijl zijn bleek aangezicht kleurde. 'Sinds lang bestond er voor mij dag noch uur neer; maar thans - o mijn God! ik dank U! - nu is alles geboet, is alle leed voorbij.'

Hij rukte met een haastige beweging de zware fluweelen venstervoorhangsels open, die sinds een jaar in het vertrek slechts een zwak schemerlicht toegelaten hadden en helder scheen de zon door de ruiten en viel op van geluk stralende gezichten, gelijk een groet uit verre hoogere sferen.

Het leven en uiteinde van czaar Paul I behoort tot de geschiedenis. Wij verlaten hem in de volle uitoefening zijner macht, hoe hij de nederige wenschen van den Tungousenhoofdman vervulde en den onwaardigen gouverneur van Smejinogorsk afzette.

Gregorowitsch stierf als banneling in Siberië.

Ook vorst Orlowitsch en Lafont verheugden zich slechts kort in het geluk van het jonge paar; maar hun zegen scheen op Alexis en Feodora te rusten. In den kring hunner kinderen sleten beiden hunne dagen in stil geluk.

Nog heden ten dage bloeit in Rusland's metropool het vorstelijke geslacht der Schusel koi's en voor hetzelve is de zestiende mei nog altijd eeu gedenkwaardige dag, die plechtig gevierd wordt.

Bladwijzer.

Schetsen, legenden, Novellen.

	Bladz.
Ambtenaarswereld (Uit de russische)	396
Behangsel (Een levend)	411
Bevriezing	189
Bloemen op het harde pad	2, 11, 19, 27
Bloohartige (Een dag uit het leven van een)	387
Braziliё (Schetsen uit)	108, 118
Dankbaarheid van een Indiaan	370
Egmond (De gravin van)	114
Evangeline	163, 174, 180
Gevangen	26
Getuige (De blinde)	394, 402, 410
Hoedendoos (De gebloemde)	371
Hond (Een getrouwe)	406
In de prairie	210, 218, 226, 234, 242, 250, 271
Joris (St.) en de draak	1
Kiezing (Vóór de)	170
Kiezing (Na de)	170
Lentezang	246
Leonardo da Vinei. (Het sterfbed van)	217
Lijkschouwing (Eene)	299
Lopez en Shylock	35
Mensch (De) en de vlooi	245
Mieren als middel tegen wormen	22
Nacht (Een) in de kathedraal van Antwerpen	34
Op den boord van den afgrond	42, 50, 58, 67. 76, 83
Op de punt des degens	290, 298, 306, 314, 322, 330, 339, 346, 355, 362!
Op Java	228, 235

Paard (Het) in de woestijn	84
Pastoor (De) van San Martino	258, 266, 274, 282
Reisgenoot (Fen gevaarlijke)	379
Roos (De laatste)	91, 98
Savonarola, de ominikanen prediker in de XVe eeuw.	198203
Slangenbezweerders	386
Trullemans (Een jonge)	386
Te laat!	114, 122, 130,144, 154, 162, 170, 186, 191, 202
Uitrceiing van vliegen in de stallen	374
Verleden (Een duister)	6, 15,23, 31, 38, 47, 54, 63, 70, 79, 86, 95, 103, 111, 118, 127, 134, 161, 159, 167, 175, 183, 190, 199, 207, 215, 223, 231, 239, 247, 255, 263, 279, 287, 295, 303, 311, 319, 327
Vlaamsch leven,	3, 126, 131, 278, 283, 294
Vrije dag (Een)	291
Zestiende mei.	334, 343, 351, 358, 367, 375, 383, 391, 399, 407, 412
Zomerlust	366

Levensschetsen

Geefs (Willem	209
Lachaud (Charles Alexander)	177
Seymour (Admiraal)	10
Veuillot (Louis)	297

Land- en volkenkunde

Alexandrië (De moskee van Saïd-Pacha en het paleis van den onderkoning te)	19
Barikaden	175
Batalba (Het klooster te)	377
Beleefdheden (Tunische)	271
Blankenberghe (De kursaal te)	17

Bolspel (Het) in het Walenland	225
Bowicmes (Het)	111
Bronnen (De) van Mozes	314
Bruiloft (Japansche)	275
Brussel (De congreskolom te)	49
Chartreuse (e groote)	43
Damascus	202
Dinant	9
Egyptische leger. (Het)	58
Feestmalen bij onze vaders	22
Goudkust (Op de)	322
Grenada (Gezicht op)	65
Haarlem (De hal te)	166
Handhaving der wet	127
Hoe Aken ontstond	311
Huis (Een) in de XVe eeuw	222
Ismaïla (Zoetwatersluis te)	50
Jacht (De) in vroeger tijd	74
Keulen (Gezicht op)	201
Klooster (Een verzonken) op den bodem van den Rijn	374
Koorddansers (De)	150
Kremlin (Het)	353
Land der Pharao's (ln het)	73
Londen (Jeneverpaleizen te)	230
Londen (Koffiepaleizen te)	230
Madagascar	269
Milwaukée (Brand te)	210
Midden-Afrika (Historie eener reis door)	122
Midden-Azië (Door)	302308
Monaco	33
Muzelman in het gebed	10
Natuurtafereel (Een afrikaansch)	390
Negers (Het zitten der)	78
Nieuwjaarsgiften	155

Oleron (Vrouwen van het eiland)	387
Op de beurs in 1613	259
Palermo (De kathedraal van)	266
Port-Saïd (Te)	314
Processie (De)	99
Rederijkers (Onze)	127
Reis van een delftschen barbier naar Jerusalem in 1525	251
Reuzengebergte (Een begrafenis in het)	290
Rome na den brand	254
Scherpenheuvel	342
School (De) in de XVIIIe eeuw	225
Siberië (Een waterval in)	234
Slavenhandel (De)	86
Soldaten in de XVIIe eeuw	219
Spa (De badplaats)	25
Spijskaart (Afrikaansche)	83
Tafelmode in de XVIIe eeuw	159
Tunis (Turksche beeldspraak in)	311
Winemuka (Het indiaansche Op perhoofd	74
Vingerringen (De)	134
Vrouwenpaleis (Het)	259
Yezidis (De) of duivelvereerders	214
Zevenbergen (Rumeensche boer uit)	66

Geschiedenis

Alexandrië (Strafoefening te)	10
Antwerpen (Academie van)	238
Antwerpen (Het kasteel van)	167
Arabi-pacha	2
Carlo Zeno	306
Dargonne de dansmeester	339
Doode hand (De)	342

Doolklok (Eene)	94
Eed (De) der zeven banden	207
Feesten tijdens Hendrik III	151
Heer (De) van Duyveghem	207
Hendrik VIII verstoot AnnaBoleyn	81
Historische anekdoten	78, 94, 159, 222, 262, 407
Isabella (Het hemd van)	371
Jank van Mieghem	78
Kunstenaar in de klem (Een)	30
Lescure (Dood van De)	385
Lieven Bauwens	106
Malkontenten (De)	207
Nachtwacht (De)	42
Napolen I te Antwerpen	382
Onder Lodewijk XLV	15
Overbrenging der kroon insigni n van Moskou	146
Pauzen (De) te Rome	398
Pius IX (Gedenkteeken van)	27
Rubens sterfbed	89
Schilderijroof in ons land	318
Stadslaken (Het)	38
Sterrenkijker (De kamer van den)	26
Voor Frederiks doodkist	177

Poëzie.

[D]ank aan den dichter	95
Dichtbundels van Van Meurs	350
Huiselijk leven	22
Poëzie	334
Regels (laatste)	79
Yolande	62

Verhandelingen en beschouwingen.

Dames (De) in de XVIIIe eeuw	274
Elisabeth (Koningin) als vrouw	59
Ferdinand de Lesseps en het kanaal van Suez	54
Gediehten van Joseph Alfried de Laet	374
Heinrich Heine	334
Jordaens (De schilder)	30
Maximiliaan (Laatste oogenblik en van Keizer)	321
Parabel van professor Visscher over Heine	405
Parabel van Heine over Uhland's gedichten	406
Rockox (Nicolaas) burgemeester van Antwerpen	102
Schilders inboedel	107
eniers edelman	51
Tooneel (Het hedendaagse e)	14
Vrouwen tijdens de Renaissance	219

Natuurkunde.

Berg (Een wandelende)	411
Kometen (De)	150
Natuurkunde	331
Sterrenwereld	111
Sterrenwereld (Uit de)	134

Natuurkundige Wetenschappen.

Bloemen (Kunstmatige kleuring van)	30
Diamant (De)	70
Diamanten (De grootste)	76

Edelgesteenten (Verschillende)	79
Luster (Eeu zingende)	106
Onbrandbare verf	47
Stoom (De) in vroeger dagen	367
Stoom (Nog de)	382
Tyrol (Aardpiramiden in)	106

Natuurlijke historie

Bunzing (De)	154
Dwerguil (De)	178
Gems (De)	337
Heilbot (De)	354
Koningstieger (De)	195
Mieren en insecten	44
Mopsvleermuis (De)	194
Im (De)	263
Rijstvogel (De)	243
Visch (Een nieuwe)	226
Zwaluw (De eerste)	270

Handel en Nijverheid.

Boormachine (Het)	306
Amsterdam (De tentoonstelling te)	378, 402, 409
Hoefijzer (Het)	102
Speelkaarten	126
Stoomvelocipède (De)	338
Strooinijverheid (De) in België	156
Touw uit hout	350
Vereenvoudiging van het spoorwegtarief	343
Vervalsching der levensmiddelen	286
Viool (De)	86

Vioolsnaren (De) 79

Verscheidenheden.

Aan boord 289
Aan de beterhand 250
Aan de beterhand 273
Aan den boord der zee 289
Aan de deur der school 24
Aankondiging (Een nieuwe) 153
Ahmay die tandpijn! 370
Alleen op de wereld 57
Aren rapen 42
Beeldjeskoopman (De griekche) 2 0
Bij storm en regen 121
Bloemgaêren 322
Bötscher (De alchimist) 121
Conscience (Standbeeld van) 358
Daarom geen kwaê vrienden 393
Dood van den eerstgeborene 196
Dorpschilder (De) 410
Eerste paraplu in Londen (De) 38
Egypte (Een Europeaan in) 50
Familie (Een lieve) 338
Feest (Een kostbaar) 231
Gast (De ongenoode) 194
Gemobiliseerd in 1870 247
Geroep (Het) garde l'eau 70
Gevallen en dood 378
Gij deugniet 57
Graf (Een) aan zee 145
Graftombe (Een kostbare) 126
Goochelaar (De) 305
Grootmoeder (Bij) 394

Hand (De kwade)	401
Harpspeelster (De)	290
Hoe groote steden gebouwd worden	47
Hoflakei (De)	186
Hondenmarkt (Brusselsche)	98
Hondenweer	398
Houd u stil!	328
Iets over rozen	262
In afwachting	282
In derde klas	322
In een concert	362
In vertrouwen gezegd	330
In Zwitserland	261
Job en zijne vrienden	82
Kaartspelers (De)	369
Kanarievogels (Een prijskamp van) Kerk (Het woord)	254
Kersmis!	137
Keuken (ln de)	402
Kinderverhuis	314
Kleermaker (Een chineesch)	266

Koncert (Een)	346
Koningin (De) van de wijnoogst	153
Kunstgezellen (Reizende)	233
Kostschoolvriendinnen	210
Leedvermaak	338
Lentedagen	354
Marollenfransch	86
Meisje met den beer (Het)	218
Moeder (Gelukkige)	146
Moederhart (Een bekommerd)	224
Mormonentempel (Een)	350
Na het lof	265
Nazien der kas (Het)	66
Negocie ([Z]ware)	154
Nest (Het geroofde)	146
Nieuwsgierige (De)	185
Normandië (Gezicht in)	235
Onder ons gezegd	130
Onder den jongen notenboom	282
Onderwijs (Verplichtend)	186
Onweder (Een) in aantocht	29
Oogenblik (Een genoeglijk)	345
Oogenblik rust (Een)	10
Oogenblik (Een) rust aan den haard	385
Op de vlucht	193
Op het kerkhof	290
Op Weg naar huis	242
Oproerling (Een tunische)	106
Orkest (ln het)	127
Papier in den oorlog	303
Peilen (Het) in zee	350
Phrabat (De)	170
Polen (Een dorpstraat in)	90

Pootjes geven	122
Portret van een Turk	248
Prentjes zien	52
Regenbui (Een kunstmatige)	298
Reis (Eene) met de slee	41
Romeinsche boer	130
Rossini's vreesachtigheid	35
Rubens beoordeeld	262
Sappermillement, hoe was de toon?	91
Schaakpartij (Een)	258
Schaakspelen	194
Speelplaats (De) der kinderen	106
Steentje in zijn leers (Een)	258
Sterken reuk weg te nemen	382
Stiermarken (De opgravingen te Lara in)	370
Storm op zee	98
Tempel of graf	255
Terugkeer in huis	361
Thuis blijven	393
Tijdens het schrikbewind	269
Tot weerziens	266
Tunis (Een koopman in)	330
Twee proevers	202
Ver van huis	82
Verjaardag (De)	162
Verkenner (Fen)	242
Vermaning (Een geestelijke)	42
Visschers van Dieppe	161
Voor de bloemenkiaam	2
Voor lange jaren	281
Wachter (Een trouwe)	362
Weduwe (De jonge)	330
Weg (Afgesneden)	346
Weggejaagd	274
Wegwijzer (De)	273

Wilddieven (Kleine)	74
Wonderdokter (De)	226
Worstendief (De)	161
Zitplaats (Gevaarlijke)	314
Zomerleven	354
Zomervreugd (Gestoorde)	410
Zondag-namiddag	250
Zwarte woud (De houtkapper in het)	362
Zwijn (Het wilde) en het luipaard	402

Alphabetische lijst der gravures

	Bladz.
Aanbidding (De) der Engelen	137
Aan boord	292
Aan de beterhand	252
Aan de beterhand	273
Aan den boord der zee	289
Aankondiging. (Een nieuwe)	156
Afgesneden weg	348
Ahmay, die tandpijn	372
Alexandrië (Het paleis van den onderkoning te)	21
Alleen op de wereld	57
Amsterdam (Man zonder armen op de Tentoonstelling te)	381
Amsterdam (Surninaamsche Inboor lingen op de Tentoonstelling te)	408
Amsterdam (Paviljoen des kouings op de Tentoonstelling te)	409
Arabi Pacha	5
Aren rapen	44
Beeldjesverkooper (De grieksche)	213
Begrafenis (Eene) in het Reuzengebergte	296
Bethlehem (De H. Driekoningen naar)	141

Bierproever (De)	205
Bij storm en regen	121
Blankenberghe (De kursaal te)	17
Bloemgaêren	324
Bloemen kraam (Voor de)	8
Bolspel (Het) in het Walenland	225
Boomachine (Het)	312
Böttcher (De alchimist)	124
Broeder (De oudste)	116
Bronnen (De) van Mozes	317
Bruiloft (Een japanesche)	280
Bunzing (De)	160
Carlo-Zeno	309
Congreskolom. (De)	49
Daarom geen kwaê vrienden	396
Damascus	208
Dieppe (De visschers van)	161
Dinant	9
Dood (De) van den eerstgebolene	169
Dorpschilder (De)	412
Dwerguil (De)	184
Egmond (De gravin van)	113
Engel (Een weldoende)	20
Europeaan (Een) in Egvpte	52
Familie (Een lieve)	311
Gast (De ongenoodigde)	197
Geboorte (De)	144
Geefs (Willem)	209
Gemobiliseerd in 1870	257
Gems (De)	340
Gevallen en dood	380
Gevangen	28
Gij deugniet!	60
Goochelaar (De)	305
Graf (Een) aan zee	145

Grenada (Gezicht op)	65
Grootmoeder (Bij)	397
Haarlem (De hal te)	152
Haartooi eener vrouw uit Middel-Afrika	128
Hand (De kwade)	401
Harpspeelster (Een)	300
Heilbot (De)	360
Hendrik VIII verstoot Anna Poleyn	73
Hij zal een groot man worden	36
Hoflakei (De)	180
Honden markt (De brusselsche)	181
Hondenweer	384
Houd u stil	329
Houtkapper (Een) in het Zwartewoud	365
In afwachting	285
In de keuken	405
In derde klas	325
In gebed verzonken	140
In vertrouwen gezegd	333
Ismaïla (Zoetwatersluis te)	53
Job en zijne vrienden	85
Joris (St.) en de draak	1
Kaartspelers (De)	369
Kerkhof (Op het)	293
Keulen (Gezicht op)	201
Kiezing (Voor de)	172
Kiezing (Na de)	173
Kinderverhuis	313
Kleermaker (Een chineesch)	272
Koncert (Een)	349
Koningin (De) van den ijnoogst	52
Kostschoolvriendinnen	212
Kremlin (Het)	353
Kunstgezellen (Reizende)	233
Lachaud (Charles Alexander)	177

Leedvermaak	337
Leger (Het Egyptische)	64
Lentedagen	356
Lescure (De dood van De)	385
Luchter (Een zingende)	112
Maximiliaan. (Laatste oogenblikken van keizer)	321
Meisje (Het) met den beer	221
Milwaukee (Het Newhall-hotel voor den brand te)	216
Milwaukee (Het Newhall-hotel na den brand te)	216
Moeder (Gelukkige)	149
Moederhart. (Bekommerd)	237
Monaco (Gezicht op het vorstelijk paleis van)	33
Mops-vleermuis (De)	200
Mormonentempel	256
Muzelman in gebed	16
Naar het verbeterhuis	37
Nachtwacht. (De)	48
Na het lof	265
Nazien (Het) der kas	69
Negocie (Zware)	157
Nest. (Het beroofde)	148
Nieuwsgierige (De)	48
Normandië (Gezicht in)	238
Oogenblik (Een genoeglijk)	345
Oogenblik (Een) rust	12
Oogenblik (Een) rust aan den haard	308
Oleron (Vrouwen uit het eiland)	392
Olm (De)	369
Onder den grooten notenboom	284
Onder ons gezegd	113
Onderwijs (Verplichtend)	189
Onweer (Een) in aantocht	129

Op leven of dood	229
Oproerling (Een tunische)	108
Op weg naar huis	245
Overvaart (De)	100
Palermo (De kathedraal van)	269
Phrabat (De)	176
Pius IX (Gedenkteeken van)	32
Polen (Een dorpstraat in)	93
Pootjes geven	125
Portret van een Turk	261
Port-Saïd (De vuurtoren te)	316
Portugal (Het Dominikanerklooster te Batalha in)	379
Portugal (Zuilengang van het Dominikanerklooster te Batalha in)	381
Prentjes zien	52
Prijskamp (Een) voor kanarievogels	181
Regenbui (Een kunstmatige)	301
Romeinsche boer	132
Rubens sterfbed	89
Rusland (Kronen van den czaar en de czarina van)	352
Saïd-Pacha (De moskee van)	21
Sappermillement! hoe was die toon?	96
Schaakpartij (Een)	260
Schaakspelen	196
Schrikbewind (Tijdens het)	249
Serenade (Onderbroken)	117
Seymour (Admiraal)	13
Siberië (Een waterval in)	240
Slangenbezweerders	389
Slee (Een reis met de)	41
Spa (Het nieuwe Pouhon-gebouw te)	25
Speelplaats der kinderen; (De	105
Steentje (Een) in zijn leers	61
Sterfbed (Het) van Leonardo da Vinei	217

Sterrenkijker (De kamer van den)	29
Stiermarken (De opgraving te Lara in)	376
Storm op zee	97
Strafuitoefening in Alexandrië	13
Stoomvelocipède	344
Terugkeer in buis	361
Thuis blijven	393
Tot weerziens	268
Trullemans (De jonge)	388
Tunis (Eeu koopman te)	336
Tyrol (Aardpyramiden in)	104
Verjaardag (De)	165
Verkenner (Een)	244
Verleden (Een duister)	4, 21,40, 56, 72, 88, 104, 120, 135, 168, 192, 224, 248, 264; 288, 304, 328
Vermaning (Eene geestelijke)	45
Ver van huis	84
Veuillot (Louis)	297
Visch (Een nieuwe)	232
Vlucht (Op de)	193
Voor Frederiks doodskist	180
Voor lange jaren	281
Wachter (Een trouwe)	364
Wafeljongen (De)	92
Wat al te groot	400
Weduwe (Jonge)	332
Weggejaagd	277
Wegwijzer (De)	276
Wijnproever (De)	204
Wonderdokter (De)	228
Worstendief (De)	164
Zaak (Een zwaarwichtige)	220
Zevenbergen (Rumeensche boer uit)	68
Zitplaats (Gevaarlijke)	320
Zomerleven	357

Zomervreugd (Gestoorde)	413
Zondagnamiddag	253
Zwaluw (De eerste)	373
Zwijn (Het wilde) en het luipaard	404
Zwitserland (In)	241